בסייעתא דשמיא

ספר יצירה

עם פירוש

יוצר המאורות

ונתחלק לב' מאורות

המאור הקטן

ע"פ נוסח רבותינו הראשונים זיע"א

והוא פירוש קל וקצר למתחילים בחכמה

המאור הגדול

ע"פ נוסח שבו בחר האר"י ז"ל ואחריו הגר"א מווילנא ז"ל

והוא פירוש רחב ובדרך פרדס הכולל כמה וכמה דרכים

נוסף בו פירוש

מטה אור

והוא פירוש עמוק הולך וסובב על המשנה ראשונה

ונלוה אליו

שער הצירוף

פירוש לשיר הכבוד

ביאורי מילים קשות מספר יצירה

פתיחה אחת כוללת לספר יצירה

פירוש לספר יצירה מגאוני קדמאי ובתראי ז"ל

שאזלו מן השוק או שיוצאים לאור בפעם ראשונה

ספר יצירה

עם פירוש

יוצר המאורות

©
כל הזכויות שמורות להמו"ל
beereliahu@gmail.com

נדפס בארץ ישראל
שנת ושמתי את זרעך כעפר הארץ
Printed in Israel

הפצה ראשית:
אהרן ברזני ובנו
טל: 03-6823013, 03-6815542

ציורים: רונית גלבך ronitigelbach@gmail.com
גרפיקה: אורלי ווינברג orliestudio@gmail.com
עיצוב ועימוד: ש. ברגר

ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם

הספר הזה מוקדש

לעילוי נשמת כל הנשמות הגלמודות
שאין מי שיאמר אחריהם קדיש

וכן לע"נ הי"ד בשואה
מרת **טטיאנה** בת הר"ר **אליק ולאה** הי"ד
והוריה הר"ר **אליק** ומרת **לאה גרניקוב** הי"ד

שנקברו חיים על קידוש ה' בשנות הזעם
באוקריינה (קורילובייצקי) ויניצקיא

ארץ אל תכסי בדמם

תנצב"ה

תשית לראשו עטרת פז

לידידינו הנגיד המפורסם הנכבד מאוד נעלה
נדיב ושוע איש החסד וכביר המעש לתורה ולתעודה
דגול מרבבה רחים ומוקיר רבנן ותלמידיהון
מר **אליהו** בן אביגייל הי"ו למשפחת **טורפיאשוילי**
ונווה ביתו החשובה מרת **תמר** בת לאה תחי'
וילדיו **רחל חנה, גבריאל, רבקה** הי"ו
ולאחיו הנגיד המפורסם מר **חיים** בן אביגייל הי"ו ונווה ביתו **יאנה** בת טניה תחי'
וילדיו **דוד, עדן, ראבון ונתנאל** הי"ו
אשר חבלים נפלו להם בנעימים לפזר מהונם ומאודם
והוזילו זהב מכיסם בעין יפה וביד נדיבה להדפיס ספר יצירה
זכות אברהם אבינו ע"ה יעמוד לו ולביתו ולזרעו אחריו להתברך בכל מיני דמיטיב
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא והרחבת הדעת וכל טוב סלה

להצלחת ידידיהם וקרוביהם
להוריו היקרים מר ראובן בן רבקה ואביגייל בת מרים
ולחמיו היקר מר **מיכאל** בן **רות** ונווה ביתו **לאה** בת **מרים**
וכן **ליצחק** בן **לאה** וכל בני ביתו ולמרים בת **מלכה** ורות בת **חנה**

יצחק בן **לאה**	**מרים** בת **מלכה**
רות בת **חנה**	**לאה** בת **מרים**

יהיה רצון שיפתחו בפניהם שערי אורה וברכה,
הם והנלוים אליהם יתמידו בבריאות איתנה,
עדי תמלא הארץ דעה במהרה
בשוב ה' את שבות עמו בקרוב וברחמים, אמן.

נזכו לחיים טובים בספר

מר **ראובן** בת **רבקה** הי"ו

וזוגתו מרת **אביגייל** בת **מרים** תחי'

וילדיהם הנעימים

גבריאל בת אביגייל וכל משפחתו

ציפורה בת אביגייל וכל משפחתו

חיים בת אביגייל וכל משפחתו

וכדאי הוא זכות אברהם אבינו ע"ה
שיגן בעדם מכל עקא ומכל מרעין בישין,
ויתברכו ממעון הברכות בבני חיי ומזוני רויחא וסייעתא דשמייא
בבריות גופא ונהורא מעליא, ויזכו להרבות פעלים לתורה,
ולדורות ישרים מבורכים עוסקים בתורה ובמצוות לשמה,
וכמו שיתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל,
כן יתברכו בברכה שלימה,
ויזכו לקבל פני משיח צדקינו בב"א.

בריך שנתן תורה לעמו

הוא יברך וישמור וינצור את האי גברא רבה
אוהב תורה ומוקיר רבנן מזכה הרבים

כמר **שמעון** בן **לולו** הי"ו

בניו **גל וטל**

ובנותיו **לילוש ורוחמה** שיחיו

וזכות חכמת הקודש הקבלה יגן בעדו ובעד בני ביתו
וכל אשר יפנה ישכיל ויצליח בפרנסה טובה ובכל
מילי דמיטב ואורך ימים ושנות חיים דשנים ורעננים
וכן יהי רצון ונאמר אמן.

,שא ברכה מאת ה'

מעמק ליבי מברך אני את אחינו וחברנו היקר באדם
ראש וראשון לכל דבר וחפץ שבקדושה העומד
תמיד לימיננו ולעזרתנו

כמר **דן** בן **יפיים סלוצקי** הי"ו

וזוגתו **מרים** תחי'
וילדיהם היקרים והחמודים שיחיו
יברך ה' חילו וכל אשר יפנה ישכיל ויצליח והוא
ומשפחתו ותהיה ברכת שדי עליהם וזכות תמיכתו
בעין יפה וטובה ולב טהור בהפצת חכמת הקודש
חכמת הקבלה יגן עליהם אלף המגן וה' עימם הולך
איתם בעץ החיים חותם אותם
וכן יהי רצון ונאמר אמן.

ברכת שמים מעל

מי שברך אבותינו הקדושים הוא יברך את
חברינו היקר

מר **וויקטור** בן **גאלה**

ואמו היקרה מרת **גאלינה** בת **עידה** שיחיו

העומד בעזרנו תמיד יזכה אותו ה׳ לחזור בתשובה
שלימה ויברך אותו בכל מילי דמיטב ויזמין לו בת
זיווגו ההגון מן השמים ויקים בית קדוש ונאמן
בישראל וכל אשר יפנה ישכיל ויצליח בפרנסה
טובה ובמזל טוב וברכת ה׳ עימו

מי שברך אבותינו הוא יברך
את השם הטוב והנעים

מר **בוריא** בן מרת **אנה פליסס**
וכל יוצ״ח שיחיו

המקום ברוך הוא יזכה אותו לחזור בתשובה
שלימה ויתן לו פרנסה טובה ורחבה ויזכה להקים
בית נאמן בישראל ויצליח דרכו ויתברך בכל מילי
דמיטב ויתקיים בו מקרא שכתוב יוסף עליכם ככם
אלף פעמים ויברך אתכם וכן יהי רצון ונאמר אמן.

אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך

מי שברך את אברהם אבינו ע"ה בכל הוא יברך
וישמור וינצור את

הר"ר **ניקולאי** בן **לידא ווסילי** הי"ו

ואשתו מרת **טטיאנה** בת **פאלינה** שתחי'

ובתם מרת **הלינה** בת **טטיאנה** תחי'

ובנה היקר **שמעון** בן **אברהם** שיחיו

ונכדם הילד **דוד** בן **ישראל** הי"ו

שהקב"ה יאריך ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים
דשנים ורעננים ויתן להם פרנסה טובה ובריאות איתנה
וישמור וינצור אותם מכל מחלה ויזכו לשמוח
בשמחת יוצ"ח ושיהיו כולם עוסקים בתורה וביראת
שמים ושם טוב ובימינו תוושע יהודה וירושלים
ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים

גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך

מר **משה** בן **ליזה** הי"ו

וזוגתו מרת **חתונה** בת **אנבר** תחי'

זכות המצוה יגן בעדם ולב"ב שיתברכו ממקור הברכות בבני חיי ומזוני רויח
וסייעתא דשמיא בבריות גופא ונהורא מעליא,
ולדורות ישרים ומבוכרים עוסקים בתורה ובמצוות לשמה,
ויזכו להרבות פעלים לתורה, ולקבל פני משיח צדקינו בב"א.

להצלחת קרוביהם וידידיהם

תמר בת **משה**

יצחק בן **משה**

אברהם בן **ישראל**

אברהם בן **שולמית**

שלווה בן **ירה**

יהיה רצון שיפתחו בפניהם שערי אורה וברכה,
ופרנסתם בשפע גדול תהיה מצויה, הם והנלוים אליהם יתמידו בבריאות איתנה,
אורך ימים ושנות חיים טובים ינחלו,
עדי תמלא הארץ דעה במהרה בשוב ה' את שבות עמו
בקרוב וברחמים, אמן.

התוכן

הסכמות ..... יג

אגרת ברכה..... יז

פתיחת העורך..... יט

הקדמת המחבר ..... כ

כללי התחלת החכמה ..... כה

שיר הכבוד עם פירוש חן וכבוד..... מה

המאור הקטן ..... סא

המאור הגדול..... קמז

מטה אור..... שפז

פתיחה כוללת לספר יצירה ..... תכא

מילי דיצירה ..... תצג

שער הצירוף..... תקיז

טובים מאורות..... תקצא

מפתח הספרים..... תשסט

לוח ראשי תיבות..... תשעא

בס"ד

ראובן גרוס
ראש ישיבת "שער השמים"
עיה"ק ירושלים תובב"א

כ"ו אלול תשע"ב

הנה באתי לספר בשבחו של הכתבים להביא
אחד מיקירי קרתא קדישא אדרך חשוב בר
אוריין ובר אדהן שרוצה בעולים שמו
פירושים חשובים ונפאלים מאד על ספר היצירה
מלוקט בטוב טעם ודעת מספרי הקדומים
ואחרונים בלי הוסיף עוד מבליה בדרים
נחמדים ויקרים מפלא, הנה ידוע כי על ספר
היצירה ישנם פירושים מלונים ולונים אבל עינוי
קצת ממש במקצת ראותי המחר שלוטא אחד בדבכו
כתבו הארי הקדוש ובגרא בלי עב אומר שיפה
עשה בעמו לבאר את הספר הקדוש והקשה
בוודי שכרו כפול מן השמים לנצבה להבין בדרים
העומדים ברומו של עולם עי נצבה לגאולה שלמה בקרוב
ולהמות קרן התורה והמוד שלוטא יצבה תמוד לשבח
בגאולה של תורה ללמוד ולחדר ספרים עוד ומכון
בכ"ו

הק' ראובן גרוס

ראובן גרוס • עמחייק ירושלים ת"ו • ראש ישיבת "שער השמים"

RABBI AMRAM OPPMAN
29 YECHEZKEL ST.
JERUSALEM E. ISRAEL

עמרם אופמן
מו"ץ בהעדה החרדית ירושלים
רחוב יחזקאל 29 ירושלים ת"ו
טל: 02-5821998

יום ד' ד' אלול תשיעי"ד פעיה"ק ת"ו
המלצה

אבא בשבח המגיע לכתבים על הספר הנכבד
ויוצב המאורות שחיבר גבראו רבא
ונקורא נהוא באור יעספר יצירה המיוסד
בעיקרו על כתבי הארי והמחבר שליטא
הארוך הרחוק והעמוק לפרש דבר הספר
היצירה ע"פ הארי ונגם ליקט ליקוטים
יקרים ויצועות תשובות משאר ספרי קדמונים
ואמינא לפעלא יישר ובודעי ומכירי קאמינא
מעוינתי ועברתי על הכתבים הנכתבים
בטרב טעם ודעת והמעינים ימצאו טוב
ויתעצבו בהיעל התיבושים העמוקים והנפלאים שבה —
ונגם הכניס להספר ביאורים על ספר
יצירה מגדולי הקדמונים והאחרונים מחם שנדפסן
ומחם שהו בכתב יד ונמרא למרית ונטיקתא
לשקוה - ואברכהו שיפוצו מעיניתו חודה וישוטטו
רבים ונרבה חדעת וכידיע שלומודים אלו מקרדים
הגאולה ובואת גאל צדק בקרוב אתו
הכ"ח לכבוד הנרה ורבא

הרב עמרם אופמן
רח' יחזקאל 29
מו"ץ בהעדה חרדית פעיה"ק ירושלים

בס"ד

BENAYAHU YSAHAR SHMUELI
Yeshivat Hamekubalim "NAHAR SHALOM"

בניהו יששכר שמואלי
ישיבת המקובלים "נהר שלום"

מרחשון התשע"ה

מכתב ברכה

כאותי ההמלצה שנתנו כבוד הרבנים הגאונים
המקובלים הגדולים על הספר החשוב "מטה אור"
ויוצר המאורות לאורם החכמות החפץ בעולם שמו
ובדעתי שספר כזה מקרב את הגאולה וזכות גדול
[illegible] ישראל בפרט בזמן הזה
לכן צפה עשה המחבר שחיבר חיבור עד הפרטים
וכתוב בזעיר בדא יפקון מן גלויתו ברחמי
ואת אחי אנכי מבקש להביא הברכה אלי בעתה
וכל אשר יפנו ישראל ויפליחו
ונזכה לגאולה שלמה אמן

הנוסח לכבוד התורה ולומדיה
הדרוש בליון שמואל

רח' שילה 6 (פינת רח' אגריפס), ירושלים, ת.ד. 28267 טל'. 02-6221039, פקס. 02-6223001
6, Shilo st. P.O.B 28267 JERUSALEM Tel: 02-6221039, Fax: 02-6223001

אגרת ברכה

מחברינו וידידנו היקר שליט"א

שהתשדל בכל מאודו למען יצא הספר מושלם ומפואר כפי שתחזינה עיניכם

חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו (איכה ג, כב), אפתח את קולמסי - קולמוס הלב, מתוך שבח והודיה לבורא עולם על כל הטובה שגמל עימי מאז היותי לאיש ועד היום הזה, על כל צעד ושעל בכל נפתולי החיים, ובפרט על הסייעתא דשמיא ועל ההשגחה הפרטית שמלווה אותי מאז החילותי להתעסק בקדשים - בספר יקר הלזה, לא קלה היתה מלאכת שמים זו, הרבה יגיעות וטרדות יגענו עד שהגענו הלום, ואכן בחסדי שמים מרובים צלחנו את כל הדרך הארוכה עד שאנו זוכים לברך על המוגמר, ועוד זאת רואה אני חובה להודות לשם ה' על ההרגשה של קרבת אלוקים שהרגשנו בעצמינו במשך תקופה זו, כי עצם זה שהנך זוכה להתעסק עם חלק הנסתר שבתורה, וכתוצאה מכך הוא שם את כל מעיינו לקיים ולדעת רצונו יתברך, ומתבונן בפלאים של כל הבריאה, והאיך שבכל רגע ורגע ממשיך ברחמיו הגדולים לברוא ולהוות את כל ההוויות, כמו שאומרים (ברכת "יוצר אור") "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", וזה משפיע על האדם אור עצום וממלא את כל ישותו בשמחה והודיה.

הספר דנן הזה הוא אחד מהספרים הקדומים והנסתרים, ספר זה לא נמסרה לכל, והיו שרויים בהיחבא במשך כל השנים לבל יבוא לידי אלו שאין שיג ושיח בדברים נסתרים אלו, ומאידך גיסא היה תמיד ספר זה מונח על שולחנם של חכמינו הקדושים זלה"ה, ודור אחרי דור היו לומדים בספר קדוש זה, ועושים פעולות עם ספר הקדוש הזה, ובמשך השנים היו חכמים שפרשו את אלו הסודות והמשיכו אותם לדורות הבאים, וכך קבלנו אותו גם אנו, והמשכנו את מסורת האבות כדי שהדורות שיבואו אחרינו יכלו לדעת ולהבין את כל האמת על הענינים האלו, ובזכות אבותינו הק' ע"ה וכל הצדיקים וחכמי הדורות שהשיגו את החכמה הפלאית הזו והעבירו לדורות הבאים את החכמה הקדושה, אזי בזכותם יכולנו ג"כ אנו בימינו להבין ולקיים בעזרתו ית"ש.

וכצאתי את הפתח לא אמנע מלהודות לידידיי היקרים שעודדו אותי על כל צעד ושעל במלאכת הקודש ולא הניחו לי ליפול על אם הדרך, ולולא אותם ידידים אזי לא היה ספר קדוש זה רואה אור עולם, וא"כ הריהו בבחינת "שלי ושלכם שלהם הוא" (ראה נדרים נ.), ובפרט למר אליהו בן אביגיל אחי היקר, ודן בן יפים וויקאור בן גאולה ולבני ביתם היקרים, ומעמקי לבבי אברך אתכם ידידיי ורעי אהובי ומכובדי, שבזכות ספר קדוש זה, ובזכות כל הצדיקים הקדושים אשר בפירושיהם ובתורתם יגענו וחקרנו והתאמצנו, שתזכו לכל טוב, ועושר ואושר יהיו מנת חלקכם כל הימים, ובכל אשר תפנו תלכו ותצליחו, ותנצלו מכל מיני הזיקות ומזיקים, ותזכו ללמוד וללמד לשם שמים, ולזכות את הרבים, ויהי רצון שהאור והחכמה הלזה תתפשט בעולם כולו ותתרבה השמחה בכל העולמות עליונים ותחתונים.

וכאן המקום להעלות על נס ולברך את הורינו היקרים והנעימים שיחי' על המסירות שלכם למענינו כל השנים, יכלה הדיו מלפרט גודל התמסרותכם לנו, לעד יהיה חקוק בליבנו כל פועלכם הטוב למען צאצאיכם, ואברכם בברכת בנים על אבות שהשי"ת יאריך ימיכם ושנותיכם בטוב ובנעימים ובשמחה וכל טוב סלה, יחד עם כל אחינו ואחיותינו שיחי' עד מאה ועשרים שנה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עם כל הברכות הכתובות בתורה אמן ואמן.

פתיחת העורך

אודה ה׳ אלוקי בכל לבבי ואכבדה שמך לעולם כי חסדך גדול עלי, ובפרט אשר זיכני להוציא למזבח הדפוס את ספר מו״ר שליט״א ״יוצר המאורות״, והוא ביאור על ספר יצירה המיוחס לאברהם אבינו ע״ה, הספר הראשון והקדמון לכל ספרי הקודש. וכבר ידועים דברי רש״י הנדפס על העין יעקב (חגיגה יא:) שע״י לימוד ספר יצירה מקיימים מצוות הלימוד במעשה בראשית, וכן הוא בספר הכוזרי (ח״ד פסקא כה) שקורא לעיסוק זה מעשה בראשית. והנה מפורסם גודל מעלת לימוד תורת הנסתר ומעלת גילוי רזי התורה ובפרט בעקבתא דמשיחא, כמאמר אליהו הנביא זכור לטוב ורשב״י זלה״ה: ״ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי״ (רעיא מהימנא נשא דף קכד:).

והנה לגודל הזכות שנפלה בחלקי ב״ה, טרחתי טרחות הרבה וכמה יגיעות יגעתי, ולא עסקתי בשום עסק אחר כלל, כדי שיצא לאור עולם זה הספר הקדוש מתוקן ונאה. ועתה ברוך ה׳ שאנו זוכים לברך על המוגמר, שהחיינו על הפנים החדשות, ועל אור החדש יוצר המאורות. וכבר אמר נעים זמירות ישראל ״שגיאות מי יבין״, ולכן בקשתינו שטוחה לפני הקוראים החשובים שאם המצא תמצא איזו שגיאה בכל אופן שהוא, יתלו הדבר בי ולא במחבר ח״ו, כי אינני בקי במלאכת ההקלדה והעריכה, וכן לא זכיתי לרדת ולהבין עומקם של דברים ורק לזכות את הרבים באתי.

ואודה קמיה אדוני אבי מורי שליט״א ולאמי מורתי תליט״א שלא חסרו כל מאמץ וטירחה מאז ועד עתה להדריכני ולגדלני על מבועי התורה והיראה, ואברכם שיזכו לרוב נחת מכל יוצ״ח מתוך שמחה ובריאות גופא ונהורא מתוך אריכות ימים ושנים.

ושפתי לא אכלה להודות לנו״ב, אשת חיל עטרת בעלה, אשר נטלה על עצמה עול הפרנסה ושאר טרדות, כדי שאוכל לישב תמיד באהלה של תורה. יתן ה׳ ונזכה יחד לגדל כל יוצ״ח לתורה לחופה ולמעשים טובים, מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת עד ביאת גואל צדק בב״א.

בצאתי מן הקודש אפרוס כפי אל ה׳ בתפילה ובתחינה אנא ה׳ עזרני ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה בנחת ובשמחה ובטוב לבב, ויתקבל ספר זה על שולחן מלכים ויתרבה הדעת על ידו, ויפוצו מעינותיו של מורי ורבי המחבר שליט״א חוצה, ולא תמוש תורה מפיו ומפי זרעו ומפי זרע זרעו עד עולם, וה׳ יתברך ירחם עלינו ועל כל בית ישראל ויוציאנו מאפילה לאורה, ונזכה לראות בנועם ה׳ ולבקר בהיכלו בב״א.

ויהי נועם ה׳ אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

הקדמת המחבר

ברוך אלהינו שבראנו לכבודו וחיי עולם נטע בתוכנו, ונתן לנו תורת אמת הוא יוליכנו בדרך אמת ועד זקנה ושיבה אל תעזבנו, ולא תמוש תורה מפינו ומפי זרענו וזרע זרענו, וזרע קודש כל ישראל עמך בני בריתך בני אברהם אוהבך, אשר לו נגלו סודות היצירה **"ועלתה בידו ואז נגלה עליו אדון הכל ברוך הוא והושיבהו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אוהבי וכרת לו ברית ולזרעו והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וכרת לו ברית בין עשר אצבעות רגליו והיא ברית המילה, ובין עשר אצבעות ידיו והוא הלשון. וקשר לו עשרים ושתים אותיות בלשונו וגלה לו את סודן וכו'"** (הוא לשון ספר היצירה סוף משנה ז' מפרק ו' דפוסים ישנים).

ואנחנו בניך בני אברהם אוהבך שם ה' בנו אור הברית וכח כ"ב אותיות מגזע שורשינו אברהם אבינו ע"ה שיעשו הבנים פרי וישמחו בהם האבות, וברוך אלהינו שבראנו לכבודו כי אין ביכולת שום אחד מן אומות העולם לעשות ביצירה גם אם ילחוש צירופין ותמורות כל הימים והלילות **"שוא עמלו בוניו בו"** (תהילים קכז, א), כי **"אם ה' לא ישמור עיר וגו'"** (שם), הוא כח כ"ב אותיות שקשר ה' ב"ה ב'לשון' העולה "שכינה" שבנפש איש ישראל, בהכרתת הערלה בגילוי העטרה במצוות בריתו של אברהם אבינו ע"ה, לא יעמוד העיר ולא יהיה ה' עימו ולא יקום ולא יהיה לו יצירה, אכן מה נכבד גזע ישראל עם קדוש שה' ב"ה שם כוחו בנשמותיהם, וקשר כח האותיות שבהם נבראו העולמות ובהם הם מונהגים, וכפי חילוקי צירופיהם ומדריגתן בזמן בשנה ובנפש, כפי המעשים וכפי ההנהגה שתהיה אז מאת פניו ית"ש בגילוי אור פניו בשם המפורש, אשר הוא המניע והפנימי לכל סדרי הצירופים והאלפא ביתא, ומשם יבא השינוי וההנהגה, אם ביושר אין למעלה מענ"ג ואם באחור אין למטה מנג"ע, כמובא בספר הקדוש הנפלא והנורא הזה הוא ספר היצירה.

והנה זה השם הקדוש הנורא הוא כעין בחינת כלי ולבוש אל חיותו הנורא שבעולמות, והנדבק בו והיודע להמשיך האור ממנו, ראו ישראל עם קדוש חיבתכם לפניו ית"ש שזכינו בדור יתום כזה לפירוש ספר יצירה כולו בדרכי הסוד שבהקדמות רבינו האר"י זלה"ה, והוא סימן נפלא לקירוב הגאולה שתבא בעזה"י ברחמים ובזמן קרוב אמן, ויזכו ישראל עם קדוש להתענג על רוב שלום אלו המאורות שנרמזו בזה הספר הקדוש, שהם טובתו של ישראל למעלה למעלה מה שהכין ויעד לנו המלך הקדוש.

והנה בראותי אני כמה רבה העזובה לימוד התורה בכלל ולימוד תורת הנסתר בפרט, ובפרט אצל הספר הקדוש הזה מפני עומק דרכו ולשונו, וגם שאין הוא כלשון ספרי הקבלה המצויים בידינו וכהנה וכהנה, על כן שינסתי מותני ועל ה' מבטחי שלא אמעד ושלא אכשל, כי כמה חביבין דברי תורה ובפרט בעסק זה בן

שולט בנכסי אביו אין שמחה גדולה מזו. והשתדלתי לפרשו בלשון פשוט והקרוב אל **הקדמות רבנו המלך הקדוש האר"י זיע"א ומשנהו בקודש מהרח"ו זלה"ה קדוש ה', ועל פי הקדמות אבי התעודה הרב שר שלום זלה"ה בנהר שלום והקדמות רחובות הנהר וסדורי הרש"ש, ועל פי הקדמות האיש הגדול אשר בענקים מו"ר הרב תורת חכם זלה"ה**, וממילא יבואו כל שאר הפירושים של רבותינו הקדושים הנוראים הקדמונים על פי זה, כי אין דבר בעולם שלא נוכל לפרשו ולהבינו על פי הקדמות חכמת הח"ן שגילה רבנו האר"י זיע"א והנ"ל ע"ה וכך היא אמתתה של תורה.

והרי בזמן הקדמונים זיע"א לא היה רשות לגלות, ובזמן האר"י זיע"א הותר לגלות, ובימינו מצווה לגלות, ובבחינת מה שאמרו רז"ל "**נערים פני זקנים ילבינו**" (סוטה מט:) הם נוער המנוער שבדורות האחרונים שהם שיורין של הנשמות, וכמובא בדברי רבינו האר"י זיע"א (ע"ח שער מז פ"ה) על הפסוק "**ואמר הדור האחרון**" (דברים כט, כא) שהם שיורין דנשמתין וכתיב "**כי קטן הוא**" (עמוס ז, ב), והם בבחינת ישורון שהם שיורין דנשמתין וכמבואר בדברי התו"ח זלה"ה, אבל מפני כח הזמן ומפני הדוחק והשמחה שיהיה לעתיד הם ילבינו מדת הדין בכח מעשיהם הטובים ויגרמו שמחה לאבות הקדמונים, וזה שאמרו "**ילבינו**" מלשון "**ולבן שנים מחלב**" (בראשית מט, יב), וכנודע דרשת רז"ל בזה "**טוב המלבין שיניים לחברו ממשקהו חלב**" (כתובות קיא:) הוא ר"ת **חכמת לב**, הם ל"ב נתיבות החכמה שיתפרשו על ידי הנ"ל בדור אחרון, וגם שאולי ע"י הבירורים הנזכרים נזכה להלבין מדת הדין ואז שיני מלתעות הס"ם וכת דיליה ישברו אכי"ר.

והנה סדר כתיבת פירושי המשניות שבספר הקדוש הזה הנה הם נכתבו בס"ד נפלאה ובכמה וכמה מיני השגחות נפלאות הודו לאל כי טוב כי לעולם חסדו, ויהי רצון שיעלו על שולחן מלכים, ועכ"ז שגיאות מי יבין וידוני לכף זכות כי לטובה כוונתי, וגם אם אני דורש איזה משניות לא כפי הפשט, הנה מחמת שנלקחו דברי המשנה הזאת ממקום עליון ונורא על כן יסבול כל פירוש אמיתי.

והנה מה שטרחתי להיות משתדל לפרש ספר הנפלא והנורא הזה, כמה וכמה סיבות יש בליבי, וראשית ראשונה הוא כמאמר רז"ל "**לעתיד לבא אברהם יושב על פתח גיהנם** וכו'" (בראשית רבה וירא מח) הה"ד "**והוא יושב פתח האהל כחום היום**" (בראשית יח, א), ואמרו רז"ל (בראשית רבה כד) שאברהם אבינו ע"ה מבקש ממנו ית"ש שיחליף לישראל צער גהנם הקשה בצער שיעבוד מלכויות, על זה אמרתי לעורר זכות אבינו אברהם איש החסד ע"ה להצילנו משעבוד מלכויות כח שבעין אומות הנכללים תחת ס"ם שכנגדם קליפות ערב רב ועמלק ולהצילנו מלהבת יצה"ר וכל חייליו בבחינת משל"כ "**להבה תלהט רשעים**" (תהילים קו, יח).

ואמרתי כמה טוב יש לנשמות שיהיו עוסקים באלו המשניות ובפירושם שבוודאי נחת רוח יהיה לפני ה' גם אם ח"ו אינם מכוונים לאמת כ"כ, וכמובא בספר הבהיר אות ק"נ וז"ל "**אמר רבי רחומאי מאי דכתיב** (משלי ו, כג) "**ודרך חיים תוכחות מוסר", מלמד שכל הרגיל במעשה בראשית ובמעשי מרכבה אי אפשר שלא יכשל, שנאמר** (ישעי' ג, ו) "**והמכשלה הזאת תחת ידך". דברים שאין אדם יכול לעמוד בהן אלא אם כן נכשל בהן והתורה אומרת תוכחת מוסר, אבל באמת זוכה לדרך חיים, לפיכך מי שרוצה לזכות בדרך חיים יסבול תוכחות מוסר".**

וכן הוא מובא בפסק רבי יצחק דלטאש זיע"א בהקדמת הזוהר הקדוש וז"ל **אל תחוש ואל תירא כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגליך מלכד, כי מצוה גוררת מצוה, ואפילו אם תטעה אין שגגתך עולה זדון, אדרבא צדקה תחשב לך ותראה אלהים בציון ובירושלים של מעלה, ותזכה לקבל פני שכינה** עכ"ל יעו"ש. וכן הוא בדברי השל"ה הקדוש בחלק עשרה מאמרות, במאמר ראשון וז"ל **"על כל פשעים תכסה אהבה והשגיאה ההיא עריבה לפני ה'"** וכו' וכותב שם **"ובפרט בדור האחרון הזה"** עכ"ל בדילוג מעט.

ועל כן כמה הצלה טובה תהיה לנפש באשר ימצא בה תורה נפלאה זו, וגם אם ח"ו נגזר עליו לירד לגהינם ח"ו, הלא אאע"ה יראה בו אות מילה יסוד שבו ויעלהו ויסנגר עליו, כי **"הוא יושב פתח האהל כחום היום"** (בראשית יח, א) וכנ"ל. וכן עוד כמה וכמה טובות ונפלאות אשרי הזוכה להשיגם בעודו בגוף כדי שיזכה לקבלם בעלמא דקשוט. ובפרט שאם אזכה אענה לשואלי דבר שאהבתי אותו וחקרתי במה שיכולתי לידע סודו וישמח בי ואני בו, ויעלצו נשמות הקדושים זיע"א שעסקו בזה הספר הקדוש, וימליצו טוב עלינו שלא תמוש תורת ה' מפינו ומפי זרעינו וזרע זרעינו עד עולם אמן נצח סלה ועד.

והנה נתיבות הספר הקדוש הזה הם עמוקים לאין שיעור, ואני המעט שקיבלתי והבנתי כתבתי לי ולדורותי ולאנשי גילי, לפתוח להם ולנו שערי תורת הנסתר ובפרט למתחילים בחכמה, ועל כן הלכתי בביאור באיזה מקומן בבאר רחובות כדי לזכות המתחילים ולחיבת הקודש ולהראות גודל ויופי התורה, זיכני ה' ית"ש לדרוש באיזה משניות בכמה דרכים הן בדרך פשט והן בדרך פשט שבסוד והן בדרך סוד והן בדרך הצירוף וכו' שמקבלת הראשונים ע"ה, אלא שאין פירושים שבזה הספר הולכים בעיקר אלא על דברי רבנו האר"י זיע"א וכנ"ל, אלא שלא מנעתי הטוב ממך והבאתי ראשי פרקים בשאר חכמות הקודש שלנו, ולקמן בפתיחה הכוללת שם ערכתי כמה מהם למען הראותיך גודל ועומק התורה שלנו יעו"ש.

והנה קראתי שם החיבור היקר הזה בשם **"יוצר המאורות"**, והם כמה וכמה מאורות שנכללו בזה החיבור, הראשון הוא **"המאור הקטן"** והוא פירוש ספר יצירה על פי נוסח רבותינו הגאונים והראשונים זיע"א, והוא פירוש פשוט על פי פשט למתחילים בחכמה, ואח"כ **"המאור הגדול"** והוא פירוש הארוך על פי נוסח שבו בחר המלך האר"י ז"ל ואחריו קדוש ישראל הגר"א זיע"א, ונדרש בכמה דרכים וכנ"ל. גם עוד נוסף בו פירוש **"מטה אור"** שהוא פירוש מסתעף על משניות היצירה והוא חיבור בפני עצמו ועדיין לא זכיתי להשלימו אבל לא מנעתי אותו ממך, והוא ארוך ועמוק ומסתעף ויוכל המתחיל הי"ו לדלגו, ואחר שהשלים החיבור כולו יחזור ללומדו וימצא נחת וטוב, ועל שם זה ועוד כמה טעמים נתבארו לקמן בסוף הפתיחה שניה קראתי חיבור זה בשם יוצר המאורות. ואין אתה צריך ללמוד כל הספר בפעם אחת אמנם כך תעשה, לך תבחר לך דרך פלוני ועימו תלך עד גמירא ואזי תחזור לדרך השני וכו' וכך עד גמירא.

גם ערכתי לפניך לוח ביאורי מילים קשות מזה הספר הקדוש ופירשתי אותם מיד ה' עלי השכיל, וקראתי שמו **"מילי דיצירה"** הנה הוא בסוף הספר, בענין שאם תרצה לידע איזה ביאור לשון קשה וכו', לך נא וראה מה שכתבנו, ואקווה שתמצא נחת רוח.

גם עוד הנה הבאתי לך אחי ברכה והיא איזה ביאור נעים על שיר הכבוד הנה הוא לפניך אחרי ההקדמה, וגם שם פירשתי והבאתי כמה הקדמות וסודות ומפתחות יקרות לספר הקדוש הזה יעוין שם בהקדמת זה השיר והשבח חן וכבוד, מפני מה הביאותים בספר הזה. וקראתי שמו **"חן וכבוד"**. גם עוד נוסף שער אחד נפלאה מחכמת הצירוף הנקרא **"שער הצירוף"**, שעליו אמר רבי ישמעאל **"כל היודע צירופו של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן עולם הבא"** (כך גירסת הגה"ק רב משה בוטריל זיע"א בפירושו לספר יצירה פ"א מ"ב).

והנה הוספתי שנית ידי והבאתי עוד לפניך אחי וראש הלומד הנעים, פירושים לספר יצירה מגאוני קדמאי ובתראי זיע"א, מכתבי יד שלא שזפתם עין הדפוס עד הלום, ומספרים שהודפסו לפני זמן מרובה ואזלו מן השוק, ועתה מאת ה' היתה להם ולנו, והדפסתים בסוף זה החיבור בשער בפני עצמו, וקראתי שמו **"טובים מאורות"**.

עוד הנפתי יד בחסד ה' עלי, וערכתי לפניך **פתיחה אחת כוללת** על חכמת הספר הקדוש הזה, וחילקתי אותה לג' חלקים, עם שהוא הכל דרוש אחד, וכמה מפתחות נכללו בה, וכמה סודות נעלמים נגלה בה ואלו הם בקיצור, ענין סוד הצמצום הנורא וכוונת הבריאה, ענין עולמות המלבוש וסוד הפרגודים שנעשו שם, ענין סוד סת"ר עליון וסוד ארחין ומשחתין שנעשה בגילוי שם הוי"ה שורש כל האותיות וכו', וענין שם מ"ב היוצא ממנו ועוד כמה מפתחות, ענין סוד רל"א שערים וסוד אמ"ש ומשקלי האותיות והקף כסא וכו', ענין עליית האותיות בסדר אבג"ד ובסדר תשר"ק וכמה דרושים בענין זה, וגם ערכתי לפניך משל אחד נפלא כולל כל אלו הענינים, גם נכלל בו בקיצור דרכי הגיית השם, וקיצור נמרץ מסוד חכמת המחול, וענין הרוצה ללבוש רוה"ק, וכן ענין שבעה חילופי אתוון, ועוד כמה מפתחות מפותחות תכנית מעשה שמים והארץ וכללתים כעומר גורנה.

טרם אכלה דברי, אודה ה' בכל לבב וגו', על כל אשר גמלני רבות נעימות וטובות, והעולה על הכל, ששם חלקי מזרע ישראל עם קדוש ומאנשי בית המדרש, וזיכה אותי לפרש ספר קדוש ונורא זה מסיבה שנפלאה ממני. מה אומר ומה אדבר על כל אשר עשה ועושה עימי, יתגדל ויתקדש שמו וימלא כבודו בכל הארץ. ורק אחלה פניו המאירות עלי לטובה, ואבקש ממנו ית"ש שלא יסיר חסדו מעימי, וגם עד זיקנה ושיבה אלקים אל תעזבני ויגמור עימי הכל לטובה. ועל כן נקווה לך ה' אלקינו לראות מהרה בתפארת עוזך, להעביר גלולים מן הארץ, והאלילים כרות יכרתון, לתקן עולם במלכות שדי, וכל בני בשר יקראו בשמך, להפנות אליך כל רשעי ארץ, יכירו ויידעו כל יושבי תבל, כי לך תכרע כל ברך, תישבע כל לשון. לפניך ה' אלקינו יכרעו וייפולו, ולכבוד שמך הגדול יקר ייתנו, ויקבלו כולם עול מלכותך, ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד, והיה ה' למלך, על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד, ושמו אחד.

גם רוצה אני לברך לאבי מורי הי"ו ואימי מורתי, על כל אשר גמלוני רבות נעימות וטובות עצומות, ואין בפי מילים להודות להם, ה' אלהי ינצרם כמו בבת ויטיב להם אחריתם, יאריכו ימים ושנים ברוב טוב וחיים טובים אכי"ר, הם וכל יוצ"ח ה' ישמרם, אחי ואחיותי היקרות והחשובות, ועמהם בני ביתם, גיסי היקרים והחשובים וכל יוצאי חלציהם, יאיר ה' ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים דשנים ורעננים, וברכת ה' היא תעשיר.

ועוד לאלקי מילין גם אברך את כבוד אחי וראש הרב החכם המקובל הי״ו וכל בני ביתו, ברכות שמים מעל ינוחו על ראשו ועל תמיכתו עימי וצדקתו עם אלקים ואנשים בסבר פנים מאירות, יאירו לו אורות יקרות יוצר המאורות אכי״ר.

גם אברך ברכה מיוחדת לחברי וידידי בן ביתי הרי״ל הי״ו, שהוא טרח כל מיני טרחות להוציא לאור זו מרגניתא טבא, ספר היצירה עם אלו הפירושים, וכמה ריבוי הוצאות הוציא על זו המלאכה, וכמה טרחות טרח ויגע ביום ובלילה וכו׳, מי יוכל לספר בלא הגזמה. האל הגומל טובות ה׳ אלקי הוא יברך אותו ובני ביתו היקרים והחשובים על כל עזרתם עימו בעבור זו המלאכה הקדושה, ויזכו לכל רב טוב הצפון, כל אשר יפנו יצליחו, אורך ימים ושמות חיים אכי״ר.

גם אברך את חברי הרב חי״צ הי״ו וב״ב, שהוא היה הראשון להוציא כו׳ תורה לדפוס, ישמרו ה׳ בכל מיני שמירות, יחזקהו ויאמצהו, וכל אשר יפנה ישכיל ויצליח.

גם ברצוני לברך את ידידי ורעי החפץ בעילום שמו, אוהב תורה ומוקיר רבנן, אשר היה עומד בכל מיני הוצאות לזה החיבור היקר, והוא אשר עורר כמה אוהבי תורה ורבנן להוזיל זהב מכיסם עבור זה, ועשה לכבוד הקב״ה מרוב אהבתו ה׳ והתורה, ולזכרון אבותיו שנקברו חיים ביד הצורר הנאצי ימ״ש, ארץ ארץ אל תכסי דמם. ה׳ ישמרהו ויחייהו ויושיע אותו בכל מיני ישועות, ירוויח לו בכל הרווחות. ועוד בליבי לספר עליו על אהבתו ה׳ והתורה, אבל הוא חפץ בעילום שמו, ואני אכבדהו.

גם אברך את חברי ותלמידי א״ד ואחיו א״ד חברים וידידים, ברכת ה׳ היא תעשיר, כל אשר יפנו יצליחו, יברכו מפי אל דורש לבבות, הם בלבבי אחודות שמורות.

גם רוצה אני לברך לכל אוהבי ותומכי בכל מקומות חנותם , ה׳ ישמור אותם ויצילם מכל צר וישמרם בבת עינו, וכל ברכות הטוב ינוחו עליהם ועל ראשם. ולא אוכל למנוע לברך בדרך פרט ידידי וחברי ראמ״פ הי״ו המחזיק ימיני ולא זז מחבבני, ה׳ ישמור אותו ויברך אותו ויושיע אותו וירוויח לו, ויאירו לו אורות יקרות ברוך יוצר המאורות.

וכאן המקום והברכה לאחת יקרה וחשובה, וע״כ אברך ולי נאה לברך את אשתי היקרה והחשובה מב״ת על כל אהבתה ועזרתה עימי שלי ושלכם (בספר זה) שלה היא. ה׳ ישמור אותה ויאריך ימיה בטוב ובנעימים, והוא יתברך עזרתו עימנו, ושנזכה לגדל בנינו ובנותינו לתורה ולחופה ולמצוות ולמעשים טובים אכי״ר. ועינינו יראו בשוב ה׳ ציון, עינינו יחזו נווה אפיריון, ברוך המחזיר שכינתו לציון.

כה דברי המחבר

תחילת חכמה יראת ה' ודעת קדושים בינה

כללי ההלכה

כללי התחלת החכמה

(ובו נכללו ראשי פרקים ועיקרים ויסודות ראשונים לתורת הנסתר כדי לסייע ללומד המתחיל בהבנת הספר הקדוש הזה)

פתיחה

השם ברוך הוא לית שום מחשבה תפיסה ביה כלל, וכל עסקנו בזו החכמה אינו חס ושלום בעצמותו יתברך, היות שבו אין לנו מושג כלל ח"ו, אמנם רצונו יתברך שנדרוש במעשיו ובפעולותיו, כי זהו כבודו ולנחת לפניו שבניו מתפארים בו ומבינים מעט מגדולתו אשר אין לה חקר, עם כל זה רצה הוא יתברך שמו שיהיו הנבראים מכירים אותו ולומדים גדולתו ומכירים אותו מכח מעשיו ועושים רצונו, שעל ידי כן יהיה טוב להם, כי ישיגו גדולתו וחכמתו וילמדו עצמם ללכת בדרכיו ולמצוא חן בעיניו, וישיגו הטוב והנועם שרצה השם ברוך הוא לתת לבריות כי על כן בראם. ועל כן יש לפניו יתברך נחת רוח בכך שעושים רצונו ולומדים מדרכיו. ובדברים אלו מתעסקת זו החכמה היקרה והתמימה והקדושה. ונבוא לדרוש בה מעט ונזכה הרבה, אמן כן יהי רצון.

א
על הספירות

הבורא ברוך הוא הוציא לאור תעלומה עשרה תיקונים, ואנו קוראים להם **עשר ספירות** (ר"ת י"ס) להנהיג בהם העולמות הסתומים והגלויים, ובהם הוא יתברך מתכסה ונעלם מבני אדם ואורו יתברך מתפשט בהם ומייחד אותם, כדמיון כח הנשמה המתלבש ומתפשט בפנימיות אברי הגוף, הנה כדמיון זה הוא יתברך מנהיג העולמות באופן שאורו לגבי הספירות הוא כנשמתא לגופא. והגם שחיות וכח פעולות הספירות שונות הן זו מזו, אמנם ממקור אחד יהלכון, שהוא הארת **אור אין סוף** (ר"ת א"ס) המופיע בפנימיותן ומתלבש בהן. נמצא שכולן דביקות בשורש אחד, כי אותה ההארה קשורה ודבוקה בעצמיות האין סוף כשלהבת הקשורה בגחלת, ועל כן מי שגורם פירוד בין הספירות, כאילו פגם במלך. ויבואר על פי משל, באיש אחד שקרע לבושו של מלך, ומה גם בהיות הלבוש על המלך, שאף על פי שלא נגע במלך עצמו, עם כל זה פגם בכתר המלך והתחייב ראשו למלך, והנמשל מובן.

ועל כן החושב שמדת חסד שהוא שם אל, כדכתיב "חסד אל כל היום" (תהילים נב, ג), ושם אלהים שהוא מידת הדין והגבורה, הם ב' כוחות נפרדות או ב' רשויות חס ושלום, הרי הוא מקצץ בנטיעות ומפריד

אלוף, אלופו של עולם המתייחד בהם ופועל בהם בלא שום שינוי, כי אור אין סוף המתלבש בספירות אין בו שום מדת השתנות ח"ו, וכמ"ש "אני ה' לא שיניתי" (מלאכי ג, ו), כי כל השינויים והפעולות המשתנות הם בספירות עצמן. ואתן לך משל על זה, הנה בעץ אתרוגים ועץ תפוחים ועץ ענבים ועצים אחרים שיש בהם כמה וכמה סוגים, מהם ברקנים וקוצים ומהם שיש בהם סם המות, הנה כולם יוצאים ויונקים משורשן באדמה, והשתנות היניקה נעשית רק באלו העצים. ותשליך המשל ותבין בשכלך הנמשל בכל הפעולות המשתנות המושרשות בספירות, הנה הם כולם יוצאים מאחד הפשוט.

והנה הם עשרה מדות שבהם ברא הקב"ה ומנהיג העולמות כולם, ואלו העשרה קראם אליהו ז"ל (תיקוני זהר יח:) בשם עשרה תיקונין, על שם שבאמצעותם מגלה המאציל ברוך הוא הבלתי בעל גבול עולמות בעלי גבול לערכו, כי הוא מאציל והם נאצלים. ונמצאו הספירות הם בחינת לבושים היינו תיקונים לנפרדים ולנבראים כדי שיוכלו לקבל אור האין סוף, כי בהם תיקון הכח והגבורה וההגבלה והצמצום כדי להוות העולמות והנבראים, כי באמצעותם נשפע הארה לכל העולמות ולנבראים בכל רגע ורגע להיותן חיים וקיימים, באופן שיוכלו העולמות לקבל השפעת אורו במדה ובצמצום, ושלא יתבטלו ממציאותן, וקרינן להון עשר ספירות. ובזה אנו מכנים אותם בשם ספירות מלשון ספיר ויהלום, שהוא לשון המורה על גילוי אור והארה ממנו יתברך שמו לעשות ולתקן העולמות, כי הם ביד המאציל ככלים ביד האומן לתקן בהם כל פעולותיו ולהוציא לאור שלימות פעולותיו ורצונו וטובו, ועל כן נקראו בשם תיקונים שהוא לשון שלימות, כי באמצעותם מגלה אין סוף ברוך הוא שלימות פעולותיו.

ועשר ספירות הנזכרים שהם עשרה תיקונין הנה כל אחד במידתו זהו שמו וכינוייו: **כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות.**

והם נכללים בשם הוי"ה ברוך הוא באופן זה:

קוץ היו"ד רומז על **כתר** שלגודל העלמתו והפלאתו אינו נרמז בשום אות בפני עצמו. אות י' רומז על **חכמה**, אות ה' רומז על **בינה**, אות ו' רומז על **חג"ת נה"י** (ר"ת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד), **ואות ה' אחרונה רומז על מלכות.**

וזה סוד מה שאמרו רבותינו ז"ל "עד שלא נברא העולם היה הקב"ה ושמו הגדול בלבד" (פרקי דרבי אליעזר פ"ג), שהוא סוד ענין אלו עשר הספירות שהיו גנוזות במאצילן כשלהבת הקשורה בגחלת והיו בבחינת "גחלים עוממות" (שהוא ענין חוס ואם בתוכיותן ואין נראין כך כלפי חוץ, וכנמשל הוא רומז לעשר ספירות ספיריס ומאורות שיצאו מן התעלומה והסעלם אל הגילוי לגלות ולהוציא לאור שלימות פעולותיו יתברך), **ובעת** שעלה ברצונו יתברך שמו להוציא לאור שלימות פעולותיו וטובו, הוציאם וגילה אותם מן העלם לגילוי, להיותם ככלים ביד האומן, ולהיות מסתתר בתוכם, באופן שיוכלו העולמות לקבל השפעת אורו במידה ובצמצום שלא יתבטלו ממציאותן.

בענין שתבין שכל העולמות ושורשן שבספירות היו כולם כלולים בבחינת בכח באין סוף עוד קודם שיצאו העולמות והכוחות לידי פועל ומעשה, והיו שם בדרך משל כעין המחשבה שבמוח, שאין ניכר לחוץ גילויה ועניינה, וכל שכן כל פרטי המעשה התלוי בה. כמו דרך משל בנין ארמון מפואר, הנה אין כל חדריו ובנייניו וקישוטיו נראים וערוכים לפנינו כמו בעת הבניה עצמה, אמנם הם בוודאי סוף המעשה במחשבה תחילה. כן בנמשל, בעולמות ובספירות היו כולם כלולים ברצונו ית"ש, ורק הוא יתברך בעת שעלה ברצונו הוציאם לחוץ ולפועל בגילוי. נמצא הם כמשל גחלים עוממות שהאש בתוכם עם שלא נראה לחוץ, עד שנפח עליהם האדון וגילה אור האש שבהם, כן להבדיל בנמשל ומובן.

ועכ"פ הנה נרמז כל זה במאמר רז"ל "עד שלא נברא העולם היה הקב"ה ושמו הגדול בלבד" ושמו הוא רצונו, כי כן שמ"ו עולה גימטריא רצו"ן, ונמצא הכל היה כלול ברצונו ית"ש, ושמו שם הוי"ה הוא עצמו סוד עשר ספירות בגילוי אור וכלים. והענין דע שהנה סוד עשר ספירות הם רמוזות בשם הוי"ה כנ"ל, והאותיות הם רומזות לכלים שהוא כוח העוביות שהאור מתלבש ופועל בהם ובתוכם, והנה כל אות ואות משם הוי"ה ב"ה יוצאת ממנה וכלול בה הוי"ה אחת שלימה שהוא סוד עשר ספירות בפני עצמם באופן זה:

אות י - יוצא ממנה אור הנכלל בשם הוי"ה בפני עצמו והוא עשר ספירות שבחכמה.

אות ה - יוצא ממנה אור הנכלל בשם הוי"ה בפני עצמו והוא עשר ספירות שבבינה.

אות ו - יוצא ממנה אור הנכלל בשם הוי"ה בפני עצמו והוא עשר ספירות שבו"ק.

אות ה - יוצא ממנה אור הנכלל בשם הוי"ה בפני עצמו והוא עשר ספירות שבמלכות.

ואלו ד' הויות היוצאות מן שם הוי"ה ב"ה הכללי, ההפרש שיש ביניהם הוא בבחינת המילויים שבהם, וסך אלו המילויים הם ארבע כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה, כל מילוי נגד אות אחת מהם באופן זה:

מילוי יודין כזה: **יוד הי ויו הי** העולה **ע"ב** כנגד אות י' דשם הוי"ה הכולל.

מילוי ג' יודין ואות אלף כזה: **יוד הי ואו הי** העולה **ס"ג** כנגד אות ה' דשם הוי"ה הכולל.

מילוי אלפין כזה: **יוד הא ואו הא** העולה **מ"ה** כנגד אות ו' דהוי"ה הכולל.

מילוי ההין כזה: **יוד הה וו הה** העולה **ב"ן** כנגד אות ה' אחרונה דשם הוי"ה הכולל.

וד' שמות אלו נקראים בספרים בר"ת **עסמ"ב** שהוא ר"ת ע"ב-ס"ג- מ"ה-ב"ן.

ודע שכל אחד מהם הוא כולל ארבעתן כזה: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הפרטים דע"ב הכללי; ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הפרטים דס"ג הכללי; ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הפרטים דמ"ה הכללי; ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הפרטים דב"ן הכללי; סך הכל י"ו בחינות דכללות.

באופן שכל ספירה וספירה מאלו הי' ספירות יש בה עשר ספירות בפני עצמה, באופן שהם י"ס בכתר וי"ס בחכמה וי"ס בבינה וי"ס בכל אחד מו"ק (ר"ת ו' קצוות שהם תג"ת נה"י), וי"ס במלכות, ונכלל בשם הוי"ה ברוך הוא באותיותיו כנזכר לעיל בשם הוי"ה הכללי, ונוכל להכירם על פי סדר נקודותם כמו שאערוך לפניך:

ספירה א - כתר - שם הוי"ה שהוא ענין עשר ספירות שבתוכו, הוא בניקוד קמץ כזה: יָהֹוָהֹ שהוא לשון "וקמץ משם" (ויקרא ב, ב) להורות על גודל והפלאת אור זו הספירה.

ספירה ב - חכמה - שם הוי"ה שהוא י"ס שבתוכו הוא ניקוד פתח כזה: יַהֲוַהַ מלשון "פתח צור ויזובו מים" (תהלים קה, מא) שהוא רומז על המבוע שמשם משתלשל ונמשך השפע, כי אחר העלמת הכתר, הגילוי הראשון הוא בחכמה, בחינת מה שכתוב "כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד).

ספירה ג - בינה - שם הוי"ה שהוא י"ס שבה ניקוד צירי כזה: יֵהֱוֵהֵ שהוא מלשון "ציור", בבחינת מה שכתוב (שמות לא, ב) "אין צור כאלהינו", ודרשו רבותינו ז"ל (ברכות י.) "אין צייר כאלהינו", כי אור השפע הזך והנעלם הבא מן החכמה, מצטייר על ידי ספירת הבינה, כדמיון הזרע הבא מן החכמה של האבא אל האשה והוא "גולמי", לא נראה בו כי אם "טל חרמון", והיא מפרטת זה "הגולם" ומוציאה מה שגלום בו ונעשה הוולד כצורתו, כן הבינה בעשר ספירותיה כן פעולתה.

ואלו הג' ספירות ראשונות הם נכללים בשם יה מן שם המיוחד, היות קוץ היו"ד כתר ואות י' שהוא חכמה כמובא בפירוש רש"י על פסוק "אז ישיר משה" (שמות טו, א) למדנו שהיו"ד על שם המחשבה נאמרה יעו"ש, ואות ה' הוא בינה כנזכר לעיל. ונקראו בשם **ג"ר** או **ג"ע** (שהם ר"ת ג' רשומות או ג' עליונות) והם רחמים וחסדים, אמנם אינם שווים במעלתם, כי כתר הוא חסדים לאין קץ גם למי שאינו הגון, כדרשת חז"ל על פסוק "וחנותי את אשר אחון" (שמות לג, יט), "אף על פי שאינו הגון" (ברכות ז.). ונקרא הוא יתברך בזו המדה "ארך אפים" (שמות לד, ו), כי הוא ארך אפים ומרבה להיטיב לטובים לכפר על מעשיהם שאינם טובים ולטועים לתקנם ולמחול עוונם. וממדה זו נמשך ובא אור הניסים והנפלאות והנעימות וכל מילויי רצון. וממדה זו נמשכים גם כן י"ג מכילין דרחמי.

ונקרא בשם "**אריך אנפין**" (ר"ת א"א), והוא כינוי בדרך משל בשם תואר שבעולם הזה ליסוד שעליו עומד הבית, כי כן א"א הוא כדמיון זקן הבית שעליו רמזו חכמים ע"ה שבמתן תורה נדמה הקב"ה לישראל "כזקן מלא רחמים" (רש"י שמות כ, ב), והוא סוד הנהגת

הנצחיות, והוא מכתיר ומסובב הכל להחזירו לטוב (וגרמז בפס כתר), ולגודל הפלאתו הוא רומז לקוץ היו"ד, וחכמה הוא אבא אות י', ובינה היא אמא אות ה', ואשר מהם נמשכו ונתגלו כל העולמות בסוד מה שכתוב "בי"ה יי' צור עולמים" (ישעיהו כו, ד) שהוא מלשון "ציור", כי ממנו יתברך התפשטו והתגלו לכתר, חכמה ובינה, ונצטיירו העולמות להיות כמו שהם.

והנה **חו"ב** (ר"ת חכמה ובינה) הם מתכנים לתואר **או"א** (ר"ת אבא ואמא), הם רחמים וחסדים עצומים, כי בגילויים, כל טוב ונחת בעולם, כמו שכתוב "עננו במרחב י"ה" (תהלים קיח, ה), כי בגילוי ג"ר אשר הם אור אמא אשר בתוכה גנוז אבא, ובתוכו גנוז אור הכתר, ממנו יבא כל הרחבה והעקוב למישור. אמנם לא דומה מדת בינה כשהיא בפני עצמה למידת חכמה בענין גילוי אור החסדים והרחמים, כי החכמה מדת רחמים וחסדים מטה כלפי חסד ממש תמיד והבן. ונרמז בלשון "בינה" שהוא לשון נקבה שהוא אמא כמו שכתוב "כי אם לבינה תקרא" (משלי ב, ג), וכתיב "ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי" (במדבר יא, טו) שהוא לשון נקבה, וכעין דרשת רבותינו ז"ל "בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה" (ברכות כט:), שכל זה רומז למדת דין. ועוד נרמז "ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן" (איכה ד, י), שהוא להורות על מדה זו שמשתלשל ממנה קצבה לענין רחמים, כי הגם שהיא מצד עצמה רחמים וחסדים עצומים עם כל זה דינין מתפשטין ממנה, הם הו"ק (ר"ת ו' קצוות) היוצאים ממנה המחולקין במדותם זה מזה, ומהם הוא גם כן מדת דין וגבורה.

הנה נתבאר מציאות ומעט ביאור ג' ספירות ראשונות והעליונות הנכללות בב' אותיות י"ה, ועתה נבוא לבאר שמות וניקוד ז' ספירות תחתונות **חג"ת נהי"מ** (ר"ת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות) הנכללות בב' אותיות ו"ה של שם הוי"ה הכולל.

ספירה ד - היא ספירת חסד שהוא שם הוי"ה ב"ה בניקוד סגול כזה: יֶהֱוֶה, מלשון "והייתם לי סגולה" (שמות יט, ה), שהוא על שם הקירוב ואהבה הנמשך ממדת חסד, כדכתיב "אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד" (ירמיהו לא, ג), ובדרך ההנהגה הוא רומז למי שמגיע לו חסד בעד מעשיו כגון הצדיקים שבגן עדן.

ספירה ה - היא ספירת הגבורה שהוא שם הוי"ה ב"ה בניקוד שבא כזה: יְהֹוִה, ונרמז במה שכתוב "ותפול שבא ותקחם" (איוב, א טו), כי מכח מדת הגבורה נמשך ובא השבי, ובדרך ההנהגה הוא עבור מי שמגיע לו עבור מעשיו כגון הרשעים בגהינום.

ספירה ו - הוא מדת התפארת המכריע בין חסד וגבורה הנ"ל כי הוא מדה ממוצעת ביניהם ומתיילד מבין שניהם, וכעין דוגמת יעקב אבינו עליו השלום "יושב אוהלים" (בראשית כה, כז) בין אוהל אברהם איש החסד ובין אוהל יצחק נאזר בגבורה, ועל כן מדת התפארת הוא מכריע בין חו"ג (ר"ת חסד וגבורה), אמנם הוא נוטה מעט כלפי החסד. וזה ניקודו: יְהוֹהִ.

וג' ספירות הנזכרות שהם חסד גבורה ותפארת הוא ר"ת **חג"ת**, והוא כלליות ג' קווי עולם הכוללים כל ענייני עולם, והם: חסד הגמור - **קו ימין**, דין גמור - **קו שמאל**, רחמים - **קו אמצעי**, וסימנך **חד"ר**. ונאה לראות בציור אדם שבעולם הזה "כי בצלם אלהים עשה את האדם" (בראשית ט, ו), וכמובא עוד "ומבשרי אחזה אלוה" (איוב יט, כו), שכן מציור קומת האדם התחתון נוכל להקיש על בחינתו ושורשו למעלה, ועל כן נוכל להמשיל בציור ב' זרועות - ימין חסד, ושמאל גבורה, וגוף בנתיים תפארת.

ספירה ז - היא ספירת נצח שהוא בהנהגת מדת החסד הנדמה לדין, כמו הצדיקים שבעולם הזה, שהקב"ה נפרע מהם כדי לזכותם לעולם הבא, וממדה זו נמשך כח הנצחון דקדושה, והגם שנראה שהוא מדת דין ותוקף, עם כל זה הוא מצד החסד ומביא נעימות, כדכתיב "נעימות בימינך נצח" (תהלים טז, יא). וניקודו הוא שם הוי"ה ב"ה בניקוד חיריק כזה: יְהוִה.

ונראה לפי עניות דעתי לרמוז שהנה אותיות חיריק הוא אותיות ירחיק, כי זהו יסודה של מדה זו שהיא אמת ונצחון דקדושה, כדכתיב "נצח ישראל לא ישקר" (שמואל א טו, כט), ומצד מדה זו נראה לפעמים התרחקות מן השמים כאילו מרחיקים אותם או מתרחקים מהם, כעין מה שכתבתי לעיל משם רבותינו ז"ל על צדיקים בעולם הזה, שהקב"ה נפרע מהם על

מיעוט מעשיהם אשר אינם טובים בעולם הזה, כדי לזכותם לחיי עולם הבא עולם הנצח, וכנרמז גם עוד בכתוב "נעימות בימינך נצח" (תהלים טז, יא), כי נעימות אותיות מניעות, וכל זה הוא באמת מצד הימין שהיא חסד ואהבה ומובן.

ספירה ח - היא ספירת הוד שהוא בהנהגת מדת הדין הנדמה לטוב, כעין הרשעים בעולם הזה, שהקב"ה משלם להם מיעוט זכויותיהם הטובים בעולם הזה כדי להאבידם לעולם הבא, ומדה זו כאשר היא בתיקונה ממנה נמשך מדת הוד ושבח, אמנם כאשר גוברים העוונות, הנה אז נאמר "והודי נהפך עלי למשחית" (דניאל י, ח), ועוד כתיב "כל היום דוה" (איכה ה, יג) אותיות הוד, שהוא מלשון "והדוה בנדתה" (ויקרא טו, לג), ועל כל פנים ספירת הוד היא שם הוי"ה ב"ה בניקוד קובוץ כזה: יְהֲוִהֶ.

ונראה לפי עניות דעתי לרמוז על דרך מה שמובא "בזעקך יצילוך קבוציך ואת כולם ישא רוח" (ישעיהו מז, יג), שהוא קיבוץ הכוחות, ואף על פי כן אין בזה מועיל שהוא מורה על ניקוד קובוץ כשהוא בטוב הנה נאמר "יצילוך קיבוציך" ובחינת מה שכתוב "כולם נקבצו באו לך" (ישעיהו מט, יח), אבל אם לא, חס ושלום הוא כמו שכתבנו, ומובן שהוא הוד לכאן ולכאן.

ספירה ט - הוא ספירת היסוד הנקרא "כל", כי הוא כולל אור החמשה הנ"ל ומעבירם למלכות, ונקרא מדת "צדיק יסוד עולם" (ע"פ משלי י, כה) והוא עומד מכריע בין נצח והוד, אמנם הוא נוטה כלפי ההוד מצד עצמו, והוא שם הוי"ה בניקוד שורוק הנקרא מלאפום כזה: יוּהֲוִוּהוֹ, רוצה לומר מלא פיו מאלוקות, כי גילויי כל הספירות מתקבצים בו ואליו ומעבירם הוא למלכות.

והנה ג' הספירות נצח, הוד, יסוד - ר"ת נה"י, הם מכוונים באדם התחתון כנגד: רגל ימין - נצח, רגל שמאל - הוד, וברית קודש - יסוד.

ספירה עשירית - מלכות, והיא שם הוי"ה ב"ה בלא ניקוד, כי "המלכות אספקלריא דלא נהרא" (עץ חיים שער ח), והיינו שאין לה כלום אלא מה שמקבלת מלמעלה, כי כפי ההנהגה שבאה לה כמו כן תהיה מנהיגה התחתונים.

ב
חילוקי ההנהגות של הי"ס

העשר ספירות נחלקים על פי ההנהגות הנזכרות באופן זה:

חב"ד (ר"ת חכמה בינה דעת) - הם שורש קו ימין וקו שמאל וקו אמצעי המכריע.

חג"ת (ר"ת חסד גבורה תפארת) - הם קו ימין וקו שמאל ורחמים מכריע הוא תפארת.

נה"י (ר"ת נצח הוד יסוד) - הם קו ימין וקו שמאל ויסוד מכריע.

וההפרש בבחינה, כי החב"ד הם בחינות הג"ר (ר"ת ג' רשעות) והמחשבה והשורש, החג"ת מוציאים מן הכח לפועל מה שגלום במוחין, הנה"י הם התפשטות כוחות ההנהגה ללמטה, והמלכות מקבלת מהם ומונהגת על ידיהם ובכוחם.

ובביאור הענין יותר, דע שהי' ספירות מתחלקות **לראש, תוך, סוף.**

הראש - נקרא חכמה, בינה ודעת.

התוך - נקרא חסד, גבורה ותפארת.

הסוף - נקרא נצח, הוד, יסוד ומלכות.

והנה כנגד ג' מדרגות אלו ישנם ג' מצבים הנקראים בשם **עיבור יניקה וגדלות**, באופן זה:

עיבור - נקרא נה"י, וכעין שאנו רואים בתינוק בעולם הזה שכשהוא בעיבור במעי אימו הרי הוא כפנקס זה על גבי זה וכוחו ומוחו בהעלם, כן הוא בחינת ההנהגה הנקרא **תכב"ת** (ר"ת תלת כלילין בתלת) שהוא על שם הנה"י שהם הרגלין הכלולים בחג"ת שהוא החזה וב' זרועות, והחב"ד אין להם גילוי והם בבחינת

גילוי כמו נה"י לבד, ונקרא מוחין דעיבור שהוא הסתלקות המוחין והאורות ותהיה ההנהגה בחינת עיבור, ונקרא סוף.

יניקה - נקרא חג"ת, וכדרך שבתינוק לאחר לידתו יונק מחלב אימו, רוצה לומר שהוא מתמתק יותר ונגלים בו מעט מוחין ואור יותר מן העיבור, ונקרא תוך.

גדלות - נקרא חב"ד, שאז נגדלים המוחין וההנהגה ביושר ובטוב, ונקרא ראש.

וג' מדרגות הנ"ל נוכל לראותם בבני אדם, והם: שכיבה, ישיבה, עמידה. והענין שהנה בעולם הזה כאשר נולד התינוק יכול הוא רק לשכב, ובבחינה זו נקרא שאין הבדל בין חב"ד חג"ת נה"י, והיינו שהכל שוכב אצלו והכל אצלו בקומה אחת, וכשהוא גדל וכבר יכול לשבת, אזי ניכר שהראש למעלה והגוף למטה, ואמנם אינו יכול להשתמש ברגליו ולעמוד, אמנם כאשר באים לתינוק כח ושכל גדולים יותר ומאיר האור פנימה לתוך הרגלים ואזי יכול גם לעמוד, נקרא בעל קומה זקופה, והיינו שעומד כבר על הכלים שבנה"י, ונכנסו אורות דנה"י בכלים דנה"י ואורות דחג"ת בכלים דחג"ת ואורות דחב"ד בכלים דחב"ד.

ורצוני לבאר לך ענין זה שאנו אומרים כלים ואורות ויבואר להלן - והוא שהנה בחינת כלים הם ונקראים בשם עשר ספירות, ונקראים בדרך קיצור בשם כתר חכמה בינה **ז"א** (ר"ת זעיר אנפין הכולל חג"ת נה"י) מלכות, ובתוכם מתלבשים האורות הנקראים **נרנח"י** (ר"ת נפש רוח נשמה חיה יחידה) באופן זה:

אור היחידה מתלבש בכלי הכתר.

אור החיה מתלבש בכלי החכמה.

אור הנשמה מתלבש בכלי הבינה.

אור הרוח מתלבש בכלי הז"א (כולל ו' קצוות חג"ת נה"י).

אור הנפש מתלבש בכלי המלכות.

באופן שהאורות הם נרנח"י והכלים הם כח"ב (ר"ת כתר חכמה בינה) תפארת מלכות.

גם דע שבחינת כתר שבכל עולם או פרצוף או ספירה הוא נקרא ונבחן בשם גג דאותו עולם או פרצוף או הספירה, והמלכות דאותו עולם או הפרצוף או ספירה נבחנת בשם קרקע.

גם דע עוד שהראש דכל ספירה ופרצוף הוא כלליות ג' הספירות הראשונות **כח"ב** (ר"ת כתר חכמה בינה) (אור חב"ד), ואילו ז' ספירות התחתונות חג"ת נהי"מ (ר"ת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות) שבכל ספירה ופרצוף נבחנות לבחינות גוף של אותו ספירה או פרצוף. וכאשר הכל על מכונו באופן שאורות הנ"ל דג"ר (ר"ת ג' רשומות) בכלים דג"ר ואורות דו"ק (ר"ת ו' קצוות) בכלים דו"ק, אזי נקרא אותו הפרצוף בעל קומה זקופה. אמנם אם יהיו אורות דגוף בכלים דג"ר ולא האורות המתיחסים אליהם, נקרא זה שאין לאותו פרצוף קומה שלימה וזקופה, כי קומת הראש אינו יותר מבחינת הגוף, היות שאפילו בראש משמשים האורות דגוף, ונקרא זה בשם הרכנת הראש, כי הראש והגוף הן במדרגה אחת.

גם דע שבכל ספירה הנה יש בה ב' בחינות אור, והם אור הנכנס תוך הכלי ונקרא **אור פנימי**, ואור הסובב הכלי מצד חיצוניותו ונקרא **אור מקיף**, ולקמן נבאר כל זה עוד.

עוד בענין י' ספירות, הנה נודע היות "בעשרה מאמרות נברא העולם" (אבות פ"ה), והם מכוונים כנגד עשרת הדברות (כמובא בזוהר הקדוש ח"ג יא:), ויובן על פי מאמר רז"ל "התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם ישראל מקבלין את תורתי מוטב ואם לאו אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו" (עבודה זרה ג.). וכעין המובא בדברי רבותינו ז"ל "בעשרה דברים נברא העולם בחכמה ובתבונה ובדעת ובכח ובגערה וכו'" (חגיגה יב.), והיינו עשר ספירות עליונות, והיינו שזה תלוי בזה, כי העולם נברא בעשר ספירות וכנגדם הם עשרת הדברות, והיינו קיום תורה ומצוות המעמידים העולם שנברא בעשרה מאמרות ומובן.

ג
אורות וכלים

הנה כבר נודע שהיות מציאות כלל העולמות ומה שבהם נכללים בשם **אורות וכלים**, והכלים הם מלבישים ומוציאים לפועל הכוח והרצון שבאורות. והנה בחינות הכלים גם הם בכלל בחינות אורות רוחניות, אלא שאין הם זכים כדמיון האור שבתוכם, והם בבחינת האור העב הגס, ונקראו כלים לערך זכות האורות שבתוכם. והנה הכלי נחלק לג' בחינות, והם:

א - **הפנימי** שהוא התוך שבכלי, ובתוכו מתלבשים המוחין דגדלות שהם בבחינת חב"ד.

ב - **האמצעי** שהוא בין פנימיות הכלי לחיצוניותו, ובתוכו מתלבשים המוחין דיניקה שהם בבחינת חג"ת.

ג - **החיצון** שהוא צד חיצוניות הכלי היוצא כלפי חוץ, ובתוכו מתלבשים המוחין דעיבור שהם בבחינת נה"י.

באופן שכל כלי נחלק לג' כלים בפני עצמם, והם בחינות **עולמות בי"ע** (ר"ת בריאה יצירה עשיה).

באופן זה:

א - כלי הפנימי מכוון כנגד בריאה.

ב - כלי האמצעי מכוון כנגד יצירה.

ג - כלי החיצוני מכוון כנגד עשיה.

ובתוכם מתלבש האור שהוא הנשמה הפנימית שהיא כנגד האצילות. ובחינת ג' מדרגות הנזכרים שבכל כלי, מקבילים גם כן כנגד מדרגות נפש רוח ונשמה.

א - כלי הפנימי - שהוא לערך מדריגת בריאה בו מתלבש אור הנשמה.

ב - כלי האמצעי - שהוא לערך מדריגת יצירה בו מתלבש אור הרוח.

ג - כלי החיצוני - שהוא לערך מדריגת עשיה בו מתלבש אור הנפש.

וכל זה הוא בדרך פרט, אמנם דרך כלל אנו מזכירין בכלים בחינות "אחוריים ותוך", כי אחוריים הם הצדדים החיצוניים של הכלי, ותוך הוא חללו של הכלי. ונזכר בדברי רבנו האר"י ז"ל בשם פנימיות וחיצוניות, וזכור זה. [ומצאתי רמז נאה לענין ג' בחינות הכלים הנזכרים במסכת חגיגה (פ"ג מסכת ח) "כל הכלים שהיו במקדש יש להם שניים ושלישים", ורוצה לומר שבחינות הכלים שבעולמות הקדושים העליונים יש להם שניים ושלישיים שהם בחינות הנ"ל, והנה בתוכם מתלבשים אורות, כי בתוך הכלי מתלבש אור פנימי ובחוץ מאיר וחופף אור מקיף].

והנה חוק קבוע מהמאציל העליון שיהיה הכל בהדרגה, וכל אור יש לו כלי לערך האור ההוא, והכלים הולכים בדרך השתלשלות עילה ועלול, שלפי טבע ההדרגה מעילה לעלול מתעבה בכל פעם הכלי יותר ולערך הכנתו מקבל מהאור, ואין יכול לקבל אור היותר גדול מדרגת הכלי. וכן על דרך זה אותה העילה אינה יכולה להשפיע יותר מכפי הערך שלה, ולכן אין אופן לקבל אור היותר עליון עד שיזדכך הכלי עד שיהיה מכוון לערך האור ההוא, ולכן צריך שיתנשאו לעומתו כל העולמות העליונים שלמעלה מאותה דרגה עד האין סוף, ולעולם המרחק שווה בין עילה לעלול כמקודם, אלא החילוק הוא במה שנתקרבו לאין סוף כי כל העלולים מראשית דכל דרגין עד הבחינה אחרונה דכל דרגין הכל הולך בהדרגה, אמנם בין האין סוף ובין העלול הראשון היה צמצום גדול בדילוג הערך, ועל כן יש מרחק גדול בין האין סוף לבין העלולים, ולכן אין שיעור עד היכן יכולים העלולים לעלות ולהתקרב לעילה, והוא תלוי לפי העבודה והתורה והמצוות, שכפי ההזדככות דישראל למטה כך מזדכך השורש שלהם ומקבל אור המאציל בפנים מאירות.

ודע ששורש נשמות ישראל הוא בספירות ששם נגלה אור המאציל ית"ש, וככל שעולים ומתקרבים ומתכללים הספירות זה בזה ולמעלה, מתגלה יותר היחוד בינם ובין האין סוף, כי מתרבה בהם ההשגה יותר, וזה תלוי כפי העליות של הספירות והעולמות, ובזה תלוי כל העבודה, כמו שכתב רבינו הרמ"ק זלה"ה בספר אלימה (מעין ה, תמר ה, פ"ב) וז"ל: אמנם הענין הוא, שהמדות הם לבושים וכסאות לאלוה, וכאשר אנו מתפללים ומייחדים המדות על ידי מצוה

או תפילה, הכוונה לתקן המדות להכינם שיהיו כסא אליו ויתקרבו אליו ויתוקנו לקבל אורו ושפעו, וזהו עבודתו עכ"ל, וזכור זה מאוד.

גם דע שיש ב' מדריגות הכוללות כל העולמות כולם ונקראים עצמות וכלים. והנה בחינת הכלים למעלה הם בחינת האותיות הרומזים על האורות שבתוכם והם כלל המדריגות הממשיכות הרוחניות אל המקבלים. ומענין זה יובן מעלת הכוונה והדביקות בהתבוננות בשם הוי"ה ב"ה ובשם שדי ובשאר שמות הקדושים, שהמכוין בהם באהבה וביראה ובדביקות, הנה הוא ממשיך בנשמתו הכח הקדוש המלובש בהם, והוא ענין הגורם זיכוך הנפש והגוף והמשכת הקדושה והמשכת אור ישועה להציל מכל אויב ואורב, שמענה ואתה דע לך.

ד
הנרנח"י ומלבושיהם

כתב רבינו האר"י זיע"א (ספר הגלגולים הקדמה כו) שאין שום נשמה בעולם שתהיה ערומה מבלי לבוש אחד שבו מתלבשת בעולם הזה, אשר הוא כעין ממוצע בין הצורה שהיא הנשמה לגוף שהוא החומר, כי אי אפשר לצורה להתלבש בתוך החומר אם לא על ידי אמצעי. נמצא אם כן הם חמשה מיני צורות וחמשה מיני מלבושים, כי הם מלבוש על הנפש ומלבוש על הרוח ומלבוש על הנשמה ומלבוש על החיה ומלבוש על היחידה, והם מתלבשים זה בתוך זה כדמיון הגוף, הכולל עור ובתוכו בשר ובתוכו גידין ובתוכו עצמות, כן הרוחניות הם **נרנח"י** (ר"ת נפש רוח נשמה חיה ויחידה), מתלבשים זה בתוך זה.

נמצא עיקר האדם הוא הצורה, הם הנרנח"י שהם העיקר הנקרא אדם, והלבוש הזה גם הוא נחלק לחמשה בחינות כנגדן והוא לבוש של הצורה, ולעולם הצורה הזו אינה יכולה לעמוד בלתי לבוש זה. ודע שכל עיקר אחיזת יצר הטוב או יצר הרע הוא בזה המלבוש, וכל המצוות אינם אלא לצרף ולברר זה המלבוש והחומר, אבל הצורה שהיא הנרנח"י שבתוכם אין צריך לבירור ותיקון, וחמשה מלבושים אלו של הנפש רוח נשמה חיה יחידה נקראים כל אחד מהם בשם **צלם**, צלם דנפש וצלם דרוח וצלם דנשמה וצלם דחיה וצלם דיחידה.

וזה הצלם שהוא מלבוש הנשמה כנזכר לעיל, מתלבש תוך בחינת הכלים שהוא הגוף והחומר, והנה כן בשורש הנשמה בעולמות העליונים הם יורדים ומתלבשים תוך ה' צלמים, שהם לבושים להם והם מתלבשים תוך בחינת כלים עליונים ומתקנים אותם על ידי מצוות שאדם עושה בעולם הזה, ואחר שמת האדם ומתבטל הגוף שהיה כלי לצלם, עולה הצלם של האדם ומתלבש תוך כלים אמיתיים אחרים טובים מהגוף, והוא לבוש הצלם בגן עדן התחתון. ותחילה ניתקן הצלם בעולם הזה, וכפי תיקון הצלם כך נכנסו בו בחינת הצורות הנ"ל, ומה שלא תיקן אדם קודם שמת, הרי הוא חוזר עבורו בגלגול בעולם הזה, ויהיו חייו כפי אותם מספר ניצוצות שמתלבשים באותו הצלם, ועל שם זה נקרא אותו צלם 'מדת ימי אדם', כי כפי מספר הניצוצות שבצלם הזה כך יהיו ימי חייו של אדם, וכפי המצוות והטוב שעושה כן מתבררים הניצוצין שבצלם המכוונים כנגד אותו היום.

וכן על דרך זה נתקנים הכלים שהם הלבושים שיש לאותו אדם בגן עדן הארץ, כל ניצוץ בכל יום, וכאשר מוכן המלבוש בגן עדן הארץ וכן מוכן וניתקן המלבוש שהוא הצלם שבעולם הזה, מת האדם והולך לגן עדן ומתלבש בגוף האמיתי שלו שבגן עדן (כל זה אם זכה והפלים מלבושיו, כי אם לא זכה אזי יחזור ויבא בגלגולים עד שיפלים כל הניצוצין שיש לו באותו גלגל).

ובזה המלבוש יש בו תרי"ג אברים קדושים ותרי"ג אברים רעים, שבהם מתלבשים ופועלים יצר הטוב בטובים ויצר הרע ברעים, ומי שזוכה ומאיר בו גם אור הרוח, יש לו ב' פעמים תרי"ג של יצר הטוב, א' של הנפש וא' של הרוח שזכה בהן עכשיו, וגם מתווספים בו עוד תרי"ג של יצר הרע מלבד הרע של תרי"ג אברים של הנפש, וכן הוא בזוכה לנשמה ולחיה וכו',

וזה סוד מה שאמרו רבותינו ז"ל "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו (סוכה נב.), (כן כתב רבינו הרש"ש זלה"ה בהגהותיו על ע"ח שער כו פ"ח לות ח).

ודע שעל אלו המלבושים הקדושים הנמשכים על האדם מצד היצר הטוב, כאשר זוכה ומזכך אלו הצלמים על ידי תורה ומצוות וכו', נאמר "חביב אדם שנברא בצלם" (אבות ג, יד), והם סוד לבוש "כתנות אור" באל"ף המובא בתורתו של רבי מאיר (בראשית רבה כ, כא), ועל ידי העוון הם מסתלקים, ואז כתיב "וידעו כי עירומים הם" (בראשית ג, ז), ואחר כך נתווסף עליהם מלבושי עור מצד יצר הרע, שהוא עור כעין מלבושי הנחש הקדמוני.

ועל זה אנו מברכים בכל יום ברכת מלביש ערומים, על אותו מלבוש עליון מהקדושה שנסתלק אם חטא אדם ועשה עוון חמור, הנה אז נסתלק מעליו אותו מלבוש עליון רוחני ונפל תוך הקליפות, וע"י הברכה הנ"ל מכוין להמשיך אור המלבוש, וזה סוד תיקון ברכה זו. אבל אם אין החטא חמור, ורק נחלש על ידי החטא והעוון, על זה תיקנו ברכת הנותן ליעף כח, שהוא לחזק הצלם והמלבוש שנחלש על ידי החטא, וזה סוד ש"עיף" עולה כמנין "צלם" (עיין כל זה בשער הכוונות דרושי ברכת השחר ובאור שלום הקדמה לברכת מלבש ערומים ונותן ליעף כח דף כב:).

והנה האדם אינו הגוף, אלא הרוחניות שבתוכו, והגוף הוא לבושו ואין בו קדושה וכו', וכמו שכתוב "על בשר אדם לא ייסך" (שמות ל, לב). וזה הרוחניות הנקרא בשם נרנח"י נמשך מן חמשה עולמות הם א"ק ואבי"ע, כל זה בכלליות אצל כל בר ישראל שיש לו ניצוץ מכל עולם ועולם. ונמצא אדם התחתון הגשמי יש לו:

חמש צורות - נרנח"י.

חמשה צלמים - אשר הם הלבושים של חמש בחינות צורות הנקראים נרנח"י.

חמשה כלים - אשר בתוכם מתלבשים הצלמים הנזכרים וזה באצילות, וכנגדן ממש בעולם בבריאה וכנגדן ביצירה וכנגדן בעשיה, והם מלובשים זה בתוך זה כולם כגוף אחד. וכמו שאדם קשור באבי"ע הכללי כן הוא קשור באבי"ע הפרטי של כל העולם בפרטות.

ונמצא שאם עוסק האדם בתורה ועבודה הרי הוא מעורר כל העולמות לעבודת ה', ונעשה זה בכח חלקי הצורה שבו בשורשם, אשר הם מעוררים את כל העולמות כי משם נמשכו, דרך משל כאשר יתפלל אדם ויעשה תיקון תפילת העשיה שהיא מן ברכות השחר עד ברוך שאמר, הנה תיקון זה נעשה בכח חלק הנפש של המתפלל המכוון כנגד עולם העשיה, וכן נעשה בבחינת עשיה דכל עולמות, כי כל העולמות הם נכללו ונתקשרו זה בזה, ובתיקון העשיה נתקנו כל מדריגות עולם העשיה בכל העולמות. וכן במצוות או תורה הפועל ומתקן באצילות, הנה נעשה מכח חלק הנשמה המתייחס לשם הוא מדריגת החיה, וכן במצוות וכו' שהם בכתר שכנגדו הוא יחידה, כי הגם שלא כל אדם זוכה להם, עם כל זה אין שום אדם נחסר למעלה מכל הנרנח"י שהוא הפועל והעושה כל מה שיעשה אדם למטה, כי מה שבגוף הוא רק ניצוץ קטן מן האדם האמיתי שלמעלה, ועליו רמזו רבותינו ז"ל (מגילה ג.) "אף על גב דאיהו לא חזי, מזליה חזי", כי הוא נשמת האדם שלמעלה שהיא המאירה ושולחת הבזקים וקרני אור לאדם למטה שבאור הגשמי.

וכבר נודע כי האדם הוא מרכבה לאדם העליון, ובו מתלבשים כל הבחינות שלמעלה ממנו עד כתר אדם קדמון עם כל אורות והנרנח"י דכל מה שלמעלה ממנו, והוא "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (בראשית כח, יב), וכמו שאמרו רבותינו ז"ל "האבות הם המרכבה" (בראשית רבה פ"ב ו), ועל כן בנשמת האדם בשורשה שלמעלה יש בה כח כנגד כל העולמות העליונים, וכמובא בדברי הרב תורת חכם זיע"א בשם מורנו הרב ז"ל (תורת חכם סע:) וז"ל: אין לך שום ספירה ושום נשמה ושום ניצוץ שאינו כלול מכל העולמות מראש אדם קדמון עד סוף כל העולמות עכ"ל.

והנה על כן כל מעשי האדם ופעולותיו הם פועלים בכל העולמות כולם "כי בצלם אלהים עשה את האדם" (בראשית ט, ו), בצלם דמות כללות כל העולמות, ועל כן אין מעשי האדם ותנועותיו ומלבושיו ומנהגיו כמעשה ועניני הבהמה, שעליה נאמר "ורוח הבהמה היורדת

היא למטה" (קהלת ג, כא), אלא מעשיו עולים למעלה כמו שנאמר "רוח בני האדם העולה היא למעלה" (שם), אשרי השם על ליבו כל זאת, כמה כבוד וגדולה ניתן לבני ישראל מאת מלך עליון, וההנהגה שצריך האדם מול צבאותיו הקדושים, ועל כן חובה עלינו שנעשה רצון אבינו שבשמים באהבה וביראה וברצון טוב ונעים, כי תיקון עליונים ותחתונים הוא ביד עם ישראל, בסוד מה שכתוב "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה" (עמוס ג, ב), ובסוד מה שכתוב "צור ילדך תשי" (דברים לב, יח), ועל כן חובה עלינו לחזק כח העליונים, בסוד מה שכתוב (תהלים סח, לה) "תנו עוז לאלהים" ברוך שבחר בישראל.

ה
על הפרצופים

דע שכל חיבור י' ספירות ועולמות הכלולים בהם בכל ספירה, להיות בבחינה א' או לתפקיד א', נקרא בשם **פרצוף**, וכוונת כינוי פרצוף הוא ללמד ולהורות על לשון "היכר", רוצה לומר שבא להורות על היכר הנהגה או מדרגה, והוא כעין המבואר בדברי רבותינו ז"ל (יבמות קכ.) שהיכר האדם הוא בפניו. ומחמת שענין זה הוא נכבד מאוד וכמעט כל גילויי זה החכמה הוא על פי סדרי הפרצופים, על כן אביא בו מעט ביאור וכללים, ומהם תקיש לכל מקום שתהיה צריך לו, אמנם קצהו תראה וכולו לא תראה מחמת עומקו.

ודע ששם פרצוף מורה שהוא כלול מי"ס (ר"ת י' ספירות), שכל אחד מהם כלול מא"ק (ר"ת אדם קדמון) ואבי"ע (ר"ת אצילות בריאה יצירה עשיה), אשר כלליות רבה ועצומה זו מביאתו שיתכנה בשם "פרצוף". ומענין זה תבין הפרש הכינוים בין כינוי נקודה לכינוי ספירה לכינוי שם פרצוף, כי פרצוף הוא כולל עשר ספירות שבכל אחד מהן יש בה א"ק ואבי"ע, ושם "ספירה" לבד מורה שכוללת בתוכה בחינת א"ק ואבי"ע שבה שהם מערכה אחת לערך פרצוף, ואילו שם "**נקודה**" מורה על בחינת עשיה דאותה הבחינה, באופן שהם ג' מיני מצבים, והם:

שם נקודה - שהוא מלכות ועולם העשיה דכל בחינה.

שם ספירה - שהוא כללות שם הוי"ה אחד שהוא בחינת א"ק ואבי"ע שבאותו מדרגה.

שם פרצוף - שהוא כללות עשר ספירות בכל מקום הכוללים כל אחד מהם א"ק ואבי"ע, שהם עשרה הויו"ת, שבחינתם הם י"ס ועולמות פרטיים שבאותו דרגא, ועל שם כלילותם יחד באחדות אחת ובשיתוף גמור ובתיקון באופן שאין הפרש ושינוי ביניהם, הגם שכל אחד מהם הוא בחינה בפני עצמה, עם כל זאת כולם כגוף אחד, זהו הנקרא בשם פרצוף. באופן שהנה י"ס הכוללות שנתפשטו מאין סוף ואשר כל העולמות יצאו ונמשכו מהם, הנה הם בכללות כולם פרצוף א' כולל, וזה כי: כתר שבו שהוא קוץ היו"ד הוא בחינת פרצוף **אדם קדמון ואריך אנפין**. חכמה שבו שהוא אות יו"ד הוא בחינת **פרצוף אבא** ואצילות. בינה שבו הוא בחינת אות ה' ראשונה הוא **פרצוף אמא** ובריאה. ו"ק (חג"ת נה"י) שבו הוא אות ו' הוא **פרצוף זעיר אנפין** ויצירה. מלכות ה' אחרונה שבו **פרצוף נוקבא** ועשיה. נמצא שם זה כולל כל העולמות כולם באופן שאם ישים אדם שם הוי"ה ב"ה נגד עיניו כמש"כ "שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טז, ח), בזה הוא כבר מכוון ומונהג מכל העולמות כולם והבן.

והנה י"ס בכללות הנזכרות הם בכללות ה' פרצופים.

הכתר בי"ס פרטיות שבו נקרא בשם א"ק (ר"ת אדם קדמון) או א"א (ר"ת אריך אנפין) שהיא כתר בכל מקום, אלא ששם א"ק הוא סובב על כתר הכללי ושם אריך אנפין על כתר הפרטי שבאותו דרגה ופרצוף. וחכמה בי"ס פרטיות שבה הוא פרצוף אבא. ובינה בי"ס פרטיות שבה היא פרצוף אמא. ושישה ספירות חג"ת נה"י הנה כולם יחד מהווים שם פרצוף זעיר אנפין (ז"א). ובזה יתבאר הפרש אחד בין א"א לז"א, כי א"א יש בו י"ס בפני עצמו, מה שאין כן ז"א צריך לו חיבור כל ו"ק כדי להיות פרצוף בפני עצמו. ומלכות בי"ס פרטיות שבה נקראת פרצוף נוקבא.

והנה הם חמשה פרצופים כוללים שבי"ס הכוללות כולם. וכל אחד מאלו חמשה פרצופים כולל בתוכו י"ס שבכל אחד יש א"ק ואבי"ע (ר"ת אצילות בריאה יצירה עשיה) כנזכר לעיל.

והנה גם הם מתחלקים בפרטיות לה' פרצופים פרטיים כעין הכלל, בענין שהם: חמשה פרצופים - בכתר הנקרא פרצוף אריך אנפין. וחמשה פרצופים - בחכמה הנקרא פרצוף אבא. וחמשה פרצופים - בבינה הנקראת פרצוף אימא. וחמשה פרצופים - בו"ק הנקראים פרצוף זעיר אנפין. וחמשה פרצופים - בנוקבא דז"א ונקראים פרצוף נוקבא, סך הכל הם כ"ה פרצופים.

ובאמת בפרטיות הם כ"ה פרצופים בכל פרצוף, היות כל פרצוף יש בו חמשה פרצופים כוללים שבו, הנה בכל אחד יש בו ה"פ (ר"ת ה' פרצופים) פרטיים, נמצא הם יחד סך הכל כ"ה פרצופים שבכל פרצוף כולל, באופן שסך ה' פרצופים בכללות הם כוללים כל אחת מהן כ"ה פרצופים בפרטיות וחמשה פעמים כ"ה הם חשבון קכ"ה פרצופים. ודע שחשבון קכ"ה פרצופים הם סך כל כללות מדריגות שבקדושה, ושמור כלל זה.

ואצייר לך דמיון פרצוף א' כהנ"ל כולל ה' פרצופים שהם כללות כוח י"ס פרטיות שבו, ואשר כל פרצוף מחמשה פרצופים כולל ה"פ בתוכו, ואיך הוא ציור עמידתן, כי הם מלבישים זה על גבי זה באופן זה: הנה הפרצוף הפנימי והעליון הוא פרצוף אריך אנפין הנקרא קוץ היו"ד דהוי"ה הכולל, הנה יש בו בפרטיות ה"פ שבו ופרצופים אלו מלבישים עליו שווה בשווה ובעובי זה על גבי זה, וחמשה פרצופים אלו כוללים כל אחד ה"פ אחרים באורך, באופן שהם שם הוי"ה א' כסדר כתיבתו באותיות שלנו, עם שאין הדבר כפשוטו למעלה כי אין שם ציור ודמות אפילו של אותיות - והנה כל אות ואות מהם יש בו שם הוי"ה אחר שהוא ה"פ וכנזכר לעיל. סך הכל כולם הם קכ"ה פרצופים, עם שהם באמת כוללים בתוכם עוד פרצופים באופן הנזכר עד שהם באמת קכ"ה פרצופים בכל פרצוף וכו', אלא שהעיקר כמו הכלל שכתבתי. והנה זה הוא מלבד שכן הוא בחמשה פרצופים שבעולם האצילות, הנה כך היא המידה בכל חמשה פרצופים שבכל עולם ועולם.

וצריך אתה לידע שכלל כל אלו הפרצופים שאנו מזכירים בזו החכמה הם כללות גילויי הקדושה בעולמות והם מציאות גמור של גילוי אלוקות, אלא שנקראו בשמות ובכינויים הידועים אצלנו, עם שאין הם חס ושלום מציאות גשמי או אפילו שכלי, אלא הם מציאות גמור בלתי נתפס בשכל האנושי.

וכן דע שכל פרצוף תופס כל מרחב האצילות (כמובא בספר תורת חכם דף ק"כ ודף קכ"ט) באופן שכל פרצוף תופס כל עולם באורך ברוחב ובעובי (סס דף ע"ח). גם דע שכל פרצוף עליון נקרא שורש ומקור לערך הפרצופים התחתונים ממנו (סס דף קס"ו).

ודע עוד שכל הפרצופים שאנחנו מתקנים על ידי התורה והמצוות הם דז"א ונוקבא דכללות, והנשים מתקנות הפרצופים בנוקבא דכללות (תורת חכם דף קכ"ח).

גם דע כלל גדול שבכל הספירות שייך בהם כל השמות, ומעתה לא יקשה בעיניך איזה דרושים ופירושים הנראים כשונים זה מזה (תורת חכם דף קס"ג). וצריך אתה להבין שהכל משל וכינויים בעלמא, והמעיין צריך שיתן דעתו להבין המשל ההוא מה רצה לומר הרב ז"ל (סס דף מ"ד), כי כן דרכו זיע"א להלביש ולהעלים הדברים.

ודע שז"א הוא הפרצוף הכולל כל העולמות וכל שאר הפרצופים העליונים ממנו הם בבחינת איברים הפנימיים אליו, כדמיון מוח לב כבד שהם איברים פנימיים לגוף והוא כוללם, כן ז"א הוא הפרצוף הכולל והפרצופים הפנימיים הם כדמיון המשל הנזכר. גם דע שכל פרצוף תחתון לערך הפרצוף שמעליו הוא לערך זו"ן שהוא צריך לתיקון להמשיך לו מוחין, נשמה מן הבינה, חיה מן החכמה, יחידה מן הכתר. נמצא שכל פרצוף תחתון הוא לערך זו"ן לגבי מה שמעליו, ושייך בו כל כוונת הרפ"ח ובירור ותיקון בתורה ובתפלה ובעסק המצוות.

ו
סוד הצמצום בכללות

הנה ענין הצמצום הוא דבר חמור הנושא עליו כל ענייני וסעיפי החכמה היקרה שלנו. והענין בהקדים סוד יציאת בחינת הכלי מן הכח אל הפועל, הנה כח הכלים הוא שורש למקבלים והנאצלים, והוא יצא מן המאציל בדרך פלא שהוא ענין **הצמצום** כמו שיתבאר. והנה סדר השתלשלות יציאת הכלי לפועל הוא מוכרח לעבור ד' מדריגות הנודעים שהם כתר חכמה בינה תפארת ומלכות, שהם אריך אנפין ואבא ואימא וזו"ן ונוקבא שהיא כלי גמור וממנה יצאו כל העולמות לפועל במעשי הבריאה. ואחר שידעת סדר יציאת הכלי מן הכח אל הפועל, נבאר ענין הצמצום הנורא והנפלא שהוא הענין הראשון הכולל כל סעיפי החכמה הזו, ואיך יצאו כל העולמות מן ההעלם אל הגילוי.

א. סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו יתברך, וכן כדי להיטיב לברואיו שיכירו גדולתו ויזכו להיות מרכבה למעלה להדבק בו יתברך.

ב. לפני הצמצום היה אור אין סוף ממלא כל המציאות ואין דבר פנוי ממנו, וכשעלה ברצונו לברא העולמות כדי שיכירו גדולתו, צמצם עצמו ונשאר מקום חלל בנקודה האמצעית שבו, ואותו חלל היה עגול, לפי שהאור אין סוף הוא בהשוואה וע"כ גם הצמצום היה בהשוואה שהוא סוד העיגול, כי אין לך תמונה שווה כל כך כתמונת העיגול. ובמקום החלל ההוא האציל הבורא ב"ה כל העולמות, בענין שתבין שסילק המאציל ב"ה מדריגת אורו לצדדיו ונשאר חלל פנוי, ובתוכו נאצלו כל העולמות כולם.

ג. אחר הצמצום, שנשאר מקום החלל פנוי וריק באמצע אור הא"ס, וכבר היה מקום שיוכלו להיות שם העולמות, אז המשיך מן א"ס המקיף קו אחד ישר כעין צינור דק, מן האור העגול שלו מלמעלה למטה ויורד לתוך החלל ההוא, ואשר דרכו מתפשט ונמשך מימי האור העליון של הא"ס אל העולמות אשר במקום האויר והחלל ההוא. ראש העליון של הקו נמשך מן הא"ס עצמו ונוגע בו, אמנם סיום הקו הזה למטה בסופו אינו נוגע באור א"ס המקיף. והנה בחינת הקו עצמו הוא דבר שאין השכל משיגו והוא גילוי אלקות ממש אלא שנגלה בסדר עשרה ספירות, וחיבור בחינת הקו **ברשימו** האור שבחלל הוא כח ושורש לגילוי ב' מדריגות הכוללות כל העולמות כולם, והם אורות וכלים, כי שורש האורות מן הקו ושורש הכלים מהנקודה אמצעית והרשימו אור שנשאר.

ד. קודם הצמצום היה הוא ושמו אחד ואין שכל יכול להשיגו, ואחר הצמצום וגילוי בחינת קו ועשר ספירות ניתן רשות לכנות בשם וכינוי חכם מצד ספירת חכמה, חסיד מצד ספירת חסד, גיבור בגבורה וכן על דרך זה כולם.

ה. ענין הצמצום הזה הוא כדי לגלות שורשי הדינין כדי לתת מדת הדין אחר כך בעולמות, כי הנקודה האמצעית היא שורש העלם הדין שנשאר שם במקומו, ואור החסד נסתלק ונתצמצם לצדדי הנקודה האמצעית, והיא נשארת שם בבחינת אויר שאינו נתפס, כי הנקודה האמצעית של הא"ס שם היא בחינת שורש הדין שנתגלה אחר כך למטה, וממנה נעשה המקום שהוא דוגמת הכלי, וממה שסובב על הנקודה ההיא, ממנה נמשך בחינת חיצוניות העולמות, ומהיותר סובב נמשך פנימיות העולמות, כי בהיותה בחינת נקודה יחידה בלי חסד אז נתגשמו שם הכלים ונתהוו, ואחר כך חזר אור החסד לתוכם באמצעות הקו ונעשה בחינת אדם קדמון ושאר עולמות.

ו. שורש הכלים הוא מהצמצום עצמו, ושורש האורות מאור הקו שנתגלה אחר הצמצום, כי ע"י צמצום האור נעשה הווית הכלים והסתלק אור החסד לצדדים ונשארו שורשי העלם כח הדין שהיה גלום באור החסד, והיה בבחינת תוקף החסד והתגברות אהבה שהם בחינת "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וגו'" (שיר השירים ח, ז), ונקרא אור עב לערך אור החסד הפשוט, וגם לערך האחדות בבחינת מה שכתוב "לא ברעש ה' וכו' [כי אם] קול דממה דקה" (מלכים א יט, יא־ יב), והבן הרמז. וכאשר הסתלק אור החסד נשארו בבחינת דוממים ונתקרשו ונעשו לשורשי כלים, והיינו לשורשי כח הגבורה והגבול המגביל האור, והוא סוד "הרשימו שנשאר בחלל", ועל ידי

התלבשות הקו בנקודת הרשימו, על ידי זה דווקא נתהוו הכלים מהאור באופן שהתהוות הכלים בפועל נעשה על ידי אור הקו שנתלבש ברשימו, אמנם היכולת שלהם להתהוות בכלל הוא נעשה על ידי הצמצום, כי רק על ידי התעבות האור שהוא בחינת ההגבלה היה ביכולת להוות העולמות, כיוון שהאור עצמו הוא ללא בחינת התעבות היינו הגבלה, נעשה זה באופן שהכלים לא נוצרו ישירות מהאור אלא מהרשימו והצמצום אלא שהם מתגלים על ידי זה שהאור חודר בפעולות של הרשימו, ונמצא הם ג' בחינות: צמצום, רשימו וקו.

ז

סדר ההשתלשלות

ובו יתבאר בדרך מקצר ועולה כל סדר השתלשלות מן הצמצום עד ליציאת א"ק וענפים שלו עקודים נקודים ברודים, שבירת הכלים, תיקון יציאת עולמות בי"ע וסדר הבירור והתיקון ועוד כמה, הכל בדרך קצר ומבואר.

אדם קדמון הוא שם כולל לעשר ספירות עליונות ראשונות שנתגלו בחלל אחר שנסתלק אור האין סוף ממנו ונעשה הצמצום, ונכנס הקו מן האין סוף המקיף לתוך החלל ההוא, ודרכו נסדרו אלו עשר ספירות של אדם קדמון שהם היו שורשים לעשר ספירות שבעולם האצילות, ועל כן נקרא קדמון, כי הם היו שורשים וראשונים וקדמונים לעשר ספירות שנתגלו בעולם האצילות, וזה האדם קדמון הוא הכולל כל העולמות והפרצופים שממנו ולמטה, כי כל השורשים של כל הפרצופים שבעולם האצילות הנה הם יצאו ונתפשטו ונאחזו ונשתלשלו ממנו.

ונבוא לעורכם ולסדרם בשם איברים שבגולגלתא באופן זה:

ב' עיניים - הם שורשים לב' פרצופים - אבא הוא חכמה, **וישראל סבא** שבאצילות שהוא חלק התחתון של אבא, והוא פרצוף בפני עצמו.

ב' אוזניים - הם שורשים לב' פרצופים - אמא היא בינה, **ותבונה** שהיא החלק התחתון שבבינה, והיא פרצוף בפני עצמו.

ב' נקבי החוטם - הם שורשים לב' פרצופים שבז"א שהם **ישראל ויעקב**, שגם הוא פרצוף בפני עצמו, עם שתחילתו הוא מן בחינת טבור של ז"א ולמטה.

אבר הפה - הנה יש בו בחינת קול ודיבור, והם שורשים לב' פרצופים שבמלכות, שהם **לאה** היא בחינת קול שהוא יותר עליון ורוחני, וגם אינו מושג כל כך, ועל כן לאה ר"ת "הנסתרות לה' אלהינו" (דברים כט, כח). **ורחל** הוא בחינת דיבור ועל כן נקרא "מלכות **פ"ה**" (הקדמה לתיקוני הזוהר).

ונמצא שבגולגלתא נכללו כל הפרצופים שבאצילות, שנמשכו ונשרשו בא"ק בגולגלתא שלו. גם מענין זה יובן ענין מה שנקראת כל מדריגה כוללת שבאצילות בשם "פרצוף", כי הוא שם כולל לכל אלו המדריגות, שבפרטות הם כמה וכמה בחינות בפני עצמם שהם בחינות ראשי איברים הנזכרים שהחושים הנ"ל נתלו בהם, שמבלעדם הוא חסר ובעל מום.

ועכ"פ הנה א"ק לכל הקדומים הוא הפרצוף הכולל כל העולמות, וכולם יצאו ונשתלשלו ממנו: גולגלתא שלו ושערות בחינות שם ע"ב שבו שהוא בחינת כתר וחכמה שבו. אוזן שלו בחינת שם ס"ג שהוא בינה שבו. מן טבור שלו ולמטה נגלו שם מ"ה ושם ב"ן שבו, הם חג"ת נהי"ם שבו.

והנה זה הא"ק הוא בחינת אור התורה, והיא יצאה ונגלתה אלינו בארבע מדריגות **טנת"א** (ר"ת טעמים נקודות תגין אותיות):

טעמים - שם ע"ב

נקודות - שם ס"ג

תגין - שם מ"ה

אותיות - שם ב"ן

וכל אחד מהם כולל כולם, שהם טנת"א שבע"ב וטנת"א שבס"ג וטנת"א שבמ"ה וטנת"א שבב"ן. והנה טנת"א שבע"ב אין לנו רשות לדרוש בהם, והם עולמות נסתרים, אמנם מן טנת"א דס"ג מותר לנו לדרוש, והם מן בחינת אורות הבוקעים מן האוזן שלו ולמטה ממה שנגלה ממנו שהם גם אורות חוטם ואורות הפה.

והנה כלל המאורות שיצאו מן אוזנים וחוטם ופה, הם יצאו מן שם ס"ג שהוא בינה שבו, שהיא אמא המולידה הבנים הם ז"א היוצא מן חוטם ונוקבא היוצאת מן הפה, אלא שהכל כאן הוא שורש לבד והם בחינת:

טעמים ונקודות שלמעלה מן האותיות - והם רומזות על אורות האוזן, וכגון זרקא בטעמים וחולם בנקודות.

וטעמים ונקודות שבאמצע האותיות - והם רומזות על אורות החוטם, וכגון פסק בטעמים ומקף בנקודות.

טעמים ונקודות שלמטה מן האותיות - והם רומזות על אורות הפה, וכגון שופר מהופך, וכן כולם בטעמים. וכל שאר הנקודות קמץ פתח צירי סגול וכו' בנקודות.

ומן אוזן ימין נתגלה אור מקיף, ומן אוזן שמאל אור פנימי, ונמשכו עד שבולת הזקן ולא נתחברו, אמנם עשו ההכנה ליצירת הכלים שהם הכח המשיג והמוכן להוציא לפועל מה שגלום באור, והם האירו כל סביבות זה המקום. ואח"כ יצאו מן ב' נקבי החוטם אור מקיף מן חוטם ימין, ואור פנימי מן חוטם שמאל, ונמשכו ביושר עד מקום חזה דא"ק שהוא מקום הז"א בכללות האצילות, וגם הם לא נתחברו, אמנם יצאו קרובים זה לזה יותר מבאורות האוזן, ועשו יותר על ההכנה ליצירת הכלים, והאירו כל סביבות זה המקום.

ואח"כ יצאו ב' אורות הנז"ל בשיקול אחד ומן אבר אחד שהוא אבר הפה ויצאו אור מקיף ואור פנימי ביחד, והיו מכים ומבטשים זה בזה, ומכח הכאה זו יצאו ניצוצות אחרים העושים והיוצרים מציאות הכלים שהם נולדים מן כח הכאת אור מקיף באור בפנימי, כדמיון הוולד הנולד מן זיווג אבא ואמא, והנה מפני עומק וגדולת זה המקום ומעלתו לא נוצרו עשרה כלים לעשרה אורות, אמנם נעשה כלי אחד ועשרה אורות עקודים וקשורים בו. ונקרא עולם העקודים מלשון "ויעקד את יצחק בנו" (בראשית כב, ט), כי היו האורות קשורים בו, אמנם עדיין לא נעשה שלימות הנרצה שהוא עשרה אורות בתוך עשרה כלים.

והנה בכל עת שנגלה אור מן המאציל דרך פה דא"ק לתוך כלי הנזכר הנקרא **עקודים**, הנה מענין זה נמשך אור ושמחה ועת רצון בכל העולמות, וכן בעת שח"ו עולים ומסתלקים האורות מן עקודים לשורש שלהם שהוא פה דא"ק, הנה אז נחשכים העולמות ומסתלק האור והטוב מהם. גם דע משי"כ "כי רגע באפו חיים ברצונו" (תהלים ל, ו), כי מן אורות החוטם הנמשכים בעקודים והם פנימים אליו נמשכים החיים והשמחה בעולמות או להיפך והבן.

והנה ענין עליית האורות מן עקודים לפה וחזרתם הוא נקרא **מול"מ** (ר"ת מטי ולא מטי) שהוא האור הנמשך בעקודים, הנה הוא בא ומזהיר בו ונקרא "מטי" אלא שאין מתעכב שם ותכף עולה וחוזר לשורשו, ובכח עלייתם וחזרתם הנה כן מתחזקים ומתקשרים הכלים הנולדים מן עוביות שבאור, ועל כן נעשו אלו בחינות התפשטות והסתלקות שהם "מטי ולא מטי" כדי לגרום לכח המביא עוביות שהם כלים בעולמות, והנה מהתעבות האור נעשה כלי, וכשנמשך ומתגלה האור, הנה הוא מזדכך ואח"כ חוזר ועולה למעלה, הנה אז העוביות שבהאור לא עלה למעלה ונשאר חשוך מן האור ונתקרש ונתעבר ונתהווה הכלי.

והנה זה העולם הנקרא עקודים שמתחיל מן פה דא"ק עד מקום טבור שבו, הנה בסוף זה הכלי הנקרא עקודים הנקראת מלכות דעקודים, כי הגם שאין נחלקו לעשרה כלים הנה זה הכלי יש בו בחינות מקום בתוך זה הכלי המוכן לקבל בו אור אחד מן העשרה, ועל כן בסוף זה המקום שבעקודים שהוא מלכות דעקודים, הנה יש בו עשרה שורשים לעשרה אורות שבעולם שמתחת הטבור דא"ק ולמטה, כי מלכות של העליון ראש וראשון לתחתון.

והנה אחר שנעשו כל אלו ההכנות, עם כל זאת הרי לא נעשו עשרה כלים מוכנים לקבל האור אלא נגלה רק כלי אחד הנקרא עקודים, הנה אז גזר המאציל ב"ה והעלה כל המאורות שהיו מתפשטים מן

טבור א"ק ולמטה ועלו למעלה מן הטבור, ופרס המאציל פרסא שם, כדי שלא יחזרו האורות ויתפשטו למטה. והנה חלק החיצוני שבאלו האורות עלו למעלה ויצאו מן עינים דא"ק ועברו דרך **אח"פ** (ר"ת פוזן פוטס פה) וקבלו זיו מהם והגיעו לגבול הטיבור דא"ק ולמטה, ושם מלכו ומתו ונשברו ונפלו כליהם לבי"ע ולמטה, והם חמש נקודות שהם שורשים של חמשה פרצופים אריך אנפין, אבא ואמא וז"א ונוקבא, שהם כללות עשר ספירות, ויצאו בבחינת מלכויות שלהם הנקרא נפש וב"ן, שהם בחינת תשעה ספירות דשם ב"ן, ונשארו שורשים בפנים הא"ק.

והנה כל נקודה מהם יש בה חמשה פרצופים גם כן, אלא שכולם בבחינת ב"ן ונפש, וארע **שבירת הכלים** בכל נקודה מהם מן אלו החמשה בזו"ן שבכל אחד מהם, בענין שהג' ראשונות שבכל נקודה שהם כתר חכמה בינה ובשמות הפרצופים אריך אנפין, אבא, אמא, שהם ג"ר (ר"ת ג' רקפוות) **נתקיימו**, וז"ת (ר"ת ז' תחתונות) **זו"ן** (ר"ת זעיר ונוקבא) **שבו נשברו**, וכן נעשה בכל נקודה מן החמשה שיצאו מעינים דאדם קדמון, וכל זה נקרא אצילות, ונפלו הכלים לבי"ע של כל אחד מהם, כלי פנימי לבריאה, כלי אמצעי ליצירה, כלי חיצוני לעשיה.

ונמצא אתה למד שסדר שבירת הכלים הם בז"ת, הם זו"ן שבכל אחד מן החמש נקודות, וצריך לכוין ולהעלות ולתקן הכלים ואורות שבתוכם שהם רפ"ח לתוך הזו"ן של אריך אנפין שהוא כתר, והזו"ן של אבא ואמא, והזו"ן של נקודה רביעית היא ז"א, והזו"ן של נקודה חמישית היא נוקבא, ולתקנם ולהעלותם כל אחד למקומו על ידי עסק תורה ומצוות ומעשים טובים, כי הם פועלים בכולם, כי גם השבירה היתה בכולם שהוא בזו"ן שבהם, וכן התיקון הוא בכולם. אלא שהג"ר שהם כתר חכמה בינה שבכל נקודה מהם נתקיימו ולא ארע בהם שבירה, אמנם ארע בהם מיעוט, כי אחוריים של אבא ואמא נפלו ממקומם לסוף קומת האצילות במקום שהיו עומדים שם הזו"ן תחילה לפני שבירת הכלים, וכן אחוריים של הנה"י שבנה"י של האריך הוא הכתר, שנכנס להיות בבחינת מוחין בתוך או"א, וכאשר ארע בהם נפילת האחוריים הנזכרים, נפל גם הוא לסוף קומת האצילות, ובכל פעם שעולים בירורים מבי"ע לאצילות הם עוברים דרך אלו האחוריים ומתבררים ונתקנים על ידיהם, והם נעשים אח"כ למלבוש לאלו הבירורים, ואזי עולים כל אחד למקומו ולחלקו שבג"ר, ובהיתקן אלו האחוריים של הג"ר, תוקנו בירורים מן הז"ת והבן.

ועכ"פ הנה אלו החמש נקודות שיצאו מן העינים דא"ק מבחינת ב"ן יצאו משם ועברו דרך אח"פ דא"ק, וקיבלו אור זיו מהם גם כן, ועברו דרך העקודים וקיבלו זיו מהן, ואזי ירדו ונכנסו לעולם הנקודים שמן טבור א"ק ולמטה, והנה אז נכנסו אלו האורות שהם עשר ספירות כוללות שהם מבחינת ב"ן דא"ק שהוא בחינת נפש ומלכות שלו שמקומם מן טבור שלו ולמטה, ועלו למעלה בגזירות המאציל ויצאו דרך העינים, וחלק פנימיות שבזה האור שעלה הוא נשאר במקום החזה דא"ק תדיר, והוא שורש פנימי לאותם הנקודים.

ודע שבכל פעם שעולים בירורים וניצוצין מלמטה למעלה שהוא מן עולמות עשיה ויצירה ובריאה העולים לאצילות להיתקן שם, הנה אחר עלייתם לפרצופים ועולמות שבאצילות, הנה הם נתקנים שם, ואחר כך עולים לנקודת הטבור דא"ק ששם הוא מלכות דעקודים, ונכנסים דרך בקיעת הטבור למעלה מן הטבור, מעל גבי הפרסא דא"ק, ועולים לשורשם שהוא ס"ג דא"ק שבגולגלתא להיתקן, הנה הם עוברים דרך חזה דא"ק אשר שם הם השורשים ופנימיות של הנקודים שעלו מן הטבור והם מתבררים ועושים לבושים לאלו הבירורים שעלו, כי הם נעשים מלבושים להם.

והנה אזי הם עולים למוחין דא"ק וגורמים זיווג לע"ב וס"ג דא"ק שהם חכמה ובינה הפנימים שבו, ואזי נולד מהם אור מ"ה חדש היוצא דרך המצח שלו, והוא אור התיקון, ועובר דרך העינים דא"ק, וממשיך משם אור תשלום אורות דב"ן שיצאו מן העינים, כי הרי לא יצאו מן העינים אלא מלכויות ונפש לבד של ב"ן הנקרא בשם נקודות, כי כולם בחינת נפש ונקודות ומלכות לבד שהיא בחינה שאינה ראויה לזיווג הנקרא נקודה, ואלו האורות שיצאו מן העינים יצאו בבחינת מלכויות ונפש לבד, ונכנסו בכלים של עולם הנקודים שמקומם מן טבור של א"ק ולמטה, ונקרא זה שיצאו

למלוך שהוא מורה על יציאתם מן הכח אל הפועל, וכניסתם בתוך הכלים הוא למלוך.

וזה סוד מש"כ בפרשת וישלח "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום" (בראשית לו,לא), שהם המלכויות של זו"ן דא"ק שהם מ"ה וב"ן שבו. ואלו המלכויות דע שיש בהם כח כזה שהוא נגד כל המציאות, כי כל המציאות כולה היא יוצאת מהם, ונמצא שאפילו שיצאו הנקודים בבחינת נפש שהם מלכויות דכל מלך, הנה הם כללות כל העולמות, אלא שלא יצאו אלא בבחינת נפש ומלכות לבד, ואזי לא יכלו הכלים שאת מגודל עוז רוחם כי יצאו בבחינת פרודים זה מזה ולא היה בהם שיתוף והתכללות המדות. ועל כן נקראו נקודים, על שם שאין בהם התכללות והתקשרות, והם בבחינת נקודות ופרודות, ועל כן נשברו ונפלו ממקומם שבאצילות לעולמות בי"ע, והאורות נשארו באצילות.

והנה בעת עליית חלקי כלים ואורות רפ"ח המלובשים בתוכם שירדו להחיות הכלים שלא ימותו במקום החושך והפירוד, הנה הם עולים מן בי"ע לאצילות, וכן מפרצוף לפרצוף, ונתקנים בכל פרצוף מעט מעט עד עלייתם למלכות דעקודים הנז"ל, ועולים דרך בקיעת הטבור לחזה דא"ק, ונכנסים ומתלבשים תוך אלו שורשי הנקודים שנעמדו שם ומתבררים מהם ונעשים הם להם למלבוש, ועולים עוד למעלה לע"ב וס"ג דא"ק ומזדווגים הם ומוציאים שם **מ"ה החדש** מן המצח דא"ק ועובר דרך העינים שמשם יצאו אלו הנקודים, וממשיכים הם תשלום אורות בב"ן שהם **רנח"י** (ר"ת רוח - הוא ו"ק, נשמה - היא בינה, חיה - היא חכמה, יחידה - הוא כתר, שכל זה הם תשע ספירות ראשונות שהם כתר חכמה בינה חג"ת נה"י בב"ן וחסר המלכות שהיא נפש שהיא כבר יצאה מן העינים ואלו יוצאים להשלים אותם חלקי המלכות החסרים ממנה).

ועוברים אלו העשר ספירות דשם מ"ה החדש עם שם תשע ספירות דב"ן שמעיניים דא"ק ועוברים דרך אח"פ ומקבלים זיו שלהם ונכנסו באורות שמן טבור דא"ק ולמטה, וביררו ותיקנו הכלים הנשברים שנפלו במקום שעתיד להיות בריאה יצירה ועשיה, ואזי נבנו עתיק ונעשה זיווג בהם, ונתקן אריך אנפין ונעשה גם בהם זיווג עליון עבור אבא ואמא, וכן הם עשו עבור **ישסו"ת** (ר"ת ישראל סבא ותבונה), וכן הם עשו עבור זו"ן, ואזי נבנה עולם האצילות במקום שהיה בו עולם הנקודים שהוא מן טבור א"ק ולמטה, ונקרא עולם הברודים שהוא מלשון התכללות והתקשרות, ונקרא זה עולם האצילות. ואזי נעשה הזיווג בזו"ן דאצילות עבור עולמות בי"ע, ונעשה העולם מוכן לבריאת אדם הראשון ע"ה, ונכללו בו הנשמות, ונקרא זה מחצב הנשמות.

והנה עדיין לא נשלמו העולמות, כי כל בנין העולמות שנעשה הוא רק כדי שיהיה אפשר לצאת אדם הראשון ע"ה, אכן עליו היה מוטל להשלים ולתקן כל העולמות ולהעלות כל הבירורים שנשארו מן **הזמ"ק** (ר"ת ז' מלכין קדישין), ובעונות לא זכינו, כי נתחבר גם הוא בסוגי המלכים שמתו שהם שורשי הדינים והגבורות הקשות, ונקרא זה עץ הדעת טוב ורע, ומת גם הוא דוגמת "המלכים" שמתו. והנה אנחנו ישראל בניו, עלינו מוטל לתקן כל שארית הבירורים, ועתה עלינו נאמר (תהלים פב, ו) "אני אמרתי אלהים אתם וכו', אכן (אחר שביה"כ) כאדם תמותון וכאחד השרים תפולו". כי שבעה מלכים קדמאין שמתו הם ז' פעמים אדם (כמובא בכוונות נפילת אפיים). אכן אחורים דאבא ואמא ואחורים של נה"י דנה"י דכתר, הם לא נפלו לבי"ע ונשארו באצילות, אלא שירדו ממקומם וממקום מנוחתם, וז"ש "וכאחד השרים תפולו", כי נפלו מן מדריגות מלכים למדריגת שרים.

הרי לך שסוד כל המציאות נכלל בג' שמות כינויים, והם:

עקודים - הוא כלי אחד ועשרה אורות כלליים בתוכו.

נקודים - הם עשרה אורות נגלו תוך עשרה כלים, אמנם לא החזיקו כוחם ונשברו ומתו, ומהם יצאה כל מציאות מדת רע ומשפט וקלקול שבעולם, ונשאר מן אלו הנקודים חלקי **אנ"ך** (ר"ת אורות ניצוצות כלים), וחלקי האור הנזכר שבאלו הכלים הם רפ"ח ועולים על ידי הנבראים בתורה ובמצוות וכנזכר לעיל, והתיקון שנעשה בראשית הבריאה נקרא בשם השלישי מן הנזכרים והוא:

ברודים - שהוא שם כולל לתיקון העולמות והפרצופים שיצאו מן העיניים הנקרא נקודים וכנזכר

לעיל, ואזי נעשה מציאות תיקון של עשרה כלים ועשרה אורות בתוכם והכל נשלם, על כל פנים כדי מציאות בריאת העולמות ובריאת אדם הראשון עליו השלום, וזכור כל זה.

ודע שמה שנתבאר בכאן הוא בכללות, אמנם דע שכל עשר ספירות שבכל פרצוף מפרטי הפרצופים שבעולמות אצילות בריאה יצירה ועשיה, נעשה בהם ככל שנתבאר בכאן, ויש להם חמש נקודות, ובכל אחת מהם ארע בה שבירת הכלים בזו"ן, וג"ר נתקיימו לבד מן אחוריים שלהם ונשארו בגבול האצילות. והנה "כל ישראל בני מלכים הן" (בבא מציעא קיג:), היינו מלכי הזו"ן, ועלייתם תלויה ביד ישראל בעסק תורה ומצוות, או ח"ו אם אינם זוכים, ע"י יסורים וגלויות, וה' ירחמנו ויעזרנו למען שמו.

והנה כל המציאות כולה נתייסדה מן שברי המלכים והתיקון הוא בהם, והם מיוסדים על חכמת האצילות. והנה מן אלו הסעיפים נוכל להבין ולראות כל מעשה העולם איך הוא נמשך מענין זה, כי דרך משל פטירת האדם וקבורתו בארץ ונשמתו עולה למעלה, הוא כדמיון המלכים שנפלו לבי"ע ונשמתם, היינו אורות שבהם, עלו לאצילות. וכן תקיש לכל מקום וענין.

ונבוא לדרוש סעיפים אחרים הנמשכים מהנזכר.

הנה העולם כולו מיוסד על ד' יסודות, הנמשכים בשורשם מן ד' כוחות הכוללות עשר ספירות בתוכם בסדר זה: מים- חכמה, אש- בינה, רוח- תפארת, עפר- מלכות. והנה בשורש הם ד' אותיות הוי"ה ופרצופי אבא ואמא וז"א ונוקבא. אכן השתלשלות כוחם למטה בעולם הזה הוא כל כלל המציאות שלפנינו, והרע שיש מן הסיגים של הז' מלכים, והטוב הוא מהאור שבו.

ודע שלפי כח האותיות שבכל דבר וכפי מה שהוא נקרא תוכל לידע איזה יסד עליון ואח"כ תחתון גובר בו (ולקמן בגוף החיבור הבאתי כמה דרכים בזה):

אותיות **אהטמפשן** מיסוד האש ושם יסוד האש הוא **אלהים**.

אותיות **גזכקרף** מיסוד הרוח ושם יסוד הרוח **יהוה**.

אותיות **דזלערם** מיסוד המים ושם יסוד העפר **אל**.

אותיות **בונצתץ** מיסוד העפר ושם יסוד העפר **אדני**.

והנה כח האותיות הוא אור העוביות הרוחני שהוא נשמה אלקית המאירה ומתלבשת בתוכן להוציא פעולתן לחוץ. והנה מזה תבין סוד יצירת הגולם ע"י ספר היצירה, והוא היות לוקחים מן ד' יסודות הארציים ועושים בהם מעשים אשר יעוררו שורשם וימשך בהם הכח היסוד הרוחני ויקום הגולם מכח שפע נשמת חיים המתלבשת באותיות ההם. והנה כוונת השמות ויחוד האותיות הוא גורם לחבר הכוחות להוליד בריה חדשה ליודע להמשיך האור למטה, ומן כח המאורות והספירות באים שרביטי אור או נשמה וכח הפועל למלאכים. ומענין זה תבין גם טבע בני אדם לפי היסוד הגובר בהם, וכמבואר לקמן בגוף החיבור.

ונבוא לערוך לפניך ד' ראשי מדריגות שתחתיהם הם חיילות רבות וכמבואר בתיקוני זוהר תיקון ח"י:

מיכאל - יסוד המים

גבריאל - יסוד האש

נוריאל - יסוד הרוח

רפאל - יסוד העפר

והנה מן מדריגות הסיגים שבז' מלכים נעשו גם כוחות המזיקים והממונים בעולם, וגם בהם יש חכמה גדולה בסדר בניינם ומעמדם, והם כולם באמת נמשכים מסיגי המלכים.

נמצא שנחלק המציאות לשלשה ספרים (ומכללם הם נרמזו בשלשה ספריס שבהם נברא העולם המובא בספר יצירה), ספר אחד הקודש שבאצילות והוא נתבאר בחכמת הקבלה ונקרא עץ הדעת טוב. ספר השני הם מדריגות הסיגים שהם כוחות השמאל שבעולם ונקרא עץ הדעת רע, והוא קבלת השמאל. ספר שלישי הם כוחות הממוצעים ונקרא עץ הדעת טוב ורע והם כל כוחות הקבלה מעשית שיש בהם זה וזה.

ודע שכל העולמות נבנו מן אלו המדריגות, כי מן האור המתוקן נבנו עולמות האצילות שהם אורות שנמשכו מן המצח דא"ק בסוד עולם התיקון ומן חלקי הב"ן שנתבררו ועלו מכח המאציל בעת בריאת העולמות, ומה שנשאר בקליפות ממנו נעשו כוחות המדריגות החיצונים לקדושה, אלא שעל ידי חטא אדם הראשון וחטא הקדמונים, ובעיקר מכח רשעת התתק"ד דורות נהפכו להיות רעים וחוטאים, כי

נתגבר בהם עוז ורשע ורע ונפרדו מן הקודש עד שיבלע המוות לנצח. וחלק מתוכם הקרוב להתברר הוא נקרא קליפת נוגה, והם כוחות וממונים הרבה משם, ובהם יש שינוי מעת לעת. והאדם הוא כלול מכל העולמות כולם ומברר מכולם בכח עסק התורה ומצוות ותפילות שלו דבר פלא.

עד כאן כמה ראשי פרקים בזו החכמה היקרה ואקווה שיובן כוונתי. ולעת עתה לגרוס והדר לסבר, לקבוע לעצמו חוק ולא יעבור דבר יום ביומו לכל הפחות דף בעץ חיים (היינו בכל השמונה שעריס למהרח"ו) ודף בשער הכוונות (וספר נהר שלוס ורחובות הנהר לרבינו הרש"ש זיע"ל בכלל) כי ממנו תאכל וממנו תשתה לאור באור החיים.

שיר הכבוד

עם פירוש

והוא פתח ושער לשיר הנורא, שמו נודע לתהילה.

בכל אות ומלה, בדרך סלולה,

כמים קרים על נפש עייפה,

מגלה כל תעלומה,

ומעורר אהבה

ושמחה.

פתיחה

שיר הכבוד, שיר נועם ומלא חן, שמקורו מן הקדמונים יפה הוא אף נעים, ונתקבל אצל כמה וכמה קהילות הקודש לשוררו ביום שבת קודש אחרי התפילה (והגם שיצאו עליו כמה נוקפים הן שלא לזמרו מפני רוב קדושתו או שלא יבאו השומעים לכלל שאלות באמונה וכו', עכ"ז ראינו שנתפשט אצל כמה וכמה קהילות קודש לשוררו ביום שב"ק ויום הכיפורים), על כן ראיתי לבארו ולפרשו מעט כפי קט כח שכלי ויעלה לריח ניחוח, כי רואים אנו השגחת ה' שהגם שיצאו נוקפים עליו, עכ"ז כמה וכמה רבים וקדושים שוררו אותו ולא נמנעו מלקבוע אותו לשוררו בציבור ובפתיחת ארון הקודש, והוא מן הדברים המעוררים פתיחת עינים לראות השגחת ה', כי הרי כל המציאות הוא מונהג בהשגחה גמורה, אלא צריכים אנחנו לפקיחת עינים שלנו העיוורות לראות ולהביט מן השכל הטוב הישר הפנימי המהווה כל דבר וענין, ועל כן חובה עלינו לראות הנהגת השי"ת בכל ענין והמציאות ולפקח השכל על ידי זה.

ועל כן שמתי דעתי בזה ומה גם שמעורר הלב להשי"ת לראות גדולתו ואהבתו לישראל והוא שיר מלא אהבה והתפארות כנסת ישראל לאבינו שבשמים בתוקף ימי גלותינו ונדידת הבנים משולחן המלך ולא זזנו מאהבתו ומעבודתו ובאנו להזכיר אהבה הישנה בעת היותינו במחשבה והיה מתפאר בנו ושמח בנו, והוציא לאור מעשה הבריאה מכח שעשועים שעלו ישראל לפניו במחשבה קדומה וכו', ונתקן לאומרו ביום שב"ק ואז נעשה היחוד זכר למעשה בראשית ונשלמים עליות העולמות ואזי הוא זמן הזיווג הטהור והקדוש ההוא, ונהגו לפתוח שערי היכל הקודש ולהסיט פרוכת המסך הרומז להסתרת ולסילוק המסך שהוא הכח המעכב והמונע. וגילוי אור התורה יסוד אבא עילאה בעולמות ע"ד מש"כ "ושמעו הולך בכל המדינות" (אסתר ט, ד) והם פרצופי מעלה והשיר הוא ממתק הדינים ונהפכים לשלהובין דרחימותא ולחיבת הקודש ישראל לאביהם שבשמים ובברכתו תנענע לי ראש ויבא אור ומוחין וגילוי אלוקות בכל העולמות כולם עד שיתמסמס המסך והעיבוי ויכירו אומים את גדולתך והיה ה' למלך על כל הארץ.

וקבעתי אותו בפתיחה לספר היקר הזה "יוצר המאורות" פירוש לספר הקדוש "ספר היצירה" כי נראה לי שזה מקומו היאה לו וגם כללתי בו כמה וכמה הקדמות יקרות למתחילים בחכמה ובדרך היחוד כדי ללמד בו כח היחוד הנורא והפלא של אבינו מלכנו, ואיך עשה ופעל הכל והוא קורא מראש הדורות, ואיך נמשכו המערכות והעולמות מן שורש אל הכלל, ואיך עלו העולמות והנשמות מן הכלל והריבוי אל האחד הפשוט ביום ההוא, ולפניו יעלו אז כל השירים ויעוררו הדודים נחמדים זה כמה נפרדים ובנים מפוזרים ביד אדונים קשים ורעים וכמה נלחצים בכף אכזרים ואין להם רחמים ועל זה ידוו כל הדווים איך אדונים נפלו לארץ ועליהם שולטים עבדים, בכל עת אליך זועקים עד אנה פניך תסתיר זכור אהבת הקדמונים, ונטעי נעמנים מגזע תרשישים, אז ישוררו בנעימות ושירים בכמה מיני טעמים ואין הדינים גועשים, ועל כל פשעים תכסה אהבה, וישיב המלך נדחיו מהרה, ויבנה ביתו כבתחילה, ויפרוש טליתו על הכלה, ויאמר לה וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק ובמשפט וידעת את ה', ותאמר לו היא חזי במאי ברא קאתינא לגבך, וישליך החרון וקטרוג, ותבער בו אש אהבה אשר מים רבים לא יכלו לכבות את אהבה ונהרות לא ישטפוה, ואזי חזן לפניו ישורר וקהל הקודש אחריו מזמר ששים ושמחים כולם, כבמזמוטי חתן וכלה ושבעה רועים מוזגים כוס ישועות יין אדירים בשבע ברכות, ולישראל שובע שמחות אכי"ר, עד כאן דברי בשבח ותהילה ועתה בעתירה ובתפלה אנ"א ה' הושיעה נא אנ"א הושיעה נא ולפני האל תעלה עתירתי ומנחתי וישוב וירחמני אלהי אב"י.

שיר הכבוד

חזן: אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶעֱרֹג, כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרֹג:

קהל: נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ, לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:

חזן: מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ, הוֹמָה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:

קהל: עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת, וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:

חזן: אֲסַפְּרָה כְּבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ, אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:

קהל: בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ, דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:

חזן: גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ, כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

קהל: דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ, וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:

חזן: הִמְשִׁילוּךָ בְּרֹב חֶזְיוֹנוֹת, הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דְּמְיוֹנוֹת:

קהל: וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת, וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:

חזן: זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב, כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:

קהל: חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ, הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:

חזן: טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא, קְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:

קהל: יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי, וְהוּא יִהְיֶה לִי לַעֲטֶרֶת צְבִי:

חזן: כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ, וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:

קהל: לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִּפְאָרָה, אֶמְתוֹ לוֹ עִטָּרָה עֲטָרָה:

חזן: מַחֲלִפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְּחוּרוֹת, קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:

קהל: נָוֶה הַצַּדִּיק צְבִי תִּפְאַרְתּוֹ, יַעֲלֶה נָא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:

חזן: סְגֻלָּתוֹ תִּהְיֶה (נָא) בְּיָדוֹ עֲטֶרֶת, וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִּפְאֶרֶת:

קהל: עֲמוּסִים נִשָּׂאָם, עֲטֶרֶת עִנְדָּם, מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְּעֵינָיו כִּבְדָּם:

חזן: פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו, וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:

קהל: צַח וְאָדֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדֹם, פּוּרָה בְּדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:

חזן: קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֵרְאָה לֶעָנָו, תְּמוּנַת ה׳ לְנֶגֶד עֵינָיו:

קהל: רוֹצֶה בְעַמּוֹ, עֲנָוִים יְפָאֵר, יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:

חזן: רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ, דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרְשְׁךָ דָּרֹשׁ:

קהל: שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ, וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:

חזן: תְּהִלָּתִי תִּהְיֶה (נָא) לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת, וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:

קהל: תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ, כַּשִּׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:

חזן: בִּרְכָתִי תַּעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר, מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:

קהל: וּבִבְרָכָתִי תִּנָּעֵנַע לִי רֹאשׁ, וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:

חזן: יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ, כִּי נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ:

חו״ק: לְךָ ה׳ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד, כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳, יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ:

חזן: אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶעֱרֹג, כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַּעֲרֹג - פתח בנעימות זמירות ושירים שהם מיני דרכים המעוררים היחוד הקדוש של מעלה, כי בכחם נארגים מלבושים מפוארים שבהם נגלה המלך להמלכה ובניה בראותו אהבתם אליו, אזי תתעורר בו אהבה ותאוה ויתגלה לחוץ כל רצונו להיטיב. והנה כדי לעורר גילוי אהבה זו שבדעת עליון שבו אור הרצון שבכתר, הנה צריך לעורר כח זיו אור הבינה אם הבנים שממנה נמשך הנועם, ואזי יתעורר מכח זה אור שיר שבחכמה, כי בכח מ"ן הנועם יבא מ"ד השיר, ומכח שניהם יבא גילוי אור אהבה שבדעת עליון שברצון שאין כמותו ותבא הגאולה, אלא שלא יכנס קב"ה בירושלים של מעלה עד שלא יכנסו ישראל בירושלים של מטה, וע"כ יבא קודם יחוד ועליית המלכות לתפארת בשיר וזמרה ויחוד אהבה, ואזי תעלה המלכות לקבל המתקה מן הבינה הנקראת מדת הרחמים ותחזור אל בעלה המלך, ואזי יעלו שניהם לגרום יחוד הפנימי, כי מכח ערגת הנפש אליך הנה עולה הרצון למעלה ומעורר אור הנועם הנמשך מן בינה שממנה בא הנועם לעורר יחוד הבינה לחכמה וממנו יבוא השיר כי "שיר" הוא בחכמה והוא מאיר אור שלו מן העליית אהבה שבנפש ישראל והנה זה יחוד עליית מלכות לבינה ומעורר כח התפארת אליה בראותו גודל הפלאת העליה של נפש ישראל ואזי הם עולים למ"ן לבינה ונמשך ממנה נועם להתיחד ולהביא ולהמשיך אור היחוד הנפלא הנקראים בשם "שירים", ואזי בא כח זמר המזמר עריצים.

ועל כן בא השיר של חשק כדי לגרום לזמר עריצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה היא מלכות שורש נפשות ישראל, ובכח זה נעשים היחודים של המאורות ונעשים כעין מלבוש נפלא "הנארג" מן אורות הזכר והנקבה והנקבה והזכר, והם בחינות שורשי כוחות הכ"ב אותיות בשורשן שהן אותיות שבמחשבה, והם נערכים בסדר אבג"ד ובסדר תשר"ק ובכמה מיני אלפא ביתא היוצאים על אור מלבוש של מעלה בסוד "התורה הצפונה" ובבחינת אור ישר ובבחינת אור חוזר ובמ"ן ובמ"ד ובבחינת עובי ואורך והתכללות והתקשרות ובבחינת בגד שנארג שתי וערב. והנה בא החזן שהוא כח העולה מן קומת המלכות לעורר היחוד המתוק והנפלא של נפשות ישראל בשורשן ואומר מה שמבקש לנשמות ישראל שיעלו עימו ויעוררו אהבה הישנה העמוקה בעת שעלו ישראל במחשבה והחזן הוא בבחינת הכח הכולל והמזמין אותנו לגלות אהבתינו אליו ית"ש.

ועל זה משיב הקהל: נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ, לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ - כי אומרת המלכות וכלליות נפשות ישראל ונקראו בשם 'נפשי יחידתי" בלשון יחידה ותמה המורה על אור אהבה הנה אני מלאה חמדה, "ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אתה" (רות ג, ט) תתייחד עימי ותאיר בי ותכסה אותי בצל ידך ו"בצל כנפיך תסתירני" (תהילים יז, ח) וימינך תחבקני ותכסה אותי מן החיצונים ואוכל לקבל שפעך הקדוש שפע הדעת שהוא ידיעת "כל רז סודך" שהוא בחינת אור היחוד, כי הזרע קודש בא בטמירו ובנסתר כי כן הכבוד.

חזן: בא לעורר ולספר וכעין כמתנצל על זה שבא לעורר היחוד טרם יקראהו והלא השביענו האל "אם תעירו ואם תעוררו" (שיר השירים ב, ז) ועל זאת משורר החזן הקדוש הוא שליח שורשי נשמות ישראל, **מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ, הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ** - כי מדי דברי בכבודך שהוא אור חכמת הקודש והקבלה הנה הומה לבי אל היחוד עמך וזה שמשיבים ישראל קהל הקודש ובלשון יחיד להורות על היחיד ככלל והכלל כיחיד.

קהל: עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת, וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת - וכאומר מאחר שדברתי בכבודך ו"הומה לבי אל דודיך" על כן אני מדבר בך נכבדות בכ"ב אותיות תורה שלך, שעלו במחשבה לעורר היחוד ולהוציא עולם לפועל בעליית הכ"ב אותיות במחשבה בסתר ההעלם הנקרא "כבוד עליון" במלכות דאין סוף הנקרא "שמך", ומלכות מכוונת בשם "כבוד", וכעין שכתוב "מלך הכבוד" (תהילים כד, ז) ושם עלו ישראל במחשבה ושוררו והנעימו לפניו והעלו מ"ן וגרמו היחוד ויצא המ"ד ויצא העולם לפועל. וז"ש "ושמך אכבד בשירי ידידות", אלא ששורשי נשמות ישראל שעלו במחשבה מגודל כבודם למאצילם מחוללם לא העיזו להיות מציצים בכבודו בעת שהיה מדבר עמהם ומשתעשע בהם, והיו סותמים עיני השכל והדעת שלהם לבלתי לעבור הגבול לפי דרגתם, ועל כן מצאו חן ביותר בעיניו וזכו אח"כ למש"כ "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ, יד) ולעתיד יאמר "ולא יבנף

עוד מוריך, והיו עיניך רואות את מוריך" (ישעיה ל, כ), ועל כן עתה בעת שיר ושבח והלל הרי הם כעומדים לפני המלך ומספרים שבחיו וכדי שלא יפגום בכבוד לגודל המעלה ההיא ואין ביכולת להשיג ולספר, על כן אומר החזן:

חזן: אֲסַפֶּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ, אֲדַמֶּךָּ אֲכַנֶּךָּ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ - ואתה תזכור לי שלא הייתי מביטה בכבודך לגודל יראתך וכבודך ולא ראיתיך ובוודאי שלא ידעתיך ואני מספרת כבודך בדרך הכינוי והדימוי וכמו שנגלית לנביאים ההי"ד "וביד הנביאים אדמה" (הושע יב, יא) וז"ש:

קהל: בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ, דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ - כי בכח פרצוף מלכות הנקרא "יד", נגלית לנבראים בדרך דמיון מזוכך וכמ"ש "היתה עלי יד ה'" (יחזקאל לז, א) וכתיב "וביד הנביאים אדמה" (הושע יב, יא) וכו', כי כן המלכות שורש המקבלים הנה בה נעשה ההכנה להיות נגלה אור הכבוד בה אל הנפרדים, ונגלית ביופי הכבוד שלך עליהם ומשם בארה לנו, וכל הכינויים והדמויים שלנו הם בדרך זה כי הנה ה' ברוך הוא העיד בנו בתורתו הקדושה שאין אדם יכול לראותו שנאמר "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג, כ), ומה שנגלה הוא יתברך לנו הוא מצד מעשיו ופעולותיו הנגלים והידועים לנו (וממה שנגלה לעבדיו הנביאים) ונוכל להכירם ולכנותם בשם וכינוי ודמיון מזוכך ממה שנגלה אור כבודו יתברך לעבדיו הנביאים ההי"ד "ואנכי חזון הרביתי וביד הנביאים אדמה" (הושע יב, יא) כי מחמת קוצר דעת והשכל האנושי אין ביכולתו לראות ולהשיג אלו הדברים בלתי נתפסים בשכל אנושי כי אין הם מן אותו הסוג וההכר.

וזה הכלל כל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם, ואם כן כל השמות והתוארים והכינויים שבתורה הקדושה וכו' אינם ח"ו בעצמותו יתברך אלא רק באור המתפשט מעצמותו יתברך שהם כלל כל הנהגותיו הנגלים אצלנו ונגלה אורו ודרכיו לברואיו מגילויו יתברך בספירות שהן בעלי גבול ומדה מצד עצמם בלתי התאחדותו הוא ית' בהם, ומשום כך נקראו בשם ספירות שהוא לשון מספר וקצבה, והם בבחינת ממוצעים בינו יתברך לבין הנבראים בעלי הגבול, ונקראו בשם ספירות שהוא לשון סיפור דברים כי כמו שהדיבור מוציא ומגלה מה שהיה גלום במחשבה, כן אלו הספירות מגלות רצונו וכוחו יתברך בגילוייו בהם ובהתפשטות אור א"ס בתוכם הנה "איהיו וגרמוי חד בהון" והוא מיחד לון כי אין בו שום פירוד ח"ו וגילוי אורו בספירות ופעולתו בתוכם כנשמה בגוף, ונקרא זה בשם אורות ועצמות בכלים וזהו לשון ספירה מלשון אבן ספיר הנוצץ מגודל הזיו ההוא בכמה גוונים הוא כינוי לאור והשפעה, "ובהון אתכסיאת מבני נשא" (פתח אליהו) כדי שיוכלו לסבול האור הגדול ולקבלו שהוא כיסוי לצורך הגילוי כי על ידי הצמצום והלבושים יבוא האור בהגבלה ובמידה כדי שיוכלו התחתונים לקבלו כי "ה' אמר לשכון בערפל" (מלכים א, ח) בעבור הבחירה וכדי שיצאו נבראים בעלי גבול ויוכלו בכח הנזכר לקבל אור שלמעלה מן הגבול ויזכו לקבל אור הנועם והזיו שאין שום גבול ועל כן צמצם האור והלבישו לצורך המקבלים כדי וכו'.

והנה כלל אלו התיקונים שנגלו ממנו יתברך כדי שיוכלו המקבלים והנבראים לקבל אורו וכו' הם עשר ספירות הנזכרות ומהותם אינו מושג לנו אולם מציאותם והפעולות הנגלים והנמשכים מהם ודרכם הוא נודע לנו ממה שרצה הוא ית"ש להטעים אותנו מזיו העולם ונתן לנו תורת אמת ונגלה סודו לעבדיו הנביאים ולחכמי ישראל.

והנה שורש מדת המקבלים והנבראים באלו העשרה ספירות היא ספירה אחרונה ותחתונה הנקראת ספירת המלכות ומאחר שהיא שורש המקבלים והנפרדים מוכרח שכל הבחינות והמצבים שיש בהם הם ידועים ונמצאים בה עם שאין הם מן אותו הסוג ועל כן שייך לדמות ולכנות אותם גילויי אורות והנהגה מן אותם המושגים המוכרים לנו שהם מן הסוג שלנו בעולמות העליונים שהוא מצד השפעת הספירות במלכות שהיא שורש המקבלים ומשם נעשה בחינת הציור כי הגם שאין הם מן אותו הסוג אבל הם מן אותו הבחינה ומה שיש בענף מוכרח שיש לו איזה מציאות בשורש, והנה כן היא באור ספירת המלכות שורש הנאצלים והמקבלים וכולם מקבלים ממנה ונקראים על שמה, ועל גילוי אורה בנביאים נקראת "אספקלריא" פעמים מאירה ופעמים שאינה מאירה, כי בעת שיעלה הרצון מלפניו ית"ש או כפי ההכנה של

הנביא ההוא הנה אזי תכללו הספירות ויאירו ביסוד ויאיר אורו הטוב במלכות, ואזי תהיה היא אספקלריא מאירה, אכן בעת הארת ספירה פלונית או מידה אחת מתוכה במלכות שמים הנה אז תקרא היא אספקלריא שאינה מאירה והבן. ואזי צריך החוזה להביט בשכלו ולהתייגע להבין האמת מן הדמיון שראה אבל בעת גילוי פנים תכף רואה ושומע או מבין וכעין אצל משה רבינו ע"ה שעליו נאמר "בכל ביתי נאמן הוא וכו' ותמונת הוי"ה יביט" (במדבר יב, ז־ח).

וגם זה אינו במקומה ממש ובעצמותה ח"ו, כי בעצמותה הנה היא אחודה וקשורה בקשר בל ימוט באצילות הקדוש והטהור, ואין בה מצד זה שום פירוד ח"ו, אלא רק כשאור המלכות יורד ומתפשט אל הבריאות למלוך עליהם אז יראה אליהם כל אחד כפי המראה והדמיון באופן שמצד הגילויים ובבחינת הכלים והמקבלים הנכללים בספירת המלכות הם נראים לכל אחד כפי בחינתו ומה שראוי שידע ויראה, אבל בט' ספירות ראשונות מצד עצמם הם מופשטות מכל צורה ועל זה נאמר "כי לא ראיתם כל תמונה" (דברים ד, טו), אולם על ספירת המלכות שורש הנפרדים והמקבלים, עליה נאמר "ותמונת הוי"ה יביט" (במדבר יב, ח), וכן "וביד הנביאים אדמה" (הושע יב, יא) וכן "היתה עלי יד הוי"ה" (יחזקאל לז, ח) וכן שאר דמיוניים עם שהם טהורים ומרמזים על השכל כי בתוך ניצוצי הדמיון נמצאים ניצוצי שכל ובתוך השכל ניצוצי נבואה וגילוי אלוקות ועל כן צריך החכם להשליך הדמיון הארצי והטבעי ואפילו הרוחני ולעלות בדעת ובאמונה לשכל הקדוש.

ומענין אלו הכינויים והדמיוניים הקדושים רומז בעל שיר הכבוד. ומעתה נבא להציץ מעט בחדרי משכיתו חכמה ושכל קודש בשמות וכינויים ומשלים "אחד באחד יגשו" (איוב מא, ח) וילבישו כי "הוי"ה אמר לשכון בערפל" (דברי הימים ב ו, א) אולם אצל היודעים בחכמת הקודש והקבלה נאמר "אשר ימרוך למזמה" (תהילים קלט, כ), ועליהם נאמר עוד "המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע" (דניאל יב, ג) כי ישליכו המדמה ויעלו לשכל ואז "הגשם חלף הלך לו" (שיר השירים ב, יא).

וז"ש **אֶסַּפְּרָה כְּבוֹדֶךָ** - בשמות וכינויים של גדולה ושלטון ומלכות ושאר כינויים של כבוד.

וְלֹא רְאִיתִיךָ - והיא גופא הוכחה למציאותך שאני מספר כבודך הגם שלא ראיתי אותך, אולם ממעשיך הכרנוך כי מגילוייך שבספירות נעשו הפעולות לכל המעשים (וזה שנקט לשון "אספרה" וגו' מלשון סיפור דברים שהם הספירות המוליאות מה שרולה אדון יחיד).

אֲדַמֶּךָּ - מלשון דמיון שאני מדמה וממשיל הנהגתך כעין המובא בדרז"ל שבעת שהיה הקב"ה נותן תורה לישראל היה נגלה אליהם ונראה להם במחזה הנבואה כדמיון כזקן מלא רחמים (רש"י שמות כ, ג) שהוא סוד גילויו בפרצוף אריך אנפין הנראה לחוזים ולנביאים כדמיון זקן מלא רחמים וזקן שלו לבנה וזכה כשלג ולבושין שלו לבנים ושער ראשו "כתלג חיוור" (דניאל ז, ט) שהוא גוון המורה על חסד ורחמים ומחילת עוון, כי היו ישראל צריכים לרחמים מרובים מפני ס"מ (מפרעה של מעלה שרו של מלריס ופרעה של מטה ומי היס "חומה מימינם ומשמאלם" (שמות יד, כב)) שהוא שר צד השמאל ושורש לכל העמים שהיה מקטרג עליהם הלא "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה" (מדרש תהלים, טו) ואם כן מה נשתנו אלו מאלו ומה זכו לכל הקירבה העצומה הזאת וכהנה רבות כמובא בדרז"ל (ילקוט שמעוני בשלח רמז רל"ח) וע"כ היו אבותינו נצרכים אז לרחמים מרובים ובפרט "שאין השטן מקטרג אלא בשעת סכנה" (בראשית רבה לח, יב) ובמקום סכנה (שבת לב.) כי מקום המדבר הוא מקום "נחש שרף ועקרב וצמאון" (דברים ח, טו) מקום ס"מ וחיילותיו הרעים ולשם באו עם "פליטי חרב" (יחזקאל ו, ח) ועל כן נגלו עליהם רחמיו המרובים והעצומים אשר כלילות מידה זו היא אריך אנפין שהוא הנהגת ספירת כתר המהפך הכל לזכות וחושך לאור ומר למתוק כי הוא הנהגת הנצחיות שכל מה שעושה הוא ית"ש הוא אך ורק לטובה וכו' ומשם נמשכים מחילת עוונות עד שמכָּרֵת נהפכים הצירופים לכתר ומפשע לשפע ומנגע ענג וממניעות ל"נעימות בימינך נצח" (תהלים טז, יא) מכח הנהגת הנצח.

והנה זו הנהגת הפלא הנראית לעם ישראל בעת מתן תורה "כזקן מלא רחמים" (רש"י שמות כ, ג) וכן הוא לנביאים וז"ש "ביד נביאיך בסוד עבדיך" הם עבדי ה' המשיגים סוד הנהגתו וגילויו והשגחתו מכח אור הנבואה הנמשך מכח ב' ספירות נצח והוד המכונים "הוד והדר" כי נצח והוד אתר דנביאים ינקין כי בהם

נגלה אור גילוי ההשגחה במלבושיו שבעולם הזה, וכמו שכתוב "הוד והדר לבשת" (תהילים קד, ה), וע"כ בכח ב' מדות אלו "דמית הדר כבוד הודך" כי היה נגלה אליהם כעין דמיון וציור של מלך "יושב על כסא רם ונשא גבוה וכו' ועטרה נתונה בראשו" (פרקי דרבי אליעזר ד) וכל צבא חילו ושריו הם צבא השמים מימינם לזכות ומשמאלם לחובה (שיר השירים רבה ה ט) "עומדים עליו מימינו ומשמאלו" (מ"א כב, יט) וכולו מלא הדר וכבוד, והוא שופט "בצדק ובמשפט בחסד וברחמים" (הושע ב, כא), וכן שאר דמיונות נפלאות הרומזות להנהגות של מעלה ומהם ניכר ונגלה לנו גדולתו (היא מכח חסד הנקראת "גדולה") **וגבורתו** (היא מדת גבורה) **וז"ש:**

חזן: גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ, כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ - כי תוקף ועוצם ונפלאות פעולתיו בעולמות ובהנהגה בחסד ובגבורה כינו אותם הנביאים והמקובלים זיע"א לגדולה היא מדת החסד ולגבורה היא מדת הדין והפחד, והם הכינויים לתוקף פעולתיו בהנ"ל באלו מידות חסד וגבורה, עם שאין הם ידיעות גמורות ואמיתיות אלא כינויים, ועל זה משיב הפיוט שעונים קהל הקדוש בשיר ושבח.

קהל: דְּמוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ - כפי מי שאתה שאין אתה בעל ישות גשמית הידועה לנו ואפילו רוחות וכוחות וספירות גם כן אין אתה ח"ו אלא אנו משווים אלו הפעולות והמעשים לאלו תכונות המידות והפעולות ומשם אנו משיגים כל אחד כפום מה דמשער בליבא גדולתך וכו' כדי שנזכה לבוא לסוף להשוואת הצורה ליוצרה.

ז"ש **וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ** - כי "ממעשיך הכרנוך" שאתה גיבור וחסיד ענוו ובעל צדקה וגו' ואנו נבראנו להלל אותך ולהשוואת מידותינו למידותך ולהשוואת צורתנו לצורה של מעלה כי "צדיקים מדמים צורה ליוצרה" (מדרש תהילים ה), "מה הוא רחום אף אתה היה רחום, מה הוא חנון אף אתה היה חנון" (ספרי, פרשת עקב מט) מה הוא גומל חסד אתה גומל חסד וכן כולם, ולפי מדת ההשגה הנגלית מכח מדת השאוות הצורה ליוצרה הוא מדת גילוי אלוקותך אלינו בעלי גבול, והמידות והשיעורים ואור גילוי אלוקותך נגלה בלבם של צדיקים, והם מדמים הצורה ליוצרה וכנ"ל, וכדי להביא מדה וענין זה היתה נגלה אל הנביאים בחזיונות ומראה נבואה כדי להביא לשכל האנושי מדת הטעם של מעלה כדי שישתווה אליך ולמידותיך, ומענין זה נמשכו המשלים והחיזיונות וכו' בך כדי למצא תפיסה לבעלי הגשם במה שהוא למעלה מגדר הגשם, וז"ש:

חזן: הִמְשִׁילוּךָ בְּרֹב חֲזִיוֹנוֹת - שאתה נגלה אליהם מצד מעשיך ופעולתך כי פעמים נראה אתה "כזקן מלא רחמים" (רש"י שמות כ, ג) בעת רחמים ופעמים "כגיבור מלחמה" (שם) ביום דין וקרב, ו"חבוש כובע" ביום ישועה וכהנה עוד, וברוב אלו מראות החזיונות המשילו החכמים והנביאים משלים אמיתיים שבעולם הזה כדי להראות ולהצביע על ההנהגה של מעלה וכדמיון אהבת איש ואשה כינוי לאהבת קב"ה לכנסת ישראל אשר המשילו אותם לאיש ואישה בצורתם הפנימית "משפיע ומקבל" ונקראו בשמות שונים אלו מאלו המורים על כוחם והשפעתם, וכעין מה שכתב הרב שר שלום זלה"ה בכוונת (סידור הרש"ש זלה"ה הפריך דף 319) וז"ל "אתה הוא" - יחוד אבא ואמא, "ה' אלהינו" - יחוד דזו"ן עכ"ל.

וכהנה עוד רבות הכינויים המדמים והמכנים, וכנודע להשי"ת והיינו למדותיו ולהנהגותיו שהוא אחד בהם, אלא שבו עצמו אין תפיסה והשגה ח"ו, ומה שלא נשיג לא נכנהו בשם כנודע, כי כל אלו הכינויים הם על גילויי המידות אשר נגלה בהם אלינו האל ב"ה אבל הוא אחד בכולם כי אין השינויים בו ח"ו, אבל בו ית"ש אין שום שינוי וכל השינויים הם בחומר לבד כדי להכינו ולהביאו לסוד ההשתוות הנרצה ומעינן זה נמשכים ריבוי מעשים ופעולות בעולם מבלתי יכול השכל האנושי השיגם וכו' ואשר מצד עצמם הם נראים כמנוגדים האמת והאמונה וכו' וכו', אלא כדי צורך המקבלים וכדי שיהיה בחירה בעולם וכדי שיבואו הבריות לסוד ההשתוות, על כן באים ומתגלים ומתגללים ריבוי מעשים ותמורות בעולם כדי להכין צורת החומר להשתוות, אבל ה' ב"ה הוא הרוחא לרוחא והנשמתא לנשמתא של כולם, יחיד ואין בלתו.

והנה זה ברור בלא שום ספק וכמו שהודיענו ה' ב"ה זה במתן תורה בדברה ראשונה "אנכי ה' אלהיך" (שמות כ, ג) שפרחה נשמתם מחמת זה (שמות רבה כט, ד), והיה זה כדי לבטל כל אחיזתם בארציות וטומאת

מצרים ולהמשיך בהם אור חיים ונשמה חדשה כדי לקבוע בהם כח הבחירה וזיכוך הצורה כדי שתבוא לידי מדת ההשוואה ועל כן גילה ה' ב"ה אורו וחשף זרוע קודשו ונגלה לאבותינו בסיני וביטל מהם כח הבחירה מרוב מתיקות וטוב האור להשכיל כי מרוב גילוי אלוקות מאסו בכל הבלי עולם הזה, ומכאן והלאה נקבע בנפשות אמיתות אחדותו ומסירות נפשם להשי"ת, וכך נקבע בנפשות אחדות ה' ב"ה שכך הוא בלא שינוי אחר ח"ו, ועל שם יחוד המידות והמתקתם נקראו היחודים והזיווגים הידועים אצלנו בלשון חול, כי אלו הצדיקים והנביאים המשיגים זיככו עצמן מזוהמת הנחש לגמרי, עד שיכלו לדבר בלשון פשוטה ולא יצטרכו להמשיל משל למשל, כי זה עצמו הוא משל כי אין למעלה איש ואשה וכו', ואפילו בציור ספירי ח"ו, אלא על שם יחוד וזיווג המידות והמתקת הדינים והגבורות עד להשוואתם למדת חסד כינו ליחוד וזיווג "כמער איש ולויות" (מ"ק ז, לו) וחיבוק ונישוק וכהנה, שהם כן כל כלל משלים וסודות שבשיר השירים שכולו קודש קודשים ו"אין כל העולם כלו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל" (תוספתא מסכת ידיס פרק ב הלכה יד), כי אין בענף אלא מה שיש בשורש אלא שהענף נמשך בכמה וכמה מעברים ועיבויים וע"כ הוא ארצי וגשמי אבל השורש הוא מופשט מכל ציור גשמי וכל מה שנמצא בענף הוא בוודאי בשורש אלא שאין הוא מן אותו הסוג.

וכן הם בשאר משלים וחיזיונות כעין המובא בדברי הנביאים ע"ה "מה אתה רואה ירמיהו ואומר מקל שקד אני רואה וכו' כי שוקד אני על דברי לעשותו" (ירמיהו א, יא) וכמובא כל זה בדברי הרמב"ם זיע"א (הלכות יסודי התורה פרק ז' הלכה ט') וז"ל בקיצור נביא אחד אמר שראה הקב"ה לבושיה כתלג חיוור ואחר ראהו חמוץ בגדים מבצרה, משה רבינו ע"ה ראהו על הים כגבור עושה מלחמה ובסיני ראהו כשליח ציבור עטוף וכו' לומר לך שאין לו דמות וצורה אלא הכל במראה הנבואה כמו שאמר הכתוב "וביד הנביאים אדמה" (הושע יב, יא) יעו"ש.

ועם כל זאת ידעו ולא נסתפקו והאמינו שאין אלו המשלים עושים ריבוי בך ח"ו כי **הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת**- והן חיזיון זקן שהוא רחמים והן חיזיון של איש צעיר חם במזגו ושער ראשו שחור הרומז על הדין וכו' אתה אחד בכל הדמיונות האלו, וז"ש:

קהל: וַיֶּחֱזוּ בְךָ זְקֻנָה וּבַחֲרוּת, וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ כְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת - כי סימן הפרש החיצוני הנגלה והנראה בין הזקנה לבחרות הוא בגוון השער כי אצל הבחור גוון שערותיו הן שחורות כעורב ואצל הזקן הם רכות ולבנות, גם עוד כמה מיני שערות בגוון השחור ובגוון הלבן כאחד כי יש שערות רכות ויש קשות ויש חלקות ויש עגולות בבחינת מה שכתוב "קצותיו תלתלים שחורות" (שיר השירים ה, יא) הידועים גם אצל חכמות הטבע כמה מיני סוגי שערות הרומזים לכמה מיני טבעים, והם מפורשים בכמה מיני מדריגות אורות והנהגות שבאדם העליון ובאדם התחתון כי השערות הם בחינת אור חוזר היוצא מן אותה המדריגה המלובשת במוח, והם מורים על כמה חכמות והנהגות שבאיש ההוא, וכנודע אצל היודעים בחכמת הפרצוף של מטה מצד הנהגת הנשמה הנראית והנגלית בגוף, וההנהגה אז כמו כן יורו אלו הסימנים על תכונותיהן כפי התמשכות האור והנהגה בו וכנודע, וכל אלו הם סימנים על ההנהגה הנגלית אז והחוזה באלו המראות יבא בליבו ההבנה על מה יורה הציור שבדמיון, וז"ש:

חזן: זְקֻנָה בְּיוֹם דִּין - כי מדת אריך אנפין הוא בחינת זקן מלא רחמים ואשר הוכן ממנו ית"ש להתגלות ביום דין כדי להפוך הכל לזכות.

וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב- כי מדת בחרות שהוא זעיר אנפין הוא נועד ומוכן ממנו יתברך על הרשעים וס"א לצאת עליהם כגיבור מזוין בכל מיני קרב שהם כל אורות הגבורות וחרון אף ה' "וסער מתחולל על ראש רשעים יחול" (ירמיהו כג, יט) וכן מדה זו לעורר נקמה בשונאים "אל נקמות ה' אל נקמות הופיע" (תהילים צד, א) וז"ש **כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב** - כי הגבורות הרמוזות באצבעות הידים חמשה במספר כנגד ה' גבורות מנצפ"ך פשוטות וכפולות בהם יעשה מלחמות כמאמר דוד המלך ע"ה "המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה" (תהלים קמד, א) ואזי נאמר "ותושע לי זרעי וחמתי היא סמכתני" (ישעיהו סג, ה) כי כן יצא ה' ביום ההוא "לשפט את הר עשו וגו'" (עובדיה א, כא) "וירא כי אין איש וגו'" (ישעיהו נט, טז) "וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' וגו'" (זכריה יד, יב) וכן כל פסוקי

נקמה הנזכרים בדברי הנביאים ע"ה ובדרז"ל כי כל אלו משפטי ה' ונקמותיו הנמשכים מן מדת דין וגבורה הוא הכל נועד ומוכן לנקום מן אומות העולם וס"א באותו היום יום נודע לה' "לעת ערב יהי אור" (זכריה יד, ז) וכמובא עוד בדברי הנביא עובדיה זיע"א "כאשר עשית יעשה לך גמלך ישוב בראשך" (עובדיה ה, טו).

וזה שמשיבים הקהל כעין פמליא של מעלה ושורשי הנשמות לשיר שבח ושיר של חשק שישורר הנזכרים למעלה וישראל עם קדוש ומלך המשיח למטה קודם הגאולה ותחיית המתים כי בכח השיר יתעוררו רחמים עצומים וימתקו הדינים ויחזרו העולמות למקומם ולכוונה ראשונה שלשמה נבראו. ומענין זה תבין ענין שנדחה חזקיהו המלך מלהיות מלך המשיח בעבור שלא אמר שירה (סנהדרין צד.) ועל כן נסתבב לבעל השיר הנפלא הזה ולקבוע שיהיו הקהל משוררים לעורר כח החסד והפלא הנגלה בכח השירה לה', והנה בית זה רמוז להנז"ל.

קהל: **חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ, הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ** - והנה קודם זה בעת שיעלה הרצון לגאול יתעוררו אוצרות טל הנוראים הגנוזים הנמשכים מן בחינת טל חרמון עתיק דעתיקין להחיות העולמות והכלים הנשברים ולהעלות הניצוצין וכוחות הקודש אשר הם ביד גאים מכח זה הטל, אשר בכוחן להחיות מתים בסוד הכתוב כי "טל אורת טלך וארץ רפאים תפיל" (ישעיהו כו, יט) והם בבחינות אורות ומוחין הנמשכים מן רום המעלות עד לכל ראש שבעולמות ובפרצופים ויבואו ויתיחדו העולמות והפרצופים זה בזה ותבוא הגאולה.

וזה סוד מה שאנו מסמיכין בברכת "אתה גבור" ענין "מחיה המתים" לישועה וכמ"ש "רב להושיע" ותכף אומרים "מוריד הטל" בימות הקיץ ובימות הגשמים "משיב הרוח ומוריד הגשם" שגם הטל נכלל בהן, כי כן אלו בחינות מתים הם הניצוצות שנתבררו מז' מלכים קדמאין בעתיק יומין ואריך אנפין ונכללו בהם גם כן הניצוצין שנתבררו מז' מלכים בזו"ן וכו' וכמובא בכוונות (סידור הרש"ש האחרון 659) כי כן כל הניצוצין הנמצאים במקום "המיתה" כל חיותם הוא מן אותו "הטל" הנמשך מן אותו מבוע שבעתיק ואריך ומשם נמשך כח הישועה הנקרא גם "כובע ישועה בראשו" כי הם הפרצופים העליונים שאין כנגדם בהתלבשות תוך הפרצופים כי הם בבחינת "כובע" לכלליות הקומה, כי כן כתר שבאריך אנפין אשר בתוכו גנוז עתיק יומין אין שום פרצוף שילביש אותם והם סובבים ועוטרים על כל כתר מלשון מכתיר ומסובב, ומשם נמשך ישועה שהוא מדה המוכנה להאיר ולרחם ולהושיע למי שנסתבב בצרה בלא תפונה, הנה עליו הוא אומר "ממצוקותיהם יושיעם" (תהילים קז, יג) והיא כח חסד הנמשך למעלה מסדר התלבשות שבעולמות שהיא מן כובע ישוע הנ"ל שבעתיק וכו'.

ובדרך רמז "ישועה" הם אותיות "ש"ע יה"ו" כי כן מן האות י' הנעלמה וקוץ היוד שהם עתיק ואריך נמשכים ב' שמות אל מלאים כזה: אלף למד אלף למד, העולים ש"ע שהם ב' אורות הפנים דאריך אנפין אשר עליהם נאמר "כי באור פניך נתת לנו ה' אלהינו תורה וחיים אהבה וחסד וגו'" הנמשכים לזו"ן הנקראים נופלים במשך ימי הגלות המכונים בשמות ה' ואלהינו כנז"ל, גם הם אותיות ש"ע שהם ב' שמות אל מלאים הנ"ל שהם אור החסד והארת פנים דכתיב "חסד אל כל היום" (תהילים נב, ג), הנמשכים ובאים לתת מוחין לכל המדריגות כדי שיאירו בנוקבה קדישא היא השכינה כינוי לאות ה' אחרונה דהויה, וע"כ הם אותיות "ש"ע יה"ו" שהם כלליות קומת אבא ואמא "יה", וז"א הוא אות ו' שיאירו למלכות אות ה'. והנה שם יה"ו במילוי אלפין כזה: יוד הא ואו הוא עולה כמנין "טל" והכונה בטל עליון הנזכר, וכמובא בכוונות (סידור הרש"ש זלה"ה האחרון 673) וז"ל להמשיך ט"ל עליון מחכמה העליונה והוא שם יה"ו דאלפין העולה "טל" כמספר כוז"ו והם סוד ג' מוחין דחכמה בינה דעת להמשיכו להא אחרונה שהיא המלכות עכל"ה. ושם זה עולה כמנין ט"ל הנזכר, וסודו הוא מן אותיות שבאחרי שם הוי"ה, כי אחרי י' הוא כ' ואחרי ה' הוא ו' ואחרי ו' הוא ז' ואחרי ה' הוא ו', וע"כ שם כוזו הוא טל שהוא סוד האורות הג"ר ונרמז בתיבת ישועה שהוא יה"ו הרומז לכתר חכמה בינה הבאים לז"א שהוא יה"ו דמ"ה העולה ט"ל ומשם הא אחרונה מלכות.

וכל זה הוא למעלה אכן הוא בכל מדריגה ומדריגה שנמשך בה ישועה מכח העליון ממנה. והנה בכאן

הכוונה סובבת בזה השיר שבח שבעת שיתגלה אור כתר של זעיר אנפין מאת אמא עילאה שהיא אור הישועה וז"ש **חבש** - ז"א הוא ישראל של מעלה וישראל שבעולם הזה, **כובע ישועה** - הוא אור תפארת דאימא שממנה נעשה כתר לז"א והוא נעשה כתר וכובע על ראש ז"א וממנה בא הישועה, ונגלה אור זה **בראשו** - הוא כתר גולגלתא דז"א ומתלבנים המוחין אשר בו ומתיישבת ההנהגה למטה, וכמידה וכענין זה הוא נעשה למעלה למעלה גם באדם קדמון הקדוש הנורא והנפלא הנקרא "אדם", והוא משיח של מעלה והוא יחבוש כובע ישועה מן עלמין סתימין שיתגלו בו י"ס הנעלמות ושורשיות ויתפשט אורו בכל הפרצופים "ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים" (זכריה יד, ד) לכתוש הסיגים ולהוציא מהם אור שמן הטהור ניצוצין קדישין שהיו בלועים בתוכם ועלו למלכות שמים "והיתה לה' המלוכה" (עובדיה א,כא), ובעת זו יתפשטו רגלין דכל הפרצופים "אחד באחד יגשו" (איוב מא, ח) "והארץ האירה מכבודו" (יחזקאל מג, ב), בתחילה גילוי בחינת רגלין ואח"כ גוף ו"ק ובעת העתיד ג"ר ויתפשטו ויתגלו פרצופי מעלה בגילוי אור הפנימי שבהם בגוף הכולל הוא אדם דאצילות ז"א קדישין, ויפשוט ידיו לקבל זרועות עולם דאריך אנפין ויתגלו הרחמים והלובן וילבינו הדין והאדם מהעוונות, בתחילה זרוע השמאל ואח"כ זרוע ימין.

והנה אמא היא עומדת לקבל גבורה וחצי תפארת דאריך אנפין שממנה בא הישועה לכל המציאות ובעת רצון הנזכר שיבוא ויגלה עלינו, הנה אז יתעורר גם אור זרוע ימין דאריך אשר הוא מאיר לאבא דאצילות, ונמצא נמשכו אורות המוחין לז"א מאמא ומאבא מכח ב' זרועות עולם דאריך אנפין וגם נשלם כתר שלו, והם השורשים והכוחות לכל שלושה קווים שבז"א שהיא ישראל של מעלה ומטה ועליו נאמר "בני בכורי ישראל" (שמות ד, כב) ואזי בן בכור יורש נכסי אביו ונושע מכח עוזו של אביו "יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" (שיר השירים ד, טז), וז"ש **הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ** - וכאמור **הוֹשִׁיעָה לּוֹ** - לז"א **יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ** - של אריך אנפין, ואזי ישא עיניו אריך אנפין בעינא חד דרחמי, עינא דכל חיוור ביה, וימתיק כל דין וישקיט כל חרון, ועליו הוא אומר "הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו" (תהלים לג, יח) הוא חסד דאריך אנפין, ויבואו ויתמשכו אורות טל חרמון אורות זכים וטללי כסף זך שקוף כזכוכית הבדולח בראש הז"א ועל זה משוררין:

חזן: טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא, קְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה

- הם טללי אורות הנזכרים הבאים מן עתיק שמשם נמשך ובא רחמים ומוחין לכל העולמות ותחיית המתים, בסוד משנ"כ "כי טל אורות טלך" (ישעיהו כו, יט) כי בכח זה הטל "וארץ רפאים תפיל" (שם) הם רוחות רפאים שבאים למנוחתם ולתקנתם וכו', ובהנז"ל הם כמה וכמה טללי אורות שיבואו בעת הגאולה על ראש ז"א קדישין שהוא ישראל של מעלה וכן יהיה נעשה בישראל של מטה ויתחדש העולם ויבוא בו אור חיות חדש הנרמזו ב"קצוותיו" וגו' כי החכמה נקראת קצוות כי הם קוצין בשערות כמובא בשער הכוונות דרוש ב' דציצית וכו' כי קוצין יוצאין ממוח החכמה יעו"ש.

והנה בקצוות השערות שהם עולמות נפלאות הנקראים שֹׁער מלשון "זה השֹׁער וגו'" (תהלים קיח, כ) בסוד משארז"ל "הקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו (הלדיקים) כחוט השערה" (יבמות קכא:) היינו שהוא מדקדק ליתן שכר טוב לחסידיו בכל מדריגה ועולם הנקרא "שֹׁער" שהוא מלשון "שערים" להמשיך אלוקות בהם, והוא יתברך מדקדק ליתן שכר טוב אפילו על חוט השערה מדה טובה שיש בהם, ו"אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה" (בבא קמא לח:) וממשיך עליהם כל טוב, "וטהר יומא" (ברכות ב:) ומלבין הדין שבחכמה ונשלם בהם מטרת הבריאה וכמו "ישראל עלו במחשבה תחילה" (עפ"י בראשית רבה א, ד), וכמו "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד), ומאיר בהם בחינת מה שכתוב "קוצותיו רסיסי לילה" (שיר השירים ה, ב) כי הנה יש בהם "רסיסי לילה" שהם אור עשרה הויות שהם חסדים וגבורות חמש כנגד חמש, והם עשרה הויות העולם כמנין "רס" דתיבת רסיסי עם "רס" ועם הרסיסי שהם ב' כוללים, והנותר מן רסיסי שהם "יסי" עולה כמנין פ שהוא בחינת "שמונים פילגשים" (שיר השירים ו, ח) שהם כוחות של מעלה המכינים הכל אל היחוד הנפלא שיהיה לעתיד לבוא וכנגדם בתורה שבידנו שמונים סדרים שבתורה שבעל פה.

קהל: יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי, וְהוּא יִהְיֶה לִי לַעֲטֶרֶת צְבִי - כי אומרת המלכות שורש קומת נפשות ישראל שעתה לא רק "יזבלני אישי" (הושע ב, כ), כי עתה יתפאר בי על כל מה שעשיתי עבורו והוצאתי לפניו שמונים אורות הנז"ל וכל הצדיקים וגילויי רזי תורה, ויאיר בי אור תפארת שלו ואקרא על שמו והוא יתפאר בי כי הוא חפץ בי ואעלה תחילה להתיחד עמו בתפארת והוא יהיה לי לעטרת צבי תפארתו.

חזן: כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ, וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ - בא לספר שבח מלך זעיר אנפין קדישין אשר ראשו "כתם פז" הנרמזים בשבחין נפלאים די"ג "ברוך" דברוך שאמר אשר יש בו "פז" תיבות כנגד י"ג תיקוני דיקנא דאריך אנפין, וט' תיקוני דקנא דז"א וכו' וכמובא בכוונת שם. ובא לספר שבח פ"ז אורות זהב טהור שהוא בכתם "פז" על גוון הלובן והרחמים, ואשר חקוק על מצחו כבוד שם קדשו למתק כ"ד בתי דינים שבמצח דז"א, בכח אור מצח הרצון והוא אור התיקון הנגלה במצח. ומה שכותב "דמות ראשו" הוא סובב על שורשי הזו"ן שבאריך אנפין, ומי"ג תיקוני דיקנא דאריך אנפין יבא אור לט' תיקוני דיקנא דז"א ולנוקבא היא שם אדני, וכל זה בחיצוניות שהוא אור דיקנא אכן בפנימיותו הם פ"ז תיבות של שם מ"ה, ומ"ב אותיות פשוט ומלא ומלא דמלא דמ"ה דפנימיות דז"א שיש בהם פ"ז תיבות ראשו כתם פז וגו'.

עוד גם הוא הולך וסובב על אור התורה שראשה כתם פז ששורשה בעולמות העליונים גבוה מעל גבוה וחסד עשה השי"ת שהלבישה בכמה וכמה לבושים כדי לזכך עולם העשיה וכדי שיהיו משיגים ומביטים בה בעודנו לבושים בחומר. וז"ש **כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ** - הוא אור התורה הקדושה הנפלאה והנוראה למעלה למעלה בשורש, אשר הוא ית"ש גילה מאור אחדותו הנעלמה בתוך התורה כי אורייתא וקב"ה אחד והוא גילה מאורו הנעלם והנפלא בנשמות ישראל ומתאחד בהם על ידי זה "לא עשה כן לכל גוי" (תהילים קמז, כ) חסד טוב כזה שישראל וקב"ה ותורה אחד, וישראל שלומדים בתורה קדושה הם מתאחדים בו, כי אור התורה בשורשה היא אור רוחני זך ומופלא שלמעלה מן גדרי הגשם ושייך אחדות הכוחות למעלה, אלא שנתלבשה בלבושים שבועלם הזה כדי לזכך החומר ולהעלות אותו לשורשו ולתיקונו, והיה זה כדי שיהיה הוא עצמו בחינת הכלים והעוביות להלביש אור הנעלם הנ"ל, כי כח עוביות החומר אחר זיכוכו ועלייתו הוא נעשה לבחינת הכלים המיוחדים להלביש את האור.

וברמז הנה כלי ע"ב שהוא על שם מדת עוביות שיש בו, הנה הוא עצמו אחר זיכוכו נעשה ע"ב שהוא שם ע"ב דיודין שבחכמה אבא ואצילות בכללות וכו', שהוא שם בחינת הכלי לאור אבא, ואצילות שהוא הכלי ה"זך" מכל בחינתו ארבעה כלים הע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כי האותיות הם מורים על הכלים ואור הכוחות חבת"ם הוא האור שנראה ונגלה דרכם וכו' והבן. והנה מכח אור נפלא לובן זך ועליון כתם טהור פ"ז דמות ראש שהוא שילוב החסד והדין הטוב הטהור בא החן ועל זאת אומר:

קהל: לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִּפְאָרָה, אֶמָּתוֹ לוֹ עֲטָרָה עֲטָרָה - בא לספר שבח ועטרה שעושה אמא עילאה היא אֶמתו עושה לו עיטור ותפארת וכמובא בכוונת ברכת הלבנה, וסובב זה גם על המלכות שנעשית עטרה בראש צדיק, ואח"כ בראש התפארת הוא עץ החיים, ונעשית לו לראש ועטרה, והיה זה נעשה בכח עליית המלכות לבינה והתכללות בה, ואז תהיה לראש ועטרה לז"א.

ועתה חוזרים קומת נשמות ישראל לספר שבח המלך ז"א קדישין כדי לגרום הנחת רוח והזיווג הטוב כי בעת שהכלה מספרת שבכח של בעלה מתעורר בו אהבה יתרה אליה וכו' וכן היא גם היא מתפעלת באהבה ויופי ועל זאת משבחים בשיר של שבח והדר שמחת ישראל עליון ומָחוֹל ישראל תחתון ואזי יאמרו ישראל "אודך ה' כי אנפת בי" (ישעיה יב, א) כי נגלה להם מדת ה דין שהוא היה הממוצע להשיג החסד והעונג שאין כמותו ועל זה משורר החזן לפניו יתברך:

חזן: מַחֲלִפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחוּרוֹת, קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת - סובב זה על המוחין הנגלית בשערות ונקראים בשם קצוות קוצין ושערות, כי בעת שנכנס מוח חכמה צומחין שערות וכן שנכנס מוח בינה ומוח

דעת, ושערות של החכמה הם יותר ארוכין ונקראים קוצין ושערות של מוחין דגדלות נקראים שערות וכמובא בשער הכוונות, והנה מכח המוחין של הגבורות יוצאים בקיעות שערות, שהם שערים של חכמה ותורה והשגת אלוקות, והם מבועים של תורה נוראה, תורה גנוזה וצפונה אשר אין להם אחיזה בארציות אלא כחוט השערה "זה השער לה'" (תהילים קיח, כ), אלא על שם השפעתם במלכות להלבין דינים שבה.

והנה הוא דבר פלא כי כוחות המאורות שאין להם אחיזה בארציות כמעט בכלום אלא כחוט השערה ועכ"ז כוחם והשפעתם פועלת במלכות שהיא בחינת השערות ודרכי השפעתם של אלו הנתיבים מכונים בשם שערות, ועליהם רמז המלך שלמה ע"ה "קווצותיו תלתלים שחורות כעורב" (שיר השירים ה, יא) הנקראים "תל תלים" שהם תלי תלים של הלכות שהיה דורש בהם התנא הגדול רבי עקיבא זיע"א (מנחות כט:), שעליו נאמר "כך עלה במחשבה לפני" (שם), ונקראו "תלתלים" שהם תלי תלים של עולמות והם המוחין היוצאין בסוד תלתלים שהם מתעגלים מכח הגבורות והם סוד עשר כוחות של גבורות שהם עשרה שמות אלהים שנכללו חמש כנגד חמש בחב"ד שבמוחין כזה:

בחכמה בינה

חסדים וגבורות

הם דעת

והם חמש שמות אלהים מצד ימין העולה ת"ל וחמש מצד שמאל העולה גם ת"ל, וב' פעמים ת"ל ת"ל הנזכר הם תלתל כי "תל" עולה חמש שמות אלהים:

אלהים אלהים

אלהים

אלהים אלהים

ועוד תל שני וז"ש "תלתלים וכו'":

אלהים אלהים

אלהים

אלהים אלהים

הם ת"ל ת"ל הנזכרים, והנשאר הם "ים" היא הבינה שממנו באים אלו הגבורות לז"א עבור להמשיכם למלכות הנקראת גם היא "ים" אלא שהוא דרך ז"א, ועל כן נשאר י"ם כמנין חמישים שערי בינה המתפשטים בחסד גבורה תפארת נצח והוד הם חמש ספירות שבז"א ומתקבצים ביסוד שלו הנקרא "ים אחד" ומגיעים למלכות בסוג הזיווג הטוב ההוא ונקראת היא ים גם כן.

קהל: ועל זאת משיב ואומר **נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ, יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ** - היא המלכות "נוה הצדק" כאשר היא עולה להיות עטרת תפארת וכנ"ל הנה כל הדינים הנ"ל הם העושים בה החימום והתאוה והשמחה וכנודע. ובא הרמז גם על ארץ הצבי ארץ הקודש "צבי היא לכל הארצות" (יחזקאל כ, ו) וכאשר תהיה בתיקונה ובבניינה תקרא "נוה הצדק", והיא ובניה יושבים בה כנטיעים מגודלים הנה היא תפארת לו, בעלה בועלה כי "בועליך עושיך ה'" (ישעיהו נד, ה), כי היא מקום הארצי ומתחת לזמן ולמקום אשר שם מקום בית הבחירה להיות עולים משם אל למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן להיות משיגים גילוי אלוקות יאר ה' פניו אתנו ומשם לסוד ההשתוות.

ואזי בשמחת המלך ואהבתו תהיה היא לו כאוהב והוא נאהב, והיא לו תפארת כמדתו הוא כי תעלה היא עימו ואינה יורדת שוב ח"ו, והוא "יעלה נא", היינו ישיג אור המוחין הקדושים הנקראים "נא", הם כללות השפעים הקדושים המכונים בשם "נא" כמבואר בכוונת הנטילה וכמובא בירושלמי על מש"כ "אנא ה' הושיעה נא" (תהילים קיח, כה) "נא", הם חמישים ואחד יודין שבאחוריים דע"ב וס"ג ומ"ה וב"ן ואחוריים דב' שמות קס"א וקמ"ג וקנ"א ואלוקים דיודין ודאלפין ודההין העולים עה"כ כמנין "נא" יודין אשר הם אורות מרובים באים "על ראש" הם המוחין (הס ג"ר ולאחר הגיעם לגיהה הנקראת "אשר" כמובא בכוונות מעבע הברכה נעשים רא"ש ע"ז"א כמובא בכוונות שם הסס במעבע הברכה) ויביאו השמחה, ועל זאת משורר החזן כמשורר על החתונה הקדושה ההיא.

חזן: **סְגֻלָּתוֹ תְּהִי** (נָא) **בְיָדוֹ עֲטֶרֶת** - היא המלכות הנקראת "סגולה מכל העמים" תהיה היא בידו בסוד קשר תפילין שעל זרוע השמאל שהיא המלכות העולה מן הגלות והלילה כמובא בכוונת תפילין כנגד רחל, כמובא בפרי עץ חיים שער התפילין שבאור בוקר עולה ראש המלכות ויושבת בדיבור דז"א

ומקבלת הרשימו שבחזה דז"א והיא מקבלת הרשימו שלו ויוצא בו בבחינת תפילין, וז"ש:

וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת- הוא כנגד תפילין של ראש על שם "פארך חבוש עליך" והיא גם כנגד לאה שממנה יצא מלך המשיח אשר הוא בחינת ארץ ישראל הנקראת "ארץ הצבי" (יחזקאל כ, ו) והוא תפארת ישראל. ועל זאת משיבים הקהל הקדוש שבח שורשם עצמם כדי להגביר אהבה לפניו יתברך.

קהל: **עֲמוּסִים נְשָׂאָם** - על שם הכתוב "העמוסים מני בטן" (ישעיהו מו, ג) "מני בטן" הם קומת נשמות ישראל אשר הוא ית"ש **נְשָׂאָם** - עליו ובלשון נישואין וכו' "וארשתיך לי לעולם" כתוב (הושע ב, כא) והנרמז ביחוד התפילין, הן אצלנו בזמן הגלות הגם שהוא בקטנות, ובעיקר על לעתיד שאזי יתגלו תפילין מלשון פלאים ונפלאים זיווגם ועטרות, ובראשם תגין ונקודות זוהרות והם עיטורים שעטרם קב"ה לישראל במתן תורה ופרחו מהם אחר החטא וכמו "ויתנצלו בני ישראל את עדים" (שמות לג, ו) ועתה משיב אותם בפנים חדשות.

עֲטֶרֶת עֶנְדָּם - הם עטרות שבמתן תורה ועטרות שבתפילין.

מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְדָם - לתת להם אלו עטרות וקישוטין נפלאים מרוב אשר הם יקרים בעיניו ועל כן כבדם.

חזן: **פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו** - כאומר יופי שלי עליו ושלו עלי "לא עשה כן לכל גוי" (תהילים קמז, כ), ועל כן הוא:

וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו - כי אין כמונו קרובים אליו ליחוד לכבוד וליעוד ולתיקון.

ועל זאת משיבה עוד בשבח שיר של חשק אליו וכדי שיעורר נקם באדום שהחריב ביתנו וטובים שבנו הרגו, ואתה אמרת "תחת הנחושת אביא זהב" (ישעיהו ס, יז) תחת רבי עקיבא וחביריו מה יכולים להביא, וכמה הגבילו צחנתם ברשע להתעולל על עם קודש ואתה הנה עתה הגיע העת נקם וחשוף זרוע נקמה וכמו "אל נקמות ה' אל נקמות הופיע" (תהילים צד, א), "גדולה נקמה וכו'" (ברכות לג.), וזכור חרפתם אשר חרפוך וזדונם הרע "באומרם אלי כל היום איה אלהיך" (תהילים מב, יא) וידעתי שבא עלי כל זה מכח אורות גבורתיך שנפלו ונזדהמו בחטאות שלי, ואנוכי קבלתי גבורתך ופני "נתתי למכים ולחיי למרטים פני לא הסתרתי מכלמות ורוק" (ישעיהו נ, ו) ועל כן "נסגרתי לאדום ביד רעי מדני שבכל יום ויום ממלאים כרסם מעדני" (פיוט ברוך ה' יוס יוס).

והנה אנכי שמרתי השבועה שלך שהשבעתני שלא להתגרות באומות (כתובות קיא.) עד שנהפכו פני כשולי הקדרה מרוב צרות ודוחק הגם שהם שיעבדו אותי "יותר מדי" (כתובות קיא.). וכמה מפריצי עמנו דחקו את הקץ כי לא יכלו שאת, אבל אני בריתך ואמונתך שמרתי, והגם שהיו אונסים אותי לעבור בריתך ואמונתך מסרתי נפשי אחריך ולא בגדתי בך ובשבועתך, ואנכי כגפן בושה ותפורה ואומלל פריה "ומלאך אכזרי דוחה ומטלטל" (סליחות ליום שלישי) מאום לאום ומארץ לארץ ו"לא יתנוני השב רוחי" (איוב ט, יח) כל היום חרפוני אויבי ושונאי ואפילו בין עמי ואחי לא מצאתי מנוחה "אויבי איש אנשי ביתו" (מיכה ז, ו), ושם קודשך ברשעים מתחלל, וים מלא דם רותח מזעם נקמה, דמי אחיך צועקים מן האדמה, הלא אתה בחביבותיך אלינו קראת אותנו אחים וכתיב "למען אחי ורעי" (תהילים קכב, ח) ואם כן "דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה" (בראשית ד, י) לעורר זעם אש נקמה "כי יום נקם בליבי ושנת גאוליי באה" (ישעיהו סג, ד) ובהם תעולל כאשר בי התעוללו, על כן "כלה שעיר וחותנו ויעלו לציון מושיעים" (בראשית כח, ט), ואז נשיר ונזמר קהל ישרים ו"ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע" (תהילים נח, יא) באומרם אליו "כל היום איה אלהיך" (תהילים מב, יא), ועל זאת משיב הקהל הקדוש בלשון המורה שכך פשוט שיהיה ויעשה כי חזקה אמונתנו במה שהבטחתנו.

קהל: **צַח וְאָדֹם לְלִבּוּשׁוֹ אָדֹם, פּוּרָה בְּדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם** - כי הלא אתה בעל המשפט והדין הרומז באדום ואשר לקח אומה הרשעה אדום כח משפט ודין שלך ועשו בי כרצונם הטמא "בעלונו אדנים זולתך" (ישעיהו כו, יג).

ועתה ביופי וכח שלך שאתה "צח" שהם אורות צח צחות שבכתר עליון שמשם בא כח הגאולה, ואתה תלבש בגדי אדום של דם ישראל שנצבע בדם עמיך

וגם יעורר דם ברית מילה שחתום בבשרנו ויכסה על דם עוונותינו ומה שנגרם לך דם נידה מאתנו, ותחזירנו אליך ותעשה נקמה רעה באדום "וזבח לו בבצרה וטבח לו בבוגדים ויז נדחם מלבושיו להאדים ובכוחו הגדול יבצור רוח נגידים הגה ברוחו הקשה ביום קדים" (פיוט ברוך ה' יוס יוס).

ואתה ברוב עוזך עוזר שומר ונוצר על כן "אהבו את ה' כל חסידיו אמונים נוצר" (פס) ותנו שבח ושירה לאל נותן התורה ובחר בנו מכל עם ואומות, וזכרו תורת משה ונצור מצוות קודשך והיא כתר לראשיך. ועתה בשיר ושבח לנשמת משה רבינו שעלה והשיג כל הנז"ל בכח עוצם ענווה שהיתה בו, כי אין התורה שורה אלא במי שעושה עצמו שארית, והוא ברוב אהבתו לה' וידיעתו בגדולתו השיג תכף אשר "כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקדוש ברוך הוא שם אתה מוצא ענוונותו" (מגילה לא.) שאין הוא שורה אלא במקום ענוה, וידע והשיג כל חכמת הקבלה ואורות שבה שאין בה גדר וגשם ארצי וגשמי וכו' והכל ממך ונתן לנו התורה הזאת ולמדה לישראל עם קדוש סודה ורזיה.

חזן: **קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו, תְּמוּנַת ה' לְנֶגֶד עֵינָיו** - כי לא ראה מרע"ה דמות צלם שלך אלא רק סוד קומת פרצוף של מעלה העולה כמנין "תמונת אדם" וכמובא בספר ציוני, ובה היה מביט מרע"ה בבחינת פרצוף לאה ר"ת "הנסתרות לה' אלהינו" (דברים כט, כח) כי לא ראה הנהגת פניך אלא "קשר של תפילין" (ברכות ז.) שהיא ד' או י' ושניהם זעירין מרוב גדולתך ולרוב הענווה, וז"ש:

קהל: **רוֹצֶה בְעַמּוֹ, עֲנָוִים יְפָאֵר, יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר** - ומלשון הכתוב "יפאר ענוים בישועה" (תהילים קמט, ד) וסובב על מרע"ה שהיה "עניו מכל אדם" (במדבר יב, ג) ובזכות תורת ה' שנקראת על שמו וכמ"ש "זכרו תורת משה עבדי" (מלאכי ג, כב) אנא גאלני ופדני ותחזיר אותו למקומי ולשורשי ועשה היחוד למעלה כי אין גואל בלתך ומבלעדיך.

ועל זאת משורר החזן על השכינה הקדושה שיקום לגאולה ויפדה ויאמר לה "עורי מעפר קומי לבשי בגדי תפארתך עמי" (פיוט לכה דודי) וז"ש:

חזן: **רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֵאשׁ, דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרְשֶׁךָ דָּרֹשׁ** - היא מלכות עוזינו שהיא "ראש דברך" והיא תתיחד "באמת" היא תורתך, ותאיר בשורש נשמות ישראל אור האמת והגאולה לכל הנשמות כולם, כי אתה קורא מראש הדורות על כן דרוש את אותו החתום בבשרנו.

קהל: **שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ, וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ** - מלשון "ויוסיף ישית ידו" (בראשית מו, ד), כאומר אנא כח שיר שלי יעורר חסד וגבורה אהבה וחמדה בך ויעורר בך לאהוב אותי ורינתי תקרב אליך כמנחת שי.

חזן: **תְּהִלָּתִי תְּהִי** (נח) **לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת, וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת** - עתה עולה מן שיר (שיר המעלות שירי) לתהילה (תהילתי תהי לראשך) שהיא בבינה, ותהי לך למוחין הנרמזים ב"נא" כי הם חמישים ואחד יודין שבאחורים דעב ס"ג מ"ה ב"ן קס"א קס"א קמ"ג קנ"א אלהים דיודין דאלפין דההין וכמובא בכוונת נטילת ידים, ויסתלקו הקליפות הנאחזות באותיות אל"ה דשם אלהים. ויהיה לראשך אור הנזכר עטרת כי יבקעו לחוץ ואזי תפילתי תכון קטורת ישמח לב.

קהל: גם אם אני רש במעשים טובים בעיניך אנא יהיה יקר בעיניך כי שלך אני, וז"ש: **תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ, כַּשִּׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ** - כאותו מדרש רז"ל גדול מעשה עני יותר ממעשה העשיר, ויהיה כשיר על הקרבן ויתקרבו עולמות ונשמות אליך ויגמרו להמשיך אור הברכה למלכות.

וז"ש חזן: **בִּרְכָתִי תַּעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר** - הוא ז"א קדישין מלך, ויתחמם באהבה וגעגועין ויבאו אור שפע ליסוד הנקרא "מחולל" על שם שממלא את החלל שבמלכות ועל שם "כתיש כתישין" (פיוט מזמר לפסחים) שהוא כמחול כי נקראו "בני מחול" (מלכים ח ה, יח) על שם שמחל להם כל עוונותיהם בכח שיר ושבח ושמחה.

ותתעבר המלכות מן שפע קודש הנקרא "כביר" העולה כמנין ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהוא השפע כמובא בכוונות מטבע ברכה יעו"ש, ועי"ז **מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר** - הוא היסוד הנקרא צדיק וכמ"ש "וצדיק יסוד עולם" (משלי י, כה) ויקראו על שמו ולא יהיה לס"א פה לדבר כמלך בגבורתו ועוזו ואין מי שיקום לפניו.

קהל: וּבְבִרְכָתִי תְּנַעֲנַע לִי ראשׁ - שהוא על שם המשכת המוחין בג"ר, ובכח שבח זה "תנענע לי ראש" שהוא נשיאות ראש ומוחין. **וְאוֹתָהּ** - את כנסת ישראל **קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים ראשׁ** - שהריח העולה דרך החוטם אל המוח ושכנגדם המצח אשר בם כ"ד בתי דינים והם ימתיקו כל כ"ד בתי דינים, ונהיה לפניך כריח טוב הקטורת, ישמח לב לבם של ישראל, ואחר שכיוון הקהל ובראשם החזן לעלות כל זה להשי"ת פותח פיו בבקשה, וז"ש:

חזן: יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ, כִּי נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ - כאומר גם אם שגיתי בדברי חשק הטוב אנ"א יערב נא בלשון בקשה שיחי עליך כי הלא מחמת ערגה נפשי שוררה זה לפניך, "ועל כל פשעים תכסה אהבה" (משלי י, יב) ו"אהבה מקלקלת את השורה" (בראשית רבה נה) ואין הקפדה לתשוקתו וכן להיפך ועל כן מבקשת אני ממך שיערב שיחי עליך כי נפשי תערוג אליך שבחים.

עתה מספרת הכלה הם כלל הקהל הקדוש שבח גוף קומת הז"א קדישין שבהם נמשך השפע הקדוש הבא מראש משביר אל המשביר הוא יסוד, יוסף צדיק ה' משיח בן יוסף אל המלכות שמים משיח בן דוד, וז"ש:

לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוד, כִּי כל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכל לְראשׁ. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרות ה', יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ - הם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות, הם כל ספירות דז"א שהכלה מספרת שבח קומת החתן לגודל השמחה שלה כן ישמח בנו ואנחנו בו ויגאלנו גאולת עולם ונשיר לפניו שיר חדש.

תם ונשלם פירוש חן וכבוד
שבח למלך הכבוד

פירוש

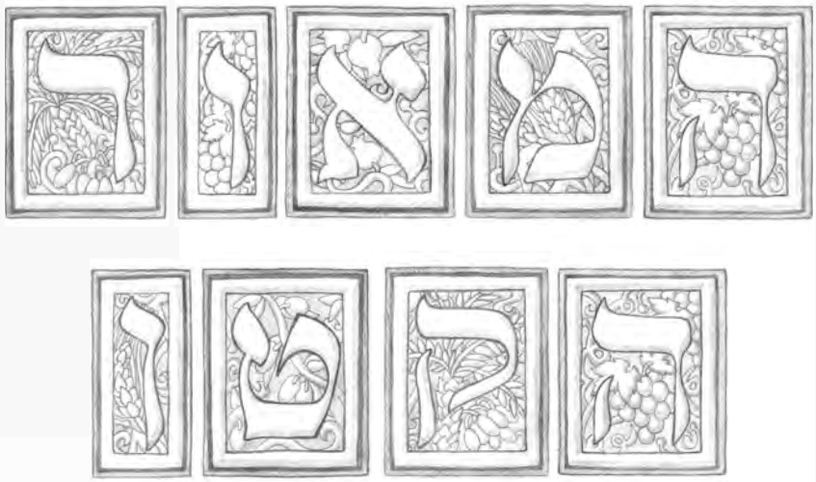

על פי נוסח רבותינו הראשונים כמלאכים זכרונם לברכה
והוא ביאור קל וקצר מאכל כל אדם המתחיל בחכמה,
בעזר אלהי שמימה, תולה ארץ על בלימה,
נותן לפתאים ערמה, לנער מזימה,
להבין אמרי נועם דעת ובינה,
ניצוצי אש שלהבת יה,
דאברהם רחימא
קדישא

ספר יצירה

– ע"פ נוסח רבותינו הראשונים זיע"א –

פרק ראשון

א בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים אל שדי רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו: וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור. עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד:

ב עשר ספירות כמספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוונת באמצע כמלת הלשון בפה וכמלת המעור:

ג עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר הבן בחכמה וחקור בבינה בחון בהם וחקור מהם דע וחשוב וצור והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו כי הוא יוצר ובורא לבדו ואין זולתו ומדתו עשר ואין להם סוף:

ד עשר ספירות בלימה בלום לבך מלהרהר בלום פיך מלדבר ואם רץ לבך שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית:

ה עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת. דע וחשוב וצור שאדון יחיד והיוצר אחד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

ו עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית עומק טוב ועומק רע עומק רום ועומק תחת עומק מזרח ועומק מערב עומק צפון ועומק דרום אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עולמי עד:

ז עשר ספירות בלימה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם קץ ודברו בהם ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

ח עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד. שלש אמות ושבע כפולות ושנים עשר פשוטות ורוח בכל אחת מהן:

ט עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים נכון כסאו מאז ברוך שמו של חי העולמים תמיד לעולם ועד קול ורוח ודיבור, ודיבור זה הוא רוח הקודש, לראשיתו אין תחלה לאחריתו אין תכלית:

י עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים שתים רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים ורום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

יא שתים רוח מרוח חקק וחצב בהם ארבע רוחות השמים מזרח ומערב צפון ודרום ורוח בכל אחת מהן:

יב שלש מים מרוח חקק וחצב בהן תהו ובהו רפש וטיט, עשאן כמין ערוגה הציבן כמין חומה סככן כמין מעזיבה ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ. תהו זה קו ירוק המקיף את כל העולם, בהו אלו אבנים מפולמות משוקעות בתהום ומביניהם המים יוצאין:

יג ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

יד חמש חתם רום בירר שלש אותיות מן הפשוטות וקבעם בשמו הגדול יה"ו וחתם בהם שש קצוות ופנה למעלה וחתמו בהי"ו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביו"ה. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו

בוי"ה. שמנה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י. תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה. עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י. אלו עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים שתים רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

פרק שני

א עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושנים עשר פשוטות. וכולן חקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה בחמש מקומות, אותיות אחה"ע, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסצר"ש, בומ"ף, קשורות בלשון כשלהבת קשורה בגחלת, אחה"ע משמשת בסוף הלשון ובבית הבליעה. בומ"ף בין השפתים ובראש הלשון. גיכ"ק על שלישיתה של לשון נכרתת. דטלנ"ת בראש הלשון משמשת עם הקול. זסצר"ש בין השיניים ובלשון שכובה ושטוחה:

ב עשרים ושתים אותיות יסוד קבועות בגלגל ברל"א שערים וחוזר הגלגל פנים ואחור, וסימן לדבר אם בטובה אין למעלה מענג ואם ברעה אין למטה מנגע:

ג עשרים ושתים אותיות חקקן חצבן שקלן והמירן א' עם כולן וצרפן וצר בהם נפש כל היצור ונפש כל העתיד לצור:

ד כיצד שקלן והמירן אל"ף עם כולן וכולן עם אל"ף בי"ת עם כולן וכולן עם בי"ת וכן כולם וכולן חוזרות חלילה ונמצאות יוצאות ברל"א שערים ונמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא משם אחד:

ה יצר מתהו ממש ועשה את אינו ישנו וחצב אבנים גדולות מאויר שאינו נתפס:

פרק שלישי

א שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים:

ב שלש אמות אמ"ש סוד גדול ומכוסה ומופלא וספון בששה טבעות ויצאו מהם אש מים ורוח ומתחלקים זכר ונקבה. דע וחשוב וצור שהאש נושא מים:

ג שלש אמות אמ"ש תולדות השמים אש ותולדות אויר רוח ותולדות ארץ מים. אש למעלה ומים למטה ורוח חק מכריע בינתים ומהם נולדו אבות ומהם נברא הכל:

ד שלש אמות אמ"ש בעולם רוח מים ואש, שמים נבראו מאש וארץ נבראת ממים ואויר מרוח מכריע בינתים:

ה שלש אמות אמ"ש בשנה חום וקור ורויה , חום נברא מאש קור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בינתים:

ו שלש אמות אמ"ש בנפש ראש בטן וגויה, ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בינתים:

ז שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן וחתם בהם שלש אמות אמ"ש בעולם ושלש אמות אמ"ש בשנה ושלש אמות בנפש זכר ונקבה:

ח המליך אות אל"ף ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אויר בעולם רויה בשנה גויה בנפש זכר ונקבה. המליך אות מ"ם במים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זהר ונקבה. המליך אות שי"ן באש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר ונקבה:

ט כיצד צרפן אמ"ש אש"ם, מא"ש מש"א, שא"ם שמ"א. שמים אש, אויר רוח, ארץ מים. ראשו של אדם אש, בטנו מים, לבו רוח:

י שלש אמות אמ"ש. נוצר עם א רוח אויר רויה גויה חק לשון בינתים. נוצר עם מ מים ארץ קור בטן כף זכות. נוצר עם ש אש שמים חום ראש כף חובה, זהו אמ"ש:

פרק רביעי

א שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חיים שלום חכמה ועושר וזרע וחן וממשלה מתנהגות בשתי לשונות שהן כפול של תמורות ב"ב ג"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת תבנית רך וקשה גבור וחלש והן תמורות, תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

ב שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבעה ולא ששה שבעה ולא שמנה מכוון שש צלעות וששה סדרים והיכל הקדש מכוון באמצע ברוך כבוד ה' ממקומו הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, והוא נושא את כולן:

ג שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם ז' כוכבים בעולם ז' ימים בשנה ז' שערים בנפש שבעה ושבעה:

ד כיצד צרפן שתי אבנים בונות שני בתים, ג' אבנים בונות ו' בתים, ד' אבנים בונות כ"ד בתים, ה' אבנים בונות ק"כ בתים, ו' אבנים בונות ז' מאות ועשרים בתים, ז' אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האזן יכולה לשמוע:

ה המליך אות בי"ת בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם ושבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

ו המליך אות גימ"ל בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום אחד בשבת בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

ז המליך אות דלי"ת בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשבת בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

ח המליך אות כ"ף בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשבת בשנה ואף ימין בנפש זו"נ:

ט המליך אות פ"א בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם ורביעי בשבת בשנה ואף שמאל בנפש זכר ונקבה:

י המליך אות רי"ש בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשבת בשנה ואזן ימין בנפש זו"נ:

יא המליך אות תי"ו בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ששי בשבת בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה. ובהן חצב שבעה רקיעין שבע ארצות שבעה ימים שבע נהרות שבעה מדברות שבעה ימים שבעה שבועות שבע שנים שבע שמיטות שבעה יובלות והיכל הקדש לפיכך חצב שביעי לכל חפץ תחת השמים:

יב שבעה כוכבים בעולם שבתי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה ז' ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

יג שבעה רקיעים וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות. שבעה ארצות אדמה תבל נשיה ציה חלד ארץ גיא, והעמידם אחד אחד לבדו. עולם לבדו נפש לבדה שנה לבדה:

יד שבע כפולות בג"ד כפר"ת. נוצר עם ב שבתאי שבת ופה חיים מות. נוצר עם ג צדק א' בשבת עין ימין שלום רע. נוצר עם ד מאדים ב' בשבת עין שמאל חכמה אולת. נוצר עם כ חמה ג' בשבת אף ימין עושר עוני. נוצר עם פ נוגה ד' בשבת אף שמאל זרע שממה. נוצר עם ר כוכב ה' בשבת אזן ימין חן כיעור. נוצר עם ת לבנה ו' בשבת אזן שמאל ממשלה עבדות, והן בג"ד כפר"ת:

פרק חמישי

א שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק יסודן ראיה שמיעה ריח שיחה לעיטה תשמיש הלוך רוגז שחוק הרהור שמחה שינה:

ב שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, יסודן י"ב ולא י"א י"ב ולא י"ג שנים עשר גבולי אלכסונין מפוצלין לששה סדרים מופסקין בין רוח

לרוח. גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית ומתרחבין והולכין עד עדי עד והן הן גבעות עולם:

ג שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם י"ב מזלות בעולם י"ב חדשים בשנה י"ב מנהיגים בנפש זכר ונקבה, שני עליזים שני לועזים, שני יועצים שני עליצים, והם קורקבנין שנים, שתי ידים, ושתי רגלים, עשאן כמין מריבה (צרפן) ערכן כמין מלחמה זה לעומת זה:

ד שלשה אחד אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים:

ה שבעה שלשה מול שלשה ואחד מכריע בינתים. ושנים עשר עומדין במלחמה. שלשה אוהבים שלשה אויבים שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאזנים והעינים. שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון. שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול. ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה. ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד:

ו אחד ע"ג שלשה. שלשה ע"ג שבעה. שבעה ע"ג שנים עשר וכולם אדוקין זה בזה וסימן לדבר כ"ב חפצים וגוף אחד:

ז ואלו הן י"ב מנהיגים ב' ידים ב' רגלים ב' כליות כבד מרה טחול המסס קורקבן קיבה:

ח המליך אות ה' בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:

ט המליך אות ו' בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:

י המליך אות ז' בהילוך וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה:

יא המליך אות ח' בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה והמסס בנפש זכר ונקבה:

יב המליך אות ט' בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא ימין בנפש זכר ונקבה:

יג המליך אות י' במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה וכוליא שמאל בנפש זכר ונקבה:

יד המליך אות ל' בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:

טו המליך אות ג' בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם ומרחשוון בשנה וקיבה בנפש זכר ונקבה:

טז המליך אות ס' בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלן בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה:

יז המליך אות ע' ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

יח המליך אות צ' בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:

יט המליך אות ק' בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה:

כ החצה את העדים והעמידן אחד אחד לבדו עולם לבדו שנה לבדה נפש לבדה:

כא י"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק. נוצר עם ה טלה ניסן כבד ראיה סמיות. נוצר עם ו שור אייר מרה שמיעה חרשות. נוצר עם ז תאומים סיון טחול ריחה ותתרות. נוצר עם ח סרטן תמוז המסס שיחה ואלמות. נוצר עם ט אריה אב כוליא ימין לעיטה רעבון. נוצר עם י בתולה אלול כוליא שמאל מעשה וגדמות. נוצר עם ל מאזנים תשרי קורקבן תשמיש סריסות. נוצר עם נ עקרב מרחשון קיבה הלוך חגרות. נוצר עם ס קשת כסלו יד ימין רוגז ונטול כבד. נוצר עם ע גדי טבת יד שמאל שחוק ונטול הטחול. נוצר עם צ דלי שבט רגל ימין הרהור ונטול הלב. נוצר עם ק דגים אדר רגל שמאל שינה נעור. זהו י"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, וכולן אדוקין בתלי וגלגל ולב:

פרק שישי

א ג' אמות אמ"ש ז' כפולות בג"ד כפר"ת י"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק. אלו הם י"ב אותיות שבהם יסד י"ה ה' צבאות אלהי ישראל אלהים חיים אל שדי רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו. ב' שמות י"ה ידו"ד, צבאות שהוא אות בצבא שלו. אלהי ישראל שר בפני אל. אלהים חיים ג' נקראו חיים אלהים חיים מים חיים עץ החיים. אל קשה. שדי שעד כאן די. רם שהוא יושב ברומו של עולם ורם על כל רמים. ונשא שהוא נושא וסובל במעלה ובמטה. שכל הנושאין הם למטה ומשאן למעלה והוא למעלה ונושא למטה, הוא נושא וסובל את כל העולם כולו. שוכן עד שמלכותו עדי עד ואין לו הפסק. וקדוש שמו שהוא קדוש ומשרתיו קדושים ולא אומרים קדוש קדוש קדוש:

ב י"ב למטה וז' ע"ג וג' ע"ג ז'. מן הג' יסד מעונו וכולם תלויים ועומדים באחד, סימן לאחד אין לו שני ומלך יחיד בעולמו שהוא אחד ושמו אחד:

ג ג' אבות ותולדותיהן, ז' כובשים וצבאותיהן, וי"ב גבולי אלכסון ראיה לדבר עדים נאמנים עולם שנה נפש:

ד עולם ספירתו בי' וי"ב אש רוח מים ז' כוכבים י"ב מזלות. שנה ספירתו בי' וי"ב קור חום רויה ז' ימים י"ב חדשים. נפש ספירתו בי' וי"ב ראש גויה בטן ז' שערים י"ב מנהיגים:

ה חק עשרה (צ"ל כ"ב) ג' ז' י"ב פקידין בתלי גלגל ולב. תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש כמלך במלחמה:

ו כללו של דבר מקצת אלו מצטרפין עם אלו ואלו תמורות אלו, אלו כנגד אלו ואלו כנגד אלו ואם אין אלו אין אלו וכולם אדוקין בתלי גלגל ולב:

ז גם את כל חפץ זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב טוב מטוב רע מרע הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה גנוזה לטובים ורעה גנוזה לרעים:

ח וכיון שבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצרף ויצר וחשב ועלתה בידו ונגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבו וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וקרא עליו כבוד ה' דכתיב בטרם אצרך בבטן ידעתיך. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא לשון הקדש. קשר עשרים ושתים אותיות בלשונו. והקב"ה גילה לו את סודן, משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה כוכבים נהגן בי"ב מזלות:

ט שמים אש חום ראש, אויר רוח רויה גויה, ארץ מים קור בטן זהו אמ"ש:

י שבתאי שבת פה. צדק א' בשבת עין ימין. מאדים ב' בשבת עין שמאל. חמה ג' בשבת אף ימין. נוגה ד' בשבת אף שמאל. כוכב ה' בשבת אזן ימין. לבנה ו' בשבת אזן שמאל זהו בג"ד כפר"ת:

יא ואלו י"ב מזלות (י"ב חדשים י"ב מנהיגים) טלה ניסן כבד ראיה סמיות שור אייר מרה שמיעה חרשות (כו' כדלעיל פ"ה מכ"א):

יב ג' אויבים לשון כבד מרה. ג' אוהבים עינים אזנים לב. ג' מחיים שינים חוטם טחול. ג' ממיתים ב' נקבים תחתונים ופה:

יג ג' אינם ברשותו עיניו אזניו חוטמו. ג' שמועות טובות לאזן ברכה שמועה טובה קלוס. ג' ראיות רעות עין נואפת עין רעה עין מנדת. ג' ראיות טובות בשת אין טובה עין נאמנת. ג' רעות ללשון דבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה אחד בלב. ג' טובות ללשון שתיקה ושמירת הלשון ודבור האמת:

סליק ספר יצירה הקדוש, בעזר שמו יתברך ויתעלה:

פרק ראשון

הקדמה למשנה א

הנה כל המציאות של העולמות נבנו ונעשו מן **שבירת הכלים** שנעשה קודם לבריאת העולמות ומן **אור התיקון**, ומייחודם וחיבורם של שני המדרגות האלו נעשו ונבנו כל בניני העולמות ומה שבהם, ואפילו שורשי נשמות ישראל, וכמו שאמרו "כל ישראל בני מלכים הם" (מכת יד, ד) שהם מלכים קדמאין. וכלל ענין זה הוא רמוז במאמר רז"ל "בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, שיתף עמו מדת הרחמים" (הוכח ברס"י ברא"ת ח, ח), **מדת הדין** הוא עולם הנקודים הנקרא שבירת הכלים, **ומדת הרחמים** הוא עולם התיקון, ונקרא יחוד זה **מ"ה וב"ן**, כי שבירת הכלים היה בשם ב"ן שהוא נפש ונוקבא ונקודים ומלכות, ואור התיקון הוא אור הזכר המתקן הנקרא אור מ"ה.

והנה כל אלו העולמות שנחרבו (מדרש רבה ברא"ת ג, ט) הם כולם היו במחשבה עליונה ולא בפועל ממש, אמנם מן שורשי אלו המחשבות נעשה ונבנה כל המציאות כולו. וכלל אלו המלכים שמתו הם בבחינת יציאת הסיגים והפסולת שיצא מן המחשבה ואח"כ נתבררו, וכל הכוחות האלו נכללו בבחינת **ש"ך ניצוצין** שהם ל"ב כוחות שבחכמה, שכל אחד מהם כלול מעשר העולה ש"ך, ומתוכם **רפ"ח** ניצוצין ניתנו לבני אדם לתקן ולברר, אמנם **ל"ב** מהם הם בבחינת ל"ב האבן, הם הניצוצין הטבועים בעומק הקליפות, והם מתבררים בכח הרפ"ח שעולים על ידינו בתורה ובמצוות ובעבודה, באופן שהרפ"ח מתבררים על ידינו בדרך ישר, והם מבררים את הל"ב ניצוצין הטבועין בקליפות, בענין שאנחנו גרמא לברר מהם בדרך ממילא. והנה המאציל ב"ה בהיותו חושב קודם כל מעשה הבריאה ושם חקק רצונו בהם להיות שורש לבחירה ושכר ועונש, עונש מן שבירת הכלים, ושכר מן האור הגדול ההוא.

אמנם הכח המברר והעושה הכל הוא השלושים ושתים נתיבות החכמה, וראשית הכל נעשה זה בל"ב נתיבות פליאות החכמה, ונקראו בשם כינוי 'פליאות חכמה', להורות על גודל כוחם ועוזם שהכל נכלל ויוצא מהם, ועכ"ז אין לשער גודל העלמתם ונפלאותם שהם פלאות עצומות, כי באלו הל"ב שבילים נפלאים יצאו כל הכוחות והעולמות ומה שבהם, ו"כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד) שהוא מן חכמה ומחשבה שבאדם קדמון, שהוא הנאצל הראשון שנגלה בחלל הפנוי דרך הקו שנגלה בחלל ההוא שנעשה אחר הצמצום כנודע.

והנה כן הוא בכל עולם ובכל פרצוף ובכל מדריגה שנעשה תיקון ובירור שלו בחכמה ההיא שהיא נגלית בשלושים ושתים נתיבות, שהם כעין שלושים ושתים נתיבים דקים וזכים ונעלמים שהם שורשי כל המציאות, ובה פותח הספר הקדוש הזה דב"ק.

משנה א

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים אל שדי רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו. וברא את עולמו בשלשה ספרים בסֵפֶר וסְפָר וסִפּוּר. עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד:

המאור הקטן

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק - המאציל ב"ה במחשבה כל מעשה ובנין העולמות, וכמ"ש "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד), והחכמה היא שורש המציאות והיא הראשית לכל, וכמ"ש "ראשית חכמה" (משלי ט, ז). והנה זו החכמה קדומה היא נפתחת לל"ב שבילין דקין וזכין והם כוללים כל המציאות כולה, והם סוד עשרה ספירות ועשרים ושתים אותיות העולים יחד כמנין ל"ב, הם ל"ב נתיבות החכמה, והם היסוד והגרעין לכל המציאות, וכדמיון מלך גדול שרצה לבנות ארמון גדול, הנה קודם לכל היה חושב ומעמיק בחכמתו ושכלו ענין זה הארמון ומוצאיו ומובאיו וכו' (וכמובא משל זה בפרקי דרבי אליעזר הגדול פרק ג), ונמצא ששורש הבניה ההיא והארמון ההוא וכו' נעשה ונבנה קודם בחכמה, וכן הענין בנמשל.

והנה מן זו החכמה יצאו לחוץ כל אותם עניינים שאין למלך רצון לבראות בהם את העולמות, ונקרא זה "שבירת הכלים" ו"עלמין דאתחרבו" שיצאו מן המחשבה ההיא בסוד פסולת, וכעין החכם שסותר מחשבותיו ולוקח מהם מה שצריך לו לעניינו, אלא שיש דברים שממה שסתר בשכלו הנה לוקח מהם איזה ענין ושכל להמשך בניינו, באופן שנעשה בניינו בנוי הן מהשכל העיקרי והשורשי, והן ממה שהשליך משכלו ודעתו אחר שבירר משם איזה דברים צריכים ומוכרחים לו לאותו ענין הנצרך לו, וכל זה נעשה במחשבה, הוא חכמה, על ידי שבירת הכלים ויציאת הפסולת ההיא מגו מחשבה ובירור ממנה, כדי להוציא יצירת העולמות.

והנה בחינת מקום החכמה הזה הוא מראש כל דרגין עד סופה דכל דרגין, בכל בחינת החכמה שבאותו מדריגה קומה ופרצוף, ועל כן "כולם בחכמה עשית" כתיב (תהלים קד, כד) מפני הנזכר, כי בכל חכמה ופרצוף ועולם הנה שם נתברר ונתיסד ונבנה הקומה ההיא, כי עלו הבירורין דאותו מדריגה אל החכמה, ושם נתברר ונתקן בירורי הקומה ההיא. והנה כן עשה המאציל ב"ה שבירר ותיקן שבירת מלכין קדמאין, ומן בירורי המלכין ומן אור מ"ה החדש נתיסד ונבנה ונעשה כל המציאות.

והנה הם שבעה מלכים, וכל מלך כלול מחכמה ובינה תפארת ומלכות, וכל אחד מהם כלול מעשר ספירות, ונמצא שהם ארבעים שמות אלהים בכל מלך. ושבעה פעמים ארבעים גימטריא פ"ר, ועם ארבעים מלכים דמלך השמיני "הדר" הרי ש"ך. ושורשם הם ל"ב כל אחד כלול מעשר הם ש"ך הנזכר מיסוד ל"ב נתיבות חכמה, והם ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית, והם ל"ב ורפ"ח הרי ש"ך ניצוצין, כי ארבעה פעמים ע"ב עולים רפ"ח, והם המדריגות שהתחילו לירד מן בחינות הכלים, והם רפ"ח ניצוצין שנפלו עם המלכים דמיתו.

וכשנתבררו הכלים נתקנו בסוד פרצוף דרך עיבור יניקה ומוחין, וניתווסף אורות מ"ה החדש ונעשה התיקון מכח החכמה כי "במחשבה איתבריר כולא", שהוא מחשבה העליונה דבריר אוכל וזורק פסולת.

והנה זו החכמה העליונה הקדושה היא נחלקת לשלשים ושתים נתיבות שהם כל כלל שורשי המציאות הנעשים והנבנים מן כ"ב אותיות ועשרה ספירות העולים יחד כמנין ל"ב נתיבות הנזכר, ומשם נתיסד כל המציאות וההנהגה.

והנה זה הל"ב נתיבות שבחכמה הנה הוא חקק - ראשית במחשבה עצמה בזה הש"ך כוחות, את כל שורשי המציאות הכלולים בעשרה ספירות, כי הם היו כלי אומנותו יתברך וכמאמר רז"ל (חגיגה יב.), ונזכר בדבריהם זיע"א "בעשרה מאמרות נברא העולם" (אבות ה, א), וכנודע.

ומנה שמותם בכינוי ובשם שבח ותהילה:

יה	אל שדי
יהוה	רם ונשא
צבאות	שוכן עד
אלהי ישראל	מרום
אלהים חיים	וקדוש שמו

אלו הם עשרה שבחים שבעשרה ספירות הכלולים בל"ב נתיבות, שהם עשרה ספירות וכ"ב אותיות שהם בחינת הכלים, ונכלל הכל בחשבון הש"ך שלהם, רפ"ח ניצוצין ול"ב הנזכרים, כי עיקר העבודה והבירורין הוא בבחינת האותיות שהם דמיון לכלים, כי בהם ארע ופגע מעשה השבירה ההיא, כי השבירה היתה בבחינת הכלים וכנודע, והם כמה מדריגות אותיות שהם משל לכלים שהם בבחינת הזו"ן בכל מדריגה, כי שם היתה השבירה כי הג"ר לא ארע בהם השבירה אלא בחינת ביטול וחסרון, אלא שנחשבים גם הם לערך זו"ן, לערך השלימות של הפרצופים והמדריגות שעליהם וכנודע, כי מראש א"ק עד סוף כל מדרגה נחשבת לבחינת ומדריגת הזו"ן ביחס למדריגה שעליה, וצריכה לעיבור ויניקה ומוחין לערך מה שעליה וכנודע.

והנה בזו"ן שבהם ארע ופגע השבירה, תיקונם הוא בהתמשך להם אור הג"ר כנודע, והם הגורמים לבירור וליחוד לזיווג ולתיקון וע"י כן נעשה הבירור. ונרמז זה בכינוי "פליאות" הרומז לכתר אור הפלא המפליא לעשות, והוא הממשיך אור היחידה המתלבש בכתר, ואחריו הם אבא ואמא עילאין הנכללים בשם כינוי כולל "חכמה" כנודע, ונקראים בשם כללות א"ק ואבי"ע דאצילות. ואח"כ הם מאירים בפרצופי ישסו"ת המכונים בשם אבא ואמא תתאין, הנכללים ומכונים בשם כינוי "בינה", ונבחנים בשם כללות א"ק ואבי"ע דבריאה, וז"ש:

וברא - הוא רומז לעולם הבריאה שהוא כינוי לבינה, ועל ידי כן נבנה ונתיסד הז"א משלשה קוים הנזכרים, וז"ש:

וברא את עולמו - שהוא נוטריקון עול"ם ו', הוא ז"א שנבנה מן ג' בחינות קווי עולם, חסד דין ורחמים, ונמשך אליו שלושה ראשונות הם כח"ב, וז"ש:

וברא את עולמו בשלשה ספרים - הם שלושה קוים, ימין שמאל ואמצע שהם שלושה בחינות. והם בחינת ג' שמות הוי"ה שכל אחת יש בה ד' אותיות, ונרמזים בגוף האדם שבו יש ג' הוייות: הא' בראש שלו הנקרא חב"ד. השני בגוף שלו עד הטבור הנקרא חג"ת. השלישי מטבור ולמטה הנקרא נה"י. והם בו כצורת נקודת סגול, חכמה ובינה בימין ושמאל ודעת באמצע. חסד וגבורה בימין ושמאל ותפארת באמצע. ונצח והוד בימין ושמאל ויסוד באמצע. והנה ג' הספירות האמצעיות שהם דעת תפארת יסוד כל אחת מהן יש לה ב' בחינות שהם דכר ונוקבא, ועל כן יש ג' חלקים בגוף האדם שהם ראש גוף ורגליים, ובכל חלק ד' אברים באופן זה: ארבעה אברי הראש הם חכמה בינה דעת הכולל זכר ונקבה, באופן שחכמה ובינה הם י"ה ודעת ו"ה. וכן בחלק הגוף הנקרא חג"ת יש בו ד' אברים שהם חסד וגבורה הם י"ה והתפארת הכולל דכר ונוקבא הם ו"ה. וכן ברגליים ד' אברים, נצח והוד הם י"ה והיסוד והעטרה הם ו"ה. ונמצא שהם ג' ספרים ג' שמות הויה אשר יש בהם י"ב אותיות ביחד שהם י"ב גבולי אלכסון וי"ב מזלות וכו' כמבואר לקמן, (ומעתה תבין מרחוק ענין ילירת הגולם הגרמז פעולותיו בספר זה כי מן ג' ספריס העליוניס נמשכו ג' חלקיס שבאדם וכבן זה).

ועוד שהם שלושה בחינות גבולים ושיעורים שיש בז"א, שהוא הגוף הכולל כל העולמות כי כל הפרצופים העליונים הם להם כדמיון האברים הפנימיים, כי זו"ן הם נפש ורוח, ובינה נשמה הוא כדמיון הלב, ואבא חכמה חיה, וכתר בו אור היחידה הוא כנגד הגולגולתא ואוויר שבו.

והנה כל כללות גופא של ז"א הוא נבנה בעובי

ובאורך, כי באורך הוא מן חכמה אשר הוא למעלה עד סוף הקומה למטה, והם כציור זה:

כתר	חג"ת
חב"ד	נה"י

והם פרצוף פנימי, ותחתיו פרצוף אמצעי חג"ת, ותחתיו פרצוף חיצון נה"י.

וכן בעובי של כל מדריגה, הנה הם כגלדי בצלים, פנימי ועליו אמצעי ועליו חיצון, והם רוכבים זה על זה ומתלבשים זה בתוך זה, שהם שלשה פרצופים באורך ושלשה בעובי, ואלו סדרם:

ראש - חב"ד בראש הקומה באורך.

תוך - חג"ת באמצע הקומה באורך.

סוף - נה"י בסוף הקומה באורך.

והם שלשה בחינות ספרים הנ"ל.

וכן בעובי הם כך:

פרצוף פנימי - חב"ד.

פרצוף חיצון - נה"י מלביש עליו.

פרצוף אמצעי - חג"ת מלביש עליו.

והוא בבחינת פרצוף חיצון נפש הוא נה"י, ופרצוף אמצעי רוח שהוא חג"ת, וצריך להשלימן בכח"ב הן בפרצופי המוחין שבו והן בקומה עצמה, וכנגדם עיבור, יניקה, ומוחין.

והם כנגד הנזכר: **בספר וספר וספור**- הנכללים בל"ב בחינות שהם עשרה ספירות וכ"ב אותיות שהם יסוד אותיות שבז"א.

והנה, בכל אחד מראשי המדריגות שבפרצופים הן באורך והן בעובי, הוא כולל שם הויה, כי אות י' חכמה, אות ה' בינה, ודעת הוא כולל חסדים וגבורות שהם ו' חסדים שבדעת, ה' גבורות שבדעת, ונמצא הוא ספר ראשון.

וכן חג"ת, הם י' חסד, ה' גבורה, ו"ה הם חו"ג שבתפארת שהוא קו אמצעי, וב' זרועות ימין ושמאל יוצאים ממנו, ונמצא הוא ספר שני.

וכן בנה"י, נצח י', הוד ה', יסוד כולל חו"ג, חסדים ו' שמשם נמשך הטיפה היורה כחץ בצורת ו', והיא בחינת לחות שבטיפה, ואות ה' חמימות שבטיפה גבורות שביסוד, ונמצא הוא ספר שלישי.

ואם כן הם שלשה הויות ג' ספרים הנ"ל, וז"ש:

עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד.

ונשוב לבאר עוד ביאור במה שאמר "וברא את עולמו בשלשה ספרים".

וז"ש: **בסֵפֶר וְסָפָר וְסִפּוּר** - מלשון סְפָר וגבול, וכמו שאומר שברא עולמו מן שלושה "גבולים" שהם קו ימין קו שמאל קו אמצעי, שהם בחינת חכמה בינה ודעת שכל הקווים יוצאים מהם. ונרמז בלשון המשנה בסֵפֶר וסְפָר, הם אותם אותיות אלא שנשתנו בנקודותם, והם בחינת חכמה ובינה כמו שכתוב "הבן בחכמה וחכם בבינה" (משלי ג'), להורות על כללותם, אמנם קו האמצעי הוא דעת שהוא שורש לתפארת הכולל ששה קצוות, והוא נרמז באומרו סִפּוּר שהוא ספר הנ"ל ונוסף עליו אות ו' שהוא דעת המתפשט בסוד הכתוב "ובדעת חדרים ימלאו" (משלי כד, ד) שהם ששה קצוות.

ונבוא לבאר אמרה זו הכוללת ד' עולמות אבי"ע שהם כללות המציאות, והנרמזים בד' אותיות הוי"ה, שהם הכלים לאור י' ספירות, הנכללים בחכמה, אות י' וקוץ היוד הוא כתר הנרמז בו, אות ה' בינה, אות ו' תפארת הכולל חג"ת נה"י, אות ה' אחרונה מלכות.

בהקדים מה שנמצא אצלי גרסה בזו המשנה והיא **וברא את עולמו בשלשה ספרים בסֵפֶר בסופר וסיפור** - והכוונה שהנה כתיב "ונגלו כספר השמים" (ישעיהו לד, ד), והכוונה בספר הוא כנגד האצילות שהוא בכללות כנגד ספירת חכמה שהוא הנושא הכל, וכמ"ש "כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד), וכמו הספר שהוא נושא עליו את האותיות ודיו שהוא בחינת גוון הלבן שבספר, שמצד עצמו אין בו תפיסה אלא מהנכתב עליו הוא זה שמתגלה ויוצא בחוץ, וזה בחינת ג' עולמות בריאה יצירה עשיה, שהם כדמיון הסופר הלומד בזה הספר והמוציא לחוץ החכמה שבספר, כמו כן העולמות בי"ע מוציאים לחוץ החכמה של האצילות

שהוא כדמיון הסופר הקורא בספר, ומה שנכתב בספר שהוא אור האצילות בעוברו דרך הלבושים והמסכים של בי"ע הוא נקרא סיפור, שהוא כמשל הסיפור המלביש בתוכו חכמה שהוא הנמשל, ונמצא ספר השמים הם עולמות בי"ע.

ומענין זה נבין ענין סוד שנרמזו הספירות הקדושות בגוונים שבעולם הזה, כמבואר בזוה"ק ובספר פרדס רימונים שער הגוונים יעו"ש, דרך משל גוון לבן חכמה אצילות, והוא להורות על בהיקות וזכות הכלים דאצילות שאינם מסכים לאור העובר דרכם, כמו האור העובר דרך החלון ואינו מסך המשנה את אור, כמו כן הם כלים דאצילות לאור שעובר בהם, וזה פשט הלשון "איהו וחיוהי וגרמוהי חד" (תקו"ז בהקדמה), להורות על ביטול הכלים לאור העובר דרכם, ונמשל בהנ"ל בגוון הלבן שבספר שהוא נושא עליו הדיו והאותיות ובלעדיו אין מציאות לגילוי של האותיות כי הוא הנושא הכל, ומאידך אין תפיסה בו.

משנה ב

עשר ספירות כמספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוונת באמצע כמלת הלשון בפה וכמלת המעור:

המאור הקטן

אחר שביאר לנו שכלל כל המציאות נתיסדה מן **עשר ספירות** (שהם בחינת האורות שנאצלו וממשכו ונתפשטו ממנו ית"ש לעשות ולתקן המציאות, ומן כח בחינת הכלים הממשכים מן בחינת כ"ב אותיות, שהם בחינת הכח המקבל האור הנמשך מן עשרה ספירות ומוליד לפועל מה שהיה גלוס במחשבה), **עתה בא לבאר** ענין אלו העשר ספירות במה שמותר לנו לדרוש, כי אין לנו ידיעה בעצם מהותם מאחר שהם מאורות פשוטות אחודות בו ית"ש, ומה שלא נשיג ולא נדע לא נוכל לכנותו בשם, ומה שאנחנו דורשים הוא ממה שהותר לנו לדרוש במה שיש לנבראים איזה ענין ואחיזה והתמשכות הענף הנמשך מן המקור והשורש שהם הספירות, ועל כן כל מה שאנחנו דורשים באלו הספירות הוא במה שיש בתחתונים איזה ענין וציור הנמשך בשורשו מן כח הספירות ההם, וז"ש:

עשר ספירות - שהם היו כלי אומנותו ית"ש לבריאת העולמות.

והנה כדוגמתם בגוף האדם נמצא בו עשרה אצבעות שהם חמשה אצבעות ביד ימין וחמשה אצבעות ביד שמאל, כי כמו שאדם מוציא מן הכח אל הפועל מחשבותיו בעשרה אצבעות והם כמו כלי אומנות שלו, כמו כן הוא ית"ש הוציא מחשבותיו לפועל במעשה הבריאה באמצעות עשר ספירות. ובא להודיע שנכון שבאדם הם נחלקות לחמשה ביד ימין וחמשה ביד שמאל, אמנם אין הדבר כך ממש בעשר ספירות ח"ו, אלא שנחלקו בהנהגתם לחמש כנגד חמש, וכמו שנמצא בגוף האדם חמשה אצבעות בימין וכן בשמאל, וז"ש: **כמספר עשר אצבעות**- כאומר שהם כמספר עשר האצבעות, ולא ממש כך ח"ו.

והנה הם **חמש כנגד חמש** - וכן הספירות הם נחלקות לענין ההנהגה לקו ימין חסד ולקו שמאל דין והתאחדם ויציאתם מן הגוף הוא קו אמצעי רחמים אשר הוא כמו מכוון באמצע ממוזג ביניהם ומזווג ביניהם. וכמו כן העשרה ספירות שהגם שהם אחדות גמורה עם שהם עשרה, עכ"ז הנה הפעולות הנמשכות מהם הם נחלקות בדרך כלל לחסד דין ורחמים, וז"ש:

חמש - הם מצד ימין חסד **כנגד חמש** - מצד שמאל דין, והם כמו ענין כח הקירוב ימין מקרבת ושמאל דוחה.

וברית יחיד מכוונת באמצע - הוא רומז למדת רחמים שבאמצע שהוא קו האמצעי, אשר באדם התחתון נרמז בציור איבריו יד ימין ויד שמאל, וברית יחיד הוא הקו האמצעי רחמים ברית קודש בסוף הגוף שהוא כעין מכריע ביניהם, ונקרא מילת המעור על שם שהוא מערה הטיפה ממקום למקום. וכמו כן למעלה בגלגלתא, הנה הלשון הוא מכריע בין ימין ושמאל שבראש, והוא מזווג בין מח ימין הנקרא חכמה שהשפעתו יורדת עד החיך, ומח שמאל הנקרא בינה שהשפעתו יורדת עד הגרון, ומקומם בפה, ובאבר הלשון מתאחדים בסוד הדעת, וכמו שכתוב "מפיו דעת" (משלי ב, ו), כי דעת מכריע בין חכמה ובינה, וז"ש:

כמלת הלשון וכמלת המעור - שכן הלשון היא כמו אבר המכריע והאמצעי בין מח ימין לשמאל הנקרא דעת, וזה שכתוב "מפיו דעת" וכנ"ל, וכמו כן הוא אבר הברית הנקרא "ברית המעור" על שם שהוא "מערה" הטיפה מן הזכר אל הנקבה ועושה שלום ביניהם ומשווה אותם, ובבחינת משפ"כ "השווה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה" (קידושין לה.), שהאיש בחינת ימין הוא חסד משפיע ומדת זכר, ונקבה היא דינים ומקבלת ובחינת מדת הרחמים הנרמז בגוף האדם באבר הברית קודש הוא משווה ומזווג ביניהם.

ומה שהעלה ענין אבר הלשון להיות ענין אבר המכריע הוא בגלגלתא שהוא רומז לראש שהחכמה היא בתוכו, כי החכמה היא דבר והיפוכו, כי מחד היא ראש וראשון לקו ימין חסד המתפשט לכל עבר, ומאידך היא העושה והמודדת הגבול והמשפט להכל, שכן היא מדת החכמה שהיא עושה משפט ושכל לכל דבר וענין, וע"כ היא מבחינה זו נמדדת לדין. ובאמת שניהם אמת כי אור החכמה הוא חסד גמור אלא שהוא מתלבש ופועל במדת דין שהם ל"ב שמות אלקים שבמעשה בראשית, כי שניהם צריכים ומוכרחים, והם בבחינת כח האור ועצמות וכח העוביות והכלים המקבלים ומושפעים מהם, ולזה צריך מכריע והוא מדת "הדעת" המכריע בין שניהם, והוא מתפשט בכל הקו האמצעי עד סיום הגוף והבן.

והנה זה סוד משפ"כ "מות וחיים ביד לשון" (משלי יח, כא), והנה לשון יש בו דין ויש בו רחמים כי הנה אות ש' דתיבת "לשון" גימטריא "ברחמים", ואותיות לו"ן שבתיבת "לשון" גימטריא אלהים שהוא שם מידת הדין, כי כן הלשון כלול ממדת רחמים ומדת הדין שמשם משתלשלים כח אהבה וכח השנאה בעולם, וזה אשר "לשון" גימטריא "בו אהבה בו שנאה", כי כוחות הנזכרים נמשכים ממדת רחמים וממדת הדין הנמשכים מחו"ג (חסדים וגבורות) שבספירת הדעת, ונרמז זה בספירת הדעת הנ"ל הנרמז בתיבת לשו"ן העולה כמנין ברחמי"ם ושם "אלהים" כנ"ל. גם מענין זה תבין אשר בכח הלשון ההוגה הצירוף למשוך כח הרחמים להחיות ולעשות חסד ולרפאות דרך המלאך רפאל שמקומו בקו האמצע, בהזכירו הצירופים בדרך יושר שהוא מורה על התפשטות מדת רחמים, וכנגדו להכות ולהחליא ולהמית וכו' בהזכירו הצירופים אחור המורה על דין וכנודע זה מעט בהקדמה ולקמן במשניות הבאות ולקמן בביאור הארוך הנקרא "המאור הגדול".

משנה ג

עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר הבן בחכמה וחקור בבינה בחון בהם וחקור מהם דע וחשוב וצור והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו כי הוא יוצר ובורא לבדו ואין זולתו ומדתו עשר ואין להם סוף:

המאור הקטן

עוד בא לבאר כמה יסודות והקדמות בענין העשר ספירות, וז"ש:

עשר ספירות בלימה - בלי מהות, ואין עמידתם ומצבם כענין בנין שבעולם הזה, וכמו משל דמות האדם הנז"ל במשנה ב', שהוא מוכרח לעמוד על גבי קרקע ואין לו עמידה וסמיכה אלא על הקרקע, וכדי שלא תבא לחשוב שמאחר שהבאנו משל לענין הספירות ממעשה האדם הנ"ל במשנה ב', ואם כן כמקרה האדם כך מקרה הספירות, ח"ו שתאמר כן, ולזאת בא ללמדנו שאלו העשר ספירות הם "בלי מהות", ועמידתם הוא עומד באויר שאינו נתפס ואינו עומד ונסמך ח"ו על גבי משהו מן המשהו ח"ו, אלא הם עומדים במרכז המציאות, ואדרבא כל המציאות נאחז מהם. וכמו המבואר לנו בענין עשר ספירות של אדם קדמון המבריחים בכל החלל הנודע, אשר כל העולמות יוצאים ונמשכים ונתפשטים ממנו ומובן, ועל כן מכנה אותם בשם "בלימה" כמו הכתוב "תולה ארץ על בלימה" (איוב כו, ז).

ובא להורות לנו שהם **עשר** - ספירות בדווקא **ולא תשע** - כי היה מקום לחשוב שמא אין מונים הספירה העליונה כתר הנקראת בשם אין סוף מאחר והיא מתאחדת עמו, ועל כן נקרא הכתר בשם "עתיק" מלשון שהעתיקו מבריותיו, לזאת בא להודיע שעם כל זאת הנה הכתר הוא נאצל ממנו ית"ש ואין הוא ח"ו מאציל אלא נאצל, ועל כן הוא אומר **עשר ולא תשע**.

גם ומאחר ואור הכתר הוא נורא מאד עד שנקרא בשם אין סוף על שם העלמתו וגם אין ביכולת השיגו, ולכן נאצל אור ממנו הנקרא "דעת" הנקרא "דעת עליון" כי הוא המזווג החכמה והבינה על שם שאור הכתר נגלה בו. ואם כן היה לי לחשוב שהם אחד עשר ספירות שהם עשר ספירות עם הכתר וכנ"ל ונוסף גם עוד הוא הדעת, ועל זאת בא כמשיב ואומר שאין הדבר כן, והם **עשר** - דווקא **ולא אחד עשר** - וגם מאחר שנודע לנו שהכתר נחלק לב' מערכות והם עתיק ואריך, ואם כן הם אחד עשר ספירות, לזאת בא להודיע שאין הדבר כן והם עשר ספירות בדווקא.

וכדי שתבין כל זה צריך אתה להבין מערכות זאת החכמה ולחקור במה שהורשית להתבונן, ואם לא תעשה כך לא תוכל לזכות להבין ולהשיג כל זה, כי אין הדבר נתון לשכל האנושי, וז"ש: **הבן בחכמה וחקור בבינה בחון בהם וחקור מהם.**

ונבא לבאר רמיזות דברי המשנה ע"פ סוד.

הנה כתיב "כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד), והנה לגודל אור זיו החכמה אין ביכולת להצטייר ממנו מה שנגלם בחכמה אלא בהתמשכות אור זיו החכמה בספירת בינה, אשר על כן ניקוד ספירת בינה הוא צירי בלשון ציור, בסוד הכתוב "אין צור כאלהינו" (שמואל ב' ז, ז), ודרשו רז"ל (ברכות י.) "אין צייר כאלהינו", הוא הבינה הרומזת בעולם הזה לאמא המציירת דמות דיוקן הוולד, וכח הזרע הנמשך בה מאבא הוא חכמה הנה הוא בבחינה נקודת גולמית, וע"כ גל"ם עולה כמנין חכמ"ה לרמז על הנ"ל, וזה שאמרה המשנה:

הבן בחכמה וחקור בבינה - ר"ל שהשגת אור החכמה הוא ע"י הבינה כי אבא אומר ואמא עושה כמובא בכוונת יוצר אור. וז"ש הבן בחכמה ר"ל ראה גידולי הפלא הנמשכים בכל המציאות מן הבינה שהיא בריאה שבה נברא העולם, כמ"ש "בראשית ברא אלהים" (בראשית א, א), פתחה תורה באות ב' בריאה כמובא בכוונות ברוך אלהינו שבראנו לכבודו יעו"ש.

ודע שכל אלה הם נמשכים ממידת ציור והגלמה הנמשך מן החכמה שהוא השכל האמיתי המסתתר והמוציא מהכח אל הפועל את כל המציאות (ליקוטי מוהרן ח"ב ס', ה), אלא שאין לך כח לחקור באמיתות מה שגלום בחכמה אלא מה שיוצא ממנה ולהבין בדרך אמונה שכך היא המידה, וז"ש הבן בחכמה. אולם מן מעשה הבינה ולמטה שהם מעשי הבריאה יש לך רשות לחקור בהם ולהבין ענינם ועל מה נבראו וז"ש וחקור מהם, ר"ל חקור מהם שהם כל הפעולות משונות היוצאות מן הששה קצוות חג"ת נה"י הנמשכות מן הבינה.

בחון בהם וחקור מהם - ר"ל בא להורות לנו דרכי העיון בהם, והוא בהקדים סוד לשון ענין בחינות בחכמה זו שהוא כמו לשון הבחן, הכרת הוולד, כי כמו בדרך משל בהכרת הוולד בבטן המלאה עם שאין נראה לעינינו צורת הוולד ההוא ומהותו, אמנם הוכר לנו מציאותו אם שהוא נעלם, כמו כן בכל פינות זו החכמה, שבעת שנמצא לשון בחינה בחכמה זו, בא להורות על מציאות אותו ענין עם שהוא נעלם באמת, וכמשל העובר הנז', וזה שאמר "בחון בהם וחקור מהם" כי לא הותר לך לחקור בחכמה אלא מן מעשה המציאות הנמשך מהגלמת הזרע הקדוש ההוא בבינה שעשתה אותו הציור, ומן הגשם העב תקיש אל השכל הדק ממנו, וכן מזה לזה עד היכן שהותר לך להתבונן, שהוא מן מציאות הצמצום וחלל פנוי הנקרא מקום, וז"ש "ואם רץ לבך שוב למקום" (פ"ב מ"ד). ועיין בסוף החיבור בפירוש מאת רבי אברהם נעלם דברי מטמונים אוצרות מלכים מאן מלכי רבנן זיע"א.

דע - הוא לשון המורה על ידיעה מלמעלה.

וחשוב - הוא על שם החכמה והמחשבה בחכמה וכנז"ל שמהם תוכל להבין מפתחות זאת החכמה בהקדים לך הידיעה השורשית מפי חכם או ספרים מכוונים, ומכל שכן אם תזכה לקבל ידיעה מן שמים ואח"כ על פי מה שתדע תוכל לחשוב וכו'.

וצור - מלשון "כסף צורי" (נחמיה ג:), ומלשון מספר וקצבה, ומלשון צרוף וכמו כסף צרוף, שהם לשונות המורים על אלו סעיפי החכמה שתהיה מזקק הידיעות עד שיהיו קשורים וצרורים בידך כשמלה, ושלא תהיה מגמגם בהם ח"ו, ועוד שתשמור הגדרים והקצבה שיש בזו החכמה, ולא תהיה כמו שוטה המאבד כל מה שיש לו ח"ו, ועוד והוא העיקר שבא הספר ללמד אותך, שאחר שהשגת ידיעת האמת בחכמת הקודש וכח גילוי אור הספירות, צריך אתה לראות שהגעת לאמת של אלו הסודות, וז"ש:

וצור - מלשון יצירה, כאומר שאחר שתרצה לידע כח אור הספירות מה שנגלה בתוכם המאציל ב"ה, הנה אז צריך אתה ליצור בהם ולפעול בהם כדי שתראה כוחם ותגדל באהבת ה', כי אז תהיה שלם בדעת ובאמונה כי תראה בעיניך כח השם ועוז החכמה הקדושה הזו.

ועל כן **הבן בחכמה וחקור בבינה** - כי לא יתגלו אליך אלו הסודות בהיותך ריק, אבל אם תזכה לידע ולחשוב תזכה לידע איך ליצור.

והעמד דבר על בוריו - כי תזכה לידע ולהשיג כל ענין ומאמר היכן מקורו וענינו, שאין מושג זה אלא לחכם שהשיג טוב ויופי החכמה באמת ולא בסתם שם מושאל, אזי כל ספק ישוב להיות פשוט כי אין שאלה וקושיא אלא חסרון ידיעה, וכאשר תושלם הידיעה תושלם החכמה, והאמונה תהיה ישרה כי תשיג גדולת אדונינו הבורא ית"ש עד כמה נורא עד כמה חסיד עד כמה גבור ואין קץ לגדולתו וכו', והוא הבורא הוא היוצר הוא העושה, וז"ש: **כי הוא יוצר ובורא לבדו ואין זולתו.**

אלא שלאהבתו לישראל גילה סודו לישראל וגילה התפשטות אורו בעשר ספירות קדושות, וז"ש: **ומדתו** - היינו המידה שנתגלה להיות בני אדם מעט משיגים במעשיו ובמחשבותיו הקדושות במה שנתן רשות לגלות הם בעשר ספירות הנזכרים, וז"ש:

ומדתו **עשר** - שהוא השלם שבמספרים כנודע, אבל התפשטות אורו בהם הוא לאין סוף, וז"ש: **ואין להם סוף.**

משנה ד

עשר ספירות בלימה בלום לבך מלהרהר בלום פיך מלדבר ואם רץ לבך שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית:

המאור הקטן

עשר ספירות בלימה - הנזכרים לעיל שכונו בשם בלימה על שם שאין בהם מהות, בא עתה להורות ולהזהיר שאפילו בעומק חדרי הלב אין לך רשות להרהר בהם דברי שיעורים וגבולים ומהות, וז"ש: **בלום לבך מלהרהר.**

ואם יעלה על לבך איזה מיני רעיונות ומשפטים וחכמות ורמזים או מיני משלים הנותנים שכל אנושי באלו הדברים, בענין שתחדש בהם דברים על פי השכל האנושי, וכמו דרכי חכמי הפילוסופים העושים והגומלים לנפשם רעה בתיתם אנושיות באלוקות ח"ו שהוא עוון פלילי, ותרצה לדבר בהם ולמתק השכל ההוא בחריפות לשון וכו', על זאת מזהיר ואומר **בלום פיך מלדבר.**

וגם עוד מזהיר שגם אם תזכה לידע מסוד הספירות, הנה אם לא קבלת רשות מן שמיא, או מפי חכם אמיתי מוסמך, הנה אין לך רשות לדבר בהם בפני מי שאינו בר הכי, כי אולי אין הוא מוכן לזה ויבא לטעות ולשטות ח"ו, ועל זאת מזהיר **בלום פיך מלדבר.**

ואם רץ לבך - לחקור באלוקות שלא על פי הדרך הנכון שהוא לא על פי אמונה, או שיבא בלבך לגלות רזי תורה בפני מי שאינו ראוי, או אם לא קיבלת רשות והורמנא ולבך גועש בתוכך, שוב לבטל דעתך וזכור בוראך וזכור יום המיתה וזכור אחריתך רימה ותולעה מרירות וקבר, כי שם במקום הזה ינוחו יגיעי כח, "כי מעפר באת ואל עפר תשוב" (בראשית ג, יט), וז"ש: **שוב למקום.**

גם עוד בא לפרש הלא ממנו יתברך יצאת ואליו תשוב, וז"ש:

שוב למקום - ויכנע לבבך.

גם עוד אם בוער לבך באלוקות לדרוש במהות אור אין סוף, וקודם הצמצום ח"ו, שקודם ענין הנזכר אין רשות לדרוש, ורץ לבך להרהר מה לפנים וכו', לזאת בא להודיע שאין לך רשות והורמנא לדרוש אלא מן הצמצום ולמטה, כי נעשה מקום פנוי וחלל וכו', ומשם יש לך רשות לדרוש, אבל לא משם ולמעלה ח"ו, וגם בזה המקום אין אתה רשאי לדרוש אלא בדרך של רצוא ושוב, כי אין שם שום תמונה וציור ופרצוף אדם ח"ו, ואמצע וראש וסוף, אלא בשם ובלשון מושאל, ואין הדבר נתון לדעת האנושי והגשמי.

ועל זאת הוא אומר **ואם רץ לבך** - לדרוש קודם הצמצום ויציאת מקום פנוי וחלל, **שוב למקום** - החלל פנוי שמשם נעשה השורש לעוביות ובחינת כלים, שמשם נמשך ציור השורש לפרצוף אדם, אבל אין הוא במציאות ומהות ח"ו, ומשם ולמטה יש לך רשות לדרוש וסברא להבין איך יצאו פעולות משונות מן האחד הפשוט, שמבלעדי הצמצום אין שכל אנושי יכול להבין איך זה, וגם איך כל השינוי מדות הם מן האחד.

ואם תתמה אם כן מהיכן נמשך כל הענפים אם הם אינם בשורש, לזאת משיב ואומר **שוב למקום** - הצמצום שמשם נעשה היסוד לכל זה על פי החכמה שנתבארה שם. וגם זה אין אתה רשאי לדרוש אלא בדרך של רצוא ושוב, **שלכך נאמר** - בדברי הנביא ע"ה יחזקאל (ופס ה, יד) **והחיות רצוא ושוב** - כי גם חיות הקודש אין הם עומדים וקיימים במציאות אלא בדרך של רצוא ושוב, כי בדרך הרצוא שלהם אחר השגת אלוקות הם כמעט בטלים מגודל האלוקות, ותכף חוזר כח המסך שבהם ומחזיר אותם למקומם ונעשים שוב בבחינת ישות ומציאות, כי כן רצונם לעשות רצון מי שיצר וברא אותם, וזה בבחינת "השוב" שלהם. וזהו אחד מעבודתם של חיות הקודש שהם יודעים שרצון השי"ת שיתקיימו ועל כן הם מתגברים בכל כוחם ועוזם שלא יעלו למעלה ממדריגתם וישרפו, אלא הם

עומדים כי כך ציווה עליהם ה', ומאידך הם משתוקקים וחפצים מאד להשיג האלוקות ועל כן הם רצים וכו'.

ובזה שייך מצוה של "ויראתך מאלהיך" (ויקרא כה, יז) אצל ספירות הקודש, כי כן הוא היראה שלהם שלא יעלו למעלה ממקום ויתבטלו (ועיין בהקדמת אגא בכח בנה"ש), וכמו כן הוא הדרך בעניני השגה וחקירת אלוקות הוא אינו מותר אלא בדרך הנזכר, כי גם הספירות הקדושות הנה בזה הוא עבודתם גם כן, וכמבואר בדברי הקדוש הראב"ד ע"ה בפירושו על ספר היצירה פרק ב' משנה א', וז"ל כשם שאנו מצווים לעבוד יוצרנו בתרי"ג מצות, כך כל אחת ואחת מעשרה ספירות מצווה לעבוד את יוצר הכל ויתנשא המלך לעדי עד עכ"ל יע"ש.

וכתב שם שזה סוד מה שאמרו רז"ל "מנין שהקב"ה מניח תפילין" (ברכות ו.) ו"מנין שהקב"ה מתפלל" (שם ז.) וכו' וכו' מאמרים הרבה בדרז"ל שבהם רמזו סוד הנזכר, כי כינוי שם הקב"ה הוא על שם הספירות שנקראו כך על שם התאחדותם בו, ונקרא בשם זה להורות שאין בהם ח"ו פירוד ומציאות חוץ ממנו (וזה סובב על א"ק ואצילות ואפילו על פנימיות בי"ע) שהוא וגרמי חד הוא, אלא שאין הם הוא ח"ו, כי גם להם אין השגה גמורה בו ח"ו, ואדרבא כל עבודתם ויגיעתם הוא לרדוף כעין רדיפה שכלית אחריו ית"ש באהבה וביראה ובתשוקה.

ונמצא שגם הספירות עובדים את השי"ת, וגם הם אינם משיגים אותו ית"ש אלא הם משיגים עצמם מצד מה שנתגלה הוא בהם ואין בהם באמת שום תמונה, וז"ש: "כי לא ראיתם כל תמונה" (דברים ד, טו), ומש"כ בתורה על משה רבינו "ותמונת ה' יביט" (במדבר יב, ח) הוא על בחינת פרצוף קדוש של מעלה, ותמונ"ה גימטריא פרצו"ף אד"ם (כמבואר בספר ליוני פרשת יתרו), ובסוד זה הפרצוף העליון דורש הכתוב, כי בו נגלה הכח והרשות להתגלות לבני אדם, ולרמוז על הנ"ל הוא כמנין פרצו"ף אד"ם. אכן בו ית"ש וגם בלי בחינת עיבוי ופרצוף הנזכר אין רשות אפילו הרהור ומכש"כ תמונה, ועל דבר זה כרת ה' איתנו ברית, וז"ש: **ועל דבר זה נכרת ברית.**

משנה ה

עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת. דע וחשוב וצור שאדון יחיד והיוצר אחד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

המאור הקטן

הנה אלו עשר כוחות רוחניות צחצחות הנקראים ספירות על שם תואר אור, שהוא כינוי להתפשטות האלוקות אשר כל מיני שפעים כלולים בהם, ונקרא בשם כינוי "ספירות" מלשון "אבן ספיר" שהוא אבן הכולל כמה וכמה גוונים, וכן הם הספירות הקדושות שהגם שהם נחלקו לעשרה מידות הנקראים "עשרה תיקונים" שהם לשון לבושים, שבהם כמו נתלבש אורו ית"ש להוציא לפועל מעשי העולמות, וכמו המלך הלובש בגדי מלחמה בעת מלחמה שהם בגדי גבורה ובעת אשר הוא חונן האסירים וכו', וכן בעת שמחה וגנוסיא הוא לובש בגדי חסד ולובן, וכן על דרך זה תבין בכולם, שהוא אותו המלך אלא שנתלבש לפי הענין והדבר ההוא.

וכמו כן הם העשר ספירות, שהוא לשון המורה על גילוי אלוקות המכונה אצלנו בשם אור, על שם שאין לנו שום כינוי אחר לכנות את התפשטות וגילוי האלוקות אלא בשם "אור" שהוא היקר שבמחושים. והנה הם נחלקים ונקראים אצלנו בשם מידה פלונית או ספירה פלונית ובהם התפשטות האור האלקי הוא אחד, אלא שרצה להיות נקרא בשם עשרה ספירות כדי להיות מושג ונקרא לנבראים, ועל כן הוא נקרא בשמותיו ית"ש, כל שם מורה על מידה וספירה פלונית על שם פעולותיו כי על שם פעולותיו הוא נקרא, אבל הוא אחד בתכלית, כי הגם שהם נעשו לשמותיו עצמו, עם כל זאת אין לו שם ידוע כי הוא מתגלה לפעמים בשם זה ולפעמים בשם זה, וכמו שכתוב "לפי מעשי אני נקרא" (שמות רבה ג, ו) , "וכד אנת תסתלק מנהון אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא" (פתח אליהו), כי אינם אלוקות מצד עצמם ח"ו אלא רק מצד יחודו בהם, אבל גם אין הם רק בחינת כלים, כי על כן נקראו בשם ספירות שהוא כינוי לאורות, ואין השכל יכול להבין זה עד שיאיר בו ה' שכל אלוקי, אבל דע שהם בחינת ממוצעים בין האלוקות לבין הנבראים, ועל כן נכללים בהם בכינוים.

והנה כמו כן כל פעולות משונות הנה הם יוצאות מן האחד הפשוט ופעם נקרא בשם זה ופעם בשם זה לפי פעולותיו ית"ש, והוא עצמו אין בו שום שינוי והפרש המדות אלא ברצונו הוא מתגלה וכו', וכמו דרך משל בית אחד שבו עשרה חלונות וכל אחד מהם הוא בעל גוון אחר, דרך משל גוון לבן (הרומז לחסד), וגוון אדום (הרומז לגבורה), וגוון ירוק (הרומז לתפארת), וגוון שחור (הרומז למלכות), וכן כולם (כמבואר בספר פרד"ס ריימוניס בשער הגוויס יעו"ש), והשמש הנה היא מאירה על כותל הבית ההוא בשווה, והגם שיאירו המאורות ההם בפנים הבית כל אחד בגוון אחר, עכ"ז הנה האור והשמש מאירה לכולם בשווה, ואין נכון לומר שהם עשרה מיני שמש אלא שמש אחד ועשרה מיני כלים ולבושים שבהם ובאמצעותם נראים אלו הגוונים.

ודע שעם המשל הנזכר עכ"ז לא נוכל לכנות הספירות בשם כלים בעצם, כי גם במשל הנה הם "חלונות" אשר האור עובר דרכן ואינו מחדש מעצמן משהוא, וגם בעת שקיעת החמה במשל הנזכר הנה אלו החלונות אין להם על מה שיסמוכו, כי אין להם שום אור מעצמם כי כל אורם הוא מהשמש המאירה דרכם. ובנמשל הנה הספירות הם מאורות נוראות ונפלאות שנגלו מן המאציל להיות לבחינת "אצבעות" למעשי הבריאה, הה"ד "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך" (תהלים ח, ד), כי כמו דרך משל באדם הגשמי שמוציא לפועל כח מחשבותיו מן הכח באמצעות אצבעותיו, כמו כן עשה הוא ית"ש, ואין לו שום דמות הגוף אלא שם הפעולה הנזכרת נקרא ומכונה כך, ולכך דברה תורה כלשון בני אדם (וכמבואר לעיל במשנה ב'), וכן הוא בדב"ק הרמב"ן זיע"א בחומש שמות (בשלח יח, יב) וז"ל: נשא עשר אצבעות לרום השמים לרמוז על עשר ספירות לדבקה באמונה הנלחם לישראל עכ"ל, והוא על מש"כ שם "ויהי ידיו אמונה" (שמות יז, יב).

והנה אלו עשרה ספירות הם מאורות מחודשות שנגלו מעצמותו הנעלמה, והוא הוציאם מן הכח אל הפועל במעשי הבריאה. וענין זה שאנו אומרים שהם היו גנוזות במאצילן, הוא אינו ח"ו ענין שבפועל ובמעשה ח"ו, אלא להורות שכל מעשי הבריאה והעולמות היו כולם כלולים במחשבה קדומה, כי אצלו ית"ש היה הוה ויהיה הכל כלול אצלו בבחינה אחת ואין אצלו שום שינוי ח"ו, ועל שם זה אנו אומרים שהוא ית"ש הוציאן מן הכח אל הפועל במעשי הבריאה שיצאה אחר מעשה הצמצום הנודע.

ונבא ללמוד דב"ק המשנה שלפנינו.

עשר ספירות - שבהם ברא הקב"ה את העולמות וכמאמר רז"ל (חגיגה יב.): אמר רב זוטרא בר טוביא אמר רב בעשרה דברים נברא העולם וע"ש, והם אורות נפלאות בלי מהות, ונקראו עשר ספירות **בלימה** - שהוא לשון מורה שהם בלי מהות.

והנה הגם שהם עשרה שהוא השלימות שבמספר (כי אנו יודעים ורואים שיש חילוק שמות בין מספר אחד למספר עשר, ואחר כך הולך מעשר לעשר עד בלי סוף, כי כשאנו מוניס ומגיעים למספר יותר מעשר, אז אחר הגלגל לומר אחד עשר על ידי צירוף המספר אחד עם העשר וכן כולם, באופן שעשר הוא כללות כל המספריס) **עכ"ז הנה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן** - כי אור אחד הם והגם ש"תחילתן" הם מכונים כתר וחכמה ו"סופן" מלכות,

הנה אור אחד הם ואין בהם פירוד ח"ו, ונעוץ תחילתן בסופן.

והרי הם כמשל שלהבת האש הקשור בגחלת שאין הפרש והבדל ניכר כל כך בין האש לבין הגחלת כי הם אחוזים זה בזה, אלא שאחיזת השלהבת הוא בגחלת, וכמו כן בדרך משל נוכל להבין מעט ענין הספירות הקדושות שהם אחוזים ודבוקים זה בזה **כשלהבת** קשורה **בגחלת** - ונעשה השלהבת כעין ענף, והגחלת כעין שורש, שהוא גם ענין בחינת עצמות וכלים, כי הגחלת הוא כעין עצמות לאש, והשלהבת היא יוצאת ונאחזת בו, ונמצא כל כח השלהבת הוא מן הגחלת, וכאשר יתבטל כח האש שבגחלת יתבטל כל השלהבת. וכמו כן אם יסלק הוא ית"ש האור והעצמות מן הספירות, הנה גם הם ישארו כגוף בלא נשמה, וכמו שהיה בשבירת הכלים בעולם הנקודים, וז"ש בפתיחת אליהו זכור לטוב "וכד אנת תסתלק מנהון, אשתארו כלהו שמהן כגופא בלא נשמתא" (פתח אליהו).

ולזאת הוא אומר **דע וחשוב וצור** - שהם מיני לשונות המכונות על ידיעה הבאה מלמעלה ועל מחשבה שבעיון הלב באלו הספירות ושהם לכאורה בעלי מספר, ונקרא ספירות על שם המספר שהם עשרה דווקא, ועל זאת הוא אומר **וצור** - רוצה לומר שהגם שהוא כן וחשוב וצור **שאדון יחיד** - יתברך שמו שהוא אדון על הכל וממנו יצאו ונתפשטו כולם, **והיוצר** - כל פעולות משתנות, הנה עכ"ז הם יוצאים מן האחד הפשוט ואין אלו הספירות שניים לו ית"ש ח"ו, והוא אדון יחיד אחד **ואין לו שני, ולפני אחד** - שאינו עולה למספר ח"ו **מה אתה סופר.**

משנה ו

עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית עומק טוב ועומק רע עומק רום ועומק תחת עומק מזרח ועומק מערב עומק צפון ועומק דרום אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עולמי עד:

המאור הקטן

הנה עתה בא לבאר עוד כמה וכמה ערכים וענינים היוצאים מן לימודי העשר ספירות.

עשר ספירות - הם כלי אומנותו ית"ש לבריאת העולמות, וכבר נתבאר שאין להם מהות וממשות כי הם רוחניים וספירים ואלוקים, וז"ש:

בלימה - שהוא לשון מורה שהם בלי ומהות.

והנה סודן הוא עמוק עמוק מי ימצאנו, עומק שאין לו סוף, והם כוללים כל אחד עשרה ספירות, והם כלולים גם כן מעשרה ספירות, וכן הם מהם וכו' עד שאין להם סוף, וז"ש:

מידתן עשר שאין להם סוף - כי אף על פי שהדברים יש להם שיעור ומדה והם עשר, הנה אותה המדה שיש להם, אין לה סוף, ואלו המדות נעשו כדי להתבונן בהם באין סוף (כך פירש הקדוש הרמב"ן זיע"א בפירושו על משנה ה').

גם אף על פי שנתן בהם שיעור במספר עשר, הנה אותו השיעור שנתן להם אין לו סוף ולא תכלית, לפי שמספר עשר הוא כולל כל המספרים (כמו שפירשנו במשנה הקודמת), וכל הנמצאים הם כולם מתגלגלים באלו המספרים ומדתן אין להם סוף, כי אין סוף שהוא עילת העילות מתאחד בכולם, והם משתלשלים ממנו (כך פירש הקדוש הרמב"ד זיע"א משנה ה').

ועתה בא לבאר עשרה עומקים וכעין הכתוב "ועמוק עמוק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד), וכל העומקים

שוים בהשוואה אחת שכולם שווים בעומק האחדות השווה, וז"ס משה"כ "ממעמקים קראתיך ה'" (תהילים קל, ה), וכן הוא כל לשון עומק הנזכר בתנ"ך וכו', הוא סובב על הנזכר, והם שווים בעומק האחדות יתברך שמו אף על פי שהם מתפרשים כל אחד ואחד לדרכו כולן שווים לטובה בסופן.

וזה סדרן:

עומק ראשית - הוא החכמה הנקראת ראשית וכמ"ש "ראשית חכמה" וגו'.

עומק אחרית - הוא בינה.

עומק טוב - הוא חסד, כי מן מדת החסד משתלשל ממנה הנהגת הטוב.

עומק רע - הוא גבורה, שמשתלשל ממנו מדת הפירוד והסיגים שעושים רע.

עומק רום - עד אין סוף רומז לכתר עליון.

עומק תחת - רומז למלכות.

עומק מזרח - הוא תפארת.

עומק מערב - הוא יסוד, על שם שכל הכוחות מתערבים בו והוא מאיר למלכות, וע"כ נקרא בשם מערב.

עומק צפון - הוא הוד, שנאמר "מצפון זהב יאתה על אלוה נורא הוד" (איוב לז, כב).

עומק דרום - הוא נצח, שנאמר "נעימות בימינך נצח" (תהלים עז, יא).

והנה עתה בא ליתן שבח במטבע לשון כולל ששה שבחים כנגד הששה קצוות המקבלות מן ששה עומקים. בהקדים שהנה ששה מידות הנז' שבמציאות הנה הם נמשכים בהנהגתן העליונה עומק על עומק בסתר עליון, ונבוא ליתן בהם איזה ציור, הנה הנהגת העולם הארצי נמשך מספירות עולם העשיה הנמשל לאשה שבבית, כפי הנהגת עולם היצירה הנמשל לבעלה, כפי הנהגת עולם הבריאה מכח התמשכות עולם האצילות הנמשלים לאמא ואבא, ונמצא שד' עולמות אבי"ע הם משולים לאבא ואמא בן ובת שהם איש ואשה הנז"ל. וזיו אור עולם האצילות נמשך ובא מעומק העומקים שבקוץ היוד, הוא א"ק הנורא והנפלא שהוא הפרצוף הראשון שנגלה בחלל הפנוי, ואשר נגלה בו קו אור האין סוף שהוא העומק באמת. ונמצא שכל העולמות והנהגתם הם נמשכים זה מזה וזה מעומק זה. ומעתה יובן הכל, וז"ש:

א - **אדון** - סובב כנגד מדת החסד הנקראת גדולה.

ב - **יחיד** - סובב על הגבורה.

ג - **אל** - סובב על התפארת.

ד - **מלך** - סובב על הנצח.

ה - **נאמן** - סובב על ההוד.

ו - **מושל** - סובב על היסוד, אשר הוא מושל בכח ההשפעה שלו בכל העומקים המקבלים ממנו כי הוא מעביר השפע למלכות, וז"ש:

בכולן - בכל העומקים.

והוא בכח הארה הבאה מן הבינה המכונת בשם **מעון**.

קודשו - סובב על החכמה הנקרא קודש, ונוסף בו אות ו' לתיבה זו ונעשה קודשו, והוא רומז לאור הכתר העליון המתפשט בכולם הנקרא ג"כ בשם מעון (כי הנה הנשמה קצוות שורשה הם מן הבינה המכונה בשם מעון, אלא ש"גבוה מעל גבוה שומר" (קהלת ה, ז), כי גם הבינה והחכמה הנה הם נמשכים ונפרטים ומקבלים אור זיו הכתר כי הוא מעונם, חה סוד מש"כ "ויהי נועם" וגו' (תהלים ג, יז) נוע"ם אותיות מעו"ן) **שנאמר "מעונה אלהי קדם"** (דברים לג, כז), **ואומר "מעון אתה היתה לנו"** (תהלים ג, ה).

עד עולמי עד - כולל לשון זה יחוד אור הבא מן הבינה, שמקבלת אור זיו החכמה מן גילוי הכתר, והיא משפיעה לבנים, ונקראת "עד" וכתוב "שוכן עד" (ישעיהו מז, ט), והיא מאירה בתפארת שהוא כולל הו"ק ומכונה בשם "עולמי", שהם כל כלל הכוחות והעולמות והכלים שיצאו ממנו המרכיבות כל המציאות, ונקראו בשם "עולמות" על שם האור שמתעלם בהם לצורך הוצאת המציאות לפועל ביציאת הכוחות ליסוד ומשם למלכות, להוציא לאור ד' עולמות אבי"ע, וז"ש: **עד** - ר"ת עולמות ד', שהם ארבעה עולמות הנזכרים.

משנה ז

עשר ספירות בלימה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם קץ ודברו בהם ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

המאור הקטן

עשר ספירות - שבהם הוציא השי"ת לאור מעשה הבריאה, ואשר הם בחינת עשרה כיסויים ולבושים על אורו יתברך שנתקנו כדי שיוכלו התחתונים לקבל אורו, וכדמיון אור השמש שאי אפשר להסתכל בו אלא על ידי זכוכית מפוחמת הממעטת אורו ומתאימה אותו לכח הראיה של העינים, כמו כן להבדיל לא היו התחתונים יכולים להשיג אורו יתברך אם לא היה מתכסה ומתלבש בעשרה כיסויים ולבושים אלו.

והנה הם ככלי ביד האומן להוציא כלי למעשהו, והם כמו משל לכלים אשר בתוכם נמשך ומאיר מימי אור אין סוף, ושעל כן נקראו ספירות שהוא מלשון "אורות", שהם כינוים לגילוי אור אלוקות ית"ש. אבל אין בהם ממשות ומהות ח"ו, וכל החכמה שאנו מדברים בה היא על בחינת אלו הלבושים והכלים, היינו מצד מה שרצה הוא ית"ש לברא העולמות, אבל אור אין סוף שבתוכם הנה הוא אין לו סוף ושיעור וגבול ח"ו , וז"ש:

בלימה - כי אין בהם שום מהות.

והנה אין הם כסוג מראה שיכול האדם להיות צופה בו, ואפילו במראה הנבואה וכמו "וביד הנביאים אדמה" (הושע יב, יא), עכ"ז אין יכול האדם להשיגם ולראותם ואפילו בדמיון מזוכך מן הספירות.

וצפיתן - היינו הצפיה שהנביא צופה בהן הוא בדרך של רצוא ושוב לבד כי אין בהם תפיסה, וז"ש:

כמראה הבזק - מראה הבזק לא נאמר אלא כמראה, שהוא אינו אלא דמיון לקרב הדבר לדעת (עיין זה בדברי הקדום הרמב"ן זיע"א בפירושו על משנה ו' מזה הפרק).

וקודם שנבאר לשון זה נקדים פשוטו של לשון זה מהו.

הנה פסוק זה הוא מנבואת יחזקאל הנביא ע"ה (פרק א' פסוק י"ד) ושם כתיב "כמראה הבזק", ופירש"י ע"ה וגוון אש שלהם כגוון אש היוצא מבין החרסין שמזקקין זהב בכור בתוכן והאש יוצאה משם צבועה בגוונים. ויש מפרשים והוא מדברי תוספות המובא ברש"י ע"ה בזק לשון פיזור, כפי שפרשוהו רבותינו: כמראה הבזק רבי יהודה אומר בשם רבי סימון בשם רבי לוי בן פרטא כזה שבוזק גפת בכירה. וכן הביא פירוש זה הקדוש הרמב"ן זיע"א כלומר שמפזר גפת שהוא פסולת הזיתים בכירה שהוא מתלהט במהרה ומעלה הלהב והלהב עולה ויורד, וזהו פירוש "רצוא ושוב" וע"ש. גם הביא שם שיש במשמע "בזק" כמו "ברק" (ועיין במסכת חגיגה יג:). ובמצודת ציון הביא ה"בזק" כמו הברק כי זסשר"ץ מתחלף יעו"ש. גם עוד בדברי הקדוש הראב"ד זיע"א הביא וז"ל כאור שיוצא מבין החרסים (והוא כפסע המכר בדרז"ל) אילו תקח חרס נקוב נקבים דקים על פני כולו ותכסה בו האש ותנפח במפוח באש עד שיתלהב, ימשכו מנתיבות הנקבים אשר בכל נקב ונקב שבחרס חוטין של שלהביות צבועות בכל מיני צבעים עולים ויורדים בנתיבות הנקבים וע"ש, ובצפיתם ישלחו ניצוצי זוהר בחשמל מיני צבעים.

והבן והקש דמיון קודש כמראה "הבזק" ללימודי אצילות שהוא רומז על אור נורא נפלא כולל כל אור וזיו נגלה, ואין בו שום תפיסה והשגה, וגם הדיבור בהם ושל הנביא הצופה בהם הוא בדרך של רצוא ושוב, **ותכליתן אין להם קץ** - היינו סוף מידת התפשטותן אין לה סוף וקץ כי הם מתאחדים באורו האין סוף, וכל מה שדיברו בהם הוא היה רק בדרך של רצוא שהוא לשון מורה על התפשטות וכמו "כברקים ירוצצו" (נחום ב, ה), והוא כמו לשון הליכה וריצה, וכמו "ותרץ עמו" (תהלים ג, יח), "ושוב" הוא כמו חזרה למקומו, וז"ש:

ודברו בהן - היינו במעשי הספירות **ברצוא ושוב** - בענין שאסור לאדם ליתן דעתו בהם אלא כהרף עין, וכשבא הנביא או הצדיק המיחד יחודים להסתכל באורות הקדושות האלו, פעמים יתנוצצו אליו עד שידמה לו כאילו הוא כמראה "הברק" היורד מן השמים ביום סגריר, וכהרף עין ומיד יתעלמו ויתנוצצו "ויעלמו" (כמובא זה בפירוש הקדוש הראב"ד זיע"א בפירושו על משנה ו' פ"א), והיינו או במראה חיזיון ונבואה ממש יתכן ויראו לו כמשל וכדמיון הנזכר, או בדרך שכל יתכן ויאירו ויתנוצצו במוחו ודעתו של החכם הצופה ההוא איזה אור והשגה, וכמו ברק אור זיו החכמה, ותכף יתעלם ממנו וירוץ במחשבתו להשיג אור רשימו ההוא שנגלם במוחו, ונעשה זה בשלהבת אש הלב ובכח החכמה.

ועכ"פ אסור לאדם ליתן דעתו בהם אלא יסיר עיונו פן יקצץ בנטיעות, ולכן גם הדיבור בספירות יעשה כבזק שהוא רץ ושב, ועל כן דע שהעוסק בהם ובצפיתן וכו' חובה עליו להשתחוות ליוצר כל, רוצה לומר להכניע עצמו ודעתו אליו וירומם מעשהו ויספר כבודו וכבוד ממשלתו וכו', וכמו שכתוב "רוממו ה' אלהינו והשתחוו להר קודשו" וכו'. וצא ולמד ממדת חיות הקודש שהם עושות פעולתן בדרך רצוא ושוב כי הם כופפות קומתן לפני כסא הכבוד, ומשם ילמד הצופה ההוא מלשון "צופה נתתיך" (יחזקאל ג, ז) שתהיה הצפיה ההיא "כמראה הבזק" לפעמים יראו ולפעמים יתעלמו ודברו בהן בדרך של "רצוא ושוב".

ולמאמרו - ית"ש שהוא לשון גילוי אור כבודו וכמו "את ה' האמרת היום" (דברים כו, יז) הנה הם **כסופה ירדופו** - לעשות רצונו והפעולה ההיא, וכעין שנתבאר בדברי רז"ל על חיות הקודש שהם משתחוים לפני כסא כבודו לקבל ממנו הפקודה והציווי ותכף הם רצים לעשות, ועל כן נקראו בשם "חיות" על שם החיות והתנועה ההיא, כמו כן תקיש על הספירות הקדושות.

והנה אלו כוחות הספירות דע שיש להם עבודה ופעולה וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם, והם ששים ושמחים לעשות רצון קונם, וכמבואר בדברי הקדוש הראב"ד זיע"א בספר יצירה פרק ב' משנה א' וז"ל: כל אחת ואחת מהעשר ספירות מצוות לעבוד את יוצר הכל ויתנשא המלך לעד עכ"ל יעו"ש המשך.

וכל ענין העבודה של כל צבאות העליונים הנה הוא גם כן להמשיך אור קדושתו ית"ש וטובו אליהם, וכן להשפיע מהם ולמטה, ומובא בפירוש ספר היצירה הנקרא "בעל אוצר ה'" בפירושו על פרק א' מזה הספר משנה ו' (באופן הפלאי) וז"ל: כל הספירות משתחוים להוריד שפע וברכה, וזהו סוד האמור בפי בעלי העבודה שהספירות מתפללות, וטעמם שהם משתוקקים להדבק באור העליון פנימה, וזה שאמר הכתוב (נחמיה ט, ו) **אתה** - (אין סוף) **הוא** - (כתר עליון) **הויה** - (תפארת [הכולל הו"ק]) **לבדך אתה עשית את השמים ושמי השמים והארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם, ואתה** - (אין סוף) **מחיה את כולם** - (יסוד) **וצבא השמים לך משתחוים** עכ"ל. ועל פי דב"ק המשנה הנז"ל הוא מובן הפלא ופלא כי הספירות הם מבטלים עצמם אליו ית"ש, והם משתחווים להוריד שפע וברכה וכנ"ל, וז"ש: **ולפני כסאו הם משתחוים** - פירוש כיסא הוא מלשון כיסוי, כי היושב על כסא הרי הוא מתכסה, וכן הוא ית"ש מתכסה אורו באלו הספירות והבן.

משנה ח

עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד. שלש אמות ושבע כפולות ושנים עשר פשוטות ורוח בכל אחת מהן:

המאור הקטן

עשר ספירות - הם כלי אומנותו ית"ש ובלי מהות והם מעמידים כל המציאות, ועל שם כן הם מכונים בשם **בלימה** - הנה הם האירו בבחינת שורש, וכח הכלים הנכלל בהם בבחינת "רצון" ולא בפועל ממש ח"ו, והם עשרים ושתים אותיות התורה שהם יסוד לכל המציאות, כי בצירופם נעשה ונבנה הכל כי כל דבר שבמציאות הוא נבנה מצירוף האותיות.

והנה עשר ספירות הם בבחינת האורות, וכח שורשי הכלים הם בבחינת העשרים ושתים אותיות, ועשרה ספירות וכ"ב אותיות יחד עולים כמנין ל"ב שהם ל"ב נתיבות החכמה כנז"ל בפרק א' משנה א' יעו"ש, והם היסוד לכל המציאות, וז"ש:

עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד - כי הם היסוד לכל המציאות, ואלו הם סידרם:

שלש אמות - מלשון אֵם, שהם שלושה שורשים שהם אותיות אמ"ש, שהם כנגד חכמה בינה ודעת שהם הג"ר, והם גם ר"ת:

אויר - דעת (אבר הוגה במקום הכתר)

מים - חכמה

אש - בינה

ושבע כפולות - הם האותיות בג"ד כפר"ת, והם כנגד חג"ת נה"י הנכללות והיוצאות כולם מספירת "התפארת", ונקראו כפולות על שם שהן תבנית של "רך" ושל "קשה" היוצאים ונאחזים ממדת הדין וממדת הרחמים, וגם נקראו כפולות כי כל אות מהם יש ביכולת להגות כל אחד מהן בב' הברות, האחת דגוש כנגד מדת הדין, והשני אינו דגוש כנגד מדת החסד והבן.

ושתים עשרה פשוטות - הם האותיות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, והם כנגד מלכות.

והנה הם מקבלים מן אור וזיו היסוד אשר הוא מאיר ומשפיע מכוחו ורוחו במלכות ועושה הפעולה ההיא, ובחינת רוח הנזכר הוא רומז על אור עליון הרוחני המתלבש והמאיר בבחינת שורשי הכלים המכונים בשם אותיות, וז"ש: **ורוח בכל אחת מהן** - היינו בכל אות מהם מתלבש אור הרוחני בהם לעשות פעולותם.

פתיחה קצרה למשניות ט - יד

באלו המשניות נתבאר לנו סדרי העשר ספירות הנכללים בחמשה שהם "הראשית" הוא החכמה הרמוז באות י' של שם הוי"ה ב"ה, וקוץ היוד כלול בה הוא הכתר (חס ועוד כמה הקדמות נתבארו במפנה ע'), אשר הוא ראש ושורש לקו ימין חסד, אלא שחוזר ומבאר גם הכתר בהמשך המשניות כי חוזר לראש שוב אלא שהונח הדעת במקומו.

וכן כנגדו הוא הבינה שהיא השורש והראשון לקו שמאל ונרמז באות ה' ראשונה של שם הוי"ה, וממנה נגלו הבנים הנכללים בחגת"ם (ונרמז זה במפנה י'). גם נתבאר שהנה במקום הכתר הנעלם הונח לנו ספירת הדעת. ואח"כ מבאר התפארת והמלכות (במפנה י"ג) אלא שחוזר לבאר שוב ענין יציאת הכוחות מהבינה במשנה י"ג וכו'.

ועל כן לא יפלא שחוזר לבאר סדרם איך הוא, כי רוצה ללמדנו סדרי החכמה והערכין שיש בה, ועל כן יחזור הביאור להיות הספירות מתחילות מראשית לכל שהוא הכתר שהוא הראשון, ואח"כ השני הוא החכמה, ואח"כ השלישי הוא הבינה (המבואר במפנה י"ב), ואח"כ חוזר לסדר הראשון הרגיל שנתבאר, שהוא היות החכמה ראשית היא אחת והבינה שתים והדעת הנחלק לחסדים ולגבורות היא השלישית והרביעית ונתבאר במשנה י"ב. ובמשנה י"ד בא לבאר סדרי הששה קצוות איך נחתמו בשם יה"ו כל אחד בבחינה שלו במשנה י"ג.

ודע הקדמה אחת בחכמה הזו, שכל כח וכח הראוי להתפשט מדבר לדבר, הוא בכח העליון ממנו עד המאציל ב"ה המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ומה שנקרא בכח הראשון בשם כינוי פלוני נקרא בשם אחר אחר יציאתו לאותו מעשה לעשות, וכמו דרך משל מה שנקרא בהתחלה בשם נתיבות נקרא בכח שני ספירות ובכח שלישי אותיות, ובאלו האותיות חצב בהן כח ההויות שהוא הרוחניות שבאותיות הנקרא תוהו כי אין בהם רשימה כי הוא נעלם בתכלית, ואח"כ שם בהם כח ההויות שיש בהם רשימה וגילוי ונקרא בשם בוהו, ואח"כ עשה באותיות כעין שבילים להמשך האור בהם, ויש בבחינת חומה ויש בבחינת מעזיבה וכו', ובכל בחינה מהנזכר יכונה בשם כינוי פלוני, כי כל שינוי צורה הוא קונה שם כינוי חדש, כי כל ענין התפשטות וסדר ובנין של איזה מדריגה קונה שם אחד, ועל כן אל יפול דעתך מריבוי ושינוי הכינוים כל בכל פעולה יש לה שם כינוי אחר והבן.

משנה ט

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים נכון כסאו מאז ברוך שמו של חי העולמים תמיד לעולם ועד קול ורוח ודיבור, ודיבור זה הוא רוח הקודש, לראשיתו אין תחלה לאחריתו אין תכלית:

המאור הקטן

עשר ספירות בלימה - שנתבאר מעט ענינם וסודם שהם הכוחות שהוציאו לאור מעשה הבריאה וההנהגה, נחלקות בסדר זה:

אחת - היא החכמה וכמ"ש "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד), והיא **רוח אלהים חיים** - כי היא הכח המנהיג, וכמו הרוח שבגוף שהוא חיותו ומכוחו ורוחו נעשה הכל, הנה כמו כן הבינה היא רוח אלהים חיים, כי הגם שהיא שורש של קו שמאל דין, עכ"ז היא חסד גמור ורק הדינין הם מתערין מינה, ואדרבה היא מדת גבורה העומד בגבורה להמשיך הטוב למציאות ועל כן

נקראת בשם "אלהים חיים", והחכמה היא כח הפנימיות המתמשך בבינה שהיא "אלהים חיים".

ומעתה פותח בשבח ותהלה אליו ית"ש, וז"ש: **נכון כסאו מאז ברוך שמו של חי העולמים תמיד לעולם ועד.**

ונבא לרמוז בשבח זה כמה, ופשוטו מבואר אשר **נכון כסאו מאז** - היינו שכסאו הקדוש הוכן מאז להטיב לבריותיו, ולשון "כסא" הוא גם מלשון "כיסוי", כי בעת שיושב האדם הוא נעשה כמו "מכוסה", מה שאין כן בעת שעומד שאז נגלה כל קומתו, ובכאן מבאר ששורש מדת הדין הנה הוא עלה לפניו ית"ש לברוא בה העולמות, היינו המדה להסתיר אור פניו להיות מכוסה כדי להמציא שורש מדת הדין בשביל הבחירה בעולם הזה, ובשורש הוא כח התוקף להמשיך העונג והשמחה והמילוי לכל, והוא הוכן במדת הבינה "אלהים חיים" שעליה נאמר "מה רב טובך אשר צפנת" (תהלים לא, כ), ומלשון "צפון ברך", כאומר שמן מדת אלהים שהוא דין, ממנו יבא חיים, כי הוא מדת גבורה למשוך חיים ועונג ונעימות וטוב, כי שם הוא בחינת "זה השולחן אשר לפני ה'" (יחזקאל מא כב), שולחן ערוך מכל הטוב שיעד ה' להעניק לבריותיו, ובסוד "שולחן בצפון" (מנחות פו:), וכתוב "תערוך לפני שולחן" (תהלים לג, ה), וכן כתיב "מצפון זהב יאתה" (איוב לז, כב) והבן, ועל כן היא "אלהים חיים".

והנה היא מקבלת האור והרוח מן החכמה הנקראות "ברוך", וז"ש:

ברוך שמו של חי העולמים - כי "כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד), ונקרא שמו "חי העולמים" על שם החיות של כל העולמים, וגם על שם החכמה וכמו "החכמה תחיה בעליה" (קהלת ז, יב), ועל כן נקרא "חי העולמים", והוא הכח המתייחד חכמה עם בינה להמשיך החיות לכל העולמים, וז"ש: **תמיד לעולם ועד.**

ומעתה מבאר איך נמשכו הכוחות מן הבינה מן טל אור החכמה, וז"ש:

קול - היא הבינה וכמו שכתוב "מקולות מים רבים" (תהלים לג, ד, ועיין בסידור הר"ל ח"ב דף 17), **והיא** כמו במשל הקול שהוליד והוציא הרוח והדיבור, שהם תפארת הנקרא רוח והמלכות הנקרא דבור, **ורוח ודיבור** - כי התפארת הוא הזכר הנותן כח ורוחניות והכל במלכות, והיא מוציאה לפועל בדיבור מה שנותן בה הרוח, וכמו בשורש היא הבינה המקבלת הרוח מן החכמה, ונקראת על שם זה רוח אלהים חיי"ם העולה כמנין חכ"ם הוא אבא לרמז על הנזכר.

והנה מן כח הדיבור מלכות נמשך רוח הקודש, וכעין שכתוב "ותלבש אסתר מלכות" (אסתר ה, ה) ודרשו רז"ל שלבשה רוח הקודש (עיין ברפ"י פס) , וז"ש:

ודיבור זה הוא רוח הקודש - הנמשך מכח מה שחשבה החכמה העליונה להיטיב לבריות, והוא סובב על החכמה הנקראת ראשית, איך להוציא ולסבב מעשה הבריאה ולהיטיב לבריותיו, והם בשני הנתיבות והם ראשית ואחרית, וז"ש:

לראשיתו אין תחילה ולאחריתו אין תכלית.

משנה י

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים שתים רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים ורום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

המאור הקטן

עשר ספירות בלימה - הם עשר ספירות מלשון ספיר ויהלום ומלשון אוצר בלום ומלשון בלי מהות שע"כ נקרא בלימה. (גם עוד בא לרמז על עשר ספירות קודם תיקונם שהוא בזמן שבירת מלכין קדמאין שע"כ נקראו בלימה ר"ל בלי מהות, ואחר תיקונם נקרא בשם פרצוף).

והנה קודם שבא לבאר ספירת הבינה, חוזר לבאר ספירת החכמה הנקראת אחת, וז"ש:

אחת רוח אלהים חיים - הוא החכמה וכנ"ל.

עתה יבא לבאר ספירת הבינה הנקראת אלהים חיים, וז"ש:

שתים רוח מרוח - הוא הבינה, ונקראת בשם כינוי זה על שם יציאת הזעיר אנפין הנקרא בשם רוח הנמשך מן אור אבא חכמה טיפת הזכר רוח אלקים חיים הנ"ל, ועל כן נקראת "רוח מרוח" והיא הנותנת הרוח היינו "הארה" והכח בכל אחד מן החג"ת נה"י, וע"כ אבא הוא י', וז"א הוא ו' שהוא כעין י' ארוך, והם ב' פרצופים הנזכרים.

עתה בא לספר יציאת החסד הנקרא בשם כינוי "מים", על שם התפשטות מים החסד בכל הששה קצוות, וז"ש:

שלש מים מרוח - "מים" הוא החסד הנמשך מן הבינה המכוונת בשם "רוח", וז"ש: "מים מרוח" שהוא "חסד דכולהו יומי", והוא הראשון של הששה קצוות.

ארבע אש ממים - "אש" סובב על ספירת הגבורה הנמשך ויוצא אחר ספירת החסד המכונה "מים" וכנ"ל, וז"ש: "אש ממים".

גם נוכל ללמוד על סדרי העשר ספירות הנכללות בארבעה ספירות חבת"ם, ונרמז בחכמה הנקראת אחת, ושתים היא הבינה הנקראת רוח מרוח, והשלישי הוא התפארת הנקרא מים מרוח, והרביעי הוא סובב בזו הפיסקא על המלכות הנקראת אש, וכנלמד מדרז"ל (סנהדרין קח:) על אש שראה נבט והבין שעתיד למלוכה וע"ש, ונמצא בזה המשנה כלל סדר חבת"ם, כי התפארת על שם פאר שהוא יופי שהוא על שם התכללות חסד וגבורה.

עתה בא לספר עוד מן כינוים של הששה קצוות המבואר לקמן (וכן נראה על פי פסנ):

רום - נצח	**מערב** - יסוד
תחת - הוד	**צפון** - גבורה
מזרח - תפארת	**דרום** - חסד.

ואנא עבדא ראיתי לפרש בדרך זה:

רום - סובב על הכתר העליון מן העשר ספירות.

תחת - היא המלכות המקבל אור הששה קצוות הנכללים בחג"ת כנודע.

והנה בין הכתר הנקרא רום לבין המלכות הנקרא תחת הם הארבעה רוחות עולם:

מזרח - תפארת	**צפון** - גבורה
מערב - יסוד	**דרום** - חסד

משנה יא

שתים רוח מרוח חקק וחצב בהם ארבע רוחות השמים מזרח ומערב צפון ודרום ורוח בכל אחת מהן:

המאור הקטן

עתה חוזר על הנזכר עם עוד איזה ביאור.

שתים - שהיא הבינה כנ"ל, המכונה **רוח מרוח** - וכנ"ל במשנה הקודמת.

הנה הוא **חקק** - באותו הרוח שנפח והוציא מרוח הנזכר, והוא לפי דקותו האיר בו כח הכ"ב אותיות בדקי דקות.

וחצב - הוא ענין שחוצב ומחלק חלקי הרוח ההוא לציור האותיות איך יתפשטו המאורות.

בהם - שהם הכוחות המקבלים ההשפעה מן הבינה ונותנת בהם המוחין שהוא סוד שם הויה ב"ה, וכנגדם הם:

ארבע רוחות השמים - הם ארבע מוחין שהם חכמה בינה ודעת הכולל חסדים וגבורות, ונקראו ארבע רוחות השמים הוא כינוי לתפארת הנקרא כן, והוא מאיר ומתפשט בהם, והזו"ן נחשבים לארבעה הם חגת"ם.

עתה מספר כינוי שלהם כדוגמת ארבעה הרוחות שבעולם הזה:

מזרח - תפארת	**צפון** - בינה
מערב - מלכות	**דרום** - חכמה

ורוח בכל אחת מהן - היינו רוח אלקים חיים אשר היא התפשטות אור החכמה המתפשטת בכל מדריגה ובלעדיה אין לה העמדה וקיום, ובבחינת מש"כ "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד), וכתוב "ואמלא אותו וגו' רוח חכמה" (שמות לא, ג).

משנה יב

שלש מים מרוח חקק וחצב בהן תהו ובהו רפש וטיט, עשאן כמין ערוגה הציבן כמין חומה סככן כמין מעזיבה ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ. תהו זה קו ירוק המקיף את כל העולם, בהו אלו אבנים מפולמות משוקעות בתהום ומביניהם המים יוצאין:

המאור הקטן

שלש מים מרוח - סובב על אור החסד המכונה בשם מים שמורה על התפשטותן, וכתיב "ישב רוחו יזלו מים" (תהלים קמז, יח), וז"ש "מים מרוח" היא הבינה הנותנת לרוח משקל, היינו לאור החכמה ציור, ועל כן נקראת בשם ניקוד צירי מלשון "ציור", וכמו שנתבאר לעיל שנרמז החסד במים, והוא נמשך מן אמא בינה, כי הרוח מניע את המים כנודע גם בגשמיות בגלי הים, והנה רוח הבינה הוא העושה ציור לאור זיו התפשטות החכמה, שהוא אור החיים של החיים שנמשך מן הבינה וכנ"ל.

ועכ"פ הנה אור החסד הנמשך מהנזכר הנה הוא חקק - בכוחות הרוחניים ההם בבחינה דקה חקיקת אותיות הנקרא נתיבות על שם דקותם.

וחצב - באותיות, כח האותיות בבחינת יציאתם לפועל, ונקראו בשם ספירות ואזי יכלו לצאת בגילוי, וז"ש:

בהן - היינו באותיות המכונים בכאן בשם מים, כח אור קו ירוק שהוא כח הבינה העושה כלים והמכינה את החומר הרוחני ההוא לעשות הפעולה של יציאת הכ"ב אותיות והגילוי של הבריאה, ונקרא זה בשם כח התוהו, וז"ש:

תהו - והכניס בהן כח ההויות הנעלמות גילוי אור הפלא שלו, ונקרא תוהו על שם שאדם תמה על החפץ שיש בו גילוי כזה ואין נראה בו כלום ואפילו רשימו.

ובוהו - בכאן יצאה הרשימו לגילוי אחר, ונעשה פעולה שיש בה רשימו וגילוי להמשיך הכח מהם, כי נכנס בהם כח עוביות יותר שהוא כח הגבורות שבבינה, כדי להשלים הפעולה ההיא שהם כח עצמות וכלים הנעשים מהגבורה.

רפש וטיט - מדבר בגשמי לרמז ברוחני, שכשם שעכירות המים קרוי רפש ועובי שלו קרוי טיט, כמו כן נעשה הכח בחג"ת נה"י הנכלל בספירת חסד

המכונה מים שיצא מן הבינה, כי בינה דינין מתערין מינה, והם שורשי גבורות כדי להיות כלים להמשך אור המים בתוכן, כדי להעמיד המציאות ולהמשיך המוחין והכ"ב אותיות שהם הכלים המקבלים השפע והמוחין.

עשאן - לאותיות שהם משל לכלים, **כמין ערוגה** - שהמים מתפשטין בתוכה.

הציבן כמין חומה - לבחינות הטיט והרפש שהם עוביות הכלים ועכירות המים שהם סוף כח המדות הנזכרות, כדי לעשות כלים וצמצומים ולהוציא הכ"ב אותיות שיתגלו בששה קצוות, ועשה להם צורה והוא כעין חומה.

סככן כמין מעזיבה - יש מן האותיות שיש להם כעין גג, כי כן יש אותיות בבחינה שהם מקבלים ויש מגינים ויש סוככים יש מהן זקופות ויש כעין חומה וכו', וצורה שלהם מספרת ענינם.

ואחר שעשה שורשי הכלים הנעשה מן עוביות הכלים הנמשכים מדינין שבבינה אחר התפשטותם והתרחקותם מן השורש, ומן התפשטות אור החסד המכונה מים אחר התעבות שלו שהם יצרו יחד בחינת הכלים, הנה הקפיא אותם והקריש אותם בבחינה כזו שיהיו כלים להמשך בהם אור ושפע אלוקי, ויהיו כלים להמשיך האור בעולמות שהוא האור הבא מזרע קודש אבא חכמה, ומן אור הכתר שנגלה ובא בו והנקרא והמכונה בשם שלג, על שם שהוא לבן וכולל בו ריבוי אור ושפע המים, וז"ש: **ויצק עליהם שלג.**

והנה עי"ז יצא הכח המקבל הכל שהוא מלכות המכונה עפר הארץ שכל גידולי קרקע גדלים עליהם, וז"ש:

ונעשה עפר - והכוונה שנעשו הכלים מוכשרים לקבל אור עליון ולהוציא מעשה הבריאה.

עתה בא לבאר מה שביאר לעיל ענין תוהו ובוהו קו ירוק, וז"ש:

תהו זה קו ירוק המקיף את כל העולם - כי כח הגבורות של הבינה שנמשכו בבחינת קו שהוא לשון מורה על מידה וגבול, נעשה לכעין שורשי הכח של עוביות וכלי המעמיד את הכל והוא מקיף את העולם, ורוצה לומר הוא הכח הממשיך האור לעשות שורשי הכלים והם הויות נעלמות.

בוהו אלו אבנים מפולמות משוקעות בתהום - שהם גילוי הכח של הכלים הממשיכים את האור שהם בחינת ההויות שיש בהם רשימה הנגלים באותיות, והם כלים שיש בהם חציבות ונתיבות כדי להיות ממשיך האור והשפע ההוא, ונקראו **אבנים מפולמות** - שהם אבנים שיש בהם נתיבות ושבילים נפלאים, וכנמצא כדוגמתן בעולם הזה באבנים המשוקעות בתהום, שיש סלעים שיש בהם שבילים הממשיכים דרכם המים.

כן תבין שנמשך מן התהום שהוא עומק נורא שנגלה מן הבינה, אותיות שהם כלים שיכולים לקבל האור ולהמשיך השפע המכונה בשם מים, ונמשכו בחג"ת נהי"ם דרך אור הדעת שנגלה מן הבינה, וכתיב "בדעתו תהומות נבקעו" (משלי ג, כ), והוא דעת המתפשט בכל הששה קצוות להמשיך האור והגילוי למלכות ולכל העולם, ונעשה זה הקו ירוק מן הבינה, נמשך תוך קו אמצעי תפארת, שגם הוא מכונה בשם ירוק אלא שהוא ירוק בהיר, והבינה ירוק כזהב הטוב כמבואר במסכת נידה בסימני הירוק וע"ש, והמלכות בחינת "אסתר ירקרוקת היתה" (מגילה יג.), מקבלת קו ירוק והיא ירוקה ככרתי, ועל שם תקיפות הדינים והגבורות בה וצריכה להמתקה.

ועכ"פ מן אלו **אבנים מפולמות** - הרמוזים בציור אותיות לנקודת ציור יוד שבאותיות, בדרך משל באות אלף יש לו פלא למעלה ולמטה וביניהם קו המכונה בשם נתיב, ונקרא זה אבנים מפולמות שהם ממשיכות אור השפע.

ומביניהם המים יוצאין - היינו נמשכין ההשפעות, ודקדק לשונו שהמים יוצאים מן אלו אבנים כשהם משוקעות בתהום, היינו שקיבלו אור דעת הנזכר שהוא נמשך מן כח כתר העומד מעל ראש קו אמצעי ומתפשט בכולם "ובדעת חדרים ימלאו" (משלי כד, ד).

משנה יג

ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

המאור הקטן

ארבע אש ממים - הוא כח הגבורה הנמשך מן החסד, והוא המשיך כח העוביות לקבל בעולמות להוציא לפועל במלכות שהיא הרביעית מן כלליות ארבעה ספירות, וממנה יצא אח"כ עולם כסא הכבוד **בריאה** (כמ"ש זלה"ה בספר הכוונות דרוש ו' בענין כוונות הטמידה בכוונת שיש שלוש ח"ל וכבר הודעתיך שהבריאה נקרא כסא הכבוד ונקרא אלהים שהוא בגימטריא הכס"א יעו"ש) **ועולם המלאכים יצירה וכו', וז"ש:**

חקק - בסוד המשכת אור הפנימיות.

וחצב - בסוד יצירת האור בחיצוניות.

בה - במלכות שמים שורשי כוחות בי"ע.

כסא הכבוד - הנקרא בריאה וכוחות היוצאים מן הבריאה, וז"ש:

שרפים ואופנים וחיות הקודש - ומלאכי שרת דשם, כדכתיב "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט" (תהלים קד, ד). גם בכלל זה עולם היצירה וכוחות היוצאים ממנו, וז"ש: **ומלאכי השרת.**

ומשלשתן - היינו מן כוחות רוח ומים ואש שהם בחינות קו אמצעי רוח, קו ימין מים, וקו השמאל אש.

יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט - וכנ"ל ביאורו, שנעשה בנין ויסוד מן אש ומים ורוח שהוא קו אמצעי, ועל שם זה הביא הפסוק כסמך על הרוח ועל האש, ועל מים לא הביא כי נמצא כבר כמה פסוקים מפורשים על זאת, ומעשה הבריאה יוכיח.

משנה יד

חמש חתם רום בירר שלש אותיות מן הפשוטות וקבעם בשמו הגדול יה"ו וחתם בהם שש קצוות ופנה למעלה וחתמו בהי"ו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביו"ה. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה. שמנה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י. תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה. עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י. אלו עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים שתים רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

המאור הקטן

אחר שביאר וכלל ארבעה כוחות הספירות, בא לבאר החמישי, וז"ש:

חמש - הוא הכתר העליון השורש, וז"ש:

חתם רום - היינו עשה כעין צמצום לאור רום הוא אור כתר עליון, וחתם אותו כדי שלא יתפשט אלא במדה ושיעור, וימשיך אור הנעלם בכל מקום שיהיה מוכן להמשיך האור והוא יביא האור והברכה, ונגלה אורו בשמו הקדוש, וז"ש:

בירר שלש אותיות מן - האותיות **הפשוטות** - המבוארות במשנה א' פרק חמישי שהם אותיות יה"ו, **וקבעם בשמו הגדול** - והם יוצאים צירוף אותיות יה"ו, **וחתם בהם שש קצוות** - הכוונה שהכניס בששה קצוות חג"ת נה"י אור להיות מקבלים בבחינת המוחין שלהם אור הפלא ההוא שהם שלשה מוחין שלו, קוץ היוד מוח הכתר, אות יוד מוח חכמה, אות ה' מוח בינה.

ועתה בא לבאר צירוף ג' אותיות הנזכרות איך הם סובבות בששה קצוות כל אחד צירוף אחד, וז"ש:

ופנה למעלה וחתמו בהי"ו - נצח

שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביו"ה - הוד

שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה - תפארת

שמנה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י - יסוד

תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה - חסד

עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י - גבורה

עתה שב וחוזר כוללם על דרך תפוס לשון קצרה.

אלו עשר ספירות בלימה:

אחת רוח אלהים חיים - חכמה

שתים רוח מרוח - בינה

שלש מים מרוח - חסד

ארבע אש ממים - גבורה

שהם הראשונים לכל הששה קצוות:

רום - נצח	**מערב** - יסוד
ותחת - והוד	**צפון** - גבורה
מזרח - תפארת	**ודרום** - חסד

והנה ששה רוחות עולם בשורשם הם ששה צדדין חג"ת נה"י הנכלל באות ו' דשם הוי"ה, אות י' כתר ואבא, אות ה' אמא בינה, ואות ו' הוא חג"ת נה"י ז"א, היוצא ונמשך מן גילוי אור אבא ועיבוי וציור של אמא, להנהיג כל הששה קצוות להמשיכם במלכות אות ה' אחרונה.

והם ששה צירופים יה"ו, הו"י, וה"י, וי"ה, הי"ו, יו"ה.

והנה צירוף יה"ו הוא בזרוע ימין הוא חסד, ואשר הוא עומד במקומו תחת החכמה, ועלה וחתם בו לחכמה, וזה סוד מאמר רז"ל "הרוצה להחכים ידרים" (ב"ב כה:), כי דרום הוא בחסד ומקבל זיו, והשפע החותם מן החכמה, כי החכמה הוא ראש ושורש קו ימין.

והנה צירוף הו"י הוא בשמאל שהוא גבורה הוא זרוע שמאל, ובו נחתם הכח לעשירות ועליו נאמר "הרוצה להעשיר יצפין" (פס) כי צפון הוא גבורה.

וצירוף וה"י הוא למזרח והוא בעמודא דאמצעיתא וחתום בו שפע בנים.

וצירוף וי"ה הוא בירך ימין ובו מסתכלים ללמעלה לגבי החכמה ונחתם בו שפע חיים, ועל זה הוא אומר "החכמה תחיה בעליה" (קהלת ז, יב).

וצירוף הי"ו הוא בירך שמאל ומסתכלים בו ללמטה מן החכמה שהיא בינה אימא, וגם הוא רומז ללמטה הארץ ממש, ונחתם בו שפע מזון.

וצירוף יו"ה הוא למערב בצדיק הוא יסוד, ושם מתערבים כל הכוחות ונכללין בו, ועל כן נקרא "חי העולמים" (פ"ח מסנה ט) על שם ח"י אותיות הנזכרות של צירופי יה"ו.

סליק פרק ראשון

פרק שני

משנה א

עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושנים עשר פשוטות. וכולן חקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה בחמש מקומות, אותיות אחה"ע, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסצר"ש, בומ"ף, קשורות בלשון כשלהבת קשורה בגחלת, אחה"ע משמשת בסוף הלשון ובבית הבליעה. בומ"ף בין השפתים ובראש הלשון. גיכ"ק על שלישיתה של לשון נכרתת. דטלנ"ת בראש הלשון משמשת עם הקול. זסצר"ש בין השיניים ובלשון שכובה ושטוחה:

המאור הקטן

עשרים ושתים אותיות - מכוחם וצירופם נעשו ונבנו כל שורשי המציאות, והם **יסוד** - לכל המציאות. ונחלקו לשלושה סדרים כנגד שלש חלוקות שנחלקו העשר ספירות, כי האותיות הם בחינת שורשי הכלים המקבלים אור הספירות המאירות בהם.

ונחלקו הספירות לג' ראשונות, לשש קצוות ולמלכות. וכנגד זה נחלקו האותיות שהם כדמיון משל הכלים המקבלים האור מהספירות גם כן לשלש חלוקות באופן זה:

שלש אמות - הם אותיות אמ"ש והם כנגד הג' ראשונות כתר חכמה בינה, והם שורשי השלושה יסודות רוחניים ומשם הארציים מונהגים, והם גם ר"ת שלשה יסודות אויר מים אש כנודע:

אויר - נמשך מקו אמצעי כתר.

מים - נמשך מקו ימין חכמה.

אש - נמשך מקו שמאל בינה.

ושבע כפולות - הם אותיות בג"ד כפר"ת והם בז"א (ועיין לעיל פ"א משנה ח' מקו לגון אמות כפולות ופשוטות).

ושנים עשר פשוטות - הם אותיות ה"ו, ז"ח, ט"י, ל"נ, ס"ע, צ"ק, והם במלכות היושבת על י"ב בקר שעשה שלמה בבית המקדש.

ובא כמו לספר ולבאר שהגם שהם נחלקו לאלו מדריגות ומערכות, הנה עכ"ז יש להם שורשים בהויות הנעלמות, שהוא לשון המורה על גילוי אור האלוקות הנמשך במציאות, והוא מתלבש בתוך שורשי העוביות והכח הנכנס בתוך כל אות כדי להוציא לפועל מה שגלום באותו האות, וז"ש:

וכולן חקוקות בקול - מכוון בשורש על הבינה הנקראת "קול".

חצובות ברוח - מכוון בשורש על הז"א.

קבועות בפה - מכוון בשורש על הנוקבא מלכות, וכמובא בפתח אליהו זכור לטוב "מלכות פה" וע"ש, והיא נקראת "דבר ה'" כי היא המוציאה לפועל מה שמקבלת מז"א. וכנגדן קבע השי"ת באדם קול רוח ופה, שיהיה בקול של האדם הכוחות הנעלמים השורשיים של העשרים ושתים אותיות והם נעלמות שם, וברוח הם חצובות כי הם משם מתפרצים כל אחד

למעשהו, אלא שעדיין הוא נעלם, ואח"כ הם נעשים קבועים בפה בחמשה מוצאות שלו, ומשם הם יוצאים לעשות הפעולה ההיא. והם נחלקות לחמשה מוצאות הפה העושים ההברה והתנועה ההיא כפי אותו מוצא אלא שאחיזתם באלו המוצאות הוא פלאי ואינו מורגש, וז"ש: **קבועות בפה בחמש מקומות.**

וזה סידרם:

אותיות אחה"ע - הם אותיות היוצאות מן הגרון.

אותיות גיכ"ק - הם היוצאות מן החיך.

אותיות דטלנ"ת - הם היוצאות מן הלשון.

אותיות זסשר"ץ - הם היוצאות מן שינים.

אותיות בומ"ף - הם היוצאות מן שפתיים.

והגם שהם נחלקו כך, עכ"ז הם אחודות בפה באחדות אחת, והם **קשורות בלשון כשלהבת קשורה בגחלת** - כי כמו במשל אחדות השלהבת בגחלת שאין בהם הפרש ואי אפשר לזה בלא זה, כמו כן האותיות הם אחודות ואחוזות בפה מכח הקול והרוח וקביעתן בלשון, והם כעצם וכענין אחד.

ועתה בא לבאר חילוק מקומות ממשלתם באיברים הנזכרים, ואיך כולם אחודים כמשל הנז"ל באבר הלשון אשר הוא כולל כולם, וז"ש:

אחה"ע משמשת בסוף הלשון ובבית הבליעה.

בומ"ף בין השפתים ובראש הלשון.

גיכ"ק על שלישיתה של לשון נברתת.

דטלנ"ת בראש הלשון משמשת עם הקול.

זסשר"ץ בין השיניים ובלשון שכובה ושטוחה.

נמצא אתה למד שבלשון תלוי הכל, ובתנועה ובתנוחה שבה, הדברים עומדים והדיבורים יוצאים, ונקראת בשם לשון על שם שהוא לש המאכל, והיא כמו הכח המוציא השלהבת מן הגחלת שהם המוצאות הנז"ל. והנפק"מ לענין הזכרת צירופים שבזה עוסק זה הספר הקדוש הזה איך נעשים האותיות לכח העושה והפועל, ולכן צריך שידקדק בלשונו שלא יטעה בהברה ההיא, שלא יוציא לפועל כח גבורה לפעולה של חסד ויהפוך צירוף ענ"ג לצירוף נג"ע ח"ו ומובן.

משנה ב

עשרים ושתים אותיות יסוד קבועות בגלגל ברל"א שערים וחוזר הגלגל פנים ואחור, וסימן לדבר אם בטובה אין למעלה מענג ואם ברעה אין למטה מנגע:

המאור הקטן

עשרים ושתים אותיות יסוד - לכל המציאות שבעולם, הנה הם **קבועות בגלגל** - עליון **ברל"א שערים** - שהוא בנין האותיות שהוא מתגלגל באלו המאתיים שלושים ואחד שערים, ונקראים שערים כי כל צירוף ב' אותיות נקרא שער ואין פחות מזה. ובאמת מספר כל האלפא ביתא הם כמנין תס"ב אלא שחצי מהם לפנים שהוא רחמים, וחצי לאחור שהוא דין, וכולם קבועים בגלגל האותיות כעין שהם קבועות בפה וכנ"ל במשנה קודמת, כי כן הפה כצורת גלגל מתעגל להוציא לאור כח אותיות כעין שנתבאר, כי הם אחוזים במוצאות שבפה ואחיזתם כשלהבת בלשון וכנ"ל.

וכמו כן זה הגלגל עליון תנועתו להיות מתגלגל קודם ואחור, וסיבוב הגלגל הנזכר קודם הוא נקרא "פנים" שהוא מלשון "יאר ה' פניו אליך" (במדבר ו, כה), והוא מורה על סימן טוב וברכה ועונג, אבל כאשר

הגלגל הולך לאחור הוא מורה על רעה וצרה ח"ו ונגע, ואמנם הם אותם אותיות אלא שמתהפכים צירופם מאחור לפנים, בענין שאותיות נג"ע מתהפכים לענ"ג, מכר"ת לכת"ר וכו', וז"ש: **וחוזר הגלגל פנים ואחור וסימן לדבר אם בטובה אין למעלה מענג ואם ברעה אין למטה מנגע.**

ובאמת הם אותם אותיות אבל בשינוי הצירוף שלהם ישתנה ההנהגה מרחמים לדין בהיפוך הגלגל ההוא לאחור, או מדין לרחמים בשינוי הגלגל לעבר פנים וקדם, בענין שבכל אות יש בה כח ואור ההנהגה, ובהזכרת צירוף האות ההיא כך יהיה ההנהגה.

ונבא לבאר בקיצור נמרץ ענין רל"א שערים, ואם יקשה בעיני הלומד להבינו לא יצטער כי לא נתבאר אלא בקיצור נמרץ ובהמשך החיבור נתבאר יותר, וגם זה המעט לא הלכתי בביאורים אלו בדרך סוד, אלא לפרש מעט על פי דרך פשט הסוד לפתוח שערי החכמה למתחילים, וה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה.

דע שכל אות המתאחד עם שאר האותיות הא"ב, יחוד זה נקרא שער, והנה כאשר נעשה יחוד אות פלונית עם האות שלמעלה ממנה הוא נקרא "פנים", וכאשר נעשה יחוד אות פלונית עם אות שלמטה ממנה נקרא "אחור". והנה מעשה זה הוא בכל הכ"ב אותיות יחד ונקרא זה "רל"א שערים", בענין שאם נערוך לוח האותיות ויחוד אלו השערים יהיה דרך הפנים מלמעלה למטה ומצד ימין, ודרך האחור מלמטה ללמעלה ומצד שמאל לימין, כאשר עיני הקורא יחזו מישרים לקמן.

והנה יחוד אות א' עם ב' וכן ב' עם ג' וכן אות ג' עם האותיות שלמעלה ממנה, וכן על זאת הדרך בשאר האותיות עד שהאות ש' מתחברת עם האות ת' בלבד שאין עוד אות למעלה ממנה כל זה נקרא פנים.

וכן אח"כ מתחברים רל"א שערים אחור בענין שכל אות מתחברת עם האות שלמטה ממנה, באופן שבשורה השמאלית של הלוח שלפנינו הנה הוא לקמן, עכ"פ הנה האות השמאלית מתחברת אות א' עם כל האותיות שלמעלה ממנה מן תחתית לוח האותיות עד ראשן. וכן אח"כ אות ב' עם שאר האותיות שלמעלה ממנה, וכן כולם עד שאות ש' מתחברת עם האות שלמעלה ממנה שהיא אות ת', והוא בדרך ואופן של אחור שהוא ת' לפני ש', שהוא לא לפי הסדר הנכון שהוא אות ש' קודמת לאות ת' והבן.

והנה לפי סדרם צריכים להיות א"ב ג"ד ה"ו וכו' כולם, והם נעשים כעין זוגות כי אות א' דכורא אות ב' נוקבא וכו' וכן כולם, אלא שהם בחינת זוגות זה זוג לזה בערכין, והם כעין זוג וזוג ומתיחדות בי"א זוגות שהם י"א אותיות שמן אות א' עד כ', והם זוג לפי הערך והבחינה כי הם נעשים זוג לפי סדר אחר כזה אות.

א' - דכורא	ל' - דכורא
ב' - נוקבא	מ' - דכורא
ג' - דכורא	נ' - נוקבא
ד' - נוקבא	ס' - נוקבא
ה' - נוקבא	ע' - דכורא
ו' - דכורא	פ' - נוקבא
ז' - דכורא	צ' - דכורא
ח' - נוקבא	ק' - דכורא
ט'- נוקבא	ר' - נוקבא
י' - דכורא	ש' - דכורא
כ' - נוקבא	ת' - נוקבא

והרי הם י"ב דכר ונוקבא.

וכל זה הוא בסדר הרגיל אמנם כדי להוציא כל המציאות כולה עשה ה' ב"ה לרוח משקל וצירף אותם כמה צירופים ויחודים כדי להוציא כל הבריות.

ונבא לעורכם על פי הספירות:

אות א' - כתר	אות ז' - תפארת
אות ב' - חכמה	אות ח' - נצח
אות ג' - בינה	אות ט' - הוד
אות ד' - דעת	אות י' - יסוד
אות ה' - חסד	אות כ' - מלכות
אות ו' - גבורה	

עד כאן אותיות המקבלות מן הספירות בבחינת "פנים".

אות ל' - כתר	אות צ' - תפארת
אות מ' - חכמה	אות ק' - נצח
אות נ' - בינה	אות ר' - הוד
אות ס' - דעת	אות ש' - יסוד
אות ע' - חסד	אות ת' - מלכות
אות פ' - גבורה	

עד כאן האותיות המקבלות מן הספירות בבחינת "אחור".

באופן שמן אות א' עד כ' הם פנים והם בבחינת י"ה, ומן אות כ' עד ת' הם אחור והם בבחינת ו"ה.

והנה הנביא או החכם הקדוש הפועל באלו הצירופים צריך לידע מקום השם ההוא בספירות, ולהמשיך הכח ההוא מן המעיין שאינו פוסק את מימיו דרך הצנורות על ספירת המלכות, ומשם המלאכים מקבלים כוחות לעשות הדבר ההוא, והם פועלים בכל עולמות עליונים ותחתונים.

ונבא לערוך לפניך לוח הרל"א שערים פנים ואחור, והכוונה בזה שאות א' עם כולן וכולן עם א' ואות ב' עם כולן וכולן עם ב' וכן כל האותיות. אמנם אם נרצה לכפול האלפא ביתא ולהוציא כ"א לאות א' וכ"א לאות ב' וכן הוא על סדר כך כל הכ"ב אותיות, ואם כן יהיו כ"ב פעמים כ"א שעולים שני פעמים רל"א שהם תס"ב, אלא שהוא לוח כללי כי כן נעשה לוח ושערים בכל ספירה בפני עצמה וכמבואר בספרים, ומאחר שאין זה תכלית הביאור שלנו על כן לא נאריך בו כעת רק הענין והכלל שבזה.

והנה ענין רל"א שערים הם כאשר תיחד א' עם כל האותיות הם כ"א שערים כזה: א"ב, א"ג, א"ד, א"ה, א"ו, א"ז, א"ח, א"ט, א"י, א"כ, א"ל, א"מ, א"נ, א"ס, א"ע, א"פ, א"צ, א"ק, א"ר, א"ש, א"ת, סה"כ הם עשרים ואחד שערים.

אמנם באות ב' יהיו עשרים שערים באות ב' בצירופים עם כל האותיות, ואין אנו מונים אות א' כיון שנזכר זה השער בקודם, כזה: ב"ג, ב"ד, ב"ה, ב"ו, ב"ז, ב"ח, ב"ט, ב"י, ב"כ, ב"ל, ב"מ, ב"נ, ב"ס, ב"ע, ב"פ, ב"צ, ב"ק, ב"ר, ב"ש, ב"ת.

וכן באות ג' עם כל שאר האותיות יהיו יט שערים כיון היות שער ג"א ושער ג"ב כבר נזכרו בשערים הקודמים, כזה: ג"ד, ג"ה, ג"ו, ג"ז, ג"ח, ג"ט, ג"י, ג"כ, ג"ל, ג"מ, ג"נ, ג"ס, ג"ע, ג"פ, ג"צ, ג"ק, ג"ר, ג"ש, ג"ת.

בענין שהשערים עולים בדרך זה רל"א שערים כיצד:

כ"א שערים לאות א'	י"א שערים לאות כ'
כ' שערים לאות ב'	י' שערים לאות ל'
י"ט שערים לאות ג'	ט' שערים לאות מ'
י"ח שערים לאות ד'	ח' שערים לאות נ'
י"ז שערים לאות ה'	ז' שערים לאות ס'
י"ו שערים לאות ו'	ו' שערים לאות ע'
ט"ו שערים לאות ז'	ה' שערים לאות פ'
י"ד שערים לאות ח'	ד' שערים לאות צ'
י"ג שערים לאות ט'	ג' שערים לאות ק'
י"ב שערים לאות י'	ב' שערים לאות ר'

שער א' לאות ש'

וכאשר תמנה כל מספר אלו השערים יעלו כמספר רל"א והם רל"א שערים פנים.

והם ראש כל אות על המשתתפת אליה כענין א' "ראש" המשתתפת עם כל האותיות והיא ראש להם, והוא ענין עליון שהוא רחמים, וזכר גובר על התחתון שהוא בחינת דין ונקבה.

וכדי לסייעך אצייר לפניך לוח רל"א שערים פנים וכמה שערים יש בהם עם שנתבאר לעיל מעט כדי לישר דרך ההבנה לקמן.

כ"א שערים לאות א' כזה:

אב, אג, אד, אה, או, אז, אח, אט, אי, אכ, אל, אמ, אנ, אס, אע, אפ, אצ, אק, אר, אש, את.

כ' שערים לאות ב' כזה:

בג, בד, בה, בו, בז, בח, בט, בי, בכ, בל, במ, בנ, בס, בע, בפ, בצ, בק, בר, בש, בת.

י"ט שערים לאות ג' כזה:

גד, גה, גו, גז, גח, גט, גי, גכ, גל, גמ, גנ, גס, גע, גפ, גצ, גק, גר, גש, גת.

י"ח שערים לאות ד' כזה:
דה, דו, דז, דח, דט, די, דכ, דל, דמ, דנ, דס, דע, דפ, דצ, דק, דר, דש דת.

י"ז שערים לאות ה' כזה:
הו, הז, הח, הט, הי, הכ, הל, המ, הנ, הס, הע, הפ, הצ, הק, הר, הש, הת.

י"ו שערים לאות ו' כזה:
וז, וח, וט, וי, וכ, ול, ומ, ונ, וס, וע, ופ, וצ, וק, ור, וש, ות.

ט"ו שערים לאות ז' כזה:
זח, זט, זי, זכ, זל, זמ, זנ, זס, זע, זפ, זצ, זק, זר, זש, זת.

י"ד שערים לאות ח' כזה:
חט, חי, חכ, חל, חמ, חנ, חס, חע, חפ, חצ, חק, חר, חש, חת.

י"ג שערים לאות ט' כזה:
טי, טכ, טל, טמ, טנ, טס, טע, טפ, טצ, טק, טר, טש, טת.

י"ב שערים לאות י' כזה:
יכ, יל, ימ, ינ, יס, יע, יפ, יצ, יק, יר, יש, ית.

י"א שערים לאות כ' כזה:
כל, כמ, כנ, כס, כע, כפ, כצ, כק, כר, כש, כת.

י' שערים לאות ל' כזה:
למ, לנ, לס, לע, לפ, לצ, לק, לר, לש, לת.

ט' שערים לאות מ' כזה:
מנ, מס, מע, מפ, מצ, מק, מר, מש, מת.

ח' שערים לאות נ' כזה:
נס, נע, נפ, נצ, נק, נר, נש, נת.

ז' שערים לאות ס' כזה:
סע, ספ, סצ, סק, סר, סש, סת.

ו' שערים לאות ע' כזה:
עפ, עצ, עק, ער, עש, עת.

ה' שערים לאות פ' כזה:
פצ, פק, פר, פש, פת.

ד' שערים לאות צ' כזה:
צק, צר, צש, צת.

ג' שערים לאות ק' כזה:
קר, קש, קת.

ב' שערים לאות ר' כזה:
רש, רת.

שער אחד לאות ש' כזה:
ש"ת.

עד כאן הם אותיות וחשבון רל"א שערים פנים.

ונבא לערוך לפניך סדר רל"א שערים אחור, והם אותם האותיות אלא שהאות היא למטה מן זו המשתתפת עמה ויורה זה על האחור, וכעין שנמצא בשם הוי"ה ב"ה סדר צירוף שלו בהיפוך כזה: הוה"י, כמו כן הם ענין רל"א שערים אחור:

אות א' יש בו כ"א שערים כזה:
בא, גא, דא, הא, וא, זא, חא, טא, יא, כא, לא, מא, נא, סא, עא, פא, צא, קא, רא, שא, תא.

אות ב' יש בו כ' שערים כזה:
גב, דב, הב, וב, זב, חב, טב, יב, כב, לב, מב, נב, סב, עב, פב, צב, קב, רב, שב, תב.

אות ג' יש בו י"ט שערים כזה:
דג, הג, וג, זג, חג, טג, יג, כג, לג, מג, נג, סג, עג, פג, צג, קג, רג, שג, תג

אות ד' יש בו י"ח שערים כזה:
הד, וד, זד, חד, טד, יד, כד, לד, מד, נד, סד, עד, פד, צד, קד, רד, שד, תד

אות ה' יש בו י"ז שערים כזה:
וה, זה, חה, טה, יכ, כה, לה, מה, נה, סה, עה, פה, צה, קה, רה, שה, תה.

אות ו' יש בו י"ו שערים כזה:
זו, חו, טו, יו, כו, לו, מו, נו, סו, עו, פו, צו, קו, רו, שו, תו.

אות ז' יש בו ט"ו שערים כזה:
חז, טז, יז, כז, לז, מז, נז, סז, עז, פז, צז, קז, רז, שז, תז.

אות ח' יש בו י"ד שערים כזה:
טח, יח, כח, כל, מח, נח, סח, עח, פח, צח, קח, רח, שח, תח.

אות ט' יש בו י"ג שערים כזה:
יט, כט, לט, מט, נט, סט, עט, פט, צט, קט, רט, שט, תט.

אות י' יש בו י"ב שערים כזה:
כי, לי, מי ני, סי, עי, פי, צי, קי, רי, שי, תי.

אות כ' יש בו י"א שערים כזה:
לכ, מכ, נכ, סכ, עכ, פכ, צכ, קכ, רכ, שכ, תכ.

אות ל' יש בו י' שערים כזה:
מל, נל, סל, על, פל, צל, קל, רל, של, תל.

אות מ' יש בו ט' שערים כזה:
נמ, סמ, עמ, פמ, צמ, קמ, רמ, שמ, תמ.

אות נ' יש בו ח' שערים כזה:
סנ, ענ, פנ, צנ, קנ, רנ, שנ, תנ.

אות ס' יש בו ז' שערים כזה:
עס, פס, צס, קס, רס, שס, תס.

אות ע' יש בו ו' שערים כזה:
פע, צע, קע, רע, שע, תע.

אות פ' יש בו ה' שערים כזה:
צפ, קפ, רפ, שפ, תפ.

אות צ' יש בו ד' שערים כזה:
קצ, רצ, שצ, תצ.

אות ק' יש בו ג' שערים כזה:
רק, שק, תק.

אות ר' יש בו ב' שערים כזה:
שר, תר.

אות ש' יש בו א' שערים כזה:
תש

ע"כ רל"א שערים אחור.

והנה בכל סדר וצירוף, עולה או יורד משקל התיבה והכח שבה לפי הצירוף, אם למעלה היינו פנים וחסד הוא עונג, ואם למטה היינו אחור ודין הוא נגע והבן. והנה יש בכל זה עוד פרטים הרבה וחכמה עצומה ובמקום אחר נבאר זה בס"ד. ומעתה מובן לשון המשנה, **וסימן לדבר אם בטובה אין למעלה מענג ואם ברעה אין למטה מנגע.**

והנה סוד ידיעת גלגול האותיות ברל"א שערים היא ידיעה שהיתה מוכרחת לחכמים ליצירת הגולם (הטולה כמנין חכמה), הנבנה מכח התשפטות כוחות הספירות המגלגלים ומתגלים באותיות, ולקמן במאור הגדול נבאר מעט חכמה זו אם שלא כמצטרך כי אין זה מטרת חיבורי זה וכמבואר בהקדמה. אמנם דע שיש כמה דרכים בחכמה זו וכדי לשמח לבך הטוב הנני מעתיק לפניך משכ"ל אצלי מספר כתב יד ממו"ר הגה"ק רבי נפתלי כץ זלה"ה, וז"ל:

לעשות אדם גולם, קח חומר בחצות ליל ד' של שבוע, ד' שעות בלילה בחודש ניסן, ויטול את החומר שלא יראה שום אדם. וילך יחידי בלילה ולא יראה בפני מזיקין. ואחר כך יבוא אל ביתו, ויניחו בזוית הבית לערך ב' שעות. ואחר ב' שעות יקח החומר ויעשה חתיכות קטנות, דהיינו על הראש חתיכה אחת גדולה, ועל הידים ב' חתיכות גם כן, ועל הגוף יניח גם כן חתיכה גדולה. וזה לא יעשה גם כן כי אם בלילה יחידי, ושני עומד עליו לשרתו. ויקח ב' חתיכות קטנות על העיניים וב' על האוזניים וחתיכה אחת על החוטם. ויכתוב אב גד הוז וכו' עד ת בכתב אשורי גדולים ושרטוט ולקדש הקולמוס. וילך למקוה ויצום באותו היום ולא ידבר שום דבר כלל באותו היום. וידליק נר בבית אפילו כל היום. וילמוד קודם הכתיבה בספר יחזקאל במרכבה. ואחר כך יכתוב הא"ב וכו' ויכתוב בלא מנעלים, ובאימה וביראה. ואחר כך יחתוך כל אות עם הקלף שיהיה כל אות מופרד מחבירו. ויתן א"ב בחתיכה של ראש, ג"ד יתן בב' חתיכות ידים, ה"ו

יתן ברגליים, ז"ח בעיניים, ט"י באוזניים, כלמ"ם בחתיכת החוטם, והנשארים מהאותיות יתן בחתיכה של הגוף. ואחר כך ידביק חתיכת החומר ויאמר מזמור צ"ח ומזמור ק"ט. ואחר כך יאמר משביע א"ע שמות הקדושים היוצאים מהפסוקים אלו, שיעמד אותו האיש מהחומר, והשמות הם ידועים לבעלי הקבלה, ויאמר ג' פעמים כך. ואחר כך שיעמוד האיש הנ"ל ורוצה שישמש לו, יאמר דווקא בטעם גדול, דהיינו לך אל פלוני למקום פלוני וקח דבר פלוני ותבוא אלי בלי איחור. וזה יעשה בלילה ששיך ליום שישי ולמוצאי שבת. ואם יאמר עליו זה השם הַוָד חֹטֹת וימות. ולא יעשה כי אם לצורך, עכ"ל.

משנה ג

עשרים ושתים אותיות חקקן חצבן שקלן והמירן א' עם כולן וצרפן וצר בהם נפש כל היצור ונפש כל העתיד לצור:

המאור הקטן

עשרים ושתים אותיות - שהם יסוד לכל המציאות בצירופן בסדר פנים לחסד, ובסדר אחור לדין וכנ"ל.

חקקן - המאציל ב"ה כל אות ואות במערכות היוצאות מן הספירות וכנ"ל.

חצבן - המאציל לאותיות והפריד כל חלקי כל אות ואות עד שנשלמה צורת כל אות ואות של כ"ב אותיות, הן במדריגות, אויר הוא כתר ולבושו הנורא הנקרא דעת, והן במים הוא חכמה, והן באש הוא בינה, והכינם להוציא לאור הפעולה, וז"ש:

שקלן - לכח האותיות כדכתיב "לעשות לרוח משקל" (איוב כח, כה) שהכוונה בזה ששקל את חלקי הרוח שהוא אור הכתר העושה פלא, כמה יהיה בכל אות ומה תוציא לפועל ומעשה.

והמירן - לכח האותיות זו בזו ומגריעות לעילוי, ומעילוי לגריעות, ומימין לשמאל, ומשמאל לימין, ומה שהוא אחור לפנים, ומה שהוא לפנים שיהיה אחור, בענין שהמירן מהפך אל ההפך כדי להוציא לפועל מעשי העולמות וגילוי הכוחות שבאותיות.

ועתה בא לבאר סדר אחד הנקרא פנים, וז"ש:

א' עם כולן - היינו אות אלף עם כל האותיות, שהוא ענין היות אות א' שהוא בחינת הזכר והכח המשפיע שיהיה מתחבר עם כל האותיות, ועל ידי שיצאת אות א' עם כל האותיות הנה נעשה צירוף האותיות, ומכח זה יצאו לפועל מעשה ועניני הבריאה, וז"ש:

וצרפן - שהוא מלשון צירוף שהוא צירוף הכוחות והאותיות, ועל ידי כן **וצר בהם** - באותיות, ומלשון "וצרת הכסף" (דברים יד, כה), **נפש כל היצור** - שנוצרו במעשי הבריאה.

ונפש כל העתיד לצור - במשך כל ימות שנות עולם, להורות שהכל נוצר מכח חקיקתן וחציבתן ושקילתן והמרתן וצירופן של האותיות.

משנה ד

כיצד שקלן והמירן אל״ף עם כולן וכולן עם אל״ף בי״ת עם כולן וכולן עם בי״ת וכן כולם וכולן חוזרות חלילה ונמצאות יוצאות ברל״א שערים ונמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא משם אחד:

המאור הקטן

בו יבואר ענין הנזכר של צירוף האותיות הגם שחוזר על מה שנתבאר לעיל הנה הוא ביותר ביאור.

כיצד - יצאו מן הכח אל הפועל נפש כל היצור והעתיד הוא ליצור, וכמו מספר והולך מעשה הבורא ית״ש.

הנה הוא ית״ש **שקלן והמירן** - את האותיות, ועשה צירופים וזיווגים של אות **אלף עם כולן** - הנקרא פנים, **וכולן עם אלף** - הנקרא אחור.

וכן נעשה באות **בית עם כולן וכולן עם בית** - וכדרך שנתבאר לעיל, וכן נעשה עם כל האותיות, וז״ש: **וכן כולם.**

וכולן - היינו כל האותיות **חוזרות חלילה** - בגילגול האותיות כי בכל המעשים הן אותם האותיות אלא שלפי הענין והרצון ההוא כך נעשה גילגול האותיות ההוא.

ונמצאות - האותיות ההם של אותו ענין ומעשה, **יוצאות ברל״א שערים** - (סמתבאר לעיל משנה ג׳ מן זה הפרק).

ונמצא כל היצור וכל הדיבור - המבואר במשנה א׳ מן זה הפרק בענין חמשת מוצאות הפה שהם כל ענין ובנין צירופו הרל״א שערים, שהם צירופים לאין תכלית לכל ענין ומעשה.

יוצא משם אחד - הוא שמו הגדול הנורא והמפורש, שכאשר יצרף אדם זה השם עם האותיות יהיו הם כמו מושכים וממשיכים כח להבת אש הנגלה מן זה השם לאותו מעשה ופעולה.

ומענין זה תבין שכל הרוחות הם יוצאים מן שם המפורש, והחכם שהיה יודע אותו ופעולתו והיה מקבל רשות והורמנא לפעול בו, לא היה נבצר ממנו כמעט מאומה, כי עליו נאמר "זה שמי לעולם" (שמות ג, טו) מלשון זה שמי "להעלים".

משנה ה

יצר מתהו ממש ועשה את אינו ישנו וחצב אבנים גדולות מאויר שאינו נתפס:

המאור הקטן

יצר – המאציל ב״ה את כח האותיות **מתהו ממש** - היינו הוציאם מן הנעלם ממש, והוציאם מן כח אור הבינה.

ועשה את אינו ישנו - היינו עשה את האין יש, בחינת שורש ורצון לאותיות המחשבה ומשם לאותיות שבמעשה הספירות.

וחצב - כח האותיות המכונות בשם **אבנים** - והם אותיות עצומות רוחניות ועליונות שהם שורשם

הרוחני העליון, והם השורשים שעליהם נבנו השאר, והוא חצב אותם כל אחת למעשה פלוני ולענין פלוני ובצורה פלונית את כח האותיות.

והם **אבנים גדולות** - היינו גדולות ועצומות בכוחן, ונמשכו ממדת הגדולה ששורשה מן החכמה קדומה המכונה אויר וכנ"ל, שהוא אותיות או"ר י', כי בו נגלה אור הכתר הנקרא אויר שאינו נתפס, כי אין תפיסה בו, ועל כן יצאו בהשתלשלות הנז"ל במשניות קודמות בעבור זה, וז"ש:

וחצב אבנים גדולות מאויר שאינו נתפס - כי מוכרח שיהיה כח האות ההיא שיהיה בה כח זיו אור הכתר הנקרא אויר שאינו נתפס, כי בכח הרשימו ההוא יש בו כח לקבל גילוי אלוקות ולהיות בבחינת אויר נתפס שיעשה הפעולה והמעשה ההוא.

סליק פרק שני

פרק שלישי

משנה א

שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים:

המאור הקטן

בהקדים שהנה הספירות וכל עניני העולם נתקנו בסוד המתקלא (פירוסו מסקל ומקורו בספרא דצניעותא) של ימין ושמאל ומכריע, והימין הוא כף זכות של המאזניים כי הוא "עומק טוב" (המבואר בפרק ז' משנה ו'), והשמאל כף חובה של המאזניים כי הוא "עומק רע" (שם), והאמצעי המכריע לשון המאזניים המכריע בינתים, וז"ש:

שלש אמות - הם שלש יסודות מלשון אֵם המולדת, הם שלש אמהות של כל המציאות המוציאות מכוחן שלש הכוחות והיסודות המעמידים כל המציאות.

והם שלש אותיות **אמ"ש** - שהם גם ר"ת אויר מים ואש, שהם היסודות הטבעים המרכיבים והרוכבים על היסוד הרביעי עפר שהוא הכח המקבל.

והנה הם נמשכים מן שלשה יסודות שלשה קוי עולם, וז"ש:

יסודן - של אלו אותיות אמ"ש שהם כנגד חסד דין רחמים נמשכים ובאים מן:

כף זכות - הנמשך מן הימין חסד המוצא זכות בכל, ונמשך מן שורש קו ימין מוח חכמה.

וכף חובה - הנמשך מן השמאל גבורה המוציא מדת החוב בכל, ונמשך מן הקו שמאל מוח בינה.

ולשון חק מכריע בינתים - הוא קו אמצעי רחמים אשר שורשו מוח דעת ומכוון ללשון, הנמשך מן כח המזווג מן חכמה ובינה הוא דעת וכמ"ש "מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ו).

משנה ב

שלש אמות אמ"ש סוד גדול ומכוסה ומופלא וספון בששה טבעות ויצאו מהם אש מים ורוח ומתחלקים זכר ונקבה. דע והשוב וצור שהאש נושא מים:

המאור הקטן

שלש אמות - הנזכרות **אמ"ש** - הנה הם כנגד ג' אותיות שם יה"ו שבשם הקדוש שהם שורש ג' קווי עולם.

והם **סוד גדול ומכוסה** - איך להמשיך אור שם הקדוש באלו היסודות, כי האור מתפשט בכמה וכמה מערכות עד ליסודות הטבעיים כדי להוציא לפועל כח

השם הקדוש, ובעלי חכמת היצירה היו יודעים דרך הזכרת הצירוף כדי להלביש האור האלוקי לעשות הפעולה ההיא.

גם עוד הוא **סוד גדול ומכוסה** – מרוב בני אדם איך יצאו שלושה קווי עולם מן האחד הפשוט, ותלוי בהבנת סוד הצמצום הנודע, שמשם נמשך ויצא כח הפעולות המשונות מן האחד. ונעשה זה מן גילוי אור כתר וחכמה ובינה אשר משם נמשכו הששה קצוות והאירו על המלכות העשירית, וז"ש:

סוד גדול ומכוסה - בהעלמת אור אין סוף, איך שנתגלה האור ממנו מן הנקודה האמצעית שהוא מלשון "ממוצע" שהוא מן סוף בחינת מאציל לראשית ושורש לריש הנאצלים שהוא הכתר הראשון הנגלה בחלל אחר הצמצום. והנה כתר כולל בחינה עליונה הנקראת עתיק שהוא מלשון שהעתיקו מבריותיו, שהוא סובב על הבחינה הראשונה אשר הכל נכלל בה בבחינת שורש נפלא ונעלם, ונקרא בשם "תהו" כי הוא מתהא מחשבות בני אדם באומרם הנה זה הראש הנאצל, והוא נעלם בתכלית ואין נראה בו כח השלש יסודות המרכיבות כל החומר, ומכש"כ הכח הרביעית הנקרא עפר, הנמשך ממלכות כח היש המהווה הכל, ואם כן הוא כעין המאציל ח"ו, ועל כן הנה נקרא "תהו".

והנה סוף מדריגות כתר הוא גילוי היסודות בבחינת גילוי שורש הנקרא אריך אנפין שהוא מדריגת הכתר הנגלה, אשר מדריגת הכתר הנעלם הוא עתיק יומין מתעלם בו בשבע תחתונות שבו, היינו גילוי וזיו השבע תחתונות של הכתר דעתיק. לא כן הג' ראשונות, אין בהם הלבשה היינו השגה, ואפילו למדריגת כתר הנגלה הנקרא אריך אנפין, ונקרא זה הכתר הנגלה בשם בוהו שהוא מלשון "בו הוא", היינו שורש הנאצלים שהם כוחות היסודות, ועכ"ז אין הם בגילוי אלא בהעלם יותר, וז"ס שניקוד כתר הוא קמץ מלשון "וקמץ הכהן" (ויקרא ה, יב במדבר ה, כו), כי מפני העלם נעשה הקמיצה אבל לא צמצום ח"ו, והוא בציור קמץ המורה על נקודה נעלמת סוד התוהו הרומז על עתיק, אכן נגלה ממנו זיו והמשכה הוא בוהו הנקרא אריך אנפין.

אכן מן החכמה נעשה כח העוביות מוכן להמשיך הכל, ועל כן הוא בציור פתח ונקרא פתח מלשון פתיחה וכציור קו הנ"ל הנגלה מן העלם לגלות מה שגלום בנקודה סוד י" שהוא חכמה, אלא שהוא עדיין בבחינת כח ואור בלי ציור.

והנה בהכנס אור הטיפה בבינה נעשה בה ציור, ועל כן היא ניקוד צירי כי נעשה ציור בכח הגבורות שבה. וכעין הטיפה הנקרמת עור וגידים ועצמות בבטן המלאה שבעולם הזה, כן הוא בהשורש, ובאמת הכל נמשך מן הנקודה האמצעית, וזה שרמזה המשנה:

סוד גדול ומכוסה - בבינה כעין התינוק המכוסה בבטן אימו.

ומופלא - בחכמה אבא, וכמו "ואאלפך חכמה" (איוב לג, לג) שהוא בחינת הטיפה גולמת עצמו, וכן גל"ם עולה כמנין חכמ"ה.

וספון - בכתר וכמו "חלקת מחוקק ספון" (דברים לג, כא) מלשון חשוב שהוא אחד, וממנו יצא הכח לששה קצוות, וז"ש:

בששה טבעות - שהם ששה ספירות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד שהוא סוד העיגולים, והאצבע הוא כעין אור היושר שבהם, והם ספירות של אדם קדמון שנגלה בתוך החלל, והכח שבהם הוא נמשך מן הג"ר הנזכרות, שהם אריך אנפין ואבא ואמא והם ג' רישין דאינון חד.

ויצאו מהם - על ידי האצלה וזיווגים וכח האותיות שנמשכים מהם **אש מים** ורוח - שהם דין וחסד ומכריע, **ומתחלקים** - כל אחד מהם בפני עצמו מלבד הניצוץ של ערכין זה מול זה, כי הגבורה לערך נקבה לחסד המכונה זכר, עכ"ז הם נחלקים **זכר** – משפיע, **ונקבה** - מקבל, והיינו בהיפוך האותיות ההם, דרך משל אמ"ש לזכר ואש"ם לנקבה.

דע וחשוב וצור שהאש נושא המים - הכוונה שהבינה שהיא כח העוביות והגבורות הוא נושא היינו מעמיד המים שהוא טיפה זרעית, ועל כן הקדים בהנז"ל "אש מים ורוח" כנ"ל במשנה להורות על סוד וחכמה הנזכר, שהאש שהוא כח עוביות הוא קודם כי הוא "הנושא" (וממנו נמשך אח"כ סוד עפר הוא הטיפה לגופן וחסד) ואח"כ בתוכו נמשך המים ורוח, ואויר הכתר בתוכו עושה החיות ומובן.

משנה ג

שלש אמות אמ"ש תולדות השמים אש ותולדות אויר רוח ותולדות ארץ מים. אש למעלה ומים למטה ורוח חק מכריע בינתים ומהם נולדו אבות ומהם נברא הכל:

המאור הקטן

שלש אמות - היינו שלש יסודות המכונים בשם **אמ"ש** - הם ר"ת אויר מים ואש הנמשכים מן שלשה קוי עולם, והם מכונים בשם אבות, ומכחם נמשכו התולדות וכולם הם יחד למעשה ולפעולה ההיא, אלא ויש והוא היסוד העיקרי והוא הגובר, ויש והוא הטפל ומשנהו הוא העיקר ומכוחם ומזיווגם יצאו.

עתה בא לבאר כל יסוד מהם מה הוא העיקר למעשה שמים ומה העיקר למעשה הארץ ומה העיקר לאויר שבינתיים היינו בין אש למים, וז"ש:

תולדות השמים - הם יצאו ונמשכו מן כח יסוד **אש** - הגם שבוודאי הוא כולל גם היסודות האחרים כי נקראו שמים על שם ש"שם מים" וכנודע מדרז"ל ע"ה (חגיגה יב. ומובא ברש"י בראשית ח, ח), אלא שאמרו כן כדי להורות על זה החידוש, כי פשוט הוא שנעשו תולדות השמים מן יסוד האש אלא שנצטרף עימו מים, ועל כן דרשו שנקרא בשם שמים להורות ששם מים כי הוא דבר חידוש.

ותולדות האויר - מן יסוד רוח.

ותולדות ארץ - מן יסוד **מים** - כדי שיצאו תולדות וגידולי קרקע מן מקום הלחות והמים, שתתקיים הבריאה ולא תתייבש ח"ו.

נמצא אתה למד יסוד **אש למעלה** - כי כן כח האש לעלות ללמעלה למקום השמים שמשם יסודו וכוחו והוא כח הגבורות, **ומים למטה** - כי כן דרך המים והחסדים להתפשט ללמטה להאיר ולהתפשט לכל עבר.

ורוח חק מכריע בינתים - הוא כח הרחמים העומד ביניהם.

ומהם - היינו מן היסודות הטבעיים אש מים ורוח, ומן זיווגם והרכבתם במציאות וכן מן שורשם הרוחני ויחודם שהם סוד כוחות שלש אותיות יה"ו והארתם במלכות יסוד העפר מלכות המקבל, הנה מהם **נולדו אבות** - למציאות כי כוחם הנז"ל הוא בשורש, ויציאתם להוציא מן הכח אל הפועל הוא מכונה בשם "אבות", כעין שנקראו בשם "שלש אמות" אשר מהם יצאו ונמשכו ונולדו כל הכוחות **ומהם נברא הכל.**

משנה ד

שלש אמות אמ"ש בעולם רוח מים ואש, שמים נבראו מאש וארץ נבראת ממים ואויר מרוח מכריע בינתים:

המאור הקטן

עתה בא לבאר סדרם וסדרי השתלשלותם ודורש בטבעי ורומז על הרוחני.

שלש אמות אמ"ש - הם שלשה יסודות, נמצאו **בעולם** - הטבעי והגשמי וכן ברוחני, ונקרא עולם על שם מדת העלם אור ההנהגה בתוכו היינו בכלים הנקראים עולם והם:

רוח - אור כתר שורש קו אמצעי, וממנו נמשך דעת תפארת והוא רחמים.

מים - אור חכמה שורש קו ימין, וממנו נמשך חסד.

ואש - אור בינה שורש קו שמאל, וממנו נמשך גבורה.

ומהם כח החמימות והלחות והרוח הנקרא רויה (וכמפרש בהמשך הפרק), המרכיב ומייחד בין חמימות ולחות, וכעין הטיפה הזרעית שיש בה חמימות ולחות ורוח המחיה, כן הוא בנמשל הנזכר נשפעים הכוחות במלכות כדמיון יסוד הארץ עפר, וכאשה שבעולם הזה להוציא תולדות.

ועתה חוזר על הנז"ל במשנה ג'.

שמים נבראו מאש - והוא הרומז לרוחניות הטבעית המכונה אש וע"כ הוא שמים שהוא עליון.

וארץ נבראת ממים - והוא רומז לחיות הטבעית והמרטיב והמקרר הארץ והנותן בה כח להוציא גידולי קרקע עולם וכו'.

ואויר מרוח מכריע בינתיים - הוא כח המזווג ביניהם כי הכל צריכין לאויר הן המים והן האש כי הוא הכח המרכיב והמחיה והמהווה, והוא נמשך מן קו אמצעי אור הכתר והבן.

משנה ה

שלש אמות אמ"ש בשנה חום וקור ורויה , חום נברא מאש קור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בינתים:

המאור הקטן

עוד בא לבאר כמה וכמה ענינים היוצאים מן ג' כוחות אמ"ש.

שלש אמות אמ"ש - שנתבארו לעיל שהם שלשה יסודות שבעולמות אש מים ורוח, הנה כן כדוגמתם ומכוחם נעשה גם **בשנה**:

חום - מיסוד האש בקיץ.

קור - מיסוד מים בחורף.

ורויה - מיסוד הרוח באביב ובסתיו, וז"ש:

חום נברא מאש.

קור נברא ממים.

ורוויה מרוח מכריע בינתים.

ונמצא השפעת אמ"ש בכל המציאות וכן בתקופות השנה כי כולם נמשכו השפעתם מן הנהגה של מעלה, ואלו הכוחות הטבעיים הם מורים על השפעתם הרוחנית שהם סדרי המאורות וכוחות המלאכים המקבלים מהם ומעשה הבירורים והתיקונים שנעשים מן כח הנזכר, וכח הנזכר וחכמה זו בא הספר ללמדנו.

גם נצרך זה כדי לידע בחכמת היצירה איזה זמן הוא טוב, כי בזמן הקיץ גובר בו החום הוא יסוד האש, ונמצא הוא כח הגובר, וצריך לכוין ולצרף הצירופים האחרים ביתר שאת ועוז, ולכוין שיתחברו עם זה הכח השולט אז, הגם שמוכרח להזכירו גם כן אלא שאין דומה זכרון שם המלך במקומו ובארמונו ובמדינתו, לכוחו במדינה אחרת הגם שיש לו שליטה שם גם כן, וכן הוא בנמשל.

משנה ו

שלש אמות אמ"ש בנפש ראש בטן וגויה, ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בינתים:

המאור הקטן

שלש אמות אמ"ש - הנז"ל במציאות ובשנה הנה כן הם מתחלקים בדמות האדם ממש המכונה נפש, וז"ש: שלש אמות אמ"ש **בנפש**.

ראש - הקומה שהוא כנגד השמים בעולם.

בטן - שבגוף שהוא כנגד הארץ בעולם.

וגויה - הוא כל הגוף כולו המחבר בין ראש לבטן, והוא מכוון כנגד יסוד הרוח הנמצא בלב האדם המחבר בין הראש לבין הבטן שריבוי שלו רטיבות, ובא להורות לנו שכעין שנעשה בעולם כך הוא בשנה וכך הוא בנפש, וז"ש:

ראש נברא מאש.

ובטן נברא ממים.

וגויה מרוח מכריע בינתיים.

ללמד שאין הכלל שונה אלא שווה, הגם שכל ענין הוא בפני עצמו וזה כדרכו וזה כדרכו ובחינתו, עכ"ז הם כולם מורים על אותה החכמה והיסוד שנגלה מן עשר ספירות, כי מן חכמה זו נוכל להשיג הכל ומן הצירופים המורים על אותו יסוד נמשך הכל, אשרי המשכיל בחכמת ספר הקדוש הזה.

משנה ז

שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן וחתם בהם שלש אמות אמ"ש בעולם ושלש אמות אמ"ש בשנה ושלש אמות בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

במשנה זו בא לברר ענין הנז"ל, שנעשה התכללות הכוחות אמ"ש בכל אחד מן מדות אמ"ש, בעניין שיש גילוי אלו הכוחות הן בעולם הן בשנה והן בנפש הזכר הן בנפש הנקבה, כי הגם שהם נידונים בערכין זה מול זה, עכ"ז הם כלולים בכל מידה מהם לעשות הפעולה ההיא, וכנגדן בעולם מים אש ורוח יסודות טבעים, וכנגדם למעלה אותיות יה"ו שבשם הקדוש שהם בחינת חכמה בינה ודעת בשורש, ובגוף חסד גבורה ותפארת.

והם שלש אמות אמ"ש שהם כלליות כוחות קו ימין קו שמאל וקו המכריע האמצעי, והם בחינות כוחות צירופים של חסד דין ורחמים, כי צירוף בדרך יושר הוא חסד קו ימין, ובדרך אחור קו שמאל דין, וצירוף כלול מיושר ומאחור הוא תפארת רחמים הנקרא "טוב" ב' פעמים, כי יום שלישי של מעשה בראשית הוא תפארת המכריע על ב' קווין, ב' כתובים המכחישים זה את זה, שהם חסד וגבורה שהיו בבחינת מחלוקת, ולכן במעשה הבריאה כתוב ב' פעמים "כי טוב", כי התפארת אמר לקו ימין שהוא חסד כי טוב, וכן אמר לקו שמאל שהוא גבורה כי טוב, ועל ידי כן קיים הארה של שניהם.

והנה בכאן דורש בג"ר שהם סוד אריך אנפין אבא ואמא, ואלו החו"ב עולים לקבל את השפע מן אריך אנפין, וזה השפע מקבלין אותו בין תרין דרועין חסד וגבורה שמקבלין מן חו"ב והם שנים, והאמצעי המכריע ביניהם סוד התפארת מקבל משניהם ומריק

אל נצח והוד, והם מריקים אל היסוד ונותן אל המלכות.

והנה מן אלו הכוחות נעשים הצירופים העושים השינויים בעולם שנה נפש, וז"ש:

שלש - יסודות הם שורשים, וכבחינת אם המולדת הוולד ההוא, ועל כן נקראו בשם **אמות** - מלשון אם למקרא אם למסורת, והם ידועים בטבע בשם כינוי יסודות אויר מים ואש, שהם בחינת קו אמצעי המכריע בין קו ימין חסד ובין קו דין אש הנכללים באותיות. והנה בזה הצירוף הרחמים והחסד גוברים על הדין (והיפוכו לירוף שמ"ש שהוא מורה שהאש והדין הוא הקודם והגובר וכעין דרשת רז"ל (שבת לב.) "שמא אין עופיס לו נס" וק"ל).

אמ"ש - והנה בזה נכללו שלושה סדרי מערכות צירופים הרמוזים באמ"ש, מהם אומן משקל שער **וכנודע** (ועיין באריכות בפתיחה הכוללת לספר יצירה הנה היא לפניך בסוף החיבור), ובאלו ג' כוחות אורות וצירופים שיוצאים ונמשכים מהם נעשו כל הפעולות, והוא ית"ש הוציאם מן זיווגי הספירות.

חקקן - באותיות בתחילה בדרך חקיקה כללית, והוא הוציאם מן בחינת מאציל אל הנאצלים, ונקראו בשם זה על שם הכתוב "כי חלק ה' עמו" (דברים לב, ט), וכנודע דרשת רז"ל בזה, וכמו כן אלו הספירות הקדושות הנה מצד התמשכות אור א"ס בהם נעשים ונחשבים לבחינת אלהות מצד זה, כמובא בעץ חיים.

חצבן - וחזר וחצבן כל אחד ואחד בפני עצמה.

צרפן - ואחר שנחצבו צרפן בכמה צירופים לתכלית בריאתן של הברואים עד אין מספר, כי כולם נתהוו מצירוף האותיות שהם אורות למעלה וגופות למטה, והוא ית"ש המשיך האור בהם לעשות הפעולה שצריך לצאת על ידי אלו צירופי אותיות, ועל ידי כן נעשה בהם היחודים והזיווגים והוציאו לפועל מעשי הבריאה.

וכדי שיתמשך מעשה ההוא והפעולה והשפע ההוא בעולמות, חתם הבורא ב"ה כח הנזכר באלו האותיות כדי שלא תפסק מהם כח הציור והכלי להיות תמיד ממשיכים הפעולה לעשות אותו המעשה, וז"ש:

וחתם בהם - באותיות.

שלש אמות - היינו כח המאורות קו ימין וקו שמאל שהם מדת הרחמים ומדת הדין, והם כח האור והזכות והעוביות, וכח התכללות מדת הרחמים בדין שהוא קו אמצעי, שהוא נעשה בכל ענין וענין בפרטיות ביחודים שלו, ועל כן אלו היחודים הם נעשים בפני עצמם לכל ענין וענין לפי הכח והמדה שנצרך, ונוכל לידע זה לפי "שם התואר" של אותו העניין, וזה סוד מש"כ "לעשות לרוח משקל" (איוב כח, כה), כי על ידי הצירופים נעשה לרוח העליון משקל, בסוד למשקל האותיות, לעשות הענין ההוא יחוד וצירוף פלוני ענ"ג והיפוכו נג"ע וכן כולם, ולזה צריך כח שלשה רישין הנזכרים, וז"ש:

וחתם בהם שלש אמות אמ"ש בעולם - שהם רוח מים ואש, המפורשים במשנה ד'.

ושלש אמות אמ"ש בשנה - שהם חום קור ורויה, המפורשים במשנה ה'.

ושלש אמות אמ"ש בנפש - שהם ראש בטן וגויה המפורשים במשנה ו'.

והיה זה הן בזכר המשפיע והן בנקבה כח המקבל, וז"ש: **זכר ונקבה** - אלא שנתחלפו הצירופים בין זכר לנקבה, כי זכר הוא בסדר אמ"ש ונקבה בסדר אש"ם. ובא להורות שגם בעולם וגם בשנה וגם בנפש יש בחינת זכר ובחינת נקבה, והם כח העוביות וכח האור חסדים וגבורות, והם ב' בנינים בנויים זה בזה דבר נפלא, וארוך ביאורו איך נעשה והמשכיל יבין. כי כל מציאות הבריות בכח האותיות הוא בחיבורי האלפא ביתות הנעשים מן האותיות. אמנם דע שיש שני מיני אותיות, יש אותיות כמו שהיו במלכין קדמאין שנשברו כי גם שם היה טנת"א ומשם יצאו ונמשכו כח הקליפות ותולדותיהם והם אותיות של בחינת ב"ן, אמנם מן אותיות של בחינת מ"ה הנה בכחם להמשיך תיקון וכו'.

משנה ח

המליך אות אל"ף ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אויר בעולם רויה בשנה גויה בנפש זכר ונקבה. המליך אות מ"ם במים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זהר ונקבה. המליך אות שי"ן באש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

המליך אות אלף ברוח - הנה נודע וכבר נתבאר לעיל ענין היות שלש אמות אמ"ש יסוד לכל המציאות:

מ - דוממת, שהיא מים, ראש הקו הימין.

ש - שורקת, שהיא אש, והוא ראש קו השמאל.

א - שהוא אויר, מכריע בינתיים ראש קו אמצעי.

והנה אות א' מכוון כנגד ספירת כתר, וז"ש: **וקשר לו כתר** - שהוא אות א', וזה שכתב לעיל (בפרק ב' משנה ד') "אלף עם כולן וכולן עם אלף" שהוא אור הכתר המכריע בין חכמה ובינה, ועל כן הוא אומר "ורוח חק מכריע בינתים" (לעיל משנה ג').

והנה ענין לשון המליך הוא כאומר שהמליך אותה על כל שאר האותיות כדי שתוציא מן הכח אל הפועל רצונו, והיינו שהמשיך בה אור רוח עליון, אור אין סוף, אור התיקון, כדי שתעשה הפעולות ותזדווג עם כל שאר האותיות ויעשה הפעולה, וז"ש: **וקשר לו כתר.**

והנה אות א' הוא סוד אלופו של עולם והוא טמיר וגנוז בגויה, ואות ב' הוא ב' אלפין, אות ג' הוא ג' אלפין וכו', עד אות ת' שהוא ד' מאות אלפין, ואם כן האות הקרוב אל החיות הרוחני אור אין סוף הוא אות א', ואח"כ יורד ומתלבש זה בזה ונתרחק מן החיות עד אות ת' שהוא מלכות שבמלכות, ואח"כ צריכים לחזור ולהעלות האותיות התורה מאות ת' עד אות א' (ועיין זה בבעש"ט על התורה בראשית אות כ"ב).

והנה מן כח צירוף האותיות שהם כנגד הספירות נעשו ונבנו העולמות ומה שבהם, והיה הוא ית"ש צופה ומביט באותיות באיזה מהן יעשה עולמות. **וצרפן** - לאותיות **זה בזה, וצר בהם** - באלו הכוחות והזיווגים שנעשו מן האותיות ביחודן וצירופן, אלף עם כולם וכולם עם אלף, וקשר לו כתר היינו שהמשיך בו אור האלוקות העושה והמחדש.

והנה מן אלו הפעולות הנה הוא ית"ש יצר מציאות עש"ן (ר"ת עולם שנה ונפש) באלף, וז"ש:

אויר בעולם.

רויה בשנה.

גויה בנפש זכר ונקבה.

המליך אות מ"ם במים - היינו העלה אות מ' למשוך כח ואור קו ימין שממנה נמשך המים, **וקשר לו כתר** - והמשיך בו אור האלוקות שהם בחינת מדריגות כוחות אותיות רוחניות המתלבשות באותיות הרשומות.

וצרפן - לאותיות **זה בזה.**

וצר בהם - ביחוד אות מ' בכ"ב אותיות וכ"ב אותיות באות מ', והוציא מזה ג' מדריגות עש"ן, והכח הגובר בהם הוא יסוד המים, ויצא מזה:

ארץ בעולם - כדי שתהיה רוויה מן מים ויצאו ממנה גידולי קרקע.

וקור בשנה.

ובטן בנפש זכר ונקבה.

המליך אות שין באש - בקו שמאל בינה שממנה נמשך האש, **וקשר לו כתר** - אור הרוחניות העליון הנגלה בכתר דא"ק מכח אור אין סוף שנגלה בו.

וצרפן - לכ"ב אותיות.

זה בזה - אות ש' עם כ"ב וכ"ב עם ש'.

וצר בהם שמים בעולם.

וחום בשנה.

וראש בנפש זכר ונקבה.

משנה ט

כיצד צרפן אמ"ש אש"ם, מא"ש מש"א, שא"ם שמ"א. שמים אש, אויר רוח, ארץ מים. ראשו של אדם אש, בטנו מים, לבו רוח:

המאור הקטן

כיצד צרפן - אלו אותיות אמ"ש שהם בחינת שורשי שלשה קווים, ובצירופם יש בהם ששה צירופים, והם צירוף ג' אמות אויר מים אש הוא ר"ת אמ"ש, ובצירוף זה הרחמים והחסד גוברים על הדין, ובהיפוכם הוא צירוף שמ"א, הוא רומז שהאש והדין הוא הקודם והגובר, והבן והקש בכל הצירופים.

ודע שהם תיבה בת ג' אותיות שורשיות שמתחלקות לששה צירופים כנגד הששה קצוות שהכל נברא לפי ערכם, והם סוד ששה קצוות העולם וצירופי שם יה"ו, כל אחד בצד אחד כמו שיתבאר בס"ד ובל"נ, ואלו ג' כוחות אמ"ש בצירופם הנזכר הם סוד המוחין הבאים לז"א הוא הו"ק, וכפי הצירוף כך הוא, ובא השפע והמוחין וגילוי שם יה"ו בזה המידה מן ששה קצוות חג"ת נה"י, ולזאת בא ללמדנו עתה, ששה צירופי אמ"ש שהם ג"ר המוחין, שבששה צירופם נעשים הששה קצוות והנהגתם, ולזאת בא לבאר ולהורות לנו אלו ששה צירופי אמ"ש כזה:

א - **אמ"ש** - ר"ת אויר מים אש, ומורה על הרחמים והחסד שהם הקדימו לאש שהוא דין, וצירוף אותיות וי"ה מן השם הקדוש שהוא צירוף צד מזרח, וכמ"ש "שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה" (פרק ו' משנה יד).

ב - **אש"ם** - ר"ת אויר אש מים ומורה על רחמים ודין ואח"כ חסד, וצירוף וה"י והוא צד מערב, וכמו שכתוב "ופנה לאחריו וחתמו בוה"י", והוא מורה על אחור ודין (עיין בפרק ו' משנה יד והא לך המלאכה לגמור).

ג - **מא"ש** - ר"ת מים אויר אש, ומורה על קדימת מים הוא חסד ואחריו רחמים וסופו דין.

ד - **מש"א** - ר"ת מים אש אויר, ומורה על חסד וגבורה ואח"כ רחמים.

ה - **שא"ם** - ר"ת אש אויר מים, ומורה על דין ראשון ואח"כ רחמים ובסוף רחמים.

ו - **שמ"א** - ר"ת אש מים אויר, ומורה על אש הוא הדין ראשונה ואחריו מים חסד ולבסוף רחמים אויר.

עתה חוזר לבארם מה כח יוצא מהם בפרטיות בעולם ואח"כ באדם:

שמים - שורשו וכוחו מן **אש** - מן קו שמאל בינה וגבורה.

אויר - שורשו וכוחו מן **רוח** - מן קו אמצעי דעת ותפארת מכח כתר.

ארץ - שורשו וכוחו מן **מים** - מן קו ימין חכמה וחסד.

וכן באדם בבנין איבריו שהוא עולם קטן (תיקוני זהר תקונא שתין ותשעה דף קנ):

ראשו - של אדם כנגד השמים שנברא מן כח **אש**.

בטנו - של אדם כנגד ארץ שנברא מן כח **מים**.

לבו - של אדם באמצע כנגד אויר שנברא מן כח **רוח**.

משנה י

שלש אמות אמ"ש. נוצר עם א' רוח אויר רויה גויה חק לשון בינתים. נוצר עם מ' מים ארץ קור בטן כף זכות. נוצר עם ש' אש שמים חום ראש כף חובה, זהו אמ"ש:

המאור הקטן

שלש אמות אמ"ש - הם שלשה יסודות ימין שמאל ואמצע, וכנגדם צירופי אותיות בדרך יושר ובדרך אחור ובדרך ישר ואחור, והם צירופי שם יה"ו בח"י צירופים שלהם (שנתבארו במשנה יד פ"א ע"ש), והם סוד המשכות האור והשפע בכמה מיני זיווגים ויחודים והמשכות, ונתבאר מעט בחכמת הצירוף, ונרמז בתיבת אמ"ש שהוא ר"ת אומן משקל שער.

והם כלל מערכות יחודים וצירופי אותיות שמהם נעשה הכח למעשה העולמות כולם בעולם בשנה ובנפש, בהמשכת זרועות עולם "כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע", פעמים זה גובר ולפעמים זה גובר ולפעמים בשווה, והם כל כלל הרצונות והכוחות המרכיבות העולמות, ואם כן משלש אמות אמ"ש ומזיווגם והמשכתם בפרצופים של מעלה נעשה כל המציאות, וז"ש:

נוצר עם - ר"ל בצירוף וביחוד אות **א' רוח אויר רויה וגויה חק לשון מכריע בינתים** - כי מן אות א' שהוא ר"ת אומן, שהוא צירופי האותיות העושים פעולה וכו', וגם בפשטות אות א' הנה בו נגלה אור קו האמצעי, רוח ביסודות, ואויר בעולם, ורויה שהוא תקופת אביב בשנה, וגויה שהוא הגוף, והוא חוק שהוא יסוד מכריע, וכנגדו בגלגלתא הוא אבר הלשון שהוא דעת, וכמ"ש "מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ו), המכריע בין חכמה ובינה בינתים. וגם בחכמת הצירוף והמעשה החכמים למדו להבין ולהורות שמן הפעולות שנעשים בלשון, נמשכים הכוחות של צירופי האותיות, כי בלשון תלוי המשכת כח הרוח הרוחני, כי הוא נקשר בה והוא לש את המאכל, היינו התיבה ההיא, ומגלגל אותה למקום הצריך, בדרך התפשטות ורצוא, ובדרך חזור, ובדרך יחוד וצירוף מימין ומשמאל וכו' כנודע לחכמים, ואיני דורש בחכמה זאת בזה החיבור אלא לפרש הפשט בדרך חכמת הקבלה באתי, ובמקום אחר נדבר בו בס"ד.

נוצר עם - **אות מ' מים ארץ קור בטן כף זכות** - כי מן אות מ' שהוא ר"ת משקל, מן משקל האותיות שבו נעשה כוחות שבמציאות, וגם מן אות מ' נמשך ביסודות מים שהוא המרווה העולם, והוא רומז לחסד, ובעולם נעשה ממנו הארץ כדי שתהיה רוויה ממים ויוכלו גידולי קרקע להזרע בה ולגדול [וזהו ענין שנקרא חלק מן הארץ נגב מלשון שהוא נגוב מן המים שנמצא בשאר מקומות], וגם נעשה מן זה הכוח והיסוד קור בשנה, שאז מתגבר הלחות והקרירות, ובטן בגויה, וימין שהוא כף זכות במדת המשפט הנה הוא קו ימין התופס לזכות.

נוצר עם - **אות ש' שמים חום ראש כף חובה** - כי מן אות ש' נמשך ונעשה הכח של חום בשנה, שאז גובר האש והחום, וראש בגוף האדם, על שם חמימות הנולד מן תנועת השכל, כי מן תנועת השכל בראש נולד חמימות בלב, ומן כח החמימות שבראש נעשה הכח של הבישול והלחות מתאדה, וממנו נעשים המחשבות ויציאת השערות מן הראש, ושמים בעולם, והוא כנגד מדת הדין, הוא כף חובה התופסת הדבר לחוב.

והם שלשה קווי עולם חסד דין ורחמים, ושלשה היסודות אש מים ורוח, שלשה חכמות צירוף אומן משקל שער, שהם הכוחות העושות והמרכיבות כח כל המציאות, ובא ללמד ולהורות הכל בתיבה אחת, שידע האדם שכל מה שכלול בה מעט המחזיק את המרובה, וז"ש: **זהו אמ"ש.**

סליק פרק שלישי

פרק רביעי

הקדמה ופתיחה לפרקים ד-ה

הנה בתחילת בפרק ד' נדרש סוד גילוי האותיות **בג"ד כפר"ת** אשר הם **בשבע תחתונות** חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ואור הדעת שהוא נשמת הו"ק, והם כנגד פרצוף **זעיר אנפין**, ועל שם התכללות מדת הרחמים בדין שנעשה בששה קצוות להיות כל מידה כפולה מבחינת האור והעוביות שבה.

ומענין זה נמשך אחר כמה מיני השתלשלות בחינת **כח היושר**, וכח ההיפוך הוא **כח התמורה** להיות דבר והיפוכו, כי בחינת הפירוד למטה בטוב ורע הוא נמשך בשורש מן **חסד וגבורה**, ואפילו יצר הרע ויצר הטוב נמשכים בשורש מן חסד וגבורה כמבואר בספר "מאורי אור". ונתבאר בכאן בזה הפרק ענין גילוי שבע כוחות הקדושות, חכמה, עושר, זרע, חיים, ממשלה, שלום וחן, ומן כח הפירוד והתמורה נמשכו שבעה כוחות ההפך, אולת, עוני, שממה, מוות, עבדות, מלחמה וכיעור.

והנה מן כח השבע תחתונות נמשכים **שבע נהרות** איתן בכל העולמות, וכנגדם הם **שבעה היכלות** הקודש, וכנגדם הם **שבעה שחקים**, וכמה וכמה כוחות הנמשכים מן שבעה הנ"ל, כל השביעין חביבין, **שבעה כוכבי הלכת**, ולמטה בעולם התחתון הנה הם **שבעה ארצות**. ואם תרצה ללמוד כמה חכמות בהנהגתם צא ולמד בספר "החכמוני" פרק רביעי ושם נתבאר זה, ולא היה בי הכח להעתיק לשונו וע"ש, ועכ"פ הנה מן שבע הנ"ל באדם הם שבעה פתחים ושערים שבגולגלתא והם השערים שבנפש.

והנה אלו האותיות בהמשכת **אור עליון** בהם נתכללו ונזדווגו בשאר האותיות והאותיות בהם **ברל"א שערים**, ומכחם נמשכו אלו המאורות והכוחות, וסדר יציאתם למשול ולגלות האור שבתוכם נתבאר בזו המשנה במאמרה "המליך" וכו', ועל המשכת אור האין סוף באותה האות הוא אומר "וקשר" וכו'.

והנה כמה וכמה רזים טמירין כלולין בזה הפרק בסוד הנהגה עליונה וצירופי אותיות שבה, ואנחנו לא נתעסק בהם אלא ברמז, אבל נדרוש בחיצוניות ההנהגה שלהם הנגלית בכוכבים ובמזלות וכו' המבוארים לקמן בפרק ה'.

והנה אחר שנתבאר לנו לעיל בפרק ג' סוד **ג' אותיות אמ"ש** שהם בג"ר, ואח"כ בפרק ד' ביאר לנו סוד **שבעה אתיות כפולות** שבז"ת והנהגתם במציאות, עתה בפרק ה' בא לדרוש ולבאר סוד **י"ב אותיות פשוטות** הנמשכות בהנהגתן במלכות מן כח כפילות אות וו שבתפארת, כי כן ב' פעמים ו' הם י"ב והם פועלים במלכות, ונקראו פשוטות על שם הנהגת המלכות שהיא מקבלת הנהגה מלמעלה ואין לה מעצמה כלום וע"כ הם אותיות פשוטות, ומכח יחודן וזיווגן של אלו הי"ב אותיות עם שאר האותיות והאותיות בהם בזיווג שנתבאר בפרקים הקודמים הם רל"א שערים.

והנה אלו הי"ב אותיות פשוטות שהם י"ב בחינות כוחות האותיות, הם המוציאים לפועל הכוחות שבמציאות הרוחני והגשמי מכח **י"ב צירופי שם הוי"ה ב"ה** המורים על סוג ההנהגה והדרך ההוא, וכנגדן הם **י"ב עדים נאמנים בעולם שנה נפש**, והם י"ב כוחות שבנפש שהם ראייה ושמיעה, רוח ושיחה, לעיטה ותשמיש, הילוך ורוגז, שחוק והרהור, שיחה ושינה, וכנגדם הם ב' ידים וב' רגלים, ב' כליות וכבד, מרה וטחול, המסס הקורקבן והקיבה.

וכן הם **שנים עשר מזלות** וכנגדם **י"ב חודשים** והם כנגד:

טלה - ניסן	עקרב - מרחשון
שור - אייר	מאזנים - תשרי
תאומים - סיון	קשת - כסליו
סרטן - תמוז	גדי - טבת
אריה - אב	דלי - שבט
בתולה - אלול	דגים - אדר

והם יוצאים מן כח **י"ב אותיות פשוטות** שהם הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, ואדוקין הן "**בתלי**" שהוא כח השולט במזלות, והוא כמו הממוצע שבו מתלבש הנהגה העליונה, והיא המתלבשת והשולטת בי"ב מזלות, וכנגדם הם **י"ב גבולי האלכסון** השולטים במציאות, ועיין בספר "החכמוני" פרק חמישי ותשכיל כמה טובות בענין הנזכר.

גם נתבאר בזו המשנה מה שהעלה המאציל האותיות "**למלוך**" וקשר בהם אור האלוקות והוציאם לפעול במעשי הבריאה.

ומאחר ונתבאר לנו באלו הפרקים ד' וה' עניני הכוכבים והמזלות אמרתי להועילך קורא נעים בקיצור ראשי ידיעות באלו הדברים מש"כ אנן בעניותין בספר מאורות אליהו פתיחה לחכמת הקבלה פרק ח', ומכלל כולם תוציא לך הידיעה וה' יגמור בעדנו הנה הוא ערוך לפניך בסוף זה החיבור אחרי שער הצירוף.

משנה א

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חיים שלום חכמה ועושר וזרע וחן וממשלה מתנהגות בשתי לשונות שהן כפול של תמורות ב"ב ג"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת תבנית רך וקשה גבור וחלש והן תמורות, תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

המאור הקטן

שבע - אותיות **כפולות** - בהברתן, כי יש להם הברה דגושה והברה לא דגושה, ואם כן הם כפולות בפעולתן, והם אותיות **בג"ד כפר"ת**.

והנה דגוש הוא בחינת גבורה ודין, והוא כמו מחייב שיהיה ההברה דווקא כך או כך, ואות שאינה דגושה מרמזת על חסד בהיותה בהברה קלה. והנה יוצא מהם שבע כוחות טובים ותמורתן, וע"כ הם נקראים כפולות.

והנה מן אלו כוחות הספירות חג"ת נהי"ם המתלבשים בבחינת האותיות בג"ד כפר"ת הוציא המאציל ב"ה בהיותן מתגלגלין ומזדווגין עם כל האותיות אלו הדברים, וז"ש: **יסודן חיים שלום חכמה ועושר וזרע וחן וממשלה**.

והן **מתנהגות** - היינו ביטויים הם **בשתי לשונות** - שהם בדגוש ובלא דגוש, וביושר ובתמורה, שהם שתי לשונות שהן - אותיות בג"ד כפר"ת, משמשות לביטוי **כפול** - שהוא גילוי שבע כוחות הנ"ל שם חיים ושלום וחכמה וכו' וההפך שלהם, כי תמורת חיים הוא המוות ותמורת השלום הוא המחלוקת והמלחמה וכו'.

והם כולם של **תמורות** - אותיות:

ב' - דגוש **ב'** - לא דגושה.

ג' - דגושה **ג'** - לא דגושה.

ד' - דגושה **ד'** - לא דגושה.

כ' - דגושה **כ'** - לא דגושה.

פ' - דגושה **פ'** - לא דגושה.

ר' - דגושה **ר'** - לא דגושה.

ת' - דגושה **ת'** - לא דגושה.

אשר הם כוחות האותיות ובהיותם דגושות או חסרים הדגש, הנה הם **תבנית** - של **רך וקשה** - שהם באים מן שורש כח האורות והעוביות, וביותר פרט הן חסדים וגבורות, כי דגוש הוא השורש והתבנית לקשה, והלא דגוש הוא השורש והתבנית לרך, וכך עוד הם הכח והתבנית של **גבור וחלש** - כי גבור שורש ותבנית של דגוש, וחלש מן שורש לא דגוש.

וכנגד ב' בחינות תבניות אלו הן ב' בחינות בהנהגה ובמציאות, מדת הטוב היוצא מן האורות ומדת חסד, ומדת הרע הנמשך ונשתלשל אחרי ריבוי צמצומים ולבושים, היוצא ויונק כוחו מן סיגי הגבורות ומן שורשי וכח העוביות. והנה ב' בחינות תבניות אלו בהנהגה הם בכל שבע כפולות, והן שבע מעלות לכסא, ותמורתן "שבע יפול צדיק", שהם זה לעומת זה הנמשכים מן שבע אותיות בג"ד כפר"ת ואלו הם סדרן ותמורתן:

תמורת חכמה אולת.

תמורת עושר עוני.

תמורת זרע שממה.

תמורת חיים מוות.

תמורת ממשלה עבדות.

תמורת שלום מלחמה.

תמורת חן כיעור.

והנה אלו הז' כוחות המתגלגלות בצירופים מן כח הספירות השופע בהן, הנה הם מוציאות כוחן בז' כוחות הכוכבים שצ"מ חנכ"ל להנהיג המציאות. ומענין זה נמשך מה שלפעמים המזל עולה ומטיב ולפעמים הוא נופל ואזי מריע מזלו של אדם, כי כח המציאות נוצר ומונהג מן ב' כוחות אלו הכפולות.

משנה ב

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבעה ולא ששה שבעה ולא שמנה מכוון שש צלעות וששה סדרים והיכל הקדש מכוון באמצע ברוך כבוד ה' ממקומו הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, והוא נושא את כולן:

המאור הקטן

אלו הם **שבע** - אותיות **כפולות** - הם **בג"ד כפר"ת** - אשר ביטויים הוא כפול, כי אפשר לנו לבטאם באותיות דגושות ובאותיות שאינם דגושות, ועל כן נקראו כפולות, וכן על שם הכוחות הנגלים והיוצאים מהם, שהם שבע כוחות טובים המרכיבים הנהגת היושר, וכנגדם שבע כוחות התמורה שהם שבע כוחות דמסאבותא, שהם ז' מדורי גהינם וכו', היוצאים מן סיגי העוביות והעכירות, והם יוצאים מן התבנית של האות ההיא בהיותה דגושה.

והם כנגד שבעה ספירות הבנין, כי הנה בפרק הקודם ביאר לנו סדרם של הג"ר אמ"ש, ועתה בא לבאר סדרם של השבעה תחתונות חג"ת נהי"ם, וכנגדם הם שבעה ימי השבוע כל יום ספירה אחת שולטת, וכולם נותנים כוחם בה בזו הספירה, ומאחר ונודע כבר היות המלכות פרצוף נוקבא בפני עצמו, היה לי לחשוב שמא הוא נפרד מן שבע ימי הבנין, לזאת בא ומודיע שאין הדבר כך, כי הגם שהמלכות פרצוף בפני עצמו עכ"ז הוא אחד מן השבע, מכיוון היות המלכות משלימה הכח לששה ספירות שבז"א, וז"ש:

שבעה - ספירות הבנין **ולא ששה** - הגם שכללות ספירות הזכר הינם ששה והמלכות הוא פרצוף הנוקבא, עכ"ז הנה היא מיוחדת ומתייחדת עם הז"א ומשלימתו לשבעה, והיא אחד עמו (כמבואר בכוונת ק"ש בתיבת אחד, הוא הז"א שהוא אח לנוקבא שהיא ד' וכו' יע"ש).

והנה נודע היות ספירת הדעת היא הנשמה הפנימית לו"ק, ואם הם שבעה ספירות כנ"ל היה לנו לחשוב שמא יצטרף הדעת אליהם להיות להם לקומה אחת, כי תינח בג"ר אינו מצטרף וכנ"ל במשניות קודמות, אבל בז"ת מאחר והוא הנשמה הפנימית אליו אם כן הם שמונה ספירות, לזאת הוא משיב שאין הדבר כן והם **שבעה ולא שמונה**.

ועתה שב לבאר ענין האמור היות הדעת נשמה פנימית אל הששה קצוות, וז"ש:

מכוון שש צלעות - והוא במגן דוד פועל ששה צלעות כזה: שהם שלש בימין ושלש בשמאל, שהם חסד תפארת ונצח בימין, וגבורה הוד ויסוד בשמאל, ובאמצע הוא היכל הקודש אשר הוא מכוון באמצע הוא אור נשמת הו"ק שהוא הדעת המתפשט בו"ק.

ועוד כמה מערכות יש כנגדם שהם הכוחות הנפעלים מהם וכנגדם, והם הנ"ל **וששה סדרים** - שהם ששה סדרי משנה והם:

זרעים - בחסד

מועד - בגבורה

נשים - בתפארת

נזיקין - בנצח

קדשים - בהוד

טהרות - ביסוד

וכנגדם הם שבעה היכלות:

היכל לבנת הספיר - יסוד ומלכות.

היכל עצם השמים - הוד.

היכל נוגה - נצח.

היכל הרצון - תפארת.

היכל זכות - גבורה.

היכל אהבה - חסד.

היכל קדש קדשים - דעת, הכולל בתוכו אור הג"ר שהם הכתר החכמה והבינה.

ונמצא הם ששה היכלות והיכל הקודש הוא באמצע משפיע לכולם, וזה שכתב אחר שהם ששה סדרים, **והיכל הקדש מכוון באמצע**.

והנה כנגד מערכות עליון הנזכרים, הם בעולם העשיה שבעה כוכבים שבעה גלגלים והם:

א - הגלגל הקטן שבכולם הוא גלגל הירח והוא הראשון הקרוב אלינו שוכני ארץ.

ב - הגלגל השני הסמוך לגלגל הירח הוא כוכב.

ג - הגלגל השלישי הוא נוגה.

ד - גלגל השמש.

ה - גלגל מאדים.

ו - גלגל צדק.

ז - גלגל שביעי שבתאי .

ונכללים בר"ת שצ"ם חנכ"ל, והם שבעת כוכבי הלכת ונקרא כך על שם שיש להם מהלך בעובי הרקיע, זה ממהר וזה מקצר, והשמש הוא באמצע והם מקבלים ממנו. והנה כנגד שבעה ושבעה מוצקות הם שבעה קני המנורה היוצאין מן המוח, והם שבעה שערים בנפש, והם חיים ושלום, חכמה וחן, עושר זרע וממשלה. וכן הם נקבעים בשבעה שערים שבראשו של אדם אשר הם כנגד שבעת הכוכבים הנ"ל ושבעת ימי השבוע, ומקבלים מן שבעה ספירות הנ"ל באופן זה:

א - ספירת חסד אשר שולט ביום ראשון, וכנגדו כוכב חמה בעולם, ועין ימין באדם.

ב - ספירת גבורה אשר שולט ביום שני, וכנגדו כוכב לבנה בעולם, ועין שמאל באדם.

ג - ספירת תפארת אשר שולט ביום שלישי, וכנגדו כוכב מאדים בעולם, וחוטם ימין באדם.

ד - ספירת נצח אשר שולט ביום רביעי, וכנגדו כוכב בעולם, וחוטם שמאל באדם.

ה - ספירת הוד אשר שולט ביום חמישי, וכנגדו כוכב צדק בעולם, ואוזן ימין באדם.

ו - ספירת יסוד אשר שולט ביום שישי, וכנגדו כוכב נוגה בעולם, ואזן שמאל באדם.

ז - ספירת מלכות אשר שולט ביום שבת, וכנגדו כוכב שבתאי בעולם, ופה באדם.

והם מהשפעתם והארתם והכאתם באדמה, מולידים ומצמיחים שבעה מיני מתכות: עופרת ונחושת, ברזל וזהב, כסף בדיל וכסף חי.

וכנגדם הם שבעה אקלמים בעולם ושבע רקיעים למעלה: ערבות וזבול, מעון ומכון, שחקים (הכולל ג' רקיעים) ורקיע.

ואחר כל האור והכבוד הזה, פותח בלשון רצונו ושבח ברוך כבוד ה' ממקומו הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו והוא נושא את כולן.

משנה ג

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם ז' כוכבים בעולם ז' ימים בשנה ז' שערים בנפש שבעה ושבעה:

המאור הקטן

שבע כפולות - שהם האותיות **בג"ד כפר"ת** - הנה הם **יסוד** - לכל מדריגות השבע, והם שבעה עולמות, שבעה רקיעין, שבעה ארצות, שבעה ימים, שבע נהרות, שבעה מדברות, שבעה ימים, שבע שבועות, שבע שנים, שבע שמיטין, שבע יובלות וכו' וכהנ"ל במשנה קודמת, שהכל יצא מהם בכח גלגול שבע אותיות הנ"ל בשאר סדרי האותיות.

והנה מן אלו כוחות שבעה ספירות ואותיותיהם יצא הכל בכמה וכמה סדרים, וז"ש:

חקקן - לשון חקיקה הוא, כמו שחוקק האות דרך משל על לוח ונוטל התוכן, כמו כן עשה הקב"ה באלו האותיות, ועשה בהם כעין נתיבות וכמו ערוגה שהמים מתפשטין בתוכה, ובהם חקק את כל היצור ומה שיצא מן אלו האותיות, כי הכל הוכן כבר בעת החקיקה.

חצבן - לשון חציבה והוא מורה על הלוקח האות מן הלוח וכמו חוצב אבנים מן ההר ולוקחם עמו.

צרפן - הוא צירוף שתי אותיות יחד וכמו אות א' עם ב' הם א"ב וכו' כולם.

שקלן - הוא משקל האות איזה כח יש בה והוא מבחינת כף זכות הוא רל"א שערים פנים.

והמירן - הוא משקל האותיות בכף חובה הם רל"א שערים אחור.

ואח"כ הוא ית"ש כללן יחד בלשון וברא בהן את כל העולם וכמ"ש "בדבר ה' שמים נעשו" (תהלים לג, ו), כי כל הדברים שבכל העולמות נצטיירו באותיות על ידי צירופין וחילופין בכל מיני חילופין הנכללים באלו הלשונות.

וצר בהם - באותיות בג"ד כפר"ת בזיווגן וצירופן עם שאר האותיות.

ז' כוכבים בעולם - שהם שצ"ם חנכ"ל.

ז' ימים בשנה - שהם שבעה ימים בשבוע.

ז' שערים בנפש - הם שבעה שערים המבוארים בזוה"ק (ח"ג קיח.) על הפסוק "משגיח מן החלונות" (שיר השירים ב, ט) וז"ל: ואלין אינון חלונות דעיינין ואודנין ונוקבי חוטמא ופומא עכ"ל, שנכנסין ויוצאין בהם החושים מן המוח אשר הם כנגד שבע אותיות בג"ד כפר"ת כזה:

אות ב' - אוזן ימין חכמה.

אות ג' - אוזן שמאל בינה.

אות ד' - עין ימין נצח.

אות כ' - עין שמאל הוד.

אות פ' - חוטם ימין.

אות ר' - חוטם שמאל דעת הכולל חו"ג.

אות ת' - פה שבראש מלכות (עין ע"ח שער עגת"ל פרק ו').

והנה זה הסדר הוא כולל גם החב"ד, אבל על פי מה שנתבאר בכאן הוא על הז"ת לבד, א"כ יותר פשוט לסדרם באופן זה:

אוזן ימין ושמאל - חסד וגבורה.

חוטם - תפארת.

ב' עינים - נצח והוד.

לשון - יסוד.

פה - מלכות.

ואם נרצה לכוללם עם הג"ר גם נכון לסדרם באופן זה:

גלגלתא - כתר ומה שבתוכו.

ב' עינים - חכמה ובינה.

ב' אוזנים - חסד וגבורה.

חוטם - דעת ותפארת.

ב' שפתים - נצח והוד.

לשון - יסוד.

פה - מלכות.

והכל הולך אל מקום אחד.

ועכ"פ הם שבעה שערים בנפש והם כנגד שבעה אותיות הנ"ל ולכן הם **שבעה** - אותיות **ושבעה** - מוצקות, הם הספירות המניבות לאלו אותיות והכל יוצא ונמשך מהם.

משנה ד

כיצד צרפן שתי אבנים בונות שני בתים, ג' אבנים בונות ו' בתים, ד' אבנים בונות כ"ד בתים, ה' אבנים בונות ק"כ בתים, ו' אבנים בונות ז' מאות ועשרים בתים, ז' אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האזן יכולה לשמוע:

המאור הקטן

עתה בא לבאר סדר הצירוף שבאותיות איך הוא נעשה.

כיצד צרפן - לאלו האותיות.

הוא ית"ש בנה מהם בנין כל העולמות כדמיון הבונה בנין אבנים שהוא מוכרח להניח שורה של אבנים ראשונה, ועל כל אבן שביסוד הוא מניח עוד שורה של אבנים אבן זו על אבן זו, נמצא הם שבעה אבנים "יסוד" שהם הראשונים, ועליהם הוא בונה עוד אבנים ועליהם עוד עד שמשלים החומה ההיא, כן באותיות של מעלה המכונים בשם "אבנים", הנה עשה מצירופים "בתים", כי נקראו האותיות אבנים כי כמו שהאבנים נחצבו מהר הסלע כן האותיות נחקקו ונחצבו משם ה'.

והנה על ידי כל כ"ב אותיות התורה נצטיירו כל הדברים שבכל העולמות באופן זה:

שתי אבנים - הם שתי אותיות, הנה הם בונות **שני בתים** - כי צירופי ב' אותיות הוא יכול להתהפך ב' צירופים פנים ואחור, וכמו דרך משל ב' אותיות ש"ל הנה נוכל לעשות מהם ב' בתים כי הראשון הוא ש"ל והשני הוא באחור ל"ש שהוא מן הסוף להתחלה, כי ב' האותיות בצירוף אינם יכולים לבנות בהם אלא ב' בתים ב' צירופי גלגולים, וכמו צירוף א"ב הפכו הוא ב"א וכן על זאת הדרך בכולם.

ג' אבנים - הם שלושה אותיות, הם **בונות ו' בתים** - כי שלוש אותיות מתהפך לששה צירופי גלגולים, וכמו למשל אותיות אמ"ש:

אמ"ש	אש"מ	מא"ש	מש"א	שמ"א	שא"מ
בית ראשון	בית שני	בית שלישי	בית רביעי	בית חמישי	בית שישי

והנה כל כמה שמתרבים האותיות כן מתרבים צירופי הגלגולים ההם ומתרבים הבתים.

ד' אבנים - הם ארבעה אותיות, בצירופים וגלגולם לכל עבר הם **בונות כ"ד בתים.**

ה' אבנים - הם חמשה אותיות, **בונות ק"כ בתים** - וכמו חמשה אותיות שם אלהים הנה בצירופם וגילגולם הם מאה ועשרים צירופי שם אלהים כנודע (המובא בסידור רבנו הרש"ש זלה"ה ח"ל דף 124 בכוונת תיקון חצות וע"ש).

וכן על זאת הדרך:

ו' אבנים בונות ז' מאות ועשרים בתים.

ז' אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים.

מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע - כמה ריבוי הבתים עולים לרבבות ולאלפים לאין מספר, והמאציל ית"ש הכל בדיבור אחד עשה, כי כל בני אדם כולם יצאו מן תיבות "נעשה אדם" (בראשית ה, כו), וכן כל מעשי בני אדם ומה שיעבור עליהם הם נכללים בתוה"ק במש"כ "זה ספר תולדות אדם" (בראשית ה, ה) כנודע מחכמת הגורלות וכו' וכן כולם, ונעשה סוד הנז"ל כענין משארז"ל "בדיבור אחד נאמרו", וכמו עוד "אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי" (תהלים סב, יב) וכו' ומובן.

כדי לסייעך מעט בהבנת חכמת הצירוף הא לך מה שכתב הרב הקדוש בעל משנת חסידים במסכת או"א פ"ג אות ג' וז"ל:

וכך הוא סדר הצירוף, לעולם ישנה מקום האותיות בתיבה עד שתתהפך באותם האותיות ממש מתיבה לתיבה אחרת, וכפי רבוי האותיות בה כך ירבו צירופיה. כיצד, תיבה בת שתי אותיות יש לה שני צרופים, בת שלש ששה צרופים כמספר שלש פעמים שנים. בת ארבע עשרים וארבע צרופים כמספר ארבע פעמים ששה. בת חמש מאה ועשרים צרופים כמספר חמשה פעמים עשרים וד', וכן לעולם בסדר הזה מתרבים הצירופים.

והדרך הנכונה לעשות הצירופים כסדרם בקל הוא שיחלק מספר הצירופים העתידים לצאת מהתיבה שרוצה לצרף, לכל כך חלקים כמספר אותיות התיבה, שאז יהיה מספר הצירופים של חלק א' שוה לחבירו. ויתחיל לצרף ויתן כל הצירופים המתחילים באות א' של התיבה העיקרית בחלק הא', והמתחילים בב' בשני, והמתחיל בג' בשלישי. וכסדר הזה יורדים החלקים ממעלה למעלה הסמוכה לה, עד שנמצא שהצירוף הראשון שבכולם הוא התיבה כסדרה, והאחרון הוא התיבה מהופכת ממש מסופה לתחילתה. וכלל גדול זה ישמור בסדר הצירוף להקדים בכל צירוף אות הקודמת בתיבה העיקרית בכל עת שלא צירף עדיין צירוף דומה לו, ובזה לא יטעה לעולם בסדר הצירוף להקדים את המאוחר ולאחר את המוקדם, עכלה"ק. ואתה אחי שמור זה הכלל כי ממנו תבין סוד הצירוף והחכמה הצריכה לכל ענין בס"ד.

הקדמה כוללת למשניות ה - יא

כתיב "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם" (תהלים לג, ו) מלמד שיצאו **האותיות** בדבר **הפה העליון**, ומן הרוח היוצא מן הפה נעשה חילוק תבנית וציור אותיות הפה, כי הרוח הוא העושה "לרוח משקל", וכנראה גם בחוש שאין דומה רוח היוצא בעת ביטוי האות פלונית לאלמונית, גם אין דומה הברתה, כי חמשה מוצאות הפה הם וכנודע.

והנה כח האותיות הוא למעלה למעלה, ויצא בבחינת **רצון** ונרשמו האותיות מן העלם, ובסוד **עולם המלבוש והצמצום** הנורא וגילוי **אור אין סוף בא"ק** שהוא סוד **התורה** שבידינו, ועל כן נדרש בו בחינות **טעמים ונקודות תגין ואותיות** המבוארים בדרושי א"ק, ונגלים בו בבחינת **פה עליון** שבו אשר שם הוא **עולם העקודים**, ושם יצאו האותיות בבחינת היותם הויות דקות וזכות בלא ציור ותמונה, אכן בעת יציאת הכוחות לפרצופי האצילות, שם נעשה בהם בחינת **נקודות לבד**, **באבא חכמה** - שהוא נקודה עליונה שהכל יוצא ממנה, בענין שמאבא יוצא פירור שהכל בא ממנו.

והוא כדמיון טיפת זרע אדם שכל הקומה שלו וכל מה שעבר ויעבור עליו יוצא ונגלה ונמשך ממנו אחר התעבות שלו בבטן המלאה - אמא בינה, בסוד הכתוב "בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן" (משלי כד, ג), כי **הטיפה** שמן **חכמה** משם נבנה **הבית** היא האות הנקראת בית, הנה היא נבנית מן **אמא בינה**, ומשם יתכונן **הז"א**, באופן שאצל בינה אמא מתחברים ומתייחדים הנקודות ונעשים לבחינת ווין, עם שאין נקראים ווין אלא בז"א שהוא אות ו' שבשם הויה שהוא "**נתח**".

והנה אחר גילוי הכוחות במלכות נעשה בהם ציור ותמונת האותיות עצמם, אלא שהם בבחינה ספירית ומחשבתית כי כל האצילות הוא מחשבה, אכן ביציאת הכוחות **לבריאה** הנה שם **בפה** שהוא **מלכות** שבראש עולם הבריאה (כי מלכות פה כמובא פתח אליהו ז"ל), משם יוצאים האותיות לפועל ממש ובצורתם הידועה לנו וכמו שנכתבו בתוה"ק.

והנה אחר שנגלו האותיות ממנו ית"ש דרך כל העולמות הנזכרים, ונקבע מה לעשות מהם ואיזה עולמות וכוחות להוציא מהם, הנה גזר הקב"ה והעלה לאלו האותיות, היינו לבחינת הנשמה הפנימית שבתוך עוביות הרוחני שבכלים שהם האותיות שמן פה הבריאה למלכות דאצילות, והכניס בהן כח הרוח העליון והרצון **שבמלכות דאצילות**, וכן נעשה בשורשים **שבעקודים** מן כח **פה דא"ק**. ונקרא זה **שהמליך** לזו האות ונתן בה **כח מלכות דאצילות** כדי שתעשה הפעולה ההיא.

וכדי שלא תחזור חזרה לשורשה לגודל הרצון והחשק שיש בה להידבק באין סוף, ובפרט בעת שתצא לאור הפעולה ההיא בעולמות בי"ע, הנה ע"כ **קשר** עליה **אור כתר** שהוא בחינת נשמה פנימית דקה מן הדקה, שתהיה בה בחינת הכח המקבל אור האין סוף וגילוי אלוקות בתוך זה האות. ובכח זה הכתר נעשים כל הפעולות והזיווגים שבאותיות, והם עושים כוחם ופעולתם במציאות, והם אותיות בג"ד כפר"ת, וזיווגם בשאר אותיות. והם הנותנים הכח והגוון של ההשפעה והטיפה ההיא בכלים הם אותיות בזיווגם בשאר האותיות, בכח אור הכתר שבו נגלה אור האין סוף המוציא לפועל כוחו בהם, וזה סוד לשון "**המליך**".

והנה מן כח זו ההשפעה יצאו שבעה ימים בשבוע, ושבעה נקבים בגולגלתא, ושבעה שערי עולם, וההנהגה שבהם חכמה ועושר וזרע וכו'. וסדר הצירוף הוא בין זכר ובין נקבה, כי הגם שבדרך כלל יש חילוק בין צירוף זכר לנקבה, וכמו צירוף אמ"ש הוא כך לזכר ואמ"ש לנקבה.

ע"כ ההקדמה ומעתה לא נצטרך לפרש כל המשניות בעבור שנתבאר כאן הכלל.

משנה ה

המליך אות בי"ת בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם ושבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

משנה ו

המליך אות גימ"ל בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום אחד בשבת בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה ז

המליך אות דלי״ת בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשבת בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה ח

המליך אות כ״ף בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשבת בשנה ואף ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה ט

המליך אות פ״א בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם ורביעי בשבת בשנה ואף שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה י

המליך אות רי״ש בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשבת בשנה ואזן ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה יא

המליך אות תי״ו בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ששי בשבת בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה. ובהן חצב שבעה רקיעין שבע ארצות שבעה ימים שבע נהרות שבעה מדברות שבעה ימים שבעה שבועות שבע שנים שבע שמיטות שבעה יובלות והיכל הקדש לפיכך חצב שביעי לכל חפץ תחת השמים:

משנה יב

שבעה כוכבים בעולם שבתי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה ז׳ ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

המאור הקטן

במשנה זו חוזר להביא עדים נאמנים בעולם שנה נפש להנהגת שבעה יסודי עולם שבעה ספירות הבנין.

שבעה כוכבים בעולם - המשפיעים בכוח העליון המתלבש בהם והם פועלים בעולם.

שבתאי - והוא הכוכב היותר גבוה שבכולם, וגוון שלו דומה לעופרת, וטבעו קר ויבש, והקרירות שלו גדול מהיובש, והוא היותר רחוק מהשמש מכל כוכבי הלכת, וגדול כמו שמונה מאות וארבעים פעמים מכדור הארץ, ורחוק מהשמש כמאתיים מיליון פרסאות, וסובב לשמש משך כ״ט שנה וקפ״ה ימים, והוא הממונה על ההריגה ועל העניות ועל החורבה ועל החולי ועל מכה הטמונה בגוף ועל המיתה.

צדק - והוא יושב תחת שבתאי, ויש לו כמו ארבעה כוכבים קטנים מקיפים אותו ונקראים "בעלי זנב צדק", ומראהו ירוק וגדול כמו תתמ"ו פעמים מכדור הארץ, ורחוק מן השמש כמו ק׳ מליון פרסאות, וסובב לשמש כמו אחד עשר שנים ושלוש מאות ימים ושמנה שעות, והוא הממונה על החיים ועל השלום ועל הטובה ועל העושר ועל הכבוד ועל הנחלה ועל המלכות, וטבעו חם ולח בשווה.

מאדים - והוא יושב למטה משבתאי וצדק, וטבעו חם ויבש מאד, וחמימות שלו יותר מן היובש שלו, והוא סובב לשמש כמו היה מרכזו, ועל כן צבעו אדום אש מפני כפילות אור ניצוצי השמש, והוא שורף ומשחית, והוא ממונה על הדם ועל החרב והרשע והשטן ועל המלחמות ועל הקנאה ועל בעלי מריבה ועל המכות והפצעים ועל הברזל ועל האש ועל המפולת.

חמה - הנה השמש הוא בצורת כדור, והאור היוצא ממנו והפועל בכדור הארץ הוא מיבשת האויר ומזככת אותו ומבשלת הפירות והצמחים ומגדילה הזרעים ומצמיחה אותם ומחיה כל בעלי החיים אשר על הארץ, ופועלת בחלל הרקיע ובכוכבים ומאירה בהם ופועלת בתוכם, וממנה עיקר האור שלהם. וטבעו חם כאש, וממנו כח החיוני, והוא ממונה על המאור להבדיל בין יום ללילה ולמנות בו ימים ושנים ולעשות בו מלאכה וללכת בו כל הולך לגלות כל גלות מעיר לעיר וממדינה למדינה.

נוגה - הנה הוא הולך סביב השמש וכאילו היה השמש מרכזו, ועל כן אין תמונתו שווה כי פעם נראה גדול ופעם שלם ופעם רק חציו, ופעם הוא מקרין ומפריס כאשר הוא למטה מהשמש, וכאשר הוא למעלה מן השמש הוא נראה גדול ושלם. והוא לח וחם ועודף חמימותו על הלחות, והוא מושל על הבחורים ועל יפה התואר ועל המשוררים ועל בעלי השחוק והזימה, ומי שנולד בו בנקל ישיג חפצו בעסק הנשים, והוא נראה איזה זמן מה קודם עלות השמש ואחר עלותו, וגודלו הוא חלק חמישית מכדור הארץ, ורחוק מן השמש כמו כ"ד מליון פרסאות, וסובב לשמש משך כ"ד ימים, וזמן סיבובו הם כ"ג שעות ועשרים דקות, והוא הממונה על החן והחסד ועל התאווה ועל החמדה ועל אהבה ועל פריה ורביה וולדי בהמות ופירות הארץ ופירות האילן וכו׳.

כוכב - הנה זה הכוכב הוא הקטן מכולם, והוא היותר קרוב לשמש, ורחוק ממנה כמו שבע מליון פרסאות, וסובב בעיגולו לשמש בתוך שמונים ושש ימים עד שובו לאיתנו הראשון, והוא גדול כ"ד פעמים מכדור הארץ, וטבעו קר ויבש, ומשך סיבובו לשמש לפעמים נקרא שלם ולפעמים חציו ולפעמים מקצתו הכל כפי אשר יהיה מביט לשמש, והוא משלים הקפתו סביב הקפת החמה, והוא ממונה על החכמה ועל הבינה ועל המדע וכל אומנות ועל הכתב ורוב בעלי הכתב הם במזל זה, והוא בעל הכח לפתוח כל פתח ולחשוב בכל מלאכת מחשבת וכו׳.

לבנה - הנה הלבנה אין לה אור מעצמה אלא היא מקבלת אורה מהחמה, והנה הלבנה היא בגלגל התחתון הקרוב לכדור הארץ, וטבעה קר ולח, וכל מגמתה לקבל האור מהשמש ולהשפיע עלינו בני הארץ התחתונה, והיא רחוקה מן כדור הארץ כמו חמישים אלף פרסאות, והארץ גדולה מן הירח כמו ארבעים פעמים, ובכוחה לבשל התבואה והפירות, ותחת ממשלתה הימים והנהרות, ובכח השפעתה בארץ מתעפשים הגופות ומתכלים, וגוון שלה שחור אלא שמקבלת אור השמש ועל כן מאירה, ומה שנקראת בשם לבנה הוא בדרך כבוד לבד. והנה גלגל הירח הוא עשוי מחומר מורכב מהיסודות שלנו, והיא צורתה עגולה כתמונת הכדור, וממנה בא כח הטבעי, וטבעה לח, והיא העוזרת למטה, וממנה כח המחשבה ושיחת הנפש וחסרון הדעת ורוב פחד ואהבת השמחה והניצוח ודעת הכישוף והמלשינות והכזב, וממנה החכמה והסכלות והחן והכיעור.

ונודע היות שבעה כוכבי הלכת הם בתים לי"ב מזלות באופן זה:

כוכב	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה
מזל	גדי ודלי	דגים קשת	טלה עקרב	אריה	שור מאזנים	תאומים בתולה	סרטן

שבעה ימים בשנה - הנה כתיב "שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ" (זכריה ד, י), שהם שבעה עמודי עולם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות, ומהילוכם והשפעתם מסתובבת והולכת הנהגת העולם והמציאות. וכנגדם הם שבעה ימים בשנה המכוננים לקבל משבעה קני המנורה, שהם פסח שבועות ראש השנה כיפור סוכות חנוכה ופורים, והרי לך שבעה ימים בשנה.

ז' ימי השבוע - הנה הם:

יום ראשון חסד - ומאחר ונברא בו האור והחושך יהיה הנולד בו או מוצלח מאד או נכשל מאד.

יום שני גבורה - מכיון היות שנתחלקו בו מים עליונים ותחתונים ע"כ הנולד בו בעל רוגז יהיה.

יום שלישי תפארת - מכיון היות שנבראו בו עשבים שהם פרים ורבים ואינם מקפידים לגדול כל אחד לבדו אלא בערבוב, ע"כ הנולד בו יהיה בעל תאות זנות, ויהיה עשיר כי כן העשבים הנזכרים הם מתרבים, כן יהיה בממונו.

יום רביעי נצח - מכיון היות שנתלו המאורות ביום זה ע"כ הנולד בו אדם חכים, ונהיר יהיה גם בתורה וכמ"ש "ותורה אור" (משלי ו, כג).

יום חמישי הוד - מכיון היות ביום זה נבראו דגים ועופות שהם אינם טורחים אחר מזונם אלא הקב"ה הוא מזמין להם מזונם בחסדו ע"כ הנולד בו גומל חסדים יהיה.

יום שישי יסוד - הנה כל מהותו של יום זה היא הכנה עבור השבת, וכל מהותו של יום זה הוא לחזור ולהכין אחר צורכי השבת, ע"כ הנולד בו חזרן במצוות יהיה.

יום שביעי מלכות - הנולד ביום זה קדוש יאמר לו, ויתכן שהנולד בו גם ימות בו לתקן חילול שבת שחיללו עליו בלידתו.

[אלא שכבר נחלקו חכמים ע"ה (שבת קנו.) אם מזל יום גורם או מזל שעה גורם, ומסתמות דברי חכמים נראה שהגם שמזל יום גורם והוא נותן מכוחו והשפעתו, אבל מזל שעה גורם ביותר והוא המכריע.]

וכן בנפש הם גם כן שבעה, וז"ש:

שבעה שערים בנפש זכר ונקבה (ומתייחס הגוף האדם כתחתון לאור הגשמה התחתונה המתלבשת בו הנקראת נפש שהוא בעולם העשיה, ועל דרך זה תקים למעלה ראש):

שתי עינים - עין ימין כנגד חמה השולט ביום ראשון אשר בו מוטל ספירת החסד,

ועין שמאל כנגד לבנה השולט ביום שני אשר בו מושל ספירת הגבורה.

שתי אזנים - ימין כנגד צדק השולט ביום חמישי תחת ספירת הוד,

אוזן שמאל כנגד נוגה תחת ספירת יסוד.

שני נקבי האף - חוטם ימין כנגד מאדים תחת ספירת תפארת,

חוטם שמאל כוכב המאיר ביום רביעי תחת ספירת נצח.

והפה - מכוון כנגד שבתאי המאיר והשולט ביום שביעי תחת מלכות שמים.

משנה יג

שבעה רקיעים וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות. שבעה ארצות אדמה תבל נשיה ציה חלד ארץ גיא. והעמידם אחד אחד לבדו, עולם לבדו נפש לבדה שנה לבדה:

המאור הקטן

עוד חוזר להביא עדים נאמנים להנהגת שבעת ימי הבנין מן העולם עצמו ברקעים שבו, היינו שכנגד שבעה הנ"ל הנה הם שבעה רקיעים ושבעה אקלימים ושבעה ארצות, ונבא לערוך סדר שבעה רקיעים אשר הם כנגד שבעה היכלות של מעלה, וז"ש:

שבעה רקיעים - הם למעלה, וזה סדרם מלמטה ללמעלה, וכנגדם הם שבעה היכלות הקודש:

וילון - וכנגדו היכל לבנת הספיר כנגד יסוד ומלכות.

רקיע - היכל עצם השמים כנגד ספירת ההוד.

שחקים - היכל נוגה כנגד ספירת הנצח.

זבול - היכל הרצון כנגד ספירת התפארת.

מעון - היכל הזכות כנגד ספירת הגבורה.

מכון - כנגדו היכל אהבה כנגד ספירת חסד.

ערבות - היכל קודש הקודשים כנגד הג"ר, כי כתר הוא קודש וקודשים הם חו"ב.

והנה עולם העשיה נחלק גם הוא לפנימיות ולחיצוניות, והנה הרקיע העליון הנקרא ערבות הוא בחינת כתר דעשיה, וכולל בתוכו הג"ר דעשיה כי בתוכו גלגל השכל והוא בחינת חכמה, והוא עליון ופנימי ומקיף לגלגל המזלות הנקרא בינה, ואחריהם חג"ת, וכנגדם רקיעים זבול מעון ומכון, וכנגדם הם שבתאי צדק ומאדים. ונצח הוד כנגדם הם הרקיעים הנקראים שחקים וכנגדם הם חמה ונוגה, ותחתיהם הוא הרקיע הוא עצמו היסוד, וכנגדו הוא כוכב ולבנה והוילון הדבוק בו הוא סוד עטרת היסוד ומלכות. ומלכות כוללת בתוכה שורשי ד' יסודות ארמ"ע אשר הם חו"ב תו"מ וכל אחד מתחלק לעשרה ספירות בין בצורתם בין בבחינת חומריותם.

וברקיע זה שהוא היסוד דעשיה קבועים בו תשעה גלגלים:

הגלגל העליון - הוא גלגל היומי המקיף הכל ממזרח למערב.

הגלגל השני - כולל בתוכו ב' גלגלים שהם כנגד חסדים וגבורות, האחד שהיא בחינת חסדים שהם בחינת הכוכבים כי ברקיע זה קבועים הכוכבים, והבחינה הב' הם י"ב מזלות המתחלקים גם הם לארבע יסודות, ואחריהם שבעה כוכבים שהם שבעה כוכבי הלכת שצ"ם חנכ"ל, אבל אחד מהם יש בו נפש רוחני והוא הצורה שבזה הכוכב והוא המלאך הממונה עליו.

והנה שבעה רקיעים, העליון נקרא ערבות לפי שכולל שלש ספירות ראשונות דעשיה, והם גלגל השכל גלגל המקיף וגלגל המזלות. וחמשה גלגלים שבתאי צדק מאדים חמה נוגה הם חסד גבורה תפארת נצח הוד, וגלגל שישי יסוד כולל כוכב ולבנה, והאחרון נקרא וילון אינו משמש כלל (חגיגה יב:) כי הוא ספירת מלכות דעשיה.

והנה גם היא בעצמה נחלקת לעשר ספירות שבה: וילון - כתר שבה. ארבעה יסודות שבעולם השפל אש רוח מים עפר - הם חכמה ובינה, שש קצוות - התפארת, ומלכות.

נמצא שהמלכות של המלכות שבה היא יסוד העפר, כלי וגולם לכל העולם כולו, ובזה יסוד העפר נמצאו כל התולדות שבה כלולים מכל הארבעה יסודות הנז"ל, בסוד "הכל היה מן העפר" (קהלת ג, כ ועיין מש"כ מהרח"ו בספר שערי קדושה ח"ג שער ח).

וכן כנגד זה הם **שבעה ארצות** - למטה, וזה סדרם מלמעלה ללמטה:

אדמה - הוא הארץ שאנו עליה וכל השאר הם בעובי שלה ומתחתיה.

תבל	חלד
נשיה	ארץ
ציה	גיא

ובא ללמד ולהורות שהגם שהם זה כנגד זה, עכ"ז כל אחד מהם מונהג לבדו ועושה פעולתו, וז"ש:

והעמידם אחד אחד לבדו:

עולם לבדו

נפש לבדה

שנה לבדה

משנה יד

שבע כפולות בג"ד כפר"ת. נוצר עם ב' שבתאי שבת ופה חיים מות. נוצר עם ג' צדק א' בשבת עין ימין שלום רע. נוצר עם ד' מאדים ב' בשבת עין שמאל חכמה אולת. נוצר עם כ' חמה ג' בשבת אף ימין עושר עוני. נוצר עם פ' נוגה ד' בשבת אף שמאל זרע שממה. נוצר עם ר' כוכב ה' בשבת אזן ימין חן כיעור. נוצר עם ת' לבנה ו' בשבת אזן שמאל ממשלה עבדות, והן בג"ד כפר"ת:

המאור הקטן

עתה בא לבאר שבעה כוכבים ושבעה ימים בשבוע ושבעה שערים שבנפש ושבעה מנהיגים היוצאים מן שבעה אותיות בג"ד כפר"ת בזיווגם וצירופם עם האותיות, אלא שהם העיקריים והיסודיים כי הכל יוצא ונמשך מהם, ולהיותן כפולים הנה נמשך מהם גם בחינת תמורתן שהם המידה ההפכית להם ממש בבחינת שבע יפול וגו'.

שבע - אותיות **כפולות** - בכוחם והברתן הם אותיות **בג"ד כפר"ת** - להיותן דגושות ואינם דגושות, ומכוחם וזיווגם נוצרו המערכות שבעה כנגד שבעה באופן ובסדר זה:

נוצר עם - אות **ב'** - בכוכבים **שבתאי** - ובימים **שבת** - ובאדם בגלגלתא שבו **ופה** - וכח המנהיג הוא **חיים** - ותמורתו **מות**.

נוצר עם - אות **ג'** - בכוכבים **צדק** - ובימים **א' בשבת** - הוא יום ראשון, ובגלגלתא **עין ימין**- והכח המנהיג בנפש **שלום** - ובתמורתו **רע**.

נוצר עם - אות **ד'** - בכוכבים **מאדים** - ובימים **ב' בשבת** הוא יום שני, ובגלגלתא **עין שמאל** - והכח המנהיג בנפש **חכמה** - ותמורתו **אולת**.

נוצר עם - אות **כ'** - בכוכבים **חמה** - ובימים **ג' בשבת** - הוא יום שלישי, ובגלגלתא **אף ימין** - והכח המנהיג בנפש **עושר** - ותמורתו **עוני**.

נוצר עם - אות **פ'** - בכוכבים **נוגה** - ובימים **ד' בשבת** הוא יום רביעי, ובגלגלתא **אף שמאל** - והכח המנהיג בנפש **זרע** - ותמורתו **שממה**.

נוצר עם - אות **ר'** בכוכבים הוא **כוכב** - ובימים **ה' בשבת** ובגלגלתא **אזן ימין** - והכח המנהיג בנפש **חן** - ותמורתו **כיעור**.

נוצר עם - אות **ת'** - בכוכבים **לבנה** - ובימים **ו' בשבת** הוא יום שישי, ובגלגלתא **אוזן שמאל** - והכח המנהיג בנפש **ממשלה** - ותמורתו **עבדות**.

והן אותיות וכוחות **בג"ד כפר"ת**.

סליק פרק רביעי

פרק חמישי

משנה א

שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק יסודן ראיה שמיעה ריח שיחה לעיטה תשמיש הלוך רוגז שחוק הרהור שמחה שינה:

המאור הקטן

שנים עשר - אותיות **פשוטות** - בהברתן מפני שאין בהם דגש ורפה והם: ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק - הנה הם כוחות הספירות העושים בעשן הפעולות, וז"ש:

יסודן - בעולם שנה ונפש ובמציאות, והם י"ב כוחות המבוארים לקמן ועוד.

ועתה בא לבאר ענין היותם י"ב כוחות המשמשים בנפש היינו בגוף, ואלו הן:

ראיה	הילוך
שמיעה	רוגז
ריח	שחוק
שיחה	הרהור
לעיטה	שמחה
תשמיש	שינה

משנה ב

שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, יסודן י"ב ולא י"א י"ב ולא י"ג שנים עשר גבולי אלכסונין מפוצלין לששה סדרים מופסקין בין רוח לרוח. גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית ומתרחבין והולכין עד עדי עד והן הן גבעות עולם:

המאור הקטן

שנים עשר - אותיות **פשוטות** ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק - הנז"ל,

יסודן - של אלו האותיות והכוחות היוצאות מהם הם **י"ב** - דווקא, כנגד י"ב צירופי הויה, והם י"ב צירופי שם בן ד' אותיות, ולפי שהם עומדים בעיגול ומתחלקים לי"ב חלקים שוים נקראים י"ב גבולי

אלכסון, שהוא ענין קו העובר את העיגול מקצה אל הקצה, והאלכסון הוא הקו הממוצע והמחלק את העיגול לב' חלקים שוים, ואלו הצירופים הם ששה מול ששה ומקיפים הקווין לתפארת, שישה מצד הימין ושישה מצד שמאל, וי"ב מזלות וי"ב שבטים וי"ב חודשים וי"ב פרצופים של מעלה וכו', לא פחות ולא יותר, וז"ש: **י"ב ולא י"א, י"ב ולא י"ג.**

והנה בבית שיש בו ששה טפחים הנה במקום שמגיעים ב' קצוות ביחד נקרא "גבול", ושם גבול הקצוות, וגבול אחד משמש לב' שטחים, והם **שנים עשר גבולי אלכסונין** - אשר הם **מפוצלין לששה סדרים** - היינו ששה סדרי עולם דרום וצפון מזרח מערב מעלה ומטה, ונחלקים ומתפצלים כל אחד מהם לשנים הרי הם יחד שנים עשר, וז"ש: **מופסקים בין רוח לרוח.**

ועתה בא לבארם ולסדרם לפנינו:

גבול מזרחית רומית - מלשון רום וגובה.

גבול מזרחית צפונית

גבול מזרחית תחתית

גבול דרומית רומית

גבול דרומית מזרחית

גבול דרומית תחתית

גבול מערבית רומית

גבול מערבית דרומית

גבול מערבית תחתית

גבול צפונית רומית

גבול צפונית מערבית

גבול צפונית תחתית

ומתרחבין - אלו י"ב גבולי אלכסון.

והולכין עד עדי עד - היינו מתחילת הבנין עד סופו.

והן הן גבעות עולם - וכמ"ש בתוה"ק "ומתחת זרועות עולם" (דברים לג, כז), וכן "מעונה אלהי קדם" (דברים לג, כז) ודרשו רבותינו זיע"א מלמד שהשמים וכל צבאם תלויים בזרוע ימינו של הקב"ה (עיין פירוש הרלב"ד) והארץ וכל צבאה תלויין בזרוע שמאלו, והוא הגבורה והחסד אהבה והדין, ואלו קווי אלכסון הולכים ומקיפים מצד זה לצד זה, ומן הימין לשמאל שהוא מן החסד לתפארת, ומן השמאל לימין שהוא מן הגבורה לצד תפארת, והם ששה כנגד ששה, שהם ששה צירופי שם הויה מצד הימין וששה מצד השמאל, וכללותם הם י"ב, ואלו י"ב צירופים תלויים בתפארת וכל פמליא של מעלה ומטה עוברים באלו י"ב גבולי אלכסונות, כי אין ענינם כמו בגשמי שהוא בעל תכלית, כי בספירות אין תכלית, רק שקראם גבולין לפי המדות (עיין בפירוש הגר"א זיע"א), ועל פי הנהגתם נחלקה הארץ לי"ב חלקים ולי"ב נשיאים שהם כנגד י"ב שבטים, וכמ"ש "יצב גבולות עמים למספר בני ישראל" (דברים לב, ח) והן גבולות עולם.

משנה ג

שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם י"ב מזלות בעולם י"ב חדשים בשנה י"ב מנהיגים בנפש זכר ונקבה, שני עליזים שני לועזים, שני יועצים שני עליצים, והם קורקבנין שנים, שתי ידים, ושתי רגלים, עשאן כמין מריבה (לרפן) ערכן כמין מלחמה זה לעומת זה:

המאור הקטן

שנים עשר פשוטות - שבאותיות הן ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק.

הנה אלו האותיות לקחם הבורא ית"ש והוא **חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם:**

י"ב מזלות בעולם - טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה, מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי ודגים.

י"ב חודשים בשנה - ניסן, אייר, סיון, תמוז, אב, אלול, תשרי, חשון, כסליו, טבת, שבט ואדר.

י"ב מנהיגים בנפש זכר ונקבה - ראיה, שמיעה, ריחה, שיחה, לעיטה, מעשה, תשמיש, הילוך, רוגז, שחוק, הרהור ושינה.

וכנגדם הם י"ב מנהיגים בכל כללות החיים והמציאות, והם י"ב בתים כנגד י"ב המזלות וי"ב חודשים, ומקבלים הכח והחיות מן י"ב צירופי שם הויה ואלו הם:

א. החיים	ז. הנשים
ב. הממון	ח. המיתה
ג. הקרובים	ט. הדרכים
ד. האבות	י. המלכות
ה. הבנים	יא. האהבה
ו. החולי	יב. האיבה

ואלו י"ב צירופי שם הוי"ה:

יהוה	והיה
יההו	וההי
יוהה	ויהה
הוהי	היהו
הויה	היוה
ההיו	ההוי

והנה אלו י"ב פשוטות מונהגות מן י"ב הויות המאירים במזלות ובנפש ובחודשים, וכנגדן הם איברים שבגוף והם: הכבד והמרה, הטחול והמסס, הכליה ימנית והכליה שמאלית, הקורקבן, יד ימין ויד שמאל, רגל ימין ורגל שמאל. ובמשנה כינה אותם בשם המורה על היותם מערכה מול מערכה, כי עשה אותם זה לעומת זה כמלחמה, ומכח הניגוד נמשך האחד ובכך עומד וקיים הגוף:

שני עליזים - המשמחים האדם במאכל ובמשתה ושחוק כי המסס מכין האוכל להשביע האדם להיות שמח והטחול שוחק.

שני לועזים - המה המרה והכבד המרגיזים האדם וגורמים לו לעז שבני אדם מדברים עליו שעשה כחמתו שלא כשורה.

שני יועצים - הם שני כליות כי "כליות יועצות" (ברכות סח.).

שני עליצים והם קורקבנין שנים - ונקראים כך על שם עליצות שנמשך מהם.

שתי ידים

ושתי רגלים

עשאן כמין מריבה (גרפן) **ערכן כמין מלחמה זה לעומת זה** - ר"ל כי י"ב מזלות וי"ב חודשי השנה וי"ב מנהיגים בנפש, כל אחד אינו דומה לחבירו בפעולות, ולפי שאין דומין זה לזה בפעולותיהם הויין כמין מריבה, וכן ערכן כמין מלחמה כי כשמזל שורשו של זה עולה להתנהג העולם על ידו, אז מזל שורשו של האחר יורד, כמו במלחמה שזה קם וזה נופל (עיין בפירוש פרי יצחק).

משנה ד

שלשה אחד אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים:

המאור הקטן

הנה נודע היות ג' אותיות אמ"ש ושבע אותיות בג"ד כפר"ת וי"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק (המבואריס בפרק זה משנה כ"ח), והנה עתה בא לבאר ענין ימין שמאל ומכריע, הן בג"ר הן בז"ת והן בי"ב פשוטות שבמלכות וכו'.

והנה במשנה זו בא לבאר ענין ג' קווין וכו'

באמ"ש, שהנה נודע היות העולם בכלל וכל המציאות נברא ומונהג מבחינת שלושה קווי עולם בסוד חסד דין ורחמים, המכונים שלשה אבות כי "האבות הן הן המרכבה" (בראשית רבה פג ו), ונקראו "אבות" על שם שיוצאים מהם "תולדות" בכל המציאות כולו.

והנה הם מתרכבים ומתכללים אחד בשני וזה עם זה עד להיותם כענין אחד, כי הם מתערבים זה בזה וזה עם זה עד שאין ניכר בהם מקום כל קו בפני עצמו, ואם כן הם **שלשה** - מדריגות **אחד** - כי כל **אחד** - מהם הוא **לבדו** - היינו בפני עצמו, עם שהם נעשים כאחד ממש, והם מוציאים לפועל רצון והנהגה של הכתר שהוא בחינת "הרצון", וממנו הם יוצאים ונמשכים עם שאין בו שום פירוד ח"ו, והם עושים רצון הנגלה בכתר, והרי הם כאחד לגודל כוחו ושליטתן בהם ובתוכם, וז"ש:

שלשה אחד - כאומר שלושה עמודי עולם, והרי הם כאחד לגודל פשיטות הכתר והנהגתו בהם, עם שהם שלושה קווי עולם, ובהם יצאו הכוחות והמציאות לפועל, וכל קו נקרא לסיבה הנ"ל "אחד" כי הוא ית"ש אחד בהם, וז"ש:

אחד אחד - מן אלו הקווים הנה הוא בפני עצמו, ובכוחו **לבדו עומד** - כי הגם שהם יוצאים מן האחד, הנה אין בהם גבדל והתערבות בהנהגה להיות זה שולט או נופל ביד זה, כי הגם שנתבאר לעיל ענין התכללות הנזכר עכ"ז אחד אחד מהם הוא **לבדו עומד** - להנהיג לעשות:

אחד מזכה - בדין והוא קו ימין חסד.

ואחד מחייב - בדין והוא קו שמאל גבורה ודין.

ואחד מכריע בינתים - הוא קו אמצעי מדת רחמים המכריע בין חו"ג.

משנה ה

שבעה שלשה מול שלשה ואחד מכריע בינתים. ושנים עשר עומדין במלחמה. שלשה אוהבים שלשה אויבים שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאזנים והעינים. שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון. שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול. ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה. ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד:

המאור הקטן

הנה עתה בא לבאר עוד ענין וסוד ימין ושמאל מכריע בשבע כפולות ואח"כ בי"ב פשוטות, אשר כנגדם הם חילוקי מדריגות איברים וכמבואר במשנה ה'.

שבעה - אותיות כפולות בג"ד כפר"ת, הנה הם:

שלשה מול שלשה ואחד מכריע בינתים - כאומר שכשם שנתבאר לעיל ענין חילוק ג' כוחות חסד דין ורחמים באמ"ש, שהם ימין - מים, שמאל - אש, ואמצע - רוח ורחמים המכריע, כמו כן הנה בשבע כפולות גם כן נחלק לשלשה מול שלשה ואחד מכריע, וכעין ציור זה:

וכמו כן הוא בשנים עשר מדריגות שגם הם נחלקים לימין ולשמאל ומכריע, וז"ש:

ושנים עשר עומדין במלחמה - והם:

שלשה אוהבים - הם המטים לקו ימין, וכנגדם הם שלשה איברים והם הלב והאזניים והעיניים.

שלשה אויבים - והם המטים לקו שמאל, וכנגדם הם שלשה מדריגות איברים והם איבר הכבד והמרה והלשון.

שלשה מחיים - המושכים מן קו ימין חסד, והחיות יוצא ונמשך מהם והם באיברים שני נקבי האף והטחול.

ושלשה ממיתים - המושכים מן מותרות קו שמאל ודין, וכנגדם באיברים הם שני נקבים שאדם מוציא בהם המותרות, והם נקב הפנים ונקב האחור והפה.

ועכ"פ הנה **שלשה אוהבים** - הם חסד דין ורחמים.

שלשה אויבים - גם הם נחלקים לשלשה קווין.

וכן **שלשה מחיים** - גם הם נחלקין לשלשה קווין.

ושלשה ממיתים - גם הם נחלקין לשלשה כוחות.

והרי הם סך הכל שנים עשר כוחות אשר עומדין במלחמה זה עם זה מי יוביל ומי ישלוט.

ונבא להמשך המשנה:

שלשה אוהבים הלב והאזנים והעינים - העינים מאירים לגוף, אזנים משמיעות לאדם כל דבר להזהירו ולהתיעץ מה יעשה על השמועה אשר שמע להטיב לו לעתיד. הלב יועץ הגוף לפי שמע האוזן ולפי ראות העין להוליכו דרך הטוב לכלכל הגוף לטובו.

שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון - כי הכבד מביא התאוה והמרה מביאה הכעס והלשון המות.

שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול - כי חוטמי האף מנשימים והטחול מקרר חום רתוח הקרבים ומגרה השחוק לשמח הגוף.

ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה - נקבים תחתונים והפה אם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם ימות האדם.

ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קודשו עד עדי עד.

משנה ו

אחד על גבי שלשה. שלשה על גבי שבעה. שבעה על גבי שנים עשר וכולם אדוקין זה בזה וסימן לדבר כ"ב חפצים וגוף אחד:

המאור הקטן

אחד - הוא הכתר אשר הוא **על גבי שלשה** - ראשי הקווים, והם חכמה בינה ודעת.

שלשה - אלו הרי הם **על גבי שבעה** - שהם חסד וגבורה, תפארת ונצח, הוד, יסוד ומלכות.

שבעה - "אלה עיני ה'" (זכריה ד, י) הם מדריגות הספירות המושלים וממשיכים כוחם והשפעתם במלכות מצד הנהגתה בתחתונים, כי מצד כוחה ועצמותה היא אחת מהשבעה הנ"ל, אבל מצד הנהגתה למטה היא יושבת על שנים עשר כוחות המזלות השולטים בשנים עשר חודשים וכו', וז"ש:

על גבי שנים עשר - כי השבעה שולטין ומנהיגין, ומבוארים בחינת חלקי איברים שלהם לקמן במשנה ז', והם השנים עשר גבולי אלכסון הנזכרים.

ושמא תחשוב שיש בהם פירוד, ולזאת אמר **וכולם אדוקין זה בזה.**

וסימן לדבר - שהם כולם אדוקין זה בזה והם כגוף אחד, הוא ענין היות **כ"ב חפצים וגוף אחד** - הם עשרים ושנים אותיות התורה שהם כללות ג' אמ"ש ושבעה כפולות וי"ב פשוטות שהם כ"ב חפצים, והם בחינות כלים לעשרה ספירות, והרי הם גוף אחד ונרמזו בגוף אחד וכנ"ל באיברים שבו, בלב ואזנים ועינים וכבד ומרה ולשון ונקבי האף וטחול ונקבי המותרות והפה כנ"ל, ונמצאנו למדים שהם כולם בגוף אחד ומובן.

משנה ז

ואלו הן י"ב מנהיגים ב' ידים ב' רגלים ב' כליות כבד מרה טחול המסס קורקבן קיבה:

המאור הקטן

אחר שנודע ענין היות י"ב אותיות פשוטות שמהם יצאו הכוחות לפועל, הנה בא לערוך כוחות העדים נאמנים שכנגדם בעולם שנה ונפש, וכמבואר במשניות בזה הפרק, והם עדות נאמנה לענין הנזכר ולהנהגה של מעלה.

ואלו הן י"ב מנהיגים - שבגוף הנמשכים מן י"ב פשוטות י"ב גבולי אלכסון וי"ב מזלות והם:

ב' ידים

ב' רגלים

ב' כליות

כבד

מרה

טחול

המסס

קורקבן

קיבה

והם המוליכים והפועלים חיים וחיות שבגוף.

הקדמה אחת כוללת למשניות ח-כ

אחר שביאר לנו ענין י"ב פשוטות והכוחות היוצאין הנמשכין מהם, י"ב מנהיגים בנפש וי"ב מזלות וי"ב חודשים וכו' המונהגים מן י"ב צירופי הוי"ה, עתה בא לבאר איך יצאו הכוחות לפועל כוח מול כח מן כח האות ההיא.

והנה בתחילה יצאו האותיות מן **האצילות** ונכנסו בעולם **הבריאה** ומשם קיבלו לבוש ועיבוי, ועולם הבריאה הוא כדמיון **הפה** המוציא לפועל מה שגלום במחשבה שבאצילות, והיו שם כעין **מתגלגלין** בבחינת **בכח**, וכאשר רצה הוא ית"ש להוציא לאור מעשה הבריאה, היה **מעלה** האותיות מן פה היכל הבריאה ללמעלה, היינו **לאצילות**, ונקרא זה ש"**המליך**" לזה האות, היינו נתן בה הכח להוציא לפועל מעשה הבריאה כל אות בכוח וענין פלוני, וז"ש: "המליך" שהוא לשון "**מלכות**", כי העלה האות ההיא **למלכות דאצילות** הנקראת "דבר ה'", ובה נשרשו הכוחות והשורשים להוציא מעשה הבריאה וכל אות איזה כוח תוציא ממנה, ושם נצחה כח האות להיות אותו אות להיות בבחינת **שורש** ואות עליון ובחינת העיבוי והצל שלה למטה במעשה הבריאה שהוא בחינת כח העיבוי, ולהיות הכח העליון יוצא ונמשך בבחינת אור ישר וחוזר למעלה בסוד אור חוזר וכו', ו"**קשר**" בה אור כתר שהוא כח הויות דקות שבאותיות שיאירו בתוך אור האות ההיא כדי שיוכל האור להכנס בו ולהתגלות בו, ותוציא מעשי הבריאה בלא שיתבטל כח האות ההיא.

משנה ח

המליך אות ה' בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

המליך אות ה' - וגילה ממנה בנפש כח השיחה, **וקשר לו** - לזה האות **כתר** - כאומר שאחר שהעלה אות לאצילות, הנה נגלה בו אור וזכות לערך האצילות, והנה אחר חזרתה לבי"ע תחזור למדריגת האצילות שהוא הויות זכות דקות, ועל כן קשר הקב"ה לזה האות, **וקשר לו כתר** - לאותיות כולם עם זה האות, וזה האות עם כל האותיות, וז"ש:

וצרפן זה בזה וצר בהם - בכח אלו האותיות והכוחות היוצאים מהם:

מזל - **טלה בעולם.**

וחודש - **וניסן בשנה.**

אבר - **כבד בנפש זכר ונקבה.**

והכוונה בדרכי הצירוף הוא שהתחיל המאציל באות ה' וממנה התחיל גלגול האותיות, וקבע את אות ה' בראש הדיבור כזה: הו"ז חט"י לנ"ס, וכן הי"ב אותיות.

ע"כ פירוש משנה ח' ומעתה לא נצטרך לפרש כל המשניות בעבור שנתבאר כאן הכלל.

משנה ט

המליך אות ו' בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שהמליך המאציל אות ו' וקבע אותה בראש הדיבור כזה: וה"ז חט"י, וכן כולם.

משנה י

המליך אות ז' בהילוך וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח המאציל אות ז' וקבע אותה בראש הדיבור כזה: זהוחט"י, וכן כולם.

משנה יא

המליך אות ח׳ בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה והמסס בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח המאציל אות ח׳ וקבע אותה בראש הדיבור כזה: חהוז"ט, וכן כולם.

משנה יב

המליך אות ט׳ בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא ימין בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח המאציל אות ט׳ וממנה קבע את תחילת האותיות וכן כל גלגול האותיות.

משנה יג

המליך אות י׳ במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה וכוליא שמאל בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח המאציל אות י׳ וקבע אותה בראש האותיות להיות כולם מתגלגלים ונמשכים ממנה להוציא כל פעולות.

משנה יד

המליך אות ל׳ בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח המאציל אות ל׳ וקבע אותה בראש האותיות והייתה הראש והראשון להוציא הכוחות ממנה.

משנה טו

המליך אות ג׳ בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם ומרחשוון בשנה וקיבה בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח המאציל אות ג׳ וקבע אותה בלהיות ראש לאותיות וממנה הוציא הכוחות.

משנה טז

המליך אות ס׳ בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלן בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח אות ס׳ וקבע אותה להיות ראש לאותיות וממנה יצאו הכוחות.

משנה יז

המליך אות ע׳ ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח אות ע׳ וקבע אותה בראש האותיות והייתה היא הראש להוציא כל כוחות האותיות ופעולתן.

משנה יח

המליך אות צ׳ בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ"ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח אות צ׳ וקבע אותה בראש האותיות והייתה היא הראש להוציא כל כוחות האותיות ופעולתן.

משנה יט

המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה:

המאור הקטן

הכוונה כמ״ש בהקדמה, אבל בדרכי הצירוף הוא שלקח אות ק׳ וקבע אותה בראש האותיות והייתה היא הראש להוציא כל כוחות האותיות ופעולתן.

משנה כ

החצה את העדים והעמידן אחד אחד לבדו עולם לבדו שנה לבדה נפש לבדה:

המאור הקטן

בהקדים שהנה בתחילה היו כל כוחות האותיות כולם גלומים במלכות דאצילות אשר היא מתלבשת בראש הבריאה, ומשם יצאו לפועל במעשה הבריאה בעשרה מאמרות ועלו לאצילות, ונמשך בהם כח אור אלוקות להוציא מעשה הבריאה, ואח״כ יצאו דרך פה הבריאה בגילוי האותיות.

והנה כנגדן הם עדים נאמנים למעשי הבריאה בעולם שנה ונפש הם כוחות הנז״ל, ואחר שיצאו מן פה הבריאה ויצאו ליצירה ולעשיה, הנה שם נתחלקו ונחצו כל כח למקומו ולבחינתו, כוחות החודשים בשנה, כוחות המזלות בעולם, כוחות המאירות בנפש הכללי ובנפש כל נברא.

ונבא ללמוד זו המשנה.

החצה את העדים - חילק אותם כל עד לעשות פעולתו וכוחו.

והעמידן - לשלוט ולפעול.

אחד אחד לבדו - כי הגם שכולם כגוף אחד עכ״ז כל אחד כוחו לעשות פעולתו, וז״ש:

עולם לבדו - להיות י״ב הויות וי״ב מזלות מאירים בו.

שנה לבדה - להיות י״ב חודשים בו מקבלים אור הנז״ל.

נפש לבדה - להיות בה י״ב כוחות ואיברים ומנהיגים.

ונמצא הכל יוצא מאת המנהיג ית״ש, ובכוחו ובחכמתו המופלאה הכל מתגלגל ויוצא מן י״ב אותיות הפשוטות.

משנה כא

י"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק. נוצר עם ה' טלה ניסן כבד ראיה סמיות. נוצר עם ו' שור אייר מרה שמיעה חרשות. נוצר עם ז' תאומים סיון טחול ריחה ותתרות. נוצר עם ח' סרטן תמוז המסס שיחה ואלמות. נוצר עם ט' אריה אב כוליא ימין לעיטה רעבון. נוצר עם י' בתולה אלול כוליא שמאל מעשה וגדמות. נוצר עם ל' מאזנים תשרי קורקבן תשמיש סריסות. נוצר עם נ' עקרב מרחשון קיבה הלוך חגרות. נוצר עם ס' קשת כסלו יד ימין רוגז ונטול כבד. נוצר עם ע' גדי טבת יד שמאל שחוק ונטול הטחול. נוצר עם צ' דלי שבט רגל ימין הרהור ונטול הלב. נוצר עם ק' דגים אדר רגל שמאל שינה נעור. זהו י"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, וכולן אדוקין בתלי וגלגל ולב:

המאור הקטן

עתה בא לבאר סדר י"ב מזלות וי"ב חודשים וי"ב איברים וי"ב כוחות שבנפש, והכוחות שכנגדן בהפכיותן כי זה לעומת זה עשה אלקים, כוחות החיוב מול כוחות השלילה.

ונבא ללמוד המשנה.

סדר **י"ב** - האותיות **פשוטות: ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק.**

דע שנוצר עם אלו כוחות האותיות בזיווגן וצירופן וגילגולן, אלו האותיות עם כולם וכולם עם כולם, כל מערכות עולם שנה ונפש, וז"ש:

נוצר עם - אות **ה'** - כנגדו במזלות **טלה** - וכנגדו בחודשים **ניסן** - וכנגדו באיברים **כבד** - וכנגדו בנפש כוח **ראיה** - וכגנדו **סמיות** - מלשון סומה היינו עיוורון רח"ל.

נוצר עם - אות **ו'** - כנגדו במזלות **שור** - וכנגדו בחודשים **אייר** - וכנגדו באיברים **מרה** - וכנגדו בנפש כח **שמיעה, וחרשות** - שהוא כנגדו.

נוצר עם - אות **ז'** - כנגדו במזלות **תאומים** - וכנגדו בחודשים **סיון** - וכנגדו באיברים **טחול** - וכנגדו בנפש כוח **ריח** - וכגנדו **ותתרות** - שהוא הפך חוש הריח.

נוצר עם - אות **ח'** - במזלות **סרטן** - וכנגדו בחודשים **תמוז** - וכנגדו באיברים **המסס** - וכנגדו בנפש כוח **שיחה** - וכגנדו **ואלמות.**

נוצר עם - אות **ט'** - במזלות **אריה** - וכנגדו בחודשים **אב** - וכנגדו באיברים **כוליא ימין** - וכנגדו בנפש כוח **לעיטה**- וכנגדו **רעבון.**

נוצר עם - אות **י'** - במזלות **בתולה** - וכנגדו בחודשים **אלול** - וכנגדו באיברים **כוליא שמאל** - וכנגדו בנפש כוח **מעשה וגדמות** - בהפכו כי מעשה עושים בידים וכנגדו הוא הגדם.

נוצר עם - אות **ל'** - במזלות **מאזנים** - וכנגדו בחודשים **תשרי** - וכנגדו באיברים **קורקבן** - וכנגדו בנפש כוח **תשמיש** - וכנגדו הוא **סריסות.**

נוצר עם - אות **נ'** - במזלות **עקרב** - וכנגדו בחודשים **מר חשון** - וכנגדו באיברים **קיבה** - ובנפש **הלוך** - וכנגדו **חגרות.**

נוצר עם - אות **ס'** - במזלות **קשת** - וכנגדו בחודשים **כסליו** - וכנגדו באיברים **יד ימין** - וכנגדו בנפש כוח **רוגז** - וכנגדו **ונטול כבד** - כי הכעס מן כבד בא והנטול כבד הוא נטול גם רוגז.

נוצר עם - אות **ע'** - במזלות **גדי** - וכנגדו בחודשים **טבת** - וכנגדו באיברים **יד שמאל** - וכנגדו בנפש כוח **שחוק** - וכנגדו הוא **ונטול טחול** - כי השחוק בא מן הטחול.

נוצר עם - אות **צ'** - במזלות **דלי** - וכנגדו בחודשים **שבט** - וכנגדו באיברים **רגל ימין** - וכנגדו בנפש כוח **הרהור** - וכנגדו **ונטול הלב** - כי מן הלב בא הרהור.

נוצר עם - אות ק' - במזלות **דגים** - וכנגדו בחודשים **אדר** - וכנגדו באיברים **רגל שמאל** - וכנגדו בנפש כוח **שינה** - וכנגדו הוא **נעור**.

כלל הענין זהו **י"ב פשוטות ה"ו, ז"ח, ט"י, ל"נ, ס"ע, צ"ק, וכולן אדוקין בתלי וגלגל ולב**- כי אלו הכוחות היוצאין מן י"ב פשוטות הם יוצאין ונמשכין ואדוקין בקישורם ובקבלתם הכח מן השורש, קודם **בתלי** - שהוא הכח הממוצע את כל הי"ב מזלות, וכולם מונעין ונמשכין ומונהגין ממנו, והוא הציר האמצעי המניע את הי"ב מזלות הקבועים בתוך **גלגל** - המזלות ומשפיע בהם, והוא כעין **לב** - שבגוף אשר ממנו תוצאות חיים לגוף.

גם אלו כוחות הנה הם פועלים במזלות ובגלגל ובלב היינו בנפש האדם, מכח והשפעה הנז"ל בעולם ובשנה ובנפש, כי בלב האדם הן זכר והן נקבה מאירים ופועלים אלו הכוחות והחושים בכח השורש הנ"ל.

סליק פרק חמישי

פרק שישי

משנה א

ג' אמות אמ"ש ז' כפולות בג"ד כפר"ת י"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק. אלו הם י"ב אותיות שבהם יסד י"ה ה' צבאות אלהי ישראל אלהים חיים אל שדי רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו. ב' שמות י"ה יהו"ה, צבאות שהוא אות בצבא שלו. אלהי ישראל שר בפני אל. אלהים חיים ג' נקראו חיים אלהים חיים מים חיים עץ החיים. אל קשה. שדי שעד כאן די. רם שהוא יושב ברומו של עולם ורם על כל רמים. ונשא שהוא נושא וסובל במעלה ובמטה. שכל הנושאין הם למטה ומשאן למעלה והוא למעלה ונושא למטה, הוא נושא וסובל את כל העולם כולו. שוכן עד שמלכותו עדי עד ואין לו הפסק. וקדוש שמו שהוא קדוש ומשרתיו קדושים ולא אומרים קדוש קדוש קדוש:

המאור הקטן

ג' אמות - הם שלושה יסודות שהם שלושה שורשים והם אותיות **אמ"ש** - והם ר"ת אויר מים ואש שהם יסודות המרכיבות כל המציאות הטבעי בהרכבתם ביסוד הרביעי עפר, והם בשורשם בג"ר, אריך אבא ואמא.

וכן הם ז' **כפולות** - שהוא זעיר אנפין הנקרא מדת המשפט שיש בו מדות מחולפות, נוטים לימין ולשמאל הנרמזים באותיות דגושות ורפות ומפני שאין הם מידות אחרות אלא הם כפולות, ולכן נקראו שבע כפולות והם אותיות **בג"ד כפר"ת.**

והנה הז"א הוא אות ו' הכלול בו עוד אות ו' כי כאשר אתה מוציא מפיך אות ו' נכלל בו עוד אות ו', והנה ו' הוא כמספר ששה וב' פעמים ששה הוא י"ב. והם אורות מאירות מן הז"א אל המלכות שהיא בחינת ים של שלמה דיתבה על י"ב בקר, ומשם נמשכות **י"ב** - אותיות **פשוטות** - וזה סדרם: **ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, אלו הם י"ב אותיות שבהם יסד יה ה' צבאות אלהי ישראל אלהים חיים אל שדי רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו.**

והוא יתברך עשה וחקק וברא ויצר ועשה כל הנמצאים, ונקראו שמותיו הקדושים לפי פעולותיו כי "לפי מעשי אני נקרא" כנודע מרז"ל ע"ה (שמות רבה פרשה ג), והוא מאיר אורו ופעולותיו במלאכיו ומשרתיו עושי רצונו, וכללות כולם הוא שר הפנים אשר "שמו כשם רבו" (סנהדרין לח:) על שם השליחות ולא אחר ח"ו, ועל כן הוא אות בצבא שלו, ועל שם זה נקרא הוא ית"ש צבאות ודרשו רז"ל "אות הוא בצבא שלו" (ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תתקל"ב), וז"ש: **ב' שמות יה יהוה.**

צבאות - נקרא שמו צבאות על שם **שהוא אות בצבא שלו** - כי כן שר הפנים הגם שאין לספר גדולתו שהכל כמעט בידוע הוא רק "אות" בצבא שלו ית"ש.

והנה השי"ת נקרא **אלהי ישראל** - ושר הפנים **שר בפני אל** - ומובן הטעם שיש בזה, והוא כדי ללמד זה על זה.

ועתה בא לבאר ולרמז מערכות הספירות שהם כלי בידו ית"ש לשמש ולהוציא ולפעול פעולותיו בעולמות, והוא האיר אורו המופלא בכתר הנעלם, והאיר אורו בחכמה כי "בחכמה יבנה בית" (משלי כד, ג) ו"כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד) והוא הוציא כח העיבוי הנקרא בינה, וז"ש:

אלהים חיים - הם בינה הנקראת אלהים חיים כי היא מדת דין לטובה.

והנה אחר שהזכיר מדת חיים בא לבאר סוד זה:

ג' נקראו חיים - וזה סדרם:

אלהים חיים - סובב על אור הבינה וכנ"ל.

מים חיים - סובב על החכמה.

עץ החיים - סובב על גילוי ספירת חסד בהארת חכמה בהארתה בבינה, ועל כן ע"ץ עולה עם הכולל כמנין שם קס"א שבבינה, וכתיב "אם אס"ק שמים" (תהילים קלט, ח), ובה מאיר החיים באמת אור אין סוף בגילוי החכמה וכו' חיי"ם גימטריא חכ"ם.

עתה עוד בא לבאר מערכות הספירות:

אל קשה - הוא חסד הנקרא אל, הה"ד "חסד אל כל היום" (תהילים נב, ג), וקשה הוא דין גבורה.

שדי - נקרא שמו על שם **שעד כאן די** - באלוהותו לכל בריה, וזה השם רומז על מדת הפסק האור וההתפשטות כי היו שמים נמתחים ומתפשטים (בראשית רבה מו, ג).

ועתה בא לבאר שם שבח וכינוי שלו שנתבאר באיזה מקומן בזה הספר, על שם הפסוק "רם ונשא שכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש" (ישעיהו מז, טו).

ונקרא הוא ית"ש **רם** - על שם מידתו **שהוא יושב ברומו של עולם ורם על כל רמים** - ואין יותר עליון ורם ממנו, והוא רם ונשא וגו' ונהללו בשבח.

ונשא - על שם **שהוא נושא וסובל** - כל הנמצאים כולם, כי הוא לב העולם ונושא וסובל עליונים ותחתונים, וז"ש: **וסובל במעלה ובמטה.**

ונדרש זה על שם **שכל הנושאין הם למטה ומשאן למעלה** - כי הנושא איזה דבר הוא עומד למטה ומשאו למעלה, והוא ית"ש לא כן מדתו, שכינת עוזו בגבהי מרומים **והוא למעלה ונושא** - כל המציאות **למטה** - את כל העולמות ומה שבהם, וז"ש: **הוא נושא וסובל את כל העולם כולו.**

בא לספר שבח ותהילתו שנקרא **שוכן עד** - על שם **שמלכותו** - אין לה הפסק לעולם ולעולמי עולמים **עדי עד ואין לו הפסק** - כי גם עכשיו בגלות ישראל מלכותו בכל משלה, וקדוש שמו שהוא קדוש ומשרתיו **קדושים, ולו אומרים** - פמליא של מעלה וישראל עם קדוש פמליא של מטה, קדוש קדוש קדוש.

משנה ב

י"ב למטה וז' על גביהם וג' על גבי ז'. מן הג' יסד מעונו וכולם תלויים ועומדים באחד, סימן לאחד אין לו שני ומלך יחיד בעולמו שהוא אחד ושמו אחד:

המאור הקטן

י"ב למטה - הם י"ב אותיות פשוטות הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, שהם מבחינת מלכות דיתבא על י"ב בקר, והיא מקבלת ההנהגה משתי ווין שבתפארת וכנ"ל, והם המנהיגים והשבילים למשוך ולעשות במלכות י"ב שערים לקבלת התפילה, וכנגדם י"ב צירופי הוי"ה להמשיך האור באלו י"ב שערים, אשר כנגדם י"ב שבטי י-ה וי"ב מזלות וכו'.

ונעשה סידור חילוק שתי ווין שבתפארת באופן זה, ו' רבתי בתפארת ואות ו' זעירא ביסוד, וממנו נוזל האור והזיו למלכות ומשם נמשך המזל ועל כן נקרא שמו מזל, ואם כן הם י"ב אותיות הפועלות למטה.

וז' על גביהם - הם שבעה אותיות בג"ד כפר"ת שהם בז"א שהם על אלו הי"ב, ומקבלים הנהגתם מן הג"ר כח"ב (או חב"ד) , וז"ש:

וג' על גבי ז' - הם שלשה ראשונות והם אותיות אמ"ש אשר הם בכח"ב (או חב"ד) כי אות א' הוא רומז לכתר (או לדעת אשר הניח במקומו) מ' - לחכמה, ש' - לבינה, ואשר הם שלשה קווי עולם בסוד הנהגת חסד דין ורחמים, והאותיות והכוחות וחלקים תחת אלו שלושה קווי עולם, וכן הם ר"ת שלשה יסודות אויר מים אש המרכיבים כל כוחות המציאות בגיבולם ביסוד העפר אדמה, וז"ש:

מן הג' יסד מעונו - הוא כלל כל העולמות העליונים כולם והעולם הזה, ונקרא מעונו כי הוא "מקומו של עולם ואין העולם מקומו" (בראשית רבה סח, ט), והוא כח החיות לכל המציאות, ועל כן הוא אומר **וכולם תלויים ועומדים באחד.**

סימן לאחד - שאין אחר מבלעדו שיהיה אחד וגם הוא למעלה מסדר ספירה ומספר, וז"ש: **ואין לו שני.**

ומלך יחיד בעולמו שהוא אחד ושמו אחד - ושמו הוא רצונו, וגם הוא סובב על מדת מלכותו בבחינת מש"כ "ויעש דוד שם" (שמואל ב ח, יג) היינו מלכות, והוא ורצונו ומלכותו הכל אחד, ו"ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), כי האידנא מברכים על הטובה הטוב והמטיב ועל הרע ח"ו ברוך דיין האמת, ולעתיד יהיה כולו הטוב והמטיב כי ידעו שהכל אחד, כי אין השינויים והפירוד אצלו ח"ו אלא בערכו, אכן הוא אחד ושמו אחד, וביום ההוא יהיה ה' אחד שמו אחד אכי"ר.

משנה ג

ג' אבות ותולדותיהן, ז' כובשים וצבאותיהן, וי"ב גבולי אלכסון ראיה לדבר עדים נאמנים עולם שנה נפש:

המאור הקטן

עתה חוזר לבאר סימני גדרים על ג' בחינות אותיות שנתבארו לעיל בפרק ב', וז"ש:

ג' אבות ותולדותיהן - הם אותיות אמ"ש וג' קווי עולם ששם המכונים "אבות", ואיכא "תולדות":

ז' כובשים וצבאותיהן - הם אותיות בג"ד כפר"ת, ומשם הם שבעה כוחות הכובשים כוחות המציאות שהם שבעה ספירות הבנין, אשר הם וכוחות וצבאות היוצאין מהן כובשים כל המציאות להיות מונהג על ידן, ולכן נקראים כובשים על שם שכל המציאות שבעולמות בריאה יצירה ועשיה הם כבושים על ידן, והם "שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ" (זכריה ד, י), הם ז"ת דעתיק המתלבשים בספירות דאריך שהוא כתר שבאצילות, ומשם הנהגת אור פלא ואור אין סוף בפרצופים המנהיגים את עולמות בי"ע, אלא ששם הלבושים והכיסויים, עד שרבו התמורות והחושך שם ונראה כאילו כח אחר שולט ח"ו.

לזאת בא להודיע שאין הדבר כך אלא למראה עינים בעבור כח הבחירה, אבל באמת הכל כבוש תחת הנהגת העליון, ואדרבא מבחינת שבעה תחתונות הנזכרים נמשך חילופין בהנהגות, כי הם ספירות חג"ת נהי"ם, וזה חסד וזה גבורה וכו' וכן כולם, ומשם נמשך מדות מחולפות במציאות, ומן חסד נמשך שפע המים, ומן גבורה נמשך שפע האש, וכן כולם, והם מתערבים זה בזה וזה עם זה להנהיג ולתקן המציאות בהתלבשם בי"ב גבולים במלכות אשר היא שורש לבי"ע, וז"ש:

וי"ב גבולי אלכסון - שבמלכות, שבי"ב אותיות פשוטות, הנה הם סובבים י"ב מדריגות גבולים המשפיעין לכל חילוקי מדריגות היוצאים והמונהגים

מן המלכות, ומקבלים מן אות ו' שבתפארת ואות ו' שביסוד, באופן שמן ו' שבתפארת נמשך אור ישר, ומן ו' שביסוד אור חוזר, וכללותם י"ב במלכות, ומשם נעשה צמצום גבול של י"ב גבולים ההולכים באלכסון למלכות, ומשם משפיעין לי"ב מזלות וי"ב כוחות שבנפש וכו'.

ראיה לדבר עדים נאמנים - במציאות:

עולם - המחולק לראש עולם ואיברים כמו טיבור הארץ וערלת הארץ וכו' וא"כ גם הוא מחולק למערכות הנ"ל.

שנה - שיש בו ראש השנה וכו' וי"ב חודשים בשנה ושבעה ימים בשבוע וכו'.

נפש - כי אדם גם הוא כלול ובנוי מן גולגלתא וגוף וי"ב כוחות שבנפש.

משנה ד

עולם ספירתו בי' וי"ב אש רוח מים ז' כוכבים י"ב מזלות. שנה ספירתו בי' וי"ב קור חום רויה ז' ימים י"ב חדשים. נפש ספירתו בי' וי"ב ראש גויה בטן ז' שערים י"ב מנהיגים:

המאור הקטן

אחר שביאר במשנה קודמת עדים נאמנים שיש ג' אבות ושבע כובשים וי"ב גבולי אלכסון בעולם שנה ונפש, עתה בא לבאר ולספר ענין הנזכר איך הוא בכל מדרגות עש"ן (ר"ת עולם שנה נפש) , וז"ש:

עולם - היינו אחד מן ג' מדריגות עדים נאמנים הנזכרים הוא עולם, והוא מונהג מעשרה ספירות, וז"ש:

ספירתו בי' - היינו ספירה שלו כלולה בעשרה ספירות.

וי"ב - הם י"ב גבולי אלכסון השולטים והמנהיגים, ותחת ממשלתם הם שלשה יסודות **אש רוח מים** - בכל אחד מארבעה רוחות הארץ.

והנה חשבון ג' יסודות הנזכרים בכל אחד מן ד' רוחות הם י"ב, וז"ש:

וי"ב אש רוח מים - גם יש בעולם עוד, והם **שבעה כוכבים** - והם שבעה כוכבי לכת שצ"ם חנכ"ל (ר"ת שבתי לדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה) **והם גם י"ב מזלות.**

ועתה בא לבאר סדרן, והרי זה סדר עולם מערכה השניה מן שלושה והוא סדר **שנה** עולה כמנין ספיר"ה, וז"ש:

שנה ספירתו בי' - הם עשרה ספירות שבמדרגת שנה, כי גם השנה נחלקת לעשרה ספירות **וי"ב** - בחינות ומדריגות בשנה, שהם י"ב חודשים ותקופות של **קור** - חודשי חורף, **חום** - חודשי קיץ, **רוח** - חודשי אביב, **רויה** - הוא אותיות יורה מלשון שהאדמה רוה משפע טל ומטר והוא הנקרא אצלנו סתיו וכנגד שבעה כוכבי לכת שצ"ם חנכ"ל, הנה כמובן יש בשנה **ז' ימים** - בשבוע, וכנגד י"ב מזלות הם **י"ב חודשים** - בשנה.

כמו כן נמצאו אלו בחינת בנפש, וז"ש:

נפש - והנה הנפש **ספירתו בי'** - כי "חביב אדם שנברא בצלם" (אבות ג, יד), הם עשרה ספירות שנחלקו לשלשה שלשה שלשה הם:

צ - נה"י.

ל - חג"ת.

מ - חב"ד.

וזה סוד מש"כ "אך בצלם התהלך איש" (תהילים, לט, כא) הוא ז"א, "ומבשרי אחזה אלוה" (איוב, יט, כו) **ציור** עשר ספירות באדם התחתון ובציור איבריו, "כי בצלם אלהים עשה את האדם" (בראשית ט, ו):

גלגלתא כתר

מוח ימין חכמה מוח שמאל בינה

זרוע ימין חסד זרוע שמאל גבורה

גוף תפארת

ירך ימין נצח ירך שמאל הוד

ברית קודש

יסוד

עטרת היסוד

מלכות

גם יש בו באדם התחתון י"ב כוחות כנגד י"ב מזלות, וי"ב חודשים כנגד י"ב אותיות פשוטות, וז"ש:

וי"ב - הם י"ב כוחות בעולמות העליונים שהם י"ב פרצופי שבאצילות, ובספירות עצמם הם נמשכים מכפילות אות ו' שבתפארת העולה י"ב, וכנגדם הם י"ב אותיות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק, ומשם נמשכים י"ב צירופי שם הוי"ה השולטים בי"ב חודשי השנה שבהם י"ב מזלות, וכנגדם י"ב שבטי י"ה, וכנגדם בגוף הגשמי והארצי הם י"ב איברים, והם תחת ג' בחינות כנגד ג' קווי עולם, והם:

ראש

גויה

בטן

ונפרטים לי"ב איברים:

כבד	קורקבן
מרה	קיבה
טחול	יד ימין
המסס	יד שמאל
כוליא ימין	רגל ימין
כוליא שמאל	רגל שמאל

וכנגדם הם י"ב כוחות וזה סידרם מלמטה ללמעלה:

כח השינה	כח המעשה
כח ההרהור	כח לעיטה
כח השחוק	כח השיחה והדיבור
כח הרוגז	כח ריחה
כח ההילוך	כח שמיעה
כח תשמיש	כח ראיה

ואם כן בנפש יש בו באדם י"ב וכנגד י"ב מזלות וכו'.

והנה גם יש בו ז' **שערים:**

שתי עינים

שתי אוזניים

שני נקבי החוטם

והפה

והמה סך הכל שבעה.

והם כנגד שבעה כוכבים שבעולם ושבעה ימים בשבוע ושבעה רקיעים שבע ארצות וכו', ואם כן בנפש יש בו עשרה ספירות **י"ב מנהיגים** - ושבעה שערים.

משנה ה

חק עשרה ג' ז' י"ב פקידין בתלי גלגל ולב. תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש כמלך במלחמה:

המאור הקטן

חק **עשרה** - רוצה לומר חק מלשון חקק ומלשון "חוקה חקקתי" (במדבר רבה יט, ח), כאומר שהמאציל ב"ה חקק **עשרה** - ספירות. ויש גרסא חק **כ"ב** - הם עשרים ושתים אותיות התורה אשר הם בחינות הכלים לגילוי

עשרה ספירות, ובהם נעשה ונבנה כל המציאות, והם נחלקו כפי סדרי מערכות הספירות כי הם בחינות הכלים לספירות כנודע, וזה סידרם:

ג - הם שלשה אותיות ראשונות אמ"ש כח"ב.

ז - הם שבעה אותיות כפולות בג"ד כפר"ת בז"א.

י"ב - הם י"ב אותיות פשוטות הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, והם יוצאים מן ב' בחינות ו', אחד שבתפארת ואחד שביסוד, והרי פעמים ו' הם י"ב המאירים במלכות דיתבא על י"ב בקר.

והם י"ב פקידין בתלי - הוא הציר הסובב כל י"ב מזלות ואינו נראה לעין, אכן הוא בחינת כתר שבהם, והוא תלוי באויר עולם ואין לו על מה שיסמוך, ונושא כל י"ב מזלות, ועל כן נקרא שמו "תלי". וי"ב מזלות סובבין אותו ומקבלין ממנו והוא נושאם, והוא כמו מלך על כסאו ושוליו מלאים את ההיכל. ומה שנעשה בתלי הגם שהוא בלתי נראה, הנה כמו כן הוא נראה ונגלה לעינינו בגלגלים של מעלה, שהם סובבים בגלגל המזלות אשר יש בו י"ב מזלות, וזה הגלגל הפנימי הוא המניע י"ב גלגלי המזלות.

וכשם שהלב הוא אבר הפנימי המניע בכוחו כל איברי הגוף והחיות תלוי בו והוא שולח פארותיו לכל מקום, כמו כן כח גלגל מעלה, וכן התלי הנז"ל, והם פקידין לכח י"ב כל אחד ומדריגתו, ונחלקו במדריגות עולם שנה נפש, וז"ש: **י"ב פקידין בתלי גלגל ולב.**

עתה בא לפרשם ולבארם מעט כל אחד במדריגה שבו נמצא.

תלי בעולם כמלך על כסאו - והוא סובב על מדריגת עולם המונע בכח אחד פלאי והוא כמלך על כסא מלכותו.

גלגל בשנה כמלך במדינה - הוא סובב על מדריגת שנה שיש גלגל המזלות כל חודש מזל אחר והוא כמו מלך השולט.

לב בנפש כמלך במלחמה - סובב על קומת נפש, וכמו שהלב הוא עולה ויורד בכח ועוז, פעמים שוטף כסוס במלחמה, פעמים שוקט וסובב והולך כמו בסולם החיות בחינות "החיות רצוא ושוב" (יחזקאל ה יד).

משנה ו

כללו של דבר מקצת אלו מצטרפין עם אלו ואלו תמורות אלו, אלו כנגד אלו ואלו כנגד אלו ואם אין אלו אין אלו וכולם אדוקין בתלי גלגל ולב:

המאור הקטן

אחר שביאר לנו ענין ג' מדריגות עש"ן והנהגתם מן אותיות ראשונות וכפולות ופשוטות הכל כנ"ל, עתה בא להורות לנו כללו של דבר.

כללו של דבר מקצת אלו מצטרפין עם אלו - וכמו שהתלי מניע כולם, הנה כמו כן הם מחזיקים את אלו הכוחות, **ואלו תמורות אלו** - כי כנגד י"ב כוחות יש הפכם ממש, ואם כן הם כנגד כמה מערכות שנז"ל והם **אלו כנגד אלו ואלו כנגד אלו.**

כללו של דבר העולה לנו מהנז"ל בגילוי עדים נאמנים בעולם שנה נפש, ואיך בכל אחד מהם נמצאו העדים להנהגת עליון בהם, כי הם שבעה כוכבים ושבעה ימים בשבוע ושבעה שערים בנפש, כנגד שבעה אותיות בג"ד כפר"ת שהם כפולות מן חסד ודין להיותן אותיות דגושות ושאינם דגושות.

וכן עוד ראיה בי"ב מזלות וי"ב צירופי הויה וי"ב שבטים וי"ב מנהיגים וכו', הכל כמבואר לעיל עם שהוא בקיצור, הנה אתה למד שהם עדים נאמנים בעולם ובשנה ובנפש, והם כלולים זה בזה וזה עם זה,

מקצת אלו - של העדים הנז"ל **מצטרפין עם אלו** - וכמו דרך משל שבעה ימי שבוע הם כלולים בי"ב חודשים שבשנה וכו', שבעה מנהיגים הם מצטרפים בי"ב מנהיגים בנפש וכו'.

ואלו תמורות אלו - כי יש ואין זה אלא תמורת זה כי לאו כל העדים מצטרפין אלו עם אלו, כי יש דבר והיפוכו כי יש טוב ויש רע ועל כן זה תמורת זה, כי דרך משל בשבע כפולות בג"ד כפר"ת שהם כנגד שבעה כוכבי לכת, הנה אות ב' הוא כנגד שבתאי בכוכבים וכנגדו שבת בשבוע וכנגדו אבר פה בגולגולת וחיים במציאות ותמורתו הוא מות. וכן אות ג' שכנגד צדק וכנגד יום ראשון ועין ימין בגולגלתא ושלום במציאות הטוב ותמורתו הוא הרע, וכן הם שאר תמורות שבאלו השבע המבוארים לעיל בפרק ד' משנה י"ד ועי"ש, וכן הם גם כן בתמורות המבוארים בפרק ה' משנה כ"א. והנה הם זה כנגד זה זה כנגד זה כי כנגד חן הוא כיעור וכנ"ל כולם, וז"ש:

אלו כנגד אלו - הן אותן שבמדה טובה והן אותן שבמריבה. הנה אלו כוחות ומדות הן הטובות ותמורתן ההיפך, הנה הם מערכה מול מערכה ואי אפשר לזה בלא זה וזה נגזר מזה, כי דרך משל מן מדת מות ב"מ אנחנו יכולין לראות מדת חיים, וכן מחושך אנחנו רואים יקרת היום ואור, וכן ממדת מרירות אנחנו רואים מעלת מתיקות וכו', כי כן כל העולמות נבראו בענין של תמורה אלו כנגד אלו.

ומעתה מובן לשון קודשו **אלו כנגד אלו ואלו כנגד אלו, ואם אין אלו** - שבימין היינו שבמדה מרובה, **אין אלו** - שבתמורה שהם ההפך להם.

וכולם אדוקין בתלי גלגל ולב - רוצה לומר שכל הפעולות שבמדה מרובה ותמורתן שבמדת ההיפך, הנה כולם נמשכים מן השפעת עליון שבעה עיני ה' והתעבות אור שלהם והשפעתם בעולמות, וגילוי השפעתן באור התלי שהוא בחינת הממוצע בין אור רוחניות הנהגות והתמורות המונהג מן הספירות למזלות עצמן, אשר שם יוצאים לפועל התמורות, והוא משפיען בגלגל היינו גלגל המזלות, ואשר הוא כדמיון הלב בגוף ומשפיע בלב הנפש הכוחות והתמורות והבן.

משנה ז

גם את כל חפץ זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב טוב מטוב רע מרע הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה גנוזה לטובים ורעה גנוזה לרעים:

המאור הקטן

עוד בענין האמור לעיל במשנה ו' בענין אלו כנגד אלו שהם מדה מרובה וטובה ומדת ההיפך, הנה בזה עצמו עוסקת משנה ז' ביותר ביאור.

גם את כל חפץ - שבמציאות, עשה ה' ב"ה הן במידה טובה והן תמורתה להפך, והם בחינת ב' כפות ידים, והם יד ימין הוא החסד וכף זכות, ויד שמאל הוא הגבורה וכף חובה, ומשם נמשך תמורת הטוב ההוא, והיה מעשה זה בעבור הבחירה שכל מה שנברא ונעשה בעולם הוא הכל בשביל הבחירה, וכמ"ש **זה לעומת זה עשה אלקים** - והם **טוב לעומת רע, רע לעומת טוב.**

טוב - שבחפץ שבמציאות נמשך **מטוב.**

רע - שבחפץ שבמציאות נמשך **מרע.**

הטוב מבחין את הרע - פירוש "מבחין" הוא מודד, וכאומר הטוב הוא מודד את הרע, כי "זה לעומת זה עשה אלקים" (קהלת ז, יד).

והרע מבחין את הטוב - היינו הרע הוא מודד את הטוב כי לפי גודל ועומק הרע כן הוא הטוב שמולו.

טובה גנוזה לטובים - כי ענין הטוב נמשך מן אור גן עדן ועידון הנפשות, ומזיו שלו בעולמות נמשך מדה מרובה, וצדיקים שורשם ממדת טוב, וטוב התחתון נמשך מטוב עליון ומובן.

ורעה גנוזה לרעים - וכן כל דבר רע שבעולם נמשך ממדת רע וגהינום, והוא עושה ופועל במציאות השפעתו וכוחו, ועל כן רשעים (שהוא אותיות רעים ונוסף בו ש' מלשון שדוד כי כן סופס הנה) הם מושכים כוחם מן הרע.

משנה ח

וכיון שבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצרף ויצר וחשב ועלתה בידו ונגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבו וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וקרא עליו כבוד ה' דכתיב בטרם אצרך בבטן ידעתיך. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא לשון הקדש. קשר עשרים ושתים אותיות בלשונו. והקב"ה גילה לו את סודן, משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה כוכבים נהגן בי"ב מזלות:

המאור הקטן

וכיון שבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה וחקר והבין - אלו הסודות והרזין והערכין.

וחקק וחצב וצרף - האותיות הקדושות וזיווג סוד אור הספירות שבתוכן.

ויצר - גולם מן האדמה.

וחשב - בעומק מחשבה שבל"ב נתיבות חכמה והמשיך משם אור החיים, הה"ד "החכמה תחיה" (קהלת ז, יב), והכניס אור החיים בגלם, **ועלתה בידו.**

ונגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבו וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם - להיות נמשך אור האלוקות על ידי זרע קודש אשר חתם בבשרנו, **והאמין בה' ויחשבה לו לצדקה.**

וקרא עליו - מקרא שכתוב "**כבוד ה'** - יאספך" (ישעיהו נח, ח), כי חקק כוחו בכבוד ה', כבו"ד עולה כמנין ל"ב שהם ל"ב נתיבות חכמה (כמובא בסידור רבנו הרש"ש זלה"ה סדור האריך ח"א דף 349), והיה קב"ה קורא עליו אור הפלא הזה להיות נמשך על ידו ועל ידי זרעו עד עולם, ומה שקרא עליו "כבוד ה'", הוא להורות שכבר היה גלוי לפניו ית"ש גדולתו ומעלתו וגדולת נשמתו של אברהם אבינו ע"ה, כי במחשבה קדומה נחקקו כל העולמות והנשמות, ונתחלקו ונתפרשו בל"ב נתיבות חכמה, ועל כן קרא מה שכתוב עליו כבר **דכתיב בטרם אצרך בבטן ידעתיך** - והוא אחת מפליאות הידיעה והבחירה הנמשך מידיעתו ית"ש ומסוד יד עליון, הה"ד "היתה עלי יד ה'" (יחזקאל לז, א), מב' בחינות יד שהם ימין ושמאל המבואר בפתיחה הכוללת לספר יצירה בסוף זה החיבור, שמשם נמשך כח הבחירה. והנה כן היה ידוע וצפוי לפניו ית"ש גדולת ומעלת אברהם אבינו ע"ה ומה עתיד הוא לעשות ולזכות, אבל עכ"ז היה תלוי ועומד על הבחירה, וע"כ שמח בו ה' שבחר וזכה לבא למה שיעד עליו ית"ש (עיין בפתיחה הכוללת בענין הנזכר ותבין, ואין זה המקום להאריך בו כעת).

וכרת לו - לאברהם אבינו ע"ה **ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא לשון הקדש** - היינו שגילה לו סוד לשון הקודש וכח ביטוי שבה והברתה ואיך ימשך אור אלוקות ית"ש עי"ז. והוא נמסר רק לאברהם אבינו

ע"ה ולזרעו כי אין אור אלוקות נמשך אלא בנשמות ישראל הקדושים, ואין בהבלי הגויים מגשימים אפילו יזכירו צירופי השמות כל היום והלילה אין יכולים למשוך אור אלוקותו, כי רק עם ישראל עם קדוש השי"ת קשר להם קשרים קשרי אור אלוקות ית"ש בנשמתם, מכח גזע אברהם אבינו ע"ה שהשי"ת כרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו הרומזים לעשר ספירות, בסוד הכתוב "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך" (תהילים ח, ד) הם בחינת אצבע עליון בסוד הספירות, שהם עשר אורות וכ"ב אותיות העולים יחד ל"ב כנ"ל, וזה סוד מש"כ "לב טהור ברא וגו'" (תהילים נא, יב) הוא ל"ב הנזכר שהוא כלליות התורה, וזה סוד שפתחה תורה באות ב' דבראשית וחתמה באות ל' ד"לעיני כל ישראל" (דברים לד, יב), וז"ש:

קשר עשרים ושתים אותיות בלשונו - לשו"ן כמנין שכינ"ה, כי גילה אור שכינה באלו האותיות שבעת שיוצאים מלשונו יעשו הפעולה והסוד ונעשה יחוד עליון עי"ז, וזה סוד שאומר: **והקב"ה גילה לו את סודן** - של האותיות, ונעשה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

עתה חוזר לדרוש בסוד האותיות שהם הכלים והוא ית"ש:

משכן - לאותיות, שהם בחינת הכלים, **במים** - הוא סוד קו ימין חסד הנמשל למים.

דלקן - לכלים שהם אותיות, **באש** - הוא קו שמאל דין המשול לאש.

רעשן - לאותיות הכלים ההם **ברוח** - הוא יסוד אויר קו אמצעי רחמים.

ונעשו האותיות הם הכלים, כלולים מג' קווים בסוד חד"ר, וזה סדר האותיות לפי סדר הקווין:

א"ב ג"ד הו"ז בחסד המכונה יסוד מים.

ח"ט י"כ למ"נ בגבורה המכונה יסוד אש.

ס"ע פ"צ ק"ר ש"ת בתפארת המכונה יסוד רוח.

ומכוחם והשפעתם נעשו כוחות והחפצים בעש"ן, ונמשכים אלו הכוחות באמ"ש ר"ת אויר מים, אש ג"ר.

בערך בשבעה כוכבים - הנמשך מאותיות בג"ד כפר"ת ז"א.

וכן **נהגן בי"ב מזלות** - הנמשכים מי"ב אותיות פשוטות הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק.

משנה ט

שמים אש חום ראש, אויר רוח רויה גויה, ארץ מים קור בטן זהו אמ"ש:

המאור הקטן

עתה בא לבאר עוד ענין אמ"ש הנז"ל.

שמים - שמקומם למעלה, הרומז לכח הגבורה המתגבר ועולה למעלה, והרי הם כענין וכרמז יסוד **אש** - העולה למעלה, וכנגדו בשנה תקופת **חום** - ובנפש הוא מכוון כנגד **ראש** - שהוא בראש הקומה.

אויר - יסוד **רוח** - הממוצע בין שמים לארץ, כנגדו בשנה תקופת האביב המכונה **רויה** - וכנגדו בנפש **גויה** - הוא הגוף.

ארץ - בעולם שמקומו למטה והוא כנגד יסוד **מים** - כדי שתהיה הארץ רוויה ממים, כדי שתוציא פירות וע"כ נקראת ארץ על שם שהיא "מריצה את פירותיה" (בראשית רבה יג, יב). וכנגד זה בשנה היא תקופת החורף הוא **קור** - וכנגדו בנפש הוא אברי **בטן**.

ואם כן נתבאר לנו בכאן בעולם שנה ונפש שלושה קוי עולם ושלשה יסודות וכו' **זהו אמ"ש**.

משנה י

שבתאי שבת פה. צדק א׳ בשבת עין ימין. מאדים ב׳ בשבת עין שמאל. חכמה (חמה) ג׳ בשבת אף ימין. נוגה ד׳ בשבת אף שמאל. כוכב ה׳ בשבת אזן ימין. לבנה ו׳ בשבת אזן שמאל זהו בג״ד כפר״ת:

המאור הקטן

עתה בא לערוך סדר בג״ד כפר״ת שבאותיות ומה כנגדם בעולם שנה ונפש ובכוכבים.

כוכב **שבתי** - מכוון בשבוע כנגד יום **שבת** - וכנגדו בנפש בגולגולת **פה**.

כוכב **צדק** - מכוון כנגד יום **ראשון בשבת** - וכנגדו בנפש בגולגולת **עין ימין**.

כוכב **מאדים** - מכוון כנגד יום **שני בשבת** - וכנגדו בנפש בגולגולת **עין שמאל**.

והנה שלשה כוכבים הנזכרים שבתי צדק מאדים הם כנגד ג׳ אותיות בג״ד.

כוכב חמה ג׳ בשבת וכנגד אות כ׳ משבעה הנ״ל וחוטם ימין, וז״ש: **חכמה** (חמה) **ג׳ בשבת אף ימין** - ונלע״ד שהוא ט׳ ספירות, וצריך לומר חמה ולא חכמה וכו׳ הגם שיש בידי לקיים גם גירסא זו, ואם שאיני רוצה להאריך בעניני גרסאות נימא ביה מלתא. הנה אות ח׳ הוא חכמה וגם חמה והוא השכל, בסוד הכתוב "חכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח, ח), וזה בחינת שמש כי השכל הוא מאיר לו בכל דרכיו, כמו השמש (עיין לק״מ ח״ח סימן ח׳) שהוא החמה, וע״כ גם גירסא זו אמת כי חכמה הוא חמה שהוא שכל ואור, ונרמז בו גם חכמה הפועלת בתיבת חכמה ,כי חכמה בלא אות כ׳ הוא חמה שהוא כוכב הנזכר והחכמה הוא השכל וכנ״ל.

ונחזור לענין קודם.

כוכב **נוגה** כנגד יום **ד׳ בשבת** - וכנגד אבר **אף שמאל** - בנפש, וכנגד אות פ׳ מהשבעה אותיות בג״ד כפר״ת.

כוכב כנגד אות ר׳ המכוון בשבוע כנגד יום חמישי וכנגד אוזן ימין, וז״ש: **כוכב ה׳ בשבת אזן ימין**.

כוכב **לבנה** - השולט ביום **ו׳ בשבת** - וכנגד **אוזן שמאל** - בגולגולת המכוון כנגד אות ת׳ מבג״ד כפר״ת.

ונשלם המשנה.

משנה יא

ואלו י״ב מזלות (י״ב חדשים י״ב מנהיגים) טלה ניסן כבד ראיה סמיות שור אייר מרה שמיעה חרשות (כו׳ כדלעיל פ״ה מכ״א):

המאור הקטן

אחר שביאר שבעה מדריגות בעש״ן מבג״ד כפר״ת, עתה חוזר ומבאר עניני י״ב פשוטות ומה שנמשך מהם שנתבארו לעיל בפרק חמישי משנה כ״א יעו״ש וכאן הביאם בקיצור, וגם אנחנו לא נאריך יעויין במקום הנזכר.

ואלו - הם **י״ב מזלות**:

טלה - שור - תאומים.

סרטן - אריה - בתולה.

מאזניים - עקרב - קשת.

גדי - דלי - דגים.

הנמשכין מי"ב אותיות פשוטות:

הו"ז	לנ"ס
חט"י	עצ"ק.

וכנגדם י"ב איברים כזה:

כבד - מרה - טחול.

המסס - כוליא ימין - כוליא שמאל.

קורקבן - קיבה - יד ימין.

יד שמאל - רגל ימין - רגל שמאל.

וי"ב חושים ותמורתן:

ראיה - וכנגדו סמיות (הייגו עיוורון).

שמיעה - וכנגדו חרשות (מלשון חרש).

ריחא - וכנגדו תתרות (רולה לומר מי שניטל ממנו חוש הריח מכונה כן).

שיחה - וכנגדו אלמות (מלשון אילם).

לעיטה - וכנגדו רעבון.

מעשה - וכנגדו גדמות (מלשון גדם שאינו יכול להשתמש בידיו).

תשמיש - וכנגדו סריסות (מלשון סריס שאינו יכול לשמש).

הלוך - וכנגדו חגרות (מלשון חיגר).

רוגז - וכנגדו נטול כבד (הייגו נטול רוגז כי מן כבד בא הרוגז).

שחוק - וכנגדו נטול הטחול (הגורם לשחוק).

הרהור - וכנגדו נטול הלב (כי מן הלב בא הרהור).

שינה - וכנגדו נעור, וז"ש:

ואלו י"ב מזלות (י"ב חדשים י"ב מזרגים) **טלה ניסן כבד ראיה סמיות, שור אייר מרה שמיעה חרשות וכו'** (כדלעיל פרק ה' משנה כ"א).

משנה יב

ג' אויבים לשון כבד מרה. ג' אוהבים עינים אזנים לב. ג' מחיים שינים חוטם טחול. ג' ממיתים ב' נקבים תחתונים ופה:

המאור הקטן

ענין אלו הדברים שנזכרו בכאן הוא להורות על מה שנשתלשלו מן החכמה וההנהגה של מעלה, כי נתבאר לעיל שנעשה כל דבר שבמציאות גלגולי הספירות בכלים שהם האותיות, ונעשה ונסדר על פי קו המידה שהוא משקל האותיות וכו', חסד דין ורחמים. טוב ממנו נמשך מדת חיים, ובגלגול האותיות לרע נמשך ממנו מדת מוות, והאדם עולם קטן כלול מכל המדריגות, ויש בו בפנימיות מדריגת גן עדן ומדריגת גהינם, וצריך הוא לבריר חלקו שבגהינם ולהחזירו לגן עדן להיות נשלט כל כוחו מן הקדושה ומן מדת חיים, ובבחינה זו הוא הנאמר אצל יעקב אבינו "יעקב אבינו לא מת" (תענית ה:) כי זכה לכלול כל חלקו במדת החיים, וכתיב ביה "ויאסף אל עמיו" (בראשית מט, לג) שהוא שורש הנשמות ואחיזתם בספירות, שנקראו עמומות מלשון "כל סתום לא עממוהו", והוא ע"ה נאסף כל כולו לשם.

עתה בא לבאר חילוקי איברים שיש מהם מחיים ויש ממיתים ויש אויבים ויש אוהבים, ומשנה זאת נתבארה לעיל בפרק ה' עיין שם וכאן הוא בקיצור נמרץ.

ג' אויבים - הם אברים **לשון כבד מרה** - והם אויבים לאדם, כי יש בהם היינו נמשך בהם כח השמאל להרע ולהשחית על ידם, ובהם נמשך קו שמאל ודין, ובהם נמשך כח הגהינום באדם הוא עולם קטן.

ג' אוהבים - הם איברים **עינים אזנים לב** - שבהם אדם מוצא חכמה וחן ואור, כי אור קו ימין המושך, מגן עדן נמשך, ובה בהם באדם הוא עולם קטן.

ג' מחיים - הם **שינים חוטם טחול** - והם בחינות עץ חיים וכנגדם הם עץ הדעת שממנו המות וכו'.

ג' ממיתים - הם **ב' נקבים תחתונים** - שהם נקב האחור ליציאת המותרות העבים הגסים של

האכילה, ונקב הפנים ליציאת מותרי השתיה, **ופה** - בו מכניס האדם מאכל הרוחני היינו דברי תורה וכו' ומוציא שפע תורה ואזי הוא ממית ליצר הרע, אבל אם ח"ו להיפך בלשון הרע וכו' ודברים בטלים, הנה הוא מצטרף להיות עוד נקודה של "רעי" בפיו, והוא נוטריקון רע ידבר, וניזון אז מן מותרי קליפות העורכים לגד שולחנם, "שולחנם מלאו קיא וצואה" (עי' ישעיה כח, ח), כי רוח פיו מוציא רע וטומאה מן קליפות, ונסתער בסער איש שעיר, רוח סערה עושה דברו, מסערה גופיה דבר נש, כמובא זה בתיקוני הזוהר (דף נג.), ונופל בעץ הדעת רע ונגזר עליו מיתה רח"ל.

משנה יג

ג' אינם ברשותו עיניו אזניו חוטמו. ג' שמועות טובות לאזן ברכה שמועה טובה קלוס. ג' ראיות רעות עין נואפת עין רעה עין מנדת. ג' ראיות טובות בשת אין טובה עין נאמנת. ג' רעות ללשון דבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה אחד בלב. ג' טובות ללשון שתיקה ושמירת הלשון ודבור האמת:

סליק ספר יצירה הקדוש, בעזר שמו יתברך ויתעלה:

המאור הקטן

הוא המשך ביאור משניות הנ"ל.

ג' - איברים **אינם ברשותו** - להיות שליט בהם ועליהם, והם:

עיניו - כי אין אדם שולט על מה שיראו עיניו בראשונה.

אוזניו - כי אין יכול לעשות שלא ישמע.

חוטמו - אין יכול לעצור נשימה שבחוטמו ויחיה.

ובהם שלשה טובים לאוזן ושלשה כוחות ראיות טובים, וכנגדם שלשה רעים, ושלשה טובים בלשון ושלושה רעים כנגדן וכו'.

ג' **שמועות טובות לאוזן** - והם: **ברכה שמועה טובה קלוס** - ואלו ג' דברים עושים טובה לאוזן השומעם ומכש"כ באוזן עליון, ומכח כלילות ג' קווין בכל בחינה הן בטוב והן בהיפך נמשכין ג' בחינות בהם:

ג' **ראיות רעות** - הן, ואלו הן: **עין נואפת** - בנשים ועריות רח"ל, **עין רעה** - במעשי חבירו וכו', **עין מנדת** - היינו עין הבוגד בנאמנות, ויותר הוא עין השונאת הבריות ומלשון נדוי ונדה רח"ל.

ג' **ראיות טובות** - הן ואלו הן: **בשת** - והוא מתבייש ואין בו עינים עזות, **עין טובה** - במעשי חבירו, **עין נאמנת**.

עתה בא לבאר שלשה כוחות רעות שבלשון, וז"ש:

ג' **רעות ללשון** - והם: **דבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה ואחד בלב**.

עתה בא לבאר שלשה טובות ללשון, וז"ש:

ג' **טובות ללשון** - והם **שתיקה ושמירת הלשון ודיבור אמת**.

היום יום שני ב' תמוז תשע"ד סדר בלק סיימתי המלאכה הזו של ביאור המשניות הנקרא המאור הקטן שהוא ביאור פשוט למתחילים בחכמה ועל פי נוסח רבותינו הראשונים זיע"א.

תם ונשלם המאור הקטן, תהלה לאל אב איתן

פירוש

המאור הגדול

על פי נוסח שבו בחר האר״י ז״ל ואחריו הגר״א מווילנא ז״ל
והוא ביאור רחב ובדרך פרדס הכולל כמה וכמה דרכים,
שבעתיים מזוקקים, דברים המוצדקים כראי מצוקים,
המאירים עיני המעיינים, מפז ופנינים יקרים,
הפותח גניזין ומגלה טמירין,
דברי אלקים חיים
ועץ החיים.

– מסודר בשלימות ע"פ נוסח האר"י ז"ל ואחריו הגר"א מווילנא ז"ל –

וכבר נדפס בוורשא שנת תרמ"ד עם ביאור הגר"א לספר יצירה, ע"י מהר"ר שמואל לוריא זצ"ל, ועתה נסדר והוגה בשלימות: הוספנו סוגריים רגילים כזה () לנוסח העולה מהגהות הגר"א שלא תוקן בדפוס ווארשא, וסוגריים מרובעים כזה [] לנוסח וורשא שאינו כנוסח הגר"א באמת, וסוגריים מסולסלים כזה {} להגהות המופיעות בדפוס וורשא ולא ברור אם מקורם מהגר"א או מהמוציא לאור.

פרק ראשון

א בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד [וקדוש שמו מרום] וקדוש הוא וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור:

ב עשר ספירות בלי מה ועשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות:

ג עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור:

ד עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

ה עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית עומק טוב ועומק רע עומק רום ועומק תחת עומק מזרח ועומק מערב עומק צפון ועומק דרום אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם [מ](ב)מעון קדשו עד עדי עד:

ו עשר ספירות בלי מה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם קץ ודברו בהן ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

ז עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

ח עשר ספירות בלימה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום שלכך נאמר (יחזקאל א') והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית:

ט עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים ברוך ומבורך שמו של חי העולמים [קול ורוח ודיבור] (רוח וקול ודיבור) והוא רוח הקודש:

י שתים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות ורוח אחת מהן:

יא שלש מים מרוח חקק וחצב בהן כ"ב אותיות {עמודים} מתהו ובהו רפש וטיט חקקן כמין ערוגה [חצבן כמין חומה סיבבם כמין מעזיבה] (חצבן כמין מעזיבה סיבבם כמין חומה) ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ:

יב ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

יג בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה. שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י. תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה. עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י:

יד אלו עשר ספירות בלימה {אחת} רוח אלהים חיים רוח מרוח מים מרוח אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

פרק שני

א עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות. שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים. שלש אמות אמ"ש מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח מכריע בינתים:

ב עשרים ושתים אותיות יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

ג עשרים ושתים אותיות יסוד [חקקן בקול חצבן ברוח] (חקקן ברוח חצבן בקול) קבען בפה בחמשה מקומות אחה"ע בגרון גיכ"ק בחיך דטלנ"ת בלשון זסשר"ץ בשינים בומ"ף בשפתים:

ד עשרים ושתים אותיות יסוד קבען בגלגל כמין חומה ברל"א שערים וחוזר הגלגל פנים ואחור וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע:

ה כיצד צרפן שקלן והמירן א' עם כולם וכולם עם א' ב' עם כולם וכולם עם ב' וחוזרות חלילה ונמצאות ברל"א שערים ונמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא משם אחד:

ו יצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפש וזה סימן א' עם כולם וכולם עם א' צופה וממיר ועשה את כל היצור ואת כל הדיבור שם אחד וסימן לדבר עשרים ושתים חפצים בגוף אחד:

פרק שלישי

א שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים:

ב שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות ויצאו מהם אויר מים אש ומהם נולדו אבות ומאבות תולדות:

ג שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שלש אמות אמ"ש בעולם ושלש אמות אמ"ש בשנה ושלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה:

ד שלש אמות אמ"ש בעולם אויר מים אש שמים נבראו מאש וארץ נבראת ממים ואויר מרוח מכריע בינתים:

ה שלש אמות אמ"ש בשנה חום קור ורויה. חום נברא מאש קור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בינתים:

ו שלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה ראש ובטן וגויה. ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בינתים:

ז (בבא א') המליך אות א' ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר באמ"ש ונקבה באש"ם:

ח (בבא ב') המליך אות מ' במים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זכר במא"ש ונקבה במש"א:

ט (בבא ג') המליך אות ש' באש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם {אש} שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר בשא"מ ונקבה בשמ"א:

פרק רביעי

א שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות ב"ב, ג"ג, ד"ד, כ"כ, פ"פ, ר"ר, ת"ת. תבנית רך וקשה גבור וחלש:

ב שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חכמה עושר זרע חיים ממשלה שלום וחן:

ג שבע כפולות בג"ד כפר"ת בדבור ובתמורה תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

ד שבע כפולות בג"ד כפר"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם:

ה שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבע ולא שש שבע ולא שמונה בחון בהם וחקור בהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

ו שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש זכר ונקבה:

ז שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

ח (בבא א') המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

ט (בבא ב') המליך אות ג' בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשנה ואזן ימין בנפש זכר ונקבה:

י (בבא ג') המליך אות ד' בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשנה ונחיר ימין בנפש זכר ונקבה:

יא (בבא ד') המליך אות כ' בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם יום רביעי בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

יב (בבא ה') המליך אות פ' בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה:

יג (בבא ו') המליך אות ר' בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם יום ששי בשנה ונחיר שמאל בנפש זכר ונקבה:

יד (בבא ז') המליך אות ת' בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום שבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

טו שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבהן נחקקין שבעה עולמות,שבעה רקיעין, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה מדברות, שבעה ימים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע שמיטין, שבעה יובלות, והיכל הקדש. לפיכך חבב את השביעיות תחת כל השמים:

טז שתי אבנים בונות שני בתים, שלש אבנים בונות ששה בתים, ארבע אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים, חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים, שש אבנים בונות שבע מאות ועשרים בתים, שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים, מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע:

פרק חמישי

א שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן שיחה הרהור הלוך, ראיה שמיעה מעשה, תשמיש ריח שינה, רוגז לעיטה שחוק:

ב שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן שנים עשר גבולי אלכסון, גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית, ומתרחבין והולכין עד עדי עד והן הן גבולות עולם:

ג שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם שנים עשר חדשים בשנה שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה:

ד שנים עשר מזלות בעולם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים:

ה שנים עשר חדשים בשנה ניסן אייר סיון תמוז אב אלול תשרי חשון כסלו טבת שבט אדר:

ו שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה שתי ידים שתי רגלים שתי כליות מרה [דקין כבד קורקבן קבה טחול] (דקין קבה כבד קורקבן טחול):

ז (בבא א' מהראשונה) המליך אות ה' בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:

(בבא ב' מהראשונה) המליך אות ו' בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה:

(בבא ג' מהראשונה) המליך אות ז' [בהלוך] (בראיה) וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה [ורגל שמאל] (יד ימין) בנפש זכר ונקבה:

ח (בבא א' מהשניה) המליך אות ח' [בראיה] (בהלוך) וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה [יד ימין] (רגל שמאל) בנפש זכר ונקבה:

(בבא ב' מן השניה) המליך אות ט' בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה:

(בבא ג' מן השניה) המליך אות י' במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

ט (בבא א' מן השלישית) המליך אות ל' בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:

(בבא ב' מן השלישית) המליך אות נ' בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם וחשון בשנה ודקין בנפש זכר ונקבה:

(בבא ג' מן השלישית) המליך אות ס' בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקבה בנפש זכר ונקבה:

י (בבא א' מן הרביעית) המליך אות ע' ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:

(בבא ב' מן הרביעית) המליך אות צ' בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:

(בבא ג' מן הרביעית) המליך אות ק' בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה. עשאן כמין עריבה סידרן כמין חומה ערכן כמין מלחמה:

פרק שישי

א אלו הם שלש אמות אמ"ש ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש ומאבות תולדות, שלשה אבות ותולדותיהם [ושבעה כוכבים וצבאותיהם] (ששה רוחות ונושאיהן) ושנים עשר גבולי אלכסון. ראיה לדבר עדים נאמנים בעולם שנה נפש ושנים עשר חק ושבעה ושלשה פקדן בתלי וגלגל ולב:

ב שלש אמות אמ"ש אויר מים אש אש למעלה ומים למטה ואויר רוח חק מכריע בינתים וסימן לדבר [האש נושא את המים] (המים נושא את האש), מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח חק מכריע בינתים:

ג תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה {על חומה} לב בנפש כמלך במלחמה:

ד גם את זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב טוב מטוב, רע מרע, הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה שמורה לטובים ורעה שמורה לרעים:

ה שלשה כל אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים. שבעה שלשה מול שלשה ואחד חק מכריע בינתים. ושנים עשר עומדין במלחמה שלשה אוהבים שלשה שונאים שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב

והאזנים שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד. אחד על גבי שלשה, שלשה על גבי שבעה, שבעה על גבי שנים עשר וכלם אדוקים זה בזה:

ו אלו הם עשרים ושתים אותיות שבהן חקק אהי"ה י"ה [יהו"ה] (יה"ו) אלהים אלהים יהו"ה יהו"ה צבאות אלהים צבאות אל שדי יהו"ה אדני ועשה מהם שלשה ספרים וברא מהם את כל עולמו וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

ז כשבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן, מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה. וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח [בערן בשבעה] (שערן בשבעה) נהגן בשנים עשר מזלות:

בס"ד סליק ספר יצירה בריך רחמנא דסייען

פרק ראשון

משנה א

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד [וקדוש שמו מרום] וקדוש הוא וברא את עולמו בשלשה ספרים בסֵפֶר וסְפָר וסִפּוּר:

המאור הגדול

אופן א

ומתוכו יתבאר גם ביאור משנה ב' דפרק א' וביאור משנה א' דפרק ב' ומשנה א' דפרק ג'

הנה שלשה ספרים הם אשר בהם ברא הקב"ה את עולמו המובאים בזו המשנה ראשונה דספר יצירה, והם כנגד חכמה בינה ודעת, והם בבחינת כללות עשרה מאמרות, וכללותם הם שלשה, וכמש"כ "ה' **בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו**" (משלי ג, יט-כ), וכמובא בפרקי דרבי אליעזר בסוף פרק שלישי יעו"ש.

והנה אלו ג' בחינות עולם נתכנו בסוד שם "**אהי"ה אשר אהי"ה**" וכמובא בעץ חיים שער הולדת או"א וזו"ן (פער יח פרק ב) וז"ל: **אהי"ה אשר אהי"ה, בין ב' אהי"ה הוא בחינת הדעת אשר בין חו"ב** עכ"ל (ועיין בספר תורת חכם דף קכ. מה שכתב שם), ואם כן הם ג' בחינות שמות שנקראו כן על שם הוראת מה שיצא ויוולד מהם, וכמו "אנא זמין לאתגליא" (זוה"ק ח"ג יח.), שהוא על שם העתיד, וכמו "**אמור להם לישראל**" (ברכות ט:), אמנם אין זה שמותם בעצם אלא על שם הבחינה הנזכרת, אמנם הם שמות אהי"ה יהו"ה אדנ"י מהם המציא כל הנמצאים וכנגדם הזכיר במשנה שלשה בחינות והם נתיבות ושמות וספרים.

והנה ג' עמודי עולם הנזכרים אשר מהם יוצא ונמשך כל המציאות, הנה שורשם הנעלם הוא בכתר ונקרא שורשי המוחין שבכתר, ולכן חכמה בינה ודעת גימטריא "כתר", ונקראו בשם ספרים על שם ספיר, הוא אבן ספיר ויהלום, שהוא שם כינוי לגילוי אור וגוונים מתפשטים לכל עבר, וכן אלו בחינות ג' ספרים הם כלליות הכוחות שמהם יוצאים ונמשכים כל האורות והמאורות והכוחות בכל המציאות. גם ספר עולה כמנין "שם" כי הם שמות נעלמים ומרוממים, אכן מהתפשטות שלהם נמשכים ג' מדריגות שמות והם יוצאים משורשי המוחין חב"ד שבכתר הנקרא "פליאות חכמה", כי הכתר נקרא "פלא" על שם הכתוב "**אֲהָהּ אדני יהוה** (ירמיה) **הנה אתה עשית את השמים ואת הארץ בכחך הגדול ובזרעך הנטויה לא יפלא ממך כל דבר**" (ירמיהו לב, יז), כי שם כינוי פלא הוא על שם הכיסוי והעלמה, ובבחינת מש"כ "**כי יפלא ממך דבר**" (דברים יז, ח) ומתרגמינן "ארי יתכסי" (אונקלוס שם), והוא מורה על זיו הכתר הנורא והנפלא במאוד מאוד, כי הכתר הוא בחינת סוף עליון ושורש וראשית

לתחתונים והוא כללות "תוהו ובוהו", ועל כן נרמז בכתר שעל ראשו של מלך ולמעלה מגופו.

והנה שורש התחתונים והמקבלים הוא בחכמה כי ממנו התחיל ראשית הגילוי, ובבחינת משי"כ "**ה' בחכמה יסד ארץ**" (משלי ג, יט), וזה סוד מה שכתבה תורה (בראשית א, א) "**בראשית ברא אלהים**" ומתרגמינן "**בראשית בחוכמה ברא ה'**" (תרגום ירושלמי שם) כי ממנו התחיל הגילוי.

והנה שורש הגילוי שבתוך הכתר שהוא בחינת ממוצע, ועל כן נקרא הכתר גם בשם אין סוף, (כמובא בדרושי העקודים), הוא בשורשי המוחין שבכתר והם שורשים לשלשה קוי עולם שהם המוחין של המוחין עצמם.

והנה מן השורשים הנזכרים נגלים ל"ב נתיבות, שהם כמו ל"ב דרכים ועניינים בנתיבות מופלאות אל המוחין עצמם, ומשם נמשך כל ענייני ההנהגה, ואחר כך נגלו בסוד ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית מן השם אלהים הראשון עד ויכולו (בראשית א,א-ב,ב), אלא כאן דיבר בשורש וזה שכתבה המשנה **בשלשים ושתים נתיבות** - שהם ל"ב דרכים דקים, ונקראו "נתיבות" על שם הדקות וההעלם שלהם.

ועניין ל"ב נתיבות הוא כי בחכמה נשרשו ונכללו כל הח' ספירות שתחתיה, וכשמתפשטים ד' מוחין חו"ב וחו"ג בחכמה, מתפשטים בכל א' משמונה ספירות, הרי ח' פעמים ד' הם ל"ב. והנה הם יוצאים ונמשכים מן **פליאות חכמה** - שהם שורשי המוחין שבכתר ועל כן חכמה בינה ודעת עולה "כתר", ואלו שורשי המוחין שבכתר הם בחינת שורשים דקים וזכים במאוד מאוד, והם שורשים של שלשה בחינות אורות מזהירים כספירים, ונקראו "ספרים" על שם השורשים והכוחות שיוצאים מהם, ואחר כמה מיני התפשטות יצאו מהם שלשה שמות הוי"ה שהם השורשים לכל המציאות, בסוד משי"כ "**ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד**" (סדר התפילה), והם שלשה קוי עולם וכמובא סודם בדרוש הדעת למהרח"ו זלה"ה יעו"ש.

והנה אלו שלשה ספרים הנה הם פועלים ומשפיעים בכל המציאות, והנה כל המציאות כולה נתייסדה על עשרה ספירות וכ"ב אותיות אשר הם הכלים והצינורות לעשר ספירות, והנה עשר ספירות ועשרים ושתיים אותיות עולים שלשים ושתיים והם ל"ב נתיבות חכמה.

והנה אלו הכלים והצינורות נרמזו בתורה הקדושה באות ראשונה היא ב' ובאות אחרונה היא ל' ובצירופם הם ל"ב, כי מהחכמה הם מתחילים להתפרש, ובגופא להתחלק, ובחכמה הם נקראים נתיבות, וזה שפתחה המשנה **בשלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה** - כי מן כח החכמה מתחילים המאורות להתפרש ולצאת מן העילום שבכתר וכו', ועל שם דקות וזכות והעלם של המדריגה נקראו אותם מדריגות בשם נתיבות שהם גילויים דקים ומופלאים ובהם ברא העולמות, ונחלקו לעשרה עשרה עשרה, והם עשרה פנימים הדבוקים באור הפלא הנעלם ועשרה אמצעים ועשרה חיצונים, ועוד ב' חותמות והם בחינת "יכין ובועז" הם ב' עמודי עולם וכללותם הם ל"ב, ואם כן הם שלשה מדרגות שכל אחד יש בו עשר, וזה שאמרה המשנה "**וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר ספר וסיפור**", בספר הוא חכמה, וספר שהוא על שם מדת מספר הוא בבינה, וסיפור הוא דעת, הוא שורש ו"ק והעולה למעלה בכתר שורש קו האמצעי, ונרמזו בתוספת אות ו' ואות י' על אותיות ספר הנ"ל שהם אותיות השורש.

והנה סוד שורשי המוחין שבכתר הוא לערך חכמה ואילו המוחין עצמם הם לערך בינה לערכם, ולכן נקט לשון הקודש "וברא את עולמו בשלשה ספרים", כי כן מכח שלשה ספרים שבחכמה הנעלמת שהיא פליאות חכמה הנ"ל נגלה השפעתם למוחין עצמם, ועל ידי כן נגלם כוחם, ונגלו באלו הנתיבות השלשה ספרים ויצאו מן החכמה שהיא לערך גלם, כי כן "גלם" עולה כמנין "חכמה", כי שם הם ללא צורה, והיא סוד אות י' שהיא השורש לכל דבר, כי אי אפשר לכתוב שום אות שבעולם ללא נקודה שהיא י', ועל כן חכמה היא סוד הנקודה שהיא הגרעין והשורש לכל, וממנו נמשכו קווים ונתיבים לכל המציאות. ולכן הכתר נרמז בקוצו של יו"ד, וחיבורו בגוף היו"ד עצמה מורא על סוד פליאות חכמה שרמזנו עליהם. והנה בה נרמזו שלשה קוי עולם הנזכרים שבכתר, כי כן באות יו"ד יש בה שלשה קוצין, הראשון ממעל לאות י' והשני בצד שמאלו והשלישי למטה ממנו כזה: ל

והנה אות י' עצמה היא חכמה ונרמז בה שורשי העשר ספירות בהעלם, ועל כן אות י' בעת שיאמר אדם י' מוכרח הוא להוציא בהברת הלשון אות זו במילוי כזה: יו"ד, כי אותיות ו"ד עולים עשר לרמוז על עשרה ספירות בהעלם.

והנה שורש ל"ב נתיבות שבחכמה אשר כנגדם הם ל"ב שמות אלהי"ם שבמעשה בראשית שהם בחינת שמות גבורה הוא מסוד גבורה דעתיק המלובשת בחכמה הנזכר שממנה נמשכו הנזכרים, ובסוד מש"כ (יפעיהו מג, עז) **"ובמים עזים נתיבה"**, כי מים הוא סוד החסד אלא שגבורה דעתיק היא בסוד בחינת "מים עזים", כי משורש אלו הגבורות הטהורות דעתיק המלובשים בחכמה מהם נמשך כח כל המציאות כי הם מעמידים את הכל, וגם הלא "במחשבה איתבריר כולא" (ע"פ שער טעמי המצוות פרשת עקב) ומובן למה.

והנה סוד מים עזים הם בחינת שורשי הגבורות בהעלם, ונרמז בשם ס"ג כי הוא המקיף לשם ע"ב שבמוחין. והנה בשם זה דס"ג יש בו ג' יודין ואות א' כמנין "אל" והנשאר משם ס"ג עולה כמנין ל"ב נתיבות חכמה דמוחין, וכמובא בכוונות תיבת "אלהינו" דתפילת י"ח כזה: יו"ד הי ואו הי - ג' יודין ואות א' עולה ל"א, ואותיות הנשארים הם וד ה וו ה עולה ל"ב, ונמצא כי ע"ב הוא שורש החסד, וגילוי ל"ב נתיבות החכמה הוא בשם ס"ג, והם ע"ב וס"ג דא"ק הנ"ל, (ולקמן יתבאר סוד ענין "בינה לבנה" (פתח אליהו) היא ס"ג, בינה ול"ב הם נתיבות הנמשכים מן חכמת הלב, וזה שהם ל"ב נתיבות חכמה מאירין בבינה ושם הם ל"ב שמות אלהים ונמשכים מן הל"ב הויות שבעומק חכמה נעלם בכתר).

והנה כללות הכל הוא בשורש הכתר הנקרא "פלא" ומלשון **"כי יפלא ממך דבר"** (דברים יח, ח) ותרגומו (אונקלוס שם) **"ארי יתכסי"**, שהוא מכוסה ונעלם כתרא גו כתרא בכתר דכתר דא"ק שהוא כתר כולל לכל העולמות, ונקרא פלא על שם **"כי יפליא לנדור נדר"** (במדבר ו, ב) שהוא מלשון "הפרשה" על שם מעלתו והעלמו.

והנה גילויו בשורשי המוחין שבכתר וכן אח"כ בחכמה ובינה נקרא גם כן פלא, ובבחינת **"אאלפך חכמה אאלפך בינה"** (ע"פ איוב לג, לג), כי גם חכמה נקרא "אל"ף" וגם בינה והוא אותיות "פלא". ונרמז בציור אות זו בפשוטה, כי האל"ף רומז על הכתר העליון הכולל הכל ויסוד הכל והרומז אל האחד הפשוט הנקרא ונרמז בשם הוי"ה ב"ה, ונרמז בציור אות א' כי ראשו עשוי כצורת יו"ד והקו האמצעי השוכב באלכסון הוא כצורת ו' והרגל האחרונה התחתונה היא כצורת יו"ד, ואם כן יוי עולה כ"ו כמספר שם הוי"ה ב"ה שהוא סוד העשר ספירות בשורש ובהעלם ועד לראשית ולתכלית הגילוי כי:

קוץ י' - כתר.

אות י' - חכמה.

אות ה' - בינה.

אות ו' - חג"ת נה"י.

אות ה' - מלכות.

ונרמז שם זה בהעלם בציור אות א' הרומז לכתר ולחכמה ולבינה וכנז"ל. והנה בשורש ובהעלם בשורשי המוחין שבכתר הוא נרמז בסוד אות א' בציורה, ובמקום אחר הארכתי בזה, ונרמז בציור אות א' הנזכר בסוד הפסוק **"ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה"** (יחזקאל א, כו) וכתיב **"ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר"** (שמות כד, י), כי נקודה עליונה שעל האלף זה בחינת כתר ובבחינת **"וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא"** (יחזקאל א, כו) **דמתכסיא לעילא אות ואו שבאלף דמתקריא רקיע** (כמובא בהקדמת תיקוני זוהר דף ז.), ואות ואו שבאלף הוא בחינת רקיע הנקרא שמים שהוא אש ומים כללות הגוונים ונעשה אדם לשבת על הכסא, ונקודה תחתונה הוא בחינת חיריק שהוא בחינת מש"כ **"והארץ הדום רגלי"** (יפעיהו סו, א) והיא נקודה תחתונה של האות אלף (עיין כל זה בספר"ק ליק"מ ח"א סימן ו).

וסוד הנרמז אצלנו הוא בג' אלפין הכלולים באות א' אחד, כי נקודה עליונה הוא כתר הנעלם הנקרא פלא והוא בצורת י' על שם שורשי המוחין שבכתר, ואות ו' הוא במוחין עצמם, ונקודה תחתונה הוא גילוי המדרגות במלכות דאצילות שממנה מתפשטין הכוחות בבי"ע ממה שגלום בה מאצילות, ונחלקו אלו המדריגות באמת לג' בחינות ספרים שהם ג' אלפין והם חכמה בינה ודעת, יוד עליון חכמה, קו אמצע דעת ורקיע, יוד תחתון בינה והבן.

והנה מסוד שורשי המוחין שבכתר עליון דא"ק שם נגלה בו משורש בחינת מאציל שאסור לדבר ממנו כי **"במופלא ממך אל תדרוש"** (חגיגה יג, א), והנה מיחוד עליון שבו הנקרא ג"ר דג"ר נמשך ובא הכל יחוד הו"ק דג"ר שהם מוחין חכמה ובינה דא"ק שמהם יצא כל המציאות שהם ע"ב דע"ב וע"ב דס"ג דא"ק, שהם סוד מחשבה עליונה מוחא סתימאה דא"ק, אשר משם יצאו ונמשכו כל העולמות ולשם הם צריכים לעלות, בסוד מש"כ (זכריה יד, ט) **"ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד"** שיעלו מ"ה וב"ן להתכלל בע"ב וס"ג כמובא בעץ חיים שער המוחין יעו"ש.

והנה מזיווג ע"ב וס"ג חכמה ובינה דא"ק נגלה מהם אור מ"ה החדש הנגלה בסוד מצח דא"ק, והנה בחינתו הוא אור הזכר אור מ"ה החדש של הדר מלך התיקון, והוא ביחודו וזיווגו בשם ב"ן הנעשה נוקבא אליו מתקן העולמות והכלים הנשברים וכנודע, ואם כן הוא סוד היסוד החוקק כוחותיו בנוקבא הנעשית כלי אליו, כי היא בסוד **"בתולה ואיש לא ידעה"** (בראשית כד, טז), ועל ידי אור מ"ה החדש הוא עושה אותה כלי וחוקק בה כוחותיו ונקתה ונזרעה זרע קודש מצבתה, ואור השפע הם סוד כ"ב אותיות התורה וכמובא בכוונות "אתה" דתפילת ח"י, כי בתיבה זו נרמזו האותיות מן א' עד ת' וחמש אותיות מנצפ"ך, גם עיין בכוונות "המברך את עמו ישראל בשלום" דיום חג השבועות, ועיין בעץ חיים סוף פרק ג' דשער הנקודים, וכן הוא מובא בסידור הרב היר"א זיע"א ח"ג דף 264 וז"ל: **להמשיך מיסוד דא"ק מאור החדש הנמשך בפנימיותו מזיווג דע"ב וס"ג חכמה ובינה דאדם קדמון נקודת שורק שהם ויו יו"ד כזה: וּ לאבא, ולהמשיך מאבא לאמא אות ו' שבשורק להיות לה כח להוציא הז"א שהוא ו' התלויה עכ"ל.**

והנה הם כ"ב אותיות בסימן **"בך יברך ישראל"** (בראשית מח, כ), ועם חמש אותיות **"מנצפך צופים אמרום"** (שבת קד, א) הם ז"ך אותיות בסימן **"אם זך אתה"** (ע"פ איוב ח, ו) שהם מן אות א' עד ת' וחמש מנצפך (עיין בכוונת תיקון חצות במזמור הללויה אודה ה' בסידור הרב היר"א זיע"א ח"א דף 134). **והנה יש עוד אות אחת** (והיא אות אחת נעלמת אין גילוי אות זה ידוע לנו כ"כ, והגאון הקדוש הגר"א זיע"א כתב שהיא עוד אות אלף אחת נעלמת. ובביאור קצת שאות א זו הנעלמת היא בחינת אות א' ממוצעת, שהיא ממוצעת בין האותיות לבין רוח אלהים השופע בהם כמבואר בסידור הרב הגאון הקדוש בעל התניא זלה"ה בביאור כוונות תקיעות שופר יעויין שם ותבין. ואולי לרמז בה תקנו חכמים אות זו שבדפוס שהיא אות הכוללת א' ול' של מלוי אות א' שהוא מרמז על הממוצע הנז"ל, ונלע"ד ששמעתי או שכך נלע"ד שהוא אות אחת הכוללת ב' אותיות בכתב אשורי והיא כללות אות א' ואות ל' עכ"פ כך היא יוצאת בלשון שלנו ונמצא בספרי תורה הישנים כזו: ועם הז"ך הם כ"ח, בסימן **"כח מעשיו הגיד לעמו"** (תהילים קיא, ו), הם כ"ח אתוון דמעשה בראשית, ונרמז בכ"ח דחכמה, כי חכמה אותיות כ"ח הנזכרים שהיו כלולים במחשבה, היא חכמה הנ"ל מ"ה, כי היו בהעלם ובשורש בסוד נקודה לבד היא כעין טיפה גולמית, "גלם" כמנין "חכמה", ועכ"פ הנה אלו בחינת אותיות לא נגלו כי אם אחר התעבותם במעי הבינה ועל כן היא ניקוד צירי על שם הציור של האור הנזכר.

והנה הם כלולים בסוד אור מ"ה החדש היוצא מן מצח דא"ק לתקן הכלים הנשברים. והנה שם מ"ה החדש יוצא מן יסוד דא"ק עילאה סתימאה והוא הבוקע מצחא דא"ק הידוע אצלנו. ונקראו גם בשם עשרה ספירות "בלימה" שהוא מלשון **"אוצר בלום"** (גיטין סז.), רוצה לומר אוצר בלום הכוונה מלא מכל השפעות טובות שרצה הקב"ה להוציא בעולמו, גם נקרא בלימה כי הוא עומד ומבריח בכל החלל הפנוי, מלביש על קו אור אין סוף ואין נוגע בסופו אלא עומד בחלל, וכל העולמות יוצאים ונמשכים ממנו והוא עומד בבחינת בלימה, וגם על שם הפלאתו והעלמו נקרא בשם זה, כי הוא כמו "בלי מה" רוצה לומר בלי מהות כי הוא אור נורא ונפלא ונעלם.

(ולא יקשה לך שהלא בלימה גם פירושו בלי שם מ"ה הנאמר על עשרה ספירות דעולם הנקודים, כי הגם שהוא גם נכון כי נודע שגם א"ק הוא זו"ן למה שמעליו ואם כן שייך בו גם דרוש זה, עכ"ז הדברים הולכים למקום אחד כי משם נמשכו ובאו ושייך לדרוש זה בכל בחינה ומדריגה ודי בזה).

ונחזור לעניין קודם שהנה בזה שם מ"ה החדש המתקן הכלים הנשברים והמוציא במספר צבאם של כל החיות והנמצאים שבעולם, היוצאים מיחודם וזיווגם של כ"ח אתוון דמעשה בראשית, אשר שורשם הם כ"ב והם כ"ב אותיות שהם בחינת כלים וצינורות לעשר ספירות, וכללותם הם שלשים ושתיים נתיבות

החכמה וכנ"ל, הנה הוא אור פלא, כי נגלה בו אור האין סוף המלובש בכתר דעתיק דאדם קדמון, והוא נגלה על ידי אור הטעמים דא"ק, והוא נגלה ומתלבש בחכמה סתימאה דא"ק שהם סוד ההויות מנוקדות שהם בחכמה, כי טעמים בכתר נקודות בחכמה תגין בבינה אותיות בזו"ן, ואור הטעמים אין תפיסה ביה לגודל אורו והעלמו, שאין כח שיוכל לקבלו ולהשיגו כדי שיוכל להנות מזיו שלו, אלא שבכח שמות המוחין ההם דא"ק נעשו הם לבחינת רושמי כלים המביאים השגה של זה אור הטעמים שבכתר דא"ק, ואלו ההויות המנוקדות בניקוד העשר ספירות הם הנרנח"י דנרנח"י, שהם בחינות המוחין והחיות של המוחין והחיות של המוחין והם המעמידים הכל, ומבלעדם הנה על זה נאמר (איוב ד, כא) **"ימותו ולא בחכמה"**, כי בלא אור החכמה שהם ההויות מנוקדות ימותו אותם כלים ובירורים ח"ו, ועל כן דע שסוד שם מ"ה החדש המתקן הכלים הנשברים היוצא ממצח דא"ק הוא סוד הויות המנוקדות שהם עשר ספירות מנוקדות בניקוד העשר ספירות ועליהם עשרה שמות אהיה מנוקדים גם הם בניקוד עשר ספירות שהם אורות מקיפים עליהם.

וזה שאמרו בסידור הרב היר"א זיע"א ח"א בכוונת מלך העולם: **ולהמשיך עשר ספירות דמ"ה ממצח דא"ק ותשלום עשר ספירות דב"ן מעיניים דא"ק השייכים לאותם הבירורים שעלו ובתוכם עשרה הויות ואהי"ה בניקוד העשר ספירות שהם נרנח"י דנרנח"י עם אור הטעמים ואור אין סוף ב"ה המלובש בכתר דעתיק דא"ק** עכ"ל.

ועל זה רומז במשנה **פליאות חכמה** - כי לא בא אור הפלא הוא מוחין דטעמים דא"ק אשר בתוכו אור האין סוף אם לא שיקדים לו מוחין דחכמה דא"ק שהם הויות מנוקדות, ונמצא שבזה החכמה נגלה אור הפלא ועל שם שאי אפשר בלא זה אומר פליאות חכמה.

והנה כנגד אלו העשר ספירות הנעלמות שבחכמה הוא כח מה הנזכר, אשר בו בהעלם הם הכ"ב אותיות, כי החכמה היא הבחינה המוכנה להוציא על ידה כל הנבראים וכמו שכתוב (תהילים קד כד) **"כולם בחכמה עשית"**.

והנה כנגד כ"ב מדריגות נעלמות שבחכמה הוא אומר כ"ב כינויים, והם כ"ב תיבות כנגד כ"ב אותיות ואלו הם:

יה	אל
יהוה	שדי
צבאות	רחום וחנון
אלהי ישראל	רם ונשא
אלהים חיים	שוכן עד וקדוש שמו
מלך עולם	מרום וקדוש הוא

סך כולם הם עשרים ושתיים תיבות.

וגם הם עשרה שמות, בסוד עשרה ספירות הנזכרות שבחכמה הובא בפירוש מבעל אוצר ה' על ספר יצירה ואלו הם:

קוץ היו"ד כתר.

שם יה בחכמה.

שם יהוה בבינה.

שם צבאות בתפארת עם חסד וגבורה והם חג"ת.

שם אלה"ים חיים הם נצח והוד.

שם אלהי ישראל רומז ליסוד.

שם אל שדי עטרת צבי

רם ונשא כתר עליון.

שוכן עד, נעוץ תחילתן בסופן.

ואם לאו דמיסתפינא הייתי דורש העשר ספירות באלו השמות באופן אחר אמנם לא לפי סדר הכתוב במשנה, כזה:

אלה"ים חיים בבינה כמובא בכוונות.

אלהי ישראל בדעת, כי הוא ראש לקו אמצעי הנקרא ישראל.

יהוה בחג"ת הוא ז"א קו אמצעי.

אל שדי ביסוד.

צבאות בנצח הוד.

עטרת צבי היא המלכות עטרת היסוד.

ועל שם שאין האין סוף אלו הספירות ח"ו אלא הוא רם ונשא גם מהם, על זה הוא אומר "רם ונשא"

אלא שהוא מאיר ושוכן בהם ובתוכם, ועל שם זה הוא נקרא באלו השמות והכינויים, על זאת הוא אומר "שוכן עד", גם "עד" ר"ת עולמות ד' הם אבי"ע שהם כלל העולמות.

אמנם כלל העשר ספירות נכללים בשלשה קוים ימין שמאל ואמצע ובשלשה בחינות וכמובא בדרוש הדעת. ועל זאת הוא אומר **וברא את עולמו בשלשה ספרים בסֵפֶר וסְפָר וסִפּוּר** - והם שלושה ספרים נפתחים (הרמוזים בדרז"ל במסכת ראש השנה עז:), ספרים מלשון ספירות שהם שלושה ספירות שנפתחין מאליהן והם אורות נעלמים ונפלאים, אמנם אחר כמה מיני השתלשלות הם בסוד גילוי, ושם הם סוד שלשה שמות הוי"ה הכוללים את כל המציאות, והם שלשה שמות הוי"ה ב"ה הרמוזים בפסוק ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך וגו' היה הוה ויהיה וכו', והם סוד שורש חד"ר ר"ת חסד דין רחמים והם י"ב תיבות ביחד.

והנה הם רומזים לי"ב מעלות שבכתר עליון (כמובא בתפילה לידע סוד הגלגול בספר גורל הקודש למהרח"ו זלה"ה), ואחר כמה מעלות הם י"ב חיוורתי דרישא חיוורא דעתיקא קדישא המובא ביחוד החוורתי יעו"ש, ולי"ב צירופי שם הוי"ה כזה: יהוה. יההו. יוהה. הוהי. הויה. ההיו. והיה. וההי. ויהה. היהו. היוה. ההוי ואשר מהם נמשכים י"ב שערים בשמים לקבלת התפילה.

ולי"ב מזלות: טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזניים עקרב קשת גדי דלי דגים.

ולי"ב שערים שבנפש: בית החיים בית הממון בית האחים בית האבות בית הבנים בית החולי בית הנשים בית המיתה בית הדרכים בית המלכות בית אהבה בית האיבה.

ולי"ב שבטים כלליות עם ישראל: ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון דן נפתלי גד אשר יוסף בנימין.

ולי"ב אבנים שהיו בחושן המשפט: אודם פטדה ברקת נפך ספיר יהלום לשם שבו אחלמה תרשיש שהם ישפה.

גם סוד אלו השלשה ספרים הם שורשים של ג' מערכות הכוללות כל המציאות ונכללו בר"ת עש"ן ר"ת עולם שנה נפש, שהמציאות בכללה יצאה ונחלקה ממנו, ובכל אחד מהם יש בו כ"ב חפצים הנמשכים בשורש מן כ"ב בחינות שורשי אותיות הנז"ל:

- בעולם, הם שמים וארץ ואויר ושבעה כוכבי לכת וי"ב מזלות סה"כ הם כ"ב.
- בשנה, הם קיץ וחורף ומזג השווה וז' ימים וי"ב חודשים סה"כ הם כ"ב הנזכרים.
- בנפש, הם ראש בטן וגויה וז' נקבי הראש וי"ב מנהיגים שבגוף אשר הם ב' ידיים ב' רגליים ב' כליות ואבר הכבד והלב והטחול ומרה והקרביים והעין סה"כ הם י"ב ועם הנז"ל הם כ"ב, וכל אלו נבראו מכ"ב אותיות שבתורה.

והם כולם יוצאים ונמשכים מן שלשה שמות הוי"ה הכולל כל המציאות כי ממנו נמשך ויצא הכל.

והנה אלו השלשה ספרים נרמזו ויצאו בכ"ב אותיות:

- הספר הראשון אמ"ש, והם סוד המשכה ברוחב, והוא כעין דמיון ספר הנפתח לפנינו ברוחב והוא "ספר" שבמשנה.
- הספר השני בג"ד כפר"ת, והם סוד המשכה באורך מלמעלה ללמטה ביושר.
- הספר השלישי הם הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, הליכות הצינור באלכסון (והוא סוד המשכה כוללת שניס כי הם המשכה של ירידת השפע ללמטה וגם הוא בחינה של התחברות הקווין ימין ושמאל).

והנה המשכה שבאה מלמעלה ללמטה היא באה תכף ובמהירות ובלי עיכוב, והמשכה באלכסון הוא בלי מהירות אבל היא באה במשקל אמנם הוא שפע שבא ברוחב ובשווה, ומענין זה תבין סוד אורך ועובי בפרצופים שלמעלה על מה יורה, גם נתבאר בכאן ענין סוד אלכסון.

ומזה נבא ללמוד ביאור משנה ב' דפרק א'.

עשר ספירות בלי מה ועשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות:

עשר ספירות בלימה - דאדם קדמון העומדים בלי מהות בכל מציאות מקום החלל מלבישים על הקו וכו', והם סוד הגילוי הנגלה בתוך כ"ב אותיות והם בחינת הכלי, וז"ש:

ועשרים ושתים אותיות יסוד - כי הם יסוד דכל המציאות וכללותם הם ל"ב כנ"ל, והם יוצאים משלשה ספרים הנ"ל ונחלקים באופן זה:

שלש אמות אמ"ש - הם סוד כתר חכמה ובינה.

ושבע כפולות - בג"ד כפר"ת - הם חג"ת נהי"ם ז' ספירות הבנין.

ושתים עשרה פשוטות - הו"ז, חט"י, לנ"ס, עצ"ק, הם כנגד י"ב צירופי שם הוי"ה העומדים במדת התפארת.

הכוונה שהנה יסוד של כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים וכל דבר הן רוחני הן גשמי, הנה הם יוצאים ונמשכים מן עשרה ספירות וכ"ב אותיות שהם הצינורות והכלים של העשר ספירות היוצאים מן שלשה ספרים שהם חכמה בינה ודעת העולים כתר, כי הם משורשי המוחין דכתר דא"ק אשר משם נמשך כל המציאות.

והם נמשכים ויוצאים מן העלם אל הגילוי לחב"ד שבמוחין עצמם, ונמשכים בעולמות, ונדרוש באצילות ותקיש ללמעלה. שהנה אלו האורות הנה מהם נמשכים ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית, והם סוד ל"ב נתיבות חכמה קדומה שהוא מוחא סתימאה, ונתפשט לחכמה ומשם לחכמה שבז"א דאצילות אשר בו נגלו אותיות, כי בג"ר הם בבחינת שורשים.

ואם כן **שלש אמות** - הם כנגד כתר חכמה ובינה, הם השורשים אשר מהם מתפשטין כולם (ודעת כנגד הכתר), ואשר מהם נולדו כל האותיות.

ושבע כפולות - הם בז' תחתונות.

ושתים עשרה פשוטות - הם בדעת כי הם מתפשטים בו בחמשה חסדים וכללותם, והנה הדעת הוא שורש של קו האמצעי תפארת שהוא סוד ו', והוא עצמו גם כן בחינת ו' פעמים וו הם ל"ב שהם י"ב אותיות הפשוטות. והם יוצאים בתחילה אמ"ש במוחין, בג"ד כפר"ת בז' נקבין דגולגלתא, והם ז' תיקונין דברישא דאריך אנפין, ושתים עשרה פשוטות היוצאין דרך הפה בסוד **"מפיו דעת ותבונה"** (משלי ב, ו) לכל הקומה, ואם כן לפי זה י"ב פשוטות בו"ק הגוף שיש בהם י"ב מנהיגים שיש בנפש וכנ"ל, כי משורש הנזכר נמשך בחינות שבעה נקבים שבגלגלת אבא בכל העולמות, ועל אלו נקבים איתמר **"מביט מן החלונות"** (שיר השירים ב, ט), וכן הוא אפילו באבא דעשיה, כמובא בכוונת אשר יצר וז"ל: **וברא בו באבא דעשיה שבעה נקבים שבגלגלת** עכ"ל, וכותב שם עוד וז"ל: **רופא וממתיק כל בשר דיני העשיה ומפליא לעשות כן על ידי נתיב העליון הנקרא פלא שהוא יסוד דאבא** עכ"ל.

והנה יסוד אבא הוא נמשך מן אבא שהוא פלא ונקרא פליאות חכמה מכח הכתר הנורא. ונמצא אתה למד שנתיב עליון נקרא פלא, והבן והקש בשורש ל"ב נתיבות חכמה שנקראו ל"ב נתיבות פליאות חכמה וכנ"ל במשנה ולקמן מדברי מהרח"ו זלה"ה בספר גורל הקודש שלו.

והנה אלו ל"ב נתיבות הם יוצאים ונמשכים מן החכמה סתימאה כי הם מתפשטות ממנה, ובה יש שם "יה" והם באים ונמשכים אל הבינה אשר בה הם חמישים שערים דבינה וכמובא בתפילה בספר גורל קודש למהרח"ו זלה"ה (מתוך תפילה לידע סוד הגילגול) וז"ל: **ולמען חכמתך הסתומה ולמען ל"ב נתיבות המתפשטות ממנה ולמען שמך שם יה הרמוז בה ולמען בינתך הנעלמת ולמען נ' שערי בינה הנפתחים בה** עכ"ל.

והנה כל הנ"ל ועוד הוא מובא גם בתפילה לידע כל דבר וז"ל: **יהיה רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו למען שלשה שמותיך שהם כתובים בתורתיך שם אהיה אשר אהיה הרמוזים בתלת רישין הסתומים שהם כתר חכמה בינה ובשמות אלו גילית קץ האחרון למשה רבנו ע"ה ועתה למען שמותיך אלו ולמען ז' תיקונין דברישא דאריך אנפין ול"ב נתיבות פליאות חכמה ולמען נ' שערי בינה שהיא מקום החירות** עכ"ל הצריך לנו כעת.

גם לא יפלא בעיניך שינויי הכינוים והשמות, כי מה שבמעלה הראשונה נקרא **נתיבות** נקרא במעלה שאחריה **שמות**, ובמעלה שאחריה **אותיות**, ובמעלה שאחריה **ספרים**, ואם כן הם:

א - נתיבות

ב - שמות

ג - אותיות

ד - ספרים

והם בחינות כינויים לפרש שם של ד' אותיות שם המפורש (הובא זה בפירוש הרלב"ד זיע"א על מסכת א' בסוף), והם נחקקו בכל הספירות שבכל ספירה וספירה, ובכל בחינה יש בה כל הבחינות והמדריגות, ואם כן בכל אחד מהם יש בהם נתיבות ושמות ואותיות וספרים.

ומאחר ואתא לידן נבוא **לדרוש ביאורי המשניות הנזכרים בז"א דאצילות** כי הוא הפרצוף הכולל וכל העליונים ממנו הם כעין לו כבחינת איברים הפנימים שבו כנודע, ועם שאין זה הפשט אלא כיון שאלו המשניות באו ונמשכו ממקור עליון קדוש ונורא מאד על כן אפשר לפרש בהם כל מקום ומקום כי שבעים פנים לתורה וכו'.

נודע היות בז"א דאצילות שלושים כלים, והם עשרה פנימים ובחינת נשמה ועשרה אמצעים בחינת רוח ועשרה חיצונים בחינת נפש, והם בחינת בי"ע דז"א ובהם נר"ן בז"א, אמנם כללותם הם שתים שהם עצמות וכלים, וז"ש:

בשלשים - הם שלשים כלים דז"א שמהם נמשך ובא ויצא המציאות לפועל, אכן כללותם הם **שתים** - והם עצמות וכלים או אורות וכלים והם האור הפנימי הנגלה מלמעלה ומן האין סוף ובחינת כלים המקבלים אותם.

והנה הנהגה ומוחין דז"א הוא נמשך ובא לו מן השלשה פרצופים עליונים שהם אריך אנפין כתר, אבא חכמה, בינה אמא, ומן האריך אנפין נמשך אל ז"א מוחין דיחידה, ומן אבא נמשך מוחין דחיה, ומן אמא נמשך מוחין דנשמה, וז"ש:

וברא את עולמו בשלשה ספרים בסֵפֶר וסְפָר וסִפּוּר - והם סוד נח"י דנשמה ונח"י דחיה ונח"י דיחידה.

והנה אור ושפע הבא בו הוא המביאו להתייחד עם הנוקבא שהיא שורש לבי"ע, ומזדווג עימה ונותן בה טיפת כ"ב אותיות, והם העושים בה כל הפעולות וממנה יוצאים כל הנמצאים שבבי"ע אשר הם מצטרפים מן אלו כ"ב אותיות כנודע, ומענין זה נמשך כל הכינויים והלשונות, וזה סוד אותן כ"ב כינויים שנמצאו במשנה זו, כגון **יה, הויה, צבאות, אלהי ישראל, אלהים חיים, ומלך עולם** - וכן כולם כי כל אלו לא יתכן לכנותם אלא אחר מציאות עולמות בי"ע ויציאת ישראל בעולם, שלכן יתכן לכנות את ה' ב"ה "אלהי ישראל" או "מלך עולם", כי אם לא היו הנבראים לא יתכן לקרותו בשם זה, וכן חנון אם לא שיהיו נבראים שראוי שירחם עליהם ויחון אותם איך יתכן לכנותו בשם זה וכו' וכן כולם וכמובא ענין זה בעץ חיים דפים ראשונים.

והנה דרכי המשכות השפע אל הז"א הוא מן הבינה שהיא פרצופי ישסו"ת אל מוח בינה שבו. ואחר כך מן אבא ואמא עילאין שהם חכמה הכולל אל מח חכמה שבו ואח"כ מן אריך אנפין אל פרצוף החמישי כתר שבו.

והנה דרכי יצירת ויציאת הכוחות הם נמשכו מכתר עליון הנקרא פל"א אל"ף אל החכמה אשר היא יוד, ואחרי כן אמר חקק יה הויה **צבאות** - שהם שלושת המעלות כח"ב (כי נתכנית הבינה בשם "צבאות" על שם שמה שנאמר "המוציא במספר צבאם" (ישעיהו מ, כו) כי כל הצבאות בשורש יצאו מן הבינה), והם שורש של שלשה ספרים אשר הם גם בריאה יצירה ועשיה, והם סוד מחשבה דיבור ומעשה, והם סוד גם כן "אויר מים אש" אמ"ש, אשר הם ראש בטן וגויה, שהם כללות הקומה של אדם, והם בבחינת בינה שכולל הראש, וז"א כנגד הגויה, ומלכות כנגד בטן.

והם סוד ג' בחינות חג"ת כף זכות וכף חובה ולשון מכריע, והם אש מים ורוח המובא בפרק ב' משנה א' על סדר הגר"א זיע"א, כי אותיות אמ"ש מכ"ב אותיות הם בג' ספירות הראשונות שהם יסודות אל הז' ספירות התחתונות, והם כמו אֵם לכל האותיות שבז' ספירות התחתונות ובבחינת מש"כ "**כי אם לבינה תקרא**" (משלי ב, ג).

והם יסוד לאויר מים ואש, שהם השורשים של היסודות העיקרים היוצאים מן הג"ר, כי חכמה הוא כח המים קו החסד, ובינה הוא כח האש קו הגבורה, ודעת המכריע ביניהם הוא כח קו האויר (הכולל ליחות וחמימות אש ומים חו"ג), והוא קו האמצעי המכריע בינתיים, והוא מדת הרחמים אותיות רח-ומים שהם חו"ג כי ר"ח גימטריא יצחק נאזר בגבורה, ומים חסד לאברהם והוא כלול משניהם. והשורש של כף זכות הוא אברהם איש חסד, כף חובה הוא יצחק נאזר בגבורה, ולשון חק מכריע ביניהם הוא בחינת יעקב איש תם יושב אהלים בין אהל החסד ואהל הגבורה.

ועל פי זה יובן ביאור לשון משנה א' מן פרק ב' על פי סדר הגר"א זיע"א.

עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות. שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים. שלש אמות אמ"ש מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח מכריע בינתים:

וז"ש עשרים ושתים אותיות - אשר מהם נוצר ונברא ויצא כל המציאות כי מזיווגם של האותיות יצא הכל מן הכח אל הפועל.

ובא לבאר סדרם ומקום אחיזתם וחילוק מדריגות שבהם, וז"ש:

יסוד שלש אמות - הם הג' ראשונות והשורשים והיסוד שלהם הם בחינת שלשה קוים של ימין, שמאל ואמצע, והם חסד גמור דין גמור ומדת הרחמים ומהם נמשך כף זכות וכף חובה ומדה ממוצעת ביניהם.

ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות - הוא עצמו מפרש מה ענינם וז"ש:

שלש אמות - מלשון **"אֵם לבינה תקרא"** (משלי ב, ג) שהיא אֵם המולדת תולדות.

והם אמש - הם אותיות א ואות מ ואות ש אשר **יסודן הם כף זכות וכף חובה ולשון מכריע בינתים.**

שלש אמות - הם **אמ"ש** - כי:

מ' דוממת - כי כן מדת החסד סובל הכל ושותק, וכן המים שבמקום שהם עומדים והם נחים, והיא החכמה קו החסד יסוד המים כי היא מדה שוקטת ומנהיגה בנחת.

ש' שורקת - והיא הבינה קול הגבורה יסוד אש, והיא שורקת ומשמיעה קול בעולם לעשות משפט מלשון **"שרקו ויחרקו שן"** (איכה ב, טז).

א' אויר רוח מכריע בינתים - שהוא אויר רוח והיא בפתיחת הגרון וברוח לבד (היינו בלא לשון ושפתיים ושיניים) והוא מסוד הדעת.

והנה על פי אלו הסודות נבוא לדרוש ביאור משנה א' דפרק ג' שהיא כפילות הענין לכאורה כי בפרק ג' שם הוא עיקר מקומה.

שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים:

שלש אמות - מלשון **"כי אֵם לבינה"** (משלי ב, ג), והוא מורה על יציאת הפעולות ללמטה כהבנים הנולדים מן האם עם ששורשם הוא אבא חכמה, והם שלשה שורשים של שלשה קוים ובכל מקום שנמצא ג' קוים, הנה עיקר יסודן מאלו השלושה אותיות שלש אמות אשר הן עיקר תולדות שמים וארץ, והם יסוד לכף זכות ולכף חובה ולכף המכריע (כך פירש רבנו רמב"ן זיע"א).

אופן ב

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה - הכוונה שהנה התורה הקדושה שורשה בחכמה סתימאה, ונקראת **"פליאות חכמה"** על שם שהיא באריך אנפין שהוא פלא עילאה, והיה זה כדי שיהיה אל היצר הטוב כח להתגבר על היצר הרע, ויהיה לאדם כח לתקן כל הפגמים, ויוכל להמשיך אור בכל העולמות, ויוכל להתנהג גם בעולם העשיה אשר בו רבו הכיסויים והקליפות, כי בו תכלית הבירור והרשעים גוברים בו (כמובא בעץ חיים הקדום והגורא שער מ"ב שער דרושי אבי"ע פרק ד טור ב'), לכן נמשכה התורה מן "פליאות" שהוא חכמה סתימאה הנקרא פלא. ועל כן היא נשמרת מן הקליפות ואין ד"ת מקבלין טומאה (ברכות כב. ועוד) ואין טומאה נדבקת בת"ח אף לא בתלמידיהם כמובא בתלמוד בהוא עובדא דרבי יהושע הגרסי זיע"א ורבי עקיבא זיע"א הי"ד וכמאמר אליהו זכור לטוב זיע"א.

והנה **בל"ב נתיבות** - החכמה הנה בהם נברא העולם (כמובא זה בהקדמת המהרח"ו זלה"ה לשער הקדמות יצו"ם), והם כלליות אור התורה וכמובא בזוה"ק וז"ל: **האי חכמה שירותא דכלא מניה מתפשטן תלתין ותרין שבילין.** (שבילין ולא ארחין) **ואורייתא בהו אתכלילת בעשרין ותרין אתוון ועשר אמירן עכ"ל** (אדרא זוטא דף רל.), והם סוד כ"ב אותיות התורה ועשרת הדברות העולים ל"ב, והם נמשכים מן חכמה קדומה שהוא מוחא סתימאה

הנ"ל ונתפשט משם לחכמה דז"א אשר שם הם ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית של ששת ימים עד ויכולו, והם ל"ב נתיבות של אורות שנשרשו שם כל הדברים, אבל הם בתכלית הסיתום ולכן נקראים "**נתיבות**" ועל שם סתימותם בחכמה הנזכר שהיא בחינת אות י' שהיא כעין נקודה סתומה, ולכן בחכמה הוא שם הויה במילוי יודין העולה חסד, כי על ידי החסד מתפשטים אלו הל"ב נתיבות בסוד חכמה שהם בחינת נקודה וכמובא.

והגם שהכל יוצא ונשרש משם, עכ"ז הם סוד נקודות שהם בחינות יודין סתומים וכנ"ל, ועם כל זאת אין לך שום דבר במציאות הן מן היותר גדול שבגדולים והן היותר קטן שבמציאות שאין לו התחלה וראשית, עכ"פ זה עצמו מציאותו של נקודה קטנה שהוא בחינת י' כי הכל יוצא ונמשך ממנה, וכן מהנזכר ראשית חכמה "**כולם בחכמה עשית**" (תהילים קד, כד), שהוא נקודה בגו היכל הכתר כ"ח אתוון מ"ה גמור, וכאשר יצאו אלו הל"ב נתיבות והאירו בבינה עצמה אזי נכללו האורות והאותיות ועשו מאמר שהוא ענין שנתגלו שם סוד האותיות, וזה סוד שאמרו רז"ל (מסכת אבות ה, ו) "**והלא במאמר אחד יכול להיבראות**", הוא כללות ל"ב בבינה הנקראת "מאמר", וזה סוד אשר בשם ס"ג (יוד הי ואו הי) שבבינה, הנה בו ג' אותיות יודין ואות א, כמנין א"ל הרומז לאור חסד הנ"ל, שנרמז ביודין שבע"ב, והנותר מן שם ס"ג שהם אותיות וד. ה. וו. ה, עולה כמנין ל"ב, והם סוד המקיף דל"ב נתיבות דמוחין וכמובא זה בכוונת אלהינו שבתפלת י"ח יעו"ש.

וסוד הארת ל"ב נתיבות בבינה כדי להוציא לאור פעולתם וכו' ,הוא יובן מן משל זרע האב שהוא בחינת נקודה גולמית מלובש בליחת הגוף, וזה הטל חרמון אין נראה בו שום מציאות הוולד אלא אחר הכנסו בבטן המליאה היא אמא בינה, נקודת צירי על שם שהיא מציירת זו הטיפה ומחברת היודין לווין ואותיות ונעשה ונגלם צורתם בלידתם מה שהיה גלום בהם בעת שנמשכו בה.

ולהבין יותר נקדים משמ"כ רבנו זלה"ה בעץ חיים שער מ"ב פ"א וז"ל בקיצור כי מהאין סוף ב"ה הנקרא "אפס" שאין בו תפיסה לא חומר ולא צורה, נמשך ניצוץ קטן מאד ממדריגה אחרונה כביכול והאציל מדריגה ראשונה שבנאצלים, והוא הנקרא "תוהו" והוא בחינת "הכתר", והוא דוגמת החומר הקדום הנקרא "היולי" שיש בו ארבע יסודות בכח ולא בפועל, ואח"כ מ"תוהו" זה יצא "בוהו" שהם ד' יסודות המתחילים מחכמה ועי"ש. ובע"ח שער חמישים פ"י כתב רבנו זיע"א שהחומר הראשון של ארבע יסודות נקרא "תוהו" להיותו פשוט כי אין ניכר בו ציור מה ענינו, ואחר שקנה הצורה שהוא הנפש הם נקראים "חומר וצורה" יחד בשם "בוהו" שנתהוו ארבע יסודות בחומר וצורה יעו"ש. ומן ענין הנזכר העולה למעלה ראש תבין ותשכיל שכן הוא בכל מדריגה ועולם שיש בו בחינת תוהו ובוהו, ונבא להשכיל זה בז"א ובגילוי כ"ב אותיות בו.

ובע"ח שער ה' פרק ה' כתב וז"ל בקיצור, שהנה ז"א נעשה על ידי כ"ב אתוון. ומכלל אלו הידיעות נוציא ידיעה אחת והענין שהנה מתחילה מזריע אבא חומר האותיות וזה נקרא "החומר הראשון" ונקרא "תוהו" ואחר כך נעשה "בוהו" ואח"כ נרשמו ונצטיירו האותיות, יש מהם שהם עגולות, ויש מהם שהם פרוסות, ויש מהם כבית קיבול כמו הערוגה ששותה מים, דהיינו דהנה טיפה זו של אבא שהוא החומר הנקרא "תוהו" הוא נותן באימא, ושם נצטיירו על ידי החומר שלה ובתוך אלו האותיות נכנס הנפש דאימא, כי אין הנפש נכנסת תוך החומר אלא רק אחר שנזרע במעי אימא, אך אבא לא נותן אלא רק חומר הכ"ב אתוון, ואז נצטייר גוף דז"א במעי אמא על ידי הכ"ב אתוון יעו"ש ההמשך.

וכתב רבינו זלה"ה שאי אפשר לנפש להיכנס אלא עד שיתחיל איזה התחלה להצטייר בגוף הולד, ולכן הוכרח שתחילה יטילו הדכר והנוקבא טיפת זרע החומרי מחומר שלהם, ורוחניות מנפש שלהם, ואז יש התחלת שאור להחמיץ העיסה שלהם ומתחיל להצטייר צורת הוולד על ידי שמבררת אמא בירורין דז"א מחומר ונפש של ז"א ובזה שנתווסף החומר והנפש של ז"א עד שנגמר תיקונו יעו"ש.

נמצא אתה למד שהחומר הראשון הוא נמשך מאבא וזה נקרא "תוהו" וכשנותן באמא נעשה "בוהו" על ידי שנותנת מהחומר והנפש שלה בטיפה זו של אבא, ועל ידי זה מצטיירים הכ"ב אתוון, וכבר יש בחינת שאור להטפיח הקמח היינו להאציל את הז"א,

ונוצר ז"א על ידי כ"ב אותיות אלו. נמצא דתוהו ובוהו נעשו על ידי אבא ואמא ועל ידי זה נבראו הברואים, ובחינות אלו של "תוהו" ו"בוהו" נקראים "כתר וחכמה", וכמ"ש בע"ח שער מ"ב דהכתר נקרא "תוהו" וחכמה נקרא "בוהו" יען דמשם התחילו הארבע יסודות, ובינה נקראת גופא בערך זה יעו"ש.

ועכ"פ שהנה גילוי אלו ל"ב נתיבות בבינה לעשות האותיות ולצרפם וכו' הוא נקרא "חקיקה" כי כן הזכר חוקק כח אלו האותיות בה, וכל המוליד בדומה לו הוא מוליד, וכך נעשו האותיות, וז"ש:

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה "חקק" - החכמה קדומה בבינה נעלמה כח זרע קודש מחצבתה, ואשר עליו נאמר **"חלקת מחוקק ספון"** (דברים לג, כא) **על שם גודל העלם והחשיבות כי ספון הוא גם חשוב** (לקוטי מוהר"ן ח, ח), **וזה סוד תיבת "חקק" עולה כמנין ח' פעמים שם הויה**, שהוא אור הבינה שהיא במספר ח' מתתא לעילא שהוא בבינה אמא, וכמובא בכוונת "נר חנוכה" יעו"ש. והנה כן ח' פעמים שם הויה שהוא שם כללות המדריגה של עשר ספירות שבכל מדריגה ומדריגה, והם יחד ל"ב אותיות לרמז על הנ"ל. וכבר פירשתי בענין ובדרך זה בדרכים אחרים על משנה זו יעו"ש.

אכן עתה נבא לדרוש זה על פי ההקדמה שבתחילת המשנה, ובאמת הכל אחד ונדרש בכל מדריגה ומדריגה שאור פליאות חכמה הוא שורש התורה שנגלה מן מוחא סתימאה וכנ"ל, ונתפשט לחכמה עצמה, והוא האור, ועוד חקק בחכמה דז"א אותם האורות, ונחלקין שם לשלשים ושתיים נתיבות הם שבילין דאוריתא, ואשר בהם נכללין כ"ב אותיות ועשרה מאמרות, והם סוד ל"ב שבילי החכמה, שהם סוד עשר ספירות דישסו"ת וכ"ב אותיות התורה שבז"א.

והגם שהתורה נתפשטה בכל החמשה פרצופים ובכל המאורות לפי שהיא התפשטות מכולם ובזמן הגלות גם נמסרה ח"ו בידי זרים וביד הקליפות, עכ"ז מחמת שורש העצום שיש לה באריך אנפין לכן היא שמורה, אלא שהיא צריכה לעבור בכל המדריגות העליונות עד שהיא תרד בשערי גן עדן, וזה סוד שבשערי גן עדן יש שם ג' הויות וג' שמות ע"ב העולים כמנין פת"ח, והם בחינת מש"כ בהמשך המשנה **וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור** - שהם ג' כוחות הנ"ל, ולפי שהיא התפשטות מכל החמשה פרצופים וכנגד זה הם חמשה פעמים "אור" שבבראשית הסובב על התורה עצמה וכמו שאמרו רז"ל **"בשביל התרה שנקראת ראשית"** (בראשית רבה ח, ו), ובשביל זה נתחלקה תורה לה' ספרים היינו ה' חומשים, כי היא חייבת לבאר ולעבור מכל המדריגות ונתגלמה בז"א הנקרא תורה, עכ"ז שורשה בפליאות הנזכ"ל והבן.

והנה הלא ידעת הלא תשמע שהנה אורייתא בה אתכלילת כ"ב אתוון ועשר אמירן, וזה מ"ש רבנו בע"ח פרק ה' ופרק ו' משער חמישי שער טנת"א שהבורא עולם ז"א הוא חכמה על ידי שמזדווג עם בינה, נותן בה טיפה כלולה מחומר וצורה שהיא כ"ב אותיות עם הבל דגרמי, ומצטיירת על ידי אימא שהוא סוד תגין נפש דאותיות, ואחר כך אבא נמשכים ממנו עשר ספירות אמיתיות הנקרא עשר ספירות בלימה, שהם הרוח שהם הנקודות דחכמה עילאה, ונקרא נקודה עילאה ועל שמה נקרא נקודות, והוא נקרא שם מ"ה מלגיו.

וגם עוד ידוע דכל הבירורים במחשבה איתברירו, והבירור הוא על ידי שם מ"ה החדש והוא הנקרא נקודות, באופן שבנין זו"ן הוא כ"ב אותיות ועשר ספירות הנזכרות, וז"ש **"אורייתא בהו אתכלילת בעשרין ותרין אתוון ועשר אמירן"** (אדרא זוטא רל.), והכוונה שאורייתא היא זו"ן הם נתכוננו ונבנו על ידי חכמה שבה איתכלילת בכ"ב אותיות בכלל הבל דגרמי, וכללות נפשם כולם ככללות הכ"ב אתוון ועשר אמירן שהם רוח עשר ספירות בלימה הנקרא רוח ונקודות. והנה חיבור אלו הידיעות וההקדמות יתבארו לקמן בצירוף ביאור הל"ב נתיבות.

ביאור שמות כינויי ל"ב נתיבות החכמה

הנה אלו ל"ב נתיבות החכמה עם שהם אורות נעלמים ונתיבות נפלאים המאירים מן החכמה הסתומה שבכתר הוא אריך אנפין ונחקקו בחכמה שבז"א, ומשם בארה התורה שבידינו, הנה נתנו בהם חכמים זיע"א שמות וכינויים לכמה אורות המתפשטים מהם וכו' כמובא בדברי רבותינו הגאונים זיע"א, והובאו בדברי הראב"ד זיע"א בהקדמותיו על ספר היצירה, גם הובאו בביאור ובפירוש בדברי רבנו הרמ"ק זיע"א בספר פרדס רמונים וע"ש ובעוד ספרים, ונתפרשה בדברי הגר"א זיע"א ובדברי תלמידיו זיע"א וכו'. אכן לא עת האסף המקנה כעת.

ועתה זימן ה' תחת ידי שמות ל"ב נתיבות וביאורם מעט מדברי הרב רבנו יצחק איזיק חבר זיע"א מחבר ספר פתחי שערים, בחיבורו היקר "פרי יצחק" אמרתי אלקטה נא מעט מדב"ק ואבאר בהם מעט ולאהבת הקיצור בקוצר אמרים, ויהיה לנח"ר להשי"ת ולנשמת הגאון הצדיק הזה זיע"א, אשר אהבה גדולה יש לי עימו ועוד בהיותי נער למדתי בספרו וכו' ומצאתי בו כמה טעמים טובים והיו לי למשיב נפש, ועכשיו כדי שיהיו שפתי צדיק דובבות ולזכרון אהבה אלקטה נא בבאר רחובות וכנ"ל ולמען הסדר הטוב אחלקה אותם לסימנים עם שהכל הוא דרוש אחד.

שמות כינויי ל"ב נתיבות

נתיב א' - שכל מופלא
נתיב ב' - שכל מזהיר
נתיב ג' - שכל מקודש
נתיב ד' - שכל קבוע
נתיב ה' - שכל מושרש
נתיב ו' - שכל נבדל
נתיב ז' - שכל נסתר
נתיב ח' - שכל שלם
נתיב ט' - שכל טהור
נתיב י' - שכל מתנוצץ
נתיב י"א - שכל מצוחצח
נתיב י"ב - שכל בהיר
נתיב י"ג - שכל מנהיג
נתיב י"ד - שכל מאיר
נתיב ט"ו - שכל מעמיד
נתיב ט"ז - שכל ניצחי
נתיב י"ז - שכל ההרגש
נתיב י"ח - שכל השפע
נתיב י"ט - שכל הפעולות
נתיב כ' - שכל הרצון
נתיב כ"א - שכל החפץ המבוקש
נתיב כ"ב - שכל הנאמן
נתיב ג' - שכל הקיים
נתיב כ"ד - שכל דמיוני
נתיב כ"ה - שכל נסיוני
נתיב כ"ו - שכל מחודש
נתיב כ"ז - שכל מורגש
נתיב כ"ח - שכל מוטב
נתיב כ"ט - שכל מגושם
נתיב ל' - שכל כללי
נתיב ל"א - שכל תמידי
נתיב ל"ב - שכל נעבד

הקדמה לענין הל"ב נתיבות

הנה המאציל ב"ה האציל ממנו אור אחד פשוט ואנו מכנים אותו בשם "שכל פשוט" והוא אור הכתר, וכל שאר המאורות נכללים בו ויוצאים ממנו. וכל התחתונים ממנו היו כלולים בו בדקות גדול ובהעלם נפלא וכל השכלים האחרים הם כלולים זה בתוך זה.

אלא שזה האור הגדול היו כלולים בו כולם בבחינת "בכח", ונקרא לגודל העלמו ופשיטותו "אין סוף" גם כן, אם שאינו הוא עצמו ח"ו אלא על שם הנ"ל הוא נקרא כן כידוע, והוא בחינת האור שהיו נשרשים בו הספירות, והאין סוף ב"ה הוציא אותו מן העלם אל הגילוי, וכל הכוחות שהיו בו הם בבחינת "בכח" ולא בפועל. והוא דבק במאציל והוא אור בבחינת "ממוצע" לבין ראשית הנאצלים שהוא "אור חכמה", וממנו יצא אור "שכל אחד" שהוא בראשיתו היינו בכתר שבו, מקושר עם הכתר, וכל האורות של כל העולמות נצטיירו לשם בהיותו כבר שכל נבדל מן המאציל, אבל הוא דבוק עם המאציל באמצעות הכתר הדבוק בו בעצם.

והנה החכמה כבר צייר כל העולמות ונתן צורה לכל דבר שיעשה בדמיון זה הציור והצורה הראויה לה, ואלו בחינות הציורים שנעשו בחכמה הם עשר ספירות והם סוד עשר נתיבות הראשונים. והנה אלו בחינות הציורים שנעשו בחכמה הם נעשים על בחינת חומר אחד הנמשך מן הבינה אשר מדתה ציור היא בינה דחכמה כנודע, וכאשר נכללים יחד אור החכמה ומראה כוחו ורצונו בבינה והיא מציירת מה שרוצה, הם נכללים בתפארת ומלכות, כי מהחו"ב אור הציור ומעשה, אמנם כח המעשה הם נכללים בתפארת ומלכות (כי עם שאין השכל משיג את המאציל ח"ו ועליו נאמר "לא ידע ולא אתידע" - היינו הוא לא ידע את האור שבתוכו ח"ו, עכ"ז הוא דבוק בו בעצם והוא משכיל את האור שלמעלה ממנו על ידי החכמה שבו, וגם החכמה דבוקה עם החכמה העליונה שבכתר ונקרא משכיל, כי יש לו הדרך להשיג אור אין סוף גם בלי האמצעי, הגם שהכתר הוא משיג אותו יותר והוא אמצעי לחכמה להשיג באמצעותו אור המאציל עצמו, עכ"ז החכמה הוא משכיל אור אין סוף, והחכמה נקרא "מושכל", והחכמה דבוקה עם המאציל והכתר אמצעי לה), וקצה הראשון של חכמה דבוק עם הכתר והוא כתר של חכמה, ונקרא חכמה דחכמה והבן סוד נפלא ונעים זה, איך נמשכו ונשתלשלו המאורות מלמעלה ללמטה, ואיך נעשים אלו הנתיבות בבחינת "חוליות" שבשדרה להעביר הזרע לאבר היסוד ליתנו לנוקבא, הנה הם נעשים במחשבה להוציא לאור הפעולה בדקי דקות.

אמנם מוכרח שיהיו מחוברים ומיוחדים זה בזה וזה עם זה, אחד באחד קצה של זה בסוף זה, ובלשון ספירות הוא כתר של תחתון במלכות של עליון וכו' וכן משם ללמטה מהם וכו', וכל זה בתוך החכמה עצמה ומשם נמשכים ההשפעות והכוחות ואור האלקי להוציא הפעולה. וכדוגמתו באדם התחתון הם מערכת העצבים וכו' הובא בקיצור בחיבור זה באחד מן הדרכים בסוף על משנה א' בפירוש מטה אור יע"ש והובא בביאור ואריכות בדברי הראב"ד זיע"א על זה הספר יע"ש.

אמנם דע והבן סוד מתוק שאלו בחינות גידים ונימים שבאדם התחתון הנז"ל, הנה הם בחינת הלבוש והציור לענין הנזכר הנעשה למעלה, ודרכם נמשך למטה מה שנעשה למעלה בהמשכת האור האלקי, הן לפעולה והן ליצירת גלם וכו'.

גם מענין זה תבין מן אלו כינויים של הל"ב נתיבות הנז"ל (סימן ה' שבזו המשנה) מה נמשך מהם לענין כוונה וכו', כי אתה יודע באיזה נתיב להמשיך האור, ולקמן בס"ד הנני מגיש ועורך לפניך אתה הלומד היקר המבקר בחיבורי, סדר שמות כוחות המלאכים הנוראים הקדושים המקבלים מן ל"ב נתיבות החכמה, ואשר הם מקבלים מן הנתיבים היוצאים מן האותיות ומוציאים כחם לפועל, גם עוד אערוך לפניך לוח אחד אשר בו נחלקים האותיות וכו', ותבין כל נתיב איזה אות ראשונה ממנו, הוא הכח הפועל בזה הנתיב וכו', שעינינם הוא הצירופים שברל"א שערים וכו' כל נתיב וספירה. והם נכללים בשם כללי אחד של ל"ב נתיבות החכמה והם נכללים כולם בכוחות שבחכמה, כי ענין ל"ב הנתיבות הוא, כי בחכמה נשרשו ונכללו כל השמונה ספירות שתחתיה, וכשמתפשטים ארבע מוחין חכמה ובינה חסדים וגבורות בחכמה, מתפשטים בכל אחד משמונה ספירות והרי ח' פעמים ד' הם ל"ב

וכמובא זה בע"ח הקדוש והנורא בשער דרושי הצלם וכן הוא בסידור הרב היר"א זיע"א בכוונת תפילת ח"י בתיבת ואלהי ח"א דף 597).

ועכ"פ הנה אלו הל"ב נתיבות הנמשכות מחכמה שבהם נברא העולם שהוא ז"א הנקרא עולם, הם עשר ספירות בלי מה, וכ"ב אותיות יסוד, שהם טיפות חומר הזכר שהוא ראשון ויסוד שהם העצמות, ואחר כך מצטייר באמא בחמשה אותיות "מנצפך" (שבה הנקרא טיפת אודם והם חמישים שעריס אשר בה, כי כל אחת כלולה מעשר הרי חמישים, ונקרא שעריס על שם שהם פתוחים לקבל לתוכם נתיבות החכמה, וז"ם היות הנקבה שעריה פתוחים).

ודע עוד שהאותיות אף על פי שהם כ"ב, הנה הם נחלקים לעשר ספירות, והכתר יש לה אות אחת שהוא כלי שלה, וכן הם כל שאר העשר ספירות. ויש ספירה שיש לה ב' אותיות כלים שלה וכמובא בזוה"ק (פרשת אחרי מות דף עח:) וז"ל: **אמר רבי שמעון לרבי אליעזר תא חזי הני עשרין ותרין אתוון דגליפין באורייתא כלהו מתפרשי בהני י' אמירן וכו'** יעו"ש. אלא שלא זכינו בהם, אלא ממוצא דבר נוכל להבינם מן אלו המשניות היקרות ומצירוף דברי הזוה"ק וכו', ולקמן שאלו עשר ספירות יש להם עשרה אותיות אות אחד בכל ספירה והם על סדר אמ"ש בג"ד כפר"ת, וסדרן הוא מלמעלה למטה. וי"ב פשוטות הם י"ב גבולין כמבואר במקומו, הוא באות ד' שבתפארת, כי יש בו י"ב אותיות פשוטות שהם בחינת ו' אותיות בג"ד כפר"ת כפולות ועתה הם י"ב פשוטות, והנה באות ו' נעלם עוד אות ו' כנודע כי באומרו ו' מוכרח אתה להוציא מן שפתיך עוד אות ו', והנה שני ווים עולים י"ב והבן, ולקמן נדבר מענין זה בס"ד.

ביאור סדר חלוקת ל"ב נתיבות בחו"ב חו"ג שבספירת החכמה

גם דע עוד שהנה אלו הל"ב נתיבות אורות שנשרשו שם כל הדברים הנה הם בתכלית הסיתום והעלם, ועל כן הם נקראים בשם נתיבות שהם סוד נקודות "יודין" וכנ"ל, ונבוא לסדרם על פי חילוקי הספירות שבחכמה, שהנה נודע היות עשר ספירות נחלקים לארבע שהם הויה, וחו"ב חו"ג, או חו"ב תו"מ, ובפרצופים הם או"א וזו"ן, כי ז"א נבנה מן חסדים, ונוקבא נבנית מן הגבורות כנודע.

הנה מן הנתיב הראשון עד הנתיב העשירי הם עשר ספירות של "חכמה" דאבא הנקרא "מחשבה" אשר הם כולם שורשי אורות ונקודות. ומן הנתיב האחד עשר עד הנתיב העשרים הנה הם עשר ספירות בינה דאבא. הנה עד כאן מנינו עשר ספירות של חכמה דאבא ועשר ספירות של בינה דאבא.

עתה נבא למנות לנו סדרי חסדים וגבורות שהם ענין וסוד שורשי תפארת ומלכות, שהם בחינת הציור והמעשה שבפועל, כי חו"ג הם בונים את זו"ן והם י"ב נתיבות שמן הכ"א עד הל"ב, ובכאן הוא אינו מונה עשר ספירות בז"א ועשר בנוקבא, על שם שאין הז"א בשורש אלא בן ו"ק, ועל כן הוא מונה ספירת חסד של תפארת הוא ז"א הנבנה מחסדים בנתיב כ"א, ומשם הם ששה נתיבות שהם מהנזכר ומשם עד בכלל נתיב כ"ו הם חג"ת נה"י של תפארת שבזו החכמה, ומן הנתיב כ"ז הוא מונה והולך ששה נתיבות, שהם חג"ת נה"י של המלכות הנבנית מגבורות ואשר הוא פרצוף נוקבא של החכמה. וסדרם הוא כך מפני היותם מתחילה שניהם שווין להיות מששה קצוות והיו שניהם משתמשים בכתר אחד וע"כ הם בסדר הנזכר (ועיין בספר "שפע על בשער "דו פרצופין" ותרווה נחת עוב).

כלל העולה שנחלקו עשר ספירות לחב"ד והדעת כולל חסדים וגבורות ובהם נחלקים ל"ב נתיבות חכמה באופן זה:

חכמה - עשר נתיבות מן א' עד הי"א (ולא עד בכלל).

בינה - מן הי"א עד כ"א (ולא עד בכלל).

חסדים דדעת - (הוא תפארת) מן כ"ב עד כ"ז והם ו"ק.

גבורות דדעת - (היא מלכות) מן כ"ז עד ל"ב והם ו' ספירות שבה על שם שורשם שהם זה מול זה וכו', ב' מלכים משתמשים בכתר אחד וכו'.

סדר כינוי ל"ב נתיבות וסידרם בספירות

א - נתיב ראשון - **שכל מופלא**, ונקרא גם בשם אור קדמון, והוא דבוק במאציל ואורו בתוכו, והוא **כתר** של **חכמה דחכמה**.

ב - נתיב שני - **שכל מזהיר**, ונקרא גם "אור צח", על שם שהוא מאיר מעצמו ומחלק אור לכל הספירות ולכל העולמות ונותן להם חכמה, והוא נגד **חכמה** של החכמה דחכמה קדומה.

ג - נתיב שלישי - **שכל מקודש** (ויש מכניס אותו שכל מופשכל על שם שזאת המדריגה אין היא מפשלת משום שקיבלה שכל ממקום אחר, אלא היא עלמה התורה ושורשה, ולמדריגה זו אנו מבקשים להבין ולהשכיל והיא התורה ושם נשרשה. והוא נגד **בינה** של חכמה דחכמה).

ד - נתיב רביעי - **שכל קבוע**, וממנו מתאצלים הכוחות הרוחניות ושם נגלה רוחניות הספירות והוא נותן להם משם רוח ונשמה, והוא נגד **חסד** של חכמה דחכמה.

ה - **שכל מושרש**, שם נשרשו העולמות והספירות, והוא כנגד **גבורה** של חכמה דחכמה.

ו - **שכל נבדל**, וזה השכל הוא נבדל מעצמו, וכל הרוצה לדבק בו יתברך ידבק בו, והוא כנגד **תפארת** של חכמה דחכמה.

ז - **שכל נסתר**, הוא אור ושכל פנימי לספירות, והוא כנגד **נצח** של חכמה דחכמה.

ח - **שכל שלם**, הוא כנגד **הוד**, ואף על פי כן הוא שלם ונותן שלימות לספירות.

ט - **שכל טהור**, הוא נגד **היסוד**, ונקרא טהור שהוא מטהר ומזהיר הספירות בכח המאציל.

י - **שכל מתנוצץ**, הוא נגד **המלכות** והוא מאיר למלכות.

הנה כל אלו הם אורות של חכמת אבא והם כולם שורש ונקודים.

ונבוא ללמוד אורות בינה של אבא ונקרא אור מצוחצח על שם שכולל אור חכמה ואור בינה והם שורש כולם.

יא - **שכל מצוחצח** כנגד **הכתר** של **הבינה** של זו החכמה (ומשם שיוצא אור לכלים ומצחצחם).

יב - **שכל בהיר** כנגד **חכמה** של זו הבינה של החכמה והוא הנותן זהירות ובהירות לכל הדברים.

יג - **שכל מנהיג** כנגד **בינה** של הבינה דחכמה שהיא המנהגת כל ההנהגות על ידי הבינה.

יד - **שכל מאיר** כנגד **החסד** של הבינה דחכמה, והוא המאיר מאור חסדו לעולמות וזהו אור שברא קב"ה שמאיר מסוף העולם ועוד סופו.

טו - **שכל מעמיד** והוא **גבורה** של בינה דחכמה והיא הנותנת קיום והעמדה לכולם.

טז - **שכל נצחי** והוא נגד **התפארת** של בינה של החכמה והיא שכל הדבק שם קיים ונצחי לעד.

יז - **שכל ההרגש** נגד **נצח** של בינה דחכמה הנותן כח ההרגשה.

יח - **שכל בית השפע** נגד **הוד** של הבינה דחכמה כי משם יורד שפע לכולם.

יט - **שכל הפעולות** נגד **יסוד** של בינה דחכמה המשלים הפעולות.

כ - **שכל הרצון** נגד **מלכות** של בינה דחכמה שהיא תבנית היצורים ותשלום הרצון.

ע"כ הבינה של חכמה אבא.

ונבוא לפרש סדר החסדים וגבורות של תפארת ומלכות.

כא - **שכל החפץ** נגד **החסד** של **תפארת** מצד החכמה ונקרא בשם זה שחפץ עולמות בו שמשפיע שפע לעולמות.

כב - **שכל נאמן** נגד **גבורה** של תפארת מצד החכמה שהוא נאמן לעשות.

כג - **שכל קיים** נגד **התפארת** של התפארת מצד החכמה שהוא קיים.

כד - **שכל דמיוני** נגד **נצח** של תפארת מצד החכמה (ויש אומרים שהוא דמות לכל הדמיונים).

כה - **שכל נסיוני** נגד **ההוד** של התפארת מצד החכמה שבו מנסה.

כו - שכל מחודש נגד **יסוד** של תפארת מצד החכמה שבו מחדש כל הדברים.

ע"כ ששה של התפארת.

ונבוא לבאר של המלכות.

כז - שכל מורגש נגד **חסד של מלכות** של החכמה שממנה נברא ההרגש בעולם.

כח - שכל מוטבע נגד **גבורה** של מלכות של החכמה שנשלם בה טבע כל הנמצאים.

כט - שכל מגושם - תפארת של המלכות של החכמה שהוא שורש הגשם.

ל - שכל כללי נגד **נצח** של מלכות של החכמה הנותן שכל כללי.

לא - שכל תמידי נגד **הוד** של מלכות של החכמה לפי שהוא מתמיד ומוליך השמים ושבעה כוכבי לכת.

לב - שכל נעבד נגד **יסוד** של מלכות של החכמה אבא.

והם ל"ב אורות נתיבות שנשרשו שם כל הדברים אלא הם בתכלית הסתום ולכן נקראים נתיבות, והם בסוד עשרה סתומים שהוא החכמה, והם כלולים בסוד השם, ולכן בחכמה סוד הויה דיודין שסתומים שם בסוד יודין, ועל כן עולה ע"ב כמנין חסד כי על ידי החסד אלו הל"ב נתיבות הם מתפשטים בסוד החכמה, ושם נשרשו הנקודות והאותיות אבל הם בסוד נקודות והם האירו בבינה, ואזי נעשה מאמר שנכללו האורות והאותיות במקום אחד ואזי נתגלו האותיות. (ולקמן בביאור מעה אור הבאתי לפניך ליור הל"ב נתיבות באותיות עלמן, גם עיין בסוף זה הספר מש"כ אמן בעניותין בשער הלירוף).

פירוש ל"ב נתיבות בקבלת הגאונים

"ברצות ה' דרכי איש" (משלי טז, ז) **זימן ה' תחת ידי עתה פירוש ל"ב נתיבות בקבלת הגאונים** (מתוך ספר יסוד עולם, ספר קדמון מתחילת האלף השישי, והובא בספר מעין החכמה עם פירוש חקרי לב וחקק השם) **וז"ל:**

פירוש שתים ושלושים נתיבות חכמה מלשון מורי הרב ז"ל המקבל מסתרי התורה התמימה בקבלה אמתית, ומה נפלאו אמריו ויקרו צפוני רמזי סתריו למשכילי המקובלים מסודות התורה לתעלומות סתרי חכמה, וכולם דברי אלקים חיים ומלך עולם, המשיך הרב ז"ל במשך חכמה סתרי המצואים העליונים השכלים מתוך ביאור כוונת צפוני תעלומת חכמה המרכבה העליונה, והורה עניינים נשגבים בכוונת הנביאים המדברים ברוח הקדש בסתרי המדע הנעלם, ועוד העמיק לדבר בעניינים נפלאים נעלמים, וקודם שנזכירם המקובלים באלו הסתרים הפנימיים נזכיר סדר ל"ב נתיבות חכמה המקובלים מחכמי לב ופירושם מהמקובל מגאוני עולם, למען תבין סוד ה' וסדרי הכחות לשכליים האלקיים באורחות תושיה לפנימיים, וזו תכלית האמת בקשת כל משכיל להגיע לעיקר שום דעת עליון לקבל בחכמה בדעת ובתבונה, ואילו היתה יכולת להשיג אמיתת עצם הענין הזה בדעת אור שכל כאשר הוא.

יתברך שם אלקינו שהוא אחד יחיד ומיוחד שהם צריכים לו והוא אינו צריך להם, דעתו אחודה בו ואין חוץ ממנו, הוא נקרא **אל"ף**, ואלף ראש לכל האותיות, כנגד שהוא אחד, כמו שנאמר **"אני ה' לא שנתי"** (מלאכי ג, ו), וכיצד המציא וברא עולמו, כאדם שהוא מקבץ את רוחו ומצמצם את רוחו, נשאר העולם חושך, ובאותו החושך קצץ צורים וחצב סלעים כדי להוציא מהם הנתיבות הנקראות פליאות חכמה, וזהו מה שאמר הכתוב ותעלומה יוצא אור, וזה סוד אש שחורה על גבי אש לבנה, וזהו סוד פנים ואחור.

ואלו הן **ל"ב נתיבות החכמה** במסורת הקבלה על סדרן:

שכל קבוע, חכמה קדומה, אור מופלא, בינה, אור הנסתר, בנין, אור מתנוצץ, חשמ"ל, גולם, אור צח, ערפל, רצון, אור מצוחצח, כסא הנגה, צלם, אור מזהיר, אופן הגדולה, הרהור, אור מזוקק, כרוב, עיקר, אור צח ומצוחצח, רעיון, גלגלי המרכבה, אויר הסובב, צבע, אור בהיר, פרגוד, כסא הכבוד, הגיון, אור הנגה, חדרי גדולה.

וזה פרושן:

שכל קבוע, דע כי כל הדברים אשר הם סביבות השכינה וסובבין האחדות ומתאחדים באצילות, כולם נקראים שכל קבוע, שהקב"ה משפיע להם כח יניקה להניק מכחו ממש.

חכמה קדומה, כל הדברים שהשי"ת בורא בהן האצילות, והתפשטות האצילות מכח לכח, ורשימת ההויות, וחקירת התנועות, וכתר ההשואה, הכל נקרא חכמה קדומה, ואותו הכח הוא כח קיום, ונקרא חותמו של הקב"ה שבו מצייר כל הצורות, ואומר ועושה וגוזר ומקיים.

אור מופלא, הוא כח מצוחצח שהכל נראה מאותו הכח ומתבאר ממנו, הוא מראה שהכל נראה מתוכו.

בינה, הוא כח מצددי השכינה שהוא מקבל כח לצייר צורה והגבלת מעשה הקיום.

אור הנסתר, הוא כח המכסה כל הכחות של מעלה ומסתירן ומרחיקן מן ההשגה, ועל זה נקרא כח נסתר שפעמים מצחצח ופעמים מחשיך.

בנין, הוא כח עומד לבנות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ומוציא השפע כמו הזורע ומזריע, וזה מתוך זה, והכח הזה הוא מתרבה ומתעלה ומעמיד הכל בדמות צורה וקיומה ובנינה, והגבלת ציור כל המעשה נסמך בזה הכח, וזה הכח במעשה עד שנעשה הכל כאחד, ועליה נאמר **"הבונה בשמים מעלותיו"** (עמוס ט, ו), מעלתו כתיב, וזה כל ימי היות השכינה בתוך מעלה זאת.

אור מתנוצץ, זה כח שמצחצח ומחשיך ומקריב ומרחיק ויוצא כבזק ממקום העמדתו, ומסתתר כברק ועומד ויוצא, וכשיוצא בקול, וכשעומד מתנוצץ מעצמו, ועל זה נקרא שמו ענפיא"ל מפני ענפי האור המתאצלים ממנו.

חשמ"ל, הוא כח חציבה וחקיקה, ומתחלק לשע"ח מיני מאורות, והקטן שבכולן כזיו גלגל החמה, וכולם מתנועעים מתפשטים והולכים ברבוי עד השכינה עצמה, וחוזרים להם, ועומדים הם בעצמם, וחשמ"ל הוא כח עומד לשמש לפני הקב"ה ולפני השכינה ובידו שני מלבושים מוכנים להדר הכבוד עצמו, והם הוד והדר, הוד לזה והדר לזה, ונמצאים משתווים כאחד ונעשים כאחד, שנאמר **"ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת"** (תהילים קד, ח).

ה' אלקים (מ"ל אלקי) כנגד השם ושכינה, ועל זה יש להשמ"ל כח שהוא צורה משתנית מעצמה, מתהפכת בדמות זכר ונקבה, לא זכר ממש ולא נקבה ממש, אלא לפי צידי עיגול הכסא, והוא נקרא מיכאל העומד מימין השכינה, והוא יסוד המים, ואין למעלה חשוב ממנו, ויש לו שמות יקרים עד מאד, ומהם מתפשט החיות כמו כן באחרים.

ודע כי כל המאורות המתאצלים מהחשמ"ל והמתפשטים בו והנשרשים באמצעותו ובממשותו הם כולם דומים לעין ירוק, וזה שאמר הכתוב **"כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ"** (תהילים סח, יד), יונה נקראת השם, נחפה בכסף היא השכינה אור מופלא, ואברותיה הוא ההוד וההדר, בירקרק חרוץ אלו זהרי החשמ"ל.

גולם, הוא כח המעורר אל החשמ"ל להעמיד כל הדברים בתיקון וביושר, להגדיל ולהאציל כח מכח, ולהמציא כל הדברים על בוריים, ובשעה שמשתווים כאחד כמו הזכר שמשתווה עם הנקבה ומגבילים ומציירים כל הצורות בפני עצמן, וכשמתפרדין מתרבים ומתאצלים כל הכחות מהן על פי הענין שהם משתוים, ועל אותו הענין מתפרדים, ואין זה בלא זה, והיסוד שהם מורכבים בזה מתאחדים בזה, וזה וזה יסוד אחד בגוף האויר ועצם ממש ניכר ונראה לבעלי השכל ולמעייני המחקר.

אור צח, הוא כח מגדיל ומצחצח ומזריח כל כח וכח מן הכחות המתרבים מן החשמ"ל, וזה וזה מתרבים מכח מושכל מאצל החשמ"ל.

ערפל, הוא כח בפני עצמו, הוא צח ואדום, ואדמימותו עבה, והוא הנקרא גבריא"ל, הוא יסוד האש, וממנו יוצא הרעם בכח, ונקרא על שם הכח אל בחיזוק חזק כדכתיב **"ירעם אל בקולו נפלאות"** (איוב לז ה), וכשיוצא ממנו הרעם יוצא בצורה ממש, ומתפשט באותה הצורה, ויוצא אור מתנוצץ ממנו, והוא הברק, וזו היציאה היא תמיד כמו האדם המוציא דברים מפיו, אבל יש להם לרעמים ולברקים מקומות ידועים אשר הכין להם הקב"ה לישב בהן, וכשהן צריכים לעולם יוצאין בכח החדוש.

רצון, הוא כח מאת הבורא שמשיב כל הכחות לאחור, והוא עומד מעצמו ומתעלה ונוטה לכל צד, ומתרגמינן רעוה "**אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו**" (יחזקאל א, יב), ר"ל שכח הרצון מנהיגן על דעת השם ית'.

אור מצוחצח, הוא כח נובע מהרצון ומתאצל ממנו, לכונן כל ההכנה שהיא לפנים מהרצון וגם מאחריו, וזו ההכנה היא נקראת תכונה ויסוד המוכן, והיא מתגדלת מכל היסודות ומכל הכחות, ונגדרים בזה הכח ונעשים כאחד ומתכסים בו.

כסא הנגה, הוא כח כל המאורות שנאצלים מכל החיות ומתגלגלים מעצמן ועושין עיגול אחד כעין כסא, ונעשים ייחוד לשכינה, והנגה סביב והנצב עומד (נ"א והנגה סובבת והשכינה עומדת) והיקרה דוממת לכל צד, ודממה מתאחדת עם השכינה עצמה, ועל זה נקרא זה הכח כסא.

צלם, הוא הזיו הנאצל מכל הכחות, והוא רגל לסמוך לכסא באותו הזיו, ומנין כי צלם הוא זיו שנאמר "**וצלם אנפוהי אשתניו**" (דניאל ג, יט).

אור מזהיר, הוא כח מבקיע מעצמו כל הכחות וכל המאורות שהם למעלה ממנו בשעה שאותיות השם המפורש פורחות באויר, ובאור זה כח רואים הכחות האחרים אור השכינה.

אופן הגדולה, הוא כח שמגלגל כל הכחות, ומתגלגלים מעצמם והולכים וחוזרים, ובחזרתם מתעגלים, ובעיגולם מתנוצצים ורצים כמרוצת הכסף באש.

הרהור, הוא כח המתפשט לפני הקב"ה בהגבלת האחדות, ומתהפך ומתעלה ומתרומם עד שאין סוף לרוממותו, ונותן כח לכל הכחות האחרים להמציא כח מכח ולהגדיל ולהאציל כחות אחרים.

אור מזוקק, הוא כח להאיר לכל הכחות, ומושך כח מערפל ומחשמל, ומשתווים בו כל המאורות והוא עומד מעצמו ומתפשט לכל הצדדים וכל הצדדים בו.

כרוב, הוא כדמות נער יפה, וידיו כפולות על שכמו ורגליו כפולות לפניו, ועומד לפני כל הכחות, והוא מתאחד בכחו של הקב"ה, והקב"ה מתעלה בו ומנהיג כל הכחות על ידו, וזהו שכתוב "**וירכב על כרוב ויעף**" (תהילים יח, יא).

עיקר, הוא כח שמורה הכרת כל הכחות האחרים, ומורה על ידיעת עצמו.

אור צח ומצוחצח, הוא כח מורה כל הכחות וכל הדברים, ומה כחם ומה עניינם.

רעיון, הוא כח מתאחד בכח השכינה עצמה, ונוטה לכל צד וצד מצדדי השכינה.

גלגלי המרכבה, הם ג' כחות שסובבים המרכבה מכאן ומכאן, ונותנים לו כח רבוי למעלה.

אויר הסובב, הוא כח פרוש נגד כל הכחות וסובב אותם, ונכנס ויוצא ביניהם ומתפשט בהם, ואין לו כח דמיון.

צבע, מורה עליו ועל האויר, שהאויר עינו לבן וזה עינו ירוק.

אור בהיר, הוא כח עולה למעלה באור השכינה ויורד למטה עד מקום הפרגוד, ודומה לקורת עין השמש.

פרגוד, הוא כח פרוש כמו בגד על הכבוד עצמו סביב, ויש בו כח זהר מזהיר ונגה ויקד יקוד.

כסא הכבוד, הוא מקום מוכן לשכינה והגבלת כל הכחות הנאצלים ממנו.

הגיון, הוא קול הנגון והנצוח היוצא בנעימות מפי כל הכחות המתרבים מכח השכינה ממש.

אור הנגה, הוא כח מצוייר בצורת חלון מתפוצץ לחלונות הרבה, וצורתו כעין בית מתקבצים שם כל המאורות כולן מכל הרוחות.

חדרי גדולה, הוא כח שדומה כמו בית גדול והיכל שלם לפני כל הכחות עצמם אשר הם נאצלים מכח השכינה, והם בדלתות בינה עומדות ביניהם, ולפני ההיכל שער ההפסקה והאמונה, ולפני השער פתח, ולפני הפתח ההיכל החיצון, ולפני ההיכל החצון שר הפנים, והוא הנקרא שמו כשם רבו. וידיעת כל אלו הדברים הם מתרבים ומתפשטים ומתפרשים מעשר ספירות בלימה.

אלה הם ל"ב נתיבות חכמה ופירושם על סדר הלשון אשר קבלנום ממקובלי סתרי תורתינו ככתבם וכלשונם כאשר קבלנום מגאוני עולם חכמי הקבלה הקדושה, ואין ראוי להיות יתרון להוסיף או לגרוע מלשון הסדר המתוקן ומקובל בהם, לא מדעת שום סברה ועיון, כי אם מדעת מקובל מפי מקובל, ועל כן לא הוספנו על לשונם ולא חסרנו דבר.

וקבלנו כי הם רמוזים בל"**ב מלות אלקים** הכתובים מבראשית ברא אלקים עד יום הששי, המורים כי כל מעשי בראשית נמצא באמצעותם, והם הם שרשי יצירת עליונים ושפלים, רוחניים וגשמיים, וזוהי כוונת בעל ספר יצירת עולם בתחלת ספרו, באמרו "**בל"ב נתיבות פלאות חכמה חקק י"ה ידו"ד צבאו"ת**", והם פועלים בכח הפועל הראשון יתברך הממציאם, וכל הזוכה לדרוך במעגליהם ולראות אור בדרכיהם זוכה להנהיג נפשו במעלי צדק בנתיבות אורחות משפט, להעלותה בדרכי הישר והאמת אשר נראה בתוכם, כי בתוכם תבוא לעלות למקם מוצאה, ומתוכם יצאה.

והנשיא היה מזהיר לישראל לשאול לנתיבות עולם איזה הדרך הטוב להיות זוכים ללכת בה לקנות חיי עולם, למצוא מרגוע לנפשותם להחיותם ולהעלותם אל הצור אשר חוצבו ממנו, וזו היא כוונת מאמר הנביא ע"ה "**עמדו על דרכים וראו ושאלו לנתיבות עולם**" (ירמיה ו, טז), והכוונה על אמתת הדרכים הנכבדים אשר הם דרכי ה' שהם חסד ואמת, ובעמדם על סתרי עיקרי הדרכים ההם ואחז כל צדיק וצדיק דרכו היו יכולים לראות ראיות נשגבות, ולשאול לנתיבות עולם איזה דרך הטוב השלם מטוב ה' שהוא האור העליון הנקרא טוב, כמאמר "**וירא אלקים את האור כי טוב**" (בראשית א,ד), וזהו הטוב הצפון לצדיקים הנרמז במאמר "**מה רב טובך אשר צפנת ליראיך**" (תהילים לא, כ), ובאמת נפשו בטוב תלין, ועל מעלת זה הטוב נאמר "**אודה שמך כי טוב**" (תהילים נד, ח).

ע"כ מקבלת הגאונים זיע"א.

ועתה נשוב להמשך המאמר הנזכר והוא בהקדים, שהנה נתבאר לך לעיניך גודל וכח עוצם ענין ל"ב נתיבות. ודע שהם ענין נורא כולל כל המדריגות שמראש כל דרגין ועד סופא דכל דרגין, והנני מעתיק לפניך כמה קיבוצי ידיעות על ענין הל"ב בשביל השגת מעלתם וגם להרחיב הידיעה בהם וללמוד מענין זה כמה דברים, ואח"כ נערוך שמות המלאכים הנוראים המקבלים מהם והם שלושים מערכות י"ס, פנימי אמצעי וחיצון, וב' עדים, והם המקבלים מן הנתיבות הנזכרים, וערכתי לפניך כמו שלושים וחמש מקומות בו נכללו הל"ב כוחות ואלו הם:

א - בל"ב נתיבות פליאות חכמה ברא את עולמו וכו' (ספר היצירה פ"ה משנה ה).

ב - ל"ב הם כ"ב אותיות ועשר ספירות בלימה (הוא מידיעת ספר היצירה).

ג - ל"ב הם כ"ב אותיות ועשר נקודות (זהר חדש על שיר השירים דף ס"ח).

ד - ל"ב פעמים שם אלהים במעשה בראשית בפרשה הראשונה (תיקוני הזהר תיקון י"ג).

ה - ל"ב אותיות בהג' שמות אהיה הויה אדני כאשר הם במילואן.

ו - ל"ב אותיות בעשרה שמות של הקב"ה שהם שמות המובאים במשנה א' דפרק א' אהיה יה וכו'.

ז - ל"ב פעמים שם הוי"ה ב"ה בנקודות ידועות לחכמי הרזים ובהם משתמשים ופועלים.

ח - ל"ב בתורה: עשרת הדברות וכ"ב אותיות.

ט - ל"ב בשמות השי"ת: הם שם של ויסע ויבא ויט הם שם בעל ג' אותיות (הס כנגד אמ"ם), ושם של מ"ב הם ז' שמות הרמוזות בתפילת התנא הגדול רבי נחוניא בן הקנה זיע"א אנא בכח ימינך וגו' בר"ת שלהם העולים מ"ב היוצאין מן תיבת בראשית כנודע, ושם בן י"ב הם י"ב אותיות, סך כולם הם כ"ב ועשר אותיות של מילוי השם הוי"ה, ונלע"ד שהכוונה דווקא במילוי מ"ה.

י - ל"ב במשכן: כ"ב הם זהב וכסף ונחשת (הס אמ"ם), ושבעה קני המנורה (הס ז' כפולות), י"ב אבני החשן (הס י"ג פשוטות), וט' כלים (המקבלין טומאה) כלי עץ, וכלי עור, וכלי עצם, וכלי זכוכית, וכלי חרס, וכלי נתר, וכלי מתכת, ובגד ושק (וכמובא במסכת כלים).

יא - ל"ב במצוות קידושין: כ"ב אשר הם ג' דרכים שהאשה נקנית בהם כסף שטר וביאה (הס אמ"ם), ושבע

ברכות כלה (הס ז' כפולות), וי"ב דברים שאמרו רז"ל (יבמות סב:) **"כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא וגו'"** (הס כנגד י"ב פשוטות), ועשר מיני נגינה.

יב - ל"ב במצות ציצית: ל"ב חוטין.

יג - ל"ב בשנה: כ"ב הם חום, קור, ורויה, (אמ"ש), שבעה ימים בשבוע (הס כנגד ז' כפולות), י"ב חודשים (הס כנגד י"ב פשוטות) וסך הכל הם כ"ב, ועוד עשרה מועדים כתובים בתורה ואלו הן: שבת, וראש חדש, ושני ימים של פסח, וחג העומר, וחג העצרת, וראש השנה, ויום הכיפורים, ויום א' של חג סוכות ושמיני עצרת סך הכל הם ל"ב בשנה.

יד - ל"ב בנפש: כ"ב שערים בנפש (הבאתי שמותם בהמשך המשניות), הם ראש בטן וגויה (הס כנגד אמ"ש), ושבעה שערים: ב' עינים ב' אוזנים ב' נקבי אף והפה (והס כנגד ז' כפולות), ועוד י"ב מנהיגים בנפש והם, שתי ידים, ושתי רגלים ושתי כליות, טחול, וכבד ומרה והמסס והקיבה והקורקבן (הס י"ב כנגד י"ב פשוטות), ועוד עשרה שליטים באדם ואלו הן: ב' ידים, ב' רגלים, ב' עינים, ב' אוזנים וראש הגויה, והפה שנאמר **"החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר"** (קהלת ז, יט; ועיין מסכת נדרים דף לב:).

טו - ל"ב בעצם הגשם: ג' רחקים, קו שטח ועומק (הס כנגד אמ"ש), שש קצוות והיכל הקודש הוא נקודה אמצעית (הס כנגד שבעה כפולות), ועוד י"ב גבולי אלכסון שהם גבול מזרחית דרומית וכו' המובא במשנה ב' פרק ה דספר היצירה. ועוד **"אמר רב יהודה אמר רב עשרה דברים נבראו ביום ראשון ואלו הן: שמים וארץ תהו ובהו אור וחשך רוח ומים מדת יום ומדת לילה. שמים וארץ דכתיב** (בראשית א) **בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, תהו ובהו דכתיב** (בראשית א) **והארץ היתה תהו ובהו, אור וחשך חשך דכתיב** (בראשית א) **וחשך על פני תהום, אור דכתיב** (בראשית א) **ויאמר אלהים יהי אור, רוח ומים דכתיב** (בראשית א) **ורוח אלהים מרחפת על פני המים, מדת יום ומדת לילה דכתיב** (בראשית א) **ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"** (חגיגה יב.), ויחד הם ל"ב.

טז - ל"ב נגינות שהתורה מתגלגלת בהם (ראב"ד לספ"י).

יז - ל"ב כוכבים הסובבים את הגלגלים.

יח - ל"ב שיניים בפה האדם, ט"ז למעלה וט"ז למטה.

יט - ל"ב פרקים באצבעות הידים, ג' בכל אצבע וב' פרקי היד סך הכל הם ל"ב.

כ - ל"ב פרקים באצבעות הרגלים.

כא - ל"ב נתיבות מתנהג כל חי, ואלו הן: המסס והדקין והקנה וכו' (הבאתי אותם בפניס).

כב - ל"ב נתיבות יוצאין מח"י חוליות שבאדם המתפרדין לכל הגוף.

כג - ל"ב מדות שהאגדה נדרשת בהן שדרש רבי אליעזר בן רבי יוסי הגלילי זיע"א (מודפס אחרי מסכת ברכות בדפוס וילנא) (לקמן הבאתים, ודע אחי שיש בהם כמה רזין ודרכי פעולות הן להנגל מגזירת מלך והן לפעולות קפיצת הדרך וכו' וכנמצא אצלי בספר השימושים מרבי נפתלי כן זיע"א).

כד - ל"ב מלכים הם: הקב"ה ומלך המשיח, ועוד שלושים מעלות שהמלכות נקנית בהם המפורשים בשמואל (א, יח), וכנגדן הם שלושים מעלות במלך המפורשין במסכת סנהדרין פרק ב' בהתחלה וסה"כ הם ל"ב.

כה - ל"ב אותיות באברהם, יצחק, יעקב, ישראל, שרה, רבקה, רחל, לאה.

כו - ל"ב פסוקים בקללות שבתורת כהנים וכנגדן הם ל"ב נתיבות כמובא בזהר חדש (שיה"ש סא:).

כז - ל"ב שעירים היו מקריבים בכל שנה, י"ב של ראשי חודשים ושבע של פסח וב' של עצרת ועוד א' בראש השנה וב' ביום הכיפורים וח' בשמונה ימי החג.

כח - ל"ב חלות היו מקריבין בכל יום, י' של תמיד של שחר וי' של בין הערביים, וי"ב של חביתי כהן גדול.

כט - ל"ב אמה היה אבנט של כהן גדול.

ל - ל"ב אמה היה הבריח התיכון של המשכן.

לא - ל"ב אמה על ל"ב אמה היה יסוד של המזבח העולה.

לב - חוטין של יריעות היו כפול ל"ב.

לג - ל"ב מיני עופות יש בארץ.

לד - ל"ב מיל שיעור למעשר בהמה אם היו רחוקים זה מזה אינם מצטרפים (כמובא במסכת בכורות פ"ט משנה ב').

לה - ל"ב פעמים מאה מחזיק התורה לפי החשבון שאמרו בעירובין ג' אלפים וב' מאות מחזיק התורה.

סוד ל"ב נתיבות חכמה והפלאים ושמות המלאכים המשמשים

אחרי שזיכנו ה' לבאר שמות הנתיבות ועל מה ירמזון בספירות, הא לך שמות המלאכים והכוחות המקבלים מהם, ואם לב מבין יש לך תשכיל כמה.

הנה כתיב "**כולם בחכמה עשית**" (תהילים קד, כד) וכל הפעולות והמעשים וכו' שורשם בחכמה דקה ופנימית, ואח"כ יצאו מעלה אחר מעלה עד שהגיעו למעלה הנבדלת ונצטיירו כ"ב אותיות בהם. וכל נתיב ונתיב יש לו מסילות אין ערך ואין מספר, וכל הנתיבות נתנו לכל הספירות. ואלו הנתיבות החכמה הם נתנו לבינה, וכעין מה שכתוב (הובא לעיל כמה פעמים) "**ה' בחכמה יסד ארץ**" (משלי ג, יט) וזה ביאורו:"**ה**" שבפסוק סובב על הבינה , והוא "**יסד ארץ**" בכח ה"**חכמה**" אשר לה ל"ב נתיבות, וכל מה שברא הקב"ה בעולמו ברא כנגדו באדם, ועל כן גם באדם נמצאו בחינות אלו הנתיבות, והובא לעיל מעט מזה, וכמובא בפירוש הראב"ד זיע"א יעו"ש. וכן הוא בצירוף המשניות, כי יש לכל אבר אחיזה בכולם והם נערכים כנגד כללם.

ודע שאלו שמות הכוחות הנ"ל הם הממשיכים כוחם לפעול מן הל"ב נתיבות מסוד "**נתיב לא ידעו עיט**" (איוב כח, ז) איך הוא יוצא מן האין, ואם לב מבין יש לך תשיש ותגיל ותברך להשי"ת על סוד נורא ונפלא זה, והיה הולך בקבלה מפה אל פה ידבר בו, ועתה ברצון שמים זיכנו ה' להביאו ולעורכו במקומו, כי אחר שנתבאר לנו סוד שמות כינוי ל"ב שכלים שהם כינויים לנתיבות הנוראות, ואיך הם נאחזים בספירות וכנ"ל, עתה הם שמות הכוחות המקבלים והמוציאים כוחם וב' עדים נאמנים וכנ"ל, והם הכוחות השורשים לכל ראשי כתות המלאכים וכו' כנראה משמותם והבן.

ואלו הן ל"ב נתיבות החכמה הנאחזים באור פנימי ופנימי לפנימי עד "**נתיב לא ידעו עיט**" (איוב כח, ז), עשרה פנימים אשר אוחזים בשורש העליון על הכל שאין המחשבה תופסת בו, ועשרה כוחות שנאצלו מהם ועוד עשרה מעלות הנבדלים וב' עמודים סמוכים ומעמידים שמים וארץ בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה הרי ל"ב. ואלו העשרה הפנימים הם אוחזים בשורש העליון על הכל שאין המחשבה תופסת בו.

ואלו הם העשרה כוחות הפנימים

א. אור פנימי קבוע.

ב. חכמה קדומה.

ג. מקור הבינה.

ד. אור מופלא.

ה. אור המתגבר.

ו. אור תחילת הבנין.

ז. אור הנשמות.

ח. אור נצח פנימי.

ט. אור מצוייר.

י. אור היופי.

ואלו הם העשרה שנאצלים מהם

א. אור מזריח מהאור הפנימי קבוע הרואה פניו הוא **אור פניאל.**

ב. הנאצל מהחכמה הקדומה הוא **קדמיאל.**

ג. הנאצל ממקור הבינה הוא **מקוריאל.**

ד. הנאצל ממקור אור המופלא הוא **מיכאל.**

ה. הנאצל מאור המתגבר הוא **גבריאל.**

ו. הנאצל מאור תחילת הבנין הוא **רחמיאל.**

ז. הנאצל מאור הנשמות הוא **טהריאל.**

ח. הנאצל מאור זרוע לצדיק (הוא אור נצח פנימי) הוא **צדקיאל.**

ט. הנאצל מאור המצוייר הוא **ציוריאל.**

י. הנאצל מאור מכלל יופי הוא **יופיאל.**

ואלו הם העשרה כוחות שנאצלו מהם

א. חי קדושיאל ממנו נאצלו אצילות חיות הקודש.

ב. חשמאלי ממנו נאצלו החשמלים.

ג. שרפיאל ממנו נאצלו השרפים.

ד. אראהלי אלי ממנו נאצלו האראלים.

ה. אליאלי ממנו נאצלו מעלות אלהים.

ו. בנאליאל ממנו נאצלו מעלות בני אלהים.

ז. מלכיאל ממנו נאצלו מעלות המלאכים.

ח. כרוביאל ממנו נאצלו מעלות הכרובים.

ט. אופניאל ממנו נאצלו מעלות האופנים.

י. אישיאל ממנו נאצלו מעלות אישים.

הרי לך שלושים, ואצילות הראשון שנאצל מן המלכות הם ב' והם **ענאל ופניאל** (ויש גורסים שהוא שם פגאל) כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה ומשלימים לאלו השלושים הנז"ל ונעשים יחד ל"ב נתיבות החכמה.

סדר התחלקות הל"ב נתיבות חכמה בימות השבוע

עוד ראיתי לערוך לפניך אתה הלומד שולחן החכמה, סדר חילוק ל"ב נתיבות החכמה השולטים והמנהיגים בכל יום ובכל לילה, וכל הנהגת העולם יוצאת ומתגלגלת מן אלו ל"ב נתיבות החכמה.

בהקדים מה שכתב החכם המקובל **מהר"ר יוסף ן' צייאח זלה"ה** (מחכמי דמשק וירושלים בזמן הב"י והמגי"ט ועיין עליו בשם הגדולים) **בספר אבן השהם** (כתב יד), שהנה הכל יוצא מן החכמה, והחכמה נפתחת בל"ב נתיבות המבוארים לעיל, והם מתחלקים לד' רבעים הן ביום והן בלילה. ולהיותם מתחלקים לד' חלקים אשר הם ג' נקודות בשער ועוד נקודה רביעית אשר היא סובלת אותם, לכן היום והלילה מתחלק בשמוש הרוחות המנשבות לד' חלקים:

רוח מזרחית מנשבת מהבוקר עד חצי היום, ויוצאים עמה מאוצר הנקרא חמדה העומד בשערי מזרח ג' שלמים וחמשה ושבעים רוחות של רפואה לעולם וסימנם שעה. והמלאך אשר הוא ממונה על אותו רוח נקרא מיכאל שר של ישראל, דכתיב "**כי אם מיכאל שרכם**" (דניאל י, כא). קח מן מיכאל אותיות מ"ך וקח מישראל אותיות ש"ר, ישאר מכל א' יא"ל, וכל זמן שישראל בגלות אז הוא "מך", וכשנוהגים כשורה אז הם שרים למעלה מכל האומות, ומיכאל מלמד זכות על ישראל וזה שאמר הכתוב "**כי אם מיכאל שרכם**" שהם אותיות ש"ר מ"ך. וכשרוח מזרח מתעוררת לצאת בעולם ההולך בדרך ומתכוין לצאת באותה שעה כל הברכות שמברכים לו באותה שעה הן מתקיימות ויהיה שמח כל אותו היום.

רוח מערב מנשבת מחצי היום עד תחלת הלילה, ויוצאים עמה מאוצר הנקרא מעון תס"ה רוחות להפריח עשבים ואילנות. והמלאך אשר הוא ממונה על אותו רוח נקרא רפאל, והוא ממונה על הרפואה. ואם הרפואה באה ממזרח זהו כדי להודיע לבני עולם שהוא ית' המוחץ והרופא ולא זולתו כי בכוחו המסור לכל הם פועלים את פעולותיהם.

רוח דרום מנשבת מראש הלילה עד חציה, ויוצאים עמה מאוצר החמה רע"ה רוחות כדי לדשן הארץ ולחמם קרירותה. והמלאך אשר הוא ממונה על אותו הרוח נקרא אוריאל. והרוח הזאת היא קשה לחולים וטובה לעולם ואז דנים לרשעים באש גיהנם, וכל העולם ישנים אז ואין מי שיתפלל עליהם.

רוח צפון מנשבת מחצי הלילה עד אור הבוקר, וג' מאות אלף רוחות באים עמה. והיא קשה לכל וטובה לחולים. ובאותה שעה בא הקב"ה לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים כדאיתא בספר הזוהר.

ואם אלו הכ"ד נקודות שהזכרנו תמצא הכסא בעצמו מתחלק בכ"ד שורות אשר הן מבריחות מן הקצה אל הקצה, ולמעלה משערים שלו תמצא מתחלקים הנתיבות לז' קצות הכסא ד' נתיבות לכל קצה, ועוד ד' נתיבות דקות הכוללות את כל הנתיבות עם כל קצה וקצה מהם, בסוד פני החיות אשר הם

משמשות לכל הרוחות, שכן כתיב "**לא יסבו בלכתן**" (יחזקאל א, יז).

וכנגד ד' חלקים הנזכרים, הגלגל מצינו שהוא מתחלק לד' חלקים ולכן אין היום והלילה שוים בזמנן כאחת בכל מקומות הישוב ולא בכל הארץ כולה, כי כל כ"ד שעות מהיום והלילה כל שעה מהן היא ערב במקום אחד ובוקר במקום אחד על פני הארץ כולה, והיא כפי תקנת הגלגל עליה המקיף ממזרח למערב. וזה סוד הפסוק שאמר "**ויהי ערב ויהי בוקר**" האמור בימי בראשית, כי הקו המקיף את כל אורך הארץ על פני הגלגל הד' מז' הגלגלים והוא האמצעי בישוב, יש לו ד' נקודות כנגד ד' רבעי היום, שהם תחלת היום וחצי היום, ותחלת הלילה וחצי הלילה. וגם אלה ד' רבעי היום במזג הלח והיבש מן הקור והחום, כנגד ד' תקופות השנה וד' נקודות אשר בקו הסובב את הארץ.

הראשונה היא קצה המזרח ויושביה הם השוכנים על שפת ים אוקיינוס במזרח. והנקודה **השניה** היא שכנגדה והיא קצה המערב ויושביה גם הם שוכנים על ים אוקיינוס במערב. והנקודה **השלישית** היא אמצעית בין שתי הנקודות האלה על פני הארץ והיא נקראת טבור הארץ ויושביה הם יושבי ירושלים תוב"ב וכל ארץ ישראל. והנקודה **הרביעית** היא שכנגדה מתחת לארץ וגם היא אמצעית בין שתי הנקודות הראשונות והיא נקראת טבור הים או לב הים או נקודה התהום.

ויש בין כל נקודה ונקודה מאלו ד' נקודות עד הנקודה שכנגדה מהלך י"ב שעות באורך הארץ כפי הקפה הגלגל עליהם, ומכל נקודה אל הנקודה הסמוכה לה מרחק מהלך שש שעות באורך הארץ מהקפת הגלגל עליהם, ואם כן כשיהיה בוקר לשוכני מזרח לא יהיה בוקר לשוכני ירושלים תוב"ב עד שש שעות לאחר מכאן, ועל הדרך הזאת אתה מחשב בכל שעה ושעה המרחק מכל נקודה מד' נקודות אל הנקודה הסמוכה לה, וזהו מהלך החמה בהקפת הגלגל בכ"ד שעות על ד' נקודות. ואיני צריך להאריך בזה כי אינו מענינו.

והנה ד' נקודות הללו הם מונהגות בכח ד' חיות המרכבה, אשר יש לכל א' וא' מהם ד' פנים לכל רוח, וכנגדם בעולם הספירות מתחלקים הנתיבות לד' רוחותיו, שמונה לכל רוח כיצד.

תמצא **לצד מזרח** יש ח' נתיבות שהם נוכח פני אריה והם:

א' - שכל מופלא

ב' - שכל מזהיר

ג' - שכל מקודש

ד' - שכל קבוע

ה' - שכל נשרש (אמר המעתיק: יש כותבים שמו שכל מושרש)

ו' - שכל נבדל

ז' - שכל נסתר

ח' - שכל שלם

ומצד דרום יש מהנתיבות בעולם הנתיבות שמונה נתיבות אחרות נוכח פני אדם ואלו הן:

א' - שכל טהור

ב' - שכל מתנוצץ

ג' - שכל מצוחצח

ד' - שכל זך (אמר המעתיק: הנקרא שכל הבהיר)

ה' - שכל מזהיר (אמר המעתיק: הנה כך נכתב אצלי בכתב יד, ואם לאו דמסתפינא הייתי כותב שמו שכל המאיר, ובסדר הרגיל הנה אחר שכל מצוחצח בא שכל הבהיר ואחריו שכל המנהיג ואחריו שכל המאיר ואחריו שכל מעמיד ורק אחריו שכל נצחי, אבל כך כתב הרב החכם זיע"א, ואולי יש סוד או טעות סופר ואצת"ס)

ו' - שכל מנהיג

ז' - שכל מעמיד

ח' - שכל ניצחי

ולצד צפון נוכח פני שור יש עוד בעולם הנתיבות ח' נתיבות אחרות ואלו הם:

א' - שכל ההרגש

ב' - שכל בית השפע

ג' - שכל הפעולות

ד' - שכל הרצון

ה' - שכל החפץ המבוקש

ו' - שכל הנאמן

ז' - שכל קיים

ח' - שכל דמיוני

ולצד מערב נוכח פני נשר יש עוד שמונה נתיבות אחרות ואלו הן:

א' - שכל נסיוני

ב' - שכל מחודש

ג' - שכל מורגש

ד' - שכל מוטבע

ה' - שכל מוגשם

ו' - שכל כללי

ז' - שכל תמידי

ח' - שכל נעבד

והנה נכוחם לרוח **מזרח** בחסד יש דגל מחנה מיכאל שהוא מחנה אחד מד' מחנות שכינה. ולצד **דרום** בתפארת יש דגל מחנה אוריאל לפני השם יתברך ומיכאל לימינו, כי אוריאל גם כן הוא אחד מד' מחנות שכינה. לצד **צפון** הגבורה יש דגל מחנה גבריאל שהוא גם כן אחד מד' מחנה שכינה והוא עומד לשמאל השכינה. ולצד **מערב** בעטרת יש דגל מחנה רפאל שהוא גם כן אחד מד' מחנות שכינה והוא לאחרי השכינה.

וכן הוא גם כן סדר פני החיות, **למזרח** יש פני אריה, ואיליו משמשות שם פני אדם ופני שור ופני נשר. ולצד **דרום** יש פני אדם, ועמו הן משמשות פני אריה ופני שור ופני נשר לאותו הרוח. ולצד **צפון** יש פני שור, ועמו משמשים פני אריה ופני אדם ופני נשר לאותו הרוח. ולצד **מערב** יש פני נשר ועמו משמשים לאותו הרוח פני אריה ופני אדם ופני שור.

והנה הנתיבות המתחלקות מהחכמה **למזרח** גוונם גוון החסד עם החכמה. וזה הגוון הוא ראש בגוונים אמנם כי מעורב ובתוך עם שני גוונים שלו, שהם גוון החכמה וגוון החסד אשר הם עיקרים בו, עוד ז' גוונים אחרים, והם גוון אור הבינה וגוון אור הגבורה וגוון אור התפארת וגוון אור הנצח וגוון אור ההוד וגוון אור היסוד וגוון אור העטרת.

ואמנם הנתיבות אשר הם מתחלקות **לדרום** גוונם העיקרי הוא בגוון אור החכמה עם גוון אור התפארת, ועוד יש בו טפילה ז' גוונים אחרים כנזכרים, והם גוון אור הבינה וגוון אור החסד וגוון אור הגבורה וגוון אור הנצח וגוון אור ההוד וגוון אור היסוד וגוון אור המלכות. הרי לך מבואר כי יש תשעה גוונים לאותה הרוח.

אך הנתיבות אשר הם מתחלקות **לצפון** הגוון העיקרי אשר להם הוא גוון אור החכמה עם גוון אור הגבורה, ועוד מעורב ובתוך עמהם עוד ז' גוונים אחרים כנזכר, והם גוון אור הבינה וגוון אור החסד וגוון אור התפארת וגוון אור הנצח וגוון אור ההוד וגוון אור היסוד וגוון אור המלכות. הרי לך מבואר איך יש לאותה רוח תשעה גוונים אחרים והם מתרבים ומתמעטים כפי רצונו ית' והשתמשותו בהם.

אמנם הנתיבות אשר הם מתחלקות **למערב** הגוון העיקרי אשר להם הם שני גוונים דומים זה לזה, אמנם הם מחולקים בין רב למעט, והם גוון אור החכמה וגוון אור המלכות, אשר גוונם הוא כמראה התכלת. ועוד נטפל ומתערב בהם עוד ז' גוונים אחרים כנזכר והם גוון אור הבינה וגוון אור החסד וגוון אור הגבורה וגוון אור התפארת וגוון אור הנצח וגוון אור ההוד וגוון אור היסוד. הרי לך מבואר גם כן איך יש לאותה רוח מכח הנתיבות עוד תשעה גוונים אחרים.

נמצא לפי זה שיש ט' גוונים למזרח וט' גוונים למערב וט' גוונים לצפון וט' גוונים לדרום, והם משתנים ומתחלקים ומתחלפים כפי שמוש השם יתברך במדה ההיא אשר הם מאירים ומזהירים ממנה. נמצא כי סך כל גווני המאורות שנזכרנו **ל"ו גוונים.** והנה אתה רואה כי בכל ח' נתיבות נוסף גוון אחר והוא סוד הנתיב הפנימי ודק, אשר שם לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה נמצא. כפי זה שיש ט' נתיבות למזרח וט' למערב וט' לצפון וט' לדרום סך הכל **ל"ו נתיבות פלאות חכמה.**

ואם תדקדק במה שאמרנו תמצא שיש נתיב מל"ב נתיבות ט' מיני גווני מאורות רוחניות, בהיות שכולם כלולים ואדוקים ביחד ברוחניותם ובלתי מתחלקים לאחדים, וכל נקודה מהם היא כוללת את כולם.

ונמצא כפי זה שיש בל"ב נתיבות **שע"ח** מיני גווני מאורות כיצד? ל"ב פעמים ט' הם רפ"ח וי' ספירות אשר הם כלולים בהם, ובכל א' יש לו ט' גוונים כי כתר עליון גוונו הוא בלתי ניכר לרוב רוחניותו. נמצא כי בהם תשעים גוונים ועם רפ"ח גוונים שיש בנתיבות סך הכל שע"ח מיני גוונים שהם סוד החשמל, אשר הוא סוד מלבוש הספירות אשר על ידו מתראים הספירות בצורות ידועות וגוונים שונים בתחתונים, ובזולתו אין לנו בהם שום מקום השגה לסבת התעלמות רוחניותם.

והנה הגוונים הללו הם נראים לתחתונים כפי הארת הפנים העליונים בנתיבות והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק.

ע"כ לשון הרב החכם המקובל מהר"ר יוסף ן' צייאח זצ"ל.

משנה ב

עשר ספירות בלי מה ועשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות:

המאור הגדול

אחר שביאר לנו במשנה ראשונה שהם ל"ב נתיבות בא לבאר לנו מה כולל זה הל"ב נתיבות, ואמר שהם **עשר ספירות** - הנעלמות והמכוסות ונקראו **בלי מה** - על שם לשון **"עדיו לבלום"** (תהילים, לב,ט) שהוא לשון סתימת פה, וכמו שאומר לקמן "בלום פיך מלדבר" על ענין הפלאתם והעלמם, ואלו העשר ספירות הנה הם נאצלו מן האין סוף ב"ה והוא מתאחד בהם, והם בלי מהות גלל כן ועל כן כינה אותם **בלי מה** - וגם על שם כל אותו האור והטוב שנמצא בהם מלשון **"אוצר בלום"** (גיטין סז.).

ועכ"פ הנה אלו עשר ספירות שהם הנשמה והכח של כל המציאות הנה הם מתגלים ומתלבשים בבחינת כוחות שורשי כלים שהם השורש לכל המציאות שיש בעולמות ונקראו אותיות, והם כ"ב אותיות שהם היסוד לכל דבר כי כל דבר ועצם נברא הוא נוצר מהם וכו', וז"ש:

ועשרים ושתיים אותיות יסוד - כי הם היסוד והחומר הראשון לכל דבר ונברא, ואור הספירות הוא כעין נשמה פנימית להם ועכ"פ עשר וכ"ב הם ל"ב ומובן.

והנה אלו הכ"ב אותיות, הנה הם נחלקים לג' מערכות והם א - אמות, ב - כפולות ג - פשוטות, וזה סדרם.

שלש אמות - מלשון אֵם היינו שורש, הם אותיות אמ"ש והם כנגד החב"ד בעשר ספירות, והם שורש לג' יסודות עליונים ותחתונים אש רוח ומים, וכנגדם הם ג' אבות העליונים בסוד **"האבות הן הן המרכבה"** (ב"ר פרשה פ"ב, ו), וכנגדם אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב. והם סוד שורשי השם יה"ו בשם הויה, כי היו"ד הוא נגד המים חסד לאברהם, אות ה נגד יצחק נאזר בגבורה יסוד האש, ואות ו כנגד יעקב תפארת יסוד הרוח, והעפר מקבל מכולם הוא סוד אות ה' אחרונה בשם מלכות.

שבע כפולות - הם ז' אותיות בג"ד כפר"ת שהם כנגד ז' תחתונות חג"ת נהי"מ, וכנגדם באיברים, הם ב' עיניים ב' אוזניים ב' נחירים ופה סה"כ הם שבע, והם סוד משנ"כ **"שבעה עיני ה' המשוטטים בכל הארץ"** (זכריה ד, י), וכנגדם בעולם התחתון הם שבעת כוכבי הלכת שצ"ם חנכ"ל, וכנגדם הם גם כן שבעה ימים בשבוע.

ושתיים עשרה פשוטות - הם י"ב אותיות והם: הו"ז, חט"י, לנ"ס, עצ"ק, והם כנגד י"ב שבטים

היוצאים מיעקב אבינו ע"ה שהיה מרכבה לספירת התפארת. גם אלו י"ב הנזכר הם שורש לי"ב חודשים וי"ב מזלות וי"ב צירופי שם הוי"ה, וכנגדם הם י"ב מנהיגים בגוף: שתי ידים, שתי רגלים, שתי כליות, מרה, דקים, כבד, קורקבן, קבה, וטחול, ואם כן בל"ב נתיבות חכמה נכללו כל הנ"ל, כי כל זה הוא התפרטות כוחות הכ"ב אותיות שמהם נעשה ונבנה הכל.

ונמצא שכל המציאות מתחלק באלו:

א - עולם היינו שמים וארץ ואויר בינתיים.

ב - שנה היינו ג' תקופות תמוז וטבת ורויה, ותקופות ניסן ותשרי.

ג - נפש היינו חלק הראש, וחלק הבטן, וחלק הלב.

וכנגדם ג' בחינת ספר ספר וסיפור, וכנ"ל במשנה א'.

והם - כ"ב חפצים - ג' ז' וי"ב וזה בין בעולם בשנה ובנפש:

בנפש - הם הג' יסודות אש רוח ומים, והם ראש, בטן, וגויה.

ונגד הז' כוכבים הם ז' נקבי הראש ב' עינים ב' אוזנים ב' נקבי האף ואבר הפה.

ונגד י"ב מזלות הם הי"ב מנהיגים שבאדם שהם ב' ידים ב' רגלים ב' כליות כבד מרה המסס (הס הדקיס) וקיבה וקורקבן.

ונבוא לערוך לפניך סדר התפשטות הכוחות והמערכות על פי סדרי ד' עולמות אבי"ע ואיך הם יוצאים ומתפשטים על פי סדרי שם הוי"ה ב"ה.

כי הנה באצילות נגלה סוד ההויה, הוא גילוי עשר ספירות הנחלק לג' קוים והם קו החסד קו הדין וקו הרחמים הכולל שניהם. והם השורשים למה שיוצא וממשיך מהם בעולם הבריאה בשורשי חיות הקודש שבמרכבה, והם שורשים למלאכים ביצירה, וליסודות שבעשיה וכו'.

ודע שכל ערכים ובחינות הנז"ל הם כולם ענין אחד, אלא שזה סיבה לזה וזה שורש לזה, כי שם הוי"ה ברוך הוא שורש הכל, שהוא רומז לגילוי סוד עשר ספירות הרמוזים בשם הויה כנודע.

אות יוד בשם הויה ב"ה, מאות יוד של השם נמשך חכמה וחסד באצילות, ואריה מהימין בעולם הבריאה ומיכאל שר המים (ונקרא בזוה"ק מיס שכלי) בעולם היצירה, ובעולם העשיה מים ממש.

אות ה' ראשונה בשם הוי"ה, מהה"א של השם נמשך בינה וגבורה באצילות, ושור שבמרכבה בעולם הבריאה, וגבריאל שר האש (הנקרא בספר הזהר אם שכלי) ביצירה, ואש ממש בעשיה.

אות ו' של שם הויה, אות ו נמשך דעת ותפארת באצילות, נשר שבמרכבה בבריאה, אוריאל הנקרא רוח שכלי ביצירה, ורוח ממש בעשיה.

אות ה' אחרונה בשם הויה, ה"א אחרונה בשם היא מלכות שכינה קדושה שבאצילות, ואדם עליהם מלמעלה במרכבה בעולם הבריאה, ורפאל ביצירה, ועפר ממש בעשיה.

ומענין הנזכר תוכל להבין שבסוד כוונת שם יה"ו היא הפעולה, כי היא השורש לכל הכוחות הנז"ל בעש"ן. והנה הם ב' צירופים בשם זה וכנזכר לקמן וכמובא בכוונת הנענועים של הלולב לו' קצוות העולם, אלא שבכאן דרך הפעולה והמעשה הוא באמירת וגילגול האותיות שהם יסוד לכל המציאות, כי הם שורשי כלים, ובהתקרבם אל שורשם שבספירות הם מקבלים הכח והחיות ויוצאים כסופה לעשות פעולתם, אם בטובה אין למעלה מענ"ג, ואם ברעה אין למטה מנג"ע, היינו אם לפעולה טובה הוא צירוף ענ"ג, ואם לפעולה רעה הוא צירוף נג"ע, שהם אותם אותיות אלא שנתחלפו צירופם לפי הענים, כמבואר לקמן.

ועכ"פ נמצאנו למדים סוד ל"ב הנזכר במשנה א', שהם עשר ספירות שהם סוד שם הוי"ה ב"ה, כי קוץ היוד כתר, יוד חכמה, הא בינה, ואו חג"ת נה"י, הא אחרונה מלכות, באופן שעשר ספירות מאירות בכ"ב אותיות שמצירופן הכל נעשה ונמשך, והם נחלקים לשורשים הנקראים אמות, כי בכאן מדבר על היציאה מן בחינת אבא חכמה נעלמה הנקרא פליאות חכמה כנ"ל אל הבריאה הנקרא יש מאין, ונקרא בערך כן אמא ועל כן נקראו "אמות", ובכאן אתה למד סדר התחלקות אור עשר ספירות בכ"ב אותיות, כי יה"ו

שהם סוד שלשה קוי עולם וכו' חב"ד מאירים באמ"ש, ואחר כך בז' תחתונות בג"ד כפר"ת הנקראים כפולות, וי"ב אותיות פשוטות הם יוצאים מן התפארת הנקרא ו' וכנ"ל, והוא כולל י"ב בחינות וכעין שי"ב שבטים יוצאין מיעקב סוד התפארת, ומזה תבין מה שאין באפשר לומר אות ו' אם לא נכלל בו עוד וו נסתרת, להורות על זה וב' פעמים אות ו' הם י"ב והבן.

משנה ג

עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור:

המאור הגדול

אופן א

עשר ספירות - הנה אלו עשרה מאורות הנגלים ממנו ית"ש ואשר באמצעותם ברא ומנהיג העולמות ולהנהיגם, הם עשרה ונקראים בשם ספירות על שם הכתוב "**ספיר גזרתם**" (איכה ד, ז) שהם נגזרו, כביכול רוצה לומר נמשכו וכאומר נחצבו מן אורו ית"ש הנעלם, והיו לעשרה בחינות כלים אשר בהם נמשך אורו ית"ש בדרך נורא ונפלא להיות כעין כלים ומלבושים לאורו הנעלם והנפלא הנמשך בהם ולהוציא לאור תעלומה מה שרוצה.

והנה על שם אורו בהם הם נקראים בשם ספירות מלשון "ספיר ויהלום", כאומר בבחינת "אור במקומו על תפקידו", היינו בעת שהאור האלוקי מאיר במקום ובבחינת כלים עליונים להיות הוא ית"ש משתמש ופועל בהם להוציא לאור תעלומה בריאת העולמות ומה שבהם נקרא בחינה הזו "אור במקומו", ועל שם זה נקראים ספירות וד"ל. ונקראים גם בשם "אותיות" המורים על בחינת אלו כלים שהם אותיות, כי כל דבר שנרצה לבאר אותו צריכים אנו אותיות ושפה כדי שנוכל לבאר אותו דבר בזה השפה והאותיות, ועל כן האותיות הם כלים לאותו תוכן וחכמה שרוצים אנו לבאר. והנה אלו בחינות כלים הנה הם בלי מהות כי אין בהם גשמיות וגופניות באלו כלים ולבושים כדוגמת כלים שבעולם הזה, עם שהם מרמזים אל הרוחניים עכ"ז אינם דומים זה לזה בזה המקום הנעלם, אלא למטה על שם פעולתם הם מתכנים ונקראים בשם כלים גשמים וטבעים מצד המקבלים לבד.

והנה כן הם **עשר ספירות בלימה** - שהוא בלי מהות, גם מורכב ויוצא מתיבת "בלימה", ל"ב נתיבות חכמה הנז"ל שהם כללות כ"ב אותיות ועשרה ספירות העולים ל"ב ועשרה כוחות אלו נרמזים באות י של תיבת בלימה, ומ"ה בא להורות על שאינם בלי מהות, ואלו העשר ספירות בלימה הנה עליהם העולם עומד, כמובא ברז"ל (ברייתא דרבי פנחס בן יאיר).

והנה הכתוב אומר "**ומבשרי אחזה אלוה**" (איוב, יט, כו) וכתיב עוד כי "**בצלם אלהים עשה את האדם**" (בראשית ט, ו), והנה כן הם עשרה ספירות וכנגדם עשה ה' ב"ה באדם עשרה אצבעות, ובא להורות שכמו שהאדם מוציא מחשבותיו מן הכח אל הפועל בעשרה אצבעותיו, כן הוא ית"ש ברא ומנהיג העולמות כולם באלו עשרה ספירות כי הם היו כלי אומנותו ית"ש, וכתיב "**כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך**" (תהילים ח, ד), שאלו עשרה בחינות אצבעות הכתוב מעיד שהיה מעשה שמים וארץ וחייליהם על ידי בחינת אלו אצבעות שהם כינוי אל הספירות, וז"ש המשנה **עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות.**

הנה המשך המשנה הוא מבואר בב' דרכים ושניהם אמת:

הראשון הוא מבואר בדברי הקדוש הרמ"ק זיע"א בפרדס רימונים שלו שער א' יעו"ש הובא בתמצית בפירוש "פרי יצחק" על ספר היצירה לרבי איזיק חבר זיע"א, והוא מבואר על פי פשוט שהנה אלו עשרה ספירות הנה הם נחלקים לחמש כנגד חמש והם חמשה ספירות הנוטים אל צד החסד הוא יד ימין אשר בו חמשה אצבעות והם:

כתר

חכמה

חסד

תפארת (הגם שהוא קו אמצעי עכ"ז הוא נוטה כלפי החסד והימין)

נצח

וחמשה ספירות הנוטים לצד השמאל שהם הדין והגבורה הם:

בינה

גבורה

הוד

יסוד (הגם שהוא קו אמצעי עכ"ז עיקר נטיה שלו לצד הגבורה)

מלכות

ואם כן הם **חמש כנגד חמש** הם חמש הימנים וחמש השמאלים שכללם הם עשר ספירות.

וכדי שנוכל לדרוש המשך המשנה נבא להקדים מה שכתב קדוש ה' מכובד רבנו הקדוש מהרח"ו זלה"ה בדרוש הדעת שלו הובא בסוף ספר נה"ש (דף מא) וז"ל: **דע כי אע"פ שהוזכר תמיד היותם עשרה ספירות אינם רק ה' ספירות וכל ספירה הוא פרצוף אחד הכולל עשר מדות, אריך אנפין, ואבא ואמא, וזעיר אנפין ונוקבא, וזה פרטם כי ספירת הכתר כוללת עשר מדות ונקראים אריך אנפין, וספירת החכמה כוללת עשר מדות ונקראו אבא, וספירת בינה כוללת עשר מדות ונקרא אימא, וספירת הדעת דחסדים כוללת עשר מדות ונקראו זעיר, אך כשנאצל לא היו בו רק שש מדות חג"ת נה"י שבדעת, והם הם החג"ת נה"י הנקרא אצלינו מכלל הי"ס, אבל אינם רק מדות ולא ספירות כמו הג' ספירות הראשונים, וספירת הדעת דגבורה כוללת עשר מדות ונקרא נוקבא דזעיר, אך כשנאצלה לא היה בה רק מדה א' לבד העשירית והיא מלכות שבדעת הנזכר, והיא היא המלכות הנקראת אצלינו מכלל הי"ס אבל אינה רק מדה א' ולא ספירה. ואלו הה' פרצופים נרמזו בשם ההוי"ה בקוצו של יו"ד ובד' אותיותיו, ולפי שהכתר אינו מכלל הי"ס והושם ספירת הדעת במקומו לכן נרמז בקוץ היו"ד ולא באות ממש, ונמצא כי עיקר הפרצופים הם ד' אבא ואמא וזעיר אנפין ונוקבא והם ד' אותיות ההוי"ה, והם נכללות בג' ספירות בלבד שהם חב"ד ודעת כלול מב' עיטרין, וזה סוד פסוק "ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו", ונמצא כי כל העולמות אינם רק שלשה בחינות חב"ד, והסיבה היא כי שורש הכל הוא החסד והדין והרחמים, ולפי שהרחמים מכריע ביניהם צריך שימצאו בו ב' בחינותיהם והם חסדים וגבורות תרין דעות, ואלו עצמם הם ג' בחינות כהן לוי ישראל, והם נפש רוח נשמה, והנה כל פרצוף מאלו הד' כלול מעשר מדות אשר כל העשרה אינם רק ספירה אחת כנזכר** עכל"ק.

והבאתי כל לשונו הקדוש אם שאין נצרך לנו לענין המבואר, אמנם הם הקדמות חשובות ויקרות מאוד ונצרכים להמשך על כן הבאתים ערוכים לפניך.

נמצא אתה למד שאלו עשרה ספירות הם נכללים בחמש לבד, והם סוד כתר הנרמז בקוץ הי' וחו"ב תו"מ, אבא ואמא וז"א ונוקבא, ד' אותיות הויה הכוללים כל העולמות. אמנם כללות הנהגתם היא שלושה קווי עולם ימין שמאל ואמצע, והם בחינות חכמה בינה ודעת, הם ג' ראשונות אשר כל כללות הז' תחתונות נכללים ויוצאים מהם.

והנה אלו הג' ספירות ראשונות הנה כנגדם הם באותיות הם ג' אותיות אמ"ש המכונים בזה הספר הקדוש בשם "שלש אמות", שמהן נולדו האותיות שהן ז' אותיות כפולות שהן שבע ספירות תחתונות, אשר הן נחלקין לחמשה חסדים ולחמשה גבורות, וכללותן ביסוד חמשה חסדים לבד וחמשה גבורות לבד, וכללות כללותן במלכות שם מתערבים חמשה חסדים וחמשה גבורות ביחד ומתערבין זה בזה, בסוד מש"כ **"ה' הוא האלהים"** (מלכים ח יח, לט), כי ה' הוא סוד חמשה חסדים ושם אלהים הוא סוד חמשה גבורות, וז"ש:

חמש כנגד חמש - הם חמשה חסדים וחמשה גבורות ואחר התכללם ביסוד שהם עומדים זה כנגד זה הוא אומר **וברית יחיד מכוון באמצע.**

והנה כן מבואר לנו ענין ג' אותיות אמ"ש הן ג"ר, ושבע אותיות בג"ד כפר"ת הן ז"ת.

ונבוא לבאר ענין י"ב אותיות פשוטות הנותרות אשר כללות כולם הם כ"ב.

דע שהנה אלו י"ב אותיות פשוטות הנה הם בבחינת הדעת אשר שם כל אחד בפני עצמו חמשה חסדים לבד וחמשה גבורות לבד הנה הם עשר במספר, ועם כללות ב' מוחין דשם חסדים דדעת וגבורות דדעת **"אל דעות ה'"** (שמואל א ב, ג) וכנ"ל, הנה הם י"ב במספר. והנה בחינת הדעת הוא ראשית ושורש קו אמצעי אשר בו נכללים החסדים והגבורות, הן במציאות שלו כי בחינת זרועות הגוף הם חו"ג, ותרין ירכין הם נצח והוד, הנה הם יוצאים ונכללים מן הגוף הרומז למדת תפארת של מעלה, והנה כן דעת ותפארת ויסוד אשר הוא בחינה כוללת כולם הם כולם מן קו אמצעי, וז"ש:

חמש כנגד חמש וברית יחיד - הוא היסוד **מכוון באמצע**- היינו בקו האמצעי.

במילת הלשון - אשר הוא כעין בחינת היסוד שבגוף, הנה כן בבחינת הגולגלתא מדת היסוד המכריע בין חכמה לבינה הוא הדעת היוצא דברו דרך הפה וכמ"ש **"מפיו דעת ותבונה"** (משלי ב, ו), והוא בקו אמצעי מכוון ממש כנגד ברית קודש אשר בו עושים מצוות ברית מילה, ולהורות על אחיזתם בזה הקו אמצעי הוא מכונה בשם "ברית מילה" מלשון מילה ודיבור, וכשם שיוצא הדיבור מן הפה ועושה יחוד וחבור בדעתו של אחר והוא בבחינת יחוד וזיווג ממש וכמ"ש **"שפתי כהן ישמרו דעת ותורה"** (מלאכי ב, ז) ר"ת שידוך (עיין ליקו"מ ח"ב פט), הנה כן הוא אבר ברית קודש אשר על ידו נעשה הזיווג והיחוד, ונקרא בשם "ברית המעור" על שם שהוא מערה את הטיפה מכאן לכאן וז"ש **ובמילת המעור.**

(עכשיו זימן לי ה' ב"ה לראות פירוש הגאון הקדוש הגר"א זצ"ל וראיתי להעתיק תמלית דברי קודשו ויהיו מאירים הדברים).

והנה כן קו אמצעי מתווך השלום וזה שאומר **מכוון באמצע** - באותיות מכוון כי הן בקו האמצעי כי:

מ - הוא **מלכות.**

כ - הוא **כתר.**

ו - הוא **תפארת.**

ו - הוא **דעת.**

ן - הוא **ביסוד** הנקרא "כל" כמנין ן.

ואלו ב' בריתות הן ממלאין את המלכות הנקראת באר, וז"ש:

באמצע - גימטריא "באר" יעו"ש ביאורו.

ונבוא לבאר ענין זה שנחלקו הספירות לחמשה חסדים ולחמשה גבורות וכנ"ל עם שהם עשרה במספר וג' ראשונות הם ג' אמות ג' שורשים עליונים ולמעלה מן שבע תחתונות ואיך נחלקו השבעה לחמש כנגד חמש וכהנ"ל.

והענין שהנה אין לנו בכל העשר ספירות אלא רק חמשה מדרגות וכנ"ל, שהן השורש הנקרא כתר וד' בחינות, חכמה בינה ז"א ומלכות. והנה אלו הששה ספירות שבז"א הנה אין הם מוסיפין יותר על אלו חמשה בחינות, אמנם הן מבחינת התכללותן של הנ"ל בזעיר אנפין באופן זה: הנה ג' ספירות כתר חכמה בינה (סכן בחינות פרצופין אריך אנפין ואבא ואמא) הנה התכללותן וקבלתן בזעיר אנפין הוא עושה אצלם בחינת מיעוט לדרגתם ונעשים הם אצלו לבחינות ג' ספירות חסד גבורה תפארת, וספירת נצח שבו היא בחינתו עצמו, וספירת ההוד שבו היא התכללות המלכות שבז"א (סהוא בחינת פרצוף נוקבא).

וזה סוד המובא בזוה"ק משפטים **"רישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן"**, כי חסד וגבורה שבו הם לו חכמה ובינה, והיינו שרישא של זעיר אנפין קדישין הנקרא מלך הנה אין בראשו חכמה ובינה וכתר ממש באותה מדריגה של הג"ר שהם אריך אנפין ואבא ואמא ממש, אותם שהם למעלה מז"א עם שאין הוא חסר מן ג"ר, אמנם הם פרטי הג"ר שבו"ק ולא ג"ר אמיתיים, אלא חסד וגבורה, והכוונה שבא להראות שאלו הג"ר הנה הם מתמעטים בזעיר אנפין להיות כמדריגתו

וכבחינתו, ועל כן הוא נקרא זעיר אנפין שתרגומו פנים קטנות, והכוונה שהמדריגות של הג"ר מתמעטות אצלו להיות בבחינת ו"ק והם כמו פרטי הג"ר שבו"ק, באופן שחו"ג שבו הנה הם לערך חכמה ובינה שבו, ותפארת דעת ונצח הוא ז"א עצמו, והוד ונוקבא מלכות וכנ"ל, והיסוד הוא אינו מכלל הו' קצוות, כי אינם יותר מחמשה שהוא מחסד עם הוד, כי אינו לוקח חסד פרטי לעצמו, אלא רק שנכללים כל החמשה קצוות בו (ע"ח היכל ח"ק שער ו' פ"ג), נמצא שאין יותר מחמשה כלים הם כתר חו"ב תו"מ, אמנם אם נפרט פרטות שיש בתפארת נמנה את כולם עשרה בחינות.

והענין דע שהנה כאשר יצאו חמשה בחינות כתר חכמה בינה תפארת ומלכות, הנה הם נכללו זה מזה שכל אחת מהן היתה כלולה מכח"ב תו"מ, אמנם בספירות התפארת הנה ירדו קומות הספירות מבחינת הג' ראשונות כתר חכמה ובינה, ולפיכך נשתנו שמותיהן של כח"ב תו"מ שהיו כלולים בספירת התפארת מכח"ב תו"מ לחג"ת נ"ה, והיסוד הוא כוללם, ועל כן מה שאנו אומרים שהתפארת הוא כולל שש קצוות ששה ספירות אין זה מחמת מעלה על הג' ראשונות אלא להיפך ממש, כי מחמת גריעות שיש בה להשיג אור הג' ראשונות כח"ב על כן קיבלו חמשה בחינות כח"ב תו"מ שבתפארת שמות אחרים הם חג"ת נ"ה, כי בכל שינוי צורה היינו מדריגה הנה אז מקבלים אותם המדריגות שם חדש המורה על אותו מדריגה וכו'.

ונבוא לערוך לפניך הנ"ל, הנה עשר ספירות הם נכללים בחמשה מדריגות:

א - כתר - אריך אנפין הכולל.

הויה שבו הם כח"ב תו"מ.

ב - חכמה - אבא הכולל.

הויה שבו הם כח"ב תו"מ.

ג - בינה - אמא הכולל.

הויה שבה הם כח"ב תו"מ.

ד - תפארת - הוא זעיר אנפין הכולל יש בו הויה פרטית שהם בחינת כתר חכמה בינה תפארת מלכות, ומחמת גריעות כוחן להשיג אור הג' ראשונות נשתנה שמותן של כח"ב תו"מ שבו לחסד גבורה תפארת נצח הוד בזה הדרך:

חסד שבז"א הוא **כתר** שבו.

גבורה שבז"א הוא **חכמה** שבו.

תפארת שבז"א הוא **בינה** שבו.

נצח שבז"א הוא **תפארת** עצמו שהוא ז"א.

הוד שבז"א הוא **המלכות**.

אמנם נוסף עליהן ספירת היסוד שהוא אינו בחינה נוספת על חמשה הנזכרים אלא הוא בחינת "הכולל" בלבד, וכמבואר בכוונות "שהכל", שהיסוד נקרא "כל" על שם מדת כללות שבו, היינו שהוא כולל בתוכו כל החמשה ספירות חסד גבורה תפארת נצח הוד, והן נקראות יחד ו' קצוות, כי זה היסוד הוא בחינת התכללות של החמשה קצוות, ועל כן הוא כעין מחויב להיות מושפע על ידיהם והוא מתמלא ומשתלם מביאת אורם בו. אמנם בהם עצמם אין נעשה שיתוף ועירוב ואין אחד מוסיף משהו בחברו בהארתם בו וכל אחד הוא בחינה בפני עצמו. ועל כן הוא כללות ראשון, ואחר ביאתם במלכות הוא כללות דכללות הם מתערבים בה ואחד בשני וכנ"ל מעט.

ונבוא לבאר איך אנו מונים חמשה חסדים וחמשה גבורות שהם חמש כנגד חמש וכנ"ל אחר שכל העשר ספירות הם נכללים בחמשה כוחות וכנ"ל, ואפילו תפארת - הוא ז"א, אין בו אלא חמשה ספירות הם כח"ב תו"מ שבו, המקובלים בו לחג"ת נ"ה וכנ"ל והיסוד הנכלל ומתמלא מהם.

והענין בקיצור נמרץ הוא שהנה נודע היות התכללות ושיתוף מדת הרחמים במדת הדין שנעשה בעולמות בעולם התיקון בעת שנעשה זיווג אורות מ"ה החדש היוצא ממצח דא"ק עם ספירות דב"ן ונעשו הפרצופים נבנים מזיווג מ"ה וב"ן כמבואר בע"ח שער התיקון כמה פעמים (ולקמן ביאורו מעט), והנה מצד זה חמשה בחינות חג"ת נ"ה הנה הם הרחמים והדין כל אחת ואחת בפני עצמה עם שהם כלולים זה בזה בכל אחד ואחד מהן, באופן שמצד הרחמים הן נקראות חמשה חסדים, ומצד הדין הן נקראות חמשה גבורות.

ומקום כללותן הוא בספירת היסוד שם הוא מקום שיתוף מדת הרחמים במדת הדין, ושמה נכללים ה' חסדים וה' גבורות אלו באלו ונמתקים יחד ומכאן מושפעים למלכות ושם מתערבים ומתכללים זה בתוך זה להיות כולם עושים כעין גוון וטעם הכלול מהם.

ועתה מובן מאמר המשנה.

עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות - וכנ"ל ביאורו. שהנה אלו עשר ספירות הם נחלקות לג' ראשונות כתר חכמה בינה הם אמ"ש באותיות וכנ"ל, והם ג' קווי עולם אשר הם ממשיכים אורם ופעולתם בשבע ספירות תחתונות חג"ת נהי"ם שהם באותיות כפולות בג"ד כפר"ת, ומכנה אותם כפולות כי הם כלולים ממדת הרחמים וממדת הדין וכנ"ל.

נבוא לבאר עוד דרך פרטות התחלקות הספירות במדת הדין ובמדת הרחמים הנעשה בעולמות הבלימה (ולקמן ביאורו בעז"י), שהנה אלו שבע ספירות תחתונות באמת הם חמשה לבד, שהם חסד גבורה תפארת נצח והוד, והם כלולים ומשותפים חסדים וגבורות יחד כנ"ל, והם חמשה חסדים חג'ת נ"ה וחמשה גבורות חג"ת נ"ה, ומשתתפים חסד בדין ביסוד, וז"ש **חמש כנגד חמש.**

הם חמשה חסדים	וחמשה גבורות
יֶהֱוֶהֶ יְהֹוְהֹ	יֶהֱוֶהֶ יְהֹוְהֹ
יהוה	יהוה
יְהֹוְהֹ יֶהֱוֶהֶ	יְהֹוְהֹ יֶהֱוֶהֶ

וברית יחיד מכוון באמצע - שהוא היסוד שהוא בחינה יחידה בפני עצמה, והוא כעין מכוון באמצע מדת הרחמים למדת הדין ומשתף ומחבר אותם אצלו, וכן הוא כעין עומד באמצע הגוף התחתון, **"ומבשרי אחזה אלוה"** (איוב יט, כו) שהוא עומד בקו ישר ומתחבר עם הגוף הרומז אל התפארת בקו אחד שהוא עצמו כללות חסדים וגבורות, וכן רומז שמו "תפארת" שהוא לשון יופי ופאר שהוא יופי כלול מגוון אדום ולבן שהוא בתכלית היופי וכנודע, ואם כן זה היסוד הוא סוף וקצה של קו אמצע המכוון באמצע והמכריע בין מדת הרחמים למדת הדין, ואמצע הקו הוא תפארת, וראש הקו האמצעי הוא דעת הנכלל גם הוא מחסדים וגבורות ומזה עיקר בנין שלו, כי עיקר הדעת הוא אחדות של חסדים וגבורות זה נקרא דעת (וכמובא עניין זה בע"ח וכן הוא בע"ח שער כא פרק ב' דדעת כלול מב' בחינות שהם חסד וגבורה ועיין עוד בשער כ"ג פרק ה', ועיין גם דרוש נאה בספה"ק ליק"מ ח"א סימן ד' ותרווה נחת רוח), **באופן שענין** הדעת הוא שורש וכח הקו האמצעי הכולל חו"ג, וכמובא זה בתיקוני הזהר (תיקון סט דף צט.) **"ובהאי דעת אתמר והאדם ידע את חוה אשתו, דלית זווג אלא בדעת דאיהו עמודא דאמצעיתא"**, וז"ש:

וברית יחיד - שהוא ספירת היסוד שהוא קצה של קו אמצעי הנה הוא **מכוון באמצע** - היינו הנה הוא מכוון כנגד הדעת שהוא הנשמה הפנימית לתפארת, שהוא עיקר הקו האמצעי והכולל חו"ג (עיין בספר הקדוש פרדס רימונים בריש פרק עשר ולא תשע), **והוא מכוון כנגד** הלשון והפה שהוא כעין בחינת היסוד בג' ראשונות הם שבגלגלתא, וז"ש:

במילת הלשון - שהוא היסוד שבגלגלתא הנגלה בפה ובלשון, ובבחינת מש"כ **"מפיו דעת ותבונה"** (משלי ב, ו).

ובמילת המעור - שהיא היסוד שבגופא, (מלשון "מערה ממקום למקום" כי כן אבר זה הוא מערה הטיפה מן קומת הזכר לקומת הנקבה), **גם נקרא בשם זה על שם הכתוב "כמער איש וליות"** (מלכים א ז, לו) שהוא לשון המורה על הזיווג עת צדיק על שולחן יבא והיא בית לו וד"ל.

ונשוב לענין הקודם שהנה בכח שיתוף רחמים והדין הנה על זה הוא אומר **וברית יחיד** - כי הגם שהדעת הוא כלול מחסדים וגבורות וכן התפארת הוא כלול מחו"ג, עם כל זאת עיקר הכח והשיתוף של מדת הרחמים ומדת הדין התערבות טיפת החסדים וטיפת הגבורות הם ביסוד לבד, ועל כן הוא אומר **וברית יחיד** וגו' - כי הוא יחיד בבחינתו ובחידוש שבו, ועל כן הוא ניקוד שורוק והנקרא מלאפום, כי על ידו עיקר הקשר שבעולמות והיחוד והזיווג שבהם, וכן שורק הוא אותיות "קשור" ומלא פיו בגילוי שפע ואלוקות ביחוד בשכינה מלכות, כי עושה שלום עימה, וכמובא זה בכוונת שים שלום להשים יסוד דדכורא ביסוד דנוקבא, וכותב שם שבהויה דיסוד בניקוד שורק אותיות קשר לקשר ולחבר כל העולמות ולקשר ולחבר י' ספירות דדכורא בי' ספירות דנוקבא. והנה

בכח התעוררותה השופעים שבחג"ת נ"ה הם ה"ח וה"ג שביסוד הנה מתעורר עליית מ"ן מן המלכות ומעלה היא הכח לקבל ובה נעשים החמשה גבורות לחמש שמות אלהים ע"כ.

עתה נמצא אצלי עוד בביאור הנ"ל והגם שהוא חוזר על ענין הנז"ל לא מנעתים ממך כי אין בית מדרש ללא חידוש, ואם כן נבא לבאר בקיצור ענין התכללות מדת הרחמים במדת הדין שנעשו בעולמות.

ענין התכללות מדת הרחמים במדת הדין בעולמות

אמרו חכמינו הקדושים ע"ה (בראשית רבה פרק י"ב בסוף) **"בתחלה עלה במחשבה לברא העולם במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין"**. וביאור הענין שהנה קודם יציאת עולם האצילות עברו כמה וכמה מערכות הנהגות על המאורות והגילויים העליונים עד שבאו לכלל שיתוף מדת הרחמים במדת הדין, וכמו שנגלה בעולם האצילות הנזכרים בתוה"ק (בראשית לא, י) **"וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים"** גם כתיב עוד **"ראיתי את כל אשר לבן עושה לך"** (בראשית לא, יב), וכבר פירש רבנו האר"י זלה"ה בע"ח שער ו' פרק א' אשר לבן שבכתוב הוא רומז אל הלובן העליון אשר היה עושה כל אלו התיקונים עבור יציאת האצילות הנקרא יעקב, והם ג' מדרגות עולמות עקודים ונקודים וברודים הנזכרים שהם העולמות הראשונים, ויצאו חמשה אורות נרנח"י בחמשה ספירות כח"ב תו"מ:

כתר - בתוכו **יחידה**.

חכמה - בתוכו **חיה**.

בינה - בתוכו **נשמה**.

תפארת כולל ו"ק - בתוכו **רוח**.

מלכות - בתוכה **נפש**.

וכנודע סדרם ונבא לבאר הנזכר בעולמות הראשונים הנזכרים.

עקודים - הם עשרה ספירות כלולים תוך כלי המלכות וקשורים בה.

נקודים - בכל ספירה מעשר ספירות יש בחינת מלכות הנקראת נקודה והם עשר ספירות נקודות ונקרא שביה"כ.

ברודים - הוא עולם התיקון ויציאת עולמות אבי"ע.

והנה מתחילה לא נאצל אלא כלי אחד הוא כלי המלכות והיו כל העשרה אורות מלובשים רק בכלי אחד ההוא, ונקרא בשם עולם העקודים מלשון **"ויעקוד"** (בראשית כב, ט) היינו ויקשור, והיינו שכל עשר ספירות היו עקודות בכלי אחד הנקרא מלכות, ונקרא גם בשם "קו אחד" מפני היות אין שם יותר מ"קו אחד", והיינו ט' ראשונות למעלה ומלכות למטה שהם בחינות אשר יש בהם מעלה בחשיבות ויש אשר הם מטה בחשיבות, כי אלו הרחוקים מן המלכות נקראים מעלה, והקרובים למלכות נקראים מטה בחשיבות. והנה אז אדם קדמון נקרא בחינתו בשם "עקודים" מפני היות מאיר בו רק "קו אחד" המאיר על המלכות כי הוא האור מלובש רק בכלי אחד שהוא מידת הדין, והיה זה רק בתחילה ולכן נקרא אדם "קדמון", ואין בו עדיין ג' קווין של ההנהגה שהם חסד - דין - רחמים.

וזה שאמרו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין שהוא כלי המלכות שבעקודים שהוא מדת הדין ולא היה העולם יכול להתקיים. אמנם אחר כך נכללה מלכות המכונה מדת הדין, ונעשה בה התכללות ושיתוף עם כל ספירה וספירה מט' הספירות הקודמות אליה המכונות הם מדת הרחמים, כי על ידי שיתוף זה נעשה בחינת כלי בכל ספירה וספירה, ואז נגמרו הספירות להיות כהלכתן ונעשו בעלי ג' קווין של ההנהגה חסד, דין, רחמים, וז"ש **"ראה שאין העולם מתקיים"**, כאומר שנעשה ענין הנזכר שבמלכות הגורם שיסתובב ממנו ענין שיתוף מדת הרחמים בדין שמחמת זה יצאו ונאצלו עשר ספירות באורות וכלים ובשלושה קווים חד"ר.

וסוד זה הוא מובא בשינוי לשון מעט בדברי רז"ל אבות פרק ה' **"בעשרה מאמרות נברא העולם"** והלא במאמר אחד יכול להבראות וגו', עשרה מאמרות הם עשרה ספירות, ומאחר והיה העולם הקדמון לאצילות נברא בסוד "מאמר אחד" דהיינו בסוד כלי אחד בלבד שהוא כלי המלכות ואם כן למה נשתלשלו ויצאו ממנו עשר ספירות, אלא שכדי להפרע מרשעים וגו' "וליתן שכר טוב לצדיקים" רוצה לומר שמאחר והיה מחשבותיו ית"ש להטיב לנבראין ואין זה מתקיים אלא בהנהגת השכר ועונש, שהם עשר ספירות והנהגת ג' קווין, חסד דין ורחמים, ועל כן השתלשל העולם ההוא ממצב למצב ומבחינה לבחינה עד שנאצלו העשר ספירות שהוא סוד שיתוף מדת הרחמים בדין, אשר הוא מגלה הנהגת השכר ועונש המביאה לאותה ההטבה הכלולה במחשבת הבריאה.

והנה על כן נעשה שיתוף הנזכר בהדרגה, שהנה אחר כך יצא פרצוף ב"ן דא"ק הנקרא עולם הנקודים, ואשר שם נאצלו ג' קווין בדרך יושר של חסד דין ורחמים, בעשר ספירות בבחינת הג' ראשונות כתר חכמה ובינה, שהם בחינת "ראש הקומה", ועל כן ג' ראשונות לא נשתברו מצד עצמם כי היה בהם השיתוף והכללות הצריך, וכל המעין פגם שנעשה בהם הוא מצד הז' תחתונות כנודע להיות הג"ר מתלבשין בז"ת, ואם כן השבירה שבז"ת היתה גם הגרמא לפגם שבג"ר וכנודע. אמנם הז' תחתונות עדיין לא יצאו העשר ספירות שלהם אלא בקו אחד, ועל כן הנה בהם כח של התכללות ועל כן מתו ונשברו ונפלו כליהם לבי"ע והאורות חזרו לאצילות.

והנה שביה"כ הוא עצמו נעשה הסיבה שיגמר ענין שיתוף מדת הרחמים בדין בבחינת ג' קווין חסד דין ורחמים, ועשרה כלים גמורים גם באלו הז' ספירות חג"ת נהי"מ בעולם שאחריו שהוא עולם "הברודים" הנקרא עולם "התיקון", כי תיקון העולם כפי שהיתה במחשבת הבריאה הוא מתחיל מזה העולם דווקא.

נמצא שבעולם העקודים היו עשרה אורות עקודים וקשורים בכלי אחד.

ובעולם הנקודים היה בבחינת ג' ראשונות כח"ב שיתוף דמדת רחמים בדין.

ובעולם הברודים, הוא עולם האצילות בו נעשה תיקון גמור לענין הנזכר ונעשה בו שיתוף מדת הרחמים גם בז' ספירות התחתונות ונעשו בהם התלבשות עשרה אורות בתוך עשרה כלים.

והרי נתבאר לך בעזי"ת שיתוף מדת רחמים בדין והעושה גילוי כח בחינת חמשה חסדים בחמשה גבורות שניהם בתפארת הוא ז"א הכולל חמשה כוחות חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, וכללותן ביסוד.

ונוכל לדרוש על פי זה ביאור המשנה הנ"ל עוד.

עשר ספירות - הנה בתחילה הם יצאו בסוד **בלימה** - כאומר שאין נעשה בהם הגמר והשיתוף הנרצה להיות עשרה אורות תוך עשרה כלים כמו שהיו אחר כך בעולם האצילות שנעשה בהם הגמר הנכון המביא לידי מחשבת הבריאה בהנהגת שכר ועונש אשר כנגדם הם עשרה אצבעות המוציאים לפועל הכל, וז"ש: **במספר עשר אצבעות.**

והנה הם נחלקים לבחינות הנהגה כנגד הנהגה והם:

חמש - אצבעות יד הימין שהם בחינת חמשה חסדים אשר מדתם חסד ורחמים ולשלם שכר טוב, והם **חמש כנגד חמש** - אצבעות יד השמאל שהוא בחינת דין וגבורה ואשר מדתם לשלם דין ופורענות בעולם, שהם כלל העונשים לעוברים רצונו של מקום, ואשר הם כללות חמשה חסדים וחמשה גבורות אשר כללותן בז"א הם אצלו לכח"ב תו"מ המתמעטים אצלו לדרגת זעיר אנפין, ונקראים בשמות חדשים, והם חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, וכללותן בסוד שיתוף מדת רחמים בדין, הוא ביסוד הנרמז באבר ברית קודש.

והנה יציאת הכל בסוד שורש הוא "קו אחד" בעקודים וכנ"ל בסוד מדת הדין, ואחר כך בשיתוף מדת רחמים בדין נעשו ג' קווים חד"ר בנקודים בג"ר שלהם, ובעולם הברודים יצאו בשיתוף בכל העשר ספירות וכנ"ל, וז"ש:

וברית יחיד מכוון באמצע - בזה הקו אמצעי הנכלל מחד"ר הנה הוא הראשון שנעשה בו כללות הנ"ל ביחד ונקרא **ברית יחיד**, והנה השתלשלות זה הסדר של השלמת בנין עשר ספירות הוא נעשה על ידי גילוי מדת הדין בסוד מלכות "פה", היא מלכות

של עולם העקודים אשר כל הט"ס היו כלולין בה עקודים וקשורים, ומחמת שלא התקיים בה תיקון שיתוף ג' קווין המביאין לידי הנהגת שכר ועונש הגורמים לידי הטבה השלימה והגמורה, על כן נעשה המשך תיקון סדר עשרה ספירות בנקודים בג"ר לבד, ואח"כ נמשך ונשתלשל הכל להיות כראוי בכל הקומה בעולם הברודים, ואשר שם נעשה הזיווג והיחוד והתכללות מדת החסד במדת הדין ביסוד וכנ"ל, וז"ש:

ברית יחיד - שנעשה בעולם האצילות מכריע בין ה"ח לה"ג אשר הוא **מכוון באמצע** - של אלו ה"ח וה"ג הגורמים תיקון השלמת עשרה ספירות, הוא התחיל כנ"ל במלכות דעקודים ומלכות פה אשר בה אבר הלשון הלש האוכל, ואשר עושה חיתוך לאותיות הדיבור, ואשר הוא מכריע למעלה כעין היסוד המכריע למטה, וז"ש:

במילת הלשון ובמילת המעור - כי "**מוות וחיים ביד הלשון**" (משלי יח, כא), והוא מכריע ביניהם, וזה המעור הוא הממשיך חיים לעולם הן בגשמיות שבו תלוי עיקר המשך קיום המין, והן ברוחניות הממשיך השפע והכוחות במלכות אחר שיתוף כוחות הנ"ל, כי במילת הלשון לבד שהוא "מדת הדין" לא היה יכול העולם להתקיים, ועל כן שיתף בה מדת הרחמים הנז"ל ונעשה כללות ג' קווין ואורות וכלים ויסוד מכריע באצילות ונשלם הנ"ל.

וברוך ה' יוצר המאורות

אופן ב

בדרך הפשט למתחילים בחכמה

והביאור בהקדים שהנה יש למעלה בחינות ב' ידיים, והם עשר אצבעות והם עשר ספירות, והם חמש לעומת חמש ואות הברית באמצע שהוא אות ואו דא אות אמת המבריח מן הקצה אל הקצה.

וזה שאמרה המשנה **עשר ספירות** - שהם המאורות שנגלו מאת המאציל לברוא ולהנהיג בהם העולמות, ונקראו כן על הוראה של התמשכות של האורות שנמשלו לגוונים נהירין של אור אשר כולם מאירים כחדא ובחינת מקום אחד לעשות על ידם ובאמצעותם הפעולה המתבקשת והבן.

והנה הם **בלימה**- רוצה לומר בלי מהות, כי אין הם המאציל ח"ו, וגם אין הם רק אורות ממנו, וגם אין הם כלים גמורים ח"ו, שעל כן נקראו בשם ספירות שהוא מלשון אבן ספיר שהוא הוראה על אורות של כמה גוונים שכולם מאירים בהם, כן הם הספירות הם אורות שהם כינוי להשפעות הנמשכות והנגלות מאת המאציל שאין לנו שם מטבע לשון לבארם מה הם, ועל כן אנו מכנים אותם בשם אורות, ועכ"פ הנה הספירות הכל נוכל להבחין בהם, רצוני לומר שרק מצד הבחינה לבד נוכל לכנותם בשם אור וגם בשם כלי לאור המאציל, ולערך מה שלמטה מהם הם מאציל, ונקרא בשם יחיד על שם האין סוף ב"ה שהוא הפועל היחיד שבתוכם וגם הם נקראו נאצלים ממנו ית"ש, והכל אחד כי הוא רק בחינות לבד שמצד זה אנו מבחינים בהם ענין פלוני ומצד זה אנו מבחינים בהם ענין אחר, כלל הענין הם ממוצעים בין המאציל לבין הנאצלים והבן.

ואין אדם יכול להשיגם ולהבינם בעודו מלובש בגוף הגשמי, ועל כן נקראו "בלימה" שהוא נוטריקון בלי מהות, וגם אין סדר עמידתם נשען ועומד על מקום אחד, כדמיון המגדל שבעולם הזה כי הם מציאות רוחניות פשוטה, ועמידתם כדמיון עמידה של מגדל פורח באויר שהוא אינו נשען ועומד על שום דבר שבעולם, אלא שאין הם נתונים לשליטת האויר והרוח כדמיון כדור הפורח הגשמי שנטלטל על גבי הרוח, כי אדרבא הם בחינות כלים אליו ועושים רצונו ומוציאים לחוץ מה שגלום בפנים.

והרוח שהוא לשון כינוי לרוח אלקים שאין בו שום תפיסה, והוא רוח אלקים חיים ומלך עולם וכו', והוא המעמידם ומבלעדי חיותן השופע בהם יתבטל מציאותם וכוחם, כמ"ש בפתח אליהו זכור לטוב "וכד אנת תסתלק מנהון, אשתארו כלהו שמהן כגופא בלא

נשמתא", ועל כן נקראו "בלימה", והבן וזכור זה לכל מקום שתהיה צריך לו ולא תעשה ח"ו פירוד באמונה ה' אחד ושמו אחד.

והנה אלו עשר ספירות בלימה הנה הם **במספר עשר אצבעות** - דהיינו שכל מה שנתלה בהם בחינת המספר והקיצבה והמנין והמידה הוא מצד שורשם של הנאצלים שיצאו כולם מהם, כי מבחינת אור האין סוף הנגלה בהם הנה אין שייך בו המספר והמידה וכו', והנה הם "במספר" שהוא עשרה שהוא שלימות המספר, שעד עשר הם עולים ונמנים ומן עשר הם נוספים על העשר, וכן לעולם שתמיד מספר עשר הם היסוד של המספר ההוא והשאר נוספים על העשר, וכמו אחד עשר הנה הוא עשר ואחד נוסף עליו וכן שנים עשר הם עשר ושתיים נוספו עליהם וכן כולם, ואם כן הנה הם במספר והם עשר שהוא שלימות המספרים, והנה הם כדמיון עשר אצבעות שבגוף שהאדם מוציא רצונו ומחשבותיו מן הכח אל הפועל בכחם, כן אלו העשר ספירות הם ככלי למעשהו ית"ש להוציא על ידיהם ובכוחם כל אשר יחפוץ בהנהגת העולמות וכו'.

והנה הם ב' ידיים ובהם עשר אצבעות שהם משל עשר ספירות, והם **חמש כנגד חמש** - כי ב' זרועות ימין ושמאל הם משל למדת החסד ומדת הדין ומדת הרחמים באמצע, כי הם יוצאים מן הגוף שהוא אמצעי ליד ימין וליד שמאל ומתחברים על ידו ונכללים ביחד לעשות הפעולה והרצון בכח ב' ידיים הנזכרים והגוף הוא כעין עושה ברית בין החסד והגבורה שהוא דמיון לימין ולשמאל, וז"ש:

וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור - הוא מה שהבאתי לעיל בשם הזוה"ק (זה"ק פרשת ויקרא בתחילה) שאות הברית באמצע חלק הגוף התחתון והגוף שלמעלה ממנו הוא הוא הקו האמצעי תפארת ולמעלה ממנו הוא הדעת וכו', ואם כן קו האמצעי הוא מכוון בלשון שהוא היסוד שבראש כי הוא דמיון לאבר התענוג שנברא עבור פריה ורביה, והוא העושה היחוד ובסוד מש"כ **"וחיכך כיין הטוב"** (שיר השירים ז, ט) כנודע, כי הנה החיך שבפה שהוא גם מלשון חיכוך, חיך עליון ותחתון ויחוד הגרון בו, ועי"ז יוצא הדיבור. וכן למטה בגוף התחתון, הנה באבר התענוג שבו כתיש כתישין והחיכוך בנוקבא **"עביד ניחה לה יהא כתיש כתישין"** (פיוט לזמר בשבתות). וכן הדיבור הוא כינוי לשם זיווג בבחינת מה שאמרו **"ראוה מדברת"** (כתובות יג. ועוד), והוא סוד אור הדעת הנגלה מן המוחין ימין ושמאל חכמה ובינה שהם ראשי קו ימין וקו שמאל והדעת מזווגם, ויוצאים להם אורות מן יחוד הדעת ונרמז באבר הלשון שהוא בחינת דעת, ובבחינת מש"כ **"מפיו דעת ותבונה"** (משלי ב, ו), והוא ראש לקו אמצעי ומתפשט אורו ומוציא לאור תעלומה בתפארת שהוא דמיון לגוף כנ"ל, ובסופו הוא ברית קודש אשר דרכו נמשכו השפעת העשר ספירות חמש ימין חמש שמאל אל המלכות וכו', וז"ש:

וברית יחיד מכוון באמצע - בין חמש ספירות שבצד ימין שהם בדרך משל חמש אצבעות צד ימין ובין חמש ספירות שבצד שמאל שהם בדרך המשל אל חמש אצבעות צד שמאל, וברית יחיד מכוון באמצע הנזכר מה שנקרא זה בשם "ברית יחיד", כי ענין כח היחוד והזיווג והתכללות הימין והשמאל הוא אור מיוחד בפני עצמו, ונמשך מן אור הכתר שהוא ראש ושורש לקו אמצעי מכח אור המאציל ב"ה שממנו נמשך הכח לכל פעולות משונות, [כי הגם שהם ג' ספירות אמצעיות דעת תפארת ויסוד, הנה אין ספירה גמורה אלא התפארת, והדעת היא אינה ספירה גמורה כמבואר במשניות לקמן, וכן היסוד היא אינה ספירה גמורה אלא מדת "כל" כנודע שבה מתקבצים הכוחות וכו']. ועל זה הוא אומר **וברית יחיד מכוון באמצע** - שהוא ענין הכח הנמשך מן יחידו של עולם שהוא שורש ומקור הכל, וכל שינויי הכוחות שנמצאים אצלנו הנה אצלו הוא הכל אחד ואין בשכל אנושי להבין זה, וכח זה נקרא ברית יחיד מכוון באמצע כל המציאות, והוא מכוון באמצע **במילת הלשון** - שהוא היסוד של מעלה וכמובא בסידור הרב היר"א זיע"א ח"א דף 555 ד"ה יאספני וגו', וכתב לשון יסוד, כי הלשון הוא היסוד של עשר ספירות דגלגלתא והוא מתפשט בפנימיות בתפארת שהוא מכוון באמצע כל הקומה, ומצד זה התפארת הוא עליון וכולל כל הגוונים שעל כן הוא לשון תפארת שהוא מלשון

שפירות ויופי, ונגלה בגוף בסופו להיות יסוד בפני עצמו באבר התענוג הוא היסוד הנקרא ברית המעור, או מילת המעור על שם שהוא מערה הטיפה ממקום למקום, וכאשר הוא בלא ערלה שהוא קליפה והוא נקרא מילת המעור, אבל כאשר נדבקת הערלה הוא נקרא שבא מהערוה שהוא אותיות המעור והבן.

אופן ג

עוד ביאור קצר בדרך הפלאה

עשר - אותיות שער של השגת האלקות שנגלו באותם המאורות שנגלו ממנו הנקראו **ספירות** - ואשר הם אוצר בלום שכל טוב יש בהם, והם בלי מהות אנושית וגשמית.

ונקראו **בלימה** - כי הם בלא מהות ומהם יצאו כל הנהגת העולם הנחלקים ונכללים בג' בחינות ספרים שכנגדם הם, ספרן של צדיקים וספרן של רשעים וספרן של בינונים, הנמשכין מספר וספר ספור המבואר במשנה א' כנ"ל, ונרמזו כן בתיבת **במספר** - שיש בו אותיות "במספר" הנזכר וכן ספ"ר ב"ם הנזכר, וכן "ספור" הנזכר, כי ספר שבספור יש באות ו' ובאות מ' היוצא מתיבת במספר שהוא ספר בם ה"ל הנה הוא במספר קטן הוא ו' וביחד הוא ספור הנזכר במשנה א', והענין הוא שאלו עשר ספירות שהם שער להשגת אלוקות וכו', יש בהם כמה בחינות וערכין כדי להשיגם ולדבר בהם עם שהם בלי מהות.

והנה כדי להמשיל לנו מה הם, הנה "**ומבשרי אחזה אלוה**" (איוב יט, כו) שהם עשר ספירות כנגדם בגוף הם **עשר אצבעות** - שבשני ידיים ימין ושמאל שבכל אחד יש בו חמש אצבעות, ואם כן הם **חמש כנגד חמש**- והגוף הוא באמצע, והרי הם כנגד ג' בחינות, והם: אברהם איש החסד הם חמש שבצד ימין שהוא החסד המביא שמחה ועל כן "חמש" אותיות "שמח", והוא זרוע ימין, וכן זרוע שמאל הוא גבורה כנגדו יצחק שהוא מרכבה לדין ולגבורה, והם חמש שביד שמאל ונקרא על שם הצחוק והשמחה וכמ"ש "**צחוק עשה לי אלהים**" (בראשית כא, ו), שהוא שם אלקים מדת הדין יד שמאל, מלשון משנ"כ "**ישחק ה' ילעג למו**" (תהילים ב, ד), כי מן מדה זו נמשך השחק על הרשעים, שה' שחק עליהם בעולם הזה להאבידם לעולם הבא. והם **חמש כנגד חמש** - כי הוא בבחינת שמח כנגד שמח כי זו שמחה של חסד וטוב וזו מדת שמח בעבור המשפט בעבור ביטול הרע.

ומענין זה יובן אהבת יצחק אבינו לעשיו אשר עליו נאמר "**ואת עשיו שנאתי**" (מלאכי א, ג), אבל על ישמעאל נאמר "**לו ישמעאל יחיה לפניך**" (בראשית יז, יח), הגם שכבר דרשו חז"ל על ענין זה, עכ"ז כתוב בו "**ויגוע**" (בראשית כה, יז) כדרך שנאמר בצדיקים, וע"כ נקראו על שמו כמה צדיקים וכמו רבי ישמעאל כהן גדול וכו', על שם "**כי שמע אלהים אל עניך**" (בראשית כא, יז), אבל על עשיו לא שמענו מפני הנ"ל, כי אחריתו שממה וציה כי עליו נאמר "**משם אורידך נאום ה'**" (עובדיה א, ד) והבן. אלא על שם מדת הגבורה שלמעלה שממנה נמשך יצחק שהוא דין טהור, נמשך ממנו סוד אדמוני עם יפה עינים שהוא "דוד בן ישי" העולה כמנין "עשיו", ומפני היותו תיקון הגבורות הנזכרים.

והנה אצל אברהם איש חסד ומדת ימין ושמחה, ואצל יצחק נאזר בגבורה ומדת משפט, הנה ביניהם "**איש תם יושב אוהלים**" (בראשית כה, כז) הוא יעקב תפארת, והוא "תם" ר"ת "תפארת מלכות" המתייחדת עמו, והוא המחבר ב' זרועות עולם אשר עליהם נאמר "**ושמתי בים ידו ובנהרות ימינו**" (תהילים פט, כו), ועליהם נאמר עוד "**ומתחת זרועות עולם**" (דברים לג, כז), כי הם ב' זרועות עולם חמש כנגד חמש, והוא יחיד באמצע מניע כולם.

והנה הוא קו אמצעי יעקב בחיצוניות תפארת, ופנימיותו עולה בדעת, הוא מרכבה למרע"ה ויודע דעת עליון דקדושה, וכתוב "**מפיו דעת ותבונה**" (משלי ב, ו) והוא בחינת מה שכתב המשנה **במילת הלשון** - וכתיב "**ואלה תולדות יעקב יוסף**" (בראשית לז, ב) כי עיקר

תולדות יעקב הוא אצל יוסף צדיק יסוד עולם מרכבה ליסוד, וז"ש:

וברית יחיד מכוון באמצע - והוא קו אמצעי אור היחוד הנזכר, והוא אור הדעת בחינת מרע"ה הנזכר. והנה ר"ת **ב**מילת **ו**ברית **י**חיד **מ**כוון **ב**אמצע עולה מספרו שישים, והנה ראשי שמות משה יעקב יוסף הוא ס' העולה ששים, שהוא נרמז בתפארת כללות הששה קצוות שכל אחד יש בו עשר וסך כולם הם שישים, והם כנגד שש בחינות שיש בכל אחד מג' בחינות הנזכרות, והם דעת הנרמז באבר הלשון שבפה ובתפארת שבגוף וביסוד הנרמז בברית המעור, כי כנגד ברית הלשון שבפה הנה הם בחינת שית עזקאין שבקנה שמהם יוצא הקול ואשר הוא בחינת ס' הנזכר, ובתפארת עצמו כבר נתבאר שהוא כלליות הששה קצוות הנקרא תפארת, ועל כן הוא ו' המבריח מן הקצה עד הקצה, "וברית המעור" גם הוא כלול מששה בחינות, כי ברית נקרא בלשון תרגום אמה וכמו שמוזכר בגמרא (פסח קח ע"ב), והוא בחינת אמה בת ששה טפחים שהברית כלול מהם, והוא בחינת "**צדיק יסוד עולם**" (משלי י, כה) שהוא כלול מבחינת אלו כמובא זה בליק"מ ח"א סימן ס"ג יעו"ש ותבין, וז"ש:

וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור.

והם אות כנגד אות, ברית הלשון כנגד מילת המעור, והוא עצמו ענין שאמר חמש כנגד חמש, כי כן חמש הוא "אות" בחילוף אותיות אח"ס בט"ע והם ב' מיני יחודים:

יחוד עליון במילת הלשון שהוא יסוד כנ"ל בעליון, והוא כללות דעת עליון ודעת תחתון וגילויים ביסוד הנקרא לשון.

ויחוד בברית המעור, והם סוד "חמש כנגד חמש" שהם ב' בחינות יחוד העולה ב"פ יב"ק שהוא כמנין "דרך", אחד בברית הלשון הנזכר ואחד בברית המעור, וזה סוד "חמש כנגד חמש" כי כן חמש עולה בחילוף אותיות "אל בם" - יב"ק, והם יב"ק כנגד יב"ק שהוא שם הוי"ה ושם אלהים העולה כמנין יב"ק שהוא ר"ת יחוד ברכה קדושה.

אחד בברית הלשון - כזה: **אילהוהיהם.**

ואחד בברית המעור כזה: **יאהלוההים.**

והם יחוד חסדים וגבורות שהם בחינת שם הויה חסד ושם אלהים גבורות וכללותם (כמובא בכוונות פיס פלוס ועוד במקומות אחריס), כי יחוד מחמש כנגד חמש בברית הלשון הם חמשה חסדים וחמשה גבורות, והם בחינות הבל ולחות הרוק שבפה הנמשכים מחיך וגרון, והם נכללים בחמשת מוצאות הפה שבהם נכללים כל כ"ח אתוון כנודע שהם בחינת הידיים של המוח, והם נמשכים מכח הנהגה של "**כח מעשיו הגיד לעמו**" (תהילים קיא, ו), והוא שורש של כ"ח עתים י"ד עתים לטובה וי"ד עתים לרעה (קהלת ג, ג), שהם שורש לב' ידיים שלמטה שבגוף "מכוון באמצע", וכנגדם נמשך באבר הברית יחיד במילת המעור "תרין ביעין דדכורא" שבהם נעשים בחינת כללות חמש כנגד חמש הם חמשה חסדים וחמשה גבורות, ונעשים כללות אחדות חמימות ולחות שבטיפה הנמשכים מכח חמש חסדים וחמש גבורות.

והנה כ"ח הנ"ל שהוא כלליות ב' יד הנ"ל שכמו שבאדם למטה יש בכל יד חמש אצבעות וג' פרקים בכל אצבע מארבע אצבעות וב' פרקים באגודל (ומה שאמרו במשנה (אהלות פרק ח, משנה ח) שיש ששה פרקים בכל אצבע, היינו עד הקנה, ראה תוספות יום טוב שם, אבל באצבעות עצמם יש בכל אצבע ג' פרקים ובאגודל ב' פרקים) **וביחד יש י"ד פרקים ובסה"כ** בב' ידיים ימין ושמאל יש כ"ח פרקים, ואם כן הם כ"ח אתוון בפה וכנ"ל בברית הלשון מחמש מוצאות הפה:

אחה"ע - בגרון.

גיכ"ק - בחיך.

דטלנ"ת - בלשון.

זסשר"ץ - בשינים.

בומ"ף - בשפתיים.

ואל תשיבינו שהלשון יש לו מוצאות בפני עצמם שהם דטלנ"ת שבלשון, שהנה בכאן מש"כ במשנה "ברית הלשון" הוא כולל כל המוצאות הפה, ומה שנקרא בשם לשון הוא על שם שהוא לש את המאכל, שהוא סוד מה שהיה המאציל כביכול לש את העיסה

שהוא משל לחומר המרכיב העולמות וגילוי אור הנמשך מן המאציל להיות מתערב בעולמות והנפרדים שהוא בחינת השכינה, ועל כן לשו"ן עולה כמספר שכינ"ה, וכעין מה שנמצא באדם שלש המאכל בלשונו להיות ראוי לאכילה, כן הוא ית"ש **"בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"** כתיב (תהילים לג, ו), והוא בבחינת דיבור שהוא גילוי בחינת כלי ואותו בחינת אור הנקרא חומר היוצא מן האור עצמו, הנה בהיותו מגלגל הרל"א צירופים בטובה ביושר, ברעה באחור, וברוח פיו בהם וצירופם בפה העליון, יצאו העולמות ומה שבהם מכח בחינת לשון שלש אותם לגלגל אותם לפועל ומעשה.

וענין זה נכלל בסוד היציאה מן הכח לפועל והממוצע שביניהם, כי מן הממוצע שהוא גם מלשון "אמצע" שהוא היסוד והמרכז של המציאות, כי כן גילוי אור זיו השכינה הנגלה בעולמות המלבוש הוא נגלה בצירופי אותיות להיות מרכיבים כל המציאות, ועל כן אומר "מכוון באמצע" כי כן השכינה היא האמצע והאמצעי שיש בין בני אדם ובין השי"ת כביכול, כמובא בליק"מ ח"א סימן קנט, ונמצא שהשכינה הוא מכוון באמצע בין סוף העליונים וראש לתחתונים, והוא מכוון בין שניהם ונרמז בלשון וכנזכר במשנה.

וכוונתי שתלמד אתה להביט אל התוכן הפנימי המרומז בכינויים שנזכרו בתורה בכלל ובמשנה, ונרמז גם בפסוק הראשון של בראשית שיש בו כ"ח אותיות, ועכ"פ כ"ח אורות שנגלו בכ"ח אתוון שבפה שהם כ"ב אותיות הפה וחמש אותיות מנצפ"ך ונוסף עליהם אות א' אחת נעלמת ופנימית הוא עולה כ"ח (כמובא בדברי הקדוש הגר"א זי"ע במקום אחר), הנה הם נמשכו מסוד **"כח מעשיו הגיד לעמו"** (תהילים קיא, ו), אשר מהם נמשכו כ"ח עיתים של סדר ההשתלשלות שבהם יש התחלקות דימין ושמאל, ואשר הם נמשכו משורשם הפנימי שבעתיקא ששם כל הכ"ח עיתים עולים בקו הימין דלית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא ושם הכל הוא אחד, ואחר התמשכם למטה נחלקין י"ד לטובה י"ד להפך, מכח חמש כנגד חמש, ונגלו ביסוד שבגלגלתא שהוא הלשון, וז"ש כ"ח מעשיו הגיד וכו', כי "הגיד" אותיות "הגיד" שהוא כינוי לבחינת היסוד שנקרא "גיד" ונמשל בפה לאבר הלשון שהוא יסוד כמ"ש בכוונות לדוד ה' אורי וישעי וכו', וכן הוא אח"כ "בברית המעור" הנקרא "גיד" ממש, ועכ"פ **"כח מעשיו הגיד"** פירושו המשיך, על דרך המובא (ספת פז. וחגיגה יד.) **"שמושכין לבו של אדם כאגדה"** ופשוט.

והנה כן חמש כנגד חמש שהם אות כנגד אות שהם יחוד יב"ק כנגד יב"ק הנ"ל וברית באמצע הם סוד המשכת הדרך עליון ותחתון, כי גם זיווג שבאבר המעור נקרא בשם דרך בבחינת מש"כ **"ודרך גבר בעלמה"** (משלי ל, יט), וכן הדיבור נקרא "דרך" כמובא במקום אחר בבחינת מש"כ **"ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה"** (תהילים קלט, ג), ועכ"פ הנה ב' פעמים יב"ק עולה דרך כמובא בכוונת אלול בסוד הכתוב **"הנותן בים דרך"** (ישעיהו מג, טז) שהם דרך עליון של מעלה ללמטה וביחוד הנזכר.

ונבוא לבאר זה בחכמת היצירה עם שהוא בקיצור נמרץ, גם תוכל להבין מזה חכמה מתוקה קדושה להמשיך אור וזכות למי שתרצה להטיב עימו, ותעשה זה "בגלם" עולה כמנין "חכמה", שבכח המחשבה שלך תצייר בשכלך כעין דמות אדם שתרצה להאיר בו, כשם שהפועל עושה בגלם הארצי הגשמי המגובל מן העפר וכמבואר במקומו, והנה בהנזכר תכוין להמשיך מן עתיקא קדישא כולא ימינא אור כ"ח אתוון שהם כלליות אור אשר בו וממנו כלול אור הרמ"ח והשס"ה שהם הוויות הקומה בגוף וברוח, ויבוא זכות למשוך זה בכח עליית הרצון והמחשבה שלך להאיר בהנ"ל שהוא ענין עליית מ"ן, וביותר טוב אם תיקח צדקה עבור האדם שתרצה להאיר בו או להושיעו מאיזה צרה ומחלה ב"מ ובכח הצדקה שתתן יגרום עליית מ"ן ותכוין בהנזכר, וכן אם תעשה לו פדיון תוכל לעשות כהנזכר ותכוין להעלות המ"ן למעלה עד ע"ב וס"ג דא"ק ויזווגם כדרך שאנו עושין בק"ש ובמטבע ברכה יע"ש, ומשם יבוא אור כ"ח אתוון והם נמשכו בפרצופים ותכוין בבחינת העתיקא שהוא גלגלתא ואריך אנפין נכלל בו ויתפשט אור השפע והגילוי בו בי"ג מכילין דרחמין שלו, ואור ב' כתפין דאריך הנה הם ב' עיטרין דדעת בז"א, ויכוין להמשיך אור הנזכר ולזווג ב' מזלות נוצר ונקח כזה:

אבא בחכמה הוא ע"ב יוד הי ויו הי.

ואמא ובבינה הוא קס"א אלף הי יוד הי.

ויחודם כזה: יוד אלף הי הי ויו יוד הי הי.

ועל ידי ריבוי האורות נסדק היסוד דעתיק יומין ומתגלים כל החסדים והגבורות ועל ידי זה נעשה אבא ויש"ס פרצוף אחד ואמא ותבונה פרצוף אחד ויורדים אבא ואמא ומתלבשים בישסו"ת ראשונים וכו'.

ויכון לזווגם יחוד פנימי - איההיוהה ויחוד חיצון - יאההויהה.

בכתר יאההויהה.

בחב"ד - יאהלוההים.

בז"ת - יאהדונהי.

ויכוין להמשיך מיסוד אבא ליסוד אמא שם ע"ב שהוא בחינת טיפת ההזרעה, והוא ע"ב שמות של ויסע ויבא ויט (שמות יד, יע־כא) ובטיפה זו כלולים כל ההשפעות וכו' ובהם כל אור כ"ח אתוון בבחינת אור אלא שאח"כ נעשה בהם הציור וכו', ועתה יכוין בשם ע"ב דיודין והוא שם כולל לע"ב שמות דויסע ויבא ויט וכו'. ובכן בחכמת היצירה צריך לכוין בשמות ע"ב ולהזכירם בדרך הידוע אצל החכמים כדי להמשיך חיות בו וכו', ובחכמת היחוד יוכל לכווין בהם אחת לאחת ולומר הפסוקים שיוצאים הם מהם ולבנות רמ"ח איברים וכסדר המובא בכוונת ק"ש ויעו"ש.

ועכ"פ בהנזכר הוא ע"ב יוד הי ויו הי והם חמש חסדים הנמשכים מחכמה לדעת דז"א:

יֶהֱוֶהֶ יְהִוְהִ

יהוה

יִהִוְהִ יֻהֱוֻהֶ

ומיסוד אמא חמשה גבורות ושם ס"ג יוד הי ואו הי:

יֶהֱוֶהֶ יְהִוְהִ

יהוה

יִהִוְהִ יֻהֱוֻהֶ

ואזי בזיווגם בדעת נגלו עשרה שמות הויה בניקוד שלהם, ומכאן כבר נעשים נפרדים בבחינת השורש שהוא אור כ"ח עיתים שנעשה כבר בחינת טוב וההפך, והוא נמשך מן כח החסדים והגבורות ונמשכו הם מכח האור והעוביות.

ואחר התערב החסדים עם הגבורות יכוין להמשיך אור כ"ח אתוון חדשים מיסוד אבא מכח מה שלמעלה ממנו, ונקרא "כח מעשיו הגיד" (תהילים קיא, ו) שהוא יסוד אבא הנקרא גיד כנ"ל ויבוא בגלגלתא דז"א שהוא גם שורש לאדם שתרצה.

ויכוין בשם הויה דמ"ה שהוא בז"א העולה אדם כזה: יוד הא ואו הא ואשר יש בו עשר אותיות שהם בחינת גילוי עשר ספירות - שנרמזו במשנה הנ"ל, וקודם היה זה האדם והמוחין שלו בלימה - הכוונה בלי מהות וציור ומילוי ועתה אחר הכוונה הנ"ל או במעשה היצירה בגיבול העפר וכו' הנה הוא נעשה במספר - בבחינת מש"כ "המוציא במספר צבאם" (ישעיהו מ, כו), שהכוונה שהוא נעשה בצלם והציור והמספר הידוע והקבוע ממנו ית"ש שיהיו בעולם, אלא שיש שהיו בלימה ונעשו ויצאו על ידי הצדיקים בכח החכמה והגילוי האלוקי שזורח עליהם ובהם, ויש שיצאו בגוף על ידי בני אדם, כדרך שיוצאים בני אדם בגוף ובנפש על ידי יסוד עליון שהוא זיווג שבדעת בסוד "והאדם ידע את חוה" (בראשית ד, א) ויסוד תחתון שבגוף, וז"ש אח"כ במילת הלשון ובמילת המעור - ויכוין להמשיך אור ג' קווי עולם הנכללים בבחינת ג' ספרים הנזכרים במשנה א' הנרמזים בתיבת "במספר" וכנ"ל בפירוש.

והם בשורש בחינת יחוד חכמה ובינה:

יַהֲוַהַ אַהֲיַהַ

וזיווגם הוא דעת עליון:

אַיַהַהַיַוַהַהַ

וזה האור והטיפה הוא סוד כח אתוון דמעשה בראשית ונמשכו מן עשר הספירות הנרמזו בשם מ"ה בעשרה אותיותיו, וז"ש:

במספר עשר אצבעות - שהם נמשכו מבחינת עשר ספירות ורמז להם ואשר יש בהם גם כן כ"ח פירקין רמז להנ"ל והם י"ד כנגד י"ד שהם י"ד לטובה וי"ד לרעה, ואם כן הם חמש כנגד חמש - ונמשכו בשורש מן חמש חסדים וחמש גבורות הנזכרות ויכוין למתק בשורש י"ד לרעה בכח י"ד לטובה בכח המשכת האור מיסוד אבא הנז"ל שהוא הפנימי ליסודות האחרים, וז"ש:

וברית יחיד הוא יסוד אבא שבתוכו יסוד של עתיק וכן כל שאר היסודות לוקחים ממנו **מכוון באמצע** - וכנ"ל, **במילת הלשון ובמילת המעור** - שהם ב' דרכים שבכחם יוצאים גופות ונפשות בני אדם או מלאכים לבד, כי בני אדם יוצאים גם מזה וגם מזה, ומלאכים רובם יוצאים רק ממילת הלשון, שהוא בחינת זיווג הנשיקין שמשם פורחין ויוצאין מלאכים, אכן מזיווג דגופא הנקרא ברית יחיד ומילת המעור על שם מערה הטיפה ממקום זכר למקום הנוקבא, ועוד שהוא **"כמער איש וליות"** (מלכים ח ז, לו) הנה משם יוצאין בכח הזיווג ההוא גופין שבהם מתלבשים נשמות בני אדם. ויכוין אח"כ בכוונת הכלים שלמעלה המבוארים בע"ח שער השמות (הודפס בקונטרס שמות הכלים הובא בסידור הרב היר"ח זיע"א ח"ד), **ויכוין** להמשיך האור מלמעלה ולהלבישו בכלים דאצילות, וכלים דאצילות בכלים דבי"ע, היינו במעשה שהוא בכלים דחיצוניות יכוין בחיצוניות דאצילות והארתם בחיצוניות שבבי"ע.

משנה ד

עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

המאור הגדול

אופן א

פירוש הנה עשר ספירות כמה וכמה ערכים נמצאו בהם וכולם אמת, כי כל כללות המציאות יוצא ונמשך מהם, ועל כן מוכרח שכל מה שימצא יושרש בהם, ועל כן לא יפלא בעיני הלומד שינוי הערכים והשמועות כי הכל אחד, אלא שצריך שיבחין בהם באותם ענינים וערכים ויחקור מה הם אותם ענינים שנרמזו בהם, ויעמיד דבר על בוריו ואמיתתו, וידע שכל הפעולות משתנות הנה הם יוצאים מן האחד הפשוט, ועל כן השב יוצר על מכונו עליו נאמר **"יוצר אור ובורא חושך עשה שלום ובורא את הכל"** (תפלת יוצר) ואין בו שום שינוי ריבוי או פירוד ח"ו.

ונבוא ללמוד עניין שינוי ערכים הנמצאים בספירות.

הנה עשר ספירות הן ואלו שמותן:

כתר חכמה ובינה - הם ג' **ראשונות.**

חסד גבורה ותפארת - הם ג' **אמצעיות.**

נצח הוד ויסוד - הם ג' **תחתונות.**

ומלכות ספירה אחרונה מקבל מכולם, הרי הם עשר.

והנה ספירת הכתר היא בחינת ממוצע בין העליון לבין התחתון, כי הלא מסוף בחינת מאציל נמשך להיות שורש לנאצלים, ובחינת ממוצע זה נקרא כתר וכולל בו בחינת פנימיות ובחינת חיצוניות, כי מצד חיצוניות שבו הוא ראש לנאצלים, ומצד פנימיות שבו יש לו ערך בחינה העליונה המתקשרת במאציל ומצד זה גילוי האלוקות שווה בכולם, מה שאין כן שאר הספירות שלמטה ממנו שהם מחכמה ולמטה הם מבחינת עצמם ואין בהם ערך הנזכר בכתר, ועל כן כאשר אנו מונים ספירת הכתר בהעשר ספירות אין זה אלא מצד פנימיות הספירות השווה בכל העשר ספירות (ועיין בע"ח שער מוחין דגלס פ"ה).

אמנם כאשר נמנה אותם מצד ערך חיצוניותם הנה אין ראשית מניינם אלא מחכמה, כי אין חיצוניות הכתר כערכם אלא הוא שורשם, אלא שכדי שיעלה מספרם לעשר שהוא שלימות המספר על כן בא להשלימם לעשרה ספירת הדעת, כי הוא בחינת

חיצוניות הכתר היינו חיצוניות הראוי לכתר מבחינת שאר הספירות, ונמנה קודם ספירת חסד להיות פנימיותו היא שורש הפנימיות של השבע ספירות שממנו ולמטה, ועל כן אין נמנה במנין פנימיות הספירות כי אין לו פנימיות פרטי כשאר הספירות אלא רק שורש פנימיות והבן. ועיין בעץ חיים שער כ"ג פרק ח'.

ונמצא אתה למד שהספירות הם עשר דווקא ולא אחת עשרה, כי אין הדעת ספירה גמורה אלא רק בחינת חיצוניות לכתר, כי הדעת משונה משאר הספירות, וכי הגם שאין כתר נמנה עמהם עם כל זאת אין הם אלא עשר דווקא ולא תשע כי הדעת נמנה במקום הכתר.

והנה בזה הספר הקדוש עצמו נתבאר שחשבון עשר ספירות מתחיל מן חכמה, וכמ"ש **"אחת רוח אלהים חיים"** וכו' (לקמן במאמר ט מזה הפרק) כמבואר במקומו יעו"ש, בסוד הכתוב **"בראשית ברא"** (בראשית א, א) ותרגומו "בחוכמא" שהוא הראשית לכל הספירות, ואמרו **"ואין ראשית אלא חכמה"** (ספר הבהיר) כמובא פירוש זה בעץ חיים שער כ"ג שער מוחין דצלם פרק א'. והנה הכתר הוא גדול לאין קץ על החכמה ועל בינה ודעת ונחשבו אצלו כלא היו. אלא שהדעת משלים לעשרה ספירות במקום הכתר וזהו בבחינת החיצוניות אך בבחינת הפנימיות הכתר הוא מכלל העשרה ספירות, ולכן אל תתמה אם אנו מונין לפעמים הדעת במנין עשרה ספירות ולפעמים הכתר, כי זה בחיצוניות וזה בפנימיות, עיין זה בעץ חיים שער כ"ג פ"ח, וכן הוא מובא בעץ חיים שער כ"ה דרוש ה' וז"ל: **"ואמנם הכתר הוא מב' בחי' חיצוניות ופנימיות שהם מוחין עליונים גמורים"** יעו"ש ההמשך.

ואמנם חיצוניות הכתר הזה לבד הוא מתפשט ונמשך למטה בסוד הגלגלת להקיף ולהכתיר המוחין התחתונים הנקרא חב"ד יעו"ש ההמשך, כי הכתר הוא אינו מכלל הקומה עצמה אלא הוא כמו אור מקיף בלתי מורגש וניכר, רק חיצוניות שלו מתפשט למטה בסוד הגולגלת, ועל כן כתר מלשון כותרת ר"ל מקיף, כי גולגלתא מקיף את הראש והמוחין שבתוכו ובתוך הגולגלתא הוא המוח (כמבואר זה בע"ח שער אריך אנפין פ"ג).

ולכן תמצא כי התחלת העשרה ספירות הוא מחכמה הנקרא ראשית ובמקום הכתר אנו מכניסין הדעת, וזו סברת ר"י סגי נהור בן הראב"ד ז"ל שקיבל מפי אליהו זלה"ה (זה לשון רבנו בע"ח שער כ"ה דרוש ה'), **והדעת** אינה ספירה בפני עצמה אמנם היא בחינת היסוד המזווג ומכריע בין החכמה והבינה (כמובא זה בעץ חיים שער כ"ה דרוש ו).

ומעתה מובן לשון המשנה **עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע** - שלא תחשוב שאין אנו מונים הכתר, ומאחר ואין הדעת ספירה בפני עצמה ואם כן הם תשע, ועל זה מזהיר שהם עשר ולא תשע, ואם תאמר מאחר ואנו מונים הכתר וגם נוסף עלינו הדעת אם כן הם י"א על זאת אומר **עשר ולא אחת עשרה.**

גם עוד שלא תחשוב האין סוף ב"ה מכלל העשר לספירות, כי הנה הכתר הנעלם הנה הוא מכונה בשם עתיקא קדישא, ועיקר שם א"ק הוא סובב על האין סוף בעצמו שהוא מטיבור א"ק ולמטה המתלבש בעתיקא קדישא (וכמובא זה בספר מבוא שערים שער ג' ח"א ובחלק ב' פ"י), ואם כן הם י"א ח"ו, על זאת אומר **עשר ולא אחת עשרה** - כי אור האין סוף אין מי שישיגנו כלל ועיקר, וכדי שיהיה אפשר לקבל ממנו קצת הארה נתלבש בספירת כתר והוא מתלבש ומתעלם בתוכו, ואז נקרא אין סוף עתיקא דכל עתיקין (כמבואר זה בע"ח שער אריך אנפין פ"ב), ומה שעולה במספר הוא הכתר עצמו אבל אור אין סוף עצמו אין בו תפיסה ואינו עולה לחשבון ומספר ח"ו, וע"כ הם **עשר ולא אחת עשרה** - באופן שאין לנו להתבלבל משינוי הערכים כי הם עשר ולא יותר ולא פחות, ולזאת הביא עניין **הבן בחכמה וחכם בבינה** - כאומר הלא היה לנו לומר מאחר שיש בינה בחכמה גם כן ואור חכמה בבינה גם כן אם כן היה לנו לחשוב ולמנות אותם גם כן, על זאת בא ומודיע ואומר שהם עשר דווקא הגם שיש בינה בחכמה וחכמה בבינה עכ"ז אין בזה ריבוי ח"ו ועל כן אומר **חקור בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו** - שהם עשר לבד **והשב יוצר על מכונו** - שאין עושים אלו הספירות ריבוי ושינוי ח"ו ביוצר ב"ה ופשוט.

אופן ב

בדרך סוד

הנה בכאן בא לבאר לנו סוד יציאת הספירות מן העלם אל ראשית הגילוי, בסוד הצמצום וסילוק האור וגילוי סוד מלכות דאין סוף, והנה נשארה היא חלל ריק מכל בחינת תשעה אורות שלה עצמה, ונשארה בבחינת מלכות שלה לבד ובה נעשה הצמצום, וכל גילויי העולמות בבחינת מלכות של זה המלכות, בסוד משי"כ **"מלכותך מלכות כל העולמים"** (תהילים קמה, יג).

והנה נעשה תיקון בה כדי שיבוא בא האור בדרך שלא יהרס הכוונה שלשמה נעשה הצמצום, באופן שיבא בה האור העושה הכל ולא יתבטל הצמצום, ונקרא תיקון זה סוד מסך שנעשה בה שלא יבוא בה האור כי אם שיעבור עליו עניין תיקון והלבשה, כי זה המסך הוא דוחה האור לאחוריו ונקרא זה אור חוזר, ואזי הוא מלביש על זה האור ישר שבא ונמשך בה ונעשה בו תיקון כדי שיבוא האור תוך כל העולמות בלא שיתקלקל הכוונה של הצמצום, כי בא האור מלובש דרך זה המסך וגם עבר עליו הלבשת אור חוזר, ואם כן היה לי לחשוב שזה המסך מפריד המלכות של עשר ספירות ראשונות הנקראות בלימה (על סם שהם בלי מהות וסיבה ואחדותם אחד) מן התשעה ראשונות.

ועל זאת הוא אומר שלא היא אלא שאין הם אלא עשר בלבד, וז"ש:

עשר ספירות בלימה - רוצה לומר שאלו עשרה ספירות ראשונות שיצאו מן העלם הגמור הנה הם נקראו בלי מה, כי אין לנו ידיעה על מה הם סמוכים ועומדים כעין שנראה אחר כך בסדרי בנין העולמות, אלא הם מופלאים ועומדים בלא דבר שנוכל לידע עליו כי יצאו מן העלם והם פלא גמור, ועל כן נקראו בלי מה כאומר בלי מהות וסיבה, ואם תרצה לידע בהם ובמהותן ח"ו הנה על זה הוא אומר **"מה ידעת וכו' מה פשפשתה הלא הכל סתום כבראשונה"** (הקדמת הזוה"ק), היינו כעניין קדמונו של עולם שאין רשות להרהר בו ח"ו, כמו כן עניין זה הוא דבר שאין בשכל אנושי כח לרוץ ולהשיגו. ובא להודיענו, שלא עשה ולא פגע מעשה הצמצום באלוקות ולא עשה שום פירוד במלכות דאין סוף שהיא נקודה אמצעית לט' ראשונות בכלל, שבה נעשה הצמצום ומעשה עולם, אלא בכח הספירות שנגלו מאת המאציל ב"ה בסוד הצמצום, בסוד מלכות דמלכות דאין סוף.

והנה הם מקיפים אותה והיא באמצעם, וגם בה עצמה במלכות שבה עצמה נעשה סוד נקודה אמצעית דאמצעית, ונסתלקו ט' ספירות ראשונות שבה והיו מקיפים אותה ונעשה בה סוד המסך, ודרך זה המסך היה ביכולת לבחינת אותו חלל המלכות לקבל מט' ראשונות של זו המלכות בעצמה, ואם כן היה לי לחשוב שמא נגע מעשה זה הצמצום ותיקון מסך במלכות להיותה נפרדת מן התשעה ראשונות, על זאת הוא אומר ומזהיר שאין הדבר כן ואין הם תשעה אלא עשר, וז"ש: **והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו.**

[ודע שביאור לשון בחינה הוא כמו הבחן מדריגה, שהוא לשון המורה על הסתכלות בעינים מכח חכמה ושכל המבחין בדקות בין ענין לענין למצא בהם איזה חיבור או דבר שווה וכו', וכמו לשון **"המבחין בין יום ובין לילה"** שהוא מדת ההבחן בין גילוי אור זיו היום הבא בעת שעדיין ממשלת הלילה וכו', וכמו כן הוא לשון בחינה שהוא מדת הבחן ואבן בוחן, והוא כמו מטבע לשון המצוי בלשונינו "זוית ראיה", כי אתה יכול להבחין באיזה דבר איזה עניין שתרצה ללמוד או לדמות וכו' עם שאין היא אלא עניין אחר, דרך משל אתה יכול להמשיל אדם שהוא חי לעץ וכמ"ש **"כי האדם עץ השדה"** (דברים כ, יט), כי יש איזה דמיון בין זה לזה, ועכ"פ במדת החיים המשותף לשניהם וכו', ועם כל זאת אין זאת אלא בבחינה לבד ולא ממש כי אין דומה חיות שבאדם לעץ וכו' והבן].

ומה שתפס לשון **הבן בחכמה וחכם בבינה** - הם ב' ספירות העליונות שמהם יצא כל המציאות בסוד **"אאלפך חכמה אאלפך בינה"**, וכתיב **"האלף לך שלמה"** (שיר השירים ח, יב) ודרשו רז"ל **"מלך שהשלום שלו"**, כאומר שהגם שכל העולמות יצאו מהם ומזיווגם, עכ"ז המלך ב"ה אחד בהם ואין הם עושים בו שום שינוי וריבוי ח"ו.

אופן ג

בביאור המשנה על ספירת היסוד

גם נכון לדרוש זה בספירת היסוד כי אין ספירת היסוד, מכלל הו"ק כי אינם רק חמש חסדים מחסד ועד הוד, אך היסוד אינו לוקח חסד פרטי לעצמו אלא רק שנכללים בו כל החמשה קצוות בו (עיין כל זה בעץ חייס היכל א"ק שער ו' פרק ג'), ואם כן הם תשע כי חסר היסוד.

והעניין דע שבאמת אין יותר בכל העשר ספירות רק חמש בחינות שהן השורש שנקרא כתר וד' בחינות חכמה בינה ז"א ומלכות, ומה שאנו מבחינים בז"א השש קצוות הם אינם יתרים על העשר ספירות היינו על חמש הבחינות אלא הן הבחן מיוחד של החמשה בחינות ההן מבחינת התכללותן בז"א, באופן שג' ספירות כתר חכמה בינה, הנה בז"א הם מתמעטים אצלו לבחינת ג' ספירות חג"ת, וספירת נצח שבו היא בחינתו עצמו, וההוד היא בחינת נוקבא היא המלכות שהיא מתכללת בז"א. ונמצא שאין כאן הוספה על עשר וחמש כלליות הנזכרות אלא ערכים.

ועל זה הוא אומר **בחון בהם וחקור מהם** - בעניין בחינותם **והעמד דבר על בוריו** - כפי שינויי ערכים שבזו החכמה **והשב יוצר על מכונו** - שעם כל זאת אין כל זה עושה שינוי וכינוי בו ית"ש, ועל כן גם אם יבואו פלפולים וחידודים בחכמה עם כל זאת אתה "השב יוצר על מכונו", כי אין שום שכל וחכמה בעולם שיכולה להבין ענינו וחכמתו, ועל כן **הבן בחכמה וחכם בבינה** - שהם ב' ספירות ומדריגות חכמה ובינה. ודע ששינוי אלו הערכין והבחינות שיש בהם הוא הכל מצד המקבלים לבד, אכן מצדו ית"ש אין בהם שום פירוד ושינוי ח"ו, כי הם אינם בשם חו"ב אלא אצלינו, אמנם אצלו ית"ש הבינה היא חכמה וחכמה היא בינה כי אין הם עושים אצלו שום שינוי וריבוי.

אופן ד

גם עוד נכון לדרוש בביאור זו המשנה ב' פירושים ושניהם אמת כל אחד במקומו.

– פירוש א –

הבן בחכמה - בא להורות על המלכות ששורשה בעומק היא בחכמה בסוד **"ה' בחכמה יסד ארץ"** (משלי ג, יט), וכתוב בזוה"ק **"אבא יסד ברתא"** (תיקוני זהר סא:) והמלכות מכונה בשם "בת" ואם כן שורשה בחכמה, וז"ש:

הבן - **היינו המלכות** (כי אות ה' היא נוקבא, ב"ן הוא שם הוי"ה במילוי ההין העולה ב"ן אשר בו ע אותיות. גם הבן הנ"ל הוא ר"ת היא בת נקבה, כאומר זו הבת נקבה שורשה בחכמה וזה שאמר הבן בחכמה) **שורשה בחכמה** - כי על ידי יסוד אבא תיקן ויסד ארץ שהיא הנוקבא (ועיין בע"ח שער דרושי הנוקבא פ"ה), כי אע"ג שנעשית המלכות מהאור שנפל מאימא כמבואר בע"ח שער הכללים פ"א עכ"ז, הנה עצמותה מן החכמה אבא הנ"ל, וגם הנה מלכות דז"א הוא נתהווה מאבא כמבואר בשער הכללים הנ"ל.

וחכם בבינה - רוצה לומר שהגם שכל עולמות יצאו מן הבינה היא אם הבנים, עם כל זאת כח החכמה הוא זה שעושה בה כל הכוחות והפעולות וכמ"ש **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד), וכתוב בכוונת יוצר אור **"אבא אומר ואמא עושה"** (שער הכוונות בפירוש "ובעובו מחדש בכל יום).

וגם עוד שהחכמה הוא אותיות כ"ח מ"ה ואין ציור בגלם העולה חכמה, אכן בבינה אמא נעשה הציור, וזה שנקוד צירי הוא בבינה, על שם כח מדת ציור בנקודת טיפת הזרע הבא מן חכמה והיא העושה בו ציור וכו', בסוד הכתוב **"ואין צור כאלהינו"** (שמואל א ב, ב) ודרשו חז"ל **"אין צייר כאלוקינו"** (ברכות י.), ונמצא אבא צריך לבינה, וז"ש:

וחכם בבינה - ביחוד עימה כדי להעמיד תולדות וע"כ **וחכם בבינה**.

– פירוש ב –

הבן - הוא ז"א סוד אות ו' דשם הויה ששורשה **בחכמה** - היא אות י', כי הם ב' פרצופים הזכרים והמשפיעים, וכאשר נעשה זה הנה נקרא ו' אז בשם החכמה, וז"ש: **הבן בחכמה.**

ומכח זה הם מתגלים ומושפעים בבינה, וז"ש: **וחכם בבינה** - ועל כן בינה אותיות "בן" הנזכר לעיל ושם "יה" שהוא בחכמה.

וכן אות ה' שבבינה אמא עילאה היא ציור אות ד' המקפת אות י' היא החכמה, כי הבינה היא מוציאה מן הכח לפועל מה שגלום בחכמה, ועל כן בינה היא אות ה וחכמה אות י' ומובן רמיזתם בבינה ועל כן הוא אומר **וחכם בבינה.**

והנה אות י' זעירא שבבינה אות ה' הנה היא כן בתחילה בעת שורש יציאת הזו"ן בעת שנכנס בבינה טיפה זרעית חכמה אבא כדי להוציא לפועל מעשי הבריאה, ואחר שנקתה ונזרעה זרע קודש מצבתה בן ובת זו"ן קדושים היא אות ה' רבתי, כי אות ד' היא הנוקבא ואות ו' זעירא הוא ז"א שנבנה ונמשך מן י' חכמה, וכל אלו השינויים הם נעשים בבחינת הצורה.

ונמצא אתה למד ביאור המשנה "וחכם" הוא אות י' מן אבא הנקרא חכם בעת שרוצה להוליד זו"ן נעשית הבינה ד' כי היא מקבלת ממנו והבן זכר אות י' זעירא ובגידולו נעשה אות ו' הוא ז"א ויחד הם ה' ומובן.

וברוך ה' לעולם.

אופן ה

עוד בנותן טעם בביאור סוד **הבן בחכמה וחכם בבינה** - שהנה הבריאה יצאה מספירת חכמה וכמ"ש **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד) שהיא חכמה הנקראת אלף ופלא, ויצאה לפעולה בסוד ל"ב נתיבות החכמה ונקראו בגלל הנזכר **"פליאות חכמה"** (לעיל מפנה ח), ונקראו כן בלשון רבים כי נודע היות **הבן בחכמה וחכם בבינה** - ואם כן הם שנים ונקראו פליאות.

ונבוא לדרוש חידוש ופלא טוב מה שכתב הרב הקדוש רבי יעקב אבוחצירא זיע"א (ספר גמזי המלך רמז לג) שהנה **"בראשית ברא"** אפשר לרמוז דניקוד בראשית גימטריא "חמישים" וניקוד "ברא" גימטריא שנים ושלושים, ובא לרמוז מה שידוע "הבן בחכמה וחכם בבינה", וכמו שכתב רבנו האר"י ז"ל דאבא ואמא שוים הם בקומתן בין בעיגול בין ביושר, וכמו שאמר בזה"ק באדר"ז **"כחדא נפקין וכחדא שריין"** עכ"ל.

ונבוא לעטר למלך הקדוש על פי דבריו הקדושים כל הפורש ממנו כפורש מן החיים כמנין חכם, שהנה כבר הובא כמה פעמים דבראשית תרגום הירושלמי הוא בחוכמתא, וכמו שאתה אומר בחכמה ברא אלקים את השמים ואת הארץ וכו' וכמ"ש **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד).

ומאחר דחכמה ובינה כחדא נפקין וכחדא שריין, הנה בראשית שהוא חכמה הנה ניקודו עולה חמישים שהם שערי בינה והפלאים, והנולד מהם הוא ז"א ב"ן קדוש שהוא הגוף הקדוש הכולל כל הפרצופים העליונים בתוכו, והם בו כדמיון איברים הפנימים וכדמיון מוח ולב, שהחיות יוצא מהם ומתפשט בכל הגוף ובה נגלו ל"ב נתיבות חכמה, שעל כן ניקוד "ברא" הוא ל"ב וכנ"ל בדבריו הקדושים.

והנה בינה לבא, וברא ניקודו ל"ב שהם ל"ב נתיבות וז"ש **וחכם בבינה.**

אופן ו

בסוד שביה"כ ועולם התיקון הנכלל בזו המשנה

בהקדים סוד השבירה במלכות הנקרא ב"ן שיצאה בבחינת רשות הרבים שם וכו', וכל המאורע דשבירה הן בג"ר והן בז"ת הם במלכות אשר היא העשירית לט' ספירות עליונות וראשונות, כי נודע שלא יצאו ט' ספירות דב"ן אלא בחינת מלכות לבד, ורק אח"כ בעת יציאת שם מ"ה החדש מן המצח דא"ק, הנה אז משכו רנח"י דב"ן מהעיניים דא"ק, בענין שנעשו העולמות מתוקנים בי"ס דמ"ה וי"ס דב"ן, ואם כן שם בעולם הנקודים אז היו חסרים המלכים אור מ"ה החדש, וז"ש:

בלימה - שהוא לשון מורה **בל"י** אור **מ"ה** החדש, וז"ש **עשר ספירות בלימה.**

ובא להורות שעם מה שנתבאר עכ"ז הם עשר דווקא ולא פחות, וז"ש:

עשר ספירות- הם עשרה מאורות אצולות והם עיקר בנין עולם האצילות ושם הם עשר ספירות ממש **ולא תשע** - כי הייתי חושב שמא מאחר שארע ופגע השבירה במלכות א"כ היא נפרדת מהם והם תשע ספירות, לזאת אומר **ולא תשע.**

גם עוד מאחר ונמשכו עשרה ספירות משורשם שבעולם המלבוש ושם הם אחד עשר ספירות כנודע וכמבואר בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף החיבור, ואם כן היה לי לחשוב שהוא כן בכל העולמות, לזאת חוזר ומודיע שאינו כן כי שם בעולם הנורא ההוא לגודל חשיבותן היה צריך לאחד עשר ספירות, וכמו כן להבדיל הם י"א בחינות מדריגות בסוד **"אחד עשר יום מחורב"** (דברים א, ב) שהם כנגד אחד עשר ארורים וי"א סמני הקטורת הם למטה בקליפות לגודל גריעותן הם עשר כוחות ועוד אחד וכנודע, המוסיף בהם הפירוד, בסוד **"כל המוסיף גורע"** (סנהדרין כט.), כאומר מוסיף אחד על עשר הוא מדת גורע שהם הקליפות כי נשאר כח אחד בלא בת זוג כי **"אל אחר אסתרס ולא עביד פירין"** (זהר ח"ב דף קג.) וחסר מהם כח הזוג והוא עצמו סריס בלא בת זוג, ועכ"פ הם י"א כוחות משא"כ עולמות קודש הם עשרוז"ש **עשר ולא אחת עשרה.**

[ואל תתמה מענין המוזכר כאן מדברי רז"ל בענין חיישינן לזוגות (פסחים קי.), והענין שהנה מזה עצמו שרב כוחם בתוספת אחד על עשרה כוחות שבקדושה, הוא הגרמא שלא יהיה בהם בחינת זוג, וכל תאוותם הוא להיות בבחינת זוג כדי להדמות לקדושה, ולמשוך כח והנהגה כדי להרע ולהשחית כדרכם, וע"כ במקום שהם שולטים או בשעת ממשלתם, הנה העושה שם איזה דבר הנראה כזוג הרי הוא כמצרף זוג שלהם, ונמשך עליו הנזק כי זה דרכם להרע תמיד. לא כן המוסיף אחד על הזוג, הרי הוא מחזיר אותם למצבם הראשון שהם י"א, שהגם שכוחם גדול אין בכוחם לפרות ולרבות, כי **"אל אחר אסתרס לא עביד פירין"** כי אין הם בני זוג. וכמציץ מן החרקים ראה והבט עוצם חכמת אל דעות שלכתחילה האציל י"א מדריגות בעולם המלבוש המופלא לכמה טעמים: א. כדי להמשיך כח הבחירה כי "זה לעומת זה עשה אלקים". ב. כדי לבטל כח ממלכת הרע. ויש במה שכתבנו עוד סודות עמוקים, וסוד ה' ליראיו]

והנה אלו מלכים קדמאין יצאו מן המחשבה קדומה ונדחו לחוץ בסוד טפ"ק, כנודע כי דחה המחשבה כח הסיגים שהיו בהם, וז"ש:

הבן - היינו מלכין דב"ן הם יצאו ונדחו לחוץ מן המחשבה, וז"ש: **הב"ן בחכמה**, כאומר זה הב"ן יצא ונדחה מן החכמה כמותרות היוצאים מן המוח.

והנה אחר שנתכללו העולמות זה בזה הנה אז נכללו כל הבחינות זה בזה להיות תיקון המאורות על ידם, וז"ש:

הבן בחכמה - היינו הגבורות התקיפות שהם חמישה פרצופי הב"ן שנשברו בסוד מש"כ **"הפח נשבר"** (תהילים קכד, ז) (ונרמז במשנה ה' שהם חמישה פרצופים הנ"ל של מלכי ב"ן אשר בה תשעה אותיות שבמלכות שנשברו נקודתה השורשית וכמבואר זה בשער הפסוקים והוא חוזר הנז"ל באומרו **עשר ולא תשעה**).

וזה סוד מה שאמרו רז"ל **"בתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים"** בסוד השבירה ע"כ **"והקדים מדת הרחמים ושיתפה**

למדת הדין" (ב"ר ספי"ב). וז"ס אמרו **וחכם בבינה** - ר"ל שאלו מלכין שבמחשבה הנקרא חכמה הנה הם נתקנו ויצאו במדת הרחמים הוא בינה שהיא אֵם הבנים המתקנת למלכים שנשברו בכח שיתוף מדת הרחמים במדת הדין בבחינת **"קו ירוק מחדש חדשים"** (פיוט בר יוחאי) **הנודע.**

ומעתה עליו נשאר חובת הבירורים לתקנם ולהעלותם, וז"ש:

בחון בהם וחקור מהם - כאומר צריך אתה לתקן מה לברר ואיך לברר, כי רפ"ח עליך וחובה לתקנם אכן ל"ב שבמלכות אסר עליך לתקנם בדרך מישור אלא ממילא נתקנים בתיקון הרפ"ח, ואזי תחזור המלכות למקומה ולמעלתה, וז"ש:

והעמד דבר על בוריו - וכמו **"דבר אחד לדור"** (סנהדרין ח.) שהוא מלכות **והשב יוצר על מכונו** - הוא ז"א הנקרא יצירה.

אופן ז

בדרך הפשט

בהקדים מאמר רבותינו זיע"א **"בעשרה מאמרות נברא העולם"** (אבות ה, ח) והרי הם **עשר ספירות בלימה** - ותחילת המשנה הוא מחכמה שהוא אוצר בלום, וזה סוד שבלימה הם ל"ב נתיבות שבחכמה ושם אות יה שבחכמה ואות מ' שבבינה, בסוד מה שאמרו רז"ל **"בן ארבעים לבינה"** (אבות ה, כא), וז"ס שאמרו בזו המשנה **הבן בחכמה וחכם בבינה** - שהם אותיות יה, וזה שפתחה תורה באות ב' שהוא חכמה כי ספירת חכמה היא הראשונה לעשר ספירות ובה נברא העולם, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל **"ואין ראשית אלא חכמה שנאמר** (תהילים קיא, ח) **ראשית חכמה יראת ה'"** (ספר הבהיר ג), וכן פירש רבנו הרמב"ן זיע"א 'בראשית' בחכמה, וכמובא בתרגום (ירושלמי בראשית בחוכמתא), והוא הראשון, ואח"כ נפרטו כל שאר המעשים בתשעה מאמרות, כי אות א הוא כתר "מאמר סתום", וז"ס מאמר המלך שלמה **"בחכמה יבנה בית"** (משלי כד, ג) הוא העולם שפתחה תורה באות "בית", ועל זאת הוא אומר **עשר ולא תשע** - היינו שהגם שתחילת ההמשכה הוא מחכמה ועל כן היה לנו הספק שהם תשע ולא עשר, עכ"ז הנה תחילה שאנו מונים מחכמה הוא תחילה של ההמשכה, אמנם מהותם ומציאותם הוא נמנה עם הכתר, ועל כן הם עשר דווקא ולא תשע שהם ב' בחינות נדרשות, א' הוא אור התורה הוא כתר, ואות ב' הוא חכמה שממנה התחיל בריאת העולם, וכללות התורה הנכללות בעשרת הדברות נפתח באות א' וכמ"ש **"אנכי ה' אלהיך"** (שמות כ, ב) שהוא סוד הכתר, כי לפעמים הכתר נמנה בהעשר ספירות שהוא המיוחד שבעשרה ספירות, ועל כן גם הבחינה שבכתר שאינו נמנה עם העשרה ספירות היינו "עתיק" נקרא "חד ולא בחושבן", כי אין עתיק שהוא הבחינה העליונה שבכתר ושייכת למה שלמעלה וכו' עולה בחשבון, כי הוא כמו כתר המלך שהוא על ראש המלך ואינו מחלק גופו, ועל כן הוא "לא בחושבן" וכנ"ל, ועכ"ז הם עשר ולא תשע ושמא נבוא להיות מונים גם את האין סוף עם העשרה ואזי יהיו הם אחד עשר, על זאת כמשיב הוא אומר **עשר ולא אחת עשרה.**

ועומק העניין הוא שהנה עשר ספירות הם בבחינת אורות פנימים והכתר הוא בבחינת מקיף, והנה נודע היות הכתר נחלק למדריגות עתיק ואריך, ועתיק בבחינת מקיף רחוק והוא מקיף מצד העליונים ורק אפס קצהו מאיר בפנימיות, ואורו המקיף הוא למעלה מבחינת גילוי ונקרא על כן בשם אין סוף בערך מה, ועל זאת הוא אומר שהגם שהוא כך עכ"ז אין הכתר נמנה לחצאין ומדריגות עתיק ואריך נכללו בשם כתר לבד והם עשר ספירות וחד, ואין נמנה עתיק לבחינה בפני עצמה להיות הספירות אחד עשר ח"ו אלא הם **עשר ולא אחת עשרה.**

ומפני שצריך לנו העיון בכ"ז להבין ולהשיג כל זה ולידע חילוקי המדריגות שבחכמה זו ואיך יסבול זה את זה וזה עם זה, על זאת הוא משיב ואומר **הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו.**

אופן ח

עשר ספירות בלימה - בלי מהות הנה הם **עשר ולא תשע** - כי הגם שהכתר הוא למעלה ראש עם כל זאת הוא מחוץ העשר והם עשר כוחות ספירות ולא תשע, גם היה לנו הווה אמינא לחשוב שמא המלכות באשר היא מקבלת והם כולם משפיעים והם בחינת אדם רוכב על הבהמה, בסוד הכתוב "**אדם ובהמה תושיע ה'**" (תהילים לו, ז), כי אדם הוא בחינת עשרה אותיות דמ"ה והם בחינת תשעה ספירות ראשונות אכן מלכות היא בחינת ב"ן, והמ"ה רוכב על הב"ן, ורמוז בתיבת בלימה שהוא "מה" העולה אדם, ומלכות היא "בן" העולה כמנין "בהמה", והנה כן היא מקבלת והם ט' ספירות משפיעין, והיה לנו לחשוב שמא הם תשע ולא עשר מאחר שאין הם מן אותו סוג, ולזאת אומר שהם **עשר ולא תשע** - כי אין הוא נפרד מהם.

ומה שאמר **עשר ולא אחת עשרה** - בא ללמד הגם שאנו מונים את הדעת עם כל זאת אין היא ספירה בפני עצמה ואין היא משמשת לבחינה בפני עצמה והם עשר ולא אחת עשרה.

והנה יש עוד פרצופין קדישין כלולים בהם עם כל זאת הם עשר ולא יוצא כללות מספרם מן אלו עשר, וכמו פרצופי אבא ואמא הנה יש להם עוד פרצופים הכלולים בתוכם שהם ישסו"ת, וכללות אבא ואמא עלאין הם חכמה וישסו"ת הם בינה דכללות האצילות, וז"ש:

והבן בחכמה וחכם בבינה - כי הנה בחכמה ובבינה יש בהם ב' בחינות והם:

א - אבא ואמא עילאין.

ב - ישראל סבא ותבונה.

ואבא ואמא עילאין הם לערך חכמה בכללות יוד שבשם, וישראל סבא ותבונה הם בחינת בינה בכללות ה' ראשונה שבשם, וז"ש:

הבן בחכמה - הם אבא ואמא עילאין הנקראים "חכמה", וחיה וישסו"ת הנקראים "הבן" בהם.

וחכם בבינה - הוא סובב על ישראל סבא ותבונה (ועיין בע"ח שער י"ט פרק ח' ובשער הזיווגים פרק כ' הוא שער ט"ו) הנקראים בינה בכללות ונשמה, הנה הם כלולים באבא ואמא עילאין הנקראים חכמה, כי כן אבא וישראל סבא הם אבא וחכמה, ובינה ותבונה הם אמא בינה, ואם כן "הבן" הם ישסו"ת בחכמה אבא ואמא עילאין הנקראים חכמה, וחכם הוא אבא ואמא עילאין הנה הם השורש לישסו"ת בינה ונשמה ואם כן **וחכם בבינה.**

בחון בהם - למד סוד הבחינה שכל החכמה הזו מיוסדת עליה.

וחקור מהם - וחקור מה הם במה שהורשית ובמה שאתה זוכה להשיג, והעיקר תחקור איך לתקנם ולהמשיך אור התיקון מ"ה החדש אל המלכות לייחדה ולזווגה, ורמוז זה בתיבת "מהם" שהוא "מה", הוא אור התיקון, ואות ם' סופית היא המלכות הרמוזה באות **ם** רבתי בעבור שהיא נעולה מעין חתום בזמן הגלות, והוא מן ב' ד' שהם ב' דלתין המשלימים אות ם מלמרבה המשרה כנודע, וז"ש:

והעמד דבר - היא המלכות הנקראת דבר בסוד "**דַּבָּר אחד לדור**" (סנהדרין ח.).

על בוריו - הוא אותיות "בו ריו" העולה "גבורה" שמשם היא נבנית ונעשית ונמתקת באות ו', ורמוז "בוריו", "בו" הוא ר"ת **ב**מיתוק **ו** "**ריו**" גימטריא גבורה וכנ"ל, ויראה בסוד מש"כ "**שאלמלא מוראה** (של מלכות) **וכו'**" (אבות ג, ג), כי משם היא נבנית ושורש הגבורות האלו בשורשן הם חסד ועל כן היא מקבלת סוד ג' שמות ע"ב העולה חסד, העושים בה ג' קווין הגורמים לה לזיווג, כי חסד הוא אהבה וכמ"ש "**ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד**" (ירמיהו לא, ג) וכנודע.

אחד בימין	אחד באמצע	אחד בשמאל
יוד הי ויו הי	יוד הי ויו הי	יוד הי ויו הי
ע"ב	ע"ב	ע"ב

ג' פעמים ע"ב עולים רי"ו גם כן כמנין יראה, וכמנין גבורה, ונמצא שורש היראה הוא חסד ואהבה ובכח זה יחזרו כל ישראל לשורשם ולמנוחתם לעבוד את ה' והיה ה' למלך, וז"ש:

והשב דבר על מכונו - כי כל עיקר העבודה להחזיר המלוכה והממשלה לה', להשיב הידיעה לנבראים מי ברא אותם ומה רוצה הוא מהם. ועוד נוסף הוא שבעבור ההכנה שתעשו במלכות יחזור ז"א קדישין ביוד קדוש שלו להזדווג בה, **והשב יוצר על מכונו** - היא המלכות הנקראת דבר ויחזרו בה כל המאורות והסגולות וגילויי עשר ספירות ותמלא החרבה ומלכותו בכל משלה אכי"ר.

אופן ט

בדרך דרש ופלפול ובעניין תיקון המלכות וקרוב מעט לדרך קודם

בהקדים מאמר רבותינו זיע"א (חגיגה יב.) **אמר רב זוטרא בר טוביא אמר רב בעשרה דברים נברא העולם:**

בחכמה - דכתיב (משלי ג, יט) **"ה' בחכמה יסד ארץ".**

ובתבונה - דכתיב (שם) **"כונן שמים בתבונה".**

ובדעת - דכתיב (שם) **"בדעתו תהומות נבקעו".**

בכח ובגבורה - דכתיב (תהילים סה, ז) **"מכין הרים בכוחו נאזר בגבורה".**

בגערה - דכתיב (איוב כו, יא) **"עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו".**

בצדק ובמשפט - דכתיב (תהילים כה, ו) **"זכור רחמיך ה' וחסדך מי מעולם המה".**

והנה הם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם (פרק אבות ה, א), והם אורות עשרה שבמלכות שממנה נתייסד העולם,, כי הנה כתיב **"מלכותך מלכות כל עולמים"** (תהילים קמה, יג) וכתוב עוד **"ומלכותו בכל משלה"** (תהילים קג, יט), משמע שמדת מלכות מדה כוללת כל המציאות.

והנה כן אלו עשרה דברים הנה הם עשרה ספירות שבספירת המלכות, כי הנה ספירת המלכות הנה יש לה חילוק מכל הספירות, כי היא נאצלה בסוד שורש בנקודה אחת בלבד והט' ספירות שבה הן בסוד תוספת ממה שמקבלת מהספירות שלמעלה, כי הנה בספירת המלכות מגיע עבודת הנבראים בכח האתערותא דלתתא, ואם זוכים מעשיהם הנה אז מצטרפין בה תשעה ספירות עליונות ונעשית קומה שלימה עבור היחוד והזיווג ונשלם הכל, אבל אם ח"ו חוטאים אזי מסתלקין ממנה התשעה עליונות שבה ונשארת נקודה שורשית אחת.

אמנם דע שעל ידי תיקון המלכות עושים אותה כלי לקבלה להיות נמשכים בה אורות עליונים מלמעלה למעלה, וזה סוד מארז"ל **"פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם"** (שה"ש רבה ה, ג), והיינו אתם תפתחו לי פתח כחודו של מחט היא בתיקון המלכות שהיא בנויה מט' ספירות עליונות על נקודה אחת שורשית, וז"ש כפתחו של "מחט", ר"ת מלכות חלקים ט, הם תשעה ספירות בנח"י שבה והרי היא עלמא תתאה נעשית לכלי, וז"ש ואני אפתח לכם וגו' תרעין עילאין שהם השפעות כח"ב דאצילות המאירים בפנים דזו"ן בסוד **"יאר ה' פניך אליך"** (במדבר ו, כה), היינו שנעשית המלכות כלי לקבל מקודש הקודשים כח"ב דאצילות.

ועכ"פ הנה הם עשרה ספירות במלכות, ועל זה הוא אומר במשנה **"בעשרה מאמרות נברא העולם וכו' והלא במאמר אחד יכול להיבראות"** (אבות ה, א), כאומר מאחר והמלכות כלולה מעשרה ספירות אם כן היה לו ית' לברא את העולם במלכות שהיא מאמר אחד כולל עשרה ספירות וכו' כך פירש בעל "מדרש שמואל" וע"ש.

ונבוא לדרוש על פי זה ביאור המשנה.

עשר ספירות - שבמלכות דאצילות בהם נברא העולם והם **בלימה** - שהוא אותיות בלי מ"ה כאומר שהם ספירות הבאות לה למלכות בסוד תוספת, והם בלי מ"ה שהוא הז"א הנקרא שם הויה במילוי אלפין העולה אדם שהוא ז"א, וזו המלכות היא בלי מ"ה הוא ז"א היא כלולה מעשרה ספירות ובהם נברא העולם ואשר היא מאמר אחד בפני עצמו, והכוונה שעיקר מציאות שלה היא מאמר אחד בפני עצמו שהוא נקודה שורשית של המלכות שנאצל בבחינת שורש, כי השאר הם לה תוספת ועשוי להסתלק ח"ו בעת הפגם והמיעוט ולהשתלם ולבוא בסוד מש"כ **"אמלאה החרבה"** (יחזקאל כו, ב), כי המלכות החרבה תתמלא בכח

עליון ותקבל אור מן ג"ר דאצילות, כי "**מלך אסור ברהטים**" (סיס"ס ז, ו) כתיב שמדת מלכות מקבלת אורות מן רהיטי מוחין ועל כן היא מאמר אחד באמת.

ומאחר שהוא כן היה לי לחשוב שמאחר והיות התשעה ספירות תוספות לה למלכות הנה הם העיקר שבה, והראיה לזה שכל עיקר העבודה של התחתונים הוא להמשיך לה אותם תשעה ספירות שמסתלקין ממנה, ואם כן הם בה העיקר ונקודה שורשית היא טפלה להם, על זאת משיב **עשר ולא תשע** - כי הגם שהם נמשכים והולכים עכ"ז דע שהם עשר באמת והם כולם בסוד אצילות ואין רע בהם, וגם המלכות עצמה נקודה שורשית אין היא יורדת לבי"ע כי אם מלכות דמלכות לבד, והנה נודע היות מלכות דמלכות דאצילות יורדת להתפשט בבי"ע להוציא כל המציאות וכן הוא בעת המיעוט, ונמצא היות התשעה ספירות שבאים בתוספת ונקודתה השורשית הנה הם יחד עשר, ועם מלכות דמלכות המתפשטת בבי"ע וכו' ושמא תחשוב שהיא בחינה נוספת על העשרה מאחר שבמלכות שבאצילות נאמר "**לא יגורך רע**" (תהילים ה, ה) אמנם על מלכות שבמלכות נאמר "**קומי צאי לך**" (סיס"ס ב, י) ואם כן הם אחד עשר, על זאת משיב ואומר שאין הדבר כך ח"ו ז"ש **עשר ולא אחת עשרה**.

והגם שכתיב "**ה' בחכמה יסד ארץ**" (משלי ג, יט) "**ואבא יסד ברתא**" (זהר ח"ג רמו ב), ואם כן שורש המלכות בחכמה אבא, ואם כן יש לה למלכות סמיכה עצומה למעלה באבא עילאה, ואבא הרי זיווגו תדיר באמא עילאה בינה והם "**כחדא נפקין וכחדא שריין**", ואם כן יש לה למלכות סמיכה עצומה גם מבינה אמא עילאה וכמובא בע"ח שער הכללים פ"א שהמלכות נעשית מהאור שנפל מאמא יעו"ש, וז"ש:

הבן בחכמה וחכם בבינה - כאומר מאחר ששורש הבן הוא אותיות ה' היא נוקבא, ב"ן הוא הויה במילוי ההי"ן העולה ב"ן שבנוקבא ואשר יש בו תשעה אותיות כזה: **יוד' הה' וו הה'**, והרי **הבן בחכמה** - שורשו בחכמה כי אבא יסד ברתא וגם זיווגו תדיר בבינה **וחכם בבינה** - ואם כן הייתי חושב לומר שמאחר שהיא תשע ספירות נוספות בה ונקודה שורשית שבה אין מונים מאחר שהוא כמו טפל לתשעה עליונים וא"כ נצרך לתשע הנזכרים את חכמה ובינה על שם יניקתם משם וכן כהנה תמיהות למי שאין מבין חכמה קדושה זו ולא השיגה שיש לו תמיהות רבות, על זאת הוא אמר **בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר** - היינו משפטי החכמה הזאת וכן המלכות עצמה כי "**דַּבֶּר אחד לדור**" (סנהדרין ח.) שהוא על שם מלכות (כמבואר בלקוטי מוהר"ן ה, ג) צריך אתה להעמיד דבר **על בוריו** - כפי דברי החכמה הקדושה הזו, כי אין חילוקי המדריגות והערכין עושים פירוד אצל הזך בשכלו והישר ברוחו כי הוא מבין שיסבול זה את זה ולא יביא אותו ח"ו לספקות ולבלבולים באמונה וביחוד ח"ו וז"ש **והשב יוצר על מכונו**.

אופן י

בענין תיקון פרצוף ז"א

עשר ספירות - שהם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, והם עשרה מאמרות כמו שבאים בז"א (כביאור הרמ"ז זיע"א למסנה "בעשרה מאמרות") הנקרא "פז", אשר הוא סוד מאמר הכתוב "**ראשו כתם פז**" (סיס"ס ה, יא), והם סוד שם מ"ה שבז"א הנקרא "אדם" העולה מ"ה שהוא הוי"ה דאלפין, וזה השם מ"ה ועוד מ"ב אותיות דפשוט ומלא ומלא דמלא דמ"ה בפנימיות בז"א כמבואר בסידור הרב היר"א זיע"א ח"א דף 368 כזה:

יוד', הא, ואו, הא עולה מ"ה

פשוט ומלא: **יהוה, יוד', הא, ואו, הא**

ומלא דמלא דיוד: **יוד', ואו, דלת**

מלא דמלא דהא: **הא, אלף**

מלא דמלא דואו: **ואו, אלף, ואו**

מלא דמלא דהא: **הא, אלף**

ועם מ"ב אותיות הנזכרות יעלה הכל פ"ז שבז"א, ואם כן פ"ז הוא בז"א, והנה כן עשרה ספירות שהם מאמרות כמו שהם באים בז"א הם **בלימה** - העולה "פז" הנזכרים שבזעיר אנפין. והנה הז"א הוא בן תשעה ספירות, והמלכות משלימתו לעשרה, וכמבואר בכוונת קריאת שמע בתיבת "אחד" דשם כתב רבנו זיע"א (עיין בסידור כרך סיר"ל זיע"ל ח"ל דף 417) וז"ל: **א"ח ט' ספירות דז"א שבו שם מ"ה יוד, הא, ואו, הא עכ"ל.** וגם עוד מובא בשער הכוונות דרוש הנזכר שהנה ז"א הוא אח לנוקבא וע"ש.

והנה כן ז"א הוא בן תשעה ספירות כי מלכות שהיתה בראשית אחותו נעשית לו בת זיווגו ומשלימתו לעשרה, וז"ש:

עשר ולא תשע - שהגם שבעניין הנזכר נתבאר שהם תשע וכנ"ל, הנה עכ"ז אין הז"א חסר מן עשרה ספירות והם עשר ולא תשע כנזכר במשנה, והגם שהמלכות כי גם המלכות היא בבחינת מקבל הנה עכ"ז הרי היא עיקר ושורש מדת ההשפע כאשר היא משפעת לעולמות התחתונים אשר הם אחוזים ותלוים בה, אכן בעצמותה שבאצילות היא גם בבחינת משפיע, והיה לי לחשוב שאם כן הרי הז"א לא חסר עשרה ספירות והמלכות משלימתו לעשרה, ואם כן הם אחד עשר ספירות ולזאת בא ואומר **עשר ולא אחת עשרה** - כי אין הדבר כך ח"ו וגם אחדות המלכות עימו הוא אחדות גמור, וגם נעשים כל העשרה ספירות שבז"א בבחינת זכר ומשפיע, וכל כח המלכות נוקבא ומלכות, ועל כן הם בהתכללות גמור של עשר ספירות ממש, כי העשירית דז"א היא בבחינת משפיע וזכר לערך המלכות.

והנה הז"א הגם שהוא בן עשר ספירות, הנה הוא נאצל תחילה בן ו"ק והג"ר באים אליו בסוד תוספת, ועיקר העבודה בז"א הם בפרצופי המוחין שבו, וז"ש:

הבן בחכמה וחכם בבינה - שהם ב' פרצופי המוחין חכמה ובינה הנתקנים בימות החול ושבת, ובאלו ב' פרצופי המוחין הם בחינות אחור ופנים בכל אחד בינה היא בחינת אחור לערך החכמה הנקרא פנים, וז"ש:

הבן בחכמה וחכם בבינה - הוא בחינת פנים שבאחור, וכנודע עניין זה **בחון בהם וחקור מהם** - בעבודה ובכוונת התפילה והעבודה, **והעמד דבר על בוריו** - היא המלכות ליחד אותה במקומה עם ז"א בכח המוחין הבאים לז"א, **והשב יוצר** - הוא תיקון הז"א הנקרא יוצר שהוא יצירה שהוא לערך ז"א כי עשיה היא מלכות, יצירה ז"א, בריאה נשמה, וחיה אצילות, וכנודע זה ואם כן אתה השב הז"א להיות כמו קודם החטא שהוא במקום אריך, וז"ש: **והשב יוצר על מכונו.**

אופן יא

ביאור ע"פ סדרי הכוונות

כתב הרב שר שלום זלה"ה (סידור כרך סיר"ל זיע"ל ח"ג דף 304): **ויכוין שהאכילה זו נמשכת מהארת המוחין דז"א, ומפה דז"א דרך פה הנוקבא, ומל"ב נתיבות חכמה שבו אשר הם מאירים בל"ב שינים שבפה האדם ועל ידי זה טוחן ולועס האכילה** עכ"ל. וכתב עוד שם בהמשך (דף 310) וזה תמצית דבריו שם שהנה הם ב' בחינות:

אחורים דע"ב - יוד. יוד הי. יוד הי ויו. יוד הי ויו הי - חכמה.

אחורים דס"ג - יוד. יוד הי. יוד הי ואו. יוד הי ואו הי - בינה.

ושניהם גימטריא שן.

והם בחינת אות **א** בציור י"ו למעלה ו"י למטה, כיון היות אות ו' שבאלכסון אות **א'** היא נחלקת לב' ווין, והם אות ו' עליון ואות ו' תחתון, ונמצא הם אות י"ו למעלה ואות י"ו למטה כזה: **אא** שהם עולים כמנין **ל"ב שיניים**, והם **ל"ב נתיבות החכמה** שעל ידם נעשה הבירור.

והנה הם חמישה כוונות הנרמזות באכילה, והם סוד **מ"ו נ"ח לח"ם ד"ק פ"ד**. והנה כונה ראשונה מן חמשה כוונת אכילה היא מ"ו ושניה היא נ"ח, וזה סדר כוונת מ"ו:

הנה הם ב' מיני אלפין והם אות **אל"ף** בציור **יוי** ואות **אל"ף** בציור **יו"ד**, והם סוד חכמה ובינה.

והנה **חכמה** היא סוד אות **אל"ף** בציור זה: אות אלף בציור **יוי** גימטריא **כ"ו** הוא רומז **ללחי העליון**.

ואות **א'** שניה בציור **יו"ד** כזה: עולה כמנין **כ'** הוא סוד **לחי תחתון** הוא **בינה**.

ושניהם גימטריא **מ"ו** שהוא מילוי **דע"ב** והם חכמה ובינה דאבא, כי **"כולא במחשבה אתברירו"** (זוהר פקודי רנד), כזה: **וד. י. יוי** לחי תחתון בינה דאבא.

וכוונה שניה **נ"ח** היא **י"ו** למעלה **ו"י** למטה כי אות **אלף** נחלקת **י"ו** למעלה **י"ו** למטה שניהם עולים כמנין **ל"ב**.

וכן אות **א'** השניה שהיא בציור **י"ו** למעלה **ו"י** למטה גימטריא **כ"ו** שניהם עולים כמנין **אל יהוה** עה"כ וגימטריא **נ"ח** גימטריא **אוכל** הנרמז בלחיים.

והנה כ"ו חצאיים תחתונים שבזו האלף העולה **כ"ו** הנה חצאים תחתונים דאלף הוא סוד **הבן בחכמה - איההיוהה** והכוונה בזה לכלול חצי תחתון דאלף ראשונה בחצי התחתון דאלף שניה.

וכן באלף ראשונה **יווי** גימטריא ל"ב חצאים עליונים **יאההויהה** והוא סוד **חכם בבינה** - והכוונה לכלול חצי העליון דאלף ראשונה בחצי העליון דאלף שניה יעו"ש.

ואין ברצוני להאריך כעת בביאור הכוונות הנזכרות מלבד מה ששייך למשנה במה שאמרו **הבן בחכמה וחכם בבינה**.

והעניין הוא שהנה נראה מדברי רבנו זלה"ה פרק ז' משער דרושי הצלם שהבינות דאבא ואמא מזדווגים תחילה ואח"כ חכמות דאבא ואמא, ואם כן מש"כ **הבן בחכמה** - רוצה לומר צריך לשתף בינה בחכמה, דרוצה לומר בינות דאבא ואמא הנקראים בשם מוחין דאימא, כי תחילה מקבל הז"א מוחין דבינות דאבא ואמא הנקרא מוחין דאימא בערך המוחין דחכמות דאבא ואמא אלא ששניהם הם מוחין גמורים דאבא ואמא כל אחד משניהם (ועיין כל זה בדברי הרב תו"ח זלה"ה דף קס"ט).

ועל פי זה נבוא לבאר המשנה הקדושה הזו ונעטר לאבינו שבשמים וישמח בנו. בהקדים שהנה שם עולם הוא רומז על בחינת ז"א, והבורא עולם היינו שם הכח והמדריגה שממנה נמשך ההנהגה בז"א הוא חכמה, על ידי שמזדווג עם הבינה ונותן בה טיפה כלולה מחומר וצורה, שהיא הכ"ב אותיות עם הבל דגרמי, ומצטיירת על ידי אימא שהיא סוד תגין נפש דאותיות, ואחר כך אבא נמשכים ממנו עשר ספירות אמיתיות הנקראים עשר ספירות בלימה שהם הרוח, שהם הנקודות דחכמה עילאה הנקראים "נקודה עילאה" ועל שמה נקראים נקודות והוא הנקרא שם מ"ה מלגאו (עיין בע"ח שער ענת"א פרק ה' ופרק ו' הכל באריכות).

גם עוד נודע כי **"כולא במחשבה אתברירו"** (זוהר פקודי רנד), והבירור הוא על ידי שם מ"ה החדש והוא הנקרא נקודות. נמצאנו למדים שבנין זו"ן הוא כ"ב אותיות ועשר ספירות כי הם נכללים בחכמה שבה איתכללת כ"ב אתוון בכלל ההבל דגרמי, וכללות נפשם כולם תחת כ"ב אתוון ועשר אמירן שהם רוח עשר ספירות בלימה הנקרא רוח ונקודות.

ומעתה נבאר המשנה על פי זה:

עשר ספירות בלימה - יש בז"א הנקרא עולם, הנה הם נמשכו לו מן אבא חכמה על ידי זיווגו עם הבינה אמא, והוא נותן בטיפה הזו חומר וצורה שהיא כ"ב אותיות עם הבל דגרמי, ורמוז בתיבת "בלימה" אשר יש בו אותיות "הבל מי" היא אימא הנקראת "מי", וגם הוא עולה כמנין חמשים שערי בינה שהיא אימא אשר מקבלת טיפה הנ"ל ומצטיירת על ידיה, והיא לערך תגין ונפש דאותיות וכנ"ל, והז"א הנקרא מ"ה וגם אור מ"ה החדש אשר בכוחן נעשה הבירור הוא רמוז גם בתיבת בלימה שהוא בלי מה, ו"בלי" עולה מ"ב שהוא כללות שם בן מ"ב שביצירה דכל עולם שהוא ז"א כמובא בכוונת ברכת הלבנה יעו"ש.

ועכ"פ הנה **עשר ספירות** - דז"א הנקרא עולם, שהם עשר ספירות אמיתיות הנמשכים מאבא חכמה עילאה הנקרא "נקודה עילאה" ונקרא שם מ"ה מלגאו,

הם נקראים בשם **בלימה**, הנה הם בשלימות הנרצה לתיקון בנין ז"א שהוא שלימות. והנה נודע היות ז"א ט' ספירות, כמובא בכוונת "אחד" דקריאת שמע וז"ל: **א"ח ט"ס דז"א שבו שם מ"ה** עכל"ה, ואם כן היה לי לבא ולסבור שמאחר והוא בן תשעה ספירות וחסר ממנו ספירה עשירית מלכות, לזאת משיב שאין הדבר כן, וז"ש:

עשר ספירות - הם בז"א שבו שם מ"ה אשר בו עשרה עשרה אותיות, הגם שהוא בן ט' ספירות לעומת המלכות המשלימתו לעשרה, עכ"ז אין הוא חסר ממנה, וז"ש **עשר ספירות ולא תשע** - ומובן.

ונבא לדרוש זה גם בספירת המלכות עצמה, עם שכבר נתבאר דרך זה במשניות בדרכים הקודמים עכ"ז אין בית מדרש ללא חידוש.

עשר ספירות - דווקא **ולא תשע** - כמו שיצאת המלכות תחילה בעלת נקודה אחת שורשית וט' נוספו לה ומסתלקים בעת המיעוט, וגם עוד בסוד המובא בדברי רבנו זלה"ה שיצאת בעלת תשעה וכו', וזהו עניין ט' אותיות דשם ב"ן שבמלכות נפש אשר בו היה השבירה כמובא, והמלכות היא העשירית לז"א והוא בן תשע ספירות מזדווג עימה ונשלם לעשרה, וכדי שלא נחשוב שמא ח"ו המלכות היא יוצאת דופן ח"ו או יוצאת מגבול עשר ספירות שבאצילות, לזאת אומר שהיא עשר ולא תשע.

ולא תחשוב שמה הם י"א, כי הגם שנפלו בשביה"כ הז' תחתונות שבז"א וגם אחוריים דאבא ודאמא ודישראל סבא, וסך כולם הם אחת עשרה בסוד י"א ארורים שכתוב בתורה, וכן אחד עשר יום מחורב, וכן אחד עשר סממני הקטורת וכו', והם שאמרו מה שכתוב **"אי אלהימו צור חסיו בו"** (דברים לב, לז), עם כל זאת לעולם באמת אין הז"א אלא בן עשר ספירות ומלכות עשירית לו, וז"ש **עשר ולא אחת עשרה**.

והגם שנאצל בן ו"ק וג"ר נוספים בו, עם כל זאת אין הוא חסר ח"ו מן עשר ספירות, והראיה מתינוק בן יומו שגם שהוא במדריגת עיבור או יניקה עכ"ז הוא בעל גלגלת וגוף וכללות כל איברי הגדול, אלא שעכשיו הם קטנים וכו' ומובן, אלא שעבור תיקון העולם נאצל בן ו"ק ומקבל ג"ר, וכאשר גורם ח"ו העוון מסתלק כדי שלא ישחת העולם ח"ו, וז"א יש בו נרנח"י בפני עצמו עם כל זאת נחשב לנ"ר שהם זו"ן ומקבל נח"י ממה שמעליו.

והנה בתחילה נמשכו לו המוחין מן ישסו"ת ואח"כ מאבא ואמא עילאין, ובתחילה בינות דאבא ואמא הם מזדווגים תחילה, וז"ש:

הבן בחכמה - כי תחילה מקבל הז"א מוחין דבינות דאבא ואמא, הנקרא מוחין דאימא ונקרא נשמה.

ואח"כ **וחכם בבינה** - הוא סוד זיווג חכמות דאבא ואמא והמשכת המוחין דחכמות הנ"ל הנקראים מוחין דאבא, ונקרא חיה.

בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו - היא המלכות.

והשב יוצר על מכונו - הוא הז"א להזדווג עימה ולקבל מוחין מישסו"ת ומן אבא ואמא עילאין ומן אריך אנפין, באורך נראה אור שהוא תשלום מוחין נח"י, ונשלם הביאור.

ביאור בסוד עניין התכללות והתקשרות

דע שאין לך ספירה ופרצוף שאינה כלולה מכל העולמות והפרצופים, וז"ש:

הבן בחכמה - רוצה לומר התכלל כוחה של הבינה בחכמה שבה להיות בינה בחכמה, וא"כ שהבינה נמצאת בחכמה.

וחכם בבינה - להורות בא שהחכמה נמצאת בבינה, כי בינה שבחכמה הלך להיות חכמה בבינה, והיינו שכל אחד מהם נמצא כלול מחבירו.

גם עוד אבא ואמא העומדים בימין ושמאל ומתחברין דא בדא, כי הנה אבא העומד לימין דאריך אנפין הנה עצמותו הוא אריך אנפין כי הוא נעשה מחכמה דבינה דמ"ה וז"א דחכמה דב"ן, וכן על דרך

זה ישראל סבא שתחת אבא ואמא איקרי כי הוא ז"א דחכמה דמ"ה ומלכות דחכמה דב"ן, וכנגדם בשמאל אמא עילאה בינה דבינה דמ"ה, וז"א דבינה דב"ן, ונקראת בערך הכולל ישסו"ת עילאין, ותבונה שתחתיה נעשית ממלכות דחכמה דמ"ה ומלכות דבינה דב"ן וכנודע, והרי **הבן בחכמה וחכם בבינה** - ומובן.

משנה ה

עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית עומק טוב ועומק רע עומק רום ועומק תחת עומק מזרח ועומק מערב עומק צפון ועומק דרום אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם [מ](ב)מעון קדשו עד עדי עד:

המאור הגדול

עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף - בא ללמד שאלו עשר ספירות אין להם מהות והם מלאים מכל טוב שרצה אין סוף ב"ה להטיב לבריותיו, אשר שם אלו עשרה ספירות כעין ממוצעים בינו לבין העולמות וכל אשר בהם, ונעשו בבחינת "מידות" וגבולים כדי שיוכלו הנבראים לקבל אורו, ועל כן נקראו הספירות "מדות" כי הם עשרה במספר כללי ולא יותר, גם זה חסד וזה בינה וכו' הן בבחינת מידות וגבולים ושיעורים לערך העולמות והנבראים אשר נמשכו מאיתם ואשר היא מונהגת מהם.

אמנם מצד אורו הגדול והנורא והנפלא הנגלה בהם אין להם סוף כמו שהוא ית"ש אין לו סוף, ועל כן הם בלי מהות ונקראות בלימה כי אי אפשר לשער ולהבין בשכל אנושי ב' בחינות אלו איך הם כי אין שכל האנושי יכול להבין ולהשיג עניין זה, כי הוא עניין עמוק עמוק מי ימצאנו, וזה סוד מש"כ **"ממעמקים קראתיך"** (תהילים קל, ח), שהם עשרה עומקים שהם סוד **"אתר גניז הוא לעילא והוא עמיקא דבירא ומהאי נפקין נחלין ומבועין לכל עיבר"** (זוה"ק דף ע.), וכתוב שם **"תא חזי קב"ה אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא דאתעטר בהו ומתלבש בהו והוא אינון ואינון הוא כשלהובא דאחידא בגומרא ולית תמן פרודא"** עכ"ל הזוה"ק שם, וכנגד אלו הוא מש"כ במשנה דידן ע"כ, וז"ש:

עשר ספירות בלימה - בלי מהות ובלי אפשר להבין עניינם הפנימי ובא לבאר מדוע, וז"ש:

מדתן עשר שאין להם סוף - כי הם עשרה מדות וזה חסד וזה דין והם עשרה וכו', ועכ"ז אין להם סוף ח"ו, והם עניין עמוק עמוק מי ימצאנו ועל כן אנו מכנים בכללן עשרה עומקים והם:

עומק ראשית - כתר שהוא תחילת כל הדרגין נעוץ תחילתן בסופן.

עומק אחרית - מלכות, שהיא סופא דכל דרגין, נעוץ סופן בתחילתן בסוד **"אני ראשון אף אני אחרון"** (ישעיהו מח, יב).

עומק טוב - סוד אבא חכמה שממנו הטוב נמשך אל צד הימין וחסד.

ועומק רע - סוד אמא בינה, דדינין מתערין מינה אל השמאל, ואשר ממנו נמשך מדת רע לרשעים, וכמה שיורדים ומשתלשלים נעשים רעים וקשים מדת הדין והגבורה.

והנה המשפיעים לב' עומקים אלו חסד וגבורה, כי חסד הוא תחת אבא חכמה עומק טוב, וגבורה הוא תחת אמא בינה עומק רע.

עומק רום - הוא הנצח כי כן נצח הוא מדת חסד הנדמה לדין ועולה לרום במידת הניצחון.

ועומק תחת - הוא ההוד הוא מדת הדין הנדמה לטוב, ויורד עד שאול תחתית בסוד **"כל היום דוה"** (איכה ה, יג), וכן **"והודי נהפר עלי למשחית"** (דניאל י, ח). גם הם בסוד השחקים ששוחקים מ"ן זה למעלה מזה בבחינת **"רחיים ורכב"** (יחזקאל מז, ג) דאיהיו בנצח ואיהו בהוד, כמובא בכוונת נר חנוכה ועוד איזה מקומן.

עומק מזרח - הוא תפארת.

עומק מערב - הוא היסוד אשר בו מתערבים החסדים והגבורות, ונקרא מחמת כן מערב ונקרא גם בשם "כל" להורות על "כללות" החמשה קצוות כי כן "כל" עולה חמישים שהם חמשה הנ"ל כל א' כלול מעשר.

עומק צפון - גבורה.

עומק דרום - חסד.

והגם שהם המאירים ומשפיעים בכל אלו קצוות ועשרה עומקים, הנה אין הם ח"ו רשות בפני עצמן, אלא **אדון יחיד אל מלך נאמן מולך בכולם ממעון קדשו עד עדי עד.**

הנה אחר כותבי הנז"ל נזכרתי שכבר מובא בכוונות (בעשרת ימי תשובה) סדר אלו עומקים ומה פירש בהם רבנו זלה"ה, וכמעט שגנזתי ביאור הנ"ל כי היה קשה לי לעבור על דברי רבי האר"י זלה"ה לפרש פירוש אחר ח"ו, אמנם אחר כמה מחשבות וכו' הוברר לי שהוא אמת גם כן, ועוד ומפני שהכל הולך אל מקום אחד כמובן למשכיל, לכן איני משמיט אלו הדברים שכתבתי בעניותין גם אני משם חכמים וסופרים. עכשיו האיר עיני חברי אמ"פ הי"ו שכן פירש רבי משה דוד ואלי זלה"ה, ותודה לאל שזכיתי לכוין לדברי קודשו והוא רב מובהק לי זיע"א מתוך ספריו היקרים, ובוודאי שאין לחשוש עליו שהוא מפרש היפך האר"י זלה"ה, אלא שכמה פנים לפנים יש לכל בחינה ועולם, כמבואר בדבריו על כוונת האתרוג, שפירש מה שנראה אחר מרן האר"י זלה"ה, ויישב הוא ז"ל העניין בנחת וטוב טעם ודעת.

ואלו סדר העומקים מדברי קדשו של רבנו האר"י זלה"ה במזמור ממעקים דעשרת ימי תשובה: **עומק ראשית** - כתר.

עומק ראשית - חכמה.

עומק אחרית - בינה.

עומק טוב ורע - דעת.

עומק דרום - חסד.

עומק צפון - גבורה.

עומק מזרח - תפארת.

עומק רום ותחת - נצח והוד.

עומק מערב - יסוד.

עומק מערב - מלכות.

ונלע"ד לדרוש שהנה **"עומק"** עולה כמספר **גבורה**, והנה אלו בחינות "עומק" הם כעין השיעור שנעשה בכל ספירה העושה כעין הציור והכלי והעומק שלו להיות מידה כזו או אחרת ועל כן עומק עולה כמנין הנ"ל להורות על זה.

והנה אין זה ח"ו גבורה שהיא כח רע ח"ו, אלא כח המגביל והוא זהב טוב, וע"כ עולה מספר גבורה כמנין ג' פעמים ע"ב העולה חסד, כי כן נמשך ממדת החסד שלו ית"ש להטיב לבני אדם בכח מעשיהם הם עצמם, ומעניין זה נמשך מדת **הגבורה** העולה **רי"ו** לעשות הגבלה להביא הנהגת שכר ועונש.

ונבא לפרש עוד סוד בענין העומקים העשרה ע"פ מש"כ הרב החכם הקדוש רבי דוד פארדו זיע"א בספר משכיל לדוד פרשת בהעלותך, וזה קיצור לשונו: כתיב בפתח אליהו ז"ל חד אריך וחד קציר וחד בינוני. האריך הוא החסד, הקצר הוא הגבורה סוד הצמצום, והבינוני קו אמצעי. והם: דרום חסד, צפון גבורה, מזרח תפארת שעולה אל הדעת, מערב יסוד שהוא על המשכן היינו המלכות. עומק רום ועומק תחת הם נצח והוד דנפקי מת"ת שבו שם הוי"ה, וזש"כ **"וענן ה' עליהם יומם"** (במדבר י, לד), וכתיב **"ועננך עומד עליהם"** (שמות יג, כא), וכתיב **"כי ענן ה' על המשכן"** (שמות מ, לח) ע"כ.

משנה ו

עשר ספירות בלי מה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם קץ ודברו בהן ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

המאור הגדול

אופן א

עשר ספירות בלי מה - בלא מהות וגשם ולא דבר מעניני וגדר הגשם, וכל מה שדיברו בהם עניני מידות וגבולים ושיעורים וכו' הוא מצד השפעתן אל המקבלים והתחתונים אשר נגדרו ונמשכו מהם, אלא שלגבי האין סוף ב"ה הפשוט הם נחשבו למורכבים ולבעלי מידות וגבולין, ועל כן הם בלי מהות וגדר גשמי התופס מקום, עם שהם קיימים ונמצאים, ואדרבא כל מקום העולם הוא בתוכן ומהשפעתן כי אור אין סוף ב"ה מתגלה בהם ופועל על ידיהם, והם כמו כלים ולבושים אליו, ואין בשכל אנושי להבין מי מה איך וכמה.

אמנם יציאתם הם בחינת אור זוהר קדמון הנגלה והנמשך מזיו כבודו הנעלם ונעשה כעין לבוש וציפוי זהב טהור מבהיק בלובן וזוהר על אור רצונו, ונעשה כעין בחינת עיבוי לגודל הפלאת האור הנורא והנעלם הנגלה בו, והנעשה כעין אור בעששית וכעין אור השמש בערפל כי **"ה' אמר לשכון בערפל"** (דברי הימים ב ו, ח) להאיר לארץ ולדרים עליה, כן כדמיון זה למעלה מן החושים הגשמים, אלא רק בדמיון מזוכך נוכל להבין ולהמשיל הדבר הנורא והנפלא ההוא איך ומה הם מעשי הספירות הקדושות הנאצלות מזיו כבודו מבהיקות זוהר קדמון נגלה האור הסובב על האַין הנורא והנפלא שאין לו שם ורק ידענו ממציאותו ואין לנו כח לידע בו רק ממעשיך הכרנוך, ומן זה אור הנורא "הסובב" ואשר הוא מגלה רצונו ומעשיו ומידותיו ואנו מכנים אותם בשם כתר, חכמה, בינה, דעת, חסד וגבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות, והם כעין לבוש וציפוי אותו זיו העולם ועם כל זאת אין הם נראים לגודל מהירות וזריזות התפשטות אורן שהוא למעלה מן גדר הגשם והזמן, ואין בשכל אנושי להבין ולתאר זה.

אמנם ממעשי חכמת יצירת המלאכים ודמיון יצירה שלהם המבוארים בדברי הנביאים ע"ה ובמדרשים ובדרז"ל תוכל להמשיל מעט מזעיר עניין נורא ונפלא זה, כי המלאכים נחצבו מן אורות מלבושי הספירות וכמו שרמז אליהו הנביא זכור לטוב בפתח אליהו בהקדמת התיקונים **"לבושין תקינת לון"** (לאלו הספירה ספירות) וגו' **"וכמה גופין תקינת לון"** וגו' **"כל ספירן כל חד אית ליה שם ידיע ובהון אתקריאו מלאכיא"**, כי מן לבושי הספירות שנקראו בחינות גופים לערך המלבוש שעליהם, הנה מהם נחצבו המלאכים ועל כן קרוב דמיון טבעם של מלאכים בעניין יצירה שלהם קרוב מעט לענין הנזכר עם שאין הם ח"ו אותו מהות.

ועל המלאכים וחיות הקודש אומר הנביא (יחזקאל ח, יד) **"והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק"**, ואומר עליו תרגום יונתן ע"ה וז"ל **ובריתא באשתלחותהין למעבד רעות רבונהן דאשרי שכנתיה במרומא עלא מנהן באגפא עינא למחזי חזרן ומקפן ומכסן ית עלמא ותיבין בריתא כחדא וקלילן כחיזו בקרא** עכ"ל.

באופן שאלו הבריות הנקראים "חיות הקודש" על שם החיות וכח החיים שבהם נקראו כך, הנה הם כעין צופים ורואים ומציצים ברקיע שמעליהם אשר הוא כעין סובב על אור השכינה, והם רצים להביט באור שכינה שמעליהם, ומכח הזיו הנורא והנפלא הזה אין בכחם להיות צופים כל כך והם נרתעים מפני השכינה שלמעלה מן הרקיע וממהרים להשיב ראשן (כמובא בס ברס"י זי"ח), ומקבלים מזה הצפיה והראיה רצון השולח ומיד הם רצים ואצים ומהירותן כמראה הבזק, והם רצים ממקום למקום וחזרו למקומם במהירות רב כברק הזה המבריק ומתכנס מהר ומעט תשיגנו הראות (מלודת דוד), ומראה גוון הבזק הוא כגוון אש היוצא מן הנקבים שביורה, והכלי אשר בתוכו מזקקין הזהב והאש היוצאת משם צבועה בגוונים וכו' וכהנה כמה

וכמה נמצאו בדרז"ל ובמפרשים על המשך נבואת יחזקאל ע"ה בפרק א' יעו"ש.

והנה כתות המלאכים אשר כללם הוא בעולם היצירה הם הרצים ושבים לעשות רצון היושב על כסא הכבוד, הוא אור הכבוד הנגלה בכסא הכבוד שבעולם הבריאה, ומעתה יובן פשט לשון המשנה הקדושה הזו, כי בא להורות וללמד על מעשה הספירות הנז"ל שהם בלי מהות וכו'. אמנם הנלמד ממעשי המלאכים שנחצבו מן לבושי אלו הספירות נוכל לדמות ולהבין מעט ובדרך של רצוא ושוב, וז"ש:

עשר ספירות בלי מה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להן קץ ודברו בהן ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים - והיינו כעין שנתבאר לנו שאלו חיות הקודש והמלאכים הנה הם אצים ורצים לעשות רצון קונם ומלאכתם, ונקראו בשם מלאכים מלשון "מלאכה", כי כל רצונם הוא לעשות רצון קונם והם משתחוים לפני כסא כבודו, כי הוא הבחינה שמעליהם ונקרא "רקיע" שמעליהם ואשר עליו נגלה כסא כבודו, ונקרא בשם "כסא" מלשון "כיסוי" כי כשהאדם יושב הוא נכסה בחצי גופו, והם מציצים וצופים בדרך של רצוא ושוב ברקיע שעליהם שהוא "פרוכת המסך" שמעליהם, ואשר בו נגלה "מאמר" הוא ציווי היוצא מן "הכבוד" הנגלה בכסוי זה הוא מלכות דאצילות הנגלה בכסא שבעולם הבריאה, ויוצא הציווי לאלו המלאכים כשהוא נגלם על זה הרקיע ומבעד לאותם "חלוני רקיע", והם משתחווים כאדם המשתחווה לפני המלך ואץ רץ לעשות רצונו ושליחותו, כן הם כמראה הברק וכסופה הם רודפים לעשות רצון קונם ולפני כסאו הם משתחוים וכו', כן תעלה בדעתך למעלה למעלה באלו הספירות הקדושות.

והנה הם **עשר** - במספר ונקראו בכינוי **ספירות** - מלשון אבן ספיר שהם כינוי לאורות וגילויים ממנו ית"ש אשר נגלו מבהיקות זהר קדמון - מבהיקות זיו קדוש (ר"ת בז"ק).

והנה הם נעשים כעין לבוש וציפוי זהב טהור לרצון ואור עליון הנעלם ואין שום השגה בו ובגילויו בהם, ועל זה נאמר **"ישת חושך סתרו"** (תהילים יח, יב), ואין בכח מוח ושכל האנושי להשיג זה ועל כן הם **בלי מה** - כי אין מציאותו כמהות אפילו הרוחניים המלאכים וכו', ועל כן גם הספירות הם כן, ועל זה הוא אומר "בלי מה", ועל שם שהם כעין לבוש וציפוי אור הנ"ל אומר **צפייתן כמראה הבזק** - כי בז"ק ר"ת בוהק זהר קדמון שאין לו מהות, אשר מהם נעשה ונמשך אור הספירות אשר הם לבוש וציפוי לרצון העליון, ועל כן הגם שהם בבחינת "מידות ושיעורים" לערך אין סוף, הנה הוא מתגלה ומאיר ופועל בתוכם ועליהם הם מתפשטים לאין קץ, וז"ש: **ותכליתן אין להם קץ.**

ודברו בהן ברצוא ושוב:

ביאור א' - על פי פשוטו שלגודל העלמם והפלאתם גם כשדברו מהם הנביאים והחכמים ע"ה הנה דברו בהם בדרך של "רצוא ושוב" לבד כי אין בהם מהות ותואר כתואר הגשמי, ואין בשכל אנושי להבינם ולהשיגם, ועל כל מה שדיברו בהם לא דיברו אלא ברצוא ושוב.

וביאור ב' - בדרך סוד, הנה "דיבור" הוא מורה על גילוי הרצון ומחשבה שהיה גלום בפנימיות והדיבור מוציאו מן הכח אל הפועל. והנה גילוי רצון האין סוף הנקרא דיבור הנעשה ב"**מלכות פה**" (כמ"ש בפתח אליהו זכור לטוב זיע"א) הוא מלכות דאין סוף - הנה "דיבור" המאציל באלו הספירות הוא בדרך של "רצוא ושוב", שהם כינוי לגילוי אור ישר הנקרא "רצוא" ואור חוזר הנקרא "שוב" שהוא אור החוזר והשב מן אותו בחינת מסך הנעשה מעל כלי המלכות של כל בחינה ודרגא, והוא מעלה אור חוזר המלביש על אור ישר ונעשה גמר עיבוי הכח להשיג מה רצון המאציל וכנודע זה, וז"ש:

ודברו - של המאציל ברוך הוא שהוא גילוי רצונו הוא **בהן** - היינו באלו הספירות שהם בחינת ממוצעים בינן לבין הנאצלים ממנו הוא **ברצוא ושוב** - שהוא עניין אור ישר ואור חוזר, ובאותיות הם בדרך אבג"ד וכו' ובאור חוזר הוא בסדר תשר"ק וכו' ועל ידי כן נגלם ומושג לממוצעים הם הספירות, רצונו.

[והנה כלל הגילויים הם בבחינת אור חסד ואור גבורה, גם הם בבחינת אורות וכלים, וכנגדם הוא לשון דיבור, שהוא לשון תוקף דברים קשים כגידים,

ו"מאמר" הוא לשון רך וקל וכמו שדרשו רז"ל "**כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל** " (שמות יט, ג), ועל שם זה הזכיר כינוי דיבור במאמרו "ודברו בהן", ועל עניין הדיבור הוא אומר "ולמאמרו כסופה", כי כן הכח העיבוי והנקרא גם בשם אותיות הוא לשון דיבור, והכח האור הוא נקרא "ולמאמרו"].

ולמאמרו כסופה ירדופו - "מאמר" מלשון "מלבוש" וכמ"ש "**בצע אמרתו**" (איכה ב, יז) ובתרגום "בזע פורפירא דיליה", שהנה גילוי העשר ספירות הגנוזות הם בגילוי המלבוש הרוחני העליון שהם עולמות המלבוש (המבואר בקיצור נמרץ בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור), וז"ש "**ולמאמרו וכו'**" היינו מלבוש הנקרא אמרתו כנ"ל, ומשם הם כמה וכמה ראשי אלפא ביתא שנזדווגו והוציאו בשורש כל הנמצאים כולם באופן שהם הפנימיות להם, רוצה לומר שכל העולמות הנוראים הם כולם כעין לבושין אליהם והוא הפנימי לכולם, וכמ"ש בפתח אליהו זכור לטוב "**וכמה לבושין תיקנת לון**", והנה הם יורדים ומתלבשים בדרך "רצוא ושוב", ולכן הן בבחינת בלימה, כי אין בהם עמידה ובחינת תפיסה אלא בחינת מטי ולא מטי וכו', עד שיוצאים הכוחות והאותיות שבתורה הגנוזה ומתלבשים בתוך אדם קדמון.

אופן ב

עשר ספירות בלי מה - אין בהם השגה, אמנם מן ההנהגה היוצאת והנמשכת מהם שהיא להם כעין ציפוי להם וכמו המרכבה והכסא ומלאכים וחיות הקודש וכו' ממעשיהם וטבעם ודרך השפעתם, הנה מהם נוכל להבחין איזה שינויים בהנהגה, וגם שם אינם עומדות במראה אחד אלא לפי שעה, והוא סוד "**כמראה הבזק**" (יחזקאל א, יד) שאינם נראות אלא לפי שעה ולא נראות עוד מפני מראה אחר, אמנם אין השינוי אלא בהם מה שאין כן בספירות, וז"ש:

צפייתן כמראה הבזק - ומצד זה נוכל לשער בהם מידה וגבול, אמנם בהם עצמם אין להם קץ וכו', וז"ש:

ותכליתן אין להם קץ - וכל מה שדיברו בהם החכמים והנביאים ע"ה לא דיברו בהם אלא בדרך של "רצוא ושוב", שהוא דרך גילוי הנהגתם בבחינת הכסא והחיות וכו' שהם פועלים שם כמראה הבזק, ומצד זה אנו משיגים בהם איזה מדה וגבול והנהגה, וז"ש:

ודברו בהן ברצוא ושוב - שהוא עניין כמראה הבזק, **ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים** - כי גילוי אורו ית"ש שהוא עניין גילוי מאמר שלו, "**בעשרה מאמרות נברא העולם**" (אבות ה, א) הנה הם עושים הפעולות והגילויים במציאות ומן צפייתן מלשון ציפוי, שהוא ממעשה הכסא וחיות הקודש המקבלים ההנהגה וכו' מן היושב על הכסא הנה הם היינו חיות הקודש **כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים** - ונכנעים ומקבלים ממנו הארת פנים בפנים כי השתחויה הוא סוד ביטול.

ולתשלום הביאור נבוא להעתיק סדר הפיוט שנתקן לומר בכתר יתנו לך וכו' בתפילת מוסף ליום א' של ראש השנה המיוחס להקדוש הנורא רבי אליעזר הקליר הוא אדונינו התנא האלקי רבי אלעזר ע"ה בן רשב"י זיע"א (כמובא ברשב"א תשובות סי' תמ"ט וע"ש), וז"ל: **וחיות אשר הנה מרובעות כסא במאתים וחמישים ושש מכניפות כסא, גועשות בו, בסוככם פנים בפנים לכסא, דמות רקיע בראשם נטוי לכסא, הוא כעין הקרח ובו שביב כסא, וממעל לרקיע כמראה דמות כסא, זעות בלי לאות מחיל כסא, חשות ברצוא ושוב מרעישות כסא** וגו' יעו"ש.

והא לך פירוש הפיוט היקר הזה מדברי קדוש ה' רמח"ל זיע"א שליקטתי מדבריו הקדושים.

שהנה ה"כסא" - הוא סוד התפארת שהוא בחינת הגוף.

וה"רקיע" - הוא סוד הדעת.

"וממעל לרקיע כמראה דמות כסא" - הם חכמה ובינה וכתר על גביהם, והחיות הן מקבלות מן הכסא הוא הגוף.

והנה סוד "פנים" הוא הכח שבהם שהם מקבלים מן הכסא (והוא בחינת פרצוף פניס), "והכנפים" הם מכסים את האור שהם לוקחים.

והנה כל "קבלה" הוא ברעש, שהוא סוד התנועה החזקה הנעשית בכל החלקים, ובהביטם פנים בפנים עם הכסא הם רועשים.

והנה זה הרקיע שהוא דעת (והוא יסוד של העליון) הנה הוא מתפשט ויורד בבחינת היסוד המוציא ההשפעה, ואזי הכסא עולה ומתלהב וכל עליה בגבורה והיא אש, וזה סוד "**כרסיה שביבין די נור**" (דניאל ז, ט), ולכן נראה הרקיע למטה והכסא למעלה כי הרקיע יורד והכסא עולה, והכסא "קרח" בסוד אור ישר, והכסא "אש" בסוד אור חוזר.

והנה כל המאורות מתגברים בגבורה שהיא קו המדה המגבילים, ומכח זה יוצאת "זיעה" שנעשה לנהר דינור לטהר הנשמות.

וצריך שלכולם יהיה חלק בו כי לכולם יש חלק בנשמות ובכח זו הגבורה נולדת הזיעה הזאת, אבל אין שם "ליאות" שהוא עניין כובד של הס"א, אלא הכל דין קדוש והתפשטותם בהנהגה הוא בסוד רצוא ושוב.

והסדר הוא כך: הכסא ניעור ורועש לפי הצריך, ואז לפי הרעש גם הם רועשים ורצים אבל שבים מיד בסוד אור ישר ואור חוזר, וגם הם אינם עומדות במראה אחד אלא משתנות לפי שעה.

וזה סוד "כמראה הבזק" שאינם נראות אלא לפי שעה ולא נראות עוד מפני מראה אחר, אמנם אין השינוי אלא בהם - והכסא מתפשט בהם להנהיגם ואינו משתנה.

גם דע עוד שההשפעה הבאה מן הדעת שהוא היסוד המתלבש בתפארת שהוא הכסא הכל בכלל אחד, ואח"כ הם מתפרשות לד' רוחות בסוד החיות והם ראשי מחלקות ההנהגה בסוד י"ב שבטים וכו'. ויעו"ש ההמשך דברים ערבים ומתוקים זכר קדוש וצדיק לברכה.

והנה יש לי לבאר זה הפיוט עם פירוש מתוק הנזכר אבל לא רציתי לצאת מן הפשט הדרוש ובמקום אחר ובס"ד אזכה בו, ואערוך לה' שוועי ופילולי שיזכה אותי ואור חכמה קדושה תשכון בי ואשמח את קוני, בן מחפש בגנזי אביו אכי"ר.

משנה ז

עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

המאור הגדול

אופן א

עשר ספירות בלימה - הנה כוחו ית"ש אין לו גבול ושיעור ח"ו, ואפילו שנתגלה כוחו לבראות העולמות בעשרה ספירות שהם בחינת גבול, עכ"ז אין לפעולותיו ית"ש שום גבול וצמצום ח"ו, ולזאת בא לבאר ולספר באלו העשר ספירות.

נעוץ סופן בתחילתן - הכוונה הוא על סיום אותה ההשפעה היינו גמר שלה, ובחינה זו נעוצה בתחילתן היינו בראשית ותחלת ההשפעה, כי ע"י המשכת האור עד למטה שהוא בחינת סופן הנה אז מתגלה תוקף כחו הבלתי מוגבל, מה שאין כן סוף מעשה הוא ענין קבלת ההשפעה אשר בחינה זו הנה היא מגיעה במחשבה תחילה, היינו לפני תחלת המחשבה שהוא למעלה מן שורש ההשפעה, וז"ש: **ותחלתן בסופן** - וא"כ סוף מעשה הוא במחשבה תחילה היינו הוא נעוץ במחשבה שהוא התחילה.

ואלו העשר ספירות הם נחלקות לחמשה מדריגות שהם: כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות, וכנגדן הם חמשה פרצופים אריך אנפין, אבא, אמא, ז"א ונוקבא, והם כדמיון חמשה אשות שבשלהבת (עיין בספר הקדוש נהר שלום בכוונת תנוכה בכוונת הפתילה), ומה שנמשלו לשלהבות הוא מפני היות כח האש מחזיר כל דבר לשורשו, וכן הם כח הספירות הם יוצאים מן השורש לעשות הפעולה וחוזרים לשורשם, וע"כ **נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן** - כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה, וכן מן המחשבה הקדומה הם יוצאים לפעול במציאות וחוזרים לשורשם, וע"כ נמשלו לאש שהם ארבעה אשות כנגד ד' אותיות הויה והאש היסודי והוא בגחלת וז"ש: **כשלהבת קשורה בגחלת.**

והיה זה מפני כח האין סוף המתאחד בהם והפועל בהם, וז"ש:

שאדון יחיד ואין לו שני - הוא המתאחד והפועל בהם, ואין אלו הפעולות עושים בו איזה שינוי ותוספת מספר ח"ו, וז"ש:

ולפני אחד מה אתה סופר.

אופן ב

הנה נודע היות עיקר התהוות היש ודבר נפרד לגמרי הוא ממלכות דאצילות שנעשה עתיק דבריאה כי **"אין מלך בלא עם"**, וגם ריבוי הנבראים והתחלקותן שנבראו בכח האין סוף הוא על ידי ריבוי האותיות היוצאין ממלכות פה וברוח פיו כל צבאם, וחמשת מוצאות הפה הן מחמשה גבורות דנוקבא, ולזאת נקראת עלמא דאתגליא כי בה נגלה כח אור אין סוף לברוא יש מאין שלא על ידי עילה ועלול ,אבל ספירות הראשונות נאצלו בהשתלשלות עילה ועלול, ואור האין סוף הוא מלובש בחכמה לבדה, והנה בחינת פנימיות הספירה הנה היא מיוחדת במאצילה בתכלית היחוד כי קב"ה וחכמתו אחד, וז"ש בזוה"ק **"אוריתא מחכמה דלעילא נפקת"** (יתרו פה.), ורק מבחינת אחוריים שלה היא המלובשת בתרי"ג מצוות התורה, וז"ש:

עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלת ותחלתן בסופן - כי כתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, ויש בו בחינה האחרונה של האין סוף, ולכן נקרא כתר מלכות כי אין כתר אלא למלך, וגם כי בחינה אחרונה דאין סוף היא מלכות דאין סוף, ולכן גם המלכות דאצילות נקרא כתר ממטה למעלה, וגם כי בריאת הנשמות ממנה להיות יש ודבר נפרד בפני עצמו בעולם הבריאה, וגם כל עיקר ושורש הטיפה שמקבלת ומתעברת מז"א הוא ממוחין דאבא ואמא שנקראו חכמה הכולל, ובכל זיווג וזיווג נמשכים לאבא ואמא מאריך אנפין ומעתיק יומין ומלמעלה למעלה עד אין סוף אלא שהוא בהעלם במוחין עד לידת הנוקבא הנשמות והמלאכים לעולם הבריאה, ומובן פירוש המשנה.

ונבוא לבאר זה בדרך קרוב להנ"ל שהנה אלו **עשר ספירות בלימה** - היינו בלי מהות **נעוץ סופן** - הוא בחינת המלכות דאצילות הנקראת סוף וסיום של מעלה ואשר ממנה יוצאים הנשמות והכוחות שבעולם הבריאה וכו' כנ"ל, הנה נעוץ סוף הנזכר בהתחלה והראשית שהיא החכמה שבה אור אין סוף מלובש וכנ"ל, וז"ש:

בתחלתן - כי החכמה היא הראשית וההתחלה לכל הגילויים, כי הכתר הוא ממוצע ומה שאומר **ותחלתן בסופן** - התחלה היא החכמה הנקראת ראשית וכמ"ש **"בראשית ברא"** (בראשית א, א) ותרגם הירושלמי בחוכמתא, וכהנה ראיות כמה, וכתוב **"ה' בחכמה יסד ארץ"** (משלי ג, יט) היא המלכות הנקראת ארץ על שם שהיא **"מריצה את פירותיה"** (ילקוט שמעוני בראשית פ"ב, כ), כי המלכות בכח השפע הנגלה בה מן אור החכמה כי אור אין סוף נגלה בחכמה ומשם הכל בה בהעלם עד שיוצא לחוץ בכח הזיווגים וכו' וז"ש **ותחלתן בסופן.**

והנה דבקות זו היא אינה בפועל ובגילוי עד שנעשים הזיווגים, ואזי יוצאים הכוחות להיות יש ונפרד בפני עצמו ממלכות דאצילות לעולם הבריאה, אבל באצילות הם נמצאים וקיימים בהעלם נפלא **כשלהבת קשורה בגחלת** - כי השלהבת אשר היא קשורה בתוך הגחלת הנה אין כל פעם נראה הגחלת בוער באש כי האש נמצא בפנימיותו וכן הנזכר.

והנה אין סוף הוא יחיד ומיוחד ואין לו שני, וכן אורו הוא בפנימיות הספירות כשלהבת קשורה בגחלת שאין אנו מפרידים האש מן הגחלת, שעם שהם ב' דברים הנה הם מתאחדים זה בזה, כי בלא הגחלת אי אפשר לאש להחזיק ותכף תתכבה ובלעדי האש אין תועלת בגחל, והבן.

ולהבדיל כן הוא למעלה שהספירות והעולמות מלשון העלם נמשלו לגחל והאש לגילוי האור שמבלעדיו אין העולמות קיימים ועומדים אפילו רגע, ושמא תחשוב ח"ו שאור חיות אלוקות שבספירות הוא כח בפני עצמו ח"ו על זאת הוא משיב ואומר.

שאדון יחיד ואין לו שני - ח"ו, וכל אלו הדימויים והמשלים והמעשים הם בספירות אשר בהם נגלה בחינת קצבה ומספר, אבל בו הוא ית"ש אין לו שום יחס למספר וקצבה, וז"ש **ולפני אחד מה אתה סופר.**

נראה לי לרמוז במשנה זו סדר ב' מערכות ספירות, והם ספירות דיושר וספירות דעיגולים שהם ב' מערכות של ההנהגה, והם ב' הנהגות נפלאות אשר בהם ברא השי"ת את העולמות ובהם הוא מנהיג אותם.

והנה יש בזה ב' דרכים והוא בסדר הבריאה וכן בהנהגה וכנ"ל. ונודע היות עשר ספירות דעיגולים הנה **נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן** - כי אין להם תחלה וראש כעין שנתבאר ביושר כתר למעלה מלכות למטה כי הם זה בתוך זה עם שהם זה למעלה מזה במדרגה, כי עיגול ראשון הוא כתר ועיגול שני חכמה ועיגול שלישי בינה וכן כולם, והם זה בתוך זה ועל סדר זה הולך לשון המשנה **נעוץ סופן** - של ספירות **בתחלתן ותחלתן בסופן** - על ספירות עיגולים, ועל התמשכות אור אלקות בספירות דיושר שהוא **כשלהבת קשורה בגחלת** - שלהבת עולה למעלה שהוא אור חוזר העולה מכח התפשטות אור ישר על המסך **ואדון יחיד ואין לו שני** - מתייחד עמהם בהנהגתו בהם העולמות וחיותם הוא ממנו, והגם שהעיגולים הוא לערך נפש ויושר רוח דא"ק, אין הם ח"ו נפרדים זה מזה בעניין סדר ההנהגה העליונה **ולפני אחד מה אתה סופר.**

גם נוכל לרמוז בזה סדר עשרה ספירות באורך ועשרה ספירות דעובי והתכללות הספירות זה בזה שנעשה בעולם התיקון.

ועל זה הוא אומר **נעוץ סופן בתחלתן** - כי עלו והלבישו הכתרים בכל פרט שבמלכיות שלהם והלבישו לכתרים של המלכות שבכתרים שהם ההתחלה, והלכו להיות מלכות דכתרים להיות כתרים במלכיות ואם **כן תחלתן בסופן** - וזה סוד ענין התכללות והתקשרות העולמות הנודע היא אינה ח"ו מחסירה מן איזו בחינה בהלוך בחינה זו להיות ולשמש בבחינה אחרת וכנודע, כי הם כמדליק נר מנר ואור האלקות בהם **כשלהבת קשורה בגחלת** - והבן זה גם בעובי **שנעוץ סופן** - שהם המלכיות **בתחלתן** - הם המלכיות דכתרים **בסופן**, והבן.

אופן ג

בא לבאר סוד העשר ספירות קודם יציאתם מן הכח אל הפועל, כי בעת שהיו גנוזות במאצילן הנה אין להם שם ומהות בפני עצמם, וגם הם שם ללא תחילה וללא סוף שהם כינוי לחכמה שהוא הראשית וההתחלה ולמלכות שהיא סוף להם, וגם הם כינויים לראשית הגילוי ולבחינת סוף מקום הגילוי, והם בטלים לפניו ית"ש עם שכבר היו ידועים וגלויים לפניו ענינם שבוודאי אין דבר שנעלם ממנו, אלא הם כדמיון שלהבת אש הגנוזה וסמוכה תוך הגחלת שאין נראה לבחוץ אש השלהבת שבתוך הגחלת להיות בחינה בפני עצמה, אלא שבחינת גניזתן במאצילן הוא מכונה אצלנו בשם "גחלים עוממות" על שם עמימות הספירות קודם יציאתן לפועל להאיר.

וקודם שיצאו מן הכח אל הפועל ממש מן בחינת "גחלים עוממות" לגחלים לוחשות, הנה נעשה קודם סוד הצמצום הנורא והנפלא הכולל כמה בחינות, והנה הצמצום הנורא והנפלא העליון שלמעלה למעלה מא"ק הוא הנקרא בשם עולמות המלבוש ואשר נגלה שם א"ק סתימאה.

והנה שם נעשו הספירות ויצאו מן בחינת גחלים עוממות לגחלים לוחשות שהוא מורה על תחילת וראשית יציאתם עם שעדין הם נעלמו ואין הם גלויים, אמנם הוא בחינת יציאתם וגילויים באדם קדמון שנגלה תוך החלל הפנוי מכח הקו אור אין סוף שנתלבש בו, ומכונה בחינת יציאת הספירות אז בשם שלהבת הקשורה בגחלת, על שם יציאתם לגילוי והנמשל כשלהבת אלא שהם בחינת בלימה ואחוזים באלוקות, ונמשל זה לגחלת וכו', והנה על שם יציאת א"ק הוא אומר **שאדון יחיד** - הוא בורא הכל וממציא הכל ה' אלהינו ית"ש הוא אחד ואין שני לו ח"ו, עם שגילה ומסר מלכותו בא"ק וגילוייו באצילות וכו', עכ"ז הוא אחד בתכלית וכל הארותיו בספירות לא עושה בו ח"ו שום ריבוי.

עשר ספירות בלימה - הראשונות והשורשיות והנעלמות הנה ראשיתן הם כלולים באור אין סוף ואין בהם שם אז הפרש ביניהן כי עדיין אין בהן גבול ושיעור וצמצום והוא ית' יחיד ראשון ואחרון בהן.

נעוץ סופן בתחילתן ותחלתן בסופן - כי הם בבחינה אחת שאין בהם היכר והפרש עד שהוציאם האין סוף ב"ה והגלים אותם ועשה כל אחת מהן להיות אור וספירה בפני עצמה.

וכדי להבינך לשון המשנה נמשיל שהוא כעין גלגל עגול שאין לו ראש וסוף, וראשו הוא מחובר ונעוץ בסופו לגודל יחודו וחיבורו, כעין זה:

גם תוכל להמשיל זה לכעין יחוד וחיבור האני באין שהוא המלכות בכתר **נעוץ סופן** - של ספירות היא המלכות **בתחילתן** - של הספירות היא הכתר, כעין ציור זה:

שהוא סוף קצה אחרון שאפשר לדבר באור אין סוף הנקרא מלכות דאין סוף, ואשר סוף קצה שלו לערך מה שמתחתיו הוא כתר, והנה כן נעוץ סופן של הספירות הנעלמות הגנוזות באין סוף ואשר במלכות דאין סוף הוא תחילת וראשית העולמות וכו' והוא מיוחד בכתר וראשית.

ואם כן **נעוץ סופן** - של הספירות העליונות הגנוזות במאצילן, וסוף שלהם הוא בחינת מלכות דמלכות דאין סוף **בתחילתן** - של הספירות הראשונות שנגלו ממנו שהם אדם קדמון וכל הנגלה מאתו. ואם כן **נעוץ תחילתן** - של הספירות שנגלו אחר הצמצום שהוא כתר דכתר דא"ק **בסופן** - של העליונות הנז"ל.

ובא להורות על התקשרותם ויחודם וכעין **וכשלהבת קשורה בגחלת** - אשר כמה אשות יש בה כנודע וכמובא בכונות חנוכה, והם אחודים ואחוזים כשלהבת אחת וכן הם כלולים זה בזה ונעוצים סופם בתחילתן ותחילתן בסופן.

ואין הם נראים ונרשמים ונגלמים להיות עשרה ספירות כעין שהם באצילות, ואפילו כמו באדם קדמון שהם שם בבחינת בלימה, כי הם נעלמים וגנוזים במאצילן, והוא יחיד ואין לו שני וקודם שגילה אותם להיות ממוצעים בינן לבין הנאצלים אין שייך להיות מונה אותם, וזה שאומר **שאדון יחיד ואין לו שני** - ח"ו, כי אפילו העולמות הנוראים הנעלמים שהם א"ק וא"ק סתימאה, אין הוא ח"ו שני לו כי הוא אחד יחיד מושל בהכל, **ולפני אחד מה אתה סופר** - כי "אחד" הוא רומז על אדם קדמון הנה לפניו אין שייך שום מספר ח"ו כי אין מספר אלא מאחד והלאה שאז אנו מוסיפים שתיים וכו', כי אין סוף ב"ה אינו בכלל שום חשבון ומספר וכו' ומובן.

גם עוד תיבת "סופר" הוא מלשון ספירות, ובא להורות לנו שהלא נגלו הספירות באדם קדמון וגם שם בלי מה, ומה שהוא לפני אדם קדמון אין נוכל לכנותו בשם ספירות בעצם אלא על שם מה שנתגלגל ונמשך מעניין זה אבל לא בעצם ח"ו, וכל מה שיש שם הוא בבחינת מ"ה בבחינת "**מה ידעת מה פשפשת וכו' הכל סתום וכו'**" (הקדמת הזוה"ק), כי כל דיבור שהותר לנו הוא על שם מה שנמשך ונתגלגל מהנהגה זו שהם כלל כל העולמות והפרצופים והנהגתם וכלל כל המציאות הנמשך מהם, וזה שאומר **ולפני אחד** - רוצה לומר אותו מידה של ספירות שאנו מדברים בו הנה לפני אדם קדמון הנקרא "אחד" ששם נגלו הספירות מתעלומתן ביושר ועיגולים שלו, הנה לפניו בהשתלשלות ובסדר שהוא בא"ק סתימאה ומלבוש ובתוהו ובוהו וכו', הנה אם תרצה לדרוש ולדבר בהם צריך אתה לידע שאין לך רשות לדרוש בהם אלא בדרך השאלה ובבחינת מה, כי אין נגלו שם אלא בחינת שורשי כוחות רצונות, וז"ש: **ולפני אחד מה אתה סופר** - כאומר שאם תרצה לדרוש בספירות שם דרוש בהם בדרך ובבחינת מה לבד.

משנה ח

עשר ספירות בלימה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית:

המאור הגדול

עשר ספירות בלימה - כל עשר ספירות הראשונות שנגלו ויצאו מן העלם אל הגילוי בצמצום הנודע, ואשר נגלו מן האין סוף ובלתי נזכרו ונודעו בשם וכינוי אז, ואחר שנגלה מלכות דאין סוף אשר במידה זאת נבראו ויצאו העולמות, ואשר בה היה הצמצום כדי לעשות בחינת מקום פנוי מגילוי אור אלקותו ית"ש, ונעשה בה צמצום האור ונגלה בה בחינת מלכות שבה בסוד הכתוב "**מלכותך מלכות כל עולמים**" (תהילים קמה, יג), הנה נשאר בחינת רשימו מן האור שהיה שהוא שורש העלם הדין שנשאר שם במקומו ואשר נגלה בהסתלק אור החסד לצדדים וממנו נעשה שורש העיבוי עם שהיה בבחינת גולם, שהוא בחינת חכמה קדומה ונעלמה ובבחינת מש"כ "**כולם בחכמה עשית**" (תהילים קד, כד), וכן גל"ם עולה כמנין חכמ"ה שהוא כ"ח מ"ה, על שם העלם ההוא שבחכמה קדומה.

וכתיב עוד בתרגום ירושלמי ע"פ "**בראשית ברא**" (בראשית א, א) "**בחכמתא ברא**", כי כן נגלו מן העלם אלו הספירות בהיותן עוד בלי מהות, כי הם אחוזים ובטלים אל אור המאציל ב"ה ועל כן הם בלא מהות עדיין, ונקרא בשם חכמה שהוא נוטריקון "כח מה" כי אין כוחם מהם ולא נגלה בהם לגודל ביטול שבהם אל המאציל ב"ה.

אמנם על שם גילויים בהעלם הנזכר הוא סוד הרשימו, ונקרא בשם "תוהו" על שם שכל מהות זה העניין הוא תמוהה, ועל כן הוא "כגלם" אשר אין אנו יודעין מהותו עם שאנו יודעין על מציאותו, וע"כ חכמה עולה כמנין "גלם" ומובן מדוע הוא מתייחס ליחוד חכמה הנעלמה לבינה, כי כן הבינה מוציאה לפועל גניזת זרע השכל של החכמה, ועל כן יש בה מדת ציור, ובסוד מש"כ "**אין צור כאלהינו**" (שמואל ב' ז, ז) ודרשו רז"ל "**אין צייר כאלהינו**" (ברכות י.), שהוא מדת אלקים בינה ואשר ניקוד שלה הוא צירי מלשון ציור.

והנה כן למעלה למעלה בשורש גניזת אור התוהו, שהוא כעין נקודה אמצעי תוך האין סוף כי הוא בחינת נקודה שהוא דבר הסתום וחתום וללא זיווג וחיבור,

ואשר על כן אין חיבור ולבוש לזה "התוהו" מצד עצמו, אמנם סוף מדריגות "התוהו" שהוא כעין בוהק אור זיו זוהר החכמה הוא מתגלה בבחינת הבוהו שהוא כעין בינה לעומתו, ודע שגילוי בחינת תוהו ובוהו הנזכרים בשורש הוא בבחינת כתר דכתר דא"ק הנורא והנפלא, כי הם בסוף בחינתם הם נעשים אצלו כעין אות **א'** נעלמה, שהוא נקודה עליונה תוהו ומסך שהוא נקודת היחוד והחיבור, שהוא כעין פרוכת המסך הנעשה מכח בחינת "הבוהו" שהוא כעין בחינת נקבה גוברת, שהוא אותו כח העומד מעל מסך מלכות דאין סוף שבסוף בחינה שאפשר לדבר אנו מכנים אותה כעין סוף של בחינת "תוהו", ונעשה כעין מסך הדוחה אור העליון בסוד אור חוזר, והוא המלביש אור ישר ונעשים כעין כלים להמשיך האור תוך המלכות ולהוציא לאור תעלומה מה שהיה גנוז ב"תוהו" ושנתגלה וקנה כעין בחינת שם, בסוד **"ויעש דוד שם"** (שמואל ב ח, יג) בסוד הבוהו, ובא האור תוך המלכות שהיא שורש העולמות כולם בסוד **"מלכותך מלכות כל עולמים"** (תהילים קמה, יג) וכנ"ל **"ומלכותו בכל משלה"** (תהילים קג, יט), והנה כן נגלה אור תעלומות חכמה בסוד שלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה, והנה כן אות י' עליונה ואות ו' שבאמצע הם י"ו, וכן י' תחתונה עם אות ו' שבאמצע הם י"ו, וסה"כ עולים כמנין ל"ב נתיבות הנזכרים וכנ"ל.

והנה כן הם נעשים למעלה למעלה ונגלים בסוף בחינתם בכתר דכתר דא"ק, ואשר ספירות שלו גם הם נקראים עשר ספירות הבלימה לגודל העלמם ורומם אשר אין השגה בהם ח"ו, וכל מה שאנו מדברים בא"ק בחינת אח"ף (ר"ת אוזן חוטם פה) וכו' הוא בבחינת ולערך השפעתו בתחתונים אבל לא במהותו ח"ו, ועל כן בחינת "תוהו ובוהו" הם נגלמים ונשרשים בבחינת חכמה ובינה שבזה הכתר שלו והם בחינת עתיק ואריך אצלו.

ועל זה אומרת המשנה **עשר ספירות בלימה** - הנה לגודל רומם והעלמם הם בבחינת "בלימה" שהיא בלא מהות, הנה עכ"ז הכל נכלל ויוצא מהם מלשון **"אוצר בלום"** (גיטין סז.), היינו מלא וסגור עד שאי אפשר להוסיף בו ועליו עוד משהו, כי למעלה ממנו הוא בחינת מאציל ולמטה ממנו הוא ראשית הנאצלים.

ודבר זה הוא פלא וסוד שאין רשות לדבר בו ועל כן **בלום פיך מלדבר** - ואם תאמר אם כן אהיה מהרהר בו בליבי על זאת אומר **ולבך מלהרהר**. אמנם ואם בכל זאת **רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב.**

נראה לי לדרוש על מעין כפל הלשון שהנה הכתוב אומר **"גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו"** (תהילים קלט, טז), מלבד פשוטו של מקרא בא לדבר על גלם הנורא והנפלא אשר הוא שורש כל המציאות הנקרא בשם גלם העולה חכמ"ה, ועל כן רומז ואומר הכתוב "גלמי" וגו' שהוא גלם י', היא חכמה קדומה שהיא בחינת י' שהיא ראשית הכל ועכ"ז היא קטנה כנקודת י', ועל משקל זה הכתוב נדרוש המשנה כי אומר הכתוב אותה כעין לנוכח (כי אומר בלשון זה "ראו עיניך" וכו') ונדרש אצלנו על החכמה קדומה הנזכרת.

וזה שאומר **בלום פיך** - היא מלכות הנזכרת הנקראת "פה" וכמובא בפתח אליהו זכור לטוב "מלכות פה", והיא הבחינה אחרונה שאפשר לדבר מן בחינת מאציל, והיא ראשית ושורש לכל המציאות ויש בה בהעלם כל מה שיצא בכל המציאות, והיא כאוצר בלום ומלא באלוקות כי היא בחינת נקודה אמצעית שהוא מלשון "ממוצע" וכנ"ל, וכל העולמות יצאו ממנה ובבחינת מש"כ **"ברוך שאמר והיה העולם"**, ובסוד עשרה מאמרות מלשון אמירה ודיבור שהוא לשון קשה כי **"כל דיבור לשון קשה"** (מכות יח.).

אמנם בא להזהיר שח"ו לא תחשוב שיש שם דין ממש ח"ו אלא הוא בהעלם גמור ועל זה אומר **בלום פיך מלדבר.**

גם שהנה כל העולמות נבראו בכח אלו הכ"ב אותיות ובבחינת מש"כ **"בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"** (תהילים לג, ו), ובא ללמד שהנה כל אלו בחינות כוחות אותיות הם נגלו למטה בעולמות אבל למעלה שם לא תחשוב שמא הם אותיות ממש, ועל זה הוא אומר **בלום פיך מלדבר** - ולהוציא מפיך אותיות המחשבה לעשות להם עיבוי וגוף.

ואם תבא לחשוב ולומר הנה מאחר שאין אנו יכולין ומותרין לדבר באיזה מהות וציור בזה העולם הנקרא "תוהו", נבוא לדבר ולדרוש בזה ה"בוהו"

מאחר שנגלו בו שורשי העולמות והכוחות והספירות עצמם, וקיבלו בחינת "מהות" להיות שורשי ארמ"ע (ר"ת אם רוח מיס עפר) עליונים אשר הם היסוד והשורש ליסודות התחתונים אשר הם חבת"ם הנגלה בבהו וכנזכר בזוה"ק (בע"ח דרושי אבי"ע פער מ"ב).

ועל זה בא ואומר שאלו **עשר ספירות בלימה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר - "בינה ליבא ובה הלב מבין"** וכמובא בפתח אליהו הנביא זכור לטוב. כי בחינת "הבוהו" הוא לערך בינה אשר בה נגלה מה שנגלם בו החכמה קדומה, וענין זה אין בשכל להבינו ולידע אותו וענינו, וההרהור בו אינו מותר כי אין השכל האנושי יכול להבין זה אלא מן המוכן לפניו ולפני עיניו ועיני שכלו שהם מן עניני הגשם העכור ואפילו מן כוחות ספירים שבשמים אסור, אלא אפילו עם אלו החכמות והקדמות ואותם הידיעות בכל זה הוא מותר רק בדרך "רצוא ושוב", אבל להעמיד מחשבה וציור ותמונה וענין מענייני הגשם העכור בעולמות העליונים, הנה זה אסור בתכלית האיסור, וגם על זאת צריכה האזהרה והזהירות שלא לחשוב במהותן ח"ו כלום, וז"ש:

ואם רץ פיך לדבר, ולבך להרהר שוב למקום - כאומר אם תרצה לידע איך יצאו פעולות משונות מן האחד הפשוט צריך אתה לשוב בשכלך ודעתך לאותו "מקום" חלל פנוי שעליו נאמר קודם הצמצום בעת שהיה מלא באלוקות ית"ש **"ברוך המקום ברוך הוא"**, שהוא סוד הצמצום הנורא והנפלא מאוד שצמצם האין סוף אלקותו והביאו לבחינת העלמה וגלה שורש הנהגת הטבע העולה כמנין שם אלהים שהוא מדת הגבול והשיעור, ואשר רק מצד זה אנו מותרין לדרוש בכל אותם שיעורים וגבולים, אבל במהות ההנהגות והספירות אין לנו שום מהות ורשות ותמונה ודמות וציור והגשמה וכו', כל שכן בו ית"ש.

ועל זה הוא אומר **ועל דבר זה נכרת ברית** - בחורב כמו שנאמר **"כי לא ראיתם כל תמונה"** (דברים ד, טו) ח"ו אשר בשמים ממעל ח"ו.

ועל זה אומר **בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום** - ששם ניתנה תורה לישראל וזכור אותה ברית שכרת עימנו ה' אלהינו ואשר נגלה אלינו ונתן לנו תורתו תורת אמת ולא ראינו ח"ו שום תמונה וכמ"ש **"קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול"** (דברים ד, יב).

וברוך ה' לעולם אמן ואמן.

משנה ט

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים ברוך ומבורך שמו של חי העולמים [קול ורוח ודיבור] (רוח וקול ודיבור) **והוא רוח הקודש:**

המאור הגדול

אופן א

הנה אחר שביאר לן מספר הספירות שהן עשר ומדתן ובצפייתן ויחודן והעלמתן ואחדותן ויחודן והתאחדותן בו עתה בא לפרש מה הן (כמובא זה בפירוש רמב"ן זיע"ה):

עשר ספירות בלימה - רוצה לומר בעשר ספירות קודם שיצאו מן הגילוי אל הפעולה ביציאת העולמות לפועל ומעשה, הנה נקראו הם בשם בלימה, כי הם עומדים בלי שיהיה להם איזה סמיכה, אלא כל העולמות כולם תלויים ועומדים ונשענים עליהם והם יוצאים ממנו ית"ש והוא נמצא בתוכם בגילוי שרצה, והם כעין מלבושים לאור הנגלה בתוכם, וכל הפעולות וכו' שבעולמות יוצאים מהם, והגם שימצא

בעולמות כמה וכמה שינויים ומעשים ופעולות מתחלפות וכגון לזה חסד ולזה דין וכו' והנהגת טוב ורע וכו' עם כל זאת הם בלי מהות של זה חסד וזה דין וכן כל שאר הפעולות אלא אדרבה כל הענינים והפעולות יוצאים ונמשכים ממנו ית"ש, ונגלה השינויים והפעולות לפי סדרי העשרה ספירות לזה חסד ולזה גבורה ולזה נצח וכו', עם כל זאת אין הם בעלי מהות עצמי ח"ו ועל כן הם בלי מהות ודבר זה אין בכח בשכל האנושי להשיגו ולהבינו בחזקת היד אלא באמונה.

והנה כל הטוב שרצה הקב"ה להטיב לבריותיו וכו' שֹם וחקק אותם באלו העשרה ספירות, ועל כן נקראו **עשר ספירות בלימה** - על שם אוצר בלום שאי אפשר עוד להוסיף בו משהו על שלימותו כי למעלה ממנו הוא בחינת מאציל וכו' שבו אין פה לדבר ולחשות ולהרהר ח"ו.

והנה נודע היות אלו העשר ספירות הקדושות הנה הם נכללו בארבעה כנגד שם בן ד' אותיות הוא שם הוי"ה ב"ה וכמובא עניין זה בדרוש הדעת, כי קוץ היוד כתר, יוד חכמה, הא בינה, ואו חג"ת נה"י, ואות הא אחרונה מלכות, וכללותם הם חבת"ם ר"ת - חכמה בינה תפארת מלכות.

ועתה באלו המשניות הארבעה שלפנינו שהם מן משנה ט' ומשנה י' ומשנה י"א ומשנה י"ב דפרק א' (לפי סדר הגאון הקדוש הגר"א זיע"א) הנה בא לבאר ולפרש כללות עשר ספירות הנכללות והנחלקות בארבעה מידות הנ"ל, שהם בפרצופים אבא ואמא ז"א ונוקבא, גם הם נחלקים בחב"ד לבד, כי אבא היא חכמה, ובינה היא אימא, וזו"ן הם חו"ג דדעת, ז"א הם חסדים דדעת, ונוקבא גבורות דדעת.

והנה זה נדרש בכל עולם ופרצוף ונבוא לדרוש זה מן שורש ראשון שהוא מן העלם הנורא שנגלה מסוד מלכות דאין סוף שהוא בחינה אחרונה שבמאציל ית"ש, וראשון ושורש וראשית לנאצלים הוא א"ק המלביש והמבריח על קו אור האין סוף ית"ש, ואשר ממנו יצאו כל העולמות כולם ונאחזים ומשתלשלים בו וממנו "**כענבים באתכלא**" (תיקוני זוהר תיקון יח לב:), והנה אחר שנגלו ויצאו מן העלם הנורא והנפלא ההוא בסוד הצמצום, והיו אז בתחילה בבחינת מים וחול מעורבין כי נסתלקו מימי הים ונגלה כעין אי בתוך הים והיה כעין רטוב ולא היה מחזיק הכלים והבתים, ועל כן העביר הוא ית"ש רוח והיה מייבש המים ומתגלים הסלעים והחול נקרש וכו', והיה זה בכמה וכמה מיני המשכות אור והסתלקות וכו' ונרמז בפרק זה משנה י"א יעו"ש. והנה כל זה היה שורש לגילוי עשרה ספירות וגילוי אור אין סוף בהן וענין וגילוי בחינת אורות וכלים, שהוא ענין האור העצמות ובחינת הכח המקבלו והפועל והעושה רצונו להיטיב וכו'.

והנה הספירה הראשונה שיצאה מן העלם הנז"ל עד לכתר הכולל שהוא בחינת עתיק ואריך הוא גם ממוצע סוף דסוף בין בחינת מאציל לראשית הנאצלים הוא א"ק סתימאה ואח"כ לא"ק הידוע אצלנו שגם הוא בחינת ז"א לערך מה שמעליו, ונגלה זיו שלו בכח מלכות דא"ק העומדת בבחינת הטבור שלו כי ממנה ולמעלה הוא סוד העלם והפלא ואין לנו רשות לדרוש בהם אלא רק מה שהוא מבחינת השורש לעולמות שיצאו ממנו בבחינת יחודם והתקשרות כוחם בהם אבל בבחינת מהותם אין לנו שום ידיעה, וגם אין רשות למי שכן יודע לדרוש בעניינם ומהותם וכוחם וכו'. ומענין זה תדע ותבין סוד מה שגילה רבנו זלה"ה בדרושי אח"פ ועקודים, עם שכותב שאין רשות לדרוש בהם, כי מה שדורש בהם הוא במה שהם שורשים לעולמות התחתונים ממנו שהם אצילות וכו' אבל במהותן ועניינם עצמם אין רשות לדרוש.

והנה מלכות דא"ק היא עומדת מטיבור שלו ולמטה, והיא בבחינת הכח המערב בין עליונים ותחתונים וכו', וממנה ולמטה הוא ראשית של האצילות הוא עתיק ואריך דאצילות, ואם כן גם מן עולם העקודים הנגלה מן פה דא"ק עד הטבור, מתחיל ראשית ושורש לאצילות בכמה דרכים נפלאים בסוד מטי ולא מטי, ומלכות פה והגילוי שבה שהיא מלכות של העקודים הנה יש בהם עשרה שורשים אל האצילות, ונקרא בחינת דיבור שהוא יותר מושג מן בחינת קול שהוא ההבל הפנימי שבפה, ומכל שכן מבחינת רוח שהוא בכלל בלא בחינת הלבשה והשגה אלא שהוא בדרך הרומז לשורש גילוי, כי מן הרוח אחר שיפרח הנה ישאר בכלי הזכוכית איזה מציאות חמימות ולחות שהם האדים להורות על מה שגלום בו

בזה הרוח, ומכאן תדין ותשכיל ובדרך של רצוא ושוב, סוד משי"כ "**וברוח פיו כל צבאם**" (תהילים לג, ו), כי בבחינת רוח אלוקים הנה בו היה כלול ורשום בבחינת רשימו בלבד כל כוחות המציאות הכלולים מבחינת חסדים וגבורות הרמוזים בהבל היוצא מן הפה שיש בו חמימות ולחות וע"כ הוא שורש לגילוי אורות וכלים וכו'. ואתה אחי השלך המשלים ותבין המושכל ושתוק גם במחשבה ומעתה נבוא לדרוש ביאור משנה זו.

עשר ספירות בלימה - עשר אותיות שער, וספירות מלשון "ספיר ויהלום" ואבן ספיר, ואם כן פירושו הם עשרה שערים של אורות מלאים מכל טוב אוצר בלום, ואין לך רשות לדבר בהם יותר ממה שגילו לנו רבותינו זיע"א ואם באתה למידה זו בלום פיך מלדבר וליבך מלהרהר וכו'.

והנה אלו עשרה ספירות בלימה הנה הם נחלקים לארבעה, הן בכלל והן בפרט באופן שאפשר לדרוש ולפרש משניות אלו הן בכלל והן בפרט.

והנה הספירה הראשונה היא רמוזה בקוץ י' דשם הויה להורות על ההעלם וההפלאה שבה. אמנם הראשית והשורש של היציאה לפועל של הכל הוא בספירת חכמה הרומזת באות י', והיא כעין נקודת אור אשר הכל יוצא ונמשך ממנה, והבינה היא מוציאה מן הכח אל הפועל מה שגלום בחכמה ועל כן היא סוד אות ה' שציור שלה מורה על הכח העוטף והמקיף על אות י', כי היא מוציאה מן הכח אל הפועל מה שגלום בחכמה.

אמנם העיקר והשורש לכל היא החכמה והיא לערך רוח שהוא בחינה המורה על עניין ואור בלתי נתפס, כי אין תפיסה בחכמה מחשבה קדומה כי הם במדריגת אין, ובבחינת משי"כ "**והחכמה מאין תמצא**" (איוב כח, יב), אמנם הוא כולל בו העלם בשורש הכל והיא בחינת דיבור אליו כי הרוח בסופו הוא נעשה כעין קרוב אל ההשגה ונקרא קול ונגלה בדיבור.

וכל אלו החילוקי דרגין מצד הנאצלים עם שהם עליונים ובלתי נתפסים וכו' אמנם מצד המאציל ב"ה הוא אחד בהם ורצונו בהם הכל אחד, וז"ש:

אחת רוח - היא החכמה שהכל מכחה כדכתיב "**כולם בחכמה עשית**" (תהילים קד, כד), והיא אין בה תפיסה והשגה ועל כן היא בכינוי של רוח, והיא הרוח של הבינה הנקראת **אלהים חיים** - ובבחינת משי"כ "**ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה וגו'**" (שמות לא, ג).

והנה בשורש הנזכר לעיל הנה נגלה אור השורש הנאצלים מן העלם בסילוק האור, ונגלה שורשי דמדומי כלים, אור ובחינת כלי מעורבים, ולא נגלה כוחם ובחינתם אלא בבחינת בכח, ועל שם זה נקרא חכמה שהוא כ"ח - מ"ה, כי הכ"ח אתוון הכל הוא במ"ה בלא מהות "**מה ידעת מה פשפשת**" (הקדמת הזוה"ק), כי אין ידיעה בזה כלל מי מה ואימת וכו', ואחר כך גילה רוח ונתייבשו הכלים, כי נגלה שורשי הגבורה ונקרא **אלהים** - שהוא שם הגבורה אלא שאין הוא גבורה ודין אמיתי כמו שנודע אצלנו ח"ו כי הוא דקה מן הדקה, ואדרבא הוא מדת הדין וההגבלה בשביל החיות והחיים, כי מבלעדי מידה זו לא היה באפשר להתגלות כל המציאות ועל כן נקרא **אלהים חיים** - וכדי להורות על יחודה בחכמה שהוא ראשית וראשון לקו ימין של החסד, לכן הוא אומר אלהים חיים, כי חיים גימטריא חכם.

ועתה שמע סוד אחר, כי מן בחינת שורש של בינה שבתוך החכמה נגלה כח הבינה וכן להיפך, וזה סוד ביאור המשנה "**הבן בחכמה וכחם בבינה**" (מסכת ד' פ"ח), כי הנה בינה אותיות בן יה שהוא שם החכמה להורות על הנזכר, גם **אלהים חיים** - שהוא בבינה הנה חיים עולה כמנין חכם להורות על זה, והענין הוא שהרצון להטיב והכח לקבלו היו גלומים ביחד, ויצאו זה מזה אחר כמה וכמה דרכים ונסיעות וכו' עד שיצא המציאות לפועל ומעשה, ומענין זה תבין מה שנמצא גם בעולם הזה התכללות ויחוד וזיווג נשיקין ורוחא וגופא בין איש ואישתו הכשרים כדי להמשיך הנשמות, כי מן הכח החכמה שבו וחכמה שבה נעשה המשכה, וכן מן בינה שבו לבינה שבה, ומכח כל זה נעשה המשכת הטיפה הרוחנית המלובשת בטיפה זרעית, וכן הוא בהנזכר והנשיקין הם בחינת רוח היוצא מן זה לזו ולהיפך, ובחינת עירוב הרוח היוצא ממנו והרוח היוצא ממנה ע"י הנשיקין ההם הוא בבחינת יחוד הבן בחכמה וחכם בבינה, וממשיך הבל הטיפה ההיא שיהיה כלול משניהם, ויוכל להתלבש אח"כ בטיפה עצמה ויצא הוולד ההוא מתוקן כדבעי, והבן. ודע

שאין באפשר להמשיך הבל הנזכר אם לא בכח אור הזיו הבא מן חכמה שבה, העושה אחדות באלו הבלים וכו' וזכור זה.

ונחזור לעניין קודם, הנה זו החכמה שהיא ראשית ושורש כל המציאות, הנה על ידה נמשך כח האלקות בכל הפרצופים לעשותם אחד, והוא ית"ש **ברוך** - מצד עצמו **ומבורך** - בפי כל העולמות והברואים בהתפשט אורו עליהם ובתוכם, והוא גילוי מלכותו הנקרא שֵׁם בסוד **"ויעש דוד שֵׁם"** (שמואל ב ח, יג) היינו מעמד של מלכות, וז"ש:

שמו - שהוא כח הנזכר, והנה היא בשורשה יוצאת מן כתר הנעלם ובסוד "אני ואין".

והנה המלכות הקדומה שהיא שורש דכל עלמין הנה היא יוצאה מקצה והסוף של בחינת המאציל שהוא בדרך משל מסוף בחינת מלכות של בחינת מאציל השורש של העולמות והכוחות שיצאו מן הכח אל הפועל בכל המציאות כולה, ונקרא מלכות על שם מידתה להוציא מן הכח אל הפועל. והנה כל העולמות ומה שבהם היו כלולים בבחינת רצון באין סוף ב"ה ובסוד מש"כ **"ומלכותו ברצון"**, ושמו גימטריא רצון, והיא יצאה מן השורש אל הגילוי אל כתר הראשון דא"ק, ועדיין הוא בסוד **"אני ראשון ואני אחרון"** (ישעיה מד, ו), אמנם מן בחינת חכמה דא"ק יצאו הכוחות מן הכח אל הפועל בגילוי הרצון, אבל לא נגלמו עד הגיעם לעולם האצילות בבחינת כלים שבאצילות, ולא יצאו בפועל עד שנגלו במלכות דאצילות, והיא הוציאה כוחה בעולמות בריאה יצירה ועשיה, ושם נשלם היציאה והבריאה ההיא.

וכן הוא בסדר המשכת האורות שהאור והגילוי הבא מן האין סוף אל טעמים וכתר דא"ק, אין הוא נמשך ובא ומתפשט אלא על ידי ספירה ראשונה חכמה **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד), כי בכח חכמה הנזכר יש ביכולת להמשיך מן אור הממוצע ומן בחינת מאציל בעולמות, וזו החכמה הוא שורש לכל, וממנה נמשך ובא החיות לכל העולמות, והנה מן בחינת יסוד הנקרא "חי" על שם ח"י חוליות שמשפיעין בו וגם על שם החיות שבא דרכו וכו', והנה יסוד של זו החכמה היא מתייחדת תדיר בבינה בסוד **"נתיב לא ידעו עיט"** (איוב כח, ז), הנה משם בא החיות לכל העולמות ומן אור זיו החכמה הנמשך ובא מן היסוד הוא מתפשט בכל העולמות, ועל כן הוא היסוד והציר המרכזי שהעולמות נסובים עליו וממנו, ועל שם זה הוא אומר במשנה **שמו של חי העולמים.**

והנה זו המלכות עליונה שהיא שורש לכל העולמות והנשמות המכונת "שם", הנה היא חולקת לכל אחד מן הנבראים את תפקידו וכבודו, והיא הגורמת להמשיך בנבראים השגת אלוקות בכמה וכמה מיני מדריגות ודרגות הנקראים:

קול - שהוא דבר המושג ושקיבל איזה עיבוי לערך המדריגה.

ורוח - הוא דבר הלא נתפס אלא הוא פנימיות ורוח למדריגת קול.

ודיבור - הוא מורה על רוח המתגלה באותיות וציור וכינוי וזהו רוח הקודש הבאה מלמעלה להורות לבני אדם עינינם ותפקידם ומה שיעשו וכו'.

וסליק ביאור משנה נוראה זו, וזו היא דרך אחד הראשון והעיקר.

אופן ב

עשר ספירות בלימה - נחלקו לארבעה כנגד שם הויה שהוא כללות עשר ספירות כי

קוץ היוד - כתר.

י' - חכמה הנקראת אחת.

ה' - בינה הנקראת גם "רוח אלהים חיים" (עיין בשער הכוונות דרושי ראש השנה הקדמה).

ו' - חג"ת נה"י הנקרא ז"א ורוח, ועל שם מדריגתו באורות המתפשטים בעשר ספירות הוא רוח ועל שם החסדים שמתפשטים בו נקרא גם מים היורדים מלמעלה ללמטה וגם כנגד המוחין שבאים אליו הרמוזים בתיבת "מים" העולה צ' שהוא סוד צ' דצלם הנכנס בו.

ה' - מלכות הנקרא ז"א.

והם ד' יודין **דע"ב.**

ג' יודין **דס"ג.**

י' אחת **דמ"ה.**

י' אחת **דב"ן.**

סך כולם הם תשעים יודין שהם עצמם המוחין הבאים בו שהם רחמים וחסדים כנודע, והם באים בז"א להיות בו מוחין וחסד, ועל שם כן הוא נקרא גם מים המובא במשנה י"א פרק א' מזה הספר.

ועכ"פ הנה אות ו' דשם הוא ז"א כולל ו' קצוות העולם דרום צפון מזרח מערב מעלה מטה הם ששה רוחות שבז"א הנקרא רוח.

והנה שורש האות ו' הוא י' אבא כי הם ב' פרצופי הזכר המשפיע בב' ההין הם ה' ראשונה אמא בינה וה' שניה מלכות, וזה מש"כ בשיר השירים **"דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו"** (שיר השירים ה, ד), **כי דודי הוא רומז לאבא חכמה** (וגו שם הויה הרמוז בתיבת "דודי" שהוא הויה עבור שאות ד' היא באה תמורת אות ה' וכנודע), **ועכ"פ הנה אבא** הנקרא אות י' ונתכנה בכינוי "דודי" על שם אהבה וחיבה, וכמובא בתלמוד (יבמות סב:, סנהדרין עו:) מעניין אהבת הדוד שהוא הזיווג המעולה, **"ומצות חכמים, שיישא אדם בת אחותו"** (משנה תורה הלכות איסורי ביאה פ"ג ס"ק יד, ויעו"ש שהוא הדין לבת אחיו), **שמצוה לאדם לקרב את קרוביו ועל זה הוא אומר "עצם מעצמי ובשר מבשרי"** (בראשית ב, כג) **כמובא טעם זה בדרז"ל** (ערוך השולחן אבן העזר ב סימן ב סעיף ג), **וזה סוד מה שכתוב בשיר השירים כמה פעמים בלשון "דודי", וכמו "דודי שלח ידו מן החור"** (שיר השירים ה, ד) **וכו', כי כן מורה הלשון "דוד" על אהבה ויחוד נפלא, ובסוד עניין משכב דודים שהוא על שם אהבה וחיבה יתרה.**

והנה הוא שורש המשפיע למעלה והוא מאיר ונותן אורו בז"א הנקרא אות ו' ורוח, וז"ש דודי שלח ידו מן "החור" אותיות "הרוח", "ומעי" היא המלכות הנקראת כן על שם הכתוב **"מעיו עשת שן"** (שיר השירים ה, יד), שהוא שפע אור ונשמת ישראל שבא במעין שלה ומשם נמשך בא העץ הוא הז"א, וז"ש **"כימי העץ ימי עמי"** (ישעיהו סה, כב) **"עמי" אותיות "מעי"** (שהוא שורש ועיקר המילה כי הכתוב הוא בלשון ריבוי), **ועכ"פ "מעי המו עליו"**, כי המלכות הנקרא "עמי" על שם הכתוב בנזכר ועל שם ק"ך צירופי אלהים שבה שהם כמנין עמי גם הנה היא הומה בליבה על אור "מה" הוא הז"א שיכנס ויאיר בה ויתן בה רוח חיים והמתקה מכח אור הבינה אמא עילאה, שבה יש הכח ליסד אמא תתאה, ורמוז זה באות ו' של "המו" שהוא יסוד זעירא משורש תפארת יעקב ויוסף כחד חשיב, וזה שאומרת המו "עליו", שהוא "עלי ו" הרומז על הזיווג הטוב ההוא.

ומובן בזה ביאור נעים בפסוק שכולו קודש קודשים **"דודי שלח ידו מן החור"** (שיר השירים ה, ד) אותיות הרוח הוא הז"א שנקרא כן, ועיקר שם כינוי זה בא ונמשך לו מאמא שמשם בא ונאצל הנקרא "רוח אלהים חיים" ורמוז זה בפסוק **"לב טהור ברא"** (תהילים נא, יב) - גימטריא:

אלף הי יוד הי

אלף הא יוד הא

אלף הה יוד הה

שהם בחינת נהי"ם דאימא, ובתוכם מלובש סוד שם ע"ב שבאבא הרמוז בד' יודין בתיבת "לי" שבהמשך הפסוק "לי" גימטריא ד' יודין דע"ב יוד הי ויו הי, ועם שם אלהים דהמשך הפסוק יעלו "לי" הנזכר ופ"ו הוא שם אלהים שהוא בינה, כמנין רבוע שם אדנות (כמובא בכוונות ויכי נועם של מול"ם) **כזה: א, אד, אדנ, אדני** העולה כמנין "כונן" שהוא רמז למלכות שנאצלה עימו, אמנם אני דורש אותו על שם הכתוב **"כונן שמים בתבונה"** (משלי ג, יט) שהכוונה בהנזכר שז"א הנקרא שמים הוא נתכונן והוכן בבינה היינו בתבונה וכנודע ונקראת בשורש אלהים חיים כי הוא גבורות בשביל העיבוי ולא בשביל העונש, וממנה יבא "חיים טובים" שהוא המשך חיים בינה אל הז"א (כמובא זה בכוונת הסכיבנו אביו סידור הרב היר"א זיע"א ח"ב דף 64), **והיא העושה** קו לרוח שבז"א שילך בדרך חיים טובים, בבחינת מש"כ **"לעשות לרוח משקל"** (איוב כח, כה), **והיא הנותנת** בו סוד התפשטות כוחות ההויה הם עשר ספירות הרמוזים בפסוק הנ"ל בתיבת "ורוח", כי כן הוא עולה למספר יה פעמים יה וכן וה פעמים וה, ועל ידי זה באים בו ובעולמות ההנהגה של סוד י"ב צירופי שם הוי"ה המאירים בו בי"ב פרצופי האצילות ובי"ב חודשי השנה הרמוז זה בתיבת "נכון חדש" שבפסוק

הנזכר שהוא כמספר י"ב צירופי שם הויה, וכמובא כל זה בכוונת תיקון חצות יעו"ש.

ונחזור לביאור המשנה עצמה.

אלו **עשר ספירות בלימה** - על שם אוצר בלום וממלא כל טוב, הנה הם נחלקו לארבעה הם חכמה בינה תפארת מלכות שהם כלליות עשר ספירות וכנ"ל - וכנגדם הם ד' שמות מילויי ההויה הם:

ע"ב - חכמה.

ס"ג - בינה.

מ"ה - תפארת.

ב"ן - מלכות.

וכן הם ד' עולמות אבי"ע כנודע. והנה כן הם גם כן כנגד ארבעה פרצופין קדישין כוללים אבא אמא ז"א ונוקבא הרמוזים בהוי"ה כולו. והנה כן הם יוצאים מן העלם אל החכמה ומשם לבינה ולז"א ולמלכות ולכל העולמות, ובכל עולם יש בו כולם אלא שאין מדריגתם שווה ומובן.

והנה הנ"ל הוא רמזו במאמר המשנה.

אחת - הוא חכמה ואבא ואצילות ושם ע"ב אשר בו ד' יודין העולים ארבעים, והנה כל אחת כוללת י' שהם ד' פעמים מאה יודין שהם ארבע מאות כמובא בכוונות הטבילה יעו"ש - ורמוז זה בתיבה "אחת" שבמשנה שהוא ר"ת:

א - אבא גם אצילות.

ח - חכמה גם חיה שמאיר באות י' הוא רוח וז"א כי בז"א הוא רוח.

ת - הוא סוד ארבע יודין דע"ב אשר כל אחת כוללת י', והם ד' ק' העולים ת' המובא סודם בכוונת המקוה יע"ש.

והנה סוד אור החכמה אצילות אבא וע"ב הוא המזדווג ומתייחד עם אמא בינה - ס"ג הנקראת **אלהים חיים** - וכנ"ל הטעם, ועיקר הכוונה בזה הוא עבור המשכת המוחין וההנהגה בז"א הנקרא עולם ליתן לרוח (הוא כינוי לאורות המתפשטים בו) משקל, וז"ש:

רוח אלהים חיים - היינו חיים טובים, בכח המוחין שבז"א העולים כמספר חיים כזה: **אהיה יהוה אהיה** העולה חיים.

ועל זה משבח ואומר **ברוך ומבורך שמו של חי העולמים** - העושה כל אלו המערכות ומפליא לעשות ומחדש המוחין בז"א שהוא הגוף הכולל ושכל הפרצופים העליונים ממנו הם בחינות אברים פנימים שלו ובו.

וכללות אלו המאורות הם הולכים בסדר של אור מים רקיע, שהם בחינות וערך קול ורוח ודיבור, **והוא** - היינו אריך אנפין רוח הקודש - שממנו באים כולם, כאומר דע שאור הרוח הנזכר הנה הוא בכל המערכות כי כן באריך הוא נקרא רוח הקודש - ובהנזכר רוח אלקים וכו', ובא להורות שכן שמו על פי הבחינה לבד אבל לא בעצם.

גם עוד שהנה הדיבור הוא כלול ונבנה מג' בחינות, שהם הקול עצמו והרוח שבו שהוא הנותן לו הכח והדיבור העושה הציור לזה הקול והרוח, וכן הוא נצרך ליציאת הכוחות מן החכמה שהוא לערך קול אל הבינה הנקרא רוח המתלבש בז"א הנקרא רוח וגם הוא - אין הוא חומר מעשה כי אם המלכות הנקראת דיבור, וללמדנו סוד זה הביא מאמר זה בתוך המשנה כי בהנ"ל הוא מאריך בשבח הז"א, וכאן במלכות המוציאה לחוץ ולפועל רוח הז"א שמא תאמר שהוא מן הז"א לבד שנקרא רוח, תלמוד לומר **והוא רוח הקודש** - שהם הג"ר כי קודש הם חב"ד בסוד משנ"כ **"שאו ידיכם קודש"** (תהילים קלד, ב), והוא הוא כתר הנקרא אריך שהם הנותנים השפעתם וכוחם בז"א הנקרא רוח כדי שיאיר ויגלה אותם במלכות ויונהגו על דבר אמת ושלום וצדק מלכות צדק **"דַּבֵּר אחד לדור"** (סנהדרין ח.), כי שורש המלכות בחכמה אבא בסוד הכתוב **"ה' בחכמה יסד ארץ"** (משלי ג, יט) וכתוב **"אבא יסד ברתא"** (זהר ח"ג רנו ב) לרמז שהדיבור מונהג מן אחת הם הג"ר החשובין כאחד.

אופן ג

בענין גילוי ספירת חכמה ואור גילוי השפעתה הנקרא רוח הקודש וסוד הנקודות.
כולל גם פירוש למשניות ט, י, יא, יב דפרק ראשון.

עשר ספירות בלימה - שאין בהם מהות אכן הם אוצר בלום משפע אין סוף המתייחד בהם, והנה כל פעולות משתנות שבעולמות הם יוצאים מן האחד הפשוט בכח התגלותו בעשר ספירות בלימה. והנה הם נחלקים בגילוי ארבע אותיות שם הוי"ה ב"ה, כי קוץ י' כתר נעלם, אות י' חכמה אבא שורש קו ימין, אמא בינה ה' ראשונה ושורש קו שמאל, אות ו' ז"א חג"ת נה"י קו אמצעי, ואות ה' אחרונה מלכות נוקבא המקבל.

והנה אין כח התמשכות הזיווגים בספירות אלא מכח אין סוף ב"ה הנגלה בספירה ראשונה חכמה וכמ"ש **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד), וכל העולם נברא בראשית היא חכמה וכמובא בתרגום ירושלמי בראשית תרגומו בחוכמתא, והנה המשכת האור הזה בכל המדריגות הוא עניין המוכרח כי הוא הכח המשפיע והפועל הכל בכוחו, כי אין אור אין סוף מתפשט אלא תוך התפשטות אור החכמה כי **"כולם בחכמה עשית"**, והוא אור הנקודות, היינו הם סוד עשר הויות המנוקדות שהם עיקר המוחין, ורק אח"כ נמשך בהם אור המוחין דכתר שהם הטעמים ובתוכם אור אין סוף (כמובא זה כמה פעמים ובדברי אבי התעודה שר שלום זלה"ה בסוף הקדמת רחובות הנהר).

והנה סוד אור הנורא והנפלא הנזכר הוא נקרא גם "רוח הקודש", כי הוא "רוח" שהוא מורא על אור בלתי נתפס הנקרא רוח, ונמשך מן מדת הקודש הנקרא חכמה וכמ"ש **"שאו ידיכם קודש"** (תהילים קלד, ב) דא חכמה כמובא בזה"ק, ועוד כתיב **"ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה"** (שמות לא, ג).

והנה בזו המשנה בא לבאר לנו סוד גילוי ספירה ראשונה חכמה וכתר מאיר בה, כי היא אות י' והוא קוץ היוד והיא הספירה הראשונה שהכל יוצא ממנה ומתפשט ממנה ואין המשכת אור בעולמות שלא עובר דרכה ובכחה, וז"ש:

עשר ספירות בלימה - נכללו בארבעה בסוד שם הויה ב"ה שהוא מורה על אותיות שהוא ענין בחינות הכלים שהעצמות והאור מתפשט בתוכם.

אחת - היא חכמה שהיא הראשונה להתפשטות ונקראת בשם שבח **רוח** - שאין בה תפיסה והיא **רוח אלהים** - שהיא שורשי הגבורה כי כל חכמה היא דין בשורש כי החכמה היא מודדת כל דבר שהוא עניין הדין, הרמוז בשם אלהים וחכמה היא אור חיה, וז"ש:

חיים - עולה כמנין חכם.

ברוך - הוא אבא חכמה הנקרא ברוך מריבוי ברכאן שנגלו בו וכמובא בכוונת מטבע ברכה יע"ש. וע"כ הוא **ברוך ומבורך שמו** - היינו התפשטות אורו בכל מדרגותיו, ומזיווג יסוד אבא הנקרא ברוך ביסוד אמא הנקראת ברכה כמובא בכוונת הברכה יעו"ש ויסודו נקרא "חי" על שם החיות הנמשך ממנו ועל שם ח"י חוליות שבשדרה שהזרע נשפע בהם ומגיע ליסוד ומזדווג בנוקבא, וז"ש **של חי העולמים**.

וגילוי זה האור הנה עליו נאמר **"קול גדול"** (דברים ה, יט) דלא פסיק, שהוא קול הפנימי יחוד הפנימי הנזכר אשר כולל בו כל העשר ספירות, כי רוח הוא ג"ר (וכן הוא בגירסא מכת"י קודם קול ואח"כ רוח) וקול ודיבור הם זו"ן אלא שנכללים כולם בקשרא חדא. והנה אור הנזכר המתפשט בכל העולמות הוא הנקרא רוח הקודש כנ"ל, וז"ש:

קול ורוח ודיבור והוא רוח הקודש - והם שורש של בחינות מדריגות וכינויים של רוח מים ואש שנתפשטו ממנו ית"ש שנתבארו במשניות הבאות לפנינו.

משנה י

שתים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד שלוש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות ורוח אחת מהן:

המאור הגדול

אופן א

ביאור גילוי הבינה הנקראת רוח מרוח כוללת כ"ב אותיות

ספירה שניה היא בינה אמא, וז"ש:

שתים - היא בינה אמא ה' ראשונה שבשם שמשתלשל ממנה יסוד האש גבורה, ובשורש היא הבל חם שברוח, והיא **רוח** - בסוד הכתוב "**ואמלא אותו רוח אלהים וכו' ובתבונה**" (שמות לא, ג), והיא יוצאת מהמשכת אור החכמה הנ"ל הנקרא רוח, וז"ש **רוח מרוח**. וזה הרוח הנקרא חכמה ובבחינת מש"כ "**ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה**" (שם) הנה הוא **חקק וחצב בה** - בסוד היחוד והזיווג המוציא כוחות האותיות שהם בחינות שורשים של הכלים שהם האותיות, וז"ש:

עשרים ושתים אותיות - שנחלקים לג' אמות וז' כפולות וי"ב פשוטות, וז"ש:

יסוד שלש אמות - אמ"ש - בג"ר **ושבע כפולות** - בג"ד כפר"ת - בשבעה נקבי הראש (והם עשר ספירות שבראש). **ושתיים עשרה פשוטות** - הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק - בו"ק - הגוף, שבהם יצא כלל כל המציאות מזיווגן והרכבתן של האותיות שהם בחינות כלים באור אלוקי שבתוכם, אמנם הכל הוא בכח אור החכמה הנ"ל, וז"ש:

ורוח אחת מהן - שהוא רוח חכמה הנקרא אחת הוא נמשך ובא מהן ובהן ומובן.

אופן ב

שתים - היא אור הבינה אשר היא **רוח מרוח** - כי כבר נתבאר היות הבינה "**רוח אלקים חיים**" וכנ"ל בביאור משנה ט', והנה לגודל העלמת מדריגתה של הבינה שהנה היא אחת עם החכמה דלא מתפרשין לעלמין וכו' הנה נאצל ממנה אור אחר הנקרא "תבונה" שהוא **רוח** - היא התבונה, **מרוח** - היא הבינה הנקראת "אלקים חיים". והנה היא הקרובה אל הז"א להאיר בו הכ"ב אותיות שהם צנורות השפע והעושים הפעולה והחקיקה והתבונה מתלבשת בז"א וכו' וז"ש:

חקק וחצב בה - בבינה ותבונה אור החכמה, בסוד הזיווג ביחוד פנימי ויחוד חיצון שנקראו בשם חקיקה וחציבה, אלא שבחכמה הם רשימות דקות וציורם הוא בבינה, וז"ש **עשרים ושתיים אותיות** - שמהם נעשה בנין קומת הז"א הנעשה והנבנה מכ"ב אותיות, ואשר הם ג' בחינות אותיות שהם שורש של ג' קווין ימין שמאל ואמצע, חסד - דין - ורחמים וז"ש:

יסוד שלש אמות - שהם ג' אותיות אמ"ש שהם סוד ג' ראשונות כח"ב או חב"ד.

ושבע כפולות - הם חג"ת נהי"ם הם בג"ד כפר"ת.

ושתים עשרה פשוטות - הם, הו"ז, חט"י, לנ"ס, עצ"ק, אשר הם אחוזים בתפארת עצמו כנודע.

ונכון הוא שהג"ר במוחין עצמם וז' בשבעה פתחין שבגלגלתא וי"ב בקומה עצמה.

ורוח אחת מהן - שמא תאמר שכבר הם חלוקות כל כך עד שאין אור החכמה שופע בהן וכו' לזאת מודיע "ורוח אחת מהן" שהוא אור דעת המכריע בנתיים ויש בו מן אור החכמה ואור הבינה היורד לערך ולדרגת ז"א, והבן.

ובדרך יצירה הנה בתחילה צריך לכוין להמשיך מן אור החכמה האלוקית אשר בה כח ושורש כל העולמות ואשר בה כח הכל בבחינת "**רוח אלהים מרחפת**" (בראשית א, ב) ברוך ומבורך שמו, ואשר שורש לכל החיות והנשמה לנשמה הוא בה, והם בבחינת נשמתא לנשמתא שהם ענין וסוד ההויות המנוקדות ושמות אהיה מנוקדות מקיפים עליהם, ואשר הם הכח הנמשך מן אור החכמה המלביש על אור האין סוף המחיה הכל, ואין ביכולת להמשיך אור אין סוף המתלבש בכתר דא"ק בלתי שיתלבש במוחין דחכמה והם סוד ההויות המנוקדות כי נקודות הם בחכמה (אורות חיים שער הנקודים), והם הנותנים הכח והחיות באותיות שהם הכלים להוציא לאור מעשיהן.

ועל כן צריך הפועל הקדוש לידע לכוין ולהמשיך אור אין סוף הנגלה דרך קו האור הנודע המתלבש ומתעלם תוך כתר דא"ק ומשם נגלים אור תר"ך עמודי אור נוראים, ואין ביכולת להמשיך יותר אלא בהתלבש אור הרצון והכתר תוך חכמה דא"ק שהם הויות ואהיה מנוקדות, וימשיך אותם דרך המעלות והמדריגות הנודעות ויעשה זה בסוד אור ישר, ומאירים דרך לבוש החכמה הנזכרת שהיא שורש לחכמה עולם האצילות, והם שם בסוד רשימין דקין שהם כלים בלא הגלמא ונעשה אז זיווג אבא ואמא, ושם הם מתעבים וקונים רשימין וציורין בסוד נקודין עגולין כיודין, ובהתלבש בז"א הוא סוד אות ו' נעשה צורת אותיות, ויכוין להמשיך אור הנזכר **בעשרים ושתים אותיות** - שהם סוד בחינת הכלים העושים והמרכיבים כל צורה וגלם שבעולם והם נחלקים כפי הנ"ל שהם **יסוד שלש אמות** - כי מהם נמשך אש מים ורוח שבגולם, ואור הנ"ל הנרמז בג' אותיות אמ"ש באמירת הצירופים בדרך הידוע, כי כח הנ"ל הנורא והנפלא הוא השורש של כל החיים ומתפשט בסדר המדריגות ואחר זיווג אבא ואמא המשכת "**בך יברך ישראל**" (בראשית, מח, כ) (ב"ך הס כ"ב אותיות), ונעשה הזיווג ויוצא כח חב"ד הם אמ"ש שהם יסוד אויר מים ואש, אשר הם יוצאים מהנ"ל בג' אותיות י' ה' ו', והשלמת השם בהוספת ה' אחרונה הוא בכח הגלמת האויר המים והאש בעפר של הגולם, כי צריך לגבל העפר במים ולעשות הצורה שרוצה ובכוונה הנ"ל להמשיך האור ולומר הצירופים בסדר הנודע לפועלים ויפעול באותיות:

א - הוא אויר להמשיך יסוד **האויר**.

מ - הוא מים להמשיך יסוד **המים**.

ש - הוא אש להמשיך יסוד **האש** בגלם.

והעפר הוא גלם ה'.

ואלו הג"ר הם מתפשטין בכל הו"ק אלא שבג"ר הם פשוטות כל אחד לבד ובו"ק בכל אחד מורכב כל אמ"ש, והשינויים בהם הוא בסדר שלהם וצריך לכוין בכל ששה צירופי יה"ו שזורים באלפא ביתא בששה חילוקי סדרים שלהם ובמילוי וכמובא בכוונות נענועי הלולב כזה: **יוד הי ויו - יוד הי ואו - יוד הא ואו** ואשר הם כנגד ששה צדדים המובא במשנה י"ג מזה הפרק והנה בפשוטן הן כזה: **יהו יוה היו הוי ויה והי**, ויש בהם ח"י אותיות, וז"ש במשנה ח' פ"א ענין "**חי העולמים**".

והנה אלו הג' אמ"ש הם אמות יסודות אל הז' ספירות תחתונות שבהם שאר האותיות מכ"ב אותיות.

כי **חכמה** כח המים קו החסד הוא **מ'**.

ו**בינה** היא כח האש קו הגבורה הוא **ש'**.

ו**דעת** המכריע ביניהם הוא כח **האויר** רוח שיש בו ליחות מים וחמימות האש והוא קו הרחמים תפארת המכריע ביניהם, והוא אות **א'**.

והם יוצאים מן מוצאות הפה.

מ- מן **בומ"ף** שבשפתיים.

ש - מן **זסשר"ץ** שבשניים.

א - מן **אחע"ה** שבחיך היוצא מן הגרון, ואין צריך לשפתיים ולשיניים כי העיקר הוא יוצא מן הגרון.

והעיקר הוא הכח של נקודות הכסף הויות מנוקדות שהם עיקר כח החיות הפועל המתפשט ממדריגא למדריגא, ובכח שפע אור אין סוף המתפשט וכו' נעשים כל הפרצופים כעין עמוד אור אחד מכח שפע אור אין סוף המאחד כולם, וז"ש:

ו**רוח אחת בהן** - כי רוח אור החכמה הנקרא אחת היא בהן כי היא עיקר החיות, והיא מתלבשת בתוכם לעשות הפעולה להוציא מן הכח אל הפועל מה שגלום במחשבה.

משנה י"א

שלש מים מרוח חקק וחצב בהן כ"ב אותיות {עמודים} **מתהו ובהו רפש וטיט חקקן כמין ערוגה** [חצבן כמין חומה סיבבם כמין מעזיבה] (חלבן כמין מעזיבה סיבבם כמין חומה) **ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ:**

המאור הגדול

אופן א

ביאור גילוי ספירת חסד הנקרא מים זרוע ימין בעולמות וגם הוא חסדים שבדעת

שלש - הוא חסד הראשון מן הו"ק וראש לכל המדריגות ובבחינת מש"כ **"עולם חסד יבנה"** (תהילים פט, ג) הנקרא **מים** - על שם שהוא מתפשט וממלא כל העולמות בחסדו, ונמשך גם הוא מכח החכמה הנקרא אחת וכנ"ל, וז"ש:

מרוח - והוא בחינת "הלחות" שברוח הבל היוצא מן הפה. והנה מכח אור זה **חקק וחצב בהן** - בזו בחינת עיסה של האותיות שהיו במעי הבינה **כ"ב אותיות** - שמהם נעשה כל המציאות.

ואלו עשרים ושתיים אותיות התורה הנה הם כוחות נוראות יצאו מן העלם מסוד ספירות גנוזות במאצילן וכו' ועברו כמה וכמה מהלכים ובחינת "משקל" זה לעומת זה עד שיצאו לפועל, כי כנגד כל מה כשיש בקדושה עשה הקב"ה כח שקול כנגדו בס"א.

ואלו הכ"ב אותיות הנה הם פרטות כל ראשי המדריגות שבד' עולמות אבי"ע וכנגדם הם מדריגות בקלי', בענין שנחקקו האותיות הנה הם כוללים בהם כוחות ומדריגות עצומות ובא למנותם:

מתוהו - שהוא מקום שאין בו שום גוון ושום צורה ולא נכלל בסוד צורה והוא בחינה שאין לה "לבוש".

ובוהו - והוא יש לו "ציור" וצורה ויוכל להתלבש, והם שורשי הכוחות איך יצאו מרושם מחשבה למחשבה גולמית ולעיבוי שבבינה וכו'.

וכן עוד בחינה אחרת הנקראת **רפש** - שהוא סוד שביה"כ שמשם נמשך ובא גם כן בחינת הכוחות האותיות איך יהיו ומה יהיה כנגדם וכו', ונקרא "רפש" שבא להורות על עולם התוהו שיצא משם כמשל הרפש. ומכש"כ מסוד עולם התיקון שממנו נתייסד כל המציאות, והיה זה הרפש למדרס ולמקום שבו יבנה ארמון פאר, וזה הרפש ישמש כטיט לבנין וכו', ונקרא בשם כינוי **וטיט** - כי מן חומר הטיט אנו יכולים לדבק האבנים שהם כינוי לאותיות זו בזו, וכן עשה אור מ"ה החדש שהוא סוד הנקודה היא חכמה ונעשה התכללות הכוחות עד שיוכלו הכוחות להתחבר ולהזדווג כח בכח השוה לו.

ונעשו האותיות אחר שקיבלו כח העוביות והגבורות משביה"כ ונעשה מה שכנגדם בס"א וכנ"ל, הנה חזר שורשם שבתיקון ונעשו משוכללים בכל כוחות הצריכים לכל המציאות שבעולמות כולם, ונעשו בבחינת הכוחות המסוגלים לקבל האור האלקי שיושפע בהם ויצאו לעשות פעולת כוחם וזיווג האותיות וכו', וז"ש:

חקקן כמין ערוגה - שהמים שהם כינוי לשפע אין סוף ב"ה מתפשט בהם ונאסף אצלם, ואינו מתפזר וכמו שנעשה בשביה"כ, אלא הוא נאסף בהם ומשקה אילני הספירות הנגלים כוחם בהם, והנה תיקון זה נעשה ונמשך בהם מאבא חכמה, וכמ"ש **"ימותו ולא בחכמה"** (איוב ד, כא), וכן מאור אמא בינה נמשך בהם כח לעצור המים בתוכם וכמו ערוגה, ולא יפלו, כעין הוולד שנצרר במעי אמא ואינו נופל ממנה עם שיש לה פתח פתוח, כי כמין חומה עוצרת הוולד שלא יפול, וז"ש: **חצבן כמין חומה.**

והנה התפשטות האור בהם הוא נעשה בסוד עיגולים שמכח זה נמשך כח הטבע שיוצא מהם ומכחם, וז"ש: **סיבבם כמין מעזיבה**- וזה סוד שהרקיעים ומזלות ושמש וירח וכו' שעלינו כולם

עגולים וגם עצים ופירות וכו' עגולים והוא סוד נפש אלקים ובחינת נוקבא ואור חוזר.

והנה זה הוא שפע אור אחד לבריאה, אכן שפע אור המגלים הכל והעושה שיתרקם הכל הוא שפע אור יושר שהוא בבחינת אור ישר שהוא אור זכר טיפת לובן שפע אור חכמה המחיה הכל הנז"ל, וז"ש:

ויצק עליהם שלג - על הרשימו והכוחות של אור חוזר הנמשכים בסוד עגולים וכו' שהם הכלים, וזה האור הפנימי שבתוכם הניצוק עליהם **ונעשה עפר** - הוא כח המלכות המקבל הנקרא עפר הארץ היא טוב וגו' בשפע הטוב או ח"ו להיפך בצירוף רע והנזכר הוא כמו **שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ.**

אופן ב

בהקדים שהנה "**כולם בחכמה עשית**" (תהילים קד, כד) וממנה הכל נמשך ויצא, וז"ש "**בראשית**" ותרגומו "**בחכמתא**", גם כתוב "**ראשית חכמה**" (משלי ד, ז ועוד) וגו'. והנה מתחילה מזריע אבא הוא חכמה טיפת חומר שהיא האותיות ועליה נאמר "**והארץ היתה תוהו ובוהו**" (בראשית א, ב), כי מעכירות המים יצא חומר ראשון הנקרא "תוהו ובוהו", כי חומר האותיות מן המים שבחכמה יצאו ונצטיירו, כי מחכמה יצא חומר הראשון הנקרא "תוהו" ואחר כך נתן אותו בבינה ונצטיירו במעי אמא על ידי החומר שלה, וז"ש משל"כ (משלי ד) "**הבן בחכמה**" כי מוכרח לזה הזרע להצטייר כך, וכן אי אפשר להצטייר ממנה לבד וז"ס "**וחכם בבינה**" (שם), והנה מן המים שהוא מימין שהוא בחכמה הנה מן עכירות שלו יצא כ"ב אתוון ובהם חמשה כוחות אשר הם לערך בחינת חסדים של אותיות מנצפ"ך פשוטות הראשונות, ונעשה עפר לובן מעכירות השלג שבלבנון היינו מן "**לבונא דמוחא**" (רעיא מהימנא דף רלב:) שהוא סוד חכמה בסוד משל"כ "**כי לשלג יאמר הֱוֵא ארץ**" (איוב לז, ו).

אמנם הבינה שהיא מהשמאל והיא גבורות וממנה יסוד אש, הנה מעכירות ושמרים שלה יצא חומר הנוקבא שהוא אודם, והם בחינת אותיות סן ץף"ך כפולות שהם ה' גבורות (כמנין ספר), כי האפר הוא עכירת שמרים של האש ואז נצטייר הוולד הוא ז"א במעי אימא, ואם כך הם כ"ב אותיות זכרים וחמשה נוקבי ומהם נוצר הוולד, והם בג"ה שהם קו שמאל שבו אלא שבערך החמשה כפולות הנ"ל הם זכרים.

וכן כתב רבנו הרמ"ק זיע"א בספר פרדס רימונים שער האותיות ועיין כל זה בסופו שבהתהוות האותיות יש ד' בחינות והם רשימה חקיקה חציבה ועשיה, והרשימה היא יותר דקה מן החקיקה והחקיקה יותר מן החציבה וכו', ובדברי רבנו זיע"א בע"ח שער אבי"ע פרק ט"ו ביאר שם שאלו ד' בחינות הם כבחינת אבי"ע והיינו כי שורש האותיות כמות שהן בחכמה נקראים רשימה וכאשר הם נמשכין בבינה נקראו חקיקה וכשבאין בקול ודיבור נקראו חציבה ועשיה, ומכאן תלמד ביאור לשונות הנזכרים לכל מקום שתהיה צריך לו בזה החכמה.

ואחר שהקדמנו כל זה נבוא ללמד דברי המשנה:

שלש - מן ארבע מדריגות שנתבארו באלו המשניות ט, י, יא, יב, שבהם נתבארו יציאת כוחות האותיות איך יצאו מן העלם דרך מערכות הספירות שנחלקו לארבע כנודע בסוד שם הוי"ה, הנה יציאת המדרגה **השלש** - הוא חכמה חיה הנקרא יסוד **מים** - וכמובא בעץ חיים שער חמישים פ"א וז"ל: **וצריך שתדע כי המים הם נגד החיה שהוא נשמה לנשמה** עכל"ה יעו"ש.

וזו החכמה יצאה **מרוח** - שהוא כינוי לאור הכתר שלגודל העלמו נקרא רוח על שם שהוא כולל בו הכל בהעלם, וכמו הרוח שכל החיות תלוי בה ואין היא נראית ואין בה מהות וציור והשגה, כי יש רוח חיים ויש רוח חכמה, רוח עצה, רוח גבורה, רוח דעת, וכו', ועל ענין סוד זה רמז החכם מכל אדם המלך שלמה ע"ה "**הכל הבל**" (קהלת א, יד ועוד) ללמד שהכל הוא יוצא ונמשך ובא מן הבל עליון ורוח אלקים חיים ומלך עולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם וכו' ופשוט, ועכ"פ מן רוח נפלא הנזכר נגלה המים הוא חכמה כי גם בעולם הגשמי והטבעי אתה רואה שיש בהבל לחות ומים אחר התייבש מעט יסוד האש

שהוא החמימות שבהבל, כי הכל יוצא מן הבל ורוח הנזכר.

ועכ"פ מן זה הרוח נגלה החכמה שהוא יסוד המים הנמשל באמת לזרע הבא מן האב ובו נמשכו בחינת הכוחות ואותיות שמהם נוצר הוולד, וז"ש:

חקק וחצב בהן - היינו כח החכמה הוא המגלם במחשבה הדמות והציור שרוצה לעשות ונקרא חקיקה על חכמה דחכמה וחציבה בבינה דאותה החכמה, וז"ס **"הבן בחכמה וחכם בבינה"** (משלי ד) שבזו החכמה עצמה נמשך כח שפע הכולל נפש וגוף שהם צורה וכח המקבל אותה שהם האותיות הכלולים בזה החומר הבא מן אבא, וכח החכמה הוא חקק וחצב בכח המקבל ממנו את **כ"ב אותיות** - שהם יהיו כלים ולבושים לעצמות.

ובא לבאר איך יצאו, וז"ש: **מתהו ובהו** - הם חכמה ובינה כי הם צריכים להיות קודם בבחינת "תוהו" שהם בחינת חומר עכירות של זה החכמה הנקרא כן ועדיין אין בהם ציור, ואחר כך הם נמשכים בבינה ושם הם נצטיירים על ידי חומר שלה שהוא בחינת טיפת אודם שהוא בחינת "בוהו", והם צריכים לצאת ולהיות בחינת החומר לבד כדי שיתגלם ועל כן הם צריכים לבוא עד סוף בחינתם, ועל זה הוא אומר **רפש וטיט** - ואז הם נצטיירו במעי הבינה ונעשו בצורה וציור כי חומר האותיות שמן המים שבחכמה יצאו ונרשמו ונעשו ונצטיירו.

והנה יש אותיות עגולות וכמין חומה, ויש פרוסות וארוכות כמין מעזיבה, ויש של בית קיבול כמו ערוגה ששותה המים, בענין שעכשיו בא לספר ולבאר לנו בחינות ומדריגות ציור שנעשו באלו האותיות, וז"ש:

חקקן - לאותיות ועשה אותן **כמין ערוגה חצבן כמין חומה סיבבם כמין מעזיבה.**

והנה מן עכירות המים הנזכרים שמן החכמה יצאו הכ"ב אותיות ובהם חמשה חסדים, כי כן זרע האב הוא לבן נוטה לגוון החסד אלא שמוכרח להיות בהם בחינת גבורה שבחסד שהוא כח עוביות זך כדי שיגלים כח אלו האותיות וזה יהיה כמו הממוצע לבין ההגלמה שנעשה מאמא בינה וכנ"ל, [ונלע"ד שמענין זה נוכל לידע כמה הפרשים שיש בין בני אדם בזכות שלהם או בכח עוביות שלהם וכו' כי השלמות הטוב הוא שיהיה כח ההגלמה הנמשך מאבא עצמו והוא יכנוס בהגלמה וציור של אמא ואז יעשה הוולד בריא בכל כח הנפשי הרוחני טבעי שבו ויש בה כמה מדריגות לימין ולשמאל ובמ"א נבאר זה בס"ד], ועכ"פ אלו הם בחינת מנצפ"ך פשוטות הראשונות, והם נעשו עפר הלובן שהוא מעכירות השלג שבלבנון, כי מן לבונא דמוחא נמשך מוחא חיוורא ככספא ועכירות שלו הם החומר הלבן והוא כח הגבורה שבחסד שממנו נעשה "אפר לבן", וז"ש:

ויצק עליהם על האותיות, **שלג ונעשה עפר** הוא עפר לבן הנזכר שנאמר **"כי לשלג יאמר הֱוֵא ארץ"** (איוב לז, ו).

ולא יקשה לך שנתבאר בכאן פירוש משנה זו בענין שהמים הוא חכמה הוא ראשון כמובא לעיל משם ע"ח שער חמישים פ"א, והלא בשער הנזכר פרק עשירי סדרו רבנו זיע"א בסדר ארמ"ע שהמים הוא שלישי, והענין נתבאר בדברי רבנו זיע"א שער מאמרי רז"ל בביאור מדרש רבה בראשית פרשה מ"ג בענין פסיעותיו של אאע"ה היו ג' מילין ע"ש וז"ל: **ונודע כי סדר היסודות העליונים הם חגת"ם שהם אש רוח מים עפר אעפ"י שבעה"ז אינו כן כסדרם ולכן מיכאל הנגלם באויר זה אינו נגלם אלא ביסוד המים כנגד החסד, ולכן בקפיצה אחת יכול לקפוץ כל העולם אחרי רדתו והתלבשו בו, אך גבריאל ברדתו לעה"ז מתלבש במים ובאש שהם חו"ג שמדתו מצד הגבורות ואם יהיה נגלם באש מכ"ש במים כי לעולם שמאלא אצטריכא לימינא אך ימינא לא אצטריכא לשמאלא כנז' בזוהר ולכן מוכרח הוא להתלבש בב' יסודות מים ואש** עכ"ל. נמצא אתה למד שסדר הנזכר של ארמ"ע הוא בעולם הזה אך למעלה הם בסדר מאר"ע שהם סוד חגת"מ והבן.

ועל דרך משנה זו נבאר ביאור משנה יב דזה הפרק.

ארבע - מן אלו המערכות הם סוד טיפת אודם שבאה מן הבינה עצמה שהם סוד גם סנ"ף כפולות והוא אש בבינה, ומן עכירות שלה ושמריה יצא חומר הנוקבא אודם והם אותיות הנזכרות שהם ה' גבורות,

ובדרך רמז הנה אלו האותיות עולים כמנין פר כמנין אפר עם הכולל כי האפר עכירות משמרי האש כנודע, והנה האותיות סוף סוף הם נמשכות מן עכירות המים שהם מן חומר החכמה אלא שכדי להגלימם וכו' הם צריכים לטיפת אודם דאמא וכמובא לעיל. והנה אז נגלים האותיות כדבעי, וכן הוא בכל הכוחות כדי לעשות ולהוציא מהם כל בניני העולמות כי ממנה נמשך כח העוביות וההגלמה וכנ"ל, ומעתה יובן המשך לשון המשנה.

אש - הם הגבורות מנצפ"ך כפולות וטיפת אודם שבכוחן מחמיץ העיסה ויוצא הוולד כראוי, הנה הוא נמשך ויצא על האותיות שהם בחינת חומר ועכירות היוצא ממים שהוא חומר היוצא מן החכמה, ואזי יצא ונגלם ונצטייר מה שהיה גלום בשפע החכמה זרע קודש שזרע בה החכמה ויצא מכח זה הכסא הכבוד שהוא בבריאה שהוא בינה בערכין וכן מלאכי השרת וכו', וז"ש:

חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת - שבהם גובר כח האש שהוא גבורות לוהטות, וזהו ענין מה שהמלאכים ומשרתי קודש הם לוהטים וגועשים בכל עת מרוב אימה ופחד אהבה ודביקות, מפני כח אש הגבורות הגובר בה, אלא שהרוח הוא יסודן וכמ"ש **"עושה מלאכיו רוחות"** (תהילים קד, ד), בענין שמכח יסוד אויר הוא הרוח ומיסוד המים ומיסוד האש נעשה מעון של מעלה וכו', וז"ש:

ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט - כי כח הגבורות טיפת אודם הם העושים לבוש וציור לאור הזך הנמשך מן החכמה, ומלאך מלשון "מלאכה" כי הוא עושה מלאכתו מה שנמשך מן החכמה, אלא שכדי שיעשה כן הוא צריך להגלמה הנזכר הנמשך מיסוד האש והבן.

אופן ג

בהקדים שהנה השפע אשר קיבלו העולמות הוא כדמות התורה, והתורה הוא האותיות ונמצא נשפע השפע על העולמות באל"ף בי"ת גימ"ל דל"ת וכן כל האותיות עד תי"ו, וכשהעולמות הן חוזרים אל "האין" אזי האותיות חוזרים אל השורש מתיו עד אלף, והנה כשהעולמות הן חוזרים אל האין מזה הוא צירופי תיבות, דהיינו התיו חוזר אל השורש דרך כל האותיות עד האלף ונעשה מזה צירוף תיבת א"ת וכן התיו חוזר דרך כל האותיות עד אות בי"ת וכנ"ל ונעשה צירוף תיבת ב"ת, וכן שאר כל האותיות בזה שחוזרים אל האין נעשה על ידי זה צירוף תיבות.

והכלל שהשי"ת נתן כח בכל הברואים והיצורים והנעשים לחזור אל האין, והנה כאשר הברואים חוזרים אל "האין" (ולפחות מסתכלים אליו בחזרתם אליו בדביקות שכלם ובעיני השכל) הנה אז החיות שלהם הוא "האין", ובחינה זאת נקראת בשם "טהרה" כי נמשך להם כח הטהרה מלמעלה ונעשה זה בדרך נפלא ונעלם בעומק אור שבנשמה כאשר האדם משתוקק להשי"ת ונושא עינים אליו וכו', ומכש"כ ליודע לגלגל האותיות וכו', ועכ"פ הנה אז העולמות הם נעשים מחודשים מאת הבורא ית"ש, וז"ס משנ"כ **"המחדש בטובו בכל יום תמיד"**.

וזה שאמר בזו המשנה קדושה שהבורא ית"ש **חקק וחצב בהן** (עמודים מתהו) **כ"ב אותיות מתהו ובהו** - רוצה לומר שהבורא ית"ש חקק וחצב באותם אורות נוראים ונפלאים הנקראים "מים", ולקמן יתבאר מעט בעזה"י ענין "עמודי אור" שהם **תר"ך עמודי אור שבכתר** (כתר אותיות תר"ך) עליון הנורא והנפלא, ונגלו בתורה הקדושה בסוד אור נעלם הרמוז בתרי"ג מצוות דאורייתא ושבע מצוות דרבנן וביחד הם כמנין כתר, והם מלבושי אור נוראים הנעשים לבוש דק המסוגל לנשמה כדי שלא תתבטל בחינתה כנר בפני האבוקה, והם הכח הנעלם והנורא המחזיר הכל כי הוא האור הפנימי המתלבש בתוך התורה והיא התלבשה בכמה לבושים עד ליציאת המציאות כולה.

והנה זה כתר הנורא והנפלא הוא כלול מסוד מאציל ונאצל כי הוא נעשה מסוד סוף בחינת מאציל וראשית וראש הנאצלים, ונקרא "תהו" על שם שאדם מתהא עליו מהו לגודל הפלאתו והוא כעין עתיק

שבאצילות שמתחתיו הוא אריך אנפין, שכללותם הוא כתר שהוא סוד פנימיות וחיצוניות, ומן סוד המכונה "תוהו ובוהו", ומן ההעלם נגלה בכתר כ"ב צינורות נעלמים ונפלאים בתכלית הדקות בבחינת רצון, ואחר כך נתעבו לערך ההפלאה הנוראה הזו ויצאו מן אותיות שברצון לאותיות שבמחשבה ומשם לבחינת ציור, וז"ש:

חצב בהן (עמודים מתוכו) **כ"ב אותיות מתוהו ובהו רפש וטיט** - רוצה לומר רפש וטיט הוא דבר רך, ורך הוא דבר המחודש כלומר שהעולמות הם מחודשים מאת הבורא יתברך שמו.

גם דע עוד שהנה התחלת "הדין" הוא למטה במקום התחלת האותיות, וצריך להמתיק "הדין" השורה שם בתחילת האותיות על ידי בחינה עליונה שהיא למעלה מן האותיות **"כי חפץ חסד הוא"** (מיכה ז, יח), "הוא" דייקא, כי תיבת הוא מרמז על בחינות עליונות הנעלמות והנסתרות ששם הוא רק חסד, וז"ס מש"כ **"נוצר חסד לאלפים"** (שמות לד, ז) כי הברת האלף היא קלה ונעלמה מאד והיא התחלת האותיות ושם התחלת הדינין, וההמתקה על ידי חסד שלמעלה מן האותיות (עיין כל זה בקדושת לוי פרשת ואתחנן).

והנה התפשטות האור והמשכת החיות וההשפעה מעולמות עליונים לעולמות תחתונים מהם הן בסוד מש"כ במשנה ז' דזה הפרק הראשון בזה הספר הקדוש **נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן** - שהוא ענין אור ישר ואור חוזר, שהם על דרך מש"כ (יחזקאל א, יד) **"והחיות רצוא ושוב"**, והנה כן בחינות הנזכרות לעיל הם נעשות בסוד רצוא ושוב כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן עד שאין השכל יכול להבין ענין זה כי נראה כאילו הוא אינו וכאילו הוא ישנו ודבר זה אין השכל האנושי יכול לידע ולהבין.

והנה כן נעשה בסוד אותו רוח עליון שהוא דבר שאינו נתפס שנגלה מן העלם, והוא היסוד הפנימי למציאות כולה, וממנו נגלה אור **"חסד דכולהו יומא"** (פרי עץ חיים שער חג הסוכות - פרק ג) שהוא שורש של גילוי כל השבעה הספירות התחתונות הנקרא מים על שם התפשטות האור והחסד מלמעלה ללמטה וכעין המים, ואשר הם יסוד החיות והאור והשפע הנמשך מן אור האין סוף הפנימי אשר מתגלה ועושה הכל, ונגלה בתחילה בהנ"ל באור כתר הנעלם ואח"כ עושה הכל במחשבה קדומה היא חכמה הנקראת אחת כמבואר במשנה ט' מפרק הנזכר, והוא בסוד הטיפה הנעלמת והיא בבחינת טיפה גולמית, "גלם" עולה כמנין "חכמה", אשר נגלה בה אור האלוקות מן הכתר, ובזה הכתר הוא נעשה בסוד גילוי הרצון והשייך לעולמות, אלא שהוא נעלם ואסור לדבר בו שם באיזה מציאות, ובחכמה נעשה בסוד המחשבה שכבר נגלה בדרך נעלם המציאות בבחינת גלם, והאור האלקי הוא נקרא בשם כינוי לרוח על שם הכתוב **"ורוח אלהים מרחפת על פני המים"** (בראשית א, ב).

והנה זה האור על שם העלמו ושאין בו שום תפיסה נקרא רוח, ועל שם בחינת ב' כוחות המרכיבות כל המציאות שהם בחינת חסדים וגבורות, ושהם אורות וכלים וחמימות ולחות, וכעין רוח היוצא מן הבל הפה שיש בו כעין "הבל חם" ואחר שנתקרר מעט הוא נעשה "לח" ומתגלה בו יסוד המים ואם נעשה זה על איזה חפץ נוכל לחוש המים בו וכו', ובשורש רומז על מציאות "רוח אלקים", כי בתחילה עלה במחשבה לברוא את עולם במדת הדין שהיא יסוד שורש חסד ומים, ושיתף עמו מדת רחמים שהיא יסוד שורש חסד ומים, והם יצאו מן העלם ובסוד "תוהו ובוהו" יצא מהם גילוי אור עשר ספירות שהם התכללות של כל המציאות בתחילה בסוד שורש, ואח"כ בבחינת גלם המחשבה "באחת" היא חכמה המבואר במשנה ט' בזה הפרק ואחר כך קנו בחינת ציור שבמחשבה ונקרא "שתים" היא בינה מכח החכמה שיש בה גם כן בסוד מש"כ במשנה ד' **"וחכם בבינה"**, והיא המבוארת במשנה י' בזה הפרק, ובה יצאו להיות בבחינת ציור הכ"ב אותיות, ובסוד הדעת נעשה החקיקה והוצאה לפועל, והוא קומה שלימה מצד עצמו כי הוא סוד החיצוניות של הכתר ונקרא בערכין ז"ת דכתר, ויש בו בפני עצמו ג"ר וו"ק שבדעת, והנה מצד הג"ר שבו הוא "דעת עליון" המזווג את חכמה ובינה כי הוא "מזלא עילאה" הנמשך מן הכתר הנעלם והנפלא, אמנם בחינת ו"ק שבה הוא מתלבש תוך החכמה והבינה, ומזיווגם נעשה לקומה בפני עצמה ונקרא "דעת תחתון" הנולד מזיווג חכמה ובינה ואשר יש בו שורשי הו"ק קצוות - הראשון שבכולם הוא החסד **"יומא דכולהו יומא"** (פרי עץ חיים שער יום הכפורים - פרק ג) שורש

לכל החסדים ונקרא מים ומבחינה הנזכרת הוא בסוד "מים תחתונים" כי הנ"ל מים עליונים וגם הבינה היא נקראת נחלי מים, וכמו שאומר הפיוט "רחובות הנהר נחלי אמונה מים עמוקים ידלם איש תבונה" כי רומז שהבינה היא מים עמוקים וכו'.

ועכ"פ בהנזכר "מים" הוא הדעת וגם הוא החסד. וז"ש המשנה **שלש** - היא המידה השלישית אחר חכמה ובינה, היא הדעת הכולל כל הששה קצוות ואשר נגלה בו אור חסד הכולל הכל, ונקרא "מים" הבא מן רוח אלקים הנעלם הבלתי נתפס וכנ"ל, וז"ש:

מים - היינו דעת וחסד וכנ"ל **מרוח** - היינו רוח עליון הכולל עצמות וכלים ובחינת חו"ג ואשר הוא היסוד הפנימי המתלבש תוך הכל.

ובזה אור הדעת שהוא כללות הו"ק והג"ר וכו' **חקק** ו**חצב בהן** - באותן עמודי אור שבכתר המתפשטים בתוך כל המציאות הפנימית שבעולמות, והנגלה בתורה אצלנו בסוד תרי"ג מצוות דאוריתא וז' דרבנן העולים יחד כתר והן עמודי אור, וז"ש בגירסא נכונה **חקק** ו**חצב בהן** - וכנ"ל.

עמודים מתוהו - שהוא דבר שאין השכל עומד עליו כי מתהא מחשבת האדם עליו מה הם.

ועכ"פ הנה אלו כ"ב אותיות וגילוי עשר ספירות העולים יחד כמנין ל"ב, שהם ל"ב נתיבות פליאות חכמה נעלמה שבכתר עצמו, ועל כן נקראו פליאות על שם אור הפלא שבכתר שהוא האור הפנימי המלביש על אור האין סוף ונגלה בתוך התורה, והוא בסוד אור הגנוז המחזיק כל המציאות וכו'.

והנה בהם נחקק בבחינת אותיות שברצון ומשם במחשבה נעלמה, שכן חכמה בינה ודעת עולים כמנין כתר וכנ"ל במשניות קודמות.

ויצאו משם למחשבה קדומה הנקראת "אחת" ומשם לבינה הנקראת "שתיים" ומשם לדעת, ושורש הששה קצוות שהחסד הוא ראשון שבהם ונקרא "שלש", ודרך כל אלו העיבויים והגילויים ובסוד "רצוא ושוב" ובבחינות "מטי ולא מטי" שהאיר אור וסילק אור ונשאר רשימו, והיה זה בכמה בחינות שהאיר "רוח" ומאן דנפח מדיליה הוא נפח, ובדרך משל שכביכול התאדה הרוח ונשאר כעין "לחות", וכן אחר כך האיר רוח אחר והיה כהנ"ל אלא שרוח ראשון היה בבחינת "מקום" אחד ורוח שני בסוף בחינת מקום שני ורוח שלישי שכבר נעשה **מים מרוח** - שהוא בסוף בחינות ראשון כי לא דומה רוח לרוח וגם לא דומה ריבוי החום או ריבוי הלחות, ועל איזה מקום בא הרוח הנזכר כי יש מקום שהרוח שיש בו בהעלם מים נופח על מקום חם ואין נראה הלחות ויש מקום להיפך וכו', והכל משל להבין הסוד והנמשל כי כל כח וכח הראוי להתפשט מדבר לדבר הוא בכח רום מעלה ומשם מתפשט לכח שני ומה שנקרא בכח ראשון נתיבות נקרא בכח שני ספירות, ובכח שלישי אותיות, ובאותן האותיות חצב בהן תהו שזהו כח ההויות שאין בהן רשימה, ובהו כח ההויות שיש בהן רשימה (חס לשון קודש של רמב"ן זיע"ל), וקשה לדבר בכל זה כי הם "כבשי דרחמנא".

ועכ"פ הנה אלו הל"ב נתיבות פליאות חכמה שהם כ"ב אותיות בחינות שורשי כלים ועשר ספירות פנימיות שבהם, הנה הם נחקקו כבר באותו כתר נורא ונפלא ונרמזו בתורה וכנ"ל וענין ידיעת מקום אחיזתם בפסוקי התורה הוא סוד והיודע אותם יש לו מה לדרוש במתיבתא של מעלה כי הם סוד אור הגנוז בתורה והם עמודים מתוהו ובהם **כ"ב אותיות** - **ומתהו ובהו** - המבואר סודם מעט לעיל ומהם יצא עולם המחודש, והם בבחינת ובמשל לעכירות המים שנקרא רפש, והעובי שבו קרוי טיט הנמשך זה במים הנז"ל מכח הרוח, ודע שהעפר והמים בעוד שהן לחין ואין שם רק קרישה לבד יקרא "רפש", ו"טיט" - הם העפר והמים שהגיע אליהן יובש מעט.

ובא לרמז שבמים הנז"ל שנמשכו מהרוח יש בהם ב' כוחות יותר גסות מהראשונות, ואשר מהן יתהוו ההויות המורכבות למיניהם בעולם שנה ונפש. אמנם ב' כוחות הנזכרות הם רומזים על כח העליון שממנו נמשכו הנזכרים וכל המציאות וכו', והביא לנו ביאור ורמז זה במשל הנזכר הגשמי של "תוהו ובוהו, רפש וטיט", והם שורשים נעלמים לכללות עשר ספירות שהם חבת"מ שהם שורשים לארבעה אותיות שם הוי"ה ב"ה, ואשר מהם נשתלשלים ארבעה יסודות ארמ"ע, שמחיבורם נעשה ומורכב כל המציאות הן ברוחני בחבת"מ שהם אבא ואמא ז"א ונוקבא, והן בגשמי ארמ"ע פנימי וחיצוני, וז"ש:

תהו - חכמה **בהו** - בינה **רפש** - תפארת כולל ו"ק **וטיט** - מלכות.

אמנם בהכתר הנעלם אין שם אלא גילוי הרצון וכו', ובאחת ושנית שהם חכמה ובינה ושלישית הוא חסד דכולהו יומי שורש הו"ק וכנ"ל הם יוצאים ומתגלים מן ההעלם אל הגילוי בכמה מדריגות של גילויים, ואין בהם דבר גשמי ח"ו אלא רק לדמיון בעלמא כינה אותם כך כי אין שם דבר צורה הגשמי ח"ו, ואפילו צורת כח מלאכי או אחר, רק צורות נעלמות של כ"ב אותיות נעלמות, וז"ש:

רפש וטיט - שהוא דבר רך שאפשר לעשותו בצורת כל דבר שנרצה אחר שיתייבש הלחות שבו שהוא ענין גילוי שורשי הגבורות אחר סילוק אור החסד, ואחר שחזר בהם בסוד קו ונעשה כעין דבר רך שאפשר לפעול בו מה שנרצה לעשות צורה, וז"ש:

חקקן כמין ערוגה - כאומר שחקק בהן נתיבות ערוגה שהמים מתפשטין בתוכה.

ואזי הציבן לאותו רפש וטיט שהוא בחינת משל לעכירות היוצא מן המים שנקרא רפש והעובי שבו הקרוי טיט הנמשך זה במים מכוח הרוח הנזכר שהוא ענין דבר רך שאפשר להוציא מהן דבר חידוש שהן העולמות.

ולאותן האותיות **חצבן כמין חומה סיבבם כמין מעזיבה** - שהוא כמין סיכוך וגג, רוצה לומר שאלו הכ"ב אותיות התורה וחקיקתן של אותם ארבעה כוחות הנקראים בשם "תהו, ובהו, רפש, וטיט" וכנ"ל הם נחלקות בקבלתן מעולם העליון ובהשפעתן למה שלמטה מהן:

לערוגה

ולחומה

ולמעזיבה (כמובא זה בפירוש בעל אור ה') שהוא כשדה גדול המצויין בכל חלקיו ובכל מצריו.

"האחת מקבל"

"וזה מגין"

"וזה סוכך"

וכמו כן באותיות יש מהן מקבלות ויש מהן מתקבלות ויש מהן זקופות כמין חומה (פירוש רמב"ן זיע"ל).

ויצק עליהם שלג - שהוא מיין דכורין שהוא נקפא הנמשך מן החכמה שהיא במוח.

ונעשה עפר - שהיא מלכות המקבלת היסודין האחרים ומתגבלים בתוכה ונעשה זה בסוד מש"כ "**ה' בחכמה יסד ארץ**" (משלי ג, יט) וכמובא בזוה"ק "**אבא יסד ברתא**" (רעיא מהימנא דף רנח. ועוד), כי גם שלג עולה כמנין ג' אלפין הרומז על ג' בחינות הנ"ל והם מתגבלות בעפר הוא היסוד הרביעי ומזה נעשה כל המציאות.

כי מתחילה מזרע האב הוא חכמה טיפת החומר היא האותיות שעליה נאמר "**והארץ היתה תוהו ובוהו**" (בראשית ב, ה), כי מעכירת המים יצא החומר הראשון הנקרא "תהו" וכו' וכנזכר במשנה שלנו, הרי כי החומר האותיות מן המים שבחכמה הם יצאו, ותחילה נעשו "תוהו" ואחר כך "בוהו" ואחר כך נרשמו ונעשו ונצטיירו. ויש אותיות עגולות כמין חומה, ויש אותיות פרוסות וארוכות כמין מעזיבה, ויש אותיות של בית קיבול כמין ערוגה ששותה המים בתוכה, ומובן.

משנה י"ב

ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

המאור הגדול

אופן א

ביאור בדרך כללות על גילוי הספירות המכונה אחת שתים שלש ארבע

הקדמה א'

בהקדים שהנה כל דבר יש בו בהעלם, דבר והיפוכו, גם הכוחות העצמיים יש בכל אחד מהם התכללות מהכח ההפכי, והיינו מצד עצמות שלמעלה גם מהכוחות העצמיים, דבעצמות ישנם כולם בבחינת התכללות ממש, וכמו עצם הנפש שלמעלה, גם מהכוחות עצמיים הכלולים בו הרי הוא נושא בעצמו כל הכוחות, ושם הם בבחינת התכללות ממש שהרי אין שם כוחות פרטיים כלל אך לא כמו הכוחות העצמיים שהם בלתי מציאות ניכרת ומכל מקום הם בבחינת כוחות, ושם הם בבחינת התכללות ממש שכולם הם דבר אחד ממש בלי שום התחלקות כלל איזה התחלקות שיהיה וכו', ומשם זה גם בהכוחות כמו שהם בבחינת פרטים יש בהעלם בכל כח מהכח ההפכי מצד ההתכללות שלהם בבחינת העצמות.

והנה כמו שהם בכוחות הנפש כמו כן הוא בכל דבר, וכמו מים יש בו בהעלם גם מיסוד האש, וכן באש יש גם כן מיסוד המים, אלא שהוא בהעלם בתכלית העלם, וכמו שהוא בגילוי הרי יסוד המים הוא מים לבד ואי אפשר להתחבר כלל עם האש, וכן האש אי אפשר להתחבר עם המים, והיינו מפני שהאש שבמים הוא בתכלית ההעלם שאינו ניכר כלל וכלל גם לעצמו, ולכן אי אפשר לו להתחבר עם האש להיות בהתגלות והוא "מים פשוטים" וכמו כן הוא ביסוד האש וכו'.

אמנם כשמחלקים את המים מוציאים ממנו את האש שבו בגילוי וכן בהאש מוציאים בגילוי את המים שבו, וזה ענין מש"כ בזה הספר הקדוש במשנה זו **אש ממים** וכן הוא במשנה י"ד, ואז יכולים להתחבר ולהתכלל יחד, כי האש שבמים עם המים שבאש יכולים להתחבר ועל ידי זה מתחברים המים עם האש, כי המים על ידי שמחלקים אותן לחלקים ומוצאים בו הכח ההפכי על ידי זה נחלש כוחן וכמו כן האש על ידי הפרדה והתחלקות שמוצאים בו ההפכי נחלש גם כן ואז יכולים להתחבר יחד.

ונמצא דההתחלקות הזאת היא עצמה סיבה להתכללות, כי על ידי ההתחלקות וגילוי ההעלם על ידי זה עצמו יכולים להתכלל, שיסוד האש עם שהוא הופכי למים כאשר הוא בהתפשטות וגילוי בעולם הזה, הנה באמת בשורש הוא יכול להיות נכלל עם המים והכלל שבכל דבר יש בו בהעלם, דבר והיפוכו ומובן.

ואם כן אתה למד שענין מדת ההפכיות הוא רק בהתפשטות של אותו הדבר שבא בבחינת ציור מוגבל והרי הוא הפכי מציור זולתו, אבל העצם של אותו דבר שאינו בא עדיין בציור הנה אין בו שום ענין של הפכיות, ובדרך משל הנ"ל באש ומים שהאש חם והמים קר והרי הם הפכין זה מזה ואי אפשר להם להתערב יחד, וכאשר הם מתערבים הרי הם מתגברים זה על זה או שהאש לוחכת את המים או שהמים מכבים את האש.

והנה זה רק בהתפשטות האש והמים שהם בציור חם וקר, אבל בעצם היסודות במקורם הרי הם באופן

אחר לגמרי, כי הנה האש היסודי רוצה לומר לא איך שהוא מתגלה בזה העולם אלא כפי מה שהוא ביסוד האש למעלה שתחת גלגל הירח, הנה שם אין הוא חם ושורף כמו שהוא בהתפשטות בעצים ובנר וכפתילה שבעולם הזה, כי אם היה כך היה כבר שורף את כל העולם, ואם כן הוא מצד עצמו עצם חשוך מצד העדרו מהכלי והשמן והפתילה שהם הסיבה לגילוי והתפשטות יסוד האש ואזי הוא מבריק חם ושורף וכו', כי בשורשו שהוא תחת השמים הוא אינו בהיר כי אם היה כן היה כבר מאיר את הלילה.

וכמו כן הוא ביסוד המים שבשורשו הוא אינו קר ועל כן כשהם בעצמותם הרי אין בהם חום וקור כלל, ועל כן אפשר שיתחברו ויתערבו זה עם זה, הכוונה שהם שוכנים יחד ואין אש בפני עצמו והמים בפני עצמן, באופן שענין ההפכיות הוא רק בהתפשטות שהוא כענין הציור של אותו הדבר אולם בהעצם של הדבר בהיותו משולל מכל ציור הנה שם הם יכולים לשכון יחד ללא סתירה כי הסתירה היא רק בהתפשטות הדבר עם היות שזה כח האש וזה כח המים הנה הם יכולים לשכון יחד וכו' והבן.

הקדמה ב'

גם הנה נודע היות ארבעה יסודות התחתונים המרכיבים כל הנמצאים שבעולם הם בסימן ארמ"ע ר"ת אש רוח מים עפר, ושורשם הם כללות עשר ספירות הנחלקות לארבע לבד, והם חבת"מ ר"ת חכמה בינה תפארת ומלכות, והם אבא ואמא וזו"ן, וד' אותיות הוי"ה ב"ה, ובהתפשטות למטה נגלה מהם יסודות התחתונים הנזכרים, וסדרם הוא נדרש בערכין אמנם על פי סדר הרגיל הוא כזה:

מים - אבא חכמה ומשם הוא נמשך.

אש - מאמא היא בינה דדינין מתערין מינה.

רוח - ז"א כולל חג"ת נה"י.

עפר - מלכות נוקבא שכל האורות נזרעים בתוכה והיא מצמחת ומזבלת הנזרע בה.

ועל פי סדר זה יתבאר סדרם של ד' אותיות הוי"ה וחבת"ם שם שורש לארמ"ע, במשניות הקודמות סידרם של הספירות:

אחת - היא חכמה המבואר במשנה ט' בזה פרק ראשון והיא כנגד יסוד המים.

שתים - כנגד יסוד האש בינה - במשנה ב' בזה פרק ראשון.

שלש - כנגד יסוד הרוח הוא בז"א וחג"ת נה"י במשנה י"א בזה פרק ראשון.

ארבע - כנגד יסוד העפר הוא כמלכות, נוקבא המבואר במשנה י"ב בזה הפרק הראשון.

ועל כן בסוף משנה י"א הוא אומר "**ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ**" ותכף במשנה י"ב בא לבאר סדר גילוי העפר העליון שהוא מלכות, וזה ההסבר הנכון והמכוון, אלא שנשתמש מחבר הספר הקדושה הזה במטבע לשון שלא על פי זה הסדר הנזכר כי אמר במשנה ט' "**רוח**", ובמשנה י' אומר "**רוח מרוח**", ובמשנה י"א "**מים מרוח**", ובמשנה י"ב "**אש ממים**" וכו', אמנם לא בא לסתור זה הסדר הנזכר אלא בא לדרוש סודות אחרים והלביש אותם בדברים התחתונים המושגים לבני אדם כדי שיבינו על מה יסבו דבריו וגם כדי להעלים הסודות ממי שאינו זכאי וכו', ועל כן לא יזוזו מדעתך ארבע בחינות הנ"ל שביארנו בכאן, כי הם הנכונים והם היסוד, ומה שביארנו בכמה דרכים לא ראי זה כראי זה הוא לא על פי הסדר הרגיל בחכמה עם שהוא אמת, אלא מן השורש ושורש דשורש, אבל סדר השתלשלות הוא בהנזכר.

ומעט ביארנו סוד ענין רמז של מים אש רוח ועפר בשורש, כי סוד מימי אור האין סוף הם נמשלים למים והם אור החסד, ובחינת מים עזים שבתוכם שהיו כלולים בהם כי הכל נמצא וכלול בו בבחינת שורש, הם רומזים להעלם שורש הדין, שהוא מדת ההגבלה שהיתה כלולה באור החסד אין סופי, אלא שלא היו בשם בפני עצמם ח"ו אלא רק אחר שסילק אור האין סוף אור החסד לצדדין בסוד הצמצום הנה אז נשארו שורשי העלם הדין שם ברשימו נעלם, ובמשל הנזכר

הנה אז נתייבשו המים העזים והעביר עליהם רוח ונגלה המלח והעוז שבהם, והוא השורש לגילוי כוחות הגבורות הנקרא אש על שם שהוא לוהט ושורף כענין הגבורות המכלים כל דבר וכו' ומחזירים אותן לשורשו, והבן.

והנה על שם אפסיות התפיסה והעלם האחיזה, הוא מכנה אותם בשם רוח כאומר **רוח מרוח** - או **מים מרוח** - וכו' הוא מכוון על דבר שאינו נתפס הנקרא רוח ולא על יסוד הרוח עצמו וכו'. ועל כן הוא אומר במשנה ט' **רוח אלקים** - שהוא שם הגבורות שנקראו שם אלהים שנגלו כדי להוציא לאור תעלומה אור החסד, כי מבלעדי הצמצום שהוא גילוי הגבורות ושם אלהים לא היה באפשר שיתגלה אור החסד וכנודע.

והאור האלקי נקרא רוח שהוא המוציא נתעלומה לאור עולם מעשה העולמות, וצימצם האור והוציא אור הממוצע הוא כתר וממנו תר"ך עמודי אור והם הפנימים לכל המציאות, וגילה מן זה הרוח חכמה קדומה הנקראת אחת שהיא רוח, רוצה לומר אור שאינו נתפס למדת שם אלקים היא בינה, ועל כן מכנה אותה בשם **אלקים חיים** - שהוא שם החיים וגם עולה חכם, ואח"כ מן כח זה העלם הנקרא רוח על שם שאין תפיסה ביה הוציא אור הבינה והוא **רוח מרוח** -, וחקק **וחצב בה** - גילוי **כ"ב אותיות** - וכו' **ורוח אחת** - מהן כי הרוח הראשון הוא על שם שאין תפיסה ביה ללא יסוד בפני עצמו.

ולכן הוא אמר במשנה י"א **מים מרוח**, כי בא לבאר שהוא נמשך מן רוח זה שבבינה שהיא השורש לז"א הנקרא רוח, והראשון בו הוא חסד הנקרא מים, וז"ש במשנה י"א: **מים מרוח** -, והגבורה שהיא שורש לאש היא מדה שניה בז"א הנה היא מבוארת במשנה י"ב **אש ממים** - כי היא מדה שניה יוצאת מן המים היא מדה ראשונה חסד.

וגם לפי דרוש הדעת הובא לעיל היות אחת חכמה שניה בינה, שלש דעת כולל חו"ג וחסד שבו נתבאר במשנה י"א,, ועל זה אומר **מים מרוח** - כיון היות אין יותר בעולם מן ג' קווי עולם הם חג"ת בסוד "**האבות הן הן המרכבה**" (ב"ר פפ"ב) וכמובא שם, וחג"ת הוא רוח (כמובא זה בדרוש הדעת ובשער ההקדמות דף ד"ן, הובא בסוף ספר נהר שלום יעו"ש).

חסד הוא כללות קו ימין אבא חכמה מים.

גבורה היא כללות קו שמאל אמא בינה אש.

תפארת היא כללות קו אמצעי דעת כולל חו"ג שהם שורש לז"א ולנוקבא, והם בסוד פנימיות וחיצוניות התפארת כי פנימיות שלו נמשך מאבא וחיצוניות של תפארת מאמא.

ונמצא היות הרביעי הוא גבורות שבדעת והוא גילוי המידה השניה בחג"ת נה"י של ז"א היא גבורה הנקראת "אש" והיא יוצאת אחר מדה ראשונה הוא חסד הנקרא מים, וזה סוד **אש ממים** - מה שאמר בזו המשנה, גם הוא סוד מדת מלכות, עפר עליון שורש לעפר התחתון שהכל נמשך ממנה שהיא רביעית לחבת"ם כללות עשר ספירות, ואשר ממנה יצאו כל עולמות הנפרדים הם בריאה שבה כסא הכבוד ואופני הקודש שרפים ואופנים וכו', ויצירה אשר שם הם מלאכי השרת, והגלגלים שהוא עולם העשיה.

ארבע - הוא הרביעי מן כללות עשרה ספירות הנכללים בארבעה שהם כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה ב"ה, כי אות יוד היא חכמה הנקראת אחת וקוץ היוד הוא הכתר ונעלם בה.

אות הא ראשונה היא בינה הנקראת שתיים.

אות ואו הוא הדעת הנקרא שלוש, והוא גם בחינת שורש של חג"ת נה"י הוא ז"א ונקרא חסדים דדעת כי הם המתפשטים בז"א.

והרביעי מן הנ"ל שהוא אות הא אחרונה דשם הוי"ה ב"ה הוא בחינת מלכות הרביעית מהנ"ל, וגם שורש וענין גבורות שבדעת אשר הם בונים את המלכות הנקראת עפר הארץ, שהיא שורש ובחינת כח העיבוי שבעולמות.

והנה כן הם ארבע היוצאים מן השלש כי הם חבת"מ היוצאים מן החב"ד וכעין זה:

והנה חסדים הם לערך מים וגבורות הם לערך אש כי הם הכח השורף והמכלה הכל לטוב ולמוטב, והם בחינת תפארת ומלכות וכנ"ל, וז"ש:

ארבע - כוחות הם הם חבת"מ ואבא ואמא וזו"ן והם סוד ארבע אותיות שם הויה ב"ה.

והנה במשניות הקודמות ביאר לנו סוד מציאות החכמה הנקראת "אחת" וסוד מציאות בינה הנקראת "שתים" וסוד מציאות ז"א ודעת הנקרא "שלש", ועתה ביאר לנו ענין מלכות וגבורות דדעת שהיא הרביעית, ומפני היותה היא יוצאת מסוד הגבורות שמשם היא נבנית, והגבורות הם סוד יסוד האש, והם המתפשטים ויוצאים מן החסד הנקרא מים שהוא חסדים דדעת וז"א, וז"ש:

אש ממים - כי הנה שורש המלכות שהיא בחינת אמא תתאה הוא מן הבינה היא אמא עילאה, כי היא מלכות בעליונים היינו באצילות עצמו, והמלכות היא בתחתונים הינו מן אצילות ולמטה. אם כן שורש המלכות הוא מבינה שהיא בחינת יסוד האש מול וערך החכמה שהוא סוד יסוד המים הנקרא חסד, וז"ש:

אש ממים - היינו שורש המלכות שהיא סוד הגבורות הוא מן הבינה שהיא סוד יסוד האש (פירש ענין מה שנמצא גבורה והתגברות במדת אהבה שהיא אהבה שרופת לוהטת להשי"ת), והיא היוצאת מן החכמה הנקרא מים, והכל חוזר והולך למקום אחד כי התורה הקדושה הזו מיוסדת על ערכים.

והנה בזו המלכות גבורות דדעת **חקק וחצב בה** - ז"א קדישין מכח אור אבא, כי הוא ו' ארוכה שהיא משורש אות י' אבא, ושניהם משפיעים מכח המחשבה והזיווג, וב' ההין אמא ובתה שניהם מקבלים וכו', והוא חקק - בסוד הזיווג שבמחשבה ושבנשיקין **וחצב** - בסוד היחוד עצמו, עשה אותה כלי ונתן בה שפע קודש להוציא לאור תעלומה ונגלה בה שורשי נשמות ישראל שהם סוד מחצב הנשמות הנקרא **כסא הכבוד** - כי נשמות ישראל יצאו מתחת לכסא הכבוד, ובסוד הכתוב **"מאחז פני כסא"** (איוב כו, ט), שהם שורשי הנשמות החצובות מתחת כסא הכבוד שהיא בחינת **"אם כל חי"** (בראשית ג, כ), שהיא בשורש בחינת **"חוה עליונה"** (ליק"מ ח"ב ה), ובסוד הכתוב (יחזקאל ה, כו) **"ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם"**, רוצה לומר שסדר המדרגות בכללות הם אבי"ע ואצילות הוא בסוד "דמות כמראה אדם", גילוי עשר ספירות והם על כסא הכבוד שהוא עולם הבריאה, ואשר בזה העולם הם כסא הכבוד ולו **שרפים ואופנים** וחיות הקודש **ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו.**

והנה עשר ספירות נכללים בשלשה מדות חסד דין ורחמים הרמוזים בג' אותיות אד"ם, וזה שאמר **"ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם"** (יחזקאל ה, כו), הוא כסא הכבוד ועליו ג' קווי עולם הכוללים עשר ספירות והנכללים בג' הנ"ל, רוצה לומר מן החכמה בינה ודעת שהם שורשים לכל המציאות והם כללות עשר ספירות וכנ"ל, יסד כל מלשון יסוד וכמו **"יסד ארץ"** (משלי ג, יט) וכמו **"וצדיק יסוד עולם"** (משלי י, כה), שהם מרוח ומים ואש הנז"ל הנה מהם יסד המציאות כי כל העולמות אין מתקיימים אלא במדת הרחמים שהוא כלול מסוד אמ"ש **שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט** (תהילים קד, ד).

הנה בזה המזמור מתבאר ממנו סוד מים רוח ואש שכל המציאות נתייסד מהם, כי בתחילת המזמור הוא אומר **"המקרה במים עליותיו"** והוא נכלל מן הרוח, וכמובא במשנה יא **מים מרוח** - ועל כן הוא נכלל בזה הפסוק שהביאה המשנה **עושה מלאכיו רוחות** - בלשון רבים סובב גם על יסוד הרוח בפני עצמו ועל מים היוצא ממנו, וכנ"ל ויסוד האש הוא במה שאמר **משרתיו אש לוהט** - ואם כן הם אמ"ש כי כל המציאות הוא נברא מן כח שיתוף מדת הרחמים בדין כי בתחילה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים ושיתף עימו מדת הרחמים (בראשית רבה פרק יב).

ונבוא לדרוש, בתחילה עלה במחשבה לברא את העולם, היינו הכלים שנקראו עולם, במדת הדין, היינו ס"ג, וראה שאין העולם, היינו הכלים מתקיים כי ס"ג מטהר מכל הסיגים, ולא יכל העולם, היינו הכלים הנ"ל לעמוד וישתבר ללא תיקון, והיה זה מחמת כח הסיגים שהיה גלום בהם שהם שורשי ד' מחצבים שהיו צריכים לצאת מהם בכל משך זמן קיום המציאות, "וראה" שהוא בלשון אבר הראיה שהוא העינים

שממנו יצאו מלכים דס"ג שנקראו "ב"ן" כי קנו שם חדש, אמנם הם דס"ג דאדם קדמון, וז"ש "וראה" בסוד אורות העינים, שהם בחינת גילוי חמשה גבורות שהם חמשה פרצופים שיצאו מעיניים דא"ק מבחינת ב"ן שהם נפש ועיגולים וכו' והם בבחינת בת תחילה דינין וגבורות, "**והארץ**" היא מלכות דאין סוף, "**הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום**", ואזי ראה שממותינו, שאין העולם מתקיים ושיתף עימו מדת הרחמים, שהוא אור הדעת שם מ"ה החדש היוצא מן מצח דא"ק מכח החסדים שבו ממוחא חיוורא ככספא, והוא אור טל חרמון שהם בחינת חמשה חמשה חסדים שכנגדם הם חמשה פעמים אור שבמעשה בראשית והיוצא מן שם ע"ב, ולעתיד לבא יעלו מ"ה וב"ן והיה ה' אחד ושמו אחד שהם ע"ב וס"ג לבד, וכמבואר בעץ חיים בסוף שער התיקון. והנה בשורש השורשים מצד שעלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין וכו' שהוא שם ס"ג וכו', הנה מזה עצמו נמשך ובא השבירות והחורבנות שבעולמות עד עת בא דברו.

ואם כן בהנ"ל יש לפרש:

ארבע - הם ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שהם שורש למים - ע"ב, אש - ס"ג, רוח - מ"ה, עפר - ב"ן, שהם ארבע יסודות עליונים, שבמציאות הרוחנית המרכיב כל פרצוף כשם שהם ארבע יסודות ארמ"ע תחתונים גופניים שמהם נתייסדו כל העולמות, ובתחילה עלה במחשבה להוציא העולמות מן ס"ג שהוא **אש** - וראה שאין מתקיים, ולא ביטל כוחו ח"ו אמנם הוציאו משותף מן כח החסד הנקרא **ממים** - ועל כן קנה שם חדש על שם שינוי ענין ושינוי צורה ונקרא מ"ה, וכן הדין - ס"ג מאחר שקנה שינוי מן הראשון נקרא בשם אחר ב"ן.

והם סוד אמ"ש הנזכר, ומכח שם מ"ה החדש **חקק וחצב בה** - בשם ב"ן כל המציאות שהוא גילוי עשר ספירות המתקן והמברר, ומהם נבנו ונעשו כל העולמות כולם, ונעשו עולם רשות היחיד רחבו ארבעה וגבהו עשרה (שבת ו.) שהוא על שם הוי"ה רחבו ד', וגבהו פרוש במילוי עשרה, ואשר ממנו יצאו אח"כ כל העולמות כולם, ומן העוביות יצא מהם עולמות הנפרדים הם **כסא הכבוד שרפים ואופנים** וחיות הקודש ומ**לאכי** השרת.

ונמצא שמן ע"ב ס"ג מ"ה נתייסד עולם האצילות שהוא מלשון אצלו ונקרא מעונו, ואחר כך בי"ע הנזכרים היוצאים מן כוחות האצילות והם העושים בשם ב"ן הפעולה חקיקה וחציבה והיא שורש לעולמות הנפרדים הם בי"ע, וז"ש:

ומשלשתן - של ע"ב ס"ג מ"ה הם אמ"ש.

יסד - פירושו נבנה כמו נתיסד ונתכונן העולמות ונקרא בשם זה על שם "**צדיק יסוד עולם**" (משלי י, כה), כי שם מ"ה החדש הנה נגלה בו מן כח יסוד של מה שלמעלה ממנו הוא יסוד דא"ק סתימאה וכו', ומכח אורו וזריעתו בשם ב"ן הוא עפר הארץ **יסד מעונו** - היינו הארה הפנימית - עולם האצילות ופרצופי האצילות שהם לקחו המובחר מן זה הזיווג ומהם **יסד מעונו** - ומן חיצוניות הזיווג נעשו בי"ע שבהם שרפים וכו' כנ"ל **שנאמר** - בתחילה הביא הכתוב "המקרה במים עליותיו וכו' **עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט** (תהילים קד, ג-ד) - הם יוצאים מכוחות חיצונים של זה הזיווג הנפלא.

אמנם בשורש הנה נשמות ישראל עלו במחשבה דקודשא בריך הוא כי עלה לפניו במחשבה קדומה קומת נשמות ישראל עוד קודם שיצאו בסוד מחצב הנשמות הנקרא בריאה לערך מחצב הספירות הנקרא אצילות, שהיא השורש הנקרא תורה קדומה שהיא עליונה יותר מן שורשי נשמות ישראל שבמחשבה עם שהם כולם בעולם המחשבה. והנה הוא ית"ש היה צופה בתורה שהיא החכמה הקדומה הנזכר שרצונו וחכמתו מלובשים בה והיה חוקק וחוצב בתוכה שהוא כינוי ליחודים ולזיווגים שנעשו בהם וכדי להוציא העולמות כולם לפועל ולמעשה כי "**כולם בחכמה עשית**" (תהילים קד, כד).

והנה משם נמשך ויצא קומת נשמות ישראל מה שיצא אחר השתלשלות העולמות עולם הבריאה אשר בה כסא הכבוד שמשם נמשכו נשמות ישראל, ועוד אחר השתלשלות יצא "**אם כל חי**" (בראשית ג, כ) שהוא בגילוי הגשמי "חוה אם כל חי", ועל כן נקראת אשה שהיא אש הנזכר ונוסף בה ה' שהוא אור מחצב הנשמות ומדת ארבע הנ"ל שהיא אות ה דשם הוי"ה בבחינתה שהיא מלכות וגבורות דדעת וכו', ואדם הראשון התחתון הוא אחר שנשתלשל מן אדם הראשון

העליון וכן למעלה למעלה בבחינת משפיע עד לשורש עליון שבמחשבה שהוא בחינת אור המתפשט לאין שיעור, שהוא שורש ורמז ל"מים", ו"חוה" היא נמשכת משורש הגבול וההגבלה הנקרא אש בדרך רמז.

ומעתה מובן ביאור המשנה יותר, **ארבע** - היא המלכות - הרביעית לחבת"מ, הנה היא משורש כח הגבורה שבמחשבה הנקרא **אש** - אשר כח להביותם הוא נעשה כעין הרחם הרוחני העליון שבמחשבה לשורשי נשמות ישראל, מכח הלובן חסד הנקרא מים שבמחשבה, והם במחשבה כח שורש נשמות ישראל אשר להבתם אש להשי"ת **"מים רבים לא יוכלו לכבוד את האהבה ונהרות לא ישטפוה"** (שיר השירים ח, ז), שהוא אש הנזכר היוצא **ממים** - חיים שבמחשבה אור החסד המתפשט לאין שיעור הנ"ל ,שהוא מן כח התגברות המחשבה הנקרא גבורה שהוא בחינת אש שהוא העושה כח החקיקה וחציבה, וז"ש:

חקק **וחצב בה** - בכח הגבורות שבמחשבה כל מה שרצה להוציא בעולמו, והיה זה מן כח האש עצמו, כי כח התגברות החסד הוא העושה חקיקה וחציבה, ובכך יתבאר המשנה **אש ממים** - היינו כח הנקרא אש היוצא מן מים הנה הוא חקק **וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים** וחיות הקודש **ומלאכי השרת** - בסוד הכתוב **משרתיו אש לוהט**, וזה סוד מאמר רז"ל **"אש לבנה על גבי אש שחורה"** (מדרש תנחומא בראשית ח), כי כח הגבורה הזכה היא "אש לבנה" היוצאת מן כח התגברות המחשבה הנה היא החוקק והחוצב וגו' על גבי אש שחורה.

והנה מה שאמר חקק **וחצב בה כסא הכבוד** - ביאורו על פי הדרך שנתבארה בה המשנה, שהוא קומת נשמות ישראל המכונה מחצב הנשמות, אשר נגלה בהם אור הכבוד אחר שנתכסה בכח העיבוי והרצון לקבל שנגלה בהם, ועי"כ נפרדו ויצאו מן בחינת מאציל לנאצל וכו', ונקרא מקום בחינה זו בשם מחצב הנשמות הנקרא כסא הכבוד. והנה יש בנשמות כמה וכמה מדריגות ועובדי השי"ת, והם בחינת שרפים ואופנים וחיות הקודש, ויש להם במדריגות מלאכי השרת, וכדרשת רז"ל **"אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו"** (מו"ק יח.) יעו"ש, הנה הם מופלאי הצדיקים הגוברים על יצרם שהם כמלאכי השרת. וכן המכוונים בשמות הקדושים וביחודים הם בבחינה זו המשרתים השכינה וכו'. ויש שהם בעלי כמה פנים בתורה והם המכונים בשם אופנים, שהם נשמות המקבלים תדיר אור הפנים, ואלו בדרך כלל יהיו בעלי תנועה או בגופם או בנפשם או בשכלם, כי האופנים יניעו אותם, היינו כח נשמתם ומזלם הגובר בהם עושה להם כך למזל מחכים. ויש שהם שרפים ממש, ואין יכולים לעמוד במקום ובזמן לגודל בערת לבם לה', והם שורפים כל המציאות הטבעית והגופנית לה'. ויש שהם מכונסים באור הכבוד וקב"ה תבע ביקר שלהם, והם יושבים על מכונם ברו"ג אשרי להם, ומכונים כסא הכבוד. ונוסף על אלו צדיקים ות"ח, בעלי גבורת התורה המכונים אש לוהט, כי אש התורה מלהטת בתוכם ולא יכלו הרגיע, **"אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך"** (תהילים סה, ה).

אופן ב

בענין גילוי גבורה זרוע שניה לעולמות וגם גבורות שבדעת ומדת מלכות

ארבעה - מן כלליות עשר ספירות שנכללו בהויה היא אות רביעית מן הוי"ה ה' אחרונה היא מלכות שהיא גבורה, כי כח המלך מן הגבורה, וגם הוא גבורות שבדעת, אלא שורשו מן חסד שהוא הראשון מן הששה קצוות, ובבחינת משנ"כ **"ועוז מלך משפט אהב"** (תהילים צט, ד) כי מדת עוז שהיא גבורה הנותנת כח למלכות לעשות משפט הוא נמשך מן מדת אוהב שהוא חסד וכמ"ש **"ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד"** (ירמיהו לא, ג), והבן, וז"ש:

אש ממים - הוא חסד, כי כן ספירת הגבורה שהיא שורש לאש והנותנת כח למלכות היא באה ונמשכת אחרי ספירת חסד, והם ב' זרועות עולם כי החסד והגבורה הם עיקר הכל בסוד דכר ונוקבא, והם מתגלים ביסוד העליון שהוא בתפארת התחתון, (וכן הוא בכל פרטיות המדריגות כי חו"ג דעתיק הם מתגלים בתפארת דאריך ומעמידים כל האצילות שהוא בחסד וגבורה וגלח והוד דאריך אנפין אשר כל הפרצופים מלבישים עליו).

והנה מדת מלכות שהיא רביעית מן שם הויה אות

ה' אחרונה היא המעלה אור חוזר לכל האורות שנגלים בה מן פרצופים של מעלה, והיא כדמיון האש שדרכו לעלות תמיד ללמעלה, וז"ש: **ארבע אש** - ונמשך ממדת חסד אבא יסד ברתא, וז"ש: **ממים**.

והנה הוא חקק **וחצב בה**- כל כוחות עולמות בי"ע וכו' וז"ש **כסא הכבוד שרפים ואופנים**, **וחיות הקודש**, **ומלאכי השרת**.

ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט - בא להורות שאין הפרי והענף מתרחק הרבה מן השורש כי אלו הכוחות הנה הם נמשכים מן כוחות היסודות הנזכרות ועל כן הוא עושה מלאכיו רוחות מן שורש רוח הנזכר בלתי נתפס ויש רוח טוב הוא מלאך טוב ויש להיפך וכו'. ומשרתיו אש לוהט הנמשכים מן כוחות הגבורות מהתגלמות במלכות היא אש מלהטת כלפי מעלה וכו'.

משנה י"ג

בירך שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה. שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י. תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה. עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י:

המאור הגדול

אופן א

בהקדמה זו יובא גם ביאור משנה יב בענין "כסא הכבוד".

הנה נודע שהם ארבע רוחות העולם ובשורשם הם סוד חו"ב תו"מ, והם נכללים זה מזה אלא שהגם שהם נכללים זה מזה עם כל זאת אין שם בכל צד אלא רק חכמה ובינה ותפארת, אכן מלכות חסרה מהם (ואפילו ברוח מערב שכללותו רוח מלכות הדבוקה ביסוד עכ"ז מלכות חסרה שם), ועל כן הגם שיש ארבע רוחות שהם חו"ב תו"מ, מכל מקום רוח מערב שהיא מלכות אינו אלא בבחינת עטרת היסוד שהוא בחינת התפארת ולא מלכות, וגם כשנכללים זה מזה אין בכל אחד אלא ג' שהם חכמה בינה ותפארת, ואפילו ברוח מערב אין שם אלא ג' שהם חו"ב ות"ת, והם סוד שם יה"ו.

והנה אלו הסדרים שבחג"ת היינו ז"א הם משפיעים כנגדם במלכות והיא בבי"ע, והנה בכל צד מן ד' צדדים יש בו סוד התכללות הנזכר עד שהם חו"ב ות"ת בכל אחד מהם שבאותו צד, בענין שהם ט' בכל צד, והם מתנהגים בבחינת קוין, שהם לפי איזה סדרי אותיות, והם נחלקים לג' אותיות בכל מדריגה, כי הם ג' מערכות מתחלקות לכל רוח מן ד' רוחות העולם, ובכל מערכה שבכל רוח יש שלש מערכות אחרות, בענין שיש למערכה ראשונה שברוח מזרח שלש מערכות והן תשע כי לכל מערכה מאלו השלוש יש שלוש מערכות ונמצא שהם תשע, וכן הוא בשאר שלש רוחות העולם שיש תשע מערכות בכל אחד מהם, וכמה אלפי רבבות מדריגות תחתיהם, וכנגד אלו הסדרים שנעשים באצילות כן נעשים כמה וכמה רבבות מלאכים ומערכות באותו צד שבבי"ע.

ומענין זה יובן כמה וכמה מעשים ופעולות בחכמת הקבלה המעשית והאלהית באומרם שצריך שיעשה איזה מעשים ויקח איזה סימנים ויפנה לאיזה רוח שצריך וכו', והכל בחכמה מן אלו הרזים.

ונחזור לענין הקודם באופן שאלו תשעה הסדרים מתנהגים באותם האותיות וכל סדר מהם מסתכל לקבל את השפע מן אלו האותיות המתיחסות אליו, ודע שכולם יוצאים מסדר אבות שהם ג' קווין שהם בחינת אברהם יצחק ויעקב סוד שם יה"ו.

והנה מסוד התכללות הנ"ל נעשית הנוקבה אות אמצעית, ומקבלת מימין ומשמאל בסוד מש"כ **"שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני"** (שיר"ש ב, ו), וז"ס מש"כ **"והיו לבשר אחד"** (בראשית ב, כד).

והנה כ"ז סדרים הם, שהם כ"ב אותיות וה' מנצפ"ך והם מתחלקים לשלושה שלושה סדרים לכל רוח דהם:

ג' למזרח.

ג' לדרום.

ג' לצפון.

ובהיות שכל רוח נכלל זה מזה נמצא שהג' שבאותו רוח נכלל זה מזה ואם כן הם ט' בכל רוח וג' פעמים ט' הם כ"ז והם סוד ט' אותיות בסוד נקבות והם מוכנות להתחבר ולקבל עוד י"ח סדרים אחרים שהם בבחינת זכרים.

והביאור שהנה כל ג' אותיות הוא סוד ג' קווין (ועל כן סס יס"ו בצירופין הוא מורס על ג' קווין וכבר נתבאר בסוד ג' אותיות אמ"ש) והם נמשכים מג' קווין שבבינה המשפיע, והם ב' אותיות העליונות שהן אות הימין ואות השמאל הם זכרים ואות הג' שמתחתיהן הם נקבות, וישתנו לפי המדרגות ההם וצירופי הכוחות כמו כן ישתנה הצירוף.

וט' האותיות הנמצאות בכל רוח הם ג' קבוצות של שלוש שלוש ונמצא לפי זה שיש בכל רוח ששה אותיות זכרים שהם ג' פעמים שתי אותיות הימיניות והשמאליות שבכל קבוצה, וג' אותיות נקבות שהם ג' אותיות האמצעיות שבכל קבוצה ונמצא שיש:

ו' זכרים וג' נקבות ברוח מזרח.

ו' זכרים וג' נקבות ברוח דרום.

ו' זכרים וג' נקבות ברוח צפון.

וביחד הם י"ח זכרים ותשע נקבות.

ומענין זה נבוא ללמוד עוד שהנה יש אתוון רברבין ואתוון זעירין, והם גדולים בבינה וקטנים בנוקבא, וכל הנוהג ברברבין הוא נוהג בזעירין שהכל זה כמו זה אלא שאותיות גדולות הם בבינה וכן כנגדם הם אותיות במלכות, וכל הסודות של בחינות זכר ונקבה שבאותיות הוא נוהג כמו בבינה כן במלכות, כי כעין שלמעלה ששם הסדר ההוא שיצאו שלושה קוין השורשיים בבינה ונכללו זה בזה ונעשו ג' קבוצות של ג' קווין כ"ז אותיות, כן הוא גם במלכות הם נחלקו אחריהם לקבוצות של ג' אותיות.

ומענין זה נבוא ללמוד סוד כח המלאכים העומדים בד' רוחות העולם והם מקבלים כוחם והנהגתם מן כח מלכות דאצילות מן ההשפעה הבאה אליה מצירופי שם יה"ו שהם חג"ת שבז"א וכנודע, והם משפיעים הצירופים במלכות ומאיר במלכות הצירוף וכפי ההוראה למלאכי ארגמ"ן שהם שורשים המלאכים וכוחות שבכל עולם ועולם עד לעשיה.

והם מתלבשים בארבע רוחות העולם שבהם עומדים ארבע אורות עליונים השולטים על ארבע רוחות (אמנם דע שכל רוח הוא כלול מכולם כעין השורש הנז"ל), והם מונהגים מן סוד שש הצירופי שם יה"ו, והם המוחין הבאים מלמעלה לתוך המלכות דאצילות שורש של בי"ע, והיא ה' אחרונה והיא נעשית למוחין בסדר שלש קווין ימין שמאל ואמצע שהוא כצורת אות ה', והיא מתפשטת תוך שורשי רוחות פנימים רוחנים שבעשר ספירות שבכסא, ומשם נמשך הפקודה לארבע רוחות, ומשם למחנות היצירה ובאים באלו ארבע רוחות וצדדים שבעולם ומשם יבא האור ושפע לארבע רוחות הארץ.

והנה נודע היות שאות ה' אחרונה הנ"ל הנה היא נעשית ונבנית מג' ווין כזה: כמנין ח"י, שהם ח"י אותיות שבצירופי שם יה"ו, אבל העיקר שבזה הוא שהיא נבנית מט' נקודות בסוד חכמת הפירור, כל קו מג' ווין הוא ג', והם ט' נקודות של י', ועם ג' אותיות יה"ו הנ"ל בצירופם שהם המוחין הם י"ב גבולים וכו' וכמבואר לקמן בסוף הדרוש הזה.

בצד דרום - הוא ימין עולם, והוא מיכאל שר החסד והוא מקבל הכח היורד בימין, והוא אפוטרופוס של ישראל, וכנגדו המים לעשות פעולה בו.

בצד צפון - עומד אור אחד העומד לבטל הדין ונותן ביטול גזר הדין, ושם הוא המלאך גבריאל והוא כלול מגבורה וחסד, ועל כן יש בו רפואה ומכה, וז"ס מש"כ **"כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך"** (דבריס ח, ה), כי הם יסורים של אהבה הכלולים מחסד ודין, וכנגדו אש לפעול בו.

בצד מזרח - עומד אור אחר להכניס כל רפואה לפני קב"ה, והוא מסבב העולם כל יום כדי להשלים רפואה, והחוליים הנה הם נאמנים לבלי ללכת קודם שיעבור זמן ממשלתם, והוא מעתיר ומתפלל שיבטל ה' גזירת החולי והוא מלאך רפאל, (והגם שנתבאר במקום אחר שהוא עומד לצד מערב, דע שהוא אוחז גם בזה וגם בזה כי הוא בחינת קו אמצעי תפארת הכולל בו ימין ושמאל שהם מיכאל וגבריאל). והוא כנגד יסוד האויר הוא רוח לפעול בו איזה פעולה שצריך ברוח וכו'.

צד מערב - הוא כלול מכל ג' צדדין שהיא מלכות כלול מכל ג' האורות שבג' קווין, וכנגדו יסוד עפר אדמה.

ובצד זה יש אור אחד ושמו נוריאל וגם הוא עצמו אוריאל, והוא כלול מכולם ועומד להיות שליח בכל דבר, כי המערב כלול מג' קווין, ויש לו ג' צדדים שהם ג' קווין אבל הם שניים, כי עיקרם הוא קו ימין וקו שמאל, אבל קו אמצעי אינו אלא רק התכללות מב' קווין ואין מוסיף עליהם, ונמצא שאין יותר מב' קווין שהם ארבעה יסודות אש מים רוח עפר, כי הם ג' קווין והם אמ"ש וסוד יה"ו ומלכות מקבלתם והם מתקשרים זה בזה, כי מן החסד הוא מיכאל יוצא המים, ומן הגבורה הוא גבריאל יוצא האש, ומצד התפארת הוא רוח ורפאל יוצא הרוח, ומצד העפר מלכות הוא אוריאל.

ואלו ארבעה אורות הם בד' רוחות שהם חו"ג תו"מ וכשנכללים זה מזה לשלימות אחד היינו לפעולה אחת יש בכל אחד מהם רק חג"ת שהם סוד ג' קווים המאירים בחו"ג תו"מ, וד' פעמים ג' הוא י"ב, והם י"ב גבולי אלכסון ונתבאר עניינם לקמן בעזהי"ת.

ונבוא לבאר ענין אחר הנספח לסוד י"ב גבולים, והם ענין י"ב שבטי י"ה עדות לישראל וחנותם בארבע דגלים הלכו גאולים ומהיכן הנהגתם, וענין י"ב אבני חושן משפט, וארבע יסודות ארמ"ע, ועוד מעט, ומכלל הכל יצא לך ידיעה טובה בסוד ארבע וי"ב וה' אחד המושל והשולט בכל ודרכי הנהגותיו ית'.

הנה ביארנו לעיל היות י"ב צירופי הוי"ה ב"ה מנהיגים העולם בכוחו ית"ש בי"ב חודשי השנה ובי"ב מזלות, וכנגדם הם י"ב שבטי י"ה וכו' כנ"ל, והנה הם י"ב נשיאים איש למטה לפי שהם נאחזים בסוד המרכבה בי"ב חותמות וי"ב גבולי אלכסון, והנה נודע כבר כללותן בד', כנגד ד' אותיות שם הוי"ה ב"ה בסוד ד' מחנות שכינה, ואשר שם היו עומדין, מיכאל - גבריאל - נוריאל - (הוא אוריאל כי הם בחינה א') רפאל, בד' דגלים של מטה שהולכים כנגדן של ארבע רוחות העולם לקיים ד' רוחות, והם מקבלי כוחם וכו' מד' חיות שבכסא הכבוד אריה אדם שור נשר, שהם שורש הכוח של כוחות ארגמ"ן, וד' רוחות שכנגדן היו ד' דגלים וכמו שאמרו רז"ל **"וכשם שברא הקב"ה ד' רוחות העולם כך סיבב לכסא ד' חיות ולמעלה מכולם כסא הכבוד וכנגדן סידר הקדוש ברוך הוא הדגלים למשה"** (במדבר רבה ב, י), והנה ד' מחנות שכינה היו סדורות כסדר ד' דגלים כמ"ש (פרקי דרבי אליעזר פרק ד) **"ארבע כתות של מלאכי השרת מקלסין לפני הקב"ה.**

מחנה ראשונה של מיכאל מימינו.

מחנה שנייה של גבריאל על שמאלו.

מחנה שלישית של נוריאל (הוא אוריאל שהם בחינה א') **מלפניו.**

מחנה רביעית של רפאל מלאחריו".

והנה אלו ד' דגלים היה גוונם כעין גוון אבני החושן, ובכל מפה של דגל היה ציור אחר, כי אצל דגל מחנה יהודה היה מצויר עליו ציור אריה דכתיב **"גור אריה יהודה"** (בראשית מט, ט), ובדגל ראובן היה מצויר עליו דמות אדם (על ענין הדודאים), ובדגל מחנה אפרים צורת שור כנגד מש"כ **"בכור שורו"** (דבריס לג, יז), ובדגל מחנה דן היה צורת נשר לפי שנאמר **"דן גור אריה"** (דבריס לג, כב) וכו' וכמו שאריה מלך החיות כן הוא הנשר מלך בעופות, גם מפני היות תחת דגל מחנה דן מחנה נפתלי שנאמר עליו מפני מרע"ה **"נפתלי שבע רצון"** (דבריס לג, כג) ר"ת נשר.

והנה כלל הענין הוא התחלקות הכוחות בד' בחינות יסודות עליונים בשורשם, וזה מ"ש **"איש על דגלו באותות"** (במדבר ב, ב), ור"ל כל דגל ישים לו אות ידוע בדגלו, והוא מה שאמרו רז"ל (מדרש הגדול במדבר פ' ג, ב) **כשאמר הקב"ה לאברהם "הבט נא השמימה וכו'"** (בראשית טו, ה) **הראה לו הקב"ה עגלה באמצע וי"ב מזלות סובבין לה וכו'** נחלקים תחת ד' יסודות באופן זה:

והגם שיש לתמוה על חילוק ד' יסודות באלו הצדדים, עכ"ז כך מצאתי ולא רציתי לשנותם ממה שכתוב ,אבל נראה על פי פשוט שהיה צריך להיות עפר במערב אש בצפון ורוח במזרח וכו'. ונלע"ד שכמו שנתבאר אצלנו הסדר כך הוא האמת, אלא שקודם חטא העגל שינה קב"ה הסדרים, כדי שלא יוכלו למשוך הכח אותם הרשעים שהיו יודעים סוד זה, ועכ"ז ערמה שרי כי אין הקב"ה מתערב בבחירה וכו', ועל סוד זה ועוד נוכל להבין כמה מיני שינויים שיש בספרים בענין זה וכדומה, ואין זה מקום ביאור דרוש זה ונחזור לענין הקודם.

ודע שאלו צדדי עולם הם כנגד כוחות העליונים המנהיגים העולם והיוצאים מד' פינות הכסא הנורא ההוא, ואשר ממנו מן ד' בחינות רגלי הכסא ההוא, יוצאים ונמשכים ד' בחינות נהרות עליונים פישון גיחון חדקל ופרת, שהם ד' שמות הקודש היוצאים מהם באיזה חילופי אותיות, כמבואר לפניך בס"ד מעט לקמן בשער המדבר על הצירופים ולשון הקודש הנקרא שער הצירוף, הודפס בסוף הספר יעו"ש ואלו השמות והנהרות הם:

יהוה	אהיה	ארני	יב"ק
פישון	גיחון	חדקל	פרת

והנה כנגד אורות אלו היו הולכים ד' מחנות שכינה במדבר וכו', וגם יעקב אבינו ע"ה הראה לבניו שיהיו נושאים מטתו בסדר הזה כנגד הנ"ל, כדי למשוך בכח הקדוש עליו להיותו מרכבה ללמעלה, וע"כ **"יעקב אבינו לא מת"** (תענית ה:) מפני קישור המרכבה.

והנה סדר עמידת השבטים במדבר היה גם הוא בסדר המרכבה והכסא הנזכר והוא נלע"ד באופן זה:

דגל מחנה ראובן בדרום - דכתיב **"דגל מחנה ראובן תימנה"** (במדבר ב, י). **וכדי שיעמוד נגד עשיו כי** זה בכור וניטלה בכורתו ממנו וניתנה ליוסף ע"ה, כמו כן היה עשיו בכור ונטש משפט בכורה ונתנה ליעקב אבינו ע"ה, והנה עימו שמעון וגד ועל דגלו דגל כציור דודאים, ומפני היותו בעל תשובה וצריך לחסד ע"כ עומד בדרום שהוא ספירת החסד העומדת בימין ושם הוא פתח הצלה דכתיב **"ויצילהו מידם"** (בראשית לז, כא), היינו ששם הוא הפתח להציל בעל תשובה מידם, הנדרש לכמה פנים, הם ממדת הדין והעושה דבריה, הם הקליפות וכו', והם מתביעתן של שורשי הנשמות, הם השבטים העומדים להביא הנשמות היוצאים והנמשכים מהם ליעוד ולתיקון, ומתוכף מידת תביעה הנה נמשכים ובאים עליו כמה וכמה מיני יסורים, **"וישמע ראובן"** הנ"ל **"ויצילהו מידם"** כי פתח לו פתח הצלה הנזכר. דבר אחר **"וישמע ראובן"** הוא ספירת חסד המטה את כל העולם לכף זכות וחסד, **"ויצילהו מידם"** של שאר המדרגות והמדות שהגם שהם אחיו עכ"ז הנה זו מדת הגבורה וזו מדת ההוד וזו בינה וכו' **"וישמע ראובן ויצילהו מידם"** כלפי חסד.**דגל מחנה דן צפונה** - כדי שיהיה כנגד מחנה ראובן שבדרום, וסמוכין עליו אשר ונפתלי ועל דגלו קלסטר נחש עלי דרך, והוא צד צפון מקום החושך, וממנו יצא עבודה זרה דכתיב **"ויעש את שני עגלי הזהב וכו' ואת האחד נתן בדן"** (מלכים א יב, כח), **"ומצפון תפתח הרעה"** (ירמיה א, יד) פני שור וגבורה דקדושה כנגד הנ"ל.

דגל מחנה יהודה מזרחה - ועימו מחנה משה רבנו ע"ה ועמו שבטי יששכר וזבולון, רמז לחכמה דכתיב **"יהודה מחוקקי"** (תהילים ס, ט) **"ומבני יששכר יודעי בינה"** (דברי הימים א יב, לג), ועל זבולון כתוב גם כן ענין

חכמה וכתיבה וכמ"ש "**ומזבולון מושכים בשבט סופר**" (שופטים ה, יד).

דגל מחנה אפרים במערב - כדי שיהיה כנגד יהודה שבמזרח שהוא מלך כמותו, ויש על דגלו ציור דגים דכתיב "**וידגו לרוב**" (בראשית מח, טז), ויש אומרים צורת ראם שנאמר "**וקרני ראם קרניו**" (דברים לג, יז) ויתכן שניהם וכו'. ועימו בנימין ומנשה כנגד מלכות.

ולתוספת ביאור הנה כתיב "**וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאותם**" (במדבר ב, ג), ויעקב אבינו נקרא "איש תם" (בראשית כה, כז), והה"ד "ודגלו עלי אהבה" וכאשר סידר יעקב אבינו ע"ה בנשיאת מטתו כן נסעו איש על דגלו במדבר.

יהודה יששכר זבולון - למזרח המטה.

אפרים מנשה בנימין - למערב המטה.

ראובן שמעון גד - לדרום המטה.

דן אשר נפתלי - לצפון המטה.

ולכל שבט אבן בחושן ודגל בגוון האבן הקבוע בחושן באופן זה:

יהודה מזלו טלה ואבן שלו **אודם**.

יששכר מזלו אריה ואבן שלו **פטדה**.

זבולון מזלו קשת ואבן שלו **ברקת**.

ואלו היה גוונם אש הם ט' בחינות תחת שורש יסוד אש:

ראובן מזלו שור ואבן שלו **נופך**.

שמעון מזלו בתולה ואבן שלו **ספיר**.

גד מזלו גדי ואבן שלו **יהלום**.

גם הם ט' בחינות במספר ותחת שורש יסוד עפר:

אפרים מזלו תאומים ואבן שלו **לשם**.

מנשה מזלו מאזניים ואבן שלו **שבו**.

בנימין מזלו דלי ואבן שבו **אחלמה**.

וגם אלו ט' בחינות תחת יסוד רוח:

דן מזלו סרטן ואבן שלו **תרשיש**.

אשר מזלו עקרב ואבן שלו **שוהם**.

נפתלי מזלו דגים ואבן שלו **ישפה**.

ט' בחינות הללו של מים.

ובדגל **ראובן** היה בו צורת אדם על ענין משה"כ "**וימצא דודאים בשדה**" (בראשית ל, יד) והיה חקוק בו ג' אותיות והם סוד ג' אותיות יה"ו הנ"ל וקשר כל הדברים.

נמצאנו למדים קשר כל המערכות כולם וסדרי השמות שברוחות עולם ומלאכים המקבלים וכו', ואיך היה אבינו יעקב ע"ה מכין עצמו מזומן כנגד מרכבה של מעלה, ואיך היו אבותינו שבמדבר חונים סביב למשכן וסדר מושב מנוחתם, וי"ב אבני חושן, ויש בזה עוד כמה רזין נפלאים.

אופן ב

בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות - המאציל ב"ה בעת שרצה לברוא העולמות ולייסד הפרצופים הקדושים ולקבוע בהם צינורות ההשפעה, בירר לו המובחר והמתוקן לענין זה שהם שורשים של שלושה קוי עולם ימין שמאל ואמצע וסימנך חד"ר.

ובירר איזה מהם יהיו הם כלים ולבושים אמיתיים להמשכת האור האלוקי הנשפע מן שמו הגדול שהוא סוד גילוי עשר ספירות הרמוזות בשמו, שצריך להם כלים ולבושים שיהיו בטלים לאורם וגם יוציאו לפועל ולמעשה הרצון, בענין שיהיה הבחירה וכו', ולזאת תפס לשון **בירר** - כי את "**זה לעומת זה עשה האלהים**" (קהלת ז, יד) אבי"ע דקדושה לעומתם אבי"ע דס"א בעבור הבחירה, ומוכרחין האותיות שיהיה בהם כח שכנגדם. וגם עוד סוד לשון **בירר** - הוא סובב על שביה"כ ועולם התוהו שיצא אור הנקודה חכמה מ"ה חדש ובירר מן הכלים שהם סוד האותיות כמובא.

המובחר והמכוון להיות האור נשפע ונמשך בתוכם **ובירר שלש אותיות** - שהם בסוד הג"ר שלא

ארע בהם שבירה ומשם התחיל התיקון, ונודע היותם נחלקים לג' מערכות בסוד פשוטות - כפולות - אמות, ובתחילה היו כעיסת אור אחד, והוא בירר מן הפשוטות שהוא בחינת "פשוטו של כלי" שהוא כלי בלא שהיה בו כלי קיבול, רוצה לומר שעדין לא נצרר בו השפעה אחרת, והיה המאציל מברר המובחר וקבעם בשמו הגדול - יהוה וחתם בהם ששה קצוות - כי משלש בתים נבנה ששה בתים וכמובא לקמן (מפנה ע"ז-פרק ד) וכל אות היא בית לאור הנשפע ב"ה ונעשית לו לבוש וכלי להוציא כלי למעשהו כפי טבע וענין האות ההיא.

והנה אלו ג' מדות אמ"ש הם חכמה בינה ודעת, שהוא כללות ושורש של הז' תחתונות הנכללין בתפארת, כי יש בדעת שורשים של ז' תחתונות הנכללין בתפארת שהוא ז' תחתונות גוף דז"א.

והנה הו"ק העליונים בדעת הן עליון הן תחתון הנה הם שורשים להם, והם ו' צירופי יה"ו, שבהם נחתם העולם שהם ו"ק דז"א הנקרא עולם, ובסוד הכתוב **"עולם חסד יבנה"** (תהילים פט, ג) שהם ו"ק של הבנין, והדעת מחזק אותם כשמתפשט בהם בסוד ששה צירופים של שם הנזכר המובאים בזו המשנה, כי כל צירוף מאלו ג' אותיות הוא בא להורות על הג' מוחין שכל אחת כלולה מכולם, ומכש"כ הדעת שהוא המכריע שצריך הג' מוחין כיוון היות הוא נמשך מו"ק דאבא ואמא הנה כן יש בו ו"ק גם כן.

אלא שכנגד אלו הו"ק שבדעת שהם שורשים, הנה יש ו"ק חסדים תחתונים המתפשטים בו"ק דז"א עצמו, והם גם כן צרופי שם יה"ו הנזכרים, והם ח"י אתוון בדעת וח"י בחסדים המתפשטים בגופא, וכנגדן ביסוד ח"י, יען היות הוא מקבל הארת כל הו' צירופים אלו שבדעת וכולן נכללין בו, ולכן נקרא היסוד ח"י, (ואות ה' אחרונה המשלימה לשם הוי"ה ב"ה הוא סוד רחל נוקבא דז"א שהיא מקבלת מכולם ומתפשטין בו"ק ובשש קצוות העולם ומילויים בעסמ"ב: יה"ו - חסד- דרום - ע"ב. הו"ל - גבורה - צפון - ס"ג. וי"ה- תפארת - מזרח - מ"ה. יו"ה- נצח - מעלה - ע"ב. הי"ו - הוד - מטה - ס"ג. וה"ל - יסוד - מערב - מ"ה. והם שישה צירופים.

וזה שאמר שלש אמות אמ"ש וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות - הנזכרות והם:

חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו.

שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו.

שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה.

שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י.

תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה.

עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י.

ונמצא שאלו ששה קצוות שבעולם הנמשכים מן ו"ק ושורשם שבדעת שיש בו השורשים להם והם בשם המיוחד יה"ו, שהם חב"ד בכל אחד וכו' כנ"ל.

אופן ג

הנה אחר שעלו האותיות במחשבה וגם עוד הנה יצאו בשביה"כ ויצא אור התיקון ובירר ויסדם וכו', הנה הוא ית"ש בנה ויסד תיקון הפרצופין של מעלה ושורשין של מטה, והנה הוא חזר **בירר שלש אותיות מן הפשוטות** - שהם י"ב האותיות הפשוטות - הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק והוציא מהם שלש אותיות **בסוד שלש אמות אמ"ש** - שכל אחד הוא בחינת אם למה שיוצא ממנו, כי הם בחינת שורשים של התכללות ג'

קווי עולם, וכל אחד מהם יש בו ג"ר ג"כ, והכתר והחכמה שבכל אחד הוא נעלם כי בו שופע אור המאציל, וכן הוא בבינה אלא שבסופו הוא יוצא לכח ולפעולה של התחתון ממנו ועל כן נקרא "אם", ושלש הם "אמות" בלשון רבים, והם המודדים האמה היינו המידה והשיעור של ז"א של כל אחד מהם היינו הקו המתייחס ויוצא ממנו.

אמנם בכללות הם ג' אותיות שם המיוחד הוא יה"ו שהם במוחין דחב"ד דז"א, והם נמשכים מן ג' ספירות ראשוונת שבהם ג' אותיות אמ"ש שהם אמות ויסודות אל הז' ספירות תחתונות אשר בהם כל שאר האותיות מן הכ"ב, וז"ש: **וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות.**

אלא דע שהג"ר הם מתפשטין בכל הו"ק כי אי אפשר בלא יסודות אמ"ש, אלא שבג"ר הן פשוטות כל אחד לבדו, ובו"ק בכל אחד מורכב כל הג' אמ"ש ואין הם חלוקים זה מזה אלא בסדרן והן צירופי שם יה"ו כמו שיבאר לנו.

והנה אלו המוחין דז"א הם מקבלים החיות ונמשכים מנה"י דאימא שהיא שם אהיה (ועוד למעלה למעלה וכמבואר בכוונת נטילת לולב ועו"ש ואיני רואה להאריך יעו"ש), **והמוחין** הבאים מג' ראשונות הם מתפשטים וקשורים בכל הג' ספירות התחתונות וג"ר חשובין כאחד כנודע, ונודע היות **"שלש בתים בונות ששה בתים"** (פרק ד משנה עז) **והם** סוד אלו ששה צירופי שם הנזכר וה' אחרונה מקבל.

עוד הא לך מש"כ הגה"ק המקובל האלקי רמד"ו זיע"א בספר הליקוטים שלו ח"א דף קצ"א:

וכנגד אלו ו' צירופים בשם יה"ו הם ג' צירופים במלת "בקר" שמתהפכים כנגד הו"ק באופן זה:

בקר - חסד ודרום.

ברק - נצח ומעלה.

קבר - תפארת ומזרח.

קרב - יסוד ומערב.

רקב - גבורה וצפון.

רבק - הוד ומטה.

והוא סוד גדול ונחמד הרבה מאד והראיה על זה.

חתם **דרום** ופנה לימינו **ביה"ו**.

חתם **רום** ופנה למעלה **ביו"ה**.

חתם **מזרח** ופנה לפניו **בוי"ה**.

חתם **מערב** ופנה לאחריו **בוה"י**.

חתם **צפון** ופנה לשמאלו **בהו"י**.

חתם **תחת** ופנה למטה **בהי"ו**.

ע"כ ת"ל יעו"ש ותברך לאל הטוב.

משנה י"ד

אלו עשר ספירות בלימה {אחת} רוח אלהים חיים רוח מרוח מים מרוח אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

המאור הגדול

הנה בכאן חוזר על גילוי עשר ספירות ויסודות שיצאו מהם וארבע רוחות עולם ואיך נמשכו מהם, ובא להורות בזה יסוד החכמה, וגם לענין היצירה ליקח עפר מן הצדדים ולכוין בשמות יק"ו שנתבארו במשנה י"ג מזה הפרק, וכן לכוין ברוחות עולם שיתנו מהשפעתם בגלם ולהעמיד הגולם הספירי שבמחשבה ושבאדמה, ראשו ומזרח, רגליו ומערב, ימין שלו בדרום חסד, שמאל שלו בצפון, ולכוין בצירופים היוצאים מן אמ"ש ולזווג כח חב"ד מן כח מזל עליון, כתר מן אור שמן המו"ר (לותיות רוס) בכל מציאות הדיוקן עליון ותחתון ומן רוח הפועל החכם המכוין זה יוצא הכל שיתן החיות בגלם וכו' ברוך יוצר המאורות.

אלו עשר ספירות בלימה - בלא מהות ואשר נגלה האור ממנו ית"ש בכמה וכמה מיני צמצומים, עד לגילויים במציאות העליון הרוחני אשר הוא שורש לגשמו, ובתחילה נגלה הכל בספירת כתר אשר להעלמו הנורא אין מכנה אותו בשם וכו' כי אין לו לבוש, אמנם הוא רוח כולל כל רוחות שהוא שם לכינוי לאור כולל ושורש וכל האורות, והוא נותן מזיו אור שלו ורוח שבו בספירה ראשונה חכמה ונגלים יותר, וז"ש:

[אחת] - חכמה אשר היא **רוח אלהים** - וכמ"ש **"ואמלא אותו רוח חכמה"** (שמות לא, ג) והוא הרוח המתפשט בבינה הנקראת **אלהים חיים**.

ומן זיווג חכמה ובינה נכלל באור הדעת עליון ותחתון המכונה בשם **רוח מרוח** - מפני היות הדעת עליון חיצוניות הכתר, ואם כן הו"ק שהוא נקרא רוח הנה הוא יוצא מן הדעת שנקרא רוח וכן הוא עולה ומושך מן שורש הנורא שבכתר, וז"ש: **רוח מרוח**.

ועתה בא לבאר סדר התחלקותם ויציאתם מן הדעת ואיך יצאו ממנו היסודות התחתונים מכח יסודות העליונים וכו', וז"ש:

מים מרוח - הוא החסד המתפשט כמים לגילוי אורו וחסדו, והוא נמשך מן הדעת כולל כל הו"ק הנקרא רוח ועל זה הוא מספר ואומר **מים מרוח**.

והנה ספירת החסד הוא **"חסד דכולהו יומא"** (ספר חג הסוכות - פרק ג), וכל הקצוות יצאו ונמשכו דרכו וממנו, ולזה יסוד האש רומז לגבורה על שם התלהטות האש למעלה, והוא נגלה דרך חסד דכולהו יומא, וז"ש: **אש ממים**.

ואלו הכוחות הם ב' זרועות עולם שכל המציאות יוצא ונמשך מהם, והם מקבלים מן ג"ר בפעולת הדעת **"כי אל דעות ה'"** (שמואל א ב, ג), והם יונקים מן אור כתר בהתפשטות אורו בחכמה ובינה והתכללותם בדעת, וז"ש:

רום - והוא מורה על גובה עליון ואותיות "מור" שהוא כעניין "מור דרור", שמן המור הנגלה מן זיווג חכמה בבינה, כי השמן הטוב מהחכמה והצהוב והירוק גוון הזהב שבו מן הבינה ,והתמשכותו והתפשטותו הוא מחכמה והוא מתפשט דרך דעת עליון שהוא יסוד לחיצוניות הכתר בכל הששה קצוות עד המלכות המקבלת, וז"ש:

רום ותחת - היא המלכות הנקראת כן על שם שהיא קרקע עולם קרקע המשכן כולם עומדים עליה ומשפיעים בה, והנה אלו כוחות היסודות אמ"ש שנתבארו בכאן הנמשכים מן שם יקו דשם ואמ"ש דאותיות הנה הם שורש לכף זכות ולכף חובה ולכף רחמים בחב"ד, הנה הם הולידו בדעת ואח"כ בו"ק צדדי עולם:

מזרח - תפארת.

מערב - יסוד, ומלכות כלולה בו, מערב ר"ת **"רחל מבכה על בניה"** (ירמיהו לא, יד).

צפון - גבורה.

ודרום - חסד.

[אמנם פשט המשנה סובב **רום ותחת** - לנצח והוד כנודע והראשונים על ג"ר ודעת עליון, והסוף ד' רוחות עולם:

מזרח - תפארת.

מערב - יסוד.

צפון - גבורה.

דרום - חסד].

וברוך ה' לעולם יוצר המאורות.

תם ונשלם פרק ראשון

בעזר ראשון ואחרון

פרק שני

משנה א

עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות.
שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים.
שלש אמות אמ"ש מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח מכריע בינתים:

המאור הגדול

אופן א

עשרים ושתים אותיות יסוד - הנה אותיות "יסוד" הוא מלשון משנ"כ **"אתא בוקר"** (ישעיהו כא, יא) שהוא המשכה וגילוי, והם בחינות **הכלים** שבאמצעותן מתגלים הכוחות שהם **היסוד** לכל מציאות פרצוף שלמעלה וכל המציאות הנמשכת והמונהגת ממנו למטה, והם בחינות כלים לאור העשר ספירות הנחלקים **לג"ר ו"ק ומלכות**, וכמו כן נחלקים האותיות לבחינות הכלים שכנגד העשר ספירות וזה סדרם:

שלש אמות - כנגד הג"ר והם אותיות **אמ"ש.**

ושבע כפולות - כנגד הז"ת והם אותיות **בג"ד כפר"ת.**

ושתים עשרה פשוטות - והם תלויים **בתפארת** מן **כפילות האות ו'** (כי כשאתה מוציא מפיך אות ו' אין אתה יכול להוציאו אלא בתוספת עוד ו' אחרת, ונמצא אות ו' כפולה) **שבתפארת**, וגילויים **במלכות** דלית לה מגרמיה כלום, וע"כ הם פשוטות ומאירים במלכות, שהיא בחינת ים של שלמה היושבת על י"ב בקר, והם אותיות **ה"ו, ז"ח, ט"י, ל"נ, ס"ע, צ"ק.**

ועתה בא לבאר סדרם של האותיות שכנגד הג"ר איך נחלקים לג' קווין ימין שמאל ומכריע.

ונבא לדרוש בדרך סוד ענין שאמר כ"ב אותיות יסוד וכו', בהקדים משנ"כ רבנו זלה"ה בע"ח שער הכללים, שבתחילה האציל נקודה אחת הכלולה מעשר ספירות, שהם עשרה ספירות של העקודים שהיו בכלי אחד, ומן העקודים הנה שם הוא התחלת גילוי הכלים ושם הם יסוד לאותיות, ובזה נדרש לנו המשנה, בכ"ב אותיות יסוד וכו' שהם מן העקודים ששם הוא היסוד לגילוי האותיות להיות בבחינת הכלים, ואח"כ נעשה בהם השינויים בפרצופי האצילות וכו'.

ומענין זה נבא לדרוש סוד אחר שהנה אנו למדים בע"ח ובשער ההקדמות הקדמה ג' טעם לבריאת העולם כדי שיתגלו שלימות כוחותיו, אלא שבשער הכללים כתב רבנו זלה"ה הטעם שיהיו הנבראים מרכבה אליו ויזכו להיות מרכבה למעלה ויכירו גדולתו וכו'.

והביאור הוא שמש"כ בע"ח ובשער ההקדמות הוא סובב על כללות ההתהוות, והנה לא נשלם הכוונה והמטרה אלא בהאצלת עולם העקודים דווקא, לפי ששם הוא התחלת הווית הכלים, ולא במה שלמעלה ממנו, כי בעקודים נשלם הכוונה שיכירו ברואיו

גדולתו ויזכו להיות מרכבה וכו', שזה תלוי בגילוי הכלים שבעקודים, כי הוא עיקר המטרה והוא המעלה יותר מאשר הגעת האור האלוקי למטה.

ונחזור לענין קודם שהנה בעקודים נגלה בחינת שורשי הכלים מן פ"ה דא"ק, ומשם נגלו האותיות בגילוי לעשות הפעולות בכח חק לשון מכריע, שהוא בחינת המשכת הכח והחיות, שהוא גילוי שכינה בבחינת גולמי רושמי האותיות, כי כן לשו"ן עולה שכינ"ה עם הכולל, והוא העושה הפעולה והחיתוך באותיות הנגלים מן כלי העקודים.

ועתה בא לבאר סדר גילוי ג' כוחות הקוין שהם ימין שמאל ואמצע באלו האותיות.

שלש אמות אמ"ש - שהן **שלשה קוי עולם** חסד דין רחמים הנרמזים ביסודות בר"ת אמ"ש:

א - אויר הרומז לכתר **ולקו אמצעי.**

מ - מים הרומז לחכמה **קו ימין.**

ש - אש הרומז לבינה **קו שמאל.**

והם בחינת ג' ספרים המבוארים בפ"א משנה א' **"וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור"** שהם בחינת ג' שמות הקודש אהיה יהוה אדני.

והם מתלבשים בגלגלתא בחכמה ובבינה, ובלשון המכריע שהוא חק מכריע בינתים, והוא כמו המאזניים ששני הכפות תלוין והלשון באמצע, וזה טעם מפני מה כינה אותם **כפות** (עיין בפירוש הקדוש הגר"א זצ"ל), **ואח"כ** מתפשטין בידים ימין ושמאל וגוף מכריע, וז"ש:

יסודן כף זכות - הוא יד ימין קו זכות המזכה בדין, **וכף חובה** - שהוא יד שמאל, **ולשון חק מכריע בינתים** - הוא קו אמצעי מדת הרחמים.

והנה הם ג' בחינות אותיות וג' מדריגות הנמשכים מהם, וז"ש:

שלש אמות - וכמו שלש מדות וקוים ואבות מכלל דאיכא תולדות, והם המדרגות **אמ"ש** - ר"ת אויר מים אש שהם שלשה יסודות הנמשכין מן שלשה מדות חג"ת.

ונרמזו באותיות אלו על שם הגייתן והברתן, כי אות **מ'** - היא **דוממת** – בהברתה, שהיא יוצאת מן השפה ואין בה תנועת הלשון והקול, והדבור הוא בנחת, וכן מדת החסד סובל הכל ושותק ועל כן אות מ' דוממת היא חכמה שהוא קו החסד יסוד המים, ומדת החסד היא שוקטת ומנהיגה בנחת את הבריות.

ואות **ש' שורקת** - והיא בבינה, קול הגבורה יסוד האש, והיא שורקת בגשמיות כיוון שיוצאת מן הלשון בשינים, וע"כ היא שורקת יותר מן כל האותיות, כנגד הקול והשריקה ברוחניות, כי מדת הדין הנה היא משמיעה צעקה בעולם לעשות דין ומשפט, וכן שורקת מלשון **"שחקו על משבתה"** (איכה ה, ז) ומלשון **"ויחרקו שן"** (איכה ב, טז), **וכנגד** מדה זו היא האש שאינה נחה ושורפת כל הנקרה בדרכה ושורפת כל דבר.

וכן אות **א' אויר רוח מכריע בינתים** - כי כן אות זו יוצאת בפתיחת הגרון ברוח לבד גם בלא הלשון, והוא כנגד הרוח, והוא סוד דעת המכריע בינתיים (כי הוא מאותיות אחע"ה היוצא מן הגרון שאין הוא צריך דווקא לשפתיים או לשיניים כי עיקרו הוא מן הגרון), **והוא סוד מדת הרחמים.**

ואם כן **אמ"ש הם ג' מוצאות הפה:**

אות א' - הוא מן אותיות **אחע"ה** אותיות **החיך.**

אות מ' - הוא מן אותיות **בומ"ף** אותיות **השפתיים.**

אות ש' - הוא מן אותיות **זשר"ץ** אותיות **השיניים.**

והם סוד קו ימין קו שמאל קו אמצעי, חסד דין ורחמים.

אופן ב

אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים - ביאורו שהנה ג' יסודות **מים אש אויר**, הנה שורשם הוא חסד גבורה תפארת, שהם מידות חסד דין רחמים, ואשר מהם ימשך בהנהגה של מעלה ג' קווי המשפט **כף זכות כף חובה ולשון חוק מכריע בינתיים**, ונראה לראות זאת בתבנית צורת אדם

ובפניו, אשר שם הוא עיקר גילוי כוחותיו וכו', והנקרא בשם פרצוף וכו', שהנה ב' עינים הם ימין ושמאל וחוטם מכריע בינתיים, וכן העניין יותר הוא בב' צדדי הפנים, הנה יש בצד ימין דפרצוף אוזן ועין וחוטם ימין דחוטם, וכן הוא בצד שמאל, והם סוד הויה א' של ימין הנקרא כף זכות, וכן הוא בצד שמאל הנקרא כף חובה, ולשון הוא איבר א' המכריע בין ב' צדדי הפנים הוא הויה השלישי המכריע בין שניהם, וזה אומרו "**ולשון חוק מכריע בינתיים**" וגו', והם ג' קווי עולם והנהגה.

והנה ג' בחינות מידות אלו הם השורש לג' היסודות הנ"ל, כי מים הוא בדרום חסד, ואש בצפון גבורה וכו', וכמובא זה בזוה"ק פרשת וארא כ"ד ע"א, ואשר שורשם הם למעלה בשם הויה הכולל בעניין דאות י' אבא מים, ה' אמא אש וכו'.

ומאחר דאתה לידן נדבר מעט מחכמת היצירה, הנה אין לך כל נברא בעולם העשייה שאינו כלול מד' יסודות ארמ"ע, ואשר הם משורש ד' חבת"מ, בסוד ד' אותיות הויה וכו', י' מקור ליסוד המים, ה' מקור ליסוד אש, אות ו' יסוד הרוח, ה' אחרונה מקור יסוד עפר, והם ג"כ כנגד ד' חיות הקודש של המרכבה, ומשמשים שלהם הם מלאכי ארגמ"ן.

והנה הקומה עצמה בפנימיותה היא כללות הכ"ב אותיות, וה' מנצפ"ך הם מקומות סיום של זו הקומה וכו', והמשכת החיות וכו' נעשית בכח ה' מוצאות הפה אחע"ה גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ בומ"ף, וע"כ הרוצה לפעול בחכמת היצירה צריך להיזהר בחיתוך האותיות כראוי כדי שלא יצא לו אות אחר, כי בכח נשמתו ורוחו היוצא מפיו ע"י הדיבור יומשך החיות מא"ס ב"ה, ודע שהאותיות עצמם נחלקים לד' יסודות באופן **זה** (עיין במדרש תלפיות ענף אותיות, וכן כתב רבינו יהודה קוריאט בספר מאור ומשמש בסס ספר מאורי אור):

אהטמפש"ן מיסוד האש.

גזסכקך"ף מיסוד הרוח.

דחלער"ם מיסוד המים.

בוינצת"ץ מיסוד העפר.

והחכם שרצה ליצור בריאה, כמה דרכים היו לו, והא לך א' בקיצור.

כתב רבי סעדיה גאון זיע"א שצריך שיקח קרקע מגובלת במים לפי הצורה שצריך, כגון אדם או בעל חי כגון עוף אם ירעב וכו', ויטמין אותה בתוך הקרקע כדי לכסות הנס, ועושה עיגול וגלגל סביב לבריאה, ויתחיל להקיף ויאמר תס"ב אלפא ביתות, ויכוון להמשיך הרוח ע"י הדיבור ליסוד המים והעפר שבזה העפר המגובל ותחיה הבריאה, ויעשה חפצו בה ואם ירצה להמיתה יקיף הבריאה שוב באופן שיהיה לצד אחור ממה שעשה לפנים מקודם, ויגיד אלפא ביתא תס"ב פעמים מהסוף להתחלה, ותשקוט הבריאה מאליה ותמות, וכאלה רבות עשו חכמי התלמוד ע"ה כמו עגלא תלתא דאביי ורבא (סנהדרין סה:) וכדומה.

ונבאר עוד דרך אחר, הרוצה לעשות גולם שישמשו וכו', וכמובא על רבי שלמה אבן גבירול (ספר מלרף לחכמה לרס"ר מקאנדיה) **ועל רשב"ג** (פירוש לספר יצירה המיוחס לרס"ג), צריך שיגבל עפר מן האדמה עם מים וכו', ויעשה דמות אדם בקרקע בתולה, ויוכל למצוא זה בשפת הים אחר שבאו הגלים וכו' והביאו חול עימם וכו' ושב הים למקומו ונעשה שפל, ואז היא קרקע שלא חרשו ועבדו בה, בתולה איש לא ידעה וכו', ויקח עימו ג' אנשים, א' שנולד במזל יסוד האש וא' שנולד במזל יסוד המים וא' שנולד במזל יסוד הרוח, ואחר הכנה ופרישות שבע ימים מן אשה וכל דבר שאינו טהור ואוכל מן החי וכו' וטבילה בכוונה, יגבלו הדמות ויקיף האיש בעל יסוד האש ז"פ, ובכל פעם צריך שיאמר איזה צירופים של א"ב באיזה אופן, ואחר שבע הקפות תכף יהיה הדמות כאש מלובן מפני יסוד האש, ואח"כ יקיף האיש השני בעל יסוד המים ז"פ ג"כ, ויגיד צירופים אחרים ויתחיל הדמות להצטנן ויעלה אדים ויקרום עור ועצם, ואח"כ יקיף שבע פעמים בעל יסוד הרוח ויבוא ויהיה כמו אדם רגיל שוכב ישן, ואזי יעמדו אלו השלושה אנשים למרגלות הגולם ויגידו הפסוק "**ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה**" (בראשית ב, ז), ויפתח עיניו ויתנועעו שפתיו ויחיה, ותכף תצווה עליו שליחותו בתוקף ועוז כדי שידע מי יצרו וכו'.

וכדבר הנורא הזה פעל ועשה הקדוש המופלא המהר"ל מפראג זיע"א, והוא נולד במזל יסוד הרוח, וחתן לוקח בתו רבי יצחק כץ היה בעל יסוד האש,

ותלמידו הגדול רבי יעקב ששון הלוי היה בעל יסוד המים וכו', והעפר הוא היסוד הרביעי, והוא כמ"ש לעיל בעניין ג' אמ"ש שהם אויר אש מים, ישמע חכם ויוסף לקח.

משנה ב

עשרים ושתים אותיות יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

המאור הגדול

עשרים ושתים אותיות - התורה, הנה הם **יסוד** - המציאות הכלים והאורות שבתוכם העושים כל הפעולות והמציאות.

והנה הוא ית"ש **חקקן** - באור המלבוש העליון שעשה הוא ית"ש לשמו, הוא מלכות דאין סוף, וחקיקה הוא סוד כמו זיווג מיניה וביה.

חצבן - מן אור המלבוש והכניסן בתוך הנקודה מלכות דאין סוף, ונעשה בהם הצימצום, ויצאו אז בצירופים נוראים קודם בא"ל ב"מ וכו', וז"ש: **צרפן**.

ואח"כ הוציא מהם הכוחות לעשות בהם שורשי כל המציאות, וז"ש:

שקלן - כי שקל כח מול כח כדי לייסד הבחירה, כי לכל אות הנה בכוחה וממשלתה יש כנגדה כח הרע, והוא ית"ש שקל אותם כח אל מול כח.

ויסד כוחות המציאות **והמירן** - בכמה מיני חילופים כדי להוציא הכח המנגד בעבור הבחירה, ואחר כל זה **וצר בהם** - בכוחות האותיות **את כל היצור** - בבריאת העולמות **ואת כל העתיד ליצור** - במשך כל זמן המציאות העולמות, גם בזה נכלל כל אותם בריאות שיעשו הצדיקים במשך הדורות.

משנה ג

עשרים ושתים אותיות יסוד [חקקן בקול חצבן ברוח] (חקקן ברוח חצבן בקול) **קבען בפה בחמשה מקומות אחה"ע בגרון גיכ"ק בחיך דטלנ"ת בלשון זסשר"ץ בשינים בומ"ף בשפתים:**

המאור הגדול

עשרים ושתים אותיות - התורה שהם **יסוד** - כל המציאות והכוחות שבבריאה, והם יצאו מן העלם שבמלבוש העליון, ויצאו בתוך התורה הקדושה הנעלמה הסתומה, והיו אז בבחינת שורשים לבד, ואחר הצימצום יצאו ונתלבשו ונתעבו בתוך אתוון נעלמים שורשים שבאדם קדמון שבגלגלתא שבו, ויצאו משם והתמשכו דרך אורות הפנימים שבו, וקיבלו משם עיבוי אחר עיבוי אור בתוך אור דרך מוחא סתימאה חכמה דא"ק, ואחר כך דרך בינה דא"ק והם ע"ב ס"ג שבו ונעשה שם לבוש ועיבוי ואותיות.

והנה נמשכו משם אורות בפנימיות תוך פה דא"ק, ואורות בחיצוניות האח"פ, ומשם נמשכו העיבויים והלבושים לאותיות מכח אורות הגוף וחיצוניות הא"ק, ואורות הפנימים נמשכו תוך פנימיות א"ק תוך הפ"ה דא"ק ומשם נמשכו, וז"ש:

חקקן בקול - העליון הרוחני הנמשך מגלגלתא ומוחא דא"ק ומוחין שבו שהם ע"ב וס"ג שבו, ואשר בתוכם מלובש ונגלה אור זיו זהר אור של נה"י דא"ק סתימאה, כי אור יסוד דא"ק סתימאה הוא האור של אור הקו הנגלה תוך פנימיות א"ק, והוא אחר התעבותו באוירא וגלגלתא ומוחא סתימאה ובינה בוצינא דקרדינותא שבו נמשך ממנו אור האותיות יסוד הכל, שנמשכו אחר כמה מיני פעולות שבמחשבה קדומה במלכות דאין סוף וברצון הנעלם אחר המלבוש דשם, ואזי נמשכו אותיות עשרים ושתיים יסוד, ואחר עיבויין הנזכר נעשה בטיפה נעלמה זו חציבה ברוח שהוא הבל הרוחני הנעלם, שהוא סוד טיפה גולמית שנעשית מכח אור הרצון, אור יסוד הנ"ל דא"ק הנעלם שנמשך באור הקו, ואחר אוירא דכיא ומוחא נמשך טיפה נעלמה, ובכוח בוצינא דקרדינותא בינה נעשה כח חציבה ברוח הנזכר שהוא אור הנ"ל שנתלבש באוירא דכיא שהוא הראשון שמקבל אור יסוד הנ"ל ואוירא הוא רוח.

ובא לחדש שהגם שנעשה כל הנזכר בפנימיות וחיצוניות א"ק כדי להוציא האותיות כצורתן וכו', עכ"ז דע שכבר הם כך חצובים ברוח מכח היסוד הנזכר, כי גם האוירא יש בו כח אור הלובן ובוצינא בדקי דקות, שהם אור על יותר אור, וזך על יותר זך וכו' , וז"ש: **חצבן ברוח.**

ואחר שנמשכו על דרך הנ"ל הם ירדו בתוך פה דא"ק, ומשם נגמר עיבוי לערך בריאת העולמות, וז"ש: **קבען בפה** - הוא פה דא"ק, ומשם נגלו בכלי אחד הנקרא עקודים ואשר בבחינה אחרונה שבו מלכות, ועליו כתוב **"מלכות פה"** (פתח אליהו), ונעשה שם השורשים לעשר ספירות דאצילות, ואשר הם נחלקים לסוד חמשה פרצופים אריך ואבא ואמא וז"א ונוקבא, אלא ששורשם הוא מן פה דעקודים, כי מכוח מטי ולא מטי מן עקודים לשורשם בפה א"ק נמשך האור והגילוי לכל פרצופי האצילות הם חמשה כוללים, וז"ש: **קבעו בפה בחמשה מקומות** - סובל הפשט והרמוז הנזכר.

ונתיסדו שם **בחמשה מקומות** - שבתוך הפה בחמש המוצאות הפה וזה סידורם:

אותיות **אהה"ע בגרון.**

אותיות **גיח"ק בחיך.**

אותיות **דטלנ"ת בלשון.**

אותיות **זסשר"ץ בשינים.**

אותיות **בומ"ף בשפתיים.**

שהם חמשה מוצאות הפה המרכיבים כל הדיבורים שבעולם וכן כל כוחות המציאות הנמשכים בסוד "התפשטות והסתלקות" מעניין כח העקודים המאירים לאצילות, ומשם נמשך ההנהגה והמשכה לעולמות בי"ע וכו', ושם בסוף מלכות דאצילות נעשה העיבוי לצורת אותיות המלאכים המובאים בספר דרזיאל ועוד, ומשם בבריאה אותיות כמו שנכתב בתוה"ק, ועתה איך נעשה זה וכו' הוא מבאר במשנה ד' מן זה הפרק והדרך לזה הוא במשנה ה' מן זה הפרק וע"ש.

משנה ד

עשרים ושתים אותיות יסוד קבען בגלגל כמין חומה ברל"א שערים וחוזר הגלגל פנים ואחור וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע:

המאור הגדול

עשרים ושתים אותיות - הנה הם **יסוד** - כל הכוחות והשבילים והנמצאים, והם יסוד כל העולמות, כי כן יסד המאציל ב"ה דרכי המשכות הברכה בסוד הכתוב **"בך יברך"** (בראשית מח, כ), וכל הבריאה כולה

נכלל בכ"ב אותיות, וענין זה לא יבטל לעולם בכל משך זמן קיום כל העולמות והמציאות וכל הקבוע אינו בטל כנודע, וזה ענין לשון "**קבען בגלגל**" כי כל לשון קבוע הוא אינו בר שינוי.

ועכ"פ הנה אלו כ"ב אותיות **קבען** - הקב"ה **בגלגל** - היינו בספירות הנקראות גלגל, בסוד הכתוב "**צהלי קולך בת גלים**" (ישעיהו י, ל), ואמרו בתיקונים בתקונא תריסר "בת עשרה גלגלים" הם עשרה ספירות, ועל שם אחדותם ועל שם אורו יתברך המתאחד בהם נקראו גלגל בלשון יחיד, עם שהם עשר הספירות.

והנה הם בו **כמין חומה** - שהיא סובבת על הבית ההוא, כמו כן אלו האותיות הם סובבים כמין חומה על עצמות אור הספירות ההם שבהם נגלה הכח האלקי ההוא, והוא המניע את אלו האותיות, כדי שיצטרפו ויזדווגו ויעשו כל המציאות כולו בכח יחוד האותיות אות באות הנקרא שער, שהוא חיבור אבן על אבן וכו' העושה החומה ההיא וכמו כן בנמשל.

ונודע שהם מספר מאתיים שלושים ואחד שערים שבאותיות, וז"ש:

ברל"א שערים - שהם זוגות, חציין העולים כמנין זה, ונקראו שערים על שם ששיער איזה אות יתחבר וישתווה עם חבירו, וכשהם כסדרן של האותיות הם בבחינת פנים, וכאשר סדרן הוא הפוך, רוצה לומר מן הסוף להתחלה, כמו אות ת' ואות א' וכן כולם הוא נקרא אחור, וכל צירוף ב' אותיות נקראו שער, והוא ית"ש שקל כל אות ואות נגד השוה שלו ועשה אותו שער וקבע אותו בגלגל, ומן הכ"ב אותיות המצטיירות בעשר ספירות נעשה מהם היסוד לכל הנמצאות.

והנה סדר זה הצירוף הוא באותיות שונות זה מזה כי אות א' אין היא מצטרפת לאות א' אלא באותיות אחרות וכמו ב' או ג', וכן אות ב' אינה יכולה להצטרף עם ב' אלא עם א' או אותיות אחרות, נמצא אתה למד שלכל אחת מן כ"ב אותיות הא"ב יש כ"א צירופים, כי מנין האותיות הם כ"ב וצירוף אות זו היא עם אות אחרת, וחסר ממנה עוד אות אחרת כדוגמתה ממש ונמצא הם כ"א, ואם כן הם עשרים ושתים אותיות התורה ובכל אחד מהם כ"א אותיות שמצטרפים וסך הכל הם כמנין **תס"ב** שהוא כחשבון רל"א ב' פעמים, והם רל"א כסדרן א"ב ג"ד ה"ו וכו' כסדר האותיות, ונקראים רל"א פנים, ורל"א מהם הוא בסדר הפוך שהוא מן הסוף להתחלה ב"א ת"ש וכו' כולם.

ומנין האותיות שבתס"ב בתים שהם רל"א פנים ורל"א אחור הם כולם יחד **תתקכ"ד** אותיות, אשר יש בהם מ"ב פעמים כל האותיות הא"ב דהיינו שכל אות מאותיות הא"ב היא נמצאת ארבעים ושתים פעמים באלו השערים, ומ"ב פעמים כ"ב עולה תתקכ"ד הנ"ל כיון שהיות כל אות נמצאת בתס"ב שערים מ"ב פעמים, אם כן נמצאת אותה אות בצירופים שלה כ"א פעמים ובשאר שורות של צירופים אחרים היא נמצאת עוד כ"א פעמים, וב' פעמים כ"א הם מ"ב, וז"ס שם בן מ"ב שבהם נברא העולם וכמבואר במקום אחר.

והנה העשר ספירות שהן השם, הוא פנימיות האותיות והוא החיות של האותיות, ונודע היות ארבע מילואים בשם הוי"ה ונחלקין ויוצאין מן ד' אותיות הוי"ה:

מן אות י' יוצא שם **ע"ב**.

מן אות ה' יוצא שם **ס"ג**.

מן אות ו' יוצא שם **מ"ה**.

מן אות ה' יוצא שם **ב"ן**.

והוא מתיחד באות כסדר שם י"ה עם ב' המילואי ע"ב וס"ג בפנים ושם י"ה הוא באמצע בין ע"ב לס"ג והם כ"א, ובאחור יבוא מילואו מ"ה וב"ן ושם ו"ה באמצעם וכמבואר כ"ז בדרושי המלבוש.

ועכ"פ הנה מן אלו האותיות וצירופים שבהם נעשו ונבנו כל כוחות המציאות כולם בעת גלגולו וחזרתו לפנים ואחור, וז"ש:

וחוזר הגלגל פנים - זהו רחמים, והם הצירופים והשערים המורים על יושר וטוב ושפע וחסד, וחוזר הגלגל ההוא שהוא מורה על צירופי האותיות המורים על דין, וכל מה שנמשך ממנו כמו צירוף שע"ר שבחסד נהפך לצירוף רש"ע שבדין, והיה זה מכח גלגול הגלגל ההוא מן פנים לאחור, וז"ש:

וחוזר הגלגל פנים ואחור וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע - כי זה הסימן לכל הנבראים לעלייתם מן גריעות לעילוי, או ח"ו

להיפך מן עילוי לגריעות, ונעשה זה בצירופי האותיות עצמן, כי מן אותיות ענ"ג שהוא מורה על עילוי הנה בחזור האותיות לאחור המורה על גריעות ועל רעה אין למטה מנג"ע.

וכן הם האותיות פש"ע מתהפכין לשפ"ע, מניעו"ת לנעימו"ת וכו', ואשרי הזוכה להעלות הצירוף מלמטה ללמעלה, וכעין מעשה שסיפר הצדיק המלאך ע"ה על האדמו"ר האמצעי רבי דוב בער זיע"א שפעם ראה אחד שהיה במרה שחורה על שהיתה אשתו ל"ע חולה אנושה, והיה מביט בו ומתפלל עליו וראה שאין לו תקנה רח"ל, ואח"כ בא אליו והודיע לו שלא ידאג ואשתו תבריא תיכף, ואמר שראה שבאמת אין לה לאישה תקנה ע"כ החליף הצירוף שלה ממקום למקום ושם נתקן הענין ההוא, ואין בטובה למעלה מעונג היינו מצירוף היושר המורה על עונג המורה על הטובה, וברוך ה' לעולם אמן ואמן.

משנה ה

כיצד צרפן שקלן והמירן א' עם כולם וכולם עם א' ב' עם כולם וכולם עם ב' וחוזרות חלילה ונמצאות ברל"א שערים ונמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא משם אחד:

המאור הגדול

אופן א

כיצד - יצאו האותיות למלוך ולהוציא לפועל מעשה הבריאה:

שקלן - מלשון "משקל", כח של אות פלונית שבטוב מול כח שברע בעבור התורה.

והמירן מלשון "**המר ימירנו**" (ויקרא כז, לג) שהוא להמיר כח זה בכח אחר.

וא"כ שקלן והמירן הקב"ה לאותיות שבגלגלי הספירות ולקח אות:

אלף עם כולם - הנקרא יושר ופנים ובבחינת חסד.

וכולם עם אלף - הנקרא אחור ובבחינת דין.

ולאו דווקא באות אלף בלבד אלא כמו כן נעשה בשאר האותיות וז"ש:

ב' עם כולם וכולם עם ב'.

וחוזרת חלילה - בגלגלי האותיות עד שכולם חוזרים למקום שממנו יצאו, שהוא שם השם ית' הקדוש והנורא היוצא ומתגלגל באותיות כדי שיעשו המעשה ההוא, כי הרל"א שערים הנה שם השם ית' מתגלגל בהם, וכן הם עצמם מתגלגלים בשמו ונקראו שם אחד.

נמצא כל היצור וכל הדבור יוצא בשם אחד - כי ידוע שהמלבוש העליון שנארג מרל"א שערים פנים ורל"א שערים אחור, הנה הוא נארג מן ד' אותיות שם הויה כמבואר בעולמות המלבוש, הובא מעט בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור יע"ש, וז"ש:

יוצא משם אחד.

אופן ב

ומתוכו יתבאר לנו גם ביאור משנה ב' וג' מזה הפרק

כיצד צרפן - מלשון צירוף, והם צירוף האותיות שהם האורות למעלה עבור תכלית בריאתן של הברואים עד אין מספר, כי כולם נתהוו מצירוף האותיות שהם אורות למעלה וגופות למטה.

שקלן - בסוד המשקל של הגימטריאות שהוא הנותן ערך אל הצירופים בין לסטרא דקדושא ובין לסטרא דמסאבותא, וכמו תום והיפוכו מות וכמו נגב והיפוכו גנב וכו'.

והמשל לליטרא של זהב ולליטרא של עופרת וכו', גם ביאור זה הוא צירוף אותיות שאינם מובנות היינו שאין להם טעם וביאור בלשוננו, וצריך למדוד אותם ולשקול אותם איזה אותיות הם מצד הטוב ואיזה אותיות מצד הרע, וגם על איזה כוחות מרמזים אותם האותיות שנצטרפו והתחברו בזו התיבה ונקרבו זה אצל זה ונקרא בשם משקל והבן.

והמירן - ברזא דאתוון דאתגלגלו למברי עלמין, בסוד הכ"ב אותיות אשר מהם כל צירופים וכל התמורות כי הכל תלוי בהם.

וז"ש במשנה ב' מזה הפרק החמישי מזה הספר הנכבד והנורא:

עשרים ושתים אותיות - הם כ"ב אותיות, הנה הם **יסוד** - לכל המציאות כי מהם בכמה דרכים נפלאים יצא ונגלה כל המציאות כולה, והם שורשי כוחות נעלמים ונפלאים יצאו מן העלם אל הגילוי, מן המאציל אל הנאצלים בתוך החלל שנתהווה לאחר הצימצום, ויצאו בכמה וכמה מערכות ועולמות עד הגיען אל ציורם הידוע אצלנו, וז"ש:

חקקן - בתוך החלל שנתהווה לאחר הצימצום בתוך הרשימו הנעלם וכנ"ל ביאורו, ונגלו באדם קדמון וכו' אלא שהיו בהעלם ובשורש וכו', ואחר כך נגלו ויצאו בפ"ה דא"ק, אשר הכ"ב אותיות הנה הם קבועים בפה בחמשה מקומות שהם חמשה מוצאות הפ"ה הידועים ולקמן ביאורו, וז"ש:

חצבן - כי יצאו מעורבים בתוך כלי אחד שנגלה מן פ"ה דא"ק עד מקום בחינת טיבור שלו ונקרא עקודים, ואחר כך חצב אותם כל אחד ואחד בפני עצמו, וז"ש:

צרפן - בסוד צירוף אותיות, והוא צירוף אותיות על הסדר כל אות לאות הסמוכה לה, דהיינו אות אלף עם בית ואות גימל עם דלת וכו' וכן כולם.

שקלן - נתבאר בתחילת דברינו, שהוא על שם המשקל של הגימטריא, וגם על שם צירוף האותיות שלא כסדר ובדילוג, וכמו אלף עם גימל או כף עם שין וכן כולם, וצריך לשקול אותם ביחד כדי להתחבר זה עם זה להיות שקולים ומתקרבים זה לזה אף על פי שהם רחוקים זה מזה.

והמירן - מלבד מה שנתבאר לעיל מעט הוא כאשר היה מחליפן והמירן זה עם זה, כי מה שהיה בראש להיות בסוף ומה שהיה בסוף להמירו ולהחליפו להיות בראש, וכן בכל הכ"ב אותיות בכל אחד ואחד מהם.

ואם כן הוא ית"ש "**חקק**" כל אות ואות שבה בדקדוק ועשה מהן דמות, והיה "**חוצב**" אותם להפריד אותן זה מזה, והיה "**שוקל**" אותם לראות מי ראוי להיות ראש ומי יהיה קבוע או מי יהיה מתנועע וכו', וכן הוא בכל המציאות, ומלשון משנ"כ "**לעשות לרוח משקל**" (איוב כח, כה), והכוונה שעשה משקל "**לרוח**" שהוא הרוח החיים שיש באותיות, "**ועשה והמיר**" אותם זו בזו וכמו אמ"ש לזכר ואש"ם לנקבה, וצירף אותם וזיווג אותם אות עם אות כל מין ומין בצורתו, והכוונה שהיה מחבר אותם.

והנה אלו הכ"ב אותיות בבחינתם הפנימית הוא הבל לבד, ואחר כך הם נתעבו ויצאו בסוד הדיבור, ויציאת אלו המערכות הם בשורש בפ"ה דא"ק בסוד העקודים אחר כמה וכמה מדריגות של מטי ולא מטי, עד ליציאתם לפועל ומעשה בדיבור ממש בזו"ן דאצילות, ומשם אחר התעבותם בעולמות בי"ע נעשו מהם כל שורשי הנמצאים שבדומם צומח חי ומדבר, כי הם יוצאים מעקודים עד למלכות דעקודים אשר בה שורשים לעשרה ספירות דאצילות, והם מגיעים משם

לכתר דאצילות והאור נעשה לערך האצילות, ומשם לחכמה והם שם בסוד נקודות, ומשם לבינה והם שם בציור, ומשם לז"א והם שם בהמשכה בסוד קווין, ובמלכות קונים עיבוי לציור וז"ש:

וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור - ושהם העתידות להצטייר ולהתחדש.

ומענין זה נבוא לדרוש ביאור משנה ג' בפרק ב'.

עשרים ושתים אותיות יסוד - הם היסוד לכל המציאות.

חקקן בקול חצבן ברוח קבען בפה - והענין הוא שהנה יש ב' בחינות רוח, והראשון הוא שורש לחכמה, ורוח השני הוא שורש לז"א, והם סוד אות י' חכמה אות ו' הוא ז"א. וכמו כן יש ב' בחינות קול, הראשון שורש לבינה, וקול שני הוא בחינת הדיבור והוא שורש של המלכות, והם סוד ב' "ההין" דשם הויה.

והנה בכאן נמצא בפירוש הגר"א זיע"א סימן טעות סופר, וכתב להגיה במשנה "**חקקן ברוח חצבן בקול**" והפירוש לפי הנזכר "**חקקן ברוח**" - הוא חכמה הנקרא רוח ומשם סוד החקיקה וכנ"ל במשנה א' בפירוש הארוך, ואחר כך "**חצבן בקול**" - היא הבינה שממנה סוד החציבה והציור של האותיות וכו', ואחר כך "**קבען בפה**" - היא המלכות הנקרא פ"ה כמובא בפתח אליהו ז"ל "**מלכות פה**" ונקרא דיבור וכנזכר בפירוש.

והדברים נדרשים בכמה וכמה פנים, והכל אחד על פי סדרי ההשתלשלות, כי בשורש הם נמשכים מסוד החקיקה היא חכמה, ומשם לבינה היא החציבה, והם סוד נקודה אמצעית ועיגול שסביבה, וכ"ב אותיות יסוד הם דרך קו אור אין סוף ונגלו בא"ק, ומשם משורש חכמה הוא רוח, לבינה היא קול, נגלו בפ"ה דא"ק, בסוד קבען בפ"ה הוא עולם העקודים אשר ממנו יוצא שורש הדיבור.

והנה נודע היות כלי עולם העקודים מלביש על בחינת מקום אבא ואמא עילאין דא"ק, ועל ישסו"ת דא"ק, ועד טיבור דא"ק ששם מלובש מלכות דא"ק כנודע, כי אבא ואמא עילאין דא"ק שהם בחינת כללות החכמה הוא ממקום הגרון ועל מקום תרין דרועין ושליש עליון דתפארת ועד מקום טיבורא דליבא, ומשם ולמטה הוא מקום ישסו"ת שהוא לערך הבינה בכללות, והנה החכמה היא בחינת חקיקה, וז"ש:

חקקן בקול - כי החכמה היא חוקקת הכ"ב אותיות בדרך נעלם ונפלא ובבחינה שלמעלה מהתלבשות, ונקרא "קול" שהוא בחינת שם יהו"ה הנכתב ואינו נקרא על שם העלם שלו, (כי קול הוא סוד הויה כמובא בכוונות המרכבה), ומבחינת בינה ממנו בא בחינת ציור לאותיות הרוחניות שבבחינת "הקול" ונעשה בהם בחינה של צורה וציור, ונקרא חציבה, וז"ש:

חצבן ברוח.

ועל זה הוא אומר "**וכל העם רואים את הקולות**" (שמות כ, יד) כי מכוח אלו החציבות שבקול שנעשה מכח הבינה (שהיא ישסו"ת) נעשה איזה השגה והרגש בחקיקה שבקול העליון, כי על הבינה נאמר "**קול גדול ולא יסף**" (דברים ה, יח), והדיבור הוא סוד שם אדני (כמובא בכוונות קול ודיבור), והוא שם ה' הנקרא בפינו וכו', כי הוא כעין לבוש המביא את הנעלם למושג.

והנה זה יוצא קודם מן העלם שהוא בחינת יסוד דא"ק סתימאה המתלבש בתוך א"ק שבחלל, ונגלה בחו"ב ע"ב וס"ג שבו, ומן אור יסוד דא"ק סתימאה נגלה באור כתר עליון דא"ק דעת עליון המזווג אור אבא ואמא דא"ק, ונגלה אורו מן מצח דא"ק, וז"ש המשנה **יסוד** - והוא יוצא מן ההעלם הנזכר אל החכמה דא"ק אל הבינה דא"ק וכו' הנקראים חקיקה ונקראים חציבה, וכנ"ל הטעם, ומשם הם נמשכים ובאים אל פ"ה דא"ק ומתעבים שם לערך מה ויוצאים משם דרך חמשת מוצאות הפה וז"ש:

קבען בפה בחמשה מקומות אחה"ע בגרון גיכ"ק בחיך דטלנ"ת בלשון זסשר"ץ בשינים בומ"ף בשפתים.

ואלו הכ"ב אותיות הקבועים בפה בחמשה מקומות הנזכרים, הנה הם כנגד חמשה פרצופים, כי הם השורשים שנגלו אח"כ בעולמות ובעולם האצילות המלביש על א"ק מטיבור שלו ולמטה, המקבל ממלכות דעקודים אשר יש בה שורשים עשרה בסדר זה:

אחה"ע - שהוא הראשון מן ה' מוצאות הפה והוא לפני ולפנים, הוא בסוד הכתר, ולכן הברה שלו רפה יותר מכולם כי הוא סוד חסד הפשוט.

גיכ"ק - בחיך - סוד **אבא עילאה.**

דטלנ"ת - בלשון - סוד **אימא עילאה.**

זסשר"ץ - בשיניים סוד **ז"א.**

בומ"ף - בשפתיים - סוד **הנוקבא.**

וכן הם נמשכים ובאים ומשתלשלים בכוחות ובאותיות אל האצילות, ומאירים בז"א דאצילות שהוא הפרצוף הכולל ומאירים בו, וזה סוד מש"כ **חצבן ברוח** - שהוא סוד הז"א הנקרא רוח, ומשם באים אל המלכות דאצילות שהיא שורש לבי"ע ולעולמות הנפרדים, וז"ש:

קבען בפה - היא מלכות שהיא סוד פה, וכמ"ש בפתח אליהו זכור לטוב "מלכות פה", ונקראת "דבר ה", וזה סוד מש"כ **"בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"** (תהלים לג, ו), כי **"דבר ה'"** היא המלכות, רוצה לומר שהנה מכח רוח הוא ז"א נעשה כל המציאות שבעולמות והנגלים לעינינו, והיה זה מכח האורות שבפה דא"ק, שמכח הארתם מחמשה מוצאות הפה דא"ק לחמשה פרצופי האצילות, והתגלות שלהם בז"א דאצילות, והארתו הוא בדבר ה' מלכות דאצילות, נעשה כל המציאות וההנהגה בבי"ע.

ואחר שזיכנו ה' ב"ה ללמוד הנזכר נבוא ללמוד המשך לשון משנה החמישית מפרק ב' שאותה יעדנו לבאר אלא שעל הדרך מתפרש לנו משניות אלו כי באמת הכל אחד אלא שנתחלק למשניות.

כיצד צרפן שקלן והמירן - את כוחות האותיות זה בזה וזה עם זה.

אות א' עם כולם - היינו הכ"א אותיות מן הכ"ב הנשארים ונקרא בחינה ומדריגה זו מדרגות **פנים ועליונים.**

וכן הוא בכל הכ"ב אותיות, ונמצא אות א' ואות ב' הם א"ב, ואות ב' עם אות א' הם צירוף ב"א וכן הוא בכל האותיות, וז"ש:

וכולם עם א' - היינו כל הכ"א אותיות עם אות א' הראשונה ונקרא זה **אחור ותחתונים.**

והנה לשון שער הוא צירוף ב' אותיות כאחד, ונקרא בשם שער על שם ששיער איזה אות יתחבר וישתווה עם חבירו.

כיצד שקלן המירן צרפן - אלף עם כולן וכולן עם אלף, בית עם כולן וכולן עם בית, גימל עם כלן וכולן עם גימל, דלת עם כולן וכולן עם דלת, וכן שאר כל האותיות וכולן חוזרות חלילה, ונמצאו יוצאות במאתיים ושלושים ואחד שערים, והשערים הם תיבות של שתי אותיות, וכעין זה:

תמורת א' עם כולן וכולן עם א'

אב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
בא	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תב
גא	בד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	בג
דא	בג	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תב	גד
הא	בג	דו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
או	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	בג	דה
וא	בג	דה	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תב	גד	הו
זא	בג	דה	וח	טי	קל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אח	טי	קל	מנ	סע	פצ	קר	שת	בג	דה	וז
חא	בג	דה	וז	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תב	גד	הו	זח
טא	בג	דה	וז	חי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	בג	דה	וז	חט
יא	בג	דה	וז	חט	קל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תב	גד	הו	זח	טי
כא	בג	דה	וז	חט	יל	מנ	סע	פצ	קר	שת
אל	מנ	סע	פצ	קר	שת	בג	דה	וז	חט	יכ
לא	בג	דה	וז	חט	יכ	מנ	סע	פצ	קר	שת
אמ	נס	עפ	צק	רש	תב	גד	הו	זח	טי	כל
מא	בג	דה	וז	חט	יכ	לנ	סע	פצ	קר	שת
אנ	סע	פצ	קר	שת	בג	דה	וז	חט	יכ	למ
נא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	סע	פצ	קר	שת
אס	עפ	צק	רש	תב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ
סא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נע	פצ	קר	שת
אע	פצ	קר	שת	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס
עא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	פצ	קר	שת
אפ	צק	רש	תב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע
פא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עצ	קר	שת
אצ	קר	שת	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ
צא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	קר	שת
אק	רש	תב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ
קא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צר	שת
אר	שת	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק
רא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	שת
אש	תב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר
שא	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רת
את	בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש

וכן על זאת הדרך אות ב' עם כולם וכולם עם ב':

תמורת ב' עם כולן וכולן עם ב'

בג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
גב	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רק	תא	
בד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	אג	
דב	גה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רק	תא	
בה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	גד	
הב	גד	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
בו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	אג	דה	
וב	גד	הז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
בז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	גד	הו	
זב	גד	הו	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
בח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	אג	דה	וז	
חב	גד	הו	זט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
בט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	גד	הו	זח	
טב	גד	הו	זח	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
בי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	אג	דה	וז	חט	
יב	גד	הו	זח	טכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
בכ	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	גד	הו	זח	טי	
כב	גד	הו	זח	טי	למ	נס	עפ	צק	רש	תא	
בל	מנ	סע	פצ	קר	שת	אג	דה	וז	חט	יכ	
לב	גד	הו	זח	טי	כמ	נס	עפ	צק	רש	תא	
במ	נס	עפ	צק	רש	תא	גד	הו	זח	תא	כל	
מב	גד	הו	זח	טי	כל	נס	עפ	צק	רש	תא	
בנ	סע	פצ	קר	שת	אג	דה	וז	חט	יכ	למ	
נב	גד	הו	זח	טי	כל	מס	עפ	צק	רש	תא	
בס	עפ	צק	רש	תא	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	
סב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	עפ	צק	רש	תא	
בע	פצ	קר	שת	אג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	
עב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	ספ	צק	רש	תא	
בפ	צק	רש	תא	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	
פב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	צק	רש	תא	
בצ	קר	שת	אג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	
צב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פק	רש	תא	
בק	רש	תא	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	
קב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	רש	תא	
בר	שת	אג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	
רב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קש	תא	
בש	תא	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	
שב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	תא	
בת	אג	דה	וז	חט	יכ	למ	נס	עפ	צק	רש	
תב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שא	
בא	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	
אב	גד	הו	זח	טי	כל	מנ	סע	פצ	קר	שת	

וכן תמורת כל האותיות על זה הדרך, ובזה נשלמו כל הכ"ב אותיות פנים ואחור.

וחוזרות חלילה - ברל"א שערים.

ונמצאות ברל"א שערים- כי עשרים ושתים אותיות הנה הם כוללים כל אחת מהן בעשרים ואחת אותיות ועם הכ"ב הנזכרים הם שלמים, וסה"כ הם עולים כמנין תס"ב אותיות, והנה החצי מזה שהוא בחינת הפנים הוא כמנין רל"א כי צירוף האותיות א' עם ב' הוא א"ב, וכן עם כל האותיות והוא שער אחד, וכן הוא א' עם ג' כזה א"ג וכן עם כל האותיות, וכן ב' עם כל האותיות, וכן הוא בכל האותיות, הם תס"ב שערים רק שהם כפולים כמו א"ב, ב"א וכו' שהם הכל מאות א' עם ב' וכן בכולם ולא יבואו מאותיות שונים, רק חציים שהוא רל"א שערים ונקרא פנים, וחצי מהם יבואו בהיפך שהוא אחור, (כמובא זה בפירוש הקדוש הגר"א זיע"א), ולקמן בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור, הבאתי סדר ופירוש זה הענין יוע"ש.

ונמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא משם אחד - באופן שכל מי שיש לו צורה וכל מי שיש לו דיבור וכל מה שאדם יכול להוציא בדיבור נצטייר באותיות, הוא יוצא בשם אחד, הם רל"א שערים, שהשם הקדוש המחיה והמהווה הכל ושממנו הכל יוצא ומקבל חיות אור ושפע בדרכים ונתיבות נפלאים, והנה הוא מתגלגל בהם והם מתגלגלים בזה השם ונקראו שם אחד, כי הגם שהם צירופים רבים ועצומים שנצטרפו ונעשו כדי להוציא לפועל כח כל המציאות וכו', עם כל זאת הכל יוצא משם אחד הוא שמו ית"ש, כי ממנו הכל יוצא ונמשך, וסודו הוא סובב על רצונו ית"ש כי שמ"ו בגימטריא רצו"ן, וכאומר שכל המציאות יצא משם אחד היינו מרצונו ית"ש אחד יחיד, ועכ"פ על פי פשוט, דע כי שם אחד הנזכר על פי פשוט הוא שם המפורש הוא שם הוי"ה ב"ה במילוי מ"ה כזה: יוד הא ואו הא, אשר הוא מצטרף עם כל אות ואות שיש ברל"א שערים.

ודע אחי שהאותיות הוא ענין הכלים ובתוכם בא אור הספירות, והאורות הם צריכים להיכנס בצירופי האותיות שהם הכלים באופן שהאותיות הם קבועות בגלגלי הספירות, והנה האותיות הם כ"ב (ועם ה' אותיות ס ן ן ף ך הכפולות הם כ"ז), ובנין האותיות שהוא מצטרף זה עם זה הוא נקרא בשם גלגל.

והנה כאשר נעשה צירוף האותיות א עם ב' וכו' בדרך האלפא ביתא, לא נמצא אלא רל"א צירופים שהם רל"א אלפי ביתות, ובאמת מספר אלפא ביתות הוא תס"ב שהם ב' פעמים רל"א, כי אחד ביושר ונקרא פנים והוא מדת רחמים והוא רל"א, ובחינת אחור של אלו הרל"א הוא בחינה בפני עצמה והוא הפועל מדת הדין, ואם כן ב' פעמים רל"א הם תס"ב. והנה באלו

רל"א שערים נוצרו כל היצורים וכל העתיד ליצור, וסימנך "יוצר הכל הוא" ס"ת רל"א. והנה "אלפא ביתא" הם רל"א אלפא ביתות אשר הם קבועות בגלגל זה, והנה אלו רל"א צירופי אותיות הקבועות בגלגל הספירות הנה הם דבוקות וארוגות זו בזו, וכאשר עלה ברצונו ית"ש להוציא לאור תעלומה ולבראות העולמות, הבדיל כל אות ואות מן העשרה ספירות ושקלן נגד אות אחר השווה לו ועשה אותו שער וקבע אותו בגלגל.

והנה אתה תמשיל בזה הגלגל, הנה כאשר הוא בירידה כלפי מטה הנה הוא פועל פעולות הפכיות למה שהוא פועל כשהוא בעליה, והנה כפי התהפכות האותיות כן יקראו פעולותיהן, והנה כן חוזר הגלגל בבחינת **פנים** הפועל מדת רחמים, **ובאחור** הפועל מדת הדין. ועם כל זאת שגלגל הספירות אשר בו קבועים ובולטים האותיות, הוא חוזר ומקיף, הנה האותיות אשר הציבן כמין חומה, הן קבועות ואינן זזות ממקומן.

והנה חוזר הגלגל מצד החסד הנקרא פנים כדי לתקן ולעשות ולברא (הן בכללות הבריאה והן לבריאת גולם), וחוזר לצד אחור מצד הדין והגבורה כדי לסתור ולהחריב (הן בכלל והן בפרט לענין המכר), כי יש אותיות קבועות והם בגלגל, ויש אותיות חוזרות ומתגלגלות והם באויר הגלגלים של הספירות.

והנה אותיות הפנים ואותיות האחור באמת הם אחד, אלא שאלו סדרי האותיות אשר לאחור הפוכים בצירופים וסידרם מאותם סדרי האותיות של הפנים הנקרא רחמים, באופן שאלו **עשרים ושתיים אותיות** - (מכאן עד סוף הפירוש הוא לשון הרמב"ם ז' פרק ג') **הם יסוד ושורש** לכל המציאות והם מתגלגלים בגלגלי הספירות וכנ"ל, והוא ית"ש קודם שקבעם שם **חקקן** - כל אות ואות ועשה מהן דמות כתיבתו מתוך הבוהו הנז"ל דרוש משנה א', בכח החכמה, כי הוא ית"ש **חקקן** - מן מאציל אל הנאצלים בתוך החלל שנתהווה לאחר הצמצום, בסוד "**כי חלק ה' עמו**" (דברים לב, ט), רוצה לומר שיצאו מן העלם בבחינת חלק מעמו כביכול, כי יצאו מן העלם אל הגילוי, ויצאו מן בחינת תוהו לבוהו, ונעשה בו שורש החקיקה כל אות ואות בצורתה היא. ובענין תוהו ובוהו שהם בחינת אור היחידה הממוצע בין מאציל לנאצל שהוא כח הבוהו עיין בע"ח שער מ"ב פרק א, ב.

וסדר גילוים הוא שאחר שיצאו מן ההעלם הנז"ל, **חצבן** - כל אחת בפני עצמה, בסוד עולם העקודים, מסוד חמשה מוצאות הפה שמכחם נעשה ציור וחציבה לאותיות וכפי שנגלו אח"כ בזו"ן, וז"ש:

חצבן - הוא סובב על החציבה שבפה דא"ק, כי יצאו בסוד העקודים ועל כן עשה חציבה הנזכרת.

ואחר זה **צרפן** - בכמה וכמה צירופים שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע, לתכלית בריאתן של הברואים לאין מספר כולם נתהוו מצירוף האותיות שהם אורות למעלה וגופות למטה.

ואח"כ **שקלן** - בסוד המשקל של גימטריאות הנותן ערך אל הצירופים בין לסטרא דקדושא ובין לסטרא דמסאבותא, וכעין צירופי מו"ת - תו"ם, כי מו"ת הוא נמשך מהרע ותו"ם מן הטוב, וכן עוד צירופים אלו במשל לבד כי הם לאין קץ, נגב - גנב, והמשל לליטרא זהב ולליטרא עופרת, שהגם ששניהם מיני מתכות עכ"ז הרי ליטרא זהב הוא רב ועצום על ליטרא עופרת, ואין ביניהם שום יחס אלא ששניהם מיני מתכת ושניהם משקל ליטרא, אבל ברווח ובשווי הם רחוקים זה מזה מאוד, כי הזהב הוא יקר המציאות מאוד וגם עובר לסוחר בכל מקום, משא"כ העופרת הוא מצוי לכל וזול ואין לו ביקוש בכל מקום וכו', כמו כן בנמשל הנה באותיות יתכן שיהיו אותם האותיות, אלא שצירופם האחד יורה על חיים וטוב והשני להפך ממש, כמו אותיות תו"ם המורה על תמימות ושלימות והיפוכם מו"ת וכו', והבן והקש, וזהו ענין לשון משקל שהיה הוא ית"ש שוקל זה מול זה וזה כנגד זה.

והמירן - בסוד האותיות שנתגלגלו, בסוד "**ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב**" (ויקרא כז, י), כדי לברוא העולמות ועשה בהן את כל היצורים וכו'.

חצבן - והפרידן זה מזה כדי לעשותן זוגות, ולעורר חשק ורצון ביניהם כדי שיתייחדו אח"כ ויולידו הכוחות בעולם, ובתחילה היו כולם כעיסה אחת וכמו נשמה של זכר ונקבה שהם בתחילה כנשמה אחת בעליונים, ואזי הקב"ה מפרידן ויוצאים בעולם הזה בשני גופות ומתעורר בהם כח התאווה והחשק להתחבר ולהתייחד, וכן נעשה בכח האותיות, כי הפריד חלקי כל אות ואות עד שנשלמה צורת כל אות

ואות של כ"ב אותיות בכח הבינה, כי בינה ניקוד צירי על שם שהיא מציירת הוולד.

צרפן - מלשון צירוף כי צירף שתי אותיות יחד כמו אות א עם ב וכן כולם, וצירף הכוחות זה עם זה וזה בזה ועשה זוגות.

ושקלן - בסוד משקל טוב ורע.

והמירן - בסוד טוב ברע.

כי קודם הוא המשקל של הכוחות זה לעומת זה, ואח"כ הוא כח ההמרה כדי להחזיר בסוף הכל אל הטוב בעת התיקון.

ולתשלום הביאור הא לך מה שכתב **החכם המקובל מהר"ר יוסף ן' צייאח זצ"ל** (מחכמי דמשק וירושלים בזמן הב"י והמבי"ט) **בספרו אבן השהם** (כתב יד), וז"ל: סוד תורה שבכתב היא התפארת אשר בה נברא העולם, (וישראל נקראו ראשית) בסוד י"ש רא"ל, שהם סוד הפוך הגלגל פנים ואחור ימין ושמאל מאת החכמה אשר היא סוד תורה הקדומה הנקראת י"ש ברל"א שערים ותס"ב בתים שסודם:

אב בג גד דה הו וז זח חט טי יכ כל למ מנ נס סע עפ פצ צק קר רש שת
אג בד גה דו הז וח זט חי טכ יל כמ לנ נע סף עץ פק צר קש רת
אד בה גו דז הח וט זי חכ טל ימ כנ לס מע נפ סצ עק פר צש קת
אה בו גז דח הט וי זכ חל טמ יג כס לע מפ נצ סק ער פש צת
או בז גח דט הי וכ זל חמ טנ יס כע לפ מצ נק סר עש פת
אז בח בט די הכ ול זמ חנ טס יע כפ לצ מק נר סש עת
אח בט גי דכ הל ומ זנ חס טע יפ כצ לק מר נש סת [illegible]
אט בי גכ דל המ ונ זס חע טפ יצ כק לר מש נת [illegible]
אי בכ גל דמ הנ וס זע חפ טצ יק כר לש מת [illegible]
אכ בל גמ דנ הס וע זפ חצ טק יר כש לת [illegible]
אל במ גנ דס הע ופ זצ חק טר יש כת [illegible]
אמ בנ גס דע הפ וצ זק חר טש ית [illegible]
אנ בס גע דפ הצ וק זר חש טת [illegible]
אס בע גפ דצ הק ור זש חת [illegible]
אע בפ גצ דק הר וש זת [illegible]
אפ בצ גק דר הש ות [illegible]
אצ בק גר דש הת [illegible]
אק בר גש דת [illegible]
אר בש גת [illegible]
אש בת [illegible]
את [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ואתה התבונן באותיות הללו, בכפולות אשר בהם או הבלתי כפולות בכל שורה מהם, וכן האותיות החסרות אשר בקצת שורות מהם, אם מעט ואם הרבה, וכן תבין בסוד סדר הגלגול באותיות הללו אשר הם מאירות ברקיע שעל ראשי החיות, למען יהיה התכללות עולם הספירות ביחד ברוחניות מאורם הקדוש אשר באורו נראה אור, שהוא כולל את כלל כל המאורות הקדושות בכל חלק מהם. והנך רואה שבא בגלגול כל האותיות א' עם כולן וכולן עם א', וכן בכל האותיות אשר בכ"א שורות המתגלגלות בכח שם אהי"ה שעולה בגי' כ"א בדרך פנים ואחור, אשר בו חתום העולם בכללו.

ואתה רואה כי **בשורה הא'** באו כל האותיות כפולות זולתי אות **א'** שהיא רומזת לכתר עליון, ואות **ת'** שהיא רומזת לעטרה, וזה בכח החלק העליון הרוחני אשר לכתר עליון שהוא כלול בתוך עילת העלות יתברך ויתעלה שמו.

ובשורה הב' נמצאו כל האותיות כפולות מלבד אותיות **אב"ת** אשר הם רומזים לכתר עליון, בכלל החכמה עם העטרה, בהיות שזה הגלגול הוא בכח ב' שבכתר עליון מצד אצילותו, וכן הוא דוגמת החלק ההוא בחכמה בכלל העטרה.

ובשורה הג' תמצא כל האותיות כפולות זולתי אותיות **אבג"ת** שהוא הוצרכו ליכפל אז לפי שהם רומזים על התייחדות כתר עליון בכלל החכמה עם הבינה בכלל העטרה בחלק ג' שבכתר עליון, שהוא סוד עצמותו.

ובשורה הד' תמצא כל האותיות כפולות זולתי אותיות **אבגד"ת** שהם רומזים על התייחדות התגלגלות כתר עליון בכלל החכמה עם הבינה בכלל הגדולה עם העטרה ברושם הגלגול ההוא מסוד כתר עליון אשר בחכמה.

ובשורה הה' תמצא כל האותיות כפולות זולתי אותיות **אבגדה"ת** שהם רומזים על התייחדות התגלגלות כתר עליון בכלל החכמה עם הבינה בכלל הגדולה עם הגבורה בכלל העטרה אז ברוחניותם הכח גלגול חלק כתר עליון אשר בקצת דין החכמה שהוא סוד הגלגול בשורה הנז', עם היות שכל הגלגולים אשר בכל השורות היו מתגלגלים ברגע אחד, עכ"ז החלק הזה היה המתנועע ומתגלגל בכח הזה באותו רגע.

ובשורה הו' תמצא כל האותיות כפולות זולתי אותיות **אבגדהו"ת** שהם רומזים על התייחדות כתר עליון בכלל החכמה עם הבינה בכלל הגדולה עם הגבורה, בכלל התפארת עם העטרה בגלגול ההוא שהוא בחלק כתר עליון שבקצת רחמי הבינה בצאת הבינה באצילות שלה ותעלומה יוציא אור.

ובשורה הז' תמצא כל האותיות כפולות זולתי אותיות **אבגדהוז"ת** שהם רומזים על התייחדות כתר עליון בכלל החכמה עם הבינה בכלל הגדולה והגבורה בתפארת בכלל הנצח עם העטרה בגלגול ההוא שהוא בחלק כתר עליון אשר נתגלה בו בצאת תוקף הדין אשר בבינה.

ובשורה הח' תמצא כל האותיות כפולות זולתי אותיות **אבגדהוזח"ת** שהם רומזים על התייחדות כתר עליון בכלל החכמה עם הבינה בכלל הגדולה והגבורה בתפארת בכלל הנצח וההוד עם העטרה בגלגול ההוא שהוא בחלק אשר נתקבלה בכתר עליון בצאת רבוי רחמי הגדולה.

ובשורה הט' תמצא כל האותיות כפולות זולתי אותיות **אבגדהוזחט"ת** שהם רומזים על התייחדות כתר עליון בכלל החכמה והבינה עם הגדולה והגבורה בתפארת בכלל הנצח וההוד ביסוד בכלל העטרה בגלגול ההוא שהוא בחלק אשר נתגלה בכתר עליון בצאת קצת הדין אשר בגבורה.

ובשורה הי' תמצא כל האותיות כפולות זולתי האותיות הנפרדות שהם **אבגדהוזחטי"ת** שהם רומזים על התייחדות כל הספירות בגלגול ההוא שהוא בחלק אשר נתגלה בכתר עליון בצאת תוקף הדין אשר בגבורה שהיא סוף לחמש ספירות העליונות שבהם נשתכללו כל הדברים, בסוד מה שאמר הכתוב **"כי ביה ה' צור עולמים"** (ישעיה כו, ד) שאמרו חז"ל עליו (ירושלמי חגיגה ו.) כי העולם הזה נברא באות ה', שהם ענין ה' צנורות נעלמות אשר באילן בסוד צרו"ף מאמ"ר מכל"ל חשבו"ן תמור"ה. והעולם הבא נברא באות י' הנרמז באותיות הנפרדות הנז'.

ובשורה י"א באו כל האותיות נפרדות מבלי כפל שום אות בשורה, לפי שהיא רומזת על התייחדות החלק שיצא בכתר עליון בצאת קצת רחמי הגבורה שהם כלולים ברבוי רחמי התפארת שהיא ראש בחמש ספירות התחתונות, דוגמת כתר עליון שהוא ראש בה' ספירות העליונות, והיא סוד נקודה האמצעית אשר עליה מתגלגלים כל הגלגולים וממנה כל התיומות מתפצלים, והיא סוד בית הוועד, והחתן בכח העצמות שבו, ולזה מוסר לה שם העצם שהוא יהו"ה, מה שאין כן בכתר עליון הרוחני שלא נמסר לו זולתי שם אהי"ה. ובהיותה בעולם התחתון נרגשה בממשות מה, לכן לא בא הענין הזה בעצמותה זולתי בקצת רחמי הגבורה, שהיא מן הצד הצד למעלה ממנה בעת הזעם, ומשם בכח ההוא מוצא מקום יניקתה.

ובשורה י"ב תמצא כל האותיות נפרדות וחסרים אותיות **כ"ל** להורות על העדר כח החכמה בכלל הבינה עם כתר עליון מן הגלגול ההוא כדי להגשים בו את כל הדברים הנבראים ונוצרים ונאצלים בחלק שנתגלה בכתר עליון מאת תוצאות רחמי התפארת שהוא סוד הגלגול אשר בשורה ההיא.

ובשורה י"ג תמצא כל האותיות נפרדות ונעדרו משם אותיות **יכל"מ** שרומזים על הסתר העטרה בכלל כתר עליון, והחכמה עם הבינה והגדולה בגלגול הזה אשר נעשה בחלק כתר עליון אשר יצא בצאת קצת הדין בתפארת למען יתגלו העניינים במקצת על ידי תמורות וקליפות וערלות, כי מן הרוחני שבספירות לא היה אפשר לצאת זולתי דברים רוחניים ובלתי גשמיים כלל.

ובשורה י"ד תמצא כל האותיות נפרדות ונעדרו משם אותיות **טיכלמ"נ** שהם רומזים על התעלמות היסוד והעטרה עם החכמה והבינה בכלל הגדולה והגבורה אז בגלגול הזה שהוא מתגלגל בנקודה האמצעית מאת החלק אשר נתגלה בכתר עליון בצאת חלק הרחמים שבנצח.

ובשורה ט"ו תמצא כל האותיות נפרדות ונעדרו משם לאחור ולפנים אותיות **חטיכלמנ"ס**, שהם רומזים על סוד התעלומות ההוד והיסוד עם העטרה בכלל החכמה והבינה עם הגדולה והגבורה בתפארת אז בסבת שיתגשמו העניינים למטה, גם בסבת הקליפות והתמורות אשר נשארו ונמצאו שם בעת הגלגול הזה בחלק שיצא בכתר עליון בעת תוצאות והקליפות והתמורות אשר נשארו ונמצאו שם בעת הגלגול הזה קצת הדין אשר בנצח. ובזה לא נשאר

מציאות לתמורות לקלקל את העולם הרוחני של הספירות בהיות שנשאר קצת מכוחות המדות הקדושות שבהם נאחזו התמורות גנוזות למעלה במקום מוצא אצילותם הרוחני של כל הרוחניים יתברך ויתעלה שמו.

ובשורת י"ו תמצא כל האותיות נפרדות ונעלמו משם אותיות **זחטיכלמנס"ע** שהם רומזים על השארות חלק מנצח והוד יסוד ומלכות גנוז למעלה במקום מוצא אצילותם למען לא יוכלו התמורות לכלותם וכדי שיתגשמו בהם כל העניינים, ולכן תמצא גם כן שהכוחות הקדושות שהם החכמה והבינה עם הגדולה והגבורה בתפארת בכלל הנצח נתעלמו בגלגול הזה אשר נעשה על ידי החלק המתחדש בכתר עליון בעת תוצאות אצילות ריבוי הרחמים שבנצח.

ובשורת י"ז תמצא כל האותיות נפרדות ונעלמו משם אותיות **וזחטיכלמנסע"פ** שהם רומזים על השארות חלק מכל א' מהתמורות התחתונות התפארת והנצח וההוד עם היסוד והמלכות גנוז למעלה במקום מוצא אצילותם כדי שלא יוכלו התמורות לכלותם וכדי שיתגשמו בהם כל העניינים, לכן תמצא גם כן שהכוחות העליונות שהם חכמה בינה וגדולה וגבורה בתפארת בכלל נצח והוד נתעלמו בגלגול הזה אשר נעשה על ידי החלק אשר נתחדש בכתר עליון בעת צאת קצת הדין שבנצח.

ובשורה ח"י תמצא האותיות נפרדות ונעלמו משם אותיות **הוזחטיכלמנסעפ"צ** שהם רומזים על השארות חלק מהמדות התחתונות שהם דוגמת האותיות הנז', וזה נעשה על ידי החלק אשר נתחדש בכתר עליון בעת צאת קצת הרחמים שבהוד.

ובשורת י"ט תמצא האותיות נפרדות ונעלמו משם אותיות **דהוזחטיכלמנסעפצ"ק**, והסוד כאשר רמזנו למעלה, וזה נעשה על ידי החלק אשר נתחדש בכתר עליון בצאת תגבורת הדין שבהוד.

ובשורת כ' תמצא האותיות נפרדות ונעלמו אותיות **גדהוזחטיכלמנסעפצק"ר**, והסוד כאשר רמזנו, וזה נעשה על ידי החלק אשר נתחדש בכתר עליון בצאת רחמי רבוי היסוד.

ובשורת כ"א נעלמו אותיות **בגדהוזחטיכלמנסעפצקר"ש**, והסוד כנזכר.

והנה עד כה נשלם כל **הגלגול הישר** אשר הוא סובב לצד פנים.

וסוד **הגלגול האחר** שהוא מהופך הפך מבתי הגלגול הזה הוא סוד גלגול הגלגל לצד אחור, ובהם נשלם כל הגלגול בעת היצירה פנים ואחור ימין ושמאל.

ואתה הבן את כל הענין הזה בשלימות כי הוא מהדברים אשר נאמר עליהם **"דבש וחלב תחת לשונך"** (שיר השירים ד יא), וכתיב **"כבשים ללבושיך"** (משלי כז, כו), ואתה העמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו, ובזה לא תכשל להיות מקצץ בנטיעות אשר נכשלו בו רבים וגדולים, ותבין ענין התקיימות המדות הקדושות בין התמורות שמענה, ואתה דע לך.

ע"כ לשון הרב החכם המקובל מהר"ר יוסף ן' צייאח זצ"ל.

ואתה הלומד קח נא אלו ההקדמות שכתב חוגרם על מותנך, קשרם על גרגרותיך, כתבם על לוח לבך, כי ממנו תוצאות חיים.

משנה ו

יצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס וזה סימן א' עם כולם וכולם עם א' צופה וממיר ועשה את כל היצור ואת כל הדיבור שם אחד וסימן לדבר עשרים ושתים חפצים בגוף אחד:

המאור הגדול

יצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו - כאומר יצר המאציל ב"ה את המציאות וכח הממשות מן העלם הנקרא תוהו, ועי"כ עשה את האין יש, שהוא ענין יציאת הכוחות ושורשי ההויות נעלמות באותיות

וצירופים לעשות הפעולה, כאומר שאת כל אלה ידי עשתה, היינו הגלמת האותיות וחקיקתן ויציאתן לפועל ולמעשה במציאות, את הכל עשה בחכמה קדושה נעלמה, והוציא כח התפשטות אור זיו החכמה שממנה יצאו האותיות, שעל כן חכמ"ה נוטריקון כ"ח מ"ה, שהוא ענין כ"ח אתוון דמעשה בראשית, שהם כ"ב אותיות וחמשה מנצפ"ך סופיות הם ז"ך ועוד אות אחת נעלמת שהיא שורש לכולם, ולפי דברי גאון ישראל קדוש הגר"א זיע"א היא אות א יתר על אות א שבמנין כ"ב, הם כ"ח אתוון דמעשה בראשית, הנה הוא מ"ה, רוצה לומר בלי מהות, וכמו שאומר ספירות "בלימה", ושם הוא שורש לכל ונקרא "תהו" על שם שאדם מתהא עליו מה הוא, כי הוא נמשך מן סוף בחינת מאציל וראשון ושורש לראשית הנאצלים והוא כולל הכל, ועכ"ז אין נגלם בו כלום, כי הוא פשוט בפשיטות אין סוף. והנה דבר זה אין שכל האנושי יכול להשיג, אמנם ממה שנמשך ממנו אנו רואים מה היה טמון בו, וז"ש:

וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס - שהם מסוד בחינת ההויות הפנימיות רוחניות שאין בהם תפיסה לגודל מעלתם ורוממותם, אלא שמסוד בחינתם הם, נמשך בחינת אור שהוא בחינת "נתפס", כי אלו עמודי עולם הנה אין הם נעשים כענין הארץ הגשמי, אמנם הם מ"אור שאינו נתפס" שהוא אור י' היא חכמה נעלמה שורש הכל, שעל כן אין לך שום ציור של כל קומה באיזה ענין שהוא שאין לו התחלה מנקודה אחת קטנה זעירא, והוא כדמיון י' והיא קטנה מן הכל והיא שורש הכל וכדמיון נקודת זרע קודש וכו'. והנה זו החכמה קדושה קדומה הוציאה כל המציאות מצד מלכות דאין סוף, שהיא בחינת נקודה אחת מלכות דמלכות דמלכות וכו', ועכ"ז היא שורש הכל, ובה נמשך התפשטות אור החכמה הנזכר לעשות כל מעשה, וזה סוד הפסוק "**כולם בחכמה עשית**" (תהלים קד, כד), כי המלכות שהיא כינוי לעשיה כנודע, היות הספירות נחלקות למדריגות העולמות, כי אבא הוא אצילות אמא בריאה זו"ן יצירה מלכות עשיה, הנה בחכמה קדומה אותם עשית וכו', וגם היא צמצמה אור שלה במלכות דמלכות דאין סוף, בסוד משל"כ "**מלכותך מלכות כל עולמים**" (תהלים קמה, יג), ובנקודה דנקודה (היינו מלכות דמלכות) מכח התפשטות הנקודה (היינו חכמה) נעשה כל המציאות.

והנה בתוך זו המלכות שורש הנאצלים ונבראים כולם, ובעומק החכמה הקדומה שהיא נקודה באמת לערך הכתר כולם, התפשט אור נורא ונפלא מסוד כתר דזו המלכות, ובו תר"ך עמודי אור שבכתר הנעלם והוא כתר מלכות, והוא פנימיות של כל המציאות והוא הכח המחזיק הכל ועליו הוא אומר:

וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס - שהוא אור נורא הנזכר, ונקרא "אויר" שאינו נתפס, כי הדעת שהונח במקומו של כתר הוא מתפשט בתוך אכסדרין ואדרין, והוא נותן תפיסה בו, ונעשה זה מכח הצמצום, כי אויר הוא אור ונכנס בתוכו י' ונעשה אויר, כי גם האויר נברא הוא, מה שאינו כן בזה הכתר שהוא אויר שאינו נתפס, וחצב בו עמודים גדולים מצד אור החסד הנקרא גדול כי גדולה היא חסד, ואלו עמודי אור הם כח הציור והצנור והעמוד הממשיך התפשטות האלוקות בתוך בחינת חכמה קדומה שהיא י', והיא עושה כעין לבוש אור על אלו עמודי אור, ואזי החכמה ממשכת בחינת אור טיפה זרעית נעלמת לתוך הבינה שהיא כח העיבוי ויוצאים הכוחות לפועל, כי זו הטיפה יש בו בחינת כח שורשים של עצמות וכלים, שאחר התפשטות וצימצום נגלים משם האותיות שהם בחינות כלים, והאור אלוקי שבתוכם המניע אותם הוא עושה היצירה בכל, כי מבלעדי האור הנזכר אין כח לאותיות לעשות כלום כי הם אז רק כמו גולמי כלים.

אמנם בהנזכר נכנס בהם חיות אלוקות ואור לבוש נורא מן זו החכמה, ויש להם כח לקבל התפשטות עמודי אור שבכתר, ואזי הם מוציאים הכח והפעולה לעשות, ועל כן מוכרח להמשיך אור הכתר הנקרא אויר שאינו נתפס בתוכם, אלא שגם הוא יש לו לבוש עליון וזך זיו עולם ונקרא דעת עליון, והוא גם כן יש לו מלבוש אור דעת תחתון דזה העליון, ורק אז הוא יורד לחכמה ולבינה שבמוחין, כי חכמה הנ"ל היא בבחינת שורשי המוחין שבכתר, כי היא עליונה נעלמה מן המוחין גם כן, ונקראו המוחין חכמה ובינה בגלל כן גם כן בשם תוהו ובוהו, כי אין השגה באור הנורא הנזכר, ועכ"פ מוכרח אתה לצרף אור דעת

עליון שבתוכו אור אין סוף הנגלם בכתר בכל מעשה ובנין האותיות שאם לא כן הם כגלם ללא נשמה וז"ש:

וזה סימן א' עם כולם - היינו עם כל האותיות, **וכולם עם א'** - אלא שנעשו העולמות בגילוי הנזכר "א' עם כולם וכולם עם א'" במישרין, אלא שהיה הוא ית"ש **צופה** - מלשון מביט בהם עד כמה יהיה אור התפשטותן יוצא, וגם היה עושה להם לבושין "וציפוי זהב טהור" שהוא שורשי הגבורה הטהורה שבבוצינא דקרדינותא, שהוא שורש כח העיבוי הנמשך מן הגבורות הטהורות שבבינה, **"וזהב הארץ ההיא טוב"** (בראשית ב, יב) שהוא חסד התמשכות אור הנזכר בלבוש הנקרא ציפוי.

וגם עוד היה ממיר אותם בסוד האותיות דאתגלגלו כדי לברא העולמות, והיה ממשיך אותם בכמה מיני התמשכות והתפשטות עד גמר עולם המעשה וכל מה שיש בתוכו, וז"ש:

צופה וממיר ועשה את כל היצור ואת כל הדיבור - שהוא כל צירופי אותיות שבכל עולם ופרצוף, וכן שורשי צירופי לשון שבכל העולמות, ומשם נמשך ענין שורשי לשונות שבכל האומות שכולם יוצאים מן שורש הקודש אחר כמה וכמה היפוכים וגילגולים, ועיקר העבודה להחזיר אותם לשורשם שבקודש שענין זה הוא נקרא גם כן להיות מסתכל בשכל של כל דבר (עין לק"מ ח"ח סימן ח').

והכל מקבל ויוצא לפועל ולמעשה מן כח שם הקדוש המיוחד אשר הוא מתגלגל בהם באותיות המרכיבות כל ענין וחפץ, ושם נברא כי הוא החיות שלהם והם הכלים שלו וז"ש:

ועשה את כל היצור ואת כל הדיבור שם אחד - מניע את כולם, ושורש זה נמשך מן מלכות דאין סוף הנקראת שם, ובסוד הכתוב **"ויעש דוד שם"** (שמואל ב, ח) היא מלכות דאין סוף, נקודה אמצעית בתוך אור חכמה **"כולם בחכמה עשית"** (תהלים קד, כד), ואבא הוא חכמה יסד ברתא היא מלכות **"ה' בחכמה יסד ארץ"** (משלי ג, יט), ונקרא ארץ על שם שהיא **"מריצה את פירותיה"** (ילקוט שמעוני, בראשית כ), כן מלכות הארץ היא מלכות דאין סוף מריצה את פירותיה מה שזרע בה החכמה מכח אין סוף, והוציאה לאור הכוחות והשמות והפעולות והנשמות מכח גילוי אותיות **"כח מעשיו הגיד לעמו"** (תהלים קיא, ו), הגיד הוא גיד יסוד שהוא סוד אור קו הנגלה בה במלכות דאין סוף שהיא לערך נקבה, ונמשך בה אור קו היסוד דמלכות דאין סוף בה כ"ח אתוון המתגלגלים בה, ונמשך בהם מכח החכמה הנ"ל לבוש להשיג אור הכתר שבו נשפע אין סוף וכנ"ל.

והאותיות הם כלים וכנ"ל, וגם אנו רואים שכל דבר כמעט שנרצה לדבר ולספר עליו ולבאר אותו אנו צריכים לכלים שהם אותיות ומילים ותיבות, שבצירופם אנו יכולים להבין זה השכל הן לעצמנו והן לאחרים, וכמו שעכשיו לא יכלתי אני לבאר לך אתה אחי אלו הסודות והידיעות אם לא הייתי אני מקבל כלים להבינם וכלים להסבירם לך על גבי הכתב באותיות ותיבות ושפה, וגם אז אתה צריך לכלים אחרים שתוכל לפעול בהם אתה עם שהם מן אותו הסוג אך לא הבחינה והבן, וכן בענין הנזכר.

וכלל הכלים הם כ"ב אותיות, אלא שכל אחד מהם כולל כולם, וכן כל אחד מאותם שכלולים בכל אחד גם הוא כלול מכולם וכן מזה לזה עד אין שיעור, ומענין זה נמשך סדרי הצירופים וחילוקי וחילופי אתוון לאין קץ, אלא שהכלל לכולם הוא אחד, כי הם כולם כדמיון כח לבוש אחד הנגלה והנגלם בתוך גוף אחד ובתוכו מתפשט השפע האלקי, וז"ש:

וסימן לדבר עשרים ושתים חפצים בגוף אחד.

תם ונשלם פרק שני

תהלה לאל קוני

פרק שלישי

משנה א

שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתיים:

המאור הגדול

אופן א

שלש אמות - שהוא לשון מדה ואם המולדת הדרכים, ומכונים באותיות וביסודות **אמ"ש** - שהם שלש בחינות גבולים, שהם ג' בחינות ספרים שבהם נבראו העולמות, כמבואר לעיל בפרק א' משנה א', ומלשון ספר וגבול ושיעור. והם שלושה בחינת ספר העולה כמנין ש"ם שהם ג' בחינות שמות, שהם שלושה קוי עולם ימין שמאל ואמצע מכריע, אלו הם שלש אמות אמ"ש.

ויצאו מהם שלשה אבות והם אוויר מים ואש, ומאבות יצאו תולדות (עיין זה בפרק ו' משנה ח'), ומשם נמשך כף זכות ימין והוא כנגד חכמה ראש קו ימין וחסד זרוע ימין, וכף חובה שמאל הוא כנגד בינה ראש קו שמאל וזרוע שמאל, וכנגדם הם ב' זרועות עולם. ובהם חמשה אצבעות בכל כף, והם **"חמש כנגד חמש"** (הוא לשון משנה ג' בפרק ח').

ובגוף התחתון באדם הגשמי הם מכוונים בעשרה אצבעותיו הרומזים לעשרה ספירות, והם עשרה מאמרות, ועשרה דבריא וכו', ועליהם רמז המלך דוד ע"ה בפסוק **"כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך"** (תהילים ח, ד) שהם כמעשי אצבעות עליון. ונמשכים ומונהגים מן הגולגלתא אשר בה רמוזים מוח ימין חכמה ומוח שמאל בינה, והם נמשכים בב' צדדי הגולגלתא, לחי הימין והוא כצורת כף, ולחי שמאל כצורת כף, שהם דמיון הכלי המכונה כף להביא ולהסיר ולהוציא ע"י ובכוחו דבר מאכל לפה, ולשון חוק מכריע בינתיים בין כף ימין וכף שמאל.

והם נמשכים מן כח ההנהגה העליונה והפנימית אל החיצונית, וגם בהתפשטות הגוף הוא כן, ועל כן מכונה קיבוץ אצבעות הן ימין והן שמאל בשם כף, והם כף ימין המורה על כף זכות, וכף שמאל המורה על כף חובה, וז"ש: **יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים** - והוא לשון המורה גם על פנימיות וגם על החיצוניות.

והנה הם ג' שמות יהו"ה יהו"ה יהו"ה בימין ובשמאל והכולל שניהם באמצע אשר וא בינתיים, בסוד הנהגת חד"ר שבגלגלתא דאריך, עד לכל האצילות והמציאות המתפשט ממנו, ובסוד הפסוק "ה' **מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד"**. ובהם י"ב אותיות כנגד י"ב פרצופי האצילות עתיק ונוקבא, אריך ונוקבא, אבא ואמא, ישראל סבא ותבונה, יעקב ורחל, ישראל ולאה, ומהם נמשכין י"ב גבולי אלכסון הנובעים (המובא בפרק ה' משנה ג'), בסוד מש"כ י"ב מעיינות מים שהם כנגד י"ב צירופי שם הוי"ה וי"ב שבטי י"ה, ומשם השתלשלות י"ב מזלות וי"ב חודשים וי"ב מנהיגים בנפש (המובא בפרק ה' משנה ד' ה' ו').

והנה בזו המשנה רמוז דרך המשכת האור והאותיות בהגיית הלשון, כי הגיית האות כשהוא במבטא רפה מורה על כף זכות, ובניקוד דגוש ורפה

הוא קו אמצעי (מכת"כ פניקוד ספירות קו אמצעי), ובהברה דגושה הוא קו שמאל גבורות (מכת"כ פניקוד ספירות קו שמאל גב"ה), והם בלשון וענין אהו"י הידוע כמובא בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור, ונעשה זה בכח הלשון חוק מכריע בינתיים. וסוד זה רמוז בשם ע"ב בסידורו ישר ובסידורו אחור, ובסדר ישר ואחור גם יחד, והוא שם היוצא מפסוקים **ויסע, ויבא, ויט** (בשלח יד, יט-כא) כנודע, כי צירוף בדרך הישר מורה על כף זכות, וצירוף בדרך אחור מורה על כף חובה, וצירוף הכולל משניהם הוא לשון המכריע בינתיים.

והנה הגיית מבטא דגוש רומז ונמשך ממדת הגבורה הנקרא בלשון המשנה כף חובה, והרי הוא כמדת הדין העומדת לגבות חובה עד קצה האחרון, כמו כן הם מבטא הדגוש הנמשך ממנה. ואמנם כל זה הוא באצילות ובזמן שהקדושה גוברת בעולם, אכן בעולמות התחתונים ובפרט בזמן שאין מלכות שמים תקיפה הנה הוא להיפך ממש, כי אז מדת הדין הוא הרפה ומדת הרחמים הוא הדגוש, מפני שמדת הדין להפרע מן הרשעים הרי היא אינה תקיפה ואינה שולטת כל כך והרי הוא רפה, וכף ימין שהוא בסימן דגוש הרי הוא תקיף כי **"אין מקרבים גרים לימות המשיח"** (יבמות כד:, עבודה זרה ג:).

והבן סוד ענין ג' קווים שהם יסוד לכל המציאות המונהג ממנו, הן בעולם הן בשנה והן בנפש ובמקום ובציור ובזמן והבן.

אופן ב

בדרך הנהגה וחכמה ומעט מעיקרי חכמת כף היד

אמרה המשנה: **שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתיים** - פשוטו מבואר, וביאורו מה שחנני האל הטוב היא מובאת לך בדרך הראשון על פי פשט הסוד.

אכן חכמה עצומה וסוד ויסוד גדול בזו המשנה נתבאר לעינים הטובות, כי לימד אותנו חכמת וסוד ג' קווי עולם ימין שמאל ואמצע מכריע, שנגלה מסוד עולם התיקון, כי בעולם התוהו היו מתפשטים לכל עבר ולכל רוח ואין בהם תבונה, אכן בתיקון נכללו ונתקשרו ונעשו לימין כף זכות, ולשמאל כף חובה, וללשון חק מכריע בינתיים, ומעניין זה נמשך ההנהגה שבעולם ושבשנה ושבנפש דברים הרבה.

ונבוא להקיש מן רוחו ודיבורו של אדם, יש ותמיד דן לכף זכות כי גובר בו קו ימין חסד, ויש וגובר בו כף חובה ותמיד מחמיר דין הבריות, ואם נטה להיות גובר בו גם מסטרא דקץ כל בשר, תמיד ימצא עוונות ופשעים ואפילו בטובים ממנו, כי כן **"הלך חשכים ואין נוגה לו"** (ע"פ ברכות ו:), ויש תמיד הוא בעיניו בינוני וכן הבריות, ויש שיהיו חייו כעין חסד וטוב של כף הימין ויש להיפך ויש בינוני מכריע בינתיים, אכן לא למעלה ולא למטה לא לימין ולא לשמאל אלא בזמן זמנים מן העיתים כי כן שורשו יורה. וכן בנשמות הוא כך, וכנראה אצל המלך אחאב שאמרו רז"ל עליו **"אחאב שקול היה"** (סנהדרין קב:), כי כן היה לעניינו בינוני, ובמעשה דנבות היזרעאלי שם הכריע לכף חובה ונחתם דינו והבן.

ותוכל להבין זה מצורת פניו ידיו ורגליו ויופיו וטובו ומן חכמתו, אם היא מתקיימת והוא מתוקן במעשיו ודיבורו וקול שלו נעים וטוב ושוטף ומתגבר בנעימות קול וכו', יורה על קו הימין שבו, והיפך להיפך. ויש מן הקדושה ויש מן הטומאה, כי גם בקדושה יש ימין ושמאל, שממנה באים בעלי הגבורה ותוקף ועוז של תורה ויש בהם רתחה אכן היא גבורת התורה וכו'.

והכל תוכל להבין ולידע בעזה"י מכח יסוד חכמת הקודש שנתבאר לעינינו בזו המשנה, שממנו אתה למד להבין ולהורות סוד יסוד חכמת כף זכות וכף חובה ולשון מכריע, ונקרא שמו לשון על שם שלֶשׁ המאכל ולש הדיבור. ויש לשון נוטה לימין וזכות ויש להיפך, יש דעת טוב ויש רע. ותוכל להבין זה מצורת חוטם פניו כי הוא מורה על הדעת, אם יפה וישר וגדול, יורה על דעת טוב, וגם יורה על היותו חזק

בעיניני משגל, ובנים יהיו לו יותר מנקבות, כי כן מורה חוטם שלו על כח הדוכרא הגובר בו. אכן אם יהיה חוטם שלו פתוח ונשפך, יורה על היותו חלש בזה ורוב ילדיו נקבות כי הוא נשפך כקיתון. ואם יהיה רחב יורה על דעת מתפשט, ואם יהיה חד יורה עליו שהוא בעל דעת חדה. ואם יהיה חוטם שלו קצר יהיה בעל קצרן בדעת, ואם יהיה בעל חוטם ארוך ויפה יהיה בעל רחמים ודעת עמוק.

והנה בכאן לא הובאת לך אלא כדי להתלמד עניין ג' קווין שנתבארו במשנה, וכן לעיל עשר מול עשר ויסוד מכריע, וחמש וחמש משלימים ולשון ויסוד מכריע כנ"ל.

וכדי שלא יחסר המזג הטוב הבאתי לפניך כמה עלים וראשי פרקים בעניין חכמת כף היד מה שמצאתי אצלי, ולרמז בא מש"כ במשנה כף זכות וכף חובה, כי מחכמת המשנה ועניין זכות וחובה וחק מכריע וכו', תוכל להבין ולהשכיל כמה וכמה מחכמת מכף היד, וממנה תשכיל גדולת אדונינו הבורא ית"ש וגדולת התורה ויודעי תורה יבינו כל.

אמרו חכמים ע"ה **"והחוט המשולש לא במהרה ינתק"** (קהלת ד, יב), ועל פי דרכנו נבאר שהנה ג' קוי עולם הם, והם כוללים כל חכמת ההנהגה, שהנה נודע היות ההנהגה נחלקת בסוד הנהגת חד"ר (חסד דין רחמים), וכנגדם ג' אבות העולם - אברהם - חסד, יצחק - דין, יעקב - רחמים, והם בחינות הנהגות, חסד הוא ימין בלא גבול וצמצום, וגבול הוא שמאל, ומידה בינונית קו אמצעי. וכנגדם במאורות הם בחינת אור ישר הוא חסד ומורה על התפשטות האור להטיב, ואור חוזר הוא בחינת דין ורצון להשיג לקבל, ומידה מעורבת מבין שניהם הוא מדת האמצע. וכנגדם באותיות הם אבג"ד בסדר אור ישר, ותשר"ק מהסוף להתחלה אור חוזר, וסדר האותיות מעורב מבין שניהם הוא האמצעי, ונבא לערוך זה בטבלה וזו היא (ראה בטור הבא):

והנה אלו הג' בחינות הם שייכות בכל בחינה ובחינה מאלו השלושה, כי הם כוללים כל המדות, ואני מבאר הכלל ואת הפרטים הנחתי ועליך נפל חובת העיון. ודע שאלו הג' קווים הנה הם עולים למעלה ראש ויורדים עד סוף, דרך משל בעשר ספירות שהם כלל כל המדות הנה ג' אבות חג"ת עולים ונמשכים מן החב"ד ויורדים לנה"י, וע"כ מהם תמדוד הכל ולפי המדריגה והעניין שתרצה לידע.

ועתה נבוא לבאר בעזה"י מעט מעיקרי **חכמת כף היד** ממה שהבנתי מדברי הזוה"ק פרשת יתרו ומתיקוני זוהר יעו"ש (וכן עיין ספר בפירוש הרמ"ק זלה"ה ובספר הליקוטים ח"ב לרמד"ו ותברכני נפשך).

הנה נודע היות כל הספירות מאירות ומשפיעות ומגלות השפעתם בספירה התחתונה היא ספירת **המלכות**, ואשר היא מנהיגה העולמות התחתונים וכל אשר בהם, וכולם מתנהגים ומושפעים מן האורות המנהיגים אותה וכנודע זה.

וכמו כן בשרטוט כף היד יתגלו כל ענייני הגוף, וזה סוד מה שנקרא אבר היד בשם כף היד באות כף, שהוא כעין כלי כמו כוס שבתוכו נאספים המים, וכן למעלה שכדי שיעשה כף האוסף המים וכו', צריך שיקבוץ האדם אצבעותיו, ועי"ז יתגלה הכף אשר הוא סוד ספירת **המלכות** אשר היא נקראת **אספקלריא**, ועליה ועל מדתה כיוון יחזקאל הנביא ע"ה באומרו **"נפתחו השמים וראה מראות אלוקים"** (יחזקאל א, א) ר"ת **אמונה** היא מדת **המלכות**, אשר היא אספקלריא אשר

				לשון מכריע	
כף זכות		כף חובה		זכות וחובה	
יסוד מים		יסוד האש		יסוד האוויר	
חכמה אור ישר– אבג"ד ימין – חסד		בינה אור חוזר–תשר"ק שמאל – גבורה		דעת חצי אור ישר חצי אור חוזר והאותיות חצי מזה וחצי מזה אמצע – תפארת	
אברהם		יצחק		יעקב	
אהבה		יראה		התפארות בה' והתכללות המדות הנ"ל	
נתינה – השפעה בלא גבול ומרחב ובעין יפה ורחבה במקום ובזמן		צמצום הגבלה גבול ושיעור ומידה		השפעה וגבול – מרחב וצמצום בקו שווה	
דרום	צפון	מזרח	מעלה	מטה	מערב
חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד
יהו	הוי	ויה	יוה	היו	והי
במילוי ע"ב	ס"ג	מ"ה	ע"ב	ס"ג	מ"ה

על ידיה היה רואה מראות אלוקים בהתלבשות המידות העליונות והתגלמותם בה, ועליה נאמר "**וביד הנביאים אדמה**" (הושע יב, יא), כי היא כח המדמה הקדוש וכו', והיה צריך הנביא להפשיט הלבוש והגשם ולהבין העיקר והכוונה של האדם העליון הם סוד י"ס, וכעין שהוא למעלה כן הוא ממש למטה בכף היד של האדם התחתון אשר בה מתראים ומאירים ההנהגות העליונות, ועי"כ עושים כוונתם ותכליתם.

והנה נודע היות הי"ס נכללים ונחלקים בד' בחינות **חו"ב תו"מ** לבד, שהם בחינת ד' אותיות הויה ב"ה, ואשר הם השורש לד' יסודות **ארמ"ע**, והשורש לד' גוונים הידועים **לבן אדום ירוק ושחור** וכנודע. והנה כמו כן דע והבן ובעיניך תראה היות בכף היד ד' קווין ושרטוטין הכללים והשורשים לכל עסקי חכמת כף היד כנודע, ואשר הם מכוונים על פי שורשם שבארבע היסודות העליונים **חו"ב תו"מ** באופן זה:

קו החכמה - הבא מן הראש והמוח, הנה שמו מעיד עליו היות בחינתו בספירת **החכמה** שהוא בחינת **י'** בשם, וגוונו **לבן**, ומקומו מתחיל מבין **האגודל** לאצבע הסמוכה **להאגודל**, והולך ומתפשט עד שטח היד לרוחבו.

קו החיים - הבא מן הלב ו"**בינה ליבא**" (פתח אליהו), וע"כ הוא לערך בחינת ספירת **בינה** הנקראת **ה'** ראשונה, וגוון **אדום**, ומקומו מתחיל מן האצבע **האגודל**, והולך סביב ההר של האגודל עד פרק הזרוע.

קו השולחן - הוא בא מקיבה ובני מעיים, והוא מכוון כנגד ספירת **התפארת** המכוון כנגד אות **ו'** וגוון **ירוק**, והוא מתחיל תחת האצבע הקטן והולך עד שטח היד לרוחבו עד בין האגודל, ויש פעמים שיוצאין והולכין ממנו כמו עלין של לולב פתוח ופזור, פעמים קו קטן עולה למעלה או למטה וכו'.

והקו הרביעי הוא קו הכבוד - אשר הוא כנגד איבר הכבד, ותחילתו מקצה התחתון של **קו החיים** והולך באלכסון לפעמים מגיע עד האצבע הקטנה. והנה קו זה הוא מכוון כנגד ספירת **המלכות** אשר היא בחינת אות **ה'** האחרונה, ובגוונים היא גוון **השחור** וכו' בדרך כללות וכו'.

והבן ביאור מציאות וסוד עניין השורשים למעלה והתלבשותם והשתלשלותם למטה ורמיזתם בד' קווי ושרטוטי היד וכו'.

והנה אלו הקווים המתראים בכף היד וכו' הם כעין בחינת הכוכבים והמזלות המתראים ברקיע השמים להראות עניינים וסודות ועתידות וכו', וכמו כן הם מתראים על גבי העור הסוכך מבחוץ על גוף האדם כמו הרקיע הסוכך על הכל, ויש בהם הוראה ולימוד ודרך וחכמה עצומה, לזוכים לידע בזו החכמה.

והנה כל זה הוא בעת שדעתו ורוחו מיושבים, אז יתראו בין הקווים והאותות כראוי, מה שאין כן בעת היותו ברוגז ובסערה ובזמן שהדין שולט עליו וכו'., ותוכל להבין זאת ממשל השמים עצמם כאשר הם נחים וזכים אז נאה להיות מביט בהם, ומכש"כ לבעלי חכמת התכונה והמזלות. מה שאין כן בעת שהשמים מלאים עבים וענגים וגשמי זעף יורדים על גבי האדמה וכו', הנה אז אין באפשרות הוברי שמים להיות מביט ושופט על פיהם וכנודע.

וכמו כן בעניין חכמת הקווין והאותות המתראים בפרצוף עצמו ובמצח, וכן הוא בכף היד, הגם שיוכל

האדם להיות מביט בחכמת השרטוטין, עכ"ז יותר טוב להיות מביט בקווים ושרטוטי הידים וכו', כי אלו קווי הידים והאצבעות הם מרמזים על הכוחות הפנימיים שבאדם, והם ככוכבים המאירים, ומרמזים על המזלות ועל כוחות הממונים בעליונים שעליהם. וכן הם הקווים והסימנים שבמצח ושעל גבי כף היד, הם מרמזים על עניינים וכוחות סתומים שבאדם, וע"כ צריך שיהיה המביט בהם מדקדק ומבחין בכל הפרטים, וע"כ צריך שגם האדם עצמו אשר אתה מביט בו בסימניו, שיהיה בזמן שדעתו מפוקחת ומיושבת עליו, ומכש"כ שלא יהיה בכעס ורוגז וכו'. והנה בידיים יש בהם קווים גדולים וקווים קטנים, גם יש בהם קווים דקים ועליונים וכו', ולכולם יש משמעות וכוונה, וצריך להביט בעיקר בכף **יד ימין** (וכך הסכימו החכמים שבזכר יביטו בכף ימין ובנקבה על כף שמאל).

ועתה נבא לבאר איזה שורשי עלים בזו החכמה.

מי שיהיו קווים שבמצחו או בכף ידו הולכים ביושר וביופי והם עמוקים וכו', יורה על תהלוכות חייו ונשמתו שהם נמשכים מקו ימין חסד לאברהם, ואור כוחו הוא מסדר אבג"ד שהוא יורה על טוב וחסד וסדר. וההפך ממש הוא אם יהיו קווים שלו קצרים או צרים, יורה על הנהגתו מן קו שמאל ואור נשמתו בסדר תשר"ק, והוא מן גבורות יונהג, ה' ימתיק לו. ואם יהיה כולל אותו קו גם מזה וגם מזה, רוצה לומר שיהיה קו פלוני ארוך אלא שהוא צר כמו חוט, יורה שיהיה אותו עניין שיורה עליו זה הקו מצוי אצלו אלא שיהיה מוגבל. דרך משל אם יהיה זה בקו החיים יורה שיהיה לו חיים ארוכים אלא שיהיו חיים צרים ולחוצים וכו', וכן הוא להפך באם יהיו דרך משל קו המורה על החכמה קצר אבל רחב יורה שיהיה קצר בחכמתו ושכלו, אמנם במה שכן ישיג יהיה מעמיק וחכם גדול, אבל הוא איננו בעל הרחבה במה שאיננו יודע כמו חכם מצוי שבדעתו ושכלו משיגה בכל מכל כל עכ"פ מעט מכל דבר, משא"כ הנזכר.

וכן תדין במי שיהיו קו החיים שלו קצר אלא שקו המזל והגורל שלו יהיה ארוך, הנה זה האיש אמת שיהיו ח"ו מצוצמצמים וקצרים במציאות, אבל בפועל יורה שהוא מונהג מכח עליון ומשם יבואו עליו חיים ארוכים וכו', כי קו הגורל הוא יותר חשוב ועליון והבן.

ובמקום אחר הארכתי בעניין זה. והכלל בזה הוא כמ"ש בפתח אליהו זכור לטוב **"וחד אריך"** הוא חסד, **"וחד קציר"** הוא גבורה ודין, **"וחד בינוני"** הוא תפארת ורחמים וזכור זה.

והנה אם מצא בכף היד תמונת ציור משולש כזה: יורה על כללות ג' קווים הנ"ל והתאחדם בראש המשולש, ואם יהיה זה בין קו החכמה (הוא הקו המתחיל מראש קו החיים בראש גבעת האגודל ונמשך תוך כף היד) **ובין קו השלחן** (הוא הקו היונא ומתחיל מתחת אצבע הקטנה הנקראת זרת ונמשכת עד לאצבע השניה מן הארבע העליונות פחות או יותר), יורה על התאחדות אלו המדות והענינים בזה האדם, ועל כן בדרך כלל יהיה איש טוב ומצליח, ובפרט אם יהיה משולש יפה. אבל אם יהיה קו א' או מימין או משמאל או מאמצע של המשולש קטוע או שבור או חלש וכו' הכל יורה על חולשת זו המידה. ועכ"פ אם יהיה ציור המשולש במרכז יורה על קו המשווה שיהיה אצלו כללות כל המידות והכוחות מסייעות אותו, ואם יהיה משולש גדול ויפה ויורה על איש בן חורין ברוחו, וקשה יהיה לו להיכנע לאחר כי יודע בנפשו שהוא מרגיש מה נכון ומה לא ואין יכול לבטל דעתו לאחר, אבל יהיה עומד על עומדו ודעתו, ויהיה מכוון בכל כוחותיו ודעתו למה שיבקש ומה שירצה, כי הוא כחרטום האוניה הבוקעת ועושה דרך בים כן הוא חוט המשולש, וההפך מזה יורה על ההפך ממש.

גם אם יהיה המשולש נוטה כלפי מטה יורה על כח ומזל הנ"ל הכל כלפי מטה, וחושב אני שיורה על שעיוות בגילגול אחר ועכשיו בא לתקן מעשיו. ואם יהיו קווי המשולש פרוצים ושבורים הן קו ימין הן שמאל, יורה על בחינת **"בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו"** (דברים כא, יח) - הוא קו ימין, **"ובקול אימו"** - קו שמאל, **"ורגמו אותו"** ר"ל צרות רבות יסבבו על רעתו ורעת נפשו ומעשיו (הן מגלגולו שעבר הן מגלגול זה, ונפק"מ אם יהיה כן בכף יד שמאל ולא יהיה כן בכף יד ימין יורה על רעת נפשו ושבירת הכוחות והמידות בגילגולים שעברו, ועל כן יורו עליו מעשים או שנאת הבריות הגם שעכשיו משתדל במעשיו), ואם יתקן מעשיו ויעשה תיקוני עבירות הגם שלא חטא בהם כעת, הנה יועיל לשנות מעשיו והנהגתו כי בתיקון עוון הגלגול גלגל המזל מתהפך לטובה.

והבן והקש לכל שאר הקווים, באופן שסימן המשולש הוא טוב, ומכש"כ אם הוא מצוייר יפה ונאה ומשורטט ובמקום רווח, אבל אם יהיה במקום צמצום או באמצע קו חיים או חכמה או אחר, יורה על ג' שותפים או ענינים באיזה מאורע או מעשה שיבוא עליו, ויקדים תפילה שינוי מקום שינוי השם, ועל כולם שינוי מעשה מרע לטוב ושב ורפא לו.

גם אם יהיה על דמות המשולש כעין ציפור, יורה שיהיה נוקש כציפור בכלוב מאלו המדות שלו שהם חב"ד, או שיהיו לו תלמידים שאינם הגונים וירעו לו בעבור חכמתו שלמדם, ואם יהיה דמות המשולש כשהוא יפה ונאה כעין רוכב על יונה, יורה על חכמתו ומידותיו שינועו על העולם ויתנו את שמו לשם טוב ולתהילה ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח.

והנה אם יצטייר משולש מתוך קווים אחרים ולא מעצמו, יורה שירויח ויצליח מתוך דברים ומאורעות שיעברו עליו, גם אם הם רעים וקשים עכ"ז יביאו לו טוב בסוף. ואם יהיה המשולש צר ביותר באופן שב' קווים ימין ושמאל יהיו נוטים זה מול זה בעניין שיהיה המשולש צר, יורה על קטנות שכל ומדות הנ"ל באדם זה.

ואם יהיה כעין ציור מגן דוד, יורה על אדם עליון, ויהיה בעל הנהגה רוחנית ועליונה, כי מורה על התפשטות אור ישר שמן השלוש קווין של מעלה, ועל החזרתם ללמעלה בבחינת אור חוזר שמתוך כך נעשה צורת המגן דוד מן ששה קצוות והבן והקש.

והנה אם יראה קו נוטה עולה ויורד או מתפתל כנחש וכו' וכצורת שלשלת שבטעמי המקרא הן בתוך צורת מגן דוד הן לבד כעין זה:

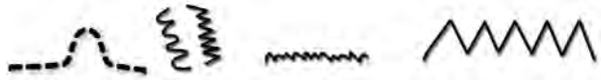

יורה על המאורות שבזה נשמת האדם שהם חלשים והולכים כמו הנחש לכאן ולכאן ואין להם העמדה, ועל כן גם הפעולות של זה האיש הם יורו שלא יהיו חזקים ועושים כלל, ומורה זה שבפעם אחת יהיה בהנהגת חסד ופעם בדין, פעם טוב פעם רע.

והוא כהנהגת שברים שבשופר כי קול ישר ופשוט הנקרא תקיעה מורה על קו ישר וחסד, ושברים הוא כהנ"ל שיורה על קו נשבר, ויהיה איש זה עושה ומתחיל ופוסק וכן יהיה תמיד. ותוכל להבין ביותר היכן ובמה אם תדע באיזה קו נמצא הנ"ל, ואם זה בקו המזל כן יהיה בכל חייו, וכן בקו הכבוד וכן בקו החיים, ואם בקו השכל והחכמה יהיה פעם חכם ופעם טיפש, ובקו הבריאות פעם בריא פעם חולה וכן על זה הדרך בכל עניין.

אמנם זה יוכל להיות כך ואח"כ יחזור לתיקון וליושר, אכן אם יהיה כצורת תרועה שהוא מורה על חולשת זה האור והעניין (כפי זה הקו) אבל הוא חולשה תמידית, מה שאינו כן בשברים שסוף סוף אלו הקולות הם קיימים.

וכן הוא יורה בזה האיש כי אם היה מתפשט בכח קו יפה חזק ועמוק כעין קול תקיעה חזקה נאה וכו', לא יהיה לו שום חסרון, וכאשר הוא רועש בתרועה שהוא עניין שהקו כעין שלשלת הנ"ל, הוא יורה שיהיה כוחו וענינו מתחלש וחסרונו תמיד עד שיתקן מעשיו.

ודע אחי שאלו הסימנים הנה יש ומלבד סימנים שבקו ממש מצוייר לעינינו וצריך לעיין היטב בדיוקן הציור והקווים והסימנים, כי לא בחסרי דעת עסקינן כי אין כל הפעמים שווים לראות הסימנים הנזכרים בפירוש אלא בצירוף הקווים הקטנים שאינם מורגשים כל כך וזכור זה.

אמנם דע עוד שהנה אלו הסימנים פעמים יהיו חקוקים ורשומים במזל האיש הוא ונשמתו מורה כן, ויהיו נגלים לחכמים בעל ההשגה או בעלי ידיעה באיזה שם ידוע ויכוונו אותו ויהיה כמו נראה להם כך, או יהיו נראים גם כן כך בשאר חכמות קודש, וכמו בחכמת הבטת השמן או הבטת מי המעין בכוונתם לידע על עניין פלוני או על איש פלוני, או בהבטת ענני שמים ביום שאינו מעונן, או אפילו גם בחכמת המביט בעופרת אחר הכוונה בשם ורתיחתו עד שנהפך לנוזל ויוצקים אותו בתוך כלי אחד גדול מעל ראש האיש ההוא, הנה אז יצטרפו לו כל אלו הסימנים ויבין. ומהמוזכר יובן מעט, ובמקום אחר הארכתי יותר בזה כי אין זה מקומו אלא דרך אגב אורחיה וכו'.

אבל דע שאפילו איש פשוט אם יביט באמונה ובכוונה בכף ידו או מצחו של אחר הנה פעמים יראה

לו פני איש פלוני כפני אריה או פני נשר וכו', או בכף ידו יראה לו כמו דמות דיוקן הנ"ל, וכמובא סוד זה בהכרת הפנים דרבי ישמעאל ועיין שם. ומהנזכר יבין כמה ובמה ועל מה ירמזון הדברים, וברוך ה' לעולם.

ע"כ מה שמצאתי אצלי כעת בחכמת כף היד, והכנסתי לספר זה עם שאין הוא מדבר ועוסק בו במישרים אלא כעניין הנלמד, אכן כדי להראותך עניין ושורש זאת החכמה שבכף יד איך היא נמשכת מן הדרכים והיסודות שבחכמת הקבלה, ואיך הם מתפרשים בחכמת ואור הספר הקדוש הזה הכנסתי עניין זה לכאן, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש ותקיש ממקום למקום, וראה יופי וזיו חכמת הקבלה הנפלאה שלנו, ובה תכניס כל מעינך ועיונך ולשם שמים, וממנה תוכל להבין כל מה שתחפוץ אם תהיה תמים לה' אלהים, כי "**ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים**" (תהילים פד, יד) (ועיין עוד בענין זה בפתיחה הכוללת לספר יצירה בסוף הפתיחה הנ"ה).

משנה ב

שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות ויצאו מהם אויר מים אש ומהם נולדו אבות ומאבות תולדות:

המאור הגדול

אופן א

שלש אמות - מלשון אֵם ושורש לבנים, הם שלש ספירות ראשונות הנרמזות בכ"ב אותיות בשם אמ"ש אשר הם השורשים לג' קווי עולם, אשר מהם היסוד לכף זכות שבקו ימין ולכף חובה שבקו שמאל, ולשון חק מכריע בינתיים שהוא שורש של קו האמצעי (המובאים במאמר ח' דפרק ג'). והם כתר ראשון ושורש לכל קו אמצעי, אלא שלגודל הפלאת אורו נתגלה אור זיו העולם ממנו מבחינת חיצוניות שלו ונעשה אור הדעת במקומו, ובשורש שהוא הכתר הם כלולים, והוא מכוון כנגד אות א' מהנזכרים שהוא נוטריקון אויר, והוא הוא עתיקא קדישא, והם כלולים בה בהעלם גדול. ואחר כך בג' ספירות ראשונות שבה מתחלקין, שהן כתר חכמה בינה שהם שורשי המוחין שבכתר, ואחר כך בחכמה בינה דעת שבמוחין, כי אז נתחלקים להיות ג' קווין - שהם שורש לכף זכות, ולכף חובה, וחק לשון מכריע, ולמים אש ואויר, ימין שמאל ואמצע וכו', אלא ששם בעתיקא קדישא לית שמאלא בהיא עתיקא קדישא כולא ימינא, אלא שאח"כ בהשתלשלות האור שהוא במוחין עצמם הוא נחלק להיות לג' קווין, וז"ש:

שלש אמות אמ"ש - הידועים אצלנו, אברהם איש החסד יצחק נאזר בגבורה יעקב איש תם יושב אהלים, הנה בשורשן שבעתיקא קדישא הם **סוד גדול** - איך הם נעלמים בו, ואין הם עולים בשם בפני עצמו כי כולא ימינא שם ולית שמאלא בהאי עתיקא, אמנם התגברות החסד הטוב ואהבה עזה "**מים רבים לא יוכלו וכו' כי עזה כמות אהבה וכו'**" (שיר השירים ח, ו-ז) הוא לערך שורש שמאלא וממנו נתפשט אח"כ, אמנם ששם בעתיקא קדישא הוא **מופלא ומכוסה וחתום** - שלא להתבונן בהם, כי על הג"ר הנזכרים נאמר "**שלח תשלח את האם**" (דברים כב, ז), היינו ג' אמות שנקראו בשם "אם אחד" לגודל אחדות מדרגת ההעלם ואותם שלח ממחשבותך שלא לחשוב בהם, "**ואת הבנים תקח לך**" (שם) הם הו"ק, וז"ש:

חתום בשש טבעות - שמותר לך לעיין בהם ולהבין בסודם. וביאור לשון "**וחתום בשש טבעות**" הוא כאומר ומבאר העניין מלמטה ללמעלה ובערכנו, שהנה הג"ר הם נעלמים ונפלאים ומכוסים מאתנו, והקרוב אלינו הם הששה טבעות ששה ספירות התחתונות.

ודע שאלו הג"ר הם אותם שלמעלה מא"ק שהם א"ק סתימאה, כן למעלה למעלה אשר עליהם נאמר **"הנסתרות לה' אלהינו"** (דבריס כט, כח), אכן א"ק שבחלל הוא לערך ו"ק לערך מה שמעליו (כמובא בהקדמת רחובות הנהר), ועליו נאמר **"והנגלות לנו ולבנינו"** (שם), שהם כלל גילוי אח"פ דא"ק וכל שאר הגילויים שנגלו ממנו שמהם נתייסדו העולמות כולם. ועליהם הוא אומר **"והנגלות לנו ולבנינו"** כי מותר לנו לדרוש בהם, בעניין שג"ר הנעלמים והנסתרים שאסור לדרוש בהם הם אותם שלמעלה מא"ק, ועליהם הוא אומר: **שלש אמות אמ"ש סוד גדול ומופלא ומכוסה.**

אלא שהם וכעין דוגמתם וכבחינת העתקה מהם הוא הנגלה בא"ק שבחלל שהוא בחינת ששה קצוות בערכם, וז"ש: **וחתום בשש טבעות** - שהם בחינת העיגולים כטבעות ואור היושר שבתוכן שהם חתומים בתוכם, ועל כן ממנו ולמטה עליו נאמר **"והנגלות לנו ולבנינו" ופשוט.** (אכן גם בכל דרגא ודרגא שייך בה הנגלות לנו והנסתרות לנו, כי אצל כל אחד יש לו לפי בחינתו ומדריגתו בחינת שאלת מה לפניס מה לאחור, ומה שהוא תשובה לזה הוא שאלה לזה, אכן מדה זו הנ"ל היא כעין הכלל).

והנה אלו הג"ר הם רמוזים בגולגלתא שבראש, והו"ק בבחינת הגוף כנודע, והסותם הגולגלתא לגוף הוא הגרון בשית עיזקאין שבקנה, שהם ששה טבעות שבקנה שבגרון שדרכו יוצא הכל, ואם כן אמ"ש הנ"ל חתום בשש טבעות הנזכרים עד לגילויים בו"ק, שהוא מן ו"ק דו"ק וחיצוניות מן אור הג"ר, והבן.

והנה אלו השש ספירות חסד גבורה תפארת נצח **הוד יסוד** (ואולי גם נכון שהולך סדרם עם מלכות כיון שנצח והוד תרי פלגי דגופא והם בחינה אחת, ואם כן הם חג"ת, הרי שלושה נצח והוד ויסוד הכולל הם שניס והמלכות היא השישית להם. והכל הולך למקום אחד אלא שהיותר נכון ופשוט הוא למנות אותם עם הדעת שהיא כללות הג"ר, וחג"ת נצח והוד הרי חמש, ויסוד הרי שש, והמלכות כלולה עמו כיון שיש בהם מדת כל וכללות, והכל הולך למהות אחד), הם נקראו בשם טבעות, כי כל המציאות שבעולם כולם הם מוטבעים ונטבעים ונחתמים מהם. ומעתה מובן עוד לשון קודש המשנה **"חתום בשש טבעות וכו'"**, שהכוונה שכל המציאות הוא כעין חותם של שש קצוות הספירות, וכעין המובא בתיקוני הזהר תיקון ס"ט, שנקראו הספירות בשם גלגל יעו"ש שהוא כדמיון עגול כטבעת. ועכ"פ אלו שש טבעות הם סובבים כל המציאות, ונקראו בשם טבעות על שם הטבעת הסובבת ומלבשת על אצבע היד, כן הם מנהיגים העולם ומטביעים בו מהשפעתם וכוחם.

גם נודע היות סוד הדעת מתפשט ומנהיג אותם ובסוד הכתוב **"ובדעת חדרים ימלאו"** (משלי כד, ד), והנה הוא מתפשט ומנהיג אור השש טבעות חג"ת נה"י מכח אור הג"ר, ומפני היותם מופלאים ומכוסים הנה הוא נאצל להיות מוליך ומביא וכו'. ורמוז בדמיון הטבעת המלבשת על האצבע שהוא המרכז והם הסובבים אותו, והנה אצבע בגימטריא שם אהו"ה (שהוא א"ה משם אהיה ואות ו"ה משם הויה) כאשר הוא במילוי יודין, אשר הוא חותם שנבראו בו שמים וארץ, ורמוז בר"ת **"את השמים ואת הארץ"** (בראשית א, א), וע"כ כתוב במשנה **"חתום בשש טבעות"**, כי כן שם הדעת הוא הבריח הפנימי בין כל השש טבעות, והוא הפנימי ומוציא לפועל דרכם הנהגה הנכונה. ומובן עי"ז מדוע כינה אותם בשם טבעות כי הם כדמיון הטבעת המלבשת לאצבע הרומז לו"ק המונהגים מן הדעת ופשוט, וע"כ רמוז הטבעת בפסוק **"הן אמת חפצת בטוחות ובסתום חכמה תודיעני"** (תהלים נא, ח) שהם אותיות "טבעת" כמובא בגורל החותם משם רבנו הרש"ש זלה"ה, ובסוד הנזכר מובן שהנה קו אמצעי הוא דעת ומתחתיו הוא תפארת ויסוד ששלושתם הם בחינות קו מכריע והבן.

והנה כתיב **"את השמים ואת הארץ"** (בראשית א, א) ר"ת שם אהו"ה, והכוונה על היסוד המחבר שמים וארץ וכמ"ש **"כי כל בשמים ובארץ"** (דברי הימים א, כט־ יא), והיסוד הוא ממשיך כל הגוף ולכן נקרא "כל" שכולל הכל. ושם זה עולה כמנין טוב שקאי על היסוד, וכמ"ש **"אמרו צדיק כי טוב"** (ישעיהו ג, י), וכתיב **"וצדיק יסוד עולם"** (משלי י, כה). והנה יסוד הזכר נקרא אצבע וכמאמר רז"ל **"אין כל האצבעות שוות"** (מסכת נדה סו.), ועל כן אצבע הוא מספר דשם אהוה במילוי כזה: אלף הי ויו הי.

וסוד הנזכר **שלש אמות אמ"ש** - הנה הוא רומז לג' אותיות יה"ו שבשם הויה, שהם סוד שש טבעות שבשש קצוות, הנה הם **סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות** - כזה:

דרום	צפון	מזרח	מעלה	מטה	מערב
חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד
יהו	הוי	ויה	יוה	היו	והי
במילוי ע"ב	ס"ג	מ"ה	ע"ב	ס"ג	מ"ה

והם יצאו מן הג"ר ראשונות שהם סוד אמ"ש שהם יה"ו, **ויצאו מהם** - בשינויי צירופי יה"ו הנזכרים שורשי היסודות העליונים שהם חבת"ם, ומשם נמשכו יסודות התחתונים שמהם מורכבים כל המציאות שלפנינו ומהם נקיש לעליונים, כי יסוד:

אויר - הוא רומז **לדעת** ואות ו'.

מים - הוא רומז **לחכמה** ואות י'.

אש - הוא רומז **לבינה** ואות ה'.

פעמים זה גובר ופעמים זה עיקר והשני טפל לו וכו', וכל שינוי צירוף שש טבעות הוא יוצר שינוי במעשה הבריאה והטבע, וכן תקיש על שינוי צירופי האותיות, כי בכל ציור כזה הנה אנחנו מתחילים הצירופים ממקום אחר.

ומהם נולדו אבות - שהם שורשים וכעין חג"ת.

ומאבות תולדות - הם בנים וכעין נה"י, כי כפי אור השפעת יה"ו שהם סוד אמ"ש, כן יהיה שינוי במוחין, וכפי זה תהיה ההשפעה, כי כח הזכר נבנה מחסדים והנקבה נבנית מן הגבורות. והזכר הוא סוד צירוף אמ"ש, כי הוא בין החו"ג, אבל הנקבה גוברת בה האש ועל כן צירוף שלה אש"ם, ויסוד היחוד הוא באצילות הנקראת אבות וממנו יוצאים התולדות שהם בבי"ע.

ודע כי מן סוד הנזכר בשש טבעות הזה יש בו פנימיות וחיצוניות, כי פנימיות הם סוד שש צירופי יה"ו, ובחיצוניות הם סוד שש שמות דשם בן מ"ב אותיות, והם ששה שמות ובכל שם ששה אותיות, והשביעי הוא שש אותיות כנגד כל יום אחד, והוא העושה הפעולה בכח המוחין שבאים שהם ששה צירופי יה"ו והם עושים פעולתם בעולמות להוציא מה שירצה ה', ולהפיק רצון החכמים שרצו לפעול, והיו מכוונים ביחודי אבא ואמא פנימי חיצוני (וימשיך כח הזיווג בכח יחוד חיצון הנעשה שלא על ידינו ומכחו יזדווגו ב' זיווגים הנזכרים) והיו מכוונים בהסדר הידוע המשכת האור מפרצוף לפרצוף:

הויה אהיה-כתר.

הויה אלהים-בחב"ד.

הויה אדני-בז"ת.

והיו מכוונים להמשיך כח הזיווגים הנזכרים לזו"ן ולהמשיך משם שפע פנימי כח ששה צירופי יה"ו, והיו מכוונים אותם כפי הנתבאר בכוונת נענועי הלולב, וגם היו מכוונים להמשיך שפע חיצוני להמשיך ששה שמות מ"ב, וכח צירוף הקודש הפנימי הוא הפנימיות והמניע את הכח החיצוני את ששה שמות מ"ב כי הם להם כעין ג"ר לו"ק, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש.

אופן ב

גם נוכל לרמוז בזו המשנה סוד גילויו ית"ש בעשר ספירות דיושר ועשר ספירות דעיגולים, בהקדים מש"כ הרב תו"ח זלה"ה (ועיין עוד בדף ע"ה מש"כ שם והוא כענין הנזכר) שהי' ספירות דיושר הם לערך ג"ר, והעשר ספירות דעיגולים הם לערך ו"ק יעו"ש.

עוד דע שהנה מובא בדברי רבנו זלה"ה (בע"ח שער עיגולים ויושר פ"ב) היות י"ס דעיגולים לערך נפש דא"ק, וי"ס דיושר לערך רוח דא"ק יעו"ש, והעיגולים נתגלו תחלה תוך החלל, והיושר פנימי אליהם ובתוכם, והם עוטרים אליו ומונהגים ממנו, כי הם לערך ו"ק ונפש המקבלים והמונהגים מן הג"ר והרוח, וכנודע בדברי הרב המלך האר"י זיע"א ותלמידיו, מהרח"ו קדוש ה', ובדברי קדוש ה' מכובד אבי התעודה הרב שר שלום זלה"ה, והרב הגדול אשר בענקים הרב תורת חכם זלה"ה.

ואם כן יבא ביאור המשנה על פי דרכנו הנזכרת.

שלש אמות אמ"ש - היינו מערכת ספירות דיושר הם לערך ג' ראשונות, ובאותיות הם אמ"ש, והם בבחינת האֵם והשורש הפנימי לכל המציאות, והם פנימים ונעלמים ונפלאים ואור האין סוף נגלה בתוכם להאיר בעולמות, וז"ש:

סוד גדול מופלא - כי הם סוד גילוי לכל הג' קווים דכל העולמות שהם ימין שמאל ואמצע.

והנה הוא "**מופלא**" על שם הפלא הגדול הזה שנגלה אור כזה שיהיה כביכול ממוצע לבין המאציל לכל עולמות, ויהיה בציור וקומת אדם ימין שמאל ואמצע שהם בחינת אמ"ש הנודע חח"ן בג"ה כדתי"ם, אשר הוא דבר **סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות** - הם קומת ספירות דעיגולים אשר הם לערך ו"ק ונפש אליהם ומונהגים מהם, והם כדמיון טבעות שהם כצורת עיגולים כגלגל, ונקראו גלגל על שם הנהגתם בגילגול חסד ודין מזה לזה ומצירוף לצירוף וכו', מה שהוא יותר בבחינת תיקון וסדר ביושר הוא רחמים, ומה שהוא בהיפוך אתוון הם דינים כנודע.

ועכ"פ הנה בחינות העיגולים הם לערך ו"ק לאור היושר שהוא בחינת ג"ר הנקרא יושר בערכו, ואשר אלו העיגולים הם השורש להנהגה הנגלית והנראית והנמשך ממנה דרך הטבע העולה כמנין אלהים, והיושר הוא סוד הוי"ה, וזה סוד "**ה' הוא האלהים**" (מלכים ח, יח לט) כי הכל מונהג ממנו אלא שהטבע הפך אליו. ולזה צריך אמונה, לכן הוא אומר "**ואמונתך סביבותך**" (תהלים פט, ט) שהם בחינות עיגולים, ומאלו עיגולים נמשך שכל הטבע עגול, כי הכוכבים עגולים ופירות הארץ והעצים וכו' הכל עגול, על שם שנמשכו מן עיגולים הנזכרים, וז"ש:

ויצאו מהם - היינו מן העיגולים שהם לערך ו"ק ובי"ע, בכח יושר הפנימי שהוא ג"ר ואצילות בערכו, הנה יצאו ונמשכו מהם ג' יסודות **אויר מים אש** - הם שלשה קוים של הטבע אשר מכח זיווגם והרכבתם זה בזה יוצא כל המציאות שבטבע, **ומהם נולדו אבות** - שהם השורשים הרוחנים והטבעים, **ומאבות תולדות** - שבטבע כולה.

משנה ג

שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שלש אמות אמ"ש בעולם ושלש אמות אמ"ש בשנה ושלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה:

המאור הגדול

שלש אמות אמ"ש - הם שלשה עמודי עולם ימין שמאל ואמצע אשר בהם, שהם בחינת מה שנמצא בכח החומר המרכיב כל המציאות החומרית שבעולם הזה, והרי הוא יסוד המים- חסד, יסוד האש - גבורה, יסוד אויר - רחמים מכריע, ואשר גידולם בכח יסוד העפר המקבל מהם, וע"י הם נראים ונגלמים. והנה כפי הכח הגובר בכל אחד מהם, כמו כן נעשה השינוי בצורה ובחומר הזה. ובכל המציאות שבעולמות הוא כן אלא שגבוה מעל גבוה שומר וה' עליהם, כי בכל המציאות היא כוללת ג' קווי עולם, בסוד הפרצוף שהוא סדר האור בצירופי האותיות בסדר הנכון והמתוקן, והנה כן יש בחינת כח הנקרא זכר וכח הנקרא נקבה, שכמה הפרשים ביניהם והמרכז שזה משפיע וזו מקבלת, ובזכר החסד הוא הגובר ועל כן צירוף כח אמ"ש שבו הוא אמ"ש כנזכר, והוא היות מים באמצע בין אויר ובין אש, אבל נקבה אש שבה הוא המרכז בין אויר ובין מים ועל כן צירופה אש"ם.

וסוד העניין הוא שהכל נבנה מכח צירופי האותיות ואפילו אילנות כנודע (וכמובא במדרש רבה), וכן הוא ו' צירופי הויה בזכר ועוד ו' צירופי הויה נקבה ויחד הם י"ב צירופי הויה, וכן בכל המציאות צומח דומם חי מדבר ורוחני כנודע, אלא שנשתנו כפי הצירופים, וז"ש:

שלש אמות אמ"ש - הם שלושה אמות חסד דין רחמים, והם צירופי הא"ב בכל אחד מהם בפני עצמו שהם סדר אבג"ד וסדר תשר"ק, וסדר חציו מזה וחציו מזה וכו', הנה באלו האותיות והתיבות.

חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן - בדרכים שנתבארו במשניות הקודמות מהו חקיקה מהו חציבה ומשקל והמר ימיר וכו'.

וצר בהם - בג' אמות בצירופים הנזכרים, המציאות כולו בימין ושמאל ומכריע בינתיים, וכעניין זה תמצא שהם כן בעש"ן (ר"ת עולם שנה נפש).

שלוש אמ"ש בעולם - שלושה קוים שהם אמות בעולם שהם מלשון "מדות" כי כן אמה היא מידה.

ושלוש אמ"ש בשנה - שלושה קוים אמות אמ"ש בשנה.

ושלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה - שלשה אמות שהם אויר מים ואש, בנפש זכר אמ"ש, ובנפש נקבה אש"מ, וכנודע ביאור זה, כי הנה **בעולם** הוא נחלק בהנהגתו הפנימית לימין ולשמאל ולאמצע. ומענין זה הוא צדיקים ובינונים ורשעים בעולם ובמקומות שבו, עם שבכל מקום יש בו ג' כוחות אלו והמקום גורם לזה, וכמובא בספר יהושע פרק כ"ב במעשה בעבר הירדן שחשבו השבטים שהיה לב הגרים שם נוטה מאחרי ה' יתברך, ונתנו ההאשמה במקום כי סברו שהמקום גורם להם וכמובא שם **"ואך אם טמאה ארץ אחוזתכם"** (יהושע כב, יט) יעו"ש. וכן בסדום שהיה המקום גורם כי היו תחת יד השמאל, ואשר היה להם כל טוב בעשירות מופלגת כי היו מקבלים הגבורות אשר שם הזהב, אלא שהיה הרע מקבל כח עצום והרשיעו עד שהפך ה' עליהם הצירוף והשחית המקום וכו', כמו שאמרו המלאכים ללוט **"כי משחיתים אנחנו את המקום"** (בראשית יט, יג).

והנה כן הוא **בשנה**, הנה חודש ניסן הוא שורש לקו ימין שבשנה, וחודש תשרי שורש של קו שמאל שהם מ"ה וב"ן ובאמצע ממוזג. וכן יש זמנים בשנה אצל כל אחד שאצלו גובר החסד או הרחמים וכו' ויש להיפך כפי ההנהגה, והוא דבר נראה לעין כל, כי אפילו ביום אחד יש בו כמה שינויים בין יום ליום ובין שעה לשעה, וכפי הצירוף השולט אז והכוח היוצא ממנו.

וכן הוא **בנפש**, פעמים יגבר באיש צירוף אש"ם שבנקבה ויהיה נעשה בבחינת מקבל, ויהיה נעשה בו שינוי צורה ממדריגתו וכו', ועל זאת אנו מתפללין ומברכין **"שלא עשני אשה"**, והכוונה שלא שם בי צירוף השולט בנקבה שהוא בבחינת מקבל על מנת לקבל וכו' והיא מדת דין שבדין. וכן בכל אדם עצמו אם שהוא כולל ג' כוחות אלו, יש כמה שינויים בין כל יום ויום וכן בנפשו, כי יש אמ"ש בצדיק ואמ"ש ברשע, וכן יש אמ"ש מצד יצר טוב ויש אמ"ש מצד יצר הרע וכו'. והבן והקש מה הם ומה נמשך מהם כי קשה לפרט הכל אבל המשכיל ימצא טוב טעם ודעת.

והנה דע שהאותיות נחלקים בסדר זה:

אותיות **אבגדה"ו** הם רחמים גמורים.

אותיות **זחט"י** הם רחמים סתם.

אותיות **כלמנס"ע** הם מזוגים מדין ורחמים.

אותיות **פצקרש"ת** הם דין.

והא לך מה שהביא הגאון הרמ"ק זלה"ה בספר פרדס רימונים (שער האותיות פ"ג) בסוד זה וז"ל: **כשתרצה לחבר שמות ותפלות ומלות לפי הפעולה אשר תרצה תעשה הרכבה בענין השמות המורות לפעולה, אם לרחמים אם לדין. לרחמים יהיו רובם מהרחמים, ואם דין יהיו רובם מהדין וכן בשאר** עכ"ל (אלא שהגאון הקדוש הרמ"ק זצ"ל דרך אחרת עמו בזו החכמה יעו"ש בדב"ק שם).

גם נחלקו האותיות על פי סדרי ארבעה יסודות וארבעה רוחות העולם כזה:

אהטמפש"ן - מיסוד **האש** וצד **מזרח** וממדריגת **דכורא.**

בוינצת"ף - מיסוד **העפר** וצד **דרום** וממדריגת **נוקבא.**

גזכסקך"ץ - מיסוד **הרוח** וצד **מערב** וממדריגת **דכורא.**

דחלער"ם - מיסוד **המים** וצד **צפון** וממדריגת **נוקבא.**

והחכם שרצה לידע על איש פלוני מה טבעו וענינו או על מקום פלוני או על שניהם ראה מה שמותם ואיזה אותיות יש בהם, וראה קודם איזה יסוד גובר בהם והלכו וראו על מה יורה זה היסוד. גם ראו אם רובו חסד או דין וממנו שפטו, כי שורש החסד הוא הגורם לטוב וליצר הטוב, ושורש הדין והגבורות הוא הגורם לרע וליצר הרע וכו', ואם יהיה הרוב דרך משל מים הוא חסד ואם להיפך להיפך, וכן שאר שינויים והפרשים. גם הוסיפו החכמים במזל האיש ההוא ומזל המקום ההוא לפי צד העולם שהוא נמצא וראו איזה

צירוף מן שם הוי"ה שולט בחודש ההוא, כי כן נתבאר במקום אחר היות המזלות נחלקים גם כן בהנ"ל וכן החודשים וכן צירופי הוי"ה שבחודש הנזכר, וכן מה גובר בשמו ואם יסוד ואם כפול ואם פשוט ומובן, ועיין כל זה באריכות במדרש תלפיות ענף אותיות, ובספר מאור ושמש בשם ספר מאורי אור, ולקמן (פ"ד מ"ז, פ"ד מ"ב, פ"ה מ"ג) הרחבתי את היריעה בחכמה נפלאה זו קחנו משם.

משנה ד

שלש אמות אמ"ש בעולם אויר מים אש שמים נבראו מאש וארץ נבראת ממים ואויר מרוח מכריע בינתיים:

המאור הגדול

אופן א

שלש אמות אמ"ש בעולם - הם כוחות בעולם היינו בפרצוף ז"א הנקרא עולם, וכן הוא בכל פרצוף שנקרא עולם, כי כל פרצוף נקרא ז"א לערך מי שמעליו, ונקרא עולם על שם אור אין סוף שמתעלם בו. ואלו שלשה קווים הם סוד עניין התכללות מדת הרחמים במדת הדין, ונעשה כל קו כלול מג' קווין ונעשה ימין ושמאל ואמצע מכריע.

ונקראים אמות מלשון אֵם שהיא כאימא לבנים להורות שיוצא ממנה תולדות ההנהגות הכוחות והשליטים במציאות, שהם שלושה קוי עולם ימין, שמאל, ואמצע, שהם באותיות שלשה ראשים אמ"ש, ואשר הם ר"ת **אויר מים אש** - שהם שלשה יסודות המרכיבים כמעט כל חומר שבמציאות הן ברוחני והן בגשמי, אלא שברוחני הם סוד כוחות חג"ת, שהם סוד כל עשר ספירות שנקראו כן, וכמובא בדרוש הדעת יעו"ש, והם סוד יה"ו שבשם המיוחד, וגילויים באות ה' אחרונה שהיא יסוד עפר שבה מתגבלים הכוחות. וכן בגשמיות הם מים אש ורוח המרכיבים כל חומר בהתערבם ביסוד עפר קרקע עולם שהוא החומר של כל דבר.

והנה מהם נעשה ונמשך מעשה שמים וארץ ומה שביניהם, כי **שמים נבראו מאש** - שהוא כח הגבורה כי אש למעלה, כמובא במשנה ב' מפרק ו' בזה הספר יעו"ש, כי כן טבע האש להיות מלהט כלפי מעלה וכעניין הגבורות וכו', ועל כן אות ש' היא שורקת בהברתה. **וארץ נבראת ממים** - שהוא חסד כי מים למטה, כמובא בפרק ו' משנה ב', ועל כן אות מ' דוממת בהברתה. והיה מעשה הבריאה בעניין זה כדי שיוכלו הצמחים וכל גידולי הקרקע לצאת משם ולגדול ולהצמיח, ועל כן ארץ נבראת לכתחילה ממים וכמ"ש **"כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה"** (תהילים כד, ב).

אמנם הכל מוכרח להיות מתקיים מן יסוד השלישי הנקרא "אויר", כי אפילו עצים וגידולי קרקע מוכרחים לאויר, ואשר בו מלובש יסוד הרוח הרוחני שהוא נמשך מן הכח המזווג ב' יסודות הנזכרים והמכריע ביניהם, כי מדת תפארת המכריע בין חסד לגבורה הנה היא עולה למעלה בסוד הדעת המכריע בין חו"ב, והוא מקבל כוחו מן דעת עליון המזווג חו"ב מכח אור שפע הכתר הכולל הכל.

ובזה יובן מש"כ בפיוט **"נתלה עולם בידו כאשכול"** (סדר רב עמרם גאון), ובבחינת מש"כ **"זרועות עולם"** (דברים לג, כז) שהם ב' זרועות עולם, שכח המציאות הוא הונח בין שניהם וכל העולם ביניהם, כי שמים למעלה כי כח הגבורות היא עולה, וארץ למטה כי כח החסד מתפשט ויורד למטה ואויר ביניהם, וז"ש: **ואויר מרוח מכריע בינתיים.**

אופן ב

בדרך צירוף

הנה אמ"ש הם סדר אותיות שמהם נבראו שמים, והם אותיות שבגבורות המבוארים במשנה ג' מזה הפרק ועוד לקמן, שהם יסוד האש שהם אותיות אהטמפש"ן ומהם נבראו שמים, וארץ נבראת ממים שהם אותיות דחלער"ם, ואוויר מכריע הם אותיות גזכסקך"ץ. והכ"ב אותיות יוצאים ונמשכים מהם, והכוונה שכל אות מהם הוא הראשון לזה הסדר של הכ"ב אותיות וכו'. והם יסוד הענין ההוא כפי היסוד ההוא, בענין ובאופן שהם כמה מיני גלגולים של הא"ב, לא ראי זה כראי זה לפי הענין ההוא שצריך, כי ממנו התחיל הבנין והסדר ליצור הענין ההוא, אם שמים או אם ארץ והבן.

אופן ג

בדרך סוד

הנה נודע היות החומר המרכיב כל דבר וחפץ הוא ארמ"ע (ר"ת אש רוח מים עפר), והם ג' כוחות עיקרים **אש מים ורוח**, והם מתגלמים ומתגבלים ביסוד רביעי העפר שנעשה כלי ומרכבה ואדמה להם להוציא בו ועל ידו הכוחות וכו', וכן למעלה הם אותיות **יה"ו** דשם שהם חסד דין ורחמים, והם ג' קווי עולם.

והנה נודע היות ז"א קדישין נקרא "שמים", וכמובא בכוונת מטבע ברכה על מש"כ **"אשר תנה הודך על השמים"** (תהילים ח, ב), וכמובא שם בכוונת **"אתה"** יעו"ש. ונודע היות ז"א מדת משפט כלול מחסדים וגבורות שהוא בחינת שמים, שעליו דרשו רז"ל שנקרא בשם זה להורות על אש-ומים (רש"י, בראשית א, ח), שהם בחינת חסד וגבורה שנתכללו בו וכנודע. והנה הוא נאצל מן הבינה אשר דינין מתערין מינה, הגם שהיא עצמה חסדים ורחמים, עכ"ז דינין מתערין מינה, ועל כן נעשה ז"א כלול ממדת הרחמים וממדת הדין היות הוא נמשך מן הבינה שהיא עצמה רחמים, והיא מכלל הג"ר שהם רחמים וחסדים גמורים אלא על שם שדינין מתערין מינה, על כן נמשך ממנה כח הדין בז"א, ועל כן הוא כלול מחו"ג, ונקרא שמים שהוא לשון מורה על אש ומים שהם מדת הדין ומדת הרחמים.

ונודע עוד היות בינה לערך בריאה אשר שם הכסא, וחכמה-אבא הוא לערך אצילות, ועל הכסא נאמר **"כורסיה שביבין דינור"** (דניאל ז, ט), להורות על אש הגבורות שנפקין מינה הגם שהיא עצמה רחמים. ובעניין זה עיין עוד בכוונת הנ"ל שמש"כ **"אשר תנה הודך על השמים"** (תהילים ח, ב) היא הבינה שנקראת "ראש", המתפשטת בחמישים שערים שלה שהם חג"ת נ"ה כל אחד כולל עשר והם יחד חמישים בז"א הנקרא מדת שמים על שם התכללות הכוחות בו והוא אש-ומים, וז"ש:

שלש אמות - שהם מלשון אֵם למעשה, וכאומר דע שהם שלש מדריגות כוחות המרכיבים כל הכוחות והמציאות, ובאותיות עצמן וכן ביסודות ארציים הנראים בעינים בעולם הזה הם **אמ"ש** - שהם אותיות הרומזות לחב"ד וכנודע, וגם הם ר"ת אויר מים ואש, והם מאירים ועושים **בעולם** - הארצי והגשמי, וכן בכל פרצוף ופרצוף שנקרא עולם על שם שנתעלם בו אור אין סוף.

והם **אויר** - ומתגלה **בדעת** וקו אמצעי מכריע בין החסד לדין, היינו חכמה ובינה.

מים - חסד קו ימין וראש קו ימין הוא **חכמה אבא.**

אש - דין קו שמאל וראש קו שמאל הוא **בינה אמא.**

והם ג' קווין דכל פרצוף ועולם, ימין שמאל ואמצע מכריע.

והנה הפרצוף הכולל כל הפרצופים העליונים שהם לו כעין איברים פנימים מוח לב כבד שהחיים תלויים בהם והם נותנים חיות בגוף, הוא ז"א הכולל, הנקרא שמים על שם התכללות מדת רחמים בדין וכו' כנ"ל. ובא להורות לנו ממי נאצל, וז"ש:

שמים נבראו מאש - כאומר הבינה עליונה אשר דינין מתערין מינה והיא בחינת כורסיה שביבין דינור כנ"ל, והנה היא בחינת גבורות ויסוד אש, ולכן האש מלהט תמיד כלפי מעלה על שם שורשו ועליתו, והיא האצילה ז"א הנקרא שמים, וכעין שכתוב "**כונן שמים בתבונה**" (משלי ג, יט) שהיא הבינה הנקראת תבונה, וכמ"ש "**כי אם לבינה קרא לתבונה תתן קולה**" (משלי ב, ג).

וארץ - היא **המלכות** על שם שהיא "**מריצה את פירותיה**" שנזרעו בה (תנחומא בראשית ב, כ), כן המלכות מוציאה הכוחות שנזרעו בה מן האורות הראוים לה מן ז"א דאצילות והיא מוציאה לפועל כל זה. והיא נתייסדה מכח אבא עילאה חכמה, וכמ"ש "**ה' בחכמה יסד ארץ**" (משלי ג, יט), וכמובא בזוה"ק "**אבא יסד ברתא**" (זח"ג רמח. ועוד), כי חכמה-אבא הוא מתגלה בגוף המלכות נוקבא, כי מה שהנוקבא יש בה כח להוליד זכר שהוא אינו ממינה הוא ע"י כח אבא שבה, ולכן נקראת נוקבא חכמה תתאה, וכמובא באדרא זוטא, והיא אות י' דשם אדני שהוא מאות י' דהוי"ה, כי כח החכמה מתגלה בה, ועיין בשעה"כ דף צ"ח עמוד ב' טור ד'.

ועכ"פ הנה הוא רחמים וחסדים בבחינת יסוד המים היורדים ללמטה, ונעשה זה היות הארץ רוויה ממים כדי להחיות העצים וכל גידולי קרקע עולם, מה שאין כן אם הייתה הארץ נבראת מן האש היתה חמה ושורפת ולא מצליח בה שום גידולי קרקע ח"ו, וכעין הנעשה במקומות החמים כמעט בלא המתקה, אשר שם מתגבר יסוד האש ומלהט ומכלה ושורף הכל, וכמו במדבריות וכו' שבעבור ריבוי חום ואש אין יכולין לגדול שם גידולי קרקע מלבד המסוגל לזה, ועל כן עשה ה' הארץ מן המים וכן המלכות לתקן כוחה ולמתק דינה, וז"ש:

וארץ נבראת ממים - הוא אבא-חכמה המכונה ימין ומים.

ועתה בא לבאר ענין קו אמצעי מכריע ביניהם שהוא אור דעת הנבנה מחסד ודין כנודע, וז"ש:

ואויר מרוח מכריע בינתים - ונעשה יסוד אויר היסוד לזיווג המכונה מדת שמים בשם ז"א שהוא למעלה לארץ מלכות נוקבא שהיא למטה, והוא כעין כח מכריע להיות הכל כלול זה מזה.

אופן ד

[ביאור זה נראה להיפך ממש מהנ"ל והכל בשורש אחד כי בכמה מדריגות הספר מדבר ויצדק ביאור זה בג"ר נעלמות שורשיות והנ"ל בו"ק.]

שלש אמות אמ"ש בעולם - הם **כתר** יסוד האויר, שהוא אותיות אור וי', כי נגלה האור אין סוף ומתעלם בכתר עליון ונרמז בקוץ היוד לגודל העלמו ונרמז ביסוד האויר. ואבא **חכמה** העליון נרמז ביסוד האש העולה ללמעלה שעל כן חכמה למעלה, והיא ראשית לבריאה "**כולם בחכמה עשית**" (תהלים קד, כד). ונודע היות חכמה הוא בערך אצילות ואשר הוא לערך יסוד אש, וכמובא זה בע"ח שער קיצור אבי"ע יעו"ש.

ובינה הוא ביסוד המים היורד למטה, וכמ"ש בכוונת קבלת שבת על פסוק "**מקולות מים רבים**" (תהלים צג, ד) שהיא הבינה הנקראת מים רבים, וז"ל: **מים רבים שהיא הבינה** עכ"ל (סידור כרב סיר"מ זיע"מ ח"ב דף 17). והנה הם בכל פרצוף הנקרא עולם בבחינת הג"ר שבו, [בעניין מה שנתבאר בכאן הוא בג"ר אכן להיפך ממש הוא בו"ק ובכללות וכו' וכנ"ל בביאור משנה זו בדרך הקודם יעו"ש], כי החכמה הוא אש החיות שלמעלה, וכן בחכמה מלובש בוצינא דקרדינותא אש גבורות של מעלה המתלבש בחכמה אבא ועל כן הוא אש, והיה זה עבור שעיקר הבירור הוא נעשה באבא חכמה כמ"ש בזוה"ק "**כולא במחשבה אתברירו**" (זוהר ח"ב רנ"ד), ואמא היא מים רבים על שם שבעה נחלי מים היוצאים ומתפשטים ממנה, ואם כן הם:

אויר מים אש - שהם אבא ואמא ואור כתר עליון הוא יסוד האוויר הרוחני ואשר ממנו נתפשט אור בחינת ו"ק שהוא לערך דעת עליון להיותו גורם זיווג אבא ואמא, באופן שהם חכמה ובינה ודעת

עליון מזווגם בסוד **"נתיב לא ידעו עיט"** (איוב כח, ז) שהוא זיווג נעלם ונפלא, כמובא בכוונת מטבע ברכה וע"ש, והכוונה אש-אבא, מים-אמא, דעת-אוויר.

והנה אמרו רז"ל **"למה נקרא שמם שמים על שם ששם מים"** (רש"י, בראשית א, ח), ואם כן השמים הוא בחינת הבינה הנקראת מים, והעניין הוא שבאה המשנה ללמד איך יצאו הג"ר, ואיך נעשה המציאות מן אויר נורא וקדמון. והנה, הוא גילה כח שורש גבורה נוראה יסוד אש בוצינא דקרדינותא, כמובא בע"ח שער א', והוא נתצמצם וסילק אורו אור החסד בסוד אור, ונכנס בו אות י' ונעשה אור י' ונעשה אויר, שהוא ענין גילוי אור כתר נעלם סוד דעת עליון המזווג הכל, והוציא יסוד אש חכמה (עליונה), וצימצם האור שלו וגילה מקום הנקרא שמים שהיא בינה שיצאה ממנו, בסוד **"הבן בחכמה"** כמו שראינו במשנה ד' פרק א' דזה הספר הקדוש, וז"ש:

שמים נבראו מאש - שהוא הבינה והמים שיצאה מן האש חכמה הנ"ל, והיא כלולה בו ולא יצאת אלא אחר הצימצום, וז"ש:

וארץ - היא הבינה שהיא תחתונה ומקבלת גשם מזיווג השמים, ושם היא יצאה לפועל ולמעשה, ותקרא ארץ על שם שהיא מריצה פירות שזרע בה החכמה בזיווג נעלם, ואז היא תתגבר בכוחה ובזיווג קדוש שלה, ויצא הנברא הוא בינה מן העלם חכמה ויהיה בחינת ה' על ו' ויתגלה כחה ותוציא לאור שלימות שיש בה וז"ש: **ארץ נבראת ממים.**

אלא שעניין זה תלוי בזיווג הנפלא והקדוש שהוא המשכת טיפה נעלמת מן כתר ומשורשי מוחין שבו אל חכמה הנקרא אויר שהוא אות י', והוא התגברות כח הזכר על הנקבה בינה, ויוציא אור חדש שהוא אויר מן רוח עליון כתר עילאה, וז"ש: **ואויר מרוח מכריע בינתיים.**

ויצאו ג"ר נעלמות לעשות שורש וענף, וסוד זה הוא חכמה סוד נקודה גו היכליה, ועיגול סובב הוא בינה שיצא מן צימצום האור החכמה, ואור דעת אויר מכריע הוא קו אור הנכנס בחלל, ונתפרש לנו המשנה בעוד ביאור והמשכיל יבין.

משנה ה

שלש אמות אמ"ש בשנה חום קור ורויה. חום נברא מאש קור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בינתיים:

המאור הגדול

אופן א

בדרך הפשט

משנה זו היא על דרך המשך המבואר לעיל משנה ד' ויעו"ש, בעניין שלשה כוחות אמ"ש באותיות ובעולמות וביסודות.

שלש אמות אמ"ש בשנה - שהם ימין שמאל ואמצע - חסד - דין - ורחמים, אשר הם שורשים אל יסודות המים והאש ואויר, הנה הם עושים פעולתם בשנה, שיש בה זמן החום הנקרא קיץ וזמן קור הנקרא חורף וזמן אביב שהוא ממוזג מבין שניהם, וז"ש:

חום - היינו קיץ ימין, **קור** - היינו חורף, **ורוויה** - היינו אביב, המרוה לארץ ולנבראים מן המים שהיו נשפעים בו בחורף, ועתה נשפע בו גם מעט חום ואויר טוב, ועל כן עיקר זמן הרפואות מתחיל אז (ימלא נפשו ס' ל"ג אות ג'), וזה שאייר ר"ת **"אני ה' רופאך"** (שמות טו, כו) מפני הנזכר.

ובא לבאר ולפרש: **חום נברא מאש קור נברא**

ממים ורויה מרוח מכריע בינתיים - על פי הנ"ל הוא כך, חום הוא קיץ והוא נברא מאש הוא ימין ומשם נמשכת אהבה, קור הוא נברא מן הגבורה, ורוויה הוא הרחמים והוא אוויר ממוזג משניהם.

אופן ב

בדרך הסוד

שלש אמות - הם סוד ג"ר שלא נשברו, והיה בהם התכללות והתקשרות וכח לקבל אור המאציל כי לקחו מאור האח"פ (ר"ת אחז חוטם פה) דא"ק, והם **שלש אמות אמ"ש** - שמשם נשפעים יסודות, אויר מים, אש שהם חכמה מים, בינה אש, ודעת מכריע אויר.

והנה הם שלש אמות אמ"ש **בשנה** - היינו בספירה, כי שנ"ה גימטריא ספיר"ה, רוצה לומר שלש קווי עולם של שיתוף מדת הרחמים בדין בספירה של עולם התיקון, ועל כן שנה כמנין ספירה.

והם **חום קור ורויה** - הנכללים בשם יה, כי קוץ היוד כתר, ואותיות י"ה חכמה ובינה, והם מתקנים הזו"ן שהם אותיות ו"ה דשם, והם סוד קומה של ספירות המשלימים לפרצוף, ובא לספר מעשה בנין פרצוף הנזכר איך נתקן ונכלל אחר שבירת הכלים.

הנה המוח הוא למעלה והוא נברא מן יסוד האש-גבורה, כי כן חום בהיפוך אתוון מוח, כי נעשה מן מוחא סתימאה המברר והמתקן הכל, וגבורה דעתיק בוצינא דקרדינותא היא הכח המברר והמתקן והיא בחינת יסוד האש המלהט כי "**כלא במחשבה אתברירו**" (זוהר ח"ג רל"ד), כי ראשית כל התיקונים שהיו בעולם האצילות הוא ע"י כתר ומוחא סתימאה דאריך אנפין, כי שם היו תחילת הז' מלכים שעלו להתברר שהם ז"ת דב"ן, וז"ש:

חום נברא מאש - כי מוח הפרצוף הנתקן יש בו כח גבורה והוא משול לאש עבור הבירור.

והנה מה שאמר **קור נברא ממים** - כי קור אותיות רוק, שהוא כח היסוד מים ולחות שבגוף כדי למתק הדין החם, ונעשה זה בפה, בו נכללו הם בסוד זיווג דחיך וגרון, והוא המרטיב חמימות אש בערת המוח, כי כח המים הנמשכים מחסד הוא מרטיב חום אש הגבורות, אמנם אנו מוכרחים לכח המזווג שניהם כי אין הטעם להרבות אש או לכבותו לגמרי ולצננו ביותר אלא כפי המדה וז"ש:

ורויה מרוח מכריע בינתיים - כי מן כח כתר הנמשך ובא למטה למטה, אזי מתעלים כל הכוחות הנשברים, היינו הכלים שנשברו, כי מן התפשטות קו אמצעי של הכתר התחילו עליתם האורות להתעלות, וכמובא זה בע"ח.

משנה ו

שלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה ראש ובטן וגויה. ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בינתיים:

המאור הגדול

שלש אמות - קווי עולם, **אמ"ש** - שהוא גם ר"ת - אויר - מים - אש, הנה הם העושים והמרכיבים נפש וגוויה של הגוף עצמו בסדר ובאופן זה: **שלש אמות אמ"ש** - שהם בחינת שלש קוין ימין שמאל ואמצע בסוד הנהגת חד"ר, הנגלים בשם יה"ו, ונרמז בצירוף אמ"ש שהוא מורה גם על התגברות יסוד אויר ומים שהם חסד ורחמים, היפך מצירוף אש"ם שבנוקבא שבו גובר צירוף האש על

הנ"ל כי הוא הראש והראשון. וזה אמ"ש הכולל כ"ב אותיות בו ובתוכו מסוד מדריגת התכללות חסד ודין ורחמים, והוא סוד אור הג"ר, וכן הוא נגלה בכל פרצוף ובעולמות בבחינת זכר שהוא משפיע ובצירוף אמ"ש להורות על צירוף אותיות כסדר של ימין שמאל ואמצע וצירוף כסדרן הנמצאים **בנפש זכר** - וכנגדו הם סדרים וצירופים אש גובר במלכות, וז"ש:

ונקבה - שלו בצירוף אש"ם כמובא שסוד האש הוא המכריע בין אויר למים, ועכ"פ בסדר זה הוא בכל קומה וקומה שהיא כוללת בתוכה:

ראש - הוא **חב"ד**.

ובטן - הוא **חג"ת**.

וגויה - הוא הגוף עצמו שבו מתערבים ומזדווגין אלו הכוחות וכולל **הנה"י**.

נמצא הוא פרצוף שלם ראש - תוך - סוף. והנה אבר הראש נברא מאש, רוצה לומר שהנה ראש זה הקומה הוא נעשה מן אש חמימות הגבורות וז"ש:

ראש נברא מאש - כי תכונות האש לעלות למעלה, וגם בצירוף שעושים הנה בבנין הראש של הגולם הנה כח זו האות היא מן זה היסוד ועימה יצרף.

ובטן נברא ממים - היורד למטה וכן הוא בסוד הצירוף.

וגוויה מרוח מכריע בינתיים - בין אש ומים והוא מכריע בינתיים ויוצא הכל לפועל ולמעשה בכח הבל הפועל.

והנה אתה למד שהנה הגלם ופרצוף של מעלה כולל בתוכו ראש תוך סוף, ונכלל בשם ראש - בטן - וגוויה, וצריך לעשות הצירוף של בנין הראש מיסוד האש שהם אותיות יסוד האש, ובטן מן יסוד המים היינו מן צירוף החסד הנרמז במים, והגוף עצמו מכריע בין ראש לבטן בין אש ומים בין דין לחסד מצירוף רחמים הוא יסוד אויר אותיות יסוד הרוח וכמבואר במקומו - והכוונה שצריך לכוין בכל הכ"ב אותיות דשם על בחינתם הנ"ל ולהמשיך בה היסוד שצריך וכן להחזירו לשורשו כדי לקבל הכח משם ולהוציא לאור הפעולה הגלומה בו.

משנה ז

(בבא א') המליך אות א' ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר באמ"ש ונקבה באש"ם:

המאור הגדול

והם כמה בבות כולם עניין אחד אלא שפוזרו מעט, ועיין בבא ג' שם נתבאר עניין זה ביותר ביאור.

המליך אות א' - הכוונה שהמליך הקב"ה את אות א' והושיבה בראש תיבתן (מפס רבי סעדיה זיע"ל) ובו התחיל לעשות הצירוף ולברא הזכר, הנה אז התחיל בצירוף כח אות א מן ג' מדות אויר - מים - אש הנודע - שהם כלליות ג' קווים, וכאשר רצה לברוא רוחו של האדם היה מתחיל צירופו באמ"ש והניח אות מ' בין אויר לאש, מה שאין כן כשרצה לברא הנקבה אשר טיבעה נוטה לאש יותר, ואשר אז סמך השין הרומזת לאש לאות אלף הרומזת אל האויר, ועל כן הסמיך השין לאלף שהם אש ואויר ועל כן נקבה היא באש"ם, וז"ש:

המליך אות א' - מן צירוף אמ"ש שהוא רומז ליסוד הרוח הוא אויר, וז"ש:

ברוח - כי הגם שכל הדברים מורכבים מאש ומים ורוח, הנה עיקר הכל הוא על ידי הרוח שהוא אות א', ועל כן בזכר הוא רוח מים ואש, כי הרוח עולה על הכל

שהוא אות א' - אויר, ואחריו המים שהוא חסד ואחריו האש שהוא דין וזהו אמ"ש (עיין כ"ז בע"ח שער ענת"א פרק ז' יעו"ש) [ולכן בזכר אותיות בצירוף וי"ה רוח מים אש כי הרוח עולה על הכל, ואחריו מים שהם חסד ואחריו האש שהוא דין וזהו אמ"ש, והנקבה להיפך אש"ם כי באה ממטה למעלה אש"ם בצירוף ואותיות וה"י].

וקשר לו כתר - היינו העלה כח אות א' אל שורשה ומקורה, כי דע שהאותיות הם באים ונמשכים מעצמות הספירות, וכאשר יבא האור וסוד ההנהגה נפלאה של מעלה שהוא גילוי עצם האצילות באותיות הוא נקרא שקשר לו כתר, היינו כח הדביקות האלוקות לעשות המעשה והפעולה ההיא.

וענין סוד זה הוא שכתב הרב שר שלום זלה"ה בהקדמותיו הנפלאות בעניין כוונת המשכת אור אין סוף תוך מוחין שבכתר, שמוכרח לזה שיכוונו בכוונת ההויות המנוקדות וכו', ובכח שפע אין סוף מזדווגים כל הפרצופים וממשיכים האור.

וסוד עניין זה הוא שאומר **וקשר לו כתר** - שהוא עניין הזיווג העושה קשר בין הכוחות ובין בחינה לבחינה, והוא נמשך ממה שהוא ית"ש המליך אות א', רוצה לומר העלה אותה להיות כח המקבל אור הפלא הנמשך בהנזכר **"כשלהבת הקשורה בגחלת"** (המבואר במשניות קודמות), ו**"המליך"** הכוונה העלה להיות הכח המקבל האור ולהמשיך שפע הקדוש ולגרום היחוד וזיווג הפלא, כי האותיות הם כוחות האצולות מעצמות הספירות, ואלו האותיות והצירופים לא יפעלו אלא בסוד חזרתם אל מקוריהם ואז ישפיעו אליהם שפע רב וחזק לשיוכלו הם לפעול פעולתם בחוזק.

וזה סוד המליך אות א' או אחרת, כי יחד וקשר אותה אל שורשה, ואז הוציא פעולה אחת ממנה ועשר אותיות מן הכ"ב אותיות והם אמ"ש בג"ד כפר"ת שהם סוד עשר ספירות כסדר מלמעלה ללמטה וי"ב אותיות פשוטים בי"ב גבולים באלכסונן. ונמצא י"ה שהם ג"ר ואמ"ש, הכל מורה על עניין אחד, כי הגם שהכל מורכב מן מים אש ורוח, עכ"ז עיקר הנ"ל הוא רוח שהוא אות א' בזכר ואותיות י"ה, רוח, מים, ואש והרוח עולה על גביהן. ועכ"פ מכח הזיווג הנורא והנפלא הזה נמשכו כוחות וצירופין לעשות כנגדם כוחות בעולם שנה ונפש בזכר ובנקבה, וז"ש:

המליך אות א' ברוח - והעלה צירוף אות א' ללמעלה.

וקשר לו כתר - היינו המשיך בו אור המלובש בכתר דא"ק ששם מלובש אור אין סוף, ונעשה לו כתר כדי שיוכל להתפשט ולהזדווג ולהתמשך בכל המציאות, וז"ש:

וצר בהם - באות א' שנזדווג עם אחרות הוא בהם והם בו, כי אי אפשר אלא על ידי ב' בתים כי אז הם בונים ארבע כמובא לקמן, ואז הם עושים המציאות בעש"ן (עולם שנה נפש):

אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר באמ"ש ונקבה באש"ם.

משנה ח

(בבא ב') המליך אות מ' במים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זכר במא"ש ונקבה במש"א:

המאור הגדול

המליך אות מ' - העלה אותה ללמעלה ראש ובה התחיל לעשות הצירוף לעשות ממנה ענין ויסוד המים שהוא הלחות והקור וכו' וז"ש:

המליך אות מ' במים - וכשהמליך אות מ' תחילה הזכר הוא מא"ש ואות א' קודם לאות ש' יה"ו והנקבה מש"א יה"ו.

וקשר לו כתר - המשיך בו אור אין סוף המלובש בכתר דא"ק והוא במוחין דא"ק וממנו הכח לפעול ולעשות בכל הצירופים שבעולמות, ואז יש בכוחן להזדווג ולהוציא לאור האור כדי שיצא מצויר לפי כוחו וטיבעו, הן הוא עצמו והן באות שהוא מזדווג בה ועושה עימה צירוף תיבה וכו' וז"ש:

וצרפן זה בזה - אות מ' עם כולם וכולם עם מ'.

וצר בהם - היינו בכח הצירופים והזיווגים שבמלכות אות מ' היא יסוד המים, הנה נעשה :

ארץ בעולם - כדי שתהיה רוויה מן המים ויגדלו עליה גידולי קרקע.

וקור בשנה - שאז נעשה התגברות כח יסוד המים על שאר הכוחות ונעשה קור.

ובטן בנפש - היינו בגוף אדם הוא אבר קטן על שם שבבטן הוא מקום זיבת מי רגלים והוא מלא רטיבות ולחות, וגם הוא בדרך צירוף הכוחות שבג' קווי עולם.

זכר במא"ש - ר"ת במים אויר ואש, והזכר המים הוא ראשונה.

ונקבה במש"א - הוא ר"ת במים תחילה אש באמצע אויר בסוף וכנ"ל, כי אצל הנקבה גובר בבטן יסוד המים על שם זיבות וכו' כי זה טבעה.

משנה ט

(בבא ג') המליך אות ש' באש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם {אש} שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר בשא"מ ונקבה בשמ"א:

המאור הגדול

המליך - פירושו העלה אות ש' להיות הכח הראשון והשולט באותו כח וענין ומדריגה ובנין היוצא מן אות ש' להיות עולה לקבל אור אין סוף, כדי שיעשה פעולתו ביחודו וזיווגו בבתים שהם האותיות שנצטרפות אליו כדי שיוציא לאור פעולתו.

ונבוא להקדים משכ"ל לעיל, שהנה רצה הבורא ית"ש לברא העולמות בענין שיהיה כח הבחירה בעולמם של הנבראים, ולכן הקדים שבירת הכלים ויציאת כח הרע שנגרם עי"ז, ועי"כ נפלו הכלים שהם האותיות. ואח"כ גזר והעלה אור מ"ן ונעשה יחוד עליון ונמשך אור התיקון והעלה כח בחינות הכלים שהם האותיות לקבל האור בתוכם, ובירר אותם להיות שורשי הכלים לכל המציאות, וזה סוד משכ"ל שהעלה האותיות היינו בסוד השבירה שהיא כח העוביות ההוא, והמליך היינו הכניס אור אלוקותו ואורו בהם ונעשו כמלך השולט על המדינה היינו הפרצוף, ומוציא לפועל גבורותיו עליהם וכו'.

והנה נודע שהכל נמשך מן האחד הפשוט והוא שורש לכל היסודות הרוחניים והארציים שבמציאות. והרי יסוד הרוח הוא א-אויר הוא תפארת אמצעו של קו אמצעי רחמים, ואשר בו נגלה אור הכתר ודעת ויסוד וכללות הו"ק והתכללות ביסוד והכל נכלל בו, ועל כן גדולה מעלתו. וכן על דרך הנזכר הוא ביסוד המים קו ימין חח"ן כדמיון המים המתפשטים בכל המדריגות שמלמעלה ללמטה כדרך אור החסד, ונרמז באות מ' מן היסודות. וכאשר נגלה בו אור האין סוף ונעשה מלך המוציא כוחו והשולט והעומד באותו מדריגה שיש בו תיקון ותקווה ואין לו שבירה, ועל כן כינה אותו בשם "המליך" שהוא מל"ך בצירוף אות י"ה שהם ג"ר שנתקיימו, כי נשפע האור בהם בדרך קווין וגם הוא אור של רחמים.

והנה כן עשה פעולתו בזיווגו עם שאר בתים שהם האותיות, וכן בהנזכר במשנה זו (בבא ג') שרצה המאציל להוציא אור קו שמאל שהיא שורש של יסוד האש

המלהט ועולה למעלה כי זה טיבעו, והוא קו שמאל בג"ה ונרמז באות ש' שהוא האות החזק בתיבת אש, כי אות ש' שורקת לרמז על כח הגבורה והדין היוצא ונמשך ממנה. וגם בו ג' קווים של תיבת אש שהם בחינת ג' ספירות קו שמאל בג"ה, ובשורש היא הבינה דדינין מתערין מינה, והעלה אותה לעורר הזיווג מכחה שתהיה היא הראשונה בבחינת מלך, כי הראשון המעורר על שמו הפעולה, והוא ענין התעוררות כח הזיווג הבא מן הגבורות שהם שלהובין דרחימותא בזיווגם כזכר, וז"ש:

המליך אות ש' באש - והעלה אותה לקבל השפע מן האין סוף, שהוא בכוחו לבד לעשות המעשה ולעורר אותה לזיווג הטוב הזה להוציא כוחה לפועל (כי כל אחד מן האותיות עלו לפניו ית"ש והראו כוחם הטוב שיעשו לפניו ורצו שבהם יברא עולם וכמבואר בזוה"ק בראשית ועוד וכמובא בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור).

והנה צריך עוד לעורר הזיווג ולקשור האור בזו הספירה שלא תחזור חזרה לשורשה, כי כן טבעם של הכוחות העליונים שהם חוזרים לשורשם בקודש שבאין סוף בסוד **"רצוא ושוב וכמראה הבזק"** (יחזקאל א, יד), כי יש להם תאווה עצומה למקום ושורשם, ועל כן הוא ית"ש קשר האור בה וחתם אותו בה, שזה סוד מש"כ במשניות פ"א משנה י"ג **"וחתם בהם"**, ופירושו שחתם האור בהם בסוד "חותם", והמשיך בהם אור מוחין דכתר דא"ק, והוא מלובש במוחין דחכמה דא"ק שהוא אור התיקון בסוד הויות המנוקדות, וז"ש:

וקשר לו כתר - היינו קשר לו פירושו אור האין סוף והמוחין הנ"ל שלא יסתלק ויחזור לשורשו, וזיווג לו הצירופים הטובים לו להוציא הפעולה, וקשר לו אור המוחין וכתר הנ"ל, כי זהו כח האור של טעמים וחכמה דא"ק וכו', שהוא שורש לכח להעמיד האורות ההם שלא יחזרו לשורשם.

וצרפן - היינו יסוד הנזכר עם בתים אחרים, היינו אותיות אחרות ש' עם כולם וכולם עם ש' וז"ש: **זה בזה.**

ובכח זה **וצר בהם** - בסוד הוולד הנעשה מן הזיווג, זכר נותן טיפת לובן ונקבה טיפת אודם (אש) (כן הוא הגירסא), ונעשה מזיווג וקשר זה תולדות בעולם שנה נפש וז"ש:

(אש) שמים בעולם - **שממנו תולדות השמים, ועל כן האש והשלהבת עולה למעלה לשורשו, וכן נעשה בעולם העליון שנברא מאש** (רמב"ן זיע"א).

וחום בשנה - כדכתיב **"וממגד תבואות שמש"** (דבריס לג, יד), שהפירות מתקיימים על ידי החום והיא תקופת קיץ וחום.

וראש בנפש - לא שהמוח הוא חם אדרבא הוא קר ולח, אלא כח החיוני השוכן בין שני קרומים שבמוח בחיותו יחיו כל האיברים ויבא מהם ההרגש והרצון. אלא בא להורות שכשם שהאש עולה למעלה לשורשו שבשמים, כן הוא ראש האדם היינו ראש הנפש, וראש זכר ונקבה נברא מאש הנזכר היסודי והרוחני והיוצא מצירוף הכוחות הרומזים עליו בצירופו שם יק"ו דשם ורמוז באמ"ש ואש"ם, וז"ש:

זכר בשא"מ - הקדים צירוף הדין הוא אש וגבורה לאויר הוא רחמים, ומים הוא חסד כי יסודו הגובר בו הוא אויר וכנ"ל במשנה ז' (בבא א').

ונקבה בשמ"א - הקדים בה צירוף שהוא דין וגבורות וחמימות, שבעבור זה הנקבה טבעה נוטה לאש וחמימות יותר מן האיש, ואחריו הוא מים שהוא עניין ריבוי מים שגוברים בה ובעבור כן כמה מיני זיבות יש בה והוא כדי לכבות גבורת האש שבה.

וכדי להרחיב היריעה והבנה בענין חכמת הצירוף, כדי שתלמד גלגול תיבה באותיותיה מה היא, וגם לזכותך באיזה סגולה שגם היא יוצאת על פי הנ"ל, הא לך מה שכתב מר"ן החיד"א בספרו מורה באצבע סימן קס"ג, וז"ל: **ויברך ברכות הבדלה כראוי ותכף יאמר פסוקי ויתן לך ויכוין בק"ך צירופי אליהו ועוד עשרה פעמים אליהו שהם ק"ל, עכ"ל.**

והא לך צירופי אליהו:

אלהיו	אליהו	אליוה	אלויה	אלוהי	אלהוי
אהליו	אהילו	אהיול	אהויל	אהולי	אהלוי
אילהו	איהלו	איהול	איוהל	איולה	אילוה
אולהי	אוהלי	אוהיל	אויהל	אוילה	אוליה
לאהיו	לאיהו	לאיוה	לאויה	לאוהי	לאהוי
להאיו	להיאו	להיוא	להויא	להואי	להאוי
ליאהו	ליהאו	ליהוא	ליוהא	ליואה	ליאוה
לואהי	לוהאי	לוהיא	לויהא	לויאה	לואיה
האליו	האילו	האיול	האויל	האולי	האלוי
הלאיו	הליאו	הליוא	הלויא	הלואי	הלאוי
היאלו	הילאו	הילוא	היולא	היואל	היאול
הואלי	הולאי	הוליא	הוילא	הויאל	הואיל
יאלהו	יאהלו	יאהול	יאוהל	יאולה	יאלוה
ילאהו	ילהאו	ילהוא	ילוהא	ילואה	ילאוה
יהאלו	יהלאו	יהלוא	יהולא	יהואל	יהאול
יואלה	יולאה	יולהא	יוהלא	יוהאל	יואהל
ואלהי	ואהלי	ואהיל	ואיהל	ואילה	ואליה
ולאהי	ולהאי	ולהיא	וליהא	וליאה	ולאיה
והאלי	והלאי	והליא	והילא	והיאל	והאיל
ויאלה	וילאה	וילהא	ויהלא	ויהאל	ויאהל

אליהו	אליהו	אליהו	אליהו	אליהו
אליהו	אליהו	אליהו	אליהו	אליהו

תם ונשלם פרק שלישי

בעזר צורי ומשגבי, כבודי ומרים ראשי

פרק רביעי

הקדמה א' כוללת למשניות א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ט"ז

המשניות א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ט"ז, מדברים על שבעה עמודים קיימים שבעת ימי הבנין שכנגדם באותיות הם שבעה אותיות בג"ד כפר"ת כמבואר באלו המשניות ודלקמן, וטוב יעשה הלומד שיקרא אותם ובלא ביאור ופירוש וכדי שיכיר וידע מה ענינם וכו', ואחר שילמד הקדמה זו ישוב ללמוד אלו המשניות היקרות עם הפירוש והביאור וימצא נחת והבנה.

כתיב (איוב ט, ו) "**ועמודיה יתפלצון**", ושואל הזוה"ק (מדרש רות בזכר חדש דף טו ע"ב) איזה עמודים יש לעולם, אמר רבי פרחיה העמודים האלו סומכים היסוד, וקיום העולם הוא עליהם, וכמה עמודים הם, הם שבעה, דהיינו שבעת ספירות חג"ת נהי"ם שכתוב "**חצבה עמודיה שבעה**" (משלי ט, א), והיסוד של העמודים האלו הוא צדיק אחד שהוא יסוד דז"א שכתוב "**וצדיק יסוד עולם**" (משלי י, כה), עמוד העולם לא כתיב אלא יסוד עולם, כי הוא יסוד שהכל עומד עליו, והנה אלו שבעה עמודים הנה כנגדם הם שבעה רקיעים, ושבעה כוכבים, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה תהומות, והם תלויים במש"כ "**הבונה בשמים מעלותיו**" (עמוס ט, ו) שהם ז' ספירות שהם מעלות גדולות שהם עמודים חקוקים בשמו הגדול הנקראים חג"ת נהי"ם, וכולם תלויים במאמר אחד שהם השמים העליונים שהוא זעיר אנפין.

והנה שבעה ארצות קדושות שהם חג"ת נהי"ם דמלכות הם מזדווגות עם אלו ז' ספירות חג"ת נהי"ם דז"א ואין בהם פירוד, שנאמר "**ויהי ערב ויהי בקר יום אחד**" (בראשית א, ה), כי "**ערב**" הוא מלכות ו"**בקר**" הוא ז"א, וכאשר מתחברים הם "**יום אחד**", וכמובא זה בכל שאר ימי בראשית שהם חג"ת נה"י דז"א כי כתוב:

"**ויהי ערב ויהי בוקר יום שני**".

"**ויהי ערב ויהי בוקר יום שלישי**".

"**ויהי ערב ויהי בוקר יום רביעי**".

"**ויהי ערב ויהי בוקר יום חמישי**".

"**ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי**".

עד יום השביעי, "**כי ששת ימים עשה ה'**" (שמות לא, יז) פירוש שלא כתוב בששת ימים עשה ה' וכו', ובא לרמוז על חג"ת נה"י בז"א הנקראים "ששת ימים" שמהם כל מעשה בראשית, וכנגדם שבעה עמודים חקוקים במלכות שהם חג"ת נהי"ם, שהם תלויים "בשמים" שהם ז"א, והם שנים עשר שבטים התלויים במדת יעקב שהוא ז"א הנקרא "שמים", כי י"ב שבטים שבמלכות הם כנגד י"ב צירופי הוי"ה שבז"א יעו"ש.

ואמר רבי רחומאי השבעה עליונים ז' ספירות שבז"א הם שמו של הקב"ה "**ואגודתו על ארץ יסדה**" (עמוס ט, ו), ומהו "**ואגודתו**" הוא שבע מעלות שלמטה מהם שהם שבעה ספירות דמלכות שעומדים על העולם ומנהיגים אותו, "**על ארץ**" היא הארץ התחתונה שהיא המלכות, "**יסדה**" זו הארץ העליונה הנקראת "בינה" דמלכות והיא תלויה "בחכמה", ומי היא הארץ העליונה, היא נקראת "תבל" שהיא בינה המקבלת מחכמה שנאמר "**מכין תבל בחכמתו**" (ירמיה נא, טו), וכתיב עוד (עמוס ה, ח) "**הקורא למי הים**", ים אחד הוא והוא שבעה שהם ז' ספירות, רבי כרוספדאי אומר הלא ים אחד בעולם הוא שהוא מקיף את כל העולם, אמר

רבי רחומאי "ימים" כתוב כמו שכתוב "**ולמקוה המים קרא ימים**" (בראשית א, י) והרי שהרבה ימים ישנם.

וכולם נכנסין לים הגדול, והם שבעה ימים וכולם נכנסים בו זה למטה מזה עד התהום, עד שתמצא הים הגדול שהוא שבעה זה על זה וכולם תלויים במאמר אחד וכו' שהוא היסוד הרמוז במשנה ו' מזה הפרק, שאמר "שבעה כפולות בג"ד כפר"ת יסוד" שהוא מאמר אחד וצדיק יסוד עולם, ועיין לקמן בביאור משנה ו' בסוף המשך ביאור ענין הנזכר, ע"כ הקדמה מזוה"ק הנ"ל.

אנ"א עבדא ראיתי עוד להביא ולערוך לפניך כמה סגולות מלכים מתוכם יתבארו לפניך אלו המשניות, ועוד כמה סודות בענין ההנהגה ולא יכבד עליך אחי וראש האריכות מעט, כי הכל הוא למענך שלא יחסר לך המזג הטוב, ותברכני נפשך וה' יברכך גם כן, כי באמת הספר הקדוש הזה עמוק מאוד מי ימצאנו, אלא שמעט מעט תשיג מה שמותר לך, כי החכמה גלויה לעיני הכל ופתיחת עינים הוא יתן, ועל זה אנו מברכין ה' פוקח עיוורים. ועכ"פ הגם שאני נוטה מדרך הדרוש עבור ההקדמה הכל לתועלת הטוב להכא ולהתם, כי גם מוכרח לפזר הזהב הטוב והחכם קובץ על יד ירבה אך טוב וחסד (ע"ב), אמרו צדיק כי טוב, ואנכי מחלקם הנה והנה ואלקטה ניצוצין וכמלקט שיבולים.

משנה א

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות ב"ב, ג"ג, ד"ד, כ"כ, פ"פ, ר"ר, ת"ת תבנית רך וקשה גבור וחלש:

המאור הגדול

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות - שהם דגושות ולא דגושות שהם ענין חסדים וגבורות, רפות חסדים, דגושות גבורות:

אות **ב'** - לא דגושה ואות **ב'** - דגושה.

אות **ג'** - לא דגושה ואות **ג'** - דגושה.

אות **ד'** - לא דגושה ואות **ד'** - דגושה.

אות **כ'** - לא דגושה ואות **כ'** - דגושה.

אות **פ'** - לא דגושה ואות **פ'** - דגושה.

אות **ר'** - לא דגושה ואות **ר'** - דגושה.

אות **ת'** - לא דגושה ואות **ת'** - דגושה.

כי אמ"ש בג"ר והם רחמים, ובג"ד כפר"ת הם בחו"ג.

וענין היותם דגושים ולא דגושים היא סיבת הוראתם על הנהגתם שהיא **תבנית רך** - היא באותיות לא דגושות ומורה על הנהגה חלשה, וז"ש אח"כ ו"חלש".

תבנית קשה הוא באותיות דגושות ומורה על מדת גבורה ונכללו בקיצור לשונו, וז"ש:

תבנית רך - בלא דגוש **וקשה** - בדגוש שהם מורים על הנהגת **גבור** - באותיות דגושות **וחלש** - בלא דגוש. ויותר נכון לפרש תבנית רך וקשה - הוא רך ורפה והוא משורש חסדים, ודגש וקשה וגבור גם מדת חלש הוא ונמשך מן כח מידת הגבורה בעת היותה בלא חסדים וחלש - שניהם בדגש אלא זה דגש חזק וזה דגש קל.

ומענין זה תבין חילוקי דרגין באותיות לענין שמות קודש ושמות בני אדם וכו', שמות לא דגושים נמשכים מן החסד ושמות דגושים בחוזק מן הגבורות, ושמות דגושים בקל שהוא דגש רפה הם במדת הדין, הרפה ודגוש באותיות הוא מדת הדין הקשה והבן, כי

כח האותיות הוא נפלא ונורא דבר לא ישוער כנודע בחכמות הקודש והצירופים הנקרא אצלנו קבלה אלהית, והיא נפלאה וגם אין בה דרכי השבעה וכו', אלא כח הבורא ית"ש בעולמות ובמציאות השופע באלו הצירופים, וכאשר ידע החכם דרכי הצירופים באמת יוכל לשנות מעשה הבריאה וכו' בכח סדורי הצירופים, כי הכל נמשך ובא מהם כי מכחם הכל מיוסד כי הנהגת המציאות הוא מן הצירופים.

והנה צריך לידע איך להגות אותם, וצריך לידע מה הכח השופע באלו הכוחות ובאלו אותיות, והכוחות עצמם הם כח שבאותיות והם הספירות וכנודע. והנה אותם אותיות וצירופים הם יוצאים מן העלם לגילוי ופועלים על ספירות אותו עולם ופעולה ההיא, ודרך משל אם היה פועל החכם בצירופים המורים על מעשה איזה דבר, הנה אלו האותיות שהם כלים לספירות שהם ספירות עולם העשיה, הנה הם יפעילו המלאכים שהם מלאכי העשיה והממונים שבה, ומוכרח מאוד להגות אותם כראוי את האותיות והצירופים או בשמות הממונים בלא שום טעות ובלא שינוי בניקוד, כדי שיצליח להביא הממונה ההוא, ואם יטעה לא יצליח ויפגל בקדשים, או יזמין ממונה אחר אשר שמו הוא כמו שהזכיר ויבא על חינם ויקללו ח"ו, וע"כ צריך לידע איך להזכיר ואיך לעשות באותיות דגוש ורפה וכו' על שם שורשם של קו ימין וקו שמאל, והכוונה בעת שמצרף האותיות צריך לידע בהזכירם היכן ידגיש והיכן לא ידגיש אותם בהזכירו הצירופים, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש.

והנה כן הוא הכלל בכל שמות הקודש כי הדגוש מורה על גבורה ותבנית קשה לפעולה, ושאינו דגוש על תבנית רך וחלש, והגם שהם כלולים משניהם כו', בג"ד כפר"ת הן בז' תחתונות שיש בהם חסדים וגבורות שהם בחינת דגוש ולא דגוש, וסוד ענין זה נמשך מצד התכללות מדת הרחמים במדת הדין שמשם נמשך ענין מציאות אותיות דגושות ולא דגושות בז' תחתונות.

גם דע שמכח ב' מערכות אלו נמשך הנהגת יום ולילה, כי יום הוא חסד והוא תבנית רך ובסוד הכתיב "**חסד אל כל היום**" (תהילים נב, ג), ואזי מנהיגים שבעה כוכבי לכת בכל שעה ושעה מכח שבעה ספירות הבנין, ומכחם בג"ד כפר"ת לא דגוש - ומן בג"ד כפר"ת דגוש נמשך הנהגת הדין וגם הנהגת הלילה, ולקמן במשנה ז' בזה הפרק אביא לפניך לוח ליום ולילה וממשלת הכוכבים בהם.

ודע שהכל נמשך מן הנהגת מעלה שבספירות ובצירופים שבמחשבה ומכח דגש ורפה, ומזה נמשך הנהגות מחולפות או כפולות, יום ולילה, חסד ודין, ומזה עצמו נמשכו אחר כמה וכמה מיני השתלשלות מידות קדושות ומדות ס"א, וכל אלו הכוחות יש בקדושה וכנגדן בס"א.

אמנם דע שמדרגות עליונות שבס"א הנה יש להם אחיזה בקדושה והם יתבררו לעתיד לבא, משא"כ מדרגות תחתונות שלהם עליהם נאמר "**רגליה יורדות מוות**" (משלי ה, ה), ואין להם תקנה כי אם ביטול גמור, ובסוד שריפת חמץ שיהיה בקרוב בימינו, כי כבר התחיל מעט בסוד "**ושורפין בתחילת שש**" (פסחים ו', ד), והוא הרע הגמור והוא יתבטל לגמרי, אמנם מדריגות הגבוהות של הקליפות אין בה רק מעלה בג"ר שבה שהיא קרובה אל הקדושה ועל כן יש לה תקנה מעט לעתיד לבא, וזה סוד ענין משנ"כ "**אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה**" (תהלים קכו, ב) כי לעתיד הגדולים שבהם אותם הקרובים לקדושה יתבררו ויתוקנו, והבן.

משנה ב

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חכמה עושר זרע חיים ממשלה שלום וחן:

המאור הגדול

אופן א

שבע כפולות בג"ד כפר"ת - שהם אותיות שאנו משתמשים בהם בניקוד דג"ש ורפ"ה, הנה הם כמו ז' תחתונות אשר הם כלל הנהגת חסדים וגבורות, והם מתהפכים מרחמים לדין ומדין לרחמים, יען הם כפולים גלל כן להורות על מדה זו שבהם, ומענין זה תשכיל שנמשך מהם ענין והנהגה של רך וקשה, ולפי טבעו ושורשו של כל אחד ואחד בהם, כי אם הוא מצד הרחמים הוא יהיה רך ואם הוא מצד הדין יהיה טבעו קשה.

ומצד שבע אותיות אלו נמשכים ובאים בעולם שבעה מעלות וז"ש:

יסודן - של אלו המעלות הוא מבג"ד כפר"ת הנזכר והם:

חכמה - הנמשך מצד מדת חסד בסוד "**הרוצה להחכים ידרים**" (בבא בתרא כה:) שהוא ימין עולם ואדם וספירת חסד.

עושר - הנמשך ממדת גבורה בסוד "**הרוצה להעשיר יצפין**" (שם), וכן נאמר "**מצפון זהב יאתה**" (איוב לז, כב).

זרע - הנמשך מספירת תפארת בבחינת מש"כ "**תפארת בנים אבותם**" (משלי יז, ו).

חיים - מצד נצח הה"ד "**נעימות בימינך נצח**" (תהלים טז, יא) שהוא מקו ימין חכמה חסד וחיים.

ממשלה - מצד הוד בסוד הכתוב "**הוד והדר תשוה עליו**" (תהלים כא, ו) וכן "**וכבוד והדר תעטרהו, תמשילהו במעשי ידיך**" (תהלים ח, ו-ז).

שלום - מצד היסוד המטיל שלום בין איש ואשתו ז"א ונוקבא יעו"ש בכוונת שים שלום.

וחן - מצד מלכות ובסוד מש"כ אצל אסתר שהיא בחינת ספירת מלכות, "**ותהי אסתר נושאת חן בעיני וכו'**" (אסתר ב, טו) והם הכוחות הנמשכות בהנהגה והם מתגלים בשבעת כוכבי הלכת בסדר זה:

שבתאי - אות ב'.
צדק - אות ג'.
מאדים - אות ד'.
חמה - אות כ'.
נוגה - אות פ'.
כוכב - אות ר'.
לבנה - אות ת'.

ואלו הכוכבים הנה הם הכוחות שבעולם העשיה, ואשר עליהם ממונים שבעה כוחות מלאכים המקבלים כח ז' ספירות שבעשיה, והם מקבלים כח שבעה ספירות שביצירה אשר משם נמשכים שבעה כוחות מלאכים דשם, והם מקבלים כח שבעה ספירות שבעולם הבריאה המקבלים אור פנים מאת כסא הקודש, ומשם גם נמשכים שבעה מלאכים המשפיעים הכח לשבעה שביצירה ושבעשיה וכו', ואשר מכוחם נמשך ונעשה הנ"ל בעולם העשיה היינו עושר ושלום וכו', והכל מכח הנהגת הזו"ן הם ז' תחתונות שבאצילות הנגלים בעולם להנהיג מעשה העולם, והם המורים להתלבש הכוחות הנזכרים בכוחות רוחניות שמנהיגים הבריאה והמציאות, וכל אחד מן שבעת מדות יש בו את כולם אלא הראשון הוא השליט והשאר טפילים לו ומונהגים מכוחו, והוא כהשפעת האור העליון על זו הספירה והכוכבים והבן, וכולם משפיעים יחד עימו כפי שורשו מן ההויה וכנרמז בניקוד וכנודע זה. ונכון לכוין על כל מידה מהם בשם הוי"ה ב"ה בניקוד הספירה מן ז' ספירות הבנין, חסד סגול היוצא ונמשך מן שורש של החכמה קו ימין וכן כל שאר הקווים, ובז' שמות מ"ב שביצירה וכו'.

והנה אלו מעלות טובות הם לפי סדרי הצירופים כשהם ביושר, אמנם כאשר הם להיפך אזי הוא להיפך שהם בגבורה, וכמבואר לקמן במשנה ג'.

אמנם הא לך קורא נעים לוח אחד לידע סוד משקלי האותיות, וממנו תוכל לידע איכות כל דבר מצומח חי ומדבר, והם הולכות על פי שבע מדרגות והעליון חשוב יותר. גם צריך אתה לידע והוא מבואר לעיל ולקמן כמה פעמים ענין זה שנחלקים האותיות לבחינות ארבעה יסודות אש עפר רוח ומים, ותדע שורשם למעלה ותוכל להשכיל על פי זה חכמה יקרה ונפלאה, והקודם יותר עיקרי וראשון, והיינו בכל יסוד ויסוד, כי באש אות א' עיקר ואות ה' פחות ממנה באש ואות ט' פחות ממנה באש, וכן כולם בענין שתוכל לידע כח שם אדם דרך משל מה כוחו ומה עיקר גובר בו על פי סדרי אותיותיו, כדרבי מאיר דהוה בדיק בשמיה (יומא פג:).

ובזה תבין חכמת אדם הראשון ששם שמות לכל נברא ושיבחו הקב"ה וכו', כי הבין בכל בריה חלקי משקלי יסודות וחלקי החמורים והקלים, וכפי חלקי יסודותיו קראו שם באותיות שמורים על חלקי פרטי עירוב היסודות שבו (ועיין בר' בחיי זלה"ה בפ' בראשית ובפרשת חוקת שהשכיל אדם הראשון בחכמת האותיות לקרוא השמות כפי עצמי הבריות בגבורה וקלות ואכזריות).

ועיין כל זה באריכות במדרש תלפיות ענף אותיות, ובספר מאור ושמש מרבינו יהודה קוריאט, ולקמן (פ"ד מ"ז) הבאתי וערכתי לפניך לוח אחד שממנו תשכיל ותמצא כל אות מה ענינו ועל מה יורה קחנו משם (ועיין גם בפרק ה' משנה ג' שם הרחבתי את היריעה בחכמה נפלאה זו).

והא לך לוח לידע סוד משקלי האותיות:

הטבעיים	אש	עפר	רוח	מים
המעלות	א	ב	ג	ד
המדרגות	ה	ו	ז	ח
הדקים	ט	י	כ	ל
השניות	מ	נ	ס	ע
השלישיות	פ	צ	ק	ר
הרביעיות	ש	ת	ך	ם
החמישיות	ן	ף	ץ	א
	מזרחיים כח דכורא	דרומיים כח נוקבא	מערביים כח דכורא	צפוניים כח נוקבא

המשל בזה הנה אותיות זהב הנה יש בו ג' יסודות שהם רוח אש עפר. והעיקר בו מעלת האש (ועל כן הוא אדום ומעורר כח החמדה והחשק (והרוח) ועל כן הוא משמח הרוח ועושה בלב המחזיקים בו רוח עובר כי כן שורשו מעיד עליו') והחומר שבו הוא יסוד העפר ועל כן לא ישיגהו ההפסד בהם והוא שווה המזג. גם תביט בזה הלוח ותראה אותיות זהב הנה ב' אותיות ראשונות ז"ה הם שניהם במדרגה השניה של האותיות ועוד שתיבת זהב מתחילה באות ז' שתחת יסוד הרוח, ואות אחרונה שהיא ב היא ביסוד העפר שהוא כח העפר שהוא חומר המתכת, והערתי רוחך כדי שתלמד לדקדק בחכמה, כי בנקודות שבחפץ ההוא אשר אתה שואל עליו נמצא האור והחכמה ודו"ק.

גם בשמות בני אדם יכלו החכמים להשיג כמה ידיעות, דרך משל בשם דוד הנה ב' אותיות ד' הם יסוד מים, ואות ו' הוא עפר. אחר כך הוציאו שם אמו וראו איזה יסוד גובר בה, וחישבו מה רוב בזה האיש ובאמו יחד. אח"כ הוסיפו תאריך הזמן שנולד בו זה האיש, וראו איזה אות היא היינו איזה יסוד היא, והוסיפו עליו איזה יום בשבוע, היינו איזה יסוד הוא , וצרפו כל אלו הידיעות כולם הכל על פי הלוח הנזכר, ויכלו לידע הרבה מאוד על זה האיש ומהותו. גם יכלו להבין על פי זה לגבי בת זוגו של אדם אם יצליחו ומה יעבור עליהם, כי ראו מה כח גובר בהם, ואם יתאים היסודות אלו באלו.

והנה גם על פי פשוט תוכל להשכיל ולידע על פי לוח הנזכר מהות האדם ההוא או מקום, על פי שמו, ואיזה יסוד גובר בו, וכבר נודע לך שכל יסוד הרי שורשו מן הוי"ה וחבת"ם, ומן כח היוצא מהם תבין כי אות י' הוא אבא חכמה, ועל פי החכמה הנזכר הוא כח דכורא ויסוד אש ואות ה' עפר בינה, ואות ו' רוח הוא ז"א, ואות ה' מים, והגם שהוא שונה מהידוע לנו, דע שהכל אמת כי הענין הוא ניקוד על פי הבחינה והשתלשלות והמדרגה וכמובא זה בספר כמה פעמים.

אופן ב

והוא קרוב לדרך הקודם

שבע כפולות - הם כח שבע אורות שכנגדם באותיות הם:

בג"ד כפרת - ונקראים כפולות על שם שהם מתנהגות בשני לשונות, כמו אות ב דגושה ואות ב רפה וכן כולם, והם סוד כח תבנית רכה ותבנית קשה, שהם חסדים וגבורות, שהם בחינות כח גבור וכח חלש במציאות ובעולמות, והנה הם סוד ההנהגה שבז"ת ואשר מהם נמשכים ובאים בעולם ובמציאות אלו המדות וז"ש:

יסודן חכמה - הוא בחינת חסד במדות.

עושר - הוא בחינת גבורה במדות אשר משם נמשך עשירות, בבחינת מש"כ **"מצפון זהב יאתה"** (איוב לז, כב), וכתוב **"והשולחן תתן על צלע צפון"** (שמות כו, לה) שהוא סוד גבורה.

זרע - הוא בחינת תפארת שהוא מקור זרע העץ, אילן דא תפארת.

חיים - הוא בחינת נצח כי כח החיים נמשך ממדת הנצח כי הוא ספיח קטן מענין חיים נצחיים.

ממשלה - הוא בחינת הוד וכמו "הוד מלכות" כי ממנו הממשלה.

שלום - הוא היסוד העושה שלום בין איש לאשתו.

וחן - הוא מלכות שממנה בא החן, כי מי שיש בו כח המלכות נמשך עליו חן, והוא לפי היראת שמים שיש בו כי יראה היא כח ושורש המלכות, ובבחינת מה שאמרו **"מוראה של מלכות"** (עבודה זרה ג:), והנה מכח יחוד וזיווג המידות והאותיות הנזכרות נעשה ונמשך כח הנ"ל בעולם ובבני אדם, ומענין זה יוכל המשכיל להבין כח ומהות האיש העומד מולו לפי שמו ותראה איזה אותיות יש בו וכמה הם ומה שהוא העיקר ורוב הוא כח הגובר בו.

והם שבעה עמודים קיימים.

והנה כנגדם הם שבעה מדות חולפות כנגדם:

כנגד **חכמה** - טיפשות.

כנגד **עושר** - עניות.

כנגד **זרע** - עקרות.

כנגד **חיים** - מיתה.

כנגד **ממשלה** - מפלה.

כנגד **שלום** - מחלוקת.

כנגד **חן** - כיעור וסר טעם.

והם באים בשבעה כוכבי לכת שצ"מ חנכ"ל בעת ממשלת הטוב טוב, בעת ההפך הרע והם כללים יקרים כוללים שערי חכמה רבים מאד.

הא לך א' קצר לפתוח עינים עיוורות:

הנה לפניך גורל אחד **מקבלת רבי אדם בעל שם** (מובא בספר המלאך רפאל ועוד) שהיו החכמים משתמשים לידע אם ישוב הבעל לאשתו או לא או אם קרוב או רחוק, גם לידע אם תחזור האשה לבית בעלה, והוא יוצא גם כן מחמת האותיות הנזכרות כי הם מאירות בשבעה כוכבים ומן הסוף תבין לראש.

היו לוקחים שם האיש השואל וראו כמה חשבונו עולה, והוסיפו עליו שם היום שבא בו השאלה, כגון אם בא השאלה ביום ראשון הוסיפו למספר א' ואם ביום שני הוסיפו ב' וכן כולם, וגם שם האשה צרפו לחשבון, והפחיתו מהם שבע ועוד שבע וכו' עד הסוף, וראו כמה נשאר בידם:

אם נשאר אחד - אמרו לה שלא ישוב האיש ההוא לביתו עד עולם.

אם נשאר שתים - אמרו לה ישוב גם ישוב.

אם נשאר שלוש - אמרו שישוב בנחת ולא בצער.

אם נשאר ארבע - אמרו שהרחיק מאד לנדוד ולא ישוב אלא אחר זמן מרובה מאד.

אם נשאר חמש - אמרו שבחזרתו ימות או יפלו עליו ליסטים ויכו אותו מכה שאין לה קצבה ויעשו בו חבורות רח"ל.

אם נשאר שש - אמרו שהוא הצטער על שהתרחק מאשתו ובקרוב יחזור.

אם נשאר שבע - אמרו שלא ישוב עוד עד עולם.

ולידע אם תחזור האשה לבית בעלה, לקחו שם הבעל ושם האשה (ושם השואל אם אין זו האשה עצמה) ושם היום עצמו כנ"ל, וצרפו הכל יחד והפחיתו מהם שבע שבע, וכהנ"ל שפטו על ענין זה.

גם לידע באיזה כוכב נולד האדם, מביא הרס"ג בפירושו למשנה ב' פ"ה שהחכמים חישבו שמו כמה יעלה במספר והוסיפו עליו שם אמו וצרפו אותם יחד והשליכו מהם שבע ושבע עד הסוף וראו כמה נותר, אם ישאר:

א - נולד בשעת כוכב שבתאי.

ב - נולד בשעת כוכב צדק.

ג - נולד בשעת כוכב מאדים.

ד - נולד בשעת כוכב חמה.

ה - נולד בשעת כוכב נוגה.

ו - נולד בשעת כוכב כוכב.

ז - נולד בשעת כוכב לבנה.

משנה ג

שבע כפולות בג"ד כפר"ת בדבור ובתמורה תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

המאור הגדול

שבע כפולות בג"ד כפר"ת - שנתבאר ענינם לעיל במשנה ב' בזה הפרק שהם בחינת שבע ספירות ש"בראש" ואשר מהם נמשך חכמה ועושר זרע וחיים וממשלה שלום וחן כשהם בצירוף יושר וכו', הנה הם "כפולות" כי בכל אחד מהם יש לו "תמורה" בסוד **"זה לעומת זה עשה האלהים"** (קהלת ז, יד), והם יוצאות בדיבור ובתמורה, כי בדיבור הוא "בצירוף ביושר", ובתמורה של אותיות בחילוף אתוון וכמו שנתבאר, הנה מתהפך כח שפע אור הנמשך מן הצירוף, וז"ש: **בדבור ובתמורה.**

ובא למנותם ולספר איך כל מעלה מהם יש כתמורתו בסוד שבע ספירות תחתונות דקליפות.

תמורת חכמה - מחסד דקדושה, **אולת** - מחסד דקליפה.

תמורת עושר - מגבורה דקדושה, **עוני** - מגבורה דקליפה.

תמורת זרע - מתפארת דקדושה, **שממה** - מתפארת דקליפה.

תמורת חיים - מנצח דקדושה, **מות** - מנצח דקליפה.

תמורת ממשלה - מהוד דקדושה, **עבדות** - מהוד דקליפה.

תמורת שלום - מיסוד דקדושה, **מלחמה** - מיסוד דקליפה.

תמורת חן - ממלכות דקדושה, **כיעור** - ממלכות דקליפה.

והנה מכח השפעת שבעה ספירות קדושות דאצילות הנה נמשך מהם הנהגה במלכות דאצילות בסוד על **"אבן אחת שבעה עינים"** (זכריה ג, ט), ומשם הם מתלבשים בהארתם בה, והיא בשבעה מלכויות דשבע קצוות דבי"ע אחד בתוך אחד, ומן הארתם יוצאים שבעה כוחות המזלות והמשרתים שלהם אשר הם השולטים ומניעים את ז' כוכבי לכת ומלאכים שבהם בעשיה, ומצד הקדושה הם שבעה אורות ומלאכים קדושים מנהיגים בעולם כי הם מן שורש שבעה מלאכים הרואים פני המלך ומקבלי הנהגותיו להנהיג המציאות.

ומענין זה תבין סוד שם בן מ"ב אותיות שהוא שליט בשבעה ספירות הבנין כל אחד יום ביומו, ובניקודו אז הוא שליט אלא שכולם עוזרים ומשמשים ומסייעים באותו יום באחד השולט והם מקבלים ההנהגה מן ההוי"ה בניקוד אותו ספירה השליט באותו יום, ויוצאת הנהגותיו לפועל ומעשה בכח "מלאכי קודש" המקבלים זיו השפעה זו, ונרמזו שמותם קודש בניקוד אותו ניקוד של ספירה זו השולטת, ועיין בשער רוה"ק (דף ח דפוס ירושלים שנת תער"ב) ובתיקונים (תיקון ע דף קכח).

ולקמן אערוך לפניך שמותם וסידורם ושם בן מ"ב השולט ובניקוד הצריך יעוין לקמן במשנה ז' בזה הפרק כי שם נשלם זה הענין, כי כל אלו המשניות הם ענין אחד אלא שנחלקו למשניות כדי לסייע ההבנה, ועכ"פ הנה כל זה הוא הנהגת הטוב הבא מן הקדושה, אמנם כנגדם הם שבעה מדורי גהינם, שבעה נפילת דצדיק ושבעה ממונים מלאכי חבלה ולהם כמה וכמה משרתים, גם הם שבעה מלאכי שדים השולטים בעשיה ועל כן הוא בחינת עץ הדעת טוב ורע לגודל עירוב שבו, ומצדם נמשך אולת ומות ועבדות וכו' וכל שבעה בורות הנ"ל במשנה, שהם כתמורת הקדושה. גם יש להם כח לעשות שבעה מעלות מצד הטומאה גם כן מענין הטוב שנמסר בידם עבור הבחירה, אמנם כאשר הקדושה שולטת הם ממש להיפך כי גם שיש בכחם לעשות הנ"ל הם אולת וכיעור מות ועבדות ה' יצילנו מהם ומהשפעתם.

ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש לידע סוד קצוות העולם ורוחות המנשבות בהם, כי בכל רוח הנה הוא נמשך מצד ספירה פלונית ויש לו מלאכים וממונים עליהם ומבוארים מעט בספר "רזיאל המלאך" ובספר "ברית מנוחה" ובספר "תפוחי זהב במשכיות כסף" לח"ר מכלוף אמסלם זיע"א וכו'.

ונבוא ללמוד סדרי הספירות השולטות ברוחות העולם במשנה ד' בזה בפרק.

משנה ד

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם:

המאור הגדול

אופן א

פירוש על פי הפשט

שבע כפולות בג"ד כפר"ת - שהם הנהגות כפולת מחסד ודין, וכן הם מקדושה וכן זה לעומת זה שבעה כוחות מס"א הנמשך כל זה מכפילות אותיות בג"ד כפר"ת דגש ורפה רך וחלש קשה וגיבור וכנ"ל במשנה א' פרק ד', והנה הם נמשכים מחג"ת נה"י שהם שבעה קצוות הבנין מהם נמשך הנהגת הרוחות שבו' קצוות.

ואמנם דע שהם נמשכים ונשפעים מכח הנהגת הספירות וכנ"ל והם מתגלגלים מן מערכה למערכה וממדריגה למדריגה בכח קבלתם בהיכלות אלו ההשפעות ומניקים ומשפיעים בעולם, ומבלעדי אלו הרוחות אין עולם יכול לעמוד כמובא בתלמוד (גיטין לח:), באופן ש"היכל הקודש" שהוא בחינת כחב"ד שבעולם העשיה הנה היא כעין מרכבה שהם נמשכים ובאים בו, והוא מתפשט בכוחותיו ובהיכלות העשיה שלו ומשם מתפשטין בכל העולם, כי באמצע חלל העולם הוא נמשך ומכוון כנגד מעלה עד אור יסוד ספירה של עולם שמעלינו, וכן מזה לזה עד אור הקו הנותן חיים לכולם ומסביב הכל מקיף ועוטר וסובב והוא נושא את כולם ונבוא לסדרם ולעורכם לפניך:

מעלה - נצח.

ומטה - הוד.

מזרח - תפארת.

מערב - יסוד (מלכות מקבל ממנו).

צפון - גבורה.

ודרום - חסד.

והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם.

בענין שהם ששה צדדי עולם, והם בחינת ששה צרופי שם יה"ו דהויה שהם שורשים של ו"ק, והם מסוד התפשטות מוחין אמ"ש הם הג"ר בששה קצוות ומלכות, והם סוד בג"ד כפר"ת שבאותיות והיכל הקודש מכוון באמצע, ויש בו כללות כחב"ד שהם קומה שלימה של עשר ספירות, וכמין מרכבה אחת נמשכת מלמעלה בחלל השער של מעלה וממנה נמשכים הצדדים הרוחנים והרוחות הגשמים בהשפעתם, והוא באמצע מכוון ונושא את כולם בכח שפע האל ומזרח לפניו מערב אחריו צפון שמאלו דרום ימינו ומעלה ומטה ובכל אחד צירוף מהנ"ל, וכעין זה:

והם כעין מרכבה למעלה ומשפיעים הרוח והשפע לכל הצדדים ויש נמשכים מהם כוחות ומלאכים וכנ"ל בהקדמה לאלו משניות ועדו לקמן ובאיזה מקומן.

ומענין הנזכר תבין מעט ענין בעלי המעשה שהיו פונים לששה רוחות ומכוונים לכל צד שם הכח דשם, והיו עושים פעולתם והיו מכוונים להמשיך מן כח היחוד ובכוונתם בשם הוי"ה ב"ה ומכוונים היו לכל צד צירוף שם יה"ו והמלאכים המשרתים והיו מוציאים לפועל הפעולה ההיא.

גם מענין זה תבין סוד חכמת בעלי הקמיעות שהיו עושים בחקיקה או בכתיבה על גבי קלף או מתכת וכו', כדמיון מרובע אחד ובכל צדדיו שמות ממונים על אותם צדדים ורוחות, והם משפיעים כל אחד בצד ההוא כולם בכוונה אחת. הנה בכאן נתבאר היסוד, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש.

אופן ב

פירוש בדרך עבודה

ומתוכו יתבאר לנו סוד ב' אורות הנגלים בפרצוף של מעלה, גם מתוכו יתבאר לך סוד כינויים פנים ואחור מעלה ומטה אורך הרחבה ועוד כינויים.

בהקדים סוד ענין התכללות מדת הרחמים במדת הדין שבעבור זה נעשה התכללות הכוחות חסד ודין וג' קווים, וסוד הפרצוף ותיקון שביה"כ שבז' תחתונות, ועל כן הם כפולים בג"ד כפר"ת "דגש ורפוי" שהם ענין אותיות הנזכרות, ואמ"ש הם ג"ר, והתארכות הפרצופים י"ב פרצופים שבאורך שהם סוד י"ב אותיות פשוטות.

ונמצא - תיקון ג' ראשונות שיתפשט שפע אור אין סוף בתוכם ולא ישתברו, ותיקון ז"ת שלא ישתברו, ויהיו כלולים וכפולים מדכר ונוקבא חסדים וגבורות, כי כן מלך השמיני הוא יצא עם בת זוגו, וכמ"ש "**ושם**

אשתו מהיטבאל" (בראשית לו, לט), כלול זכר ונוקבא, כי השבעה מלכים יצאו חסרים מן יחוד דכר ונוקבא, סוד אור יושר ועיגולים הנמשכים מן כח יחוד רישא דא"ק, והם יצאו מן מוחא סתימאה לבד דא"ק שהוא בחינת ס"ג, וחסרים מן אור ע"ב שהוא כח עוז התיקון הגמור ועל כן נשברו, וזה סוד שאמרו "**בת תחילה**" (בבא בתרא קמ"ח.), והם לא התכללו, ובעת התיקון נעשו בעלי חמשה פרצופים בעובי ונעשו פרטות שלהם י"ב פרצופים באורך וכנגדם אמ"ש - בג"ד כפר"ת וי"ב פשוטות - הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק.

והנה בכל פרצוף ופרצוף שלם הנה יש בו ב' בחינות כוחות המתפשטים בו:

הראשון - נקרא **אור החכמה** שהוא אור החיות.

השני - נקרא **אור החסדים** שהוא אור השפעה ואור הדביקות ואור של תיקונים.

וכנגדם בכל פרצוף אנו מוצאים ב' בחינות הארות:

הראשון - ימין ושמאל - **להארת חסדים.**

השני - פנים ואחור - **להארת החכמה.**

וקודם שנבאר ענין נפלא זה נקדים שכאשר האור אינו מלובש בכלי הוא נקרא אור סתם אבל כאשר הוא מלובש בכלי אזי הוא נחלק לב' בחינות מדריגות הארות, והנה כן בחינות פנים ואחור הם בחינות מעלה ומטה, גם נקרא אור החכמה בשם "אורך" הוא ענין של מעלה ומטה.

אמנם אור החסדים הם נקראים "הרחבה", ונקרא אצלנו בשם עובי, ולכן מרומז בו ימין ושמאל, דהיינו שהכל משיג אור חסדים הוא אור של דביקות אור של תיקון הבריאה.

ונבא לבאר סוד ענין הנזכר בדרך עבודה פנימית.

דע שבחינת אור "החכמה" הוא אור החיות, והוא נקרא בחינת השגת התורה ובחינת ידיעה ברורה וגילוי רזי התורה, ולזה צריך שלא יקח לעצמו כי על זה היה הצמצום, ועל זה יש קטרוג "**מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו**" (תהלים ח, ה) ואדרבא תובעים ממנו "**ותחסרהו**" בבחינת "**מעט**" והיה זה בכח מדת אלהים הוא דין ח"ו.

ובדרך משל הנה אם נגלה לאדם אור שמים וחכמת הסוד והיכלות שמים, הנה הוא יכול להיות צדיק עצום מחמת שפע אלוקי כזה ויכול להגיע לשלימותו על ידי זה. אמנם על זה צריך רחמי שמים עצומים שיהיו כל כוונותיו לשם שמים, ולא לצורך עצמו ויכנס ח"ו לעולם הפירוד, אמנם אור חסדים הוא שאדם מוכן ורוצה לתן להשי"ת כל היקר לו ואפילו את נפשו במסירות נפש, והנה על זה אין שום קיטרוג ותמיד הוא יכול להמשיך כוחות מלמעלה כי כוונתו רק לה' בלבד, וכמו שאמר התנא רבי עקיבא זיע"א "**כל ימי הייתי מצטער וגו' מתי יבא לידי ואקיימנו**" (ברכות סא:), ולזה האדם מוכן ליתן כל היקר לו אם נפשו היא רוחנית מוכן ליתן רוחניות נפשו וכמו שנאמר אצל רבי עקיבא זיע"א "**וכל יקר ראתה עינו**" (איוב כח, י) כמובא בדרז"ל (ילקוט שמעוני ישעיה מ"ב רמז תנ"ב).

ויש אנשים הנמצאים במדריגת גשמיות ואצלו אין יקר מגשמיות וליתן גשמיותו לה' זה היותר יקר עבורו, ועכ"פ מוכן ליתן עבור ה' כל מה שיש לו. אמנם חכמה אדם משיג השגות גדולות בגדולת ה' והיכלות ואוצרות מלכים וכו' וכל זה לא עבור עצמו אלא כדי לעשות נחת רוח להשי"ת, והבן והקש כדוגמת זה בעולם העליון הנה בפרצוף שופע בו אור החיות הקדוש ונקרא חכמה, אמנם צריך שילביש עליו אור חסדים, היינו שידע שהכל רק בחסדו ית"ש עליו ואילו מחמת עצמו כלום, וגם הוא מוכן לעשות כל חסד ויקר ממה שמשיג ולא שומר טובתו רק לעצמו.

והנה בכאן אנו יכולים ללמוד סוד אלו הקצוות וצדדי עולם, ונבוא ללמוד דברי קודשו של המשנה בדרך הנזכר בכאן עם שאינו לפי הפשט.

שבע כפולות בג"ד כפר"ת - הם שבעה תחתונות שבפרצוף הקדוש של מעלה אשר הם כפולות כי הם שבעה מן הב"ן ושבעה מן המ"ה חדש והם כפולים וכלולים מדין ורחמים וכנ"ל.

ואזי נגלה בפרצוף אור חכמה ואור חסדים שהוא עליית והתגברות התחתון וחיות ושפע העליון וכנ"ל והלביש החסדים על החכמה, וענין זה נעשה בכח התיקון שנעשה אחרי השבירה, ולשם כך היה עניני השבירה כדי שיעלו הנבראים המוטל עליהם ותיקרא הבריאה על שמם וכנודע, ועל כן הוכרח להיות החסרון כדי שיהיה שמחה במילוי, **ואור החכמה**

הנמשך מן מ"ה החדש הוא המחיה הכל והוא המתקן את **אור חסדים** שבגילגול ראשון הוא שביה"כ, אמנם מהתכללות שלהם נעשה הכל ונעשו הפרצופים כלולים מהם ועל זה אומר המשנה:

מעלה ומטה - והם גם כן נקראים פנים ואחור, וזהו נקרא גם "אורך" שהוא ענין מעלה ומטה ואורך פרצופים האצילות שנתערכו בכל חלל מקום האצילות.

ונעשה יחוד וזיווג **מזרח ומערב** - שהם זו"ן, כי מזרח הוא בחינת צד שמש הוא ז"א ומערב מלכות ר"ת **"רחל מבכה על בניה"** (ירמיהו לא, יד) ר"ת מערב, וכל זה הוא מצד התמשכות אור חכמה מצד התפשטותם של הכוחות באורך [אכן הם נעשים כן מערכה מול מערכה מזרח מול מערב שהם גם כן בחינת ימין ושמאל הנמשך], ומצד חסדים שהוא אור תיקונים ועבודה והוא ענין של "עובי" ונקרא גם "הרחבה" ונרמז בימין ושמאל, **צפון** - שמאל שם **ודרום** - ימין.

והנה כל אלו הבחינות הם מבחינת טיבור ולמטה, כי מן טיבור ולמעלה כולו פנים ומטיבור ולמטה כולו נקרא אחור, כי המלכות שבגוף נקראת טיבור, והוא ענין שאומרת המשנה, **והיכל הקודש** - היא מלכות דגוף, כי כן היכל עולה "אדני" שהיא מלכות הנקראת היכל, והיא במקום הקומה עצמה שהיא בחינת עד הטיבור ונקרא קודש ומשם ולמטה מתאחדים הכוחות וכו', וז"ש והיכל הקודש **מכוון באמצע** - הגוף שהוא בטיבור של הפרצוף, אכן כל הגוף נשען על חלקו התחתון שמן טיבור ולמטה, ובבחינת מה שאמרו במשנה ע"ה **"מן ארכובה ולמעלה"** (חולין ד ו), וז"ש **והוא נושא את כולם.**

ונשלם זה הביאור בדרך עבודה של חסדים ודביקות וחכמת קודש.

אופן ג

בסוד מלכות דאין סוף

ובאמת ענין לשון **והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם** - יש לדרוש בסוד מלכות דאין סוף שבה נעשה ענין הצמצום ומקום חלל פנוי, והיא היכ"ל העולה אדנ"י שהיא מידת מלכות להיות הוא אדון ומלך, על כן גילה כל העולמות והמדריגות שיהיו מקבלים עול מלכותו, היינו מלכות דאין סוף הנזכר, וצריכים התחתונים לעלות ולהחזיר התפשטות אור מלכות דאין סוף שנתפשטו כוחותיה בכל המציאות, ועל ידי העבודה בתורה ומצוות וכו' אנו מחזירים התפשטות כוחה למעלה בסוד אני ואין. ונמצא היא **והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם** - היינו את כל המציאות, ועיין מש"כ בעל הלשם זלה"ה בספר הקדמות ושערים שער הפונה קדים.

משנה ה

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבע ולא שש שבע ולא שמונה בחון בהם וחקור בהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

המאור הגדול

שבע כפולות בג"ד כפרת שבע ולא שש שבע ולא שמונה - סובב והולך כוונת המשנה על אור שבע תחתונות שנרמזו באותיות כפולות בג"ד כפר"ת וכנ"ל במשניות קודמות, הנה הם יונקים כחם מאמא

בינה והנה עם כל זאת הם שבע כנגד שבעת ימי הבנין:

יום ראשון - חסד.

יום שני - גבורה.

יום שלישי - תפארת.

יום רביעי - נצח.

יום חמישי - הוד.

יום שישי - יסוד.

יום שב"ק - מלכות.

והנה הם כוחות מעורבים מחסד, דין, ורחמים, שבעבור זה הם נקראים כפולות והם יצאו מן הבינה, ועל כן נקראת "שדינין מתערין מינה" בעבור הז"ת שיוצאים ממנה, אמנם היא עצמה מכלל הג"ר שהיא חסדים גמורים, ואשר על הז"ת נאמר "**ואת הבנים תקח לך**" (דברים כב, ז) לדרוש בהם ולחקור הנמשך מהם פעולות משתנות יוצאים מאחד הפשוט הוא הכתר וחכמה ובינה הנקראים אמ"ש - ועל הבינה הוא אומר "**שלח תשלח את האם**" (שם) מלדרוש בה ולחקור בה הלא כולא סתים כבקדמתא וכמובא בשער הקדמות הקדמה א' יעו"ש.

אמנם על הז"ת ועל עלילות משונות היוצאים מהם הוא אומר: **בחון בהם** - בסוד חכמת הבחינה שנתבאר בכל סעיפי זו החכמה, גם ראה איך אור הבינה מתפשט ובא בהם שהוא מלשון הבחן ימי יצירת הוולד שבבינה.

וחקור בהם - בכל מעשי העולם שהכל נמשך ובא מן דרך השפעתם, ומזיווגם גם נעשה בהם כללות מדת הרחמים בדין בעולם התיקון בגילוי שם מ"ה החדש, וזה נרמז בתיבת "בהם" אותיות במ"ה, הוא אור החדש העושה הכלילות והזיווג והמיתוק, משא"כ בנקודים שיצאו מן הבינה כולם עומדים זה תחת זה בלא כלילות וזיווג, ועל כן הוא אומר שהם שבעה ולא שמונה, כי אז היו כלולים בה ונקראו על שמה, והנה המלכות הנקראת דבר היא חלק מן ז' תחתונות וז"ש:

והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו - מלשון "**דַּבָּר אחד לדור ולא שני דַּבָּרִים לדור**" (סנהדרין ח.), הוא מלך שברא עולמו בעשר ספירות ג"ר אמ"ש נעלמים בסוד רצון, הוא אור כתר עליון וחכמה ובינה נעלמים, והגם שאמא היא מניקה לבנים היא אינה עולה בחשבונם, והם שבע בג"ד כפר"ת בזיווגים היוצאים מהם, כי גם הג"ר אמ"ש אין ספק שנותנים כוחם בז"ת כי הכל יוצא מהם אמנם עצמותם נשאר נעלם, ואלו השבעה הם שבע ולא שמונה על כן גם המלכות לא נפרדת מהם כשם שהדעת הוא הונח במקום הכתר עכ"ז הם שבע ולא שמונה והמלכות מקבלת מהם, ואתה צריך להחזיר ולהעמיד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו.

משנה ו

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש זכר ונקבה:

המאור הגדול

ביאור בדרך הסוד (עם שאינו על פי פשוט עכ"ז תקנות גדולות מזכרו בו) **ומתוכם ביאור משנת קודש מחכמת קודש הקבלה הקדושה שלנו, ועל הדרך יבאר גם משנה ז'.**

שבע כפולות בג"ד כפר'ת - שבאותיות מתוך כ"ב אותיות וכנודע סדר חלוקתם, אמ"ש בג"ר אריך ואבא ואמא, ואלו ז' כפולות בז"א וי"ב פשוטות בנוקבא.

והנה הם מצד התכללות כוחות חסדים וגבורות הנקרא יחד דעת שהוא כלליות אור הג"ר וכללות אור הו"ק. וחסד, גבורה, תפארת, נצח, והוד, ויסוד, הם

שבעה כפולות מצד התכללות מצד הרחמים ומדת הדין ונעשו חמשה חסדים וחמשה גבורות ומתכללים ביסוד שהוא המשך אור קו הדעת קו אמצעי, ונקרא "כל" על שם כללותם בו, וכן הם מתפשטין במלכות היא כללות דכללות.

אמנם דע שענין כח זה של התכללות כח הדין וכח החסד יחד לעשות יחוד הכוחות והרכבת כל המציאות הנעשה בעולם התיקון אחר שנתבררו מן ה"תוהו" ונעשה בירור שבעה מלכין קדמאין שהם לערך נוקבא, והם שבעה מצד ב"ן, ואור התיקון המשיך כנגדם שבעה קיימין הנקראים "דכורא" מצד המ"ה שהוא המלך השמיני, ושבעה כלולים בו כי הם מחלקן והוא עודף על כולם, ונעשו שבע כוחות כפולות ואזי נעשה כח העוביות שבעה מרכבה לכח הזכות והחסד הטוב המתקן שבעה, ואם כן הם שבע כפולות [והם כמו בג"ד כפר"ת מלשון בגד מלבוש הוא בגד, כפורת של הארון כאומר שנעשה מלבוש תיקון רוצה לומר מלבוש כדי שיוכלו להשיג האור הטוב ההוא] ואשר כנגדם באותיות הם בג"ד כפר"ת.

והם מתכללים בספירת היסוד והוא מעבירם למלכות ומתקנם ומקשטם אליה, והוא ענין המשכת אור חדש ממצח דא"ק מזיווג חכמה ובינה ע"ב וס"ג שלו, ונגלה אור מ"ה החדש לתקן השבירה, בסוד חיצוניות ממצח דא"ק הנמשך מכח יסוד של א"ק העליון ממנו, כי נצח הוד יסוד דא"ק סתימאה מלובשים הארתם בחכמה בינה דעת דא"ק הקדוש הנורא והנפלא המבריח בכל החלל הפנוי וכו' ונמשך מהנ"ל, והוא בחינת שבעה אורות בדרך כלל של התיקון לבחינת ב"ן שמטיבור שלו ולמטה שהיא נוקבא ושביעית, ושבעה מלכים קדמאין דמיתו שיצאו ממנו, ונמצא הם שבעה מול שבעה. גם עוד נמשך ונגלה בפנימיותו של א"ק אור מ"ה החדש ונגלה בו מן יחוד חו"ב ע"ב וס"ג הנ"ל, ונמשך ועובר דרך כל קומתו ובוקע הפרסא שבמעי דא"ק ומגיע לספירת יסוד דא"ק, ונגלה משם בסוד אור מ"ה החדש וכמובא בכוונת הסליחות (סידור כרב סיר"ח זיע"ח ח"ג דף 20 בכוונת אלפא ביתא עתיק דכורא ד"ס רחמנא אדכר לן קיימיה וגו' יעו"ש).

וז"ל **רחמנא** - יוד הא ואו הא החדש היוצא מיסוד דא"ק ומתגלה במצח הרצון דעתיק **אדכר לן קיימיה** - יסוד דדכורא דאריך אנפין דאברהם גימטריא ח' פעמים אל אל אל אל אל אל אל אל שהם סוד ה' חסדים דמ"ה "**דאברהם רחימא בדיל ויעבר**", יעו"ש עוד המשך דברי האור והפלא של הכוונת הקדושות הנוראות האלה.

ועכ"פ עיניך יראו וליבך יהגה איך סוד תיקון אור מ"ה החדש הנודע בסוד גילוי אור המצח הוא בחיצוניות, וענין הנזכר הוא בסוד פנימיות והם ב' בחינות מדריגות והאורות עם שהם בענין אחד של גילוי אור התיקון.

ומצד זה הם **שבע כפולות** - מלשון הכתוב "שֹׂבַע שמחות את פניך נעמות" (תהלים טז, יא) אל תאמר שבע אלא שבע, שהם בחינת שבעה נהרות הראויות לתת לה (לנשמה) מבית המלך" מלכו של עולם באור פני מלך חיים אור התיקון, פנים דא"ק של מעלה ופנים יסוד של מטה, והם כפולות מצד פנימיות וחיצוניות הנזכר, ואשר הם באותיות **בג"ד כפר"ת** - ונלע"ד שהם רומזים על אור שבמצח הנ"ל הנמשך מזיווג חכמה ובינה ויציאה מצד דעת המזדווג ונשפע בו מכח כתר והם שלש ספירות וכנגדו הם ג' אותיות בג"ד כנגד הג"ר, וד' אותיות כפר"ת כנגד תפארת דא"ק ולמטה שהוא סוף דא"ק ו-כ כתר לאצילות ו-פ יסוד כי הוא פה תחתון.

ואלו האורות הם עשר ספירות שהם בחינות כלים אל האורות, וכ"ב אותיות סודן שהיסוד כוללן הם האורות אל הכלים רזא דא גופא ודא נשמתא.

ועכ"פ זה שאמר **יסוד** - וכנ"ל בסוד משנ"כ "**וחוק בשארו שם**" (ברכת ברית מילה), כי חוק הוא היסוד הנ"ל העושה כל הפעולות כתיש כתישין בנוקבא וז"ש:

יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן - כי הוא המברר והמתקן והעושה כל אלו הפעולות כדי להוציא דבר הוא המלכות מתוקן.

ובעת המיעוט ח"ו הנה עליו נאמר "**ויקמל הנייר והקולמוס**" (פרקי דרבי אליעזר פרק ט) מלשון "**קנה וסוף קמלו**" (ישעיהו יט, ו), כי קנה הוא היסוד, וסוף הוא

המלכות שהיא סופה דכל דרגין, והיא בכאן סוד משל הנייר דלית לה מגרמא כלום והקולמוס הוא היסוד שנותן לה הכל, וכמו הקולמוס שכותב על הנייר כן היסוד הוא כעין כותב האותיות שבו על הנוקבא, כמובא בכוונות ראש השנה, והבן. ומכש"כ בעת התיקון כמה מאיר בה ועושה כל הטוב, ובעת הגאולה כי תבא הנה **"אם יגאלך טוב יגאל"** (רות ג, יג), הוא היסוד "צדיק יסוד עולם" (משלי י, כה) **"אמרו צדיק כי טוב"** (ישעיהו ג, י).

ונאמר בה "והיה בבוקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתך אנכי חי ה' שכבי עד הבוקר" (רות ג, יג), כי אם לא יבא הגאולה וחקיקה מצד יסוד דא"ק הנ"ל יבא מצד א"ק סתימאה, וכן בעת הבריאה כל יסוד עליון בתחתון וכן מזה לזה קולמוס כותב על "ניר חלק" שהוא סוד המשכת קו אור אין סוף ב"ה בתוך החלל מצד יסוד דאין סוף תוך מלכות דאין סוף.

וכן אח"כ על "ניר מחוק" בסוד שביה"כ מצד רשימו העולמות והכוחות שנגלו שם, ובכל זאת נעשה סוד המשכת אור מ"ה החדש הנז"ל ועשה הכל יפה בעיתו **"וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"** (בראשית א, לא) כי לא נוגע החסרון בו ח"ו, אלא בחסרון שהם שורש המקבלים אשר אותם דורש בעל האוצר למלאות אותם תנובה וצדיק חונן ונותן וכו', ועכ"פ הנה זה היסוד בכל בחינה ועולם.

הנה הוא **חקקן** - מן המאציל אל הנאצלים בתוך החלל שנתהווה לאחר הצימצום בסוד מש"כ **"כי חלק ה' עמו"** (דברים לב, ט).

חצבן - כי יצאו בתחילה בסוד עולם העקודים והיו מעורבין שם יחד והוא חצבן כל אחד ואחד בפני עצמה.

צרפן - כי אחר שנחצבו כנ"ל היה הוא מצרפן בכמה מיני צירופים שאין הפה יכול לספר ולדבר ואין האוזן יכולה לשמוע, והיה זה לתכלית בריאתן של כל הברואים עד אין מספר כי כולם נתהוו מצירוף האותיות שהם אורות למעלה וגופות למטה, והרי לך עוד ביאור במאמר המשנה שהם כפולות שהם אורות וכלים נשמות וגופות.

גם עוד **שקלן** - בסוד משקל הגימטריאות הנותן ערך אל הצירופים בין לסטרא דקדושה ובין לסטרא דמסתאבותא רזא דא:

סטרא דמסתאבותא	סטרא דקדושה
מו"ת	תו"ם
גנ"ב	נג"ב
כר"ת	כת"ר
נג"ע	עונ"ג
מניעו"ת	נעימו"ת

וכיוצא באלו עד אין תכלית, והמשל לליטרא של זהב וליטרא עופרת זה לעומת זה, הנה שניהם מיני מתכת, אמנם אין ערך העופרת מגיע לערך הזהב ופשוט.

ואח"כ והמירן - ברזא דאתוון דאתגלגלו למברי עלמא.

והוא ית"ש עשה כל הנז"ל **וצר בהם** - מן בג"ד כפר"ת הנזכרים **שבעה כוכבים בעולם** - בכל פרצוף ועולם ונקרא כן על שם שהאור מתעלם בו, וכן הוא למטה בעולם העשיה ונעשו כוכבים שהם אור מאיר מכח ספירות הבנין שבז"א, והם מתנוצצים בסוד אור ישר ואור חוזר, וכל אחד הוא מערכה בפני עצמה אלא שמערכה של אור חוזר הוא עושה הלבוש לאור ישר כדי שנוכל להשיגו ולקבלו, כי לרוב בהיקות אור ישר אי אפשר לקבלו אם לא בהכאתו על המסך והוא מעלה אור חוזר ומלביש עליו ונעשים כלים ולבושים כדי שיעבור האור את פרוכת המסך ויאיר הפרצוף בעולם שמתחתיו ונעשה זה כעין בזק וכאור חשמל כזה, ואין העין יכולה לראות ולא השכל להבין כח זיו ויופי התלבשות והכאת אור ישר במסך ועליית אור חוזר, והמשיגים ישליכו הדמיון ויעלו אל השכל.

והא לך סדר התפשטות אור ישר ואור חוזר בששה קצוות חג"ת נה"י:

ובחינת אור הנזכר הוא נראה בחיזיון לחכמים כעין זהר הכוכב.

והנה בשורש הרוחני ענין הרקיע והכוכבים שבו, דע שהרקיע הנה בו מלובש יסוד ודעת שהוא ענין קו האמצעי הכולל חסדים וגבורות, שהם ענין הכוכבים והמזלות הקבועים ברקיע, והם מתנוצצים מכח האור חוזר שלהם, ומשם נמשך זוהרם אל המציאות. וענין זה נידון גם בפרטות כל פרצוף, באופן שענין הרקיע הוא שם כינוי כולל חסדים וגבורות והרקיע עושה שלום ביניהם וע"כ נקרא שמים על שם אש ומים שהם חסד וגבורה כנודע. וע"כ רקיע הוא בחינת דעת ומאיר בו חסדים וגבורות והוא רקיע יסוד של עליון ודעת מלובש בו שהוא קו אמצעי, ומאור אלו הם הכוכבים שהם אורות החסדים היוצאים משם ונופלים תוך היסוד דז"א ומכים שם בכח ומתפזרים ונעשים ניצוצין דקין אשר הם סוד הכוכבים המאירים (ע"ח שער ל"ח פ"ג), וזה סוד "ומצדיקי הרבים כוכבים" (דניאל יב, ג), כי מצדיקי רבים שורשם מן היסוד הנקרא צדיק והם מקבלים הארת הכוכבים של אורות החסדים שבתוך היסוד מאירין כמותן (והמזלות הם בחינת נקודות וכן מן הגילולין הנעשין ביסוד בנפילת הגבורות גם הם מלמעלה היסוד דז"ח ומכים שם ונופלים ומתפזרים ונעשין גילולין).

והנה כל אלו הם בחינות אורות דקות של אור ישר ואור חוזר בכל פרצוף, ומהם נעשים צירופי אותיות של כל פרצוף כי נודע היות בכל פרצוף ציור צירוף אותיות אחר עם שאין הוא חסר מן כל האותיות אלא שיש בו צירוף העושה אותו בעל שם מדריגת אותו הפרצוף, וענין זה בעצם היינו צירוף אותיות של כל פרצוף הוא ענין סוד נפלא אשרי הזוכה להבינו, ועיין מזה בספר עמק המלך וכן הוא בדברי הגאון מו"ר רבי שלמה בעל הלש"ם בספר הקדו"ש יעו"ש.

אמנם על פי פשוט הנה בכל פרצוף סדר אותיות שלו שונה זה מזה, כי יש באבג"ד ויש בתשר"ק ויש בא"ת ב"ש ויש באלב"ם ויש בא"ק בכ"ר וכו', וכעין מש"כ הרב שר שלום זלה"ה (סידור הרב היר"ח זיע"ח ח"ג דף 573) וז"ל: **וכשיצאו האותיות מעתיק למוחא סתימאה יצאו בסוד תשר"ק ואתפסק קרומא דעל גבי מוחא ועשו רשימו דאות תיו** עכ"ל, רוצה לומר שהרושם הראשון שנעשה מהאותיות היה אות תיו ואח"כ השאר וע"כ הוא מתחיל מתשר"ק ויעו"ש.

וכן הוא הובא בסידור הרב היר"א זיע"א בכוונת הסליחות ענין י"ב אלפא ביתא בכל פרצוף סדר אחד, בפרצוף פלוני סדר ווידוי באבג"ד ובאחר באתב"ש יעו"ש, כי בכל פרצוף יש בו סדר אותיות כערכו ונקרא על שמו אלא שאין חסר מכולם, וכסדר אבג"ד ותשר"ק הוא הרגיל גם בשם של היותר עליון, כי אז נראה שהכל בא מן השורש העליון המתוקן קודם שיבוא בחילופי חילופין, ועל כן גם שם בכוונת הסליחות לא סדרם הרב שר שלום זלה"ה אלא כסדר הידוע אבג"ד ותשר"ק, אבל לעולם באמת לכל פרצוף יש בו ונקרא בסדר ציור אותיות בפני עצמו, ועל שם זה נקרא בשם "פרצוף" שהוא אותיות "צירוף", ונוסף אות י' שהוא ענין עשר ספירות שבזה הפרצוף, וזה סוד **"כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות"** (ע"פ ברכות נח:), ולפי דרכנו הכוונה לפי סדרי הצירופים שלהם כך תהיה השפעתם של אותם פרצופים ועל כן יהיו דעותיהם שונות ודו"ק.

ועכ"פ מהנזכר יובן מש"כ **יסוד** - כי הנזכר הוא ביסוד שבו נשפעים אלו המאורות לעשות פעולה, והרקיע הוא היסוד שבו קבועים הכוכבים עליונים ותחתונים.

ועכ"פ מן אלו שבעה כוחות נעשים בעולם **שבעה כוכבים בעולם** - בעשיה הם שצ"ם חנכ"ל המבוארים במשנה זו, וברוחני הנז"ל הם כוחות רוחניות וספירות, ולהם מלאכים משמשים שהם שבעה שרי הכוכבים ומלאכים שבעה שבעשיה מול שבעה שביצירה ושבעה כנגדם בבריאה ושבעה באצילות ולמעלה שבעה שבעתיק המתלבשים באריך וכו' ועוד ועוד.

והנה כל המשכת האור והשפע הוא נעשה מכח הנזכר, וכן הוא בכל פרצוף שבאים בז' נקבי גלגלתא שלו שהוא כעין כל השלימות שיש בכל הקומה כולה, הנה הם נמצאים "בראש" שהיא בז' תיקוני הגולגלתא שלו, וכן הוא בכל בחינה ומדריגה אלא שנשתנה שמותם וכינויים לפי אותו הענין, אבל הכלל הוא שווה והם מדריגות הזו"ן הנקראים עולם על שם התעלמות האור בתוכם ונקרא על שמם ונקראו כוכבים וכנ"ל, והם בחינת בג"ד כפר"ת וכנ"ל, והוא ית"ש צר מהם שבעה כוכבים בעולם, **שבעה ימים בשנה, שבעה שערים בנפש זכר ונקבה** - שהם בחינת זו"ן שבכל הפרצופים שהם שבע כפולות חג"ת נהי"ם, שהם לערך נפש ואותיות למה שלמעלה מהם וכנודע מדרוש הדעת יעו"ש, וז' תיקוני גולגלתא באמת הם נמצאים בכל ספירה וספירה, אלא שמה שנתבאר שכן הוא נעשה בכלליות דע שמן הכלל צריך אתה להקיש לפרט ולפרטי פרטות, וז"ש:

שבעה ימים בשנה - כי שנה עולה כמנין ספירה כי מכח זיווג כוחות הדין והרחמים של עולם התיקון נעשה שבעה תיקונים להמשכת האור, ומכח זה נעשה שבעה שערים בגלגלתא כדי שיומשך האור בסדר תיקון, והם בז' נקבי הראש אות ב' - אוזן ימין חכמה, אות א' - אוזן שמאל בינה, תרי עינין הם חסד וגבורה, נצח והוד הם שתי נקבי החוטם, והדעת הוא אור ונשמת התפארת כנודע, והוא כנגד צורת החוטם המכריע בין ב' עינין, והעושה קו בין ב' אודנין, והמשפיע ברוחו לפה בסוד הדבור בבחינת מש"כ **"מפיו דעת"** וגו' (משלי ב, ו). [וכנודע מדרושי א"ק שב' הבלים יוצאים מב' בחינות אוזנים דרך ב' צדדים ומסתיימים בשבולת הזקן יעו"ש, וכן הוא בהאמור שמב' אוזנים נמשכים אורות והבלים לדעת ולהארותיו שבתפארת העומד ומקבל בקו האמצעי שתחת החוטם.] (אות ת' הוא פה מלכות שבראש, עיי' כ"ז בע"ח שער ענת"א פרק ו) ועליהם הוא אומר **"משגיח מן החלונות"** (שיר השירים ב, ט), שנכנסין ויוצאין בהם החושים מן המוח שהוא מקור הרוחניות הנקרא בכללות נפש על שם **"נפש חיה"** (בראשית א, כד) (חיה הוא בחכמה, חייס כמנין חכם) וממנו בוקעים האורות לחוץ בשבעה תיקוני גלגלתא שבפרצוף, ונמשך זה מן כח יסוד של מעלה הנגלה בפרצוף, כי ביסוד נחקק ונחצב ונצטייר בו ז' אותיות כפולות בג"ד כפר"ת שהם אותיות שנחקקו בו והוא מכללותם דלית ליה מגרמוי כלום, וז"ש במשנה טו **"חיבב השביעי"** שהיא מלכות **"תחת כל השמיים"** הוא יסוד הנקרא כל, תחת השמים הוא ז"א הנקרא שמים וכנודע.

והכל הוא נעשה מכח היפוך הצירופים והמשכת אלו אותיות בג"ד כפר"ת, כי כל הדברים שבכל עולמות נצטיירו באותיות ועל ידי צירופין וחילופין בכל מיני חלופין הן על ידי משקל אותיות או מה שהיה ראש להיות בסוף ומה שהיה בסוף להיות בראש

ועוד כהנה וכהנה, כי הנה יש אותיות קבועות בגלגל ויש אותיות חוזרות ומתגלגלות והם באויר הגלגלים של הספירות, ויש סדר לבריאה ויש סדר הפוך, וסימן לדבר של תמורה בטובה ענג, וברעה נגע, שהם גם ענין שמחה וצער וכו' והם אותם אותיות אלא שנהפכים בסדרם ואז ישתנה גם כן ענינם מרעה לטובה, בענין שאותיות הפנים ואותיות האחור שבגלגל הם אותם אותיות אלא שסדרי אותיות האחור הם הפוכים בסדרם מן סדרי אותיות הפנים, והנה בשורש אלו האותיות הראשונות הם בחינת החותם שמנחתם שלו יצא כל מעשי הבריאה מלמעלה חותם, ונתהפכו כדרך החותם שנהפכו צירופיו, והם עשו מכח שורשם כל מעשי העולם ונמצא שכל המציאות יש לה שורש למעלה.

ונבא לדרוש על פי הנזכר סוד ב' פרצופים שהם חג"ת ונה"י שבז"א שהם תיקון פרצוף הימים והזמנים.

הנה אנו רואים שכל אלו המערכות שנתבארו בזו המשנה הנה הם בסוד "שבע" כי הם **שבע כפולות, שבע כוכבים, שבע ימים בשנה** - שהם שבע מועדים ורגלים שנקראים שבע ימים והם נפזרים בכל השנה, והם: ראש השנה יום הכיפורים סוכות פסח ושבועות חנוכה ופורים, והם תיקון פרצוף הזמנים שגם הם בזו"ן ועל כן הם **שבע כפולות** - שהם תיקון פרצוף הימים ופרצוף הזמנים ששניהם הם בזו"ן אשר הם בחינתן **בג"ד כפר"ת.**

והענין בהקדים שהנה סדרי המרכבה והמערכות של מעלה נסדרו בענין שיהיה האדם פועל בהם ומתקן המציאות על ידם, ונמשך ענין זה גם מפני היות מעשי האדם גרמו שינוי סדרי המערכות למעלה גם כן, כי הנה בעת ראשון יצא המציאות בסוד עשרה ספירות נכללו בארבעה שהם: חסד יום ראשון, גבורה יום שני, תפארת יום שלישי ויום רביעי, היא הלבנה ומלכות רגל רביעי, כי נבראו המאורות הראשונים, והיה צריך להיות אז יום שבת, ונשלם המרכבה בסוד ארבעה רגלים לשולחן, ונקרא סדר זה חג"ת נה"י כי נה"י נכללו בחג"ת, ומלכות שבדעת קרבה אל ג' קווי עולם ותשלם המלאכה, אלא שבעוונות לא זכינו ונעשה אז ענין קטרוג המלכות, **"אי אפשר לב' מלכים וכו'"** (חולין ס:), ונתמעט כוחה וירדה אז למקום הנה"י ונעשית מקבלת מהם, ונגלה אז סדר תיקון פרצוף אחר בז"א הנקרא חג"ת נה"י דנה"י, כי כל מציאות זו הקומה היא בתיקון הנה"י, ונגלה אז יום רביעי וחמישי ושישי ותבוא שבת. וזה סוד **"אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים"** (שבת קיח:), כי שבת ראשונה היה לה להיות ביום רביעי ושבת שניה ביום שביעי וכו'.

ועכ"פ הנה ביום השישי נברא אדם הראשון ע"ה, והנה ענין קטרוג הירח גרמא לאבינו הראשון ע"ה שיהיה אובד בצדקו, ונכשל בסיגי המלכים דמיתו שהוא עץ הדעת, ומחמת העוון לא שימשה המלכות ונדחה זיווגה עד זמן הנקרא אצלנו חג שמיני עצרת, ומענין זה אנו עושים חגים ומועדים עבור תיקון פרצוף הזמנים שהוא חג"ת נה"י דנה"י. והנה שניהם הם פרצופים בז"א קדישין, והראשון נקרא פרצוף הימים שהוא חג"ת נה"י דחג"ת ותיקונו יום יום בתפילות ובמצוות וכו', ואם לא זוכים נעשה התיקון ע"י יסורים רח"ל, ותיקון זה נעשה בעצם חיות האדם גם כן, ובעצם מציאות היום עצמו, והם כלל שנים חודשים שבועות וימים, ונקרא תיקון זה בשם בירור וזיכוך ז' ימי בראשית והם עולים עשר למאה שנים, וממאה למאה לאלף שנים, ומאלף לאלף עד שיתא אלפי שנים, וכמו כן נעשה בסדר תיקון פרצוף הזמנים וסדר תחילתם הוא מיום ד' דמעשה בראשית, שאז התחילו לשמש המאורות, והם עולים מיום ליום ומשבוע לשבוע ומשבוע לחודש ומחודש לשנה ומשנה לשמיטה ומשמיטה ליובל ומיובל ליובל עד המאציל העליון.

וסדר תיקון ב' אלו המערכות באמת נעשה בכל יום ויום ובכל תפילה ומצווה, כי שניהם בז"א, ועל כן אין לך יום שאינו כולל מכל המועדים והחגים בבחינתו הפנימית. וענין זה נפרט לכמה וכמה ואין זה מקומן, אלא שעל פי זה תוכל להבין ביאור המשנה הנזכר איך הוא נדרש בכל יום ויום ובכל פרצוף ופרצוף בפני עצמו, ומובן. אמנם דע שאין דומה תיקון פרצוף הזמנים הנעשה בכל יום ויום לתיקון הנעשה בחגים ובמועדים בסדר זה: חג הפסח בחסד זרוע ימין, ראש השנה וימים נוראים בגבורה זרוע שמאל, שבועות בתפארת, פורים בנצח, חנוכה בהוד, ט"ו באב

ביסוד (עטרת היסוד ע"ו בשבע), **גם ראש חודש הוא שם** (ויש בזה כמה שמועות ולא עת האסף המקנה). **ומשל הדבר למעיין הנוטף טיפין טיפין** (היינו בכל יום ויום), **והיו צמאים למים היינו לתיקון, וארובות השמים נפתחו** (היינו בא חג ומועד ונפתח המבוע עליון) **והיו "מעיינות אזי יזובון ופדויי ה'** (הם הנינוצות) **ישובון, ומי ישע ישאבון** (הם המ"ד שיבואו עליהם ויחייו אותם), **והצרה** (היא הגלות) **נשכחה"** (פיוע במוצאי יום מנוחה), **היינו נתקן הבירור ונתבטל העיכוב לזווג של מעלה.**

ועכ"פ הנה ב' פרצופין אלו הם סוד היות בג"ד כפר"ת כפולים וז"ש:

וצר בהם - מלשון "צרור המור" (שיר השירים א, יג) **כי הוא צר בשבע הנ"ל שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש זכר - שהוא סוד פרצוף הימים שהוא חג"ת רוח שהוא לערך זכר וכדוגמתו הם שבעה שערים בנפש וז"ש:**

ונקבה - הוא פרצוף נה"י ונפש פרצוף הזמנים שבכל אחד מהם נעשה תיקון פרצוף גולגלתא שהיא המשכת השפע בנחת ובשיקול שנעשה בעולם התיקון ונשלם המשנה היקרה הזו וביאור שלה בדרך סוד.

משנה ז

שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

המאור הגדול

גם ניתבאר במשנה זו הקדמת האותיות וזמן ממשלת הכוכבים ומעלתם ועוד כמה

בהקדים דברי הזהר חדש במדרש רות (דף עו) שהנה נודע היות לעולם שבעה עמודים וכנודע מדרז"ל (חגיגה יב:), וכמו שכתוב **"חצבה עמודיה שבעה"** (משלי ט, א), והם יסוד וקיום העולם, ועוד כתיב **"עמודיה יתפלצון"** (איוב ט, ו) והם שבעה ספירות חג"ת נהי"ם, והם נשענים על יסוד צדיק וכמ"ש **"וצדיק יסוד עולם"** (משלי י, כה) כי הוא יסוד שהכל עומד עליו, וז"ש במשנה ו' דזה הפרק **"שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד"** כי הם נשענים על יסוד הנ"ל.

והנה כנגד הם שבעה רקיעים ושבעה כוכבים הם רצים ושבים בהם ברקיע, ושבעה ארצות ושבעה ימים ושבעה תהומות בארץ, וכולם תלויים במה שכתוב **"הבונה בשמים מעלותיו"** (עמוס ט, ו) שהם שבעה ספירות, והם מעלות גדולות שהם עמודים חקוקים בשמו הגדול הנקראים חג"ת נהי"מ שהם השמים העליונים שהם ז"א, והנה שבע ארצות קדושות יש שהם חג"ת נהי"מ דמלכות הם מזדווגות עמהן עם ז' ספירות חג"ת נהי"מ בזו"ן ואין בהם פירוד.

וזה סוד מש"כ **"ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"** (בראשית א, ה), כי ערב הוא סוד מלכות ובוקר הוא סוד ז"א, וכשהם מתחברים הוא יום אחד, וכן הוא בכל ששת ימי בראשית וכמו שכתוב **"ויהי ערב ויהי בקר יום שני"** (שם ה, ח) **"יום שלישי"** וכו', והם שבעה עמודים חקוקים במלכות ותלויים בשמים שהוא ז"א, והם סוד י"ב שבטי יה התלויים במדת יעקב שהוא ז"א הנקרא שמים, כי י"ב שבטים שבמלכות הם כנגד י"ב צירופי הוי"ה שבז"א, ויש עוד בזה ולקמן אביאנו מפני קוצר הזמן עכשיו עם שכאן הוא מקומו אך מה אעשה ואין שעתי שעה בעונות אכן הוא ית"ש רופא כל בשר ומפליא לעשות ומבלעדי זה אי אפשר לנו להתקיים ולעמוד לפניך אפילו שעה אחת, ועל זאת נברך ונהלל כל הנשמה תהלל יה הללויה וברוך ה' לעולם, ע"כ ההקדמה.

שבעה כוכבים בעולם העשיה, אכן כן הוא בכל עולם אלא שנקרא בשם כוכבים על שם מושאל שבעשיה, ובאמת הם כוחות רוחניים ספירים, כי דרך

משל באצילות הם שבעה ספירות תחתונות דאצילות, ובאריך אנפין הם **"שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ"** (זכריה ד, י) שבעה תחתונות דעתיק המתלבשים בו באריך וכנודע, ועל אור זיו שלהם מונהגים האצילות, וכן מהארת ז' ספירות דמלכות דאצילות בבריאה ויצירה וכו' מונהג המציאות שם ויש להם כוחות ומלאכים וממונים וכנודע, והם בחינות שבעה כוכבים אחרים אלא שהכלל שבכולם שווה, והנה בעשיה אלו הן סידורם: **שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה.**

וכנגדם הם שבעה ספירות קדושות שהם חג"ת נהי"ם שעל ידם מתנהגים כל העולמות, וכנגדם הם שבעה ספרים בתורה, וכנגדם שבעה היכלות הקודש, וכנגדם שבעה שחקים, וכנגדם הם עוד שבעה הכוכבים הנזכרים שהם שצ"ם חנכ"ל, ולהם שבעה מלאכים המשרתים את פני המלך, והם השולטים בשבעה ימות השבוע, וכנגדם הם שבעה צדיקים שבעה כורתי ברית : אברהם יצחק יעקב משה אהרון פנחס ודוד זיע"א. ואלו המערכות הם בספירות, ובעולמות פנימיות וחיצוניות, ואלו הצדיקים הם כלל קומת נשמות ישראל שבעבורם העולם נבנה ונתייסד.

והם שליטים כל אחד בפני עצמו **שבעת ימי השבוע-** וכולם עוזרים ונכנסים תחת מלכותו של הכוכב השולט בשעה ראשונה של יום, והוא השליט והמושל וכולם עוזרים עימו וכמבואר בסמוך מעט וסדרם ושעות מלכותם והמלאכים שעליהם וכו', והם משפיעים בכוחם הרוחני של הספירות כי הם שבע בשבע מוצקות מהשפעתם של הספירות, ובשם שבעה נמשך הנהגת שבעה כוכבים, ואלו הכוכבים בשמותם וכנגדם הם שבעה שערים בנפש כי הם משפיעים במציאות הן זכר והן נקבה, ומהם שערים בגולגלת הרומז להשפעת כוחות הנפש מן שבעה שערי הגולגלת הם שתי עינים שתי אוזנים שני נקבי האף והפה, וז"ש:

שבעה ימים בשנה - מלבד פשוטו דע שכינוי "ימים" הוא שערים, וכמו שאתה אומר שבעה שערים בשנה, ועל שם סידורם שבעה חג"ת נה"י ומאירים ביום ונקראו ימים, ועל דרך סוד שנה עולה כמנין ספירה, ובא ללמד שיש שבע שערים שהיא בינה הנקראת ע' רבתי היא משפיעה בכל ספירה וכמובא בכוונת קריאת שמע יעו"ש ומכחם נמשכו.

ועכ"פ הנה אלו **שבעה ימי השבוע** - וכן גם **שבעה שערים בנפש זכר ונקבה** - הן בחושים עצמם והן בשבעה נקבי גולגלתא שבראש זכר ונקיבה ואלו הם: **שתי עינים, שני אוזנים, האף והפה.**

וסוד ענין זה מלבד פשוטו של ענין הוא בא לספר סוד המשכת השפע מכח פרצוף של מעלה והמשכת האור משתי עינים ומשני אוזניים והאף והפה שהם חג"ת נה"י שבגלגלתא של העליון.

והוא עצמו סוד גילוי שם פרצוף, שהוא שלימות הקומה ההיא הנראית בפנים מאירות שהוא הפרצוף ההוא ב' עיניים חכמה ובינה, ב' אוזניים חסד גבורה, וחוטם הוא מכריע בין ב' עיניים והוא דעת, וגם הוא כמו הגוף שבגולגולת, ועל כן הוא תפארת, וזה סוד שיש בו ב' נקבים בסוד המובא בזוה"ק יעקב בתפארת משה בדעת (תיקוני הזוהר תיקון י"ג ועיין עוד כמה דברים נעימים בספר פרדס רימונים להרמ"ק הקדוש זיע"א פ"א שער א' יעו"ש). **ועל** כן הם נמנים לבחינה אחת ב' שפתיים נצח והוד, לשון יסוד, פה מלכות, וגלגלתא הוא כתר. ונמצא אתה למד שלימות עשר ספירות בפרצוף ההוא אלא שנגלו הו"ק, והג"ר נעלמים שהם בשורשי המוחין שבכתר ההוא והם ג"ר נעלמות, והנ"ל הם לערך חג"ת אליהם וכנודע זה.

ונבוא לבאר כמה ענינים הנצרכים לאלו הידיעות והחכמות ובאמת הוא ענין היוצא מן כל אלו המשניות שנתבארו לעיל בזה הפרק יעו"ש, והם שמות הויה בניקוד חג"ת נה"י, ומלאכים היוצאים מן הניקוד שם מ"ב כל אחד ביומו, ויש גם להם שמות מלאכים וממונים המוציאים לכח ולפועל שם מ"ב, כמובא בספר שורשי השמות להרמ"ז זיע"א יעו"ש.

דע שיש שבעה שמות מלאכים המשרתים פני האדון ה' והם שולטים כל אחד ביומו ושאר המלאכים תחת ידו ונשמעים לו, ועל כן הראשון השליט הוא העיקר, וכן כל יום ביומו. ולהם תחת ידם עוד כמה מלאכים והם המוציאים פקודת העליונים לאלו המלאכים שבעה, והם מעבירים הפקודה לאלו המלאכים שתחתיהם והם ארבעה במספר, ובכל

מדרגה יורד כוחו ומעלתו ונעשה כוחו ומהותו כערך וכדוגמת המקום והמדריגה ההיא עד הרביעי שכוחו הוא נעשה ממוצע בין כח מלאך לבין מדריגת שרי המלכים הגדולים של שבעה מלכי שדין, בענין שסוף מדריגת המלאך הוא מוציא הפקודה לשבעת מלכי השדים, ועל כן הם עליונים ותחתם הם כמה וכמה מערכות עד הממונים התחתונים, ונקראים גם בשם מלאכים ואינם מלאכים ממש, אלא נקראים מלאכים על שם מלאכתם כי הם עושים כל המלאכות שבעולם הזה תחת רשות מלכי עולם העשיה ונקראו על שמם, ואין הם מזיקים דווקא אלא ממונים ופקידים לבד.

והנה אנא עבדא ערכתי לפניך שמות המלאכים שבכל יום והממונים על שבעת כוכבי לכת ועל י"ב מזלות, ולא ערכתי סדרם ונקודתם ומשמרתם ושמות הפקידין ושעות ממשלתם, כי היא חכמה עצומה וקשה לבאר על הכתב, וחצי דבר איני רוצה לכתוב והעדפתי החיסור, אבל בס"ד במקום אחר אערוך אותם לפניך בס"ד.

ועתה הא לך סדר דרכי הפעולה וההמשכה שהיו החכמים משתמשים לעניין דבקות ופעולות ושאלות וגורלות וכו', וכמה נתיבים ושערים יש בזה והא לך אחד:

ראשונה ג' שמות הכתובים בתורה "**אהיה אשר אהיה**" (שמות ג, יד) הרמוזים בתלת רישין הסתומים שהם כח"ב (והם בחינת אמ"ש הנזכרים במשנה), ומשם האור בא לשבעת תיקונין שברישא דאריך אנפין, ומשם לאבא לל"ב נתיבות שבחכמה, ומשם לבינה לחמישים שערים שבה, ומשם דרך עמודא דאמצעיתא. והנה בספירת חסד שבו"ק יש ע"ב גשרים והם בחינות מערכות מדריגות השגות אלוקות, אשר בהם מתפשט ונמשך האור האלוקי ממדריגה למדריגה, כשם שאדם עובר מן שפת הנהר האחד לצד השני באמצעות הגשר, וע"כ נקרא בשם זה ומובן.

ועכ"פ נכנס אור השפע הזה באילן החיים הוא עמוד האמצעי שמשם כולם יונקים ומקבלים, ומשם למלכות דאצילות קרקע עולם העליון, ומשם לשם יה אכתריאל יהוה צבאות הוא ראש שר הבריאה, וממנו למטטרון שר הפנים לעולם היצירה, וממנו לסנדלפון הקושר כתרים לרבו הוא שר העשיה, וממנו למזל היום ההוא, ועל מלאכו פלוני שהוא השולט באותו יום, וממנו לראש הכח שבאותו שעה שהוא מלאך השולט באותו השעה וכוכב השולט באותה השעה.

ואז היו עושים החכמים הפעולה ההיא או היו מניחים ידם על תשובת הגורל ההוא, ועיין בשער רוה"ק (דף ח' דפוס ירושלים שנת תער"ב) ובתיקונים (תיקון ע' דף קכח), ועיין עוד בשער היחודים פרק ז' דף ח' יחוד להשגה יעו"ש. ולקמן ערכתי לפניך כל יום איזה מזל שליט, ולך נא אחי וראה בסוף הספר בפתיחה הגדולה לספר יצירה, שם הבאתי איזה שמות נוספים על אלו המובאים כאן, ואלו המלאכים כאן הם מדברי רבינו האר"י ז"ל בשער רוח הקודש, והכל הולך אל מקום אחד, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש.

יום וספירה: יום ראשון - חסד דז"א

שם: יֶהֱוֶהֶ בניקוד סגול

ומלאכים שלו יוצאים מתיבת סגול וניקוד סגול כזה:

סֶמְטֶוֶרְיֶהֶ - גֶזֶרְיֶאֶלֶ - וֶעֶנֶאֶלֶ לֶמֶוֶאֶלֶ

שם מ"ב אבגיתץ

יום וספירה: יום שני - גבורה

שם: יְהֲוֶהֶ בניקוד שב"א

מלאכים בניקוד שבא וניקודם כמותו

שְׁמְעְיְאֶלֶ - בְּרְכְיְאֶלֶ - אְהְנְיְאֶלֶ

שם מ"ב קרע שטן

יום וספירה: יום שלישי - תפארת

שם: יהוה בניקוד חולם

מלאכים בניקוד חולם - וגם יוצאים מתיבת חולם

חניאל להדיאל מחניאל

שם מ"ב נגד יכש

יום וספירה: יום רביעי - נצח

שם: יְהֲוֶהֶ בניקוד חיריק

שמות מלאכים יוצאים מתיבת ובניקוד זה יכ"ל-חר"ק

חִזְקִיאֶלֶ - רְהִטִיאֶלֶ - קְדִשִיאֶלֶ

שם מ"ב בטר צתג

יום וספירה: יום חמישי - הוד

שם: יֱהֱוֶהֶ בניקוד קובוץ

מלאכים בניקוד קובוץ ויוצאים מתיבה זו

שֶׁמֶוֶעֶאֶלֶ - רֶעֶמֶיֶאֶלֶ - קֶנֶיֶאֶלֶ

שם מ"ב - חקב טנע

יום וספירה: יום שישי - יסוד

שם הויה בניקוד מלאפום נקרא שורק כזה: יוּהוּווּהוּ

מלאכים בניקוד שורק וניקודו כזה: שוּמוּשוּיוּאוּלוּ - רוּפוּאוּלוּ - קוּדוּשוּיוּאוּלוּ

יום וספירה: יום שביעי - מלכות

שם יהוה

עוד הא לך כמה הקדמות עם שהם פשוטות וידועות עכ"ז אין בית מדרש ללא חידוש וגם שמעט מעט יצטרף לך ידיעה וחכמת קודש, בענין חכמת האותיות עצמם על מה יורה בחינתם וכן שממשלת הכוכבים ושעת ממשלתם ואותיות המורים על זמן כחם ועוד כמה.

דע שענין **אותיות** בעליונים פירושן **כלים**, וכמו כן הנה האותיות הן כוללות בנין הפרצוף כמו שכ"ב אותיות שבכתב הן כוללות כל החכמות שבעולם, כי ע"י צירופין שיוצאים מאלו הכ"ב אותיות יכולין לבאר כל החכמות שבעולם כן הדבר בענין הכלים של הפרצוף שהכלים ההם מסוגלים לקבל ולהשפיע כל אורותיהם ע"י הזיווגים של הכלים שבהם כי ע"י הזיווגים שבספירות יש להם כמו דמיון עם הצירופים של האלפא ביתא.

ונמצא אתה למד סתום מן המפורש שענין חיבור וזיווג האותיות אות מזה ואות מזה בהברתן ויציאתן מן הבל הפה ובכוונה ובמחשבה ועומק הלב הנכון, הוא ממשיך אור הפלא אל הכלים אל המעשה והפעולה שהיו החכמים רוצים לעשות.

ונעשה זה מכח אור האלוקות המלובש בלב איש הישראלי, הה"ד **"צור לבבי"** (תהלים עג, כו) וכתיב **"אין צור כאלהינו"** (שמואל א ב, ב), ובנקודה שבלב שם מלובש אור האלוקות בלב, והוא העושה בחינת חלל ומקום פנוי להמשיך בתוכו הפעולה והציור ההוא כי **"בינה ליבא"** כתוב (פתח אליהו, הקדמה לתיקוני זוהר), והיא ניקוד צירי על שם ציור הוולד ונקראת כך על שם כח הציור ועל כן משם נמשך כח העושה הפעולה ההיא.

בענין שאם תרצה חכמה תעשה הנזכר באותיות חכמה בניקוד הויה בפתח שהוא ניקוד חכמה , ואם תהיה צריך להצלה תכוין בניקוד תיבת הצלה וכו', וזה תעשה בשם הויה ב"ה ותכוין במילוי שלו ובעזרת ה' תעשה ותצליח, וכן תוכל לעשות בשם ע"ב עצמו דיודין לגלגל עימו האותיות שתרצה (עיין ספר הליקועים לרמד"ו דף תרכ"א).

ובפרט בשם בן ע"ב אותיות היוצא מן פסוק **ויסע ויבא ויט** (שמות יד יט, כא) ובאמת יש בזה כמה דרכים ורזים והמשכילים יבינו.

וכדי לשמח לבך הטוב הא לך בענין זה דבר נחמד מה שמצאתי אצלי כתוב באיזה עלה וזה מה שכתוב: והנה בסמוך זימן לי ה' ב"ה לראות בענין זה מש"כ הגה"ק ריח טוב זיע"א בספר בן יהוידע על מסכת סנהדרין דף סז הנזכר בשם ספר שבט מישראל שהביא כמה וכמה וזה תמצית דברי קודשו:

הנה הובא בילקוט הראובני (פרשת בראשית) שהיה בן סירא עושה גולם על ידי צירופי אותיות א"ב ובא ירמיה הנביא ע"ה והוכיחו והשיב לו בן סירא כבר נברא מה אעשה אמר לו ירמיה ע"ה תן דעתך לכוין כל הצרופים שעשית לאחור בסדר תשר"ק ואז יחזור לעפרו וכן עשה. נמצא אם יהיו החכמים בוראים איזה בריה על ידי צירופי אותיות אם יחזור ויצרף אותם הצרופים לאחור דרך תשר"ק ישוב אותו נברא לעפרו.

ומאחר ואתא לידן הא לך קיבוץ זעיר כמה הקדמות בחכמת אותיות אולי תמצא נחת וטוב.

דע שהאותיות הם כמו הכלי והברת הנקודות הוא סוד החיות הנמשך אל הכלים והמניע אותם ומהכלים יתנועע כל המציאות והכל בכח המאציל העליון.

גם דע שהנה יש באותיות מהם בבחינת משפיע ונקראו בשם זכר ויש מהם מקבלים ונקראו בבחינת נקבה, ויש שהם מורים על בחינות מעורבות מהם והם בבחינת טומטום ואנדרוגינוס וזה סידורים:

אותיות שהם בבחינת מדריגות **זכרים**, היינו שהם בבחינת כח המשפיע - **אגו"ז ילנס"ק**.

אותיות נקבות, היינו שהם בבחינת כוחות הכלים המקבלים האור והשפע - **בדהח"ט כמעפ"צ.**

ואותיות בבחינת **טומטום** או **אנדרוגינוס**, שהם כוחות שיש בהם גם בחינת זכר וגם נקבה היינו גם משפיע וגם מקבל ונקרא אנדרוגינוס, או אותיות שנעלם בחינתם וכחם והם בבחינת טומטום שאינו מדבר ואינו שומע ואין אני יודע אם הוא כך בבריאתו או שהוא זכר או שהוא נקבה או שניהם, ועל כן נקרא בשם כינוי זה - **רש"ת.**

ועכשיו ראתה עיני מה שכתב הרב הקדוש חקל תפוחין קדישין רבינו שלום שבזי זיע"א בספר חמדת ימים פ' תזריע בענין הנזכר, ומקורו בזוהר החדש, וזה לשונו: **אג"ו זטיל"ן ע"ף אתוון דוכרי, בד"ה חכ"מ קס"ר תצ"ש אתוון נוקבין עכ"ל.**

גם דע שנחלקים האותיות למדריגות יסודות אש, מים, רוח, ובחינת עפר המקבל השפעת אש, מים, רוח (עיין מדרש תלפיות ענף אותיות ובספר מאור ושמש בשם ספר מאורי אור ובספר שרשי השמות), ועל כן דע שאם תראה איזה אות שאנו מכנים אותה בשם עפר הוא לערך מה שלמעלה ממנו ונבוא לערוך אותם לפניך:

	שמש	צדק	מאדים	טלה	שור	תאומים	סרטן	אריה	בתולה	חמה
זכר	נקבה	זכר	נקבה	נקבה	זכר	זכר	נקבה	נקבה	זכר	נקבה
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אש	עפר	רוח	מים	אש	עפר	רוח	מים	אש	עפר	רוח
מאזניים		עקרב	קשת	גדי	נוגה		דלי	דגים	סכב	לבנה
זכר	נקבה	זכר	זכר	נקבה	נקבה		נקבה	זכר	טומטום ואנדרוגינו	
ל	מ	נ	ס	ע	פ		צ	ק	ר ש ת	
מים	אש	עפר	רוח	מים	אש		עפר	רוח		

גם דע שנחלקו האותיות כנגד שבעה כוכבי לכת על סדר שצ"מ חנכ"ל ולי"ב אותיות על סדר י"ב מזלות על י"ב חודשים כזה:

אותיות בג"ד כפר"ת הם כנגד ז' כוכבי לכת על סדר כוכבים שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה, כמבואר בפרק ד משנה ה' וכו' עפ"י נוסח רבותינו הגאונים זלה"ה.

שבתאי - ב'

צדק - ג'

מאדים - ד'

חמה - כ'

נוגה - פ'

כוכב - ר'

לבנה - ת'

ועתה אערוך לפניך סדר י"ב פשוטות כנגד י"ב מזלות וי"ב צירופי שם הויה וי"ב כוחות וי"ב חודשים.

י"ב פשוטות	י"ב מזלות	י"ב חודשים	י"ב צירופי שם הויה	י"ב כוחות
ה	טלה	ניסן	יהוה	חיים
ו	שור	אייר	יהוה	עושר
ז	תאומים	סיוון	יוהה	חכמה
ח	סרטן	תמוז	הוהי	חן
ט	אריה	אב	הויה	זרע
י	בתולה	אלול	ההוי	ממשלה
ל	מאזניים	תשרי	והיה	מוות
נ	עקרב	חשוון	וההי	עניות
ס	קשת	כסליו	ויהה	טיפשות
ע	גדי	טבת	היהו	כיעור
צ	דלי	שבט	היוה	עקרות
ק	דגים	אדר	ההיו	עבדות

חילוק סדרי א"ב המורים על שליטת הכוכבים

אות א' - כתר עליון נוגה.

אות ב' - חכמה לבנה.

אות ג' - בינה חמה.

אות ד' - חסד כוכב.

אות ה' - גבורה לבנה.

אות ו' - ת"ת לבנה.

אות ז' - נצח חמה.

אות ח' - הוד לבנה.

אות ט' - יסוד שבתאי.

אות י' - עטרת לבנה.

אות כ' - עטרת לבנה.

אות ל' - בינה שבתאי.

אות מ' - חסד צדק.

אות נ' - בינה לבנה.

אות ס' - עטרת נוגה.

אות ע' - יסוד כוכב.

אות פ' - עטרת צדק.

אות צ' - נצח חמה.

אות ק' - בינה לבנה.

אות ר' - יסוד שבתאי.

אות ש' - בינה כוכב.

אות ת' - גבורה שבתאי.

(ע"כ מספר התמונה המיוחס לרבי נחוניא בן הקנה ורבי ישמעאל כהן גדול)

אמנם יש ספרים ושם נכתב כל זה בנוסח אחר וראיתי להעתיקו לפניך, עם שהוא סותר זה מעט, עכ"ז יש פנים לזה ולזה, ולענ"ד שניהם נכונים אלא זה כדאורחיה וזה כדאורחיה, ולא מצאתי עכשיו העת כדי ליישב השמועות, ובמקום אחר אולי נשיב שניהם. והנה בזה עוד נמצא גם זמן שליטת כח האות, ואיזה יסוד הוא, ואיזה זמן הוא שליט ביום עצמו ובשנה, והיכן הוא מכוון בגוף עצמו וכו', והוא ידיעה נפלאה לכמה דברים, ולמשל, על פי זה יכלו החכמים לידע רפואת מחלת הגוף על איבר פלוני מצד מזלו. וכן הוא נזכר ברשב"א זיע"א (עו"ת הרשב"א ח"א דיני עבודה זרה סי' קסז) שהתיר לעשות קמיע בחקיקה על נחושת במזל אריה בצורת אריה, ולהניחו על הכולייא הימנית לחולי במקום ההוא (ומקורו בספר כ"י לורת י"ב מזלות, קיימברידג' אד. 1741, והמעיין שם יראה שחילוק שליטת המזלות על אבר פלוני הוא רובו ככולו כמובא לפניך בשם ספר הניקוד). והגם שלענין דינא נחלקו הפוסקים אם שרי, וכתב מר"ן הבית יוסף יור"ד סימן קמ"א שגם הרשב"א חזר בו, וכן כתב לאסור הרב הגדול אבא מארי משה זלה"ה בספר מנחת קנאות מכתב ה', אכן עתה לא עת האסף המקנה בביאור סוגיא זו ואני לקצר באתי.

והא לך מש"כ רבי יוסף גיקטליא זלה"ה בספר הניקוד:

אות א' - יסוד **הרוח**, שליט **בוקר**, **רויה** בשנה, וכנגדו בגוף **גויה**.

אות ב' - כוכב **שבתאי** בעולם, **יום השביעי** בשנה, וכנגדו בגוף **פה**.

אות ג' - כוכב **צדק** בעולם, שליט **ביום ראשון**, **קור** בשנה, וכנגדו בגוף **עין ימין**.

אות ד' - כוכב **מאדים** בעולם, **יום שני** בשנה, וכנגדו בגוף **עין שמאל**.

אות ה' - מזל **טלה** בעולם, חודש **ניסן** בשנה, וכנגדו בגוף **כבד**.

אות ו' - מזל **שור** בעולם, חודש **אייר** בשנה, וכנגדו בגוף **מרה**.

אות ז' - מזל **תאומים** בעולם, חודש **סיון** בשנה, וכנגדו בגוף **טחול**.

אות ח'- מזל **סרטן** בעולם, חודש **תמוז** בשנה, וכנגדו בגוף **המסס**.

אות ט' - מזל **אריה** בעולם, חודש **אב** בשנה, וכנגדו בגוף **כוליא ימין**.

אות י' - מזל **בתולה** בעולם, חודש **אלול** בשנה, וכנגדו בגוף **כוליא שמאל**.

אות כ' - כוכב **חמה** בעולם, **יום שלישי** בשנה, וכנגדו בגוף **אף ימין**.

אות ל'- מזל **מאזנים** בעולם, חודש **תשרי** בשנה, וכנגדו בגוף **וושט**.

אות מ' - יסוד **המים** שולט **בערב**, כנגד **קור** בשנה, וכנגדו בגוף **בטן**.

אות נ' - מזל **עקרב** בעולם, חודש **חשוון** בשנה, וכנגדו בגוף **מעיים**.

אות ס' - מזל **קשת** בעולם, חודש **כסליו** בשנה, וכנגדו בגוף **יד ימין**.

אות ע' - מזל **גדי** בעולם, חודש **טבת** בשנה, וכנגדו בגוף **יד שמאל**.

אות פ' - כוכב **נוגה** בעולם, **יום ד'** בשנה, וכנגדו בגוף **אף שמאל**.

אות צ' - מזל **דלי** בעולם, חודש **שבט** בשנה, וכנגדו בגוף **רגל ימין**.

אות ק' - מזל **דגים** בעולם, חודש **אדר** בשנה, וכנגדו בגוף **רגל שמאל**.

אות ר' -כוכב הנקרא **כוכב** בעולם, שליט **ביום חמישי** בשנה, וכנגדו בגוף **אוזן ימין.**

אות ש' - יסוד **האש**, שליט **בצהרים**, כנגד **חום** בשנה, וכנגדו בגוף **ראש.**

אות ת' - כוכב **לבנה** בעולם, שליט **ביום שישי** בשנה, וכנגדו בגוף **אוזן שמאל.**

סדר ממשלתם של כוכבים בשעות הלילה

כדי להרגילך בשעת ממשלתם הא לך סדר חילוק שעתם.

נודע היות היום והלילה מונהגים בסדר עליון וכן על פי מערכת הכוכבים בעשרים וארבע שעות ביממה י"ב ביום י"ב בלילה והגם שיהיה היום או הלילה קצר או ארוך בקיץ או בחורף או באיזה אקלים, עכ"ז לענין הנהגת הכוכבים ומזלות אין נעשה שינוי והבן.

ונבוא להתחיל בסדר השעות והממשלה **בליל ראשון** (סיינו מוצאי שבת):

בשעה ראשונה של תחילת הלילה משמש - כוכב.

בשעה שניה - לבנה.

בשעה שלישית - שבתאי.

בשעה רביעית - צדק.

בשעה חמישית - מאדים.

בשעה שישית - חמה.

בשעה שביעית - נוגה.

בשעה שמינית שוב חוזר ממשלת כוכב.

בשעה תשיעית - לבנה עד **שבשעה הארבע עשרה** נוגה ושוב חוזר חלילה **ובשעה החמשה עשר** כוכב וכן הלאה עד **שבשעה העשרים ואחד** נוגה **ובשעה העשרים ושתיים** שוב חוזר כוכב **ובשעה עשרים ושלוש** לבנה **ובשעה עשרים וארבע** שבתאי ובזה נסתיים יום ראשון.

ועתה **ליל שני** ממשיך סדר הממשלה מהיכן שנסתיים הראשון ונמצא שבשעה הראשונה של ליל שני משמש צדק בשעה שניה של ליל שני משמש מאדים וכן על זה הדרך, עד שבליל חמישי חמה, ובליל שישי לבנה, ובליל שב"ק מתחיל מאדים, וכן חוזר חלילה בכל שבוע ושבוע ליל ראשון מתחיל במזל כוכב וכו' וסוף יום השבת מסיים את השבוע במזל נוגה.

הא לך לוח אחד להקל עליך הסדר וההבנה בסדר ממשלת הכוכבים בלילה.

לילות	שעה א	שעה ב	שעה ג	שעה ד	שעה ה	שעה ו	שעה ז	שעה ח	שעה ט	שעה י	שעה יא	שעה יב
ליל א	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים
ליל ב	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב
ליל ג	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק
ליל ד	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה
ליל ה	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי
ליל ו	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה
ליל ז	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי

ומעתה דע כיון שהיות שבשעה ראשונה של ליל רביעי נבראו המאורות וכמ"ש "**ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטון לממשלת הלילה ואת הכוכבים ויהי ערב ויהי בוקר יום רביעי**" (בראשית א, טז), הנה באותה שעה התחילו המזלות לשמש בעולם, והנה המזל הראשון שהיה משמש בעולם באותה שעה היה שבתאי, והנה כן גם שעת תליית השמש ברקיע היתה גם כן באותה שעה שבתחילת ליל רביעי במזל שבתאי.

כללו של ענין סדר הלילות כצנ"ש חל"ם, וסדר הימים הוא חל"ם כצנ"ש.

ראשי ידיעות בחכמת הכוכבים והמזלות

יום א' שעה א' - ושעה שמינית שולט חמה.

יום ב' שעה א' - ושעה שמינית שולט לבנה.

יום ג' שעה א' - ושעה שמינית שולט מאדים.

יום ד' שעה א' - ושעה שמינית שולט כוכב.

יום ה' שעה א' - ושעה שמינית שולט צדק.

יום ו' שעה א' - ושעה שמינית שולט נוגה.

יום ז' שעה א' - ושעה שמינית שולט שבתאי.

ימים	שעה א	שעה ב	שעה ג	שעה ד	שעה ה	שעה ו	שעה ז	שעה ח	שעה ט	שעה י	שעה יא	שעה יב
יום א	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי
יום ב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה
יום ג	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה
יום ד	כוכב	לבנה	שבתאי	צד'	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים
יום ה	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב
יום ו	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק
יום ז	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה

ודע שהכוכב השולט על השעה הראשונה של היום על אותו הכוכב נקרא אותו היום.

סדר שמות המלאכים השולטים על י"ב מזלות ועל ז' כוכבי לכת וי"ב חודשים

מזלות	מלאכים השולטים על י"ב מזלות	מלאכים השולטים על י"ב מזלות		
		חודשים	נוסח שורשי השמות להרמ"ז	נוסח מפעלות אלוקים
טלה	חסדיאל	ניסן	אוריאל	מיכאל
שור	ברקיאל	אייר	אמריאל	קדמיאל
תאומים	נוריאל	סיון	צפניאל	פדאל
סרטן	רעמיאל	תמוז	טריאל	גבריאל
אריה	סרביאל (נ"א שדריאל) (נ"א שרריאל)	אב	ברקיאל	צדקיאל
בתולה	סריריאל (נ"א שריריאל) (נ"א אדיריאל)	אלול	פניאל	חסדיאל
מאזניים	עניניאל	תשרי	צוריאל	רפאל
עקרב	להתיאל	חשוון	כפריאל	רדיאל
קשת	צדקיאל (נ"א נהקיאל)	כסליו	אדניאל	סטואיה
גדי	גקניאל	טבת	צפיאל	נוריאל
דלי	קנאל	שבט	יריאל	יופיאל
דגים	סרהדיאל (נ"א סוהריאל)	אדר א אדר ב	סומיאל סנדלפון	ענאל

והא לך סדר אחר המובא בספר "כל בו" (פרק קל"ט): ניסן אוריאל, אייר צפניאל, סיון אריאל, תמוז פניאל, אב ברקיאל, אלול רפאל, תשרי צוריאל, מרחשון זכריאל, כסליו אדוניאל, טבת נוריאל, שבט גבריאל, אדר רומיאל, יעו"ש.

והמלאך השולט על כל אלו מלאכי המזלות ועל שבעת כוכבי הלכת ומלאכים שלהם הוא מטטרון שר הפנים הוא ושבעים שמותיו ולהם שבעים כסאות דמארי עלמא, ושם ראשון של מ"ב הובא לעיל (בצירוף מלאכי היום ההוא המובא לעיל העושים בשליחות עולם האצילות), **ועליו** יה אכתריאל יהוה צבאות, והמשך כוחו ודרכו של מטטרון הוא מלאך סנדלפון ושבעים שמות של שם ע"ב היוצאים מג' פסוקים של **ויסע ויבא ויט** (שמות יד, יע- כא) הנודע הם השליטים בו.

גם לאלו מלאכים יש לכל אחת שם הויה בתוך כל אחד מהם אשר הוא מקור החיות של זה המלאך והוא הכח הפועל בו, וזה סוד **"אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו"** (שמות כג, כא), ודי בזה.

הא לך שמות המלאכים השולטים על שבעת כוכבי הלכת, וכמובא בפירוש הר"י הברצלוני לספר יצירה (וכן הביא בעל המשנת חסידים מסכת המלאכים והרקיעים פרק יע, ומקורו בספר רזיאל):

שבתאי - קפציאל, והוא כוכב ארצי ממונה על כל מה שבארץ ותחתיו כל אוצרות שבעולם.

צדק - צדקיאל.

מאדים - סמאל והוא כוכב ארצי וממונה על כל ענייני מלחמה ודמים.

חמה - רפאל.

נוגה - ענאל.

כוכב - מיכאל והוא כוכב ארצי וממונה על ענייני חכמה וכתיבה.

לבנה - גבריאל.

עוד ראיתי לערוך לפניך ראשי ידיעות בחכמת הכוכבים והמזלות.

סדר מלאכתן של הכוכבים

הא לך דברי חכמים בברייתא דמזלות (והובא גם בברייתא דשמואל ובספר סודי רזייא מרבי אלעזר מגרמיזא זצ"ל הובאת הגרש"ו, ובפירושו של ר' שבתאי דונלו זלה"ה לספר יצירה פ"ד ועוד).

שבתי ממונה על העניות ועל המסכנות ועל ההריגה ועל החריבה ועל חולי ומכה הטמונה בגוף ועל המיתה.

צדק ממונה על חיים ועל השלום ועל הטובה ועל השלוה ועל ההשקט ועל התורה ועל השמחה ועל העליזה ועל העושר ועל הכבוד ועל השררה.

מאדים ממונה על הדם ועל החרב ועל הרשע ועל הקטטה ועל המריבות ועל החבורות ועל הפצעים ועל המלחמות ועל השנאה וקנאה ואיבה ותחרות ועל המכות ועל הברזל ועל האש ועל המים ועל המפולת.

נוגה ממונה על החן והחסד והאהבה ועל התאוה ועל החמדה ועל פרייה ועל וולדי אדם ועל וולדי בהמה ועל פירות הארץ ועל פירות האילן.

כוכב ממונה על החכמה ועל החשכל ועל הבינה ועל הדעת ועל המדע לפתוח כל פיתוח ולחשוב כל מחשבות בכל מלאכת אומנות ועל הכתב ועל כל לשון.

חמה ממונה על המאור ועל החשך להבדיל בין היום ובין הלילה למנות בו ימים וחדשים ולעשות בו כל מלאכה לפעול בו כל פעולה ולהלך בו כל הילוך וליגלות בו כל גלות מעיר לעיר וממדינה למדינה.

לבנה ממונה על מפתחי שמים וארץ, וערב הוא לעולם לרעה ולטובה ואף על פי שהן ממונים על הרעה ועל הטובה אין להן רשות לא להטיב ולא להרע מדעת עצמן אלא הכל בקריאה הכל בצווי הכל במאמר יוצר הכל, וכן הוא אומר **"אל תראו מהם כי לא ירעו וגם היטיב אין אותם"** (ירמיהו י, ה).

עד כאן לשון הברייתא דמזלות.

דע כי סרטן עקרב ודגים מריבים עם טלה אריה וקשת. ותאומים מאוזנים ודלי מריבים עם שור בתולה וגדי. וכן האש והמים מריבים זה עם זה, והרוח והעפר גם כן מריבים זה עם זה, וכמובא בפירוש הראב"ד ובפירוש מבעל אוצר ה' פ"ה מ"ב.

והנפקא מינא, לנולדים באותם המזלות וכן למתחילים בעסק נשואים או פרנסה באותו מזל, שיהיו מריבים זה עם זה. וכבר כתב הרמב"ן **"וכסבור אני שאסור לבוא כנגד המזלות"** (כתבי הרמב"ן ח"ב עמ').

עוד דע שהי"ב מזלות ד' מהם נקראים מזלות מתהפכים וד' מהם נקראים מזלות מקיימים וד' מהם שני גופים ר"ל בינונים. כיצד, המזלות ראשי התקופות כגון טלה סרטן מאוזנים גדי שהשמש נכנס בהן בד' תקופות השנה נקראים מזלות מתהפכים, והמזלות השניים להם כגון שור שהוא שני לטלה, אריה שהוא שני לסרטן, עקרב שהוא שני למאוזניים, דלי שהוא שני לגדי, נקראים קיימים. והמזלות השלישיים להם כגון תאומים ובתולה דגים נקראים מזלות בינוניים.

גם צריך לדעת כי בעת שתהיה הלבנה באחד מן המזלות המתהפכים, טוב להתחיל ולעשות כל דבר שירצה האדם שיעשה מהרה, והוא טוב להתחיל ללכת בדרך, והוא רע לעשות כל דבר שיהיה לו קיום ועמידה. ובעת שתהיה הלבנה באחד מן המזלות הקיימים, הוא טוב לעשות כל דבר שיהיה לו קיום ועמידה, והוא רע לעשות כל דבר שיגמר מהרה. ובעת שתהיה הלבנה באחד מן המזלות הבינוניים הם בינונים לעשות כל דבר ודבר.

עוד דע שכל כוכב יש לו שני בתים מלבד השמש והירח, והבית הראשון שבו יצמח הכוכב הוא בעצם הנפש בגוף וכמלך בכסאו. אמנם הבית השני איננו כל כך עצמי, ולזה לא יהיה כל כך חזק הכח בו.

גם עוד נודע היות הי"ב מזלות מתחלקים לד' יסודות אש רוח מים עפר, ולד' רוחות העולם מזרח מערב צפון ודרום (רא"ד פ"ה מ"ב, והובא גם בפירוש הרב סעדיה גאון לספר הפיוטים ומקורו בברייתא דמזלות), **וכנגדם מתחלקים** הכ"ב אותיות, דרך משל לצד מזרח יסוד האש אשר הוא חם ויבש הם אותיות אהטמפש"ן, ועל כל צד מהם שולט שם אחד כמובא בעיגול שלפניך. ומן זה העיגול

תוכל להבין סדר חילוק המזלות והכוכב מאיזה יסוד הם ואיזה יסוד מהד' יסודות הם והאותיות המכוונים כנגדם וכו', ויהיה זה מפתח לכמה ידיעות בענין חכמת הגורלות והמזלות.

הקדמה אחת כוללת לשבע משניות שמן ח' עד י"ד

בהקדים שהוא ית"ש ברא ומנהיג העולמות בעשר ספירות, והם יש בהם עשרה אותיות והם כוללות כל הכ"ב אותיות והם כסדרן מלמעלה למטה, והם אות אחת בכל ספירה (בכללות), והם על סדר אמ"ש הם ג"ר, ובג"ד כפר"ת הם שבע תחתונות, בענין שאות ת' במלכות שהיא אחרונה מבין העשר ואחרונה מבין האותיות.

והנה בפרק ג' משניות ז-ח-ט נתבאר ענין יציאת כוחות ואותיות אמ"ש וכמבואר שם בג' בבות והם סוד שם יה"ו שהם בג"ר, שהם יסודות אל ז' תחתונות, ובכאן פרק ד' משניות ח-ט-י-יא-יב-יג-יד שהם שבע בבות נתבאר ענין יציאת כוחות אותיות שבע כפולות בג"ד כפר"ת, ונקראו כן על שם שיש בהם דין ורחמים, בסוד אור ישר ואור חוזר ובחינת מלכות שבכל אחד מהם, וכבר נתבאר שהם בז"א ובספירת תפארת שהוא בחינת אות ד' מהשבע בג"ד כפר"ת, שהם עצמן נכללו בו י"ב אותיות פשוטות, שהם בחינת י"ב גבולי אלכסון כמבואר במקומו בפרק ה' משנה ז', גם נתבאר במקומו שאלו י"ב פשוטות הם בנוקבא, וזה סוד בנין אחד שהוא מורכב מב' ווין, והנה ב' ווין עולים יב.

ודע שאלו מדריגות שלש - ושבע - וי"ב שהם כ"ב בשם הוי"ה הכל בצירופים כמבואר בפרק א' משנה י' והוא השם שהכל יוצא ממנו.

והנה באלו שבע כפולות נמשך ונשפע כח אור האלוקי להוציא לפועל ולעשות הצירוף לתקן שבע שערים בנפש, שבע כוחות, ושבעה שערים בגולגלתא, שבע כוכבי לכת, שבעה ימים בשבוע, והם סוד שבע ספירות ושבעה מוצקות.

ואל תתפלא על סדרן של כוכבים שלא על פי הסדר הידוע, שהוא לא על פי השימוש שלהם עכשיו אלא מצד הנהגתם העליונה מסטרא דדכיותא כי הם כפולות, ויש לי לבאר זה אך לא עת האסף המקנה ובמק"א נדבר מזה בס"ד וכעת סבר וקבל.

סדר ממשלת הספירות	שבע ימים בשבוע	שבע שערים בנפש ובגולגלת	שבע כוכבי לכת
חסד	יום ראשון	חכמה כנגד עין ימין	לבנה (בחסד ועל כן היא לבנה בגוון לבן)
גבורה	יום שני	עושר כנגד אוזן ימין	מאדים (בגבורה ועל כן הוא אדום)
תפארת	יום שלישי	זרע כנגד נחיר ימין	חמה (בתפארת וגוון שלו צהוב וכו' הנקרא ירוק בתלמוד גוון הזהב)
נצח	יום רביעי	חיים כנגד עין שמאל	נוגה (בנצח מצד הטהור)
הוד	יום חמישי	ממשלה כנגד אוזן שמאל	כוכב (בהוד מצד הטהור)
יסוד	יום שישי	שלום כנגד נחיר שמאל	שבתאי (גוון שלו שחור והוא המלך השחור)
מלכות	יום השביעי	חן כנגד פה בראש	צדק (במלכות, וגוון שלו תכלת דאכלי כולה, גוון מלכות וסימן ומרדכי יצא מלפני המלך וגו' ותכלת מלכות)
		והם שלש מצד ימין שלש מצד שמאל ופה באמצע מכריע	

סדר ממשלת השעות על פי סדרי הספירות

ודע, שכשם שהכוכבים מתגלגלים בכל שעה ושעה, כן הענפים מתגלגלים במקיף, כי כל כח אשר בגלגלים יבא מכח המקיף העליון, ומכח הענפים יבא כח בכוכבים. וערכתי אותם בלוח שלפניך כסדר הספירות, כל שעה ספירה אחת. ולדוגמא ביום ראשון לפי שבשעה ראשונה מושל חמה הנה הוא מקבל מענף התפארת ולכן משם הוא ההתחלה, וחוזר חלילה בסדר בינה וח"גת נה"י.

	שעה א	שעה ב	שעה ג	שעה ד	שעה ה	שעה ו	שעה ז	שעה ח	שעה ט	שעה י	שעה יא	שעה יב
יום א	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה
ליל א	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד
יום ב	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח
ליל ב	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד
יום ג	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד
ליל ג	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח
יום ד	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה
ליל ד	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה
יום ה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד
ליל ה	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת
יום ו	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד
ליל ו	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד
יום ז	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נתח
ליל ז	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה	תפארת	נתח	הוד	יסוד	בינה	חסד	גבורה

ודע, שהכח המושל בשעה ראשונה של יום, בידו כח ממשלת כל שאר הכוחות השולטים באותו יום וחיבור אותיותיו וקרבתו עם המשרתים, וזה סוד מה שאמרו רז"ל **"שמא גרים"** (ברכות ז:), רוצה לומר שם השולט אז הוא הגורם לו מה שיהיה עמו. וכבר ערכתי לפניך לוח י"ב צירופי הויה וקח משם.

ותבין שזה הסדר סובב והולך מאותה שעה שאתה עומד בה וחוזר חלילה, וכמו שבעת שיהיה השר בביתו הנה כוחו יותר מאם היה בדרכים, כמו כן בשם השולט כשהוא בביתו, היינו שעת ממשלתו, הוא שולט יותר, וההפך הוא להפך, בשעת ששונאו בביתו יחריב לו ביתו.

וסוד הענין הביא הרס"ג זלה"ה (פ"ו מ"ב) וז"ל: **זה הכלל בידך אש ועפר שונאים, אש ורוח אוהבים, אש ומים שונאים, עפר ומים אוהבים, עפר ורוח שונאים, אש ואש אוהבים**, עכ"ל והבן זה.

ודע שעיקר כל מרכבה היא ראש תוך סוף, והיו החכמים בודקים איזה יסוד זה ומה גובר בו, וידעו הכל בעזרת יוצר המאורות, ועתה אחי תלמד סתום מהמפורש.

ודע עוד שנחלקו הכוכבים לבחינת זכר ונקבה, והא לך מה שכתב הראב"ד (פ"ג מ"ה) וז"ל: **כשם שיש זכר ונקבה בנפש, כן יש סוד זכר ונקבה בשנה, עד שתמצא שיחסו החוזים ו' מזלות לזכרים ו' מזלות לנקבות... וכנגדם ו' הויות זכרים ו' הויות נקבות, וכן חלקו את ז' כוכבי לכת קצת לזכרים וקצת לנקבה וגו'** יעו"ש המשך דבריו הקדושים, ומקורו בברייתא דמזלות.

וזה סדרם:

כוכבים זכרים: חמה כוכב שבתאי צדק מאדים.

כוכבים נקבות: נוגה ולבנה.

גם דע יסוד י"ב מזלות ומקומם בארבע רוחות העולם:

טלה אריה קשת נבראו מאש והם זכרים ושמושיהן **במזרח.**

שור בתולה גדי נבראו מעפר והם נקבות ושמושיהן **בדרום.**

תאומים מאזנים דגים נבראו מרוח והם זכרים ושמושיהן **במערב.**

סרטן עקרב דלי נבראו ממים והם נקבות ושמושיהן **בצפון.**

והנה כל זה הוא לפי תנועת החג"ת נה"י, והם פועלים מיני פעולות שונות זו מזו. ומזה תבין ענין נתינת כח לאחד או הסרת כוחו ומיעוטו, כי אלו הד' יסודות השונאים זה לזה הם יחסרו הכח וימעטו הכח, והאוהבים הם יוסיפו הכח, כי כפי תנועות האדם העליון כך יתנענע הכח באדם התחתון.

והחכמים שרצו לידע על עניינם ומזלם הוא על פי מה שנמצא בראש אותה שעה ששאלו וכו', המדריגה והספירה השולטת אז מחג"ת נה"י , כי הם י"ב צירופי הויה כנגד י"ב מזלות וי"ב בתים, וכן הם מתנהגים בשעות כפי סדר ממשלת הספירות חג"ת נה"י, על פי הניקוד והשעה וכנ"ל, ועל פיהם ידע אדם כמה יחיה בידיעת השם ההוא, והשם שבא אחריו יורה על ממונו, ואחריו על קרובו, ואחריו על סופו, ואחריו על בטנו (בגו), ואחריו על חוליו, ואחריו על בת זוגו, ואחריו על מיתתו, ואחריו אם יטולטל או ינוח, ואחריו אם ישיג ממשלה, ואחריו על אויביו, ואחריו על הנזק שיעשו לו אויביו.

ודע שאם נולד זכר במזל נקבה או נקבה במזל זכר, דע שלא יחיו וכו', כי שורשם כוחם ומזלם הוא ברע, ה' יצילנו מן השעות הרעות (עיין בספר באר שבע למוהר"ר המלאך רפאל משה אלבאז זצוקלה"ה).

ועתה זימן ה' ב"ה, החונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, הגומל לחייבים טובות ואין טוב אלא תורה, שבא בדעתי דברי רבותינו זיע"א בתלמוד ירושלמי (פסחים ח:) וז"ל: **"לא שימשו המזלות בשנת המבול"** יעו"ש. והיות המזלות מנהיגים המציאות, ע"כ לא שימשו בזמן המבול שאז נחרב כל העולם, כי כל כח מהותם הוא לבנות ולייסד המציאות. והגם שיש מזלות המחריבים וכו', הם חלקים מן הכח המייסד ולא לשם חורבן, ובמקום אחר נבאר בס"ד ענין זה ואשת"ם.

בית שפלות הכוכבים גלותם ונשיאותם

מבואר ברמב"ם (הלכות קדוש החודש פי"ח סי"ג ובפרק י"ב הל"ב) שהיקף הכוכבים שמקיפים את הארץ אין הארץ באמצעם ואין הארץ מרכז שלהם, ולכן יש מקומות ועתים בהיקפם שהם גבוהים ורחוקים מן הארץ, ויש מקומות ועתים שבהם שפלים וקרובים לארץ, יעו"ש. וענין גלותם הוא שהכוכבים הם תחת שלטון מזל אחר, כעין ישראל שבגלותם הם תחת שלטון עם אחר.

והנה נודע שיש מן הכוכבים והמזלות שהם אוהבים זל"ז, ויש שהם שונאים זל"ז, ומהנ"ל תדין כל דבר ודבר על בוריו, כגון החכם שרצה לעשות אהבה בין איש לאשתו ובין חבירו וכו', כי לפי המזל ידעו מה היה העת הנכון לאותו תפלה ופעולה ומעשה. ומאחר ונמצאו כמה חילופי שיטות בענין האמור וכן כמה חילוקי גרסאות, לא רציתי להביאם כולם אבל הנה האחד אתי, לוח אמיתי העולה מכולם, מה שכתב הרב החכם רבי אברהם ברוך מני זצ"ל בן הרב החכם המקובל רבי אליהו מני זלה"ה רבה של חברון, ובא דבריו בספר ברוך אברהם וזה לשונו:

לוח הנשיאות:

שבתאי נשיאותו מאזנים.
צדק נשיאותו סרטן.
מאדים נשיאותו גדי.
חמה נשיאותו טלה.
נוגה נשיאותו דגים.
כוכב נשיאותו בתולה עם שהוא אחד מבתיו.
לבנה נשיאותו שור.

לוח השפלות

והוא יוצא מהשבעיות של הנשיאות:
שבתאי שפלותו טלה.
צדק שפלותו גדי.
מאדים שפלותו סרטן.
חמה שפלותו מאזנים.
נוגה שפלותו בתולה.
כוכב שפלותו דגים.
לבנה שפלותו עקרב.

לוח הגלות

והוא יוצא מהשבעיות של הבתים של כל כוכב:
שבתאי גלותו סרטן ואריה.
צדק גלותו תאומים ובתולה.
מאדים גלותו מאזנים ושור.
חמה גלותו דלי.
נוגה גלותו טלה ועקרב.
כוכב גלותו קשת.
לבנה גלותו גדי.

ע"כ קיצור אלו הידיעות, ונחזור לביאור המשנה.

והנה כלל אלו הענינים משנ"כ **המליך וקשר** וכו' כבר נתבאר לעיל בפרק ג' משניות ז-ח-ט יע"ש להכא ענין המליך וענין קשר וכו', כי קשה לפרט בכל מקום, כי הכלל הוא אחד והענין והמדריגה הוא אחר וכו' כמבואר לפנינו, כי הנ"ל אמ"ש שורשים וג"ר ואלו ז"ת בז"א.

אמנם דע שבענין סדר אלו המערכות כתב רבינו זלה"ה בע"ח שער טנת"א פרק ו' כתב רבנו זלה"ה בג"ד כפר"ת הם בשבעה נקבי הראש.

אות ב' - אוזן ימין חכמה.
אות ג' - אוזן שמאל בינה.
אות ד' ואות כ' נצח והוד.
אות פ' ואות ר' דעת.
אות ת' - פה מלכות.

ועל פי זה גם סדר הכוכבים צריך להיות בסדר ובחילוק אחר שצ"ם חנכ"ל, ובמ"א נדבר מדוע היפך בכאן הסדר.

ומאחר וכל אלו המשניות היינו שבע הבבות הם אותו ענין, עם שבכל אחד נתבאר ענין אחר, על כן לא ראיתי לחזור על ביאורו בכל פעם וגם הם מסודרים אחד אחרי השני, ובבא ראשונה ובבא שניה בביאור המובא שם משם תקיש לכל שאר הבבות.

משנה ח

(בבא א') המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

המאור הגדול

המליך - את **אות ב'** - מן שבע כפולות והעלה אותה להיות נשפע בה אור האין סוף אשר הוא בלבדו מחיה ומוציא לפועל הכל, והיא כבר היה גלום בה כח **החכמה** (ובדרך רמיזה בתיבת ב' היא סיום אחרי הכתר שהיא החכמה וכן תיבת ברא"שית תרגומו בחכמה), **ועל כן** אחר שהמליך אותה כדי שתוציא לפועל מה שיש בה, הוציא כח מדה הנ"ל שהוא **בחכמה** - וכדי שלא יחזור אור האלוקי לשורשו כי כן דרכו בסוד רצוא ושוב, חתם אותו בשם והמשיך בו אור הטעמים מוחין דכתר, אכן אין נשפע ונתקבל אלא תוך סוד הוויות המנוקדות שבחכמה דא"ק שהוא סוד אור מ"ה החדש באמת, ואזי עשה לזה האות כתר בסוד תג, היינו אור חכמה דא"ק הנ"ל שהם הויות מנוקדות אשר הם נרנח"י דנרנח"י כנודע, ועליהם שמות אהיה מקיפים, ורמז להם הוא סוד תג שעליהם, כי שמות אהיה מנוקדים מקיפים, ואור הויו"ת מנוקדות נכנסים בתוך הספירה.

ורמז לזה הוא שבאותיות בג"ד כפר"ת יש עליהם תג, ונמצא אתה רואה שיש לנו בכאן טעמים שהם מוחין דכתר, נקודות שהם מוחין דחכמה, והויות מנוקדות שנכנסים תוך הכלי, תגין ברמז לשם אהיה מנוקדות בניקוד עשר ספירות אותיות הם הכלים עצמם, וז"ש:

המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר - כנ"ל.

ובכח אלו האורות היה מצרף אותו באותיות, הוא בהם והם בו, בכח אור הפלא הנשפע בתוכם, וז"ש:

וצרפן זה בזה - ועל כן הם כפולות מפני כח הזיווג.

וצר בהם - מכח היוצא מזיווג אות ב' באותיות הוא בהם והם בו, וצירוף זה הוא אך באלו אותיות אלו מכלל אור החג"ת נהי"ם, שעל כן הם גילוי חג"ת נה"י ואשר מהם נמשך הנהגה ומעשה בעש"ן, וז"ש:

לבנה - מן הכוכבים **בעולם**.

ונבוא לבאר מעט ענין השפעת כח הלבנה בעולם.

הנה נודע לחכמים שהיות שכ"ח מחנות משרתים אשר הם כוחות הלבנה והם הולכים ונותנים השפעתם בעולם בכ"ח ימים שבחודש. והענין בהקדים שהנה הלבנה עומד בכל מזל ומזל ב' ימים ושליש, ובכל ז' ימים מהלכת ג' מזלות, ובכל י"ד יום מהלכת ו' מזלות, ובכ"ח ימים מהלכת י"ב מזלות. ודע כי כל מולד ומולד יתחברו השמש והלבנה מזל אחד, לכן אם תרצה לדעת באיזה מזל עומדת הלבנה בכל שעה, חשוב ותדע באיזה מזל היה עומד השמש בעת המולד ובאיזה מזל עמד השמש במולד, ושם עמדה הלבנה גם כן. ותדע כמה ימים אתה רחוק מן המולד והן לכל מזל ומזל ב' ימים ושלישי, ויעלה בידך האמת.

יום ראשון - בשבוע אשר הוא **בשנה**.

ועין ימין - בגולגלתא שהוא רומז גם על אור הנהגת חכמה **בנפש זכר ונקבה** - לפי ענין וכח הצירוף.

ע"כ משנה ח' ומעתה לא נצטרך לפרש כל המשניות בעבור שנתבאר כאן הכלל.

משנה ט

(בבא ב') המליך אות ג' בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשנה ואזן ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה י

(בבא ג') המליך אות ד' בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשנה ונחיר ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה י"א

(בבא ד') המליך אות כ' בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם יום רביעי בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה י"ב

(בבא ה') המליך אות פ' בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה י"ג

(בבא ג') המליך אות ר' בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם יום ששי בשנה ונחיר שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה י"ד

(בבא ז') המליך אות ת' בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום שבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

משנה ט"ו

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבהן נחקקין שבעה עולמות, שבעה רקיעין, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה מדברות, שבעה ימים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע שמיטין, שבעה יובלות, והיכל הקדש. לפיכך חבב את השביעיות תחת כל השמים:

המאור הגדול

שבע כפולות - באותיות שבהם נבנה כל המציאות, והוא מפרש שמותן, וז"ש:

בג"ד כפר"ת - ונקראו כפולות:

ב' ב'	כ' כ'
ג' ג'	פ' פ'
ד' ד'	ר' ר'
	ת' ת'

שהן תבנית של מדת רך ומדת קושי, על שם שפעמים הן דגושות ופעמים הן רפויות, ובדגושות נבראו הדברים החזקים וכגון חיים, שלום, עושר, זרע, חן, ממשלה, חכמה וכו', וברפויות נבראו תמורתן שהם מוות, מחלוקת, עניות, וכו' וכו' רח"ל, ועל שם זה הם נקראו כפולות להורות על הנהגתן הנזכרת שהיא כפולה בחסד ובדין.

שבהן נחקקין שבעה עולמות - כי הכל נחקק ויוצא מן האותיות שהם צינורות השפע, ובהם יוצא כלי למעשיהן, היינו לעשות המעשים והפעולות בעולם.

והנה אלו כוחות שבע אותיות כפולות שהם בחינת אותיות בג"ד כפר"ת, הנה בהם נחקקין להיות שבעה שבעה, ומנה כאן אחד עשר כוחות של שבעה שבעה שהם:

א - **שבעה עולמות**	ו - **שבעה מדברות**
ב - **שבעה רקיעין**	ז - **שבעה ימים**
ג - **שבעה ארצות**	ח - **שבעה שבועות**
ד - **שבעה ימים**	ט - **שבע שנים**
ה - **שבעה נהרות**	י - **שבע שמיטין**

יא - **שבעה יובלות**

והם נמשכים ויוצאים מן שבע כפולות הם בג"ד כפר"ת.

לפיכך חבב את השביעיות תחת כל השמים - כי הנה הם

שבעה **רועים.**

שבעת **הנרות.**

שבעת **ימי המשתה.**

שבעה **קולות** שאמר דוד על המים.

שבעה **משיבי טעם.**

שבעה **כהנים בפרה.**

שבעה **כבוסין בפרה.**

שבעה **גילדי עינא.**

שבעה **אקלימים.**

שבעה **חכמות.**

שבעה **ספירות חג"ת נהי"ם** שעל ידם מתנהגים כל העולמות.

שבעה **ספרים.**

שבעה **היכלות הקודש.**

שבעה **שחקים.**

שבעת **כוכבי הלכת.**

שבעת **המלאכים** המשרתים את בני האדון ה'.

ועוד ועוד ואין בכוחי כעת לעורכם, אכן אתה תבין ותראה שהקב"ה חיבב השביעיות, ובמשנה הביא לנו כללות השביעיות שבעולמות.

וביאור אלו הי"א שביעיות ענינם הוא שהנה אלו **שבעה עולמות** - ראיתי שקדוש ה' הגר"א זיע"א הביא שהם שבעה היכלות, ודע שהם שבעה בשבעה מוצקות שהם שבעה היכלין דדכורא ושבעה היכלין דנוקבא וזה סידרם מלמטה ללמעלה:

א - **לבנת הספיר.**

ב - **עצם השמים.**

ג - **נוגה.**

ד - **זכות.**

ה - **אהבה.**

ו - **רצון.**

ז - **קודש הקודשים.**

ואנא עבדא קצת קשה לי לשון עולמות דאיתמר במשנה אם הם שבעה היכלות וכפירוש הגאון זיע"א, גם נעלם ממני כעת ענין שבעה עולמות מה שהיה פשוט לי בזמנים עברו ולא ידעתי למה, ומה שנלע"ד בזה שאם נעלה לדרוש בשבעה עולמות קיימים למעלה למעלה הם:

א - **עולם המלבוש** (והנכלל בע"ב ס"ג מ"ה ב"ן).

ב - **אויר קדמון** (שהוא במקום שנחלק המלבוש ונקפל חצי התחתון שהוא סוד מ"ה וב"ן והלביש לחצי עליון שהוא ע"ב וס"ג, הנה זה המקום פנוי שהיה במקום חצי מלבוש תחתון נקרא אויר קדמון).

ג - **א"ק סתימאה** (העומד על גבי העהירו בין אויר קדמון למלבוש שם הוא א"ק עילאה סתימאה).

ד - **אדם קדמון** (העומד בתוך הכדור שנעשה במקום פנוי הנ"ל הנה שם עומדים עשרה ספירות דא"ק הנקרא עהירו סתם).

ה - **עולם העקודים.**

ו - **עולם האצילות** - הוא עולם האחדות ונקרא דוכרא.

ז - **עולמות בי"ע** שכולם הם התפשטות כוחות נוקבא דאצילות ונקראו נוקבא, ועל כן נכללו בבחינה אחת כי כן כלים פנימים דמלכות דאצילות יורדים לבריאה וכלים אמצעים ליצירה וכלים חיצוניים לעשיה בעת המיעוט ובעבור הבירור, ועכ"פ הם לערך אחד, מול האצילות והבן.

ונבוא לערוך לפניך עוד סדרי **שבעה עולמות** - והכל משורש אחד בסדר זה:

א - **מלכות דאין סוף** (ונקראת עולם על שם שכל העולמות היו כלולים בה בהעלם).

ב - **א"ק סתימאה.**

ג - **אדם קדמון** הכולל שנאצל תוך החלל שנעשה במלכות דאין סוף.

ד - **אצילות.**

ה - **בריאה.**

ו - **יצירה.**

ז - **עשיה.**

והם **שבעה עולמות** - הקודש.

גם נכון לדרוש באופן זה:

א - **א"ק** הכולל שנאצל תוך החלל.

ב - **עולם העקודים** (שגם עכשיו משמש ועומד כמבואר בדברי הרב יפה שעה זיע"א בשער העקודים יעו"ש, כי כל האורות מתגלים בו בבחינת מול"מ, ואז נגלים המאורות בכל המציאות כולה, וכאשר מתגלים האורות אזי הוא עת רצון, וכאשר נתעלמים שוב אזי נחשך המציאות בסוד **"רגע באפו חייס ברצונו"**).

ג - **עולם הנקודים** (שהם כוחות הבירורים שאנו מעלים ומתקנים נקודים ניצוצין בכל כח ובחינה ועבודה ומצוה, נמצא הוא קיים בבחינת המציאות).

ד - **עולם הברודים** הנקרא אחר התיקון עולם האצילות.

ה - **עולם הבריאה.**

ו - **עולם היצירה.**

ז - **עולם העשיה.**

ובדרך כללות הם סוד **"שבעה אלה עיני ה'"** (זכריה ד, י) הם שבעה תיקונין דברישא דאריך אנפין. ומה שנקראו עולמות על שם מדת העלם, כי תיקון ענינם המשכת האור בדרך שתתקבל ותעשה טוב, וזהו ענין תיקונין ועולמות וכלים, כי הכלי בעת שהוא בדרך העושה והפועלת תועלת הוא תיקון, והם שבעה תיקונין העושים כל הפעולות שבעולמות ובם משפיעים האור והתיקון לשבעה עולמות והבן.

שבעה רקיעין - זה סדרם מלמטה ללמעלה:

א - **וילון.**

ב - **רקיע.**

ג - **שחקים.**

ד - **זבול.**

ה - **מעון.**

ו - **מכון.**

ז - **ערבות** (ונקרא ערבות על שם הערבות וידידות וכן על שם שכל האורות מתערבים שם).

שבעה ארצות - במציאות, והם גם כן שבעה:

א - **ארץ** (זו שאנו עליה ונקראת ארץ על שם ש"**מרינה פירוסיה**" (ילקוט שמעוני בראשית ג כ)).

ב - **אדמה.**

ג - **גיא.**

ד - **נשיא.**

ה - **ציה.**

ו - **ארקא.**

ז - **תבל.**

ונתבאר בספר הזוה"ק ששם שוכנים בני קין. ועוד גם סובב כוונת המשנה על שבעה אקלימים ועל כל אקלים יש ממונה מלאך אחר, ואם כן הם שבעה כוחות מלאכים והם מקבלים הכח מאת "**שבעה אלה עיני ה' המה המשוטטים בכל הארץ**" (זכריה ד, י) היינו להשפיע בארץ.

שבעה ימים - הנה פשוטו של דבר רומז על שבעת ימי תבל והובאו בדברי הגאון הקדוש הגר"א זי"ע והם:

ים של **טבריא.**

ים של **סדום**, הוא ים המלח).

ים של **חילת.**

ים של **חולתא.**

ים של **סבכי.**

ים של **אספמיא.**

וים **הגדול.**

והים האוקיאנוס הוא מקיף כל העולם כולו, והוא במדריגת בינה, ועל כן הוא כוללם ואינו במנינם. ונלע"ד בשורש הוא על מדריגת בינה מלך בעליונים, וכן י"ם עולה חמישים שהם סוד חמישים שערי בינה, (כי החמישים שערים שבכל עשרה ספירות שבכל עשר ספירות דכל פרצוף הם באופן זה, כי המ"ב אתוון הם בעשרה ספירות ההם באופן זה כי בע' ספירות תחתונות שמחכמה עד המלכות הם מ"ח אותיות והם המ"ע שערים, ושער המ"ב הוא בכתר והוא שער החמישים. וכל ספירה מע' ספירות המזכרים לעיל כלולה ממ"ח שערים, אבל הכתר שהוא שער המ"ב שהוא שער החמישים הוא כולל את כולם, ויש בו לבדו חמישים שערים והוא כולל ע' פעמים מ"ח, ונודע כי מ"ב שבביה הוא ז' שמות שיש בהם שמות של מ"ב אותיות ועם הז' הכוללים הז' השמות הם מ"ע שערים, ויש שער החמישים הכולל כל המ"ע שערים, ויש שער החמישים הכולל כל המ"ע והוא הכתר עליון והוא שער החמישים לע' ספירות שתחתיו ויש בו לבדו חמישים שערים, כי כל ספירה מע' ספירות כלולה מכולם והבן).

ואם כן הם שבעה ימים וכפי חילוק שבעה עולמות שנתבאר מעט לעיל סדר חלוקתם, וכפי זה הם שבעה ימים, וגם עוד נכון לדרוש זה במלכות שהיא ים התחתון דכל עולם והם:

מלכות **דמלבוש.**

ומלכות **דאויר קדמון.**

ומלכות **דא"ק סתימאה** (שבמקום זה שהוא סוף וסיום מ"ק הסתום מקום מ"ק שבחלל).

ומלכות **דא"ק** שבמקומה הוא עולם אצילות.

מלכות **דעקודים** שבה השורש לעשרה ספירות דאצילות.

מלכות **דאצילות** שורש של כוחות בי"ע.

מלכות **דבי"ע** שכללם בחינה אחת.

והבן והקש בכל הפרטים והעולמות המבוארים לעיל.

והמה שבעה ימים שבבינה בעולמות ובהם עיקרה ושורשה וכחות שיהיו בז"ת בכל עולם, והתאספם בשבעה ימים אחרים שהם מלכות בכל עולם, ובה מתגלים ומתעבים הכוחות וההשפעות והפעולות לפעול בעולם שמתחתיו בפרט, וכן הוא בכללות העולמות כולם.

והיה זה כפי התפשטות **שבעה נהרות** - הם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד והמלכות עצמה נהר השביעי על שם מעלת הבינה ימה רבא.

והנה על פי ההשפעה שבאה מן הבינה דרך הנהרות שהם היסוד של כל אחד מן החג"ת נהי"ם, נעשה בעולמות השפעת האור החיות והמציאות

וההנהגה, ונראה במשל ודמיון לנביאים הה"ד **"ביד הנביאים אדמה"** (הושע יב, יא), גם הוא כן.

והנה בשורש הם נמשכים מן שבעה תיקוני גולגלתא דאריך, ומהם סוד שבעה תיקוני המנורה (עיין לק"מ ח"ה סימן כ"ה) בשורש, ומהם בא הכח לנהרות הנזכרים.

ועל פי פשוט ענין **שבעה נהרות** - בפירוש הגר"א הביא שמותם ואלו הם:

א. ירדן.

ב. ירמוך.

ג. קירמיון.

ד. פודה.

ה. פישון.

ו. גיחון.

ז. חדקל.

ופרת הוא כולל כולם וכדמיון הבינה והם מקיפין את ארץ ישראל.

שבעה מדברות - שהלכו בהן ישראל בהיותם במדבר:

א - מדבר איתם.

ב - מדבר שור.

ג - מדבר סין.

ד - מדבר סיני.

ה - מדבר פארן.

ו - מדבר צין.

ז - מדבר קדמות ונקרא גם מדבר **מתנה.**

והם כנגד שבעת ספירות הבנין.

והנה ענין המדבר בדרך כלל הוא בחינת אחרונה דאותה קומה כי כשם שאין יוצאין גידולי קרקע במדבר, כך אין שם מקום ישוב וחיים, ומענין זה תבין ענין שאין פתח עינים אוזנים ופה וכו' בגב שבגוף, להורות על מקום שאין בו חיות, ומה שנמצא במדברות פעמים מקום חיים ומים וכו' הוא כעין שיוצא בגוף בקיעת שערות הגוף, ועל כן המדבר הוא מקום נחש שרף ועקרב וחושך וצמאון מקום מזיקים ושדים וס"א, ואבותינו שבמדבר הכניעו כוחם הרע וקיבלו התורה שם דייקא להכניע כח ס"מ הרשע **"ושבע תועבות נפשו"** (משלי ו, טז).

ועתה בא לבאר ענין הזמן:

שבעה ימים - בשבוע:

שהם **יום ראשון** - מושך הנהגתו מן **חסד.**

יום שני מושך הנהגתו מן **גבורה.**

יום שלישי מושך הנהגתו מן **תפארת.**

יום רביעי מושך הנהגתו מן **נצח.**

יום חמישי מושך הנהגתו מן **הוד.**

יום **שישי** מושך הנהגתו מן **יסוד.**

יום שב"ק מושך הנהגתו מן **מלכות.**

וענין זה שורש לכמה וכמה ענינים שבהנהגה ובעבודת הבירורים:

ביום ראשון נבררים שבעה מלכים של **בלע.**

יום שני נבררים שבעה מלכים של **יובב.**

ביום שלישי נבררים שבעה מלכים של **חושם.**

ביום רביעי נבררים שבעה מלכים של **הדד בן בדד.**

ביום חמישי נבררים שבעה מלכים של **שמלה.**

ביום שישי נבררים שבעה מלכים של **שאול.**

ביום שב"ק נבררים שבעה מלכות של **חנן בן עכבור.**

ולענין הנהגת האדם דע:

שביום ראשון - יעסוק במחשבת קדושות וטהורות ולא יבטל מחשבותיו אפילו רגע ממחשבות קדושות.

יום שני - ירבה בעסק התורה גם בדיבור.

יום שלישי - יתעסק במצוות מעשיות ובפרט במצוות עשה התלויות ברגלים וכגון בהלווית המת ובקור חולים וכיוצא בזה.

יום רביעי - יתעסק במצוות מעשיות ובפרט במצוות עשה התלויים ברגלים וכגון הלוית מת וביקור חולים וכנ"ל, והם נצח והוד כנגד הרגלים ועל כן יתקן.

יום חמישי - יתעסק בתורה גם בדיבור.

יום שישי - יתעסק במחשבות קדושות וכו' ויכין צורכי שבת.

יום שב"ק - מנוחה לחיי עולמים תיקון מלכות שמים בקבלת מלכות שמים שעלינו בסוד אמונה "**כי בששת ימים עשה ה' וגו' ובשבת שבת וינפש**" (שמות לא, יז).

שבעה שבועות - הם שבעה שבועות שמפסח ועד עצרת שאז קיבלנו התורה, והם שבועות יקרות שהם עיקר השנה, וכמבואר בדברי הרב שר שלום זלה"ה.

שבע שנים - המשלימים לשמיטה.

ואחר שבע שנים שבע פעמים הוא יובל וז"ש:

שבעה שמיטין - העולה ליובל שער החמישים כולל כולם יובל בינה והם בחינת פנים לכל הששת שנים של כל שמיטה ושמיטה.

שבעה יובלות - הם בחינות פנים לכל העבודה שהיתה בשנות השמיטה, ועיין בפירוש דברי הגאון הגר"א מה שפירש בזה כי קשה לי ההעתקה.

והיכל הקודש - שכל אלו המערכות הם עבור תיקון היכל, העולה אדני, היא המלכות, לעשותה קודש, רוצה לומר להמשיך בה הקודש שהוא ענין חזרת העולם לשורש באלף השביעי, כי כן הם ג"כ ששת אלפים שנה ובשביעית שבת וינפש, **לפיכך חבב את השבעיות תחת כל השמים.**

משנה ט"ז

שתי אבנים בונות שני בתים, שלש אבנים בונות ששה בתים, ארבע אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים, חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים, שש אבנים בונות שבע מאות ועשרים בתים, שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים, מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע:

המאור הגדול

בהקדים לך כמה הקדמות מתוכם הקדמות שורשיות בענין הצירוף,
ומהם הקדמות בענין ובביאור משנה זו, ועם שהם בקצרה.
וכדי שיהיו הדברים ערוכים ומסודרים לפניך הנני בא לחלקם לסימנים עם שכולם ענין אחד.

הקדמה א'

דע אחי כלל גדול בענין הצירופים, כי כל צירוף וצירוף מורה על דבר מה, ואף על פי שאין אנחנו יודעים בכמה וכמה צירופים מה ענינם, דרך משל במילת "אדם" יש ששה צירופים כי היא תיבה של שלושה אותיות והיא בונה ששה תיבות אחרות בהיפוך אותיות וצירופם זה בזה וזה עם זה, כזה: אד"ם אמ"ד דא"ם דמ"א מא"ד מד"א.

והנה מתוכם השיגה דעתינו להבין שלושה תיבות שהם "אדם-מאד-אמד" (מלשון לומד הדעת) בלשון הקודש. ומכל שכן שאר הצירופים של תיבה בת ארבע ושל חמש ושל שש ושל שבע שהם בונים בתים לאין מספר. ואנחנו לא נדע מה ענינם כי קצרה דעתינו, ואם היינו יודעים סוד עיניני הצירופים כולם, בלי ספק היינו מבינים כל עניני חכמת הבריאה בכלל ובפרט, והיא היתה חכמת אברהם אבינו ע"ה שהבין וחקר ועלתה בידו הבריאה. ומזה תבין גם כן סוד המנין שהוא הגימטריה שהוא גם כן ענין זאת החכמה, והנה בצירוף אד"ם הנזכר הנה עולה כמנין ארבעים וחמש אורות עליונים שבהם נברא האדם, ושישה צירופים הנזכרים הנה הם מורים כל אחד על ענין בפני עצמו לא ראי זה כראי זה.

הקדמה ב'

כל השורשים הם מב' אותיות וכנראה מן כ"ב אלפא ביתות וסימנך:

אכ"ל שורשו כ"ל.

הל"ך שורשו ל"ך.

נת"ן שורשו ת"ן.

ואם נמצאו בניינים שנראה שיהיו שלשה אותיות כמו פק"ד פע"ל, דע כי הם ב' שורשים בפעל אחד, כמו פק"ד - פ"ק-ק"ד, פע"ל - פ"ע-ע"ל, וכנודע כל זה לחכמי הדקדוק האמת, שהיא אחת משבעה חכמות שאם אין חכם יודע אותה הוא נקרא רק חצי חכם, אלא שעלו עליה זרים חללו כבודה כמעט בלי הכר, אבל תוכה היא ברה זכה ונקיה לא יכלו ליגע בה, ועל פי חכמתה נתייסדו מערכות השמות והצירופים וכו' דבר פלא למבין.

הקדמה ג'

והנה ידוע הוא שהאבנים הם עילוי הבנין וצורתו, והאותיות הם "האבנים" של כל בניני העולמות ומה שבהם, וכאשר הם אבנים שלימות אבנים יקרות שבהם נבראו שמים וארץ בגילגולי וצירופי האותיות.

וכמובא במשנה שלפנינו, ב' אבנים בונות ב' בתים, וג' שש, וד' כ"ד, ושל ה' ק"כ, ושל ו' תש"ך וכו' עד שאין הפה יכול לדבר, והקב"ה גלגל וצירף כל העשרים ושתים אותיות בדיבור מה שאי אפשר לשום בשר ודם לעשות. ועל כן אמרו בזו המשנה "אבנים" בלשון רבים ולא אבן.

(והנה יש מן החכמים שמפרשים שמחמת שהם שני חומרים והם: הראשון - חומר פשוט - הוא "התוהו", השני - חומר מורכב - הוא "הבוהו" על כן קראו אותם "אבנים", להורות על זה, אלא שנדרש זה לענין תיבה או אות בפני עצמו לא כן בצירוף ב' אבנים זה לזה הנה אז יקראו צירוף וכן ביותר צירופים שהם בתים הרבה ומובן).

והנה מן החומר הפשוט נבראו המלאכים ועל כן נקראו "שכלים נפרדים", ומן החומר המורכב נבראו יתר הנבראים, אלא שעילוי הענין עולה למעלה למעלה וכו' רוצה לומר שענין הנזכר הוא עולה במדיגות הגבוהות עד היסוד הפשוט שנתגלה אחר הצמצום להיות יסוד ראשון לכל המציאות של אחר כך ומובן.

והנה הקב"ה היה מגלגל האותיות כולם כדי להוציא מהם כל דברי לשונות שבכל הארץ. ויהי אחרי כלות האלקים צרוף האותיות וגלגל הדברים וחשבונם וצירופם ומספרם התחיל לחשוב חשבונות הכוכבים ומזלות ותקופות ומחזורים של "תלי" ראשו וזנבו (ולקמן יבואר מהענין מעט) וכל מה שהיה עתיד לסדר ולבראות כי יודע עתידות הוא שנאמר "**מי פעל ועשה קורא הדורות מראש**" (ישעיהו מא, ד).

הקדמה ד'

שהנה האותיות הם כוחות נעלמות רוחניות, ויש בהם בחינות כח ויחוד זיווג זכר ונקבה, וכך יצאו בענין שיזדווגו ב' אותיות יעשו פעולה. והנה אבן אחת לא תבנה בית כלל אמנם שתי אבנים בונות שני בתים, כי בחיבור שתי אותיות יתהוו שתי תיבות כל תיבה בית אחד, ופירושו שכאשר יתחברו שתי אותיות יחד יעשו שתי תיבות כזה - א"ב ב"א כי יתגלגל התיבה מראשה לסופה ומסופה לראשה. בענין שאות ראשונה היא כח גילוי אור ספירה פלונית ומצירופם יחד נעשה בחינת התכללות והתקשרות בתוכם ונעשה בחינת פרצוף שלם ברמ"ח איברים ושס"ה גידים, אלא שזה הפרצוף הוא במדריגת אותו תיבה וכפי הצירוף ההוא, וכאשר יתחברו ג' אבנים יחד ובנו מהם ששה בתים כזה אב"ג, אג"ב הרי ב' בתים בראש כל אחד אל"ף,

בא"ג, בג"א, הרי ב' בתים בראש כל אחד בי"ת, גא"ב גב"א, הרי ב' בתים בראש כל אחד גימל, וכללם ששה בתים, וארבע הרי הם בונות עשרים וארבעה בתים וכמו שיתבאר לקמן בעזה"י.

והנה כל הצירופים שאמרנו הוא בתנאי שלא תהיה בצירוף אות כפולה כלל ואז יעלה הצירוף במספר מדרגות הסולם כנזכר לעיל - אמנם אם נמצא אות כפולה אז מיד יגרע חצי הצירוף הראוי לבא לפי מספר האבנים הן רב הן מעט, ומטעם זה גם שם בן ארבע ושם אהיה לא יעלה בצירופו כי אם י"ב צירופים, נמצא חסר חצי הצירוף הראוי להיות בו כי ארבעה בתים בונות עשרים וארבעה בתים, והנה ד' אבנים אלה לא יבנו אלא י"ב שהוא חצי מן הראוי (כי סיס ראוי להיות כ"ד), וכן אם יהיה בן ג' אותיות שמשפטו הוא ששה תיבות, אם יכפול אות אחת יצטרף לג' פעמים לבד, ואם יהיה ג' אותיות כפולות שוות בתיבת הכפל, הראשון יגרע חצי הצירוף כדפירשתי והכפל השני שהיא אות ג' יגרע שני שלישי הצירוף הנשארים שהותיר הכפל הראשון, ומן י"ב יחזרו ארבעה - כיצד צירוף אגגג שמן הראוי היה שיהיה בעל כ"ד צירופים ומפני ג' האותיות השוות לא נשאר כי אם ארבעה.

ואם יהיה תיבה בת חמשה אותיות שצירופו הפשוט מאה ועשרים צירופים, אם יכפול אות אחת כמו אאבג"ד לא ישאר כי אם שישים צירופים, כי חצי הצירוף נגרע מפני הכפל האחת, ואם יכפל אות אחרת כמו אבדד"ד אז נגרע מפני האות השלישי כפל שני שלישי הצירוף הנותרים ולא יתהוו ממנו כי אם עשרים צירופים שהם שליש הצירוף וכו'. וכל זה הכלל הוא בהיות הכפל מעין הכפל הראשון המשל כי ענין הכפל השני הוא ממין הכפל הראשון, אמנם אם יהיה ממין הכפל השני כמו המשל א"א ב"ב אז לו דין אחר, כי בכפל הראשון נגרע חצי הצירוף, וכבר הקדמנו כי תיבה בת ארבע אותיות היה ראוי שיהיו בה כ"ד צירופים, ואנחנו מכפילים האלף נגרע חצי הצירוף ונותר י"ב צירופים, ומפני הכפל השני לא יוותר כי אם ששה כי גרע חצי הצירוף הנותר אשר הותיר הכפל הראשון וכו'.

גם נודע עוד בסוד הצירופים שהנה תיבה בת ב' אותיות הנה היא בונה **ב' בתים** היינו **פנים ואחור**, היינו שבכל אות ואות יש בפנימיות שבו דכר ונוקבא והם מ"ה וב"ן והם סתומים ונעלמים, והנה בעת שמתיחדים ב' אותיות ונעשו תיבה אחת הנה אז נעשה יחוד דכר ונוקבא ואזי הם מתעלים ומתחדש בהם כח מיוחד ומוציאים צירוף מיוחד בסדר כתיבתם וביושר, וכן בהפכם, וכמו תיבת א"ל הנה היא מאור ישר והוא בחינת פנים, והנה יוצא ממנו צירוף ל"א מאור חוזר שלו והוא בחינת אחור והבן.

גם דע עוד שהנה בצירוף של הרבה אותיות הותחל להצטרף מב' אותיות האחרונות אות שלפני האחרון מוציא את צירופו נכנס האחרון במקומו ונעשה ראשון ומוציא את צירופו גם כן על ידי ב' כוחות דכר ונוקבא שבו, וכן על זאת הדרך בשאר האותיות - והנה תיבה שהיא בת ג' אבנים שהם בונות ו' בתים הנה יש בזה ב' אופנים ושניהם אמת, והם סוד ענין אורך ועובי שבעולמות ובפרצופי מעלה כן כנגד זה הם ב' האופנים (מלשון פניס לו פניס לאחרות).

אופן הראשון - שמכל אות ואות שבג' אותיות יוצאים ב' בתים פנים ואחור, תחילה יוצאים ב' בתים פנים ואחור מאות ראשונה של התיבה בת ג' אותיות, אחר כך עולה אות השניה בראש ויוצאים ממנו השני בתים פנים ואחור, אחר כך עולה אות שלישית בראש ויוצאים ממנו השני צירופים פנים ואחור זה אחרי זה.

אופן השני - הנה תחילה יוצא מאות ראשונה של התיבה בת שלש אותיות צירוף ראשון שהוא פנים אחר כך יוצא מאות השניה צירוף ראשון שלו שהוא פנים אחר כך יוצא מאות שלישי צירוף ראשון שלו שהוא פנים אחר כך חוזר חלילה ומוציא אות ראשון צירוף ב' שלו שהוא אחור אחר כך האות השני אחר כך האות השלישי והבן.

והנה ב' אלו האופנים הם בחינת חב"ד וחג"ת נה"י: השלושה אותיות של התיבה הם בחינות חב"ד, והשישה צירופים הם בחינות חג"ת נה"י, חג"ת הם בחינות פנים ונה"י הם בחינות אחור.

והנה **לפי האופן הראשון** - יוצאים הצירופים דרך קוין באורך מלמעלה ללמטה אות ראשונה שהיא חכמה יוצאים ממנו שני צירופים שלו שהם חסד, ונצח, שהם בקו ימין והם פנים, ואחור. ומאות השניה שהוא

דעת יוצאים ממנו שני הצירופים שלו שהם תפארת ויסוד שהם בקו האמצעי תחת הדעת והם פנים ואחור - ומאות השלישית שהיא בינה יוצאים ממנו שני צירופים שלו שהם גבורה, הוד שהם קו שמאל תחת הבינה. והם בחינת פנים ואחור. קיצורו של ענין אופן ראשון **באורך מלמעלה ללמטה.**

ולפי האופן השני - יוצאים הצירופים דרך **שורות ברוחב** והיינו מאות הראשון שהיא בחינת חכמה יוצא ממנה צירוף ראשון שהוא בחינת חסד בחינת פנים, ומאות שניה שהוא בחינת דעת יוצא צירוף ראשון שלו שהוא תפארת בחינת פנים, ומאות שלישית שהוא בחינת בינה שהיא ראש וראשון לקו שמאל, יוצא צירוף ראשון שלו שהוא גבורה בחינת פנים, ואחר כך חוזרים חלילה, ויוצאים השלשה צירופים שניים נה"י בחינת האחור.

וסדר יציאת הצירופים הם באותיות האחרונות של התיבה אות אחר אות עד שבצירוף האחרון של התיבה עומד אות ראשונה באחרונה ואות אחרונה בראשונה, וכן על זה הדרך בתיבה בת ארבעה אותיות או חמש אותיות, הנה ראשית יציאת הצירופים הם בשלושה אחרונות של התיבה ואותיות הקודמות להם יורדים במקומם אות אחר אות מלמעלה למטה במקום השלשה אותיות אחרונות להוציא צירופיהן.

נמצא, **אחרונות עולין וראשונות יורדין**, עד שבצירוף האחרון של התיבה עומד אות ראשונה באחרונה ואות אחרונה ראשונה.

ע"כ הקדמה, ומהם תוכל להעמיק בענין בנייני האותיות דברים עמוקים עד שתשיג שכל צירוף תיבה ואות היא אור נפלא ואין הוא ח"ו אותיות גשמיות כדמיון הציור הנכתב על גבי הדף אמנם הוא כדוגמת זה סימן האות ההיא מורה על מציאות עליון רוחני אשר בדרך משל בצירוף ב' אותיות הנה התחברו המאורות שכדוגמתם למעלה ויורידו ויעשו פרי.

ביאור המשנה בדרך פשט

הנה בכח כ"ב אותיות התורה הקדושה נצטיירו כל הדברים שבעולמות, ונעשה זה מכח צירופם וזיווגם של האותיות זה בזה וגלגולם - ותמשיל זה לבנין הבית שבעולם הזה הנה כותל הראשון הוא צריך שיתחיל לפחות מן שתי אבנים, ואזי מחיבורם וצירופם אפשר לבנות עליהם עוד אבנים ונעשים בתים וכו', וכמו כן הוא במחשבה עליונה שנעשו כל הדברים מכח צירופי האותיות כי כל כמה שמתרבים האותיות כך מתרבים צירופי הגלגולים ונקראו אותיות על שם אבנים, כי כמו שעל ידי האבנים אדם בונה בית כן הוא הדבר הזה.

ועתה נבא ללמוד המשנה.

שתי אבנים בונות שני בתים - דע שאותיות בכינוי הם אבנים, ותיבות בכינויים הם בתים. **שתי אבנים** - רוצה לומר שני אותיות הנה הם בונות ב' בתים רוצה לומר תיבות, כי מן תיבה של שתי אותיות אין נעשין ממנו כי אם שני צירופים, למשל א"ב אין יכולין לצרפן כי אם בשני צירופים היינו א"ב, ב"א, וכשנתווסף עוד אבן היינו אות שלישית ונעשה תיבה של שלש אותיות וכגון אבג, אזי נתרבין הבתים וכפי כפולות מספר אלו האבנים שהם שלש בכל המספר של הבתים הראשונים, דהיינו כפי כפולות מספר שלש שהוא מספר האבנים של עכשיו במספר הבתים הקודמים שהם שנים היינו שלש פעמים שנים, שהם ששה ועל כן:

שלש אבנים בונות ששה בתים - כי שלוש אותיות מתהפך צירופים, וכמו צירוף אמש שהם תיבה אחת בעלת שלש אותיות הם מתגלגלים בזה האופן - אמש, אשם, מאש, משא, שמא, שאם, והרי הם שלש אבנים שהם אותיות, הרי הם בונות שש תיבות שהם בתים וכנ"ל.

וכן אחר כך כשנתווסף עוד אות אחת ונעשה תיבה של ארבע אותיות וכגון אבגד, אזי נתרבין הבתים כמספר ארבעה פעמים ששה שהוא עשרים וארבעה, וז"ש:

ארבעה אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים.

וכן כשנתווסף עוד אות אחת ונעשה תיבה של חמש אותיות ואזי נתרבה הבתים כמספר חמש פעמים עשרים וארבעה שהוא מאה ועשרים, וז"ש:

חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים.

וכן כשנתווסף עוד אות אחת ונעשה תיבה של שש אותיות אזי נתרבין הבתים כמספר שש פעמים מאה ועשרים שהוא שבע מאות ועשרים, וז"ש:

שש אבנים בונות שבע מאות ועשרים בתים.

וכן כשנתוסף עוד אות אחת לזה הצירוף ונעשה תיבה של שבע אותיות אזי נתרבין הבתים שהם התיבות כמספר שבע פעמים שבע מאות ועשרים, והנה אז נכפלים הבתים ועולים למספר אלפים, וז"ש:

שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים - וכן לעולם שכל מה שנתרבה אות אחת נתרבו הבתים וכפי כפולות לכמספר האבנים האלו שנמצאים עתה במספר כל הבתים שנבנו מהאבנים שהיו מקודם, **והבן** (ועיין דבריס נפלאים בספר פרדס רימונים שער ל שער הצירוף).

מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע - הכוונה שהקב"ה צירף כל הכ"ב אותיות בדיבור אחד מה שאין הפה יכול לדבר ולא האוזן יכולה לשמוע.

ועל פי חכמה הנ"ל נמצא אתה למד דרכי הצירוף הנזכר שדרך משל משלש עשרה אבנים נעשים ששה אלפים ושתי מאות ושבעה ועשרים מיליון ועשרים אלף ושמונה מאות וכו' ואחר כך תחשוב ארבע עשרה פעמים ואחר כך חמש עשרה פעמים עד שבאין לחשבון כזה שמספר עשרים נפש מישראל הם נצטרפים לצירופים של תשע עשרה אותיות מספר כי עולה למספר 2,432,902,005,471,040,000.

וכן אם תוסיף עוד אחד ועוד אחד הנה הם עולים לכמה וכמה אלפים ורבי רבבות בתים הנעשים מאלו הצירופים מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב (וכמובא זה בדברי הרב רבי נתן זצוק"ל בספר חיי מוהר"ן סימן מ"ג), **וכן** על דרך זה תחשוב עד לעולם עד שאין הפה יכול לדבר וגו', והבן היטב עד היכן ריבוי הבתים מגיע בעת שנתווסף אבן אחת על האבנים, כי אז נתרבין הבתים כמספר כפולות של כל מספר האבנים האלו בכל המספר שלכל הצירופים שהם הבתים הקודמים.

דרוש קטן הכולל ביאור כמה משניות וכמה מפתחות

הנה נודע היות כל העולמות והנבראים כולם נבראו ונוצרו בכח כ"ב אותיות התורה הקדושים, והנה סודם הם כ"ב אותיות סוד אור העצמות, והם מתלבשים בתוך עשרה ספירות, וסה"כ כולם יחד עולים ל"ב, והם סוד ל"ב נתיבות החכמה, ואשר מכח התלבשותם בבינה העליונה הם סוד ל"ב שמות אלוקים דמעשה בראשית, וזה סוד שהתחילה תורה באות ב' דבראשית היא רומזת לבינה ובריאה (כמובא בכוונות "ובא לציון"), ועכ"פ הנה מהתפשטות אורם ומזיווגן נעשו כל הנבראים והמערכות והמדריגות.

והנה אלו הל"ב נתיבות שבחכמה שבהם נברא העולם הוא ז"א, וז"ש (פ"ח מ"ח): **בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק** - הוא סוד י"ס בלימה (עיין ע"ח שער ענת"ח פ"ה), ר"ל בעולם המלבוש הנארג מכח האותיות וצירופיהן, ובמקום אחר נאריך בס"ד בביאורו.

והענין בקיצור כדי שיוכל כל אחד להבין הוא, שהנה ענין חקיקה הוא כתיבת ורשימת איזה דבר בלא להוציא מתוכו כלפי חוץ, והיינו כאשר מתגלה ומתפשט אור הגדול אור א"ס מתפשט בתוך בחינת השורש דעוביות, שהוא סוד מלכות דא"ס אשר בה נעשה סוד המלבוש, הנה בחינה זו נקראת בשם חקיקה כי האור חוקק ונוקב בתוך העוביות לעשות פעולתו, וזה אומרו (פ"ג מ"ג) **חקקן**- ר"ל צמצם והלביש אורו הגדול והקדוש בתוך אותם שבילי כ"ב אותיות, והיו אז בבחינת היולי והיינו בלא ציורים צרים אלא כטל חרמון וכו' ורק אח"כ סידרן.

וזה אומרו (פס) **חצבן** - ר"ל אחר שצמצם והלביש אורו להיות בבחינת עצמות בעשרה הספירות הקדושות הנעלמות שבבלימה, חצבן כאדם החוצב באבן (הוא סוד מלכות דא"ס הנקראת "אבן הראשה"), ר"ל הוציא

אותם מתעלומותן בכח גבורות הבינה העליונה בוצינא דקרדנותא, וסקרם בבחינת ציור שהוא סוד בינה, וזה סוד היות ניקוד צירי בבינה.

ואחר שהוציאן מן התעלומה והמחשבה לבחינת בינה, **צרפן**- ר"ל חיבר וזיווג ויחד אותם להיות העולמות וכו', ואז **שקלן** - מלשון משקל, ר"ל שהיה שוקל הכוחות והאורות להיות מביט בהם על כוחותם והפעולות היוצאות מהם הן לטוב והן למוטב, והנה יש ויתגלו ויבראו העולמות והנבראים מכח הכ"ב אורות בפשיטותם, ויש אחר **והמירן** - שהוא מלשון "המר ימיר" וכו', ר"ל שהנה יש נבראים וכוחות שנתיילדו מזיווגין דאותיות אחר שינויים והשתנותם בצירופים ובזיווגים שונים בשאר צירופים והמרות ותמורות עד ליציאת שמות ועניני הרע, ואחר שנעשו ונתגלו אלו הכוחות אחר יציאתם בתכלית התפשטותן, עד לכל יציאת עניני הטוב וליציאת דברי הרע, בשביל הבחירה וכו', ואז **צר בהם** - כל המציאות.

וזה אומרו (פ"ד מ"ו) **וצר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש וכו', ומהן שבעה רקיעים, ושבע ארצות, ושבע שבתות וכו', לפיכך חיבב השביעי תחת השמים** (פ"ד ט"ו). וביאור ענין זה בהקדים שהנה נודע היות עשר ספירות נחלקין לב' מערכות כלליות, והם ג"ר הנסתרות שהם סוד א"א ואבא ואמא, והם סוד ג' רישין דאינון חד, ובגופו של האדם הוא הראש, ומערכה הב' הם הז"ת זו"ן, ובכללות הם י"ס, וזה סדר התחלקותם: ג"ר הם ג' אותיות אמ"ש, וז"ת אותיות בג"ד כפר"ת, ושאר י"ב אותיות יוצאים ומתפשטים מספירת התפארת אשר הוא בכלל הז"ת הנזכרות.

ומכח אלו האותיות ומזיווגן וכו' נמשך מציאות כל הנמצאים לשאר ענייני עולם שנה נפש, והנה מבחינת אותיות בג"ד כפר"ת, שהם בחינת ז"ת, נמשך ונשתלשל שורש ענין מציאות ז' דרכים, שבהם בחינת ז' כוכבי הלכת וז' ימות השבוע, וז' שערים שבנפש שהם ב' אוזנים וב' עינים וב' נחירי האף והפה, וכן שבעה רקיעים שהם וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות, המקבילים בספירות עטרת היסוד מלכות וילון, רקיע ביסוד, שחקים נצח והוד, זבול תפארת, גבורה מעון, חסד מכון, בינה ערבות וכו'. ושבע ארצות הם ז' אקלימים וכו' וז' ארצות התחתונות שהם ארץ אדמה ארקא גי נשיה ציה תבל וכו', ושבע שבתות שאחריהן בא מתן תורה, וז"ש:

והמירן וצר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש וכו' **ולפיכך חיבב השביעי תחת השמים.**

תם ונשלם פרק רביעי

בעזרת ה' אלהי ישעי

פרק חמישי

משנה א

שתים עשרה פשוטות ה׳ ו׳ ז׳, ח׳ ט׳ י׳, ל׳ נ׳ ס׳, ע׳ צ׳ ק׳, יסודן שיחה הרהור הלוך, ראיה שמיעה מעשה, תשמיש ריח שינה, רוגז לעיטה שחוק:

המאור הגדול

הנה אחר שהתחיל ביאור ענין האותיות ומה נמשך מהם, כי בתחילה ביאר ענין סוד ג׳ אמות אמ״ש ומהנמשך מהם, ובפרק ד׳ משנה ט״ו הביא ענין שבעה אותיות בג״ד כפר״ת ומה שנמשך ונתפעל מהם, עתה בא לבאר ענין שאר האותיות הנקראים י״ב פשוטות - הו״ז, חט״י, לנ״ס, עצ״ק, וז״ש:

שתים עשרה - כוחות אותיות הן הנקראות אותיות **פשוטות** - והוא מפני שאין בהם דגש ורפה, ונקראו פשוטות רק כשהם לבד בפשוטם, אמנם כשנצרפם עם אותיות אחרות הנה כן נמצא בהם דגש ורפה, והם י״ב אותיות והם שורשים של י״ב כוחות שמהם י״ב מזלות, ונבוא לערוך אותם כל אות ומזל שכנגדו ואלו הם:

ה - כנגדו במזל הוא **טלה.**

ו - כנגדו במזל הוא **שור.**

ז- כנגדו במזל הוא **תאומים.**

ח - כנגדו במזל הוא **סרטן.**

ט - כנגדו במזל הוא **אריה.**

י - כנגדו במזל הוא **בתולה.**

ל - כנגדו במזל הוא **מאזניים.**

נ - כנגדו במזל הוא **עקרב.**

ס - כנגדו במזל הוא **קשת.**

ע - כנגדו במזל הוא **גדי.**

צ - כנגדו במזל הוא **דלי.**

ק - כנגדו במזל הוא **דגים.**

יסודן - היינו היסוד היוצא מהן הם י״ב כוחות בעולם ובאדם התחתון מכח השורש, אלא שאין לנו השגה בשורש, אלא שמן פעולות שבענף נוכל להבין במעט מעשים שבשורש.

והנה י״ב כוחות שבענף אלו הם **שיחה הרהור הלוך, ראיה שמיעה מעשה, תשמיש ריח שינה, רוגז לעיטה שחוק** - הם המרכיבים כל מעשה האדם בעולם והם י״ב, בענין שהם מקבלים השפעה מי״ב מזלות מכח שלמעלה, ועי״כ נעשים בעולם ובאדם אלו ענינים ושינויים לטוב או למוטב.

ובשורש, אלו הכוחות שנמצאו בעולם הנה הם יוצאים משורשם שבספירות שהם בחינת כלים ולבושים לאור האלוקי, ומכח זה דברה תורה כלשון בני אדם וכנכתב בתוה״ק שהוא הכל כפי השורש, אלא שירד להתלבש בלבוש וצימצום, ועכ״פ באלו התיבות וענינים ולשונות מצאנו שדיבר ה׳ ב״ה עם הנביאים, וענין זה נמשך מן תולדות גילויי הספירות.

ונבוא לעורכם מעט על פי סדר הנ״ל וראיותם מן פסוקי התורה הקדושה:

שיחה - **״ויאמר ה׳ למשה״, ״וידבר ה׳״** וכו׳.

הרהור - **"וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח"** (שמואל ב, יד), **וכן "ויאמר ה' אל ליבו"** (בראשית ח, כא) **שהוא ענין הרהור, וכו'.**

הילוך - **"ויחר אף ה' בם וילך"** (במדבר יב, ט) **וכו'.**

ראיה - **"וירא אלקים את האור"** (בראשית א, ד) **או "וירא ה' כי סר לראות"** (שמות ג, ד) **ועוד כאלה.**

שמיעה - **"וישמע אלהים אל לאה"** (בראשית ל, יז) **או "שמעתי את נאקת בני ישראל"** (שמות ו, ה) **וכן "שמע ה' קול יהודה"** (דברים לג, ז) **וכהנה רבות מענין זה.**

מעשה - **"וירא אלקים את כל אשר עשה"** (בראשית א, לא) **וכו'.**

תשמיש - **"ואנכי בעלתי בם נאם ה'"** (ירמיהו לא, לא) **וכו'.**

ריח - **"וירח ה' את ריח הניחוח"** (בראשית ח, כא) **וכן "ריח ניחוח אשה לה'"** (ויקרא א, ט).

שינה - **"עורה למה תישן"** (תהלים מד, כד), **"ויקץ כישן ה' כגיבור מתרונן מיין"** (שם עח, סה), **וכו'.**

רוגז - **"ויחר אף ה' במשה"** (שמות ד, יד), **"ויחר אף ה' בישראל"** (במדבר לב, יג) **וכו'.**

לעיטה - **"ולשונו כאש אוכלת"** (ישעיה ל, כז), **"אש אוכלה הוא"** (דברים ד, כד).

שחוק - **"יושב בשמים ישחק"** (תהלים ב, ד), **"ה' ישחק לו כי יבוא יומו"** (תהלים לז, יג) **וכו'.**

וכן נמשך ונעשה כן בנשמות בבחינתם הם, וממעשה הגופים נבין למעשה הנשמה, כי יש בה בחינת **ראיה** שאזי היא משגת המדריגה שלמעלה, והיינו שמקבלת מוחין ותוספת אורה, ואזי נקראת ראיה, ויש לה תוספת נח"ר בעת **יריח** האדם ריח טוב, ההי"ד **"כל הנשמה תהלל יה"** (תהלים קנ, ו) ודרשו רז"ל **"על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבוראו"** (בראשית רבה יד יא). והיא גם ניזונת מכח הנשימה והריח בריח הדסים של גן עדן וכו', וכן היא עשה נחת רוח ריח ניחוח לה' וכו', והוא סימן טהרה בנשמה זו, כמובא בתלמוד בההוא עובדא דרב הונא ורבה בריה **"אמר ליה מורחינא ריחא דחינוניתא, א"ל בני טהרה יש בך"** (סוטה מט.).

וכן יש בה בחינת **שיחה** כי בכל עת כמעט הנשמות מדברות זו עם זו, ומכח זה יודע האדם אם פלוני אוהבו או וכו' כי הנשמות בכל עת משוחחות זו עם זו או עם השמים (ובזה יובן מדריגת בני עליה ולדיקים שבכל עת נשמתן בשיחה עם השי"ת בבחינת מש"כ בתהילים קט "ואני תפילה" היינו אני ומהותי היא תפילה מגולל אחדות שלי בך, ובבחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל במסכת ברכות דף כא "ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו").

וכן יש בה בחינת **לעיטה** בעת שנכנס בה אור האלוקות והיא שבעה מטוב, ובבחינת המובא בתלמוד בההיא עובדא באותו תנא שפגש באיש אחד אין כמותו מכוער בכל העולם וכו' ואמרו שם שלמד תורה הרבה וכו'. וכן הוא באותו עובדא ששאל בן דמה בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית וכו' יעו"ש (מנחות לט:), שכל זה הוא בעת לעיטת הנשמה תורה. והענין באמת נודע לחכמים ולבעלי השגה אלא שמצאתי חבר לזה מן אלו דרשות רבותינו זיע"א שעל הסוד נתקנו.

גם **תשמיש** יש בה שהיא מזדווגת עם שורשה של מעלה או בנשמות צדיקים אחרים ונעשית מקבלת מהם אור, וכן בגילוי אור אלוקי בה היא כעין תשמיש למדה של מעלה, ובכל אלו הם מדריגות צדיקים, ועל כן הם סוד י"ב בחינות כנגד י"ב שבטים כלל ישראל שכנגדם י"ב שערים וכו'.

גם נמצא בה בחינת **רוגז**, בעת שהיא ברוגז על האדם שאינו משביע רצונה היא מתרחקת ממנו ונעשה חולה ב"מ. ובוודאי שיש בה בחינות **שחוק** בעת שהיא שמחה על טובה עתידה לבא לה, או בעת שרואה אהבת ה' אליה יש לה שחוק ושמחה, דבר נפלא נודע לצדיקים באמת.

גם יש בה בחינות **הילוך** שכן היא הולכת בכל זמן מעולם לעולם, ובכל עת שישן האדם בלילה, וכן בעת שייחד איש צדיק ויכוין בשמות קדושים, או בכח יסוד מחשבה שלה היא תלך בשליחותו ממקום למקום דבר נפלא.

ויש בה גם כן **הרהור** בעת שהיא מבטלת כח עומק השגה שלה ומהרהרת לבוא, בא מוחין מן מהות שלה וכו'. **ושינה** יש בה בעת הסתלקות המוחין ממנה או בעת המיעוט הוא לה שינה.

והנה עוד כנגד י"ב מדריגות שבנשמה הנה הם י"ב שעות שבמעשה דאדם הראשון ע"ה י"ב מזלות וי"ב הויות וכו', כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין לח:): **אמר רבי יוחנן י"ב שעות הוי היום, שעה ראשונה הוצבר עפרו, שניה נעשה גולם, שלישית נמתחו אבריו, רביעית נזרקה בו נשמה, חמישית עמד על רגליו, ששית קרא שמות, שביעית נזדווגה לו חוה, שמינית עלו למטה שנים וירדו ארבעה, תשיעית נצטוה שלא לאכול מן האילן, עשירית סרח, אחת עשרה נידון, שתים עשרה נטרד והלך לו, שנאמר אדם ביקר בל ילין, יעו"ש.**

ואחר שנתבאר ענין י"ב שעות נבוא לערוך באותו ענין סדר החילוק השעות שבעה כנגד שבעה ימי השבוע שהם שבעה כוכבים.

והנה כתב רבנו בחיי זיע"א (בראשית ג ד"ה עפר מן האדמה) שענין סדר השעות בבריאת אדם גמרו ותיקונו כסדר ששת ימי הבריאה באופן זה:

שעה ראשונה - שהוצבר עפרו מכוון כנגד **"יהי אור"** (בראשית א, ג) שהיה באצילות שהיה מעורב ולא נבדל דבר מדבר.

שעה שניה - שנתן גבול לעפר הנצבר, באיזה מקום יהיה הראש או הרגל וכל שאר האיברים, כנגד משי"כ **"יהי רקיע בתוך המים"** (בראשית א, ו) לפעול בהם הפעולות כאדם הבונה חורבה והוא מסמן זה חדר וזו עליה.

שעה שלישית - נתן בו ציור איברים ונתגלו האיברים, כנגד יום השלישי שנתגלית הארץ ונצטיירה, שנאמר **"ותראה היבשה"** (בראשית א, ט).

שעה רביעית - נזרקה בו נשמה, כנגד המאורות וכן הנשמה אור הגוף.

שעה חמישית - עמד, כנגד המלאכים שנבראו ביום ה' והנקראים עומדים, שנאמר **"בין העומדים האלה"** (זכריה ג, ז).

שעה שישית - קרא שמות, כנגד יום השישי שהיה.

שעה שביעית - נזדווגה לו חוה, כנגד יום השביעי שהוא שבת שישראל בן זוגה ועי"כ נזדווגה לו חוה מלמטה.

משנה ב

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', כ' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן שנים עשר גבולי אלכסון, גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית, ומתרחבין והולכין עד עדי עד, והן הן גבולות עולם:

המאור הגדול

אופן א

ביאור על דרך סוד

הקדמה א'

שתים עשרה - אותיות מסדר אחד הנקרא אותיות **פשוטות** - כי נודע שנתחלקו לשלושה ראשונות, היינו שלושה שורשים שהם אותיות אמ"ש שבג"ר, ושבעה כפולות בג"ד כפר"ת שבז"א, וי"ב פשוטות שבנוקבא, והם יונקים ומקבלים כח תפארת שבז"א שהוא כללות הו"ק והוא כולל עוד ששה וסך כללותם

הם י"ב, כי ב' פעמים ו' הם י"ב והם מניקים למלכות, ובז"א עליון הנקרא ישראל הם בג"ד כפר"ת, וז"א הקטן תחתון הנקרא יעקב הוא במלכות מקום הנה"י, ובסוד המלכות שנרמזה במיכל המים שבמקדש הרוכבת על י"ב בקר, וכן הם י"ב שבטים שנפקו מיעקב.

ואלו י"ב פשוטות הם כנגד י"ב גבולי אלכסון המקיפים כל צדדי עולם עבור השפעת הרוחות והכוחות בכל המציאות הגשמי, כי דרך משל ארבע רוחות העולם דרום צפון מזרח ומערב הנה בצד שלהם של כל אחד הם מתחברים ומזדווגים רוח ברוח זה בזה, וכל המשכת ראיה מלמעלה נמשך מכח זה של התכללות הכוחות זה בזה, וכל צד מן אלו הצדדים יש לו ג' צדדים של זה הצד עצמו וסך כללותם הם י"ב, וכמו ימין שמאל ואמצע של זה הצד והבן, וכנגדם גם הם י"ב חודשים שבשנה, וי"ב כוחות שבנפש, וי"ב צירופי שם הויה, וי"ב מזלות וכו', מערכה כנגד מערכה וכנ"ל במשניות קודמים, וזה סידרם: ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק'.

והנה **יסודן שנים עשר גבולי אלכסון** - כי טיפת חומר זרע האב הוא סוד חכמה, וזרע אותם באמא, והם סוד כ"ב אותיות, ומהם נמשך סוד בנין העצמות כי הם לבנים ונמשכים מזרע האב, ומן אמא נמשך ובא טיפת אודם האישה והם מחמשה אותיות מנצפ"ך כפולות, וממנו נמשך עור ובשר ושערות ושחור שבעין והדם שבתוך הגידין, וכנודע.

והנה כן אלו האותיות הם יסוד של כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים, ונקראו י"ב גבולי אלכסון להיות הם י"ב שבילים שהשפע נמשך ובא דרכם, בענין שבספירת תפארת הנ"ל יוצאים ממנו קוים וצינורות להמשיך בהם שפע וכו', כי קו אחד נוטה כלפי ספירת החסד וכנגדו קו אחר נוטה כלפי ספירת הגבורה, והם סוד י"ב צירופי שם הוי"ה ב"ה.

ונקראו י"ב גבולי אלכסון מאחר שהם עצמם בחינת ו' תחתונות כפולות אשר הם נשרשים בתפארת, ואח"כ צריכין להיות שם עושים ציור גבולים ואלכסונות, בענין שאלו י"ב חלקי התפארת יהיו פניהם נוטים כנגד ו' ספירות שהם השורשים לאלו הי"ב חלקים שבתפארת כדי שינקו מהם. וענינם על פי פשוט הוא שהנה העולם יש לו ששה סדרים ארבעה רוחות ומעלה ומטה וכל פאה יש לו שני אלכסונין וסך כולם הם י"ב.

ודע שגם במערכות העולמות והמלאכים יש לכל צד ממונים ובעלי מגינים, ובכל רוח מלאך ממונה ולו משרתים וכו', וכן הם י"ב נשיאים לי"ב חודשים וכו' וכנודע לחכמים.

הקדמה ב'

דע אחי שסוד ענין **אלכסון** הוא בחינת **האור** הנעשה ממזיגת המדות והתכללותן זה עם זה, כי ידוע שמדריגות חח"ן הוא בקו ימין ובג"ה בקו שמאל ודת"י קו אמצעי, והארה בעת שהם מתכללים זה עם זה נקרא "**אלכסון**", שהוא ענין הארה חדשה שנעשה מזיגה חדשה על ידי התכללות הספירות זה עם זה, מקו הימין לקו שמאל או מקו שמאל לקו ימין, וזהו ענין **י"ב גבולי אלכסון** שכל בחינת אלכסון הוא ענין האור הנעשה ממזיגת והתכללות המדות.

והנה מכח המשכת הארה חדשה הנזכרת הם מתגלים **במלכות דאצילות** להלביש המדות שהוא מקור השפע וחיות של מחנה המלאכים ומלכות פה דיבור של שמים, וממנה צירופי אותיות דיבור, וממנה מתהוים **המלאכים**, ומכל דיבור נעשה מלאך ה', וזהו ענין צירופי השמות של המלאכים כי שמו הוא כפי הצרוף המחיה אותו.

וכמו שמובא בפרקי היכלות דרבי ישמעאל על מלאך הקדוש הדרניאל ואמרו עליו "הדר זיו" וכהנה תוארים, וכן הובא שם על מלאך זהריאל שהוא שם החלוק של השי"ת. והענין מורה על **צירופי האותיות** שמכחם נעשה יציאת אור פלא המלאך ההוא, להורות שבזה הצירוף נעשה שם הלבוש.

והנה כח התכללות המידות זו בזו, כגון בחינת מדת חסד שבגבורה, הוא נעשה מהתכללות ומזיגת

מדת החסד עם מדת הגבורה, שעל ידי התכללות זו נולד מידה ומזיגה חדשה, והיא בחינת חסד שבגבורה, וכן על דרך זו כולם.

בענין שסוד י"ב גבולי אלכסון, הוא סוד כח התכללות המידות זה בזה והשפעתם זה לזה, ומענין זה נעשים כמה וכמה ריבוי ועניני צירופים, וריבוי רבבות ואלפים עצומים של צירופים הנמשכים ונשפעים מענין התכללות המדות, והבן סוד נפלא זה.

הקדמה ג'

וממנו יתבאר ענין סוד הפרצוף של מעלה.

דע אחי שסוד משנה זו בא לבאר ענין וסוד **פרצוף** של מעלה שנעשה ונתקן בגילוי **אור עולם התיקון**. כי הנה נודע שבעת גילוי **אור מ"ה החדש**, אז נעשה התכללות והתקשרות והתכללות העולמות והפרצופים זה בזה, והנה אז נמשכו ונתארכו ספירות שבו להיות נעשים **י"ב פרצופים באורך וחמשה בעובי** וכנ"ל. וכל אחד מהם יש בו ג' קווין מכח התכללות מדת חסד ממדת הדין, ומכח זה נעשו הפרצופין כלולים ממדת הרחמים וממדת הדין, ונעשו על כן כלולים מג' קווין חסד דין ורחמים, ונעשו ונהיה בהם סוד י"ב פרצופים, שסוד בחינה זו הם **י"ב גבולי אלכסון**, הן בכללות וכן הוא בפרטות בכל פרצוף שהוא המשכת האור בהתכללות מדת הרחמים בדין. וסוד ענין זה הוא הארה חדשה, ולקמן נבאר זה בס"ד וסוד נורא ונפלא זה נתבאר במשנה זו.

סך מספרם	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב
שמותם בכללות	עתיק	נוקבא	אריך	נוקבא	אבא	אמא	ישראל סבא	תבונה	יעקב	רחל	ישראל	לאה
סדרם ועמידתם באורך	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק	א- עתיק
	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא	ב- נוקבא
	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך	ג- אריך
	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא	ד- נוקבא
	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא	ה- אבא
	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא	ו- אמא
	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא	ז- ישראל סבא
	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה	ח- תבונה
	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב	ט- יעקב
	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל	י- רחל
	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל	יא- ישראל
	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה	יב- לאה

ודע שסוד אלו י"ב פרצופים שבכל אחד הנה הם י"ב צירופי שם הוי"ה ב"ה והם המורים על ההנהגה ועל אור הצירוף והכח הנמשך מן זה הפרצוף, והבן.

ואחרי שזיכנו ה' ללמוד אלו ההקדמות, יובן לך סוד ענין י"ב גבולים שבאלכסון הנזכרים במשנה, שהנה אלו י"ב אבנים למספר שבטי ישראל והם נמשכו מן חג"ת שהם האבות, וענינם הוא שהנה כל גשם הוא בעל ששה קצוות שהם מעלה ומטה וארבע רוחות כנודע, וקו אלכסון הוא קו הממזג מקצה זה לקצה זה להיות חיבור והתכללות ביניהם, ואלכסון הוא כמו בדרך משל חיבור קצה הראש של אחד בקצה הסוף של השני או עליונו של זה בתחתית של זה, כמו שכתב במשנה: **גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית** - ועל דרך זה רומז הוי"ו שבאמצע האות א' הנמשך באלכסון משמאל לימין, וקצה של צד השמאל הוא גבוה וקצה של צד ימין הוא נמוך, וציור זה יורה שמצד השמאל הוא הגבוה למעלה בבחינת גבורה, ובצד ימין נמשך למטה בבחינת נצח והקו הזה הוא מורה להיות חיבור והתכללות גבורה בנצח, ולכן נמשך קו מן הגבורה אל הנצח.

וכעין ציור זה:

באופן שקו אלכסון שבאות א' הוא קו נמשך מן ספירת גבורה העולה למעלה בשלהבת להיטות אש הגבורות, ושעל כן יורה צורת נטיה שלה לצד שמאל וסופה לצד מטה שהוא נצח הנמוך מהנ"ל וגם הוא בסוף קו ימין, הרי לך ביאור ענין קו אלכסון שהוא קו ממוזג ונכלל מבין שני קצוות ומידות וכעין הנזכר. ודע שכן הוא על דרך זה נעשה חיבור והתכללות בשאר המידות להיותם כלולות זו בזה ומזווגות זו בזו שלא יהיה חסד בפני עצמו גבורה בפני עצמה, שאם היה כך היה החסד בלי התערבות הגבורה וגבורה בלי התערבות שום חסד ולא היה העולם מתקיים, ועל כן צריך להיות התכללות חסד שבגבורה וגבורה שבחסד.

ומחמת הגבורה נותן ומשפיע לו חסד דייקא חסד שהוא גבורה, וכעין מש"כ "**ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו**" (דברים ז, י), וגבורה שבחסד הוא מחמת החסד נותן לו במדת הגבורה, וכעין שהאב מייסר בנו בשבט עושה זה לרוב חסדו כדי שיטיב דרכיו, ואם לא הרי הוא "**חושך שבטו שונא בנו**" (משלי יג, כד). וכן על דרך זה יש התכללות ומיזוג המידות בכמה וכמה אופנים להיות הם ממוצעים וממוזגים בכמה וכמה מדריגות ואופנים, ודרך כלל הן י"ב גבולי אלכסון הנזכרים במשנה בכמה גוונים.

ומענין זה תבין סוד ענין י"ב אבנים שבחשן המשפט בגוונים שלהם, וגם ממוזגים לבן בחינת רחמים ממוזג באודם הוא דין וכו' שהם סוד הנהגת קווי אלכסון הנזכר של התכללות הכוחות, וכל זה הוא בבחינת ההמשכות להתמזגות והתכללות המידות בבחינת הגוונין שלהם, זה נוטה לחסד וזה נוטה לדין וכו'. אבל בסדר הארתן בכללות נחלקות לב' בחינות כי יש אבן טובה שהוא מאיר בבחינת **אור ישר** (פהוא מאיר לאחריס בזה האור וגם אם הוא בחושך הוא מאיר מקומו, היות האורתו מתפשטת מתוכו ולחוץ), **ויש אבן המבריק וזורק חיצים כברקים בעין הרואה עד שתתלהט עין הרואה מפני זיוו והדרו וכו', וזהו בחינת אור חוזר שהוא ממטה ללמעלה, והם גם בחינת ענין המובא של צדיק עליון וצדיק תחתון וכו'. והנה כן תמצא בהנהגת הספירות ואותיות הנקראים אבנים** (הם דברים נעימים מדבריו הקדושים של האדמו"ר הקדוש מליאדי זיע"א בכמה מקומות וכן מדברי קודש של בנו הגה"ק וכו' ונכדו בעל דרך מצוותיך, ואנכי ליקטתי המובחר מן הטוב הזה והיו לאחדים בידי לנחת רוח לנשמת הקדושים הנ"ל, ובמחה גדולה וחכות גדול הוא בשבילי להביא מדב"ק לחיבורי, והיה לי למשיב נפש משמחת התורה שלנו זיע"א).

ונבוא לסדר מהלך האותיות מהצינורות ממה שליקטתי מדברי הקדוש רבי יעקב תמרלש זיע"א עם איזה ביאור.

נודע היות הספירות עומדות בסדר יושר כזה:

כתר

חכמה בינה

חסד גבורה

תפארת

נצח הוד

יסוד

מלכות

שהוא כתר למעלה באמצע, ולמטה ממנו חכמה ובינה, ולמטה מהם, חסד לימין כנגד החכמה וגבורה בשמאל מכוון כנגד הבינה, ותחתיהם מלמטה ובאמצע הוא תפארת, ואם כן סדר עמידתן כעין ציור ניקוד סגול כזה: ולמטה מהם נצח תחת חסד, והוד תחת הגבורה, ויסוד למטה מהם באמצע, ולמטה ממנו באמצע, המלכות, המכוון בקו ישר תחת יסוד תפארת וכתר.

ואם כן אין סדר שווה וישר ברוחב אלא רק ג' הנקראים יסודות, וכנגדן הם סימן אמ"ש, וגם אין אתה מוצא מהלכי הצינורות שיהיו שווים מלמעלה ללמטה מספירה עליונה לספירה שמתחתיה אלא רק שבע , הם נגד שבע אותיות בג"ד כפר"ת בדגש ורפה שלהם, והם מורים על שפע אור החסד בהשפעה מלמעלה למטה, בענין שאור ישר כנגדו הוא נקוד רפה ובעלותו מלמטה ללמעלה בסוד אור חוזר בניקוד דגש וכנגדן בג"ד כפר"ת. אמנם לא תמצא מהלכים בצינורות בצורת אלכסון אלא רק י"ב אותיות.

ונבא לערוך לפניך שלשה ספרים:

ספר אחד בסוד **אמ"ש.**

ספר שני בסוד **בג"ד כפר"ת.**

ספר שלישי בסוד **הו"ז, חט"י, לנ"ס, עצ"ק.**

וזה סידרן:

ספר ראשון - בסוד אמ"ש.

הנה אות **א'** הוא בקו ישר אמצעי בשטח שווה **מחסד לגבורה.**

אות **מ'** הוא בקו ישר תחתון צינור ההולך בשווה **מנצח להוד.**

ואות **ש'** הוא בקו ישר עליון בשטח השווה בצינור ההולך **מחכמה לבינה**, וג' אותיות אמ"ש הן כנגד שלוש יסודות אש - מים - אויר, כנגדם בשנה חום - קור - רביה (פריה), וכנגדן בעולם הן שמים - ארץ - מים, ובגוף - ראש - בטן - גויה.

ספר שני - בסוד בג"ד כפר"ת.

מהלך ראשון הישר מלמעלה למטה הוא צינור היורד **מחכמה לחסד** ושם מקום האות **ב'.**

מהלך שני הישר מלמעלה למטה הוא צינור היורד **מבינה לגבורה** ושם מקום האות **ג'.**

מהלך השלישי הישר מלמעלה למטה צינור היורד **מכתר לתפארת** ושם מקום **ד'.**

מהלך הרביעי הישר ההולך מלמעלה למטה צינור היורד **מחסד לנצח** מימין ושם הוא מקום **כ'.**

מהלך החמישי הישר היורד מלמעלה ללמטה צינור ההולך **מגבורה להוד** ושם מקום **פ'.**

מהלך השישי הישר מלמעלה ללמטה ציור ההולך **מתפארת ליסוד** באמצע ושם מקום **ר'.**

מהלך השביעי ההולך מלמעלה ללמטה מיסוד למלכות ושם מקום **ת'.**

והנה מהלך שבע אותיות הם כנגד שבע כוכבי הלכת ושבעת ימי שבת. וכנגדן הם שבעה רועים: אברהם, יצחק, יעקב, משה רבינו, אהרן, יוסף ודוד. וכנגדן הם ב' עינים ב' אוזנים ב' נחירים שבאף והפה. וכנגדם הם שבע מתנות: חכמה, עושר, בנים, חיים, שלום, ממשלה וחן, הם שבע גם כן.

ספר השלישי - בסוד ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק.

הם י"ב אותיות אלכסון באופן זה:

אלכסון הראשון - צינור מכתר לחכמה ימין ושם מקום אות **ה'.**

אלכסון השני - צינור מכתר לבינה שמאל ושם מקום אות **ו'.**

אלכסון השלישי - צינור מחכמה לגבורה מימין לשמאל ושם מקום **ז'.**

אלכסון רביעי - צינור מחסד לתפארת ושם מקום אות **ח'.**

אלכסון חמישי - צינור מחכמה לתפארת ושם מקום **ט'.**

אלכסון שישי - צינור מתפארת לנצח ושם מקום י'.

אלכסון שביעי - צינור מהוד ליסוד שם מקום אות ל'.

אלכסון שמיני - צינור מנצח ליסוד ושם מקום אות נ'.

אלכסון תשיעי - צינור מתפארת להוד ושם מקום אות ס'.

אלכסון עשירי - צינור מבינה לתפארת ושם מקום אות ע'.

אלכסון הי"א - צינור מגבורה לתפארת ושם מקום אות צ'.

אלכסון הי"ב - צינור מבינה לחסד ושם מקום אות ק'.

וכנגד י"ב מזלות בעולם, י"ב חדשים בשנה, י"ב חושים בטבע, גם כנגדן י"ב איברים באדם

הא לך לוח א' כולל כל הנזכרים.

שבטים	מזלות	חודשים	חושים בטבע	איברים
יהודה	טלה	ניסן	חוש הדיבור	רגל ימין
יששכר	שור	אייר	חוש העין	כולייא ימין
זבולון	תאומים	סיון	חוש ההילוך	רגל שמאל
ראובן	סרטן	תמוז	חוש הראייה	יד ימין
שמעון	אריה	אב	חוש השמיעה	כולייא שמאל
גד	בתולה	אלול	חוש המעשה	יד שמאל
אפרים	מאזניים	תשרי	חוש תשמיש	מרה
מנשה	עקרב	מר חשון	חוש הריח	דקין
בנימין	קשת	כסליו	חוש השינה	קיבה
דן	גדי	טבת	חוש הכעס	כבד
אשר	דלי	שבט	חוש אכילה	אצטומכא
נפתלי	דגים	אדר	חוש השחוק	טחול

ע"כ מדברי הקדוש החסיד הנזכר, ומהנזכר תוכל אתה להבין כמה וכמה ענינים וסודות בהנהגה ובחכמה וכו', וה' יתן מפיו חכמה דעת ומזימה לטובה אכי"ר.

ונחזור לענין קודם, שהנה בזו המשנה הקדושה נתבאר סוד י"ב גבולי אלכסון שבמציאות, ופשוטו של ענין מבואר אלא שלצד עילאה ימלל באור פרצוף של מעלה בסוד התכללות מדת הרחמים ומדת הדין והמשכת י"ב פרצופים באורך, וסוד התכללות דג' קווין חח"ן בג"ה דת"י, חסד דין רחמים, כי נעשה התכללות ימין ושמאל חסד ודין על ידי קו אמצעי דת"י כי דעת הוא בחינת ממוצע להטות משכל של חסד לשכל של דין ונקרא דעת נוטה. ונמצא בדעת יחובר ב' שכלים הפכיים דחו"ג להיות נוטה לחסד באופן זה ולדין באופן זה גם במקום אחד. וכן במדת תפארת מכריע בין חו"ג שהוא כמו הרחמים שאינו בא אלא אחר מדת הדין שעם כל זאת הרחמנות פוטרו, והיא בחינת מדת יעקב תפארת שעליו נאמר **"ותפארתו עבור על פשע"** (משלי יט, יא).

וכן בחינת יסוד ממוצע לכלול בו ב' הפכים דנצח והוד שהוא ענין **"כליות יועצות"** (ברכות סא.), ההכרעה ישקול במאזני צדק שהם נצח והוד ואיך להביא השפע למקבל, והוא ענין דקו אמצעי דת"י המחבר ב' קווין ימין שמאל וכו', והתכללותן נקרא י"ב גבולי אלכסון, וקו אמצעי נקרא בריח התיכון שמבריח מן הקצה ועד הקצה, דהיינו שעולה עד פנימיות הכתר שלמעלה מענין התחלקותו לקווין שהוא בכתר דכתר, כמובא בפרד"ס רימונים, ומן חכמה שבכתר מתחיל בחינות קווין כמובא בכוונת תפלת ח"י, ומתפשט בהם וכו', ועל כן יש בכוחן לחבר ולכלול ב' הקווין.

ואלו הי"ב גבולין שבעולם הזה נמשכים ממקום שורשם הרוחני שלמעלה למעלה **ומתרחבין** - ומתגבלין **והולכין עד עדי עד** - והם זרועות עולם שהם ימי הבנין של העולם והן הן **גבולות עולם**.

ומענין זה תבין גם ענין שמות מלאכים וממונים וי"ב נשיאים, והשולטים בששה קצוות עולם וכו' שהי"ב הם יוצאים מהם, כי כולם יוצאים מן הנ"ל כי הם מצטרפים בכמה וכמה והם מניקים הכח והשפע למלאכים, ולכל מלאך שם פרטי שהוא אותו הצירוף והדיבור המחיה והמהווה אותו, וכגון מלאך צדקיאל או טהריאל שהם אותיות צדקי וטהרי הן הן האותיות שבהם נבראו ובהם מתלבש מקור האותיות, ושם אל שנוסף בהן הוא נמשך מן אותיות שבמלכות כנ"ל שבה כח ההגבלה, וכמו הנהגת המלך הנגלית בכח דיבור מאמרי פיו, וכן הנזכרים הם יוצאים ממלכות דאצילות בהנהגתה בבי"ע מכח הכוחות שבאצילות.

ובריך רחמנא דסיען וסליק פירוש המשנה בדרך הנזכר.

אופן ב

משנה זו באה לספר ולבאר איך יצאו השורשים למציאות, מן החכמה-אבא אל הבינה שהיא הים הגדול, וממנה משתלשלים ומתפשטים הכוחות והמאורות אל הז"א ואל המלכות, בענין שאמא עילאה בינה היא הממשכת התיקונים ומאורות לאמא תתאה מלכות, אלא שהם עוברים דרך מעבר בזעיר אנפין קדישין ומקבלים לבוש וציור מן ז"א, והם בונים המלכות ומשפיעים בה האותיות שהם בחינת "זרע קודש מחצבתה" ונעשים בה הבתים ב' בתים בונים ארבע (כמבואר במקום ע"ז פרק ד'), ונעשים הכוחות השורשים לצבאות בי"ע שהיא אֵם להם.

ונבוא ליתן שמות וכינויים לאלו המדריגות ומתוך זה יתבאר לך כל דברי המשנה בעזה"י.

הנה חכמה - אבא נקרא בכינוי שם "גבול", ובדרך הרמז גבו"ל עולה מ"ו עם הכולל דמילוי דע"ב דאבא עם הכולל והים הגדול הוא אמא עילאה (ויתבאר ענין זה במקום אחר).

ובחינת ו' הוא בז"א הנקרא ו' על שם ו"ק שבו, וכן התורה שבז"א הנה הלוחות אורכן ו' ורוחבן ו' שהוא ז"א, וב' ווין הם י"ב הרומזים לי"ב שבטים שקיבלו תורה, והם מרכיבים גבול מלכות שמים הנקראת גם היא ים האחרון, כי כן בה נשפעים י"ב פרצופים, ויש בה י"ב שערי תפילה וי"ב מזלות נמשכים ממנה, והיא מדריגה אחרונה לפרצופי אצילות, וי"ב פרצופים שבז"א היוצאים מסוד כפילות ו' שבתפארת הכולל ו' שאין אתה אומר ו' אם לא נכלל בו ו' שניה, והם י"ב יחד שהם י"ב נחלי אור המשפיעים ב"**הים האחרון יהיה גבולכם**" (דברים יא, כד), וכנודע אצלה שהוא כצורת היסוד המזדווג בה גם הוא כצורת וכציור צנור, אך השפע כי הוא בחינת משפיע בא מן אבא שהוא י', ונמשך השפעתו בדרך צינור בז"א הוא ו' והם בחינת פרצופין זכרים משפיעין, וב' ההין אמא עילאה ותתאה בחינת מקבלים וכנודע כזה:

פרצופים זכרים	פרצופים נוקבין
אות י' ואות ו' דשם הויה	ב' ההין דשם הויה
אבא-חכמה אות י'	ה' ראשונה אמא-בינה
ז"א-ו"ק אות ו'	ה' אחרונה נוקבא-מלכות

ונעשה השפעת אור אבא, מים שאין להם סוף והשגה, ועל כן הוא נרמז באות י' קטנה, אלא שבהשפעתו בים הגדול הם מקבלים ציור וגוון מעט, כי נעשים יותר מושגים לערך התחתונים, כי אמא סוד טיפת אודם שבה העיבוי של טיפת זרע אבא-חכמה, ונוצר הוולד סוד ז"א בחינת ו' דשם אלא שהוא בהגלמה הבא מן אמא תתאה מלכות וכנ"ל לובן כי בה כח העיבוי.

משנה ג

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם שנים עשר חדשים בשנה שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה:

המאור הגדול

אופן א

בדרוש זה נמצאו ביאור משניות ג, ד, ה, ומאחר שבהם נתבאר ענין אחד צרפתים יחד עם שהם משניות נפרדות.

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק'.

בהקדים שהנה באלו האותיות צר בהם הקב"ה כל היצור, והנה הם נחלקים לאמות ולכפולות ולפשוטות

וכנ"ל. והנה מן אלו הפשוטות מזיווגן וצירופן שבהם יצר בהם שנים עשר המזלות בעולם וי"ב חודשים שבשנה וי"ב מנהיגים בנפש וכנ"ל כמה פעמים.

והנה אלו האותיות בכלל דע שהם נחלקים בסדר זה:

א, ב, ג, ד, ה, ו - רחמים גמורים.

ז, ח, ט, י - רחמים סתם.

כ, ל, מ, נ, ס, ע - מזווגים מדין ורחמים.

פ, צ, ק, ר, ש, ת - הם דין.

וגם עוד נחלקו האותיות לארבעה יסודות ארמ"ע באופן זה:

א, ה, ט, מ, פ, ש, ן - כולם מיסוד **האש**.

ג, ז, ס, כ, ק, ד, ך - כולם מיסוד **הרוח**.

ד, ח, ל, ע, ר, ם - כולם מיסוד **המים**.

ב, ו, י, נ, צ, ת, ץ - כולם מיסוד **העפר**.

והא לפניך מה שכתב בעל המדרש תלפיות זיע"א (ענף אותיות) בסוד זה, וז"ל: **קבלתי מיודעי חכמת האות יסודי האותיות ומשקליו וחלקיו וכוחותיו, והיא חכמה נפלאה אשר עמה יוכל האדם להבין רזין סתומין וטמירין ודברים עליונים ונפלאים, והיא חכמה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ולא השיג לפניך רק יסודי האותיות וחלקי יסודותיו ומספר כוחותם דרך כלל בקיצור מהקיצור, וישמע חכם ויבין בדעתו בנעימות החכמה, ויקנה לו רב בדמים יקרים שילמדנו אם תמצאון**, עכ"ל ויעו"ש המשך דבה"ק.

והנה מאלו היסודות יכלו החכמים להבין דברים הרבה על אותו הענין או אדם ההוא, ומצירופי אותיות שבאותו אדם יכלו להבין מה יש בו, ואם יהיו בו ריבוי אותיות זה היסוד ידעו שהוא הגובר בו, וכן מבניין ד' היסודות וארבעה המרות וד' הלחות היוצאים ונמשכים מהם על מה יכונו, ועיין כל זה באריכות בספר מאור ושמש מרבינו יהודה קוריאט זלה"ה בשם ספר מאורי אור, ולעיל בפ"ד מ"ב ומ"ז הבאתי עוד מענין חכמה זו קחנו משם.

והא לפניך מקצת ידיעות בענין ד' היסודות וכו'. בהקדים מש"כ מהרח"ו (פערי קדושה ח"א פער א) וז"ל: **הנה כאשר חטא בעץ הדעת טוב ורע גרם תערובת הזה בכל העולמות, ואין לך דבר שאינו כלול מטוב ורע, ונמצא כי גוף האדם הנוצר מארבעת יסודות התחתונים, והנה הם כלולים טוב ורע. וגוף האדם נוצר מן הטוב שבארבע יסודות, אש רוח מים עפר, אמנם מן הרע שבהם נוצרו בגוף ד' מרות, שהם הלבנה השחורה האדומה והירוקה, וכאשר תתגבר איזו מהם מבחינת הרע שבהן על בחינת הטוב שבהן באים חולאים ונגעים על האדם, ואם תתגבר ביותר תמית לגוף האדם** עכלה"ק.

ועוד דע שנחלקים היסודות למלכים ושרים ועבדים: המלכים הם ד' יסודות, השרים הם ד' לחות היוצאים מהרכבתם, והעבדים הם ד' מרות שבגוף האדם (ובענין דרך רפואתם הנלמדת מספר יצירה עיין מש"כ בסוף זה הפרק).

חכמת ארבעה יסודות שבאדם

בעל יסוד האש

איש זה בעל מידת גאווה, ואוהב התפארת והכבוד ולהתגאות על בני אדם, וע"כ רעות באים עליו וישנאוהו הבריות מפני מדותיו, כי מרוב גאוותו הוא מבזה האנשים וכו', וע"כ כל ימיו כעס ומכאובים, ומשום גאוותו הוא שנואי להקב"ה ולבריות.

ויהיה טבעו חם ויבש וצבעו לבן, ושתיתו מרובה מאכילתו, ואיבריו יהיו קטנים, ויהיה איש כחוש ורזה, מהר לכעוס ונוח לרצות, ועז פנים ואיש זריז ובעל שערות הרבה ובעל זקן, וותרן ואינו מיושב בכל מה שהוא עושה, ועושה הכל בלא מחשבה ובמהרה, והוא איש בעל מורא ופחד, וחלק הבטן שלמעלה גדול מחלק הבטן שלמטה, וישמור את עצמו ממאכלות חמים ויבשים, ויתמיד באכילת מאכלים קרים ולחים.

בעל יסוד הרוח

בעל לשון מדברת גדולות, ויש בלשונו לתת ארס להרוג בה בני אדם וכו', וע"כ גדול כוחו בדיבור ובעל לשון הרע. ומי שהוא בא מיסוד הרוח הנה היסוד שלו גורם לו הרבה רעות, וצריך שיגביר רוח חכמה על עצמו ויוכל להינצל. והנה אם זוכה ומסלק רוח

כסילות ממנו וטבעו הרע, יהיה אהוב מכל אדם ולא יהיה מרבה בדברים. ולעניין טבעו יהיה לו בנים יפים ויהיה וותרן וישר ונאמן, איש חכם ושמח ובעל מעשים טובים ונאים ואוהב ניגון, ויהיה במשקל האמצעי ואינו שמן, וטבעו חם ולח טוב ומטיב לאחרים, ועורו נאה ויפה. ויהיה איש מיושב בדעתו ומקיים דיבורו וכו', וישמור את עצמו מאכילת חם ולח ויגבור מאכלים קרים ויבשים ובזה יתמזג.

בעל יסוד המים

יהיה להוט אחר הבלי עולם הזה כמים הניגרים, ולא ינוח ולא ישקוט לאסוף הון וממון כי עינו לא תשבע עושר ויהיה הולך ממקום למקום הכל כדי להעשיר. ומעניין זה יבוא בו התאווה והגזל והקנאה, וכ"כ תגבר בו מידת הקנאה עד שאם היה יכול לרצות וכו' היה עושה כן כדי להשביע קנאתו וכו', ובעל חמדה ועושק וגניבה. אבל לא תהיה אחריתו טובה כי בממון אשר יקבץ על ידו יפול. אבל יהיה איש חכם, גם יהיה איש זה בעל טבע ומזג קר ולח, ולכן אכילת מאכלים חמים ויבשים הם טובים לו, ויהיה בעל בשר ושמן אוכל ושותה מעט, גם יהיה עצל וישן הרבה ויהיה לו הרבה לחות ויהיה לו כיפוף גב הכתף והראש.

בעל יסוד העפר

בעל תאוות עצלות לכל דבר שבמצווה, ומפיל על האדם תרדמה שלא יקום להתפלל ולומר ק"ש בזמנה וכו'. ועכ"פ מי שהוא נוטה ליסוד העפר יותר משאר היסודות יהיה קר ויבש ובעל יגון ואנחה, ואדם קמצן ובעל חולי, עצל ואינו מיושב וקשה בשר, שותה הרבה ואוכל מעט ואינו חכם ואינו נאמן, בעל מורא ופחד. ומפני היות יסודו קר ויבש ישמור את עצמו מאכילת מאכלים קרים ויבשים, כי אם מאכלים לחים ויבשים.

כלל העולה - שכל אחד לפי אחיזתו באחד מד' יסודות, כמו כן יהיה מושך טבעו והנהגתו וכו', באחד מד' בחינות יסודות ארמ"ע התחתונים, המונהגים לפי שורש אחיזתם למעלה בד' השמות וכלילותם בד' אותיות הויה ב"ה באופן זה:

יסוד המים - במדת אל **חסד** שורשו י'.

יסוד אש - במדת אלהים **גבורה** שורשו ה'.

יסוד רוח - במדת הויה **תפארת** שורשו ו'.

יסוד עפר - במדת אדני **מלכות** שורשו ה'.

והיינו שמפעולת השמות בספירות ימשך לכוכבים ומשם למזלות וכו' כנ"ל.

ולתשלום הביאור הא לך ליקוט מדברי חכמים וסופרים:

חכמת ארבעה לחות שבאדם

בענין הנזכר כתב הגה"ק רבי יעקב עמדין זיע"א היות האדם מורכב מד' לחות, ומהם מזיווגם וחיבורם מתיילדים הטבעיים והחושים באדם, ועניין זה נמשך כפי הנהגת השם הקדוש השולט והשפעתו במזל ובכוכב והם ביסודות והתערבם בלחות.

והנה ד' **לחות** הכללים המרכיבים האדם וטבעם בדרך כלל הם:

א. לחה לבנה - טבעה קר ולח. **ב. לחה אדומה**- טבעה חם ולח.

ג. לחה ירוקה - טבעה חם ויבש. **ד. לחה שחורה**- טבעה קר ויבש.

ענייני לחה הלבנה והנולד הגוברת בו זו הלחה.

הנה האנשים בעלי **לחה הלבנה** הם בעלי ריבוי לחות וקרירות הם בעלי שכל עכור מרוב גסות הליחה, והם אנשים בעלי עצלות וע"כ הם בוחרים תמיד בשינה ובורחים מכל מלאכה. גם הם אנשים פחדנים לפי שהפחד בא מקרירות, גם הם הפכפכים וכן דעתם תשתנה לכמה פנים. גם אין דעת הבריות נוחה מהם ואין להם אהבה עם שום אדם ואינם בעלי סוד. גם הם אינם מבחינים בין טוב לרע וכן הוא טבעם, והם אטומי לב ועכ"ז יש להם זכירה טובה. אבל כמה מידות טובות יש בהם והוא שרובם אנשים בעלי דעת מיושבת, גם אינם מהירי לב, גם הם אנשים רחמנים ושונאי בצע

ואנשים ישרים. והם קרובים יותר לשמחה מן היגון והפחד, והם מנהיגים ומדריכים העם בדרך ישרה ובדברים רכים כי אינם חפצים בסכסוך ובמריבה, גם הם בעלי פה ולשון שווים. ודע שאם יהיו בעלי לחה הלבנה מעורבים עם לחה האדומה וכו', אזי יצרו גוון ומזג נעים של אנשים נעימים ונבונים ואומנים.

מסימני בעלי הליחה הלבנה:

א. אנשים מסורבלי בשר ושמנים מהרטיבות שבגוף, ואינם גבוהי קומה כל כך.

ב. עור שלהם רך ולבן ושערות ראשם רבים, ונראים כאילו הם מסורקים.

ג. זקנה קופצת עליהם מחמת החומר המימי שבהם וקרירות שבגוף.

ד. הווורידים והעורקים שלהם דקים (כי העורקים שלהם מחזיקים מעט דם) והדופק שלהם מאוחר ורך.

ה. בנקל הם נעשים בעלי זיעה.

ו. קולם חד ודק וקשה לשמוע ומהיר לאבד.

ז. בחלומם יראו תמיד כאילו הם הולכים בימים ובנהרות או במרחצאות או נושאים על שכמם משא.

ענייני הלחה האדומה והנולד בו זו הלחה.

מי שגובר בו **הלחה האדומה** הם בעלי מזג חם ולח, והם אוהבי השחוק והריקוד, ואינם שמים שום דאגה על ליבם והם זוללים וסובאים וכו'. ויש להם כח עיכול טוב אבל שכלם אינו צח כ"כ, ואין מתאים לעיון בחכמה העיונית כי ריבוי הדם מעכיר את הכח המדמה (אבל בהתערב הדם עם הלחה הירוקה אזי יחדכך השכל ויהיה מסוגל לכל דבר עיוני וכו'). גם הם אנשים נעימים ונחמדים אהובים ונוחים לבריות ומיושבים בדעתם, גם אין בהם מן מידת הקנאה והם זריזים ואוהבי חברת אנשים וקיבוצם. גם הם אינם קמצנים אלא וותרנים, והם קשים לכעוס ונוחים לרצות, אבל סודך אל תגלה להם לפי שהם שמחי לב והשמחה מסוגלת לגלות ולפרסם הסוד, כי בנקל יאמינו לכל אדם.

ומסימני בעלי הלחה האדומה:

א. בעלי הלחה האדומה בטבעם חם ולח.

ב. לחלוחית שבהם תמהר להתייבש.

ג. רובן אנשים גדולי קומה ובעלי כח ומהם אותם בעלי בשר, ויש בכח קיבתם לעכל מחמת רוב החמימות והרטיבות שבהם.

ד. תואר פניו עגולים ונוטה לגוון האדום מחמת הדם העולה בין עור לבשר, ועי"ז מצהיב פניו וכו'. גם שערות ראשם מסולסלים ורבים וצבעם אדמוני או מכורכם, לפי שרוב החומר שבגוף שבו הוא סיבה להצהיב השערות.

ה. מצד הטבע בעלי לחה אדומה מאריכים ימים יותר מכל שאר בעלי המזגים, לפי שהמוות הטבעי יקרה בסיבת חסרון הלחות השורשי והחום הטבעי, אבל בהיותם שניהם בדם לא במהרה ינתק.

ו. קולם חזק ותנועתם במהירות והם בעלי דופק חזק.

ז. נדמה להם בחלומם כאילו הם עפים באוויר או נדמה להם כאילו הם יושבים ונסמכים בסעודות בגנים ובפרדסים ובהיכלות מלכים ובכל מיני תענוג.

ענייני הלחה הירוקה והנולד הגובר בו זה הלחה.

הנה אלו האנשים בעלי **הלחה הירוקה** הם רגזנים ואינם סובלים כלל שום דבר, ואעפ"כ הם נוחים לכעוס ונוחים לרצות, והם קלים ונמהרים בליבם עזי פנים ולצים. גם הם בעלי מריבה ונוקמים ונוטרים רמאים ומחרחרים ריב ומדון ואוהבי שקר, ורובן כבדי פה ולשון בסבת הרוגז ורוב החמימות שבהם.

ומסימני בעלי הלחה הירוקה:

א. רובן קצרי קומה ומהם אמצעי קומה.

ב. הם כחושי בשר מרוב החמימות והיבשות שבהם.

ג. כשהם מדברים מרימים קולם בשאון רב, וסיבת זה הוא היושב וקשות הסימפונים המחדדים את הקול.

ד. פניהם כרכומיים או נוטה לגוון האדום.

ה. יש להם נשימה רבה.

ו. חוש הריאות שלהם טוב.

ז. אוכלים הרבה ומעכלים היטב.

ח. לשונם מורג חרוץ ר"ל בעלי לשון חדה וחריפה.

ט. ראשם כחוש הבשר.

י. הדופק שלהם חד וקשה ומהיר.

יא. בנקל יפלו לתוך חולאים רעים כמו הירקון והשידפון והשיגעון וכל קדחת חדה.

יב. על פי רוב נדמה להם בחלום ענייני מלחמה ודלקה וגווני הצבע הירוק.

ענייני הלחה השחורה והנולד הגובר בו זו הלחה.

בעלי **הלחה השחורה** מזגם קר ויבש, וטבעם ומזגם שהם בעלי התבודדות ומואסים במושב לצים. גם הם חשדנים וקנאים, ובעלי יגון ועצבות מפני התגברות הלחה השחורה החקוקה בלבם המעכבת לכנוס השמחה בליבם, גם הם פחדנים ומלאים דמיונות, והם קמצנים ואכזריים וחסרי אוהבים, ואינם מאמינים לשום אדם ואם יאהבו לאחד תהיה האהבה בקצה האחרון גם יש להם טבע מעניין שאחר שתנוצח דעתם יאמינו עד קצה האחרון בדעה השניה וכו'. וכן להיפך, אם שונאים לאיזה אדם תהיה שנאתם תכלית השנאה, גם הם גסי רוח ואוהבי הרבנות והשררה, והם בעלי חימה, אבל הם בעלי עצה ותבונה, והם מצניעים סודותם וסודות חבריהם והם עומדים בדיבורם, והם ממעטים בשינה. ומהם נעשים מופלגים בתורה ובחכמה בעבור התמדתם וכו' והבן.

ומסימני הלחה השחורה:

א. אנשים רזים וכחושי בשר מפני היסוד העפר או מפני היושב שבהם.

ב. אזניהם והחוטם שלהם וגם העצמות שלהם גדולי הכמות.

ג. השערות שלהם שחורים וקשים מרוב היובש, שבהם אבל הם ממהרים להתהפך לגוון הלבן מחסרון החום.

ד. העורקים והווריד‍ים שבהם רחבים ועבים.

ה. פניהם ועורם מזוהמים ושפתותיהם עפרתיים.

ו. הילוכם בל"ט וראשם כפוף ועיניהם עכורים ונפוחים.

ז. הדופק שלהם מאוחר קטן ורך.

ח. החלומות שלהם מבוהלים ונוראים כי רוב החלומות שלהם על מתים ובתי קברות ובחולאים רעים ובדמיונות, ונדמה להם היותם קשורים בעבותות ובאזיקים או שהם במאסר ובשבי ובמחשכים והולך בחשיכה ועל ידיו וכו'.

ע"כ קיצור מענייני הלחות וכו', ונבוא לבאר קיצור חכמת **ארבעה מרות** מדברי הרב החכם הנזכר.

חכמת ארבעה מרות שבאדם

הנה נודע כבר ונתבאר לעיל שיש כוחות באדם הנקראים **ד' מרות**, וכל אדם יש בו כולם, אלא שאי אפשר שיהיו כולם בשווה כי אם מידה אחת גוברת, והנה זו המרה הגוברת באדם אין היא גוברת בו תמיד אלא הם מתחלפים בו באדם הן בשנים והם בזמנים, ונבוא לבארם על פי חלוקת ממשלתם בשנים ובזמנים ובימים.

מגיל א' עד גיל עשרים גוברת **האדומה**.

מגיל עשרים עד ארבעים גוברת **הירוקה**.

מגיל ארבעים עד גיל שישים גוברת **הלבנה**.

מגיל שישים עד גיל שמונים גוברת **השחורה**, ומשם ואילך ואם בגבורות שמונים שנה וכו'.

וכן בתקופת השנה כל ג' חודשים שולט מרה א', וכן הוא בכל יום שכל ג' שעות שולט מרה אחרת באופן זה:

א. שלושה שעות ראשונות שביום- חם ולח, ואז ימשול הדם **והמרה האדומה**. והם כנגד תקופת האביב והם כנגד חודשי **ניסן אייר סיוון**.

ב. שלושה שעות שניות של היום- חם ויבש, ואז תמשול **המרה הירוקה** והם כנגד תקופת הקציר והם כנגד חודשי **תמוז אב אלול**.

ג. שלושה שעות שלישות של יום- קר ויבש, ואז תמשול **המרה השחורה** והם כנגד תקופת הבציר כנגד חודשי **תשרי מרחשון כסליו**.

ד. שלושה שעות רביעיות של יום- קר ולח, ואז תמשול **המרה הלבנה** הנקראת ג"כ בשם לחה והם כנגד תקופת החורף כנגד חודשי **טבת שבט אדר**.

(הנה כתבתי לפניך מה שמלאתי וכו' בענין שליטת המרות בשעות היום וכו', אבל לא יכלתי להולמו עם הסדר של מעלה, אבל כתבתי מה

שמצאתי כי כותב שבבוקר שולעת מרה אדומה וכו' והלא בבוקר הוא זמן שליעת החסד, ואשר הוא שורש גוון הלבן, ולא יכולתי להולמו וכו', ואולי יוכל הלומד לקשרו ולהעמידו על האמת וכו'.

גם עוד באחד מן הכתבים ראיתי היות הנהגת המרות והלחות הנז"ל משתנות ומתהפכות בכל ו' שעות, כי בכל ו' שעות מן העשרים וארבעה שעות היממה משתנה ההנהגה והטבע בעליון ובתחתון ובגוף להיות מרה ולחה אחרת וכו', והכל הולך למקום אחד כמו שאכתוב לפניך).

הנה אחר שערכנו לפניך שינויי סדרי הנהגת וממשלת הלחות והמרות בגוף וכו', נבוא לערוך לפניך הטבעים והמזגים היוצאים מהם וכו', והגם שהם דומים ונראים לענייני שינויי המזג וכו' הלחות הנזכרות לעיל עכ"ז יש בהם חדשות כאשר יחזו עיני הלומד המשכיל וכו'.

סדרי המרה הלבנה

ימשך ממנה בנפש בהנהגה ובגוף מידת בטחון וענווה, בושת מורך ורחמים. ורובן מיושבים ואינם מהירי לב, וישרים ושונאי בצע אנשי אמת. קרובים לשמחה יותר מן היגון ומדריכים העם במעגלי יושר. דיבורם רך ובנחת, ואינם חפצים בסכסוך ופיהם וליבם שווים. אינם גבוהי קומה כ"כ וגם הם מעט שמנים, ועורם לבן ורך, ושערם מסורק מטבעו, וקופצת עליהם זקנה ונוטים אל הקור, ופניהם פני יפה מראה, וורידים ועורקים שלהם דקים ודופק שלהם רך. והם מזיעים בנקל וקולם חד וערב, ודבריהם רכים ונעימים, והם עצלים וכבדים ובוחרים בשינה, ושכלם עכור והם פחדנים והפכפכים, וסוד אין מצניעין. וגם אינם מבחינים בין טוב לרע, ובחלומם הבא להם מחמת המרה הם רואים שהם הולכים בימים ובנהרות ובמרחצאות וכו'.

סדרי המרה האדומה

היחס אליה הוא הגבורה ואהבת הנדיבות, ואינם שמים על ליבם שום דאגה, ושכלם אינו כ"כ צח וביותר בחכמת העיון, אבל לפעמים יזדכך. והם אוהבים חברת אנשים וקיבוצם, וותרנים וקשים לכעוס ונוחים לרצות, ומאריכין ימים ומגלין סודות, גם בקלות יאמינו לכל דבר ואין בהם יישוב הדעת. ורובן אנשים גדולי קומה ובעלי כח, ומהם בעלי בשר ופניהם עגולים ונוטים לאדום, ופניהם צהובים ובעלי שערות מסולסלים ורכים, וצבעם כרכומים או אדומים כאילו, קולם חזק ותנועתם מהירה, ודופק שלהם חזק. הם זוללים וסובאים ואוהבי השחוק והריקוד, ותמיד הם רואים בחלומם כאילו הם פורחים באוויר או יושבים בגינות ובפרדסים או בהיכלי מלכים ובכל מיני תענוגים, גם יהיה הרצון הטבעי שלהם נוטה לאכזריות למרות המעלות הנ"ל.

סדרי המרה השחורה

היחס אליה היא הדאגה והחרטה והקנאה והחשד, מדקדקים בדבריהם ועל ענייניהם מאוד אפילו בדבר קל, וגם הם אוהבי ההתבודדות ומואסים במושב ליצים. והם בעלי יגון ועצבים ופחדנים ואכזריים וקמצנים ומלאים דמיונות, ואין הם אוהבים שום אדם ואם בכל זאת הם אוהבים פלוני או אלמוני וכו' תהיה אהבתם עד קצה האחרון, וכן להיפך אם ישנאו את פלוני או אלמוני תהיה שנאתם עד קצה האחרון. והם גסי הרוח ואוהבי הרבנות והשררה ובעלי חימה, וגם אינם ישנים הרבה ומצניעים סודם וסוד אחרים, והם ג"כ בעלי עצה ותבונה וראויה להם הנשיאות, ועומדים בדיבורם. ונעשים מופלגים בחכמה ובתורה בעבור התמדתם, ויש בהם יישוב הדעת וטבעם עפר. וגם רואים בחלומם תמיד חלומות מבוהלים ונוראים. והם כחושים ורזי בשר וחשך משחור תארם, ואזניהם וחוטמיהם ועצמותיהם גדולים, ושערותיהם שחורים ובמהרה מתלבנים, ועורם ופניהם מזוהמים מצד הטבע, והילוכם לאט וראשם כפוף, ועיניהם עכורים ונפוחים ויש להם עורקים רחבים ועבים וכו'.

סדרי המרה ירוקה

היחס אליה הוא מדת האכזריות וגאווה עזות וכעס, וטבעם כאש והם חרוצים, וסימנם רובן אנשים קצרים וכחושי בשר ובעלי זקן דק. וכשהם מדברים הם מרימים קולם בשאון רב, ופניהם כרכומים נוטים לאדום, ויש להם נשימה רבה וחוש הראות שלהם טוב. ואוכלים הרבה ולשונם כמורג חרוץ, והם רגזנים ואינם סובלים כלל שום דבר, ואעפ"כ הם נוחים לכעוס ונוחים לרצות. והם קלים ונמהרי לב ועזי פנים ובעלי מריבה, והם נוקמין ונוטרין כנחש ואינם עומדים

בדיבורם, והם רמאים ומחרחרי ריב ומדון ואוהבי השקר. ורובן כבדי פה ולשון ויש ביניהם הרבה מצרים וכו', ובחלומם הם רואים ענייני מלחמה ודלקה וכו'.

אחר שערכתי לפניך סדרי ההנהגה דשם הויה בכלל, ובד' שמות בפרט, והן בענייני ד' לחות וד' מרות וכו', הנה כבר ידוע וברור לך היות ההנהגה נמשכת מד' שמות הויה ב"ה ואשר מכחה נמשך ההנהגה בזמן ואפילו בשעה וכו', ולפי חילוק שם הויה ב"ה באותו זמן ועונה ואפילו בשעה מן י"ב שעות היממה וכו', כן תהיה ההנהגה וכו', ותוכל להבין זאת ולהקיש הן על שאר מיני הפרטים שנתבארו לעיל, והן מענייני טבעי הלחות והמרות הנ"ל וההנהגות שנתייחסו אליהם ועל הנולד בשעתם.

והכלל הוא פשוט, כי הכל תלוי ועומד על סוד ביאור שם הויה ב"ה והכוחות המשתלשלים והנפרטים ממנו אשר משורשם הוא **חגת"ם**, והם ד' יסודות **ארמ"ע** העליונים המתלבשים והנפרטים לד' יסודות **ארמ"ע** התחתונים וכו', ואשר מהם נמשכו ד' לחות **לבן אדום ירוק שחור**, ואשר מהם ימשכו באדם מציאות ד' **מרות** המרכיבות והמנהיגות הגוף והנפש וכו', בעניין שיהיה:

אות י' - כנגד שם אל, חסד, יסוד המים, לחה לבנה, ומרה לבנה.

אות ה' - כנגד שם אלהים, גבורה, יסוד האש, לחה אדומה, ומרה אדומה.

אות ו' - כנגד שם יהוה, תפארת, יסוד הרוח, לחה ירוקה, ומרה ירוקה.

אות ה' - כנגד שם אדני, מלכות, יסוד עפר, לחה שחורה, ומרה שחורה.

וכפי הצירוף של שם הויה ב"ה השולט דרך משל בחודש פלוני, כפי זה תהיה ההנהגה, וממנו תקיש לעניין סוגי הלחה והמרה וכו', ומזה תקיש הן על ענייני התקופה, והן על ד' חלקי השעה, וכן כדי לידע על הנולד בו ועל ההנהגה שתהיה עמו וכו', והם הידיעות שהיו מוכרחות לחכמים לעשות הרכבה באיזה פעולה שרצו לפעול, שעל זה סובב חכמת הספר הקדוש הנורא הזה, ישמע חכם ויוסף לקח.

ונחזור להמשך ביאור המשנה.

הנה הוא ית"ש הנה היפך בהם י"ב צירופי שם הוי"ה ב"ה והמשיך האור האלקי בהם ובתוכם שהוא הכח הפועל בהם, ונקרא הויה שהוא גילוי עשר ספירות, והוא **יסודן** - של הכוחות האותיות ומה שיוצא מהם, והוא **חקקן חצבן, צרפן, שקלן** - וכבר התבארו לשונות אלו במשניות קודמות על מה הם יורו, קחם משם. **והמירן** - בסוד **"זה לעומת זה עשה האלהים"** (קהלת ז, יד) וכנ"ל כמה פעמים, **וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם שנים עשר חודשים בשנה שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה.**

ודע כי מזל הוא שם כינוי על שם שמשם נמשכים ונוזלים ומזדלדלים כוחות מימי השפעה, והם שולטים בחודשים ובנפש י"ב מערכות למול י"ב מערכות. כי אלו כוחות אותיות הם שורשים והכוחות לכל היוצא בעולמות, ומן אלו י"ב אותיות פשוטות נמשך הנהגת י"ב מזלות וי"ב מנהיגים בנפש, ולקמן נבאר מהם. אכן דע שאלו הם י"ב שורשים מן כלל מערכת אותיות וכל אחת מהם כוללת בה כל האותיות והבן.

ומעתה רוצה אני לערוך לפניך סדר י"ב צירופי הוי"ה השולטים בי"ב חודשי השנה וכנגדם י"ב מזלות **וי"ב מנהיגים בנפש** (ועיין בפירוש בעל אור ה' פ"ה מ"ל, ובהקדמת הראב"ד לספר יצירה, ובספר כתם פז ח"ל סוף פרשת בראשית, ומקורו מהראב"ע בספר המולדות).

וזה סידורם מערכה מול מערכה:

י"ב צירופי הו"ה	י"ב חודשים	י"ב מזלות	י"ב מנהיגים בנפש
יהוה	ניסן	טלה	בית החיים
יהוי	אייר	שור	בית הממון
יוהה	סיון	תאומים	בית האחים
יוהי	תמוז	סרטן	בית האבות
היה	אב	אריה	בית הבנים
היוי	אלול	בתולה	בית החולי
והיה	תשרי	מאזנים	בית הנשים
והיי	חשון	עקרב	בית המיתה
ויהה	כסליו	קשת	בית הדרכים
ויהו	טבת	גדי	בית המלכות
הייה	שבט	דלי	בית אהבה
הייו	אדר	דגים	בית האיבה

והנה אלו הענינים הם המרכיבים כל עניני החיים שבעדם וכנודע, וכפי צירוף ההויה השולט בחודש וכפי סידורו וצירוף אותיותיו ובחודש הזה שולט המזל, וכנגדו סגולת אותן מנהיג שבנפש זה יונק ומונהג מזה.

ודע שכל י"ב צירופים וי"ב מזלות וי"ב מנהיגי הנפש כולם כלולים בכל אחד מהם, בענין שבעת שליטת צירוף הוי"ה פלוני כולם מונהגים תחתיו ומוציאים לאור תעלומת ההנהגה בכלל ובפרט. גם תבין מענין זה הנהגת השבועות שבאותו החודש אות אחת בכל שבוע מן זה החודש לפי הצירוף ההוא וכולם מצטרפים לו, וכן בכל יום בי"ב שעות היום לפי ידיעת המזל השולט אז תוכל להבין מן סידור הלוח הנזכר איזה צירוף שולט אז, והשעה ראשונה היא כמלך בגדוד וכולם משמשין לה ומשם תלך ותמנה י"ב שעות היום כל שעה צירוף אחר ומזל אחר וכו' ואז יהיה מתגבר גם מנהיג בנפש לפי ענין הנזכר (ועיין כל זה בשער הצירוף המודפס בסוף זה הספר, ועיין גם בפירוש הגה"ק הר"ר משה בוטריל זיע"א פ"ד מי"ב).

וגם הנהגת אותה השעה בשישים דקות שבה הם פועלים כפי צירוף הנזכר. כי ט"ו דקות ראשונות אות ראשונה מן צירוף ההויה וט"ו דקות שניות אות שאחריו וכפי הצירוף וכן ט"ו אותיות שאחריו, וכן באות אחרונה וכו' והבן.

גם בדרך כלל דע שהנולד בראש השעה יהיה חזק ותקיף כוחו בכח המזל ההוא, והנולד באמצע יהיה שווה הנהגתו, והנולד בסוף שעה של מזל ההוא חסר כוחו ומזלו הנזכר, והבן הפנימיות שהם הנהגת הויות, ובמקום אחר הארכנו בו ובכאן לקצר אני צריך כדי לא לצאת מן המכוון, אלא שלא יחסר המזג הטוב אני מביא זה שלא יחסר בית שולחני מן מטבעות עוברים לסוחר.

גם דע עוד שאלו י"ב מזלות שבי"ב חודשים הם יתנו הוראתם בנולדים ובגוף האדם:

טלה - ראש המזלות ומיוחד על **הראש** - מושל **בניסן.**

שור - מביט על **הצוואר גרון וכתפיים** - מושל **באייר.**

תאומים - מביט על **הזרועות ידיים ורגלים** - מושל **בסיון.**

סרטן - מביט על **החזה** והחלקים המרכיבים אותו - מושל **בתמוז.**

אריה - מביט על **הלב ואצטומכה, ריאה וכבד** - ומושל **באב.**

בתולה - מביט על **המעיים ותחתון האצטומכה** - ומושל **באלול.**

מאזניים - מביט על **הכליות ופי הטבעת** - מושל **בתשרי.**

עקרב - מביט על **כלי ההולדה** - ומשל **בחשון.**

קשת - מביט על **הירכיים והאצילים** - ומושל **בכסלו.**

גדי - מביט על **הברכיים** - ומושל **בטבת.**

דלי - מביט על **השוקיים** - ומושל **בשבט.**

דגים - מביט על **הרגליים** - ומושל **באדר.**

ומענין זה תוכל להבין סוד החכמים שעל איזה חולי או כאב באחד מן אלו האיברים היו מכינים הרפואה או הסגולה וכו', ואפילו רפואה טיבעית בשעה ששולט המזל ההוא, וכנ"ל ולקמן עוד איך נעשה חילוק הזמנים וכו', והיו מכוונים אז בשם הויה השולט באותה שעה ומזל, וגם היו אומרים פסוקי רחמים שהם ר"ת של זה הצירוף מפרק קי"ט בתהילים או מסדר תהילים החיד"א, והיו מכוונים על השם הנזכר שיחייב המזל וכח המלאכים השליטים אז להצליח הרפואה ההיא.

וכן תקיש לענין הי"ב מנהיגים בנפש הנ"ל שבצירוף הויה ובזמן שליטתו היו החכמים עושים תיקון ותפילה או השתדלות או סגולה וכו' וכל ענין כדי לעזור ולהגן ולהצליח, דרך משל אם יהיה לפלוני ח"ו התעוררות איבה ובין אחים יפריד ח"ו, אזי הזמן טוב להתפלל לביטול האיבה או להבין מדוע באה או להכין סגולה וכו' או השתדלות לבטל זו הרעה היא בשעה ששולט מזל דגים וצירוף ההוי, כי כבר ביארנו שהם מתגלגלים בי"ב שעות היום וי"ב שעות הלילה, ובפרט יצליחו בעז"י אם היה שעה ראשונה מן שעות היום או לילה שולט מזל הנזכר וצירופו אזי היה מועיל ביותר, כי השעה טובה, ועיין מש"כ בזה הפרק סוף במשנה ו' באריכות, ואתה אחי תבין סתום מן המפורש.

וכדי לשמח לבך הטוב הא לך קבלה אמיתית שהחכמים היו משתמשים לדעת כל האותיות שהם מחולקים על המזלות ועל הכוכבים כמצוייר לפניך:

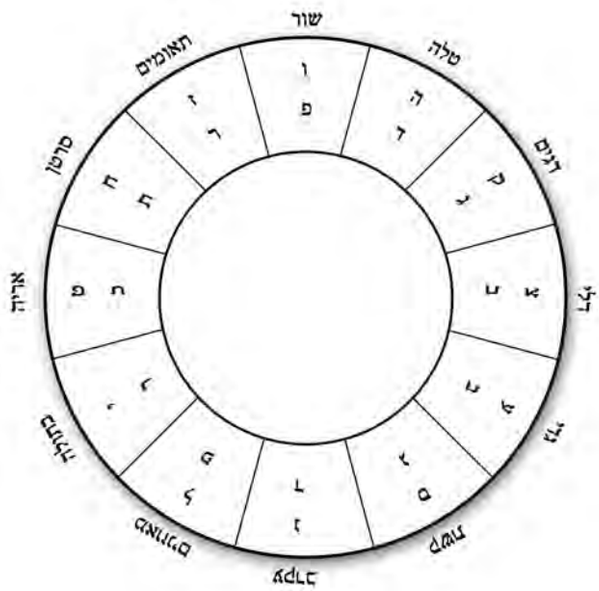

דע שהאותיות הו"ז, חט"י, לנ"ס, עצ"ק, אלו אותיות המזלות כאשר הם הולכים כסדרם. ואותיות בג"ד כפ"רת הם אותיות הכוכבים והם על סדר הכוכבים שצ"ם חנכ"ל.

וכשרצו לידע בקשתם התחננו קודם לפני האל יתברך, ואח"כ פתחו ספר התנ"ך ומנו י"ב עלים ואח"כ י"ב שיטין ואח"כ י"ב דפים ואח"כ י"ב אותיות. ואח"כ היו לוקחים אות הי"ב ושומרים אותה. ואח"כ חזרו ומנו ז' עלים, ואח"כ ז' דפים ואח"כ ז' שיטין ואח"כ ז' פסוקים ואח"כ ז' אותיות. ולקחו אות השביעית וצרפו אותה עם האות הי"ב הראשון.

והנה אם מצאו אותם על הסדר הנמצא בעיגול כמו ה' על ד' שהוא במזל טלה וכן כולם, דע שהיה מורה שכוכב מאדים הוא בביתו. ואם המזל עומד בביתו הרי הוא בגבהותו. ודע שאם לא היה בא להם בראשונה אותיות המזלות אזי לא נמצא הגורל, ועל כן היו משליכים הגורל פעם אחרת או יום אחר או שעה אחרת.

וכן באותיות הכוכבים אם לא נמצאו כסדר הנזכר דע שלא נמצא הגורל ולכן היה צריך השואל לשאול בכל כוונתו. ואם מצאו בשני הגורלות, או הראשון של המזלות או השני של הכוכבים, אחד מאלו הג' אותיות אמ"ש, דע כי כל אחד יש לו כוכב, ידוע כמבואר בספר גורל הקודש של המהרח"ו זצ"ל ובגורל החול של אבא שלום שבזי זלה"ה.

ואתה תעיין שם בכל מזל ותראה לפי אותו ענין שכתוב ותקיש ותלמד סתום מהמפורש, כי לא רציתי בחיבור זה בביאור אלו הענינים שהיא חכמה נפלאה בפני עצמה, ויוצאת מחכמת הקודש שבספר היצירה, מענין צירוף האותיות וחיבורם כנ"ל.

ומעתה נבוא ללמוד ביאור המשניות הנזכרות ונחזור לביאור מעט בדרך הנ"ל.

אופן ב

שתים עשרה - אותיות **פשוטות** - מפני כשהן לבדן אינן לא רפויות ולא דגושות אלא אם כן הם מצורפים עם אותיות אחרות, ומסוד ענין התפשטותן והתמשכותם וזיווגי הכוחות בהם נמשך ובא: ראייה, שמיעה, ריח, שינה, לעיטה, תשמיש, מעשה, הילוך, רוגז, שחוק, הרהור, שינה.

ואלו הן: הו"ז - **חט"י** - **לנ"ס** - **עצ"ק**.

אשר הם **יסודן** - של כוחות הנזכרות, כי הם השורשים המוציאים הענפים, כי היה הוא ית"ש עושה בהם כמה וכמה כדי להוציא לאור תעלומה, ועל כן **חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם** - ובמשנה ד' מבאר מה הם.

גם עוד נוצר מהם **שנים עשר חודשים בשנה** - ומבאר מה הם במשנה ה' מזה הפרק.

גם נוצר מהם **שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקיבה** - מבאר מה הם במשנה ו' מזה הפרק, שהם בציור האיברים וכנ"ל בכוחות.

משנה ד

שנים עשר מזלות בעולם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים:

המאור הגדול

שנים עשר מזלות בעולם - ואלו הם: **טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזניים עקרב קשת גדי דלי דגים.**

וגם הם נחלקים לבחינת זכר ונקיבה וליסודות ארמ"ע ולצדדי עולם (ועיין בפירוש הרמב"ם פ"ג מ"ה) **כזה:**

החודשים בבחינת **זכר** הם:

טלה - הוא אש - ומזרח.

תאומים - רוח - ומערב.

אריה - אש - מזרח.

מאזניים - רוח - מערב.

קשת - אש - מזרח.

דלי - רוח - מערב.

וכנגדם חודשים בבחינת **נקיבה** הם:

שור - עפר - ודרום.

סרטן - מים - צפון.

בתולה - עפר - דרום.

עקרב - מים - צפון.

גדי - עפר - דרום.

דגים - מים - צפון.

סדר חילוק ארבע יסודות באלו המזלות הנה:

טלה - **אריה** - **קשת** - הם חמים ויבשים כתולדת האש.

שור - **בתולה** - **גדי** - הם קרים ויבשים כתולדת הארץ (הייגו עפר).

תאומים - **מאזנים** - **דלי** - הם חמים ולחים כתולדת האויר.

סרטן - **עקרב** - **ודגים** - הם קרים ולחים כתולדת המים.

ועיין באריכות מעט משי"כ לעיל בפרק ד', בהקדמה כוללת לשבע משניות שמן ח' עד י"ד

משנה ה

שנים עשר חדשים בשנה ניסן אייר סיון תמוז אב אלול תשרי חשון כסלו טבת שבט אדר:

המאור הגדול

שנים עשר חודשים בשנה - ואלו הם שמותם ושמות המזלות ושמות י"ב צירופי הוי"ה ושמות צירופי אדני, וגם מצורף עמהם כל ג' אותיות שם יה"ו עם שם הוי"ה ועם שם אהיה, וכל שם יש בו י"ד אותיות וסך הכל השמות קס"ח אותיות, וי"ב מזלות מקבלים מהם והם שולטים בי"ב חודשי חמה (מן תקופת ניסן שלושים יום ועשרה שעות ותק"ע חלקים וזה נקרא חודש ניסן ואחריו מתחיל חודש אייר ואחריו סיון וכן כולם).

ניסן - כנגד מזל **טלה**- יאהוי. בהוי. גהויי. אדני. אדינ. יהוה.

אייר - כנגד מזל **שור**- הוית. הויצ. הויקהו. אניד. אנדי. יההו.

סיון - כנגד מזל **תאומים**- ירהויע. הויש. הויט. אידנ. אינד. יוהה.

תמוז - כנגד מזל **סרטן**- הוינ. הוינ. הויגהו. דניאדנאי. היהו.

אב - כנגד מזל **אריה**- ידהוי. יהויכ. הויש. דיאנדינא. היוה.

אלול - כנגד מזל **בתולה**- הויב. הויט. הוירהו. דאני. דאינ. הוהי.

תשרי - כנגד מזל **מאוזנים**- יצהוית. הויג. הויח. נאדי. נאיד. והיה.

חשון - כנגד מזל **עקרב**- הויק. הויב. הויטהו. נדיאנדאי. ויהה.

כסלו - כנגד מזל **קשט**- ינהויע. הויי. הויג. ניאד. נידא. וההי.

טבת - כנגד מזל **גדי**- הויל. הויפ. הויזהו. יאנד יאנד. הויה.

שבט - כנגד מזל **דלי**- יקהויש. הויק. הויו. ידנא. ידאנ. היוה.

אדר - כנגד מזל **דגים** הויצ. הויי. הויתהו. ינאד. ינדא. ההוי.

משנה ו

שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה שתי ידים שתי רגלים שתי כליות מרה
[דקין כבד קורקבן קבה טחול] (דקין קבה כבד קורקבן טחול):

המאור הגדול

שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה - ובכל חוש מלך בהם אות אחת מאלו הי"ב, הו"ז חט"ו לנ"ס עצ"ק, ובהנהגה הכללית נתבאר לעיל מה הם ועתה בא למנותם בגוף:

שתי ידים שתי רגלים שתי כליות מרה דקין כבד קורקבן קיבה טחול - סה"כ כולם הם י"ב.

הנה אחר שזיכנו ה' ללמוד אלו המשניות ובצירוף הקדמות הנ"ל, נבוא להעתיק לפניך סוד העיגולה וממנו תוכל להבין כמה וכמה רזים כי הכל נעשה במחוגה האלוקית, מלשון "**היושב על חוג הארץ**" (ישעיהו מ, כב) ובבחינת "**ומלכותו בכל משלה**" (תהילים קג, יט), מתוך מש"כ הגה"ק המקובל האלקי רבי שמעון לביא זיע"א (כתס פז בפירוש תוספות זוהר הסייכים לחלק הראשון) וז"ל:

ודע כי מסוד העגולה הזאת היו יודעים קדמונינו כל העתידות המסודרות לבוא כפי מה שגזרה וחייבה חכמתו ית"ש, וקבלנו כי הזוכה לכוין השעות האמיתיות אשר ישלטו בהם המזלות, והתחלת ממשלתם בכל חודש וחודש איש איש כפי משאו ועבודתו, ידע וישכיל ממוצא דבר כי בהשכילו שם ההויה המושלת באותו מצב ועל המזל והכוכב אשר תחתיו מהשבעה כוכבי לכת אשר אליו יתחלק יגיד עתידות, וזאת היתה חכמת ישראל אשר בה היו מתעלים ומתפארים על כל האומות כמ"ש "כי היא חכמתם ובינתכם לעיני העמים" (דברים ד, ו), וארז"ל "זה חישוב תקופות ומזלות" (שבת עה.), וכתיב "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" (דברי הימים א' יב, לג). והגם שהיו אומות העולם יודעים חיוב המזל והכוכב, הם חסרים העיקר שהם סוד ההויות אשר עליהם, והם שופטים כפי מה שיתחייב המזל ולא כפי סוד ההויה המחייבת כי היא העיקר. ועל זה כוונו רז"ל באמרם עליהם מאשר ולא כל אשר כי לפעמים תסכים שם הויה עם חיוב המזל ופעמים לא.

וכן קבלנו כי היודע השעה והמלאך המושל עליה ושם ההויה המושלת במלאך השעה וצירופה וחילוף אותיותיה ויכוין בשעת הפעולה הגוון הראוי לאותה פעולה אם לדין גוון אדום ואם לרחמים גוון לבן, ואם רוצה למלא חפצו מאחת מאלה השאלות אם מחיים אם ממון או בנים וזולתם מהחפצים אשר בבתים אם יהיה מהיר במלאכתו יגיע חפצו וכו' ע"כ.

ודע עוד שהנה י"ב צירופי ההוי"ה הנה הם בגוף התפארת והוא מכונה גלגל השמש, ושם אדני הוא בגלגל הלבנה בסוד המלכות. והנה יש בזו העיגולה י"ב צירופי שם הוי"ה וכ"ד צירופי שם אדנות (כי תפארת מלאיר במלכות), וי"ב שבטים ואבנים שבחושן, וי"ב בתים (בסס בית החיים ובית ממון וכו'), וי"ב מזלות וחילוק הצדדים דרום צפון מזרח מערב וכו', וארבע יסודות וחילוק

מדריגותם לזכר ולנקבה ולטוב או לרע ח"ו וכו' ועוד, כמובא לפניך.

הא לפניך מעט קיצור הידיעות שבעיגולים.

ידיעה א' - הם נחלקים לי"ב חלונות שבהם י"ב צירופי שם הוי"ה וי"ב שבטים וי"ב מזלות, ובכל חלון ב' צירופי שם אדני וי"ב שערים כוללים כל יסוד החיים.

וסדר חילוק המזלות בארבעה יסודות אש רוח מים ועפר.

וסדר חילוק ממשלת השבעה כוכבי לכת בהם.

וחילוק הממשלה בזכר או נקבה וטוב או רע, וד' רוחות העולם וי"ב אבני החושן.

ידיעה ב' - גם לכל חודש על מזלו וכוכבו ממונה מלאך ויש לו משרת.

ידיעה ג' - נחלקו בני אדם למשפחות כי יש מבעלי קול גדול ויש בעלי חצי קול ויש מבעלי יופי ויש מבעלי חצי יופי וכו' וכן כולם.

ידיעה ד' - מן חיוב הכוכב והמזל יורה על חודשים ימים ושנים שיחיה האדם ההוא וכו', והכל בידי ה'.

ידיעה ה' - לכל כוכב יש לו אותיות, וכן לכל מזל יש לו אותיות שלו.

סדר י"ב בתים

בית ראשון

חודש - ניסן
צירוף - יְהַוְוָה - מוצאו וניקודו מפסוק "**יִשמחו הַשמים וְתגל הָארץ**" (תהלים צו, יא).
צירוף - אֲדֹנָיְ - מוצאו וניקודו "**אֲני דִברתי** וגו' **נְאום יְהוה**" (יחזקאל לז, יד)..
צירוף - אֲדֹיְנַ - מוצאו ניקודו מפסוק "**אֲשר דִבר יְהוה נַעשה**" (במות יט, ח).
מזל - טלה
כוכב - מאדים
מלאך חודש - רפאל
משרת - שעפיאל
צד העולם - מזרח
יסוד - האש
אבני החושן- אודם
שבט - ראובן
שם האיבר באדם - כבד
כח ההנהגה - החיים
טבע ההנגה - זכר
מדתו - רע
ממשלה - ליל שלישי
מושל בליל ב'
מלאך יום - סמיאל
אותיות הבית - עב - או - יו - כט
אותיות כוכב - שלו - טק
שנים - ס"ו שנה
חודשים - עה
משפט הנולד בשעתו - מבעלי חצי קול ובעלי מום ובעלי המשגל

בית שני

חודש - אייר
צירוף - יְהַוָוְ - מוצאו וניקודו - "**יתהלל המתהלל השכל ויודע**" (ירמיהו ט, כג).
צירוף - אֹנֹדי - מוצאו וניקודו - "**לא יכון לנגד עיני**" (תהלים קא, ז).
צירוף - אניד - מוצאו וניקודו "**והוא ירד לקראתי הירדן**" (מלכים ה ב, ח) (כך מלאתי כתוב אצלי אכן גלע"ד יש כאן טעות סופר ולא שלחתי ידי להגיהה כעת ובמ"א נדרוש בזה בעזה"י).
מזל - שור
כוכב - נוגה

מלאך חודש - צפניאל
משרת - דנהיאל
צד העולם - דרום
יסוד - עפר
אבני החושן - פטדה
שבט - שמעון
שם האיבר באדם - מרה
בית ההנהגה - הממון וגם בית האנשים
טבע ההנגה - נקבה
מדתו - טובה
מורה על שמחת האדם וכו'
ממשלה - ליל ששי ונקרא סומך לממון וגם הוא מורה על שמחת האדם, והוא גם מושל בליל חמישי
מלאך יום- צדקיאל
אותיות- ל"ת ח"ד ל"א ח"מ ע"ב ל"י
אותיות כוכב - ית
שנים - י"ב
חודשים - י"ב
שעות - י"ב
משפט הנולד בשעתו - מבעלי ב' גופות ומבעלי קול גדול, ומבעלי חצי יופי (ויש לו חצי צורת אדם)

ודע שמזל זה הוא מן מזלות הסומכים (היינו העוזרים והנותנים כח)

בית שלישי

חודש - סיון
צירוף - יְוּהַהַ - מוצאו וניקודו - "ידותיו ולצלע המשכן השנית" (שמות כו, יט - כ).
צירוף -אַיָּדַנְ - מוצאו וניקודו - "וכבוא נשאי הארון עד" (יהושע ג, טו).
צירוף -אינד - מוצאו וניקודו "אל ישוב דך נכלם" (תהלים עד, כא).
מזל - תאומים
כוכב - כוכב
מלאך חודש- ספניאל
משרת - דבנאול
צד העולם - מערב
יסוד - הרוח
אבני החושן - ברקת
שבט - לוי
שם האיבר באדם - טחול
בית ההנהגה - האחים
טבע ההנגה - זכר
מדתו - טוב
ממשלה -ליל רביעי
מלאך יום - מיכאל
אותיות הבית- גע, אב, תו, בן
אותיות הכוכב - גע וזץ
שנים - כ"ו
חודשים - ב
ימים - ב
שעות - ד
משפט הנולד בשעתו - מבעלי ב' גופות ומהאמצעים ומבעלי קול גדול ומצורת בני אדם ומהיפים.
ונקרא סומך

בית רביעי

חודש - תמוז
צירוף - הֶוֵהִי - מוצאו וניקודו "זה איננו שוה לי" (אסתר ה, יג).
צירוף - דְנְיָאֲ - מוצאו וניקודו - "דברי נאום יהוה אשר" (ירמיהו כט, יט).

צירוף - דְּנָאֵי - מוצאו וניקודו -"דברתי **נאם אדני יהוה**" (יחזקאל לט, ה).

מזל- סרטן

כוכב - לבנה

מלאך חודש- אחריאל (אמריאל)

משרת - תענבון

צד העולם - צפון

יסוד - מים

אבני החשן - הופך

שבט - יהודה

שם האיבר באדם - מסס

בית ההנהגה - האבות והקרקעות ושדות וכרמים ובתים וחצרות

טבע ההנגה - נקבה

מדתו - טובה

ממשלה - ליל ויום ב'

מלאך יום - גבריאל

אותיות הבית - מי, נמ, גה (ויש אומרים אותיות זה הבית - דפ, עג, שב, נר, רפ)

אותיות כוכב - פדרס

שנים - כה

חודשים - ה

ימים - ה

שעות - ה

משפט הנולד בשעתו - מבעלי מזל, המתהפכים ומבעלי המומין והאילמים ומעמי הארץ

ונקרא יתד תהום ועמוד הארץ ומן המציאות - מבעלי הדברים המקררים.

הבית החמישי

חודש - אב

צירוף - הַוִּיהַ - מוצאו וניקודו - "**הסכת ושמע ישראל היום**" (דברים כז, ט).

צירוף - דיאנ - מוצאו וניקודו - "**להגיד לאדני למצא חן**" (בראשית לב, ו).

צירוף - דינא - מוצאו וניקודו "**ויד עני ואביון לא**" (יחזקאל טז, מט).

מזל - אריה

כוכב - חמה

מלאך חודש - גוריאל

משרת - הדדנרין

צד העולם - מזרח

יסוד - האש

אבני החושן - ספיר

שבט - יששכר

שם האיבר באדם - כליה ימנית

בית ההנהגה - הבנים

טבע ההנגה - זכר

מדתו - טוב

ממשלה - ביום ראשון ובליל ראשון

מלאך יום - רפאל

אותיות הבית - הה, אמ, רש, מד, הק

אותיות כוכב - ה

שנים - טו

חודשים - יז וחצי

שעות - כט

משפט הנולד בשעתו -מבעלי חצי קול ומהחזקים ומהמתבודדים ומהנכתרים ומבעלי המשגל

והוא מן המזלו העומדים - ומהמתגאים

הבית השישי

חודש - אלול

צירוף - הֹהֲוָיִ - מוצאו וניקודו - "**וצדקה** תהיה לנו כי" (דבריס ו, כה).

צירוף - שם דְאִינְ מוצאו וניקודו "**דברי** אם יהיה **נביאכם**" (במדבר יב, ו).

צירוף - שם דַאֹנְיְ - מוצאו וניקודו "**דעת** אותי **נאום** יהוה" (ירמיהו ט, ה).

מזל - בתולה

כוכב - כוכב

מלאך חודש- צדקיאל

משרת- מוריאל

מלאך יום - מיכאל

צד העולם - דרום

יסוד - עפר

אבני חושן - יהלם

שבט - זבולון

שם האיבר באדם - כליה שמאלית

מלאך יום - מיכאל

בית ההנהגה - החולי

טבע ההנהגה - נקבה

מדתו - בינוני

אותיות הבית - ע"ב, זו, זך

אותיות כוכב - גע, פו, וזי

שנים - כ"ו

חודשים - י"ז

ימים - י"ז

שעות - ד

משפט הנולד בשעתו -מבעלי ב' גופות ומבעלי קול גדול ומהחזקים ומהיפים ומצורת האדם ומהשפלים.

הבית השביעי

חודש - תשרי

צירוף - וַהֹיָהַ מוצאו וניקודו - "**ויראו** אותה שרי **פרעה**" (בראשית יב, טו).

צירוף - שם ניאד - מוצאו וניקודו - "**הענן** כי מלא **כבוד**" (מלכים א ח, י-יא).

צירוף - שם נֹיְדַאֲ מוצאו וניקודו - "**נוכח** יהוה דרככם **אשר**" (שופטים יח, ו).

מזל - מאזנים

כוכב - נוגה

מלאך חודש - חניאל

משרת - פחררזין

צד העולם - מערב

יסוד - הרוח

אבני חושן - לשם

שבט - דן

שם האיבר באדם - קוקרבן

בית ההנהגה - הנשים

טבע ההנהגה - זכר

מדתו - טוב

ממשלה - ביום שישי

מלאך יום - עניאל

אותיות הבית - חש, מי, מון

אותיות כוכב - קמץ

שנים - שמונה

חודשים - ב

ימים - ב

שעות - י"ו

משפט הנולד בשעתו -והמזל הזה מן המזלות הסומכים ומהמתהפכים ומהאמצעים ומהיפים ומצורת האדם ומבעלי קול גדול ונקרא עד שמחה.

הבית השמיני

חודש - חשון

צירוף - וּהַהַיְ מוצאו וניקודו - "ודבש היום הזה יהוה" (דברים כו, טו - טז).

צירוף - נַאֲדַיַ מוצאו וניקודו - "נחת אנשי דמים ישנאו" (משלי כט, ט-י).

צירוף - נאיד - מוצאו וניקודו - "אתנן לא תתני עוד" (יחזקאל טז, מא).

מזל - עקרב

כוכב - מאדים

מלאך חודש - צוריאל

משרת - ילנגדב

צד העולם - צפון

יסוד - המים

אבני החושן - שבו

שבט - נפתלי

בית ההנהגה - המות

טבע ההנהגה - נקבה

מדתו - רעה

ממשלה - יום ג'

מלאך יום - סמאל

אותיות בית - טט, מש, טמ, חס, כל, טס, מד

אותיות כוכב - טמ

שנים חודשים וימים - כולם ל"ו

שעות - ד'

ונקרא יתד שוקע - ועמוד מערה

משפט הנולד בשעתו - ומבעלי ממון ומבעלי הארץ ומבעלי חצי יופי

ומזל זה מן המזלות העומדים - ומהרופאים (ומהחכמים)

הבית התשיעי

חודש - כסליו

צירוף - וַיֹּהָהַ- מוצאו וניקודו - "וירא יושב הארץ הכנעני" (בראשית ג, יח).

צירוף - נדיא- מוצאו וניקודו - "ולמען דוד עבדי ויצא" (מלכים ב, יט).

צירוף - נָדָאִי- מוצאו וניקודו - "נא דברי אם יהיה" (במדבר יב, ו).

מזל - קשת

כוכב - צדק

מלאך חודש - ברכיאל

משרת - אנדגנור

צד העולם - מזרח

יסוד - האש

אבני החושן - אחלמה

שבט - גד

שם האיבר באדם - יד ימין

בית ההנהגה - הדרכים

טבע ההנהגה - זכר

מדתו - בינוני

ממשלה - יום חמישי

מלאך יום - צדקיאל

אותיות הבית - לת, חד

אותיות כוכב - ית

שנים - י"ב

חודשים - י"ב

ימים - י"ב

שעות - י"ב

משפט הנולד בשעתו - ומבעלי ב' גופות ומבעלי קול גדול והמתגאים ומבעלי חצי יופי ויש לו חצי צורת אדם.

ומזל זה מן המזלות הסוערים והמתגאים

הבית העשירי

חודש - טבת

צירוף - הַיְהוָ - מוצאו וניקודו - "**ליהוה** אתי ונרוממה שמו" (תהלים לד, ד).

צירוף - יאדנ - מוצאו וניקודו - "**כי יבא לשוד ולכפן**" (איוב ה, כא-כב).

צירוף - ידנא - מוצאו וניקודו - "**כי אבוד תאבדון לא**" (דברים ל, יח)

מזל - גדי

כוכב - שבתאי

מלאך חודש - אדוניאל

משרת - מפעיאל

צד העולם - דרומית

יסוד - העפר

אבני החושן - תרשיש

שבט - אשר

שם האיבר באדם - יד שמאל

בית ההנהגה - המלכות

טבע ההנהגה - נקבה

מדתו - טובה

ממשלה -ליל שביעי

מלאך יום - קפציאל

אותיות הבית - גט, מהו, בף, כח

אותיות כוכב - רה, כך

שנים - ל"ו וסימנך "**לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם**" (דברים לב, כט).

חודשים וימים - ע"ה

שעות- ו וסימן לדבר ששה

משפט הנולד בשעתו - מבעלי חצי קול ומבעלי המומין

והמזל הזה מהמזלות המתהפכים ומהשפלים ונקרא יתד עליון ומעמוד השמים.

הבית האחד עשר

חודש - שבט

צירוף - הָיְוֶה - מוצאו וניקודו - "**המר ימירנו והיה הוא**" (ויקרא כז, כג).

צירוף - ידנא - מוצאו וניקודו - "**אין עוד כלי ויעמוד השמן ותבא**" (מלכים ב ד, ו-ז).

צירוף - יְדָאְנֶ - מוצאו וניקודו - "**ידעו דרכי אשר נשבעתי**" (תהלים לה, י-יא).

מזל - דלי

כוכב - שבתאי

מלאך חודש - עניאל

משרת - תשכדרוס

צד העולם - מערב

יסוד - הרוח

אבני חושן - שוהם

שבט - יוסף

שם האיבר באדם - רגל ימין

בית ההנהגה - האהבה והתקוה

טבע ההנהגה - זכר

מדתו - טוב

ממשלה - יום שבת קודש

מלאך יום- קפציאל

אותיות הבית - כד, הב, יק, נב, רש, מר

אותיות כוכב - רח, כך

שנים ל"ו

חודשים וימים - ע"ה

שעות - ו' הכל כנז"ל

משפט הנולד בשעתו - מבעלי קול גדול והמתבודדים

וזה המזל מהמזלות החומרים ומהאמצעים.

הבית השנים עשר

חודש - אדר
צירוף -הִהְיֵו - מוצאו וניקודו - "**עירה** ולשרקה בני **אתונו**" (בראשית מט, יא).
צירוף - ינאד - מוצאו וניקודו - "**ולוי** ובנימין **לא פקד**" (דברי הימים א כא, ו).
צירוף - ינדא - מוצאו וניקודו - "**יאמן נא דברך אשר**" (מלכים א ח, כו).
מזל - דגים
כוכב - צדק
מלאך חודש - גבריאל
משרת - אבריבאל
צד העולם - צפונית
יסוד - מים
אבני החושן - ישפה
שבט - בנימין
שם האיבר באדם - רגל שמאל
בית ההנהגה - האויבים
טבע ההנהגה - נקבה
מדתו - טובה
ממשלה - ביום חמישי
מלאך יום - צדקיאל

אותיות הבית - מץ, קט
אותיות כוכב - ית
שנים - יב
חודשים - יב
ימים - יב
שעות - יב

משפט הנולד בשעתו - מבעלי ב' גופות ומבעלי המומין ומבעלי המשגל ומהמתגאים ומעמי הארץ ומהאילמים ומבעלי חצי יופי.

ודע שלענין הפעולות היו החכמים שמים פניהם לקראות אותו רוח או מזרח או צפון הכל כנכתב בעיגולא: ניסן אב כסליו שלשתם מזרחים ויסודם יסוד אש, ובעת הפעולה היו החכמים שמים את פניהם לצד מזרח. אייר אלול טבת הם דרומים ויסודם עפר וכו'. סיון תשרי שבט הם מערבים ויסודם רוח וכו'. תמוז חשון אדר הם צפונים ויסודם מים וכו'

והחכמים היו מכוונים ההויות והצירופי אדנות השולטים בכל מזל ומזל הכוכב ויום ושעה והרגע והמלאכים השולטים וצירופי השמות שבזה, וכן לענין קמיעות היו כותבים מלאך החודש בהויות השולטים עליו. וזו היא:

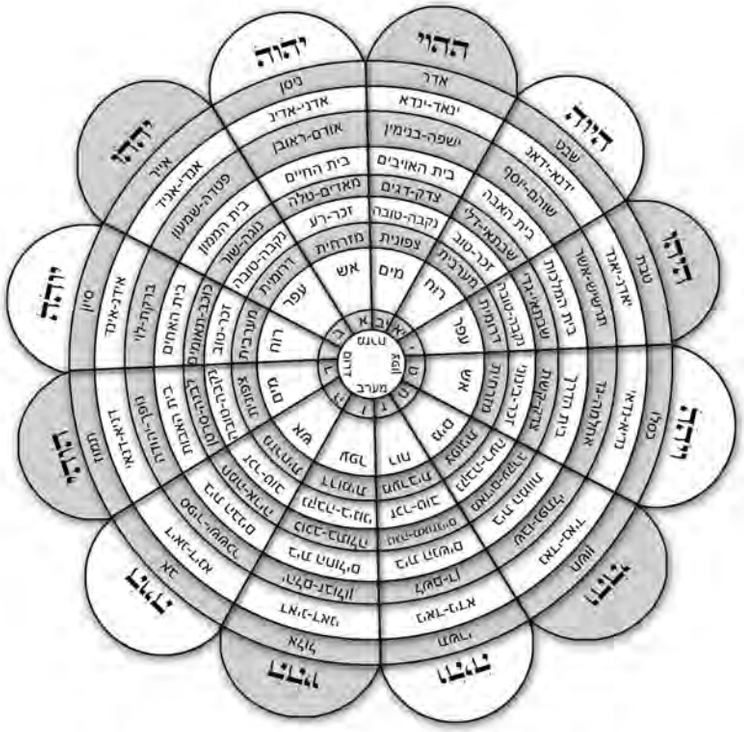

והנה בצירוף הנ"ל יכלו החכמים לדעת ולהבין כמה חכמות וידיעות אחרות, הן לענין ההנהגה, הן לענין גורל ומזל וכו', הן להנהגה הפנימית, כי ממנו לקחו לידע כל ענין וממשלה מה שעה גובר בה וכו'. גם יכלו לחלק כל דבר וענין באלו הענינים שבעיגול ושפטו על פיהם, דרך משל בחילוק זמן היום יכלו לידע על פיו מה השולט ומה מזלו והויה שלו, גם כשרצו לידע לענין שאלה ובקשה אם לעשות או אם לחדול או מה יהיה בזמן לא כביר, שאלו על פיו בכוונה, וקודם התפללו על מה שרצו לידע ואז עצמו עיניהם והניחו אצבע ימין בזה העיגולה והיה, אם הניחו האצבע שלהם בתוך העיגול דרך משל בחודש ניסן שצירופו הויה פשוט שפטו שהוא ענין טוב ונעים, והיו מביטים בביאור המזל ההוא על מה יורה וממנה הקישו על ענינם וכן על דרך זה בכולם, וראו איזה בית נפל בו, דרך משל אם בית החולי יורה על תקלה ומחלה וכו' היו שבים מאותו ענין.

והחכמים ידעו אם לעשות או אם לחדול אם הוא בענין רע ח"ו, בענין שהשליכו על ענין שהיו צריכים לו מתוך מה שנפל להם בגורל, כי ענין חולי ומחלה הוא אינו מורה רק על ענין החולי והמחלה דווקא ח"ו, אלא בכל ענין יש בו בחינה של חולי וכו' או מיתה שהוא מורה על הפסד וכליון או בענין אחר. והיה אם היה מזדמן להם ויצא אצבע שלהם שלא במתכוין מן העיגול, היה מורה שעתיד יהיה למחלוקת ולמריבה בסמוך, וזה היה מורה שיצאו מן מערכות ההנהגה לתוהו, ועל כן היו שבים אל ה' אולי ישא פניו וישיב אותם לאיתנם.

גם דע עוד שיכלו החכמים לעשות ולפעול בזה העיגולה באבנים או קוביות, דרך משל אם יצא אחד מהן מן העיגול ואחד ינוח בתוכו, היו רואים אם הוא נח על צירוף ומזל טוב ישכילו שחצי מן הענין הזה הוא טוב ויצליחו, אכן חצי הענין ההוא ששאלו עליו הוא תוהו ובוהו ואם יצאו שניהם מן העיגול יורה על מחלוקת מרובה.

ודע שאם רצו לשאול באיזה זמן טוב שיעשו דבר פלוני או אם לעשות אם לחדול, היו שומרים לעשות ככל דיני גורלות ומזלות בזמן הטוב, אם שאין זה היה מוכרח אם היו בדוחק שעה, אכן היה מוכרח לבקש רחמים ממנו ית"ש ולכוין בשם הויה השולט ולכוין שישלח ה' כוחו ואמיתו לעשות מבוקשם ורצונם.

והיה להם דרך אחרת פתחו ספר העשרים וארבע (הייטו תנ"ך) ואמרו פסוק **"ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי"** (תהלים טז, ה), וראו איזה אות נפתח להם בדף ראשון בצד ימין וכתבו אותו לפניהם, דרך משל אות א' וכן עשו עוד ג' פעמים ובכל פעמים אמרו פסוק הנ"ל ואזי צרפו האותיות ומה שיצא הפכו למספר, דרך משל אבג"ד הוא מספר עשרה והיו מונים מן שעה שעמדו בה ושם הויה השולט ומזל השולט בשעה זו, וכן היו מונים בי"ב חלקי העיגול עשר פעמים והיכן שינוח שם היה הוא מזלם ותשובתם, והיו מביטים בו מה יצא ומה מורה אותם והביטו בפתרון אותו מזל וכו', ומשם שפטו לענין שרצו. ועיין כל הענין הזה בפירוש אוצר ה' פ"ה מ"א ובהקדמת הראב"ד לספר יצירה, וכן בספר כתם פז ח"א סוף פרשת בראשית ובספר דמשק אליעזר (דף ח ע"א הקדמת הזוה"ק) ומקורו מהראב"ע בספר המולדות).

הקדמה כוללת למשנה ז, ח, ט, ח, י

הם כמה בבות על ענין אחד אלא שנחלקו למשניות והכלל אחד הוא להם, הנה בכאן בא לערוך סדר אותיות י"ב פשוטות ואשר מהם נשתלשלו הכוחות י"ב מזלות וי"ב כוחות בנפש, והיינו גם באיברי הגוף וי"ב חודשים שבשנה, והיינו בעש"ן ר"ת עולם שנה נפש, והם משניות ז' ח' ט' י' מזה הפרק החמישי.

וענין לשון המליך וגו' וקשר לו כתר - הוא נתבאר לעיל בפרק ד משניות ח' ט' בבות א' וב' קחם משם להבא, ולא רציתי לחזור ולפרש כי הכלל הוא ברור קחם משם והקש לכאן, אלא שם דיבר על שבע פעולות שהם בז"א, וכאן בי"ב פשוטות שבנוקבא והם מן ספירות התפארת שהיא כללות

הו"ק והיא אות ו' והיא כפולה (פע"כ באומרו אות ו' אחת נסתרה עימה ויחד הם י"ב). ע"כ ההקדמה ומעתה לא נצטרך לפרש כל המשניות בעבור שנתבאר כאן הכלל.

משנה ז

(בבא א' מהראשונה) המליך אות ה' בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:
(בבא ב' מהראשונה) המליך אות ו' בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה:
(בבא ג' מהראשונה) המליך אות ז' [בהלוך] (בראיה) וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה [ורגל שמאל] (יד ימין) בנפש זכר ונקבה:

משנה ח

(בבא א' מהשניה) המליך אות ח' [בראיה] (בהלוך) וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה [יד ימין] (רגל שמאל) בנפש זכר ונקבה:
(בבא ב' מן השניה) המליך אות ט' בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה:
(בבא ג' מן השניה) המליך אות י' במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה ט

(בבא א' מן השלישית) המליך אות ל' בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:
(בבא ב' מן השלישית) המליך אות נ' בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם וחשון בשנה ודקין בנפש זכר ונקבה:
(בבא ג' מן השלישית) המליך אות ס' בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקבה בנפש זכר ונקבה:

משנה י

(בבא א׳ מן הרביעית) **המליך אות ע׳ ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:**
(בבא ב׳ מן הרביעית) **המליך אות צ׳ בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:**
(בבא כ׳ מן הרביעית) **המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה. עשאן כמין עריבה סידרן כמין חומה ערכן כמין מלחמה:**

המאור הגדול

הא לך נתינת טעם בזו הבבא ב׳.

בהקדים הנה מזל דלי הוא מלשון דל, והוא השולט בחודש שבט, והוא רומז על התרוממות קרן ישראל מדלותו למעלה למעלה, כי כן לשון דלי הוא גם מלשון התרוממות (עין סידור הרב בעל התניא זיע״א ע״פ ארוממך ה׳ כי דיליתני), גם דלי מורה על המתקה זו שדייקא משפלות דלות השכינה וברדתה לעומק בור, הנה משם תתרומם מעלה מעלה כשהיא מליאה מהחסדים ממעיני הישועה.

ונוכל לרמוז ענין הנזכר באלו דברי המשנה הנ״ל, באומרו: **המליך אות צ בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש** - ורמז הנ״ל בכאן הוא, שהנה נודע היות אות צ׳ בתפארת דז״א, והוא שורש המתקה של בחינת יעקב, וכן הוא רמוז במבטא של אות צדיק שהוא המתקת מדת צדק שהוא דין כנודע, ועל ידי שנכנס בו אות שהיא קטנה שבאותיות, וגם היא רומזת על גבורה דז״א (כמובא זה בספר קהלת יעקב), הנה כן מתמתקין הדינין ונעשה ממדת צדק צדיק, וזהו ענין אומרו **המליך אות צ בלעיטה** וכו׳ - כי לעיטה עולה כמספר **״הויה הוא אלהים״** שהם חסד וגבורה וכו׳, וצר בהם דלי הנ״ל.

עוד רמזה תורה סודות הנזכרים בתיבת קורקבן הנזכר במשנה, כי כן קרקבן גימטריא ד׳ פעמים ״הויה אלהים״, המורים על המתקה שהם כלליות עשר ספירות הנחלק לארבע, חכמה בינה תפארת ומלכות, בסוד הוי״ה, והם מדריגות הכוללות כל מדריגה בכלליות ובפרטיות שבפרצוף וכנ״ל, וכן גם שבט מלשון מורה על הרמת קרן ישראל וממשלת מלכות בית דוד, וכמ״ש **״לא יסור שבט מיהודה״** (בראשית מט, י).

אלא שמבחינת החודשים חודש שבט הוא לפי סדר החודשים נגד יוסף הצדיק מדת יסוד, ומזלו דלי לרמוז על גודל ההשפעה שלו, כי מדת היסוד הוא מדה המשפיע כל השפעות וברכות, כי עליו נאמר **״ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר״** (בראשית מב, ו), אלא שבמקום שיש השפעה גדולה, שם יש התנגדות גדולה וקיטרוג ח״ו, ושם העבודה הגדולה, ויש חשש מזה ח״ו, ועל זה מורה שם החודש שבט שהוא מלשון שבט ורצועה ח״ו.

ונרמז גם חודש זה בתהילים (כג, ד) **״שבטך״**, שהוא לשון מורה על יראה, כי מי שהוא ירא יש בליבו יראה עצומה בחודש שבט שהוא כנגד שבט יוסף שאמר **״את האלהים אני ירא״** (בראשית מב, יח). ומענין זה נמשך כח הרצועה אלא שזה תלוי בכח קדושת היסוד שהיה יוסף הצדיק זיע״א מרכבה לספירת היסוד, והוא במדריגת צדיק הוא מכריע לזכות וגורם שפע וברכה. וזה הרמז במשנה הנ״ל **המשיך אות צ׳ בלעיטה** וכו׳ **ודלי בעולם ושבט בשנה** - כי בחינת הצדיק הוא מכריע את השבט לזכות ולשפע וברכה אכי״ר.

[זה הוספתי היום חג סוכות חול המועד אושפיזין דיוסף הצדיק, בהשגחה גדולה זימן לי ה׳ ב״ה לעיין בדברי הגה״ק המכונה האר״י הח״י, רבי יהודה ליב איגר מלובלין זיע״א (ספר אמרי אמת פרשת וארא) ופתחתי שם בלא מתכוון והיה מדבר מענין הנזכר על יוסף ומשנה דספר יצירה הנזכר ועטרתי החיבור בדב״ק זיע״א].

אופן ב

ביאור חכמת הרפואה הנלמדת מענין י"ב פשוטות בפרט ומחכמת ספר יצירה בכלל

הא לך ראשי פרקים מעומק חכמת 'ספר היצירה', ומן החכמה הזו היו הקדמונים יודעים לרפאות כל חולי, וחיצוניותה מסרה אברהם אבינו לבני הפילגשים, ומשם עברה זו המסורה אצל חכמי אומות העולם והצליחו בה לרפאות חולאים ומחושים, ואני אערוך מעט מזעיר, הן בפנימיות הן בחיצוניות, וחילקתי אותם לסימנים כדי לסעייך עם שהכל ענין אחד.

א. בענין סגולת אבנים הטובות וכח הצבעים לרפואה, כבר נתבאר לעיל (פ"ה מ"ב. ועיין עוד בפירוש הגר"ח פ"ה מ"ג) סדר חילוק י"ב שבטים המכוונים כנגד י"ב אותיות פשוטות וי"ב ענינים שהם שיחה, הרהור, הלוך וכו', וי"ב מנהיגים שבנפש: שתי ידיים, שתי רגליים, שתי כליות, מרה, דקין, כבד, קורקבן, קיבה, וטחול. ודרך הרפואה בפרט הוא לקחת אותה אבן שהיה בחושן משפט המכוונת כנגד אותו השבט אשר כנגדו האבר ולהניחה על האבר החולה, ולחבוש אותה עליו ויתמיד בזה ויבריא, כי כח השפעת המזל המאיר בכוחו על אותו אבן יתן כוחו באותו אבר. דרך משל באבן הנקראת 'שבו' המכוונת כנגד שבט נפתלי ובגוף האדם כנגד הקיבה הדרך הוא להניחה כנגד מקום הקיבה. ובאמת יותר טוב לחולי באבר פנימי, לשחוק האבן ולערבה במים ולשתות, ויתמיד בזה ויבריא.

וכן יועיל לשחוק אלו האבנים ולערבב אותם עם שמן זית ולמשוח על המקום החולי, וכן להניח האבן שצריך אל תוך קערה של מים חיים שלא עשו בה מלאכה ולסגור אותה באיזה בד דייקא ולהניחה כך מעת לעת וישתה אלו המים. ואם ירצה שיחזק כוחה יניח אותה תחת השמש ג' ימים ואחר כך ישתה אלו המים ויתרבה כוחה והשפעתה (ויש מן האבנים שכדי לחזק השפעתם צריך להניחם במקום חשוך דייקא). גם יכוון בשם הוי"ה ב"ה על האבר החולה, באותו גוון של האבן המכוונת כנגדה, לדוגמא למיחוש הקורקבן שכנגדו שבט אשר והאבן שלו תרשיש אשר צבעו תכלת, יכוון בשם הוי"ה בצבע תכלת. ועיין כל זה באריכות ב"רבינו בחיי" פרשת תצוה, ובספר "שלטי הגיבורים" (דף לז:) וב"מדרש תלפיות" (ענף אבנים וענף אפוד). גם דע שנחלקו אלו האבנים כנגד ד' יסודות ארמ"ע כמש"כ בספר הציוני (חומש במדבר) כי אודם פטדה וברקת הם מיסוד האש, נופך ספיר ויהלום מיסוד העפר, לשם שבו ואחלמה מיסוד הרוח, תרשיש שוהם וישפה מיסוד המים.

והנה חכמה זו נזכרה בזוה"ק (ח"ב קעא:) וז"ל: **בספר החכמה העליונה של בני קדם, אמרו על כל אלו כוכבי השרביט, אשר משלחים שרביט ברקיע, אומרים שעשבים הם בארץ, מאלו שנקראים סמי חיים, ואבנים יקרות יש בארץ, וזהב שחוט, שגדלים בין הרים רמים במעט מים שמכסה עליו ולא מכסה, אלא שנמשך עליו, ושולטים על כל אלו, הם כוכבי השרביט, וגדלים הם בגללם. וכל תיקון וגדולה שלהם, הוא לא אלא במראה ונוגה של אותו שרביט, אשר שולח אותו כוכב תוך הרקיע, ואז נתקנים וגדלים כל אלו דברים.**

מחלות יש בבני אדם כגון ירוקים וחולי רוח, שרפואה שלהם אינה תלויה אלא במראה אחת של ברזל קלל נוצץ לעינים, ויש לו לבעל המחלה להסתכל בו. ולא די מתרפא בזה עד שמעביר אותה מראה לצד זה ולצד זה, כמו שרביט שמושיט נציצת ברק לפניו, ובאותה הושטת הברק אשר נוצץ לעינים, באה לו רפואה. אף כל כך אלו ששולטים עליהם אלו הכוכבים, אין להם תיקון וגדולה במה שנראה, זולת באותה פשיטת השרביט, ובזה נתקנים במראה בגון, בכוח, כמו שראוי. וטוב הוא שהרי כמו כן רמוז בספר שלמה המלך בחכמת האבנים היקרות, שאם חסר נוגה של נציצה ולהט של כוכבים ידועים, לא גדלים ולא נתקנים להם לעולמים. והכל התקין הקב"ה לתיקון העולם כמו שאתה אומר "להאיר על הארץ" (בראשית א, יז), **בכל מה שצריך בזה העולם לתקן אותו** ע"כ תרגום לשונו.

ומענין הנזכר נבוא להבין סדר מה שנתבאר לעיל בענין ז' כפולות שהנה כנגדם הן ז' כוכבים וז' מיני מתכות, וכמו שכתב המהרח"ו וז"ל: **והנה נודע כי השבעה כוכבים הם בז' רקיעים וכנגדם מתהוים ומתילדים בארץ בכח הבטתם שבעה מיני מתכות וזה**

הוא סדרן כסף זהב נחושת בדיל עופרת כסף חי ברזל והם עצמם כנגד הז' ספירות מחסד עד המלכות והם כנגד שבעה כוכבי לכת שצ"ם חנכ"ל, עכלה"ק (מאמר פסיעותיו של אברהם אבינו. ועיין גם בקונטרס דעת חכמה לרמ"ל זלה"ה).

ודרך הרפואה בהם הוא כנ"ל, האבר החולה שכנגד אותו מתכת מז' מתכות לתלות או לקשור עליו אותו מתכת, גם יתן אותה בכלי עם מים חיים וישתה אותה וכו'. ובענין זה שנחלקו האותיות למתכות הוא כמו שכתב הגאון השל"ה וז"ל: **זהב וכסף ונחושת נגד אותיות אמ"ש עכ"ל** (דרך חיים תוכחת מוסר פרשת תרומה ועיין גם בספר גנת אגוז ח"ב). **ושורש הבנת ענין זה נמשך מכח** ידיעת המאורות המתגלים מעשרה ספירות שמהם אחר כמה וכמה צירופים וצמצומים יצאו המתכות וכמש"כ הרמב"ן וז"ל: **ואומרים** (בעלי הקבלה) **כי ארבעה מתכות הנזכרות בפסוק** (איוב כח, כח) **ירמזו למוצא יסודם שמכלל עשר ספירות עכ"ל** (כתבי הרמב"ן ח"ב ע' פ"ח איוב כח, כח).

ב. בהקדים מש"כ בספר "פרדס רימונים" (ספר הגוויים פ"ה) וז"ל: **"ואין ספק שיש לגוונים מבוא אל פעולות הספירות והמשכת שפעם. ולסבה זו כאשר יצטרך הממשיך להמשיך שפע רחמים מהחסד יצייר נגדו שם הספירה בגוון הענין הנצרך אליו כפי גוון המדה. אם חסד גמור ללובן גמור, ואם לא כ"כ יצייר לובן כסיד ההיכל וכיוצא בזה, כמו שנבאר בשער הכוונה. וכן כאשר ירצה לפעול פעולה ויצטרך אל המשכת הדין אז יתלבש האדם ההוא בבגדים אדומים ויצייר צורת ההוי"ה באודם, וכן לכל הפעולות והממשכות, וכאשר יצטרך חסד ורחמים יתעטף לבנים. ולנו בזה ראיות ברורות מהכהנים שהמשכתם מצד החסד ובגדיהם בגדי לבן להורות על השלום"...**

ועד"ז ודאי לענין הקמיעין כאשר יעשה אדם קמיעא לחסד יצייר השם ההוא בלובן מזהיר כי אז תגדל פעולת השם ההוא. וכן בדין לצייר שם הדין באודם, ומה גם אם יציירהו בדם שעיר שאז הגוון וסבתו הכל מורים על הדין... הכל להורות שיש מבוא לענין הגוונים אל הפעולות הנמשכים מלמעלה (וקרוב לענין זה היו עושים עובדי הכוכבים והמזלות שהיה עבודתם בקטורת ידוע אצלם להשפיע להם כח מהמזל ההוא והיו מתלבשים בלבושים מתייחסים אל פעולתם כאולתם). **והעד הנאמן בזה אבני החשן י"ב אבנים מתייחסים לפי המשכת י"ב שבטי ישראל ממקום גבוה.**

ואין להרחיק הענין הזה. שהרי בעלי הטבע אמרו כי אם יביט האדם בעיניו במרוצות המים הרבים יתעורר בו [מרה] הלבנה. עד שהחולים שאין להם יישוב, ושנתם אינה ערבה בעיניהם, יריצו לפניהם סלוני המים כדי שיתעורר הלבנה ויגביר הליחה, וישן. וכן הענין בזה כאשר ישוטט המעיין בשכלו ימצא אל הענין הזה עשר ידות כי מהגוונים הנראים לעיניים או המצטיירים בשכל בגופני יתפעל הרוחני והנפש תעורר לרוח והרוח לנשמה והנשמה ממציאות למציאות עד שתתעלה אל מקום יניקתה ויתעורר לפי מציאות ציורה יען שהם כמים הפנים לפנים שעל ידה המקור יראה הפנים באודם ויושפע אליה אודם וכן אם לובן לובן כמבואר בשער הצנורות בפ"א כי ההתעוררות והפנים התחתונים הוא ע"י בני אדם וכמבואר בשער מהות והנהגה פי"ח. והנה לפי ההתעוררות ושיעורו תהיה ההשפעה וכאשר יראה המעיין ישמח ויגיל אחר עבור על דעתו כל הדרושים הנזכרים כי קצרה יד הלשון להאריך. עכלה"ק.

והא לך חילוק הצבעים לפי הספירות המובא שם:

'כתר' לבן מסנוור,

'חכמה' צבע הכולל את כל הצבעים,

'בינה' צהוב וירוק,

'חסד' לבן וכסף,

'גבורה' אדום וזהב,

'תפארת' צהוב וסגול,

'נצח' וורוד בהיר,

'הוד' וורוד כהה,

'יסוד' כתום,

'מלכות' כחול.

והנה כבר נודע איך הד' יסודות והנמשכים מהם שהם הד' מרות וד' ליחות, אם יחסר או יתגבר כוחם בגוף הנה תיכף ישתנה המזג ותיכף יהיו האברים נחלמים זה בזה מפני חוסר המזג השווה בהם וכו' וסימן לדבר **"מחלה זו מרה, ולמה נקרא שמה מחלה, שהיא מחלת כל גופו של אדם"** (בבא מציעא קז:). **ונבוא** לערוך לפניך ביאור זה הענין (ועיין באריכות לעיל פ"ה מ"ג

בעניין זה). בהקדים שיש חולאים הנעשים ע"י ריבוי קרירות או ריבוי חמימות או ריבוי לחות או ריבוי יבשות, ודרך רפואתם הוא להחזיר האיזון ביניהם ולהביא שלום בין היסודות ולהביאם במזג השווה, דרך משל אם יחסר איזון במרה הלבנה זה יגרום מחלה קרה ולחה ורפואתה היא לאכול מאכלים חמים ויבשים המגבירים המרה הירוקה. והא לך עוד מפתח אחד והוא בענין צבעים ורפואה, והוא שיתמיד באכילת מאכלים וצמחי מרפא שצבעם כנגד אותה ספירה שהאבר החולה כנגדו, דרך משל אם יש לאדם מרה שחורה יתמיד באכילת מאכלים אדומים מפני שהשחור אדום הוא אלא שלקה (נדה יט.), והנה מרה שחורה שמה מעיד עליה שהיא התגברות דיני המלכות שהוא שחור, וע"כ ע"י אכילת מאכלים אדומים מגביר יסוד האש וע"י כן התבאר אותה מידת קדרות, והנה גוון אדום נמשך מספירת הגבורה כי צריך גבורה כדי לגרש את החושך.

ונבוא לבאר מעט **מחכמת הצבעים החיצונית** בהקדים שהנה סיבות החולי הטבעי הם ששה: פגע קר, פגע חם, פגע לח, פגע יבש, פגע חם ויבש, פגע קר ולח. והנה אם החולי באה מסיבת הקור, ישתמש בצבע אדום שמוליד חום, ואם החולי באה מחום, ישתמש מצבע כתום שמוליד קור. ואם באה מרטיבות ישתמש מצבע ירוק המולידה יבשות. ואם באה מיבשות ישתמש מצבע כחול המולידה רטיבות. ואם באה מחום ורטיבות ישתמש מצבע צהוב המולידה קור יבש, ואם באה מקור ויבשות ישתמש מצבע סגול המוליד חום ורטיבות.

ג. כבר נתבאר כמה פעמים בספר איך השתלשל כל המציאות מהכ"ב אותיות ואיך הם התגלגלו בכמה מיני גלגולים, ומשם אחר ריבוי צירופים יצאה המציאות הערוכה לפנינו. והנני מוסר מפתח אחד בידיך בענין הרפואה, והוא שיועיל שחיקת עשבים וצמחים המתחילים מן אותו אות שהאבר החולה כנגדו. דרך משל מי שיש לו מיחוש בקיבה שהאות ס' מכוננת כנגדו (כמובא בספר יצירה פ"ה מ"ט) יקח צמח ספיראה (או סירפד) ויעויל בס"ד. גם יועיל לרפואת כל אבר באם יקח אתו שם האבר או שם אותה מחלה ויקח עשבים וצמחים היוצאים מאלה אותיות ב'אלפא ביתא' דאיק בכר (שהוא אלף בית שבאדם קדמון שהוא שורש התורה וכל המציאות שיצאה ממנה) וישחוק עם אבני החושן שכנגדם ויועיל, ובפרט אם יעשה כן בשעה הראויה לרפואת חולי (עיין מש"כ לעיל פ"ד מ"ז) ויתן פרוטות לצדקה כמנין אותה מחלה או אבר חלי ויעשה כן ובס"ד ויתרפא.

ד. הא לך כמה סעיפים מענין **הנגינה וביטוי צורת האותיות והשפעתם לרפואה**, בהקדים ענין ז' קולות שאמר דוד המלך במזמור **"הבו לה' בני אלים"** (תהילים כט) שהם כנגד ז' ספירות וז' כפולות, וכנגדם באדם התחתון ז' שערים שבנפש המובאים בספר יצירה. ונבא לבאר זה בכמה דרכים:

- הוא בהזכרת אותו אבר החולה, שיאמר אותו פעמים הרבה ויכוון לחזקו ע"י שמעלה נפשו לאותו בחינת אבר שבעליון ולהמשיך משם כח ורפואה, דרך משל אם כואב לו ראשו יאמר ג' פעמים ראשי, ראשי, ראשי, ויכוון בג' בחינת ידים המעלים הנפש מעשיה ליצירה המובאות בכוונת הנטילה (ומה שכתבתי שצריך לאומרו כמה וכמה פעמים הוא כדי להביא לידי התפעלות הנפש כדי שתעשה את הפעולה, ורק אחרי זה יכוון ג' פעמים עם הכוונות), ואחר כך יאמר פסוק **"ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך וגו' כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך"** (שמות טו, כו), וגם יכוון בשם מ"ב וירפא ויועיל, וכמובא ב"ספר הליקוטים" לרמד"ו זלה"ה ח"ב דף תרט"ו. וגם נודע לחכמים שגדול כח הזכרת כל דבר טוב שירצה בו אדם, שיהיה מזכירו פעמים הרבה ובוודאי יבוא לו, אם לא כולו מחציתו. דרך משל אם ירצה לשמור על קדושתו שיהיה מזכיר פעמים רבות הפסוק **"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"** (במדבר טו, לט), וכמובא ב"צעטיל קטן" אות ז. ומזה תבין מש"כ בספר "לשון חכמים" לחזור מספר פעמים על תיבה יוסף או יסוד וכדו', והכל כנ"ל.
- הוא כפי הברת ניגון הנקודות שכנגד אותו אבר המכוון מול הספירה הזאת. דרך משל לכאבי הראש הנה אבר הראש בכלליות מכוון כנגד הגלגלתא אשר הוא ספירת כתר אשר הוא ניקוד קמץ, ויכוון דעתו בשם הוי"ה בניקוד קמץ וייוציא מפיו ניגון הקמץ כמה שיוכל לסבול ויכוון ששולח

קרן הבל היוצא מפיו כנגד ראשו (וכן לכוין בשם הוי"ה בגבע אותה ספירה), וכן על דרך זה כולם (ועיין לקמן בפתיחה הכוללת סוף פתיחה ראשונה סדר הזכרת כל האלפא ביתא עם שמות הוי"ה וכו' בניקוד הנכון ותדין לכאן).

◇ הוא בהזכרת האות שכנגד אותו אבר כמנין אותו אבר.

◇ בהקדים מה שאמרו רז"ל (ע"ז יב:) שאדם שנתקל בשד ששמו שברירי יאמר לחש זה שברירי ברירי רירי ירי רי, ופירש רש"י וז"ל: **"לחש הוא ומתמעט והולך משם השד כאשר הוא שומע מיעוט תיבות אות אחר אות עד רי וכן הוא הלחש להבריחו משם"**. וכמו כן תדין בכל חולי שהנה שמה נמשך משם הקליפה והמזיק המניע אותה ועל כן טוב למעט אותה כשם שנתבאר בדברי הגמרא הנ"ל. ודרך הרפואה הוא שיקח תיבת שם המחלה וימעט אותה אות אחרי אות עד שתתבטל לגמרי. דרך משל המחלה הידוע הנקראת סרטן יחזור השכם וערב במיעוט אותיות החולי עד שיתבטל לגמרי כזה סרטן רטן טן ן, ויאמר: "כשם שאלו האותיות הולכין ומתמעטים כך ילך ויתמעט חולי הסרטן מן פב"פ וילך ויוצלל כעופרת בנוקבא דתהומא רבא ולא יחזור לעלות לעולם על לב פב"פ רק ישאר בנוקבא דתהומא רבא". ודרך פרט הוא שיקח כל אות מהמחלה וימעט כל פעם אות אחת עד שלא ישאר כלום בידו. דרך משל לחולי הסרטן יאמר שישים (אות ס), חמישים ותשע, חמישים ושמונה, חמישים ושבע וגו' עד שלא ישאר כלום בידו, וכך יעשה לאות ר ולאות ט ולאות ן. ויסוד זה הוא נתבאר ב"ספר יצירה" פרק שני מ"ד.

◇ הנה נודע שנחלק הגוף לז' מני מוקדים שיוכל האדם להתחקות אחר הלך נפשו ורפואתה. ואלו הז' מוקדים הם יוצאים ומתגלגלים מי"ב גבולי אלכסון שהם כנגד י"ב מזלות שהז' כוכבים בתים להם, והם כנגד ז' אותיות כפולות בג"ד כפר"ת. וחכמי אומות העולם נתנו לכל אחד מהם מה היסוד והחוש והצבע והאבנים והאברים והצלילים וכו' המושפעים וקשורים אליהם. ולפי דרכנו ישלח ניגון הניקוד של אותה הספירה המכוונת כנגד אותו מקום. המוקד הראשון מלמעלה למטה והאחרון מלמטה למעלה כנגד כתר עליון הרמוז בגוף האדם בקרום לבן שבין הגולגולת למוח. המוקד השני בין העינים כנגד דעת עליון שהוא התפארת החיצונית של הכתר בתוך המוחין הנקרא מזל עליון, וכנגדו הוא אור מ"ה החדש ותרגומו בגוף האדם הוא בקיעת האור שבין העינים של האדם שהם כנגד חכמה ובינה והוא מזווג ביניהם והשאר אליו הוא החוטם שהנשמה נהנת ממנו. המוקד השלישי בתחתית הגרון, וידוע שבצוואר ו' עיגולים שכנגד ו' קצוות שבגולגלתא שהוא תפארת שבכתר הנקרא ו' שהוא שורש לו' שבגוף וב' ווים הם י"ב גבולי אלכסון. המוקד הרביעי כנגד בקיעת הרוח שהוא התפארת יסוד האוויר ומקומו בחזה מגרון עד הלב. המוקד החמישי במפתח הלב והוא הוא שליש תחתון לתפארת. מוקד השישי כשלש אצבעות מתחת לטבור והוא מכוון כנגד ספירת יסוד אשר אין לו גילוי בגוף התחתון כי אם מעט כי אין בכח הגוף להכילו ועל כן מכוון מרכז זה כנגד הגידים הפנימים המכוונים כנגד אבר הברית. המוקד השביעי הוא מכוונן ממש כנגד אבר הברית באחור הנקרא בלשוננו אבר הזנב והוא כנגד כתר מלכות העומד באחור.

◇ עוד בענין הד' מרות, כתב הרס"ג בספר האמונות והדעות (מאמר הנהגת האדם) איזה נגינה מניעה איזה מרה, וכן כתב גר"א על הפסוק **"והיה כינור ונבל תף וחליל"** (ישעיה ה, יב) וז"ל: **חשב ד' מיני כלי זמר מכוונים אל ד' מרות שבאדם, ובכל אחד כח לגרש העצב הנולד ממרה שכנגדה.** ומזה תדין גם לדרך רפואתם.

ה. עוד הא לך ראשי פרקים מחכמה אחרת היוצאת מספר הקודש הזה בהקדים מש"כ לעיל (פ"ג מ"א) ומעט לקמן (בפתיחה הכוללת ל"ספר יצירה", פתיחה ראשונה) בענין **חכמת כף היד** והוא שהנה כתיב **"כי אראה שמיך מעשי אצבעותיך"** (תהלים ח, ד) והוא להורות שי' ספירות נרמזות בי' אצבעות שהם כללות הקומה. והוא יתברך טבע סדר אבריו של אדם כפי משפטי הספירות הרמוזות בי' אצבעות, ועל כן באצבעותיו של אדם נרמזו כל תוכנית פנימיות אבריו של אדם, וכמו

שכתב רבינו המלך האר"י (מאמר כלל תכנית ומובא בספר יצירה הפלא) וז"ל: **"כל האותיות רמוזות בפרקי אצבעותיו ועל שלשים פרקים שבאצבעותיו נאמר 'זה ספר תולדות אדם' מפני שבאצבעותיו רמוזים בסדר הזה: כשאדם פותח ידיו ומקימן זו אצל זו ופני ידיו כנגד פניו נמצא גודל ימין ראשון לעשר אצבעותיו וגודל שמאל אחרון. נמצא כשפותח, פותח כמו ספר וכשהוא סוגר ידיו כסוגר ספר, נמצא זרת עם זרת וקמיצה עם קמיצה. ומן הכ"ב אותיות עשה הקב"ה ג' ספרים. מן ג' אותיות אמ"ש ספר א', וספר ב' מן שבע כפולות בג"ד כפר"ת, וספר ג' מן י"ב אותיות פשוטות אלכסונות, הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק". עכ"ל.**

ונבוא לערוך אותם לפניך למען ירוץ הקורא בו.

א בגודל ימין בפרק פנימי כנגד הגויה.

מ בקמיצה ימין בפרק אמצעי כנגד הבטן.

ש באמה ימין בפרק חיצוני כנגד הראש.

ב ביד ימין בפרק פנימי של האצבע כנגד עין ימין.

ג באמה של ימין בפרק פנימי כנגד אוזן ימין.

ד ביד ימין בקמיצה בפרק פנימי כנגד נחיר ימין.

כ באצבע ימין בפרק אמצעי כנגד עין שמאל.

פ באמה ביד שמאל בפרק אמצעי כנגד אוזן שמאל.

ר באצבע ביד ימין בפרק חיצון כנגד נחיר שמאל.

ת בקמיצה ביד ימין בפרק חיצון כנגד הפה.

ה ביד ימין בזרת בפרק פנימי כנגד רגל ימין.

ו ביד שמאל בזרת בפרק פנימי כנגד כוליא ימין.

ז ביד שמאל קמיצה בפרק פנימי כנגד רגל שמאל.

ח ביד שמאל באמה בפרק פנימי כנגד יד ימין.

ט ביד שמאל באצבע בפרק פנימי כנגד כוליא שמאלית.

י ביד ימין בגודל בפרק אמצעי כנגד יד שמאל.

ל ביד ימין באמה בפרק אמצעי כנגד המרה.

נ ביד ימין בזרת בפרק אמצעי כנגד הדקין.

ס ביד שמאל בזרת בפרק אמצעי כנגד הקיבה.

ע ביד שמאל בקמיצה בפרק האמעי כנגד הכבד.

צ ביד שמאל באצבע בפרק אמצעי כנגד האצטומכא.

ק ביד ימין באגודל בפרק חיצוני כנגד טחול.

ונפקא מינא שהנה יועיל לכל מיחוש ומחלה באברים הנזכרים לסוך בשמן חם על אותו מקום באצבע שכנגד אותו אבר החולה ויתמיד בזה ובס"ד יבריא. גם יוכל לפעול הן באבנים הן בגוונים שיחבוש אותו מקום באצבע המכוון כנגד אותו אבר החולה ויועיל הפלא בפלא. וכן יועיל לעשות ככל הנ"ל באצבעות הרגליים, והטעם בשורש כי האצבעות הם כ' י' בידים וי' ברגלים כללם כ', כמובא זה ב"פרדס רימונים" (ריש שער ח'), וכדברים אלו כתב הגה"ק הראב"ד בפ"א מ"א. ועיין עוד בדברי המלך האר"י זלה"ה שם שפירש איך האצבעות מכוונים גם כנגד המזלות והכוכבים והחודשים והחושים והשבטים וכו' ותלמד סתום מן המפורש, וברוך יוצר הרפואות.

תם ונשלם פרק חמישי

שבח לאל משושי

פרק שישי

משנה א

אלו הם שלש אמות אמ"ש ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש ומאבות תולדות, שלשה אבות ותולדותיהם [ושבעה כוכבים וצבאותיהם] (ספר רוחות ומופלאיכן) **ושנים עשר גבולי אלכסון. ראיה לדבר עדים נאמנים בעולם שנה נפש ושנים עשר חק ושבעה ושלשה פקדן בתלי וגלגל ולב:**

המאור הגדול

אופן א

הנה בג' ראשונות גלום כל מה שיש בענפים וכל מה שיצא מהם, ועל כן נקראו ספירות ראשונות בשם "אבות", יען הם אבות ושורשים לכל מה שיצא מהם, בענין אשר מן שורש וראשית קו ימין נמשך כל עניני תכונת הימין למטה בתולדות ואח"כ בענפים, וכן הוא בקו שמאל, וכן הוא בקו האמצעי. ומאחר שהכל יוצא ונמשך מן האבות שהם השורשים, נוכל לכנות בהם מעשי ועניני התולדות והענפים על שם מה שיצא מהם, עם שאין הם כך ממש באבות אלא על שם מה שיצא מהם נכנה אותם כך.

והנה הם שלושה יסודי עולם וכללות ההנהגה בסוד חסד דין ורחמים, ואשר מהם נמשך בסוד ענפים היוצאים מן התולדות יסודות מים אש ורוח, וכנודע.

והנה כללות הכוחות העושים הם עשר ספירות ונחלקים לג"ר וז"ת, והז"ת הם יוצאים ונמשכים מן הג"ר, וספירת הדעת הוא עצמו סוד הז"ת בבחינת שורש קודם התפשטותן וגילויין למטה בתולדות ובענפים, כי החכמה היא קו ימין והבינה קו שמאל והדעת הוא סוד ז"ת בבחינת השורש, ומשם נמשכים שבעה כוכבי לכת, והיינו שורש המזלות ההם, והרי הם בבחינת יה"ו דשם הוי"ה, והמקבלים והעולמות הם סוד אות ה' אחרונה, ונמצא הכל כלול בהוי"ה.

והנה באות ו' נעלם בה אות ו' נסתרת ונעלמת וב' פעמים ו' הם י"ב, ומשם נמשכים סוד שורש י"ב פרצופים וי"ב מזלות. והנה גם בו"ק עצמם הם נמשכין בששה בחינות בדעת וששה ביסוד. וכן הוא מובא בשער רוה"ק (דף לח עמוד ד) על כוונת בחינת הדעת שהוא כלול ו' בחינות של אבא וו' בחינות של אמא הרי י"ב, וימשיך השפע מן י"ב בחינות שבדעת דאבא ואמא לי"ב בחינות שיש בז"א, ששה בתפארת וששה ביסוד, יעו"ש.

ומעתה נבוא ללמוד ביאור המשנה:

אלו הם שלוש אמות אמ"ש ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש - וזה ביאורה **אלו הם שלוש אמות** - שהם בבחינות שורשים ויסודות והם באמת בבחינת בינה -אמא שבכל קו מהם שהם בבחינת אמא שבחכמה בסוד "**הבן בחכמה**" (מסגה ד פ"ח), ואמא שבאמא שהיא בינה שבה, וכן אמא שבדעת, כי כח אמא-בינה היא שבכל קו היא השורש להוציא אור ותולדות.

[ומענין זה נבוא ליישב דברי הרב זיע"א שבעת יציאת הנקודים וגו' נשארו הג"ר באם הבנים היינו פרצוף אמא-בינה שבכל נקודה וכמבואר במקומו וכן

הוא בענין הנזכר כי כח ושורש אמא הוא להוציא תולדות].

ונבא לגלות לך סוד אחד נפלא בחכמת הקודש.

דע שג' שמות הויה אדני אהיה הם סוד חסד דין ורחמים והם השורשים לכל הפעולות, ויש להם תולדות אשר הם במילואם, כי שם הויה הוא במילוי מ"ה דאלפין כזה: יוד הא ואו הא. ושם אדני כזה: אלף דלת נון יוד. ושם אהיה במילוי אלפין העולה קמ"ג כזה: אלף הא ואו הא. ומזיווגם ושילובם וכוונתם כל אחד וגם ביחד ימשיך הכח והפעולה, והם סוד ג' קווי עולם. ודע עוד שהכח הגדול בהם הוא בצירופם זה עם זה, ויכווין או יזכיר ג' מדריגות אשר במילוי הנזכר יש להם י"ב אותיות. ולא כתבתי כאן הניקוד אבל דע שהוא סוד נפלא שהיו החכמים משתמשים לכל הפעולות הנוראות, והוא סוד המשנה "שלש אמות ושנים עשר וכו'", כי הכל הוא סוד השמות הקדושים, אשרי החושב בהם בטהרה יעשה ויצליח, ע"כ.

ועל כן נקראו בשם "שלש אמות" מלשון "אֵם", ואלו השלושה שורשים של כל כללות העשר ספירות, יצאו מהם היסודות אמ"ש ר"ת אויר מים ואש, וכן באותיות הם אמש, והם שורשים חכמה בינה ודעת, ומהם ומזיווגם יצאו ונמשכו מהם חג"ת הנקראים **שלשה אבות**- ואשר יצא ונשתלשל ונמשך מהם כוחות היסודות **אויר מים ואש** - הם הכוחות המרכיבות המציאות הגשמים וכו'.

והנה מן האבות שהם חג"ת היוצאים מן השורשים שהם חב"ד, יצאו ונמשכו התולדות נה"י וז"ש:

שלשה אבות ותולדותיהם - היינו חג"ת נה"י והארתם במלכות אשר היא השביעית, ואשר הם בבחינת כוכבים מאירים אשר הם השורשים להנהגת הטבע והכוחות היוצאים מהם, כי נודע היות הכוכבים וצבאותיהם הם כוחות רוחניים והם נשמת הכוכבים ובתוכם מתלבשים ומאירים שבעה המלאכים, והמקבלים כוחם וחיותם מן שבעה ספירות הנזכרות, וז"ש:

ושבעה כוכבים וצבאותיהם - והרי הם הז"ת שבספירות היוצאים מן השורשים שבדעת וכנ"ל.

והנה נודע היות בדעת י"ב בחינות והם ששה מאבא וששה מאמא וכללותם י"ב, והוא מתפשט בז"א הנקרא דעת לאבא ואמא, ובדעת שלו הם ששה בחינות הנ"ל וששה ביסוד, וב' פעמים ו' הם י"ב צירופי הוי"ה למעלה וי"ב מזלות למטה וי"ב שבטים וכו', ומשם נמשך כל חילוקי ההנהגות. וז"ס המשך מאמר המשנה **ושנים עשר גבולי אלכסון** - ובא לכוללן בלשון חכמים וז"ל **ראיה לדבר** - הנזכר לעיל גם **עדים נאמנים בעולם שנה ונפש** - שבכל אחד מהם נמצא כהנ"ל מדות ושורשים וחכמה הנ"ל שיש שלשה יסודות אמ"ש וכו', וכל החכמה שנתבאר לעיל נמצא מבואר בעולם שנחלק לימין ולשמאל ולקו האמצעי, וכן נמצא בה בחינת ראש שהוא ההיכל וירושלים וטיבור הארץ היא טבריא, וכן כל שאר האיברים, וכן הוא בארץ ישראל, וגם כן הוא ממש בכללות העולם כולו, שכולו בדמות אדם וכמבואר בתיקונים דף קל: "**ואברין דבר נש כלהו אינון מסודרין על סדרי בראשית**" יעו"ש.

וכן הוא בעולם כולו: ארץ ישראל ראש, אפריקא לב ועל כן אנשיה שחורים ומפוחמים והוא מפני להב הלב שבוער שם וע"כ הם שחורים, ואירופא בטן הנהנה מכל תענוגים כעין הבטן וגם הוא מקום קר וכו', ורגליים היא היבשה, והמדבריות היא הגב וכל מקום האחור וכו'.

וכן בהנהגתו הוא כן, וכן הוא בשנה, שיש בה ראש שנה אמצעה וסופה והוא כל כלליות מדריגת הראש, כי יש בשנה ראש שהוא ראש השנה, ושלוש המוחין הנה כנגדם הם שלושה רגלים, והם כוחות המוחין המוכנים להעמיד כל כוחות השנה ההיא וכנודע זה, וכן הוא כל יום בפני עצמו הם שלוש תפילות שמ"ע (ר"ת - שחרית מנחה ערבית) שהם כנגד שלושת המוחין העומדים מחיצות פרוסות כנגד שורשי התאוות אכילה משגל וממון וכנודע, וגם בכל כלליות הקומה נחלקת השנה (שנה כמניין ספירה) כי הנ"ל הם אמ"ש.

ונבוא לערוך אותם בקומת הגוף:

זרוע ימין-חג הפסח -חסד, זרוע שמאל-ראש השנה-גבורה.

גוף תפארת-נחלק לב' שהם חלק עליון וחלק תחתון.

חלק אחד חג השבועות, וחלק אחר חג סוכות.

(ויש בזה כמה ערכים ואני דרך כללות לקחתי)

ירך ימין-נצח-חג הפורים, ירך שמאל-הוד-חג חנוכה.

ברית קודש-יסוד-טו' באב.

ועטרת היסוד טו' בשבט.

ונמצא אתה למד חילוק השנה על פי שיעור קומה ונמצא שיש גם בשנה סדר המערכה כעין שנתבאר בספירות, וכן הוא בנפש, שיש בה קומת עשר ספירות ואיברים וגידים כנגד פרצוף של מעלה, וכנגד זה הם מעשה המצוות עשה ולא תעשה הם כללות קומה שלימה מכוונים כנגד איברים שבנפש וכן ברוח וכן בנשמה וכו'.

וכן הם בשאר עניני הנהגה והקומה י"ב פרצופים וי"ב מזלות ושלושה קווי עולם וכו', הנה כדוגמתם ועניינם נמצאים בעולם ובשנה ובנפש, וזה שאחר שביאר הנזכר לעיל הוסיף ואמר **ושנים עשר** חק - רוצה לומר חק הוא יסוד, כמו שאתה אומר שנים עשר יסוד הנ"ל בעש"ן (ר"ת עולם שנה נפש), וכן הוא גם כן **ושבעה** - בחינות בעש"ן, היינו בעולם - חל"ם כצנ"ש, ושנה - שבעה ימי השבוע, ונפש - הם שבעה שערים שבנפש, וכן עוד בחינות המבוארות במשניות האחרות.

והנה כ"ז הוא בכלל, אכן הם נחלקים תחת שלושה קווי עולם חד"ר, כי גם הנ"ל הם תחת שלושה הנזכרים וז"ש:

ושלושה - קווי עולם וכו', **פקדן** - הכוונה הכניסם ושמם וקבעם **בתלי** - הוא גלגל עליון ממוצע הכולל י"ב מזלות וכו' הנחלק לשלושה קווי עולם השולטים בי"ב מזלות ושבעה כוכבי לכת ומה שבהם הנקרא "תלי", וכן הם שלושה קווי עולם גם כן מנהיגים ומכוונים גם כן **וגלגל ולב** - היינו בגלגלי העולם שהגם שגלגל הוא דבר עגול מתגלגל עכ"ז הוא נחלק תחת הנהגה הנ"ל, וכן הוא בל"ב עליון ותחתון המונהג משלושה קווי עולם ועל כן בהנהגת שלושה קווי עולם ואותיות היוצאים מהם כן מונהגים **בתלי וגלגל ולב**, שכן:

תלי-בעולם כמלך על כסאו. וגלגל-בשנה כמלך על החומה במדינה. והלב-בנפש הוא כמלך במלחמה כמבואר כל זה בפרק ו' משנה ג'.

אופן ב

אלו הם - היסודות המרכיבים כל מציאות העולמות והפרצופים והם יסוד הבנין הרוחני אך גם היסודי הטיבעי, והם **שלש אמות אמ"ש** - ונקראו "אמות", והכוונה שהנה כתיב **"שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמך"** (משלי ח, ח) רוצה לומר שאמא מודיע לבנים, וכן כתיב **"אם לבינה תקרא"** (משלי ב, ג), כי נקראת אֵם על שם שיש לה בנים והם שלש יסודות, שמהן ומזיווגן והרכבתן יוצאים מהם הבנים הנולדים, הם כוחות שבמציאות.

ובעולם הטבעי הם אויר, מים, ואש, המרכיבים הכל, והם מתערבים ומתגבלים ומשפיעים בעפר והוא היסוד הרביעי המקבל, אמנם בשורש הם שלש כוחות חסד דין ורחמים מכריע והם נדרשים לפי הבחינה והערכין היינו חב"ד במוחין חג"ת בגוף נה"י בסוף וסיום הקומה, המשפיעים ונותנים אותותם במלכות שהיא יסוד עפר הרוחני, והם סוד ג' אותיות יה"ו, והם השלשה גזעים שבמציאות היוצאים מן האחד הפשוט, והם שלשה קוין שבפרצוף העושים כח התכללות מדת הרחמים במדת הדין, ונקרא זה **"קשר"** המובא במשניות הנ"ל (כמו פרק ד' משניות ח, ט, י, יא, יב, יג, יד וכו' וכן בפרק ה משניות ז, ח, ט, י) שהם קשר הכוחות המוליד אור המעורב מהם העושה והבא בדרך תיקון, והם מוציאים כח היסודות המורכבים כל קו וכל יסוד מכל היסודות, בענין שאין לך יסוד שאין בו כולם, בענין שאלו שלש אמות אמ"ש, ומהרכבתם ויחודם והתלהטות כוחם שהוא ענין יציאתם לפועל ולמעשה שנקרא זה גם

מדת מלוכה לכל המציאות ונקרא בלשון כינוי במשניות הנז"ל "**המליך**" וז"ש:

ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש - שבטבע, ובשורש הם יסודות הרוחניים והם אבות היינו שורשים, **ומאבות** - שהם היסודות והשורשים יצאו מהם **תולדות** - שהם הבנים שלהם, והיינו שמן הג"ר שהם אבות יצאו מהם תולדות הם חג"ת שנקראו בנים לאבות ונקרא בנים לתולדותיהן שהם הנכדים שלהם, וכעין המובא בכוונת תפלת ח"י בתיבת "**וזוכר חסדי אבות**" (וכמובא בסידור הרב היר"א זיע"א) הם חג"ת, ומביא גואל לבני בניהם הם נה"י יעו"ש.

והנה מן אלו בחינות מדריגות הנקראים אבות שהם שלשה והנקראים אמ"ש ומן אבות יצאו תולדות במציאות וכנ"ל וז"ש:

שלשה אבות ותולדותיהם - הם בחינות נה"י בעולמות, והם סוף בחינת היסודות קודם התגשמם בגוף רוחני או יסודי, ועכ"פ הנה מן אלו שלשה יסודות שהם חב"ד ואמ"ש יצאו מהם שבעה תחתונות שהם חג"ת נהי"ם, ובאותיות בג"ד כפר"ת, ומשם נמשכו שורשי המנהיגים הם הכוחות ושבעה שרים ושבעה מלאכים, אשר הם הפנימיות של שבעה כוכבי הלכת ונקראו כן על שם הליכתם של הכוחות בדרך של רצוא ושוב, ומשם הם הנהגת הכוכבים לטוב ולמוטב כפי תנועתם ומרוצתם והילוכם על פי חניית י"ב מזלות כי הם בתים להם והם כמה מערכות על מערכות כולם נמשכים ובאים בהם וכן הוא בשורש למעלה וז"ש:

שלשה אבות ותולדותיהם ושבעה כוכבים וצבאותיהם ושני עשר גבולי אלכסון - הם הכוחות הנולדים מזיווג כל אחד מן ששה כוחות שהם כח ממוצע בין ימין לשמאל, ועל כן נקרא אלכסון וכמבואר במקומן. והם שנים עשר גבולים כי הם ו"ק עולם והנ"ל נוספים עליהם לכיוון אלכסון, **ראיה לדבר** - וגם עוד **עדים נאמנים** - שיש כל הנזכר במציאות שלנו הוא **בעולם** - הוא המקום, **שנה** - הוא בזמן, **נפש** - הוא בבני אדם כי יש בעולם ובשנה ובנפש מציאות לאלו כוחות הנזכרים, כי יש שלושה יסודות בחומר ובזמן, ובשנה הם שלשה תקופות שנה קיץ חורף ואביב הנקרא רויה.

גם עוד בשנה הם י"ב חודשים י"ב מזלות ושבעה כוכבים בעולם, והם משפיעים בזמן, ובנפש הם שבעה שערים שבנפש ובגולגלתא וי"ב שערים אחרים שבנפש המבוארים במשניות קודמות ועתה חוזר ומונה אותם מתתא לעילא.

כללו של דבר **ושנים עשר** - כוחות ומזלות וי"ב צירופי הויה וי"ב שערים הם **חק** - קבוע מאתו ית"ש שכך תתנהג הבריאה.

גם עוד נוסף **ושבעה** - הם שבעה כוכבי לכת ושבעה תיקוני גלגלתא **ושלשה** - יסודות אמ"ש אשר בשמות הם יה"ו וחב"ד.

והנה הם כעין מגדל המשולש העולה מן המרחב של י"ב מדריגות ועליו הם שבעה ועליהם שלש, ויוצאים מן כח אחד הנקרא "תלי" על שם שהוא "תלוי" ועומד בחלל ואין לו אחיזה ותליה במשהו, על שם שהוא עליון ורוחני וכעין ממוזג והוא חומר רוחני הנזכר בדברי החכמים ע"ה, ומשם נמשכים כוחות רוחניים של מזלות וכוכבים בטוב ובמוטב כי גם שדים מקבלים משם (רמב"ן פ' שופטים יח, ט), **והם בחינת כח המוזכר בדברי רז"ל ובדברי הגאונים והקדמונים זיע"א** (וגם אצל מכשפי וקדמוני אומות עולם הובא שהוא כציור נחש גדול הנושך זנבו כעיגול וכל המזלות בתוכו והוא רומז על חומר רוחני, תלי הנזכר) **בשם "נחש בריח וכו' נחש עקלתון"** (ישעיה כז, א) **שהם כעין ב' נחשים כחצי ירח למעלה הוא הראשון וכחצי ירח למטה הוא השני, ובכל אחד מהם הנהגת 6 חודשים אשר כללותם הם י"ב.**

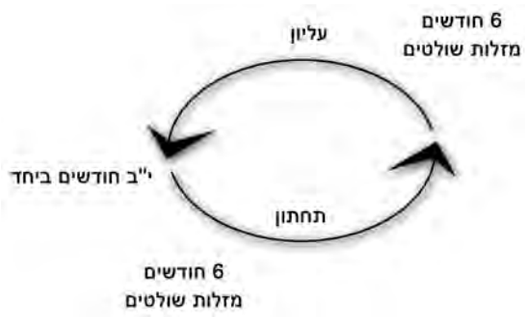

וזה התלי אשר כל הכוחות הנ"ל תלוים בו, הוא עומד תוך גלגל רוחני אחר המתגלגל לצד שכנגדו, דרך משל התלי תלוי ומתגלגל לצד שמאל והוא לימין,

ומתחתיו הוא מניע כל כוחות הכוכבים ומזלות וכעין כח הלב שבגוף שהוא המרכז והמניע כל מערכות וכוחות אחרות שבגוף כן הדבר הזה, ובשורש הם נמשכים מן כח חכמה עליונה קדומה אשר ל"ב נתיבות בה והיא הלב האמיתי לכל גוף המציאות, וז"ש:

פקדן - מלשון הפקיד כל הנ"ל בהנהגת שרים עליונים המנהיגים כח הנ"ל שנקרא תלי, וז"ש:

פקדן בתלי - ואשר הוא נשלט על ידי כח אחר עליון הנקרא גלגל הם גלגלי כוחות אותיות והספירות, וז"ש:

וגלגל - והוא כדוגמת הלב המניע כל כוחות הגוף, וז"ש:

ולב.

ומענין התלי עוד יתבאר בס"ד בהמשך.

משנה ב

שלש אמות אמ"ש אויר מים אש אש למעלה ומים למטה ואויר רוח חק מכריע בינתים וסימן לדבר [האש נושא את המים] (המים נושא את האש), **מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח חק מכריע בינתים:**

המאור הגדול

שלש אמות אמ"ש - באותיות, שהם בחינת ג' ראשונות שורשי הקווים ואשר הם רומזים אל שלשה יסודות המרכיבות הכל הם **אויר מים אש.**

אש למעלה - הוא הגבורה כדרך האש המלהט העולה למעלה, שהוא מן שורש הבינה שהיא רחמים גמורים אכן דינין מתערין מינה ומשום כך קראו בזוה"ק למידה זו **"אשא דכיא"** (ח"ג קלה, ב).

ומים למטה - הוא חכמה בשורש וספירת חסד ממנו נגלה ויסוד המים המתפשט בכל העולמות עד למטה ומשום כך הוא מכנים אותו בזוה"ק בשם **"אוירא דכיא"** (פס).

ואויר רוח חק מכריע בינתיים - הוא אור כתר עליון ואשר הוא מתפשט בהארותיו בקו אמצעי דעת עליון המתפשט בתפארת ומשתלשל ממנו יסוד הרוח והוא מכריע בינתיים בין אש ומים וסימנך אמ"ש.

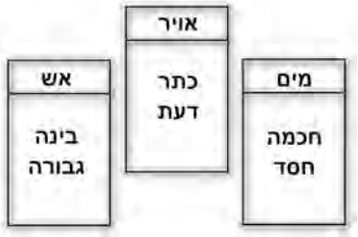

וסימן לדבר האש נושא את המים - נלע"ד לדרוש שבא ללמד שהבינה שהיא בבחינת אש הנה היא מקבלת אור החכמה בתוכה ונעשית לו כעין כלי ולבוש, ועל כן הוא אמר האש (הוא ביה) נושא את המים (הוא חכמה) [וגירסת הגר"א זיע"א **המים נושא את האש** - וכן נראה גירסא נכונה עם שיש לי עוד ישוב מלבד האמור לישב הראשון גם כן].

והענין שהמים הוא חכמה שורש ראשון לכל כמ"ש **"כולם בחכמה עשית"** (תהלים קד, כד), הנה הוא נושא בתוכו את האש שהוא בינה וכמ"ש בפרק א משנה ד **"הבן בחכמה"**, וכן בהתפשטות החסד שנקרא מים הוא ראשון בבחינת **"חסד דכולהו יומא"** (פרי עץ חיים שער חג הסוכות פרק ג), והגבורה היא אש שיצאה שניה מן הו"ק והיא יוצאת ממנו והמים הוא נושא את האש, אכן כפשט הגירסא הנ"ל הוא גם כן שפיר עם שהוא בדרך עיון יותר, והוא שהנה שורש החכמה הוא בוצינא דקרדינותא שתרגומו "אש החזק" או התקיף, והוא ג"כ סוד גבורה דעתיק המלובש בתוך מוחא סתימאה דאריך אנפין, ומכח זו הבוצינא דקרדינותא נעשה כח המברר והמתקן שבמחשבה וכמו שאמרו בזוה"ק פ' פקודי **"במחשבה אתברירו כולהו"** וכהנה רבות, הוא בכח אש הגבורות הנזכר גבורה דעתיק ועל

כן וסימן לדבר **האש נושא את המים** - כי אש גבורה דעתיק הוא באמת נושא את החכמה ראש קו ימין משול למדת המים וכגירסה ראשונה.

ועל כן **מ' דוממת** - שהיא מים, **ש' שורקת** - שהוא אש, **א'** - שהוא **אויר רוח חק מכריע בינתיים** - כי הוא סוד הכתר ממש וכנ"ל.

ומענין זה תבין המבואר במשניות אחרות במש"כ ש"**קשר לו כתר**" (פרק ג, ד, ה) דע שהוא אות א שהוא הכתר בסוד "**א' עם כולם וכולם עם א'**" יעו"ש (פרק ג משנה ה, ו), ועכ"פ הנה זה הא' הכתר הוא המכריע בין חכמה ובינה, ועל זה הוא אומר "**רוח מכריע בינתיים**" גם הוא סוד מה שאמר במקומות אחרים "**רוח אלקים חיים**" (פרק ו' משנה ט, יד).

ועכ"פ המ' הוא חסד וזהו מ' - מים כי החסד הוא סוד המים וגם הש' הוא סוד בינה שהוא מקור האש בהיותה ראש קו שמאל בסוד בוצינא דקרדינותא.

והרי מזה אתה למד גם עוד שהג' אמות הם כתר חכמה בינה, ומענין זה תבין מה שנרמזו ג"ר בראש הקומה ראש קומת אדם ונרמז זה בתיבת "ראש" כי אות:

ר' - הוא חכמה וכמו שאמרו "**ראשית חכמה**" (תהלים קיא, י; משלי ד, ז) וכמובא בכוונת הברכה.

ש' - הוא בינה כנ"ל.

א' - הוא כתר הנרמז בגולגלתא.

כי הראש כלול ומחובר מן ג' ראשים הנזכרים.

משנה ג

תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה {על חומה} לב בנפש כמלך במלחמה:

המאור הגדול

אופן א

בדרך פשט

תלי בעולם כמלך על כסאו - מדבר בתחתון ורומז בעליון ונבא לבאר מהו תלי בתחתונים, הנה כשברא האלקים את הרקיע שמעלינו החלוק לשבעה רקיעים, ברא את התלי ממים ומאש והוא היה נראה לחכמים בחזיונות וכו' בדמות תנין גדול כנחש גדול עקלתון ועשה לו ראש וזנב ונטעו ברקיע הרביעי הוא אמצעי והוא מעונו של חמה ונטהו מקצה אל הקצה כבריח נחש עקלתון, וכל הכוכבים והמאורות והמזלות אדוקין בו, כל הכוכבים שבשבעה הרקיעים תחתיו ומעליו ושני המאורות וי"ב מזלות, והוא נתמנה להיות מלך על כולם להנהיגם בין בטוב ובין ברע, ונקרא בשם "תלי" מלשון תלוי כי הוא תלוי באויר ואין לו שום סמיכה על משהו והכל תלוי בו וכשם שכל החיות בגוף תלוי בלב כן הוא ועל כן נקרא תלי משום שהכל תלוי בו, וז"ש:

תלי בעולם כמלך על כסאו - כי הוא כמלך היושב על כסאו וכולם סביביו והוא שולט בהם והוא אינו מתפעל לדבר מן הדברים אלא הוא כמלך על כסאו וכולם משתחוים לו כי הם חוזרים ובאים אליו, והוא מוליך ומביא את המאורות ואת הכוכבים ואת המזלות ממזרח למערב וממערב למזרח, והוא המחזיר את הכוכבים לאחור, והוא מעכב אותם לעמוד במקום אחד מלילך לא לפנים ולא לאחור, והוא המוליך אותם לילך הילוך ישר (עיין כל זה בספר חכמוני פרק שני עוד כמה וכמה דברים בזה), ואם כן הוא המרכז וכולם יוצאים ונמשכים ממנו, וכדמיון זה באדם הוא

אבר הלב שכולם יוצאים ונמשכים ממנו "**כי ממנו תוצאות חיים**" (משלי ד, ג), וז"ש:

לב בנפש - והוא עשוי מאש וממים וכוחו מתפשט כמים ואינו נראה לעין ואין נודע לנו כי אם ממסורת והוא מושל בכל הכוכבים.

עוד כתב הרמב"ן (פ' שופטים יח, ט) בענין השדים שיודעים עתידות הוא מחמת שהם פורחים באויר השמים הם שומעים עתידות משרי המזלות השוכנים באויר והם נגידי התלי ומשם יגידו כל בעלי כנפיים עתידות. והנה הם נקראו בשם הנזכר כי לנגידי התלי להם ממשלת כל שלמעלה, ועל פיו יסעו ועל פיו יחנו כל גלגלי השמים, ונקרא "**נחש בריח וכו' נחש עקלתון**" (ישעיה כז, א) והוברי שמים יקראוהו זנב תנין, ראש תנין, רוצה לומר טוב או רע, כי כל הנולדים בראש - טוב, ובזנב - רע, ואלו השרים הם נפש הגלגלים כי כל גלגל מתנועע יש לו שכל נבדל המניעו בסוד אצילות השם הנשפע עליו, ושרי התלי עצמם מושפעים משרי מעלה והם ארבעה שרי מעלה מלאכי המרכבה, וכמובא כל זה בספר הציוני בפרשת אחרי מות יעו"ש. עוד הביא בסוף פרשת תולדות שיש מרכבה פנימית ויש חיצונית ושם הם שמות הטומאה שהם שמות השדים נגידי התלי והשדים יע"ש. נמצא שהם צד הטומאה ואם כן הם חכמת נגידי התלי הנזכרים.

(ומאחר דאתה לידן סוד ענין התלי, אמרתי לגלות אזניך במה שנמצא אצלי בספר כתב יד קדמון בביאור מה שיש בתלי עם שהוא בקיצור נמרץ. ועתה הנו אזניך ושמע סוד, דע שיש מקום שהוא מתחת לרקיע ושמו וילון, ותחת אותו מקום יש מקום אחד ושמו תלי, ובאותו מקום יש בריות דומות לבני אדם ומתנהגים בטהרה ובפרישות כמלאכי שרת, ויש להם רשות להגלות לבני אדם אשר ה' חפץ בהם לגלות בהם סוד עליונים ותחתונים ומה שעתיד להיות ואפילו הקץ)

והנה יש עוד כוח אחד הנקרא גלגל שהוא המגלגל המזלות והכוכבים והמאורות, והוא נתון בעוביו של רקיע והמזלות קבועין בו לעולם ואינם זזים ממקום קביעותן, והוא עגול והוא סביב סביב לרקיע בדרום ובצפון במזרח ובמערב, והנה הוא כמלך על חומה וכמלך על מדינה שכאשר יצטרך להתעסק במשפטי העם ודעתו אינו כל כך נחה ושוקטת כי יש לו איזה התפעלות וכו', כן הוא זה הגלגל והתלי נטוי בתוכו, ומכח גלגול התלי הנה היא מתגלגלת גם כן והנה מכח גלגול הגלגל נעשה היום והלילה וקור וחום וקיץ וחורף ומטר ושלג ויובש וחורב והתקופות ומולד הלבנה וכו' והוא שומר לעשות ככל הנ"ל וכמלך במדינה, וז"ש:

גלגל בשנה כמלך (על פומה - כן הוא גירסת הגר"א) **במדינה** - כי הוא כדמיון המלך השומר העיר כן הוא שומר עיתות השנה קיץ וחורף וזרע וקציר כל תקופת השנה.

והנה כדוגמתו וגם הוא נמשך ממנו ומשפיע עליו, הוא הלב בנפש האדם, המשפיע ברוח שבאבר הלב והוא המתפשט והעושה בגוף כל הפעולות והוא המניע כולו.

והוא כמלך במלחמה - כי לאבר הלב מגיע הצער מכל תהלוכות הנפש, וכן כל התאוות והכעס וכל ארבעה מרות והחליים הנה הלב הוא הנושא לכולם וגדול כאבו וכמ"ש "**לב יודע מרת נפשו**" (משלי יד, י) (או לרת נפשו), חס שאומר הכתוב "מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים" (משלי ד, כג), ועכ"פ הנה בלב הוא כח הרצון של יצר הטוב העושה מלחמה יצר טוב עם יצר הרע ועל כן יש לו בלב מקום מוכן ליצר הטוב ומקום מוכן ליצר הרע, והרצון הטוב נלחם עם רצון רע שביצר הרע, ואם כן הוא כמלך במלחמה כדי להנהיג כל האיברים לטוב או ח"ו לרע השי"ת ישמרנו.

ועכ"פ הנה בכאן נתבאר לנו:

עולם - בתלי.

שנה - בגלגל.

נפש - בלב אדם.

והנה יש שייכות גדולה ביניהם, כי מכח ההנהגה הפנימית של העולם שהוא מכח התלי שהמזלות קבועין בו, הנה כן נמשך ונשפע בשנה שהוא בגלגל המזלות, וכמעט הכל הוא תחת הנהגתם וממשלתם. והנה הם משפיעים כמה וכמה דברים הן בפועל ומעשה והן במחשבות ורגשות בנפש של האדם, ומתגלה זה בלב האדם המוליך ומביא בו אותם ענינים, וכפי מדריגת זה האדם ומעשיו ומדריגתו כן יבא ויראה בו אלו הכוחות, דרך משל אם יתגבר צד החסד, הנה אצל איש רוחני יבוא בו התגברות מדת החסד

והאהבה להשי"ת ואצל איש גשמי יתגברו בו אהבות נפולות וכדומה, והיה זה מפני שנטה צד התלי לענין זה והשפיע בגלגל והוא במזל. וזה נוטה על הלב והוא כלהב אש אחר זו הנטיה וכן הוא להיפך. והבן מכל זה חכמה גדולה בענין מצב רוחו של האדם ונטיית נפשו, ואם תוכל להשיג ולידע הנהגת המזלות ומה נמשך מהם וזמן ממשלתם וכחם בכל יום ויום ובי"ב שעות היום וי"ב שעות הלילה, תוכל להשיג ולידע איך הם שולטים על כוחות הנפש המושפעים מהם, ומה שנמצא בספרי מזלות החכם והמשכיל הנבון יוכל להבין ולהקיש מהם בפרטיות ממש.

ומענין זה תוכל להבין עוד שהנה בלב התחתון הגשמי הנה יש בו רוח (מלשון רוחני) והוא הלב הנזכר אלא שמתלבש באבר בשר והדם, והנה יש בו כעין ג' מדריגות וכעין ג' גלגלים החיצוני הם י"ב כוחות הנפש והיותר פנימי והוא המניע כוחות הנפש הוא כח גלגל וי"ב מזלות קבועין בו ויותר פנימי והוא עליון מהם הוא כח התלי "כמלך על כסאו" והוא אינו מתפעל ממעשי המדינה היינו האדם.

אמנם הוא הכח המניע הגלגל הסובב בכל יום ויום ובמשך השנה, ומענין זה תבין כמה וכמה מיני שינויים הנעשים בפנימיות הנפש של האדם במשך השנה כי יש זמנים בשנה שיש בנפש שמחה ויש להיפך ויש גובר בו כח התאוה בלא שיגרה עצמו לרע ח"ו, והבן והקש ותשכיל ותשמח בה' אלקי עולם אשרי כל חוכה לו.

אופן ב
ביאור בדרך סוד ובו כמה דרכים

– דרך א' –

תלי בעולם כמלך על כסאו - דע ששם "עולם" הוא רומז על הכלים שהאור נתעלם בתוכם ומנהיג אותם. והנה התלי הוא רומז על אור העצמות המתפשט בכלים ואין מתפעל מהם כלל אלא אדרבא הוא עושה בהם מה שיחפוץ לעשות, אם כן הכי פירושו **תלי** - הוא סוד העצמות והפנימיות **בעולם** - היינו בהתפשטו תוך הכלים הנקרא עולם, הנה הוא הפועל והעושה בהם כל אשר יחפוץ ואין מתפעל משינויי הכלים ההם והוא **כמלך על כסאו**.

והנה אין הדבר כעין זה בספירה עצמה כי זה העצמות הוא מתפשט תוך אור היחידה שהוא קוץ היוד ונרמז במש"כ "**קווצותיו תלתלים**" (שה"ש ה, יא) ודרשו רז"ל "**מהו קוצותיו תלתלים, על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות**" (מדרש תנחומא בראשית ח) וכנודע, ואם כן תלתלים הם "תלי תלים", והנה "קצוות" מלשון קוץ שהוא "תלי" תלים, שהוא יחידה דיחידה, קוץ היוד דקוץ היוד, והוא נעשה כעין מלבוש לאור האין סוף שהוא העצמות, וזה הלבוש הנה בו כמה וכמה שורשי צירופים שהם הגלגלים אשר הם הכוחות המוציאים הנהגתם בזה הספירה וז"ש:

גלגל - היינו גלגול הכוחות והצירופים היוצאים מן זה המלבוש זך ודק ורוחני, וכי הנה הוא מתפשט ועושה הכוחות **בשנה** - שהוא בספירה כי ספירה גימטריא שנה ואזי הוא בהם **כמלך במדינה**.

והנה זה הכח המלבוש הנורא והנפלא הנה הוא מתפשט בנשמות הצדיקים, ועל זה אמרו רז"ל "**הצדיקים הם הם המרכבה**" (מסילת ישרים פ"כו בשם חז"ל), "כי בין הבורא יתברך ובין הנברא שהיא הבחינה הכוללת הרוחינות יש בחינה באמצע אשר עליה נאמר "**בנים אתם לה' אלהיכם**" (דברים יד, ה), "**אני אמרתי אלהים אתם**" (תהילים פב, ו), ונאמר "**ויעל אלהים מעל אברהם**" (בראשית יז, כב), ואמרו רז"ל "**האבות הן הן המרכבה**" (בראשית רבה פ"ג, ו), והכוונה כי יש ניצוץ קטן מאד שהוא בחינת אלהות נמשך ממדרגה האחרונה שבבורא, וזהו הניצוץ מתלבשת בכח ניצוץ א' נברא שהוא נשמה דקה במאד מאד, ובניצוץ זה הנקרא יחידה יש בה שרשי ד' בחינות הרוחניות שהם נפש, רוח, נשמה, חיה, עכ"ל רבנו זלה"ה בעץ חיים דרושי אבי"ע פ"א. באופן שקו אור אין סוף מתלבש תוך עתיק דא"ק וממנו מתפשטים המוחין בכל המדריגות והם נעשים קומה אחת בכל העולמות עד שורשי

הנרנח"י של הצדיקים, והוא סוד גילוי החיות והאלוקות באדם שהם הצדיקים הנקראים אדם והוא נגלה בנקודה אמצעית שבלב שעליה נאמר **"צור לבבי"** (תהילים עג, כו) וז"ש:

ל"ב בנפש - ואין כוונתו על נפש דווקא ולא על רוח או נשמה, אלא כוונתו לחיות שבבשר הנקרא נפש דרך כללות, והנה מכח נקודה אמצעית הממוצעת בין האדם לאלוקות יש לאדם הכח לעמוד בקשרי מלחמת היצר, וז"ש:

כמלך במלחמה - כי מי שזוכה שמאיר בו היחידה שבנפש הוא ממש כמלך במלחמה, ועליה אמר דוד המלך ע"ה ליבן של ישראל **"הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי"** (תהילים כב, כא), כי זו היחידה שבנפש המתלבשת בלב הנה פעמים רבות היא בחינת נקודה לבד שהיא בחינה בלא התכללות והתקשרות וזיווג, כי אין רוצה להתגלות מחמת הקליפות והתאוות שכללותם נקראים בשם כינוי "כלב" שעליו דרשו ז"ל **"כולו לב"** (מהרש"א חידושי אגדות סנהדרין נז. וכן הובא בתוספות השלם פרשת בא) בבחינת "וליבו בל עמו", "בל" אותיות לב אבל ת"ח כולו לב.

– דרך ב' –

תלי בעולם - ענין שם "תלי" קיצור מן הפסוק **"קווצותיו תלתלים"** (שה"ש ה, יא) ודרשו רז"ל **"תילי תילים"** (ירושלמי נדרים ג.), והוא בא לרמוז על סוד הקצה הנקרא "תלי" המתפשט מן סוף בחינת העולם שהוא בדרך משל מלכות דמלכות דאין סוף וראשית ושורש הנאצלים, שהוא סוד "הנקודה האמצעית" שהוא מלשון "ממוצע".

והנה בזה הסוד הם בחינות תוהו ובוהו ועתיק ונרמז בתיבת תלתלים כי "תלי" אחד, "ותלים" הוא בלשון רבים כי מעוט רבים הם שניים, והם בחינות ג' מדריגות שבהם יצאו העולמות אל הגילוי, והנה זה כח הממוצע הוא אינו בטל אחר שיוצאים הכוחות והעולמות שהם שורשי הכלים הנקראים עולמות על שם שהם "אורות" המעלימים על האור עם שהם בעצמם כוחות של אור, והנה זה "האמצעי" הוא מתפשט תוך העולמות והוא רומז גם כן על אור "הקו" דק המתפשט בעולמות והוא:

כמלך על כסאו - כסא הוא לשון כיסוי כי כן העומד לפנינו הנה הוא גלוי לנו בקומתו, אמנם היושב הוא כעין נכסה ואינו גלוי ונראה לנו שקומתו קצרה יותר ואם כן כסא הוא לשון כיסוי, וסוד אור הקו והאמצעי הוא בכלים "כמלך" על כסאו כי הוא שולט ומושל כמלך אלא שנכסה כוחן ואינו גלוי כמות שהיה קודם.

והנה הכח היותר נגלה הוא הגלגל העולה ס"ו, כי אות ס' הוא עגול כצורת החלל, ואות ו' הוא רומז על אור הקו המתפשט בתוכו המתפשט בשנה, אשר יש בה קיץ וחורף זרע וקציר וכל השינויים של תקופות השנה שהם ארבע בכללות אשר שורשם הם חבת"מ (ר"ת חכמה בינה תפארת מלכות) שהם כללות עשר ספירות, ואם כן זה אור הקו והחלל העגול הנה בו נגלו עשר ספירות ואשר הם השורשים לכמה וכמה מיני שינויים שהם הפעולות של הספירות (שנה עולה כמנין ספירה), ואשר בהם ומהם נמשכים שורשי הכלים שהם בחינת אותיות, ומגלגולם נעשה כל המציאות, והנה סוד הקו הוא גילוי עשר ספירות שהם י"ב פרצופים שהם י"ב צירופי הוי"ה.

והם המנהיגים בי"ב חודשי שנה שבהם י"ב מזלות, כי אלו ההויות הם המשפיעים שמשם נשפעים ונוזלים ומזדלדלים ובאים השפעים מלשון **"יזל מים מדליו"** (במדבר כד, ז) וז"ש:

גלגל בשנה כמלך על חומה - זה החומה הם חומות של האותיות, כי מכח קו המידה שעושה הקו הרומז בגלגל הנה הוא עושה ציור ביולי שבתוהו ובהו ועושה חומתם וחותמם של אותיות והנהגתם.

והם מסוד התפשטות ל"ב נתיבות פליאות חכמה שהוא במוחין שבכתר עליון, ממנו נעשים השלבים והציורים והקווים ונתיבות בעולמות, והוא מכח כיסוי נפלא הנ"ל הנקרא כסא ובסוד הכתוב **"וכסא כבוד ינחילם"** (שמואל א, ב, ח), ופירושו מבואר מעט לעיל, והנה כסא 'כבוד' עולה כמנין ל"ב נתיבות חכמה הנ"ל, עד ליציאת הכח המניע הנקרא "נפש" ואשר לא נשלם כוחו עד ליציאת שם מ"ה החדש של עולם התיקון היוצא אחר שנזרע הכל מלח בסוד שביה"כ, וז"ש:

לב בנפש - והוא **כמלך במלחמה** - אותיות מלחמה הם מל"ח מ"ה, לרמז על שביה"כ ואור מ"ה.

והנה ג' פעמים נזכר מלך בזו המשנה כנגד תוהו ובוהו ועתיק, גם מלח הם במספר ג' שמות הויה שהם שורשי שלושה קוי עולם המבוארים לעיל, והם חסד דין ורחמים, ויש בהם י"ב אותיות לרמז על הנהגת י"ב הנ"ל היוצאים מהם.

– דרך ג' –

בא ללמדנו סדר התפשטות גילוייו ית"ש בעשר ספירות אחר העלם לסוד הנקודה ממוצעת ומשם בא"ק וכנ"ל בדרך ב', ועתה בא לבאר סוד התפשטות הנזכר בעשרה ספירות דאצילות ומשם לפרצוף העיקרי שהוא הגוף הכולל הוא ז"א דאצילות, והם עשר ספירות הכלולות כולם באות י' שהם עשרה, והם נחלקות בארבעה לבד שהם סוד חכמה, בינה, תפארת, מלכות, וכתר הוא ממוצע וכל אחד מהם כולל עשר ספירות והם עשר בענין שמגיעים בכללות למאה, והם ארבעה מאות.

והנה שורש זה הגילוי הוא מעולם האצילות שהוא סוד גילוי שם ע"ב, אשר הוא בן ארבעה יודין כנודע כזה יוד, הי, ויו, הי, אשר ארבעה יודין הנזכרים הם כוללים יוד מיוד וכו' בענין שהם מגיעים לחשבון "ת", להכניע ארבע מאות כוחות דעשיו איש שעיר וכמובא בכוונת הטבילה. והנה עשר ספירות הנזכרים הנה יש להם שלושים כלים והם:

עשרה כלים פנימיים בבחינת בריאה ונקרא נרנח"י דנשמה.

ועשרה כלים אמצעיים בבחינת יצירה ונקרא נרנח"י דרוח.

ועשרה כלים חיצוניים בבחינת עשיה ונקרא נרנח"י דנפש.

ואשר הם בבחינת בי"ע שבז"א והם יורדים ומתפשטים באורות הנשפעים מהם בעולמות הפירוד, כי נודע אשר הם השורשים לעולמות בריאה יצירה עשיה, והם שורשים שבאצילות לאלו עולמות בי"ע.

וזה שאמרה המשנה **תלי בעולם כמלך על כסאו** - כי תלי הם אותיות תל ואות י' אשר הם עשר ספירות אשר יש להם שלושים כלים פנימיים אמצעיים וחיצוניים ונרמזו באות ל', והנה הם אינם נוספים על עשרה ספירות כי הם כלים לבד וכלים נקרא עולם על שם שמתעלם האור בהם עד שנראה כנעלם, וכללותם הם ארבעה לבד שהם חבת"מ וכל אחד עשרה ספירות ואשר שורשם הם ארבעה יודין דע"ב שבאצילות אשר כל אחד מהם כולל עשר ספירות ועשר מעשר בענין שאלו ארבעה יודין דע"ב יעלו כל אחד מהם למאה, וד' פעמים מאה יעלו כמנין ת' הנזכר ב"תלי" כנ"ל, ואלו הכוחות שבאצילות הנה הם שורשים אחר הכאתם במסך שבקרקע עולם האצילות להיות "כמלך על כסאו" שבעולם הבריאה הנקרא עולם הכסא. ואם כן התלי שהם אור הכוחות שבאצילות הנה הם "כמלך על כסאו" שבעולם הבריאה, ואמר "כסאו" כי שורש זה הגילוי הם מן ז"א שבאצילות שהוא ו' הכולל, והם מתפשטין אות ו' ביצירה אות ה' בעשיה.

משנה ד

גם את זה לעומת זה עשה אלהים, טוב לעומת רע, רע לעומת טוב, טוב מטוב, רע מרע, הטוב מבחין את הרע, והרע מבחין את הטוב, טובה שמורה לטובים, ורעה שמורה לרעים:

המאור הגדול

אופן א

גם את זה לעומת זה עשה אלקים - כאומר שצריך אתה לדעת שכל המציאות בנויה מן ב' כוחות והם טוב הבא מן האור הגדול, ולעומת זה הוא מדת רע שכנגדו, כי כמו שיש ספירות ומדריגות בקדושה כן

יש כנגדה בצד האחר, מערכה מול מערכה, וזה גם ענין מש"כ בפרק א' "עומק טוב ועומק רע". ואשרי היודע שניהם ולא נכשל בהן כי רבים חללים נפלו בידיעתן, כי הצד הטמא של ס"מ חוביא, ונפלו שם כי לא נזהרו ולא שמעו לקול חכמים המזהירים וכו'. וע"כ יראתי שלא אהיה גרמא בנזיקין ולא העזתי לכתוב בפרטות סדר אצילות הטמא וכל כוחותיו שמותיו דרכיו וכו', אכן בידיעה כללית אני דורש, באופן שצריך אתה לידע מה שאמר שלמה המלך ע"ה "גם את זה לעומת זה עשה האלוקים" (קהלת ז, יד), והם י"ב שבטים כנגד י"ב אלופי אדום כי ז"ה עולה י"ב, וז"ש "זה לעומת זה", שכולם יצאו מן סיגי הגבורות והדינים הקשים הנקראים שם אלהים.

אכן לא מחמת זה יבא אדם לבחור ברע ח"ו מאחר שהוא נברא ג"כ מכוחות הרע שהיו הם שותפים ביצירתו מעת חטא עץ הדעת שאז נעשו כוחות הרע לשותפים בגוף ומהם חלב ודם והמרכיבים את הגוף הגשמי, אם כל זאת אין הם חס וחלילה שליטים בנשמת האדם אלא בגופו, וביניהם מלחמה עצומה, וז"ש **טוב לעומת רע** - הטוב הוא נלחם ברע לעומתו, וגם **רע** - הוא במלחמה **לעומת טוב** - והם הרשעים ומעשיהם נגד הצדיקים והם מן שורשם של מעלה בדעת עליון, שממנו מתפשטים ב' בחינת חו"ג אשר הם שורשים לאלו ב' מדות טוב ורע.

אכן מעת חטא אדה"ר אשר נמשך בשורשו מן שבירת הכלים נתערב רע בטוב וטוב ברע, וע"כ אם ימצא רע בקודש הוא אינו מקומו באמת, וכן אם ימצא טוב ברע הוא אנו שורשו ומקומו אלא רק לפי שעה, וז"ש **טוב מטוב** - כי שם שורשו **רע מרע** - כי שם שורשו.

ולא עוד אלא דע ששורש הטוב הנמשך מן האור הגדול הוא אינו סובל בתוכו שום פסולת, שהרי אינו משורשו והוא אינו מקומו, וז"ש **הטוב מבחין את הרע** - וגם **הרע** - הוא **מבחין את הטוב** - מלשון אבן בוחן, כי כל מה שנברא הרע הוא עבור הבחירה והנסיון ועבור המבחן.

אמנם דע שמן כח הטוב יבא עינוג לעולמות ולנשמות, שממנו בא ונמשך תענוג עולם הבא שהוא מן הגבורות בהמתקתם בחסד ורחמים, וע"כ מן הרע עצמו יתגלגל כל הטוב והעידון, וז"ש **טובה שמורה לטובים** - כי העוסק בטוב הוא חלקו וגורלו, והעוסק ברע הוא חלקו וגורלו בעולם הזה ובעולם הנפשות, והספר הקדוש הזה תורה מרובה במילים קצרות, ועכ"פ אכן **רעה** - היא **שמורה לרעים** - כי פרי מעלליהם יאכלו.

והנה בכל חפץ שבעולם הזה אם הוא טוב יש בו מן אותיות הקודש, ואם הוא רע יש בו מן אותיות הרע שהם הקליפות, ובידיעת שמו תוכל לדעת איזה כוח גובר בו לפי אותו ענין והספירה ההיא. דרך משל תיבת בשר מורה על אלו האותיות שהם לבוש לאותן הספירות המרכיבות את כח ההשפעה ההיא שבבשר שהיא באה ונמשכת מספירות שבקדושה, ואם הוא בשר טריפה הוא מורה שכוחה והשפעתה באה מספירות שבטומאה. בענין שתבין שסדרן של הספירות והגלמתם באותיות הוא אותו סדר ואותו תבנית אלא שנשתנה ההשפעה זה מעיין מים חיים וזה מעיין נרפש, והצדיק הנקרא טוב מבחין בכל ענין וחפץ את אותיות הטוב הקדוש, וטובה שמורה לטובים. ומן חכמה זו היו יודעים רבותינו זיע"א שורש כל ענין וחפץ נברא על פי סדרי מערכותיו וספירותיו מהיכן נמשכו ונשרשו וכו', אשרי היודע ובוחר בטוב בצירופי הקודש שהם טוב, וברוך ה' לעולם אמן ואמן.

אופן ב

ביאור בדרך עבודה

הנה במשנה זו למדנו שהס"א היא כנגד הקדושה וכמאמר הכתוב (קהלת ז, יד) **גם את זה לעומת זה עשה אלהים** - והם יצר הטוב ויצר הרע ומן ס"א נמשך הרע ומן הקדושה נמשך הטוב, ושורש טוב ורע הם למעלה במדת חסד ובמדת הדין, וכמבואר בספר מאורי אור להרב מאיר פאפיריש ששורש היצר הטוב בחסד ויצר הרע בגבורה.

והנה למעלה בשורש הנה הכל הוא חסד כי גם הדין הוא שלהובין דרחימותא, אכן למטה הם עומדים זה לעומת זה וזה נגד זה מחמת ההשתלשלות ונתגלו להיות בו מידות נפרדות זו מזו, וז"ש:

טוב לעומת רע - שהם בשורש חסד לעומת דין, ומצד החסד והטוב הנה הוא העיקר ועומד ממול מדת הגבורה, ודין שממנה נמשך רע הנה הוא טוב לעומת רע.

אכן כן הוא להיפך ממש כי מצד מדת הדין והגבורה הנה הוא העיקר והמובחר והוא עומד ממול ולעומת הטוב כדי שלא יעשה ריבוי הטוב קילקול, שלכן הרשע הוא קליפה ומכתיר את הצדיק ושומר עליו כדי שלא יתקלקל וכו', **"צופה רשע לצדיק"** (תהילים לז, לב) מלשון מכסה וכמבואר כבר (ליקו"מ ח"ב תורה רח) **וז"ש:**

רע לעומת טוב - כי הוא נדרש לעצמו וכך עשה המאציל ב"ה להיות הבחירה שקולה והוא **"כמצביה עבד בחיל שמיא"** (דניאל ד, לב) מלך על כל הכוחות.

והנה הם ארבעה דברים בלשון המשנה, ואלו הם:

א - זה לעומת זה.

ב - תולדות כל אחד מהם.

ג - בחינת האחד במהות היפוכן.

ד - יחס כל אחד מהם להראוי לו.

וכל אלו הם סדר העבודה כמו שרוצה ללכת בדרך הקודש כי **"הכל חפצים ליראה את שמך"** (נוסח הסליחות) ויש בכל אחד טוב ורע גלויים ונסתרים וצריך כל אחד לעבוד את ה' עמהם, וזה בא הספר הקדוש הזה ללמדנו מלבד שאר סודות וגנוזות שיש בהם, ולכל לראש בא להודיע לאדם כי מן הטוב שימצא בעצמו יוכל לעמוד על מהות הרע שבו שצריך לברר ולתקנו, ומן הרע שימצא בעצמו יוכל לעמוד על מהות הטוב שבו שיוכל לברר את הרע שבו ולגרשו ממנו עד כלה וזה אומרו **טוב לעומת רע ורע לעומת טוב.**

והנה העובד את ה' ב"ה צריך לדעת כי הטוב והרע יש לה תולדות והיינו שהטוב והרע בעצם מהותם הנה הם כמו בעלי חיים המולידים תולדותיהם כיוצא בהם וידיעה זו היא מוכרחת לדרכי העבודה.

וידיעת דבר זה הוא נוגע הן במהות הטוב שהוא כח המברר והרי אינו דומה כח האב שהוא הטוב בעצמו לכח התולדה והיינו הטוב הנולד מטוב בעצם, וכן במהות הרע שהוא הכח המתברר הרי אינו דומה בירור הרע בעצמו לבירור התולדה, וזה אומרו **טוב מטוב ורע מרע** - ומי שרוצה ללכת בדרך הקודש צריך לבחון עצמו כמה מן החסרונות תיקן וכמה עוד צריך לתקן היינו כמה כח מן הרע גרש ממנו וכמה עוד עליו להתייגע ולגרש, וצריך הבחנה גדולה בין זה לזה כי האדם קרוב אצל עצמו ויוכל להטעות עצמו בכמה וכמה מיני הטעיות ועל זה הוא אומר **טוב מבחין רע ורע מבחין טוב.**

והנה יוכל האדם לחשוב ומאחר וה' ב"ה יגמור הכל כרצונו וה' ב"ה חפץ חסד הוא **"וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח"** (שמואל ב, יד) גם שלא על ידי עבודת האדם, ואם כן הנה **הטוב יכריע את הרע** - גם לא על ידי עבודת האדם.

וכהנה כמה וכמה מחשבות ודעות הבאים בלב בני אדם שלא מן הקדושה, כי הקדושה חפצה ביגיעה ועבודה ובירור, ולזה בא להודיע שהבחירה חופשית ניתנה מהקב"ה אל האדם **והטוב גנוז לטובים** - העוסקים בעבודה, **והרע גנוז לרעים** - הממאנים בעבודת ה'.

והקדים מדה דטוב בסדר הכתוב להורות דמדה טובה מרובה ממדת פורעניות, וסיים ברע לרעים שיתן האדם אל ליבו להכיר את האמת ולפחוד מיום הדין ולשוב בתשובה בעוד מועד וטוב יהיה לו.

(זה הביאור ראיתי פעם בילדותי משם רבנו הרש"ב זיע"א וחשבתי בו כמה וכמה וכתבתי אותו באיזה ביאור ערב וטוב בקונטרס הבירורים, אכן עתה בהיותי עוסק בלימוד זו המשנה חשבתי לזכות הלומד בביאור הנזכר לעשות נח"ר לאבינו שבשמים ולהיות שפתי צדיק דובבות, ראשונה אאע"ה שחיבר זה הספר ולהתנא רבי עקיבא זיע"א שסידרו למשניות ולפרקים, ולצדיקים שהיו עוסקים בו ולאלה שעשו איתו מעשה טוב אין למעלה מענג ולנשמת הקדוש הרש"ב זיע"א שחידש זה החידוש שיהיו מסייעים אותנו בדרכי עבודת ה' להיות טובה שמורה לטובים אכי"ר).

משנה ה

שלשה כל אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים. שבעה שלשה מול שלשה ואחד חק מכריע בינתים. ושנים עשר עומדין במלחמה שלשה אוהבים שלשה שונאים שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאזנים שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון. שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול, ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה. ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד. אחד על גבי שלשה, שלשה על גבי שבעה, שבעה על גבי שנים עשר וכולם אדוקים זה בזה:

המאור הגדול

בזו המשנה בא ללמד אותנו מכלל דב"ק עוד סוד נפלא שנתבאר אצלנו כבר ונקרא בשם דרוש הדעת, והוא ענין התחלקות כל כוחות ומדריגה פלונית לשלוש שלוש שהם חסד דין ורחמים, ימין שמאל ואמצע.

שלשה - הם שלש אמות אמ"ש (עיין זה בפרק ב' מסכת ח'), שהם ג' ספרים שהביא בפרק א' משנה א' "**וברא את עולמו בספר וספר וסיפור**" יע"ש, שהן ג' מידות מים רוח ואש, ואשר יסודן כף זכות שהוא יד ימין, וכף חובה שהוא יד שמאל, ולשון חק מכריע בינתיים, והוא בחינת אבר הלשון וכנ"ל (בפרק ב מסכת ח ובפרק ג מסכת ח) והן יסוד שמהן מתפשטים לכל העולמות הכל בסוד ג' קווין חד"ר, שהן שלשה אותיות אמ"ש מן כ"ב אותיות, שהם יסודות אל השבע תחתונות ואשר הם אֵם לכל האותיות שבשבע ספירות תחתונות, והם סוד ג' ראשונות, כי חכמה הוא כח המים קו החסד, ובינה הוא כח האש קו הגבורה, ודעת המכריע ביניהם הוא כח האוויר רוח ואשר יש בו חמימות ולחות, שהם בחינת מים ואש שהוא קו הרחמים - תפארת עמודא דאמצעיתא, והם כף זכות כי החסד רוצה לזכות את הבריות, והגבורה רוצה לחייבם, והם כמו ב' כפות מאזניים, ועמוד האמצעי הוא עושה חסד עם הרשעים ולפעמים עושה דין ח"ו גם עם הצדיקים, והנ"ל הם בסוד חיך וגרון ולשון מכריע, וז"ס מש"כ "**מוות וחיים ביד הלשון**" (משלי יח, כו) כי הוא המכריע, והנ"ל הם נרמזו בג' ראשונות חכמה בינה ודעת ואם כן הם שלושה.

גם עוד שהנה סדר המערכות על פי סדר גילויים הוא אחד ושלש ושבע והם על שנים עשר, כי: אחד - הוא אור הכתר. ושלש - הם חב"ד, ושבע - הם חג"ת נה"י, והם שבע על כללות המלכות אשר בהם והיא שביעית להם, ועל כן נקראת גם היא באר שבע וכו', אמנם עיקר הענין הוא בסוד אור הדעת הנ"ל, שנחלק לעליון ולתחתון ועימו הם שבעה וכו', גם עוד כללות הו"ק הם ששה כלולים בספירת תפארת הנקרא ו' והמלכות שביעית להם והיא מלכות ושבת.

והנה מן זה אור התפארת נגלה עוד ו' נסתרת במאמר וו והם י"ב שבמלכות והיא מלכות יושבת על י"ב בקר וכו' וז"ש בסוף המשנה:

אחד על גבי שלשה - כתר על חב"ד שהם סוד ג' אותיות אמ"ש. **שלשה על גבי שבעה** - חב"ד ואמ"ש על חג"ת נהי"ם (ודעת) שהם סוד בג"ד כפר"ת. **שבעה על גבי שנים עשר** - הם חג"ת נה"י שבתפארת והם מאירים ועושים יחוד ונעשים י"ב במלכות, והם סוד הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק.

וכדי שלא יחשוב הלומד שהם כמה מערכות שונות זו מזו וח"ו אין בהם קשר ויחוד כל כך מאחר שהם אחד על שלושה והוא על שבעה והם על י"ב על זה אומר **וכולם אדוקים זה בזה.**

ובכל אחד מהם שייך בהם כל הבחינות והמערכות, וגם עוד שהכל הולך על פי דרוש הדעת שהם בהנהגת חד"ר ונעשה ג' קווין בכל אחד ואחד, ושכן נעשה בעולם התיקון מהתכללות מידות הרחמים בדין, ושמא תחשוב שאין התכללות ג' קווין בכל קו כמו שהיה בעת השבירה על זה הוא אומר **שלשה כל**

אחד לבדו הוא עומד - להוציא פעולתו לנו כמו טבעו, ובא לברר ולבאר מה הוא וז"ש:

אחד מזכה - קו ימין. **ואחד מחייב** - קו שמאל. **ואחד מכריע בינתיים** - קו אמצעי.

ועתה בא לבאר סוד שבעה קיימים שגם בהם נעשה התכללות הכוחות של ג' קווין, וז"ש: **שבעה** - חג"ת נה"י (ודעת המתפשט בתוכם). **שלשה מול שלשה** - חג"ת מול נה"י. **ואחד חק מכריע** - הוא דעת המתפשט מכריע בכל הקו האמצעי, למעלה הוא דעת בשלשה אמצעיות הוא תפארת ובשלשה אחרונות הוא יסוד. ובא לבאר איך נעשה זה גם במלכות שבה י"ב וכו'.

ושנים עשר עומדין במלחמה - הם י"ב כוחות הנעשים מצירוף הכוחות של ו' קצוות בו"ק שביסוד הם י"ב, והם במלחמה זה מול זה כענין המזלות שהם נלחמים זה בזה, כי זה על חיים וזה על מוות, וזה על מחלוקת וזה על שלום וכו', כי אלו י"ב אותיות הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, הנה גם הם אלו כנגד אלו במלחמה, והם **שלושה אוהבים שלושה שונאים שלושה מחיים שלושה ממיתים** - סך כולם הם י"ב.

והנה ה' קבע בראש הדיבור, ואח"כ המליך ו' וקבע בראש, ואז הוא וה"ז חט"י וכו'. ואח"כ המליך אות ז' וקבע בראש, ואזי הוא דהחט"י וכו', וכאשר המליך אות ח' וקבע בראש, הנה אז הוא חהוזח"ט וכו' וכן כולם. וכן הוא גלגול כל הי"ב פשוטות.

והנה כדוגמתם וכעניינם יצר ג' דברים: עולם שנה ונפש. והם נמשכים מגלגול האותיות בכוחות המוציאים העש"ן (ר"ת עולם שנה נפש). והנה הם עשויים כדבר והיפוכו, כי השלושה יסודות שהם אמ"ש באותיות ואוויר מים ואש ביסודות, הנה כל אחד בפני עצמו יוצא מהם תולדות המריבים זה עם זה, כי זה כף זכות הוא מים וחסד, וזה כף חובה אש ודין, ולשון מכריע הוא הרוח אלוקים השופע דרך קו אמצעי רחמים תפארת, העומד בין חסד וגבורה, שהוא מידת ישראל שהוא אותיות א"ל חסד, ושי"ר הוא גבורה, וכתוב "**כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב**" (תהלים פא, ה).

והנה כמידות אלו נחלקים האברים באדם, ובא לבאר מה הם, כי למעלה הם כוחות הנלחמים והמנגדים במציאות ובמזלות וכו' וממלחמתם על הגוף הכלול מהם נעשה בו מחלות או מיתה ח"ו, כי כמו שיש בעולם מדינות הנלחמות אלו באלו, כן הוא בגוף, יש מלחמת האיברים, וזהו ענין החולי, וכן בנפש יש מלחמה זו בזו בכוחות הנפש, ובא לספר מה הם בגוף בציור איבריו, הכוחות הנ"ל:

שלושה אוהבים - הם **הלב והאוזניים** - ב' אוזניים ולב הם שלושה. ויש מפרשים (רמ"ג ופרי יצחק) שהם **עינים** המאירות לגוף, **אוזניים** המשמיעות לאדם כל דבר להזהירו ולהתייעץ על כל שמועה להטיב לו בעתיד, **והלב** אשר הוא יועץ לפי מה ששומע באוזניו ורואה בעיניו, והם ג' אוהבים.

שלושה שונאים - הם איברי **הכבד והמרה והלשון**. ודע שמרה וכבד טבעם אחד ודבוקים יחד, וכאשר המרה מתרבה בכבד היא מקלקלת כח הכבד, ואז נעשה אדם חולה בירקון כי מתערב המרה בכבד עם דם הלב, והלב שולח הדם לכל הגוף, ונעשה האדם חולה אנוש רח"ל. וכן הלשון הנה הוא גורם להיות האדם שנאוי על הבריות בדבורים רעים שלו, וע"כ הם שלושה שונאים.

כי מתנועתם וממלחמתם זה בזה וזה עם זה, זה נותן טיפה מרה זה נותן טיפה אחרת וכו'. שכולם הם דברים מתנגדים זה לזה והם כמו שונאים זה לזה ומשם נמשך החיים כי כל אחד עושה תפקידו נאמנה ולא סומך על חברו והרי הוא לו כשונא וכו'.

שלושה מחיים - הם **שני נקבי האף והטחול** - יחד הם שלושה.

שלושה ממיתין - הם **שני הנקבים** - שהם מעבר השתן ומקום נקודת האחור, שהם ב' נקבים אשר המות הוא הס"א נאחז בהם, כי נקב אחור הוא ממש יסוד של הקליפות, כמובא בדברי רבינו האר"י זלה"ה, ונקב פנים הנה כל התגרות היצר הרע הוא בזה האבר לחטא בו או בנקב האחור שוכב או נשכב. והנה הם ממיתין, כי "**הנפש החוטאת היא תמות**" (יחזקאל יח, ד). וכן הוא כעין זה באבר הפה שיש בכוחו להכניס בתוכו מאכלים שאינם כשרים וכן להוציא ממנו דברי רשע וטומאה ומוות, וז"ש: **והפה** - כי "**מוות ביד הלשון**" (עפ"י משלי יח, כא). וגם בדרך הטבע הוא כן, שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם, אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניו, נמצא הם ממיתים.

והנה אלו הי"ב בחינות אוהבים, ושונאים, ומחיים וממיתים, הנה הם י"ב כוחות שבמזלות והם שלושה מזלות "אוהבים זה לזה" והם בבחינת שלושה קווים שבאותה המידה ההיא שהם חד"ר שבמזל הזה. וכן הם שלושה קווי חד"ר שבשלושה שונאים שהם שלושה מזלות השונאים זה לזה, והנולד בשעת מלכותם נעשה כשונא זה לזה, ואם יתחתנו איש ואישה שנולדו בשעת מלכותם יהיו שונאים זה לזה וכמובא בגורלות (ועיין גס בפירוש הרא"ב פ"ה מ"ג), וכן הוא במזלות המורים על החיים הם חד"ר שהם שלושה וכן הם בממיתין שהם שלושה יסוד הנהגת חד"ר וכו'.

עוד בענין האמור הנה מש"כ הגאון הראב"ד בענין הי"ב מזלות שהם באמת י"ב צירופי הוי"ה אלא שהם בצורת אותם מזלות, וז"ל: מכח הה' נובע מבוע להמציא כח הוי"ה של טלה שהם הויות מקובצות ע"פ צורת טלה, וכן בכל י"ב מזלות, וכל אשר בארץ הם כולן מן ההויות מצויירות כפי קבוצת דמותם, ונקראים אלו שלמטה בשם עליון בכח ה' (פירוש הרא"ב לספר יצירה פ"ה מ"ב).

גם יכלו החכמים להבין מענין זה חיבור האנשים איזה טוב ואיזה רע, דרך משל אם יוולד פלוני במזל אחד מן שלושה המחיים ואשתו מן אחד משלושה הממיתין יכלו לשפוט על החיסרון שיהיה להם בחיים וכו'. ויהיה איש זה עיקר חיי אשתו והיא יונקת כוחו ואין לו על מה לסמוך בכוחו עליה בעת חולשה בעבור שמזגה חלש וכו'.

גם יכלו להבין בבני אדם מה גובר בהם ומה יהיה טבעם כי זה האיש אם יוולד במזל פלוני וגם הוסיפו עליו מזל השעה שנולד בה וכבר ידעו מה מזלו וטבעו וכו'. והביטו באיבריו וראו בתכונתו מה גובר בו על פי מה שמזריחים המזלות על איבריו, דרך משל אם יהיו אותם מזלות מאירים בו על פיו רוצה לומר יתחזק בו תכונת הדיבור על פי תכונה הנ"ל, וכן על פי זה תוכל להקיש גם על הנהגתו הפנימית וכו', ואיני יכול להאריך אבל הכלל בכל זה הוא ברור.

ואתן לך סיוע אחד אם יוולד זה מן אחד מן השפעת אותם שלושה מזלות השונאים שהם מכוונים בגוף כנגד ב' נקבים ופה, תבין בו הצלחה בהם בתפקידם בגוף, גם ייתכן ותתרבה בו חוזק ושימוש באילו האיברים וכו' והבן, גם חולי בעזה"י לא יהיה מהם כי אדרבא בהם יצליחו בעזה"י כי הכל בידו ית"ש לעשות.

ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קודשו עד עדי עד

משנה ו

אלו הם עשרים ושתים אותיות שבהן חקק אהי"ה י"ה [יהו"ה] (יה"ו) אלהים אלהים יהו"ה יהו"ה צבאות אלהים צבאות אל שדי יהו"ה אדני ועשה מהם שלשה ספרים וברא מהם את כל עולמו וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

המאור הגדול

אופן א

אלו הם עשרים ושתיים אותיות - התורה אשר בהם נבנה ונעשה כל המציאות כולה, ואשר נתבאר יציאתם למלוך ולעשות הכל וכנ"ל בפרקים הקודמים, אשר הם בגוף הספירות שמהם נתייסד הכל בסוד **"בעשרה מאמרות נברא העולם"** (אבות ה, א), ואשר נרמזו בפסוק שנתבאר לעיל בפרק א' משנה א' **"מעשה אצבעותיך"** (תהילים ח, ד) שהם עשרה ספירות המוציאות הכל מן הכח אל הפועל (כשם שהאצבעות מוציאות

לפועל מה שגלוס במחשבת האדם כן כדמיון זה הם הספירות הקדושות האצילות), אשר נגלו ממנו ית"ש ויצאו מן העלם אל הגילוי באותו חקיקה שחקק באור העליון, שהוא יציאת כח הגבול והעיבוי והכלי שנחקק באור העליון החסד הפשוט ונעשה בחינת מקום למציאות העולמות והנבראים.

ואזי יצאו אלו הכוחות ונקראו בשם ספירות מלשון "ספיר ויהלום" (עיין ספר מאמריס תרס"ו לרש"ב דף ריח) על שם אורו ית"ש בהם, ואשר מעת גילויים ולמטה מתחיל להיות בחינת שורש הגבול והמספר ועל כן נקראו בשם "ספירה" מלשון מספר. והנה הם וכלל עשרים ושתיים אותיות התורה הקדושה אשר הם בגוף הספירות העולים כמנין ל"ב שהם בחינת ל"ב נתיבות פליאות חכמה אשר בהם חקק ה' ב"ה כל העולמות (וכמובא זה במשנה ה', פ"ה) ועשה **"אבנים מפולמות"** ("בוהו אלו אבנים מפולמות שממנו המים יוצאים", כך אית דמסיימי משנה י דפרק ה) שהם בחינת כלים ולבושים ואותיות אשר בהם שבילים ונתיבים ודרכים נפלאים להמשיך משם שפע האור אין סוף ממנו אל העולמות, וכנרמז זה בציור האותיות הבנויות מנתיבים ונקודות, כי קו הוא צינור ונקודה הוא מעיין או נקודה המקבלת ממנה וכמצויר לעיל בפירוש יוצר המאורות פ"א יעו"ש.

והנה בחינת כח העוביות והדין והגבורה הנעלמה שבאור הנפלא שהיא הכלי לאור, הנה בחינתה אחר כמה וכמה ריבוי צמצומים ולבושים הוא בחינת האותיות, שבהם נבנה ונעשה הכל, וכמו שאנו רואים במציאות שלנו שכל דבר ושכל אנו מבארים ומסבירים אותן "באותיות" שהם "הכלים" שלנו לבאר מה שגלום במחשבה וברצון, והוא הנגלה בפה ויוצא בכח הדיבור בחמשה מוצאות הפה וכנ"ל במשניות הקודמות, באופן שהאותיות הם בחינת כח "הכלים" שנגלו מעשרה ספירות עם שהם מגוף הספירות וכנ"ל אלא שכן הוא נמשך ומשתלשל למטה, (אמנם למעלה ראש בשורשיה הוא בהפך כי כח הכ"ב אותיות הם בחינת האור והוא נתלבש ונגלה תוך העשרה ספירות וכמבואר בפרקים הראשונים, כי הם נמשכו כביכול ממנו תוך עשרה ספירות ונעשו כל המציאות, והם היו אז רוח לבד, אשר היא בחינה בלא שום לבוש ועיבוי אלא שם כינוי למה שהיא בחינת אור, אלא שהוא בדרך במכוון לענין הנרלה שהוא כמו דרך משל רוח חכמה הוא כינוי לכח החכמה וכן רוח שמחה הוא כח השמחה שהוא דבר רוחני בלתי נתפש ואין בו ציור ותמונה אבל הוא קיים ועומד וממלא ומובן. וגם רוח הוא שם עיבוי לעניינם אלא שאח"כ נגלמו ונתעבו ונשתלשלו מבחינה לבחינה ונעשו כדמיון ציור האותיות בבחינתם הרוחני, כי אין למעלה שום אותיות ממש כמו שמצוי אצלנו ח"ו אלא שציור זה שנמצא אצלנו הוא מרמז על גילויי הכח שנרמז בזה האות. ועכ"פ אחר שנגלמו בספירות שנעשו כדמיון כלים אליהם, הנה הם מוציאים לפועל בחינתם ונעשים כעין כלים לאור הספירות שבתוכם והבן).

ועל פי זה יתישבו איזה מאמרים הנראים כסותרים זה את זה כי יש מקומות שנראה שהאותיות הם הכלים והספירות הם האורות, ומקומות אחרים נראה שהכ"ב אותיות הם האורות והספירות הם כלים אליהם והכל אמת.

[ומענין זה נבוא לביאור ענין זה הנושא בכל החכמה הקדושה הזו, והוא ענין שהערכים שבכלים הם הפך לערכים שבאורות, ומאחר ואתא לידן נימא ביה מלתא.

דע שיש תמיד ערך הפוך בין האורות לכלים כי בכלים הסדר הוא שהעליונים הם גדלים בתחילה בפרצופים והאורות הם בהיפך ממש לזה דהיינו שבכלים:

בתחילה בא **כתר** לפרצוף.

ואחר כך בא **חכמה** לפרצוף.

ואחר כך בא **בינה** לפרצוף.

ואחר כך בא **תפארת** לפרצוף.

ואחר כך בא **מלכות** לפרצוף.

ועל כן אנו מכנים לכלים כתר חכמה בינה תפארת מלכות (כח"ב תו"מ) דהיינו סידרם מלמעלה ללמטה כי כן סדר ביאתם בפרצוף. אמנם בבחינת האורות הוא להיפך מזה שבתחילה באים האורות התחתונים לאותו פרצוף ואחר כך העליונים דהיינו:

שבתחילה בא לפרצוף אור **הנפש**.

ואחר כך בא לפרצוף אור **הרוח**.

ואחר כך בא לפרצוף אור **הנשמה**.

ואחר כך בא לפרצוף אור **החיה**.

ואחר כך בא לפרצוף אור **היחידה**.

באופן שבתחילה בא אור הנפש שהוא אור המלכות הקטן מכל האורות ולבסוף בא אור היחידה

שהיא הגדול מכל האורות, ועל כן אנו מכנים האורות בשם נרנח"י (ר"ת נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה) דהיינו ממטה למעלה כי כן סדר ביאתם אל הפרצוף. ועל פי זה יובן מה שנמצא באיזה מקומן והובא לעיל שהאותיות הם הכלים של הספירות ובמקום אחר מובא שהם בחינת אורות והספירות להם כלים וכו' ואין בזה שום סתירה. והנה מענין זה יבוארו הרבה מאמרים בספר הזוה"ק או בכתבים וכו' כי יש מקומות שמדבר על האורות ופעמים מדבר על הכלים ועל כן הם השינויים וכו' ומובן.

ונחזור לביאור המשנה שהנה מהנז"ל מובן ענין אומרו **אלו הם עשרים ושתים אותיות** - שהם כ"ב אותיות שמהם נעשה ונבנה הכל בכח יציאתם וחקיקתם בשורש העלם הדין שברשימו נעלם ואשר הם מגופי הספירות אשר יצאו מן העלם אל הגילוי בזו חקיקה וכנ"ל וז"ש: **שבהן חקק**.

והנה עתה עורך לפנינו המשנה שמות כינויי עשר ספירות כי הם היו בחינת הכלים עשרה לכ"ב אותיות עם שנעשה ערך הפך לגבי העולמות וכנ"ל. ואם כן באלו כ"ב אותיות שהם היו בבחינת "הכלים" והעוביות לאור הנגלה בהם בעשר ספירות מאדון יחיד ב"ה (ולכן אומר זה בלשון יחיד ואמר "בהן חקק" ומונה שמות עשר ספירות כי הוא ית"ש אחד יחיד ומיוחד), ואשר מכח זה נעשה שורש לכל ענין וצירוף אותיות של כל המציאות כולו, שהם הפעולות שנעשו בעולם ואשר נרמזו בתורה הקדושה בכינויי שמותיו ית"ש וכמו שאמרו רז"ל **"לפי מעשי אני נקרא"** (שמות רבה ג, ו).

וזה סידורם ושמותם של העשרה ספירות:

אהיה - הוא כתר.

יה - הוא חכמה.

יהוה אלהים - הוא בינה (והכוונה צריך להיות שם הויה בניקוד שם אלקים שהיא בבינה).

אלהים - הוא גבורה - מדת הדין (אלא שהקדים שם אלהים גבורה לחסד כי לילה קדם ליום בסדר הבריאה ועל כן הקדים מדת הדין ואח"כ שיתף עמה רחמים שהם הויה ב"ה - חסד).

יהו"ה - הוא חסד מדת הרחמים ונקרא גם בשם אל.

יהו"ה - בניקוד חולם שבא קמץ (ר"ת חש"ק) הוא תפארת.

וקודם שנמשיך נקדים שנודע היות שם **צבאות** - הוא נצח והוד וכנודע זה אשר שם צבאות הוא נצח והוד ונכללו ביחד כי הם ב' פלגי דגופא.

והנה על תפארת הוא אומר **"יהוה צבאות"** שהוא ספירה כוללת כל הששה קצוות והוא כלול מג' קווי עולם כי כן מדת תפארת ועל שם שיתוף מדת הרחמים במדת הדין אשר הם שמות אלקים הויה ספירות גבורה וחסד שהם בחינות ב' זרועות עולם ואשר הם ב' ראשי הקוים שבגוף אשר רגלים שלהם הם ב' בחינות נצח הוד שהם רגלין שבקומה שבגוף ואשר הם יוצאים כולם הן חסד הן גבורה הן נצח הן הוד הן יסוד מן התפארת, ומפני שכבר מנה ב' שמות של חסד וגבורה בא ומנה המשך שלהם הם ב' שמות נצח והוד שנכללו בשם צבאות.

והנה אלו חמשה חג"ת נ"ה הם כלולים ממדת הרחמים וממדת הדין באופן שאנו יכולים למנות חמש מדות חג"ת נ"ה מצד מדת הרחמים וחמש מדות חג"ת נ"ה מצד מדת הדין עם שאין הם עשרה אלא משותפים וכנודע. והנה על שם כללות נצח והוד במדת הרחמים הוא אומר שם **"יהוה צבאות"**, ועל שם כללות נצח והוד במדת הדין הוא אומר שם **אלהים צבאות** - כי כן מדת הרחמים הוא הויה ומדת הדין הוא אלהים.

ושם ספירת היסוד הוא **אל שדי**.

הנה כללות כולם הם נכללים בשם הויה כנ"ל הנכתב ואינו נקרא, קוץ הי' הוא כתר, אות י' חכמה, אות ה' בינה, אות ו' חג"ת נה"י. אות ה' מלכות, וז"ש:

יהו"ה - אשר הוא מאיר במלכות.

אדני - הוא מלכות.

והנה אלו עשרה ספירות הם כללות ג' קווי עולם ימין שמאל ואמצע והן בחינות ספרן של צדיקים וספרן של רשעים וספרן של בינונים (ראש השנה עז:), וז"ש:

ועשה מהם שלשה ספרים - והם סוד ג' שמות הוי"ה, הוי"ה, הוי"ה. ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך, אשר הם כללות ג' קווי עולם ואשר בהם י"ב אותיות (בסוד

י"ב פרצופים י"ב שבטים י"ב מזלות וכו' כנ"ל), והנה כן "שם" גימטריא "ספר", וגם ספר כדמיון מש"כ פרס חד פרסא שהוא מסך ופרגוד, גם הוא מלשון "פרוסה" שהוא כדמיון "פרוסה" מן החלה.

והסוד הוא שאלו ג' קווי עולם הראשונים אשר הם שורש הכל ואשר כל עשרה ספירות מונהגות מהם ונשרשות מהם (כמובא בדרוש הדעת כמה פעמים), הנה הם מבחינת מסך ופרגוד לגילוי אלקותו ית"ש בהם, והם בבחינת פרוסה מן החלה בהשגתם כי הם כלים ולבושים, ומאידך נגלה אורו בהם והם בבחינת "מטי ולא מטי" בזיו האור שנגלה בהם ולא מכירים מהות מי שנגלה בהם אלא בחצי מה שיכולים אבל לא **בעצם**. (ומענין זה יובן מש"כ בזוהר הקדוש ח"א דף א/ב ועוד, על הבינה דקיימא לשאלה ואילו כתר וחכמה אין רשות לדרוש בהם וכו', וכמובא בע"ח שער א ענף ה **"כי בכתר ובחכמה לית תמן שאלה כלל ומבינה ואילך קיימא לשאלה"** יעו"ש, הנה הכוונה בג' קווי עולם הנזכרים ואשר כל ידיעתנו בהם הוא בבחינת פרסה ופרוסה כי הם במטי ולא מטי).

והנה אלו שלושה ספרים נסדרו להנהגת קווי עולם בבחינת שלושה ספרים הנ"ל והם כלל ג' כוחות ויסודות למים אש ורוח שבכל בחינה. **וברא מהם** - מאותם צירופי כ"ב אותיות שנגלו באלו ג' ספרים שלושה קווי עולם את **כל עולמו**.

וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור - ר"ל שאלו כ"ב אותיות יסוד, אמ"ש ושבעה בג"ד כפר"ת כפולות שמהם שבעה שערים וי"ב אותיות פשוטות שמהם י"ב מנהיגים אשר כללותם כולם הוא כ"ב, אשר מצירופם יחד זה בזה והגלמתם בעשרה ספירות הנכללים בג' קווי עולם, הנה מהם נעשה ונבנה הכל בשורש הנעלם ואח"כ בעולמות בסדר אבי"ע.

ועשה מהם שלשה ספרים - הנז"ל ואשר כנגדם באותיות אמ"ש והוא אצילות אשר הוא כללות ג' ראשונות.

וברא מהם את כל עולמו - מלשון בריאה.

וצר בהם את כל היצור - מלשון יצירה.

וכינויי אלו לשונות הוא בא להורות על שינויי ועיבוי הכוחות בסוד דרשת רז"ל **"שקלעה הקב"ה לחוה והביאה אצל אדם הראשון"** (נדה מה:) והיינו שקלע העיסה של צירופי אותיות ותיבות וכו' עד שנעשה מהם כל היצור עד שנעשה החלה מוכנה.

והוא מן האין בדרך רצוא ושוב נעשה נקודה ובסוד בז"ק חלל והמשכת אור בבחינת קו לעשרה ספירות וכ"ב אותיות בהם בגילגולים רבים בגלגלי הספירות עד ליציאת הכל, ואח"כ נתעבו הכוחות הנעלמים ויצאו מן בחינת זרע האב שבאבא עילאה לבריאה שהוא אמא עילאה ומשם אחר עיבוי לז"א ולנוקבא שהם שורש לבריאה יצירה ועשיה ומובן.

אופן ב

אלו הם עשרים ושתיים אותיות - שנתבאר סודן לעיל כמה פעמים שהם היו בחינת הכלים להוציא לאור פעולתו ית"ש בבריאת עולמות, והם סוד גילוי עשר ספירות שהן בחינת עשרה מאמרות ועשרים ושתיים אותיות התורה שמספר כללותם הוא ל"ב נתיבות חכמה, כי היו הספירות כעין הנקודות לאלו הכלים שהם האותיות להוציא מעשה הבריאה.

בענין שאלו כ"ב אותיות הם נגלו מן העלם בסוד שורשי בחינות עוביות וכלים שזרח והאיר בהם אור אין סוף בסוד עשרה ספירות, והיו מאירים כזוהר ספיר גזרתם בפליאות חכמה קדומה, ששם הם היו בבחינת מ"ה שהוא ענין חכמה נוטריקון כח-מה, אמנם בזה הכח והשורש שהוא בחינת גבורה כי כל חכמה ומחשבה הוא בחינת דין וגבורות כי החכמה מודדת קצבה לכל דבר ועושה גבול לכל ענין ועושה הסדר הטוב כדרך החכם שאין סובלת נפשו תוהו ובוהו וחוסר המחשבה.

וענין האמור שחכמה הוא דין הוא אינו חדש, וכבר כתבו רבינו זלה"ה בע"ח שער י"ג שער אריך אנפין פרק ו', וז"ל: **"החכמה יש בה דינים רק שהם נכפין במקום הזה"** ע"כ. וזהו מש"כ רבי יהודה חייט זיע"א בספר מנחת יהודה (מערכת האלהות פרק ט"ו כוונת הקדיש) וז"ל:

"מכוונת מדת חכמה כנגד גבורה מפני שזו דין וזו דין" יעו"ש. ובענין החכמה הנפתחת לל"ב שבילין כתב בפירוש הראב"ד (פ"ח מ"ח) כי מחוט השדרה הנמשך מהמוח מתפשטים ממנו ל"ב נתיבות והם רומזים לל"ב נתיבות חכמה. ובענין האמור עיין עוד בשער הכוונות דרושי ראש השנה דרוש ח' משמ"כ וז"ל: **"לעולם בכל מקום שורש החכמה הוא הגבורה, כי החכמה העליונה והקדומה מכולם, שהיא חכמה סתימאה דא"א, נתלבשה בתוכה הגבורה דעתיק יומין"**, ע"ש.

ועכ"פ בחכמה נעשה החקיקה שהוא ענין הצמצום וציור וחקיקה של שורשי האותיות שהם בחינות גבורות ודין קדוש להוציא מעשה העולמות וז"ש:

אלו הם עשרים ושתיים אותיות שבהם חקק - המאציל ב"ה מעשה הבריאה בעשר ספירות שלו בכ"ב אותיות שהם עולים יחד כמנין ל"ב נתיבות המובא בפרק א' משנה א' מזה הספר. ואלו שמותם וכינויים של אלו עשר ספירות:

אהי"ה - הוא בחינת כתר.

י"ה - הוא בחינת חכמה.

יהו"ה אלהים - יש בגירסת הגר"א זיע"א שם יה"ו אלהים והוא בבינה, בסוד שם אלהים חיים הוא הבינה ועל שם כללות ג"ר כחדא נפקין וכחדא שריין הם שם יה"ו עם שם אלהים.

אלהים יהו"ה - הם גבורה וחסד שהם מדת הדין ומדת הרחמים והקדים שם הגבורה כעין שהקדים ברקיעים מעון למכון.

יהוה צבאות - הוא סובב על מדת הרחמים שממנה יצאה בחינת צבאות והוא נמשך מן החסד זרוע ימין.

אלהים צבאות - הוא סובב על מדת הדין שממנה יצאו צבאות והוא נמשך מן הגבורה זרוע שמאל, והם כללות ב' מערכות המחזיקים כל צבאות הבריאה, והם נמשכים מב' זרועות עולם ומתכללים בתפארת קו אמצעי ומתכללים ומתערבים ביסוד שהיא בחינת מערב גלל כן על שם כח העירוב.

אל שדי - הוא ביסוד להיות כן חמשה חסדים וחמשה גבורות, כי עשר ספירות הנה הם בו"ק בבחינת התכללות חמשה חסדים וחמש גבורות שהם מדות החסד ומדות הדין, והתכללותם והתערבם ביסוד שהוא אל שדי שהוא שם החסד והתפשטות ושם הגבול, **"שאמר לעולמו די"** (חגיגה יג.) נקרא שמו שדי, ועל כן נקרא שמו אל הוא חסד ה"ד **"חסד אל כל היום"** (תהלים נב, ג) ושם שדי **"שאמר לעולמו די"**.

ואם כן הם חמש כנגד חמש (מבואר במסגיות קודמות כי אלו החמש חג"ת נ"ה יש בהם התכללות מדת רחמים בדין והם ה' חסדים וה' גבורות ומתכללים ביסוד והבן). **וסך כללות ענין זה וכח זה** הוא יחוד וזיווג תפארת - הוא הוי"ה ומלכות - היא אדנות, וזיווגם ביסוד זכר לוקח ה' חסדים לעצמו וה' גבורות נותן לה בסוד זיווג ואח"כ מאיר בה החסדים ג"כ ונשלם המעשה.

יהו"ה - תפארת.

אדני - מלכות.

והנה באלו ספירות יוצאים מהם כ"ב אותיות שמהם הכל נעשה וז"ש:

ועשה מהם - מאלו כ"ב אותיות וצירופיהם שהם:

אמ"ש בג"ר.

בג"ד כפר"ת בז"א.

י"ב פשוטות במלכות.

ועשה מהם שלשה ספרים - שהם סוד שם **"אהיה אשר אהיה"** שהם סוד חב"ד כמובא בספר תו"ח כי "שֵם" עולה כמנין "ספר", והם שלשה ספרים נפתחים להוציא מעשי עולמות, ועכ"פ אלו שלושה ספרים הם סוד שלושה קוי עולם שמכחם יצא כל המציאות וכנגדם באותיות הם אמ"ש שהם ימין שמאל ואמצע שלשה קוי עולם שהם שורש הכל, ולהם צירופי אותיות א"ב כל אחד כענייננו, ומזיווגם יצאו הכוחות לפועל ולמעשה, כי הגם שכל אות יש לה בחינת שלשה קווין עכ"ז הם נחלקות בכלליות כפי הסדר הידוע לשלשה קווי עולם שורשי יסודות שבבריאה שהם אמ"ש הידוע, והם סוד שם "יהו" בצירופין והכח המקבל הוא ה' אחרונה ונשלם שם ה', וז"ש:

וברא מהם את כל עולמו - בסוד יציאת כוחות יש מן אין.

וצר בהם את כל היצור - בסוד יש מיש יצירה אחת מיצירה אחרת, כי מן הכוחות שנתגלו יצר מהם את כל היצור **ואת כל העתיד לצור.**

והיה זה בסוד ל"ב נתיבות חכמה שהם כח העושה שיעור "בחכמה" קדומה לעשות הפעולה הנזכר, והם סוד גילוי עשר ספירות עשרה מאמרות וכ"ב אותיות העולים ל"ב ונזכר סוד זה במשנה ראשונה מן זה הספר בפרק הראשון יעו"ש, וכאן כתב בלשון חכמה בשמות הקדושים שלהם ושם ביותר כינויי קודש. הוא קדוש ושמו קדוש ואנחנו עם קדוש ועל זה אנו אומרים קדוש קדוש קדוש שהם בחינת שלשה ספרים הנזכרים ברוך אתה ה' האל הקדוש.

משנה ז

כשבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן, מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה. וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח [בערן בשבעה] (סערן בשבעה) **נהגן בשנים עשר מזלות:**

המאור הגדול

כשבא אברהם אבינו ע"ה - וקיבל סוד היצירה.

הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה - והם שבע מטבעות לשון על שם שהיה מביט וחוצב האותיות בלשון ובה' מוצאות הפה, והיו יוצאים מליבו הטהור ששם מאיר האלוקות בלב האדם, ובבחינת מש"כ **"צור לבבי"** (תהלים עג, כו), ומשם עולה הבל שיש בו חיות ואלוקות מכח התלבשות הקודש בנקודת החיות דשם, והיו האותיות פורחים ועולים, והוא היה חוצב אותם בלשון במוצאות הפה, והיו יוצאים לעשות פעולתם, וכפי שקבע בהם הקב"ה להיות עושים ונעשים.

והיה אאע"ה עושה בהם בקר וכו', ומבשר זה נתן למלאכים שהיו נדמים לערבים (בראשית יח, ז-ט), ועל כן לא חשש ליתן להם עימו חמאה (מלבי"ם יח, ז), ומה שהיה נותן להם מבשר הפעולה, כי לא היה חושש שמא בכח אכילתם היו מורידים הבשר למדריגה תחתונה כל כך, כי אין בבשר זה כח לענין הבירורים כמו בשר הבא מן הטבע שכבר עבר עליו הזמנים עבור הבירור, והנזכרים לא שייך בהם ענין הנזכר.

וכן אח"כ היה עושה עוד פעולתו לעשות בדמות ובצלם אנוש (כמובא בפירוש הראב"ד), **ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן** - ואז ראה והבין גדולת האדון יוצר כל, אשר ברא ועשה ויצר את הכל, ונכנס באמונתו, ועוד קודם שעלתה בידו הבריאה, כבר זכה והבין גדולת ה', עם שאין היה יודע בו אלא באמונה לבד, **והאמין בה' ויחשבה לו** - ה' ב"ה, **לצדקה** - ומצא חן בעיני ה' וחפץ בו להוציא ממנו גזע עם נבחר, **"יחיד אב המון פתאום ככוכב זרח מאור כשדים להאיר בחושך"** (מתוך סדר עבודה דיוס כיפוריס).

ומיד שעלתה לו הבריאה וראה והבין גדולת אדונינו הבורא ית"ש, והבין אמיתות ההנהגה היוצאת מן גלגלי הספירות, פעולות שונות מן האחד הפשוט, והבין כוחו ושליטתו ית"ש על כל הכוחות שבעולם, ואיך אין שום פועל יוצא שלא מכוחו, ועוד שהמזכיר שמו על כל דבר שבעולם תכף נעור כוחו וגבורתו מלא עולם, ואיך חתם שמו בכל המציאות שלא תחזור לקדמותה, והבין שבהיפוך אתוון הם חוזרים וביושר הם נמשכים ובשם ה' נחתמים, ודרכי השפעת הכוחות

מי"ב גבולי אלכסון, וסוד הפרצוף הקדוש ועשר ספירן וג' קווין וכ"ב צינורות שפע, ואיך המשכת האור נעשה בל"ב נתיבות חכמה, וכל סדרי הספירות ואותיות היוצאים מהם על סידרם ומערכתם בג"ר בז"ת ובמלכות, והתערבם יחד ויציאתם לפעול במלכות דאצילות היורדת להאיר בעולם הפירוד עולם הבריאה.

ועלתה בידו הבריאה - כי ראה איך הכל יוצא ונמשך מן האצילות הטהור, והבין מכח אלו הכוחות והצירופים שמות מלאכים וממונים שבבריאה, והיה לומד אותם ושמותם, והיה מבין בהם איך יוצאים מן העלם לנקודה וקו ונתיב ואות, ואיך יוצאים ומתעבים הכוחות בבריאה, ואיך נעשו מהם כל כוחות הבריאה והמרכבה דשם, וצירופיהן וצירופי צירופיהן ושמותן, וכן משם ולמטה, היינו שמות היצירה ועשיה, וראה סדרי המשכת האור מלמעלה ומעבר כוחם דרך המלאכים והשרים והממונים. גם ראה והבין כח הקודש וחיות אור עליון הנמצא בכל, ואיך בדרכים והנתיבות הנכונים הוא יוצא מן העלם לפועל ולמעשה ומקבל חיות ממש, וכמו מעשה הגולם המתגבל במים ובאדמה וכו', ואחר שהיפך כח הצירופים וכו', יצא הכח ועלתה בידו הבריאה בכח אורו ית"ש המלובש באותיות, וחותם השי"ת בכל דבר וענין ונמצא.

וראה שאין שליט ואין מושל מבלעדו ית"ש, וכל מחשבותיו אך טוב וחסד, ונדבק בה' ב"ה לאהבה וחסד, כי ראה שכל מה שעשה ה' לא עשה אלא להטיב ולעשות אך טוב וחסד, צדיק חונן ונותן, ויעשה גם הוא צדקה וחסד עם הבריות "מה הוא נקרא חנון, אף אתה היה חנון **וכו'**" (מסגר תורה הלכות דעות פ"ה, ו). וכאשר ראה הקב"ה אותו, שמח בו שמחה גדולה, כי היה צופה ומביט איך להוציא גזע עם נבחר, ומצא אותו בן חכם שליט בנכסי אביו ויודע דעת עליון, בעבור יגיעתו ואהבתו האמת.

מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד - ונגלה אור מחצב הספירות בממוצע, והתלבש במחצב הנשמות **והושיבו בחיקו** - להתפשט אורו בנשמתו וכמו שאמרו רז"ל "האבות הן הן המרכבה" (ב"ר פרשה פ"ג, ו), ולהיות נקראים ונעשים "בנים אתם לה' אלהיכם" (ויקרא יד, ה) שהם זו"ן להיות נעשים מרכבה אל האלוקות, והוא ית"ש העלה שורש נשמת אאע"ה והושיבו לימינו בחיקו של מעלה שהוא בזרוע ימין דאריך אנפין, כי נודע היות אבא ואמא מלבישים לזרועות דאריך אנפין אשר עליהם נאמר "**זרעות עולם**" (דברים לג, כז), ובעת התמשך ברכה לז"א מהם הנה נמשך הברכה גם מזרועות דאריך אנפין המלובשים בהם ואשר על זה נאמר "**ה' יחתו מריביו**" (שמואל ה, ג, ו), ובכח זה היה אאע"ה מנצח מלחמותיו "**וירדוף עד דן**" (בראשית יד, יד) ועליו אמרו "**נשיא אלהים אתה בתוכנו**" (בראשית כג, ו).

והיה הקב"ה שמח בו ונשקו על ראשו - שהוא המשכת רוח אלקים חיים בו במוחו ובשכלו להיות חושב בשמותיו ית"ש ובצירופי אותיותיו להיות יוצאים לפועל ולמעשה, כי האיר בו יחוד הנורא והנפלא של חיך וגרון דאריך אנפין ומשם כל הפרצופים שלמטה ממנו, ונקרא נשיקה בסוד משה"כ "ישקני מנשיקות פיהו" (שיר השירים א, ב), והכניס בו כח ענין נשמות ישראל והיה מקבל כח היצירה מן זה הזיווג הנשיקה והיה יוצר מלאכים.

ונדבק הוא זיע"א בזו המדריגה וקנה מקומו שם **וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה' ויחשבה לו צדקה** - ועל שם זה סובב זה על הנז"ל ועתה בא לפרש דבריו הקדושים מה ענין ברית הנזכר.

וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו - שיהיה מכריע ביניהם, וכדמיון עשר אצבעות הידים שאדם מוציא לכח ופועל ומעשה חפצו בשימושו בהם מכניס ומוציא וכו', כן הוא ית"ש עשה פעולתו בבריאה בעשר ספירות, והוא ית"ש גילה אורם בנשמת אאע"ה שיהיה בכוחו להמשיך אורם בו ולייחד אותם במעשיו ובנשמתו, ותקרא הבריאה על שמו הוא וזרעו קודש ובא לבאר סוד גילוי ברית זו איפה נעשה, וז"ש:

והוא ברית הלשון - שיש בכח הלשון לחתוך הדיבור בפה ולגלגל הצירופים והאותיות ולעשות פעולה ומעשה בהם.

אלא שענין זה תלוי בעוד ברית אחר וכרת לו ברית **ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה** - כי כל זמן שיש באדם ערלה אין יכול להמשיך אור ברית הלשון, רוצה לומר לעשות פעולה ושימוש בשמות הקדושים וצירופי אותיות, כי אין להם על מה שיסמוכו בעולם התחתון, אכן בהיות אדם מהול ויש לו ברית בין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה הנה אז יש בכוחו לקבל ברית המילה הוא ברית הלשון ויש בכח נשמתו לעשות ולעורר מרכבות שמים ויחודי וזיווגי הספירות.

מה שאין כן מי שהוא ערל אפילו יגיד כל ימיו אותיות הקודש לא יפעל כי אין לו כח לקבל, והוא מן הסימנים האמיתיים על היותינו עם נבחר עם קדוש שאין דבר זה נמצא אצל שום עם, כי אין להם כח למשוך זה האור אלא המהול בבריתו של אאע"ה, וכמו שאנו מברכים על המילה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, כי הוא היסוד והשורש ואנחנו הענפים, וז"ש:

וקשר עשרים ושתיים אותיות התורה בלשונו - היינו שגילה לו סוד לשון הקודש איך הכל יוצא ונמשך ממנה, וקשר לו כח להמשיך אור אין סוף בנשמתו שהוא הכח הפועל ונזכר לעיל בביאור המשניות מה עניינו וע"ש בענין **"המליך וקשר"** וכו', ונכנס ונגלה בו עשר ספירות וכ"ב אותיות שכללותם ל"ב נתיבות חכמה ונכנס בו זו החכמה וזו האורה.

וגילה לו את סודו - על מה ברא עולמו ואיך מנהיגו, וחיות הכל מהיכן נמשך שהוא מן כח שמו הקדוש המפורש, ואשר כל המציאות מקבל כח יניקתם וחיותם מן שם המפורש באלו הדרכים והנתיבים הנוראים, וגילה לו סוד נשמתו ומי הוא ואיך נעשה מרכבה לחסד ועליו יאמרו בניו האל הגדול ואלקי אברהם וכו' וגילה לו סוד האותיות שבתורה וכוחם.

וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו - וקשר הוא מלשון קשר שהם סוד קישור ג' קווין ימין שמאל ואמצע, תיקון הג"ר וסוד הפרצוף, והוא ית"ש קשר אותם בנשמת אאע"ה והמשיך בו אור עולמות התיקון ונתן בו הכח להמשיכם בפיו על ידי הדיבור פירוש שהנה הם חמשה מוצאות הפה הם:

אחע"ה - בחיך

גיכ"ק - בגרון

דלנ"ט - בלשון

זסשר"ץ - בשינים

בומ"ף - בשפתיים

ובהם מתגלגלים הכ"ז אותיות בהברתם, והקב"ה גילה לאאע"ה את סוד החכמה איך בהזכיר האותיות נקשר בהם כוח האור הרוחני העליון היוצר ועושה הפעולה ההיא ונעשים אז האותיות בחינות כלים להמשכת האור הרוחני העליון, כי בשורש למעלה הם בחינת מדריגת צורה רוחנית אצולה מעצם הספירות והם מתגלגלים ובאים ומלבישים אות באות ואת האור הרוחני העליון ויוצאים מלובשים באותיות היוצאים מחמשת מוצאות הפה ונעשים ככלים לאור הנורא והנפלא ההוא.

נמצא שבערך מה האותיות הקשורים בחמשת מוצאות הפה שם הוא השורש והוא מעורר בנענעו את הענף ואזי נופלים העלים והפירות מלמעלה ללמטה והבן, עם שהאמת הוא שההפך הוא הנכון שאנחנו הענפים ולמעלה הוא השורש.

ועתה בא לדרוש סוד גילוי אותיות אמ"ש, וז"ש:

משכן במים - את הכ"ב אותיות ששם בהם כח ההמשכה, שכן הוא טבעם של המים שהם מושכים וכו', ועוד בא ללמד קבע בהם סוד גילוי אור קו ימין חסד שהוא סוד החכמה הנקרא ראשית ומשם נשאר שורש באות מ דאמ"ש.

דלקן באש - נתן בהם כח הדין שנמשל לאש ומשם נשאר שורש באותיות באות ש קו שמאל דין.

רעשן ברוח - נתן בהם כח הרוח קו אמצעי מכריע ומשם נשאר אות א דאמ"ש.

עתה אחר שביאור אמ"ש בא לבאר סוד **בג"ד כפר"ת.**

בערן בשבעה - היינו שם באותיות כח שבעה המדות חג"ת נה"י ומשם נשארו בג"ד כפר"ת והם שורש ויסוד לשבעת כוכבי הלכת.

נהגן בשנים עשר מזלות - נתן באותיות כח שנים עשר מנהיגים שנתבאר כדת ענינם למעלה, ומשם נשארו באותיות שנים עשר פשוטות אשר שורשם נשאר תקוע למעלה והם משתלשלים ללמטה ומשם נמשכו כוחות ומדריגות שמשם נמשכים ומזדלדלים ונוזלים השפעות וכוחות, ומשם שורש לי"ב מזלות עליונים ותחתונים.

וכל אלו הסודות ורזים גילה אבינו שבשמים לאב המון גויים אברהם אבינו ע"ה, וז"ש:

משכן - לאותיות התורה ומלשון "**משכו וקחו**" (שמות יב, כא).

במים - הוא חכמה "**אורייתא מחכמה דלעילא נפקת**" (זוה"ק יתרו פה.), וזה סוד היות המוח מלא בלחות על שם השורש, וענין זה הוא על דרך מש"כ "**ובתורתו יהגה**" (תהלים א, ב) וסמיך ליה "**על פלגי מים**" (שם א, ג), כי חכמה שורש לאור מי החסד המתפשטים, והיה אברהם אבינו ע"ה מרכבה לאור חסד עולם וזכה לקבל בנשמתו אור החכמה ומימי חסד, והראה לו הבנת התורה כפי שנגלית בחכמה הנזכר שהוא סוד תורה דעולם האצילות אלא שאין תורה לחצאין ואינה חסרה מכל הכוחות והמדריגות, והיינו מבחינת התכללות מדת הדין וקו אמצע גם כן.

ועל זה הוא אומר **דלקן באש** - הוא גבורה דעתיק המלובש בחכמה דאריך שהוא סוד בוצינא דקרדינותא, שמכח זה נאמר על התורה "**מימינו** (היא חכמה הנ"ל ימין דקו ימין) **אש דת למו**" (דברים לג, ב) הוא גבורה הנזכר, והם ב' קווין ימין ושמאל, ומכח זה יש ביכולת אותיות התורה ליצור ולעשות שהם ב' יסודות אש ומים אלא שנצרך לרוח יסוד השלישי המכריע, וז"ש:

רעשן ברוח - היינו תפארת הנקרא רוח הוא המכריע והוא המרעיש גלי הים עליון ותחתון והוא המרעיש להבות אש כי הרוח שולט הן על המים והן על האש, והבן ממנו סוד ענין קו שלישי אמצעי ויסוד הרוח המכריע.

והנה בכאן עוד רמז אבינו שבשמים לאבינו שבארץ אאע"ה על סוד ענין שלושה אבות אברהם איש החסד, יצחק נאזר בגבורה, יעקב איש תם יושב אהלים מרכבה לתפארת שהם בחינת מים - אברהם, אש - יצחק, רוח - יעקב וז"ש:

רעשן ברוח - כי ממנו יצאו י"ב שבטי יה וממנו נתייסד עם ישראל. ועליו הוא אומר (סדר עבודה): "**מגזעו איש תם הוצאת חותם בריתך מרחם לוקח נתת לו שנים עשר שבטים אהובי עליון עמוסים מבטן נקראו**" ע"ש.

ובא לרמז על סוד אור הג"ר ובאותיות שלש יסודות אמ"ש.

משכן במים - בחסד - יסוד מים אות י'.

דלקן באש - בגבורה - יסוד אש אות ה'.

רעשן ברוח - בתפארת - יסוד הרוח אות ו' ומזיווגם נעשו עולם שנה נפש ונרמז בר"ת רעש"ן הוא ר"ת רברבי עולם שנה נפש ר"ת רעש"ן שהם סוד שם יה"ו שמזווגם יצאו כל הכוחות ועולמות בסוד ג' אותיות אמ"ש שבג"ר.

והם הוציאו כחם בז"ת ובאותיות שלהם בג"ד כפר"ת, וז"ש:

בערן בשבעה - שיש בהם דגש ורפה שהם בחינת אור ישר ואור חוזר, ומצד זה קרא אותם בשם "בערן" על שם הבערה יסוד אש והם המושכים הנהגת חג"ת נהי"ם, ומהם נמשכו הנהגת הכוחות עד שבעת כוכבי לכת ואשר להם בתים י"ב מזלות, וז"ש:

נהגן בשנים עשר מזלות - מלבד פשוטו הוא סובב על סוד י"ב פשוטות שהם כללות אור ישר ואור חוזר הנכללים בתפארת, וממנו יצאו שנים עשר ראשי השפעות ונקראו מזל על שם שמשם השפע נמשך ונוזל בעולם וכמ"ש "**יזל מים מדליו**" (במדבר כד, ז), והם י"ב צירופי שם הוי"ה ב"ה אשר הם הבחינות כלים ואותיות שבהם הם העושים הזיווג פלא עליון להמשיך האור ולעשות יצירה חדשה במזל.

סליק פירוש ספר יצירה, הודו לאל השמים כי לעולם חסדו, ברוך הוא וברוך שמו, הגומל לחייבים טובות, החונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, האל המושיע, ברוך יוצר המאורות. נסתיים כתיבתו ת"ל יום בהיר בשחקים ח"י תשרי אושפיזין דמרע"ה חג סוכות תשע"ד והתחלתי בחיבורו בתוך שנת תשע"ג.

תם ונשלם המאור הגדול

בעזרת המחכים בני מחול

פירוש

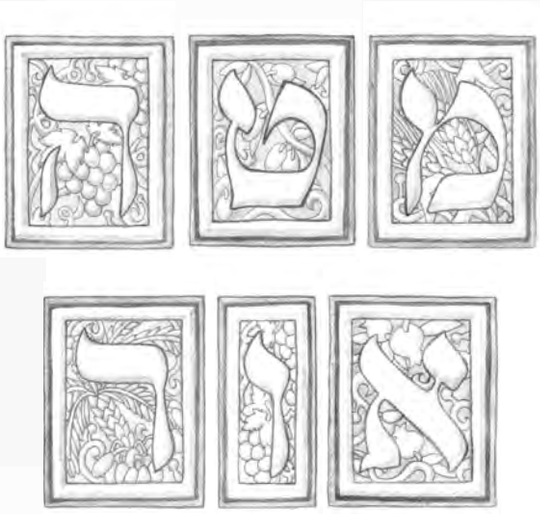

והוא פירוש עמוק הולך וסובב על המשנה ראשונה,
אשר סולם מוצב ארצה וראשו מגיע בשמי מעלה,
אמרי בינה מקוטרים מור ולבונה,
מוציא לאור כל תעלומה,
מלמד לאנוש בינה,
רזי חכמה
דיצירה.

פירוש מטה אור

ובו נתבאר משנה ראשונה בכמה עומקים וסודות עולם המלבוש שברשימו, ועל הדרך יתבארו בו כמה וכמה משניות מן ספר היצירה בכמה וכמה דרכים, והוא חיבור בפני עצמו אלא שהסמכתיו כאן לכמה סיבות, והלומד המתחיל יוכל לדלג עליו ואחר שיסיים כל החיבור פעם ושלוש יוכל לחזור ללמוד ביאור פירוש זה, עם שאין הוא רחוק כל כך מהקודמים אלא שיותר מאריך ומעמיק מהם, ואקווה שישיג הפעולה והמטרה. וה' יברך את עמו בשלו"ם העולה מלבו"ש, שנגלה סודו בכאן בביאור משנה זו, אלא שנתבאר בקיצור (ועיין עוד בפתיחה כוללת לספר יצירה ובסוף הצירוף בסוף החיבור).

משנה א

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה, חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל, אלהים חיים ומלך עולם, אל שדי רחום וחנון, רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו, מרום וקדוש הוא, וברא את עולמו בשלש הספרים, בספר וספר וספור:

המאור הגדול

בהקדים ידיעת סוד ענין **הצמצום ועולם המלבוש** שנתבאר בפתיחה כוללת לספר היצירה כמובא לקמן בסוף זה החיבור, וכן בשער הצירוף דשם, נבוא ללמוד זה בדברי הזוה"ק איך נדרש זה שם, וגם עוד כמה סודות בענין זה, ומה שנתבאר לעיל בכללות יבואר יותר בפרטות, ובעזהי"ת אח"כ נדרוש בביאור זו המשנה, ונבוא ללמוד מאמר הזוה"ק (פרשת דף טו.) הנקרא מאמר **"גליף גלופי"** ויהיה לנו לעזר ולאחיסמך בביאור זו המשנה, ובתחילה נבאר בקיצור ולקמן נבארו ביותר אריכות ועומק.

וז"ל: **"בריש הורמנותא דמלכא, גליף גליפו בטהירו עלאה, בוצינא דקרדינותא, ונפיק גו סתים דסתימו מרישא דאין סוף, קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא, לא חוור ולא אוכם לא סומק ולא ירוק ולא וגוון כלל".**

"בראשית בריש הורמונתא דמלכא" - פירוש בתחילה, כשעלה ברצונו יתברך לגלות מדת מלכותו וממשלתו.

"גליף גליפו בטיהרו עילאה" - פירוש חקק חקיקה באור העליון, כדי לעשות ולהכין בחינת המקום, כדי להאציל בו כל העולמות.

"בוצינא דקרדינותא" - תרגומו הוא "נר חזק", ופירושו שורשי הגבורות שהוא המרכז שהניח האין סוף ב"ה אחר שסילק אורו והניח מקום פנוי, השאיר שם בבחינת רשימו מן האור, והוא שורש הדין והגבורות לכל העולמות כולם, ושהיה מעורב מאור וחושך דין ורחמים כי ממנו יצאו כל הנבראים כולם, אלא שהוא בהעלם מוחלט **"כקוטרא בגולמא"** - שהוא כ"קיטור עשן" שהוא בצורת גולם שאין ניכר בו שום דבר.

והיה האור הזה שיצא ועמד בתוך המרכז, דומה לאבן טובה הנקשרת בתוך טבעת אחת עגולה ומוקפת מכל צדדיה, ואין ניכר בה שום אחד מהגוונים כלל, לא לבן ולא שחור, לא אדום ולא ירוק, ולא שום גוון כלל, וז"ש "**קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא לא חוור ולא אוכם לא סומק ולא ירוק ולאו גוון כלל**".

לא חוור - הוא החסד הפשוט.

לא אוכם - הוא הדין הקשה.

לא סומק - הוא הדין הקדוש שצריך להנהגת העולמות.

לא ירוק - הם הרחמים הממוצעים בין החסד הפשוט והדין הגמור, שאין העולמות יכולים להתקיים, ללא זה הקו השלישי המכריע בין הדין והחסד.

ולא ירוק, ולא וגוון כלל - והנה אלו הגבורות אין בהם שום גוון כלל לגודל העלמם, ומה שאנו מכנים אותם בשם גוונים, הוא להורות על כוחות ההנהגה הנקראים כן, על שם שינויי הפעולות הנגלות והיוצאות מהם, והוא להורות שאין בהם שום שינוי של מדריגות היוצאות באותו כח העוביות שנעשה אחר הצמצום.

והנה ענין סיבת ציור הצמצום, אשר צימצם האין סוף ב"ה באמצע האור שלו, להניח מקום פנוי וריק, הוא כדי להעשות בחינת הכלים. כי על ידי צמצום האור ומיעוטו, אזי נעשה האפשרות להתהוות ולגלות בחינת הכלי, כי בהתרבות האור יתבטל הכלי ממיעוט כוחו, לקבל האור הרב והגדול ההוא, ועל כן סילק וצמצם האור הגדול מן המקום הנקרא "**טיהרו**", על שם שנטהר ונסתלק אורו משם, כמו "**וטהר יומא**" (ברכות ג:). ומה שאמר שנעשה זה הצמצום **בטיהרו עילאה**, כי כמה מיני טהירו הם, ובזה החלל חקק הקב"ה חקיקה אחת בטיהרו עילאה, שנטהר מקומו מהאור שהיה, והנה זו הטיהרו נקרא בשם "**בוצינא דקרדינותא**", כי נתפנה האור מבוצינא עילאה, ונשאר במקומו צימצום של הכלי ונשאר בבחינת "חשכות".

והנה בחינת זה הקיטור עשן, הוא בחינת גולם לבד ואין לתפוס בו לא גוון ולא צורה, ונקרא בגלל כן בשם "**תוהו**", על שם שהוא מתהא מחשבת האדם בחושבו על זה, כי מחד הוא שורש בהעלם שורש של כל הנמצאים, ומאידך אין בו שום צורה נגלית כי הכל הוא בהעלם לבד, עד שאמרו עליו בזוה"ק (בראשית דף עז.) "**לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי**" - רוצה לומר שהנה כל סיבה מתלבשת בהמסובב ממנו כדי לקיימו, כי לשם כן מתלבש העליון בתחתון כדי לקיימו, חוץ מ"תוהו" הזה שאין לו שום לבוש, כי הוא אינו מתלבש במה שתחתון ממנו והמסובב ממנו, אלא הוא כמו עומד בפני עצמו.

אמנם בסוף בחינת זה התוהו, ונבאר על דרך משל, ונאמר שהיה בו התמשכות והתפשטות מסביב של עשרה מדריגות, שהם לא אור ולא כלי ואין בהם שום בחינת גוון, שהוא גילוי אותו מדריגה, אמנם רק מעט מעט בכח אותו צמצום האור שהיה בשווה סביבות אותה נקודה נעלמה, הנה כן נתגשם ונתעבה מעט אותם שורשי ד' יסודות, וד' גוונים שהם ד' מדריגות חבת"מ (ר"ת חכמה בינה תפארת מלכות), שהם כללות עשר ספירות, ובבחינת כעין מלכות דתוהו, התחיל להיות יותר בחינת גילוי לציור ד' מדריגות הנגלים בשם "**בוהו**".

כי הנה נסתלק האור מכל העשר ספירות, ולא היה ניכר כח הדין במלכות, יותר מבשאר הספירות כי נסתלק מהם האור בשווה, אמנם אחר בחינת גילוי זה הכח הנקרא "בוהו", נעשה כעין "**מסך**" על כלי המלכות, בענין שנמשך האור בדרך של תיקון ולבוש, ועל זה אומר בזוה"ק הנזכר (בראשית דף עז.) "**אבנין משקעין, גו גליפא דתהו**" - ר"ל שלזה הבוהו כבר נעשה בו ציור וצורה, שהוא בחינת "**אבנים**" המשוקעות תוך החקיקה דתוהו."**נפקי גו גליפא דמשקען תמן**" - והיו אלו האבנים שהם בחינת שורש צורת האותיות, יוצאות תוך החקיקה הנזכרת שהיתה משוקעת שם,"**ומתמן משכי תועלתא לעלמא**" - ר"ל ומשם מושכות תועלת לעולם בציור של לבוש.

"**בציורא דלבושא, משכי תועלתא מעילא לתתא, וסלקא מתתא לעילא**" - רוצה לומר שהנה זה האור הבא לתועלת העולם, נמשך מלמעלה ללמטה, מן בחינת שורשי האבנים המשוקעות שם, אל הבוהו שהוא כעין מסך שמעל כלי שורש המלכות שהיא שורש גילוי העולמות, ונקרא אור זה בשם **אור ישר**, ועל ידי הכאתו על זה המסך, הוא עולה וחוזר באור

אחר הנמשך מן כח זה המסך, ומלביש על האור ישר בסוד **אור חוזר**, ועל ידי זה נעשה כעין לבוש וציור על האור ויכולים לקבלו, ונקרא בחינה זו בשם "**אבנים מפולמות**", שהם כעין סלעים חזקים שבמערות, והמה שוכבים על המעין וסותמים אותה, ועל כן בוקעים דרך אלו הנקבים הנמצאים באלו האבנים, והמים יוצאים ומטפטפים על פניהן תמיד, ומשום כך נקראו בשם מפולמות על שם המים היוצאים ונמשכים מתוכם.

וכן הוא אומר בזוה"ק (פרשת כי תצא דף רעב.) וז"ל: **בהו, אבנין מפולמין דאינון סלעים תקיפין, וכו' ובגין דא אתקריאו אבנים מפולמות, דמנייהו מיין נפקין**, עכ"ל. וסוד זה הוא רומז על אותו אור המסך הנתקן בזה הבוהו, להמשיך משם אור חוזר שילבישו על האור האלוקי, כדי שיקנה עיבוי ויבא לגילוי ולמציאות.

והנה על אלו אבנים מפולמות ונקובות הוא אומר (בזוה"ק בראשית דף עז.) שהם "**תליין באוירא**" - רוצה לומר שאלו האבנים המפולמות, שהן בחינת כח מלכות שנתקן בה מסך, כדי להמשיך האור לעולמות, הנה הם נתרוממו משקיעת התוהו ונתלו באויר.

ומענין הנזכר יבוא ביאור משנה ו' פרק ב' וז"ל: **יצא ממש מתוהו ועשה את אינו ישנו, וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס** - שהוא אויר הנז"ל, רוצה ללמד באומרו **יצא ממש מתוהו**, - היינו יצאו שורשי כוחות האותיות לקבל ממשות היינו המשכה כדי להוציא הגילוי, וזה שאמר **ועשה את אינו ישנו** - היינו האותיות והכוחות שבאין, ובהעלם עשו אותו **ישנו** - היינו בבחינת גילוי.

וזה **וחצב** - בהם באותיות אבנים, ועשה אותם מפולמות, היינו עשה בהם צינורות ועמודים גדולים להיות נמשך אור אין סוף דרכם, וז"ש **עמודים גדולים** - עשה אותם **מאויר** - שהוא אותיות או"ר י' הוא אור אין סוף שקודם הצמצום שברשימו שהשאיר, שהוא בחינת נקודה י' ממנה יצא כל המציאות ונעשה אויר, ואם כן נעשו העמודים הנוראים והנפלאים הנזכרים **מאויר שאינו נתפס** - ומובן.

וזה סוד משנה ד' מפרק א' באומרו **עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע** - כאומר שמא תעלה בדעתך שמכח הצמצום, ותיקון זה המסך שנעשה על כלי המלכות, היא נשארת ריקנית מן האור לגמרי, ואין היא בכלל העשר ספירות הנעלמים שהם בלי מהות, ונקראים "בלימה" שהוא על שם כח העלם הנורא, הנתקן בכח הבוהו מן סוף והעלם התוהו, ושהם שם לא אורות ולא כלים ואין בהם שום גוון כלל, ורק בזה הבוהו התחילו להתגלות ולקנות בחינת שורש עיבוי, ונשארה המלכות ריקנית מן האור, ועל כן אינה בכלל העשר ספירות ח"ו, אינו כן כי הלא מכח אותו תיקון של האור חוזר הנעשה מכח אותו מסך, הנה הוא מותאם ונעשה כעין ממוצע לכלי המלכות, ויכולה לקבל האור ההוא בדרך תיקון לצורך ולתועלת העולמות, ואינה נפרדת מן התשעה ספירות הראשונות ממנה, אלא אדרבא היא מיוחדת עמהם, אלא שנעשה בה תיקון המשכת אור לצורך יציאת העולמות ובריאתם, ואין זה התיקון עושה בה שום פירוד.

וז"ש **עשר ספירות בלימה** - רוצה לומר שהגם כשהם בבחינת הבלימה הנזכר וענין תיקון המסך, עם כל זאת הם **עשר** - ספירות דווקא, **ולא תשע** - כי אין תיקון המסך הנזכר עושה פירוד, גם אין נחשב זה המסך לכח ואור בפני עצמו, וז"ש **עשר ולא אחת עשרה**.

ונחזור אם כן לענין הקודם, שהנה תחילת הכל היה הצמצום בסוד עיגול ורשימו ונקודה אמצעית כנ"ל, והנה נתגלה אז עשר ספירות ועשרים ושתים אותיות, ואלו הספירות היו בבחינת בלימה שהוא בלי מהות, כי היו אז שורשיים (והם המופלאים במשנה ג' פרק ח') והנה עשר וכ"ב עולים ל"ב.

וז"ש (משנה ח' פ"ח) **בשלושים שתיים נתיבות פליאות חכמה** - שהם במספר הקו הסובב לרוחב העיגול, ונקרא זה אלכסון "**וכל שיש ברחבו עשר יש בהיקפו ל"ב**" כמובא בדברי הרמב"ם זיע"א, ומה שנחלק לעשר וכ"ב לפי שהעשר של האלכסון נחלקים לג' אמות ושבע כפולות, ולשבע ההיקף הוא כ"ב ולג' **ההיקף הם עשר** (כמובא כל זה בביאור הגר"א זיע"א שם, ועיין גם בהגהות מוהרמ"ם).

והנה העשר ספירות יצאו מן העלם ההוא של אור אין סוף ב"ה, והנשאר מן הרשימו וכמו שיתבאר

לקמן, וענין זה הוא סוד נפלא שאין השכל יכול השיגו איך יצאו הם בעצמם מן האין סוף, אלא שמצוה וזכות גדול הוא להבין עינינם, ועל זה הוא אומר (פרק ד' משנה ו') **עשר ספירות בלימה הבן בהם וחקור מהם** - אלא שאסור לחקור מקור אלו הספירות למה הם ולא אחרים, ולמה עשר לא פחות ולא יותר, כי כל זה בוודאי יש לו טעם וסיבה אלא שאינו גלוי לנו, ואין לנו רשות לחקור בזה, ולמה יצאו בעת ההיא ולא קודם ולא אח"כ, עם שנמצא איזה טעם על זה בתחילת העץ חיים וע"ש, עכ"ז אסור לנו לחקור על זה, ומכל שכן לחקור בעצמות המאציל, וכל מה שתלוי ברצון המוציא את הספירות, גם זה נקרא חקירה באין סוף והוא אסור, וכל שכן התלוי במציאותו ית"ש.

וכל מה שהוא מן הכתר ולמטה שהוא מענין הספירות עצמם ולמטה זה מותר לגמרי, ונאמר בו "**במה שהורשית התבונן**" (חגיגה יג.), אלא דע שכל מה שישער שכלו, ומה שהוא נסתר אליו ואין שכלו משיג, נאמר לו (משנה ח פרק ו) **ואם רץ לבך שוב למקום** - היינו למקום שממנו הראשית וההתחלה שהוא מן הצמצום, ולא תטעה לעלות ונפל ממנו רב ח"ו.

ונחזור לענין הקודם, בסוד יציאת אור תוהו ובוהו והממוצע הנכלל בסוד נקודה.

והנה בחינת נקודה זו כוללת כל ההנהגה כולה, והגם שנמצא בהנהגה הרבה דברים מחולקים ומחולפים, עם כל זאת הכל הוא בעצם ענין אחד בלבד שהוא ההטבה השלימה, ועל כן זה האור נקרא **נקודה** אחת לבד.

והנה אח"כ הנקודה הזאת התחילה להתפשט, ונעשית אות **יוד** שלימה שיש בה ג' קוצין, וגוף האות י' נעשה מחיבור הכל והיא נאצלת בכל חלקיה, ובתחילה היתה נקודה אחת לבד ולא ניכר בה שום דבר בפרט, ואזי נשאר הכל בסוד אין סוף, וכמה שהיה מתעלם אור השלימות האין סוף ממנה, כך התחיל והתקרב להיות יותר מושג שהוא לפי הנהגת הספירות, שהם כעין ממוצעים אל הנבראים, והם הולכים בסדר והנהגת **חסד דין ורחמים** (ר"ת חד"ר) שבהם סובבת כל ההנהגה, ואזי נעשה בזאת האות יוד ג' קוצין והגוף המחברם (היינו גוף אות י').

והנה הם כלליות ג' שורשי חד"ר, ואח"כ נתעלם השלימות עוד יותר, ואז כל אחד מן הג' קוצין האירו בפרט, ועשו ג' קווין ימין שמאל ואמצע, והרי הם ט' אורות וגוף י' עצמו הרי עשרה, ובזה נשלמה אות י', והיא אות י' של השם הקדוש יהו"ה ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

והם כלליות כל העשר ספירות היוצאים מבחינת דלא ידיעא לבחינת ידיעא, וגם זה סוד יציאת כוחות ושורשי עשר ספירות מבחינת העלם אל הגילוי, ומן הארותיו יתברך דרך כמה המשכות אורו יתברך בדרך רצוא ושוב, שכל זה הם מכבשי דרחמנא, והמחשבה בכל זה אסורה, רק ניצוצי אמונה קדושה שכך הוא וכו'.

ועכ"פ נגלו ממנו המאציל ה' ברוך הוא יתגדל ויתקדש שמיה רבא, הוא היחיד והפועל והשולט על כל אלו המאורות, ונגלו בבחינת "גחלים עוממות" שהוא על שם מציאותם, אלא בכיסוי והעלמה "**כשרגא בטיהרא מאי אהני**" (חולין סז:) ונכללו בבחינת הנקודה הנעלמת, ובגילוי ג' קוצין דאות י' נגלו, וכל מה שנסתלק אור השלימות כן נגלו.

והנה בזו הרשימו נשרשו כל מיני אורות (ואפילו בחינות הכלים שבעולמות, שהם השמות של האומיות הנקראים כלים, הנה שם נרשימו נקראים גם הם בשם אורות), ובדרך כללות הם נחלקים לארבעה היוצאים מן השתים, הנה השתים הם חסדים וגבורות, שהם בחינות חמשה חסדים וחמשה גבורות, והן נחלקים כל אחד מהם לשתים, סה"כ הן ארבעה במספר, כיצד:

הנה החסדים נחלקים לשתים באופן זה:

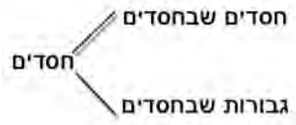

וכן הגבורות נחלקים לשתים באופן זה:

והנה **החסדים שבחסדים** הוא האור היותר מבורר שבזה הרשימו, ומגודל זכותו אין לרע שום יניקה ממנו, והנה הוא עלה למעלה, ולפי שהוא במדריגה גדולה נקרא **פנים** ונקרא **כתר**. ואילו **הגבורות שבחסדים** הנה הם יותר מבוררים מן החסדים שבגבורות, אמנם הם במדריגה פחותה מהחסדים שבחסדים, ונעשה הוא **חכמה** ונקרא בשם **ימין**, ואילו **החסדים שבגבורות** פחותה במעלה מגבורות שבחסדים, ונעשה בשם **בינה**, ונקרא בשם **שמאל** כדי שיהיה לשמאל פעולות הגבורות בהשפעתה שהוא בצד שמאל. ואילו בחינות **הגבורות שגבורות** נשאר למטה בזה הרשימו, ונקרא בבחינת **אחור**, והוא בחינת **מלכות** שבה נשרשו כל הנמצאים, בענין שבאלו האורות נשרשו הויות הכלים בהעלם גדול, שהוא סוד כתר חכמה בינה מלכות, שהם סוד פנים ואחור ימין ושמאל לשורש לד' אותיות הויה ולארמ"ע.

והנה זה **הכתר** סוד אוירא דכיא דלא אתפס ונקרא **אין**, **וחכמה** נקרא **יש** ובחינת רזין דמחשבה, **ובינה** בה סוד **הציור** ומוציא מחשבת החכמה מכח אל הפועל, בסוד "**אין צייר כאלהינו**" (ברכות י.). והנה **הכתר** שהוא בחינת הפנים סוד קוצו של יוד דהויה נתברר ועלה למעלה כנגד הפתח שיפתח אחר כך לתוך הטהירו, וגם עתה שופע אור אין סוף דרכו, ונקרא ראשי הטהירו.

ואור החכמה שהוא בחינת ימין, סוד היוד יושב תחת הכתר לימין הטהירו. **ואור הבינה** שהיא סוד השמאל סוד אות ה' ראשונה ישבה לשמאל תחת הכתר. **ואור המלכות** היא סוד ה' אחרונה בסוד יסוד העפר, והיא ירדה למטה בחצי הטהירו התחתונה.

ואח"כ בכח **הבינה** נעשה קו מרובע בתוך העיגול סוד שמות הויה אלקים, והם ענין אות ס' שהוא העיגול ואות ם' סתומה, ומזה נמשך שורש לאות ו' שבשם שיתגלה בפועל, ואח"כ נעשה פעולה שעלתה **המלכות** למעלה בחצי הטהירו העליונה, ובה היו נכללים כל הנשמות (ובפתיחה כוללת לספר יצירה המודא בסוף זה החיבור, ביארתי בקיצור ענין זה מדוע נעשה יצו"ם) **ואז נעשה** קו ברוחב הטהירו.

ואח"כ עשתה **הבינה** תנועה, ועל ידי זה נתעורר האויר ונולד הרוח הראשון סוד **כתר**, ואזי השמש יצאה על הארץ, ומכח זה התחילה הארץ להתייבש ועלה ממנה האדים, בסוד הכתוב "**ואד יעלה מן הארץ**" (בראשית ב, ו).

והרי לך איך יצאו **המים** מן **הרוח**, ועל ידי זריחת השמש במים יצא **אש** ממים ונתגלו שלושה יסודות אמ"ש, היינו שהארת כתר ירדה בקו ישר, והאיר למטה ביסוד העפר והתחילה להתייבש, כי על ידי הארת הכתר נתגלה כח התפארת, שהוא המקבל ואמצעי מהכתר, והם סוד אויר שורש הרוח, וז"ש במשנה י' וי"ד מפרק א' **רוח מרוח**.

והנה נתגלה **התפארת** הנקרא שמש, ועל ידי שמש ורוח עולה אדים, ועל ידי **החכמה** נתגלה **החסד** שהוא יסוד המים, ועל ידי חום השמש בכח הארת **הבינה** נתגלה יסוד האש שהוא **הגבורה**, ואזי יצאו בסוד ניקוד סגול כי השלשה ראשונות הם בסוד סגולתא.

ואזי שלשה יסודות אמ"ש (ר"ת אויר מים אש) שהם חג"ת נתגלו תחת כח"ב, ואור המלכות שהיא היתה **רביעית** ירדה להיות **שביעית**, ואח"כ נתפשט הכתר כמו קו עד קו הרוחב, וכלל בתוכו השלושה יסודות אמ"ש שהם חג"ת, וגם אור המלכות איהו בנצח ואיהו בהוד, ואח"כ נתקפל הכתר חציו בחציו וקלט האורות, ונתן אותם הארות לחו"ב, והחו"ב נתיחדו יחד, ואז נתווסף כח באמ"ש ויצאו מתוך הבינה, ונתגלו והולידו דוגמתם שהם סוד נצח והוד, ונתגלה אות י' שבשם הויה שהוא סוד שש קצוות חג"ת נה"י, ועתה המלכות שהיתה בסוד **שביעית** ירדה ונעשית **עשירית**, והרי נשלמו עשר ספירות בטיהרו עילאה.

והנה **התפארת** לא היה יכול להצטייר תחת הבינה סמוך לאור הכתר לפי שהכתר הוא אור פשוט, ונתיחד רחוק מאור הכתר תחת חסד וגבורה באמצע וכעין סגול כזה:

חסד גבורה

תפארת

והאור שבין התפארת לכתר נקרא **דעת**, והוא דומה מעט לתפארת, ונגלם יותר מעט מאור הכתר עצמו, אבל לא בא לידי גילוי גמור, ולכן אינו נחשב לספירה גמורה בפני עצמה, כי הוא רק התנוצצות הכתר נשמת התפארת.

וכולם היו בסוד מלכים יען שכולם נעשו מהרשימו **דאור המלכות** סוד אות ה' אחרונה, ולכן כל הציורים לא יכלו לבא לידי פעולה קיימת, והוצרכה **הבינה** לפתוח פתח קטן בקו המקיף, הן במרובע והן בהעיגול, ואחר שנפתח הפתח יקד אור **מהיסוד** הגנוז באין סוף שבו, טיפת חסד מאיר בז' מלכין קדמאין דמחשבה, סוד החכמה הגנוז באין סוף, שבו כלול ג' יסודות אמ"ש שביסוד האור, ונתלבש בסוד המלכות שהיתה סביב הטהירו בסוד שפה, ונעשה להאורות שבטהירו בסוד **אור פנימי** ובסוד **אור מקיף**, ועל ידי שירד דרך הקו ולא עבר כל הטהירו עד שיחזור קצתו להתדבק למטה אלא נסתיים בסוף האצילות, לכן יש בטהירו בחינת **סוף**, **תוך**, **ראש**, בסוד מש"כ "**יושב בסת"ר עליון**" (תהילים צא, א) (ר"ת ראש תוך סוף). והנה דרך הקו הזה מאירים כל המאורות בעליונים, והוא נשמה לנשמה לעולמות, וכל כמה שגדול מעלת העולם ההוא או הפרצוף ההוא, הנה הוא מקבל אור הקו בקירוב ובתמידות, וההפך להיפך.

והנה כל המאורות העליונים עד שמגיעים לעשות פעולה הם צריכים לסוד **האותיות**, והם כ"ב מיני סדרים אשר נמשכו מסוד חסד דין ורחמים, ימין שמאל ואמצע, המתחברים בהרכבות שונות, ויש בהם בחינת סיתום וקמוצה, או פתיחה והתפשטות, והיינו קו ונקודה. והנה שלימות האותיות תלוי בטעמים ונקודות ותגין שמתחברים עם האותיות, כל אחד משלים בהם פעולה כראוי, אך עיקר הפעולה הוא באותיות. ושמות הקודש הם הכח לעשות הפעולה על ידי האותיות, וכללותם היא התורה, לפיכך היא נקראת" **כלי אומנתו של הקב"ה**" (בראשית רבה ח, ח), וכולם הם מתנהגים תחת עשר ספירות, והוא סדר ד' אותיות שם הוי"ה ב"ה.

והנה אחר שנתקנו האורות שבטהירו (ונקרא זה לוחות פנימיות), חזרו אל התיקון ונעשו האורות שבטהירו בסוד מעשה מרכבה, ונעשו כל האורות על ידי זה האור הבא מרזא דמחשבה, בסוד אור פנימי ואור מקיף, כיצד:

האור הפנימי - הם סוד ט"ל אורות, סוד ארבעה מילויי הויה ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן.

והאור מקיף - הם סוד כ"ב אותיות התורה.

והנה אחד עשר אורות מאות **א'** עד **כ'** ועד בכלל הם **רל"א שערים**, ונעשו מקיפי פנימיים לאחד עשר אורות שבטהירו מכתר עד מלכות. ואחד עשר אותיות מן אות **ל'** עד **ת'** הם **רל"א שערים** שנעשו מקיפים אחוריים לאותן אחד עשר אורות וכל זה דרך כלל.

ובדרך פרט, יש בכל אות ואות מהם **רל"א שערים פנים ורל"א שערים אחור**, והמרכז של **הפנימים** הם רזא דא"ב דא"ל ב"ם, ג"ן ד"ס, ה"ע ו"פ, ז"ץ ח"ק, ט"ר י"ש, כ"ת, סוד **אור ישר**, והמרכז של **אחוריים** הוא ל"א מ"ב נ"ג ס"ד וכו' כולם בסוד **אור חוזר**. וכן באור הפנימי שהוא קו היושר, יש בכל ספירה בפרט ארבעה מילויים, שכל ספירה כלולה מכולם ומה שיש בכלל יש בפרט.

ונגד מרכזי **הפנימים** עמדו שני אותיות **י"ה** ושני אותיות מע"ב וס"ג, ונגד מרכזי **האחוריים** עמדו שני אותיות **ו"ה** ושני אותיות ממ"ה ומב"ן, ונתמלא כל הטהירו אור גדול מבית ומבחוץ בסוד זהב טהור, אור מרזא דמחשבה שיש בו אדמומיות, והוא טהור בסוד "**טלא דבדולחא**" (פרי עץ חיים שער הסליחות פרק ח), ונקרא כל זה **עולם המלבוש**, ובפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור, ביארתי זה בענין רל"א שערים איך נעשה יעו"ש.

והנה אור הראשון הנאצל ראשונה הוא **כתר**, ובו נכלל כל ההנהגה וכל הספירות, והוא האור הראשון שהאיר באור הנאצל, והוא כולל כל חוקות ההנהגה עם כל טעמיהם המושרשים ברצון העליון, והוא האיר ויצא בדרך לא נודע, כי עדיין לא הגיעו לבחינת ידיעה, אלא הוא חלק אמצעי בין לא ידיעה לידיעה, והוא השגחת האין סוף ברוך הוא לנאצליו, וזה סוד שער החמישים שנאמר בו "**במופלא ממך**" וגו' (בחגיגה יג.) ולכן ניקוד קמץ מורה על הכתר, כי עניינו סתומים ולא נודעים, ומתיחדים ביחוד הרצון ב"ה שאינו מושג.

והוא האיר אור אחר, שהוא התחלקות חוקות ההנהגה הזאת והתגלותם בלא טעם המונח הראשון של החוקים, והוא **חכמה** הנקרא מחשבה, ואח"כ נתלבש כל זה בלבוש אחד שהוא **בינה**, וכללות כל זה הוא חוט אין סוף, שהוא הכח השלם והמחשבה ולבושה, המעלים הדברים והיא הבינה, ואחר זה נתגלו **הספירות**, ונמצא שכל מה שנתגלה לנו הוא אינו אלא

הז"ת שבכל ספירה, אך **הג"ר** הוא נעלם ובו נגלה אור הקו.

גם כי כל המאורות שנגלו לנו ושמותר לנו לדבר בהם, הוא בבחינת ז' תחתונות של אותו אור עליון, כי גם כל המציאות שמא"ק ולמטה, אינם אלא הארת ז' תחתונות שבהארת האור, שמותר לדבר בו הגם שיש בו בפרטות ג"ר, עכ"ז אין גלוי לנו אלא הז"ת, והג"ר נעלם ומופלא איך נתלבש בו האלוקות, ועל זה אמרו רז"ל **"במופלא ממך"** סובב על הג"ר וביותר על זה הכתר העליון ועל אור אין סוף ב"ה, **"ובמה שהורשית התבונן"** (שם) הוא מן חכמה ולמטה, וזה סוד מה שאומרה המשנה א' פרק ג' **הבן בהם וחקור בהם** - דהיינו בענין הספירות בעצמם ובהנהגתם, אך על הנעלם והנזכר אמרו שם (פרק א' משנה ד') **אם רץ לבך שוב למקום** - ואפילו במקום המותר אמרו רבותינו (חגיגה יג.) **"אין לך עסק בנסתרות"**.

והבן היטב סוד ענין הצמצום וגילוי א"ק, וכתר **הנעלם שבו** (שהוא שם כולל לכל אותם עלמין שלמעלה מא"ק, שהם מלבוש וא"ק סתימאה וכו'), שהנה אור אין סוף ב"ה אין בו השגה, אלא שהאיר אור גילוי אחד שנוכל להבחין בו איזה שיעור, מה שלא נבחן באור הקדום, וזה האור היה מושרש בו בכח ונקרא ענין זה **חכמה דלא ידיעא**, ואין שינוי ח"ו באורו אלא גילוי אצלנו.

וזה הוא ענין הצמצום שנתבאר לעיל מעט עניינו, כי התעלם אור שלימותו, ואזי נשאר הנאצל הראשון שהוא אור הכתר, ואחריו בא ענין התפשטות המחשבה שהיא החכמה, אשר הוא אור נאצל מן הראשון שהוא הכתר ומתפשט ממנו, וכך הם כל האורות הנה הם מתאצלים זה מזה, כי אור הרצון ב"ה הרי הוא מאיר ממנו כל האורות האלו, ומחמת זה הרי הם אור אחד שהוא אור הרצון עצמו, אלא שבדרך הארה הם מתאצלים זה מזה, והארה אחת עושה אותה שורש להארה אחרת.

ונמצא כי בענין התפשטות המחשבה, וההתלבשות בבינה שהיא המדריגה שנשאר בה האור, היה בה כל הענינים המוזכרים בא"ק, שבתחילה היה בסוד רשימו ואחר כך ירד הקו, ובזה הקו יש את כל הדברים אשר היו כבר קודם הרשימו, וכל אותם הדברים ביחד נקראים **חוט האין סוף**, כי ההתחלה מן השלימות עצמו שורש הכל, ובהיות הצמצום נהיו כל הדברים, עד שנתהווה החלל ובו אור הרשימו, ונכנס הקו ובקע החלל וכנ"ל.

והנה האור שנאצל בתחילה כולל כל ההנהגה כולה, ונקרא **נקודה אחת** גם בערך האין סוף, וגם שכל עניינו הוא עבור מטרה אחת, ויתבאר במקום אחר מה היא.

והנה זו הנקודה התחילה להתפשט באורה, וכמה שהיה אור השלימות מתעלם ממנה, כך היתה נאצלת בכל חלקיה, ובתחילה היתה נקודה אחת לבד, ואזי נשארה בבחינת אין סוף, וכאשר התחילה להתפשט נעשית **אות י'** שלימה הכוללת ג' קוצין, וגוף היוד נעשה מחיבור הכל.

וכל כמה שהיה האור נתעלם יותר משלימותו היה האור מאיר יותר בדרך מושג, ואזי נעשו הג' קוצין הנ"ל והגוף המחברם, ואח"כ נתעלם האור ביותר, ואזי כל אחד מן הג' קוצין האיר בפרט, ונעשו שלושה קווין ימין שמאל ואמצע, והרי הם ט' בחינות ועם גוף היוד עצמו הרי הם עשרה, ואזי נשלמה אות אחת מן שם הוי"ה, אות יוד, והיא כללות כל העשר ספירות שיוצאים מבחינת דלא ידיעא לבחינת ידיעא, וכמובא בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור.

והנה כל זה אינו בבחינת ידיעה לגמרי, אלא הוא בבחינת אמצעית בין לא ידיעה לידיעה, וזהו ענין הכתר אשר מאחד וכולל כל מה שיהיה אח"כ בכל הספירות, והוא ככתר על ראש המלך ואינו מגופו, ומאידך הוא לבדו קומתו בכל העולם, וכל שאר הפרצופים מלבישים אותו, כענין שמצאנו שהיו פרצופי האצילות מלבישים על אריך אנפין דאצילות.

ודע שכנגד הכתר הכללי הזה נמצאו אח"כ כתרים בכל הפרצופים, כי לפי הסדר הזה הולכים כל הדברים גם למטה, וכל פרצוף עניינו קמוץ וסתום בכתר, והוא כמו הכתר השורה על ראש המלך שאינו מכלל הפרצוף, אלא עומד למעלה מן הראש, וכל הפרצוף חוסה בצילו.

והנה אחר שנשלמה אות י' נאצל עוד אור אחר בסוד **פתח**, והוא המחשבה **חכמה**, שבה נפתח מה

שיקמוץ הכתר, וכמו שהרישא שהוא הכתר נכללו עשר ספירות, גם זאת המחשבה שהיתה נאצלת היתה כוללת עשר ספירות, ועליה נאמר "**מאד עמקו מחשבותיך**" (תהלים צב, ו) כי כמו שהרישא נקשר באין סוף כן המחשבה נקשרת ברישא, כי אינה אלא גילוי מה שברישא, אך אינה יכולה להידבק בו, יען צריך לצאת הספירות לבחינת ידיעא ממש, וזה אינו אלא במחשבה.

והנה החכמה היא אות י', ונפתחו בה כל העשרה אורות שהיו קמוצים בכתר, והיו מתפרטים בה על ידי מחשבת החכמה, כי הנה הרישא סתומה למעלה, ויש מתחתיה אור פרגוד, ושם היא המחשבה, והיא חפצה להידבק במה שלמעלה וזו היא כל תאותה, ונמצא צורתם אות **א'** י' למעלה ו' פרגוד י' למטה, וזה הו' הוא בחינת הרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים, והוא מקבל מן פני היודין העליון והתחתון שהרי פניהם מאירים בו. ומצד אחד הוא מבדיל ביניהם ומאידך הוא מחברם, כי בו נבדלה החכמה שלא לעלות למעלה ממה שראוי לה, ועל ידי הרקיע היא לוקחת מאור הכתר מה שיכולה לקחת, והוא יו"י כמנין שם **הוי"ה** שהתחיל להתגלות בכאן, ואף על פי כן עדיין לא נקרא שנשלם בענפיו כי עדיין הב' ההין היו כלולות בו.

והנה החכמה היא י' ונפתחו בה כל העשרה אורות שהיו קמוצים בכתר בסוד אות י', ומקומה מתחת לפרגוד שהוא רקיע. והיו כל עשרה אורות של הי' רודפים אחר הפרגוד מלמטה למעלה ומכים בו, כי גם הפרגוד נעשה כפי סדר הנז"ל, שהוא ט' אורות ואחד באמצע מקשר כולם, אמנם ברדיפת החכמה נתפרשו בדרך אחר, בסוד המובא במשנה ג' מפרק א' **חמש כנגד חמש** - וזה סוד ימין ושמאל מקבילים זה לזה, כי בהיות אורות המחשבה מכים בפרגוד, היו גורמים לאורות שהיו כלולים בו להאיר לב' צדדים ימין ושמאל, והיו מתפרשים אלה לכאן ואלה לכאן, אותם שיכלו ללכת לימין הלכו לימין, והם כתר חכמה חסד תפארת נצח, כי היו מוכנים ללכת לימין, והשאר שהם בינה גבורה הוד יסוד, הלכו לשמאל.

וזה סוד מש"כ "**ומעשה ידיו מגיד הרקיע**" (תהלים יט, ב) דהיינו חמש אצבעות לנגד חמש אצבעות, והנה אז נשלם שם הוי"ה ב"ה, וסידורו על פי זה הם יוה"ה, כי הו' יוצאת מן י' ואח"כ מן אותיות י"ו (הוא הרקיע) יצאו ב' ההין, ונעשה זה בכח עשרה אורות שהיו בו, ומהם נאצלים שני ההין.

וזה סוד ביאור משנה ג' פרק א' **עשר ספירות בלימה** - שהם בלא מהות, בעת שיצאו לכח ולפועל בשורש מן רשימו וקו, ועדיין היו בסוד בלימה שהיא בלא מהות וציור, והנה הם **במספר עשר** - כמנין עשר **אצבעות** - שהאדם מוציא בהם כוחו לפועל ולמעשה, ויצאו מן מערכות הנז"ל ב' יודין וקו רקיע דאות א', ונתחלקו ונעשו כפי שנתבאר הכא להיות **חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור** - הוא **יסוד עליון** הנקרא "מילת הלשון", **ויסוד תחתון** הנקרא "מילת המעור" על שם המקום, כי ביארנו שעשר ספירות הם נחלקים לט' ואחד באמצע המקשר כולם וכנ"ל, ועל זאת הוא אמר "מכוון באמצע", ומובן.

ונחזור לענין הקודם, דע שכל אלו שנתבארו בכאן בסוד המחשבה, הנה הם נכללו כולם כאחד ולא נתראה רק כעין חוט אחד לבד הנקרא חוט אין סוף, ומצד הבינה נאצלו ונמשכו הכלים הנמשכים מבחינת החיצוניות שברשימו, ומצד החכמה שהוא בחינת החוט שבתוכם של הכלים. נמצא שזה החוט אם נעריך אותו עתה כשהוא מאיר בכלים, והוא אחר שנתלבשה החכמה בבינה הוא נראה כמו חוט אחד, אבל קודם התלבשותו הנה הוא כולל דברים רבים ועצומים אחר שהכל יוצא ממנו, ודע שעל חוט האין סוף ב"ה עומד תמיד השלימות, והוא לא נתפס כלל אלא שהוא כולל הכל.

ונחזור לענין הקודם, דהנה זה ה"**קוטרא בגולמא**" שהוא בחינת העלם שורש הדין שנגלה שם באמצעות החלל הטהירו, הנה הוא **בחינה אחת אחרונה של מלכות**,שהוא סוף דכל דרגין של התפשטות האלוקות הנקרא **מלכות דאין סוף**, שהוא בחינת סוף בחינת של התפשטות האלוקות, וראש ושורש של ראשית הנאצלים והנבראים, והנה היא כללות כל המציאות, ובחינת זה **הרשימו** הוא סוד **המלכות** לערך כל המציאות כולו, בערך אחד ששורש כל התפשטות האלוקות הוא לערך הט' ראשונות, והם מופשטות מכל

צורה, וגם המלכות במקומה היא כן, כמובא בזוהר פרשת בא (דף מ"ב), אלא בערך התיחסה לנבראים ולנפרדים היוצאים ממנה, ואשר התפשטו ממנה היא נקראת בחינת חומר נפרד, אלא שהוא בלתי שום צורה, אלא הוא מוכן לקבל בתוכו כל הצורות וכל בחינת שינויים וגוונים, שהם כינוי להנהגות הספירות שלמעלה, בהתלבשם והארתם תוך בחינת המלכות, בהתלבש הארתם והשפעתם תוך זה הרשימו, לעשות בו איזה צורה והנהגה.

והנה סוד זה **הרשימו** הוא **התוהו** (שאדם תמהה עליו מה הוא, והוא העלם ושורש הכל, ועם כל זאת אין בו שום צורה) שהוא הבחינה אחת מן המלכות של האלוקות עצמו, המתפרש ועושה הצורה בנבראים, שהוא בחינת החסרון והכלי הנקרא **רצון לקבל**, המפריש הנאצל מן בחינת המאציל להיות יש ביניהם שינוי צורה בהפכיות ממש, ועל זה בחינת החומר נאמר "**הכל היה מן העפר**" (קהלת ג, כ), כי הוא מבחינת המלכות סוף דכל דרגין שהיא אות ה' אחרונה, היא בחינת עפר שהוא מלכות, שהיא היסוד הרביעי התחתון של ד' יסודות מאר"ע (מים, אש, רוח, עפר) העליונים, שהם בחינת חו"ב תו"מ (ר"ת חכמה ובינה, תפארת ומלכות), אשר הם שורש ויסוד לד' יסודות התחתונים הנזכרים, באופן שזו המלכות נוכל לחלק אותה לג' בחינות מערכות, **חלק ראשון ועליון** הוא אלוקות בבחינת שכינה למעלה במקומה, **וחלק שני ואמצעי** הוא הרשימו והתוהו, שאין בו שום צורה הנגלה מן בחינת סילוק אור אין סוף בצמצום, וגילוי שורש העלם, כח הגבול, הנקרא בוצינא דקרדינותא, **וחלק שלישי ותחתון** מן הנ"ל, הוא בחינת החומר הנפרד, אשר בו נגלו ונתעבו שורשי ד' יסודות, אשר הם החומר הכולל של כל הנפרדים ונעשה בהם הכר, ונקרא בשם **בוהו** (עיין ע"ח שער ג פ"י).

והנה החלק העליון הנזכר, הנה אם נערוך אותו בבחינת הספירות, נוכל לומר שהוא בבחינת **עטרת היסוד**, כי הוא למעלה ונכלל **בט' ראשונות** שהם מופשטים מן כל צורה, אמנם המלכות מצד התיחסה למציאות העולמות והנפרדים, הנה היא בב' מערכות הנזכרות, שהם הרשימו הנגלה בזה המלכות אחר הצמצום, ובחינת החלק התחתון הנזכר, שהוא בחינת שורש החומר הנקרא בוהו. נמצא מלכות הנזכרת יש בה ב' בחינות מצד גילויה לתחתונים והם: אחד הרשימו והוא גם סוד תוהו, והשני בוהו, והנה השורש הראשון שהוא החלק העליון מן אלו השתים, שהוא בחינת עטרת היסוד, הגם שהוא נכלל עם הט' ראשונות כנ"ל, עם כל זה הוא גם כן בחינת מלכות, וכמובא בזוה"ק (ח"א דף קסב.) הובא בשער הקדמות הקדמה א', ברכות לראש צדיק היא המלכות הנקראת עטרה בראש היסוד.

נמצא שהם שלושה:

- **עטרת היסוד** ונכלל בט' ראשונות ונקרא **שכינה** במקומה, על שם שאין פירוד ושינוי בזו המדריגה, והוא **המלכות** מצד שורשה ומעלתה.
- **רשימו** מן אור שהיה ואין בו הכר מדריגות אכן הוא שורש לכולם ונקרא גם **תוהו** על שם שאדם מתהא עליו מה הוא לגודל העלמו.
- **בוהו** שהוא שורש ראש הנאצלים והוא **החומר** הראשון לכל הנאצלים.

והנה כל העולמות הנפרדים נעשו **בסוד האותיות**, שהם השורשים לכוחות שיש בהם, וכאשר עלה ברצונו יתברך לברא העולמות, גילה שורש העלם מדת הדין והרשימו הנ"ל בסוד הצמצום, ונעשו כעין בחינת שורש לכלי המקבל האור, ואזי נמשך בו בחינת אור הקו, ומחיבור אור הקו בבחינת אור המאציל, ומבחינת הרשימו שורש הנאצל, נעשו כל העולמות כולם ומה שבהם, והנה זה בחינת הקו הנמשך מלמעלה, והוא כעין בחינת הארה של הט' ראשונות הנעלמות וביאתם בכלי המלכות בבחינת אותו כח היולי, וכן הם כעין חותם ונחתם, כי מכח התקשרות **הספירות** והמשכת אורם, יצאו בחינת **אורות** נעלמים, והם בחינת **אותיות** חקוקות על החותם, וכן הם מצד המשכתם מן כח אלו הספירות, כל מערכה של אותיות מספירה פלונית, דרך משל כ"ב אותיות מן ספירה ראשונה ירדו והתלבשו בכ"ב אותיות של ספירה שניה והם בתוך כ"ב אותיות ספירה שלישית, באופן שקנו מעין בחינת עיבוי, מחד לאור אין סוף הנגלה בבחינת אלו אותיות, ומאידך התפשטו ונתנו כל ספירה וספירה בחינת גוון אחד ומערכה של כ"ב אותיות מצד עצמה.

אמנם הם אותיות אורות נעלמות בלתי הגלמה, ודע שהנה בבחינת **כלי המלכות** נעשה שם הגלמה להם, והענין בהקדים שהנה נודע שאין מדריגה שאין בה בחינת **אורות וכלי, והאותיות** נקראים **כלים**, כי הכל נבנה ומושג בסוד האותיות, שהם הכלים של כל המדריגות (והכה כלל כל האותיות הם נכללים באלפא ביתות, והם ל"ב אלפא ביתות שמהם נבנה הכל), אשר בהם נבנה ונשתכלל כל המציאות, ובכל מדריגה ומדריגה שיצאה מן העלם אל הגילוי היו בה כ"ב אותיות שבאלפא ביתא, ובעת שעמדו ישראל בהר סיני הנה אז נאספו האותיות שהם ל"ב אלפא ביתות, והתהפכו באלו הצירופים זה בזה עד שיצאה התורה כפי שהיא אצלינו, כלולה בל"ב שבילים של סוד החכמה העליונה, שהם כלל גילוי אור **העשר** ספירות **וכ"ב** אותיות בכלל, העולים יחד כמנין **ל"ב** הנמשכים מן החכמה העליונה ונקראים **שבילים**, וכמובא בכוונות "מטבע ברכה".

וקודם שנמשיך בביאור ענין הל"ב נתיבות, איך הם רמוזים בציור האותיות עצמם, בציור קווים הם נתיבות, שהם כדמיון צינורות דקים ונפלאים שהאור האלוקי מתגלה דרכם, ובחינת יודין שבהם הם "פליאות" וכו', רוצה אני לדרוש עוד בענין **הרשימו** ואחר נחזור לענין הנזכר.

עוד בנותן טעם טוב בסוד זה החלל הפנוי והרשימו וחכמה קדומה ול"ב נתיבות וכו', נבוא לדרוש סוד מה שכתוב בליקו"מ (ח"ה סימן מ"ט), כי בדבריו הקדושים נרמזו כל אלו הסודות שאנו מדברים כעת, מלבד מה שאין בכוחי להשיג, כי דבריו הם מן הרמים והעמוקים כמובן מעט לזוכה.

וז"ל: כי קודם הבריאה היה אור הקדוש ברוך הוא אין סוף, ורצה הקב"ה שיתגלה מלכותו ואין מלך בלא עם, והוצרך לברוא בני אדם שיקבלו עול מלכותו, והתגלות מלכותו אי אפשר להשיג אלא על ידי המידות, שעל ידי המידות משיגין אלוקותו ויודעין שיש אדון מושל ומנהיג, וצמצם את האור אין סוף לצדדין ונשאר חלל פנוי, ובתוך החלל הפנוי ברא עולמות הן הן מידותיו, והלב הוא הצייר של המידות, היינו החכמה שבלב כמו שכתוב: "ובלב כל חכם לב" (שמות לא, ו), **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד), **נמצא שהלב הוא הצייר, כמו שכתוב "צור לבבי"** (תהילים עג, כו), **עכ"ל.**

והנה מש"כ **"כי קודם הבריאה היה אור הקדוש ברוך הוא אין סוף, ורצה הקב"ה שיתגלה מלכותו"** - ביאורו נלע"ד שהנה **קודם הבריאה** - שהוא ענין גילוי אלקותו, ומלכותו לנבראים נפרדים, ויציאת ובריאת יש מאין שנעשה בכח הבינה העליונה שנקרא בריאה, שבה נעשה מדת השיעור הכלי וההגבלה בדרך המחשבה, הנה קדם לה החכמה שהיא סוד "אין" הכתר שהוא מדת רצון, שנגלה בחינות אלו אח"כ בעולמות הנסתרים והנעלמים ובעולמות הגלויים, והנה היה הקב"ה כעין חושב באיזה מידה יוציא לאור תעלומה רצונו להטיב לבריות, על ידי שיגלה להם אור זיו כבודו ויעשו מרכבה אליו, וכמ"ש רבנו האר"י זלה"ה בעץ חיים שער הכללים פ"א וז"ל: **כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם, כדי להיטיב לברואיו ויכירו גדולתו, ויזכו להיות מרכבה למעלה להדבק בו יתברך, עכל"ה.**

נמצא שמה שרצה להיטיב לברואיו, הוא שיזכו להיות מרכבה למעלה להידבק בו ית"ש, שאין טובה ועונג יותר מזה, ולשם כך הוכרח הצמצום ויציאת כח המפריד בין העולמות והנשמות מן אור האלוקות, כדי שבכח הכח והמסך הזה יהיו הם משיגים ויכולים לקבל זה האור וזיו העולם, ולא יתבטל בחינתם מכח זה, וכח זה נעשה מן אור נורא ונעלם ונפלא לאין שיעור, ונגלה בחינתו מכח הצמצום, ושיערה חכמתו ית"ש שיהיה נעשה כל זה על ידי גילוי מלכותו, כמבואר בדרושי המלבו"ש. וז"ש **"ואין מלך בלא עם"** כי ראה הוא ית"ש שאין גילוי אלהותו ומלכותו בלא עם ישראל, ועל כן **"הוצרך לברוא בני אדם שיקבלו עול מלכותו".**

גם סוד אחר גנוז בדברי קודשו, כי הנה גילוי מלכותו לבני אדם הוא מלכות דאין סוף שהיו הספירות גנוזות במאצילן, והיו בבחינת גחלים עוממות, ואחר הצמצום יצאו בבחינת גחלים לוחשות. וז"ש **"ואין מלך בלא עם"** כאומר שהנה קודם הצמצום היו הספירות שנגלו במדת מלכות דאין סוף בבחינת אין, מלשון אַין בנקוד פתח שהוא חכמה קדומה, בבחינת **"בחכמה יסד ארץ"** (משלי ג, יט) שהוא חכמה קדומה, אשר בה נגלה שורש כל העולמות, ומה שיהיה בהם שנכלל במדת מלכות הנקראת ארץ, כי למה

נקרא שמה ארץ על שם "**שהיא מריצה את פירותיה**" (בראשית רבה יג, יב), ובשורש הוא נעשה במלכות דאין, היא חכמה קדומה שברצון העליון כתר הנקרא אין, בבחינת מה שאמרו "**החכמה מאין תמצא**", (איוב כח, יב) והיו אז העולמות והספירות שנגלו בעולמות נמצאים בבחינת בלא מהות, כי כן חכמה הוא אותיות כ"ח מ"ה, שהוא לשון "בלימה" נוטריקון בלי מהות, וכמובא בפרדס רימונים לקדוש הרמ"ק זלה"ה בפרק ראשון יע"ש.

נמצא קודם הצמצום היו העולמות ומה שבהם ובתוכם בבחינת "בלא מהות", עם שהיו נמצאים אצלו, אלא שקודם הצמצום הם למעלה מן הסדר המצוי אצלנו, ונחשב אצלנו לבחינת "תהו" שאין אדם משיג "מהו", עם שהוא סדר מופלא, אלא לערכינו בשכל אנושי נחשב לבחינת "תהו", ועל זה נאמר "**ישת חשך סתרו**" (תהלים יח, יב) כי זה סתר עליון הוא חשך לערכנו ואין אנו מבינים ומשיגים זה כלל, כי אצלנו אנו צריכים לסדר ובחינת סוף תוך וראש, ר"ת סת"ר הנזכר בפסוק הנ"ל, שהוא הסדר הנודע וידוע אצלנו, שהוא ראש ואח"כ תוך ואח"כ סוף, שהוא סדר הצמצום, ואח"כ גילוי העולמות עצמם א"ק ומה שיוצא ונמשך ממנו, ואח"כ מדת סוף, שהוא העולם העשיה שרוב בני אדם עושים ועוסקים בעולם העשיה שהוא סוף דכל המציאות.

ומבחינת זה הסדר אנו מוצאים גם בעולמות עליונים, כתר ואח"כ חכמה ואח"כ בינה ובסוף מלכות, אמנם לפני וקודם הצמצום כל אלו המדות הם קיימות ונמצאות, אמנם הכל הוא אחד ולכן אנו אומרים מלכות שורשה בחכמה הנגלה מן הכתר, ויציאת הכל מן הבינה שבעולמות, והכל אחד, כי כעין אצלנו הרצון והמחשבה והבינה והמידות הוא כעין מהות וגוף אחד, כן תשליך הדעת המגושם והשאלת הדברים למעלה למעלה, זהו שמחתו של מלכנו אבינו שאנו מבינים מה רצה עבורנו ומה חשב עלינו "**מחשבות שלום ולא לרעה**" (ירמיהו כט, יא) ח"ו.

ועכ"פ מהנ"ל מובן זה שאמר "**ואין מלך בלא עם**", שמדת אין הוא כתר, וחכמה קדומה שיצא ממנו הוא בלא "עם", מלשון "עמום" כענין גחלים עוממות, שהיו הספירות בבחינת הנ"ל, כי הם בבחינת "אור עמום" אליו, אמנם בבחינת מדה זו לא נזכרו אפילו בזה, ועל כן הם בלא עם ובלא עמימות אלא אין, אמנם במלכות נחשבו כן ואחר הצמצום נעשו בבחינת לוחשות.

"**והתגלות מלכותו אי אפשר להשיג אלא על ידי המידות, שעל ידי המידות משיגין אלוקותו ויודעין שיש אדון מושל ומנהיג**" - ביאורו נלע"ד שהנה אחר שביאר לנו שזה הטבה שלו להיות מרכבה אליו, עד שיחזרו הנשמות לשלימותו הנוראה שזהו תכלית העונג והנעם, הנה זה על ידי מדת **מלכותו**, שהיא קבלת עול מלכותו על ידי תורה ומצוות בדרך הבחירה, כי **אי אפשר להשיג** אלקותו **אלא על ידי** גבולים ושיעורים **ומדות**, כי הוא דבר הפך ממש, ועל כן **על ידי המדות משיגין** ויודעין **אלקותו** ויודעין שיש אדון מושל ומנהיג.

וכדי להביא בחינה זאת הוצרך לצמצם אור אלקותו, ולהביא בחינת שורש העלם הדין והגבול כדי להביא דרך בחירה, ועל כן צמצם אור חסדו וגילה שורש העלם הדין "בוצינא דקרדינותא" ונעשה יציאת הכח והשיעור מש"כ שהא"ס צמצם את האור, הכוונה היינו שהביא את האור לבחינת העלמה, ר"ל שהעלים גילוי אלקותו ואור חסדו בבחינת "**ישת חשך סתרו**" (תהלים יח, יב), ונגלו שורשי העלם כח הדין שבמלכות דאין סוף, והגבול כדי להביא להנ"ל. וז"ש "**וצמצם את האור אין סוף לצדדין ונשאר חלל פנוי, ובתוך החלל הפנוי ברא עולמות**" - (כמבואר בע"ח בתחילתו בהיכל א' ענף ג') ביאורו נלע"ד כי נסתלק האור הנורא והנפלא שהיה בכל בחינות מלכות דאין סוף, וכעין משל המובא בדברי מרן מלכא זיע"א על אבן שנפלה בתוך הים, הנה אז הסתלקו המים לצדדין ונשארה האבן באמצע, והמשל הרומז בנמשל כי 'אבן' העולה ב"ן היא מלכות עם כולל א', והוא שורש של אמא עילאה בינה, שהיא הלב הצייר של כל העולמות, כי כן א' הנזכר היא שורש בינה מלשון הכתוב "**אאלפך בינה**", וזו הבינה היא הכח הגבול והציור, ועל כן ניקוד צירי הוא בבינה בסוד "**ואין צור כאלהינו**" (שמואל - ב ב, ב) ודרשו רז"ל "**אין צייר כאלהינו**" (ברכות י.).

והנה זה הא' הנעלם העושה ציורו במלכות, שורשו בחכמה קדומה שהיא גם כן א' נעלם, בבחינת מש"כ "**אאלפך חכמה**" (איוב לג, לג), וזה סוד מש"כ בתהילים על ידי דוד המלך מרוח הנבואה שבו, שהוא מכוון כנגד

ספירת מלכות של מעלה, ועל כן היה מלך שלנו למטה בסוד "**דוד מלך ישראל חי וקיים**" (ראש השנה כד.), כי מלכות דאין סוף הוא השורש לעולמות כולם ונושא הכל והוא החיים והקיום של כל העולמות, ועל כן הוא אמר (תהלים קמד, יד) "**אלופינו מסובלים**" כי כן ב' אלפין נעלמים האלו שבמלכות השורשית, הם הסובלים כל העולמות כולם.

ונחזור לענין הקודם שהנה נסתלק **האור אין סוף לצדדין** של מלכות דאין סוף, ונעשה לה כעין "שפה" העולה כחשבון שכינ"ה, והיא צורך גבוה של כל העולמות הגבוהים והרמים, יתעלה ויתרומם כבודו ומלכותו ית"ש, ונעשה שפ"ה לבחינת כלי מלכות דאין סוף, ובו נעשו ונגלו אח"כ כל העולמות בסילוק אור הנורא הנעלם והנפלא ההוא, ונגלו העולמות בדרך הקו **תוך** זה **החלל פנוי** מאור שהיה קודם לכן, ובתוכו **ברא העולמות** כנ"ל.

"**והן הן מידותיו**" - רצונו לומר שהעולמות הן הן המדות והגבולים והשיעורים להשגת אלקותו, כי עולם מלשון העלם, וזה העלם הוא לצורך הגילוי שיהיה אחר כך לעתיד לבא.

גם בזה גנוז סוד נורא ונפלא, כי אמר קודם לכן "**אין מלך בלא עם**" וכנ"ל ביאורו, והנה ע"ם עולה ק"י, וגם בכאן נקט לשון האומר דרשוני וקבלו שכר כי אומר "**והן הן מידותיו**",מדוע נקט ב' פעמים "**הן הן**" לכאורה וללא צורך, וכבר הזהיר הוא זיע"א לדקדק בלשונו הקדוש כמובא בדברי קודשו במקום אחר לא עת האסף המקנה בכאן, אמנם רוצה אני לדרוש בזה וה' יתן אומר ושלום, שהנה "הן הן" עולה גם הוא כמנין ק"י ואם כן הם ב' פעמים ק"י העולים ר"ך.

והענין שהנה "**ישראל עלו במחשבה**" כמובא בדרז"ל ע"ה כמה פעמים (זוה"ק ח"א כד, א. ב"ר א, ד ועוד), ומה סוד אמרו "**ישראל עלה במחשבה**" מהיכן עלה ולהיכן נתעלה, וכבר דרשו בזה חכמים מחוכמים סוד ה' בליבם, ואענה גם אנכי חלקי מנחת עני, אולי ירצה ה' וישמח בי ואמצא חן בעיניו אכי"ר כי לכבודו אני דורש כל זה.

הנה כל העולמות כולם עלו בבחינת מ"ן בהתעוררות אהבה אליו ית"ש, בעת שהיה צופה בהם ב' אלפים שנה קודם שנברא העולם, בסוד חכמה קדושה קדומה, ובינה נתיב שלה בסוד ב' אלפים הנז"ל בדבריהם זיע"א, כי אלפים שנה הוא ב' ספירות חכמה ובינה, כי שנ"ה עולה כמנין ספיר"ה, ומספר אל"ף הוא אותות פל"א שבחכמה, כמובא בכוונת "מטבע ברכה" וכן בפסוק "**אאלפך חכמה ואאלפך בינה**" כנ"ל.

ועכ"פ היו הנשמות בשורשם לפניו ית"ש, והיה משתעשע בהם ומתפאר בהם במעשים טובים שיעשו, והיה מתפאר בהם כי על ידי השעשועים שראה קוב"ה שיקבל מנשמותיהם של צדיקים, ועל ידי זה "**בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם**" (תהלים לג, ו), וכמובא בליק"מ ח"א סימן י"ט אות ט', ומובא סוד נורא זה גם בדרוש "חפציבה" לקדוש ה' מכובד, מהרח"ו זלה"ה ובעמק המלך, ושבר יוסף למהר"י שרוג זלה"ה עיין שם, ותמצא חיים נחת ושלום מאת אלהי השלום אכי"ר.

ועכ"פ הנה הראה קוב"ה להם מי הם ומה רוצה מהם שיעשו, ובתחילה בא במתנה להם והם בחרו בעמל וביגיעה להתקשט לפניו ית"ש, וזה סוד שעלו בעליית מ"ן במחשבה קדומה, ומענין זה תבין סוד נורא ונפלא שבאמת כל סוד הצמצום הוא נעשה למעלה למעלה בשורשי הנשמות שעלו במחשבה קדומה ובמקום אחר, ומאחר שנעשה כל זה עבורם עבור אדם שיעשה בצלם אלקים וכו', על כן דורש הרב רבי נחמן זצוק"ל מברסלב סוד זה בנשמות בני אדם, והבן כל זה.

והנה כן תבין ותראה שכל אלו המעשים שנעשו בשכינה עליונה מלכות דאין סוף הוא, נעשה אח"כ בשורשי הנשמות ובעם בני ישראל למטה, וזה סוד שרומז ואומר "**אין מלך בלא עם**" העולה ק"י ר"ת "קהילת יעקב", וכן רומז באומרו "**והן הן מידותיו**" כי כן ב' פעמים הן עולה ק"י ר"ת "קהילת יעקב", כי כן נשמות ישראל שעלו במחשבה, בסוד עליית מ"ן נקרא ישראל עליון אשר בך אתפאר, כי הם היושבי נטעים וכו', וישראל אותיות "ראש לי" כי עלו לעשות נחת רוח לפניו ית"ש בתחילה, ובעבורם עשה כל המציאות וצמצם האור כדי שיעבדו אותו ביגיעה וישיגו הנ"ל כראוי, ולשם כך ירדו לבחינת עקבים (עקבי', מ' - מחשבה, ר"ל שהתשפעות המחשבה הקדומה היא עד תכלית העקבים) וכו' שכל זה נמשך מענין הצמצום הנזכר.

והנה כלל הכל הוא נעשה מסוד עשרה ספירות גנוזות שיצאו מן העלם אל הגילוי, והנה הם וכ"ב אותיות עולים ל"ב, שהם סוד ל"ב אלקים הכתובים במעשה בראשית, שהם בחינת האותיות שיש בכל דבר, שכולם נמשכין מבחינת ל"ב אלקים של מעשה **בראשית** (עיין כל זה בליק"מ ח"א סימן י"ט).

והנה הם נכללו ויצאו בסוד הרשימו הנעלם, שנשאר במלכות דאין סוף אחר הצמצום, מכח השיעור שנעשה ברצון ובמחשבה קדומה ובינה שהיא הל"ב, כי "**בינה לבא**" (פתח אליהו), והלב הוא כח הציור וכנ"ל "**אין צור כאלהינו**" (שמואל - א ב, ב).

וז"ש "**והלב הוא הצייר של המידות**" - שהם העולמות ושורשי הנשמות, ומשם נמשך ענין סוד מאמר רז"ל "**תשובה קדמה לעולם**" (פסחים נד.), כי היא בינה הנקראת תשובה כמ"ש "**ולבבו יבין ושב**" (ישעיהו ו, י).

והנה זה הל"ב שהוא בחינת בינה, הנה היא ל"ב נתיבות, בבחינת "**במים עזים נתיבה**" (ישעיהו מג, טז), שהם שורשי הדין והגבורה שנפתח לסדר עשרה ספירות וכ"ב אותיות, העולה ל"ב מכח ל"ב מעלה וכנ"ל, הנה הוא מכח אור החכמה הנעלמה שהוא בחינת אין ותוהו.

ואם כן זה הל"ב הוא מכח החכמה שבו, שהם ל"ב נתיבות החכמה, וז"ש "**והלב הוא הצייר של המידות, היינו החכמה שבלב כמו שכתוב "ובלב כל חכם לב"** (שמות לא, ו), "**כולם בחכמה עשית**" (תהלים קד, כד) - כי כל העולמות יצאו מכח התוהו שהוא בחינת חכמה, והתעבות וגילוי אורו הנקרא בוהו, אשר הם סוד שורש חכמה שהוא כ"ח מ"ה הנכלל בבחינת תוהו, וכן בוהו הוא בחינת בינה שממנה נעשה כח הציור והעיבוי כעין הטיפה שיוצאת מן מוח האב אל האשה, ומתעבה ונרקם אצלה ונצטייר הוולד מכח גבורות שבה, ונעשה בו ציור ונעשית אמא לבנים, כן הוא בהנ"ל בשורש השורשים במחשבה קדומה, שקודם הצמצום ובשורשי הנשמות שעלו במחשבה קדומה, ואח"כ בעת יציאת המחשבה לפועל במעשה הצמצום.

ובזה מבואר מש"כ "**והלב הוא הצייר של המידות**" - וכנ"ל, וכן המשך דבריו "**נמצא שהלב הוא הצייר, כמו שכתוב "צור לבבי"**, כי הל"ב הוא עשרה ספירות וכ"ב אותיות העולים ל"ב וכנ"ל, ועתה מובן מדוע ממשיל זאת ללב.

וברוך ה' לעולם אמן ואמן.

אחר שזיכנו ה' אלהינו ללמוד ענין וסוד הנז"ל, נבוא ללמוד ביארם בדברי המשנה, איך נדרש כל הנ"ל בה וכמו שמתחיל ואמר:

בשלשים ושתים - הם ל"ב הנז"ל ובינה ליבא והלב מבין, כי בהם נעשה ציור כל עלמין, אלא שהיא עמוקה בתוך חכמה קדומה, וכמ"ש במשנה ג' **הבן בחכמה** וגו' - וזו חכמה קדומה שבה נעשה כל התכנית האלוקית של הבריאה, וזו חכמה קדומה היא בתוך כתר הנקרא גולגלתא, אלא שהם בשורשי המוחין שבכתר הנעלם והנפלא, שהוא ראש וראשון לגילוים שנמשכו בחלל, ונמשך מן סוף בחינת מאציל וראש לנאצלים, ועתיק ואריך שבכתר הם בו בסוד תוהו ובוהו, ואשר בהם נמשך גילוי יסוד של מעלה (הייגו עטרת היסוד שהיא שכינה במקומה כנ"ל), ומלכות בב' בחינות רשימו הוא תוהו ובוהו, אשר נמשכו בכתר הנקרא "פליאות" [אלא שאין נמשך עצם היסוד אלא הארתו מצד גילויו במלכות בב' מדריגות רשימו הוא תוהו ובוהו, שהוא שורש היחידה הכולל כל שורשי הכוחות, שהם חכמה בינה תפארת מלכות, הנרמזו לעיל בג' קוצין שביוד שהם חסד דין רחמים וכנ"ל, והבן קישור כל הסודות הנז"ל].

ודע שהמשכת האור הוא בנתיבות עמוקות דקות מן הדקות לגודל העלמם, וכמ"ש במשנה ו' פרק ב' **ועשה את אשר אינו ישנו** - היינו הוציא את מידות העלם לפועל ומן תוהו לבוהו, ועשה עמודים מאור שאינו נתפס, והם עמודים קיימים שנמשכו מן הכתר הנעלם הפנימי שברישא דא"ק, שהוא כתר הכולל, וממנו נמשכו אלו הפליאות לחכמה קדומה שבו, שהיא יוד שהיא פלא, ונמשכה בהתפשטות לסוד נתיבות, שהם קווים דקים שנעשו מן כח בינה שבחכמה שבשורשי המוחין שבתוך הכתר הנקרא פלא.

כללו של ענין הם שלושה ספרי עולם, ובנה את עולמו בספר ספר וסיפור שהם חד"ר (ר"ת חסד דין רחמים) הנ"ל וז"ש המשנה **בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה** חקק וגו' **וברא עולמו בג' ספרים** וכו'.

כל זה בקיצור והא לך ביאור זה ביותר אריכות ונברך לאל הטוב.

בשלשים ושתים - הם עשרה ספירות: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, והכ"ב אותיות. והנה עשרה וכ"ב הם ל"ב, שהם ל"ב נתיבות החכמה, כי בחכמה נשרשו ונכללו כל הח' ספירות שתחתיה, וכשמתפשטים ד' מוחין חכמה ובינה, וחסדים וגבורות בחכמה, מתפשטין בכל אחד מח' ספירות, והרי ח' פעמים ד' הם ל"ב (עיין ע"ח שער דרושי הצלם). והנה הם סוד עשרה ספירות וכ"ב אותיות העולים ל"ב ולגודל עומקם והפלאתם הם ל"ב הויות הם ל"ב נתיבות החכמה, אמנם כאשר הם מתגלים ומתלבשים וקונים עיבוי יותר לצורך הגילוי, הם מתלבשים בבינה והם ל"ב שמות אלהים של מעשה בראשית, שמהם נוצר כל יצור ונברא כל נברא, כי הכ"ב אותיות הם הפנימיות ועצמות כל נברא, ועשרה ספירות הם בחינת הכלים המחזיקים את העצמות הנתון בתוכם (והנה כשם שיש כ"ב אותיות ועשרה ספירות בכלל, כן גם כן בכל פרט ופרט מן הכלל עצמו הוא כן, כי אין בפרט אלא מה שיש בכלל).

אמנם דע שאין הם אותיות ממש אלא שורשים נעלמים ובחינת רצונות ונקרא בחינת כתר, ואח"כ נגלו משם לחכמה והיו שם בבחינת "קרני חגבים" שהם רשימות דקות, אמנם כשהגיעו בבינה נצטיירו ונחקקו, וזה סוד היות הבינה ניקוד צירי שהוא מלשון ציור בסוד "**אין צייר כאלהינו**" (מגילה יד.), אמנם אין הם אלא בבחינת זרע אותיות, ואח"כ נעשו לסוד פרצוף ונגלו בו אותיות בהמשכה בבחינת ט' ספירות שבפרצוף הם בחינת אותיות, ומקום שלהם הוא בסוד מלכות, כל זה בקיצור ובדרך כללות.

ובא ללמדנו שורש יציאתם מן הכח אל הפועל בעולמות ובפרצופים שהנה, בתחילה נגלו ויצאו מן האפס המוחלט אורות וגילויים נוראים ונפלאים, בכמה וכמה דרכים נפלאים הנקראים עולמות המלבוש (ולקמן נבאר מעט בזה), ויצאו הספירות הקדושות מן העלם אל הגילוי, מן בחינת דוממות ללוחשות, שהוא בדרך משל מן בחינת גחלים דוממות ועוממות לגחלים לוחשות בסוד הצמצום, ונגלה אור ספירת הכתר, שהוא מבחינת כללות תוהו ובוהו, שהם בחינת שורש מאציל ונאצל, כי הנה המאציל ב"ה הוא המכונה בשם **אפס**, כי אין בו שום תפיסא מפני שאין שם חומר, והוא הנקרא **אין סוף**, ובחינה הממוצעת בין האפס לבין שורש הנאצלים הוא הנקרא בשם **תוהו**, והיא הכוללת בתוכה בבחינת בכח ובהעלם שורשי הכלים והנאצלים הנגלים, ויוצאים אחר כך להיות בבחינת ראש ושורש להם, ונקרא בשם **בוהו** שהוא בחינת **כתר** הנקרא ראש המדריגה, ואשר בו נגלו שורשי הכלים והנאצלים בפועל להיות בבחינת שורשי כלים, כי הוא מבחינת סוף מדריגות האין סוף, כמו שנגיד דרך משל מלכות דמלכות דמלכות דמלכות דאין סוף וראשית ושורש לגילוי העולמות, ונקרא בחינה אחרונה של אין סוף בראשיתה בחינת **נקודה אמצעית**, שהוא מלשון ממוצע שהוא ממוצע בין מדריגות אור הנעלם הנקרא אין סוף, לבין תחילת וראשית העולמות הנכללים ביסודות העליונים שהם חו"ב ותו"מ, שהם כללות עשר ספירות ואותיות.

והנה כמו סוד כללות ניצוץ בורא וניצוץ נברא, כן הוא הכתר הנכלל מסוד מלכות דאין סוף וראשית וכתר העולמות, ונקרא גם בשם **עתיק ואריך**, שהם כללות שם כינוי לכתר שבעולם האצילות הנכלל מסוף וקצה של א"ק שלמעלה מן בחינת טיבור דא"ק, ומן בחינת הטיבור שלו ולמטה שהוא עולם האצילות, והנקודה הממוצעת ביניהם הוא עתיק ואריך הנכללים בשם כתר, והנה כן תפליג בדעתך בדרך של רצוא ושוב למעלה למעלה.

והנה כדי להוציא מציאות הכתר להיות בחינה בפני עצמה (היינו בסוף בחינת הכתר שהוא המתיחס למה שלמעה ממנו בערך וכסדר), הנה נתפשט גילוייו יתברך בבחינת אור ישר מן בחינת כתר דכתר עד כמה ששיער האין סוף שיהיה התפשטות אור הכתר, כמו שנגיד דרך משל מלכות דכתר (כי למעה ממנו הוא כבר תחילת החכמה), ואזי חזר האור מסוף בחינת הכתר, שהוא בדרך משל מלכות דכתר, וחזר האור והלביש את בחינת האור ישר הנזכר, ואזי נשלם יציאת ספירת הכתר, והיה זה בדרך של רצוא ושוב.

והנה בחינת אור ישר הוא ניצוץ בורא, ובחינת אור חוזר הוא בחינת ניצוץ נברא, ועלה והלביש האור הנקרא ניצוץ נברא הנזכר, את האור ישר הוא ניצוץ

בורא, וגם הוא בסדר ובמערכה של בחינות עשר ספירות, שהם לשון אורות זכים מלשון אבן ספיר, ונרמז במש"כ "**מעולפת ספירים**" (שיר השירים ה, יד).

והנה הם בחינת עשרה ספירות דאור ישר ועשרה ספירות דאור חוזר, כמנין אות כ' שהוא מלשון כתר, וכמובא בספר שערי גן עדן שער האותיות אות כף וז"ל: **דע נאמנה כי אות כ' בצורתה מעידה על הכתר** וכו' עי"ש, וכן הוא בזוה"ק (פנחס רנ"ה:) וכמובא שם בפירוש אור החמה.

וגם הוא מלשון כיסוי, בבחינת מש"כ "**כבוד אלהים הסתר דבר**" (משלי כה, ג) שהוא בחינת הכתר שעליו נאמר (חגיגה יג.) "**במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור**" שהוא בחינת כתר, כמובא בע"ח (שער מ"ב פ"ח), וכמובא עוד בספה"ק ליקו"מ (ח"ח סימן ו' אות כ') כי הוא כתר יעו"ש.

והנה על שם זה אומר **פליאות** - שהוא הכתר הנורא והנפלא הנזכר, הנקרא פלא כי הוא מופלא בתכלית העלם (וכמו שאמרו "כי יפלא ממך דבר" (דברים יז, ח) וכן אמרו (חגיגה יג.) "**במופלא ממך**"), ונרמז לגודל העלמו בקוץ אות י' של שם הויה, הכולל העשר ספירות, והנה לשון "פליאות" הוא מכוסות, כמה דאת אמר (ירמיהו לב, יז) "**אתה עשית לא יפלא ממך כל דבר**", שכן הוא נעלם ונסתר ונפלא מאוד כי הוא ראשית הגילוי, ונקרא כתר שהוא אחד מן העשרה ספירות, ומאידך הוא נקרא גם אין סוף, כמובא בע"ח כמה פעמים (עין בשער מ"ב פ"ח).

ולגודל הפלאתו והעלמו הוא נרמז בקוץ אות י' כנ"ל, ובניקוד קמץ שהוא מלשון "וקמץ הכהן" (ויקרא ה, יב), להורות על העלמו והפלאתו בתכלית ההעלם, ומן החכמה הוא ראשית הגילוי, בבחינת מש"כ "**כולם בחכמה עשית**" (תהלים קד, כד), וניקוד שלו הוא פתח שהוא נפתח ונמשך ובא אל הבינה ומצטייר השפע שם, ועל כן ניקוד שלה הוא צירי מלשון ציור.

ובריאת העולם מתחיל מחכמה כנ"ל, וכמ"ש "**בראשית ברא**" (בראשית א, א), ואמרו בתרגום ירושלמי" **בחוכמא ברא**", והחכמה נקרא ראשית כמו "**ראשית חכמה**" וגו' ובו מתחיל היצירה והגילוי, וכמובא בכוונות "יוצר אור" על הפסוק "**כולם בחכמה עשית**", וז"ל: **כל הפעולות נמשכות מאבא, שבו מלובש אור האין סוף, ונעשים על ידי אמא המלביש לאבא, אבא אומר ואמא עושה עכ"ל.**

והנה החכמה היא שורש למים הן הרוחני והן הגשמי, והנה כשם שבעולם הזה אנו רואים ועכ"פ יודעים שיש כמה וכמה מיני וסוגי מים, כי יש מים חיים ויש מים מתוקים ויש מלוחים ויש עזים ויש מים הבולעים, כמובא בדברי רבותינו ז"ל (בראשית רבה י"ג, וכמובא גם בדברי"הס ז"ל במסכת בכורות ט.), הנה כן בשורש המים שהם בחינת חכמה, שהוא כלל הגילויים והאורות הנרמזים בשם מים, הם מבחינת "מים עזים" שהם בחינת שורשי העלם הגבורה ומדת הגבול והדין, שבהיותן כלולין במים אין בהם הכר להיות דין בפני עצמן ח"ו, אלא היותם נמצאים וקיימים, הנה כן מן אלו בחינות מים עזים, בסוד מה שכתוב "**ובמים עזים נתיבה**" (יחזקאל מז, טז), הנה הם העושים השיעור והגבול והנתיב לאלו המאורות הנגלים מן החכמה הקדומה (בסוד המובא בע"ח בשער א' ענף ב') כדי לתת מדת הדין אח"כ בעולמות.

והנה כוח ההוא נקרא "**בוצינא דקרדינותא**" (כמו חטי קרדינותא), והם בחינות ל"ב שמות אלהים שנזכרו במעשה בראשית מן תיבה בראשית עד תיבת ויכולו, כי הנה אלו בחינת "מים עזים" שהוא שורש העלם כח הדין ברשימו נעלם, אשר הם בחינת כוחות העושים הכלים והצמצומים והגבולים בעולמות, הנה הם עושים נתיב בים החכמה ובה נמדד ונעשה הכל, ועל כן נקראים בכינוי ושם **נתיבות**, מלשון הכתוב "**יפלס נתיב לאפו**" (תהילים עח, ג), כי הוא בחינת שורש העלם הדין והוא כח העושה נתיב בים הנזכר, ועל כן "נתיבים" אותיות נתי"ב י"ם לרמז על הנזכר.

גם "נתיב" אותיות בינ"ת מלשון "**ולא בינת אדם לי**" (משלי ל, ב), המורה על כח הבינה שהניקוד שבה הוא צירי מלשון ציור, בסוד מש"כ "**אין צייר כאלהינו**" (מגילה יד.) שהוא כח שם אלהים בשורש העושה בחינת ציור לאור, בבחינת מש"כ "**במים עזים נתיבה**" (יחזקאל מז, טז), בתוך ים החכמה שהוא בחינת מים שוקטים ונוחים, אשר הוא דבר פלא איך יסבול זה את זה כי הם הפכים ופליאה גדולה.

וזה שכותב **פליאות חכמה** - כי אלו שלושים ושתים שמות אלהים שנזכרו במעשה בראשית, הרומזים על בחינת כח העלם ושורש הדין, שהוא הכח

המרכיב כל בחינת חומר וכלי וכח המקבלים שבעולמות, הנה הם כלולים בספירת החכמה הקדומה (כי כל ח' הספירות שתחתיה, הגה כל אחד מהם כלול מחכמה וביגה וחסדיס וגבורות, שהם כלל כל הספירות כולם כידוע, והגה כן סך כולם הם ל"ב נתיבות החכמה), שהיא בפני עצמה שורש של חסדים וקו ימין, והם כלולים בה בהעלם, וענין זה הוא פלא על שם הכתוב **"אאלפך חכמה"** (איוב לג, לג).

וזה שפתחה המשנה **בל"ב נתיבות פליאות חכמה** - וכנ"ל ביאורו, כי כן נתיב העליון הוא נקרא פלא, שהוא אור החכמה, וכמובא זה בכוונת אשר יצר (סדור האריך דף 46), כי אור האין סוף הנגלה והמתעלם בכתר והנקרא פלא על שם הפלאתו ומעלתו, ועם כל זאת כולל הכל עד שאין שום דבר שאינו בא מכוחו ועל כן הוא פלא, הנה הוא מתלבש בחכמה הוא אבא, אשר ממנו נמשכים ובאים כל הפעולות, והוא מתלבש תוך אמא בינה, **"אבא אומר ואמא עושה"** (כמובא לעיל ועיין בסידור הרש"ש זלה"ה סידור האריך דף 397). והנה כן למעלה למעלה בשורש כל אלו המאורות, הנה הכח המקפיא והעושה עיבוי הם בחינת מים עזים, והם נתיב לאור פלא החכמה אשר היא נתפרשת בשלושים ושתים שהם שורש ויסוד המערכות כולם, כי הם סוד עשרה ספירות וכ"ב אותיות אשר מהם נמשך ובא הכל.

וז"ש **בשלושים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק** - שהנה כח העלם שורש הדין, הוא כח החוקק ועושה נתיב לאפו בתוך ים החכמה הנקרא פלא, והנה חק"ק עולה כמנין יצח"ק, בסוד הכתוב **"ופחד יצחק"** (בראשית לא, מב) שהיה נאזר בגבורה הנמשכת מהנ"ל. גם כן עולה חק"ק שמונה שמות הוי"ה, שהם ח' ספירות מהחכמה ולמטה, ובכל אחד מהם ד' אותיות הוי"ה שהם חו"ב חו"ג, סך הכל כמנין ל"ב הנ"ל, וז"ס ל"ב נתיבות חכמה.

והנה כלל כל אלו הדברים הם עצמם סוד הצמצום והרשימו הנזכר בזוה"ק, ונבוא ללמוד ביאור מאמר הזוה"ק (ח"א טו.) הנקרא מאמר "גליף גלופי" וז"ל: **בריש הורמנותא דמלכא, גליף גלופי בטהירו עילאה, בוצינא דקרדינותא, ונפיק גו סתים דסתימו מרזא דאין סוף, קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא, לא חוור ולא אוכם ולא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל, כד מדיד משיחא, עביד גוונין לאנהרא, לגו בגו בוצינא, נפיק חד נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא, סתים גו סתימין דרזא דאין סוף, בקע ולא בקע אוירא דיליה, לא אתידע כלל, עד דמגו דחיקו דבקיעותיה, נהיר נקודה חדא סתימא עילאה, בתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל, ובגין כך אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא**, עכ"ל.

והנה המאמר הנורא הזה כמה וכמה רזין נגנזו בו, והגם שנתבאר בפתיחה כוללת לספר יצירה המובא לקמן בסוף זה החיבור, עם כל זה אין בית מדרש ללא חידוש, וביאור הדבר דהנה טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור עליון הפשוט ממלא כל המציאות (כל העולמות שיהיו אחר כך), ולא היה שם בחינת ראש וסוף אלא הכל היה אור פשוט בהשוואה אחת, והוא הנקרא **אור אין סוף**, וכשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים, יצא ונתגלה בחינת שורש העלם מדת הדין, הנקרא **מים עזים** בדרך משל, ונקרא בשם **בוצינא דקרדינותא** שתרגומו אש קשה, כי כן בוצינא הוא ניצוץ אש, דקרדינותא הוא מלשון קושי וחוזק, ומלשון **"חיטי קודניתא"** (פסחים כא:) ופרש"י **"קשות הן"**.

ועכ"פ הוא בחינת שורש העלם כח הדין, שנתגלה בתוך **המלכות דאין סוף**, שהיא בחינה אחרונה שאפשר לדבר באין סוף וכנ"ל, ובבחינת הבוצינא הנזכר, **חקק חקיקה** באור העליון, ונעשה שם **חלל** ריקן מהאור, ונצטמצם האור ונסתלק מבחינת **כלי המלכות** ונשארה חלל פנוי וריקני.

ומאחר שסוד העלם שורש הדין הנקרא בוצינא דקרדינותא הנזכר, יצא ונגלה מסוד בחינה אחרונה שבאין סוף, ע"כ לא נגלה בו שום דין ח"ו אלא רק בחינת שורש לבד, שממנו נתפשטו ונתהוו אח"כ בחינת הדינין בהעולמות, והוא בבחינת צורה גולמית ובחינת ניצוץ הנזכר בגולם, וכן בחינת אות י' שהוא צורת הניצוץ וגם הוא צורת גולם, כי מן נקודת אות י' תוכל לצייר ממנו כל אות שתרצה, והוא כגולם הזה בלא צורה ומוכן לקבל לכל צורה שתרצה לצייר בו, ועל כן הוא בבחינת כח היולי בלבד שעוד לא ניכר בו שום צורה של דין, ועל כן גם מקום זה החלל הפנוי שהאור נסתלק משם, היה גם כן בבחינת השוואה אחת שלא היה ניכר שם צורת דין כלל ח"ו, ונקרא זה בשם **נעיץ בעזקא**, ר"ל שכח הדין היה נעוץ במרכזו של זה

העיגול, בסוד "נקודה האמצעית" (שהוא גם מלשון ממוצע) שהוא שם כמו בחינת "ציר", שכל העולמות סובבים עליה כדי להמתיקה ולתקן אותה, והנה מתוך בחינת "ההכאה" שלו בהתפשטות אור העליון כנזכר, יוצאים כל שיעורי קומה של כל המדריגות כולן שבעולמות, והוא מודד גודל כל מדריגה ומדריגה.

והנה אחר הצמצום והחקיקה הנ"ל ממשיך התפשטות קו אור אין סוף לתוך מקום החלל הפנוי, אשר ראש העליון של הקו נמשך מהאין סוף עצמו ונוגע בו, וסיומו של התפשטות היה במקום הבוצינא דקרדינותא, העומד במקום הנקודה האמצעית, שהוא במרכז העיגול הנזכר, כי מחמת שזה הבוצינא דקרדינותא מעכב את האור העליון מלעבור דרך בו, לכן נסתיים האור שם, באופן שזה הבוצינא דקרדינותא מכח הכאתו באור אין סוף נמשכים כל המדריגות, וגם הוא מעכב האור ואין מניחו להתפשט שם, בבחינת מש"כ "**ואמר עד פה תבוא ולא תוסיף ופא ישית בגאון גליך**" (איוב לח, יא), והוא דומה לחול המגביל והמסיים מימי הים, ודוחה גלי הים לאחוריהם.

ועכ"פ הנה זה בחינת התפשטות אור הקו הנזכר, כולל בתוכו ד' גוונין, שהם בחינות חכמה ובינה תפארת ומלכות, שהם שיעור כל קומה וכללות עשר ספירות, ומכיון היות בכל התפשטות ה' מדריגות, בחינת קומות זה למטה מזה, שהם השורשים וד' חלקי הקומה, הנקראות **ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן**, לכן כולל גם כן זה הקו **ה' פרצופים**, שהם ה' פרצופי אדם קדמון המאירים תוך הכלי שחל עליו הצמצום, כי הנה זה הקו הוא סוד פרצוף אדם קדמון, שהוא בחינת כתר לד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה.

והנה זה הבוצינא דקרדינותא, הוא בחינת ניצוץ הבוטש על התפשטות אור העליון, ומעלה אור חוזר ומלבישו, ומכח בטישה זו נולדות ויוצאות כל המדריגות כולן, ועניינו הוא כח הצמצום שבכלי המלכות שלא לקבל אור העליון, ונתקן אח"כ במסך כדי שיעלה אור חוזר מהכאות אור האין סוף בו, ועי"ז יהיה נעשה זיווג דהכאה עם האור העליון, ונקרא בחינת **זיווג דלא פסיק**, ונעשה זה המסך כמו מעיין נובע אור חוזר, שהוא בחינת הכלי והלבוש לאור העליון, ודרכו נעשו כל בניני העולמות והפרצופים, וכל המשכות השפע מאת המאציל בלי הפסק, ומכח זה נעשו אח"כ ה' פרצופי האצילות שנגלו מתוך מלכות דאדם קדמון.

ומענין וסוד זה תבין המובא בכוונות מטבע ברכה ועוד, (נה"ש דף כ' ע"ב, ובעיקר דף כ"א ע"ג בד"ה ברוך) "**יכוין להמשיך שפע מכתר עליון**" וכו', שבאמת הכוונה היא על כתר עליון דא"ק, אשר בו נגלו מבחינת סוף דאין סוף, שהיא בחינת מלכות דאין סוף, הנקראת סוף בכל מקום, וראשית ושורש הנאצלים והתכללותם יחד בבחינת ממוצע ביניהם, שהם סוד האפס והתוהו והבוהו, ובחינת ניצוץ בורא וניצוץ נברא, בכח אור ישר ואור חוזר המלביש עליו, הנקראים גם בשם עתיק יומין ואריך אנפין, הכוללים שניהם קומת הכתר, וכעין שנעשה בעולם האצילות, ונעשה זה הזיווג תדיר, וממנו חיות לכל שהוא רישא עתיק דא"ק, שבתוכו מלובש קו אור אין סוף הנותן חיות לכל, ונעשה זה בכל העולמות, כי מבחינת התכללות והתקשרות העולמות ופרצופים זה בזה, נמשכו בחינות כתרים ועתיקין לכל העולמות מזה העתיק דא"ק, וכל אלו הגילויים והעולמות עליהם נאמר "**במכוסה ממך אל תחקור**" (חגיגה יג.), איך נגלה ונתלבש אורו יתברך שם ואיך נעשה הממוצע וכו', רק די לנו בידיעות אלו שמהם נוכל להשכיל ולהתענג על ה'.

ועוד דע שאלו העולמות והגילויים, עליהם נאמר שכולם אלוהות ואין בהם שום חסרון ושינוי כלל, ונקרא בשם כינוי **מחצב הספירות**, ותדין ותבין כינוי זה השם שהחוצב בהר איזה אבן, הנה האבן הקטן הוא כחומר ההר, והשינוי שיש בין האבן הנחצב מן ההר להר עצמו, שזה המקור, וזה נחצב ממנו וכו', כן בנמשל הזה שאור הפלא חוצב דרך המסך, ע"י אור ישר ואור חוזר, ונעשה זה בכל רגע ורגע מכח זיווג התדירי, מעין נובע דרך מקומו של עולם ברוך המקום ברוך הוא וד"ל. ומן סוד אלו הענינים נמשך צורת ובנין האותיות להיותם כלים להמשכת האור, והנה זה נעשה מכח אותו בחינת מסך העודף מעל בחינת כלי המלכות, והוא המעלה בחינת אור חוזר המלביש על המשכת אור הנמשך ממנו יתברך הנקרא אור ישר, והוא נעשה למעין נובע, באופן שבתוך זה הבוצינא

דקרדינותא, יצא מעיין אחר הנקרא **נביעו**, שהוא בחינת מסך הנתקן בתוך המלכות.

ועכ"פ הנה זה צורת הדין, היתה בבחינת היולי ולא ניכרת כלל, והיה ניצב בתוך עגול, היינו במרכז העיגול, ונקרא בבחינת נקודה אמצעית, בבחינת אות י' שהוא נקודה הכוללת עשרה ספירות בהעלם מוחלט, וכמובא סוד זה בזוה"ק (פרשת בא דף מ"ב) וז"ל: מנא בעיגולא דאיהו י', עכ"ל. (הובא בע"ח שער א' ענף ב'). כי הנקודה האמצעית נשאר שם במקומו, ואור החסד נסתלק ונתצמצם אל הצדדים, והנקודה האמצעית היא נשארת בבחינת אויר שאינו נתפס, ואזי בהיותה יחידה בלי חסד נתגשמו שם הכלים ונתהוו, ואח"כ חזר אור החסד לתוכם, ונעשה בחינת א"ק ושאר העולמות.

אחר שזיכנו ה' לדרוש בענין עשר ספירות גנוזות, וצמצום וחלל פנוי ורשימו, ואיך חכמה קדומה יצאה לעשות הפעולה בכח ל"ב נתיבות, נבוא לדרוש בענין הנתיבות איך נדרשו באותיות עצמם בציורים ונקודות יודין שבהם.

והנה חקיקת הכ"ב אותיות עצמן בזה הכח, שהוא החלק השלישי מן המערכות הנ"ל, בט' ראשונות שבו אשר האחרון שבהם הוא עטרת היסוד שהוא "עטרה בראש צדיק", והוא בבחינת השורש של המלכות בהיותה למעלה מכל צורה וציור, ונקרא חותם אות ברית קודש, ונקרא גם הוא שכינה במקומה, שהוא למעלה מן בחינת ציור והגבלה, שנעשה אחר כך בזה הרשימו, ועכ"פ הנה חקיקת הכ"ב אותיות נעשו על ידי הל"ב נתיבות חכמה, אשר הם הל"ב שמות אלהים המובאים בתוה"ק במעשה בראשית.

והנה אלו הנתיבות הם באותיות עצמם, כי החכמה עצמה היא סוד אות י' ולגודל כוחה הנפלא אשר כל העולמות יצאו ונתפשטו ממנה, והיא נקודה זעירה אפס, והכל יוצא ובה ונמשך ממנה, וזה סוד מאמר המשנה בכינוי ענין נורא ונפלא זה בשם **פליאות חכמה**, ועל שם הפלא הזה, שמשורש נקודה אחת בבחינת נקודת י', יוצא ונגלה כל המערכות כולם, ולגודל אורה וכוחה לא יכלו העולמות ומה שבהם לקבל כוחם, ועל כן עשתה לה צינורות ודרכים כדי לגלות אורה והשפעתה בעולמות, וציורים אלו נקראים בשם **נתיבות**.

והנה ענין רמיזתם באותיות עצמם, הם סוד הקווים שבאותיות עצמם, ואילו היודין שבהם הנה הם בבחינת **פליאות חכמה**, כי כן האותיות בנויות מקווים ויודין באופן שאלו הנתיבות והפליאות הם באותיות עצמן, מקום היודין "פליאות חכמה", ומקום הקוים "נתיבות", כמובא בדברי קדושה' להרמח"ל זיע"א בפירושו על משנה א' מספר יצירה כזה:

אות א' - צורת אות זו אומר דרשוני, כי היא בציור אות י' למעלה נוטה מעט, ועוד קו אחת אלכסון (משמאל לימין), ואות י' (או ד') הפוכה קטנה למטה. וכמה סודות יש בציור שלה ואם אזכה אדרוש בה, אמנם בענין סוד הנזכר, יש בה ב' נתיבות ופליאה אחת, כי היוד העליונה שבזה אות א' היא סוד פליאות חכמה, ואילו הקו ההולך באלכסון כזה \ הוא נתיב ראשון, כי הוא קו ראשון המגלה אור זה האות, ואילו היוד התחתונה היא נתיב שני, כי במקום שאין צד אחד נמשך חוץ מהצד האחר, נחשב הכל נתיב אחד.

אות ב' - יש בה שני נתיבות, כי ציור אות זו נחלקת לכעין ר' למעלה, וקו א' למטה המשלים שניהם אות זו, והחלק העליון הוא נתיב אחד והקו התחתון נתיב השני, וכן על זאת הדרך כולם. באופן שמקום ציור נקודות היודין שבאותיות הם בחינת "פליאות", ומקום הקווים עצמם, הנה ציור שלהם מורה על נתיבות.

אות ג' - ציור שלו ו' י' והם נתיב אחד ופליאה אחת.

אות ד' - ציור שלו ו' ו' והם ב' נתיבות.

אות ה' - ציור שלו ד' ו' והם ב' נתיבות.

אות ו' - ציור שלו ו' ונתיב אחד.

אות ז' - ציור שלו ו' י' והם נתיב אחד ופליאה אחת.

אות ח' - ציור שלו ר' ו' והם ב' נתיבות.

אות ט' - ציור שלו כמו ט"ו (ואצלי נמצא כתוב כמו Uו' והם כמו אות כ' הפוכה ואות ו', והם ב' נתיבות, ולא שלחתי יד להגיהו).

אות י' - ציור שלו י' פליאה אחת.

אות כ' - ציור שלו כ' (והם כמו ב', צירוף אות ר' ואות ו') והם ב' נתיבות.

אות ל' - ציור שלו כ' ו' והם ב' נתיבות.

אות מ' - ציור שלו כ' ו' והם ב' נתיבות.

אות נ' - ציור שלו כעין כ'.

אות ס' - ציור שלו ס'.

אות ע' - ציור שלו כ' ו'.

אות פ' - ציור שלו כ' י'.

אות צ' - ציור שלו כ' י'.

אות ק' - ציור שלו כ' ו'.

אות ר' - ציור שלו ר'.

אות ש' - ציור שלו כמו **ט"ו** (ואלו נמצא כתוב כעין כ' הפוכה כזה: U ואות ו', ולא שלחתי יד להגיהו).

אות ת' - ציור שלו כעין **ר' י' ו'**.

נמצא אתה למד שחקיקת האותיות כצורתם הגלוי לנו, הוא היה בסוד "**פליאות נתיבות חכמה**", שהם בחינת נקודות היודין הנקראים **פלא**, והקווים עצמם הנקראים **נתיבות**, אשר הם עולים למנין, ושם מתפשט אחר כך כל עניני האותיות בראש הל"ב נתיבות עליונות, ואשר הם נרמזו באותם ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית, אמנם הפליאות עצמם אינם עולים מן המנין לגודל העלמם ופליאתם.

והנה אלו הל"ב נתיבות, הם עושים ופועלים באותיות כל פעולתם וגילויים, ונכללו בד' מערכות וזה סדרם:

מערכה ראשונה- הם הנתיבות שיש לכל אות ואות, ומענין זה נמשך ענין המילויים של כל האותיות והתיבות שיש לכל אות ואות.

מערכה שניה- היא ענין כל המספרים והגימטריות של כל האותיות, כגון אות א' חשבונו אחת, אות ש' שלש מאות וכו'.

מערכה שלישית- הוא ענין כל התמורות שיש באותיות שהם כל אות מה יש לנו תמורתה בסדרי האותיות (וכנגדם בכל המליאות), דרך משל הנה נודע היות נחלקות האותיות:

אחה"ע - בגרון

גיכ"ק - בחיך

דטלנ"ת - בלשון

זסשר"ץ - בשיניים

בומ"ף - בשפתיים

והנה כל תיבה או אות נוכל להחליף אותה תמורת אותו אות שבאותה הברה, כגון תיבת עין הרומז לאיבר שבו אור מאור עיניו של אדם (או למעין מים חיים וכמובא בתוה"ק בחומש בראשית סדר תולדות בעובדא דאליעזר עבד אברהם אביו ע"ה וכמובא). והנה נוכל להחליף אות ראשונה מן זו התיבה שהיא אות ע' תמורת אות א' באותיות אחה"ע, כי הם מן אותו קול הברה שהם מן אותיות הגרון וכנ"ל, והיה נעשה לנו תיבת אין, וכן על זאת הדרך.

כן כולל ענין וחכמה זאת תמורת אותיות בחילופי אלפא ביתות הנודעים.

ואערוך לפניך חמשה הידועים ומהם תקיש לכל מקום שתהיה צריך לו.

בהקדים שהנה סדר אותיות אבג"ד וכו' הידוע אצלינו הנה הוא כך, אחר שנסדרו העולמות והמערכות לפי ענין ההנהגה והבחירה, אמנם אין זה הסדר שהיה בעולמות התוהו, וכן כל בירור שנברר ועולה משם בעולמות ובפרצופים עליונים או בכל ענין שבתוהו אין סידרו כך, אלא הוא אינו כסדר ובצירוף של תיקון עד שיחלוף עליו הזמן או הענין או היסורים וכו' לפי ענין התיקון ההוא עד שישובו להיות על פי סדר והנהגה וכו', וכן לענין פעולה ויצירה, הנה לדבר טוב צריך שיעלה ויקח צירוף טוב, וצריך החכם לידע להחליף הצירוף תמורתו לאותיות אחרות כדי שיעשו הנהגה טובה.

סדר חילופי אלפא ביתא				
א"ט ב"ח	א"ת ב"ש	א"ל ב"ם	אי"ק בכ"ר	אח"ס בט"ע
א"ט	א"ת	א"ל	אי"ק	אח"ס
ב"ח	ב"ש	ב"ם	בכ"ר	בט"ע
ג"ז	ג"ר	ג"ן	גל"ש	גי"פ
ד"ו	ד"ק	ד"ס	דמ"ת	דר"ץ
י"צ	ה"ץ	ה"ע	הנ"ך	הל"ק
כ"פ	ד"ף	ו"פ	וס"ם	ומ"ר
ל"ע	ז"ע	ז"ץ	זע"ן	ז"נ
מ"ס	ח"ס	ח"ק	חפ"ף	ש"ת
ק"ץ	ט"ן	ט"ר	טצ"ץ	
ר"ף	י"ם	י"ש		
ש"ן	כ"ל	כ"ת		
ת"ם				
הנ"ך				

והנה כן הם כמה וכמה תמורות וחילופין באותיות, הנצרכים לחכמים ויודעי העיתים.

מערכה רביעית - הם עניני כל הצירופים שבראשי תיבות או בסופי תיבות או באמצעי תיבות, דהיינו מן הפסוקים המובאים בתורה או בנביאים וכתובים, יוצאים מהם שמות קודש או בר"ת או בס"ת או באמצעי תיבות וכו', כגון הנה פסוק המובא בתורה לרפואת החולה, הוא תפילה שהתפלל משה רבינו ע"ה לרפואת מרים אחותו, ואמר "**אל נא רפא נא לה**" (במדבר יב, יג), והנה יוצא ממנו שם קדוש היוצא מר"ת זה השם.

וזהו וניקודו שהחכם הפועל בקמיע היה צריך לכתוב עם תפילה על רפואת חולה ויועיל.

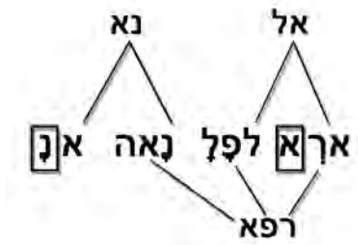

הנך רואה זה השם הקדוש הוא בר"ת זה הפסוק, כל אות על פי הפסוק בדילוג כמסומן לפניך:

אות ראשונה א' ואות רביעית ל' הם שם אל של הפסוק, ואות שביעית נ' ואות עשירית א' הם נא של הפסוק, ואות שניה ר' ואות חמישית פ' ואות שמינית א' הם רפא של הפסוק, ואות שלישית המסומן בריבוע הוא א' ואות נ' המסומן בריבוע הם נא של הפסוק, והרי לפניך שם אחד היוצא מן הפסוק בדרך של ר"ת וס"ת לכותבו בקמיע עם תפילה לרפואת החולה ויועיל בעזה"י לרפואת חולים.

והנה יש שמות היוצאים רק מראשי תיבות של הפסוק, כגון שם **הֵאֶזַּבּוּזָת** היוצא מר"ת פסוק "**הן אמת חפצת בטחות ובסתום חכמה תודיעני**" (תהלים נא, ח) המועיל לידע דבר הנסתר, הן בגורל הקערה והן בגורל החותם, וכן לשאלה בהקיץ על ידי קולמוס.

וכן יש שמות היוצאים רק מסופי תיבות לבד, ויש גם מר"ת וגם מס"ת, וכדי שלא לצאת מן הענין לא הבאתי מהם עוד.

וכן הם מצטרפים בכל הדרכים הנזכרים לעיל ועוד אחרים, והם שורש לכל המעשים והענינים שבעולם, ובזה יתבאר המשנה בפרק ב' משנה ב', ויובן ממנה כמה וכמה ענינים, ובפרט שבאמת רובו של ספר זה הוא ענין אחד אלא שהם כמה פנים לאותו גילוי סוד, כי עצם הסוד נעלם מדעת השכל האנושי אם לא על ידי שפע אלוקי, כן יעשה ה' ויתן לנו מחסדו.

עשרים ושתים אותיות יסוד - כי הם יסוד לכל, כי מהם נמשך ובא הכל.

חקקן - הוא חקיקת האותיות על הלוח ונוטל התוכן, וזה הוא חקיקה כללית, וחקיקה זו הוא **כמין ערוגה** - המובא בספר היצירה פרק א' משנה י"א, שהוא כמו שזורע מיני זרעים בערוגה כל אחד לבדו וכולם קבועים בערוגה כן הם האותיות.

חצבן - הוא כל אחת עם המילואים שלה ועם הקישוטים שלה, והנה לשון חציבה היא חציבתן של האותיות, והוא לפי גסותן של האותיות, שהוא בבחינת בינה ששם נתעבו האותיות, כי קודם לכן בעת החקיקה לבד הם כעין רשימות דקות, ועל זה הוא אומר בפרק א' משנה יא, **חצבן כמין חומה** - שהוא חציבת האותיות כמין חומה, והוא סובב גם על הרל"א שערים פנים, ורל"א שערים אחור, שקבע אותו בגלגל וכמין חומה, ולקמן בס"ד נבאר עוד זה.

שקלן - בסוד המספר (גם הוא ברל"א שערים פנים, ונקרא שקלן בכף זכות, כי ממנו נמשך הזכות והחסד ומדת התפשטות).

והמירן - בסוד התמורות הנ"ל (גם הוא ברל"א שערים אחור, ונקרא שקלן בכף חובה, כי ממנו נמשך הדין והחוב וההגבלה).

צרפם - בסוד הצירופים שהוא ענין צירוף ב' אותיות יחד, כמו אות א' עם אות ב', והם באות ג', וכן כל הצירופים וכנ"ל מעט.

והנה "**ואת כל אלה ידי עשתה**" (ישעיהו סו, ב) הם ל"ב נתיבות החכמה, והם סוד ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית, העושים אלו ד' מערכות הנ"ל באותיות עצמם, ונעשה זה מן כח החכמה הנוראה והנפלאה, אשר היא העושה כל הרשימות והחקיקות בהרשימו הנז"ל, ונקראית זאת החכמה הקדומה בשם יה. וזה סוד מש"כ "**כי ביה ה' צור העולמים**" (ישעיהו כו, ד), ועוד כתיב "**ביה שמו ועלזו לפניו**" (תהלים סח, ה).

והנה תיכף ומיד נסדרו כל המאורות והסדרים, תחת אותו סדר נורא ונפלא, והוא שם יהו"ה אשר הוא כולל כל עשר ספירות, וחמשה פרצופים כזה:

קוץ היוד כולל ספירת כתר, ופרצוף אריך אנפין.

אות י' כולל חכמה ואבא.

אות ה' כולל בינה ואמא.

אות ו' כולל חג"ת נה"י וז"א.

אות ה' כולל מלכות ונוקבא.

ובשם זה נעשה גם בחינת המקום לגילוים של העולמות, ונמשך זה מן כח עשר ספירות הגנוזות במאצילן, וכ"ב אותיות הנעלמות שם, שכללותם הם ל"ב נתיבות שנגלו אח"כ בעולמו, ועל זה הוא אומר "**ברוך המקום**" (הגדה של פסח).

והנה מכח זה המקום העליון, שהוא מקומו של עולם ואין עולם מקומו, נעשה גילוי מקום חלל פנוי מן אור, שהיה בכח ענין הצימצום הנז"ל, ובכח צמצום האור מן בחינת מקום, בחינת שורשי העוביות, עם שהם זכים בתכלית, שהיו צריכים לצאת לפועל למעשה בעולמות, ואשר נגלו בבחינת האותיות ועולמות, ושם הוי"ה אח"כ, על ידי הצמצום והקו וכנ"ל, כי צמצום האור גורם הווית הכלים כנודע, ואזי נגלה מקום פנוי.

ולהשלים הביאור הא לך מה שכתב הרב החכם המקובל מו"ר משה דוד וואלי זיע"א (ליקוטים ח"ח דף רפד) וזה תמצית דבריו: והנה כענין הצמצום הנזכר, כן הוא נעשה בכל פרצוף עליון כדי להוציא את התחתון ממנו, מיניה וביה מן הטיבור ולמטה, שהם צמצום אורות שמן הטיבור ולמטה, ועלייתם ללמעלה מן הטיבור, וכדי יצירת בחינת סוף הפרצוף ההוא, שהוא בחינת ירכין שלו ריקנים וחללים מן האור, שהיה בסוד צינון ירכים של היולדת הדוחים את הוולד וכנודע, והנה כן נעשה בצמצום הנורא של אור האין סוף, כדי צורך יציאת העולמות, ונעשה בבחינה אחרונה שבאור האין סוף, ונשארו שם בבחינת שורשי הכלים, בבחינת "רשימו" בזה החלל, והכלים הם סוד הגבורה שעוצרת ומעמידה.

ואח"כ חזרו האורות להאיר בתוך החלל, שהוא סוד שורש מדת מלכות, ונקרא מלכות דאין סוף, בסוד "מלכותך מלכות כל עולמים", והמשכת קו אור הוא נמשך מן בחינת שורש יסוד דאין סוף, וכנודע למשכילים שהוא מיסוד דא"ק סתימאה.

והנה נעשה חלל שהוא בחינת "המקום", ונעשה בסוד גילוי אור האלוקי, הנגלה אצלנו בסוד צירוף נקודות וקווים הבונים אותיות, והמשלימים בכללותם לגילוי שם הוי"ה ב"ה וכנ"ל, וכנודע מסוד המלבוש.

והנה כן הוא סוד שם הויה ב"ה בהכאה העולה בגימטריא "מקום", הוא י' פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו', ה' פעמים ה' כזה:

יייייייייי ה ה ה ה ו ו ו ו ו ו ה ה ה ה ה

נמצא גילוי עשר ספירות ראשונות מן העלם אל הגילוי, הוא גילוי שם הוי"ה ב"ה, ובבחינת מה שאמרו רז"ל "**עד שלא נברא העולם היה הקדוש ברוך הוא ושמו הגדול בלבד**" (פרקי דרבי אליעזר פ"ג), והוא נתגלה בלבושין דקין וזכים, שהם אינם לערך מלבוש ח"ו, בגלגלי כ"ב אותיות שהם בחינת שורשי כלים, ומהם יצא הכל למעשה ולפועל, ועשר ספירות שהוא בשורש שם הוי"ה ב"ה, קוץ היוד כתר, י' חכמה, ה' בינה, ו' חג"ת נה"י, ה' מלכות, שהוא גילוי האלקות תמיד, ועל כן נקרא בשם הויה, שהוא המציאות והנמצא וחיוב המציאות באמת.

והנה זה השם וכ"ב אותיות, הם ל"ב נתיבות אשר כל המאורות יצאו על ידיהם, ודע אחי שבאלו הל"ב נתיבות מונהגים כל הנבראים, ותיקון הבירורים נעשה על ידיהם, וכמה רזין יש בזה, ובסוף זה הדרוש הבאתי לפניך אחת ושתיים לריח טוב.

ובזה נתבארו דברי המשנה בכמה וכמה פנים, ועתה נבוא לבאר סיום המשנה.

הנה אחר שלמדנו אשר בל"ב נתיבות יצא כל המציאות, והביא במשנה כמה שמות וכינוי כ"ב אותיות, לרמז שיצאו הכ"ב אותיות מן החקיקה הנז"ל, וז"ש **בשלשים שתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה, יהוה, צבאות, אלהי ישראל, אלהים חיים, ומלך עולם, אל שדי רחום וחנון, רם ונשא שוכן עד, וקדוש שמו, מרום וקדוש הוא.**

עכשיו בא ללמדנו שנבראו עולמות ויצאו לפועל ולמעשה בשלושה ספרים, וז"ש **וברא את עולמו בשלשה ספרים** - שהם שלושה כוחות ספיריים, שהם כללות העשר ספירות.

ויבואר הענין בהקדם, שהנה אלו העשר ספירות, שהם כללות המאורות שבהם ברא ה' ב"ה את העולמות, וכל הנהגתם הוא בהם, הנה הם נכללים בשלושה מדריגות ומערכות, כי הנה כללות ההנהגה היא נחלקת לג' קווי עולם והם ימין שמאל ואמצע, חסד דין ורחמים, וגם העשר ספירות אשר הם כללות המאורות שבהם ברא הקב"ה את העולמות, ובהם הוא מנהיג אותם, גם הם נחלקים תחת ג' קוי עולם, וכמובא במשנה ראשונה **וברא את עולמו בג' ספרים בספר, וספר, וספור** - שהם בחינת חכמה בינה ודעת שבהן נברא העולם, והן עצמן ג' אותיות אמ"ש (ר"ת אויר מים אש) מן הכ"ב אותיות הנקראות אמות, שבהן נעשה החב"ד, כי בתוך אלו הכ"ב אותיות, יש בהם ג' אותיות שהם בחינת אֵם לכל האותיות, ואשר הם בחינת שורשי ג' יסודות אש מים ורוח אשר מהם נעשה ונבנה הכל, שהם ג' ראשונות שבספירות, אשר הם יסודות אל הז' תחתונות עצמם.

וכמובא בדברי קדוש ה' מכובד רבנו מהרח"ו זלה"ה בדרוש הדעת וז"ל: **ונמצא כי כל העולמות אינם רק שלשה בחינות חב"ד, והסיבה היא כי שורש הכל הוא החסד והדין והרחמים, ולפי שהרחמים מכריע ביניהם, צריך שימצאו בו ב' בחינותיהם, והם חסדים וגבורות תרין דעות, ואלו עצמם הם ג' בחינות, כהן לוי ישראל, והם נפש רוח ונשמה**, עכ"ל.

וכתוב שם עוד קודם להנ"ל שזה סוד פסוק (משלי ג, יט - כ) "**ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, בדעתו תהומות נבקעו**", ופשוטו מבואר בענין זה שאנו דרושים בו, אמנם נוכל לדרוש על פיו סוד הנזכר לעיל במשנה ראשונה, ואשר על פיו אנו לומדים ביאור המשניות הנזכרות שהנה, תחילת הכל בסוד גילוי מן העולם, הוא ביציאת הנקודה הממוצעת, ואשר הכל היה גלום בה בהעלם מוחלט, ונקרא בשם תוהו על שם התמיה שיש בזה, כי הכל נכלל ממנה ואין נראה בה כלום לגודל העלם.

והנה היא נקודה בהיכלה, אות י' שהיא חכמה על שם "**והחכמה מאין תמצא**" (איוב כח, יב), והיא בבחינת גלם לבד כי אין נראה בה גילוי וציור, ולכן גל"ם עולה כמנין חכמ"ה, וכן חכמה אותיות כ"ח מ"ה, בחינת בלי מהות וכדמיון זרע האב שהוא נקודת לובן גולם, ואין ניכר בו צורת ומהות הוולד כלום, ורק אחר גניזתו במעי אימא הוא בינה, ובבחינת מה שכתוב "**כי אם לבינה תקרא**" (משלי ב, ג), אזי הוא נפתח ונגלה ומצטייר בסוד "**אין צור כאלהינו**" (שמואל - ב ב, ב), ודרשו רז"ל "**אין צייר כאלהינו**" (ברכות י.) שהוא בחינת מדת הדין, וכדוגמת טיפת אודם הגורם להקפיא טיפת הזרע לובן וכמ"ש "**וכחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני**" (איוב י, י).

והנה כן זה התוהו אין כח שילבישו, אמנם אחר המשך גילויו בבחינת קצה א' שלו, הוא מתלבש ומתעבה ומצטייר בכח הנקרא בוהו, אשר בו ניגלו שורשי הכוחות הם הספירות הנקראים יסודות העליונים חכמה בינה תפארת מלכות, אשר הם שורשים לד' יסודות מאר"ע (מים, אש, רוח, עפר) שהם כללות הכח והיסוד המרכיב כל המציאות שלפנינו, מים אש רוח הם בחינת, מים קו ימין שהוא שורש הלחות והרטיבות והתפשטות, אש הוא בחינת קו שמאל שורש היובש והחמימות, רוח הוא בחינת קו אמצעי שורש הכח המרכיב והמורכב מן אש ומים, חמימות ולחות והרוח המניע, והעפר היא קרקע עולם אשר בתוכה נגבלו אלו ג' קווין וכוחות ונעשה בה הגלם, והרוח שהוא קו אמצעי מחזק אותם להיות חיים וקיימים.

וכן הוא בטבע הגשמי וכן הוא בטבע הרוחני שהוא ההנהגה עליונה, וזה יסוד החכמה ליצירת גלם מן האדמה, וברוך שחלק מחכמתו לבשר ודם, כי זה חכמת אלקינו שברא ויצר ועשה גלם, עפר מן האדמה "**ויפח באפיו נשמת חיים**" (בראשית ב, ה) וקרא שמו אדם, וכן היה עושה אברהם אבינו ע"ה שהיה יוצר בהמות למאכל בכח חכמת היצירה, ועל כן לא חשש להאכיל למלאכי השרת שבאו אצלו בשר וחלב, וכמ"ש "**ואל הבקר רץ אברהם**" (שם יח, ח), וכתיב שם עוד "**ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו**" (מלביש בראשית יח, ז).

וכמעשה יצירת הגולם כן עשו רבותינו חכמי התלמוד זיע"א וכמובא "**רבא ברא גברא** וכו'" (סנהדרין סה:) וכן הוא שם "**דרבי חנינא ורב הושעיא הוו יתבי כל מעליא שבתא ועסקי בספר יצירה, ומיבררו להו עיגלא תילתא ואכלי ליה**", וכתב רש"י ז"ל וז"ל: **וממילא אברו להו עגלא תילתא על ידי שהיו מצרפים**

אותיות השם שבהם נברא העולם, עכ"ל יעו"ש. וכן כמעשה נורא זה עשו כמה וכמה צדיקים נוראים ע"ה כמו רבנו אברהם אבן עזרא (ומובא בפירוש הרס"ג לספר יצירה) **והבעל שם מחעלם זיע"א** (כמובא בשאילת יעב"ץ סי' פ"ב), **והגר"א זיע"א** (הקדמת רבנו חייס מוולאזין לביאור הגר"א לספרא דצניעותא), **וכן עוד כמה וכמה קדושי עליון. ומובא סדר יצירתו בפירושו של הרב סעדיה גאון זלה"ה ובפירושו של בעל הרוקח זלה"ה על ספר יצירה** (מהדורה פרעמישלא, ובפירוש המיוחס לראב"ד, ונביא בהמשך כמה עליס מדבריהם ומעוד חכמים זיע"א.

ולענין השימוש כבר פסק מרן מרן בעל השו"ע (יורה דעה סימן קע"ט סעיף טו) וז"ל: **ועל ידי ספר יצירה מותר**, עכ"ל. והעיר על זה הגאון רמ"א זיע"א **"אפילו לעשות מעשה"**, והגם שנראה מדברי מרן שאין זה אלא על אחיזת עינים, הכל הוא בכלל זה, ולא עת האסף המקנה, וגם כאן לא הבאתי כל זה, אלא מפני שכך בא תחת ידי, כדי לבאר ולברר ענין הנזכר בג' יסודות מים אש רוח, והעפר המקבלם, שהם נמשכים ומשתלשלים מן ג' יסודות עליונים, חכמה בינה תפארת מלכות, הנרמזים באות י' ואות ה' ואות ו', ובאות ה' אחרונה המקבלת אותם, ובכ"ב אותיות אשר הם בחינת הכח המרכיב כלים שבספירות, שהוא לשון כינוי על האור שבתוך הכלי, ונקרא בשם ספיר ואבן טוב, ועל כן הם ג' אותיות אמ"ש (אויר מים אש) שהם בחינות חב"ד שלושה קווי עולם. וזה סוד ג' שמות שאנו מזכירין בקריאת שמע **ה' אלהינו ה'**, כי שם ה' הראשון הוא חכמה קו ימין שורש יסוד המים, ושם אלהינו הוא בינה קו שמאל שורש יסוד האש, ושם ה' האחרון הוא דעת קו אמצעי שורש יסוד הרוח. וגם הם בסוד מש"כ **"אהיה אשר אהיה"** (שמות ג, יד) אהיה הוא חכמה, אשר הוא בינה, אהיה הוא דעת.

וזה סוד מה שהתחילה תורה קדושה **"בראשית ברא אלהים"** (בראשית א, א), כי **בראשית** הוא כנגד חכמה קו ימין, **ברא** הוא כנגד בינה קו שמאל (הוא "ברא" היוצא מתיבת בראשית, והוא סוד "אשר" הנ"ל שהוא אותיות "ראש", כי הוא יוצא מראש וחוזר לראש, שהוא "זהר סתים" שהוא הבינה, בבחינת **נעוץ סופן** - של ספירות בינה והיוצא ממנה, **בתחלתן** - שהוא בחכמה הנקרא ראש, **ותחלתן בסופן** - כי משם היא יוצאת לפועל, והוא שם השני מן ג' שמות אהיה אשר אהיה שהוא הבינה כנ"ל) **אלהים**, הוא התיבה השלישית לתחילת תורה, המורה על קו אמצעי דעת, שהוא שם שלישי של תיבות **"אהיה אשר אהיה"**.

ודע אחי שאלו הערכים הם אינם בסתם ח"ו, אמנם הם מורים על מציאות האורות בשורש, המוכרחים לענין חכמת היצירה, ולענין המשכת האורות ועוד, והענין דע שהנה כל קו מן ג' קווי עולם הוא כולל ג' קווים בדרך זה:

קו ימין הכולל	קו אמצעי הכולל	קו שמאל הכולל
יש בו ג' קווים והם קו ימין, קו אמצעי, קו שמאל חח"ן בג"ה דת"י של ימין	יב בו ג' קווים והם קו ימין, קו אמצעי, קו שמאל חח"ן בג"ה דת"י של אמצע	יש בו ג' קווים והם קו ימין, קו אמצעי, קו שמאל חח"ן בג"ה דת"י של שמאל

ודע, שהיו צריכים החכמים המתעסקים ביצירה, להזכיר סדרי האותיות בניקוד המורה על הענין, מן ג' קווי הימין אל השמאל, בג' קווין שלו, ומשם אל ג' קווי האמצע, ועל כן היה נכון שיהיו ג' אנשים שיהיו עוסקין ביצירה. ומקור אלא הדברים הוא בפסיקתא חדתא וז"ל:

"כשברא הקדוש ברוך הוא עולמו, ברא ספר יצירה וצפה בו וממנו ברא עולמו. כיוון שסיים מלאכתו הניחו בתורה, והראה לאברהם ספר יצירה ולא הבין בו דבר. יצאה בת קול ואומרת: האתה רוצה לדמות דעתך עם דעתי. אינך יכול להבין בו יחידי. הלך אצל עבר, הלך אצל שם רבו, והביטו בו שלש שנים עד שידעו לצור עולם".

ונחזור לביאור ענין האמור שהנה הפועל בחכמת היצירה נכון שיקח עמו שלשה חכמים ויעמדו באותו קרקע בתולה, ויעשו אותו דמות שירצו, ויעמדו כשפניהם למערב מקום שכינה, כעין בית דין, ויכוונו כל אחד בקו שלו.

וטוב היה שיהיו אלו ג' האנשים העוסקים במלאכה, כל אחד מהם מן יסוד אחר מן ג' יסודות מים אש ורוח, באופן שיהיה הראשון נמשך וגובר בו יסוד המים, והשני גובר בו יסוד האש, והשלישי גובר בו יסוד הרוח, והגולם עצמו הוא יסוד העפר. ויכלו החכמים לידע כל אחד מה יסוד גובר בו לפי מזל שנולד בו וכו'.

והיו עושים אותו לצד מערב הוא מלכות יסוד עפר העליון, והיה עומד בעל יסוד המים בצד מזרח חסד

ימין, ובעל יסוד אש בצד שמאל צפון וגבורה, ובעל יסוד הרוח בצד המזרח תפארת, והיו מתפללים ומבקשים מאת ה' שיעזור להם בזו הפעולה, ואזי היו מזכירים ביחד אותיות של קו ימין והיו מכוונים להגביר בו יסוד המים והחיים הרוחני והעליון, והיו מכוונים להלבישו ביסוד המים הטבעי הגשמי שממנו גיבלו זה הקרקע, ושיעזור אותם שורש יסוד המים שיש בכל אחד מהם העליון והתחתון, להמשיך הכח לזו הפעולה, ואזי היה נכנס בזו הבריאה כוחות הימין הנמשכים ממנו, ותכף היה עושה כמו רקק, וכן אח"כ היו עושים בקו השמאל בסוד האש, ואזי היה מתגבר בו האש והיה מתהפך ללפיד אש מכח יסוד האש.

והנה הכח המזווג בין יסוד המים והאש הוא יסוד האויר, ואזי היו עושים כן והיה בא הרוח ומכריע בין האש והמים, והיה בריאה כעין בשר ודם (לו לפי מה שרלו לעשות). וזה היה סדר האותיות לפי סדר הקווין אבגדהו"ז בחסד, חטיכלמ"נ גבורה, סעפצקרש"ת בתפארת, ואלו הם האותיות העיקריות, והיה צריך להזכיר כל האותיות מצורפים, אלא שהם תחת אלו ג' קווים, והיה צריך לכלול שם המפורש בהם והיה בא הכח של מעלה, ואזי היו עומדים החכמים בכוונה ועוז והיו אומרים פסוק "**ויפח באפיו נשמת חיים**" (בראשית ב, ז) והיו מכוונים בהמשכת אור אין סוף ב"ה מלמעלה למעלה, מאין סוף הנגלה ברישא דא"ק.

וקודם שנמשיך בענין היצירה המובא בספרים נבא לדרוש הפסוקים הנזכרים.

בראשית - הוא החכמה הנקראת ראשית, בבחינת מש"כ "ראשית חכמה".

ברא - הוא לשון סתום ועל מיעוט, והוא כדי שיתפשט הכל משם.

אלהים - הוא כדי לקיים הכל למטה.

והנה הם לערך אבא ואמא וישסו"ת, הרמוזים בתיבת **אתה**, היוצא מן פסוק "**אשר תנה הודך על השמים**" (תהלים ח, ב) בכוונת הברכה יעו"ש, וזה סוד המשך הפסוק "**בראשית** וכו' **את השמים**" הם ז"א הנקרא **שמים** והנקבה כלולה בו, והנה הנוקבא היא עצמה נקראת **את** כשהיא כוללת כל האותיות, והיא הכלל של כל האותיות כי הם כלים הנכללים בנוקבא, שהיא כלולה מן כלים שהם האותיות מן א' עד ת' רישא וסיפא, ולכן נקראת **את** ואח"כ נתווסף אות **ה'** כדי לחבר כל הכ"ב אותיות עם אות ה', ונעשה **אתה**, ונעשה ז"א אחר שנכללו מן האותיות של ז' ספירות התחתונות, ואזי היא ראויה ליחוד וזיווג, כי על ידי זיווג שלה עם ז"א יכולה להחיות צבאות שבג' עולמות בי"ע.

והנה טוב ונכון היה לחכמים עוד בעת שגבלו הדמות, לעשות סביבו עיגול ואזי היו מקיפים אותו מימין לשמאל והיו אומרים סדרי אלפא ביתות כסדרן בצירוף שם המפורש, כמנין תס"ב פעמים, וכל מעשה זה כמו ארבע שעות, ואז היה קם לחיים דבר פלא. ונכון היה להכין לוח הא"ב בסדר הנכון על דפים, בענין שבכל הקפה היו מסיימים אחד והיו מניחים בצד, כדי שלא יתבלבלו ויבראו ענק שיחריב העולם או דבר אחר, וכעין שקרה להגה"ק רבי אליהו זיע"א מק"ק חעלם (ומובא בסלילת יעב"ץ סי' פ"ב), אלא שהזדרז ומשך הקמיע שהיה מונח על מקום הנחת תפילין שבראש זה הגולם, וע"כ הצליח להמיתו, אבל זה הגלם ברוב חימה נתן לו מכה בזרוע עוזו, ומזה נעשה חולה ב"מ ורבות סבל ממכה זו, ולבסוף נפטר ממנה, בעבור שהגביר בזה הגולם כח העוז יותר מן המידה ומובן.

וגם טוב ונכון היה בעת שגבלו הדמות תוך האדמה על קרקע בתולה (כמו על שפת הים בעת שפל גלי הים, וכמובא בפירוש הרס"ג ז"ל), ואזי כשגבלו הראש היו אומרים כתר, והיה מכוונים להויה בניקוד קמץ להמשיך כוחו בדמות, ובעת שגבלו ימין הגלגלת היו אומרים חכמה, והיה מכוונים להויה בניקוד פתח להמשיך כוחה בזה הדמות, וכן בצד שמאל בינה והיו מכוונים להמשיך הויה בניקוד צירי, והיו מכוונים בכל ליבם שיעשה ה' ב"ה שיתנו הספירות הקדושות כוחן בו ויאירו למעלה ולמטה, כי בעת שהיה מגבל בעפר הארץ בעולם הזה, הנה כן נשמתו היתה עושה כן למעלה ובונה צלם לזה הגלם. וכן היו עושים בכל הקומה, זרוע ימין חסד ויכוונו בהוי"ה בניקוד סגול, זרוע שמאל גבורה, ויכוונו בהוי"ה בניקוד שווא, וכן בגוף עצמו שהוא כנגד התפארת, יכוונו בהוי"ה בניקוד חולם, ובירך ימין נצח הוי"ה בניקוד חיריק, ובירך שמאל הוי"ה בניקוד קובוץ הוד, ברית קודש יסוד הוא הוי"ה

בניקוד מלאפום, וכל זה בפנימיות ובחיצוניות, בצלם **אלהים** עשה אותו.

א - כתר

ל - חב"ד

ה - חג"ת נ"ה

י - יסוד

ם - מלכות

והיו אומרים פסוק "**ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה**" (בראשית ב, ז) (והיו מכוונים שכבר אז עלה במחשבה מאת ה' ב"ה גם הגולם הזה, ומשם ימשך החיות) "**ויפח באפיו נשמת חיים**" מרום המעלות עד קצה אחרון שבזה הגולם, וגם ליצירת דמות אשה (כמובא בשלה"ק פ' וישב, ובספר מגרף לחכמה ליש"ר מקאנדיא, וכן בפירוש לספר יצירה המיוחס לרס"ג) לאיזה ענין שהיו צריכים לצורך מצווה, היו קוראים עליה בעת יצירת הדמות הפסוק שבתוכה על יצירת האישה המובא בתורה, כי מפסוק זה יוצא השם והצירוף הנכון והמועיל לדבר זה.

וטוב היה להכין קמיע בקדושה ובטהרה, היינו פרישות ותענית וצדקה, כדי שלא יכנס ויבא שם שד לתעתע ולבלבל ח"ו, אלא יבא רוח מלמעלה השלוח לזה הפעולה שרצו לעשות, וגם מי שאין בידו קמיעין מובהקין, כבר כתב מהרח"ו זלה"ה הובא בשער היחודים קמיע אחד נפלא לכל הדברים, וגם לדבר זה (ועי"ש בדף ע'), שהוא ציור מגן דוד בשמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, קס"א קנ"א קמ"ג, גם נוסף ג' שמות יה בכל ג' המילויים, ובחלל המגן דוד שילוב הויה ואדני, ושם הויה ראשון, והיו כותבים שבכח אלו השמות וחותם, להרחיק מן זה היצירה כל שד ומזיק ורוח רעה מן ד' אמותיו וכו', ויהיה שליח שלהם לעשות כל אשר הם מצווים עליו, ומי שלא ישמע לזה יהיה מוחרם מכל העולמות, וזה קמיע היה לגולם עצמו לשמור מן שדים, וגם שהוא עצמו ישמור את דברי החכם.

והנה מלאך האדמה הוא **אדמהאל**, וטוב היה לכותבו בקמיע ולבקש שיצליח לזו האדמה, גם בעת שהחכם היה עושה עיגול סביב היצירה, היה מתפלל ומבקש בכח שם מ"ב מן זה מלאך האדמה להצליח פעולתה, ואם היו שלושה חכמים היו מכינים להם קמיע מומחה, ואין טוב מקמיע הנז"ל למי שאין בידו הקמיעות. וטוב היה לנהוג בו כביכול דיני קמיעין עטוף וקשור וקדושת הקלף ודיו וקולמוס וכו', וטוב היה לכתוב זה בקולמוס מברזל, כי ברזל בברזל יגעו ולא יעבור זר בתוכם, וה' היה עמם ושמר רגלם מלכד, רק אך טוב בהצנע לכת עם אלהיך.

והנה זה הגולם עין רוחני היה לו, ואם היה ח"ו שד ומזיק או רוח רעה או דבר רע אחר בא סביב וכו', תכף היה מוציא הברות מפיו והיה משתומם או כועס, ופעמים נראה כמו עורך מלחמה וקרב ואויב, והחכמים לא חששו אלא ידעו שברוחו רואה המזיק ועל כן גועש, ורוחו הנה היא נלחמת עמהם. והיו מתפללים ועורכים שוועה ושיר של פגעים ועוד, גם היו מכינים כמה וכמה קמיעות טובות להינצל משדים ומזיקים ולהכניע אויבים ולחן וחסד ולכל אשר חפצו, כי בעת שהיו רוצים לשלוח אותו לערוך פעולת קרב או מלאכה, היו מניחים עליו ותכף היה עושה ככל הנרצה, ומה שכתוב בזה הקמיע, וכדמיון כניסת מוחין בתוך איזה פרצוף יעשה כפי המוחין וכו', ובעיקר היו פועלים בשמות קודש עליונים, כגון שם מ"ב או ע"ב או כ"ב או י"ב וכו' והנ"ל מספר היחודים, וכל מה שעשו הצליחו בעזה"י.

כל זה היה ביצירת דמות אדם בעבור איזה שימוש ומלאכה וכו', ולזה היה צריך כל דרכי השמירה והקמיעות הנזכרים כדי שיעשה ככל רצונם ומבוקשם ויהיה עבדם, אכן אם היו יוצרים אותו רק עבור דבר פלוני, אין היו צריכים דווקא לקמיע.

אמנם אם רצו ליצור דמות חיה ועוף ובהמה הן לאכילה והן לפעולה, וכגון סוס לרכוב עליו וכו', הנה אחר שגבלו הדמות בצורה שבקשו וכו', הזכירו הפסוק שכתוב בתורה על זה, כגון על הבהמות וחיות שבמעשה הבריאה ועל העוף יעופף נאמר "**ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף**" וגו' (בראשית א, כ), כי שם נמצאו השמות והצירופים הפועלים זה.

ועוד ראיתי להביא לפניך המיוחס לבית מדרשו של הרב המקובל האלוקי רבי אברהם אבולעפיא זלה"ה בענין יצירת הגולם (מתוך כ"י מינכן 341, 183§ ועוד) וז"ל:

"**תחלת** היצירה צריך האדם לידע בטוב המשקל והצירוף והחילוף וצריך לידע הבניין. וכל האלפא

ביתות שהם מאתיים ושלשים ואחד שערי אלפא ביתות והם חקוקות בגלגל התשיעי, מחולקות בשישים חלקים. וצריך לידע לצרף כל האותיות והאלפא ביתות כל אחת בפני עצמה עד שישלם כל השערים. ויקח העפר נקייה וסולד ויגלגל האופן בתווך ויתחיל הצירוף ויצרף עד הרל"א שערים ויקבל שפע החכמה. וכשיקבל השפע ויקרא במהירות גלגל מהרה רוח הקודש. ואחר כך יקח ספל מלא מים נקיים ויקח כף קטנה וימלאנה עפר. וצריך שידע משקל כל העפר קודם שיגלגל אותה וצריך לידע מידת הכף כמו שימדוד בו. אחר שתמלאנה, תשליכנה במים וינשבנה בהשלכה בנחת על פני המים. וכשיתחיל לנשב הכף הראשונה, יזכיר אות אחת מן השם בקול רם, בנשימה אחת עד שיכלה רוחו מלנשב ופניו ארצה ויתחיל לראש ראשה עד שיכלה שמונה בתים ראשונים, לקיים הראש ויזכיר שמונה בתים השניים לקיים הקמא בסדר. ויזכיר ח' בתים שלישיים הסופה והרוח יוציא דמות אחת מכ"ה בע"א תא"ח. ואסור לעשות כמעשה הבורא ולא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות ולהדבק בייחוד השמיי ושלום כח אברם זלה"ה בשם גבורה לעולם אצליח".

ע"כ בקיצור נמרץ מן חכמת היצירה, ועתה הא לך קיבוץ ידיעות מענין הל"ב נתיבות חכמה, וכמה הקדמות בתורת הסוד היוצאים ונדרשים מביאור אלו המשניות.

ונבוא להבין סוד ל"ב נתיבות בהקדים שהנה, נודע היות שבירת מלכי מעלה קודם בריאת העולמות שהוא ענין התאצלות **עולם הנקודים**, והנה אז נפלו כמה מדריגות ניצוצין לעולם התוהו, ונבוא לבארם עם שהוא בתכלית הקיצור והוא:

נודע כי **ש"ך ניצוצין** נפלו בשבירת הכלים בעולם הנקודים, שהם עשר ספירות שבכל אחת מהם נשברו ל"ב בחינות, שהם שמונה מלכים בכל אחד מהם: **דעת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות**, ובכל אחת מהן ד' בחינות חו"ב תו"מ, הרי ל"ב ועשר פעמים ל"ב הם בגימטריא ש"ך, והם תוקף הדינין.

וקודם שנמשיך לבאר סוד המאמר הקדוש הזה הא לך סוד שהנה, ט' ספירות ראשונות שבהם מתבררות ומתוקנות על יד המאציל, והוא תיקן מהם ד' עולמות אבי"ע, ועוד הם מתוקנות על ידי עבודת הצדיקים בעסק תורה ומצוות. והם ט' פעמים ל"ב כמנין **רפ"ח**, אבל ספירה אחרונה מהם שהיא מלכות הכוללת גם היא ל"ב בחינות ונקראת ל"ב האבן, נשארה בתוך הקליפות בלתי בירור, ואין ביכולת לבררה בשית אלפי שני, אלא היא מתבררת מאליה שלא על ידי שום מעשה שלמטה, ואזי נאמר עליה "**והסירותי את לב האבן מבשרכם**" (יחזקאל לו, כו) שהוא ל"ב בחינות שבכלי המלכות שנשברה ונתלבשה בקליפות ונעשה התיקון בידי המאציל ולא בידי אדם.

ונבאר זה מן מציאות שבעולם שהנה, בהמה המותרת באכילה הנה יש בה גיד אחד שאסור לאוכלו, כי יש בו אחיזת ס"א עם שהוא יוצא מן בהמה המותרת, וכמו כן במלכי **הב"ן** העולה כמנין **בהמ"ה**, הנה יש חלק התיקון והבירור של המלכים מן בחינות הרפ"ח עצמם, ואילו הל"ב הנשארים הם בבחינת גיד הנשה שאסור לבררם, והם יוצאים מן בהמה עליונה הנזכרת, בענין שהט' ספירות עליונות שבב"ן, הנה יש בהם רפ"ח ובירור ותיקון, אכן מן מלכות ולמטה יש בה ל"ב ניצוצין שלא נתקנו עד גמר הבירור, וזה סוד המובא בדברי הימים (ה, כא) במלכי אדום שגם המלך השמיני הדר מת, והוא מן מלכות הנזכר.

והנה נודע שבכל דבר שבעולם יש בו עולם שנה ונפש, וגם בהנזכר בבחינת ל"ב האבן הנה יש בה בחינות ל"ב בעש"ן, והם:

עולם - הוא הנחש הקדמוני שהיה ס"מ רוכב עליו, והוא בחינת גיד הנשה של כל העולמות "**כל אכליו יאשמו, רעה תבא אליהם**" (ירמיהו ב, ג).

שנה - הוא יום בשנה שהוא בחינת ל"ב, הוא תשעה באב שאסור בלימוד תורה מפני החושך, ואסור לעסוק אז בבירורים, והוא ל"ב האבן שבשנה, ועל כן כל האוכל ביום זה כאילו אוכל גיד הנשה שהם דבר אחד, ואז נעשים הבירורים מאליהם מתוך ל"ב האבן, ומפני היות התגברות הדין והקטרוג, ואין לנו רשות לברר שם בדרך הישר.

נפש - הוא סוד גיד הנשה שהוא ל"ב האבן שבנפש, ועל כן עוד נאחז בהם הקליפות, ושם נגע מלאכו של עשיו הוא ס"מ בירך יעקב אבינו ע"ה ופגע בזה הגיד.

ומענין זה תבין סוד הדיבור בעולם שנה ונפש בכל זה הספר, וכמובא לקמן כי שם הבירור והתיקון.

ונחזור לענין ראשון שהנה, נודע סוד שבירת הכלים שהיה קודם בריאת העולמות והתאצלות עולם התיקון, וכמובא בזהר חדש (מדרש הנעלם דף ג) ואלו הם תורף דבריהם, עם מעט ביאור: אלף עולמות היו טרם שנברא העולם, שהוא סוד חכמה הנקרא אלף מלשון הכתוב "**ואאלפך חכמה**" (איוב לג, לג), והם אור החכמה דאור ישר שהיתה מגולה בעולמות ההם, וזיו יקרו היה מתפשט וברא עולמות וסתר אותם, דהיינו שבירת הכלים שהיו בעולם הנקודים, ואלו הם העשר ספירות דעולם הנקודים שיצאו ולא נתקיימו אלא נתבטלו ונשברו, כי יצא האור הנ"ל ונתפשט ויצא מעולם האצילות לעלמין דפרודא, עד שעלה ברצונו לברוא העולם הזה, היינו עולם התיקון היינו שעלה ברצונו לברוא ארבעה עולמות אבי"ע הנקראים עולם התיקון, שנתקנו באופן כזה שלא יארע עוד מקרה דשבירת הכלים אלא שיתקיימו, ובאותה שעה נתפשטו ב' אותיות משמו שהם י"ה דשם הוי"ה, שהם סוד ג"ר דעולם התיקון, ועשה בהם תיקון שיתקיימו ולא יתבטלו כבזמן שבירת הכלים, והתיקון היה שגנז את אבא ואמא הפנימים שכינוי שלהם בנקודים הם סוד אותם אלף עלמין הנ"ל, שלא יאירו עוד כבתחילה עד שיהיו העולמות מוכנים לזה, וקיים אותם שלא יתבטלו.

וב' אחרות שהם בינה וז"א נחקקו למעלה בג"ר דבינה שהם אבא ואמא עילאין, ולמטה בו"ק דבינה שהם ישסו"ת, אחת בתוך אחת, חקק אחת ונעשתה שלש, חקק אות אחרת ונעשתה שתים עד שעלו לעשר, ונתפשטו העשר והיו לל"ב שהם ל"ב נתיבות החכמה, והם נתפשטו עוד לעשר והיו למ"ב יעו"ש, היינו שכדי להמשיך הארת חכמה בעולמות, הנה נמשכו במקום החכמה דאור ישר ב' אחרות, שהם בינה וז"א, המתחברים באבא ואמא עילאין (פרס לערך ג"ר דבינה), ובישראל סבא ותבונה (פרס ז' תחתונות), ולשם נעשה עליית מ"ן שהם לג"ר או לז"ת שבבינה, שהם לאו"א עילאין ולישסו"ת.

ובכח עליית מ"ן דז"א בג"ר דבינה שהם פרצופים הנ"ל, הנה אז נעשה בחינת עליית מדריגת הבינה להיות חכמה, ועל ידי עליית ז"א בו"ק דבינה שהם ישסו"ת הנה אז נתתקנו בה ג' קווין, כי בכח עליית הז"א לבינה יצאו שלשה קווין בבינה, כי ז"א ביחד עם ב' קוין ימין ושמאל שבבינה, נעשו ג' קווין חכמה בינה דעת, כי ב' קווין ימין ושמאל הם סוד חכמה ובינה, וז"א הם לערך דעת, והוא קו האמצעי אליהם, כי גרם לג' קוין בבינה, והשיג גם הוא את ב' קוין ימין ושמאל שבבינה, אשר הוא עצמו הוא קו אמצעי אליהם, ונעשה על ידי הנ"ל גם הוא בג' קווין, עד שנתפשטו לעשר ספירות של ז"א.

והנה נתפשטו אלו העשר ספירות דז"א על ידי עליית מ"ן לישסו"ת, והנה ב' עליות אלו דז"א לאבא ואמא ולישסו"ת, נעשה בכח עליית מ"ן לישסו"ת, כי על ידי התפשטות הזו הנמשכת מעליית מ"ן דז"א לישסו"ת, הנה בכח זה נמשכים ל"ב נתיבות החכמה, כי אלו שלשת הקווין שהשיג מישסו"ת מגלים חכמה זו דל"ב נתיבות.

והכוונה שהנה נודע שכל יציאה מן עולם לעולם נבחן למיתה, והנה בתחילה היו מאירים ומתגלים אבא ואמא הפנימים הנקראים גם חכמה דאור ישר, והיו האורות הנזכרים מתפשטים בכלים דעולם הנקודים, והיו נופלים מן עולם האצילות למקום בי"ע, וזה היה אחד מראשי התיקונים בעולמות התיקון אחר השבירה, שהוא גניזתם של אלו המאורות שהיו מאירים בעולם הנקודים, כי מגודל הארתם הגדולה נתבטלה הפרסה שמתחת האצילות, וירדו הכלים לבי"ע ונשברו ומתו, ומני אז אין נמשך עוד הארת ג"ר דע"ב במוחין דאבי"ע, אלא רק מוחין דו"ק דע"ב הנמשכים מאבא ואמא החיצונים דע"ב.

שהנה אחר שתיקן המאציל ב"ה את עשר ספירות דעולם האצילות גנז את אבא ואמא הפנימים, היינו שגנז את אור החכמה דאור ישר, ונסתמה בראש אריך אנפין (הנקראת חכמה סתימאה או מו"ס ר"ת מוחא סתימאה), באופן שלא יתגלה ממנה כלום לתחתונים, כי מה שנתגלה גרם לשבירה ועל כן גניזת האור הוא לתועלת התחתונים ולא להפך ח"ו, וזו החכמה דאור ישר שנסתמה בראש אריך אנפין, ולא יתגלה ממנה כלום בטרם גמר התיקון. והנה אלו פרצופי אבא ואמא שנתקנו באצילות, יצאו בבחינת **אוירא דכיא**, וכדי

להאיר החכמה לעולמות, נתתקנה בחינת חכמה אחרת במקומה, שנקראת חכמה דל"ב נתיבות החכמה כמבואר מעט בכאן.

והנה אלו העשר ספירות דז"א מתפשטות עוד בחקיקתן לעשרה, דהיינו על ידי עליית מ"ן לאבא ואמא הם מקבלים עוד עשר ספירות דאבא ואמא עילאין שהם סתומים מחכמה, והיה זה מחמת שאבא ואמא הפנימים, נגנזו בחכמה סתימאה דאריך אנפין ואתחזרו למ"ב, כי אלו העשרה דאבא ואמא עם ל"ב דישסו"ת וז"א הם מ"ב, ובא להורות שהחכמה נסתמה באלו עשר ספירות דאבא ואמא מבלי להתגלות כלל וכנ"ל.

בענין שמי שמסתכל ורוצה להמשיך השגחה של החכמה, צריך שיסתכל רק על ידי ל"ב נתיבות החכמה בדרך של ג' קווין הנ"ל (כי על החכמה דאור ישר שנסתמת במ"ב, הוא אומר "**יסתיס ולית דפתחין ליה**" (מדרש הנעלם שם), כי החכמה נסתמה במוחא סתימאה דאריך אנפין בקרוס שאין נפתח לעולם, והרוצה למשוך אותו עכשיו, עליו נאמר "**אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן**" (ישעיהו מב, ח) יעו"ש, כל המאמר הנפלא והנורא הזה).

ועכ"פ הנה מן מאמר נורא זה למדנו כמה וכמה דברים, ראשית מה הוא ענין ל"ב נתיבות חכמה, וכן לשם מה הוצרך לפעול בהן, ומדוע לא הספיק לן חכמה סתימאה, ואיך נגזר זה מענין שבירת הכלים, וענין עולם התיקון.

והנה בסוד הנזכר נדרוש ביאור משנה ראשונה בזה הספר, באומרו **בל"ב נתיבות פליאות חכמה** - כאומר שאלו ל"ב נתיבות החכמה שבז"א, הנה בחכמה זו נשרשו ונכללו כל השמונה ספירות שתחתיה, וכשמתפשטים ארבעת המוחין חכמה ובינה וחסדים וגבורות (שהם סוד חב"ד) בחכמה, הנה הם מתפשטים בכל אחד משמונה ספירות הנזכרות, והרי ח' פעמים ד' הם ל"ב (כמבואר בע"ח שער דרושי הצלם יעו"ש). ובאה המשנה ללמד סוד ענין חכמה שניה, היא ל"ב נתיבות החכמה, שבהם נבראו כל העולמות, ונתקנו בכח ג' קווין שנעשו בז"א מכח עליית המ"ן בבינה, ונעשה בסוד הפרצוף אשר בו מתקיימים עליונים ותחתונים כולם אחר שבירת הכלים, שהיו כולם בחד סמכא כמבואר באדרא זוטא (דף רצ.) וז"ל: **האי חכמה שירותא דכלא, מניה מתפשטן תלתין ותרין שבילין,** (שבילין ולא ארחין) **ואורייתא בהו אתכלילת, בעשרין ותרין אתוון, ועשר אמירן**". העולים יחד ל"ב, ולקמן נבאר מעט בענין זה.

והנה נודע היות **הכתר** נקרא **פלא**, והנה על שם החכמה הנעלמה הסתומה הנ"ל, הנה על זה נאמר "**במופלא ממך**" (חגיגה יג.) כי הוא מופלא בתכלית ההעלם, וגם מן החכמה הנוראה הנזכרת היא סתומה, אכן מן החכמה השניה הנ"ל, משם הם מתחילין להתפרש, ובגופא להתחלק, ובחכמה הם נקראים נתיבות וכנ"ל.

והנה נודע היות **תלת חללי דגולגלתא** מתפרשים בז"א שהם הג' ראשונות, וכאן הם נכללים בחללא חדא, והכל נקרא חכמה שכולן נכללין בה, שהם גולגלתא ומוחא סתימאה וקרומא דאוירא, שבהן סוד גילוי חג"ת דעתיק שהן הג' ראשונות, וכאן הם מתחלקים באוירא דגולגלתא כי הוא המכריע, והוא גם כן נקרא חכמה שהוא מוחא לגולגלתא (ולכך מתחילין כ"ב האותיות כמובא לקמן במשנה י' בזה הפרק, "רוח מרוח"), **ובאויר כלול** כל הג' מוחין חב"ד כידוע בהעלם גדול, ובה מתחילין הל"ב נתיבות בהעלם גדול, וזה סוד מש"כ "**וברוח פיו כל צבאם**" (תהלים לג, ו) שהוא תפארת דעתיק, ונכלל **בפיו** ששם גנוז דעת דעתיק, ונברא בה העולם בהתלבשו במוחא סתימאה.

ותבין ענין זה הסתום בחכמה סתימאה המתגלה למטה, וזה א' שהוא י"ו למעלה י"ו למטה, שהוא ל"ב, והם כללות כ"ב אתוון עשר אמירן שמהם נעשה כל הבנין. וזו א' שבחכמה סתימאה המתגלית למטה בחכמה דז"א, בענין שבעומק עומק הנה הם ל"ב שורשים אשר כל אחד כולל עשר והוא מעשר וכו' ועולים ש"י, ולקמן יתבאר איך נעשה זה, וכן יותר נגלה ונרשם בהעלם בחכמה, הם סוד ל"ב אשר כל אחד כולל עשר וכו' כנ"ל, ואם כן הם ש'. ואות ב' מורה על ב' מערכות ספירות, וכמנין ב' פעמים **ש"י**, שהם ב' פעמים ל"ב הנכללים מעשר וכו' וביחד יעלו כמנין **כת"ר**, ולזה אמר פליאות וכו' שהוא על שם הכתר הנקרא פלא, ולהלן יתבאר יותר.

ודע שסוד זה הנזכר בכתר הוא בהקדים ענין הפרש שיש מן הכתר אל שאר הספירות, כי ג' קווין שבספירת הכתר הם אחד למעלה ושניים למטה, ואילו ג' קווין שבשאר הספירות הם שניים למעלה ואחד

למטה, כי ספירת הכתר שבאותיות שבהם הג' קווין הם קו האמצעי למעלה, וב' קווין ימין ושמאל הם למטה, ואילו בז"א הם ג' קווין שבכל אחד מהם הם ד' בחינות, שהם ג' קווין היינו ג' ספירות בכל קו, ומלכות מקבלתם, וג' פעמים ד' הם י"ב שהם י"ב צירופי שם הוי"ה דז"א, ובהם סדר ג' קווין, והם שנים למעלה ואחד למטה (וכמבואר במדרש הנעלם בראשית דף יד יעו"ש).

ומעתה תבין מש"כ במשניות בהמשך אחר ענין ל"ב נתיבות וכו', כתב ענין ענין כ"ב אותיות שנחלקו לג"ר הם אמ"ש והם גם סוד ראשי ג' קווין, ואח"כ ענין ז' כפולות הם בג"ד כפר"ת והם בז"א עצמו, וי"ב פשוטות שהם היוצאות ונמשכות מן המלכות שהם בחינת ג' פעמים ד' הנזכרים העולים י"ב ומובן.

עוד בענין ל"ב נתיבות החכמה, הנה אנו רואים שהתחילה תורה באות ב' וסיימה באות ל', שהם אותיות ל"ב נתיבות חכמה קדומה, וכתרגום ירושלמי **בראשית - בחוכמא**, והוא האשכול שהכל תלוי בו, והם **ל"ב** נתיבות חכמה, וכן השם בן ד' אותיות בא"ת ב"ש הוא מצפ"ץ העולה **ל"ב** מאות כידוע לבעלי מספר, וכן התורה היא גדולה מן הארץ ל"ב פעמים וכדאיתא במסכת עירובין, ועוד אמרו חז"ל "**ואין כבוד אלא תורה**" (אבות ו, ג), והוא הסוד "**כבוד אלקים הסתר דבר**" (משלי כה, ב), והיא **נעוץ סופן בתחילתן** - (לקמן משנה ז מזה הפרק) כי התחלת התורה בבראשית וכן סופה הוא ראשית, כי ישראל נקראו ראשית כמובא במדרש. (כ"ז לשון ספר ליוני פרשת וחלת הברכה בסוף) **והנה הכל נברא ברל"א שערים** שהוא רמוז בתיבת ישראל שהוא **רל"א י"ש**, כי **יש** הוא רומז למה שיתבאר לקמן, וא"כ ישראל הם סוף וחיבור של הרל"א, ונרמז בהם בשם ישראל שהוא **רל"א** ואות **י'** הוא עשר ספירות, ואות **ש'** הוא שבהם כזה:

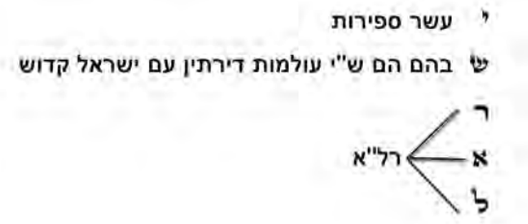

גם עוד הנה ל"ב הוא תרגום של רצון, וכמו שנאמר "**עם לבבי**" (יהושע יד, ז ועוד) **פירושו רצוני**, כי קיום כל דבר הוא בעד הרצון, כלומר קיום עולם התחתון והעליון בסוד התפשטות האצילות עילת העילות ית"ש, הוא על ידי רצונו יתב', וכמ"ש "**ומשביע לכל חי רצון**" (תהלים קמה, טז), כלומר הרצון הוא משביע לכל חי, כי ענין ושורש לאלו נתיבות חכמה הוא בכתר הנקרא רצון, ולזה אמר **פליאות חכמה** - שהוא על כתר הנקרא פלא, ומה שהוא נכתב בר"ת של "**בראשית**" ו"**לעיני כל ישראל**" **ב"ל**, הוא בהתהפך הרצון להשיב הדברים אל הוויתן כמשיב רוח אליו, וזהו "**מלכותך מלכות כל עולמים**" (תהלים קמה, יג), "**כל**" עולה כמנין נ' שהוא היובל הגדול.

ועכ"פ הנה שורש הרצון הוא במלכות דאין סוף, בהארת בינה עילאה שבה, שהוא היובל הגדול, והם יוצאים מן כח לכח, ומן אותו בחינת כח לרשימה ולקו עד לכתר עליון נורא ונפלא, ומשם לאבא ואמא שהם הויה ואהיה העולים כמנין יוב"ל עם הכולל של המילה עצמה, שהנה הכתר יש בו תר"ך אורות ונחלקים, חציין לקח לעצמו וחציין לאבא ואמא, והם קנ"ה לאבא וקנ"ה לאמא, בסוד הכתב "**קנה חכמה וכו' קנה בינה**" (משלי ד, ז) סך הכל הם ש"י, ועל כן מכונה הכתר בשם "ישיש" שהוא סוד עתיקא, בבחינת מש"כ "**ואתם ישישים**" (איוב לב, ו), וישיש הוא סוד כתר שהם תר"ך עמודי אור, וג' פעמים אור גימטריא ישיש.

והנה אלו ש"י הם עצמם ש"ך ניצוצין, והם ל"ב אלהים, והם הם ל"ב נתיבות, כל נתיב כלול מי' ספירות הם ש"ך, והם מתחלקים י"ו לאבא י"ו לאמא והבן. והנה גם בזו"ן יש ל"ב נתיבות ונחלקים י"ו בז"א, וי"ו בנוקבא (כ"ז הוא דברי רבנו זלה"ה בשער הכוונות דרושי ראש השנה בכוונת התקיעות ויעו"ש).

ובעץ חיים שער טנת"א פרק ה', ביאר שהנה אלו הל"ב נעשים בסדר זה, שהנה האותיות הם הגוף הנעשה מכ"ב אותיות, והתגין הם עשרה ספירות של הנפש, והנקודות עם עשרה ספירות של רוח, והנה כ"ב ועשר ספירות הם ל"ב נתיבות, שהם ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית, מן השם אלהים הראשון עד ויכולו (בראשית ה, ה - ב, ה). נמצאנו למדים דהכ"ב אתוון הם הם ל"ב נתיבות, והם הם ש"ך ניצוצין, והם הם ש"י עלמין יעו"ש.

והנה טעם איך נעשו מש"י ש"ך, כתב רבנו זלה"ה בשער מאמרי הרשב"י ז"ל, בפירוש ספרא דצניעותא פ"א, וז"ל: **וטעם מנין ניצוצות אלו ש"ך, אפשר לומר שהם כנגד י"ש עולמות הנמשכין מחכמה ועשרה מבינה היינו ש"ך עכ"ל.** וכתב עוד הרב ז"ל בשער הכוונות דרוש ב' דברכת אבות, בכוונת "ברוך" (דף כ"ט ע"ב) וז"ל: **גם צריך שתדע כי ז"א נעשה ע"י כ"ב אותיות האלפא ביתא כנודע. והנה הם מתחלקות בו לג' חלוקות בג' קוין שלו, ז' אותיות הראשונות בקו ימינו, וז' אותיות שניות בקו שמאלו, וח' אותיות הנשארות בקו האמצעי שלו, וכן נזכר בזוהר פ' בראשית** (דף י"ו ע"ב) **וזהו סדרן אבגדהו"ז בחסד, חטיכלמ"נ בגבורה, סעפ"צ קרש"ת בת"ת, כך פי' מורי ז"ל. וז"ס להנחיל אוהבי יש,** (משלי ח, כא) **אשר סודו נתבאר בזוהר פ' תרומה** (דף קס"ו ע"ב)**, כי ש"י עולמות אלו, שריין תחות כורסיי' תחות עלמא דאתי וכו'. והענין הוא שהתבונה המתלבשת תוך ז"א לתת לו מוחין, נקראת עלמא דאתי, מפני שתמיד אתי ונמשך ההוא שפע גו רישא דז"א, ואלו הי"ש עולמות הם הכ"ב אותיות עצמם אשר הם בבינה, וכולם מתחלקות בז"א, עכ"ל ויעו"ש.**

ובהקדים עוד שהנה אמרו בזהר (מדרש נעלם פרשת בראשית מאמר יעמדו יחדיו) וז"ל: **אמר רבי יהודה, בג' דברים ברא הקב"ה את עולמו, בספר וספר וספור, כנגדם בחכמה בתבונה ובדעת. בחכמה, דכתיב "ה' בחכמה יסד ארץ"** (משלי יג, כ)**, בדעת דכתיב "בדעתו תהומות נבקעו"** (שם)**. רבי נחוניא אמר, בחכמה בלבד נבראו כל העולמות כלם, הה"ד "בראשית ברא אלהים"** (בראשית א, א)**, וראשית היא החכמה. ואתיא כמאן דאמר בר"א בראם, ושלשתן נכללים בו, עכ"ל.**

עוד כתב שם (מאמר בחב"ד נברא העולם) וזה קיצור דבריו, אמר רבי יהודה אמר רב, כתיב **"ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, בדעתו תהומות נבקעו"** (משלי יג, כ). בשלושה דברים הללו נברא העולם, בחכמה בבינה בדעת, ועל שנים מהם הוא עומד על התבונה ועל הדעת. ועל זה שואל הזהר והרי למדנו שעל שלושה העולם עומד, אמר רבי יצחק החכמה נטלה הקב"ה למעלה, והוא שמו להודיע לעבדיו הצדיקים ולא לכל העולם, והשנים "התבונה והדעת" עמדו בעולם, והם קיומו "תבונה" היינו בינה.

אמר רבי אבא כולהו תלתא אתרמיזו בחיזו זעירא, ואינון תלת תנועות פומא ויעו"ש, וזה דבריו עם ביאור קטן אמר רבי אבא כל השלושה, חכמה בינה ודעת נרמזו במראה קטנה, והם שלוש תנועות הפה דהיינו שלוש מוצאות הפה:

העליון שהיא **החיך**, שמשם האותיות **גיכ"ק** הרומזת על **החכמה.**

האמצעי שהוא **הגרון**, שמשם האותיות **אהע"ה** הרומזת על **תבונה.**

והתחתון שהוא **הלשון**, שמשם האותיות **דטלנ"ת** הרומזת על **הדעת.**

אמר רבי אבא והם חכמה ותבונה (הייגו ביגה) ודעת, ועל זה שואל הזוהר שם מה הפירוש שבאלו השנים תבונה ודעת העולם מתנהג בהם, ומשיב כי למדנו "השמים" שהם ז"א נבראו ב"תבונה" על ידי ישסו"ת, "והתהום" שהוא המלכות "בדעת", וז"א ומלכות הם מנהיגי העולם.הרי שהעולם מתנהג בתבונה ודעת, ומה שאינו חושב גם החכמה בהנהגה הוא משום שהחכמה היא שמו של הקב"ה והוא נקרא חכמה, ולמדנו ששמו יתב' והחכמה הכל דבר אחד, ע"כ דברי הזה"ק הנ"ל.

והנה המשכיל יוכל להבין צירוף אלו הידיעות וההקדמות ויבואר לקמן בעזה"י, וביאור דברי המשנה הקדושה הזו כמו מתפרשת מאליה, מהי **פליאות החכמה** - שהוא החכמה הראשונה הנ"ל, ואיך יש שם שורשים עמוקים לאלו ל"ב נתיבות חכמה. אמנם דע אחי וראש שענין אלו הל"ב נתיבות בשורש הם בסוד המלבוש, שהם הנתיבות והרל"א שערים וכמרומז לקמן, וענין וכלל ידיעות אלו הם נכללים בסוד מעשה בראשית.

אמנם כדי לקרב מעט עוד אל השכל, רוצה אני לבאר ענין אלו הנתיבות מן האדם הגשמי, אשר רוח חיים באפיו, **"ומבשרי אחזה אלוה"** (איוב יט, כו) והבורא ב"ה שם שם לו רמזים כנגד כל העליון ממנו, בסוד הכתוב **"אני אמרתי אלהים אתם"** (תהלים פב, ו), וכתוב עוד **"ויברא אלהים את האדם בצלמו"** (בראשית א, כז), כדי שיתבונן האדם מתוך מה שנגלה לו סתרי החכמה, וידע שור קונהו, וישראל ידע עמי יתבונן, ועוד כהנה.

והנה אלו הנתיבות נאצלו מן המקור הנסתר והנעלם, אשר אין מי שיוכל לראותו ולהשיגו, ואין רעיון יוכל לעמוד על מציאותו, ולרמז זה כתב שם מפליאות חכמה וכו', אמנם הכל הולך ומונהג על ידיהם, והם קווים זכים המנהיגים המציאות.

ועל כן דע שהנה סוד אלו הנתיבות רמיזתן באדם, על אותן הנתיבות הנקראות "מערכת העצבים" באדם הגשמי, ואשר בהם ישולחו הכוחות הנפשיים לכל האיברים. וכן בעולם דע שהם ל"ב כוכבים הסובבים את הגלגל תמיד, וכן בחומר העולם בכללו, הנה מקיף לו מחוץ, רקיע כעין הקרח הנורא וכנודע, וכן המוח הוא היוד הכולל, מקיף לו שמלה דקה מאוד, והוא לבוש וחשמל לכל הנמצאים. וכן באדם מקיף למוחו כעין שמלה דקה מאוד ובה מונח המוח בשני קרומים, ואין קיום לכל כוחות המוח זולת זה הרוק, וזו השמלה המקפת בין אלו הב' קרומים, יש שם ליחה דקה וזכה מאוד שהיא כוללת לכל הצורות, והיא עצמה אין לה שום צורה, אבל היא ראויה לקבל כל צורה, והיא כעין כסא לסוד החיה והיא החכמה, ומן הרקיע העליון אשר ממעל לחיה מתפשטים ממנו נתיבות רבות, אשר בהם ישולח כח ההרגש והשכל לכל אבר ואבר כראוי לו, והם שם מול המצח במקום אשר שם מושחים הכהן הגדול ואשר הוא נתיב הראות.

והנה דע שלא ימצא שום הרגש ורצון זולת אלו הנתיבות, ועוד שכל התנועות שבאדם הנה כולם יתייחסו אל הכח ההוא אשר בין שני אלו הרקיעים, ועוד שהעליון והפנימי שבמוח הרי הוא בתכלית הדקות, והאמצעי ממנו הוא יותר עב, וסופו ואחריתו הוא נוטה אל כח הדמיון. וכן יוצא נתיב מאחורי המוח אל ב' העינים כדי להניעם כפי הרצון, ונתיב שלישי אל הלשון לתת בו כח ההרגש וחוש הטעם וקצת ממנו אל השינים לתת בהם כח המישוש, ואחרי זה הנתיב יוצא נתיב רביעי העומד מאחרי הנ"ל ובא אל החיך ונותן בו כח הטעם, והנתיב החמישי מגיע ממנו קצת חוש השמיעה לאוזן, ומקצת ממנו מביא תנועה אל הפנים והבן.

גם דע עוד שהנה מחוט השדרה הנמשך מהמוח מתפשטים ממנו ל"א נתיבות וכולם כפולים, חוץ מן הנתיב הראשון שאין לו זוג והם מתחברים אל המוח וכו', (כ"ז הוא מדברי פירוש הראב"ד זיע"א על ספר היצירה משנה א' והנ"ל קיצור דקיצור דבריו הקדושים) **ואמרתי טעם שאין לו זוג, כי הוא בסוד מש"כ "ואין אלהים עמדי"** (דברים לב, לט), **והוא זכר ראשון באמת ועל כן אין לו זוג.**

ועכ"פ נמצא אתה למד סוד מציאות ל"ב נתיבות החכמה, ואיך הם נמשכים בשורש מן שורשי המוחין שבכתר, שהם בחנית אותו קרום זך ושם הם נעלמים פלא על פלא, אולם מן החכמה הם מתחילים להתפשט בכל הגוף, להוציא לאור תעלומה מה שגלום בחכמה, כפי גילוי אור הכתר הנקרא פלא. וז"ש **בשלשים שתים נתיבות פליאות חכמה, חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל, אלהים חיים ומלך עולם, אל שדי רחום וחנון, רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו, מרום וקדוש הוא,** - הם כולם כינויים לאור החכמה, ולספר גדולת מלכנו ונפלאות חכמתו ושבחו שהוא רחום וחנון וכו'.

אמנם עיקר הלימוד הוא שאלו ל"ב נתיבות נמשכו מן פליאות חכמה, ובהם והיינו דרכם נעשה ונברא הכל, וז"ש **וברא את עולמו בשלושה ספרים** - הם חב"ד שהם ג' קווי עולם, ולפי דברי הזהר חדש הנ"ל, הנה החכמה היא הראשית, וממנה יצא הכל והוא בכח הל"ב נתיבות, וזה סוד שאמר שם רבי נחוניא שבחכמה בלבד נבראו כל העולמות, וכנ"ל שהעתקתי דבריו, כי הכל יצא מן "החכמה" שנקראת "ראשית" וכנ"ל, ושלשתן נכללו בו, רוצה לומר שאלו ג' ספרים הם חכמה בינה ודעת הם נכללו בו וכמובא לעיל, ועל פי הנ"ל מבואר היטב שכדי להאיר החכמה לעולמות, הנה נתקנו ל"ב נתיבות החכמה, והם נמשכו בג' קווין ימין שמאל ואמצע אשר הם סוד חכמה ובינה וז"א, אשר הוא קו אמצעי אליהם וכנ"ל מדוע, ומובן ביאור המשנה בדרך וענין זה היטב וכנ"ל.

וגם בז"א הנה יש בו ל"ב נתיבות וכנ"ל, שהוא כ"ב אותיות ועשר אמירן העולים יחד ל"ב, שהם סוד ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית, ואשר מהם נשתלשלו ש"ך ניצוצין. ודע שאלו ל"ב נתיבות חכמה שבז"א הם נחלקו י"ו בז"א וי"ו בנוקבא וכנ"ל. ועכ"פ הנה בז"א הנקרא עולם סוד ש"ך ניצוצין, הנה ל"ב מתוכם אין ביכולת לבררם עד קץ, בסוד הכתוב **"והסירותי את ל"ב האבן"** (יחזקאל לו, כו) שהוא ל"ב כוחות

שאין לנו כח לבררם בעצמנו. אמנם הנשאר מתוך השי"ך הנ"ל הם רפ"ח הנה הם מתבררים על ידינו ובכוחינו, ואחר שמתבררים הם אזי הם עצמם מתקנים את הל"ב הנ"ל, ונהפכים ללב בשר אכי"ר.

ועל פי זה יבוא ביאור המשנה:

בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק - רוצה לומר שהנה בתחילה היה שבירת הכלים בסוד טיפת אודם, הם גבורות ודינים שהם ה' אותיות דשם אלהים, ונעשו ש"ך ניצוצין זיקין דאיתדעכו לאלתר, ואח"כ נתקנו, ואזי נגלה אור שחקק באלו ש"ך והוציא מהם ל"ב שמות אלהים, והם תיקנו המציאות, כי הם הגבורה והמשקל העושה כלי לקבל תענוג בדרך תיקון, ונכלל זה בז"א בסוד אותיות וספירות שבו, שהנה בכ"ב אותיות שבז"א וגילוי עשר ספירות שהם סוד עשרה מאמרות שבמעשה בראשית העולים יחד ל"ב, שהם סוד ל"ב שמות אלהים דמעשה בראשית הכתובים בתורה הנה בהם נבררו ש"ך ניצוצין דשבירת הכלים ונעשה בנין הכלול בכחם על פי ג' קוים ימין שמאל ואמצע.

וז"ש **וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור** - שהם עוד ג' שמות אלהים הכתובים אחר אלו הל"ב, וכמובא בסידור רבנו הרש"ש זלה"ה בכוונת הקידוש (סידור הסמוך ח"ב דף 278) "**גם יכוין כי ל"ה נגד ל"ב נתיבות וג"ר דז"א, ויכוין כי הם נגד ל"ב נתיבות דנה"י דז"א, גם יכוין כי הם נגד ל"ב נתיבות וג' אלהים** ויעו"ש. גם נכון לדרוש כפי הנ"ל בזהר חדש שהכל מתראה בפה, הינו בפה דז"א כדי לבנות המלכות, ולתקן ל"ב האבן שהוא נוטריקון אות ב"ן שהיא המלכות, שיגמר תיקונה לעתיד לבא כנ"ל.

ע"כ פירוש "מטה אור", ויש לי עוד בזה בעזה"י, אכן לא מצאה ידי להכינם לדפוס ומה שבידי שמתי, ואקווה שירווה נפש שוקקה.

תם ולא נשלם פירוש מטה אור

בעזרת הקורא לעמו דרור

לספר יצירה

וכמה מפתחות וכמה סודות נעלמים נגלו בה ואלו הם בקיצור:
ענין סוד הצמצום הנורא וכוונת הבריאה, ענין עולמות
המלבוש וסוד הפרגודים שנעשו שם, ענין סוד סת"ר
עליון וסוד ארחין ומשחתין שנעשה בגילוי שם הוי"ה
שורש כל האותיות, וענין שם מ"ב היוצא ממנו. ענין
סוד רל"א שערים וסוד אמ"ש ומשקלי האותיות
והקף כסא. ענין עליית האותיות בסדר אבג"ד
ובסדר תשר"ק. גם נכלל בו בקיצור דרכי
הגיית השם, וקיצור נמרץ מסוד חכמת
המחול, וענין הרוצה ללבוש רוה"ק,
וכן ענין שבעה חילופי אתוון,
ועוד כמה מפתחות מפותחות
תכנית מעשה שמים והארץ
וכללתים כעומר גורנה.
והיו למאורות.

פתיחה ראשונה

כשעלה ברצון המלך המרומם לבדו מאז לברוא את העולם להיטיב את ברואיו שיכירו את גדולתו ויזכו להיות מרכבה לשכינת עוזו להדבק בו יתברך ויתרומם שמו לעד כמובא זה בעץ חיים שער הכללים פרק א', ו"שמו" הוא רצונו (בכן עולה שמ"ו כמנין רצו"ן), כי הוא עצמו ית"ש שהוא בעל הרצון והוא בעל השם אין לו לא תחילה ולא סוף ואין לנו לתאר בו שום תואר שבעולם, אבל לשמו שנקרא "שמו", כן בעבור רצונו הטוב להשפיע לברואיו הנה אין לו סוף ברצונו הטוב, אבל תחילה יש לזה הרצון לפי ש"בעל השם" הוא קודם אליו, וז"ס מה שאמרו רז"ל **"עד שלא נברא העולם, היה הקדוש ברוך הוא ושמו הגדול בלבד"** (פרקי דרבי אליעזר פ"ג ועיין בספר "יונת אלם" בהקדמה מענין א"ס הביא לשון "היה הוא ושמו אחד"). והנה קודם בריאת העולמות הנה לית לן תפיסה ביה כלל, וכל מה שיכולים לידע ולהשיג מעט מזעיר מה שהוא ית"ש בעין טובה גילה לנו וכו' הוא על ידי שנגלה אורו הפשוט "בשמו", וכיוון שהוא באחדות אחד עם עצמותו, הנה בכח זה יכולים אנו לדרוש מעט בגילוי מחשבת הבריאה הנקרא שמו הגדול ונקרא בשם "אין סוף" בערך השגתינו אנו, כי באמת הנה אליו יתברך **"לו דומיה תהילה"** (עפ"י תהילים סה, ג).

והנה **"עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו אחד"**, הוא שמו הנקרא מחשבת הבריאה, ושמו הם סוד עשר ספירות הגנוזות בתכלית העלם ובתכלית היחוד, ונקראו בזה הספר היצירה בשם עשר ספירות בלימה ועליהם הוא אומר **"בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר"** (פרק א' משנה ח).

והענין שהנה נודע היות כל הנמצאים מהנאצל הראשון ועד האחרון שבאבי"ע הנה כולם יש להם שורש דק וכמוס באור אין סוף ואין שום דבר יוצא חוץ ממנו, והנה כלל כל המציאות הוא יוצא וכלול מעשרה ספירות, והנה עשר ספירות יש להם שורש נעלם וכמוס באור אין סוף, וענין סוד יציאת וגילוי עשר ספירות מאת אור אין סוף הוא בהקדים מש"כ רבנו זיע"א (בע"ח היכל ענף ג'):

דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות של העולמות (היינו אחר כך), **ולא היה שום מקום פנוי בבחינת אויר ריקני וחלל אלא הכל היה ממולא מן אור אין סוף פשוט ההוא, ולא היה בחינת ראש** (שהוא בחינת גילוי אור ראשית המדריגה המכוונה כתר ואריך אנפין), **ולא בחינת סוף** (שהוא בחינת מלכות נוקבא שהוא סוף הכל דרגין והכל פרצוף וכו'), **אלא הכל היה אור אחד פשוט** (היינו לא מוגבל ולא מורכב) **שווה בהשוואה גמורה והוא הנקרא אור אין סוף. ע"כ.**

וכאשר עלה ברצונו יתברך לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים היה משער בכל מידה ומדה מהעשר ספירות הגנוזות באיזה מידה יברא בה העולמות, והיה הוא ית"ש משתעשע בכל אלו הכוחות והמידות שבו, והיה צופה ומביט בכל אותם שעשועים נפלאים שיעלו אליו הברואים שעתיד לברוא, הכלולים כולם במחשבה קדומה שלו, ותבין זה בדרך משל ממלך אדיר שמשתעשע ממדת כוחו וממשלתו בעצמו, בלא שיגלה תוכו לסובבים אותו, והנה מזה נעור בו שמחה ועילוי פנימי, והיה זה הגורם להוציא לפועל כל מעשה הבריאה בכח זה המ"ן.

והנה כל מידה מן העשר ספירות הגנוזות הנה היא מכונה בשם "שופט" על שם מדת כוחה וממשלתה וכו', והיה הוא ית"ש מביט בהם וצופה באיזה מידה יברא בה העולמות לעשות בהם בנין העולמות ליתן

מקום בהם לעמידת העולמות, ובכח השעשוע הנזכר היו המדות הנקראים "שופטים" כעין מראים גדולתם וכוחם לפניו, וראה שאין בהם שום חסרון כי יש בהם בבחינת בכח מה שיהיה בהם בפועל אם יברא העולם בהם, והיו הם עצמם מגודל השמחה והתענוג מראים שאין בהם החסרון לבד במדת המלכות שאין בה בפועל מה שבכח, כי "**אין מלך בלא עם**" ישראל עם קדוש שיקבלו מלכות.

והנה היה המאציל ב"ה משער במחשבתו הקדומה שאין לה ראשית ואין לה תכלית, שבנקודת המלכות הגנוזה שבה יאות להיות מקום לעמידת העולמות, ועליה כתיב וכנאמר על ידי המלך דוד (סהיר גס הוא מרכבה למדת מלכות) "**לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש**" (דברי הימים א כט, יא) וכתוב עוד "**המתנשא מימות עולם**" (תפילת יוצר), כי במדת המלכות הנה בה היה מתנשא לברוא העולמות בה כי היא שורש נשמת ישראל והיה הוא ית"ש כמעין חושב ומתענג באותם שעשועים נפלאים שיעשו ישראל, והיה אומר עליהם ישראל אשר "**בך**" (הס כ"ג אותיות) אתפאר, וז"ס מש"כ "**המתנשא לכל** וגו'" הנ"ל שהוא גם מלשון "נישואין" להורות על אותם שעשועים כי היו שורשי נשמות ישראל משמחים אותו במה שיעשו, ובפרטיות הצדיקים ומעשיהם הטובים, ועל כן לא זז מחבבנו עד קראנו "**אחותי יונתי תמתי**" (שיר השירים ה, ב).

ומענין זה תבין הנאמר במגילת רות (שנקראת בשם זה על שם המלך דוד ע"ה שהיה מרווה להקב"ה בתהילות ותשבחות (ברכות ז:), והיתה אז מלכות, והתורה שבידינו הנה היא בשורש כבר מוכנה היתה מאוחדת עימו ית"ש עם שורשי הנשמות, בסוד ישראל וקב"ה והתורה אחד, אלא שיצאה בלבוש החומר והגשם בזמן ובמקום, אלא שאין הענף יוצא אלא מן השורש ועל כן במגילת רות מספר על יציאת מלכות דוד כעין שלו מעלה) וזה סוד הנאמר "**ויהי בימי שפוט השופטים**" (רות א, א) שהם סוד הנז"ל שהיה הוא ית"ש שופט המדות המכונים בשם "שופטים" באיזה מהם יברא העולמות, והנה אז כתוב "**ויהי רעב בארץ**" (שם) כי ניכר היה במדת מלכות שהיא רק בכח ולא בפועל, כי על ידי הצחוק והשעשוע הנזכר ניכר החסרון בזו המדה.

והנה אז העלו שורשי נשמות ישראל שבה מ"ן לפניו כי רצו להתקשט לפניו, כי היו כלולים בכל שלימותם באין סוף ולא היו חסרים מכל טוב נעם עליון, אלא שחפצו להראות מדת מלכות שלו עליהם, וכפי שורשם במדת מלכות של מעלה, והיתה מדת מלכות מעלה מ"ן לפניו של "אנא אמלוך", ואמר הוא ית"ש "**למעני למעני אעשה**" (ישעיה מח, יא), היינו בעבור המלכות, ואזי נעשה הצמצום הנזכר דהיינו שהמלכות העלתה בחינת ט' ספירות עליונות שבה בסוד מ"ן, ועלו ונעשו בבחינת שפה ליסוד של הספירות הגנוזות העולה כמנין שכינ"ה, וז"ס "**ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים**" (בראשית יא, א), כי עדיין היה הכל בסוד האחדות הגמור וגם שהיה כל זה בבחינת בכח ולא בפועל ח"ו, כי כל זה היה בבחינת רצון וכמ"ש "**ומלכותו ברצון**" (תפלת ערבית).

ונשארה מלכות דמלכות כנקודה אמצעית בעשר ספירות הגנוזות ההם, ובה נעשה בחינת המקום לבריאת העולמות בסוד הכתוב "**ברוך המקום ברוך הוא**" (מוסף הגדה), על שם המעלה והברכה שהיה בזה מקום עליון שהוא במלכות דמלכות דאין סוף, בסוד הכתוב "**מלכותך מלכות כל העולמים**" (תהילים קמה, יג) כאומר מלכות שלך, שהיא מלכות שבה נעשה המקום לבריאת העולמות, הנה היא היתה בראשונה מקודם הצמצום מלאה מן האור הנורא ההוא, ונקראת "מלכותך" כמו מלכות שלך, והיתה אז בסוד הכתוב "**ברוך המקום ברוך הוא**", והנה אחר הצמצום שהעלתה מ"ן ונסתלקו תשעה ספירות שבה ללמעלה, ונעשו בבחינת שפה ליסוד שהוא ספירה שלמעלה ממנה, ונעשה בבחינת שפה לסביב בחינת הכלי ההוא, שנעשה ריקן מן האור בבחינת חלל פנוי שהוא מלכות דמלכות, וז"ש "**מלכותך מלכות כל עולמים**" כי הכל נעשה בה ומובן.

והנה זו "הנקודה האמצעית" שהיא בתוך חלל ההוא, הנה היא בבחינת מדריגה הנקרא "עגול" שהוא בחינה שווה כי אין צורה יותר שווה מן העיגול, וזה החלל ההוא היה עגול מכל סביבותיו בהשוואה גמורה להורות שהוא שווה בכל מידותיו וכמבואר זה בע"ח שער א' וע"ש היטב והבן סודו. ונרמז זה במש"כ בזוה"ק (פרשת בא דף מב) "**מנא בעיגולא דאיהו י**"", ולקמן נבאר בעזי"ת ענין רמז סוד אות י' זו על מה הוא יורה.

והנה בזו הנקודה אמצעית הנה שם הוא שורש התורה הגנוזה [ועיין במש"כ אנן בעניותין בשער

הצירוף סימן ב' כולו דברים נחמדים והם שייכים להכא ולא רציתי להאריך כי נכתב שם הנה הודפס בסוף זה הספר קחנו משם ותחזור להמשך הדברים].

וענין הצמצום וסוד התורה הגנוזה בקיצור נמרץ, דע כאשר רצה האין סוף ב"ה לגלות גודלו ולהטיב לזולתו, עשה לו לבוש מאור עצמותו שהיא התורה הקדושה ונתצמצם הוא יתברך בתוך לבושו, ואחר כך אין סוף צמצם אורו והניח מקום חלל פנוי ולא נשאר בו רק רשימו אחד, ונמצא הם ב' בחינות, רשימו והם רשימו דאור אין סוף ונקרא "אור קדמון", והשני רשימו של המלבוש ומכנים אותו בשם נקודה שהיא "יוד", לפי שהוא כנקודה בתוך אור הגדול ברשימו דאין סוף, ונקרא "אויר" היינו אור עם היוד הנזכר הוא אותיות "אויר", וזה סוד "אויר קדמון", ונקרא בזוה"ק "אור קדמאה" שהוא מקום החלל, הנקרא בדרז"ל בשם "טהירו עלאה", עיין כל זה בספר מקדש מלך ריש פרשת בראשית במאמר "גליף גלופי", טהירו עילאה עולה כמנין שמו הנז"ל, ונקרא כן גם על שם מציאותו יתברך וההעלמו, וכענין מה שאמרו רז"ל (יומא נט. זבחים לט. ועוד) **על טהרו של מזבח שהוא תפוח האפר אשר על המזבח, ונקרא בלשון כבוד טהרו של מזבח, מלשון "טהר יומא"** (ברכות ג.) **על שם סילוק האור הגדול הנזכר ועל שם הרשימו דשם, ונקרא טהור היינו נקי מן האפר על שם השבח והיופי שיש באפר הקרבנות, וכן ברשימו הנה הוא היסוד והשורש לכל המציאות ועל כן נקרא בשם זה.**

וכענין האמור הוא הובא בשער מאמרי רז"ל (על מאמר במסכת שבת דף קכח:) **וז"ל: כי כשרצה הקב"ה לברא את העולמות כולם הנה בפרט הם בלי מספר, ובכלל הם ד', והם תלויים בד' אותיות השם והם נקראים בשם אבי"ע - אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. ונודע הוא כי קודם הד' עולמות אלו היה הא"ס - הוא אחד ושמו אחד - באחדות נפלא ונעלם יתב' שאין כח אפי' במלאכים הקרובים אליו ואין להם השגה בא"ס ית' כי אין שום שכל נברא שיוכל להשיגו להיות כי אין לו מקום ולא גבול ולא שם.**

והנה לדקות השגתו ית' למעלה בא"ס נעלם בקוץ הראשון של היו"ד ברמז (ספר גרמז הכתר הראשון העליון של האצילות שנתלבש בו הא"ס לברא העולמות), **ולזה צורת היו"ד קטנה מכל האותיות ואין בתוכם אויר כמו רוב האותיות, כמ"ש בספר הזוהר על פסוק "שחורה אני ונאוה" - שחורה אני מצד שלא יש בקרבי שום חלל שמתוכו יוכלו להשיגו אותי, ונאוה מתוך הדקות וההתעלמות, ובפרט בקוץ העליון, עכ"ל.**

ודע שזה יתבאר בהקדמה ידועה (הממלא מתחת ידי גמי המעמון לאחד מקדושים אשר בארץ), שקודם שנבראו העולמות היו האותיות לפניו יתברך כמרגליות שהם טמונים בארגז המלך בחשיבות גדול, והיה הבורא ב"ה משתעשע בהם, וכמו שדרשו רז"ל שאלפים שנה קדמה התורה לעולם (ב"ר פ"ח ב'), והיה משתעשע בה, וכמו שאמר הכתוב **"ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום"** (משלי ח, ל), והתורה כלי אומנותו של השם ברוך הוא וכו'. אם כן בהיות שהיו לפניו יתברך, עלה ברצונו להטיב ולגלות ולפרסם אלהותו ולתן התורה לברואיו, וגזר אומר שיצא מלפניו נקודה אחת שתהיה כוללת כל האותיות וכל החשבונות בתוכה, ובלתה אינם יכולים לעשות שום אות, ובלתה אינם יכולים לעשות שום חשבון, וזו הנקודה היא אות י' של השם הקדוש. והנה חצי מחשבון אות יוד היא ה', וכשתתפשט למטה להשפיע בתחתונים הרי נעשה ו', וה' השניה מחשבון מספר י' היא ה' אחרונה, הרי לך שם הויה שיוצא מן זו הנקודה.

והנה שם זה מנהיג הד' עולמות אבי"ע: הי' מנהיג כל עולם האצילות וי' ספירות שלו, וההי' מנהיג כל עולם הבריאה וי"ס שלו, והו' מנהיג כל עולם היצירה והי"ס שלו, וההי' אחרונה מנהגת כל עולם העשיה וי"ס שלה. אבל העיקר חסר מן הספר, לומר איך רמוז בכל אות מאלו י"ס באות בעצמה. ואעפ"י שהיה נראה לכאורה כחשבונה י', עכ"ז צריך ביאור.

ודע כי בסוד הי' בקוצו העליון סוד הג' ראשונות כתר חכמה בינה, ובגוף הי' סוד הו' קצוות חג"ת נה"י, ובקוץ התחתון של הי' סוד מלכות, הרי י' **ספירות דאצילות רמוזים באות י'.** אחר כך אות ה' הנה ציורה הוא ד' ו', וכשתהפך אות הד' היא כמו ג', לרמוז לסוד ג' ראשונות כתר חכמה בינה, והו' בשתוף הד' הוא סוד ו' קצוות, וקוץ התחתון של הו' שבתוך ההי' הוא סוד המלכות, הרי י' **ספירות דבריאה באות ה'.** אחר כך אות הו', הנה בקוץ הו' הוא י' סוד ג' ראשונות

כתר חכמה בינה, וגוף הו' הם ו' קצוות, וקוץ התחתון מלכות, הרי לך י' **ספירות דיצירה באות ו'.** אחר כך אות ה' אחרונה, הנה הגג שלה כמו ג' הפוכה, לרמוז סוד ג' ראשונות כתר חכמה בינה, והו' שבתוכה סוד ו' קצוות, וקוץ התחתון שנוטה לחוץ בסוד פסיעה לבר, היא מלכות, הרי י' **ספירות דעשיה באות ה' אחרונה.**

הנה לפניך סוד אבי"ע רמוז, ובכל אות עולם אחד רמוז בו, וכל אות הוא סוד ג' ראשונות ו' קצוות ומלכות, באופן שבל אות הם ג' אותיות ג' ו' א', אשר במילואם גימל ויו אלף כמנין אוויר. והוא סוד האוויר של האין סוף שהוא אור שנבקע שנעשה אוויר. ומתחלק לד' חלקים של מדריגות אוויר, וזה סוד אשר אות א' בציורה יש בה ד' אווירים, א' למעלה ולמטה לימין ושמאל. וזה סוד מה שמובא בספר יצירה (פרק ג משנה ו) **"וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפש"**, שהם התמשכות עמודי אור לכל עולם ומדריגה.

ועתה נשוב לבאר סוד הנקודה שהיא יוד.

וענין האמור ביוד הוא אשר אמרנו על ענין הטהירו ורשימו הנזכר ומובן. והנה אות יוד היא השורש של האותיות, ועל כן בכל כתיבת איזה אות תהיה הראשית וההתחלה תמיד מנקודה, שהוא בחינת אות יוד, וממנה נמשכים קווים ללמטה או לימין או לשמאל, ונעשה צורת האות ההוא בענין שהשורש להכל הוא מן הנקודה שהיא יוד והבן.

ועתה בא ללמוד ולהשיג איך נגלה שם הוי"ה ב"ה בזה המדריגות ואיך הכל יצא ונמשך ממנו ואיך הצטרפו האותיות ממנו ועוד כמה חדשות.

והנה זו היוד העליון ההוא הנה היא כלולה מתלת, בסוד הכתוב **"יושב בסתר עליון"** (תהילים צא, ה), סת"ר ר"ת ראש תוך סוף, והם סוד שלשה קוצין של אות י', והוא סוד אות י' של שם הוי"ה ב"ה. והנה בין אלו שלשה נקודות סת"ר נעשים "תרין משחתין" (בתרגומו בתי שורות) ומלשון "משחת קודש", ואלו ב' המשחת קודש הם המחברים אלו שלשה מדריגות שבאות יוד:

קוץ העליון של היוד רומז לכתר - ראש.

גוף היוד רומז לחכמה - תוך.

קוץ תחתון רומז לבינה - סוף.

וכעין ציור זה:

והנה מן הקוץ הראשון הנקרא ראש, נמשך קו אחד אל התוך, ומן התוך נמשך קו אחד אל הסוף וכעין צורת אותיות אלפא ביתא של המלאכים כמבואר במקומן והם עיגולים בבחינת עינים

כעין זה ג' נקודות בסוד סת"ר "תרין משחתין":

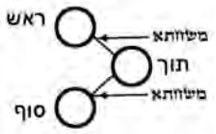

והנה אלו ב' שורות המיחדים והמחברים הנקודות דע שהם סוד מאמרז"ל **"שני אלפים שנה קדמה תורה לבריאת עולם"** (ויקרא רבה פרשה יט, ה), ונרמזו אלו ב' אלפי שנין הנזכרים באלו ב' קווין.

והנה מן הנזכר נעשה אות יוד דשם הוי"ה.

והנה היות כל נקודה כלולה מסת"ר ונעשה ונבנה מן ג' נקודות הכוללות כל אחת משלושה נקודות אות ה' דשם הוי"ה העולה מג' ווין העולים ח"י, ויש לה ט' נקודות כי כל ו' נבנה מן ג' נקודות, וג' ווין דה' הם ט' נקודות כזה:

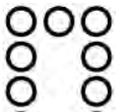

וכן אות ואו יש לו ג' נקודות סת"ר כזה:

וכן ה' אחרונה נעשית מן ג' נקודות הנ"ל הכלולים מסת"ר כל אחד, ונבנה אות ה' אחרונה כלולה מט' נקודות כזה:

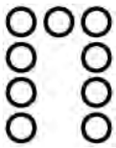

ונמצא נגלה לנו שם הוי"ה בו כ"ד עינים בסוד מש"כ **"וגבותם מלאות עינים"** (יחזקאל ה) כזה:

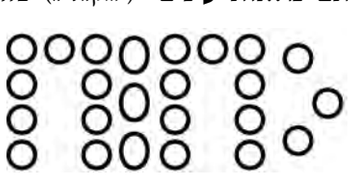

והכל יוצא מן ג' נקודות שורשיות הנז"ל קוצין שבאות יוד הנ"ל.

והנה אחר שנתגלה סוד הוי"ה בכ"ד עינים, נעשה בהם זיווג ויחוד ע"י הקווין המחברים והמייחדים אותם, כי נתגלה בהם בחינת שורות המחברים ומיחדים סוד הנקודות, ונקראים "משחתין" וכנ"ל, והם "י"ח משחתין", ועליהם רמזו במש"כ **"ברוך ח"י העולמים"**, והם ח"י עולמות שאמרו רז"ל שהקב"ה מטייל בהם, וסוד הטיול הוא הזיווג והיחוד שבין נקודה לנקודה, והם אם כן כ"ד עינים היינו נקודות וי"ח שורות המחברים הנקודות, ויעלו למספר מ"ב שהוא ר"ת **מעשה בראשית**, ומשם נרמז ויוצא סוד שם בן מ"ב.

והנה עוד נוסף על כל נקודה מן כ"ד עיגולים, יש עליו ג' תגין, וכ"ד פעמים ג' (סכם התגין) יעלה ע"ב כמנין חס"ד, והוא סוד שם בן ע"ב המוציא לפועל מעשי הבריאה. ונמצאנו למדים סוד גילוי הנקודות "סתר עליון" וכללותם זה בזה, ויציאת שם הוי"ה בבחינת עינים שהוא הכח השורשי שבכל המציאות, וגילוי המשחתין הראשונים שהיא התורה שהיתה גנוזה ב' אלפים שנה הנ"ל, המיחדים ג' נקודות סת"ר ג' קווי עולם שנתבארו סודם בתוך הספר כמה פעמים.

וגילוי סוד הוי"ה בן כ"ד עינים וגילוי י"ח משחתין ביניהם כזה:

ג' נקודין סת"ר הוא י' יש בו ב' קווין:

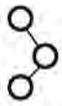

ג' נקודין סת"ר כלולים בכל אחד מן השלושה הוא ה' יש בו שבע שורות:

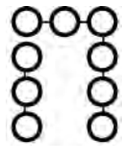

ג' נקודות סת"ר אות ו' יש בו ב' שורות משחתין המחברים:

ועוד ג' נקודות סתר כוללים בכל אחד מן השלושה יש בו שבע שורות מחברים:

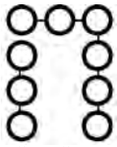

סה"כ הם ח"י שורות "משחתין המחברים" כ"ד עינים.

וכ"ד וח"י יעלו מ"ב הנגלה בעולמות בכל עולם בשם וכינוי אחר, אבל השורש אחד יוצא מהנזכר, וסוד שם מ"ב הוא יוצא מפרשת בראשית עד ב' של ב' "ובהו" בחילוף אלפא ביתא (כמובא בפרדס רימונים בשער הכינוייס ויש בו גם שמות מ"ב מלאכים הנרמזים בו ולא הביאותים כי כבר הודפסו בשורשי השמות לקדוש הרמ"ז זיע"א)

בצירוף התגין יעלו לע"ב בסוד הנורא הזה הפועל כל הפעולות כזה:

י	אב בג בד הו וז זח חט טי יכ כל למ מנ נס סע עפ פצ צק קר רש שת	אש
ו	אג בד גה דו הז וח חט טי יכ לנ נע סף עץ פק צר קש רת	אש
ד	אד בה גו דז הח וט זי חכ טל ימ כנ לס מע נפ סצ עק פר צש קת	אש
ה	אה בו גד דח הט וי זכ חל טמ יג כס לפ מפ נצ סק ער פש צת	אש
י	או בז גח דט הי וכ זל חמ טנ יס כע לפ מצ נק סר עש פת	אש
ו	אז בח בט די הכ ול זמ חנ טס יע כפ לצ מק נר סש עת	אש
י	אח בט גי דכ הל ומ זנ חס טע יפ כצ לק מר נש סת	אש
ו	אט בי גכ דל המ ונ זס חע טפ יצ כק לר מש נת	אש
ה	אי בכ גל דמ הנ וס זע חפ טצ יק כר לש מת	אש
י	אכ בל גמ דנ הס וע זפ חצ טק יר כש לת	אש
יה	אל במ גנ דס הע ופ זצ חק טר יש כת	אש
י	אמ בנ גס דע הפ וצ זק חר טש ית	אש
ו	אנ בס גע דפ הצ וק זר חש טת	אש
ד	אס בע גפ דצ הק ור זש חת	אש
ה	אע בפ גצ דק הר וש זת	אש
י	אפ בצ גק דר הש ות	אש
ו	אצ בק גר דש הת	אש
א	אק בר גש דת	אש
ו	אר בש גת	אש
ה	אש בת	אש
י	את	אש

ודע שסוד זה השם הנורא הוא סוד ענין שמן נקודה אמצעית נעשה שם הוי"ה הנה הוא הנגלה בחלל.

והנה זו הנקודה אמצעית שהיא מלכות דמלכות דאין סוף, הנה היא נעור בה השתוקקות לחזור ולהתאחד עם התשעה ספירות עליונות שבה, והוא סוד שרצו שורשי נשמות ישראל לחזור להשיג אותו שלימות ונעם ומילוי שהיה בהם קודם הצמצום, וגם אור אין סוף גם הוא השתוקק להתקשר עם זו הנקודה שנפרדה ממנו (והיינו שרצה הוא להאיר בהם במילוי עודו, הגם שרצו הם להתקשט לפניו והלכו בדרך המאור וכנודע מדרוש חפציבה).

לפיכך עשה המאציל ב"ה ג' בחינות פרגודין כדי שלא יחזור להיות מה שהיה קודם הצמצום מפני גודל ההשתוקקות הנורא והנפלא ההוא, ונעשו מן זו הנקודה אמצעית והם סוד סת"ר הנזכר, ולכן לקח המאציל ב"ה אלו התשעה ספירות של המלכות שעלו ולקח מהם ג' בחינות להיות פרגודין, כדי שלא יחזור להיות כבראשונה.

הבינה - פרגוד לאור אין סוף שלא יתפשט ממחציתו לתוך החלל ויתבטל הצמצום.

הגבורה - נעשה פרגוד למלכות דמלכות שלא תעלה להתכלל באור אין סוף.

והיסוד - הוא נעשה בין שני בחינות הפרגודין הנז"ל והוא מעכב אותם מלהתאחד זה בזה ומאידך עושה קשר ושלום ביניהם ונקרא "אור נערב" כי יש בו כח התגברות וכח החיבור וכעין זה:

ודע שאלו התשעה ספירות של המלכות שעלו והסתלקו ממנה הנה הם לא נסתלקו בפעם אחת אמנם נסתלקו מעט מעט ובמתינות, כי אם לא כן היה מסתלק כולו לגמרי מגודל תשוקתו לאור אין סוף.

והנה בזמן שהאור נסתלק, מחמת שלא נסתלק אלא במתינות ובהפסקות, הנה על ידי כן נעשה זה החלל מלא נקודות ניצוצי אורה, והיו מאירים ומזהירים אחד לחבירו והיו מזהירין ומאירין ומזדווגין, והיה זה בבחינת שעשוע הנמשך מדין ומהתנוצצות הנמשך מחסד, ויחדיו יהיו תמיד והיו מאירות זה לזה בעוז ותעצומות והתהוו הכ"ב אותיות בציורם הנורא והנפלא.

ואזי נארג המלבוש הנפלא לאור האלקות שבמלכות דמלכות בסוד נקודה אמצעית וממוצעת, והוא סוד התורה הגנוזה היינו שנעשה התקשרות הנקודות זה לזה, ושם הוי"ה בן כ"ד עינים הנז"ל הנה הוא עצמות הנקודה אמצעית מלכות הנ"ל, והתחילו האותיות להתהוות והיו מאירות זה לזה והאירו ניצוצות לאלפים ולרבבות ונעשו גם הם אותיות לאין מספר, וזה סוד "**שארי בפרודא וסיים בחיבורא**" (ילקוט ראובני דברים כי תצא), כי "שארי בפרודא" הוא סוד האותיות, וסיים בחיבורא בסוד אותיות, ונצטרפו האותיות אחד לאחד ונעשו בסוד "ריבוע גו עיגולא".

והנה האותיות שנצטרפו הנה הם "הגלמת" האור שיש בו "קצוות" שהוא סוד צורת "המרובע" שיש בו קצוות הנקרא מלבוש, בסוד מארז"ל "**נתעטף הקב"ה בשלמה והבהיק העולם מזיוו מראשו ועד סופו**" (שמות רבה פרשה ג), שהוא שם הוי"ה שבנקודה האמצעית, ונעשה המלבוש מאור אין סוף בסוד שורשי העלם הדין בסוד "**קמצא דלבושיה מניה וביה**" (בראשית רבה פכ"ח ועיין ע"ח שער הכוללים פ"ח).

ונבא לצייר ענין הנזכר ונחלקם לכמה ציורים כדי להקל ההבנה עם שהוא בדמיון.

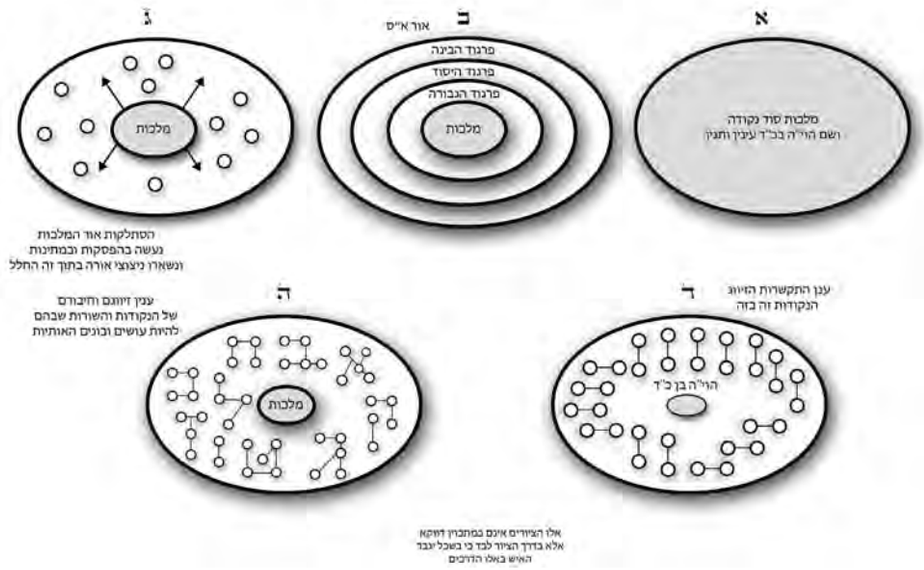

ונבא לבאר ולצייר במה שנוכל אורך וענין אור המלבוש הנורא ההוא.

הנה זה המלבוש הוא נעשה מאותיות שם הוי"ה ב"ה במילויים שבו, ויש בו מדת אורך ומדת רוחב, ושם ע"ב ומ"ה בימין, ושם ס"ג וב"ן בשמאל, וע"ב עליון של צד הימין ומ"ה תחתון ממנו, ושם ס"ג עליון בצד שמאל וב"ן תחתון ממנו, ומן אלו שמות עסמ"ב נעשה אורכו של המלבוש אכן רחבו של מלבוש הוא נעשה מן כ"ב אותיות הנ"ל וכעין זה:

ענין זיווגם וחיבורם של הנקודות והשורות שבהם להיות עושים ובונים האותיות
והבאתי מעט לדוגמא ציור האותיות אבל כולם נעשו כך

רוחב המלבוש

	י א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת י	
	ו ו	
	ד ד	
	ה ה	
	י י	
ס"ג	ו ו	ע"ב
	י י	
	א	
	ו ו	
	ה ה	
אורך המלבוש	י י	
	י י	
	ו ו	
	ד ד	
	ה ה	
	א א	
ב"ן	ה ה	מ"ה
	ו ו	
	א	
	ו ו	
	ה ה	
	ה ה	
	א	

ודע אחי שכל העולמות הנוראים והנפלאים שנגלו שם הנכללים בשם "מלבוש" ואור קדמון ואויר קדמון וטהירו וגילוי הכתר והחכמה שבא"ק שבחלל וכו' שהוא כמו א"ק שלישי ונכון לדרוש שהוא רביעי כמבואר בקונטרס "כבוד אלקים" הנמצא בתוך ספר שלום ירושלים מהגאון הקדוש חק"ל תפוחין קדישין רבי שלום עדני זיע"א וע"ש, דע שהם נעשו כהרף עין ואין בהם בחינת עיכוב זמן כנודע סודו בחכמה זו.

והנה כל אות מן הכ"ב נתאחד ונתקשר עם שאר האותיות האחרות, ונקרא זה רל"א שערים, כי יחוד וחיבור ב' אותיות נקרא "שער", אלא שאין דומה יחוד ליחוד, כי יחוד האות עם האות שלמעלה ממנה הוא נקרא פנים, וכמו אות ג' עם אות ד' הוא נקרא "שער פנים", ויחוד האות עם אות שלמטה ממנה הוא נקרא אחור, וכמו ד' עם ג', ואם כן הם רל"א שערים פנים הנקרא קדם ורל"א שערים הנקרא אחור.

וב' רל"א הם תס"ב, והם אותם אותיות אלא שסידורם הנזכר הוא נמנה בפני עצמו. והנה רל"א שערים פנים הנה הוא בימין של אורך המלבוש (לותס סמול ע"ב ומ"ה), היינו בשורה הראשונה מימין, והשורה השניה מימין היא שאות ב' מתחברת עם האותיות שלמעלה ממנה שהוא אות ב' עם ג', ואח"כ אות ג' עם האותיות שלמעלה ממנה עד שאות ש' מתחברת עם אות ת', שאין עוד אות למעלה ממנה והיא סוף האותיות, וכל זה הוא רל"א שערים קדם.

והנה אחר זה נעשים רל"א שערים אחור, שהם יחוד כל אות עם אות שלמטה ממנה שהיא כמו אות ב' עם אות א', ואות ג' עם ב', ואות ד' עם ג' וכו' כולם, ונמצא שבשורה השמאלית שבמלבוש אותם שהם כנגד ס"ג וב"ן הם מתחברים עם האותיות שלמעלה ממנה מסוף המלבוש עד ראשו, ואח"כ אות ב' שאר האותיות שלמעלה ממנה, והוא בדרך של "אחור" כי אות ראשון הוא למעלה במספרו מן האות השני שהוא אות ב' עם א' עד שאות ש' מתחברת עם אות ת' שהיא האות שלפניה, כי ת' קודם אות ש' וכנודע.

[וכמה דרכים יש בחכמת הצירוף בזה ואין זה מקומו, וגם כאן נכתב בקיצור ובגוף החיבור גם כן ביארנו איזה פנים "אפס כי עז העם ואנשיה אנשי מידות", ולא רציתי לבאר סוד זה בכאן מכמה סיבות, אבל הכלל הוא בידינו הנז"ל איך נעשו ונצטיירו האותיות. והנה עוד כמה ידיעות וכללים בחכמת המלבוש הנה הם לפניך בביאור "מטה אור" בגוף הספר שהוא חיבור בפני עצמו, ומפני שלא רציתי לעכב ההדפסה הכנסתיו בחיבור זה גם כן הגם שלא זכיתי לסיימו כדבעי, ושם נכללו כמה ידיעות בסוד המלבוש וגם הוא בקיצור גם עיין לקמן בסוף החיבור ושם הצגתי לפניך "שער הצירוף" ממה שכתבנו בעניותין במקום אחר ושם ג"כ ערכתי לפניך איזה כללים וידיעות נעימות מסוד עולם המלבוש וע"ש].

הנה כ"ב אותיות נחלקות לב' פעמים י"א, שהם י"א זוגות כנגד כחב"ד חג"ת נהי"ם, שהם השורות הראשונות, שהם מן אותיות א ועד כ, שהם חלק עליון של המלבוש, והן י"א ספירות של קדם ופנים. והנה מן אות כ ועד אות ת, הם כנגד כחב"ד חג"ת נהי"ם של בחינת אחור, באופן שחלק עליון של מלבוש נקרא י"ה דשם הוי"ה והוא שורש ע"ב וס"ג, וחלק תחתון נקרא ו"ה דשם הוי"ה שורש מ"ה וב"ן וכעין המצוייר לפניך.

ונבא לבאר סדרי אותיות שבמלבוש.

שם ע"ב	אות	ספירה		שם ס"ג
י	א	כתר		י
ו	ב	חכמה		ו
ד	ג	בינה		ד
ה	ד	דעת		ה
י	ה	חסד		י
ו	ו	גבורה	יה	ו
י	ז	תפארת		א
ו	ח	נצח		ו
ה	ט	הוד		ה
י	י	יסוד		י
	כ	מלכות		

שם מ"ה				שם ב"ן
י	ל	כתר		י
ו	מ	חכמה		ו
ד	נ	בינה		ד
ה	ס	דעת		ה
א	ע	חסד		ה
ו	פ	גבורה	וה	ו
א	צ	תפארת		ו
ו	ק	נצח		ה
ה	ר	הוד		ה
א	ש	יסוד		
	ת	מלכות		

הא לך ציור הרל"א שערים קדם ואחור ועם הנ"ל תשכיל מוצא דבר

י	אב	בג	גד	דה	הו	וז	זח	חט	טי	יכ	כל	למ	מנ	נס	סע	עפ	פצ	צק	קר	רש	שת		תא		י
ו	אג	בד	גה	דו	הז	וח	זט	חי	טכ	יל	כמ	לנ	מס	נע	ספ	עצ	פק	צר	קש	רת		תב	שא		ו
ד	אד	בה	גו	דז	הח	וט	זי	חכ	טל	ימ	כנ	לס	מע	נפ	סצ	עק	פר	צש	קת		תג	שב	רא		ד
ה	אה	בו	גז	דח	הט	וי	זכ	חל	טמ	ינ	כס	לע	מפ	נצ	סק	ער	פש	צת		תד	שג	רב	קא		ה
י	או	בז	גח	דט	הי	וכ	זל	חמ	טנ	יס	כע	לפ	מצ	נק	סר	עש	פת		תה	שד	רג	קב	צא		א
ו	אז	בח	גט	די	הכ	ול	זמ	חנ	טס	יע	כפ	לצ	מק	נר	סש	עת		תו	שה	רד	קג	צב	פא		ו
י	אח	בט	גי	דכ	הל	ומ	זנ	חס	טע	יפ	כצ	לק	מר	נש	סת		תז	שו	רה	קד	צג	פב	עא		א
ו	אט	בי	גכ	דל	המ	ונ	זס	חע	טפ	יצ	כק	לר	מש	נת		תח	שז	רו	קה	צד	פג	עב	סא		ו
ה	אי	בכ	גל	דמ	הנ	וס	זע	חפ	טצ	יק	כר	לש	מת		תט	שח	רז	קו	צה	פד	עג	סב	נא		ה
י	אכ	בל	גמ	דנ	הס	וע	זפ	חצ	טק	יר	כש	לת		תי	שט	רח	קז	צו	פה	עד	סג	נב	מא		א
יה	אל	במ	גנ	דס	הע	ופ	זצ	חק	טר	יש	כת		תכ	שי	רט	קח	צז	פו	עה	סד	גג	מב	לא		וה
י	אמ	בנ	גס	דע	הפ	וצ	זק	חר	טש	ית		תל	שכ	רי	קט	צח	פז	עו	סה	נד	מג	לב	כא		י
ו	אנ	בס	גע	דפ	הצ	רק	זר	חש	טת		תמ	של	רכ	קי	צט	פח	עז	סו	נה	מד	לג	כב	יא		ו
ד	אס	בע	גפ	דצ	הק	ור	זש	חת		תנ	שמ	רל	קכ	צי	פט	עח	סז	נו	מה	לד	כג	יב	טא		ד
ה	אע	בפ	גצ	דק	הר	וש	זת		תס	שנ	רמ	קל	צכ	פי	עט	סח	נז	מו	לה	כד	יג	טב	חא		ה
י	אפ	בצ	גק	דר	הש	ות		תע	שס	רנ	קמ	צל	פכ	עי	סט	נח	מז	לו	כה	יד	טג	חב	זא		ה
ו	אצ	בק	גר	דש	הת		תפ	שע	רס	קנ	צמ	פל	עכ	סי	נט	מח	לז	כו	יה	טד	חג	זב	וא		ו
א	אק	בר	גש	דת		תצ	שפ	רע	קס	צנ	פמ	על	סכ	ני	מט	לח	כז	יו	טה	חד	זג	וב	הא		ו
ו	אר	בש	גת		תק	שצ	רפ	קע	צס	פנ	עמ	סל	נכ	מי	לט	כח	יז	טו	חה	זד	וג	הב	דא		ה
ה	אש	בת		תר	שק	רצ	קפ	צע	פס	ענ	סמ	נל	מכ	לי	כט	יח	טז	חו	זה	וד	הג	דב	גא		ה
י	את		תש	שר	רק	קצ	צפ	פע	עס	סנ	נמ	מל	לכ	כי	יט	טח	חז	זו	וה	הד	דג	גב	בא		

ענין רל"א שערים

ונבא לבאר ענין רל"א שערים, ונקדים דע שאור **ישר** הוא **רחמים** ונקרא "**אור דכורא**" כי כן דרך הזכר להשפיע ונקרא אור פנים ונקרא גם **אור פנימיות** והוא שם הוי"ה.

אכן, בעת שיבא פנים של דין הוא נקרא "**אור חוזר**", ונקרא גם "**אור אחור**" על שם שהוא הופך פניו בכעס לאחור ונקרא **אור דין**, כי בעת חזרתו והסתלקותו למעלה שלא להשפיע שפע גדול רק כדי ההכרח בלבד, ונקרא "**אור נקבה**" ונקרא שמות **אלהים**, ולכן דע שהעשר ספירות יש להם אור ישר ואור חוזר.

ובעת חזרה נמצא שהכתר הוא במקום המלכות, וחכמה במקום היסוד, עד שבמקום **הכתר** של **אור ישר** שם הוא **מלכות** של **אור חוזר**, ומתהפך סוף לראש וראש לסוף, וכל אור חוזר הוא דין והכלים שלו סתומים בלי להשפיע, והם רבבות אלפים מדריגות הן בבחינת הפנים והן בבחינת האחור.

ונבא לערוך עוד הקדמה אחרת.

הנה כל האורות העליונים עד שמגיעים לעשות פעולה ממש בפועל צריכים שיבואו לסוד **האותיות** שהוא מציאות סדר אחד העומד להוציא כל נמצא לפועל, בסוד הכתוב "**בדבר ה' שמים נעשו**" (תהילים לג, ו), ואין מציאות לדיבור אלא באותיות והם כ"ב אותיות והם **כ"ב מיני סדרים** אשר נמשכו מחסד ודין ורחמים וימין ושמאל ואמצע המחברם בכמה וכמה מיני הרכבות שונות, ויש בהם בחינת סיתום וקמוץ או פתיחה והתפשטות והם סוד **קו ונקודה** וכנ"ל.

והנה שלימותם של האותיות הוא **בטעמים ונקודות תגין ואותיות**, הגם שהעיקר הוא באותיות עצמם. ואלו האותיות הם כולם מתנהגים על פי **ד' אותיות שם הוי"ה** ב"ה וכנ"ל מהיכן נמשכו כולם והוא הפנימיות שלהם וכנ"ל.

והנה האור הנורא הנגלה בהם הוא בסוד אור פנימי ומקיף, והפנימי הוא ט"ל אורות סוד ארבע מילואי הוי"ה ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והמקיף הוא סוד כ"ב אותיות התורה. והנה אחד עשר אורות שהם מן אות **אלף עד כ"ף** הם **רל"א שערים**, והם נעשו מקיפים פנימים לאחד עשר אורות שבטיהרו מכתר עד מלכות, ואחד עשר אותיות מן אות **למד עד תיו** הם **רל"א שערים אחור**, הם נעשו מקיפים אחוריים לאותן אחד עשר אורות הנ"ל, כל זה הוא בדרך כללות.

בענין שמן אות אלף עד למד הוא נקרא פנים ומן אות למד עד תיו נקרא אחור.

אמנם דע שבדרך פרט יש בכל אות ואות מהם **רל"א שערים** שהן **ר"ך אותיות**, וכן בעשרה שלמטה מהמרכז יש ר"ך אותיות הנקרא אחור שבפנים, והמרכז המחברם יש בו כ"ב אותיות ונחלק אותו חציו למעלה וחציו למטה, ואם כן הם רל"א אותיות **פנים שבפנים**, ורל"א אותיות **אחור שבפנים**, וכן באות למד שהוא מקיף דאחור דכתר הוא גם כן ר"ך אותיות למעלה מהמרכז הנקרא **פנים שבאחור**, ור"ך אותיות למטה מהמרכז שנקרא **אחור שבאחור**, וכאשר נחלוק המרכז כנ"ל נמצא גם כן רל"א אותיות פנים שבאחור ורל"א אותיות אחור שבאחור וכן תקיש על כולם.

באופן שבכל פרט יש בכל אות ואות מהם רל"א שערים פנים ורל"א שערים אחור, והמרכז של הפנימים הוא א"ל ב"ם ג"ן ד"ס וכו' בסוד אור חוזר, וכן באור הפנימי שהוא קו היושר יש בכל ספירה בפרט כל הד' מילואים דרך הספירות שכל ספירה כלולה מכולם ומה שיש בכלל יש בפרט. ונגד מרכזי הפנימים עמדו שני אותיות י"ה ושני אותיות מע"ב וס"ג ונגד מרכזי האחוריים עמדו שני אותיות ו"ה ושני אותיות ממ"ה ומב"ן.

והנה נתמלא כל הטהירו אור גדול מבית ומבחוץ **אור רזא דמחשבה**, והוא בסוד הזהב הטוב שיש בו אדמומיות, והוא **עולם המלבוש** שנתבאר מעט, ואתה תשכיל ותבין כי לא נתבאר כאן כל צורכו כי אין זה מטרת החיבור דווקא ועל כן כתבתיו בקיצור, אבל הא לך סדר האותיות עם השמות ביושר ובאחור וממנו תקיש, והוא כללות המרכז של פנים ואחור של כל האורות שבטהירו, וראה איך שבספירת יסוד ששם הוא מקיף, כמבואר בטבלה, יש בו עם כל השערים פנים ומקיף, ש"י עם כל השערים ואחור ויושר של הפנים, ע"ב וס"ג פנים, ומ"ה וב"ן אחור.

מרכזי מקיפים אורות אחור			מרכזי מקיפים אורות הפנים	
כתר	לא	יי יה וה יי	אל	כתר
חכמה	מב	וו יה וה וו	בם	חכמה
בינה	נג	דד יה וה דד	גד	בינה
דעת	סד	הה יה וה הה	דס	דעת
חסד	עה	יי יה וה אה	הע	חסד
גבורה	פו	וו יה וה וו	ופ	גבורה
תפארת	צז	יא יה וה או	זצ	תפארת
נצח	קח	וו יה וה וה	חק	נצח
הוד	רט	הה יה וה הה	טר	הוד
יסוד	שי	יי יה וה א	יש	יסוד
מלכות	תכ		כת	מלכות

ועכ"פ הנה מן אלו האותיות והצירופים שבהם וצירופי תיבות שבתורה וכפי התורה שבידינו, וממנה מקבלים כל הנמצאים חיות מהאין סוף והם מלאו כל החלל הטהירו עד קו הרוחב, והנה זה האור הפנימי כמו שירד האור מהאין סוף ב"טהירו" להיות אור מקיף בשני בחינות עיגולים ויושר, שנתהווה בטהירו מהרשימו שהם שורש הכלים בבחינת עיגולים זה תוך זה, ושורש הכלים בבחינת יושר שבזה הבחינה נעשה הקו ברוחב הטהירו, כן ירד גם כן אור אין סוף מרזא דמחשבה דרך קו היושר להיות אור פנימי אל שורש הכלים בשני הבחינות, ואור פנימי הוא הוי"ה שממנו יוצאים ארבעה מילואי הוי"ה כי בכל ספירה יש שם הוי"ה וארבעה מלואיים יוצאים ממנה.

ושם ע"ב עומד נגד עשרה א"ב של **פנים בפנים.**

ושם ס"ג נגד עשרה אלפא ביתות **אחור שבפנים.**

ושם מ"ה עומד נגד עשרה א"ב של **פנים שבאחור.**

ושם ב"ן נגד אלפא ביתא **אחור שבאחור.**

ונגד המרכז שבפנים עומד שם י"ה ושני אותיות מע"ב וס"ג הכל כנ"ל לפני הלוח הקודם. באופן שתמצא שכנגד מרכז היסוד דפנים שהוא א"ב המתחיל י"ש עומדים שני יודין האחרונים דמילוי ע"ב וס"ג.

וכנגד מרכז היסוד דאחור המתחיל ש"י עומד רק ה"א אחרונה של מילוי מ"ה כי מילוי ה' אחרונה כבר נסתיים בהוד, לפי ששם ב"ן אין לו אלא תשעה אותיות, ואם כן יו"ד דס"ג אין לה בן זוג, אמנם אחר שנתקפל המלבוש ועלה האחור שהיה מקודם למטה ועלה אחורי הפנים ועלה שם מ"ה תחת שם ע"ב, ושם ב"ן תחת שם ס"ג ונעשה לכל האותיות והשמות בני זוג מלבד יו"ד דס"ג הנ"ל, אמר לה קב"ה "כנסת ישראל יהיה בן זוגך", והוציאה ניצוצין באויר קדמון, והנה כאן נכללו כמה עולמות והם עולמות נוראים ונפלאים הנכללים בשם מלבוש ואויר קדמון וא"ק סתימאה, וזו היוד דס"ג הנה הוא נקרא "אומן" וממנו יצא א"ק ואבי"ע בתוך החלל.

והנה כשנתעלה חצי התחתון של המלבוש לחציו העליון, הנה נשאר רשימו מן אור עצמות א"ס שהיה בתוך המלבוש בסוד נשמה לאותיות, ונקרא זה **אור קדמאה** (פסוק רשימו דאור אין סוף) שהיה שם עוד קודם הצמצום הראשון שנתעלו ט' ספירות עליונות דמלכות, והוא עוד יותר עליון וקדוש מן המלבוש, ונתלבש בתוך המלבוש ההוא כנשמה בגוף, גם עוד נשאר שם רשימו שני של המלבוש עצמו שבערך אור קדמאה הוא קטן יותר ונחשב לנקודה, ונקרא רשימו זה יוד, ומאיר תוך האור קדמאה, ואזי נצטרף היוד לאור קדמאה ונעשה אויר ונקרא **אויר קדמון.**

והנה אור ניצוצין שהוציאה **יו"ד דס"ג** באויר קדמון הנה הם יותר בעלי עיבוי מאור קדמאה, ועל כן נסתלק הרשימו דעצמות לצדדים בצורת מרובע שהוא **ם** סתומה, ונשאר אויר קדמון רק ברשימו דמלבוש לבד, אבל עדיין הוא נקרא אויר קדמון כיון שקיבל בתחילה אור הרשימו דעצמות, ולא היה רצונו הפשוט יתברך לברא העולמות כך, ועל כן ציווה שתרד **יו"ד דס"ג** בתוך אויר קדמון, ואזי נעשה בחינת עיבוי ונאספו כל רשימות האותיות שהיו בתוך האויר קדמון ונצטרפו אליה, וכאשר חזרה אל מקומה שבסוף המלבוש לקחה אור דק שהוא מן הרשימו של אותיות המלבוש ועשתה צמצום עגול בתוך הריבוע של האויר קדמון הנקרא טהירו (הוא טהירו תתאה לערך עליית הט' ספירות עליונות הנקרא טהירו עילאה וכנודע).

והנה כאשר עלתה **היו"ד דס"ג** למקומה סגר עליה השער, כי אות **כ'** שבסוף המלבוש שהוא **כ"ת** מן **א"ל ב"ם** לא הניחה לשוב, כי כבר היה בה בחינת עיבוי, וגם כל אור חוזר הוא דין, וגם שהביאה עימה

הרשימות של המלבוש, ועל כן נשארה בדופני אויר קדמון הסובב את הטהירו וקוץ תחתון שלו בתוך החלל העגול, ונקרא זה **נעוץ בעיזקא** הוא **היו"ד** הנעוץ בתוך העיגול. ואמרה "**ותשת עלי כפכה**" (תהילים קלט, ה) כי אין לה בן זוג, ולמעלה אין לה מקום ולמטה אין לה מקום והכף הלא היא טפחה עליה וכנ"ל והבן. מה עשתה יוד דס"ג, הפילה עשרה ניצוצין אור על כדור טהירו ונעשו עשרה עיגולים סביב כדור הטהירו, והן עשרה ספירות אדם קדמון סתימאה. והטהירו נמצא בתוך מלכות של זה הא"ק סתימאה (והם בבחינת לורת לות מן).

והנה לקמן בפירוש "מטה אור" מעט הבאתי קיצור ידיעות המלבוש ועולם המלבוש המקופלת יע"ש, וכן בשער הצירוף הודפס בסוף זה הספר. קחם משם כי קשה לי להעתיק הכל ואין צורך לחזור שוב כי כבר נתבאר שם.

ועתה נשוב להקדמה.

הנה מכח המאורות הנזכרים המלבוש והטהירו וכו', מן סוף האורות אותיות אחרונות של המלבוש והיינו מן אותיות אחרונות, נעשה סיוע ליו"ד **ס"ג** והיא בקעה הטהירו ועשתה בו כל הגילויים והפעולות של יציאת **כתר א"ק**, כי מכחה נגלה בתוך הטהירו כלי כתר של **אדם קדמון** שבחלל ובו היו כלולים כל שאר הספירות, ואזי ציוה האין סוף לאות השמינית דס"ג שהוא **אות ו'** הנקראת **קו המידה** שתרד לתוך הטהירו ותתן אורה **ליוד דס"ג** הנ"ל, כדי שתוציא מתוך הכתר **אור החכמה**, ונכנס אות ו' דרך **קצה היוד** אשר הוא נעוץ בכתר בפנימיותו והוציא **כלי החכמה** מתוך הכתר, ונגלתה החכמה מתוך ספירת יסוד דמלכות של הכתר והוא שם **הוי"ה**, ומלכות שם **אלהים**, וזה סוד "**ויעבר את מעבר יבק**" (בראשית לב, כג) כי ב' שמות הנזכרים עולים **יב"ק**, והכוונה שם על **יעקב אבינו** ע"ה שהוא רומז לאות ו' והוא קו המידה, ואו דס"ג עבר דרך **יו"ד דס"ג** עד היסוד דמלכות של הכתר שהיא מעבר יב"ק, בענין שמב' ההין הן ה' תשיעית דס"ג וה' אחרונה של ב"ן בכח זה נעשה פעולת בקיעת הטהירו, **הא** דס"ג שהוא רחמים המשיך אור התפשטות כלי כתר, וכדי שלא יתפשט יותר מדאי נמשך **הא** של ב"ן שהוא דין שיגבילו ויצמצמו שלא להתפשט יותר.

וכעין ציור זה:

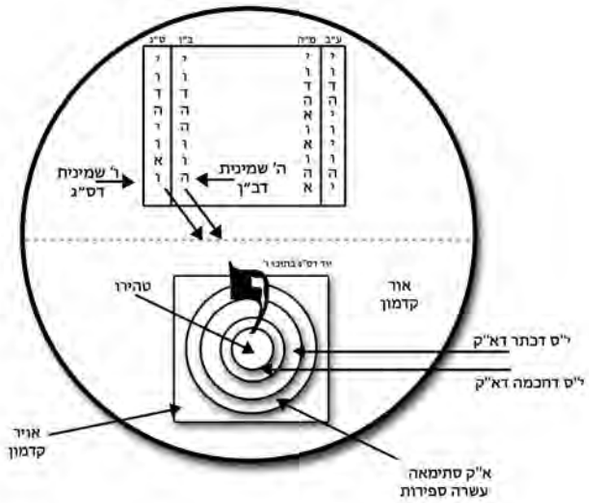

והנה כן כאשר רצה המאציל להוציא **הבינה** שהיא ספירה שלישית, רמז ולקחה **יוד דס"ג** סיוע מאות שביעית דס"ג שהוא אות **א'** ואות תשיעית מב"ן שהוא אות ו', וירדו תוך יוד דס"ג ודרך הואו שבתוכו הנקרא קו המידה והוציאו הבינה לחוץ, וכל שאר ספירות נכללו בה ונעשה הכח שלא תתפשט הבינה יותר על המידה בכח **ואו** של שם ב"ן, **ואלף דס"ג** המשיך כלי הבינה וגרם לו להיות מתפשט וכו'.

ע"כ באלו הקדמות הנוראות.

והנה מן פתיחת **יסוד** הגנוז באין סוף, הנה ממנו נמשך **טיפת חסד** מאור רזא דמחשבא סוד **החכמה** הגנוזה באין סוף, ובו כלול ג' יסודות **אמ"ש**, ונתלבש בסוד **מלכות** שסביב הטהירו בסוד **שפה**, ונעשה לאורות שבטהירו בסוד **אור פנימי** ו**אור מקיף** ונגלה אור הקו, ונסתיים בסוף היכן מקום שנעשה **עולם האצילות**, ודרכו נגלו האורות והאותיות של התורה בשורש נעלם ונפלא מאד בלא ציור, ואז נגלה פרצוף **אדם קדמון** הנורא והנפלא שהוא התורה.

והנה א"ק שבחלל הנה נגלו המאורות שבו בסדר **טעמים נקודות תגין ואותיות**, כי הוא רומז אל סוד התורה אשר היא מזהירה בטנת"א וכנודע בדרושי א"ק וכו', וממנו נמשכו כל פרצופי העולמות הנוראים והנפלאים שכל אחד נסדר תחת סדרי האותיות הקדושות, ויצאו מן שורש לשורש **באח"פ ועקודים** עד

לעולם האצילות המלביש מן טיבור **דא"ק** ולמטה, ועליו מלבישים פרצופי האצילות הקדוש והטהור, אלא שלא נגלו לנו אותיות נוראים שבהם כי הם בבחינת **אורות מחשבה** שהם אותיות המחשבה, ולכן אין הם שם אלא בבחינת **נקודה** הנקרא **אלפא ביתא דפירור**, כי נקודה הוא מחשבה **אבא חכמה** נקודה גולמית שורשית, וכאשר הם נזרעים תוך **אמא בינה** הם מתחברים ומזדווגין ונעשים לנתחים, אכן בז"א הנקרא ו' הם נעשים לווין ונקראים **אלפא ביתא בנתחים**, אכן גמר העיבוי הוא במלכות דאצילות ובה הם אלפא ביתא בכמה יחודים וציורים הנקרא **אלפא ביתא דספר רזיאל**, ואחר גילויים ממנה **לבי"ע** הם נעשים בבחינת אותיות הידועים לנו.

ולא רציתי להאריך בכל זה כי בשער הצירופים הנה הוא הודפס לקמן בסוף זה הספר הם מובאים באריכות, ולא רציתי להוסיף האריכות יותר כי באמת הכל הוא ענין ודרוש אחד וע"ש ותשמח.

אבל הא לך כמה קיבוץ ידיעות בהם עם שהוא בתכלית הקיצור.

איך יצאו שורש כ"ב אותיות מן הוי"ה ב"ה

נודע שה**כ"ב אותיות** הם שורש כל הנמצאים. והענין בהקדים שכמה מיני הארות יסודיות שמהרכבותיהם ומצירופיהם נעשו כל המעשים ומצירופיהם נעשו כל המעשים. והנה מהמאורות עצמן נעשים ונמשכים בניני המציאות מן כח כ"ב אותיות מצורפים בצירופים רבים שהוא ענין **רל"א שערים** שהם **רל"א אלפא ביתות**. וגם כל אות ואות הנה היא מחוברת מחלקים אחרים שהם גם כן אותיות, וכמפורש בספר התמונה ובספר רזיאל וכו', שהם בנויים על **חכמת ניתוח**, וכמו א' בצורת יוי, אות ב' בשלשה ווו, וכמובא בדברי רבנו המלך האר"י זיע"א בכוונת האכילה, בענין ציור הא' אם בציור יו"ד או יו"י, וכמובא בדרושי אח"פ ובמשנת חסידים בהלכות קבלת שבת יעו"ש, וכן הוא בכל האותיות.

ודע שהאמת ששורש בנין האותיות עצמן הם ד' **אותיות** של שם **הוי"ה** ב"ה שהם כללות הכל וכנ"ל, ובהם ב' האורות בראשיתם והם סוד **ניצוץ ורקיע**, שהם אות י' ו' כי אות י' היא סוד נקודה כלולה וסתומה, ואות ו' היא פתוחה ומתפשטת והיא בצורת צינור המושך והמתפשט להלן, ומהם נעשו הרכבות שנתחברו אלה עם אלה ביחד או רקיע ברקיע או רקיע בניצוץ. אך ניצוץ בניצוץ אין שייך לומר הרכבה כי חיבור הניצוצות הוא רקיע, שהוא קו עשוי מן נקודות, ונעשו ההרכבות ב' מינים לבד, או רקיע בניצוץ כגון א' יוי, או רקיע ברקיע כגון ב' שהוא ג' ווין, ושורש ההרכבות האלה הוא באות **ה'** שיש בה ב' מיני הרכבות, או צורת ד"ו שבה מתחבר רקיע עם רקיע, או צורת ד"י שבה מתחבר רקיע וניצוץ, ואלה הם סוד **ב' ההין** של שם הוי"ה, וכיון שניתן שורש להרכבה זאת אזי נעשה הכ"ב אותיות בסדריהם ונעשו יסודות לכל הבנין.

ומענין זה תבין איך מן **פירור** שהוא נקודה ומן **נתח** שהוא ו' נעשים ונצטיירים כל האותיות וכנ"ל, והם סוד ניצוץ ורקיע ומהם נעשה שמים שהוא העיבוי. וכדי להבין זה בפרטות עיין בשער הצירוף שבסוף זה הספר ומשם בארה לך.

והנה אלו כוחות האותיות הם באים בעולמות ובנשמות בבחינת שורשים וכוחות, והם מצטיירים לפעול ולדיבור ולמעשה, כפי כח ה' בהם, אכן בבי"ע נמשכים כוחות הפירוד מן נפילת הכוחות בהם צירופי חושך לחושך להוציא שפת שבעים אומות, אכן אין להם זיו אור הפנים כי לא באלו חלק יעקב כי אם חלקנו וגורלנו לשון הקודש לעם הקודש.

ענין וסוד הזכרת האותיות

הנה כל מה שנתבאר לעיל הם סוד אותיות הכתובות שיש בהם הציור שאנחנו רואים, אך דע שיש הזכרת האותיות בדרך אחר והוא המבטא לפי התנועה שנעשה זה בכח הפה והרוח היוצא על ידי **הניקוד**.

ודע שכח זה הוא נמשך מן **אמא** שהיא שם **ס"ג**, ועל כן שם ס"ג וכ"ב אותיות עולים כמנין פ"ה, וממנה נמשך איך יהיה המבטא ההוא, שהוא על ידי הנקודות שהם מאימא, אלא **שהאותיות** עצמן הם נמשכים ממקום **החכמה** והוא קבען בבינה, כי חכמה שורש הכל. ואלו הנקודות הם הנהגת האותיות והיא אמא המנהגת את הזו"ן.

אמנם דע שגם **הנקודות**, הם בסוד **ניצוץ ורקיע** כמו האותיות, אלא שסדרם הוא לפי מציאות הנקודות, ונמצא שמצד אמא הוא הזכרת האותיות ומבטאם על פי נקודותיהם והפעולות של האותיות אלה בה הם תלויים. והנה מן כל אות ותיבה יוצאים ממונים מלאכים משרתים, והם משמשים לזו האות וכו' כמבואר לקמן. ולקמן אביא לך מעט מזעיר יסודות חכמה בענין הניקוד המניע האות אכן לא כמצטרך כי אין זה מקומו.

וקודם שנבא לערוך לפניך ראשי פרקים של חכמת קודש חכמת האותיות ומה שבהם, נבא להקדים ראשי פרקים וידיעות בחכמת הצירוף.

דע שסוד ג' מדריגות **אמ"ש** שנתבארו בזה הספר הקדוש כמה פעמים ובכמה דרכים כאשר עיני הלומד יחזו מישרים, הנה מלבד המבואר שם, הם כוללים עוד שלשה רזים גדולים בסוד חכמת הצירוף וסימנך **אמ"ש** ר"ת **אומן משקל שער**.

והנה ביאורם בקיצור:

הנה נחלקות אותיות התורה לארבעה חלקים וסימנן **אהו"י**, היוצא מר"ת "**את הגן ומשם יפרד**" (בראשית ב, י), רוצה לומר בחלק אחד נמצא אות א' שהוא אות אחת, ובחלק שני חמשה אותיות, ובחלק השלישי ששה אותיות, ובחלק הרביעי ארבעה אותיות והמרכז שלהם הוא **בסימן אומן**.

סימן משקל הוא בהקדים ענין היות ישראל והעולמות והתורה משולשים, כי באומה ישראלית הם כהן לוי וישראל, ובתורה הם תורה נביאים וכתובים, וכן מקרא משנה תלמוד, ועולמות הם עולם האלוהות עולם המלאכים ועולם השפל, וכן בכל דבר הוא כולל ג' קוי עולם חסד דין ורחמים, וכן האותיות הם משולשים ונחלקים בג' מערכות: אמ"ש, בג"ד כפר"ת, הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק. גם נחלקים האותיות לאי"ק בכ"ר שהם אחדים עשרות ומאות.

ע"כ קיצור ידיעות משקל.

סימן שער הוא בהקדים שצריך שתדע שכל הפעולות הם צריכות דין ורחמים, שלכן צריך צירוף אתב"ש - אות אחת דין אות אחת רחמים, א"ת - ב"ש - ג"ר וכו' כולם, ומה שלא נבין בתורה ניקח תיבה ההיא ונראה מה היא באתב"ש ומשם בארה.

ביאור ענין אומן ביותר פרטות

כתיב "ואהיה אצלו אמון" (משלי ח, ל), **אמון - אומן. התורה אומרת: אני הייתי כלי אומנותו של הקב"ה. בנוהג שבעולם, מלך בשר ודם בונה פלטין, אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן, והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא דיפתראות ופינקסאות יש לו, לדעת היאך הוא עושה חדרים, היאך הוא עושה פשפשין, כך היה הקב"ה מביט בתורה, ובורא את העולם, והתורה אמרה בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא תורה, היאך מה דאת אמר** (משלי ח, כב): **"ה' קנני ראשית דרכו".** (בראשית רבה ח, ח), וכללות התורה הם האותיות שבה ומן אלו האותיות נעשו ונבנו ונצטרפו כל העולמות וכו'.

והנה נחלקות אותיות התורה לארבעה חלקים וסימנן **אהו"י**, היוצא מר"ת "**את הגן ומשם יפרד**" (בראשית ב, י) רוצה לומר בחלק אחד נמצא אות א' שהוא אות אחת, ובחלק שני חמשה אותיות, ובחלק השלישי ששה אותיות, ובחלק הרביעי ארבעה אותיות.

ונבא לבאר ענין אלו אותיות אהו"י.

דע שאלו האותיות הנה הם היותר **נוחות** בהברתן מכל הכ"ב אותיות, ואין הם נרגשות כל כך כשאר האותיות, לפי שהן שורשים לכל שאר האותיות, והם בבחינת **כתר חכמה בינה ודעת** שעליהם הוא אומר "**הנסתרות לה' אלקינו**" (דברים כט, כח), ועל כן הם משמשים בדרך כלל בסוף תיבה ואין הם נהגים, וכמו **שמה** או שמו או שמי, והם אותיות **יה"ו** מן שם הוי"ה ב"ה המניעות כל שאר האותיות, והן נסתרות בקריאתם ונבדלות מן השורש בשעה שהן מניעות האותיות, ובא לרמז היותו יתברך מניע כל העולמות וחלקיהם והוא נסתר מן הכל.

ועל כן צירוף **אהו"י** הוא כולל כל הקומה, כי אות א' בכתר, אות י' בחכמה, אות ה' בבינה, ואת ו' בדעת. והנה אות א' שהיא כנגד הכתר הנה ציור שבה הוא יו"י העולה כמנין שם יהו"ה ב"ה המהווה הכל וכנ"ל. גם אותיות אהו"י גימטריא כ"ב הבונות כל הגוף, כי

הם כוללים הקומה, ועל כן כאשר יהיו אתיות אהו"י סמוכות לאותיות בג"ד כפר"ת שהם כנגד החג"ת נהי"ם, הנה הם באות בלי דגש כי בג"ד כפר"ת בראש מילה שלפניהם אותיות אהו"י בסוף המילה אין בהם דגש, וסימנך "**מי כמוך באלים ה'**", ולכן הם מקבלות דגש או שהן רפות והדגש הוא סתום וקמוץ, וסימנו על הדין הגובר מה שאין כן הרפה, ועל כן כאשר הז' תחתונות מתחברים עם הג"ר אזי הכל ברפה שהוא רחמים אלא אם כן יש טעם מפסיק ביניהם או שם הוי"ה ב"ה.

והנה לכל אות יש לה שם, וסיום שם האות נקרא בשם "**אופן**" שעליו סובבת האות ההיא, בענין שאם נלך מאופן לאופן דהיינו אות אחרונה של איזה אות מכ"ב אותיות, סוף שנבא אל אחד מאותיות "**אמון**", כי אות **מ'** שהוא כנגד אות **א'** מאהו"י חוזרת לאות מ', כי אות מ' נגמרת במם.

וכן אותיות **נש"ר ע"ז** הם חמשה אותיות שכנגד אות **ה'** דאהו"י, הנה הם מתגלגלות ושבות לאות **ן'** של "אמון", כי אות נון נגמרת באות נון היא חוזרת אליה, אות שין נגמרת בנון חוזרת אליה, אות ריש נגמרת בשין והיא מסתיימת בנון ועל כן היא חוזרת אליה, וכן על זאת הדרך נעשה בכל האותיות החמשה נש"ר ע"ז.

וכן הם ששה אותיות **הק"ף כס"א** הם כנגד אות **ו'** שבאהו"י הנה הם שבות לאות **א'** של "אמון", כי אות ה' נגמרת באות א' כזה ה"א, קוף גם היא שבא לאות א' של "אמון", כי כאשר נאמר אות פה של קוף יהיה לנו אות הא החוזרת לאות א' של "אמון" וכן על דרך זה כל אותיות הק"ף כס"א.

וכן הם אותיות **בג"ד צ"ח וטלי"ת** הנה הם עשרה אותיות כנגד אות **י'** שבאהו"י והן שבות כולם לאות **ו'** של "אמון" באופן זה:

אות בית נגמרת בתיו, ואות ו' של תיו נגמרת בואו של "אמון", וכן באות גימל נגמרת באות ל, ואם נהגה אותה יהיה לנו למד הנגמרת בדלית המסתיימת בתיו, ואות ו' של תיו חוזרת לו' של "אמון" וכן על דרך זה כל עשרה אותיות.

וז"ש "**ואהיה אצלו אמון**" (משלי ח, ל) שהתורה שהיא סוד כ"ב אותיות התורה והיה משתעשע בה קודם בריאת העולם והיתה חוזרת בצירופים אל "אמון", וזה סוד השעשוע שהוא כולל סוד גלגול האותיות וחזרתם לשורש וז"ש "**ואהיה אצלו אמון**".

ודע שסוד צירוף אותיות אהו"י הוא שם קדוש אחד, וסגולתו להיות נכתב ע"ג חותם ולהשימו בראש תורן הספינה ולהניחו בצד שהרוח נושבת, כמבואר בדברי קדוש ה' מכובד מהרח"ו זיע"א בספר פרי עץ חיים, בסוף שער חג השבועות בדרוש על סוד ט"ו באב וט"ו בשבט וז"ל: **ודע, כי אותיות אהו"י, הם חיות גדול למועדי הוי"ה, אהו"י גופא שם קדוש, היוצא מן אהיה הויה, באותיות שהן פשוטות בלי שום כפל, ואלו אותיות שם כח שסערת הים נוחה מפניה, אם תכתוב חותם זה על תורן הספינה, לאותו צד שהרוח נושבת. ומספרן כ"ב, שכל אותיות התורה נחות ע"י, שאין לשום אות הברה שתנוח בה בכח הנקודות, אלא בשיתוף אחד מאותיות אהו"י בסתר או בגלוי. וכן ר"ת בראשית ברא אלהים "את "השמים "ואת "הארץ, שהוא פסוק ראשון דתורה גי' כ"ב, שלא נברא שמים וארץ, אלא בשביל כ"ב אתוון דאורייתא**, עכ"ל.

ביאור ענין משקל ביותר פרטות

דע שלכל אות יש לה **משקל** ידוע, ובפרט שכבר נתבאר לנו איך הכל יוצא ונכלל מן ג' בחינות שהם סוד המשקל ומובן איך הוא כמו באלפא ביתא באי"ק בכר וכו'. אבל דע שיש לאותיות משקל קבוע שלא ישתנה ונקרא "**משקל כללי**", **כל אות מצטרפת ו' פעמים כנגד ו' קצוות**, וזה צורתם:

א' - משקל שלו **ו'**

ב' - משקל שלו **י"ב**

ג' - משקל שלו **י"ח**

ד' - משקל שלו **כ"ד**

ה' - משקל שלו **ל'**

ו' - משקל שלו **ל"ו**

ז' - משקל שלו **מ"ב**

ח' - משקל שלו **מ"ח**

ט' - משקל שלו **נ"ד**

י' - משקל שלו **ס'**

כ' - משקל שלו **ק"ך**

ל' - משקל שלו **ק"פ**

מ' - משקל שלו **ר"מ**

נ' - משקל שלו **ש'**

ס' - משקל שלו **ש"ס**

ע' - משקל שלו **ת"כ**

פ' - משקל שלו **ת"ף**

צ' - משקל שלו **תק"מ**

ק' - משקל שלו **ת"ר**

ר' - משקל שלו **אלף וב' מאות**

ש' - משקל שלו **אלף וח' מאות**

ת' - משקל שלו **ב' אלפים וד' מאות**

אותיות מנצפ"ך

ך - משקלו **ל'**

ם - משקלו **ל"ו**

ן - משקלו **מ"ב**

ף - משקלו **מ"ח**

ץ - משקלו **נ"ד**

והיה אם תרצה לידע איזה אות או שם מה ענינו קח אלו האותיות שבו ותשקול אותו הן בכללות אותה תיבה כמה הוא עולה בחשבון, ואח"כ תשקול כל אות ממנה, ותראה סודה אחרי חיבור האותיות כל מין למינו, דרך משל אות א' בחשבון שלו הוא מספר אחד ובמשקל שלו הוא ו' וכנ"ל בלוח, וכאשר נעשה משקל פרטי נחשבן אותו כשהוא במילוי שלו כזה: אל"ף, ואזי יהיה:

א - ו

ל - ק"פ

פ - ת"פ

צירופם הוא תק"ס ק"ו גימטריא סתר"ו.

וכאשר נחשב האות בפרט הוא באי"ק בכר ומשקלו הוא סתר"ו, וכן שם הוי"ה בחשבונו הוא כ"ו, ומשקלו בכללו ובפרטו יעלה קנ"ו, בסוד הכתוב "**כנשר יעיר קנו**" (דברים, לב, יא), ובא גם ללמד שבכוונת שם הוי"ה נעשה הקו לאור (כי הנה שם הוי"ה ב"ה הנה בו נכללו י' ספירות וכו' והוא הטושה בעין בחינת קו שהוא גבול ומידה ושיעור הנקרא קו מלשון קו המידה בבחינת הגילוי הנקרא אור, אלא שכמה וכמה סדרים כללים ופרטים נכללים ויוצאים ממנו).

ביאור ענין שער ביותר פרטות

שער הוא שם כינוי כולל לזיווג **ב' אותיות** המכונים שער, וכבר נתבאר שכל הפעולות הם צריכות לדין ולרחמים, ולכן הוא סדר אותיות בחילופין כמו **א"ת ב"ש** וכו' והם העיקר. וכן בסדר אלב"ם שהוא י"א צירופים מא"ל ועד י"ש. אלא דע שצירוף **כ"ת** אין השגה בהם, וכמו זה:

סדר א"ל ב"ם	
א	ל
ב	מ
ג	נ
ד	ס
ה	ע
ו	פ
ז	צ
ח	ק
ט	ר
י	ש
כ	ת
ל	א
מ	ב
נ	ג
ס	ד
ע	ה
פ	ו
צ	ז
ק	ח
ר	ט
ש	י
ת	כ

והבן אם כן מהו ענין שער, וכמבואר בפנים החיבור במקומו.

ומעתה תשכיל ענין רמיזת הספר הקדוש הזה באומרו כמה פעמים ענין אותיות **אמ"ש**, שמלבד הסודות הרמוזות בפנים בגוף החיבור, הוא סובב על דרכי הצירופים הנרמזים בר"ת אמ"ש:

אומן

משקל

שער

שבהם הוציא המאציל כח פעולת האותיות מן הספירות. ובדברים אלו עושים החכמים בעלי היצירה לעשות מבוקשם, כי בדרכים אלו תשכיל איך להחזיר האותיות לשורשם, וגם כח שם **יה"ו** מן השם הוי"ה, וגילוי אור הכתר הנרמז באות **א'**, ויחדיו הם **אהו"י** בכל האותיות, ולהמשיך בהם אור האלוקות באותיות כדי שיעשו הפעולה, וכמבואר בגוף החיבור באיזה מקומן יע"ש, ועתה רק להורות שורשים מעט הבאתי כל זה, כי בוודאי כמה וכמה חכמות עצומות עדיין נכללו בצירוף מלבד הנז"ל הנרמז באמ"ש.

וכדי שלא יחסר המזג הטוב נביא אותם בתכלית הקיצור וכללותם הם **י"ב דרכים** שהם **אמ"ש חכמה צמרכ"ד**.

ר"ת חכמה

חלוק

כפל

מעלות

היפוך

ר"ת צמרכ"ד

צירוף

מקיף

רודף

כולל

דם

ונבא לערוך ענין צירוף **חכמ"ה** בקיצור נמרץ:

חילוק הוא שניקח איזה אות שנרצה ונחלקה לחצאין עד שיעמדו באותיות אמו"ן, ואז נכלול כל המינים של האותיות כל מין למינו, ונוסיף עוד בחיבורים עד שישארו האותיות בלתי דומות, ואזי נהפך אותם ונמצא מה שנבקש, ובחיבור אחר בל"נ אם ירצה אבי שבשמים לזכותי נבאר אותו, כי גם הוא קבלה ובקשה לגונזו ולא לגלותו כ"כ.

כפל הוא שתקח אות שתרצה ותכפול אותו בצירוף ולא בחשבון עד עומדו באותיות דומות, ואזי תחבר אותם מכל האותיות ויעלה לך המבוקש.

ע"כ קיצור ידיעות מן חכמת הצירוף שלנו ומאחר שאין זה מטרת חיבורי לכן לא ביארתים ולא הארכתי בהם.

מעלות הוא חשבון גדול הוא הגימטריא, וחשבון קטן.

היפוך הוא היפוך אתוון כמו בראשית אותיות ברא שית או שירת אב, ונקרא באמת צירוף אבל נכנה אותו בשם היפוך, וכמו צירוף כרוב הוא מתהפך לבכור רכוב רכבו, וכן צירוף ברא מתהפך לבאר רבא ראב אבר, והבן, ע"כ צירוף חכמה.

ונבא לערוך צירוף **צמרכ"ד**.

צירוף הוא נקרא צירוף ידוע, שנקח אות שנרצה, ונוציא אותיות אומנ"א ויגידו לך מה שתבקש, או שתוציא אותיות אומנ"א, ותצרף באומ"ן ותחבר המינים כל מין למינו ויעמדו במה שהם רומזים, דרך משל אות א' רומז לאמונה, אות מ' למדה, וכן כולם ולא נתבאר כאן כלל בפירוש.

מקיף יתבאר דרך משל במילת סביב העולה ע"ד, ונעשה חשבונו גם כן ע"ד, ויעלו יחד למספר כולל על פי סדר אומ"ן, ונקרא אומן חסר ובמקום אחר בס"ד ובל"נ נבאר.

רודף רוצה לומר נרדף, וכמו שם הוי"ה בריבוע שהוא רודף את אותיותיו וכמו י', י"ה, יה"ו, יהו"ה וכו'.

כולל נקרא גם "תמונה", וכל שאר הצירופים יצאו ממנו, והוא מורה על שם המלות והנקודות, וממנו

יוצאים פעולות השמות הקדושים וסוד הכוונות הרמוזות, והוא הצירוף הנפלא, ועיין בספר "סולם העליה" פרק ט' ותשמח.

הצירוף נקרא "דם" והוא דומה לרודף ומקיף, והוא בסוד "דמו בנפשי" "**כי הדם הוא הנפש**" (דברים יב, כג). נמצא כי הוא סוד אמו"ן והתואר בו שם הוי"ה. ולא ביארתים לכמה סיבות אבל לא חיסרתים מחיבורי, ועיין בספר "המלכות" לרבי דוד הלוי (עיין עליו במדבר קדמות מערכת ח' סימן י"ז ובשם הגדולים וראה מש"כ גאון החיד"א זצ"ל עליו).

ואתה ידידי המבקר בזו הפתיחה, אל תיפול ברוחך אם לא תוכל להשכיל כולה, כי אין היא אלא שער להשיג **אור האותיות**, איך יצאו מן העלם אל הגילוי ומן שם הוי"ה הנורא שהוא הכח המרכיב הכל, ותוכל להשיג זה מעט מן חכמת ניתוח ופירור המבואר במקומו, ואפילו מן קיצורי ידיעות שבפתיחה, תוכל לידע סוד המשכת הכח ואור הפלא בכל צירוף וצירוף, וגילויים בל"ב נתיבות חכמה, והכוחות ואותיות היוצאים מהם וכו' אם ל"ב חכם לך.

ועתה נבא לערוך לפניך **קיצור ראשי ידיעות** היוצאים מן האותיות בכלל ומן ציורם בדרך פרט, ואיך הם הכח המרכיב והעושה כל המציאות כולה, וכמה ידיעות בשמות המלאכים המקבלים הכח מהם, וקיצור וידיעות בחכמת שמות בני אדם וכו' (ולקמן בסוף החיבור הזה לפניך שער הצירוף ושם הארכתי גם כן בראשי ידיעות מן זו החכמה), אכן לא לזאת היתה עיקר כוונתי כי כל עיקר כונתי היתה לפתוח חלון החכמה, ביאור המשניות הקדושות האלו על פי חכמת הרב המופלא רבנו האר"י זלה"ה והקדמות הרב שר שלום זלה"ה וכו' וכנ"ל כמה פעמים, אלא שנזדמן לי כך, וגם שרציתי שיזכו הלומדים בכמה וכמה ידיעות, ומכללם ישכילו גדולת אדונינו הבורא ית"ש.

וגם יבינו ויראו חיבתם של ישראל לפני אבינו שבשמים יתגדל ויתקדש שמיה הטהור והקדוש, וישליכו איש איש אלילי כספו וזהבו ויעבדו כולם אותו בלב שלם, כי בחכמה זו נראה חכמת אדונינו הבורא ית"ש וחכמתו שחלק לבשר ודם, גם ישכילו ויבינו מעלת וחשיבות הזמן הזה הנראה לנו כזמן שאין בו ממש, והם ימים שאין בהם חפץ לגודל הצערים והיסורים וגלות הדעת וכו'. אכן היא גופא הסימן לפעמי הגאולה שאליה אנחנו מצפים, כי לא ניתן רשות לגלות אלו הסודות באלו הדורות התחתונים אלא קודם הגאולה.

ואדרבא ה' זיכנו לבאר אלו המשניות לא מן הגדולה והמעלה, כי אנכי הצעיר באלפי יהודה ודל מכל משפחת אבי העי"א, אלא להורות על סימני הגאולה העתידה לנו, כהבטחת אליהו ז"ל להרשב"י זלה"ה וכנודע, ואין מקום להאריך וגם אין זה מקומו רק כדי להפסיק בין עדר חכמה לעדר בינה כתבתי זה.

ודע שסוד האותיות בשורשן למעלה הנה הוא נכלל בשם **מלכות דא"ס** בעולמות הפלא אשר שם, שהם **עולם המלבוש** וכן **עולם א"ק** וכו', ואח"כ בעת גילוי השורשים לבחינת פליאות ונתחים הוא נכלל בשם **אצילות**, ועיין בשער הצירוף המודפס בסוף הספר וכן בפירוש מטה אור. אכן גילוי האותיות בעולמות **בי"ע** הנה הם נתבארו לקמן מעט בהמשך הפתיחה.

ועתה נשוב למה שיעדנו.

והנה כל המבואר לעיל בענין עליית האותיות שבמחשבה הם מצד **רצונו** ית"ש להטיב לבריותיו, ואח"כ יצאו העולמות הכוחות לפועל בכח **המחשבה** בסוד שבירת המלכים ונשברו כלים דזו"ן, ואח"כ העלם ובירם לאלו הכלים לתקנם ולברם ולברוא העולם בהם, אלא שנתווסף בהם עכשיו כח הבחירה, כי מעת השבירה נעשה בחינת "**זה לעומת זה עשה האלקים**" (קהלת ז יד), ויצאו האותיות שבקדושה וכנגדם בס"א, והיה קב"ה בורר ובורא העולמות שורשי כל המציאות, קודם כל במחשבה קדומה ועליונה, ואח"כ הוציאם לפועל במעשה השתלשלות העולמות, והיה זה כדי לתת לכוחות לבחירה כח העמידה והיציאה לפועל על תכלית שלימותה, כי לכל כח יש קומה בפני עצמה שיש בה קומה מראש עד סוף, וצריך ליתן לה כל כח ופירוט מדרגתה כדי שתצא לפועל בתכלית השלימות ותעשה הפעולה ההיא.

וקודם שנבאר זה נקדים כמה מאמרי רז"ל.

"רבי חנינא אומר, מאותם דברים שעלו במחשבה, קודם שברא הקב"ה את עולמו. ישראל עלה במחשבה, מפני שהוא ראוי לקבל התורה. וכל האותיות נכתרו בראשו. כיון שעלה במחשבה, כביכול, עמד הקב"ה, וחקק בו את התורה, וכל האותיות נכתבו בראשו, ועליו נתקיימה התורה. הה"ד וזאת לפנים בישראל. ואין זאת אלא התורה, שהיא קודם לישראל, לפנים אלו האותיות. והכל היה חקוק ונרשם בישראל עכ"ל (זהר חדש מדרש רות).

וביאור מאמר זה נתבאר מעט לעיל ועוד לקמן, ומה שאמר "**הכל היה חקוק ונרשם בישראל**" הנה **ישראל** הוא אותיות **י"ש רל"א**, הם **רל"א שערים**. והכוונה שהיו שורשי נשמות ישראל עולים במחשבה והיה קב"ה משתעשע ומתענג מהם ובהם, ורצה קב"ה להיטיב בגילוי אור התורה בהם, ועל כן הם רל"א שערים של האותיות שיצאו ונגלו בהם ולכל צדיק ש"י עולמות בסוד "**להנחיל אוהבי יש**" (משלי ח, כא) "**ועמך כולם צדיקים**" (ישעיהו ס, כא).

ונבא לבאר זה המאמר הנה כל האותיות והכוחות היו גנוזים בהעלם נפלא בסוד **מלכות דאין סוף**, וכאשר רצה המאציל ב"ה לגלות המלכות, נעשה בה **הצמצום במלכות דמלכות** שבה, ונעשית **חלל פנוי** ונשאר בה **רשימו**, ובזה הרשימו נשרשו כוחות **הספירות והאותיות** הנעלמות, ואז המשיך המאציל ב"ה קו אור אין סוף מיסוד **א"ק סתימאה**, העומד במלבוש עליון שבמלכות **דאין סוף**, ונמשך ממנו קו לתוך החלל, ונגלה ממנו **אור כתר** הנעלם דא"ק, ואז עלו במחשבה קדומה שהם בשורשי המוחין שבכתר הנורא, ונרמז בזה המאמר באומרו "**וכל האותיות נכתרו בראשו**" מלשון כתר ובמחשבה שבו על שם שעלו במחשבה, "**עמד קב"ה וחקק**" וגו' הכוונה **ואין עמידה אלא תפילה הה"ד ויעמוד פנחס ויפלל** (בראשית רבה סח, ט).

והנה **תפילה** הוא לשון **יחוד והתכללות**, וכמו שדרשו רז"ל על "**נפתולי אלקים נפתלתי**" (בראשית ל, ח), וכמובא בפרש"י זיע"א בשם הרב רבי מנחם בן סרוק ז"ל שהוא מלשון צמיד פתיל, כי נפתולי ופתיל הם מענין וחיבור אחד, כמובא בעיקר שפתי חכמים יעו"ש, וע"כ תפילה הוא מלשון התכללות ויחוד, ומזה נעשה הפאר והיופי בחינת תפלין אותיות נפתלי כמובא, והיינו שצרפם וזיווגם לאותיות להוציא תיבות התורה וכו' וחקקם לפניו, ו"**נכתרו בראשו**" היינו יצאו לגילוי המחשבה מן הרצון שבכתר הנעלם, ונעשה בהם בחינת יציאה לכח הגם שהם עדיין מ"ה, כי כן חכמה הם אותיות כ"ח מ"ה.

והנה הם יצאו משם בדרך יחוד וזיווג באור ישר הנקרא **מיין דכורין** שהוא בסדר **אבג"ד** מן החכמה אל הבינה ושם קנו הציור וכו', ועל כן בינה הינו ניקוד צירי, והנה כח האותיות הוא המרכיב כל המציאות, וכ"ב אותיות הם פרטות כל ראשי המדריגות הנמצאות בארבע עולמות אבי"ע.

והנה אלו האותיות כאשר היו בבינה, היו מעלים בחינת **מיין נוקבין** באלו ב' אלפין שנין שהם חכמה ובינה, והיו גורמים בכח זה המ"ן לשעשועים לעליון. וסדר מ"ן הם בסדר **תשר"ק** והוא ממטה למעלה.

וז"ס מה שעלו האותיות לפניו להיות בורא העולמות בהם, כמבואר בהקדמת ספר הזהר יובא לקמן, וכלל האותיות הם סוד התורה כמו שיתבאר, כי בתורה ברא קב"ה עלמא כדברי הזהר חדש (מדרש רות דף פח) "**כשברא הקב"ה עולמו, לא ברא אותו אלא עם התורה. והתורה היתה אלפים שנה קודם שנברא העולם, דכתיב, ואהיה שעשועים יום יום. דתנינן, כשברא הקב"ה את עולמו, הכין את התורה, דכתיב, אז ראה ויספרה וגו'. וברא בה העולם, ואח"כ גנזה, עד שברא אדה"ר, ולימדה לו, דכתיב, ויאמר לאדם וגו'**" יע"ש.

וסוד ביאור מאמר זה בקיצור, דע שהנה מספר **שנים וזמנים** בעליון הוא רומז על מדריגה וענין פלוני להיותו בא ונמשך בדרך **סיבה ומסובב**, היינו שאין נמשך ונעשה מצד עצמו, אלא הוא נמשך ובא ומשתלשל בסדר השתלשלות או על ידי סיבה וענין פלוני אחר הגורם לו לצאת ולהמשך, וכמו דרך משל פירות האילן הם פועל יוצא ונמשך מן האילן הנמשך ובא לעולם מכח פעולת הזרעים של אותו אילן, ונמצא אין הפירות יוצאים אלא על ידי האילן עם כל החוקים שחלים עליו להיותו גדל כך וכך זמן ובאלו תנאים ובאלו פרטים, ורק אז יוציא הפירות (אמר גם לכם יש כמה וכמה מדריגות ומערכות זמן וכו' עד שיגדלו כדבעי). **וכן בשורשים**

עצמם הנה יש בהם כמה וכמה מדריגות של זמן ומקום ותנאים כדי שיוכלו להוציא מן הכח אל הפועל מה שיש בהם, ונמצא שהגם שהכל כלול וגלום בשורשים ובגרעינים הנה עכ"ז הוא תלוי בזמן ובמקום כדי להוציאם לפועל.

וכ"ז במשל הגשם הארצי, וכמו כן תקיש לעליון שענין זמן רומז לפועל היוצא מסבה ומסובב, כי אין זמן למעלה ועוד קודם הבריאה, כי הזמן עצמו נברא הוא, ומכש"כ עוד קודם בריאת העולם איך ישווה בו זמן.

אמנם דע שהכוונה להיות ב' אלפים הנזכרים רומזים לב' ספירות חכמה ובינה המכונים ב' אלפים וכמו "**אאלפך חכמה אאלפך בינה**" שהם ב' אלפים, **ושנ"ה** עולה כמנין **ספיר"ה**, ואם כן יבא ביאור המאמר באופן זה:

קודם שברא קב"ה העולם, הם **זו"ן** שנקראים **אותיות**, הנה היו כבר כלולות **בחו"ב** המכונים **ב' אלפים**, והיו גורמין לשעשועים בעליון מכח **המ"ן** שהעלו, כי השעשוע שבמחשבה הוא עצמו גורם לעלות מ"ן וחשק ורצון להוציאם לגלותם לחוץ, ולבראתם כמעשה הבריאה.

והנה בעת עלייתן בסוד **מ"ן** הם עולים בסוד **אור חוזר** מן הסוף להתחלה כזה: תשר"ק צפע"ס נמל"כ יטח"ז והד"ג ב"א, כי היה קב"ה משתעשע מנשמות ישראל ומה שיעבדו אותו וימסרו נפש עליו, וגרמו להוציא לפועל מעשי הבריאה, כי היו הם הגרמא לכל זה והיו מזדווגים עם התורה, כי על פי מה שכתוב בה ותוכנית שבה יצאו ונמשכו ועלו אותיות התורה שהם סדר האותיות העולים מן הסוף לראשיתו, מפני היותם עולין **מהבינה** שהיא **נקבה** שהיא **החותם המתהפך** (ועיין בזהר חדש שיר השירים דף 90 ע"ב) "**כי טרם ברא הקב"ה עולמו, עמדו לפניו כל האותיות למפרע**" (עין זה בזהר חדש רות פח ובראשית ויגש דף רה ע"ב ובהקדמת ספר הזהר דף ב' ע"ב).

והנה, סוד עליית האותיות בעבור בריאת העולם, דע שהוא ענין קיום ושכלול העולם באופן שיוכל העולם להתקיים ולהגמר בו, ועליו הכוונה שעליה נברא, ומוכרח ענין זה להיות נעשה ונשלם בכח הבחירה בין טוב לרע, **הטוב** נמשך מן **האור** הגדול ההוא, **והרע** בא ונמשך מן בחינת **הכלים** הנשברים ההם (כמבואר כ"ז בע"ח שער התיקון), כי כל כח שיש בקדושה עשה הקב"ה כח שקול כנגדו בס"א, וכמו שנברא ונשתכלל אבי"ע דקדושה, הנה "**זה לעומת זה עשה האלקים**" (קהלת ז יד) אבי"ע שבטומאה כנגדם, ואלו הכ"ב אותיות הן פרטות ראשי המדריגות הנמצאות בד' עולמות אבי"ע, ועל כן עלו אלו האותיות לפניו ית"ש שיברא העולמות בהם להגביר הקדושה על הקליפות בכח השגת מדריגתם העצומה.

והנה סדר עליית האותיות היו כל אות ואות עולה בפני עצמה, והיה משיב לה הקב"ה שיש לכל אות כנגדה ממש אותו הכח בקליפות, ועל כן לא ישיגו בני העולם על ידה הבירור, וממילא לא יבא העולם ליעודו ולתיקונו על ידי אותו אות, עד שנתקיימו כל האותיות **באות ב'** להיותה בסוד **ברכה**, ועל כן נברא העולם בה כי אין כדוגמתה בס"א להיותה בסוד קללה ואין בה ברכה, ונעשתה אות ב' לשער וכלי לכל מאורות האותיות ונכללו בה.

וזה שנכנסה **אות ב'** בעומק המחשבה להיכן שנגלה **אור הכבוד** (שעל כן בשורשי המוחין הנה יש שם כעין קרוס עוטף וכמו כיסוי ורומז זה בתחתונים על אור הכבוד הנורא שלשם עלו האותיות) ואמרה רבונו של עולם טוב לפניך לברוא בי את העולם, כי בי מברכים אותך למעלה ולמטה, כי ב' היא הברכה ובסוד הכתוב "**והריקותי לכם ברכה עד בלי די**" (מלאכי ג, י), והוא נמשך מהאין סוף ומתפשט בכל העולמות, ועל כן אין בו מיעוט בהיותו עובר ומשתלשל דרך המדריגות, כי כמו שהוא בראש המדריגות מקבל מן האין סוף ואין בו מיעוט, כן הוא בכל גודלו וכוחו ועוזו ושבחו בעולם האצילות עד סוף העשיה, ואינו מתעבה כלום הגם שעובר דרך כמה וכמה מסכים.

והנה ז"ס טענה של **אות ב'** שיברא בה קב"ה העולם, כי מאחר שאור הברכה שבה הוא בשווה עילא ותתא ובלא שום הפרש, ואין שום מסך ועוביות שיוכל לפגום משהו בהארות שבה, ולכן זו המדה היא המוכשרת לבריאת העולם, כי לא תהיה שום אחיזה לקליפות, כי אין הקליפות נאחזות אלא רק במקום שיש בו איזה חסרון, ומאחר ואין במידת ברכה שום חסרון לא תהיה שום אחיזת הקליפות באות ב' ברכה,

ועל כן טוב בעיניך לברוא בי העולמות ולהנהיג אותם במדה שלי.

כה שאלה **אות ב'** והסכים עמה קב"ה למברי בה ובמדתה העולם, ובסוד הכתוב "**עולם חסד יבנה**" (תהלים פט, ג), היא מדת "**יבנה**" שהוא לשון בנין, שעליה יסוד בנין העולם להמשיך "**ברכה עד בלי די**" (מלאכי ג, י) כאשר הבריות מקבלים על עצמם מלכות שמים, והיא ההתחלה והראשית לברוא העולם ולהביאו אל השלימות, ועוד שאין יחוד קב"ה מתגלה בעולם אלא במדה זו, כי בה תלוי כל ענין של שכר ועונש ותשובה אשר עליהם יתגלה גמר התיקון, כי בה תלוי התיקון להיות נעשה עומד להשתלם במעשה התחתונים, ועכ"ז לא יגרמו המעשים לגרום שינוי במדת ברכה ח"ו היא אות ב', אמנם יגרום מעשה רע **לסלק מוחין דג"ר** ממנה, ומעשה הטוב **לחדש ולהמשיך מוחין דג"ר** שהם אור פנים בה.

אמנם דע סוד שהנה **אות ב'** הנה בה נקבע המשכת החיות התמידית לעולם, בסוד זיווג החיצוני שבאבא ואמא עילאין הם **חו"ב** הנ"ל שהם ב' אלפין, בסוד "**אאלפך חכמה אאלפך בינה**", היינו שמלבד מדה הנ"ל הנה נקבע בה ענין וסוד "ברכה" להמשיך חיות לעולם, וגם אם ח"ו ירעו המעשים עכ"ז הנה כתיב "**אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי**" (ירמיהו לג, כה), כאומר שנקבע באות ב' כח עמידת המציאות ועמידת חוקי שמים וארץ וכו', ונרמז ג"כ באות ב' ד"**בריתי**" הנזכר בפסוק.

והנה כן נכלל יחוד זה בבחינת וערך ו"ק, אכן היא השניה בסדר האותיות, והיא בבחינת ו"ק **בלי ראש** אשר לא יחסר לעולם, אמנם **אות א'** היא **הראש** לכל אתוון, והיא בבחינת **מוחין דג"ר** שהם מוחין דפנים בפנים וכח הולדה, והיא המשלימה המדריגה **לאות ב'**, וז"ש (הקדמת הזה"ק דף ג' סוף עמוד א' ועמוד ב') "**אמר לה קב"ה, אל"ף אל"ף, אע"ג דאת בי"ת בה אברי עלמא, אנת תהא ריש לכל אתוון, לית בי יחודא אלא בך, בך ישרון כל חושבנין, וכל עובדין דעלמא, וכל יחודא לא הוי אלא באת אל"ף**".

וזה ביאור המאמר:

אמר לה קב"ה אל"ף אל"ף - הם ב' אלפין הנזכרים שבחו"ב שהם או"א עילאין שהם ב' אלפין בסוף "**אאלפך חכמה אאלפך בינה**".

אף על גב דאת בית בה אברי עלמא - ובה נקבע יסוד בנין הבריאה להיות נמשך חיות לעולם מסוד חיצוניות או"א עילאין אשר הם בבחינת ו"ק, והיה זה בעבור הבחירה הנרמזת באות ב' ג"כ, כי רק על זה נתייסד אור ברכה להיות העולם חוזר ובא לשלימותו על ידי כח הברואים עצמם.

והנה עכ"ז **אנת** - היינו אות אלף, **תהא ריש לכל אתוון** - והיא משמשת להמשיך הראש שהם בחינת מוחין דג"ר, שהם מוחין דפנים והולדה לכל האותיות בסוד "**א' עם כולם וכולם עם א'**" (ספר יצירה פרק ב משנה ה, ו), ומבלעדי כח אות א' **לית בי יחודא** - שהוא יחוד אבא ואמא עילאין, **אלא בך** - הם כ"ב אותיות שכולם נשלמים בך, כי מקבלים מוחין פנים בפנים מכחך אשר הוא תלוי במעשי התחתונים, עד עת גמר התיקון שאז "**למעני למעני אעשה**" (ישעיה מח, יא).

אבל עתה הוא תלוי במעשיהם, וז"ש **בך ישרון כל חושבנין** - בסוד "**והמה בקשו חשבונות רבים**" (קהלת ז, כה), שאם יקלקלו מעשיהם אזי יסתלקו המוחין דג"ר ח"ו וישאר העולם חשוך מן אור זה, אבל לא יתבטל כי לכך נברא עולם באות ב' כנ"ל, וכדי שיעלו בני האדם מ"ן ואז יחזירו המוחין, וז"ש **ועובדין דעלמא** - הוא מורה על העלאת מ"ן ע"י מעשים טובים, כי אז יחזירו וימשיכו המוחין דג"ר ויחזרו או"א פנים בפנים ומוחין של הולדה.

וכ"ז בזמן הבירור שהוא בכל שיתא אלפי שנין, אכן בעת גמר התיקון יהיה זה היחוד דפנימיות ופנים בפנים נעשה גם הוא באות א', וז"ש **וכל יחודא לא הוי אלא באת אל"ף**.

ע"כ מאמר הזוה"ק וביאורו.

והבן אלו הסודות והרמזים ותבין ותשכיל כמה סודות נפלאים "**אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו**" (תהלים קמד, טו) ואשר גילה סודו לבניו יראיו "**הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו**" (דברי הימים א' טז, לד).

ועתה עלה נעלה מן ההר ההוא הר המור, אל "הר ההר" הר ה' רזי תורה בסוד האותיות וכחם, בסוד גילוי כח הבחירה הנדרש לעיל איך יצא ונמשך מן

האחדות אל הפירוד, והנמשך מן "**זה לעומת זה עשה האלקים**" (קהלת ז יד) כל אות שבקדושה, ופנתה כנגדו אות בס"א, ונמשך זה מן שביה"כ, ונעשה מציאות כמו שיתבאר לקמן, ושורשם בבחינת בכח ובבחינת בפועל יעוי"ש.

והנה מן סוד **הזיווגין והיחודים** שבאותיות שנעשו במקום העלם הנז"ל ונצטרפו יודין לווין, נעשו כל צורות ובניני האותיות ומה שבהם, והנה כל ציור הוא מורה על גילוי והמשכה במציאות, ועל פי כל אלו מערכות יצאו סדרי האותיות.

ונבא לדרוש בסוד **אות א'** ראשונה באותיות, הגם שיסתעף מענין זה כמה בנינים ומדריגות ושאינם מן זה החיבור, עכ"ז הם יצטרפו לך לידיעה אחת שלימה, והעסק והעיון בכל זה הוא מצוה.

וקודם נבא להקדים סוד שנתבאר לעיל ולקמן בפירוש הארוך, שהנה יצא הכל מן העלם לגילוי מן בחינת סוד **נקודה** שהיא סוד י' הכולל הכל, כי תחילת כתיבת כל אות וצורה הוא מן נקודה אחת סוד י', כי כל אות שנכתוב תחילתו הוא **נקודה** היא יוד, וחיבור קו אליה או בה הוא העושה הצורה של האות ההיא, והיא סוד נקודה אמצעית שממנה יצא שורש כל המציאות.

והנה "**סוף מעשה במחשבה תחילה**", ולכן קודם שיצא מעשה הבריאה לפועל כבר היתה כלולה בבחינת בכח ובשורש במחשבה קדומה, וראה הוא ית"ש להוציאם לפועל במעשה הצמצום הנז"ל והנרמז בשמו הקדוש הנורא כנ"ל, וז"ס מה שאמר הנביא ע"ה "**אודה שמך כי עשית פלא**" (ישעיהו כה, א), **והנה פל"א דא אל"ף** כמובא זה בתיקונים (תיקון ע' דף קלה, ועיין בזוה"ק ח"ג דף קל"ג:), **וזה שאות יוד צורת אלף כמבואר בזה"ק** (ח"ב דף רלה ע"ב ובח"ג דף ל"ב ובתיקוניס בהקדמה דף טו ע"ב ובתיקון יט דף מ"ב).

והנה יו"ד לשון אודה וכמו ידוה כמבואר זה בספה"ק ליק"מ ח"א סימן כח אות ג' ע"ש (כי הנה יו"ד היא צורת אלף וזה יו"ד לשון אודה כי אלף היא בצורת יו"ד), **והוא פל"א** אותיות **אל"ף** שהוא עצמו צורת **יו"ד**, כי אלף הוא בציור **שתי יודין ואות ו'** באמצע שהיא בחינת פתח, ואלו השני יודין הם בחינת יו"ד **בראש** ויו"ד **בסוף**, שהם בחינת **כח ופועל**, כי יו"ד של שם העצם שהוא שם **הוי"ה** ב"ה שהוא **יו"ד בראש** והוא בחינת מחשבה תחילה בחינת **בכח**, והיו"ד השני הוא בחינת יו"ד של הכינוי שהוא שם **אדני** שהוא **יו"ד בסוף**, בחינת סוף מעשה בחינת פועל, ובתחילה שני היודין הנזכרים הם נקשרים יחד ואין הבדל ביניהם, ואח"כ כשמוציאין מכח אל הפועל הם נפתחין ונבדלין, וזה בחינת **האות ו' שבתוך האות א'** שהוא בחינת פתח, כי מה שנפתחין ונבדלין אלו השני יודין שהם בחינת כח ופועל הנה זאת ו' שבתוך הא' הוא בחינת **ו' אותיות** שיש בין שני היודין של שני השמות הנ"ל כזה: יאהדונהי.

ואלו **ב' שמות** הם מורות על **ב' בחינות** הנהגות הכוללות הכל שהוא בחינת **בכח** ובחינת **בפועל**, ושל בחינת **שורש** שהכל יוצא ממנו, ובחינת **מלכות** המקבלת ממנו והמוציאה לפועל רצונו, והוא ב' יודין ראש וסוף וסמוך לכל אות יוד, ג' אותיות שהם בחינת **מקום ציור וזמן** שבכח, הסמוכים באות יוד ראשונה שהיא צורת אלף, וכן מקום וציור וזמן באות יוד שניה שבפועל, שיש בה בחינת מקום ציור וזמן, שהיא בחינת אלף שניה שהיא גם בצורת יוד וכנ"ל, כי אות אלף היא אות י' למעלה ואות ו' באמצע ואות י' למטה העולה כ"ו כמנין שם הוי"ה ב"ה, והנה הכל נכלל באות א'. ובחינת בכח כלול באות יוד עליון שהוא אלף וכנ"ל, ובחינת בפועל כלול באות יוד תחתון שהוא אלף גם כן כנ"ל, וכל יוד במילוי ג' אותיות שהם מקום ציור וזמן שהם מדריגות הכוחות המרכיבים המציאות.

והנה **יוד** שהוא במילוי שהם בחינת מקום ציור וזמן כנ"ל עולה **כ'**, ונמצא שבאות א' שני בחינות כ', והם **כ' עליון וכ' תחתון**, אלא שיצאו מן היודין, וז"ס פסוק "**פותח את ידך**" (תהלים קמה, טז), כאומר שכל מעשה הבריאה בבחינתם בכח ובפועל הנ"ל שיצאו מן פתיחת היודין הנ"ל שהם בחינת ב' אותיות כ' הנ"ל, שהם בחינת ב' שמות **הוי"ה ואדני**, וביניהם **ששה אותיות** שהוא בחינת ציור ניקוד **פתח** בסוד "**כולם בחכמה עשית**" (תהלים קד, כד), והוא "**פותח**" של הפסוק הנ"ל (תהלים קמה, טז).

והנה נוטריקון **אות א'** הוא שם **אהיה**, שנקרא על שם שהוא זמין להולדא, היינו להוציא מעשי הבריאה,

והוא א' על שם הנזכר, וציורו בה הוא יוד המורה על הוי"ה וד' על שם אדני, ונמצאו בכאן ג' שמות והם **אהיה יהוה ואדני** שהם סוד ג' ספרים שנזכרו במשנה א' בזה הספר, והן כוללין כל האצילות ובמילויים הם **ל"ב אתוון.**

והנה אות אל"ף הנ"ל שהוא במילוי אותיות פל"א, הוא נבנה מן **פליאות וקוים**, כי **יוד עליון** הוא פל"א וכנ"ל, וכן **יוד תחתון** הוא פל"א, **ואות ואו** שבאמצע הוא **קו צורת פתח** וכמבואר לקמן בפירוש "מטה אור", ושם נדרשו כל האותיות באלו הדרכים הנפלאים והנוראים.

סוד אות כף הוא כתר

והנה סוד גילוי המאורות בסוד **פליאות וקווים** המצטרפים ועושים **האותיות**, הנה הם יוצאים מן **מלכות דאין סוף** אחר הצמצום ההוא, וגילוי **אור המלבוש** לאור התורה הגנוזה כנ"ל, ויצאו הכוחות והשורשים להוציא מעשה הבריאה ההוא מבחינת בכח שהוציא כל מעשי הבריאה לפועל, ושהוא השורש של כל המציאות הנקרא **מלכות דוד**, הרמוז במשל עליון **בכף יד**, וכן **י"ד** עולה כמנין **דו"ד**, בסוד **"דוד מלך ישראל חי וקיים"** (ראש השנה כד.), כי הוא סוד גילוי מלכות שמים שנגלה ממנו ית"ש מלכותו נצח, וישראל הם בניה וחולצי שדיה, והם כף ידה וגילוי שלה בבריאה ובמציאות, ושם בה נגלו ונחקקו ונרשמו בבחינת כף יד עליון, בסוד הכתוב **"אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים"** (ישעיהו מח, יג), שהם גילוי ב' בחינות זרועות עולם, ובבחינת מש"כ **"ומתחת זרועות עולם"** (דברים לג כז), וז"ס מאמר המלך דוד ע"ה בתהילים **"פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון"** (תהילים קמה, טז), ודרשו רז"ל **"אל תקרי ידך אלא יודי"ך"** (תיקוני זהר דף ז:). והם סוד עשרה מאמרות שנברא העולם בהם, ואות **יו"ד** עולה כמנין **כ"ף** הנזכר, שבה נחקק כל מעשי הבריאה שהיה כלול ונרשם בבחינת כף יד עליון קודם הצמצום, הנה אחר הצמצום נגלו לב' בחינות כף יד.

והנה בחינת חקיקת **כף יד עליון** הוא סוד **מלכות**, והנה גילוי ב' בחינות יד הוא רמוז בספר היצירה לקמן בסוד **"חמש כנגד חמש"** (פ"א משנה ג), שהם חמשה אצבעות יד ימין וחמשה אצבעות כף יד שמאל, שבאמת אין בספירות פירוד כי הם **עשרה מאמרות**, אלא שכדי להוציא כח הבחירה והתמורה והתהפכות המדות של כל בריאת העולם הוא באמצעות מדות אלה, על כן נעשה כח יציאת הפרדת ב' בחינות היד, שיצאו מן העלם לפועל במעשי הבריאה, וכמבואר בספה"ק לק"מ ח"א סימן ס"ו ועי"ש, ושם נחקקו העולמות בעשרה מאמרות הרמוזות בעשרה אצבעות, ובריאת העולם בגשמיות יצא על ידם כהתהוותם תחילה ברוחניות על ידם.

ומענין זה נבא להבין סוד **יד שמאל** הנמשך מן **יד העליונה דעתיקא קדישא**, שעליה נאמר **"לית שמאלא בהאי עתיקא קדישא כולא ימינא"** (זוה"ק ח"ג קכט.). אמנם דע שהתחתון נכלל בעליון, ומחמת זה לבד יצאו ונשלמו מספר המדות לעשרה כנגד היוד אשר בהם נברא ונוצר ונעשה כל אשר בשמים ובארץ, ובכללם נמצאים **"עֲשָׂרָה דִבְרַיָּא"** (נוסח הגדה של פסח), כי התורה והלוחות נעשו באצבע אלקים, ועל כן נמצאים עשרת הדברות והמאמרות שמכוונים ועומדים חמש כנגד חמש וכנודע וכנ"ל.

ונבא ללמוד כמה דברי פלא בחכמה הקדושה מדברי הרב הקדוש חק"ל תפוחין קדישין רבי אברהם חזן זיע"א, ליקוטי בתר ליקוטי, שהנה גם **יד עליון** הנזכר היא בעצמה נחשבת כצמצום כנגדו ית"ש, שהוא למעלה ולעילא ולעילא מכל השמות והכינויים, אלא שהוא סוד **הצמצום הראשון** שהוכרח כביכול כדי להוות הבריאה, כי מן היד והצמצום הזה בעצמו יצא ונתהווה אח"כ בריאת כל העולמות החקוקים ונרשמים בו כנ"ל.

ומן המבואר לעיל בתחילת הפתיחה תבין מרחוק סוד גילוי היד עליון שהוא סוד **ריבועא בגו עיגולא**, וכן באדם הארצי הגשמי הנעשה מן חותם עליון, הנה הוא כף היד שבו הוא בצורת מרובע והאצבעות נכנסים בו, וכמבואר ענין זה בסמוך, בענין ובאופן שבכף יד עליון כל המציאות כולה נרשמת ונחקקת, ונעשים אותיות מחיבור הקווין זה בזה פליאות וקווים, וכן נעשה בכל עולם ופרצוף, במלכות שבכל עולם ופרצוף, שהיא הגילוי של מלכות שמים, אכן על גילוי אלקותו ית"ש במעשה הבריאה אחר יציאת אורו במלבוש וצמצום, וכדי יציאת כח הבחירה וכו', הנה

ענין יד הנזכר הוא שם כולל לגילוי אלקותו ית"ש, ועל זה רמז הנביא ע"ה "**היתה עלי יד ה'**" (יחזקאל ח, ח), והוא סוד גילוי שם הוי"ה ב"ה בן ארבע אותיות ועשרה אותיות המילוי שהם מספר י"ד **שבעתיק יומין** יתיב, אשר העטרה בראשו ולמעלה מכל הבחירה שבכללות הבריאה.

והנה מן בחינת יד הנזכר שבכל עולם ומדריגה נמשך הכח והשכל לחכמים ולבעלי אלוקות בסוד "**מיד ה' עלי השכיל**" (דברי הימים ח, כח, יט), בענין שהיד הוא **קשר והשתלשלות** העליון לעילא מכולא, ובדרך היד והקשר והשתלשלות הזה, משתלשל אח"כ צמצומי העולמות וכל אשר בהם, במדריגות למטה ממדריגות עד נקודת המרכז שבעולם הזה, כי אף על פי שהיד בעצמה תחשב לצמצום נגד האין סוף בעצמויות של מעלה מכל הצמצומים, אבל לעוצם דביקותה ומציאותה להמלך העליון יתברך, הנה גם היא לידיעתו בעצמו תחשב, ולא כצמצום ממש שנמצא בהבריאה בכלליות העולמות, אשר בעולם הזה יתעבה ויתגשם להיות על ידו כח הבחירה לבחור בתכלית ההיפך ח"ו.

כי הרי קודם הבריאה כשהיה הבריאה בכח כביכול קודם שהוציא אל הפועל, היה כולו אחד ואין שם בחינת חשבונות רבים, והוא בחינת הבחירה שהוא בחינת הממוצע בין שני דברים, וזה אין שייך קודם הבריאה שאז הוא ושמו אחד ובאחד אין שייך בחירה, אבל כשהוציא הבריאה מן הכח אל הפועל היו שני דברים, האחד והבריאה ואז שייך בחירה שהוא ממוצע בין האחד, כי הוא סמוך לו ועדיין לא הגיע ל"חשבונות רבים" שהוא הרע והטומאה, אך הוא רושם וסימן על השתלשלות כדי שיוכל להשתלשל ויגיע עד שיהיה הרע והטומאה וכו'.

והנה זה שכתוב בזוה"ק (בראשית דף מח.) שעיקר אחיזת הטומאה היא **מסטרא דשמאלא**, וזה נמשך מבחינת אחר הבריאה, אחר שיצא הבריאה מן הכח אל הפועל (עיין כ"ז בספר"ק ליקו"מ ח"ח סימן נ"ח). והנה זה עצמו סוד ב' בחינות **כף יד ימין ושמאל** הנז"ל, שהוא ענין יציאת כח הצמצום מן האחד. כי כל ענין הבריאה הוא צמצומי המקום שהפליא הבורא ית"ש לצאת ולהשתלשל מלמעלה מהמקום, ואתו בעצמו יתברך אשר בזה לבד נמצאים לאין ערך השתלשלות רבות ועצומות מהכלליות על הפרטיות, ועד העולם הזה שהוא לבד עיקר המקום כנודע, ושכמובן נתצמצם ונתחלק כל העולם ועולם ובפרט העולם הזה בעצמו בחילוקים ושינוים ממקום למקום וכנודע כ"ז.

אמנם הנה היד בעצמה לא תחשב עדיין לצמצום אלא רק **לידיעה**, ממילא מבואר שהוא כעין **דרך והשתלשלות** לבד שנשתלשל על ידה צמצום הכללי של הבריאה, ומזה נמשכין כל הדרכים בפרטיות שנמצאים בכל הבריאה כולה אשר על ידה מתקשרים כל העולמות המחולקים ונשתנות זו מזו, וכן הוא בפרטי פרטיות כל הדברים הנמצאים, הנה נמשכין הכוחות כדי לחבר ולקשר כל הצמצום שבכל אחת מהן, והעיקר בעולם הזה המחולק בפרטיות הצמצומים במקומות הגשמיים שבו, כי כולם משתלשלים ומקבלים חיות ושפע המציאות בהתקשרותם זה לזה כנודע, ועיקר המשכה הנזכר הוא נמשך מפתיחת היד העליונה לעילא מכולא.

נמצאנו למדים שענין סוד השגת **יד עליון** הנז"ל הוא **הידיעה** מהשי"ת בעצמו, אשר גם קודם הבריאה ושבירת הכלים אשר עליו נאמר "**והארץ היתה תוהו ובוהו**" (בראשית א, ב), שהוא ענין חורבן העולמות והרוחניות שהיו תחילה, אשר עליהם אמרו חז"ל הקדושים "**שהיה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, בורא עולמות ומחריבן**" (קהלת רבה פרשה ג, יד), ואשר משם נמשך ענין יציאת חכמה הקדושה לחכמה החיצונית ואפיקורסיות ונפילת הכבוד מן הקדושה לס"א והרשעים וכו', וכל מה שנמשך בכל המציאות כולו הן בהטוב והן במה שיצא לפועל בעבור הבחירה וכו', הנה הידיעה זו כבר היתה **חקוקה** ונגלה לפניו יתברך, ואף על פי שנמצא בזה שני הפכים בנושא אחד לדעתינו האנושה והמוגבלה, אבל לדעת האין סוף יתברך אין נחשב לשני הפכים כלל, אלא שמן סוד בחינת **יד שמאל** שהוא ערך תחתון הנכלל בכף **יד ימין עליון**, הנה בזה עיקר **כח הבחירה** לבחור בהיפך, ונמשך זה מידו העליונה הנ"ל שאף על פי שכולא ימין אבל כמ"ש התחתון נכלל בעליון.

נמצא אתה למד שמדת ההתהפכות ורוח סערה והעוונות וכו' הוא נמשך מ**זרוע שמאל עליון**, והיא

עצמה תוכיח ותייסר לכל אחד משובותיו ורעת מבוכותיו, בהתהפכות וחורבנות בפרטיות שנתהווים מחמת זה, וזה הוא העונש המגיע להאדם בהסרתו ממצות המלך, ואין לו טענה לומר שכבר היה נחקק ונרשם ביד הנ"ל כל מה שיעבור עליו, ואם כן אין עליו תלונה אם ישמע ליצרו הרע, ואין הדבר כן אלא עליו נאמר "**תייסרך רעתך**" (ירמיהו ב, יח), כי באמת **בכף עליון** נחקק הכל לטוב ולקודש וכו', וכדי יציאת **הבחירה** נחקק ונרשם להיפך ממש **בכף יד שמאל**, והבחירה ביד כל אדם לבחור בטוב.

וענין זה הוא נדרש בכלליות ובפרטות, ועל כן כבר מוכן עבור זה בראשית הבריאה כל הישועה וההצלה מהעונשים שמן **יד שמאל**, והבן מן זה כמה סודות נפלאים בהנהגה, שכל דבר שבמציאות יש כנגדו כח שיכול להיות ממש להיפך, דבר אשר לא ישוער, כי התהפכות הצירוף מפש"ע שביד שמאל תחזור לשפ"ע בימין, ומכלל זה תוכל להבין גם שלכל דבר רע שבא על האדם וכל גזירה רעה ח"ו, הגם שנראה שאין באפשר לשוב אחור ח"ו, וכמו מי שנגזר עליו גלות ויסורין ב"מ וכו', ואין נראה שום פתח הצלה כי כבר נחתם ונגזר דינו, הנה אם נמשך זה מן **כף יד שמאל כף חובה** המובא בפנים החיבור כמה פעמים, הנה יש כנגדו **בכף יד ימין כף זכות** המובא בפנים להיפך ממש, והתחתון בטל בעליון, אלא צריך שידע מהיכן נמשך עליו כל זה, כי מן יד עליון לא יצא רעה עליו אלא רק טובה, וז"ס מש"כ "**קורא מראש הדורות**" (ישעיה מא, ד) מלשון קורא בספר, שהוא כף עליון כי מה שנחקק בה כפי מה שברצונו ית"ש, כך יהיה נעשה.

וז"ס ענין המובא בדרז"ל על התנא הקדוש שמואל הקטן ע"ה, שאמר לרבי הקדוש רבי יהודה הנשיא ע"ה "**חזי לי סיפרא דאדם הראשון, וכתיב ביה שמואל ירחינאה חכים יתקרי ורבי לא יתקרי**" (בבא מציעא פה:), ורפואתו דרבי על ידי שמואל עצמו תהיה וע"ש, כי מן כח אור השגת היד הנזכר, הנה נגלה לחכמים ולבעלי השגה כמה מיני גילוים וידיעות במעשה הבריאה, ולפי גודל כוחם והשגתם בפרצופים של מעלה, כן נראה להם זהר הכתב והידיעה ההיא, והיינו שידעו **שֵם הקודש**, והוא עצמו **ספר עליון**, כי **שֵם** גימטריא **ספ"ר** וכנודע, וידעו כפי זכותם ורשות עליון בהם ועליהם, כי אין זוכין כולם לידע בכף יד עליון, אכן בכמה מיני מדריגות שנגלו ממנו, או שנחקקו ונרשמו ממנו, זכו וזכו ויזכו הבאים לקודש. וז"ס כמה מיני מדריגות אורות כוחות ונבואות ומיני כתבים של מעלה, המושכים ונמשכים מן כח יד עליון למטה במציאות כח החקיקה והרשימה הנז"ל.

ומענין זה תבין **כח הנבואה** שהיתה להנביאים, כעין זכרון בהפלאת יד ה' שהשיגו גם קודם בריאתם, כי ידיעתו וידו ית"ש לא תוציא כל דבר החקוק מאפשרותו שבבחירת האדם, אף על פי שלדעתינו האנושית הם שני הפכים. ומענין זה תבין ותדע הנמצא בדרז"ל ובכמה מקומות שלא היתה השראת השכינה על הנביאים זולת כפי המדריגה של כל אחד הן במקום והן בזמן (חגיגה יג: וכן זוה"ק וישלח קה ועוד), ובכמה פרטים שונים שהיו מוכרחים בזה מרצונו יתברך, כי מי לנו גדול מיצחק אבינו ע"ה שגם מאתו נעלם ונאבד קדושת ורוממות יעקב אבינו ע"ה בנו, מכח עוצם הרוח סערה שבאיש שעיר הוא בנו השני, שגדול כוחה להפוך ולהמיר בתמורות ותהפוכות עצומות בהשפעת הברכות וכו' וכנודע.

והבן מזה כח עוצם הבחירה מהיכן נמשך, וגם תבין מענין זה כמה מיני מדריגות בהשגה ובחיזיון ובמראה ובידיעה ובאורח שכל וכו', וגם שינויים בין מראה למראה ובין נביא לנביא, שהם דברים נפלאים משכל אנושי. וגם תבין מפני מה לא נגלה כספר השמים לטוהר כל ענין וענין, וכמ"ש אצל אלישע הנביא ע"ה "**וה' העלים ממני ולא הגיד לי**" (מל"ב ד, כז) יע"ש, כי ידו ית"ש לא תוציא כל דבר החקוק בה בידיעתו ית"ש במה שיש אפשרות הבחירה וכנ"ל, ומה שנגלה באיזה פעמים שיבחר פלוני כך או כך, הוא מפני עומק אחר, ועל כן לא היה חשש שיתגלה ענין הנזכר, ומובן מזה כמה מיני דברים נפלאים בהנהגה ובמדרשי רז"ל.

שמענה ואתה דע לך, ע"כ.

ולתשלום הביאור ולברר הידיעה הא לך מה שכתב החכם המקובל מהר"ר יוסף ן' צייאח זלה"ה (מחכמי דמשק וירושלים בזמן הב"י והמבי"ט ועיין עליו בשם הגדולים) בספר אבן השהם (כתב יד) בענין חכמת כף יד העליון

וז"ל: רל"א שערים...כמוזכר בספר יצירה, הוסף עליהם ה' מיני צירוף שהם צירוף מאמר נכלל חשבון תמורה יעלו רל"ו. וכן הוא מספר כל השרטוטים המורים על סדר מצב אצילות עשר ספירות בשתי הידים עולה רי"ד. הוסף עליהם כ"ב אותיות אלף בית, אשר בהם נהיה כל הווה, יעלו כמספר רל"ו, שהוא סוד שעור קומה הנזכרים, אשר עליו נאמר "גדול אדונינו ור"ב כ"ח" (תהלים קמז, ה), **בסוד כ"ח פרקים אשר באצבעות השתי ידים, הרי אתה רואה מהנגלה העמוק מכח נפלאות יצירת האדם בשתי ידיו רב לו. ועל זה וכיוצא בו אמר אלוקים "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"** (בראשית א,כו), **ודי למבין, עכ"ל.**

ועתה נבא לדרוש בסוד האותיות בכחם עצמם, וכמה ליקוטים בענין הזכרתם, ואיזה סגולות יקרות בענין זה. גם יתבארו כמה רזין יקרים בענין כח האותיות, ומשל אחד נאה וממנו יובנו כמה ידיעות ורזין **וברוך יוצר המאורות.**

והנה התורה הקדושה היא כולה שמותיו ית"ש, אלא שנעלם מאיתנו דרכיה וסדריה בעבור הבחירה ומכש"כ מפני המפרידים מלשון **"מפריד אלוף"** (משלי טז, כח), וכעין שאמרו רבותינו ז"ל וכן איתא במדרש תהילים מזמור ג' וז"ל **א"ר אלעזר לא נתנו פרשיותיה של תורה על הסדר, שאלמלא נתנו על הסדר כל מי שהוא קורא בהן מיד היה יכול לבראות עולם ולהחיות מתים ולעשות מופתים לפיכך נתעלם סידורה של תורה.** וכן אמרו רבותינו ע"ה (תנחומא פ' עקב) **וז"ל מאי דכתיב ארח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה וגו', מטולטלים הם שביליה של תורה, שאלמלא ידעו הבריות סדרה של תורה היו יודעים לרפאות את החולים ולהחיות את המתים.** כי יש בכוחה של תורה וסדריה ופרשיותיה לבטל כל הכוחות, וה' יזכנו לידע ולהשיג, וסוד ה' ליראיו.

והנה כן הוא בהזכרת האותיות עצמם, שהנה יש בהם בהזכרתם לבד איזה פעמים ידועים ובכוונותיהם לעשות נפלאות ופלאות אשרי הזוכה לראות, ודע שגם בכוונה ויחוד לבד בשם קדוש וניקודו כראוי, יעשה ויועיל ויצליח כח השם הקדוש וניקודו הנכון למה שצריך, וכל כוחות הפעולות ומלאכים יעשו מבוקשו.

ודע שהשם הקדוש שם הוי"ה ב"ה הוא כללות התורה בכ"ב אותיות שבה, וכנ"ל בתחילת הפתיחה איך יוצאים ממנה, ושם הנורא הזה לפי ניקודן שיכוין בו מי שיודע סודות בנינו, אם יכוין על בנין שהניקוד ההוא יורה עליו, אזי תקובל תפילתו ויענהו ה' במהרה, וכן יעשה ויועיל בכתיבתו בקמיע וכמו שכבר כתב רבנו האי גאון זיע"א בספר הקמיצה וז"ל **והשם העיקרי הוא השם הוי"ה ב"ה המשפיע לכל השמות ומשם ישתלשל השפע האלהי ממדריגה למדריגה עד שיגיע לאדם הנושא אותו קמיע עליו עכ"ל** (כמובא בספה"ק האח נפשינו משם ספר אוצר החכמה).

ונבא להעתיק לפניך כמה עלים נחמדים ויקרים, ומה שהעתיק והביא בספר לדרוש אלקים בשם ספר המלאך המשיב ספר כתב יד.

אות א

אות אלף אמור אותה אלף (נלע"ד שהוא ר"ת אלף פעמים) במקום נקי וטהור בלי הפסק ואח"כ אמור יהר"מ השם הגדול אראריתא היוצא מן האלף שתקיים בני ובנותי ליראתך ותצילני משכול בנים ומחייבי יסורין לי ולכל בני ביתי ותראני בחופת בני ובשמחתם כתאוות ליבי ולא ימות אחד מהם בשנה זאת ובכל שנה ושנה אמן נצח סלה ועד.

ואם יאמר זה בערב ראש השנה בכוונה נכון ליבו בטוח שלא ימות אחד מבניו (באותה השנה).

אות ב

סודו עמוק ולא נמסר כי אם לצנועים פה אל פה אדבר.

אות ג

סודו להצלחה ולפתיחת הלב ולכח ולעזר מן השמים.

אמור יתיה אלף (ר"ת אלף פעמים) ואח"כ תאמר יר"מ השם הגדול היוצא מאות ג' שהוא יאההוהא שתפתח לבי בתורתך ואהיה כנחל וכמעין המתגבר ותן כבוד לשמך הגדול הזה ותן לי לב נכון ודעת ושכל טוב אמן נצח סלה ועד.

אות ד

סודה וסגולתה אם תרצה לדרוש ברבים או לדבר לפני מלכים ושרים.

תאמר מאה פעמים אחרי העמידה בין בשחרית ובין אחרי העמידה במנחה ובין אחרי העמידה של ערבית, ואח"כ יר"מ השם הגדול יהוה היוצא מאות דלית שתתקן לי מערכי לב ומענה לשון ודברים נכוחים וטובים ומתקבלים בעיני שומעיהם ואמצא חן וחסד בעיניהם ויהיו דברי נשמעים באזניהם וערבים בלבותם אמן נצח סלה ועד.

אות ה

סגולתה וסודה לברוח מן העבירה ומיצר הרע.

אמור אותה שישים פעמים ואח"כ אמור יהי רצון מלפניך השם הגדול יה יה יה היוצא מאות ה' ומפסוק "**כי ביה ה' צור העולמים**" (ישעיהו כו, ד) שתרחיק ממני ומפני כל יצר הרע וכל הרהור עבירה ויתרחקו מרמ"ח איברים שלי ואל ישלוט בי יצר הרע לעשות שום דבר עבירה לא בדיבור ולא בהרהור ולא בשום אבר מאיברי לא באונס ולא ברצון לא בשוגג ולא במזיד מעתה ועד עולם אמן נצח סלה ועד.

ויאמר פסוק "**ויאמר ה' אל השטן יגער יהוה בך השטן ויגער ה' בך הבחר בירושלם הלוא זה אוד מצל מאש**" (זכריה ג, ב) בשם קרע שטן "**יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך**" (תהלים יט, טו).

אות ו

סודה וסגולתה להכנס לפני מלך או שר ותמצא חן וחסד לפניו

אמור אותה כ"א פעמים ואח"כ תכף תאמר יר"מ השם הגדול היוצא מאות ואו אהיה שתתנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני המלך (פב"פ) בענין שיעשה לי רצוני מאתו בכל מה שאבקש ממנו ואשיג חפצי ורצוני ותאותי ולמלאות שאלתי ואל ישוב פני ריקם אמן נצח סלה ועד.

אות ז

סודה וסגולתה להית נשמר מן עצה רעה היעודה עליו.

אמור אותה כ"א פעמים ואח"כ תכף תאמר יהר"מ השם היוצא מאות זיין שתבטל ממני העצה וההסתה הזאת ותחזור ליבי למוטב ואל יטה ימין ושמאל לעשות דבר שלא כרצונך ותן לי כח וגבורה לעשות הכל ליראתך ולקדושת שמך הגדול והקדוש אמן נצח סלה ועד.

אות ח

סודה וסגולתה להשיג חכמה ובינה ולפתוח הלב בכל חכמה וספר ולשון.

אמור אותה פ' פעמים ואח"כ אמור יהר"מ השם הגדול יאהוהה היוצא מאות חית שתתן לי חכמה ובינה ותפתח לבי בכל חכמה ובכל ספר ובכל לשון ואהיה כנחל נובע וכמעין המתגבר אמן נצח סלה ועד.

אות ט

סודה וסגולתה לטהרת הלב.

אמור אותה צ' פעמים ואח"כ אמור יהר"מ השם הגדול היוצא מאות טית שתטהר לבי ורעיוני, ואח"כ אמור תכף ל"ב פעמים פסוק "**לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי**" (תהלים נא, יב) ותראה פלא.

אות י

סודה וסגולתה להסיר ממך היסורין וחולאים רעים.

אמור אותה עשרים ושש פעמים ואמור יהר"מ השם הגדול יהוה היוצא מאות יוד שתצילני מכל מיני יסורים ומכל מיני חולאים רעים ותרפאני מכל מכאוב, ותקיים בי מקרא שכתוב "**ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך**" (שמות טו, כו).

אות כ

סודה וסגולתה להפר עצת אויביך ולהסיר כל עצות רעות מעליך.

אמור אותה ע' פעמים ויהר"מ השם הגדול היוצא מאות כף שתבטל מעלי כל עצות רעות מאויבי והקמים עלי לרעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבותם וסכל את עצתם ובלבל את דעתם בשם יה

אכתריאל יהוה צבאות יה הדירירון אמן נצח סלה ועד.

ע"כ מספר "לדרוש אלוקים"

ומענין הנזכר תוכל להבין דברים נפלאים מכח האותיות והזכרתם, ויש בזה רזין נוראים ונפלאים ואין רשות לפרסמם, אבל המשכיל על דבר ימצא טוב וחן וחסד מאת האל הטוב. וענין הזכרת האותיות צריך שיאמרם בכוונה ובעוז ובאמונה ובמקום נקי וטהור ויעשה ויצליח אכי"ר.

ונבא ללמוד בקיצור נמרץ דרך חכמת סוד הזכרת האותיות וסוד הנקודות והתנועות הפנימיות והחיצוניות וצירופים שלהם מה שהיה מזכיר הכהן הגדול והנביאים והצדיקים שהיו משתמשים בשמות הקודש והיא חכמה עמוקה ונפלאה, וקשה מאוד להעלותה על גבי הכתב כי אם פנים אל פנים, ורציתי לזכות הלומד בכמה הקדמות יקרות ושערים יקרים בזיו החכמה היקרה שלנו, וגם שלא יחסר החיבור שלנו מן אלו ידיעות והקדמות, הגם שלא הלכתי בביאור אלו הענינים והדרכים בזה החיבור, אבל אי אפשר שלא יזכה הלומד עכ"פ בראשי פרקים ויקבל תאוה של חיים וכמ"ש "**ועץ חיים תאוה באה**" (משלי יג, יב), וילך לדרוש את ה' בספרי הקודש והולך אל חכמים ויחכם וירצה פניו יתברך אולי יחונן אותו זיו חכמה קדושה זו, גם עוד אין לך מצווה רבה ועצומה מלהודיע כח וגודל ויופי זיו התורה שלנו וכוחה ועוזה ושכרה ושמחה ואור שיש בה, עם שהם סודות אבל בכוחם להזכיר ישראל עם קדוש מי הם ומה שורשם, ושלא נבראו רק לאכול דגן וחציר כי אם לעלות בית ה'.

וע"כ כדי להביא בלב הישראל חיבת הקודש אהבת אביו שבשמים וכח התורה הקדושה שלנו, שיראו ישראל עם קדוש אהבתם לפניו ית"ש ומעלתם ומעלת ישראל עם קדוש, הבאתי ענין זה כי כמו שער בנפשי על דלותינו ועל גלות דעתינו, ועל גודל שפלות כבוד התורה והחכמים בעיני הבריות ותופשי התורה, כמו נאלמו דום מחמת ילדת תנים וחמת פתנים אכזר הוא ס"מ הרשע וכל גודנא דיליה, להעלים ולהסתיר אור אבינו שבשמים אור התורה אור גדולת קדושת נפשות ישראל, ומה יעד לנו אבינו שבשמים ומה הכין לנו ומה חפץ מאיתנו ומה יעד לנו המיועד כי הגיעה עת מועד, ועתה בעתה וכו' כפי שידוע לנו גודל דלותינו ושפלותינו כי ירדנו פלאים ורבים יחכמו בחכמות און חכמות חיצוניות וטרפים, ואשר אכלו כל חלקה טובה ואין כמו אחד מעיר ושנים ממשפחה זוכים להגיע למה שהבורא ב"ה הכין להם, ועכ"פ שיהיה לבם דואג בקרבם על רעתם וריחוקם משולחן המלך, וכמה בושה וכמה יגון הוא לנשמה, וכמה הוא צער קב"ה והשכינה עלינו ועל ירידתנו וה' אלקים הוא סובל רעת האדם בארץ, וכל חפצו הוא להרים ולרומם קרן אורן של ישראל עם קדוש ולקיים בהם מה שיעד והכין להם.

וכמה טובה גדולה ומכופלת ומצווה רבה לפניו להזכיר כל זאת לישראל עם קדוש ואהוב לפניו ית"ש, ועליהם הוא כל גאוותו ודאגתו, כי השורש שלנו אין שום עוון נוגע ופוגע שם, כי לגודל המעלה ההיא אין החטא יכול להאפיל ולהחשיך ח"ו ואין דרכו ית"ש להביט אלא על הטוב וכמ"ש "**לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל**" וגו' (במדבר כג,כא).

ועל כן מצווה רבה להזכיר לישראל חובתם לאביהם שבשמים ואהבתו ויופי שלו ויופי תורתו, ולהזכיר לנו שלא נבראנו רק לאכול ולשתות ולפרות ולרבות כבהמות וחיות אלא להאדיר ולגדל שמו ולהתבונן בו ובחכמתו, ויגבה לבו בדרכי ה' שישמח ישראל בעושיו בראותו מי הוא ומה יעודו בעולם, ויתבושש מאתו ית"ש וילך בדרך המלך מלכו של עולם ויטעם מעץ החיים ואכל וחי לעולם.

ואל תשיבני שאין תועלת באלו הסודות לגודל פחיתות המידות ורעות המעשים וכו', הנה אין זה שייך אל זה כלל, כי כל ישראל חייבים בתורה וחייבים להגיע אל מה שיעד עליהם הבורא ית"ש אין פטור, וגם עוד אין התכלית באלו הידיעות רק לידע חכמות וסודות עם שהם דברים עצומים יקרים מפז ומפנינים, אמנם בכוחם לעורר ולהזכיר לישראל עם קדוש אביהם שבשמים שהוא **לב העולם**.

וחכמתו והנהגתו המופלאה וידיעתו בכל המציאות דבר אשר לא ישוער ולא יושג בשכל אנושי, ועוז כוחו וממשלתו ושלוחיו ומשרתיו ועושי רצונו מלאכים ופרתמים וממונים כולם מתבהלים ומתיראים ממנו,

ובהזכרת שמו הקדוש עליהם יעשו תכף רצון השואל לגודל כבודם לה'. וענין זה וידיעתו ומכש"כ הזוכה לראות הוא המוליד אהבה וחשק ורצון לה' דבר שאין החושך של העולם יכול להחשיך ולהסתיר בראותו כח ה' וממשלתו בעולם, וחכמת ה' הנזכרת היא עצמה תשגב זה האדם היודע מן מי המבול, כי זו החכמה היודע אותה והבקיא בה ומכש"כ הזוכה להיות פועל בה הוא אוהב ה' בכל ליבו וה' אוהבו יותר.

גם עוד צא וחשוב הימים והלילות והשעות ההולכים ועוברים ושבים על האדם כמה מהם הוציא בעסק התורה או ח"ו בשה"י פה"י ח"ו, ועוד כמה הפרש יש באם ישכב האדם על מטתו ולבו דואג בקרבו על חסרון התורה וההשגה ועל גלות השכינה וחילול שמו הקדוש ובזיון התורה וכו', ומכש"כ אם יוריד דמעה, ומכש"כ אם ישכב על מטתו שבע בתורה וישן כשהוא חושב בל"ב נתיבות חכמה וכו' ובשאר סודות שבזה הספר הקדוש והנורא, או אם ח"ו חס וחלילה יהיה שוכב ומוחו משוקע בהבלים ובדברי תוהו ובוהו ח"ו, כמה חבל וכמה הפסד זה מי יכול למנות, ומה עוד שבעת חצות לילה עת אביו שבשמים שואג ודואג על גלות הבנים השובבים ומביט וצופה בהם אם עכ"פ יש מי מן הבנים מרימים עינים אליו ואוהבים אותו ומצטערים על חילול שמו וכו', והנה הוא ית"ש אז מעיין בת"ח וצדיקים שבדור שילכו להודיע לישראל חיבתם וחובתם אליו, וח"ו כמה צער וכעס הוא שאין מי שדואג בלבו על גלות ישראל וגלות השכינה וחילול כבוד התורה, וכשהוא ית"ש מביט ימצא זה ישן כאילו אין לו אב ואם אביו שבשמים ושכינת עוזנו, ומורה שאינו מבני אל חי ח"ו, כי לא שומע ולא דואג לזעקת המלך.

ומענין זה נמשכו ובאו עלינו כל הרעות והמחלות שכמעט ואין לנו מרפא ח"ו, ונוסף גם הוא על שונאינו גלות הנפש והדעת וטמטום הלב ועזות מצח ורשעות ערב רב וכדי בזיון וקצף ח"ו, אבל עדיין לא אבדה תקווה כי הוא ית"ש חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ואוהב אותנו אהבת עולם, אשרי הנדבק בו אשרי הדואג לבו על כבודו המחולל וכו', וכל העוסק באלו הדברים לשמה ואהבה, הוא מעורר כח הסגולה הנוראה הזו שאין לה טעם ושכל רק סגולה וחסד, ומכש"כ שיראה ה' ב"ה שזה האיש כל יגיעו וחפצו בחכמה ותורה ואור העולם הזה, הנה ה' ישמח בו ועל כל פשעים תכסה אהבה כל זה דברי אמת ושלום.

עוד ראיתי להביא לפניך מאמר רבותינו זיע"א במדרש משלי פרק י', בענין חייוב ידיעת אלו העניינים, וז"ל:

אמר רבי יהושפט, בזמן שתלמידי חכמים באים לפניו, אומר לכל אחד מהם: כלום עסקת בתורה. אמר לו הן, אומר לו הקב"ה: הואיל והודית, אמור לפני מה שקרית, ומה ששנית בישיבה, ומה ששמעת בישיבה. מכאן אמרו: כל מה שקרא אדם יהא תפוש בידו, ומה ששנה כמו כן, שלא תשיגהו בושה ליום הדין. מכאן היה רבי ישמעאל אומר: אוי הלה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה, ועל זה ביקש דוד מלך ישראל בתפילה ובתחנונים לפני המקום ואמר: "ה' בוקר תשמע קולי בוקר אערך לך ואצפה" (תהלים ה, ד).

בא לפניו מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה, הקב"ה הופך את פניו ממנו, ושרי גיהנם מתגברים בו כזאבי ערב, ונוטלין אותו ומשליכין אותו לתוכה.

בא לפניו מי שיש בידו שני סדרים או שלושה, אז הקב"ה אומר לו: בני, כל ההלכות למה לא שנית אותם. ואם אומר הקב"ה הניחוהו, מוטב, ואם לאו עושין לו כמידת הראשון.

בא לפניו מי שיש בידו הלכות, הקב"ה אומר לו: בני, תורת כהנים למה לא שנית, שיש בה טומאה וטהרה, וטומאת שרצים וטהרת שרצים, טומאת נגעים וטהרת נגעים, טומאת נתקים ובתים וטהרת נתקים ובתים, טומאת זבים ולידה וטהרת זבים ולידה, טומאת מצורע וטהרתו, סדר ווידוי יום הכיפורים, וגזירות שוות, ודיני ערכים, וכל דין שדנו ישראל לא דנו אלא מתוכו.

בא לפניו מי שיש בידו תורת כהנים, אומר לו הקב"ה: בני, חמישה חומשי תורה למה לא שנית, שיש בהם קריאת שמע ותפילין ומזוזה.

בא לפניו מי שיש בידו חמישה חומשי תורה, אומר לו: בני, למה לא למדת הגדה ולא שנית, שבשעה שחכם יושב ודורש, אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל, ולא עוד אלא בשעה שעונין אמן יהא שמיה

רבה מברך, אפילו נחתם גזר דינם אני מוחל ומכפר להם עוונותיהם.

בא לפניו מי שיש בידו הגדה, אומר לו הקב"ה: בני, תלמוד למה לא שנית, ש"כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא" (קהלת א, ז)**, זה התלמוד, שיש בו חכמות הרבה.**

בא מי שיש בידו תלמוד, הקב"ה אומר לו: בני, הואיל ונתעסקת בתלמוד, צפית במרכבה, צפית בגאוה, שאין הנייה בעולמי אלא בשעה שתלמידי חכמים יושבים ועוסקים בתורה, מציצין ומביטין ורואין והוגין המון התלמוד הזה:

כסא כבודי היאך הוא עומד, רגל הראשונה - במה היא משמשת, שנייה במה היא משמשת, שלישית במה היא משמשת, רביעית במה היא משמשת, חשמל היאך הוא עומד, ובכמה פנים הוא מתהפך בשעה אחת, לאי זה רוח הוא משמש, הברק היאך הוא עומד, כמה פנים של זוהר נראין בין כתפיו, לאיזה רוח משמש, כרוב היאך הוא עומד, לאי זה רוח הוא משמש.

גדולה מכולם - עיון כיסא הכבוד, היאך הוא עומד, עגול הוא כמין מלבן, ומתוקן הוא, כמה גשרים יש בו, כמה הפסק בין גשר לגשר, וכשאני עובר - באיזה גשר אני עובר, ובאי זה גשר האופנים עוברים, ובאיזה גשר הגלגלים עוברים. גדולה מכולם - מצפורני ועד קדקדי, היאך אני עומד, כמה שיעור בפיסת ידי, וכמה שיעור אצבעות רגלי, גדולה מכולם - כיסא כבודי, היאך הוא עומד, לאיזה רוח הוא משמש, באחד בשבת לאיזה רוח הוא משמש, בשני בשבת לאיזה רוח הוא משמש, בשלישי בשבת לאיזה רוח הוא משמש, ברביעי בשבת, בחמישי בשבת, בשישי בשבת לאיזה רוח משמשין, וכי לא זהו הדרי, זהו גדולתי, זהו הדר יפיי, שבניי מכירין את כבודי במידה הזאת, ועליו אמר דוד: "מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית, מלאה הארץ קנייניך" (תהלים קד, כד)**. ע"כ לשון המדרש משלי.**

והגם שיצאנו מענין הנזכר עכ"ז לא התרחקנו כי אלו הדברים כל כוונתם הם אלו הענינים שנתבארו בכאן, ואם כן הכל הולך למקום אחד כי אין תכלית וכבוד אמת רק בידיעת הסודות אלא ברצון להשי"ת ולתורה וירא"ש היא אוצרו ואזי ובאו כל אלו הסודות כדבש למתוק אשרי הזוכה.

והקדמתי כל זה בכאן מלבד מה שנתבאר להיות זה הענין השער והיסוד לדברי היהדות בכלל והחכמה ולבוש רוה"ק והשגה, בפרט שמי שהוא בעל ענין הנזכר הנה ה' ישמור אותו מכל רע כי הוא ית"ש את אוהביו הוא אוהב ומשחרי ימצאוני ושמר רגלך מלכד אכי"ר.

קיצור ידיעת השגת שם ה' והרוצה ללבוש רוח הקודש והשגה

נודע ונתבאר לעיל ענין וכח האותיות, ונבא ללמוד דרך הנקוד והצירוף וגלגול שם ה' ב"ה, בהם היו החכמים מכוונים ולהמשיך אור הפלא שלהם במציאות ובנשמת החכם שהיה פועל ומצרף אותם, וכמובא כל זה בספר סולם העליה לרב המקובל רבי יהודה ב"ר משה אלבוטיני זיע"א, תלמידו של רבי אברהם אבולעפיה זלה"ה. ונבוא להקדים ידיעת הנקוד מהענין ולקמן בהמשך הפתיחה הבאתי עוד כמה עלים וידיעות בענין זה.

צריך אתה לידע שהניקוד שבאות הוא הנשמה שלה והוא המניעה אותה, כי הניקוד הוא כעין ציור לאותיות, וכדמיון הדיבור שבו מוציא אדם רצונו ומחשבתו מפנימיותו לחוץ ולפועל ולמעשה, הנה מוכרח הוא שיצא הדיבור בניקוד כי אי אפשר להוציא שום דיבור שיש בו הבנה בלא ניקוד המורה על אותו הדיבור מה הוא, כי הניקוד הוא כנפש תוך הגוף הדומם, כי מבלעדי הניקוד הוא רק כגולם ממש, והנה כן למעלה האורות הנגלים בתוך הכלים הם האותיות וכדי לציירם ולהמשך אורם צריך לזה הניקוד, והניקוד הוא המניע האותיות כי אי אפשר להזכיר שום אות בלא ניקוד כי קול ורוח ודיבור זהו רוח הקודש.

והקול יחלק כל חמשה הברות באמצעות הרוח והדבור נכללים שניהם, כי תנועת הדיבור היוצא מן הפה ה' תנועות בלבד, וסימנך הכתוב בתורה הוא "פִּתּוּחֵי חוֹתָם", וסימנך עוד הוא נוֹטַרִיקוֹן באותיות כזה: **אֹ אַ אֵ אִ אֶ.**

ודע שכל שמות האותיות שבכ"ב אותיות כולם נכללים באלו החמשה מוצאות שבפה, ונבא לערוך אותם לפניך לפי נקודתם כי הנה:

ב' אותיות נקראים בחולם הם יוד וקוף.

י' מהם בקמץ או פתח שהם **אד"ו, זכ"ל, ס"ע, צ"ת.**

ז' מהם בצירי או שבא סגול כי מוצאם הוא אחד והם אותיות **בה"ח טמפ"ר.**

ב' אותיות בחיריק הם **ש"ג** (כי אי אפשר לנו לומר אות זו בלא ניקוד זה כזה: שִׁין וכן גִימֶל).

ואות אחת נקרא ומנוקד בשורק והוא **נון.**

ואחר שידעת שמוצאי הדיבור הם נכללים באלו חמשה מוצאות שהם חמשה תנועות וניקודים, דע עוד שכל הנקודים שבכל אותיות הכתובים בתורה הם הולכים על פי אלו הנקודות שהם חק"צ ח"ש (ר"ת חולם, קמץ, צירי, חיריק, שורק) ועוד ד' אחרים נכללים במוצאיהם של החמשה הנזכרים והם פתח, שבא, סגול, שורק, שהוא נקודה שבתוך האות הנקרא מלאפום.

והרי שלמדנו סוד כח נענוע האותיות מכח הנקוד היוצא מן הקול שבלב.

ועתה דע שהנה בלב מלובש שם אור חיות אלקות וכמו שכתוב "**צור לבבי**" (תהלים עג, כו), ומן אור להב הלב נמשך כח החיות אלוקית ונענוע האותיות ונענוע האות בלב הפנימי הוא הנשמה לנענוע אבר החיצוני, ומנענוע שניהם יחד ינענעו הכוחות ויטילו טל חרמון על העומד מתחת לזה האילן ויפילו אליו פירות האילן אם יכין כפיו לקבלם וד"ל.

והנה אם כן החכמים שרצו ללבוש השם ולפעול בו היו צריכים לכוין ולהכין לבם ושכלם הפנימי באותיות שבשם הקדוש, ובעת שעשו כן נענעו כנגדו אברים חיצונים שבגופם, ובכך התבטל גשמיות הנפש וכח הנפש בהמי והארצי והגוף, והתגבר עליו הרוח והכח השכלי והיה בא בו אור החכמה והמדע דבר נפלא מאוד, כי אור האלקות הוא שופע עלינו תמיד אלא שאין אנו עושים כלים נכונים להשיגו ולקבלו והגשמיות הוא מסתירו, אבל בהכנה הנזכר היה מתבטל כוחו ועוזו של הגוף הנגוף ורוח הבהמה היורדת למטה, והיה מתעורר רוח חיים העולה ללמעלה, והתלבש בו מלכות שמו הקדוש ונעשו כסא לאצילות הקדוש והטהור ומדור לקדושה אין עונג מזה למעלה ולמטה.

ונבא ללמוד דרכי התנועות החיצוניות וכוונת הפנימיות שהיו החכמים משתמשים בעת שהיו רוצים ללבוש השם הקדוש עם שהם בקיצור נמרץ והמשכילים יבינו.

ונבא לסדרם לפי סידרי הניקוד הנז"ל, ראשונה אחר הכנה וטבילה ומלבושים נאים היו שבים ופניהם למזרח.

ניקוד חולם

והנה כאשר הזכירו אות אחת מן השם הקדוש מנוקד בחולם היו מכוונים ומעוררים לבם ושכלם הפנימי ונענעו ראשם ישר בצורה שכמו מי שמדבר עם אדם אחר העומד מול פניו פנים אל פנים אבל לא הטו ראשם לא לימין ולא לשמאל אלא היה ככף מאזניים, ונשמו נשימה עמוקה ואח"כ סיימו הנשימה כמעט בהזכרת האות בניקוד חולם בדרך שראשם ישר ומול וכו', כאשר היו מושכים תנועת האות שהזכירו הנה אז הניעו ראשם לצד מעלה כנגד השמים וסגרו עינים ופתחו פיהם (ונקו קודש פיהם מכל לחה שלא תפסיק הזכרת האות מפיהם), וכפי משך הנשימה יחד עם תנועת ראשם למעלה כיוונו שממליכים בוראם על העליונים ע"כ בניקוד חולם (ולקמן הבאתי אחד דברי חן שהיה הראש הוא כצורת חולם שהוא כצורת כדור עגול אלא שנבקע להיות נגלה בו פרלוף והבן והקש).

ניקוד קמץ

כשהזכירו איזה אות מן השם בניקוד זה (שהוא כמו קו ארוך מן שמאל אל הימין ונקודה קטנה באמצע) הנה אז הפכו ראשם תחילה לצד כתף השמאל שלהם והוציאו האות מפיהם בניגון יפה ונעים, ואזי נענעו ראשם מהשמאל אל הימין באורך כצורת קו ישר כציור הניקוד הזה, ואח"כ שבו והפכו את פניהם אל פני המזרח והשתחוו למטה מעט בראשם, שזה הנענוע למטה הוא כנגד הנקודה שתחת הקו של ניקוד קמץ, והשלימו התנועה ההיא בנשימה אחת

נמצא שתנועת קמץ תחילה מהשמאל אל הימין ואח"כ חוזר הפנים לאמצע ומשתחוה למטה, וכוונו שהם ממליכים את קונם עליהם מן הצפון לדרום ובתחתונים, כל זה עשו בנשימה אחת ובקול נעים וערב וכוונו בעמק לבם ונענעו ראשם.

ניקוד צירי

הוא ב' נקודות יושבות אחת לימין ואחת לשמאל וכאשר הזכירו באיזה אות מן השם, הנה אז נענעו ראשם מהימין אל השמאל (הפוך מה שנתבאר בקמץ כי שם התחיל מן השמאל אל הימין כי הצירי הוא נקרא קמץ הקטן), ונמצא שהיו ממליכים את השם מדרום עד הצפון.

ניקוד חיריק

היא נקודה אחת תחת האות כאשר הזכירו באיזה אות הנה אז נענעו ראשם למטה בצורת השתחויה וכוונו שהם ממליכים הקב"ה בתחתונים.

ניקוד שורוק

הוא ניקוד בתוך אות היינו באמצע האותיות הנקרא מלאפום.

כאשר הזכירו אותו באיזה שם הכינו עצמם למשוך ראשם ביושר מלפניהם ולאחריהם בקו דרך ישר, וכוונו להמליך הקב"ה במזרח ולמערב, ולכן לא הטו ראשם לא לימין ולא לשמאל, ולא עלו ראשם ולא הורידו אותה למטה כי אם מלפניהם ומלאחוריהם בקו ישר וכנ"ל

נמצא שבאלו חמשה תנועות הנה הם המליכו את קונם בששה קצוות מזרח ומערב צפון ודרום מעלה ומטה:

מעלה ומטה - כצורת נקודה אוֹ אִי.

פנים ואחור - כצורת אוּ.

ימין ושמאל - כצורת אַ אֶ ומן השמאל לימין.

ניקוד שבא

הוא ב' נקודות זו על גב זו יש לו ב' מיני תנועות כדין חולם וחיריק.

ניקוד סגול

הוא ב' נקודות יושבות ואחת תחת השני נקודות, דינו כדין צירי וחיריק והשורק מג' נקודות באלכסון הנקודה העליונה כדין חולם והנקודה התחתונה כדין חיריק, והנקודה האמצעית כדין שורוק אשר ביארנו תנועתם באר היטב.

באופן שתדע שהאות היא כדמות החומר, והנקודה כדמות צורה, ורוח המניע את החומר, ובכח הנענוע הוא השגת השכל הנקרא שכל הפועל כי הוא פועל בצורה ובחומר, והתענוג שמשיג ומקבל הוא התכלית שנענעו ראשם בצורת וכדמות הניקוד שבאות והרימו מעט קולם בניגון ובקול ערב וניב יפה בהזכירם האותיות עשו זאת בשמחת הנפש ובטוב לבב.

ודע שלא היה להם רשות להפסיק ולנשום בין תשלום קריאת אות פלונית לאות שבאה אחריה וכן לכל אות ואות כי אם שיעור נשימה אחת קצרה או ארוכה שנשמו בנתיים ואזי היו שבים להזכיר עוד האות הבאה אחריה והסמוכה לה.

דרך הכנה

החכמים שרצו ללבוש שם ה' טיהרו וטבלו ולבשו בגדי לבן והתבודדו במקום מיוחד באופן שלא ישמע קולם לזולתם, וטיהרו לבבם ונפשם ומחשבותיהם מכל מחשבות עולם הזה, והכינו נפשם והכניסו בדעתם אשר נפשם נפרדת מן עולם הזה ומכל עניניו, ומקבלים חיות מן העולם העליון שהוא מקור החיים והוא השכל הרוחני הפשוט אשר הכל יראים ממנו יראת המעלה והכבוד ויראת האהבה, וכשהיה בא בדעתם ושכלם להדבק בידיעתו הנותנת כך דעת ושכל היתה צריך דעתם להסיר מעליה כל הדעות מכל שאר ענינים, וכשרצו להזכיר השם הנכבד שמו פניהם כנגד פני המזרח שמשם האור יוצא לעולם, והתעטפו בטלית והניחו תפילין על ידם ועל ראשם והתחילו בסדר "ההזכרה".

סדר צירוף השם

נבא להרכיב הניקוד במעלת שם הכינוי שהוא שם אדני ונחלק לב' אותיות בסדר ישר ובסדר הפוך ונסדר הניקוד הרמוז כנוטריקון שהוא קריאה ישרה.

וסוד ההזכרה הוא שאם באנו להרכיב האותיות בג' אותיות היה עולה הצירוף למספר גדול, ומכש"כ אם היינו מרכיבים אותו בכל ארבע אותיות של השם, וכמבואר בפנים החיבור בענין ב' אבנים בונים ארבע בתים וכו', וע"כ בכאן נבא לדרוש רק בשורשים וממילא יבנו הענפים.

א' עם ד' דשם אדני פנים	ד' עם א' דשם אדני אחור
אד אך אד אך אד אך	דא דא דא דא דא דא
אך אד אך אד אך אד	דא דא דא דא דא דא
אד אך אד אך אד אך	דא דא דא דא דא דא
אד אך אד אך אד אך	דא דא דא דא דא דא
אך אד אך אד אך אד	דא דא דא דא דא דא

ג' עם י' דשם אדני פנים	י' עם ג' דשם אדני אחור
גי גי גי גי גי גי	יג יג יג יג יג יג
גי גי גי גי גי גי	יג יג יג יג יג יג
גי גי גי גי גי גי	יג יג יג יג יג יג
גי גי גי גי גי גי	יג יג יג יג יג יג
גי גי גי גי גי גי	יג יג יג יג יג יג

עוד הא לך גלגול השם המיוחד על פי צירופו הראשון שבתורה על סדר אלו נקודות והבנות של נוטריקון הנזכר, וסדר זה הוא לגלגל אות אחת והוא מורה על היחוד האמיתי עם כל אות ואות מד' אותיות של השם המיוחד הנזכר בסדר פנים ובסדר אחור.

	י	ה	ו	ה
פנים	אי אי	אה אה	או או	אה אה
אחור	יא יא	הא הא	וא וא	הא הא

והנה כסדר הנזכר הוא בכל שאר השמות ישמע חכם ויוסף לקח.

ובאחד הספרים מקדושים אשר בארץ זלה"ה נמצא סדר צירוף שם הויה בניקוד כזה:

י	ה	ו	ה
אי אי	אה אה	או או	אה אה

ודע שלא היה רשות לחכמים להפסיק ולנשום בין תשלום קריאת אל"ף לאות הבא אחריה וכן לכל אות ואות כי אם שיעור נשימה אחת קצרה או ארוכה שנשמו בנתיים ואזי חזרו לנשום שוב ואזי הזכירו האות השניה הבאה אחריה והסמוכה לה.

אבל בין השמות מהב' אותיות הנזכרות הן בשמות הישרים ובין בשמות ההפוכים וכגון א"ד לד"א משם אדני, וכן בין א"י לי"א שבשם הוי"ה יכלו לנשום ב' נשימות בלבד ולא יותר מבלי שדברו וחשבו בשום דבר אחר ולא הסירו הכוונה מהענין שעסקו בו, ובתשלום כל טור וטור מהטורים אשר הם מצויירים לפניך בצורת השמות היה להם רשות לנשום חמשה נשימות בלבד ולא יותר אבל פחות מזה הרשות היה בידם לעשות כפי כוחם. ואם היו טועים בנשימות וכו' או בהזכרות ובנענועים אזי היו שבים אל ראש הטור ההוא עד שאמרוהו כראוי וכשורה. וכן בין הקבוצה של יוד לקבוצה של הא וכן בין של הא לואו וממנו להא היה להם רשות לנשום עד כ"ה נשימות ולא יותר מזה השיעור ובלבד שלא הפסיקו בנתיים בדיבור ולא במחשבה והבן.

ודע אחי שיש באלו הדרכים של הנשימות כמה וכמה חכמות ודרכים ואין אנו בביאורם כעת, אבל רציתי לגלות אוזנך שמלבד הטעם הפשוט של עניני הנשימה שנתבאר לעיל שהוא לפקח המוח והנפש וכו', דע שיש בזה עוד דרך וחכמה להמשיך אור מן אויר שבגן עדן המרחף ונושף באויר שלנו, ויש באלו הדרכים והנתיבים הכח והידיעה למשוך מן זה האויר הקדוש שממנו כל הזיו והחכמה (ועיין בספר מדיר במרוס בפתיחה בענין חכמת האויר ייחוד שיש שם).

והגם שיש בכל זה להאריך ולבאר אלא שאין זה עיקר מטרת חיבורי ועל כן כתבתי רק ראשי מילין.

סדר האלפא ביתא עם שמות הקדושים בניקוד הנכון

עתה ראיתי עוד להביא לפניך סדר כל האלפא ביתא עם שמות הקדושים בניקוד הנכון.

ודע שאלו הידיעות היו מוכחות לחכמים לכמה דברים ובפרט לרפואות ותיקון הנפש להתבונן בהם

או להזכירם, ועל ידם זכו למשוך על עצמם קדושה וחכמה ושאר דברי פלא, כי הנה נודע שאיסור חמור הוא להזכיר את השמות הקודש, אמנם עם כל האלפא ביתא בזה אין איסור וחשש, ואדרבא האותיות נעשים כלים לשמות להמשיך האור. והנה קודם כל פעולה או רפואה או הצלה ויצירת גולם וכו' (וכמובא זה בפירוש לספר יצירה לגה"ק רבי אלעזר מגרמיזא זלה"ה פ"ו מ"ה), אחר טבילה וטהרה, החכם היה הוגה באלו השמות ומגלגל בפיו כסדר קריאתם בניגון ובנעימה, ובנשימה ארוכה כמה שיכל לסבול, וכל אשר רצה עשה והצליח בס"ד, כי התלבשו בנשמתו אלו האותיות והיו לשמות הקדושים הנזכרים אשר הכל יוצא ונשען עליהם. ואלו ראשי פרקים בחכמת הצירוף הנוראה והנפלאה, ויש בזה עוד מפתחות להיות כולל כל השמות ביחד עם האותיות, ולגלגל אותם, ותיכף יתגלה אור הפלא בעולם ומפליא לעשות.

והא לך סדר כל האלפא ביתא עם שם הויה בניקוד הנכון:

	י	ה	ו	ה
א	אי אָי אִי אֵי אֵי	אה אָה אִה אֵה אֵה	או אָו אוֹ אֵו אֵו	אה אָה אִה אֵה אֵה
ב	בי בָי בִי בֵי בֵי	בה בָה בִה בֵה בֵה	בו בָו בוֹ בֵו בֵו	בה בָה בִה בֵה בֵה
ג	גי גָי גִי גֵי גֵי	גה גָה גִה גֵה גֵה	גו גָו גוֹ גֵו גֵו	גה גָה גִה גֵה גֵה
ד	די דָי דִי דֵי דֵי	דה דָה דִה דֵה דֵה	דו דָו דוֹ דֵו דֵו	דה דָה דִה דֵה דֵה
ה	הי הָי הִי הֵי הֵי	הה הָה הִה הֵה הֵה	הו הָו הוֹ הֵו הֵו	הה הָה הִה הֵה הֵה
ו	וי וָי וִי וֵי וֵי	וה וָה וִה וֵה וֵה	וו וָו ווֹ וֵו וֵו	וה וָה וִה וֵה וֵה
ז	זי זָי זִי זֵי זֵי	זה זָה זִה זֵה זֵה	זו זָו זוֹ זֵו זֵו	זה זָה זִה זֵה זֵה
ח	חי חָי חִי חֵי חֵי	חה חָה חִה חֵה חֵה	חו חָו חוֹ חֵו חֵו	חה חָה חִה חֵה חֵה
ט	טי טָי טִי טֵי טֵי	טה טָה טִה טֵה טֵה	טו טָו טוֹ טֵו טֵו	טה טָה טִה טֵה טֵה
י	יי יָי יִי יֵי יֵי	יה יָה יִה יֵה יֵה	יו יָו יוֹ יֵו יֵו	יה יָה יִה יֵה יֵה
כ	כי כָי כִי כֵי כֵי	כה כָה כִה כֵה כֵה	כו כָו כוֹ כֵו כֵו	כה כָה כִה כֵה כֵה
ל	לי לָי לִי לֵי לֵי	לה לָה לִה לֵה לֵה	לו לָו לוֹ לֵו לֵו	לה לָה לִה לֵה לֵה
מ	מי מָי מִי מֵי מֵי	מה מָה מִה מֵה מֵה	מו מָו מוֹ מֵו מֵו	מה מָה מִה מֵה מֵה
נ	ני נָי נִי נֵי נֵי	נה נָה נִה נֵה נֵה	נו נָו נוֹ נֵו נֵו	נה נָה נִה נֵה נֵה
ס	סי סָי סִי סֵי סֵי	סה סָה סִה סֵה סֵה	סו סָו סוֹ סֵו סֵו	סה סָה סִה סֵה סֵה
ע	עי עָי עִי עֵי עֵי	עה עָה עִה עֵה עֵה	עו עָו עוֹ עֵו עֵו	עה עָה עִה עֵה עֵה
פ	פי פָי פִי פֵי פֵי	פה פָה פִה פֵה פֵה	פו פָו פוֹ פֵו פֵו	פה פָה פִה פֵה פֵה
צ	צי צָי צִי צֵי צֵי	צה צָה צִה צֵה צֵה	צו צָו צוֹ צֵו צֵו	צה צָה צִה צֵה צֵה
ק	קי קָי קִי קֵי קֵי	קה קָה קִה קֵה קֵה	קו קָו קוֹ קֵו קֵו	קה קָה קִה קֵה קֵה
ר	רי רָי רִי רֵי רֵי	רה רָה רִה רֵה רֵה	רו רָו רוֹ רֵו רֵו	רה רָה רִה רֵה רֵה
ש	שי שָי שִי שֵי שֵי	שה שָה שִה שֵה שֵה	שו שָו שוֹ שֵו שֵו	שה שָה שִה שֵה שֵה
ת	תי תָי תִי תֵי תֵי	תה תָה תִה תֵה תֵה	תו תָו תוֹ תֵו תֵו	תה תָה תִה תֵה תֵה

והא לך סדר כל האלפא ביתא עם שם אדנות בניקוד הנכון:

	א	ד	ג	י
א	אא אָא אַא אֵא אֶא	אד אָד אַד אֵד אֶד	אג אָג אַג אֵג אֶג	אי אָי אַי אֵי אֶי
ב	בא בָא בַא בֵא בֶא	בד בָד בַד בֵד בֶד	בג בָג בַג בֵג בֶג	בי בָי בַי בֵי בֶי
ג	גא גָא גַא גֵא גֶא	גד גָד גַד גֵד גֶד	גג גָג גַג גֵג גֶג	גי גָי גַי גֵי גֶי
ד	דא דָא דַא דֵא דֶא	דד דָד דַד דֵד דֶד	דג דָג דַג דֵג דֶג	די דָי דַי דֵי דֶי
ה	הא הָא הַא הֵא הֶא	הד הָד הַד הֵד הֶד	הג הָג הַג הֵג הֶג	הי הָי הַי הֵי הֶי
ו	וא וָא וַא וֵא וֶא	וד וָד וַד וֵד וֶד	וג וָג וַג וֵג וֶג	וי וָי וַי וֵי וֶי
ז	זא זָא זַא זֵא זֶא	זד זָד זַד זֵד זֶד	זג זָג זַג זֵג זֶג	זי זָי זַי זֵי זֶי
ז	זזא זָזָא זַזַא זֵזֵא זֶזֶא	זזד זָזָד זַזַד זֵזֵד זֶזֶד	זזג זָזָג זַזַג זֵזֵג זֶזֶג	זזי זָזָי זַזַי זֵזֵי זֶזֶי
ט	טא טָא טַא טֵא טֶא	טד טָד טַד טֵד טֶד	טג טָג טַג טֵג טֶג	טי טָי טַי טֵי טֶי
י	יא יָא יַא יֵא יֶא	יד יָד יַד יֵד יֶד	יג יָג יַג יֵג יֶג	יי יָי יַי יֵי יֶי
כ	כא כָא כַא כֵא כֶא	כד כָד כַד כֵד כֶד	כג כָג כַג כֵג כֶג	כי כָי כַי כֵי כֶי
ל	לא לָא לַא לֵא לֶא	לד לָד לַד לֵד לֶד	לג לָג לַג לֵג לֶג	לי לָי לַי לֵי לֶי
מ	מא מָא מַא מֵא מֶא	מד מָד מַד מֵד מֶד	מג מָג מַג מֵג מֶג	מי מָי מַי מֵי מֶי
נ	נא נָא נַא נֵא נֶא	נד נָד נַד נֵד נֶד	נג נָג נַג נֵג נֶג	ני נָי נַי נֵי נֶי
ס	סא סָא סַא סֵא סֶא	סד סָד סַד סֵד סֶד	סג סָג סַג סֵג סֶג	סי סָי סַי סֵי סֶי
ע	עא עָא עַא עֵא עֶא	עד עָד עַד עֵד עֶד	עג עָג עַג עֵג עֶג	עי עָי עַי עֵי עֶי
פ	פא פָא פַא פֵא פֶא	פד פָד פַד פֵד פֶד	פג פָג פַג פֵג פֶג	פי פָי פַי פֵי פֶי
צ	צא צָא צַא צֵא צֶא	צד צָד צַד צֵד צֶד	צג צָג צַג צֵג צֶג	צי צָי צַי צֵי צֶי
ק	קא קָא קַא קֵא קֶא	קד קָד קַד קֵד קֶד	קג קָג קַג קֵג קֶג	קי קָי קַי קֵי קֶי
ר	רא רָא רַא רֵא רֶא	רד רָד רַד רֵד רֶד	רג רָג רַג רֵג רֶג	רי רָי רַי רֵי רֶי
ש	שא שָא שַא שֵא שֶא	שד שָד שַד שֵד שֶד	שג שָג שַג שֵג שֶג	שי שָי שַי שֵי שֶי
ת	תא תָא תַא תֵא תֶא	תד תָד תַד תֵד תֶד	תג תָג תַג תֵג תֶג	תי תָי תַי תֵי תֶי

והא לך סדר כל האלפא ביתא עם שם אהוה בניקוד הנכון:

	א	ה	ו	ה
א	אא אָא אַא אֶא אֵא	אה אָה אַה אֶה אֵה	או אָו אַו אֹו אוֹ	אה אָה אַה אֶה אֵה
ב	בא בָא בַא בֶא בֵא	בה בָה בַה בֶה בֵה	בו בָו בַו בֹו בוֹ	בה בָה בַה בֶה בֵה
ג	גא גָא גַא גֶא גֵא	גה גָה גַה גֶה גֵה	גו גָו גַו גֹו גוֹ	גה גָה גַה גֶה גֵה
ד	דא דָא דַא דֶא דֵא	דה דָה דַה דֶה דֵה	דו דָו דַו דֹו דוֹ	דה דָה דַה דֶה דֵה
ה	הא הָא הַא הֶא הֵא	הה הָה הַה הֶה הֵה	הו הָו הַו הֹו הוֹ	הה הָה הַה הֶה הֵה
ו	וא וָא וַא וֶא וֵא	וה וָה וַה וֶה וֵה	וו וָו וַו וֹו וּו	וה וָה וַה וֶה וֵה
ז	זא זָא זַא זֶא זֵא	זה זָה זַה זֶה זֵה	זו זָו זַו זֹו זוֹ	זה זָה זַה זֶה זֵה
ח	חא חָא חַא חֶא חֵא	חה חָה חַה חֶה חֵה	חו חָו חַו חֹו חוֹ	חה חָה חַה חֶה חֵה
ט	טא טָא טַא טֶא טֵא	טה טָה טַה טֶה טֵה	טו טָו טַו טֹו טוֹ	טה טָה טַה טֶה טֵה
י	יא יָא יַא יֶא יֵא	יה יָה יַה יֶה יֵה	יו יָו יַו יֹו יוֹ	יה יָה יַה יֶה יֵה
כ	כא כָא כַא כֶא כֵא	כה כָה כַה כֶה כֵה	כו כָו כַו כֹו כוֹ	כה כָה כַה כֶה כֵה
ל	לא לָא לַא לֶא לֵא	לה לָה לַה לֶה לֵה	לו לָו לַו לֹו לוֹ	לה לָה לַה לֶה לֵה
מ	מא מָא מַא מֶא מֵא	מה מָה מַה מֶה מֵה	מו מָו מַו מֹו מוֹ	מה מָה מַה מֶה מֵה
נ	נא נָא נַא נֶא נֵא	נה נָה נַה נֶה נֵה	נו נָו נַו נֹו נוֹ	נה נָה נַה נֶה נֵה
ס	סא סָא סַא סֶא סֵא	סה סָה סַה סֶה סֵה	סו סָו סַו סֹו סוֹ	סה סָה סַה סֶה סֵה
ע	עא עָא עַא עֶא עֵא	עה עָה עַה עֶה עֵה	עו עָו עַו עֹו עוֹ	עה עָה עַה עֶה עֵה
פ	פא פָא פַא פֶא פֵא	פה פָה פַה פֶה פֵה	פו פָו פַו פֹו פוֹ	פה פָה פַה פֶה פֵה
צ	צא צָא צַא צֶא צֵא	צה צָה צַה צֶה צֵה	צו צָו צַו צֹו צוֹ	צה צָה צַה צֶה צֵה
ק	קא קָא קַא קֶא קֵא	קה קָה קַה קֶה קֵה	קו קָו קַו קֹו קוֹ	קה קָה קַה קֶה קֵה
ר	רא רָא רַא רֶא רֵא	רה רָה רַה רֶה רֵה	רו רָו רַו רֹו רוֹ	רה רָה רַה רֶה רֵה
ש	שא שָא שַא שֶא שֵא	שה שָה שַה שֶה שֵה	שו שָו שַו שֹו שוֹ	שה שָה שַה שֶה שֵה
ת	תא תָא תַא תֶא תֵא	תה תָה תַה תֶה תֵה	תו תָו תַו תֹו תוֹ	תה תָה תַה תֶה תֵה

והא לך סדר כל האלפא ביתא עם שם אהיה בניקוד הנכון:

	א	ה	י	ה
א	אא אָא אא אַא אֵא	אה אָה אה אַה אֵה	אי אָי אי אַי אֵי	אה אָה אה אַה אֵה
ב	בא בָא בא בַא בֵא	בה בָה בה בַה בֵה	בי בָי בי בַי בֵי	בה בָה בה בַה בֵה
ג	גא גָא גא גַא גֵא	גה גָה גה גַה גֵה	גי גָי גי גַי גֵי	גה גָה גה גַה גֵה
ד	דא דָא דא דַא דֵא	דה דָה דה דַה דֵה	די דָי די דַי דֵי	דה דָה דה דַה דֵה
ה	הא הָא הא הַא הֵא	הה הָה הה הַה הֵה	הי הָי הי הַי הֵי	הה הָה הה הַה הֵה
ו	וא וָא וא וַא וֵא	וה וָה וה וַה וֵה	וי וָי וי וַי וֵי	וה וָה וה וַה וֵה
ז	זא זָא זא זַא זֵא	זה זָה זה זַה זֵה	זי זָי זי זַי זֵי	זה זָה זה זַה זֵה
ח	חא חָא חא חַא חֵא	חה חָה חה חַה חֵה	חי חָי חי חַי חֵי	חה חָה חה חַה חֵה
ט	טא טָא טא טַא טֵא	טה טָה טה טַה טֵה	טי טָי טי טַי טֵי	טה טָה טה טַה טֵה
י	יא יָא יא יַא יֵא	יה יָה יה יַה יֵה	יי יָי יי יַי יֵי	יה יָה יה יַה יֵה
כ	כא כָא כא כַא כֵא	כה כָה כה כַה כֵה	כי כָי כי כַי כֵי	כה כָה כה כַה כֵה
ל	לא לָא לא לַא לֵא	לה לָה לה לַה לֵה	לי לָי לי לַי לֵי	לה לָה לה לַה לֵה
מ	מא מָא מא מַא מֵא	מה מָה מה מַה מֵה	מי מָי מי מַי מֵי	מה מָה מה מַה מֵה
נ	נא נָא נא נַא נֵא	נה נָה נה נַה נֵה	ני נָי ני נַי נֵי	נה נָה נה נַה נֵה
ס	סא סָא סא סַא סֵא	סה סָה סה סַה סֵה	סי סָי סי סַי סֵי	סה סָה סה סַה סֵה
ע	עא עָא עא עַא עֵא	עה עָה עה עַה עֵה	עי עָי עי עַי עֵי	עה עָה עה עַה עֵה
פ	פא פָא פא פַא פֵא	פה פָה פה פַה פֵה	פי פָי פי פַי פֵי	פה פָה פה פַה פֵה
צ	צא צָא צא צַא צֵא	צה צָה צה צַה צֵה	צי צָי צי צַי צֵי	צה צָה צה צַה צֵה
ק	קא קָא קא קַא קֵא	קה קָה קה קַה קֵה	קי קָי קי קַי קֵי	קה קָה קה קַה קֵה
ר	רא רָא רא רַא רֵא	רה רָה רה רַה רֵה	רי רָי רי רַי רֵי	רה רָה רה רַה רֵה
ש	שא שָא שא שַא שֵא	שה שָה שה שַה שֵה	שי שָי שי שַי שֵי	שה שָה שה שַה שֵה
ת	תא תָא תא תַא תֵא	תה תָה תה תַה תֵה	תי תָי תי תַי תֵי	תה תָה תה תַה תֵה

והנה כח האותיות הוא פלאי, כי כח הספירות אשר נגלה בהם אור המאציל נגלה בהם ליודע דרכם וצירופם והמשכתם במציאות כי הם רשימות דקות הויות אצולות וכמה מיני אורות הם מאירות במאורות אחרות אות באות עד לגילויים ועיבויים והתגלות כוחם במציאות ובפועל, כי לכל אות יש בו כ"ח אותיות בתוכו בעומקו, והם כוחות רוחניות שבו עד לאותו אות הנכתבת ונאמרת אצלנו וכמבואר במקומו, וכל דבר קטן וגדול וכל עשב ועליו ושורשיו וקשריו וזרעו פרחיו וציציו גודלו ואורכו ורוחבו ריבועו וגודלו וגידולו הכל תלוי ברמז עליון כפי כח אחיזתו במלאכו ומלאכו בשורשו ושורשו בספירות הקדושות והספירות באין סוף ב"ה, והוא מאיר בהם כוחו ורצונו והם באותיות המרכיבות והנרמזות בזה הדבר כפי שמו הנכתב והמוזכר בתורה.

והנה סוד דרכם ושימושם הוא נעלם מרוב העולם וגם אנחנו אין אנו דורשין בהם אלא כמר מדלי, וגם אין זה עיקר מטרת זה החיבור, ועיקר מגמתי בביאור ענין זה בכאן הוא כדי לעורר בלב ובדעת ענין כח האותיות שיהיה האדם מאמין והוגה בכח האותיות ויבא לכלל הידיעה ולהרגשת והשגת כח האותיות ויזכה הרבה עי"ז בזה ובבא.

וכמובא בתלמוד ובספרי קודש כמה וכמה פלאים בהזכרת השמות וצירופי האותיות, וכנודע מדברי קבלות הגאונים זיע"א, וכמובא בדברי הרב החכם המקובל רבי אברהם אבועלפיא זיע"א בספר חיי עולם הבא, הובא בדברי רבנו מהרח"ו זלה"ה בספר שערי קדושה חלק ד' וע"ש (ועיין בפירוש המיוחס לרבי סעדיה גאון ז"ל בעל ספר הילירה פרק ב' משנה ד' יע"ש במעשה ריב"א ע"ה, ועיין עוד מובא בספר "סולם העליה" להחכם השלם רבי יאודה אלבועיני זיע"א במה שארע לו הוא עצמו והבאתי מעט לעיל מדב"ק).

וכדי לקרב אל השכל והידיעה כח האותיות והתאצלותן והתמשכות כוחם וכו', נבא לבאר זה בדרך מעשה ומשל וכמה סודות נגנזו בו כמובן למשכיל ועכ"פ הוא מעשה נאה.

מלך אחד גדול גבור וחכם בתכלית והיו לו ערים גדולות בצורות וארמונות פאר וגנות ופרדסים ואילנות טובים להחיות בהם בני אדם עמו וצאן מרעיתו, יכלה הזמן לספר שבחו, והיה לו בן אחד וחכם גדול בחכמה ודעת עד להפליא ונאמן רוח ומכסה דבר, והיה המלך אוהבו אהבה עזה כי היה המלך אוהב חכמה ודעת ושכל טוב והיה הבן החכם משמחו בדברי חכמה שלו בכל עת.

ופעם אחת היו מתהלכין בגן ביתן המלך והיו משתעשעים בדברי חכמה, והמלך שהיה בעצמו חכם גמור היה בוחנו בדברים לזה החכם, והוא מלבד מה שהיה חכם ובעל מעשים היה לומד מחכמת המלך ועל כן השיב המלך נכוחה בהשכל ודעת טוב, וימצא חן מאד בעיני המלך ומרוב שמחתו ואהבתו אותו פתח לפניו סגור לבו ויאמר לו שאל ממני בני ואתנה לך כל אשר תחפוץ כי מצאת חן בעיני, ויתבושש הבן החכם מרוב אהבת אביו המלך ועיניו השפיל בענווה, ויבן המלך תאותו תאות ליבו ל"ב חכמה לידע ולהשיג חכמה יתרה כי בזה הוא חפץ, ותדבק נפש המלך בבנו החכם באהבה יתרה והתאוה תאוה לשמוע מפי בנו החכם תאותו ורצונו וימלא אותה הוא, כי ידע במה יחפוץ, ויאמר לו המלך פתח פיך ויאירו דבריך במה תחפוץ ואני לא אשיב פניך ריקם.

ויאמר לו בנו החכם ועיניו מושפלות לארץ, אבי מורי מלך אדיר גבור ונורא וחסיד הגדל חסדך עימי והאר עיני בזיו עומק החכמה שבה בנית ארמונות נפלאים כאלו, וסדר מושבם של הבאים בהיכלו, וערים גדולות ובצורות ואנשים היושבים בתוכם וגנות ופרדסים כולם סדר מופלא, איך נעשה ואיך מנהיג המלך אבי את כולם ודואג לסיפוקם בחן ובחסד ברווח וברחמים רבים חונני בחכמה.

וכדברים האלה דיבר הבן החכם לאביו המלך בענוות חן, וישמח המלך על חכמת בנו ויקחהו ויביאהו לאוצרות גנזיו בארמון נורא ונפלא שלא ידע מוצאו ומובאו קודם, ויתפלא הבן החכם על גודל ויופי הדר אוצרות אביו שלא ראה ולא ידע אודותם, וגם אותם לא ידע עומק סודם ועיניו לא שבעו מלראות, וישא עיניו וירא ארמון נורא ונפלא וחומתו בהט ושש ושבעה נהרי אור איתן סובבים אותו ואין מתערבים יחד נהר בנהר, ובין נהר לנהר כעין אילני פירות נפלאות, כל האוכל מהם אורו עיניו ואין טעם דומה זה לזה והם נחמדים למראה וטובים למאכל, והבא אל אלו נהרות איתן יוכל לילך עליהם ולא יטבע כי כוחם ורצונם הוא לעשות רצון הבא אליהם.

ובמרכז כולם הוא ארמון הנורא הנ"ל בן שבעה השערים, וכל שער יש בו בחללו שבעה בארות ובהם שבעה מיני משקין, והם מים, חלב, יין, טל, דבש ומשקה אחד נפלא אין לו שם והוא סם חיים, והם שבעה מיני טעמים ומדריגות בכל אחד משבעה שערים ובהם כל הרפואות לשבע יפול צדיק ויעבירהו המלך דרך **שבעה שערים:**

שער האבן.
שער הברזל.
שער הנחושת הזך.
שער הכסף הטהור הזוהר.
שער הכסף הזך השקוף.
שער הזהב הטוב.
שער אבן היהלום הספיר.

ובכל שער שעבר בו, נכנס בו רצון וחשק לחכמה וטוב, להולך בדרך השער עד היכל המלך לטעום מכל מין ומין משקים שבשבעה הבארות שבכל שער עד שבחיבורם יחדיו יעשו בו פעולה כזו שיוכל להשיג שכל הפנימי של קול ההוי"ה שהוא החכמה המחיה וכו'.

וזה הבן חכם השיג בשכלו הזך שאין דבר בהיכל המלך ההוא שנברא והונח שם לבטלה ח"ו, ועל כן עמד בכל באר ובאר ויברך אלקים ומלך, ויטעם וחיכו כיין הטוב דובר מישרים דברים צפונים נעשו לנגלים, והיה אביו המלך שמח בו שמחה יתרה כי הבין וראה שכל הטוב שבבנו, והוא ישב על כסאו והיה כמחריש לראות מעשה בנו, ואיך הילוכו בשערי הפלאים, ואיך בטח ליבו בהליכתו על הנהרות, שכל הרואה אותם יתבהל לכנוס בתוכם שלא יטבע, מלבד מי שהוא איש אמונות יבא בו ורב ברכות ולבו מזוקק בטהרות לא יפחד ולא יפחת כוחו מנהרות איתן, כי החכמה תעוז לחכם איש גיבורים. עלה החכם ויורד עוז מבטחה, ויהי בעוברם בשער השביעי נגלה להם ארמון הדר אין לתאר גודלו ויפיו וציור כותליו ומבואותיו וכו', ושם על גבי שולחן זהב פרווים הונח שם ספר אחד כמגילה עפה כתוב על גבי קלף גלול וקשור בחוט זהב נאה שזור בבד תכלת, ויבא הבן החכם ויעמוד מול השולחן ההוא ויפתח הקשר ויברך אלקים ומלך ויפתח הספר ההוא, והיו בו צירופי אותיות, והיה מצוייר בהספר כלים ובתוך הכלים היו אותיות, גם היה בתוך הכלים אותיות של הכלים שיכולין לעשות על ידם אלו הכלים, והיו הכלים כעין חיים וקיימים וכמו נעים ומתנועעים בכוח האותיות שהיו בתוכם, וראה שהיו כל האותיות מתנועעים ונעים ומתחברים זה לזה וזה בזה בכח ד' אותיות הוי"ה שהם האותיות הפנימיות העליונות שבכל הכ"ב אותיות, כי כל האותיות הם נגלות בקריאתן, אמנם אותיות הוי"ה הם נסתרות בשעה שהם מניעות שאר האותיות שהן מקור כל הבנינים ועיקר כל הסודות.

והנה כאשר היה מגלגל המגילה ההיא לימין היו האותיות שבכלים מראים סימני החיים והטוב והעונג, וכאשר היה מגלגל המגילה מצד השמאל היו הכלים מראים מעשה המות והעונש והחובה, והאותיות שבתוכם לא נעשה בהם שינויים אלא בכלים ההם, והיה תאב לידע מהיכן מקבלין האותיות כוחם, וגם מדוע ישתנו הכלים בעת גילגולי המגילה לימין ולשמאל. וישאל את אביו, ויאמר לו בני ידיך הם העושים שינוי הכלים, ועד שאתה שואל על מקור חיות האותיות תשאל על הכלים ממה הם נעשו, הלא תראה שבציורם יעשו כל צורה ובנין, ויעמיק הבן חכם בדברי אביו והבין שבאלו הכלים יוכל לידע כוחם ומהותם, וישא ידו הימין ויגע בהם ויחוש כאילו הם חיים וקיימים, ולא כדברי ספר הכתוב אשר בו אותיות הם גולמיות לא כן זה הספר, והיה מגלגל הספר עוד לקמן וכל כוונתו היתה לראות ולהבין סוד הכלים ההם, ותכף היה הספר כמשיב לשאלת לבו כי מי שאין לו ל"ב אין ל"ב נתיבות חכמה מאירים בו ואין לו הרגשה שבספר וספר בו (פ"ס עולה כמנין ספ"ר).

וישא עיניו וירא יער אחד גדול בלי קץ וסוף, וכל הכלים שבעולם נעשו מזה היער ובתוך היער הולך נהר אחד שכל בני המדינה של המלך שותין מאלו המים של הנהר, ועל מי הנהר יושבין רחיים שהיתה עומדת על אותו הנהר, ובאלו הרחיים טוחנים חיטה וכו' לכל ארצו של המלך, והנה באמצע היער ההוא היה עומד שם אילן של זהב עם ענפים של זהב ועל הענפים תלויים כלים כמו אלו הכלים המצויירין בספר, ובתוך הכלים היו כלים שעל ידם עושים אלו הכלים, והיו הענפים נסבכים סביב הכלים והיו כלים נוטים לימין האילן וכלים נוטים לשמאל האילן, והבין שהוא כדוגמה מה שהיה מגלגל המגילה עפה הנ"ל לימין או לשמאל כן האילן ההוא, וכאשר הבין זה שמח בלבו, והבין אביו חכמתו ויאמר לו אם לא היתה שותה מן מי הבארות שבשערים היתה נסתרת הבינה ממך ועתה שלום.

והנה עוד תחת האילן ההוא עומד הריחיים שעל הנהר, והיה יושב שם נפח אחד והיה מביט בכלים שעל גבי עץ הזהב ההוא והיה מחתך אותם ועושה אותם ודק אותם בכח הריחיים ושאר כלים שהיו לו, ואחר כך היה נופח בהם איזה נפיחות קצובות לפי אותו כלי וכפי האותיות והנקודות שצריך לו לאותו כלי לא ראי זה כראי זה הכל כפי מה שנכתב בספר, כי על שם זה נקרא נפח מלשון שנפח הרוח ההוא באלו הכלים, ופעמים היה מטבילן לכלים בתוך מי

הנהר ואח"כ היה נופח בהן, ופעמים קודם היה נופח בהן ואח"כ היה מטבילן, ואחר כך היה מניחן אצלו איזה שהות אחר לכל כלי ואז היה מניחן על גבי הנהר ההוא ותכף היו המים מניעים הכלי ההוא והיו משם מגיעים לכל בני המדינה של המלך.

והיה מביט והיה רואה כמו ג' אילנות עומדות נטועות תחת זה האילן, וראה שהיה גוונם ופירותיהם משונות מן האילן הנזכר, כי האילן הראשון הקרוב לאילן הזהב היה בגוון כסף טהור זוהר כזהב ורק בראשו היה לו מעט ענפים זוהרים ופירות נוטים בזוהר זהב שנפלו עליו מן אילן הנזכר, ואחריו עץ אחר זהב כנחושת מזוקק וזוהר כאש, ואחריו עץ אחר בגוון הברזל. ובעת שהיה איש היער הנזכר נופח נפיחות הנ"ל והיה מחתך אותם, הנה לפי ערך הנשימות כן היה יודע כמה לחתך והנה כפי זה נעשו כמו כן כלים מן אלו אילנות.

והיו שם עומדים תחת כל עץ מן אלו השלשה אילנות ג' ממונים גדולים ונראים אנשים גבורים, והיו מחזיקים מלאכה הנזכרת, והיו מקבלים ההכנה וההנהגה מן האילן הנ"ל, ותכף היו מחתכים הכלים מכח מה שהיה עושה איש היער באילנות זהב. והבין בן המלך החכם שאלו הם מדריגות כוחות כלים ורוח אור שבתוכם אשר בבריאה ויצירה ועשיה, ואלו הממונים מקבלים כח הציווי מן ממונה שבאצילות והם מקבלים נשימה ונשיפה הנז"ל והיו עושים החיתוך ואזי היו מניחים אלו הכלים על גבי הנהר ההוא והיו מגיעים למקום שיעד אליהם המלך.

כ"ז ראה הבן החכם והבין סוד המלך רק שעדיין לא ידע מי הוא איש היער ומה גדול כוחו לעשות כ"כ, והיה מביט כל זה בן המלך החכם בתוך הספר הנורא ההוא, וכמו בלא ששם על לב היה נושם ונושף כפי משקל האות שבכלים, כי על כל כלי כתוב בו שמו בזה הספר ותכף היה רואה שאלו הממונים היו עושים כפי אותו נשימה ונשיפה ומחתכים הכלי לפי הכוונה ההיא, אז הבין ידע והיה כמו רואה ומבין שזה הנפח בעת שיוצר הכלים היה מביט באילן הזהב הנזכר, ובעת שהיה נופח בהן היה מביט במי הנהר הנ"ל, והבין שכל רוח הנפיחה הוא מן כח הנהר ההוא, וכל כח הכלים הם מן עצי היער ההוא, אלא שכדי שיוכל הרוח לנוח באלו הכלים צריך שיהיו כצורת עץ הזהב ההוא כציור הכלים שהיו גדלים בו.

כל זה הביט הבן החכם בספר הנורא ההוא ויש בזה עוד אריכות ולא רציתי להביאו כדי לא להכביד על הלומד הישר, ואתה הלומד קבע בדעתך החכמה והידיעה ולבך יהגה אימה ותכין לבך הטהור לה' אלהיך ותכניס אהבתו וחיבתו בלבך, ובדעתך ובשכלך תרדוף אחריו ית"ש ואחרי השגת הקודש, אז תבין יראת ה'.

וקודם שנבא להמשך הפתיחה הא לך עוד מן חכמת האותיות שהנה כמה פלאות הם באותיות והא לך **שבעה מיני חילופי אלפין** ותשכיל מהם כמה וכמה.

סדר חילופי אלפא ביתא				
א"ט ב"ח	א"ת ב"ש	א"ל ב"ם	אי"ק בכ"ר	אח"ס בט"ע
א"ט	א"ת	א"ל	אי"ק	אח"ס
ב"ח	ב"ש	ב"ם	בכ"ר	בט"ע
ג"ז	ג"ר	ג"ן	גל"ש	גי"פ
ד"ו	ד"ק	ד"ס	דמ"ת	דר"ץ
י"צ	ה"ץ	ה"ע	הנ"ך	הל"ק
כ"פ	ד"ף	ו"פ	וס"ם	ומ"ר
ל"ע	ז"ע	ז"ץ	זע"ן	ז"נ
מ"ס	ח"ס	ח"ק	חפ"ף	ש"ת
ק"ץ	ט"ן	ט"ר	טצ"ץ	
ר"ף	י"ם	י"ש		
ש"ן	כ"ל	כ"ת		
ת"ם				
הנ"ך				

פתיחה שניה

כולל ענין ע"ב מלאכים וע"ב שמות, ושמות מלאכים בסדר אור ישר ואור חוזר. גם יתבאר בו בדרך קיצור עניין חכמת הניקוד וסודה מעט, וכן בביאור שמות בני אדם והמסתעף ממנו, וכן איזה ידיעות בחכמת הכתב של בני אדם, ועוד מסתעף מן חכמה זו כמה ידיעות שורשיות בחכמת כף היד ועוד כמה.

הנה התורה הקדושה בה אסתכל קב"ה למברי עלמא, ועליה אומר הכתוב "**ואהיה אצלו אמון**" (משלי ח, ל), ועל כן התורה בכלל וכל העולמות כלליהם ופרטיהם וסידוריהם וכל עניניהם כולם כלולים ורמוזים בה **ובעשרה מאמרות דמעשה בראשית** (עיין זוה"ק תרומה קסא.). וכתוב עוד "**וברוח פיו כל צבאם**" (תהילים לג, ו), והכוונה שבמאמר פיו יתברך במעשה בראשית נבראו כל עולמות כולם, והיינו שעל ידי סידור גלגול צירופי האותיות (בגלגול צירופי האותיות בסוד רל"א שעריס פנים ואחור) נאצלו ונבראו עולמות עליונים ותחתונים.

והנה אלו עשרה מאמרות רמוזים בעשרה שמהן גליפן בהורמנותא דמלכא (עיין זוה"ק וירא דף קח:), שהם **עשרה שמות של קב"ה** וקדושתם שאינם נמחקים, והם נחקקו ונאצלו ברשות ובמאמר המלך העליון ב"ה. והם עשרה שמות שכנגדם הם **עשרה ספירות** שהם **עשרה כלים** לאלו עשרה אורות של עשר ספירות (עיין בע"ח שער המלכים פרק ז') והם מתפשטים לאין שיעור וערך ואין קץ למספרם.

והנה מן **שבע ספירות** הבנין הנה הם עלילות משונות זה מזה, כי זה חסד וזה גבורה וכן כולם, ואין דומה זה לזה, וכאשר הם מתרבים ומתפשטים עוד ונעשים כלולים כל אחת מהן **מעשרה** באופן שנעשים שבעים, הנה אז יוצא מהם **שבעים גוונים** משונים זה מזה שהם הנהגות ופעולות משונות, ולכל גוון וגוון מהם יש ממונה מלאך אחד, כי כמו שכל **ספירה** פרטית מאירה בפני עצמה ויש לה מקום וכלי בפני עצמה, כן נגלמה ממנה הנהגה שנקרא זה בשם **גוון** בפני עצמו, והיא מאירה **למלאך** בפני עצמו ומנהיגה אותו באופן שהם **שבעים שמות מלאכים** היוצאים מן השמות שחקק קב"ה.

והם **שבעים** שמות ועוד **שנים** אחרים המשמשים כעדים או כסופרי הדיינים, וסה"כ הם **ע"ב**, בסוד **ע"ב שמות** היוצאים מן ג' פסוקים ד"**ויסע ויבא ויט**" המובאים בפרשת בשלח פרק יד בפסוקים יט-כ-כא שבכל פסוק מהם יש בו ע"ב אותיות, וצריך אתה לצרף אות הראשונה מהפסוק הראשון עם האות האחרונה של הפסוק השני יחד עם האות הראשונה מהפסוק השלישי, והרי הוא צירוף שם וה"ו וכן כל שאר השמות.

וכן יש **ע"ב מלאכים במלכות** המקבלים מע"ב של מעלה ונוטלים מהם כוח ורשות, ומקבלים שפעם מאת שם הוי"ה שבז"א (אולי הוא שם הוי"ה דמ"ה שבו בניקוד הצריך) והוא הרוכב עליהן כנשמה לגוף. ואלו ע"ב מלאכים הם סוד **סנהדרין של מעלה**.

והנה כתוב בתיקונים (תיקון ע דף קכט.) וז"ל: **ואלין אינון נקודין דמחייבין כל ספירה וספירה, תשע נקודין אינון:**

חד (כתר) **הוי"ה בקמץ - יָהָוָה.**

תניינא (חכמה) **הוי"ה בפתח - יַהַוַה.**

תליתאה (בינה) **הוי"ה בצירי - יֵהֵוֵה.**

רביעאה (חסד) **הוי"ה בסגול - יֶהֶוֶה.**

חמישאה (גבורה) **הוי"ה בשבא - יְהְוְה.**

שתיתאה (תפארת) **הוי"ה בחולם - יֹהוֹה.**

שביעאה (נצח) **הוי"ה בחירק - יְהִוֶה.**

תמינאה (הוד) **הוי"ה בשלש נקודות** (קובוץ) **- יֱהֱוֶה.**

תשיעאה (יסוד) **הוי"ה בשורוק - יו הו וו הו.**

מלכות הוי"ה כלילא מכלהו, והיא הוי"ה בלא ניקוד (כי היא מקבלת מכולם)- יהוה. עכ"ל הצריך לנו כעת.

ושמות הוי"ה בניקודם הם הרוכבים (היינו השליטים) על המלאכים, וז"ס מש"כ "**אבנים שלימות תבנה**" (עיין בתיקוני זהר ח., מו., סב.), הכוונה שבניקוד הוי"ה הוא הציור לאור, ומן הניקוד יוצאים המלאכים שליטים העושים הפעולה וכו' כזה:

כתר - קמץ ר"ת קדומיאל **מלכיאל צוריאל** (נ.א צדקיאל).

חכמה - פתח ר"ת **פדאל תומיאל חסדיאל.**

בינה - צרי ר"ת **צדקיאל** (נ.א צוריאל) **רזיאל יופיאל.**

חסד - סגול ר"ת **סמטוריה גזריאל** (נ.א ועניאל) **למואל.**

גבורה - שבא ר"ת **שמעיאל ברכיאל אהניאל.**

תפארת - חלם ר"ת **חניאל להריאל מחניאל.**

נצח - חירק ר"ת **חזקיאל רהטיאל קדושיאל** (נ.א קדשיאל).

הוד - קבוץ. כאן היה צריך להיות שמות מלאכים היוצאים מר"ת ניקוד הוד שהם קבוץ אלא שבתיקונים וכן בסידור הרש"ש היר"א ח"א דף 164 הביאו בהוד מלאכים בנקוד שרק כזה: **שֻׁמֻוֻעֻאֻלֻ** (נ.א שמריאל) **רֻעֻמֻיֻאֻלֻ קֻנֻיֻאֻלֻ.**

יסוד - הונח ניקוד שורק בוואו כזה: יו הו וו הו הנקרא מלאפו"ם [ואולי שנכון לחלק כך כי יש שרק בלא אות ואו והוא שלש נקודות בהוד ויש עם אות ואו אחר כל אות והוא ביסוד] ושורק ר"ת **שמשיאל רפאל קדושאל.**

מלכות - כוללת כל הנקודות כולם.

והנה יש **ארבעה מלכים** עליונים שהם ראשי **ארבע מחנות שכינה** והם ראשי **ד' דגלים**, והם נכללים בכלל הע"ב שהם ראשים להם, והאחרים משתלשלים מהם והם בג"ר של השבע מדות ואלו הם:

מיכאל - צד דרום קו ימין **בחסד.**

גבריאל - צד צפון קו שמאל **בגבורה.**

רפאל - צד מזרח קו אמצעי (כי מזרח כלול מחסד וגבורה שהם דרום וצפון וכאשר גובר במזרח קו החסד אז נקרא רפאל וכאשר יגבר קו הדין אזי יקרא נוריאל) **בתפארת.**

וכנגדם הם ארבע גוונים:

לבן חסד בדרום כנגד אות י'.

אדום גבורה בצפון כנגד אות ה'.

ירוק תפארת במזרח כנגד אות ו'.

שחור במלכות במערב כנגד אות ה'.

והם מבחינת **ארבע חיות הקודש** הנמשכים מן ד' **אותיות הוי"ה**, והם סוד **חכמה ובינה תפארת ומלכות.**

והנה אותיות יה"ו הם בז"א וה' אחרונה במלכות, ובהם הם שבע המידות המתרבים לשבעים גוונים, ומן הנהגה עליונה נשפע למטה הנהגה ושליטה, כי למעלה הם אחד והשינויים הם למטה במקבלים וכנודע, ולפי מעשי בני אדם או לפי שעת השליטה למעלה נעשים הדברים, וצריך לידע עת השליטה כדי לכוון ההנהגה.

ועניין זה נתקבל ונעשה בעולמות ובנשמות ובגופות ובנבראים, והם סוד **ארבעה חלקים שבכ"ד שעות** שהם סוד היום. והנה **היום** נחלק **למ"ה וב"ן**, **והלילה** נחלק **לב"ן ומ"ה** וכמבואר במקום אחר, אלא שעניין זה הוא סדר ההנהגה הכללית ליום והלילה, ומלאך הוא יהיה הממונה השליט וכל השאר טפלים אליו ומשמשים תחת הנהגתו, וכעין שמבואר במזלות.

אמנם דע היות נפש האדם המלובש בגופו נעשה כלי המושך על עצמו כח ההשפעה השורה בזמן ובשעה ותחת הנהגת הרוח "**מארבע רוחות בואי הרוח**" (יחזקאל לז, ט), ועל פי זה יבוא בו השינוי וההשפעה, וכן הוא נעשה אפילו בגשמיות ובפשטות ממש (כמבואר כל זה בספר חסד לאברהם מעין ד - נהר ט) בדרך זה:

כשאדם חושב בדברי תורה וקדושה הנה זה נמשך ובא לו מן **רוח דרום**

וכשחושב בחכמת וספרים חיצוניים, הנה זה נמשך ובא לו מן **רוח צפון.**

כשאדם חושב בדברי מצוות הנה זה נמשך ובא לו מן **רוח מזרחית.**

וכשחושב ומהרהר בעבירה ובכל סעיפיה הנה זה נמשך ובא לו מן **רוח מן המערב.**

וכל מה שנתבאר בכלל הוא נמצא בכל צד, כי הכל נכלל בהוי"ה שבאותו הצד. ומן זו ההוי"ה

והנהגת המלכים שבזה הרוח, יהיו כולם מאירים ועושים הפעולה ההיא. ובכל צד הם אור כ"ב אותיות ומלאכים תחת אור ישר ואור חוזר כמו שיתבאר, וכולם תחת ההוי"ה בניקוד ההוא.

ונבוא לבאר דרך כלל וממנו תקיש לכל הפרטים.

והנה נודע היות בז"א תשעה ספירות והמלכות משלימה לו לעשרה והוא סוד דשם יה"ו המאירים במלכות ה' אחרונה. והנה הז"א נותן **למלכות** שפע **כ"ב אותיות** התורה, והם שפע בסוד **אור ישר** בדרך אבג"ד, **ואור חוזר** בדרך תשר"ק.

וכבר נודע שהאור הנמשך דרך **ירידה** הוא **אור ישר** ורחמים ונקרא גם **אור הפנים**, ואור החוזר דרך **עליה** הוא **אור חוזר** ודין, ונקרא גם **אור האחור**, ואלו הב' בחינות נמצאים בכל העשר ספירות (עיין בע"ח שער ו' פרק ז') והם **כ"ב אותיות** באור ישר **וכ"ב אותיות** באור חוזר.

והנה מן אותיות התורה ותיבותיה ומכל שכן פרשיותיה וסדריה וכו' יוצאים מלאכים ושרים נוראים העושים הפעולות בעולם דבר נפלא, כי אור התורה מוציא לפועל הכל. וכמו שיש בתורה אתוון רברבין ואתוון זעירין, וראשי תיבות וסופי תיבות, וראשי פרשיות, ויש פרשיות עיקריות ביסודי הדת, ויש המספרים מעשי אבותינו וכו', בכולם רזים טמירין, כמו כן במלאכים יש מהם שופטים ומהם שוטרים ומהם מלאכים ומהם עבדים ומהם משתמשים בגבורה קשה מצד הדין הקשה, ומהם משתמשים ברחמים וכפי מקורותיהם, וכמו שה**ספירות** הם **עשרה**, כן **השמות** הם **עשרה**, **והמלאכים** הם **עשרה** ואלו הם:

א - **אראלים**

ב - **אישים**

ג - **בני האלהים**

ד - **מלאכים**

ה - **חשמלים**

ו - **תרשישים**

ז - **שנאנים**

ח - **כרובים**

ט - **אופנים**

י - **שרפים**

וכשם שהספירות כל אחד כלול **מעשר**, כן כל מלאך ממונה על **עשר מחנות**, וזה סוד מקרא שכתוב "**מחנה אלהים זה**" (בראשית לב, ג), וכשם שיש לספירות שורש וענף ופרי כן יש במלאכים, וכולם מושלים על היסודות לארבע הפאות כל אחד ומחנהו לאלפים ולרבבות.

ונבוא לסדרם ולעורכם לפניך באותיות המלאכים כאשר עיני הקורא יחזו מישרים:

אותיות	בסדר אבג"ד	בסדר תשר"ק
	אור ישר	אור חוזר
א	אהינאל	תסוריא
ב	ברקיאל	שכניאל
ג	גדיאל	רגאל
ד	דומיאל	קמריה
ה	הדריאל	צוריה
ו	ודרגדיה	פסיסיה
ז	זהריאל	עוריאל
ח	חוניאל	סמכיאל
ט	טהריאל	גריה
י	יעוריאל	מזוניה
כ	כרעיאל	לסניה
ל	לעדיאל	במסריה
מ	מלכיאל	ידיאל
נ	נהריאל	טטרוסיה
ס	סניה	זוכמיאל
ע	ענאל	זכריאל
פ	פתוזיאל	ועריאל
צ	צוריאל	הינאל
ק	קנאל	דניאל
ר	רמיאל	גדיה
ש	שעריאל	בריאל
ת	תבכיאל	אדיורין

והנה כל דבר שבעולם על פי סדרי אותיותיו (כפי קריאתם וכגיאתם בלשון הקודש), תוכל לידע על פי לוח הנזכר המלאכים המאירים והשליטים בו. וכל אחד מהם יש תחתיו ממונים הרבה המתפשטים לכל המערכות והצדדים. והנה אם יהיה זה העניין שתרצה לעשותו או לידע עליו הוא מן דברי תורה וקדושה שאזי הוא מן רוח דרום כנ"ל, יהיה ניקוד ההוי"ה של צד דרום ואותיות ומערכות המלאכים תחתיו, כמו דרך משל דרום הוא ניקוד סגול, הנה המלאכים היוצאים שם הם מניקוד סגול כנ"ל. ולקמן יבואר מי הם ראשים על אלו המרכיבים זה העניין שנברא מן אלו כוחות אותיות שמצטרפים בסדר ישר או אחור או שניהם.

וענין זה מסתעף להרבה צדדים ומחמת שאין זה מטרת הדרוש איני מאריך בו, וכל סיבת כתיבתו זאת בזה החיבור היא כדי להראות כח האותיות וזיו החכמה היוצא ממנה, ואיך בכל אות עומדים עולמות שלימים, ומעניין זה תשכיל מקצת גדולת תורת ישראל. גם תוכל לידע כמה ידיעות ועתידות מן זו החכמה, ועליה אומר הכתוב "**כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים**" (דברים ד, ו) אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו, וברוך שבחר בישראל ובחר בחכמים לגלות להם סודו וטובו, אשרי הנדבק בו, עליו אומר הכתוב "**אשרי שאל יעקב בעזרו**" (תהילים פמו, ה), וכן עליו הוא אומר "**כבוד ה' יאספך**" (ישעיהו נח, ח) כי העושה בכבוד ה', הנה רוחו ונפשו אליו יאסוף בעת הגיע פקודתו לא יחללו זרים כבודו, ברוך יוצר המאורות.

הנה אלו המלאכים בסדר אור ישר ואור חוזר הנזכרים לפי אבג"ד ותשר"ק, נלע"ד שהם נשלטים מכח אלו המלאכים שאכתוב לפניך כי הם יותר עליונים ומצווים עליהם, וגם הם על פי סדר אבג"ד אלא שחסר מהם אות ז'. והנה והם נשלטים על ידי שמות ע"ב ומ"ב, והם תחת שם המלאכים האלו שאכתוב, והם פועלים תחת שם **ע"ב דיודין** כזה:

והם פועלים בכח שם בן ע"ב היוצא מן פסוקים ויסע ויבא ויט הנודע.

והנה הם כולם יוצאים מן האותיות, והחכם שרצה לפעול בהם היה כותבם בצירוף העניין שרצה או צריך ותיכף עשה פעולתו מכח שם שמים עליהם וכנודע, ומועיל לאותם הרשומים אשר עליהם אומר הכתוב "**אשגבהו כי ידע שמי**" (תהלים צא, יד), וגם הם היו עוזרים אותו אפילו בלא שהיה מכוון בהם. אמנם העיקר דע שהם הולכים על פי אותיות התורה כמו שנתבאר לעיל.

ונבוא להקדים איזה ידיעות בזו החכמה היקרה איך האותיות הם עצמם כוחות הספירות שבפרצופים של מעלה.

דע שכל המציאות היא נבנית ונעשית **מצירוף** כוחות **האותיות** אחר שנתעבו להיות גופים, ומצירופם ובניקודם הוא הנמצא הקיים, וכן האדם הוא צירוף וחיבור ובנית בנין אבן על אבן אות על אות, ומצירוף האבנים שהם **האותיות וניקודם**, הם בנין קומת איברים ובניינן וצורתן. ואלו האותיות נבנים מכח **הזיווג** של מעלה וזיווג של מטה, והם מצרפים הנקודות הפרודות להיות **נתחים ואיברים**, וכאשר מת האדם מתפרקים האותיות ונעשים לנקודות עד שחוזרים לעפר הארץ היא המלכות שממנה נמשך ובא, כי **המלכות** היא העושה עיבוי האותיות לבנותם בנין גופים, כי בה הם מתעבים ויוצאים מן אור לרצון לצלם ולדמות, בענין שצריך אתה לראות בעין השכל ובאמונה שעיקר בנין וציור אברי האדם הוא מזיווגי ויחודי האותיות, וכל אבר ואבר כפי שמו הנכתב בתורה הוא שם ראש הצירוף ההוא (הכולל בתוכו כ"ב אותיות וכ' מנלפ"ך פרטי), והוא הכח המרכיב והמעמיד זה האבר.

יוד	הי	ויו	הי
אדריאל	כרוביאל	נוריאל	רוממיאל
ברכיאל	להטיאל	סרעיאל	שומריאל = שמריאל
גועיאל	מהנביאל	עשאל	תומכיאל = תתפיאל
דורשיאל	נוריאל	פקדיאל	
הדריאל	נוציציאל	צרופיאל	
וועדיאל		קדושיאל	
חניאל			
טהוריאל			
ידידיאל			

והנה אלו הצירופים עולים בכל עת ומתכללים זה בזה וזה על זה לקבל כח וחיות מן אדם של מעלה באדם צדיק אדם דאצילות, והיותר תחתון מן השפעת הכח בעולם שמתחתיו והמכריע מעשיו כפי כח עיבוי האותיות בקליפות, ונעשים צירופים של מחלות רעות רח"ל, וצריך לתקן הצירוף של החטא ההוא ולהמשיכו כראוי, ויחזרו האותיות להיות כתקנן וכסדרן, ויתבטלו העיבויים וחילופי הסדרים של האותיות להיות בתיקון אותיות וצירופים המרכיבים והמעמידים הרגליים שבגוף. ובאלו האותיות נכללים כוחות הנ"ל, והפגם באותיות הנזכרים הוא גורם לעונש והכאב בהם או משהו אחר, וצריך לגלגל אותם ולהחזירם לשורש המבוע שורש החסד עם כל האותיות ולהחזירם למקומם מלאים כל טוב כאשר יתבאר מעט לקמן, כי הכל נכלל באותיות וצירופם ובזיווגם ובצורתם ממש וכו', ובמיתת האדם נפסק החיות ומתפרד הצירוף עליו וכן הגוף ההוא, ועל כן גם האותיות הם בנויים ומיוסדים מזיווג וחיבור קווין ונקודות, וכן הם חוזרים ומתפרדים להיות **קווים** בסוד **חכמת הניתוח**, **ונקודות** בסוד **חכמת הפירור**, ויבואר עוד לקמן איך נעשה זה.

והנה כל קומה שבעולם הנה היא נבנית ומתייסדת מן **כ"ב אותיות וחמשה פרצופים** וזה סוד מש"כ **"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"** (בראשית ב, ד), ודרשו רז"ל **"בהבראם - בה"א בראם"** (קהלת רבה ב, טו), שהם חמשה פרצופים ובחינת רמ"ח אברים ושס"ה גידים, אות פלונית היא בחינת אבר זה ואות אחרת היא בחינת אבר אחר וכו', וכן על דרך זה כל שאר הבחינות, לא יכילם העין כי אם **"נגולו כספר השמים"** (ישעיהו לד, ד).

וזהו עניין **חכמת הצירוף** כ"ב אותיות הא"ב, **"אלף עם כולם וכולם עם אלף"**, (עיין פ"ה משנה ה' דזה הספר הקדוש), וכיוצא בשאר האותיות, שהם עניין וסוד חיבור וזיווג האיברים שבכל פרצוף ופרצוף זה בזה, ומן צירוף טוב יבוא זיווג טוב וממנו וולד ושפע טוב, וכן הוא להיפך ונקרא צירוף רע. ועניין זה נמשך מפני היות אין הפרצופים עומדים בשווה ובקומה אחת עד שפעמים יפגשו עין בחוטם ואוזן בעקב וכיוצא בזה לאין קץ, וכמבואר בדברי הספר הקדוש הזה, ואשר מן אלו הכוחות והצירופים הם הגורמים השינויים עד שאין לך יום שדומה לחברו, ואין צדיק דומה לחברו, ואין בריה דומה לחברתה. וגם עוד שכל הנבראים הם כולם לצורך גבוה כי אין יניקת כולם שווה, וגם אין תיקונם שווה ותתקן החלבנה בקטורת מה שלא תתקן הלבונה, ולכן צריך באלו העולמות טוב ורע ובינוני ובכל אחד מינים לאין קץ (ועיין כ"ז בעץ חייס הקדוש והנורא שער ג' פרק ב').

ומענין זה תשכיל צורך ידיעת האותיות על מה הם מורים, היינו כנגד איזה ספירה ופרצוף הם מורים, ומן איזה אות הם יוצאים מן חמשה מוצאות הפה, ואיזה ניקוד יש להם, וגם צורתם של האותיות עצמם, ומן כל זה תוכל לידע ולהבין דברים הרבה. וצריך שתעמיק בזה בכל נפשך ותחשוב בזה בכל עת עד שמעט מעט יהיה שכלך רואה כל דבר בעין החכמה, שגם זה הוא נכלל בעניין המבואר בספה"ק ליק"מ ח"א סימן א' וז"ל: **כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר, ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר, להתקרב להשם יתברך על ידי אותו הדבר. כי השכל הוא אור גדול ומאיר לו בכל דרכיו, כמו שכתוב "חכמת אדם תאיר פניו"** (קהלת ח, א) עכ"ל וע"ש.

והחכמה הוא סוד הנקודה וכמבואר בספר שקל הקודש (שער יסוד החלקים הנפרדים) וכמבואר בדברי רבינו האר"י ומרן הרש"ש בהקדמת רחובות הנהר וזת"ל נקודות בחכמה שהוא האצילות, והוא המחשבה העליונה **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד), ומן הנקודות שעל פי ניגון שלהם אנו מבטאים האותיות, ומן הניקוד של אותו התיבה תוכל להוציא שמות המלאכים השולטים על אותם מלאכים היוצאים מן אותו תיבה הן באבג"ד והן בתשר"ק, כי הניקוד הוא המוליך והמביא רוח במפרשי ספינת התיבה ההיא השטה בים החכמה הנוראה והנפלאה והבן.

הנה בהם נוכל להבין העומק וההנהגה שבאלו האותיות המרכיבות זה העניין והמקום והדבר, ולקמן נביא איזה דוגמאות מעט לעניין זה. ואלו הנקודות שהם מן קמץ עד שורק **"וכלהו אתקריאו צנורין ומבועין לאתוון"** (עיין תיקוני הזהר תיקון יט דף לט.). ובעז"י תשיג דברים הרבה בעליונים ובתחתונים ותשמח שאתה יהודי ותשמח בחכמת בוראך ותכבדהו ויאהב אותך.

ונבוא לדרוש מעט **בסוד הנקודות** ומתוכו יתבאר גם מעט **חכמת שמות ניקוד בני אדם** ומעט **מחכמת כף היד והאצבעות** וכו'.

בהקדים שהנה אי אפשר לבטא שום אות בשפתיים אלא רק באמצעות הנקודות, ונעשה הניקוד מנהיג את האות (אלא שאין הנקודות בעלי ערך כל כך בלא האותיות), בעניין שתבין **שהאותיות** הם סוד **הכלי**, **והנקודות** סוד **האורות** המחיים את הכלים, כי אור האותיות קטן מן הנקודות, באופן **שהנקודות** הם **בחכמה**, **והאותיות** הם **בבינה**. וכן תבין מלמטה בעניין **שהאותיות** הם סוד **נפש**, והאורות שהם **הנקודות** הם סוד **הרוח** והם נמשכים מן **החכמה** (כי טעמים בכתר ונקודות בחכמה כנודע עיין בע"ח שער עת"ח פרק ה'), אלא ששורשם של הנקודות הוא מן **הטעמים** שהוא **בכתר**, ושם מאיר האין סוף, ואין נמשך אור אין סוף אלא על ידי שיתלבש **בחכמה** שהוא סוד הנקודות.

ודע שהנקודות הם סוד הכח המרכיב כל הענינים בעולם, ואין שום עצם קיים שאינו מתחיל מן **נקודה**, ואחר שמצטרף נעשה לקו, וכמובא בסוד חכמת **הפירור והניתוח** (כמובא בדברי הרב רבי משה דוד וואלי זיע"א בספר הליקוטים ח"א דף קלו ועו"ש ועיין בשער הצירוף הודפס בסוף זה הספר יעו"ש). ועכ"פ הנה מן הנקודות בעצמם מן שמותם וניגון קריאתם, תוכל להשיג דברים הרבה לידע מה היא ההנהגה של אותו עניין ודבר וכו' לפי ניקודו, וכן לפי הניקוד תוכל להשיג איזה מלאכים שליטים בזה העניין וכו', בדברים טובים מלאכים טובים, ובדברים רעים הם מלאכים רעים והבן.

ועניינים אלו מסתעפים לכמה חכמות גדולות ואיני רוצה להאריך בהם כאן כדי לא לצאת מן המכוון אבל קח לך מעט למען תברכני נפשך.

והנה דרך משל בחכמת שמות בני אדם קח מפתח קטן, הנה מי שיש בשמו ניקוד **חיריק** שהוא נקודה קטנה תחת שמו, תראה אם הוא באות ראשונה או עיקרית או להיפך, הנה אם הוא באות ראשונה והיא הנותנת הצליל והניגון והכיוון של זה השם, בעניין שאם תחסיר אות זו ישתנה כל זה השם וקריאתה בניקוד חיריק, הוא רומז שאיש זה נשען כולו על נקודה אחת, וכמו שם יצחק שאות ראשונה שהיא י' יש מתחתיה ניקוד חיריק, שאם תשמיט אות זו יהיה תיבת צחק ולא שם יצחק שהוא מורה על שיצחק גם לעתיד, ועכשיו בהווה והוא יורה על האיש שהוא תקיף וחזק בענינו, ויש בו מן התוקף לנצח ואפילו לאחר זמן ארוך וכו', כי כן ניקוד חיריק הוא בספירת נצח ויורה גם על נעימות, הה"ד "**נעימות בימינך נצח**" (תהלים טז, יא) וכהנה כמה וכמה. והגם שמורה על מדת צחוק ושמחה, אבל שורשו מן הדין והגבורה, ועל כן אין דעתו מיושבת עליו מפני תוקף הדין, וגם אין הוא מתחשב באחרים אלא בעצמו ובדעתו, אבל יורה זה האיש שהוא כעין עומד ונשען על נקודה אחת, ויוכל להיות "מתנודד" לכמה וכמה צדדים, כעין העיגול שאין לו ראש וסוף ימין ושמאל, כן יהיה איש זה לפעמים עד שיתגלגל לכמה וכמה צדדים היפך טיבעו הנז"ל, ותכף יחזור לראשונה כי כך כוחו מעיד עליו, ואין אני מאריך בפרטים וגם כל אחד הוא משונה מחברו, וצריך לידע שם אמו וחשבונם ויום לידה וכו' כדי להוציא ידיעה שלימה, אבל בכאן אין זה מקומן אלא רק הודיענו בנין האות והניקוד כמה עז כוחו.

וכן תדין בניקוד **קמץ** שהוא יורה על מנוח ומרגוע וישוב הדעת, אלא שיהיה סודו סתום וגנוז בעצמו ולא נראה כלפי חוץ, כמו הכתר שהוא קמוץ, ויהיה זה אם יהיה ניקוד הקמץ תחת האות העיקרית, וכמו דרך משל בשם אברהם שיש בו ניקוד קמץ באות ר' ובאות ה' דאברהם, והעיקר תראה שיש בשם זה ניקוד פתח שהוא מורה על חכמה ומה שמסתעף ממנה, ומצד זה האיש אברהם במשל הנזכר, שאם שטובו גנוז בגוויה ואין נפשו מגדת על מהותו כי הוא קמוץ בתוכו, הנה עכ"ז יש בו כח חכמה שהוא ניקוד פתח שהוא בציור קו כציור המורה על זה על גילוי מעט מכוחו ואורו ומהותו ועל התפשטותו לחוץ, ואזי הוא יעשה דברים הרבה של חסד ושל אהבה וטוב, וגם יראה שיש בו מעט מן החולשה, אבל אין זה האמת כי תוכו סתום ואין ידוע לנו והבן, ועל כן ניקוד פתח הוא באות ה' שבסוף שמו כי יורה על הנזכר, ועל כן אין הוא העיקר והשורש והבן. ואם יצטרף לזה האיש גם זמן שנולד כמו דרך משל במזל בתולה אזי יצטרף בו גילוי מהותו יותר של מזל בתולה ויהיו הכל צופין בו כבתולה ויהיה בדרך כלל נאה וכו', וכן בכל שאר המזלות כי הם יורו לך המהות החיצוני עכ"פ ומתוכם תעמיק לפנימי והבן, וכן על דרך זה תשכיל בכל הנקודות.

גם עוד תוכל להבין אם תתבונן בצורת בני אדם ובתנועות ידיהם וגופם כשהם בלא מתכוון, תוכל להבין איזה הנהגה שורה בהם לפי התנועה שבניקוד שעושים בהם בני אדם, וכמו דרך משל פעמים יניח אדם ראשו דומה לעיגול ונקודה עגולה וכעין חיריק על זרוע שלו בעת שירצה לנוח או לישון מעט, ויראה צורה זו על ניקוד **קמץ**, והוא סימן על נשמתו של זה שרוצה לעלות להיטמר בכתר, ובעת זו היא קמוצה מן העולם הזה או מן הסובב, והכל תלוי במי ובמה. ופעמים יעשו בני אדם כן על זרוע שמאל ופעמים על זרוע ימין, פעמים סמוך ממש לפניהם ופעמים רחוק מעט, פעמים הראש נוטה לימין והזרוע לשמאל, וכן להיפך בכל זה מורים על דברים הרבה.

וכן פעמים ידבר אדם ויפשוט זרוע שלו שהוא כעין צורת **פתח**, ויורה על משיכתו מן החכמה (אם על דבריס עוביס חכמת קודם, אם על רע חכמת שמאל רעה רח"ל), **וכן** באצבעותיהם יעשו כצורת הניקוד ובהם יעשו כמעט כל הנקודות, והוא מורה על חכמה קטנה היינו הנהגת הנקודות שמובילות בזו הנשמה בדרך קטנות כי הידים הם רומזים על קומת אדם בקטנות, וכן יעשו אנשים צורות בגופם ובכפיהם כ"ב אותיות ממש, וכמו פעמים ירימו זרועותיהם כלפי מעלה ויעשו צורת **ש'** כי הראש הוא האמצעי, וכן יפשטו ידיהם כעין קו והגוף במקומו עומד ויהיו כצורת **ד'** ופי האמה כמו אות **י'** יסוד, והוא שם שדי, ופעמים יתגלה שם אחר.

ותוכל גם להבין זה מתנועת האצבעות ומגעם בפנים וכו' הן בצורה הן באבר, כי הא"ב נחלק כפי האברים כמבואר במקום אחר ומעט מזה בשער הצירופים (הודפס בסוף זה הספר), ואתה תוכל להבין הרבה הן בצורה הן במדרגה ובבחינת האבר ההוא, וענין זה הוא נרמז בענין "**גבולי אלכסון**" המבואר בפנים הספר הקדוש הזה ספר יצירה (פ"ה משנה ב ופ"ו משנה ח), שהם ענין המשכות קווים ואורות מן מדרגה למדרגה גם שלא ע"פ סדר ההמשכה הרגילה.

ודע מכל זה פלאות ה' וחכמת שמים, והכל תוכל להשיג בכח זיו חכמת הקבלה שלנו ובפרט אם תעמיק בכל ענין ובכל דבר הרבה, ותתחנן לאל דעות ויחונן אותך.

וכן תוכל לדון עוד בזה על פי דפיקות **הדופק**, שגם בהם הולכים כוחות אורות הנרמזות בדופק כפי הכח השולט בנשמה אז, כפי מערכות הספירות וניקוד שבהם וכו' ועיין בתיקונים תיקון יח ובספר הליקוטים לרמד"ו זיע"א.

קיצור ידיעות מחכמת כף היד ואצבעות על פי חכמת האותיות

והנה חכמת הצירוף זו היא שורש ועיקר לכל שאר חכמת שבעולם, כי בה סוד היצירה וכל השאר הוא נולד ויוצא ממנה, ומן כמה סעיפים וספיחים שבה תוכל להבין ולהשכיל בכמה וכמה עניינים ובניינים גדולים אחרים, ונבא לערוך אחת לריח טוב.

הנה מן אלו הידיעות והחכמות שבאותיות, מהם עצמם תוכל להשכיל **חכמת הפרצוף הפנימי** ואפילו **החיצוני**, וכן תוכל להבין ממנה **חכמת כף היד** איזה עלים מן החכמה הפנימית אבל גם בחיצונית ממש ג"כ, ועתה הוא רק רמז טוב כי אין זה מקומן (ועיין בזוה"ק פרשת יתרו ובפירוש אור יקר על הרמ"ק זלה"ה שם, וכן בספר הליקוטים ח"ב לרמד"ו ותברכני נפשך), **ואם יזכני צורי ישעי** וחלקי אכתוב עוד בזה, ובכאן אני מביא רק איזה עלים וראשי פרקים וזה החלי.

הנה נאה לראות בצורת **כף היד** שהיא כדמיון **מרובע** הרומז על **המלכות** שהיא מרבעתא, ומלשון גם שהזכר מרביע אותה ומאיר בה מן אור הו"ק אשר הם חמשה מדות, והיסוד הוא כללותם, והם סוד **חמשה אצבעות** כדמיון **חג"ת נ"ה** (עיין דבריס נעימיס בדברי הרב דוב בער זיע"א בקונטרס שורש עניין חבלי משיח סימן ה'). **והנה המלכות** קודם קבלתה **אור הזכר** היא בבחינת **עיגול** שהיא **נקיבה** בלא זיווג ויחוד, ואחר קבלתה האור ה"ח היא נעשית **מרבעתא** שהוא צורת ב' דלתין מחוברים הנפתחים בעת לידה, ויש בו במרובע ימין שמאל מעלה ומטה הרמוזים בכף היד כדי להורות לנו זו החכמה, ובתוכה או מקיף לה עיגול רחב חזק ותקיף המורה על שלימות יחוד חיבור הזכר בנקיבה שהיא שווה אליו, כמבואר לקמן מעט בגוף החיבור (במאור הגדול ריש פרק ג').

והנה כל אחד מהם נחלק לראש - תוך - סוף, ולחסד - דין - רחמים, גם שלושה קווין שבאותו

מדריגה חח"ן בג"ה דת"י שהם סוד משי"כ בפתח אליהו זכור לטוב:

חד אריך הוא סוד קו ימין **חח"ן**.

חד קצר הוא סוד קו שמאל **בג"ה**.

חד בינוני הוא סוד קו אמצעי **דת"י**.

וכדוגמתו נמצא באצבעות כף היד שכל אחד נחלק לשלושה פרקים, ובחילוקי הפרקים שם בציור הקווים תמצא השינוי והצורה ומה שיורה, כי יש וזה השליש נפסק על ידי קו אחד חוצה אותו, או שנעשה קטן על ידי זה, או שהקווים הם כעין מסולסלים או משתלבים זה בזה או זה על גבי זה, ויורו על ההנהגה גם בדרך פרטות, וראה גם עוד באצבעות היד שהם כציור שלושה קווים, וכתר שורש כי **האגודל** מורה על **הכתר** ונקרא אגודל מלשון גדול וגדלות, **והאצבע** סמוך לו **חח"ן** קו ימין הנקרא אצבע, וב' אצבעות שאחריו (פרס אמה וקמיצה) הם סוד קו אמצעי כולל **חסדים וגבורות**, **וזרת** שהוא אצבע קטנה הוא **בג"ה** קו שמאל הנקרא קו קצר.

ענין חמשה אצבעות כף היד

דע שענין **חמשה אצבעות** מורים על בחינת **קו אור** הנמשך בתוך **המעברתא** שהיא **המלכות** הנקראת **שולחן ערוך**, שעליו מניחים כל המאכלים הטובים וכו', ונקראת **אספקלריא** כי בה נראו הכוחות ומתראים ונגלים. ואלו האצבעות שבכף היד עליהם רומז הפסוק "**חמשה בריחים לקרשי צלע המשכן האחת**" (שמות לו, לג), **אינון חמש אצבעאן דיד ימין**, "**וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית**" (שמות, כו, כז) **חמש אצבעאן דיד שמאל**, **ואינון חמש אצבעאן כלהו מדה לבריחים** (תיקוני הזהר תיקון יט דף מא.).

וראה שכף היד הוא בצורת מרובע וכנ"ל למה, והאצבעות מורים על אור קו הזכר משפיע בזה המרובע ומאיר בו וממלא אותו, ובכל תקופה שולט האחד והשאר עבדים לו, רוצה לומר תחת הנהגתו, ומעת שנולד האדם והוא קטן הוא כעין אצבע קטנה **זרת**, כי המוחין שלו מן זו המדרגה ונחשב למוחין דעיבור ונפש הנקרא **מלכות**, ואח"כ מגדיל יותר ומקבל מוחין ורוח לפי בחינתו ואזי הוא בחור, ועל זה יורה אצבע שאחרי הזרת הנקרא **קמיצה**, כי עדיין הוא בבחינת זעיר שפירושו קטן אלא שקונה מדת השפעה מעט כי הוא סוף כל סוף כח הדכורא. ועכ"פ הנה מעט מתמלא המרובע שהוא החלל מן קו אור השני, וכן אח"כ מקבל מוחין מאלוקים חיים היא **בינה**, והיא הממלאת החלל המלכות מן השפע שלה. וראה שהיא כמעט מרכז הכף ומעט נוטה לימין בעבור שהיא מן הג"ר אלא שדינים מתפשטין ממנה אבל היא רחמים גמורים. ואח"כ **אור החכמה** שהוא רומז על **אצבע** שבה אדם מצביע על הדברים שירצה וכו' והוא הממלא הכף. ואח"כ **האגודל** הוא **הכתר** וחסד עליון. ודע שכל הערכים האלו עם שפעמים נראה שסותרים עצמם דע שכולם אמת וכולא חדא לרואי השמש.

והנה אגודל אותיות גדו"ל א' שפירושו ראשון, והוא רומז על כתר שהוא הגדול מכולם והראשון, גם יורה על חסד דכולהו יומא, הראשון מן הו"ק כמבואר לקמן. ונאה לראות שבעת שאדם מחשב בדעתו איזה דברים או כשרוצה להסביר דבריו הוא מנענע **האגודל**, ובעת שישאל איזו קושיא ופלפול הנה מוטבע שינענע הכף היד ויזקוף **האגודל** כלפי מעלה ויטלטלו מן הימין למטה בצורת עיגול כלפי שמאל וכמו חצי תחתון של העיגול וכו', והוא מפני שנפשו רוצה לעורר עומק כח השכלה והבנה עמוקה שנמשך מן **הכתר**, כי כתר נקרא עומק וכמבואר בזה הספר יצירה (פ"ל מפנה ה), ולכן מטלטל כף היד והאגודל הרומז על כתר וממשיכה הנשמה הכח הנזכר אל צד שמאל הוא בינה שמשם הפלפול, וגם מצד שמאל באים הקושיות ועל כן מעורר הכח להמשיך רחמים וישועה.

גם מורגל אצל בני העולם שהם מגביהים **אגודל** שלהם להורות על השלום ועל הוראת קורת רוח ושהם מתרצים זה לזה, והוא כי המנוחה והסכמה ושלום בא מן הכתר, וכן כאשר הם רומזים על מה שאינו טוב ועל נפילת המזל שהוא כמו שנפל כתר המלכות והממשלה וכו', הם נוטים באגודל שלהם כלפי מטה להורות על זה.

גם נמצא אצל התינוקות שהם מרגילים עצמם להיות מניחים **אגודל** בתוך פיהם להורות על מנוחה וכן בעת השינה וכו', כי הקטנים גובר בהם מוחין דקטנות שהם שמות אלהים כמבואר בע"ח כמה

פעמים, ובעבור שנפשם מתאווה למשוך הרחמים והחסד שנמשך מהנז"ל, נפשם עושה באצבע האגודל הנזכר והבן, ועל כן הוא היותר עבה בדרך כלל כי בכך הוא ממלא כמעט כל חלל פי הקטנים.

בענין כף יד ימין וכף יד שמאל

וכבר ידעת סוד ענין המשכת **אור ישר** והמשכת **אור חוזר** בספירות ובעולמות, ועניניו בכלל הוא **אור ישר** הוא **חסד** כי הוא המשכה מלמעלה להאיר במקבל, **ואור חוזר** עולה מן הנקבה להלביש אור הישר ואשר היא בחינת דין, בעניין שהגבורה מלבשת על החסד עבור ההשגה. וכן הוא נידון בחכמה זו, שהנה **כף יד ימין** מורה על **אור ישר** שהוא ענין מה שנקבע לו לאדם מעת שנולד או קודם שנולד לפי בחינתו ומדריגתו, ותוכל לראות זה בתינוק שנולד שכבר יש לו קווים בכף ידו, והוא להורות על מה שיש לו לעשות וכפי מה שנקבע מאת ה'. ואל תתמה שגם אצל תינוק נמצא גם קווים בכף יד השמאל, כי הוא מורה על השפעת אימו עליו בכל אותם ירחי לידה, וע"כ תוכל לגרום לו אימו שינוי במזלו ע"י מה שהיא מריעה מעשיה ח"ו, וכמו שמצינו בדרז"ל (יומא פב:) וז"ל: **"ההיא עוברה דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא, אמר להו לחושו לה ולא אילחישא, קרי עליה "זורו רשעים מרחם"** (תהילים נח, ד). **נפק מינה שבתאי אצר פירי"**, יעו"ש.

ועכ"פ הנה מה שנחקק בכף ימין בדרך כלל הוא סוד אור ישר, והצדיק המישר דרכיו ואורחותיו הולך בסדר הטוב. **וכף יד שמאל** הוא סוד **אור חוזר** והוא מורה על מעשיו וכו' של זה האדם בעת ההיא כפי מה שהוא עכשיו. ותוכל לראות זאת בידיו אם שינה מעשיו לטוב או להיפך ח"ו יחזור בתשובה ויתקן.

ואנ"א עבדא בעת כותבי זאת, ראיתי בכף יד של אחד היושב לצידי, שהיו סימני קווים שבכף ידו הימין המורים על אריכות ימים, שם מחוברים ומראים שיאריך ימים, וביד שמאל ראיתי שחסר החיבור בהם וביניהם, כאומר שעדיין לא הספיקו מעשיו להיות מעלים אור חוזר כזה שילבישו את האור ישר, ויבא בו האור המתאים לו לפי שורשו ולפי מה שהוא, ולחיזוק הענין הנזכר הביאתים.

ודע שבחכמה זו החיצונית הפשוט, הסכימו החכמים בה לקרוא **לזכר** בכף יד ימין שלו **ולנקבה** בכף שמאל שלה, ושורש זה הוא נמשך מפני היות הנקבה בחינת אור חוזר ודין ומקבל לזכר המשפיע, והכל חד לרואי השמש.

בענין סוד צורת העיגול וצורת המרובע

נבוא לבאר בקיצור נמרץ סוד צורת תמונת **העיגול** בחכמה זו על מה היא מורה, וממנו תיקח לכל מקום ובפרט בתמונת ציור האותיות, יש מהם עיגולים היו ונשארו כך, וכגון אות ס' שהוא עגול אלא ששולט עליו קו ברוחב עליון שלו, ויש מהם היו עגולים אלא שנשתנה צורתם מעט ונראה שהיו עיגולים, ויש שאין הם אלא מרובע וכגון אות ם סופית שהיא ממש בתמונת מרובע.

וביאור הדבר דע שתמונת **העיגולים** מורה על הנהגה שהיה האור מאיר בה באופן שווה בכל מקום, ואין שם בחינת דין שממנו ימשך איזה שינוי בהארה ובהנהגה, כי כמו שאין בעיגול ראש וימין ושמאל, ואם נמצא בהם אלו הדברים הוא תלוי איך הנחנו העיגול מול עיניו, אם עומד או שוכב וכו' (ובעליונים הכוונה היא בעיגולים כדוריים וכעין גלגל בגלים ולא עגולים שטחיים), כן הוא יורה על אותה הנהגה שהאור בה שווה ואין בה דינים.

ותוכל להבחין זה גם בציור הנקודות וכמו סגול או חיריק וכו' שהם עגולים סגורים אלא שהונחו בקבוצה ובסדר פלוני, כמו סגול כזה: או בטעמים סגולתא כזה: , שענין זה יורה שכבר רוכב על העיגול שהוא מורה על הנהגה שווה. ופעמים גם קודם צמצום והנהגה וכמו **"עגולים כנקודים"** (תיקוני זוהר לד: עפ"י יחזקאל א), כי גם נקודים היו עגולים אלא שנתבקעו ונשברו, ועתה מורה על היותם בסדר פלוני, שכבר רוכב עליהם ההנהגה של אור הקו מן עולם התיקון, ועל כן יורה על הנהגה שווה באותו ענין שהונח שם, וכמו סגול שהוא בחסד להיות מטיב לרעים ולטובים, וכדי שיהיה בשיקול הם שלושה בסוד חסד דין ורחמים שבזו הספירה, שהם שלושה מיני חסדים, שנקרא אחד לערך שני צד שמאל, כי כך הונח וכו' (חס סוד היות הראש בצורת עיגול היות שם אור הג"ר שאין דינין שם והאריתם בחדא).

והנה תמונת **המרובע** יורה על הבחן מדרגות בין ימין ושמאל, מזרח ומערב, עליון ותחתון כעין זה:

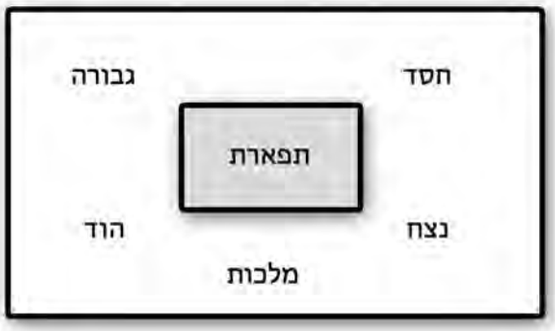

כל זה בפנים וכן הוא באחור, שהוא כעין צד המרובע הנזכר מצדו השני המורה על חגת"ם כללות **הו"ק** (ח"ס אשר הגוף הוא בריבוע שבסיבתם יש בו ימין ושמאל פניס ואחור, ועל כן בו"ק שהוא בחינת גוף יש בו דיניס וכו'), **ואם כן על פי** חכמה זו יהיה עיגול בחוץ ומרובע בפנים, כי הוא מקבל מן העיגול כי כן הו"ק מקבלים מן הג"ר כזה: ##, אלא שכל זה הוא בראשונה, אכן בעת התפשטות כח הג"ר בו"ק עד שמשיגים כח ההשתוות ונעשה עיגול בפנים ומרובע מבחוץ כזה:##, להורות בה חיות העגול סוד הנפש, ומלכות מקבל אור וזיו מן המרובע הוא ו"ק, ונעשה הטבע כלי לאור הוי"ה. וסוד המרובע הם ב' אותיות **נ' שב"ויהי בנסוע"** (במדבר י, לה) אחד ביושר והשני בהיפוך נעשים לעיגול, והם סוד חמש ספירות ימין וחמש ספירות שמאל, וכן חמשה חסדים וחמשה גבורות וכו', בעניין שהמרובע שהיה קודם באורך נבקע לב' נונין ברוחב ונעשה כן מב' שב"**ויהי בנסוע אהרון**" ונתהפכים לעיגול וכל זה תמצא בצורת האותיות ואם תעיין תמצא.

סוד צורת קו ישר מלמעלה ללמטה

בענין סוד צורת קו ישר מלמעלה ללמטה, עם שאין הדבר תלוי אלא באותו ענין שאנו עוסקים בו, ועל כן יתפרש לפי אותו ענין, אלא שבדרך כללות הוא מורה על **המשכה** מן העליון אל התחתון ממנו, וכעין סוד אור חוט **וקו אור א"ס** שבקע החלל הידוע **וממלא אותו** (ויש מן האותיות שיש להם אחד ציור דמיון לענין המזכר אלא שנעשה בהם אחד שינוי וכו'). **ונבוא לראות זה באותיות** וכמו אות ו' ואות י' ששניהם מורים על המשכה והשפעה זה מאבא לאימא היינו י', וזה מן ז"א למלכות היינו ו', אלא שזה בבחינת ציור מלמעלה ללמטה, וכן תלמד שכן הוא בכל ציור אות אלא שצריך שתדע על מה היא מורה.

בענין קו ישר ומתעגל קצת

אם יהיה קו **ישר ונוטה מעט להיות עגול**, וכמו חצי עיגול הירח שהוא כמו קו אלכסון מתעגל מעט וכו', דע שאם יהיה העיגול בראש הקו יורה על הנהגת הג"ר בזה ההמשכה וסוד הנהגה שווה דשם, וסופו הוא בו"ק ששם חו"ג, ויורה על אותו עניין, ראשיתו טוב אלא שאינו גלוי כל כך, ובסופו יעיד שאם הוא נוטה לקו ימין הוא מורה על חסד וטוב, ואם לשמאל אזי יהיה להיפך.

וכן תדין בקו **ישר מלמעלה ומתעגל מצד מטה**, יורה על ראשית ההנהגה ההיא שבאה מצד התיקון, והקו וסופה יהיה נקודים, שהוא שבירה ומפלה. ותוכל להבין אם יהיה נוטה לימין הוא מן קרובי זה האיש שהם אנשי משפחתו, ואם משמאל מן אויביו וכו', וכן תדין לגבי המקום שאם יהיה נוטה לימין הוא מביתו, ואם לשמאל הוא יורה שיהיה ענין הנזכר מחוץ לביתו וכו'.

בענין סוד צורת קו ישר אלא שהוא באלכסון

גם עם הנזכר נוכל להבין סוד צורת קו ישר, המורה על הנהגה ישרה של השפעה באור פנים, ובפרט בקו ישר עבה, אלא שאם הוא באלכסון יורה שישלוט עליו הבחינה של ההנהגה של הצד ההוא, כי אם יהיה זה הקו בא ונמשך מלמעלה ללמטה אלא שהוא מימין לשמאל, יורה על ענין ההוא המשכת האור שבא מן החכמה, שהיא למעלה וראש לקו ימין נוטה לשמאל שהוא סוף קו שמאל שהוא הוד ומורה על מיתוק הנהגת ההוד, אלא שגם יורה על הנהגת הוד (כפי שנתבאר עניינה ומה כח הנהגתה פנימי וחיצוני) שהיא בכאן שולטת אלא שנמשך ובא בה הארה. וכן תבין להיפך בקו אלכסון משמאל שהוא ראש קו שמאל שהוא בינה אל נצח שהוא סוף קו ימין והבן. והכלל הוא נמשך מן סוד קו המידה שיש בה שלושה קווין ימין שמאל ואמצע ומעניין זה נמשך הדבר ההוא.

ביאור סוד קו ישר נמשך ברוחב

הנה סוד **קו ישר נמשך ברוחב** יורה על ניקוד פתח וכמו צינור שבו נמשך האור מימין לשמאל. גם יורה על בחינת פרסא המפרדת בין עליון לתחתון (אלא שיש בחינת מרובע שהוא כעין ג' דלתין אחד עליון ואחד תחתון, ושניהם מתחברים, ויש קו באלכסון ביניהם, וכעין המבואר בספר המלבוש ויבאר שם). **ועכ"פ** בענין קו ישר רחב שהוא סוד ניקוד פתח מלשון פתח ושער וחיבור בין קו ימין לקו שמאל (אם הוא בקו עבה ועוב מורה על הענין שהוא כלריך, ואם דק יורה על מיעוט) **אבל יורה על** שב' הקוין ימין ושמאל בתיקון ומאירים בשווה, אלא אם כן הקו נראה שהוא כעין תלוי עליהם ולא שולט בהם בצורה יפה ונאה.

ויש עוד בזה ולא נכתב בכאן אלא ראשי פרקים ולקמן במאור הגדול פ"ג מ"א הארכתי מעט בכ"ז. וכל מה שהביאותים לכאן הוא למען השכילך בינה, דמות ציור האותיות והברתן וקריאתן שהם אינם כלל על פי פשוט אלא יש בהם חכמה רבה ועצומה, ועל זו החכמה התוה"ק רמזה "**רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה**" (דברים ד, ו) ואין חכמה כחכמת ישראל עם קדוש.

והנה יש בכל אות שם כח עליון ושם מלאך וכו', ומעניין זה תבין כח הצירוף שנעשה שבכוחו עושים המלאכים הפעולה, כי כל צירוף תיבה הנה ממנו עצמו יוצאים המלאכים הממונים עליו כהנז"ל בלוח שהביאותים לפניך, ומן אלו הכוחות נעשים הפעולות והמעשים שבעולמות, וכמבואר לפניך עם שהוא בקיצור ידיעות עולמות בי"ע כי שם הם נשלטים על ידי כוחות הממונים דשם, המקבלים אור זיו שבאצילות על ידי ספירות ופרצופים שבעולמות בי"ע, והממונים דשם מקבלים כח הפעולה, וכמו שאבאר לפניך עם שהוא בקיצור נמרץ, ומכולם תוציא לך ידיעה טובה, כי כח האותיות הם כדמיון מחשבות וכחצי כוכב שביט אצים וממהרים ועושים הפעולה, ומעט מעניין זה תבין בשער הצירוף (המלוקף בסוף זה הספר) בעניין חכמת כתיבת המלאכים וצבא השמים שהם כדמיון קווים ועיגולים וחיצים שנונים, ובמקום אחר בס"ד נדבר מזה בל"נ.

ומאחר וזכינו ה' לדרוש מעט מן סוד ענייני כוחות המלאכים היוצאים מן סדרי אבג"ד ותשר"ק והממונים שעליהם שהם כוחות בבחינת חיצוניות לערך כוחות אורות הצירופים של האותיות ואור אלוקי שבתוכם, נבא לדבר מעט מכמה וכמה סדרי המלאכים והכוחות הנשלטים מהם לעשות הפעולה, ואחר זה נבא ללמוד מעט קיצור ידיעות עולמות בי"ע כמבואר לקמן שבהם מתגלים המאורות והאורות ומתעבים שם ועושים השליחות והפעולה ההיא, כי התעבותם ופעולתם הוא בכל עולם בפני עצמו לפי ערך אותו העולם, ואמרתי לליבי שלא יחסר המזג הטוב קיבוץ ידיעות עולמות הנזכרים לזה החיבור ע"כ הביאותים עם שאין הם עיקרים דווקא לזה החיבור.

סוד התפשטות כוחות המלאכים

ועתה נבא לדרוש מעט בסוד **התפשטות כוחות המלאכים** וכנ"ל וזה החלי בעזר צורי וגואלי.

וקודם ביאור הנזכר נבא לדרוש ראשי פרקים בסוד האותיות שבתורה ופרשותיה וסדריה וכוחות המלאכים המקבלים ממנה וכו'.

הנה גדולת אדונינו הבורא ית"ש אין חקר לתבונתו, ורק מבחינה אחרונה שאפשר להשיג, ואחר כמה וכמה מדרגות ועיבוי וציפוי, נתגלה לנו אור תורה בכמה לבושים, שהיא כולה שמותיו ית"ש, ובה נגלו מעט ממחשבה עליונה ומצפוני לב עליון, דבר נורא החסד הנפלא הזה, אלא שרבו העיבויים והלבושים מחמת המיעוטים וחטאות הקדמונים וכו', וגם עוד התורה שבידינו הנה היא מבחינת פסולת מן תורה דלעילא בבחינת, משו"כ "**פסל לך**" (שמות לד, א), והם "נובלות" מן תורה העליונה, עכ"ז הנה היא עצמה אין חקר לתבונתה ולהשיג כלל כל הידיעות והאורות שבה, ומחמת אהבת ה' לעמו גילה לנו וביד עבדיו הנביאים וביד אבותינו הקדושים וגדולי מובחרי הצדיקים זיע"א את ראשי וכללי התורה, ואח"כ ביד אנשי כנסת הגדולה וביד התנאים ואמוראים ורבנן סבוראי וגאונים וראשונים ואחרונים הן גילה לנו מניצוצי החכמה העליונה אורה זו תורה ומשם סוד שם ה' נגלה לנו.

ומענין זה נבוא לבאר ענין אחד רב וחשוב.

שהנה ביד אבותינו הקדושים זיע"א היה ידוע **סוד השם ודרכי השימוש בו** וכו', והם גילו אותו לבניהם

הקדושים והיו הם משתמשים בו, וגילו דרכיהם ושימושיהם לאנשי השם, עד שבזמן הנביאים היו בתי מדרשות לשימוש השם הקדוש ולדרכי הצירופים ולהמשכות אור החכמה אור השכל אור נבואה, והיו נקראים בני הנביאים, ובכמה וכמה דרכים ונתיבים הן בדרכי התבוננות הן בהזכרה הן בשימוש השמות עצמם, ובכמה וכמה עליות וכו' בעיניני המלאכים הנוראים והקדושים שהיו יורדים אליהם ומגלים להם רזים וחכמות נפלאות.

וכן היה ביתר שאת ועוז בימי בית ראשון, ועדיין היו משתמשים בו גם לאחר החורבן, אלא שנתמעט כח השכל הקדוש אז מעט, אלא שלא פסקה החכמה וכח הפלא מישראל עם קדוש, ובאו ראשי ישראל ובנו בית השני, וגם שם הפליאו בגודל עוז יופי הדר תורה גם בכל ימי הבית השני, וכמו שאמרו רבותינו זיע"א על רבן יוחנן בן זכאי ע"ה שלא הניח דבר גדול ודבר קטן ומעשה מרכבה וכו' (סוכה כח.), וכן היו עוד חכמים רבים אז.

וגם אחר החורבן הבית שני הגם שמחמת הצרות והיסורין אז נתמעט הלבבות ונחלשו הדעות, עכ"ז לא פסקה חכמה וגילוי שמים מישראל עם שלא כמקודם, כי כבר נזדהם האויר וגם גברו הקליפות מאוד כמבואר בדברי מרן האר"י זיע"א. וכן אחר כך עוד היה רבות נפלאות בימי רבותינו התנאים הקדושים התנא הגדול רבי אליעזר בן הורקנוס זיע"א ותלמידו הקדוש התנא האלוקי רבי עקיבה זיע"א ורבי ישמעאל זיע"א שהיה משתמש בשם וצופה במרכבה, וכן עוד חכמים רבים ועצומים שהיו אז, והיו צופים במרכבה ושואלים בבת קול וכו' וכמבואר בתלמוד כמה דברים נפלאים עליהם זיע"א וגם זה כמר מדלי וכו' כי לא זכינו שיתפרש כל ענינם כל כך בגילוי ובפרסום.

וכן אח"כ נגלה סוד ה' בגילוי נורא אצל אדונינו הקדוש בוצינא קדישא עיר וקדיש מן שמיא נחית הרשב"י זיע"א והחבריא קדישא, והמשך הדברים הוא ידוע ומפורסם, וגם לא לזה כוונתי עתה, אלא לבאר שהנה כמה וכמה מדרגות גילויים הם בחכמה נפלאה זו, שהנה מלבד סוד ה' ליראיו ולא ניתן לדפוס אלא זה שמו לעילום, הנה אפילו הנגלה כמה מיני מדרגות הם, כי יש ונכתב לנו ידיעה או הקדמה או שמות מלאכים וכו' מן המדרגות התחתונות וכפי מה שגילו לנו רבותינו זיע"א.

והנה דרך משל היה גילוי זה או סדר זה מן מלאכים שבעשיה הנקרא באמת ולא בשם מושאל בשם **קבלה מעשית** על שם עולם העשיה, וכן יש ונמצא לנו סדר שימוש המלאכים מן עולם היצירה וכו'. וכלל אלו הידיעות הם נקראים בשם קבלה מעשית בסתם אלא שכמה מדרגות הם בחכמה זו, כי אפילו בעשיה הנז"ל, הנה יש בהם מערכה מול מערכה מגדל פנימי שהם שמות מלאכי קודש, וכנגדם מגדל חיצוני שהם שמות הממונים ומלאכים המתערבים בעשיה ממש, ושמות ממונים וראשי שרים ובעלי תקופות ומזלות וכו', ואלו הם אינם ח"ו טומאה וס"א ונקראים חיצונים על שם חיצוניות מדריגתם. אכן ויש שבסופם מתערבים מעט בכח רע שבעשיה, (כי אפילו מלאך סנדלפון הגורל מלך עשיה בסופו מתערב מעט בכח הרע העלוס דסס וגרמז זה באות ן שבסוף שמו וכמודע) וכן אחריהם הם קומת שמות שרים ממונים שבשדים וכל חכמתם, וגם עוד נמצא בזה שמות ס"א וקליפין וכו' ואין צורך להאריך בכ"ז בפירוט כי אין זה עיקר מקומו. אמנם רצוני שתדע ותבין שהם כמה וכמה מערכות מערכה מול מערכה זה פנימי וזה חיצוני וזה שולט על זה וזה מנהיג זה ומצווה על זה, וכ"ז בקבלה מעשית שבעולם העשיה שלנו ומכש"כ למעלה למעלה, כי יש לנו קבלה המעשית בסתם שהיא חכמת הקבלה ומלאכים שביצירה וכו', ולהם שמות שרים ומלאכים ובעלי תקופות וכו'.

גם נמצא לנו עוד **קבלה נבואית**, שבה היו משתמשים ופועלים הנביאים זיע"א וכן בעלי חכמי החיזיון והמראה וכו'. ויש מן **קבלה אלהית** שהוא העליוני כח המשכת כוחות התפשטות אלוקות וכו' [וגם בזה יש כמה וכמה שמות ושרים ופרתמים שורשים של כל כוחות שלמטה מהם, ובחכמה זו נתבאר איך נעשים כעין כלים לאור המתפשט מן האלוקות ממש, ואיך הוא ית"ש רוכב על כולם ובגאותו שחקים וכו']. ומעתה לא תתמה יותר על כמה שינויי גרסאות ושמות אחרים שונים זה מזה, וכולם על אותו ענין, כגון על שם איזה מזל או חודש או תקופה וכמה שמות

על אותו חודש או מזל או תקופה וכו' וכדומה, ודע שאין זה סותר זה את זה (והיינו ממה שהם דברי קבלה אמיתית כי אין בכלל זה חילופי גרסאות שמפני טעות סופר או טעות ועיוות המדפיסים כי שגיאות מי יבין, וה' יגלנו מן שגיאות כאלו, כי הוא כעין עירוב סם המוות בסם חיים, כי כמה שמות מעוררים רע שמות שדים ומזיקין בשמות קודש, ה' יגלנו מספרים כאלו שאין הם דברי קבלה אמיתית, וכבר הודיענו רבנו הקדוש מרן האר"י זלה"ה שרוב ספרי כל הספרים שיש הם מעובדים ואיסור גדול יש בשימושם, ולא עלינו תלונתם אלא על מדפיסי הספרים ההם בלא דקדוק ובירור שיש בזה מן המכשול וכו', וה' יברר לנו האמת. ועכ"פ בהמכר הנה בשמות וידיעות האמת יש בהם כמה וכמה מדרגות וגם פועלים חיים וקיימים) **כי יש ובא זה הספר או הידיעה מן חכמת הקבלה מעשית של מלאכי היצירה בסתם, ויש והם מן חכמת קבלה אלוהית, ויש מן קבלה נבואית, ויש מן קבלה מעשית שבעולמות העשיה, ויש מן שמות שדים וממונים שמתחתם הנקראים מלאכים, על שם מלאכתם ולא על שם כח וענין אחר כי אינם מלאכים ממש. ואנכי לא נגעתי בחיבורי זה בביאור כל ענין וכל מערכה וכו' כדי לא לצאת מחוץ לקלעים ח"ו להיות מפגל בקודשים, להיות מן הולך רכיל מגלה סוד מה שבלבלו והעלימו ראשונים כמלאכים זיע"א, וגם ראיתי שלא ההינו לעשות רבותינו זיע"א סדר בהם ולהביאם לדפוס וכו'.**

ודע שהיודע דרכי המשכות האור והיחודים וכוונות התפילה המובאים בסידור רבנו הרש"ש זלה"ה כראוי וכדבעי ובאמת, הנה בכוחו לפעול בכוחות הנ"ל הגם שלא יודע שמם ושמות כוחם וצירופים וחותמות שלהם, כי כולם מונהגים כפי המוחין והאור הבא בזו"ן דאצילות וכו' דבר פלא, אלא שהיודע הנ"ל ועכ"פ בכללות יש בכח נשמתו להמשיך היחוד והצינור ולעשות זה על ידו בגילוי ובפירוש, והוא נחשב מאד למעלה מחמת זה, וגם כוחות המלאכים והממונים הם מכבדים אותו ועושים רצונו בעבור שיודעים שיש לו כח מלמעלה וכו', ונשמתו היא נעשית כלי לנחתם החותם אור הפלא והיחודים שבאצילות הטהור.

ונחזור לענין קודם, שמן כח פרצופי מעלה בגילוי אורו יתברך בהם, הנה ימשיכו הכח והשליטה והפעולה במדרגות שלמטה מהם, בכוחות הספירות והפרצופים שמקבלים האור ההוא, ומן יחוד וזיווג שבהם יתמשך למלאכים הגדולים כח ויעשו פעולתם, ויתנו מן מותר השפע ההוא למלאכים העומדים לשרתם וכו', וכן ממערכה עליונה למערכה היותר תחתונה, וכן מזה לזה עד העשיה. ואין הדבר בעל טורח מרובה אלא שם הפעולה ההיא והזמן והשעה ההוא הוא יוציא ויוליך ובעל כנפים יגיד דבר, וע"כ הוא דבר גדול לידע דרכם ממשלתם זה על זה ודרכי שימושם וקבלתם מן אור הצירוף שנעשה מן המשכת המוחין שיבואו בזו"ן דאצילות וכו'.

והנה עכ"ז לא מלאני ליבי להביאם כולם עם הנ"ל, אבל מה שכבר הדפיסו החכמים זיע"א מעט מן זה הבאתי בחיבור זה, הגם שהוא כמר מדלי מה שהיה שייך לבאר, וגם זה מעט במעט כי לא הלכתי בדרך זה בזה הביאור, אלא נתבאר זה הספר הקדוש בדרכי הקבלה מגבורת האר"י זיע"א שעליה נאמר "**ואכל וחי לעולם**" (בראשית ג, כב).

ומעתה נשוב לענין קודם וראשון, הנה בספר זה הלכתי בו בביאור על פי דרכי התגלות של רבנו האר"י זיע"א ומהרח"ו ז"ל והרב שר שלום זלה"ה ומשנהו הרב תו"ח זיע"א מקודש מקודש, ועל פי הקדמות הנזכרות ביארתי משניות זה הספר הקדוש, אלא שבאיזה מקומן ביארתי מעט הקדמות בעיניני המזלות וכוכבים ומלאכים ושמות שעליהם וגם מעט סודות בענין הצירוף ויצירת הגולם וכו' אלא שלא ביארתי כדבעי אלא פיזרתים.

אלא שכל עיקר חיבורי הוא עבור לסייע הלומד אלו המשניות על פי דרכי החכמה הנוראה שגילה רבנו האר"י זיע"א והנזכרים, ועל כן לא הלכתי בביאור הספר בעניני הצירופים וכו' דווקא, אלא הוא מבואר לכל הידוע מעט מן הקדמות רבנו האר"י זיע"א והרש"ש זלה"ה וכו', והבן אשר מצוה רבה ועצומה ללמוד ולהשיג בה ולזכות בה באלו הזמנים, כי בגילוי חכמה זו הגאולה קרובה, ויש לו יתברך שמחה מרובה בגילוי אלו הסודות, שבהם נגלה אהבתו לישראל ורצונו בהם, ומה הכין להם "**כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל**" (במדבר כג, כג).

ובכח עסק זו החכמה קול כרוז ואומר "**עורי צפון ובואי תימן**" וגו' (שיר השירים ד, טז) "**עורי צפון**" הם דברים שצפן הבורא בתורה, ועתה "**אתא בוקר**" (ישעיה כא, יב)

הגאולה, ורשות לעורר מה שצפון, "**דודי צפנתי לך**" (שיר השירים ז, יד). "**והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה**" (בראשית לז,ז) אשר ברכו ה' חקל תפוחין קדישין, וזורעים גילוי הסודות בשדה, ולעת הגאולה "**קצרו לפי חסד**" (הושע י, יב), שתבא הגאולה בחסד בוקר לאברהם "**זרע אברהם אוהבו**" (ישעיה מא, ח), "**ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד**" (ירמיהו לא, ג), "**חסד אל כל היום**" (תהילים נב, ג) הגאולה, ברוך מגן אברהם, "**אלה תולדות השמים והארץ בהבראם**" (בראשית ב, ד) באברהם בראם על שם מידה הנז"ל, ועוד שהשיג אאע"ה דרכי יצירת ותולדות שמים וארץ, ועל שם זה נקרא ועל שמו, כי הפליא לעשות ומחכמת קונו היתה בו, ומעט שנגלה לנו מחכמת היצירה בספר הקדוש הזה ספר היצירה המיוחס לאאע"ה, בעת לימוד וגילוי אלו הסודות נשמתו מזהירה, "**האבות הן הן המרכבה**" (בראשית רבה מז, ו), שפתיים דובבות, "**איש אמונות**" (משלי כח, כ) יבא לו "**רב ברכות**" (שם), לראשו יצוה ברכות עצומות, **וברוך יוצר המאורות.**

ומאחר שראיתי שמעטים לומדים בספר הקדוש הזה, הגם שרב ועצום צימאונם ורצונם להשיגו וללמדו, אלא שנסתם מהם לשון הקודש שבספר הזה על מה ירמז, ועוד והוא העיקר שלא נתפרש זה הספר בלשון הרגיל בחכמת הקבלה הידוע אצלנו, אלא בלשון הקבלה הנודע בספרי רבותינו הראשונים ע"ה, ועל כן קשה מאד על המתחילים להשיג הספר הזה וללמוד בו, וגם שכמעט רוב ככל הפירושים והביאורים שעליו הם בלשון הראשונים ע"ה מלפני קבלת האר"י זיע"א, והגם וזכינו שיסדו חכמי ורבני ישראל זיע"א פירושים וביאורים על פי הקדמות האר"י זיע"א, וכמו דברי קדוש ישראל הגאון הקדוש מווילנא זיע"א ותלמידיו הקדושים ועוד, כולם נכונים וישרים ינוחו בשלום על משכבם, ונזכה ונחיה לראות פניהם מאירים כזהר הרקיע, והנה עכ"ז פינה הניחו לי אלו הקדושים שאזכה גם אני, כי הם לגודל חכמתם העצומה מה' שהיה פשוט להם והנכתב בספר כי את הסודות הגדולים העלימו, עכ"ז הנה אצלנו לגודל פחיתות הדורות והמעשים, הנה הם נחשבים לסודות ולרזים שאין לנו השגה בהם, וצריכים אנו לנגר ולבר נגר שיבאר לנו עכ"פ הפשט, וגם שנוכל למצוא מקור דבר בכתבי רבנו האר"י זיע"א שעליו אנו הולכים בפינות זו החכמה, ומן חכמתו אנו יכולים לפרש כל סתום, שהוא הסימן לנו לחכמת האמת, הוא הסימן לנו למבוע מעין מים חיים ונוזלים מן לבנון בל"ב נתיבות וחמישים שערי בינה, הרמוזים בתיבת לבנון שהוא ל"ב - נו"ן, ועל כן ניסיתי לדרוש על פי חכמת האר"י זיע"א ומשנהו הרש"ש לבאר זו המשנה, אולי ישביע נפש שוקקה ונפש רעבה ימלא טוב, ישמחו החכמים הלומדים ויגילו התלמידים בלימוד הספר הקדוש הזה, ויאכלו טוב הארץ אחר הלימוד ללמוד בשאר ספרי המפרשים ע"ה, עד שמעט מעט ישיגו ואהיה אני למדרס לכפות רגלי הקודש של המחברים זיע"א, כי אזכה שילמדו בחיבורם שלהם בזכות ההקדמה שעשיתי לחיבורים בזה הביאור הקטן "**יוצר המאורות**", כי אחר שילמדו בזה החיבור, יוכלו להיכנס להיכל הקודש שבשאר החיבורים הקדושים של רבותינו זיע"א על ספר היצירה.

ובאמת היה עוד נכון וצריך לפרש אלו המשניות בעוד כמה וכמה מדרגות ומערכות, אבל לא זכיתי מחמת כמה וכמה אונסים דעדו עלי, וגם כתיבת זה הביאור בדרך נס ופלא נעשה ברצות ה' דרכי איש לזכות את ישראל, ונתן לי חן ורחמים בעיניו וזיכני לבארם, ואם אזכה בל"נ הוסיף ידי להוסיף על הביאור, ועתה המוכן בידי הנה הם לפניך, כי לא רציתי לעכב אצלי שמא ח"ו לא אמצא העת והזכות, וע"כ אמרתי לא אמנע טוב מבעליו וכו', ואקוה שתמצא טוב ונחת רוח בזה הביאור ותבורך לאל.

וקראתי שמו "**יוצר המאורות**" על שם שכל חכמת הקודש והיצירה היא על חיבור ויחוד המאורות העליונים ויחודם, שמכח זה נוצר ונעשה הכל, שבזה עוסק הספר הקדוש הזה, לכבוד אבינו מלכנו ואלהינו שעשה ויצר הכל, ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, בנים אתם לה' אלהיכם, היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם.

על כן נקוה לך לראות מהרה בתפארת עוזך, וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך וגו', והיה ה' למלך על כל הארץ וגו', אור חדש בציון תכין ונזכה כולנו במהרה לאורו, ברוך **יוצר המאורות**, ועלו מושיעים בהר ציון, תרין משיחין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, הם שני המאורות הגדולים שאל גילויים ויחודם אנו מחכים ומצפים, ובכח גילוי אור החכמה

ואור הפלא שבחכמת הקודש חכמת הקבלה הנוראה והנפלאה שלנו, הנה בא אור הכח המגלה שני משיחין והגורם ליחדם, ברוך **יוצר המאורות.**

אולי יחונן ה' שארית יוסף אסוף אסיפם הנדחה והצולעה, יראה בעוני משיח בן יוסף שכמה וכמה עדו עליו בכל הגלויות, וסובל הכל למען שמו יתברך ועמו, כעזר וכאחי סמך משיח בן דוד, סובל צרות ישראל ופגימו דשכינה, אם לא היה כך לא היה העולם יוכל להתקיים, וכמה מיני החשכות עוברים עליהם, עד שאם לא היה הוא ית"ש מסייעם לא היו עומדים, ועל זאת אנו מזכירים ומתפללים שירחם ה' ויאיר להם אורות ושמחות תחת רגזות, ברוך **יוצר המאורות.**

פתיחה שלישית

הנה לעיל נתבאר מעט ענין וסוד גילוי הספירות ואותיות שבעולמות הבלימה, שהם במלכות דאין סוף, וכן אח"כ בא"ק ובאצילות, אשר שם הם השורשים שבזה עוסק הספר הקדוש הזה. אלא שנודע היות עולמות בריאה ויצירה ועשיה הם כעין גוף ולבוש לאורות הבאים מהנ"ל, אמרתי נבוא בזה במעט הקדמות, חלקם ידועות לרואי שמש חכמת הח"ן, ליקוטי בתר ליקוטי, ממרן מהרח"ו זלה"ה והרש"ש זיע"א ובעל משנת חסידים זיע"א הי"ד, ובעזהי"ת לא נכשל ואלמדנו בדרך קיצור לכמה טעמים חלקם מובנים.

ואין אתה מוכרח לידע כל זה כל כך עבור הבנת הספר הקדוש הזה, בדרך הבנת ויסודות החכמה שלנו היינו חכמת הקבלה, אכן לתשלום הביאור ועוד כמה סיבות הם טובים ואפילו מוכרחים לרוצה לידע סוד התפשטות ההנהגה מן העלם הנ"ל בעולמות בי"ע, ששם כל כך מתעלם אור היחוד.

וקודם שנבא ללקט מעט מן הידיעות של כלל עולמות בי"ע ראיתי לערוך לפניך כלל הסודות הנרמזים לעיל בקיצור.

דע שכל האורות העליונים עד שיגיעו לעשות פעולה בפועל ממש צריך שיבואו לסוד **האותיות,** שהוא מציאות סדר אחד העומד להוציא כל נמצא לפועל כמ"ש **"בדבר ה' שמים נעשו"** (תהלים לג, ו), ואין מציאות לדיבור אלא באותיות, והם כ"ב מיני סדרים הם כ"ב אותיות ועניינם הם כפי שנתבאר לעיל, שלכל **אור** יש **כלי** לפי בחינתו, **והכלים** הם **האותיות,** וכל האותיות הורכבו מהמדות שהם **חסד דין ורחמים** (וגם סדר ולאור ולורת הכתב מורה על זה). **והנה** שלימות של האותיות תלוי **בטעמים ונקודות ותגין** שמתחברים עם האותיות, וכל אחד מהם משלים בהם פעולה כראוי, עם שעיקר הפעולה הם **באותיות.**

והנה הכח לעשות הפעולה על ידי האותיות (אשר הם השמות הקדושים) וכללותם הוא **התורה** הגנוזה, והיא הכח המוציא המבוע לכל המציאות. ויצאה בגילוי אורות האותיות בכמה וכמה **צירופים** וחילופי אתוון עד ליציאת כל כוחות המציאות, לפיכך היא נקראת **"כלי אומנותו של הקב"ה"** (בראשית רבה א א), וכולם מתנהגים תחת **עשר ספירות** והוא על סדר **ד' אותיות** השם הוי"ה ב"ה.

ומענין זה תבין סוד שם הוי"ה ב"ה בניקוד הספירות וי"ב צירופי שם הוי"ה ב"ה, ועוד גילגול שם המיוחד הנזכר בצירופי האותיות אות אחת מן השם בכל הכ"ב אותיות, וכל אות מהם עם כל אות דשם הוי"ה הולך וחוזר חוזר והולך, כי בכח זה נמשך מן אור המבוע אל הכלים שהם האותיות והם מתגלים

בפרצופי האצילות הקדוש והטהור ועושים פעולתם שם, והם ויחודם זה בזה מוציאים הכוחות והאורות ומתגלים במלכות שמים **מלכות דאצילות**, אשר היא השורש לעולמות בי"ע ומה שבהם, כי בכח **עשרה ספירות שבז"א** המאירים בה הנה יש להם כל ספירה **שלושה כלים** שהם בחינת **בי"ע:**

כלי פנימי - בריאה.

כלי אמצעי - יצירה.

כלי חיצון - עשיה.

והם המתלבשים בה והיא מוציאה לכח ולפועל בבי"ע:

כלים פנימים מאירים לבריאה.

כלים אמצעים מאירים ליצירה.

כלים חיצונים מאירים לעשיה.

והנה עוד מסוד שבעה מוצקות הנזכרים שבאצילות, הנה כן נמשך בעולמות בי"ע גם הם כמה וכמה מדריגות שבעה, וגם בכל עולם מהם יש בחינת שצ"ם חנכ"ל כל אחד לפי מדריגתו. וכל עולם יש בו סדרי הספירות שבהם הפנימיות והיכלות והעולם עצמו שהוא חיצוניות, ונבא לערוך סדרי החיצוניות שהם היכלות שבעולם הבריאה ראשונה ואח"כ הפנימיות וכו'.

עולם הבריאה

והנה נודע שיש **מסך** מפריד בין **אצילות לבריאה**, ומחמת העברת האור דרך המסך, לא נגלו השלוש ראשונות לא באריך ולא באבא, אבל אימא בסוד התבונה היתה פרצוף שלם, ובז"א נוסף בו אף מקיף, ובנוקביה נוסף בה עוד אור מקיף אחר, ומן אור המתנוצץ מכח"ב דאצילות בתנה"י ודעתיק דעולם זה, נתפשט כסא הכבוד. והנה מהשלוש ראשונות נעשו מוחין דפרצופי הבריאה ונתפשטו בה כדרך האצילות ולא נגלה אור הכתר לזו"ן דבריאה.

ודע שהכלים של הבריאה הם באלו השמות כי **באריך דבריאה**, ואשר שם הוא בחינת המלאך הממונה הוא **אכתריאל**, יש לו מחוץ לו שבע היכלות, **ובאבא שם יה** יש לו גם שבע היכלות (והם היכלות דיולר בשבת), **ובאימא שם צבאות** יש לה גם שבע היכלות (והם אותם דערבית דשבת), ובבחינת שמש בזה העולם שהוא גוף השמש דז"א הנקרא מטטרון כי ראש מלאך זה הוא בעולם הבריאה, יש לו גם שבע היכלות (והם היכלים דיולר דחול). ויש בעולם זה בכלים חיצונים שבו עשרה צירופים שם אלהים הראשונים מק"ך צירופים שבו, **ובכלים חיצונים** שבו עשרה צירופים שם אדני מהכ"ד צירופים, **ובכלים פנימים** עשרה צירופי הוי"ה מי"ב צירופי הוי"ה שבו. והנה הנפש והרוח שלהם הם בחינת החיות והרוח, והם בשבע היכלות דז"א דבריאה (ועליהם אמתנו מכוונים ביולר דיום חול) (מסגת חסידים מסכת הבריאה).

והנה היכל העליון כולל ארבע היכלות והם ארבעה עמודים לכסא הכבוד: אריך אנפין נקרא קודש, ואבא ואמא נקראים קדושים ובכללם הדעת, ולהם שבעה היכלות באופן זה:

היכל ראשון נקרא **"היכל קודש קדשים"** על שם כחב"ד, ובו התענוגים שמתענג ומשתעשע בהם הקב"ה בגן עדן.

היכל שני נקרא **"היכל הרצון"** דתפארת, והוא העליון מהששה היכלות שהם שש מעלות לכסא, ובה רצון בני אדם מתמלא, ובו נגנז משה רבנו ע"ה כשנפטר בעת רצון, כי בו הממונים על פטירת הצדיק שתהיה בנשיקה. ובו נמצאים כללות השש מעלות לכסא וזה סדרם:

מעלה ראשונה - שם יש בו ממונים על פטירת הצדיק.

מעלה שניה - שם יש ממונים המעבירים הדינים מבני אדם ועל אלו המשמחים בהכנסת כלה.

מעלה שלישית - יש שם ממונים המודיעים הגזר דין שנגזר מלמעלה, וגם שם יש ממונים שהם שומרים על אלו בני אדם הקובעים תמיד לימודם ולקובעים עתים לתורה, גם שם הממונים להעניש את מי שיכול ללמוד ואינו לומד.

מעלה רביעית - שם יש ממונים המעלים הבל תינוקות של בית רבן, וגם יש שם ממונים שהם משמיעים קול יללה על אלו המעבירים בניהם מתלמוד תורה.

מעלה החמישית - שם יש ממונים המצילים את היושבת על המשבר, וגם שם ממונים המקבלים דם הברית להזכירם לטובה.

מעלה שישית - שם ממונים השוקלים הזיווגים במשקל הראוי להם, וגם שם יש ממונים המורידים דמעות על המגרש אשתו ראשונה.

ע"כ ששה מעלות לכסא והם יוצאים מן ההיכל השני הנ"ל שהוא תפארת היכל הרצון.

היכל השלישי נקרא "**היכל אהבה**" דחסד, ובו גנוזים כל הסודות העליונים והנשמות וצלם הגופות של כל בני אדם קודם שיבואו לעולם, ובו המכניסים אהבה בין ישראל לאביהם שבשמים, והם מעידים על העושים חסדים והמפרנסים לצדיקים בשנת בצורת.

היכל הרביעי נקרא "**היכל הזכות**" דגבורה, שבו שם אל שדי במילואו שמספרו עם הכולל אלף, והם "**אלף אלפין ורבוא רבוון מארי תריסין**" (זוה"ק ח"ג קלב, ב), ובו כלולים ארבעה היכלות ובהם השופטים והשוטרים הדנים לבן עשרים שנה ומעלה, ומטים לכף זכות או לחובה חוץ מבני חיי ומזוני שאינם תלויים בהיכל זה אלא במקום יותר עליון הנקרא "מזל", ובו ממונים על האסכרא דתינוקות, ובו ממונים על המענגים השבת להזכירם לטובה או לרעה אם אינם מענגים אותו.

היכל חמישי נקרא "**היכל נוגה**" דנצח, ובו עוברים פסקי דינא שיצאו מהיכל הזכות, וחותמים אותם למוות או לחיים או למשפטים אחרים, ובו מוסרים ביד המשחית הבנים הקטנים שנגזר עליהם מיתה בעוון אבותיהם, והבן הראוי לעונש משלש עשרה ועד עשרים, ומוסרים אותו למלאך המוות והוא נספה בלא משפט, ובו ממונים על המלחמות ועל הרפואות ועל החושבים לעבור עבירה וגברו על יצרם ולא חטאו, ועל הראוים לנדוי לנדותם, ובו שומרי ישראל מצער האומות, ומשלמי שכר טוב למשכימים לבית כנסת ולמתפללים כהוגן ולהולכים בדרך מצווה, ולמבקרים את החולה ומשיבים אותו בתשובה, ולמביאים בניהם לבית כנסת ולתלמוד תורה ולעושים חסד של אמת עם המתים.

היכל השישי נקרא "**היכל עצם השמים**" דהוד, שבו ממונים על נשמות הרוגי בית דין להשקותם כוס תנחומים, ועל נשמות הרוגי אומות העולם לחקקם בפורפירא דקב"ה, ובו המדקדקים עם הצדיקים כחוט השערה, ובו הלבושים שמתלבשים בעלותם לראות את פני ה', ובו הממונים על המבעט ברבותיו, ומשתמש בתלמידי חכמים, והמשלמים שכר טוב לרודפי החכמה, ובו בעלי החלומות והחזיונות.

היכל השביעי נקרא "**היכל לבנת הספיר**" דיסוד ועטרה דז"א, ובו ממונים להעלות הנשמה והתפילה או לדחותה ח"ו, ובו נמצא עניין חפירת פתח התשובה ושערי דמעה, ומקבלי התורה שנלמדת בלילה להעלותה ביום. והרוחין והחיות שהם נפשות ורוחות של כלי ז"א הם לכל כלי היכלו ונעשים היחודים שם על ידי שם **הדרניאל** (עיין כל הנ"ל במפתח חסידיס מסכת ההיכלות).

והנה בהנזכר נתבאר בחינת **שמש** ומגן של עולם הבריאה, ובחינת **כוכבי הלכת** דשם שהם סוד היכלות הנזכרים, ועתה נבוא לבאר בחינת **הירח** דבריאה.

דע שגוף הירח דרחל דבריאה שם הוא המלאך המשמש סנדלפון וגם שם יש שם בן מ"ב דבריאה, אלא שהוא שם אהיה יה"ו העולה כמספר הנזכר, ומהם יוצאים שבע שמות הנקראים שבע מרגלאן ואשר הם בשבע תחתונות שלו. ואין אני בא לערוך שמות ההויות והפרטיות דכל עולם מהם אלא הכלל לבד, אמנם הא לך שם כללי אחד **שמועאל** הוא למעלה בבריאה והוא עצמו מכונה ונקרא בשם **ענפיאל יהואל**, ושבעה השרים דבריאה נקראים שבעת הסריסים והנהגתם בשבת, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש שכל חיילי הבריאה תחת **אכתריאל**.

עולם היצירה

הנה בעולם היצירה יש בו **פנימיות וחיצוניות** שהם הספירות והתפשטות אלוקות שבו, ונבא לבאר בקיצור נמרץ.

נודע היות **מסך** בסוף עולם הבריאה ודרכו האיר לעבר פני עולם היצירה, ונמשך כוחו מן ז"א דבריאה, ואין הם שלימים בקומתם. גם נודע היות בעולם היצירה ההנהגה מן מלאך מטטרון, ונרמז בחילוק אותיותיו סדרו וממשלתו בהם, ולקמן נערכם אלא שהוא בקיצור נמרץ מאוד בעבור שאין זו הכוונה כל

כך בחיבור זה, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש.

ונחזור לענין קודם הנה בעולם היצירה יש בו חמשה פרצופים ועשר הספירות גם כן, אלא שהוא במדריגה יותר תחתונה, וכעין חג"ת לערך הבריאה שהוא חב"ד, והוא כמו הגוף הכולל, **ובריאה** חב"ד, **ואצילות** גלגלתא כתר ואור א"ס, והרגלים והנה"י הוא עולם **העשיה**, נמצא הכל גוף אחד דרכו עובר השפע וההנהגה וכו' ונבוא לערוך זה עם שהוא בקיצור.

אריך ואבא הם בסוד חג"ת, ואמא וזו"ן הם בסוד ו"ק, וגם שיש אור מקיף לחמה דז"א בזה העולם, וב' אורות מקיפים לנוקבא שהיא הלבנה בזה עולם, ועצמותו הוא שם **אל הוי"ה** ונשמתו שם מ"ה **יוד הא וא"ו הא**, ויש לו שמות הכלים, **שמות אלהים** כפי סדרת וחילוקם וכו' והנה ז"א שבו יש בו כלים פנימים ואמצעים וחיצונים.

והנה **בכלי חיצון** דז"א הם שמות אלהים המבוארים בכוונת הנטילה יעו"ש.

והנה **בכלי אמצעי** יש בו ששה צירופי שם שדי, שבהם ח"י אותיות וכנגד ח"י עלמין שבהם, וכנגדם הם ח"י פסוקים שב"**יהי כבוד**" (תהילים קד, לא) שאמרו רז"ל (חולין ס.) ששר העולם אמרו, הוא מט"ט המובא בכוונות כמה פעמים, גם יש בו ח"י אזכרות כמספר ב' אותיות ט' דשם מט"ט הוא שרו של עולם והוא בז"א דיצירה, אשר בו שש קצוות כשש אותיות שבשמו, ויש לו תשעה תיקונים מלמעלה ללמטה, ותשעה אחרים ממטה ללמעלה כנגד אלו ב' טטין, הרומזים לפנימיים ומקיפים דז"א דיצירה. (ונמוקנא שלו הם עשר אותיות דשם אלוה כשהוא מלא שהאות וו והאות הה שבו הם נאות כפולות).

ובכלי פנימי - הם ששה צירופי שם יה"ו שגם הם ח"י אותיות וכנגד ב' טטין שהם בראש ז"א אשר בו תשע תיקוני דיקנא דאור ישר ואור חוזר, סה"כ הם כמנין ח"י.

והנה בזה המלאך **מטטרון** הנה יש בו ששה אותיות, כי כן גופו הוא בשש קצוות דז"א דיצירה ולא באריך ולא באבא ואמא שבה (ובכלי פנימי בזה הנוקבא שלו הם עשרה צירופי שם אלוה המתחילים מצירוף הסליפי וכו').

והנה ראש **אריך** דזה עולם היצירה הנה הוא מגולה, והוא נעשה מהתנוצצות אור פנימיות ז"א דאצילות בהכותו על המסך.

ונפש של **אבא ואמא** דזה היצירה הוא נעשה מהכאת **סנדלפון** דבריאה בו, **ורוחם** מהכאת **מטטרון** אשר שם, **ונשמתם** מהכאת **אכתריאל**.

והנפש דז"א הוא שם **מיטטרון** שהוא שם מלאך הנ"ל בתוספת י', **והנוקבא** שלו הוא כח **סנדלפון**, וכן **הרוח דז"א** הוא **סנדלפון**, **והנוקבא** הוא גם כן שם **מיטטרון**. והנה הם כולם בהיכלי הפרדס הנזכרות בפרקי דרבי ישמעל כהן גדול, (ובהיכל הזכות בזה העולם יש בו שם אל הוי"ה אלא שהוא במילוי כזה: יוד הי וו הה העולה כמספר ז"ן והוא אלף דרגין של בעלי דיבבא).

ונשמת ז"א שהוא **מיטטרון** הוא מבחינת **כלי אמצעי דז"א** דאצילות, **ונוקביה** שלו היא מבחינת **סנדלפון**, ונמשכת מבחינת **כלי אמצעי דרחל דאצילות**.

וגם אלו יש להם מקיפים בסידורי שמותם ואין אני עורכם בכאן, אכן תשיגם בע"ח שער השמות ובסידור רבנו הרש"ש זלה"ה ובספר משנת חסידים שממנו ליקטתי הנ"ל.

אמנם דע שמלאך **מטטרון** הוא מלאך **ביצירה**, ושבעה שרים דיצירה הם מנהיגים בימי החול, וכולם תחתיו לענין פעולה ומעשה ומקבל **מאכתריאל** שלמעלה. גם נודע היות בעולם היצירה שם מ"ב דזה העולם והוא שם מ"ב אותיות הרמוזות בתפילת "אנא בכח", כזה:

חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד	יסוד	מלכות
אב"ג יח"ץ	קר"ע שס"ן	נג"ד יכ"ש	בט"ר צת"ג	חק"ב טנ"ע	יג"ל פז"ק	שק"ן צי"ת

(ועיין כל זה במשנת חסידים מסכת היצירה פרק א'-ג')

סדר שבעה מדורין דיצירה

והנה סביב עולם היצירה יש שם שבעה מדורין וזה סדרם:

המדור הראשון - סביב עולם היצירה הנה יש שם שבע מדורין ואלו הם המדור העליון מכולם ואין שם מדור אלא לנשמות הצדיקים ושם גנזי שלום וברכה ונדבה. ויש שם היכל אחד בזה המדור ובו רוח אחד הנקרא **אדרהינאל** הממונה על הנשמות ההם.

המדור השני - הוא מדור קרוב למלכות שמים, ובו בחינות ימים ונהרות ודגים וספינות רוחניים, וכמה מלאכים ממונים עליהם ובראשם **אוריאל**. ובעת שתהיה הספינה נוסעת לדרום מיכאל מנהיגה, ולמזרח רפאל מנהיגה, ולצפון גבריאל מנהיגה, ולמערב אוריאל מנהיגה. והיכל אחד יש במדור זה שבו רוח אחד הנקרא **אדרהינאל** הממונה על נפשות ההרוגים שנהרגו בידי אומות העולם לחקקם על לבוש הקב"ה כדי שינקום מהם.

המדור השלישי - מאיר יותר מהמדורין שלמטה ממנו והוא המדור המלאכי רחמים של מים ומלאכי הדין של אש, ומהם אומרים שירה בחצות הלילה, ומהם בקדרותא דצפרא, והמלאך **קדשיאל** ממונה עליהם. והיכל אחד יש במדור זה שבו רוח אחד הנקרא **אדרניהאל** הממונה על הנשמות שהורידו לגהינם על כי חשבו לשוב בתשובה ולא הספיקו להעלותם משם.

המדור הרביעי - הוא מדור המלאכים העליונים אשר הם מסטרא דימינא, והם פותחים בשירה וגומרים אותה ואינם כלים אלא הם מתקיימים, ועליהם נאמר "**עושה מלאכיו רוחות**" (תהילים קד, ד) כי הם נשלחים בשליחות בני אדם בעולם הזה, ואינם נראים אליהם אלא בחיזיון, והמלאך **פדאל** הוא הממונה עליהם. והיכל אחד יש במדור הזה שבו רוח אחד הנקרא **אהינאל** הממונה על נשמות הקטנים שמתו בקטנותם ללמדם תורה.

המדור החמישי - בו נהר דינור אשר על ראש רשעים יחול, ובו מדור מלאכי חבלה אשר הם מסטרא דשמאלא המענישים אותם, **וסמאל** הרשע ממונא עליהם. והיכל אחד יש במדור הזה שבו רוח אחד הנקרא **רחמיאל** הממונה על נפשות הגרים.

המדור השישי - אינו חשוך כל כך כמדור השביעי התחתון אלא אור מועט מאיר בו, והוא מדור המלאכים הנהנים מן הריח, כי יש להם קירוב דעת עם בני אדם. והם ממונים להסיתם ולהעבירם מדרך טוב, והם מעופפים ועולם למעלה להעיד כשישראל עוסקים בתורה, והם פותחים בתורה ושותקים מיד והולכים ואינם נראים עד שישראל פותחים הם בשירה כי אז עומדים על עומדם ומאירים יותר, והמלאך **קדומיאל** הוא הממונה עליהם.

המדור השביעי - התחתון הוא חשוך מאוד והוא מדור הרוחות אשר הם בלי גולם וצורה ומשוטטות בעולם בלילה, והממונה על המדור הזה הוא המלאך **טהריאל**, ותחתיו שבעים מלאכים מעופפים (מסכת חסידים מסכת היצירה פ"ד).

עולם העשיה

והנה עולם העשיה כולל גם הוא פנימיות שהוא אלוקות והתפשטות כוח הספירות שבו, ויש לו חיצוניות שהם כלים ולבושים. והעולם עצמו הוא תחת מסך היצירה ויש בו עשר ספירות ופרצופים וממונים וכו' אלא שאין דרגתם שלימה לערך מה שמעליהם.

ונבא לערכם בקיצור נמרץ.

הנה **בכלי החיצון דאריך אנפין** דעולם העשיה יש בו עשרה צירופים דשמות אלהים והם השמיניים מן הק"ך. והוא עצמו **סנדלפון** נפש דנוקבא דיצירה, והוא נקרא "**שר היער**" והוא בגימטריא יע"ר וכמספר פ"ר, והוא ראשו המגולה.

ובכלי חיצון דאבא עשרה צירופים והם התשיעיים מן הק"ך צירופים.

ובכלי חיצון דאימא עשרה העשיריים מן הק"ך צירופים.

ונשמתם דאבא ואמא דעולם העשיה הוא - **הדריניאל** (או הדרניאל).

ורוחם הוא - **קמואל** (או קומיאל).

ונפשם הוא - **מלכיאל**.

ובכללות הכתר חכמה בינה שבעשיה יש שם שם אראריתא, אר בכתר, אריתא באבא ואמא.

ובעשרה כלים חיצונים דז"א עשרה צירופים האחת עשרה דק"כ צירופי שם אלהים.

ונשמת ז"א דעולם העשיה הוא - **קמואל** (או קומיאל).

ורוחו הוא - **מלכיאל**.

ונפשו הוא - **צדקיאל**.

ובכלי החיצון **דנוקביה** עשרה צירופים אחרונים דק"כ צירופי אלהים.

נשמת נוקבא דז"א דעולם העשיה הוא - **מלכיאל.**

ורוחה הוא - **צדקיאל.**

ונפשה הוא - **עטוריאל.**

ובכלים אמצעים דז"א ששה צירופים של שם אלי והם ח"י אותיות כזה: אלי. איל. לאי. ליא. יאל. ילא. ורגלי מטטרון הם מסתיימים בעולם הזה, כי כח מט"ט הוא ראשו בבריאה, וגופו ביצירה, ורגליו בעשיה. ודע **שרגליו** שלו הוא סוד מלאך **סנדלפון** שעליו נאמר "**אופן אחד בארץ**" (יחזקאל א, טו), והוא העושה הפעולות שבעשיה, והוא וחיילותיו לוחמים עם ס"מ על תפילות ישראל וכו', ואם לא כן לא היה נשאר ח"ו שריד ופליט, ובסופו הוא מתערב עם כח הדין שהוא שורש לרע אלא שהוא חסיד וצדיק.

ובכלי אמצעים דנוקביה עשרה צירופים שם הויי (ומתחילים מהצירוף הפלאי).

ובכלי הפנימי דז"א עשרה צירופים אחרונים של שם אלוה.

ובכלי פנימי דנוקביה שם הויי מלא במילוי ב"ן אות אחת בכל ספירה (מפנת חסידים מסכת העשיה).

והנפשות והרוחות שלהם עומדות בשבעה רקיעים שהתפילות עוברות בהם, וראש הרקיע העליון הוא סנדלפון, וזה סדרם:

רקיע א - וראש הרקיע העליון הוא **סנדלפון.**
רקיע ב - הוא הרקיע השני הוא **ענפיאל.**
רקיע ג - הוא הרקיע השלישי הוא **גדריאל.**
רקיע ד - הוא הרקיע הרביעי הוא **שמשיאל.**
רקיע ה - הוא הרקיע החמישי הוא **גדריה.**
רקיע ו - הוא הרקיע השישי הוא **ענאל.**
רקיע ז - הוא הרקיע השביעי הוא התחתון והוא **זבוליאל.**

ודע שכל אלו הרקיעים והגלגלים האלה אין הם מורכבים אחד מחבירו, אמנם הם נעשים מחומר פשוט, ונקראו כל אחד בשם שמים, ותולדותיהם הם צבא השמים, ונבוא לסדר שמותם ושמות ספירות שמאירים בהם.

גלגל ערבות - כולל ג"ר דעשיה.

גלגל השכל - הוא בחינת חכמה אשר הוא המקיף.

גלגל המזלות - הוא בחינת בינה .

וזבול מעון ומכון - הם בחינת חג"ת, וכנגדם הם כוכבי הלכת שהם שבתאי צדק מאדים.

שחקים ושני רקיעים - הם בחינת נצח והוד, וכנגדם חמה נוגה.

רקיע - הוא ותחתיהם והוא בחינת היסוד, וכנגדו הם כוכב ולבנה.

וילון - דבוק בו הוא ג"כ בחינת עטרת היסוד.

והנה חו"ב וזו"ן דמלכות זו הם גלגלי ארבע יסודות אש מים רוח ועפר, הנחלקים כל אחד מהם לעשרה ספירות, בין בבחינת הצורה שלהם ובין בבחינת החומר שלהם.

גם דע עוד שברקיע זה קבועים בו התשע גלגלים הידועים, שבכללם הם תשע בחינות של יסוד זה סידורן ושמן:

גלגל עליון - כתר - ונקרא גלגל היומי המקיף את כולם ממזרח למערב.

גלגל השני - בו קבועים הכוכבים הנמשכים מסוד הניצוצות החסדים הנמשכים מיסוד דתבונה.

ושנים עשר מזלות -הם מסוד ניצוצות הגבורות, והם מתחלקים לארבע יסודות שלושה מהם בכל יסוד, ושבע אחרים הם שבעה כוכבי הלכת ואלו הם:

א - **כוכב עליון** שמו **שבתאי** ומלאכו והוא נפשו **קפציאל.**
ב - **כוכב השני** שמו **צדק** ומלאכו והוא נפשו **צדקיאל.**
ג - **כוכב השלישי** שמו **מאדים** ומלאכו והוא נפשו **סמאל.**
ד - **כוכב הרביעי** הוא **חמה** ומלאכו הוא נפשו **רפאל.**
ה - **כוכב חמישי** הוא **נוגה** ומלאכו הוא נפשו **ענאל.**
ו - **כוכב שישי** שמו **כוכב** ומלאכו הוא נפשו **מיכאל.**
ז - **כוכב שביעי** התחתון הוא **לבנה** ומלאכו והוא נפשו **גבריאל.**

ועליהם שולטים המזלות, שני מזלות בכל כוכב חוץ מחמה ולבנה שאין שולט להם כי אם מזל אחד לכל אחד.

נמצא שהיות שבעת כוכבים הם נחלקים לשש כ' חלקי של ע"ב בסדר ישר והפוך וישר, שכל חלק הוא מי"ב שמות כנגד י"ב מזלות שהם שם וה"ו שהוא הראשון בטלה, ושם יל"י שהוא שני בשור וכו', וכן בסדר הזה הם הולכים, וכן הוא בכל חלק וחלק (עיין כל הנ"ל במפת חסידים מסכת המלאכים והרקיעים פ"ח), **ובשער הצירוף** (הודפס בסוף זה הספר) **הבאתי לוח השם הנזכר** ואיך נעשה הנזכר יעו"ש.

סוד רקיע ע"ב

גם דע עוד שיש **רקיע אחד קבוע** ואינו מקיף, ויש לו פתח גדול כנגד ארץ ישראל, ודרך זה הפתח עולים כל התפילות. ועל זה הפתח יש פרגוד ע"ב שלא יזנו הקליפות ממנו, וסביב הפתח ההוא יש שבעים פתחים שעל ידם ניזונים שבעים אומות מתמצית השפע היורד בעולם דרך הפתח הגדול ההוא (מפת חסידים מסכת המלאכים והרקיעים פ"ב).

ענין רקיע שכנגד גן עדן

גם יש עוד רקיע זך מאוד והוא **מאש ומים דחו"ג דאצילות**, ובכח רקיע הזה דעשיה שבו דבוק, הוא סובב שני פעמים ביום, וכללותו הוא בחינת הדעת דמלכות דעשיה, והנקודה אמצעית שבו נקראת עדן והיא בחינת החכמה, ובה נכלל בחינת הכתר. וכנגד ארבע חיות שהם כנגד חג"ת ומלכות דדעת זו, יש ברקיע זה **ארבע מראות**, ובכל מראה פתח אחד, ובכל פתח מתנוצץ אות אחת שהיא ראש, ושם מלאך אחד המאיר ממנה ואלו הם:

מראה ירוק - במזרח ויש אות אחת שבפתח והיא אות **ר'** שהיא ראש תיבת **רפאל** שנקרא כן בעת שיונק מהחסד, וכאשר דין גובר בו אז האות היא **ב'** ראש תיבת **בואל** שנקרא כן בעת שיונק מן הדין.

מראה שחור - במערב והאות שבפתח אשר שם הוא **נ'** ראש תיבת **נוריאל**.

מראה אדום - בצפון והאות שבפתח אשר שם היא **ג'** ראש תיבת **גבריאל**.

ומראה לבן - בדרום והאות שבפתח אשר שם היא **מ'** ראש תיבת **מיכאל**.

ודע שאלו הפתחים מאירים מפתח אחד שבאמצע הרקיע הזה שבו עמוד אחד, וכמראה הקשת יוצא מבחינת יסוד שבדעת הנזכר ויורד עד קרקעית הגן, ודרך אותו עמוד יורד השפע לנשמות שבגן עדן, והנשמות עצמם עולים ויורדים בו בדרך אחד ממראות העמוד הראוי לשורש הנשמה העולה בו (מפת חסידים מסכת המלאכים והרקיעים פ"ג).

ובאויר הקדוש שבין שמים לארץ יש מלאכים ממונים על התפילות, שקודם הגיעם לפתח הגדול שברקיע שכנגד ארץ ישראל עוברים על ידיהם, והם עומדים בארבע רוחות העולם ואלו הם:

למזרח - גדרדיה, ושם בן י"ב שבו עולה אליהו לשמים, הוא האור שמאיר בו.

למערב - זבוליאל.

ולדרום - כסגניה, ושם אחד של הוי"ה מאיר בו.

ולצפון - **פתחיה** (מפת חסידים מסכת המלאכים והרקיעים פ"ג).

והנה הרקיעים שאנחנו רואים בעינינו הם עשרה עיגולים שבראש מלכות דעשיה, ובאותן אמצעי החלל שלהם, מתפשט גוף קו יושר דמלכות דעשיה דרך אמצע החלל, והוא בגן עדן הארץ, ועל גבי הגוף הזה הנה סביבותיהם הלבושים למלכות דעשיה עם אורותיהם המקיפים, וסביבותיהם הם הרקיעים, וקו זה נמשך עד הקרקע. נמצא כי אמצעית הקרקע הוא גן עדן הארץ והוא חומר זך מאוד וקדוש, וסביבותיו הארץ החומרית מאוד, ששם שולטים הקליפה ובה שמרי הקליפות הגסות ושאין גסות מהם, והוא תכלית הבירור והעוביות, כי כמו שגן עדן הארץ תכלית העוביות וגסות של העולמות והיכלות עליונים דקדושה, כן הארץ הזו תכלית ועוביות דקליפות, לכן כל מעשה עולם הזה קשים ורעים והרשעים גוברים בו (עיין בע"ח ח"ב שער מ"ב פ"ד ובע"ח שער חמישים פ"ח), ולקמן יתבאר מעט.

ענין ארבע יסודות ארמ"ע וארבע מרות בהנהגה

דע שמן שמרי האופנים נתהוו **ארבע יסודות** הידועים, כל אחד מחומר פשוט הנקרא **היולי** ונקרא גם **תוהו**, ובעת שקבלו הצורה מחומר האופנים נקראו

בוהו, ומחומר זה נמשך **ארבע מרות** אדומה ירוקה לבנה ושחורה. ומהטוב שבצורתם זו נמשך **ארבע אבות המדות הטובות** שהם כנגד **ד' אותיות שם הוי"ה**, ואלו **ארבע אבות המדות הרעות** מן **ארבע קליפות** הם נמשכים, וכל אחד מהם יש לו שורש בעליון וכנודע (מפנת חסידים מסכת עשיה גופנית פ"א ועיין גם בספר נה"ש בהקדמת ברכת מלביש ערומים וכו').

ענין ארץ התחתונה וגן עדן ועץ החיים ועץ הדעת

דע שארץ התחתונה היא בחינת **כלי חיצון דיושר דעשיה**, והיא הלבוש היותר גס שבעשיה כי היא **המלכות דמלכות דעשיה**. וראש המלכות הזאת היא הגן שהוא ארץ זכה מאוד, וערכה לערך ארץ ישראל הוא כערך זכות אור הבינה לערך זכות היסוד, והוא נקודת המרכז של קו משווה היום של כל העולם, והוא לדרום ארץ ישראל. והוא נגד בינה דמלכות עשיה שהוא עולם הבא הצפון לצדיקים לעולם הבא, ואין לס"א אחיזה בבינה ולכן אין ס"א בגן עדן, משא"כ בבהמ"ק שאע"פ שהוא נקודת היסוד הוא יסוד דמלכות, וג"ע הוא בינה דמלכות, ונודע שהחצונים אין להם אחיזה בבינה. ואמנם קרקע הגן שהוא הארץ שלו שהוא בינה דמלכות נוגעת ואינה נוגעת בזאת הארץ שלנו, והיא יותר זכה במאד מאד כערך היסוד אל בינה, ורקיעים שלה הם ט"ס ראשונות שלה. והנהר הוא היסוד שבה ועץ החיים הוא ת"ת שבה, ועץ הדעת עטרת היסוד שבה, שהנהר יוצא מתחתיו ועץ הדעת סמוך לו, ולהיות ג"ע ארציי יש בו קצת אחיזה כל שהוא משם להחצונים והוא טו"ר אלא שאין נכנסין בתוכו.

ועכ"פ הנה מסביב יש י"ב נהרות כנגד י"ב שבטים שבהם מטבילים נשמות בני ישראל טרם לכתם לגן עדן, וכפי מעשיהם כן נכוים או מתקררים. מימין ולפנים מהם להט החרב המתהפכת שגם בה הם נידונים טרם הכנסם בו.

גם דע שיש שבע היכלות בגן עדן, ואלו הם:

היכל ראשון - הוא המדור והעליון בהם אין מדור לנשמות כבשאר ההיכלות אלא מעבר לבד, כי בו נעוץ העמוד הנפלא שדרך שם עולם ויורדים הנשמות.

היכל שני - הוא היכל החסידים והמיחדים בכל יום יחוד ה' באהבה, ושלושה פתחים יש בו, ובהם עומדים שלושה אבות העולם.

היכל השלישי - הוא היכל בעלי תשובה, ומנשה מלך יהודה עומד על פתחו.

היכל הרביעי - שם כל אבלי ציון והרוגי ישראל שנהרגו על ידי אומות העולם, ועשרה הרוגי מלוכה בראשם.

היכל החמישי - שם כל אותם שסבלו יסורים קשים מאוד, גם כל תינוקות של בית רבן שמתו בקצור שנים, ואותם שנתעצבו ובכו על חורבן בית המקדש.

היכל השישי - שם כל סובלי החולאים שלא בטלו תפילתם, ואותם שענו אמן יהא שמיה רבא בכל כוחם, ומשיח עומד עליהם, ומשם הולך לנחם לאותם שנתעצבו על חורבן בית המקדש שבהיכל החמישי, ומשם הולך להיכל הרביעי לנחם לאבלי ציון.

היכל השביעי - התחתון הוא היכל הגרים, ואונקלוס הגר עומד עליהם.

והנה הנשמות האמורים שבהיכלות אלו קצת בלבוש העליון לעלות בו למעלה (מפנת חסידים מסכת עשיה גופנית פ"א ובע"ח שער מג פרק א־ג ועיין גם בזוהר ח"א דף לח־לט).

בית המקדש

בית המקדש הוא יסוד בינת מלכות זו, ובו העשר ספירות שלו כלולים, והם בית קודש הקודשים והוא הראש, ההיכל שבו המנורה והשולחן והמזבח - הם חג"ת, והאולם שבו עומדים יכין ובועז וגפן של זהב - הם סוד נה"י, ושאר העזרות הם עטרת היסוד (מפנת חסידים מסכת עשיה גופנית פ"א, ועיין בע"ח שער מג פרק א).

ארץ ישראל ושבע ארצות

ארץ הקודש היא סוד בינה של מלכות דעשיה, ומלכות זו היא סוד האברים הפנימים של הארץ הזאת העליונה הנקרא **תבל**, הכוללת שלושה עליונות של מלכות זו, וכדרך כל היכל עליון הכולל שלש ארצות.

ודרך הארץ הזאת העליונה הקדושה יונקים ישראל בארץ ישראל ובירושלים, שהיא באמצע הישוב, כי היא היונקת מפי יסוד ז"א שהוא באמצע המקום שמן

הטיבור דז"א לסופו, שכל זה הוא מקום הישוב, וערוות הארץ החופפת על יסוד. ומלכות זו דארץ ישראל היא מצרים הסמוכה לה, ומאחוריה המדבר סוד נקב האחור דז"א שממנו יונק שורש פעור שפוערים עצמם לו, ומנקב זה האחור מושפעים כל שאר הארצות שחוצה לארץ שהם של שבעים אומות, והם סוד האברים החיצונים של הארץ הזאת הנקראת **תבל**, וים אוקיינוס המקיפה היא סוד העור של הגוף הכולל וכו', ושאר ספירות דמלכות זו הם שאר ארצות משבע ארצות שהם תחת **התבל** הזה ואלו הם:

ארקא

ציה

נשיה

גיא

אדמה

וארץ והיא התחתונה שבכולם, ובין ארץ לארץ יש רקיע, ומים והם סוד אורות המקיפים והלבושים **שלהם.** (מצנת חסידים מסכת עשיה גופנית פ"ב ועיין גם בזוהר פרשה ויקרא ובע"ח שער מג פרק א).

קיצור ענין חומר המרכיב וקיצור כוחות שיש בנפש המדבר

דע שכמו שכל עולמות יש בהם בחינת חומר וצורה וחומר המרכיב אותם, כן בעולם התחתון הוא כן ובחומר וברוח הרוכב באדם התחתון בגופו, ונבוא לבאר זה בקיצור.

דע שמהרכבת ארבעת היסודות זה בזה בחומר וצורה יצאו כל הבריות שבעולם השפל, והם נחלקים לארבע מינים כנגד נרנ"ח, כי הוילון הוא סוד היחידה שלהם, והחשוב שבהם הוא המדבר שגופו נוצר מחלק העליון שבכל ארבע יסודות והוא המובחר והטוב שבהם, ומהרע שבזה החלק נעשו בו ארבע מרות אדומה ירוקה לבנה שחורה המולידים חולאים בגוף הנוצר בהתגברם זה על גבי זה וכאשר הם מתגברים בלי חק הם גורמים לו מות ח"ו.

ויש בחינה ממוצעת בין סוף מדריגת הרוחניות של נפשו של אדם לבין מדריגה עליונה של הגופניות והיא רביעית דם שהוא הבחינה העליונה של הגופניות וחיי האדם תלויים בזו הרביעית הדם וכנודע מדברי רז"ל בענין פלוגתא דריש לקיש ורבי יוחנן זיע"א.

והנה יש בחינה ממוצעת בין האדם ללבושים והם השערות והם בחינה האמצעית שבינו ללבושים כי הם מן הגוף ועומדים עליו כמו לבוש.

ויש לאדם מיום הוולדו כח ההרכבה המעמיד יסודותיו לבלי יפרדו איש מעל אחיו ויחזרו לשורשם, ונפש הראשונה הטבעית להתנועע בטבעו ולא ברצונו, ויש לה כח המושך שמושכת המאכל ומחזיקו בכח המחזיק עד שיתעכל המאכל, ומעכלו בכח המעכל ובכח המבדיל ובורר הטוב מהפסולת ודוחה הפסולת בכח הדוחה, וכל כוחות אלו הם ארבע יסודותיה המורכבים בה וכל אחד מראה כוחו, וכאשר יתגדל מעט נתווסף בו נפש הרצונית שבה מתנועע כרצונו ונקראת נפש הזאת השנית בשם נפש התנועה הבהמית, ויש לה אף כח המרגיש בחמשה חושים להרגיש בכל חוש הראוי לו, והכוחות האלו הם בחיצוניותה הגם שהם מתפשטים מהמוח שבפנימיותה לאברי החושים.

והנה בפנימיות הנפש דהיינו במוח יש לה כח המדמה בהקיץ או בחלום בציור גוף וחומר לבד, ומשיג בדמיון מה שמרגיש אבר החוש וגם זוכר אותו שלא כעת ההרגשה לדמות בעצמה כאילו היא מרגשת ואפילו דבר שאי אפשר להרגיש בפועל.

ויש עוד נפש המתאווה והיא יותר פנימית מהמרגשת ומעוררת בכח המתעורר לאברי החוש החיצונים או לאברים הפנימים, ומהם נמשכים המדות הטובות והרעות להשלים חפצה לתועלת גופה הן טוב והן רע בבחירה ושלא בבחירה.

וכאשר מתגדל עוד ומגיע לעונת הפעוטות נוסף לו נפש שלישית והיא נפש בחירית השכלית בכח המעשים, ועל ידה בוחר במה שרוצה ועושה אותו או במעשה או במחשבה לתועלת גופו או לעיין בחכמות שאין בהם הלכה למעשה אלא כדי להבחין בין האמת והשקר ולבחור באמת לאמיתו, ולא מפני חפצו ורצונו, ועל כן כל שאר הנפשות לגבי השכל העיוני הם כחומר לצורה ובתשלום שלש עשרה שנה יש לה גם כן כח העיוני הנזכר.

ודע שכל אלו הנפשות בכללם נקראים "נפש הבהמית" הטמאה כי הם באים משמרי אופני העשיה שהם חומר היסודות ויצר הרע (והוא לבוש הנפש מצד הגבורות שבקליפת נוגה), ויש לאדם אמצעי הקושר אותם עם הגוף.

וכנגדם יש לאדם בזמן הזה נפש בהמית טהורה הבאה מחומר אופנים שבעשיה שהוא נפש היסודית שעל ידה עושים האדם מצוות בקטנותו, ובנפש השכלית בה בוחר לעשות רצון קונו, ומדריגת היצר הטוב שיש לו אז הוא כמו אמצעי בינה לבין הגוף (והוא נמשך מצד לבוש החסדים דקליפת נוגה), והיא רוכבת עליו כעני על חמור, וזו הנפש דעשיה היא נמשכת ומתפשטת ממחצב הנשמות דעשיה, כי היא כמו ענף אילן הדבוק למעלה באילן והוא נכפף למטה וקצתו נכנס בגוף האדם וקצתו מצל על ראשו.

ומזה תבין ותקיש לכל שאר חלקי הנשמה שכל אחד מתפשט ממקומו העליון בדרך זה וזה האור הנמשך ממחצבן הוא מזלן ובסוד **"מזליה חזי"** (מגילה ג.) והבן.

והנפש הזו שמן העשיה (הכוללת כל הרקיעים) הנה היא שורה בכבד ובכחה שולח הדם על ידי הוורידים שהינם דופקים אל כלים החיצונים שבאברי האדם, והיותר עב שבו נהפך לבשר, ומשנת י"ג שנה ולמעלה זוכה לקבל הרוח המתלבשת בנפש.

והם ב' מלאכים טוב ורע דיסודות הרוחניים דיצירה, והם שני יצרים, והרע ממחצב הקליפות והטוב ממחצב המלאכים, וזו הרוח שורה בלב, ובכוחו הדם יותר זך כי הכבד שולח לו הדם והוא מזדכך בו עוד ושולחו דרך הוורידים הדופקים והוא רוח חזק דק וזך, והעב שבו הוא דם חומרי, ועל ידי קיום המצוות (מצוות לא תעשה לתקן יצר הרע הנזכר ומצוות עשה לתקן יצר הטוב) זוכה גם לנפש היסודות דבריאה ונקראת נשמה ומתלבשת ברוח.

ונשמה - זו היא השורה במוח ובכחה נעשה הדם יותר מזוכך והוא שולחו דרך הגידים אל הכלים הפנימים שבאברי האדם והיותר זך שבו נותן לו כח הרגשה ונקרא עבד ה'.

וכשזוכה עוד לנפש היסודות דאצילות הנקרא חיה והיא מתלבשת בנשמה ואז נקרא בן למחצב הספירות שהוא אדם היושב על הכסא הוא מחצב הנשמות, וחיה זו לרוב זכותה אין לה כלי בגוף שיוכל להחזיקה, אלא היא מתלבשת בנשמה, ומחיה השלושה וכן באור שלה וכן בפנימיותה וחוזר אורה מקיף בסוד מקיף אור חוזר וכמו שערות הראש וחופפת על ראש האדם אבל היחידה היא בחינה אחת המקיפה על מקיף זה באור ישר (משנת חסידים מסכת ההרכבה פרק א' ג).

מדריגת החי

דע שמדריגת החי הוא יותר תחתון מהמדבר כי הוא נתהווה מחלק היסודות שתחת חלק המדבר, ועל כן הוא בערך יסוד הרוח (היינו רק בערך לבד מול המדבר שהוא אש על שם שהוא מלהט ועולה וכו'), ויש לו כל הנפשות שמנפש החיצונית ולמטה, והוא אכן חסר ממנו נפש הבחירי ולמעלה ובחינה הממוצעת שבינו למדריגת המדבר הוא הקוף.

ושורש החי העליון הוא בחינת חיות הקודש הנושאות את הכסא ושאר החיות והבהמות הרוחניים הנמשכים מהם, והחי הטהור נמשך מחיות הנושאות מרכבת הקדושה, והחי הטמא הוא נמשך מהנושאות מרכבת הטומאה (משנת חסידים מסכת ההרכבה פ"ד).

מדריגת הצומח

מדריגת הצומח הוא גרוע גם מהחי כי הוא נתהוה מחלק היסודות שתחת חלק החי, ולפיכך הוא בערך יסוד המים וחסר ממנו אף נפש החיצונית שאין לו אלא מנפש הטבעית ולמטה, כי הוא מתנועע בטבעו והיא צומחת ומגדלת ומולידה כיוצא בה וזנה את האדם, ויש לה בחינה ממוצעת בינה לבין החיה והוא "אדני השדה" המוזכר בדרז"ל (כלאים ח, ה), והנה שורש הצומח העליון הוא בעץ חיים שבתוך הגן ובעץ הדעת ושאר אילנות הרוחניים, וכפי שורשם כך הוא טבעם למטה, לפיכך אילני סרק אינם עושים פירות מפני ששורשם בקליפה חסרה כח ההולדה כידוע, מה שאין כן אילני מאכל לפי ששורשם בקדושה והם פרים ורבים, גם יש מיני גידולי קרקע ועצים נקיים מכל סיג ונאכל כל פריים, ויש מהם שהם מוקפים מהקליפה כקליפת הפרי וכיוצא הבלתי נאכלת, ויש מהם שהקליפה מובלעת בהם כגרעין שהפרי היוצא מהם, ויש מהם מקיפים ויש ניקפים מהקליפה כפרי היוצא מהם שבו גרעין וקליפה (משנת חסידים מסכת ההרכבה פ"ד).

מדריגת הדומם

הדומם גרוע אפילו מהצומח כי הוא נתהווה מחלק היסודות שתחת חלק הצומח ולפיכך הוא בערך יסוד העפר ואין לו נפש כלל כי אם כח ההרכבה, והבחינה הממוצעת בינו לבין הצומח הוא הפנימים שבתוך הצדפות שהם כאבן הגודל ונקראים קוריאל.

ודע ששורש הדומם העליון הוא בארץ החיים העליונים ששם הבדולח ואבן השהם וכל המתכות הרוחניים ודומיהם שם נמצאו כי:

הכסף - הוא בחסד.

הזהב - הוא בגבורה.

והנחושת - בתפארת.

והבדיל - בנצח.

והעופרת - בהוד.

והכסף חי (הוא הכספית) - ביסוד.

והברזל - במלכות (מפמת חסידים מסכת הרכבה פ"ד).

ענין עולמות הפירוד ושמות הממונים וענין היכלות דשם גם יבואר בו ענין הדומם עם שנתבאר לעיל

הנה נודע ונתבאר כבר שהם דומם צומח חי מדבר ונתבאר מעט מענינם לעיל, והם מקבילים לאבי"ע, ונבוא לדבר מעט מן עולם העשיה אשר הוא מכוון כנגד מדריגת הדומם.

א. דע ששורש הדומם למעלה בעליונים הוא בארץ החיים העליונים ושם הוא הבדולח ואבן השוהם וכל המתכות הרוחניים ודומיהם הנה שם הם נמצאו.

ב. והנה בעולם התחתון הוא מקביל לכל מיני דומם שבעולם אשר הוא גרוע אף מהצומח כי הוא נתהווה מחלק היסודות שתחת חלק הצומח ולפיכך הוא כערך יסוד העפר ואין לו נפש כלל אבל יש לו כח ההרכבה.

והנה זה הכח הוא נמשך מן כח המלאך הממונה על אותו ענין ועצם והוא הנותן והמסייע לזה הדומם להיות מרכיב אלו הכוחות בתוכו, וכאשר ישפילו השמים זה המלאך הממונה על אותו דומם יתפרד הדומם ההוא מהרכבתו וזו היא מיתתו, כעין שבצאת הנפש הצומחת מן הצומח ומיתת החי בצאת נפשו הטבעית.

ודע שכח הדומם הגם שהוא התחתון מן מדריגות הדצח"ם והוא המקביל לעולם העשיה הרביעי והתחתון מן ד' עולמות, הנה בשורש הוא נמשך מן כח הגדול המרכיב כל החומר והעוביות שבעולם והוא נמשך מן עיבוי כח הגבורות של מעלה אחר יציאתם והתעבותם בעולמות, ויש בהם מן חלקי הסיגים דמלכין קדמאין שהוא כח הרע, ועל כן יש פעמים ויהיה בדומם כח שאינו טוב והיה זה מפני שורשו שהוא מן הגבורות והם מתלבשים בו, וזה סוד מה שכתב הספר חסידים שלעתיד לבא יבואו כל דבר בדין ואפילו דומם, שכל מה שאדם חטא בו צריך לתיקון ולזיכוך וכעין תנור וכירים יותץ וכו', והוא מפני היות כח הרע והזוהמא רוכב עליו וכח ממונים ונפשות רעות יושבים בו, ועל כן יוכל אדם להיות ניגף על ידי איזה דומם כגון אבן או ברזל מפני כח הנפש הרע הרוכב עליו ומזיקו, וזה האדם אחר שנכשל ומוכה על ידו הנה הוא זועף וקוצף על זה הדומם שהזיקו ולכאורה אין לך כסילות יותר מזו, הלא אין בו שכל ובחירה, אלא שנפשו של אדם יודעת כל זה והיא זועמת על אותו נפש רע או של מתים רשעים או של שדין ומזיקין הרוכב על זה כח הדומם בכח הרוחני המרכיב זה הדומם שהוא כבית להם, והנה אחר אלו ההזקים וקצף האדם על זה הדומם שנכשל בו הנה אפשר שיבוא בו קצף עד להשחית על זה הדומם וירצה להשחיתו ותכף יפרח ויצא ממנו כח הנפש הנזכר ויעמוד לצידו וישחק וילעג מאד על זה האדם המכה דבר בלי דעת ושכל כי הלא הוא דומם וכו', וכמבואר כל זה בדברי החכם רבי משה דוד וואלי זיע"א (ספר הליקוטים ח"ה עמוד שפ"ה) **יע"ש.**

ודע שאצל החכמים בחכמת המעשה הפנימית של עולם העשיה, הנה יש להם ידיעות שם הממונה על דומם והכח המרכיב ויכולים תכף לידע מי הוא זה ואיזה הוא האיש הרע הזה שנתלבש בזה הדומם, ולשלוח הרצים יצאו דחופים בדבר שם המלך מלכו של העשיה כח הורמנותא דמלכא ולתפוס זה המזיק או הרוח ולהוכיחו ולהכותו ולענותו או לכלוא אותו

באיזה כלי בכח השבעת שם או כתיבתו על גבי הקלף ולהניחו צרור וחתום וכצמיד פתיל על גבי כלי אחד קטן, וזה המזיק כלוא שם ולהניחו כך עד שיתענה או להדליק אש מתחתיו ואזי יתענה אם הוא מן הסוג הזה, וכן שאר דרכים ידועים לחכמים, או להזמינו לדין או אצל מלאכי העשיה או אצל מלכי שדים שבעה כל אחד ביומו, או אצל המלך הגדול שלהם והוא יענישו בעבור יש לו רשות על זה מן שמים, ולזה האיש הפועל אין משפט נקמה על זה בעבור שכך גזר המלך הגדול הקב"ה להיות המלך הקטן של העשיה או של השדים עושה וגוזר וכו' והבן.

ודוגמא לזה מצינו ברז"ל הובא במדרש (מדרש רבה ויקרא כד, ג) על אותו חסיד שציווה לכל בני אותו הכפר לבא ביום פלוני ומקלות בידם ולהכות בו על מים על המעין ולצעוק דידן נצח, ולא זזו משם עד שראו כל אותם המים אדומים כדם לסימן שאותו מזיק נפל וברח, מפני כחו ועוזו של הממונה של זה המעין שנתגבר כוחו ומזלו בכח אנשי אותו הכפר ההוא שהחזיקו בו, ועיין בספר צפוני ציוני על זה הענין והטעם.

ומענין זה תבין חכמת הקמיעות וכו' שלכאורה הוא דבר פלא מה שבעת שיכתוב האדם שם קדוש או וכו' כתיקונו וכפי התנאים הצריכים הנה יפעל כח פעולתו לרפא ולעשות וכו', והוא פועל על המלאכים הרוכבים על הכח המרכיב שבדומם אשר בו שוכן הנפש שלו, ושם הם מתלבשים וכו', ומלאך של מעלה אומר לו גדל או ח"ו להפך, וכן הם כמה מיני חכמות ודרכים יש בזה, ומן הקטנים הפשוטים הוא תשובת השואל ע"י טבעת זהב או באבן וכן שאר דברים בדומם והבן זה ואין הצורך להאריך כעת בו כי אין זה מקומו.

ונחזור לענין קודם דע שכח הדומם הוא נמשך מאותו מחצב החמישי הנקרא מחצב העולמות שהוא כח העוביות העושה והמרכיב כח הדומם שבכל דבר, ומענין זה תדין על מה שלמעלה ממנו שהם חי וצומח כל שכן למדבר מה שורשם.

ענין הקליפות

נודע היות הקליפות הם סיגי המלכים שמתו, ומקום עמידתם הם בין גוף העולמות ובין האור מקיף, ואחוריהם למקיף ופניהם לחשמל להסתכל בערו"ה שהם זו"ן אם בעוונות יסתלק החשמל מעליהם, ונקראו בשם כולל נחש הקדמוני, והם נכללו **בארבעה קליפות עיקריות** וזה סדרם מעילא לתתא:

קליפת נוגה היא החיצונה שבארבעה קליפות מעילא לתתא, והיא בערך **עור של הנחש.**

לפנים ממנה **קליפת אש** מתלקחת והיא בערך **בשר הנחש.**

לפנים ממנה **קליפת ענן גדול** והיא בערך **כלים של הנחש.**

לפנים ממנה **קליפת רוח סערה** והיא בערך **החיות הפנימי של הנחש.**

והעולם הזה נתון **תוך הנחש** והבן זה (הקדמת הרב שר שלום זלה"ה לברכת מלביש ערומים סידור האריך ח"א דף 62).

והנה קליפת נוגה הנעשה משארית בירורי הרפ"ח ניצוצין שעדיין לא נגמר בירורם מכל בחינה ובחינה לפי ערכה, ונקראת עץ הדעת חציה הפנימי טוב וחציה החיצוני רע, וסביבה הם קליפת אש מתלקחת וסביבה קליפת ענן גדול וסביבה קליפת רוח סערה.

דהיינו קליפת נוגה המעורבת טוב ורע ממראה מותניה ומעלה היא טוב ושם רמ"ח מלאכים זכרים כי בזכר שבה עומדים כמספר מצוות עשה, ומשם ולמטה כנגד נוקבא שבה היא רע, ושם שס"ה שדים בחינות נקבות וכמספר לא תעשה, והם יושבים כנגד הפתח של היכל לבנת הספיר, ובכל יום מימות השנה שולט אחד מן השדים האלה.

והנה נפשות הגרים הם באים ונמשכים מפנימיותה ונפשות שבעים אומות מחיצוניותה.

גם בפנימיות שלש קליפות אגוז אלו הם השדין יהודאין אשר מהם נמשכים יצר הטוב לנפש הגר.

ונפשות אומות העולם ויצר הרע שלהם הוא מהשדים נוכריים שבחיצוניותם.

והיצר הרע של ישראל הוא מהפנימיות, ויצר הטוב שנמשך לבדוק הוא מפנימיות החיצוניות של הקדושה ומן החיצוניות שלה נמשך יצר הטוב לעם הארץ, ועיין כל זה במשנת חסידים מסכת הוית תיקון יניקת ומקום הקליפות.

ודע שיש בהם מערכות ומדריגות עצומות ואין אנו בביאורם כעת וגם אין זה מטרת הדרוש אלא רק להביא חיבור הדברים ויחודם זה בזה כדי להרחיב היריעה סביב ביאור הספר הקדוש הזה, ועל הדרך אנחנו זוכים לעוד כמה ידיעות מתוכם ילמד אדם מה לפניו וכמה צריך שיהיה זהיר מן החטא, ועוד ילמד הדרכים והשמות הצריכים להיות ניצול על ידם, כי מן מלאכי ושמות הבריאה הקדושים מן היכלות הקדושים דשם ומלאכים שלהם ידע מה כנגדם בהיכלות שבקליפה על איזה חטא ועוון וצרה ויבטל כוחם בכוונה תפילה ויחוד וכו', והמשכילים יבינו כל ענין וכל שם ומלאך הממונה ושם הקדוש המכריחו לזאת הפעולה וביותר בשם הוי"ה ב"ה בניקוד הנכון וכו' ובאמת הדבק בה' והיודע זאת החכמה קדושה עליו הכתוב אומר "**אשגבהו כי ידע שמי**" (תהלים נא, יד).

הא לך שמות הקליפות שהם כנגד עולם האצילות (מתוך ספר רכב אלהים לרבי יצחק וגה).

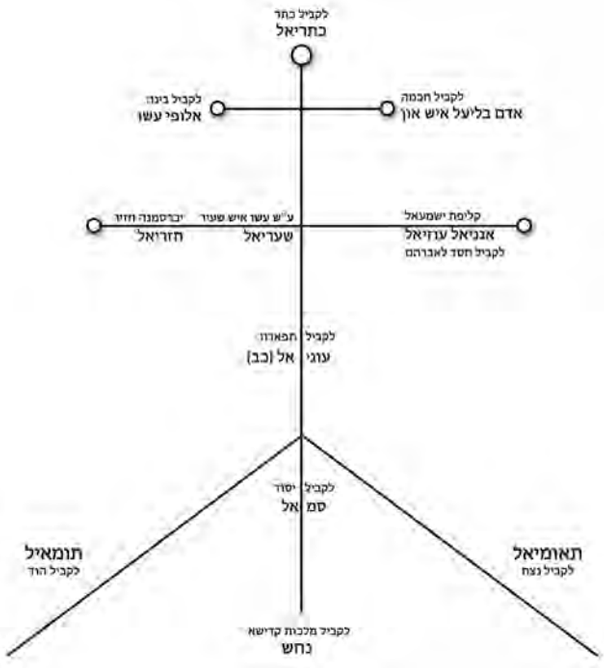

סדר שמות י' ספירות ותמורתן שבקליפות

ונבוא לערוך לפניך סדר שמות י' ספירות ותמורתן שבקליפות וראשי פרקים מקבל השמאל בתכלית הקיצור.

אלו הן התמורות של כל מדה ומדה מן י' ספירות:

כתר תמורה **צרעת** שהוא לבן כשלג.

חכמה תמורה **סכלות** והיא ארץ החיים.

בינה תמורתה **שטות כסיל**.

חסד תמורתה **ישמעאל**.

גבורה תמורתה **עשיו**.

תפארת תמורתה **סמאל**.

נצח תמורתה **נחש**.

הוד תמורתה **אולת**.

יסוד תמורתה **ערלה**.

מלכות תמורתה **שפחה**.

שמות היכלות הטומאה

אלו הם היכלות טומאה שבבי"ע והם בעולמות שחוץ לספירות אשר עליהם אומר הכתוב "**אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים**" (ישעיהו מב, ח) והם כנגד סוף אחור שבקדושה.

אלו הם סדרי היכלות הטומאה שכנגד שבעה היכלות שבקדושה, וכנגד שבעה שמות של יצר הרע, ונבוא לעורכם לפניך ה' יצילנו מהם. ואלו הם סדרם:

א. העליון שבהם הוא **ארץ תחתית** כנגד "צפוני" (על שם הכתוב "**ואת הצפוני ארחיק מעליכם**" (יואל ב, כ)), ושם הוא שמרי היין שגרמו מיתה לאדם הראשון ע"ה. ושם הם אלו המטמאים את הנואף והממזר שמוליד. גם שם הרוחות הרעות העושים ניסים לישראל לפעמים, גם שם יש חלונות פתחים פתוחים לקדושה שבם יושבים חסידי אומות העולם והמלכים שלהם שלא הזיקו לבני ישראל ונהנים מאור הקדושה ושם נשמות הטמאות.

ב. הוא נקרא בשם "**צלמות**" כנגד "שטן", ושם "שית זונה ונצורת לב", וכל התענוגים רעים ושם הממונים על המסלסלים [בשערה של הזונה] בשערם לשם זנות, ועל המסתכלים במראה להתנאות לשם זנות ושם "המודיעים דברי שקר וכזב בחלומות".

ג. הוא הנקרא "**שאול**" כנגד "ערל", ושם הם המחרחרי ריב והשודדים בדרכים והמרעיבים את האדם והמענישים לאוכלי פירות ערלה, וגם למי שלא מל ולמוציאי זרע לבטלה להורידם לשאול, ושם הם המטילים שנאה בין ישראל לאביהם שבשמים, וגם שם

הם הממונים על עפר סוטה "והמפתים בני אדם לחטוא כדי להמיתם".

ד. הרביעי "**טיט היון**" כנגד אבן מכשול, ושם הם הממונים המקבלים את מי שיוצא חייב מהיכל הזכות והמבטלים תורה ומעשים טובים מבני אדם, ושם הם הממונים המפתים בני אדם לילך אחר התענוגים, וגם שם הם הממונים המכים בנגע צרעת למי שמבטל עונג שבת ויום טוב ולבעלי לשון הרע, וגם שם הם ממונים בשם "אוררי יום" והמקיימים את הקללה שאדם מקלל בכעסו והם הממונים המענישים בבני חיי ומזוני למי שאין המזל מזכה לו.

ה. נקרא "**שונא**", כי יצר הרע דומה לשונא (סוכה נב.) ושם הם הממונים המקבלי פיתקין של גזר דין קשה, והמזיקים בני אדם בעת שהחמה עזה בעולם, והממיתים ילדים קטנים ח"ו באסכרא וגדולים מבני י"ג שנה ועד עשרים שנה, והמסטינים על בעלי לשון הרע גם שם אותם המעכבים שמחת התורה והמצוות מהעוסקים בהם, והמענישים לאותם המלגלגים על דברי חכמים, ועל אלו שאינם משגיחים בנדרים שיצאו מפיהם והמכים את האדם בכל מיני חולאים.

ו. נקרא "**שחת**" כנגד "טמא", ושם הם המערבים שקר בחלום אמת, והמטמאים את האדם בקרי בלילה והמקבלים זרע היוצא לבטלה, ושם הם הממונים המענישים המגלים עריות באדם או בבהמה או בבת אל נכר, וגם שם הם המכשפים להמית אדם קודם זמנו, וגם שם הם שלוש טיפות דמרה שבחרב מלאך המוות.

ז. הוא התחתון ונקרא "**בור**" והוא כנגד רע, שבו נחשים ועקרבים העוקצים את הנשמה הנצחית מהיכל הקדושה שכנגדו, ובהיכל זה מזכירים עוונותיו של אדם כשנדחית תפילתו, וגם שם נמצאים הממונים המטמאים דיבור הקדוש שיצא אחר דיבור הטמא, כי האדם המדבר דברי טומאה רוח זר שורה עליו, וכאשר הוא מוציא מפיו דברי תורה וקדושה הם בולעים זה הדיבור ומטמאים אותו.

וגם שם הם הממונים המקבלים כעין "קרבן" אותם הדברים שזורקים אנשים בעת כעסם, וגם שהם הממונים והמפתים בני אדם להיות מסתכלים בדברים אסורים ח"ו ואח"כ אחרי מותו הם באים ושוברים עיניו (מסת חסידים מסכת היכלות הקליפות).

ענין המרכבה הטמאה בעולם הבריאה

ודע שיש מרכבה טמאה לקליפות בעולם הבריאה הטמאה לעומת המרכבה הקדושה וכנגד חיות הקודש וכו' והיא נשאת מצורות אחרות מן אלו שבקדושה ואלו הם:

קליפות ומרכבה הטמאה שכנגד עולם היצירה

הנה בעולם היצירה של הקליפות הנה יש שם מרכבה שניה של הטומאה וזו בחינתה וצורתה.

צייר בשכלך כעין חתיכה מרובעת ובסופה צורת עקרב וסמאל הרשע שולט עליה ומחיה אותם, ואשמדאי יוצא ממנה מן זה המרובע, והנה בימין זה המרובע הוא אסימון והוא "רוכב" (פירוש שולט ומנהיג) על קליפה אחת בשם נעמה (לימון של שדים) והיא רוכבת על אגרת בת מחלת, והיא רוכבת על כמה חבילי טהירין, ובשמאלה נחש רוכב על תנין עיוור והתנין רוכב על לילית.

ודע שכל אלו כוחות יש תחתיהם רבים שליחים וחיילים וכו' והם הגורמים להחטיא בני אדם ואח"כ להיות הם עצמם מענישים ונוקמים בהם ה' יצילנו מהם.

גם מן המעט הזה נוכל להבין כמה סוגי יצרין רעים שיש בעולם ודרך משל הלא קליפה נעמה שהיא שורש אימן של שדים והם שדים המנעימים לאדם בעת החטא בהכנסם בנפשו להיות מביט ביופי נשים וכן בנשים עצמם, ומענין זה שורש לכל חטאים אלו שבעולם, והנה היא שולטת ורוכבת על אגרת וכו',

ומעניין זה נמשך שורש זוהמת טומאת מצרים להיות נשים מסוללות יעו"ש.

ודע שיועיל שמות מלאכים קדושים שביצירה כנגד מרכבה טמאה שביצירה. וכן היכלות הבריאה ושמות קדושים ומלאכים שלהם מכניעים קליפות ממונים טמאים שלהם והבן.

ודע ששם **אכתריאל** הוא רב ושליט על כל **מלאכי הבריאה.**

ושם **מטטרון** רב ושליט על כל **מלאכי היצירה.**

ושם **סנדלפון** רב ושליט על כל **מלאכי העשיה** **וזכור זה** (משנת חסידים מסכת היכלות הקליפות).

עולם עשיה שבקליפה

בעולם העשיה גובר הרע והמעט טוב שבו מעורב עם קליפה.

והנה בעולם העשיה שם הוא מדור שדין, והם יוצאים מן הקליפות הנ"ל מזיווגים דשם, ובכללות הם עשרה מיני שדים כנגד עשרה מדריגות שבטומאה, גם יש שדים יוצאים מהרכבת היסודות ומהם נתראו שדים גרועים במעלה מאד, והם מן הרכבת חומר האש והאויר והם משתנים בצורתם שכל אחד מקבל צורתו מחומר יסוד אחד ובאותו יסוד שקיבל משם צורתו שם הוא שוכן ועיקר הוויתם הוא מהרע שביסודות.

ואותם שדים הנולדים מחומר ב' יסודות תחתונים שהם עפר ומים הם הגרועים שבהם, ורובם מזיקים ורעים, חלקם הולכים בין בני אדם חלקם מחתת לפני הארץ, ואלו מן המים נמצאים בימים ובמקוואות בנחלים ובנהרות וכו', וזה סוד שאסור לשתות מים מן המעיין בלילה ואפילו ביום וצריך לשפוך מהם קמעה על הארץ.

ואלו השדים שנבראו מן הרוח והאש הם יותר עליונים ופורחים באויר, ופעמים מרחפים למעלה סמוך לפרגוד ושומעים עתידות וכו', והם גם הם נחלקים לשלושה חלקים, כי האויר נחלק לשלושה מיני אוירים כנגד היכל עליון של הקליפות הגסות המתאחזים באחוריים דהיכל העליון דמלכות דמלכות דעשיה שהוא תבל הכולל שלשה ארצות כנגד שלשה היכלות וכנ"ל, (ואלו שלושה מיני כתות העליונים הם מגידים עתידות אמיתיות כי הם פורחים קרוב לפרגוד והם אלו העונים בשאלות שרי שמן וכו' (עיין סנהדרין קא. וברש"י שם) **ובשאר דרכים הידועים** לחכמים והם קרובים יותר לטוב, והכת שמתחתם הם ממוצעים פעמים אמת ופעמים להיפך והם עונים בשאלות שרי שמן או בשרי בוהן וכו', פעמים מגידים אמת ופעמים משקרים, וצריך לגזור עליהם בשבועה ובשם כדי שיענו אמת ולא ישקרו, והכת התחתונה הם שקרנים כמעט בטבע כי הם קרובים לאויר התחתון שלנו המלא זוהמא ושמרים של קליפות כי האויר מלא מזוהמתם וטומאת המזיקים הנבראים על ידי בני אדם.

ועכ"פ הנה אלו השדים הפורחים באויר הן אלו שמן האש (והם מגידים דברים וכו' למבינים בגחלי אש ובלהבת אש מלבד שאר עניינים רוחניים עליונים וכו' שם בלהבת אש וכו') הנה הם חסרים מן יסוד המים הרבה, והגם שאין הם חסרים ממנו עכ"ז הוא במיעוט וחסרון אצלם, ועל כן במקום שהם שרויים ותרצה לגרשם הוא בהגביר עשן באותו חדר ובית, ומכש"כ בדברים המסוגלים והמיוחדים לגרשם הידועים אצל החכמים (שהם סממנים וכו' הידועים אצל החכמים בחכמה זו), והנה ריבוי עשן הוא מייבש אותם וגורם לייבש יסוד המים שבהם ועל כן הם בורחים, גם אם תרצה לידע אם הם נמצאים באיזה חדר תשאיר שם בתוך כלי חרס מים חיים מן המעיין ותסמן היכן המים ותשוב אחר שלושה ימים ותראה אם יחסר מעט מן המים תדע שיש שם מן אלו הממונים, ויש עוד בזה ואין זה מקומו ובמקום אחר הארכתי בזה.

ונחזור לענין האמור למעלה.

הנה אלו הכוחות וכו' הם מן תבל, שהם כמו ג' ראשונות וכנגדם שם שלשה כתות הנ"ל, אמנם כנגד שבע ארצות הנה מתאחזים ועומדים בשבע מדורות של גיהנם (אשר מקומו הוא בצפון היסוד שהוא זרוע שמאלי של האדם), והם שני מיני גהינום הם אחד של אש לעובר על מצוות לא תעשה ואחד של שלג להעניש למי שמתרשל במצוות עשה ואינו מקיימם (משנת חסידים היכלות הקליפות).

ביאור קצר בענין הממונים שבבריאה יש מן השדין ויש מן כת משחיתים בקיצור.

הגם שנתבאר לעיל שיש עשרה כתות שדין היוצאים מן עשרה כוחות שבקליפות, ועוד כמה חלוקות, וגם נודע שהם כמה וכמה מיני שדין כי יש שד יהודאי ויש שד נוכראי, וכן לכל אומה עיקרית ושורשית שיש לה שר למעלה יש כנגדה שדין, ובענין זה תוכל להשכיל מעט מן גורל יחזקיהו המלך ע"ה וגורל המלך שלמה, מלבד זה יש שדין ממונים על ההנהגה בעולם הזה והם הולכים כפקידים תחת שליטת המלאכים, ויש מהם טובים ויש רעים ויש מזיקים ויש שעושים שליחות מעלה ויש הולכים תחת שליטת ושליחות הס"א, דברים נוראים ונפלאים מבני אדם, וגם היודע אסור שיגלה כל כך שלא יתקנאו בו ויזיקהו ח"ו על שמגלה סודם, ועכ"פ צריך שתדע שלאו כולם מזיקין אלא יש מהם שליחים וממונים אלא שהם קרובים לשקר ולהרע מפני פחיתות חומרם וכל עיקר סיבת מה שהם חפצים להידבק בבני אדם לינוק השפע מהם ולהשתלם על ידם, כי הם חסרים כל תשלום ארבע יסודות כמו בני אדם ועל כן יחפצו בקירבתם כדי להשתלם וכו' ומובן.

ויש לשדים כמה מיני ממונים ושליחים, ויש מהם כמה וכמה מיני בריות ואין כולם בשם שדין ח"ו אלא הם שם כולל והם כמה מיני בריות הכל לפי הענין והשורש והקומה ההיא, כי יש מהם כעין דמות סימנים וחותמות או כעין עגולים כנקודים חלולים ומרכיבים צורה פלונית ודמות אלמונית המורה על ענין פלוני והם הרומזים לנשמתו או לכוחות האחרים על מה שעתיד לבא אליו, וכמו דרך משל קודם מיתה רח"ל יצטיירו על הצעיף או על הכובע וכו' כעין עגולים מרוטשים או כעין דמות אדם שוכב והיודע בטיב הסימנים הנזכרים יוכל לקרא בהם סימנים שלימים וכמה ידיעות וכו'.

גם יש כעין שברי אותיות שלנו חלוקות בנקודות עגולים מחוברים בהם, והם כעין כוחות שנפלו מלמעלה והם כעין נחשים רוחניים באויר והם נרשמים באותיות בשפה ידועה להם ולממונים על כל דבר ואדם לידע מהותן, כי על חכם בחכמת הקבלה רשום ציור פלוני ועל חכם בנגלה פלוני ועל צדיק כך ועל רשע כך ואיני רוצה לדרוש בזה כעת, ומענין זה תבין חכמת כתיבת הקמיע כי כוח האורות שבאור ובממונים הנזכרים רואים אותיות הקמיע ועושים הרצון והשמירה וכו'. גם יש כוחות עפים באויר העולם הן ממין טוב והן להיפך, וכאשר יראו קמיע פלוני על איש או על מקום תכף יחפצו לקיים דבר הגזירה ההיא ולסייע וכו', וזה קמיע רגיל, אבל קמיע מיוחד לענין פלוני יבאו אותם ממונים לעשות הפעולה ההיא, וכמו דרך משל להשכין שלום בין איש ואשתו וכו' יבאו אותם כוחות ויעשו או יצוו הם על הממונים שבאויר ויעשו הפעולה כשליחים בכח המשלח ויקבלו צורתו בגלל שעושים שליחותו, ויש בזה דברים הרבה ואין זה מקומו, ומעט הביאותים בשער הצירוף הודפס בסוף ספר זה גם ע"ע במקומות אחרים מעט מענין הנזכר ותבין סוד הכתב ואותיות, הגם שלא נדרש כל כך בביאור שֵׁם ציור האותיות ודרכי הפעולה בו, ובמקום אחר ביארתיו.

ודע שכ"ז הוא כח אחד עליון בהם, כי באמת צורתם באמת הוא כבני אדם כי כך בראם ה' את העליונים שבהם, וזה בעיקרים שבהם ובעליונים שבהם, אמנם בתחתונים מאד וגם אלו המחוברים ומזווגים עם כוחות אחרות וכו' ובפרט אותם הנולדים מן עירוב הבלים של בני אדם בשז"ל עם שדים וכו' חלקם בציור איברים כאלו ואחרים או כתות מזיקים וכו' כי הם מפחידין ומזעזעין, חלקם בדמות שעירים, חלקם כעין קופים שחורים גדולים מזעזעין הרואה אותם, חלקם כשאר בעלי חיים ויש מאתם שאינם בשם שדין אלא מזיקים אלא שהם מן אותו חומר, ויש מהם ממונים ליקח נפשות המת להענישו או לעמוד לידו אחר מיטתו או בקבורה או להעניש אותם הנבראים מן שז"ל שלו לפי החטא ועומק שלו וכונתו שם כך הוא צורת המזיק ההוא, ואין זה מקומו כדי שנדרוש כן בהרחבה ודי בזה.

גם דע שיש ממונים אחרים תחתונים, חלקם משחיתים חלקם ממונים, והנה כל אלו הכוחות נשלטות בכתב המלאכים הידוע אלא שיש בהם כמה מינים וסוגים וכתב צבא השמים שולטים על כולם. ודע שיש גם לאלו הממונים כל כת יש לה כתב בפני עצמו וכמה חותמות של המלכין שלהם וכו' והם כולם

כעין אותיות בלא הגלמא וסיום שלהם והם נמשכים מן אותיות שלנו והכל יוצא מן כח כ"ח האותיות אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

ע"כ קיבוץ ידיעות והקדמות מן תחילת גילוי שורשי האותיות בל"ב נתיבות וגילויים בעולמות ועיבויים ויציאת כוחות בי"ע שרובו ליקטתי מספר משנת חסידים.

ועתה קנצי למילין ובכאן סליק הפתיחה לספר היצירה, וה' אלקינו יגאלנו גאולת עולם, יחינו ויזכינו לאכול מעץ החיים ולראות באור הבהיר, וכל הרשעה מהרה תעקר ותשבר, ויקבלו כולם עול מלכות שמים, ולתקן עולם במלכות שדי, ויהיו ישראל יושבים על הכסא, וישמח ישראל בעושיו ובני ציון יגילו במלכם כי גדול יום ישראל, ותתעלה השכינה וכל הכוחות שבה למקום מושבה כבראשונה, "שמעי בת וראי והטי אזנך" יאמר לה אבינו שבשמים, בואי כלה בואי כלה, בואי כלה כלולה מכל האורות והתורות והמעשים שעשו ישראל בגלות, ואזי יבאו ישראל לכל הטוב שיעד ה' לעמו, ואז ישמח ישראל במעשיו.

ואבא לסיים בשיר ותהלת קודש לחיבת המבואר בספר זה:

אור המאיר זוהר בוהק הוא זיו החכמה באור עליון שבה.
חיים לחיים לנשמת חיים קודש מופלא.

טוב ה' מטיב לטובים לישרים בליבותם בל"ב נתיבות החכמה.
חכמה עצומה נקודה בגו היכלה.

חיים ונשמה לאותיות.
ביחודם בצירופם ובזיווגם מצטרפים ההויות.

ומתרבים הצירופים ומתרבים הבתים.
מלבישים על אור החיים ומאירים כל פנים.

החכמה מאין תמצא.
כ"ח אתוון מזיווגם וצירופם נעשה כל נברא.

תוכם ופנימיותם אור מ"ה ונקודה
עליו נאמר מה פשפשת מה ידעת

הלא נחנו מ"ה.
נעשה אדם העולה מ"ה.

פירוש

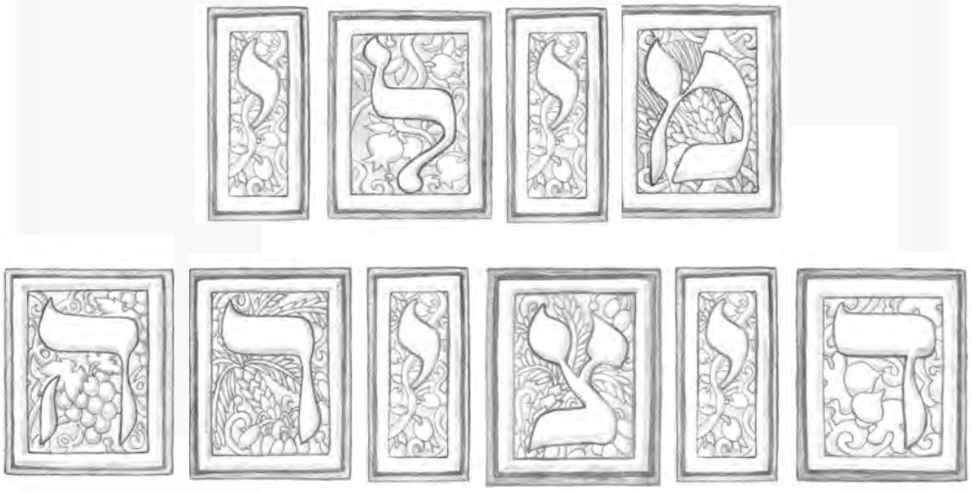

והוא מעט ביאורי מילים קשות שבספר היצירה
אמרות טהורות ונעימות, בנויות לתלפיות, שנונים כחרבות, טוב למשכיל במושכלות,
ולפי שנמשך מהם תועליות רבות, העליתים למעלה על הראש,
לעטרות לי מוסבות, משבצות זהב כזויות מחוטבות,
והמה נקשרות, אחת כאחת נצררות,
להוגי דת תושיות,
והיו למאורות.

מילי דיצירה

◈ **אבנים ובתים**

אבנים הם כינויים **לאותיות** לרמז שכמו שהבית נבנה מן אבנים זה ליד זה וזה על זה ונעשה בנין, כמו כן האותיות שמצירוף אות לאות זה ליד זה וכן זה למעלה מזה וכן זה מול זה הן לימין הן לשמאל הן פנים הן אחור, נעשה ונבנה בית הינו צירוף ותיבה שלימה ומובן.

◈ **אחד על גבי שלשה, שלשה על גבי שבעה, שבעה על גבי שנים עשר וכולם אדוקים זה בזה**

אחד על גבי שלושה הוא כתר על גבי חב"ד. **שלושה על גבי שבעה** הם חב"ד על גבי שבעה ספירות תחתונות חג"ת נהי"מ, ואלו **שבעה** ספירות הבנין הם השולטים והמנהיגים והם **על גבי שנים עשר**. וכעין שעשה המלך שלמה ע"ה מיכל המים הנקרא ים של שלמה יושב על גבי שנים עשר בקר כדמות מקדש של מעלה, והוא לרמז על המלכות שהיא שביעית המנהגת י"ב המזלות וי"ב שבטים וכו'. ואל תחשוב שיש בה פירוד והם גופים מחולקים ח"ו, אין הדבר כן, וזה שכתב **וכולם אדוקים זה בזה.**

והנה מה שנתבאר הוא לפי סדרי השתלשלות והתפשטות האור, וסדר הנזכר הוא גם כן באותיות שהם בחינת כלים לספירות. **אחד על גבי שלושה** היא אות א' נעלמת שהיא כנגד כתר שאין לו ציור ארצי, אמנם הוא אות אלף העולה אחד במספר, כי עכ"פ הוא הממוצע בין כולם והוא כתר אחד **על גבי שלשה** שהם חב"ד שהם אותיות אמ"ש שהם שורשים אל ג' קווי עולם חסד, דין, ורחמים והם באבא ואמא וישסו"ת

ושלושה על גבי שבעה הם אמ"ש השליטים על שבעה אותיות בג"ד כפר"ת שהם כנגד ז"א, והם על גבי י"ב אותיות פשוטות שהם המלכות, וזה שכתב **שבעה על גבי שנים עשר.** ומשם נמשכו הנהגות הי"ב מזלות אשר הם מונהגים מן שבעה כוכבי הלכת, כי מן שבע מדות הבנין הנה מכחם נבראו שבעה כוכבי הלכת באמצעות י"ב גבולי אלכסון שבתפארת הוא ז"א שהוא אות ו' כפולה העולה י"ב.

◈ **אלכסון** (עיין ערך י"ב גבולי אלכסון)

הוא בחינת האור הנעשה ממזיגת המידות והתכללותם זה עם זה, כי ידוע שספירות חח"ן הוא בקו ימין ובג"ה בקו השמאל, וההמשכה מבחנת חכמה והוד נקרא אלכסון, וכן הבינה הם הנצח, כשמתכללים זה עם זה נקרא אלכסון. והוא ענין הארה חדשה שנעשה מזיגה חדשה על ידי התכללות הספירות זה עם זה, מקו הימין לקו השמאל או מקו השמאל לקו הימין, וזה ענין י"ב גבולי אלכסון, שכל בחינת אלכסון הוא ענין האור הנעשה ממזיגת התכללות המידות (ומענין זה נמשכים ריבוי השמות והצירופים של שמות שהם נעשים מכח התמשכות האור באלו הי"ב גבולי אלכסון ועי"כ נעשה שם פלוני, כי לכל ספירה יש לה סך צירופי אותיות, וכשנמשך אחה התמשכות ממנה לספירה אחרת, הנה על ידי כן נעשה צירוף פלוני של שם או מלאך, הכל לפי הענין).

◈ **אמ"ש** (עיין ערך שלש אמות אמ"ש)

הם קיבוץ **ג' אותיות** שהם בבחינת **ג' אמות** שהם ראשי קוי עולם הנרמזים בר"ת **חד"ר** (חסד דין רחמים).

ועתה דע לך ידיעה אחרת כי הוא מסוד חכמת הצירוף מעט היות **אמ"ש** ר"ת **אומן משקל שער** שהם סוד כ"ב אותיות התורה והיודעים בחכמת הצירוף, ולקמן נבאר ביאורו קצת.

◈ **אמ"ש אש"ם מא"ש מש"א שא"ם שמ"א**
(עיין ערך חתוס בשם עצעות)

הנה אלו ששה צירופים הם גלגול האותיות אמ"ש מראש לסוף והיפך ואמצע וכו'. והנה אין נודע לנו כל סוד צירופים אלא ב' מהם אמ"ש ושמ"א, שהנה כתוב "ואלהי אביכם אמש אמר אלי" (בראשית לא, כט) וכבר נודע שהפך הצירוף מורה על הפך המשמעות ממש. והנה בצירוף **אמ"ש** שהם ג' אמות: אויר מים אש, תראה שהרחמים והחסד גוברים על הדין, והם שנתעוררו אצל יעקב אבינו ע"ה, וע"כ אמר הקב"ה ללבן "השמר לך פן תדבר" וגו' (שם לא, כד).

וכנגדו יש צירוף **שמ"א** שהוא מורה שהאש והדין הוא הקודם והוא הגובר, וענין זה רמזו רבותינו זיע"א "שמא אין עושין לו נס" כי זה הצירוף הוא בהיפוך אתוון ממש מורה על פעולתו, אבל ליעקב אבינו ע"ה היה לו צירוף הישר וע"כ נעשה לו נס (כמובא כל זה בספר הליקוטים לרמד"ו זיע"א ח"א דף קפב).

אמנם שאר הצירופים אין כל אחד מהם נודע לנו כ"כ מה ענינם ואל מה הם מורים אמנם כל צירוף מהם מורה על אור ההנהגה ההיא כי הנה:

צירוף **אש"ם** מורה על אשם מלשון אשמה או קרבן אשם.

וצירוף **מא"ש** כמו שאתה אומר שענין זה הוא מאש.

וצירוף **מש"א** מלשון משא וכעין מה שכתוב "משא כל העם הזה" (במדבר יא, יא).

וצירוף **שא"ם** הוא מלשון שאם יהי כך וכך אזי וכו'.

אמנם כענין זה וחכמה זו תבין ותקיש לכל שאר הצירופים אלא שאין כל צירוף מובן לנו טעמו ונימוקו אנו אבל לא מפני כן הוא אינו.

ונמצא שתיבה זו היא **חתומ בשש טבעות** מלשון מטבע שטבעו חכמים כי צירוף לשון זה מתגלגל בשש טבעות שהוא אמ"ש ואש"ם ומא"ש ומש"א ושא"ם ושמ"א.

◈ **ע"א - ענין ג' יסודות אמ"ש וגילויים באבי"ע וד' מלאכי ארגמ"ן וד' חיות הקודש אשנ"א**

נודע היות העולם נחלק לג' **יסודות** אש מים רוח, והעפר מקבל מכולם ושורשם הם ג' **קוי עולם** חד"ר וכנגדם **שלשה אבות** הקדושים, וכנגדם **אריה** - ימין, **שור** - משמאל, **נשר** - אמצעי, והם חיות שבעולם הבריאה וכנגדם מלאכי ארגמ"ן (ר"ת מיכאל גבריאל רפאל אוריאל) בעשיה והיסודות עצמם בעשיה, והם מאירים בכל עולם לפי מדריגתו ובחינתו כי לפי העיבוי או הזיכוך כך הוא נעשה בזה העולם וכו' באופן **שחגת"ם** שבאצילות מכוון **לאשנ"א** (ר"ת אריה שור נשר אדם) שבבריאה המכוון **לארגמ"ן** שביצירה המכוון **לארמ"ע** (ר"ת אש רוח מים עפר) שבעשיה, כי הנה נחלקו העולמות לאצילות בריאה יצירה ועשיה.

ונבא לסדרם לפי מעלתם ומה יורה שמותם הנזכרים:

עולם האצילות - עולם הספירות.

עולם הבריאה - עולם כסא הכבוד.

עולם היצירה - עולם המלאכים.

עולם העשיה - עולם החומר שגובר בו המעשה.

והנה עולם האצילות מתחלק לג' קווין קו החסד קו הדין וקו הרחמים הכולל את שניהם שהם חח"ן בג"ה דת"י ונחלקו בחד"ר לבד. והוא השורש והסיבה לעולמות שמתחתיו כי זה סיבה לזה וזה שורש לזה כי שם הוי"ה ב"ה הוא שורש הכל.

ונבא לבאר סדר יציאת הכוחות איך הם מתיחסות ויוצאות מן שמו ית"ש הנחלק גם הוא לג' בחינות קווין שהם ימין שמאל ואמצע ומלכות מקבלת באופן זה:

מן אות יוד של השם נמשך קו ימין חח"ן דאצילות.

ואריה - מהימין בעולם הבריאה.

ומיכאל - שר המים (הנקרא בזהר"ק מים שכלי) ביצירה ומים ממש בעולם העשיה.

מן אות הא דשם הוי"ה.

מן אות הא דשם הויה ב"ה נמשך קו שמאל באצילות שהם ספירות בג"ה.

ושור מן השמאל בבריאה.

וגבריאל שר האש (הנקרא בזהר"ק אש שכלי) ביצירה.

ואש ממש בעשיה.

אות ואו דשם הויה.

מן אות ו' של השם נמשך קו אמצעי הנקרא רחמים הכולל חו"ג שהם ספירות דת"י באצילות.

ונשר - בבריאה.

ואוריאל - (הנקרא בזוה"ק רוח סכלי) **ביצירה.**

ורוח ממש בעולם העשיה.

אות הא אחרונה דשם הויה.

מן אות הא שבשם נמשך ספירת מלכות שכינה קדושה באצילות.

ומן חיות שבכסא - הנה אדם עליהם מלמעלה בבריאה.

ורפאל - בעשיה.

ועפר - ממש בעשיה.

בענין שהאדם היושב על הכסא הוא אורות ספירות האצילות המתגלים במלכות דאצילות היושבת על כסא עולם הבריאה. ופני אדם הם בחינת "האבות הן הן המרכבה" (בראשית רבה מז, ח) שהם גילוי חגת"ם **דאצילות** ומכוון לאשנ"א **שבבריאה** המכוון לארגמ"ן **שביצירה** המכוון לארמ"ע **שבעשיה.**

◈ **אופנים**

הם כת **מלאכים** הסובבים גלגלי המרכבה, ופשוטו של לשון אופנים הוא "**פנים**", כי אלו המלאכים כלולים גם מפני נשר גם פני שור גם פני אריה וגם פני אדם ולכן נקראו כן. והנה "אופנים" עולה כמנין שם **פז"ק** הנודע סודו, ונחלק לי"ב כנגד י"ב גבולי אלכסון להמשיך האור על ידם מכח הל"ב נתיבות חכמה, בענין ששם זה יש בו **פנימיות** הנזכר בזה השם, ויש בו **חיצוניות** שהוא אופני המרכבה.

◈ **אצילות** (עיין ערך מקום עולם האצילות)

◈ **אותיות**

אמרתי קורא נעים אגידה נא לפניך ראשי פרקים בענין האותיות הנמצא אצלי כדי ליתן שבח לזה החיבור, ואם שלא הבאתי כולו כדי לא להאריך עכ"ז המשכיל ימצא בו טוב טעם ודעת.

"ואלו הם סוד האותיות שמהם נוצר הולד ועוד כי האותיות תמיד לעולם הם בחינת הכלים" (ע"ח שער ח' פרק ו). הנה כמה מדריגות הם באותיות והם נתפרשו בזה הספר, כל דרגה בחינת אותיות שבה יהיה זה כפי מערכות כוחות הספירות המאירות כנגדם או בהם כי הם בחינת כלים להם.

ונבא לכתוב דרך קצרה בהם הנה נודע היות האותיות נחלקות **לאמ"ש ובג"ד כפר"ת: אמ"ש** הם **ג"ר, ובג"ד כפר"ת** הם **ז"ת**, ויחד הם עשרה. והם עשרה ספירות אות אחת בכל ספירה ואות **א'** הוא **כתר** ואות **ת'** היא **מלכות** שהיא האחרונה וכן אות ת' היא אחרונה, ונמצא לפי סדר זה אות **ד'** הוא **בתפארת** (כמובא כ"ז בע"ח שער עצת"ל פרק ז).

גם עוד דע שבדרך כללות האותיות הם לערך נפש לערך מה שמעליהם, גם נכללו בבחינת ז"ת דבינה וגם בזו"ן הנקראים גוף יען הם כללות ז"א דאצילות בכללותם, ואם כן נמצא כי האותיות הם גופא לעולם (ע"ח שער עצת"ל פרק ה').

אותיות מנצפ"ך

הם **ה' גבורות** היוצאין מז"א אל המלכות ועל ידי זה נגמר ונשלם פרצוף **רחל** (ע"ח שער עצת"ל פ"ג).

כ"ב אותיות התורה וענין שבירת הכלים שהם האותיות וחילוקי דרגין שבהם

אותיות התורה הם הכ"ב אותיות וז' מהם כלים לז' **מלכים** וט"ו מהם כלים **לאבא ואמא** (וסימנך י"ה הס אבא ואמא). והנה אותיות הז"א הם **שעטנ"ז ג"ץ**, והאותיות הנשארות הם **דאבא ואמא** הם ששה שהם **אחוריים** דאבא ואמא שהם **בד"ק חי"ה**, ושאר האותיות הם **אוכ"ל מספר"ת** והם **פנים** דאבא ואמא.

ומענין זה נבין ענין מה שצריכין אותיות שעטנ"ז ג"ץ ג' תגין על כל אות מהם, לפי שמהם יצאו ונתהוו הקליפות ולכן נרמזו בהם אותיות שטן עז שהם הקליפות, והמלכין קדמאין הם בבחינת ג"ץ גיצין ניצוצין דאיזדריקן לכל עיבר, והם חסרים מן ג' אורות אח"פ ולכן נשברו פנים ואחוריים שלהם, ואלו התגין הם מורים על חסרון הכלים הנזכרים כי הם מורים על הסתלקות האורות והחיות מן הכלים שהם האותיות ונשארו האורות למעלה וכדמיון התגין.

ואותיות בד"ק חי"ה הם אחורים דאבא ואמא והם הרי לקחו אורות חוטם ופה ולא חסר מהם אלא **אורות האוזן**, ועל כן מתייגים עליהם אות אחת כנגד האור הפרטי ההוא שנחסר מהם, אבל אותיות אוכ"ל מספר"ת הם פנים דאבא ואמא, לא חסר מהם האור ולא נשברו ועל כן אין בהם שום תג.

ענין חמשת מוצאות הפה ובחינת הכלים והדין הנרמזו באותיות פה

דע שחמשה **מוצאות הפה** הם פיתוחי חותם **דאימא עילאה** שהם **חמשה נקודות** כנגד חמשת מוצאות הפה, והם יוצאים מן הפה שיש בו הבל יותר נרגש (ע"ח שער אח"פ פ"א). והנה הם בחינת **הגבורות** שבאמא וכמו שכתוב "וגבורתך ידברו" (תהלים קמה, יא) כי מן הגבורות באים הדיבורים, והנה **פ"ה** עולה כמנין **ס"ג וכ"ב אתוון** שהם אותיות הכלים לכן נרמזו בזה השם ס"ג, ועוד כ"ב לרמז שמכאן יצאו הלכים (שער הטעקודים פ"א).

ועכ"פ הנה נגד חמשת מוצאות הפה הם חמשה נקודות הנזכרים שנפתחו על ידי אמא עילאה (ע"ח שער עמת"ל פ"ג).

והנה ס"ג וכ"ב העולים פה לרמז על הוויות הכלים שנתגלו בפה, וכל כלי הוא מורה על גבול ומדה והוא דין וע"כ פ"ה עולה כמנין אלהים עם הכולל, כי כאן נתגלה פעולת הדין (עין כ"ז בע"ח שער הטעקודים פרק ג' ובדברי רבי מאיר פאפורוס זיע"א).

עוד בענין חמשה מוצאות הפה

הנה נודע שגבוה מעל גבוה שומר כי כמה וכמה מדריגות עליונות הם בבחינת שורשי האותיות והדיבורים, ונבא לדרוש ענין יציאת כח האותיות מן הכתר שבאצילות הוא אריך אנפין.

נודע היות בו **פנימיות וחיצוניות**, והפנימיות שבו הוא שם ס"ג שהוא פנימיות רוחא שבפה, ובהתחברותו עם שם אהיה בסוד הזיווג יהיה עולה פ"ה עם הכולל, והם בחינת **זכר ונקבה** שבתוך העשר ספירות של הפה, והם חיך וגרון כי חיך הוא זכר וגרון נקיבה, ואזי יוצאין שאר הכ"ב אותיות מזיווג זה כי **אחע"ה** הם **מ"ן** שהוא בגרון גימטריא פ"ד, **וגיכ"ק** שהם אותיות החיך הם **המ"ד**, והם מתחברים יחד ויוצאין תחילה אותיות **דטלנ"ת** הם אותיות הלשון הם בחינת **הדעת** הנקרא לשון, ואח"כ יוצאים אותיות השיניים **זסשר"ץ** והם **חמשה גבורות מנצפ"ך**, ואח"כ יוצאים אותיות השפתיים שהם יותר חיצוניים והם **בומ"ף**. ואלו הג' מוצאות של שיניים ולשון ושפתיים הם ג' שמות **יה"ו** שהם ס"ג וכ"ב העולים פ"ה וכ"ז בפנימיות הפה.

אמנם **פה החיצוני** הם **אחוריים דמ"ה** העולה ק"ל, תסיר מהם מ"ה נשאר פ"ה, וז"ס משכ"ב "מי שם פה לאדם" (שמות ד, יא) כי אדם עולה מ"ה ובריבוע שלו במילואו עולה פ"ה (ע"ח שער אריך אנפין פרק י"ב).

ודע שסדר הנזכר הוא כפי סדר יציאתם של הקולות כי הקול הוא בגרון והם אותיות אחע"ה, ואח"כ יוצא הכל לחוץ יותר בחיך ונעשים גיכ"ק, ואח"כ יוצא לחוץ יותר בלשון בדטלנ"ת, נמצא זה סדרן אחע"ה גיכ"ק נטלנ"ת זשר"ץ בומ"ף.

גם סדרם על פי מערכות הגבורות הם ממטה ללמעלה:

אחע"ה - בגבורות ההוד.

גיכ"ק - בגבורות הנצח.

דטלנ"ת - בגבורות התפארת.

זסשר"ץ - בגבורות הגבורה.

בומ"ף - בגבורות החסד.

עוד בעינן האותיות ומתוכו יתבאר סדר כמה אלפא ביתא

אותיות התורה הם כ"ז שהם כ"ב ועוד חמשה אותיות מנצפ"ך, ונחלקו לג' חלקים שהם ט' ט' ט' שהם ט' אותיות אחדים:

הראשונים הם אב"ג, דה"ו, ז"ח.

השניים הם כ"ל מנ"ה, עפ"צ הם עשרות.

והאחרונים הם קרש"ת מנצפ"ך הם מאות.

והם בכל פרצוף ופרצוף שהוא כלול מתשעה ספירות וכל פרצוף כלול מן ג' פרצופים, **פרצוף פנימי פרצוף אמצעי פרצוף חיצוני:**

אותיות האחדים בפרצוף **פנימי.**

אותיות העשרות בפרצוף **אמצעי.**

אותיות המאות בפרצוף **חיצוני** (עין בע"ח שער פרקי הגלגל פ"ה ופ"ו).

והנה כל זה בפרצוף עצמו אכן במערכות הפרצופים במספרם הנה:

האלפים הוא באריך אנפין.

המאות באבא ואמא.

העשרות בז"א.

האחדים במלכות.

ודע שסדר אלפא ביתא דאטב"ח הוא נדרש בתיקון הנוקבא (עין בע"ח שער מיעוט הירח פ"ד ופ"ה).

א"ב - אי"ק בכר

דע שסדר אותיות בחילוקי דרגין שלהם באי"ק בכ"ר הוא בט' ספירות דז"א שיש בו ג' פרצופי הצלם, פנימי אמצעי וחיצון באופן זה:

פרצוף ראשון הם ג' **חכמות** זו לפנים מזו והם בסדר **אי"ק: א'** בפנימי, **י'** באמצעי, **ק'** בחיצון.

וכן על דרך זה בבינה הם ג' **בינות** זו לפנים מזו והם בסדר **בכ"ר: ב'** בבינה של הפרצוף הפנימי, **כ'** בבינה של הפרצוף האמצעי, **ר'** בבינה של הפרצוף החיצון.

וכן הוא בג' **דעות** פנימי אמצעי חיצון והם בסדר **גל"ש**, וכן בשאר האותיות **דמ"ת** בחסד, **הנ"ך** בגבורה, **וס"ם** בתפארת, **זע"ן** בנצח, **חפ"ף** בהוד, **טצ"ץ** ביסוד.

בזק (עיין ערך כמראה הבזק)

נתבאר לעיל ענין רמיזתו בזו החכמה ונבא לפרשו על פי פשוט, דע ששם כינוי בזק שבספר יחזקאל הוא מורה על סוד **חיה אחת** ידועה למטה מהחיות ולמעלה מאופנים ושולטת עליהם, ונקרא זו החיה בשם **בזק** ועומדת על **ב' כרובים** (מלבד הכרובים העליונים), וכל זה על **הרקיע** (ואין זה הרקיע שעל גבי החיות). **והיא** ממונה על עוסקי תורה בלילה, ופותחת שערים לבאים להתפלל ונקרא שומר התפילה עד עת פתיחת שערי צדק, ומתהלכת בין החיות ונותנת בכולם כח וקיום ושפע וחיים והעמדה ומיני גוונים המורים על שפע הבא מן האצילות וכל גוון הוא מורה על אור אחר. והנה זה ההנגה נמשך מן הימין ומתאחז בשמאל ומאותו הנוגה יגיה זוהר כאבן ספיר, ובהגיע כח השמאל עם הימין והאש מלהטת ונוצצת מאותו הנוגה ומזוהר אדמומיתו, אזי האבן ניצבעת בשני גוונים לפי שבתחילה היתה גוון חשוך, וכשפוגעת בנוגה אש מימין ומשמאל מתנוססת כמראה לבן מצד ימין וכמראה האודם מצד שמאל ואין הלובן שבצד ימין גומר, ואז האותיות מתנוססות בזק ויופי עד שמתערב בו האודם שמצד השמאל ואז נעשה המראה צח ואדום וזהו צבע המראות לשאר כל הצבעים, ומן האש יוצא ברק וזהו מקום תולדת המראות והצבעים ונקרא ברק והיא מצטבעת בי"ב מראות והם י"ב גבולי אלכסון.

◈ **בלימה**

לפי פשוטו **בלי מהות**, גם רומז על **עולם הבלימה** על עלמין נעלמים של **א"ק** בלום מכל טוב גילוי אלקות וכו', שאין לנו ידיעה היכן ואיך עמידתן ומעמדן ועל כן נקראו בלימה, וגם על שם אוצרו, ועל שם שורש ענין זה שאין לנו השגה בעמידתן ומעמדן מכונים גם **עלמין דאתחרבו** שהם **עולם הנקודים**, גם בשם בלימה על שם שאין להם על מה שיסמוכו ועל כן נשברו והם **עלמין דנוקבא** מבחינת שם **ב"ן**, ונרמזו בכינוי בלימה שהם תיבות בל"י שם **מ"ה** שהוא **אור התיקון** המעמיד הכל שהוא **כח הדכורא** ומובן. ונקרא גם בלימה על שם בלימת וסתימת הפה שלא לדרוש במה שלמעלה ממך, ונקרא בלום שהוא מורה שאני תופס שתיקה לא מפני שאני חסר הסברה אלא ואדרבא להיפך ממש, ירא אני שלא אפגום ח"ו בכבוד וכו', ועל כן "בלום פיך מלדבר" (פ"ח מסכת ח').

◈ **ע"א - בלימה**

היינו **בלא מהות** וגם מלשון **אוצר בלום** שפע אור אלא שלא יצא עדיין לפועל ולמעשה, ושם בלימה הוא רומז על **הספירות** שהיו **גנוזות במאצילן** קודם שיצאו לכח ולפועל ולמעשה **במלכות דאין סוף**, וכן על שם זה הם נקראים בלימה **בעולמות א"ק** כיוון שאין שם בחינות כלים גמורים ועל כן אין בהם תפיסה ומהות משהו ועל שם זה נקראו בלימה, והיה זה עד **עולם העקודים** שהוא מפה דא"ק ולמטה ששם התחיל להיות בחינת כלי אחד ועשרה אורות גנוזות בו וכו'.

◈ **ע"א - בלימה**

פירושו **בלי מהות**, וכמו שעומד מגדל זה לא על עצם הארץ אלא באויר שאינו נתפס וכו', ונמצא הוא בלי

מה שיעמידו ויחזיקו, והוא דבר פלא כי הוא מעמיד את הכל ואין לו עמידה על הארץ כדמיון מגדל שבעולם הזה.

◈ ברית יחיד מכוון באמצע

ברית הוא לשון קשר של יחידו של עולם, והוא מכוון באמצע כל הספירות כי בתוכן אור יחודו וקישורו בהם. ונמצא שהוא ית"ש בהתאחדו עם עצם הספירות הנה הוא קושרן והם מתקשרים בו, והוא ברית יחידו של עולם המכוון באמצע, כמו שאתה אומר באמצעם של הספירות ומובן.

◈ הבן בחכמה וחכם בבינה

רוצה ללמד ולהורות גודל היחוד שיש בין **חכמה לבינה** (עיין כוונת מעגל ברכה) **עד** שהם נראים זה בזה כי מקור הבינה בחכמה. גם בא להורות על **התכללות והתקשרות** הכוחות שבבינה יש חכמה ובחכמה יש כח הבינה.

◈ ע"א - הבן בחכמה וחכם בבינה

בא להורות שהספירות חכמה ובינה אין הם חסרים זו מזו אלא הם כלולים זה בזה, כי כח הבינה המכונה בשם "הבן" הוא "בחכמה", וכח החכמה המכונה "וחכם" הוא "בבינה".

◈ המליך וקשר לו כתר

פשוטו של ענין הוא שלקח המאציל ב"ה **אות** פלונית ושם אותה ראשונה לאיזה צירוף והיא **בראש הדבור** (עין בפירוש רבי אליעזר מגרמיזא זיע"א ובפירוש המיוחס לרבי סעדיה גאון זיע"א ח"ל שהמליכה והוציאה בראש תיבתן עכ"ל, וכן הוא בפירוש הגר"א זיע"א). וסודו מבואר בפנים שהעלה זו האות להיות מוציא על ידה אלו כוחות ומדריגות, והעלה אותה בראש המדריגה להיות מקבל **אור כתר דא"ק** שהוא אור הטעמים וחכמה דא"ק שהם **הויו"ת המנוקדות** וכו', וכדבר הזה נעשה בהמשך המדריגות באופן שקשר בזה האות כתר הם **תר"ך עמודי אור** שבכתר, ונעשה בה שבילים וכוחות להמשך על ידם אותם עמודי עולם שמאויר שאינו נתפס (המבואר במסגיות ו' פרק ג'), בענין שנכנס בזו האות כח הצינורות הפלא להמשך על ידם אור האין סוף לעשות על ידם המציאות וכן להעלות אותם המדריגות בכח אלו עמודים ושבילים אל המקור והשורש, וזה סוד כל צורתו של האותיות הרומזות אל המדריגות, כל צורה הוא מורה על שינוי צורה כי אין בעליונים צורה ממש אלא צורה פנימית רוחנית ספירית מחשבתית.

ומעתה יובן לשון הקדוש הראב"ד זיע"א וז"ל המליך אות אלף רוצה לומר במה שעלה בתחילה בכח מלך מלכי המלכים, וקשר לו כתר פירוש קשר אות א' ברוח אלקים חיים הנקרא **כתר עליון**, והגיע מכתר עליון רוח חיים באויר, ועל ידי כתר עליון יצא אויר העולם שממנו חיי כל העולם, רוצה לומר חיות אשר בגלגלי המרכבה ובהוויו"ת אשר בהם עכ"ל, והיינו כנ"ל שאור הנזכר מתפשט בהויו"ת שהם כוחות הפנימיות שבאותם מדריגות, וז"ש "המליך וקשר לו כתר" הם אלו עמודי עולם וכו' להיות מקבל אור טעמים דא"ק והויות מנוקדות שבחכמה דא"ק הנודע, ועתה יובן לשון הרב רבי משה בוטביל זיע"א (פ"ג מסגה ו') וז"ל קשר לו כתר קודם שנברא העולם והמליך אות אלף, פירוש בראש הדבור עכל"ה.

◈ המליך וקשר כתר וצר בהן

ענין אומרו "**המליך**" פירושו הוציאו מן הכח לפועל, שהוא מורה על לשון מלוכה שהוא כח העולה להוציא לפועל כוחן ומלכותן. וזה לשון המליך כאומר שהוציא הקב"ה כח ספירה פלונית לפועל ומעשה לעשות פעולה פלונית.

"**וקשר לו כתר**" כאומר יחד בו ועימן והיינו ש"קשר" בו כח הפעולה להוציא האור לפועל, שהוא לשון "קשר" מלשון "לקשור" כח זה בזה. וז"ש "קשר לו כתר" שהם תר"ך עמודי אור שבכתר, שהוא אור הפלא שיוצא מאור האין, הוא כתר הנקרא פל"א הוא אותיות אל"ף שהוא אות הנעלם המשלים לכ"ח אתוון, ומבלעדי אור זה אין באפשר להוציא שום מדריגה לפועל ומעשה, וז"ש "**וצר בהן**" כאומר בכח זה.

וברא בעולמו שלושה ספרים ספר ספר וספור (עיין ערך שלשה ספרים)

ביאור ענין זה הוא כפי הפירושים שנזכרו בפנים אך פטור בלא כלום אי אפשר על כן נבאר זה בראשי פרקים.

נודע שכל המציאות היא נחלקת להנהגת **חסד דין ורחמים** (ר"ת חד"ר) והם **שלושה ספרים** נפתחים ונזכרו ברז"ל ברמז (רש"ש הנה עמ'), ספרן של **צדיקים** הוא **חסד**, ספרן של **רשעים** הוא **דין** כי הם משורשי סיגי הגבורה ועל כן במדה זו הם נשפטים, וספרן של **בינונים** כנגד מדת **הרחמים**, והעולמות נבראו וגם הם מונהגים מן כח אלו שלשה ספרים והם סוד ג' אותיות **יה"ו** שבשם הויה **וה'** אחרונה היא מקבלתם גם שנשתנו על פי המדריגות, והם סוד שמות **אהי"ה, יהו"ה, אדנ"י** ש"ם עולה כמנין ספ"ר, ומלשון האור היוצא מאבן ספיר ויהלום ואבן הם אותיות, ובשמות הפרצופים הם סוד **אריך אנפין וזעיר אנפין** שהם **חסד ודין**, **ונוקבא** היא מאנא דכלא בסוד ההסכמה, **ושלשה רישין דעתיקא** הם שורש הכל בסוד חסד דין ורחמים, **ורישא דלא אתידע** היא שורש **המלכות**.

◈ זה לעומת זה

הנה כל מה שיש מספירות הקודש, כנגדם יש מספירות הטומאה הנקרא "סטרא דשמאלה", והם זה לעומת זה, כי ז"ה עולה י"ב שהם י "ב שבטי י-ה, והם כנגד י"ב אלופי אדום המבוארים בתורה פרשת וישלח, ונמצא שכל מדה טובה יש כנגדה רע בעבור הבחירה.

◈ זכר ונקבה

זכר הוא מורה על משפיע, ונקבה הוא מקבל מלשון "נקבה שכרך" (מידה לח:).

◈ חיות הקודש

הם כת **מלאכים** והם הראשונים הנמנים כמו שראה יחזקאל הנביא ע"ה והם הנושאות את הכסא. ודע שיש חיות **חיצוניות** ונקראים "**קודש**" והם נקשרות בכסא, ויש חיות **פנימיות** ואלה אין להם שיעור וגוון, ומתוך השגת החיות החיצוניות אדם נכנס ומסתכל מעט מתוך אספקלריא שאינא מצוחצחת להשיג מעט רמז **בפנימיות** (כמבואר כל זה בסוף ספר החמ"ל לכרב הקדוש רבי יוסף גיקטיליא זיע"א יע"ם), ואלו החיות **החיצוניות** הם נקשרות בכסא הכבוד לפי שהם נבראות ואינם בכלל יחוד השם על כן נקראו חיצוניות ואלו הם: מיכאל, גבריאל, אוריאל, רפאל והם **עשרה ספירות של ארגמ"ן**, **והפנימיות** הם אינם מכלל אלו שזכרנו, אלא הם **הויו"ת עליונות** ופנימיות.

◈ חמש כנגד חמש

חמשה אצבעות נרמזו בכף יד ימין ובחמשה אצבעות כף יד שמאל ושניהם עשרה, ועליהם רמז המלך דוד ע"ה "כי אראה שמיך מעשי אצבעתיך" (תהלים ח, ד), כי כעין שאדם מוציא לפועל רצונו, וכמו דרך משל לכתוב ד"ת באצבעותיו, כן הוא ית"ש פועל ועושה המציאות **בעשרה ספירות** קדושות המכונים בשם משל **עשרה אצבעות**, וב' זרועות יוצאים מן הגוף הכולל שניהם והוא כמו קו אמצעי המכריע ביניהם באמצע, וב' נקודות עומדות להיות בבחינת אמצע ביניהם, מילת הלשון ומילת המעור והם ב' נקודות, א' בגלגלתא ונרמז בלשון שבפה הנקרא לשון על שם שלש המאכל וגם הדיבור, וב' במילת המעור הוא אבר ברית קודש הנקרא אבר התענוג ונקרא "מעור" על שם שהוא מערה הטיפה מהכא להתם.

◈ חצב

כעין שנוטל האותיות מן הלוח וכמו "חוצב אבנים מן ההר".

◈ חצבן כמין חומה

הכוונה שאחר שחקק כל אות ואות עד מרכזו ובלי ספק יש מחיצה וכותל בין כל אות ואות שבצדו עשה אותן כמין חומה שאין הפסק בין החלקים שלה.

◈ חקק

החקיקה הוא כדמיין האותיות שנחקקו על הלוח ונוטל את תוכן.

◈ חקקן בקול חצבן ברוח קבען בפה בחמשה מקומות וגו'

פשוטו של דבר אני דורש שהנה, כח הספירות המתגלה באותיות הם חקוקין בדרך נפלא ונעלם בקול

של החכם הפועל בהן, כי מה שיחשוב אדם הנה בעת שיוציא הקול הם חקוקים שם, אלא שאין לנו בהם השגה וידיעה מלבד לבעלי השגה, אכן אצל כל אדם הם חקוקין בקולו, בבחינת היולי. וכדי לחצוב אותן להוציאן בצורתן וכפי משקלם להיות זה א' וזה ג' וכו', הנה דרך יציאתן וכוחן ופעולתן הוא דרך חציבתן של אותיות ברוח שמוציא המנגן, כי אין דומה משקל הרוח שיוציא באות אל"ף לאות שי"ן וכן כולם, בסוד משי"כ "לתת לרוח משקל" (איוב כח, כה) וז"ש "**חצבן ברוח**".

ומה שנקט לשון חציבה הוא כדמיון אבן קטן הנחצב מן ההר שהם מן אותו סוג אכן לא אותו גודל וכן הוא בהנמשל, וע"כ האותיות סדר חקיקתן וחצבתן הוא בפה ושם בחמשה ומוצאות הפה שהם:

אהה"ע בחיך

דטלנ"ת בלשון

גיכ"ך בגרון

זסשר"ץ בשינים

בומ"ף בשפתיים

ונמצא שהוא **קבען** לאותיות **בפה בחמשה מקומות** הנזכרים.

◈ חקקן כמין ערוגה

כאומר שחקק בתוהו ובוהו **נתיבות** כמין ערוגה שהמים מתפשטין בה, כעין זה דרך משל באות **א'** צורת אות **ו'** שבאלכסון הוא כעין **נתיב** שהמים מתפשטין בו כזה: \ וכן על דרך זה תבין בכל האותיות, ועין בפירוש מטה אור שם הביאותים בציור האותיות, והוא כמי שזורע מיני זרעים בערוגה הנה הם כל אחת לבדן כל סוג בפני עצמו ועכ"ז כולם קבועים בערוגה, כן הם האותיות כי בהיות הרפש והטיט לחים הם נוחים להחקק בהם צורות אותיות ושבילים.

◈ חשמל

בענין שם כינוי חשמל הא לך לשון הרב הרוקח זיע"א וז"ל החשמל אותיות **ש"ל חמ"ה** כשהחמה והלבנה זורחים יחד כך זוהר של החשמל, וכן הגיד לי מורי שפעם אחד עמד בבית הכנסת הוא ואביו, והיה צלוחית מלא שמן ומים תלוי שם בפניהם, והיה החמה זורחת על אותה צלוחית והיה יוצא ממנו זוהר שאין כמותו, ואמר לו אביו בני תן לבך לזה הזוהר כי כן ענין הזוהר של החשמל, ודעהו בטוב כי לא אגיד לך יותר מהזוהר שלו עכ"ל (מתוך הכתב יד פירוש על המרכבה מפי הרב רבי אליעזר בן רבינו יהודה זצ"ל הובא בספר הדע"ה ח"א דף סב:).

◈ ע"א - חשמל

הם **חיות אש** והם אינם שוקטות אפילו רגע אחד, וממהרות התנועה ומשתנות ברגע אחד לאלפי גוונים לכאן ולכאן, עולות ויורדות ומתנועעות לצדדין בלי שקט ורפיון, וכפי קלות תנועתם כך קלות דיבורם ומהירותם, ואין החשמ"ל שוקט אפילו לרגע א' מלדבר, אלא בשעה שהקב"ה מדבר כולם "חשים" מלשון "שתיקה", ומקבלים מלמעלה ואח"כ ממללים ומתעסקים במה שקיבלו, וזה שנקראו "**חשמ"ל**" מלשון "**חשות וממללות**" להורות על הנ"ל. והנה יש חשמ"ל **פנימי** ויש חשמ"ל **חיצון**, ועוד לקמן הם על חשמ"ל חיצון וכח החשמ"ל **הפנימי** הוא שם **הוי"ה** שהוא מקור כל הבנינים.

ועכ"פ הנה כח החשמל הוא בודק כל הנכנסים למעלת הנבואה ויודעי מרכבה אם זוכים ומשיבים כהלכה ובמהירות, כענין חשמ"ל שהוא מלשון "**חושה אל תעמוד**" (שמואל א כ, לח), וכמו "לעזרתי חושה" (תהילים ע, ג) נכנסים ואם לאו דוחים אותם לחוץ, וכן אם לא נמצא הגון האיש ההוא הנה זה החשמ"ל דוחהו כלפי חוץ, ולפעמים שורף או ממית וכדאמרין בפרק אין דורשין במסכת חגיגה בההוא עובדא בתינוק אחד שהיה דורש בחשמל ויצא אש ואכלתו ע"ש.

◈ חתום בשש טבעות (עיין ערך אמ"ש אש"ס מא"ש מש"א שא"ס שמ"א)

הנה שם הקדוש **הויה ב"ה** הוא החותם שכל העולמות יוצאים ונמשכים ממנו, וג' אותיות **יה"ו** שבו הם סוד **אמ"ש** כנודע: אות **י'** חכמה יסוד מים, אות **ה'** בינה יסוד אש, אות **ו'** תפארת (כולל ו"ק) יסוד הרוח, והם משפיעים ביסוד אדמה מלכות אות **ה'** אחרונה יסוד האחרון המקבל. וג' אותיות אלו מתהפכות בגלגולים **לששה צירופים**, כי "שלש אבנים בונות ששה בתים" (פ"ד מסכת עז).

הרי שהבורא חתם את שמו בכל המציאות, כי הנה ששה קצוות העולם נמשכים מגלגול שמו כנזכר, ומשם נמשך ההנהגה והטבע לאותו רוח מהששה קצוות, וזה שאמר: "בירר שלש אותיות מן הפשוטות וכו' וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות". ומה שאמר "בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש" הכוונה שלכל צד ורוח מהששה קצוות אשר כנגדה הוא צירוף ג' אותיות משמו הגדול, הנה הוא בירר מן האותיות הפשוטות ג' אותיות וקבע והטביע בהם כח הג' קווין אשר מהם נשתלשלו ג' יסודות אש מים רוח הרמוזים בתיבת אמ"ש, ונמצא שבכל רוח יש בו השפעת אמ"ש אלא שנשתנו הרוחות לפי גלגול שמו הגדול.

◈ י"ב גבולי אלכסון

הנה האותיות יש בהם ג' ראשונות אמ"ש וז' כפולות בג"ד כפר"ת, **ובתפארת** שהוא ו' והוא אחד מן השבע כפולות יש בו כללות **י"ב כוחות**, כי כן כשאתה מזכיר אות ו', נוסף עמה עוד אות ו' וב' פעמים ו' הם **י"ב**, והם **י"ב אותיות פשוטות** הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, והם פשוטות יען אינם מתהפכים מדגש לרפה ומרפה לדגש, והם **י"ב גבולי אלכסון** (המובא בפרק ה' משנה ב') כי **הששה תחתונות** הנשרשים בתפארת הם אח"כ נצרכים להיות מצויירים בציור **גבולים ואלכסונים**, כי חלק אחד גבול אחד שבו יהיה נוטה באלכסון כנגד ספירת חסד, וחלק הגבול השני כנגדו יהיה עומד ונוטה לנוכח ספירת הגבורה וכן על דרך זה כולם, כדי שאלו י"ב חלקי התפארת יהיה פניהם נוטים כנגד ו' הספירות שהם השורשים לאלו הי"ב חלקים שבתפארת לינוק מהם, כי דרך משל חסד שבתפארת צריך שיהיה בקו ימין התפארת בראשית הקו ויהיה נחלק לשני חלקים כפולים דגש ורפה, ובסוף קו י מין שבתפארת יהיה בו ב' חלקים הנצח וכן הוא כולם, ועל כן הם י"ב פשוטות כי הששה כפולות הם עצמם נעשים י"ב ולכן הי"ב אינם כפולות רק פשוטות בלבד.

◈ יוצא משם אחד וכו' עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס

אמר המבאר, אבוא לערוך לפניך ביאור ענין אויר שאינו נתפש ואיך שהוא יוצא משם אחד אם שבסדר המשניות הם ב' משניות זו מזו.

דע שכלל כל המציאות **יוצא** ונתפשט **משם אחד**, שהוא סוד גילוי שם הויה ב"ה המנהיג הד' עולמות אבי"ע בסדר זה:

אות י' - מנהיג כל עולם האצילות ועשרה ספירות שלו.

אות ה' - מנהיג כל עולם הבריאה ועשרה ספירות שלו.

אות ו' - מנהיג כל עולם היצירה ועשרה ספירות שלו.

אות ה' - מנהיג כל עולם העשיה ועשרה ספירות שלה.

והנה כל אות מהם יש בו בפרטות עשרה ספירות של אותו עולם ובחינה, הנכללים בג"ר ו"ק ומלכות, שהם בקיצור אותיות **גו"א** כמובא בספרי הקבלה האלוקית כי אות ג' הם ג"ר, אות ו' הוא ו"ק ואות א' הוא אחת שהיא מלכות.

והנה אלו ג' אותיות גו"א במילוי כזה: גימל ויו אלף, עולים כמנין אוי"ר שהוא בחינת אויר של האין סוף שנבקע האויר ממש כנודע, שבתוך האור בקע ונכנס אות י' ונעשה אויר שהוא י' או"ר, וסדר בקיעתו שנבקע הוא נעשה ד' חלקים אויר בכל עולם ועולם (ובציור אות א' תמצא ד' אוירין א' לימין א' לשמאל שהם שנים למעלה ושנים למטה).

ומעתה יובן דב"ק המשנה שהנה מן שם הקדוש שהוא סוד גילוי עשר ספירות, ממנו יוצא **עמודים גדולים** (ובגרסה אחרת "**אבנים גדולים**", והכל הולך למקום אחד, כי אבנים פירושו אותיות, אשר מזיווגם ובירופם זו בזו הם מוציאים תולדות שהם כדמיון הבנים לאבות, ונרמז בתיבת אבנים שהם אותיות אב בנים, ומה שנקט לשון "**גדולים**" בא לרמז שסדר הנזכר הוא באותיות גדולות, וכנודע שנחלקו האותיות לג' מדריגות שהם אתוון רברבין אתוון בינונין ואתוון זעירין שהם סוד ראש תוך סוף, ונמצא שסדר הנ"ל הוא במדריגת ראש, וזה שאמר "גדולים") להחזיק וליסד כל מציאות עולמות אבי"ע, והם הפנימיות שבתוכם מלובש אור א"ס, וז"ש שהם נמשכים "**מאויר**" הא"ס "**שאינו נתפס**" שהוא האור, ואחר שנבקע ע"י י' שנכנס בו ונעשה לד' חלקים, נעשה בו בחינת תפיסה, פירוש השגה. כל זה פשט ביאור הענין הנזכר ועיין בפירוש המשניות כמה פנים אחרות.

ונבא לבאר על פי המבואר ענין מה שכתב **א' עם כולם וכולם עם א'**, וביאורו שהנה אויר שאינו נתפס הנרמז באות א' כנ"ל, הנה הוא מתחבר בכל האותיות

כדי להוציא בפועל ומעשה את כל מה שגלום בהם, וזה שכתב **א' עם כולם וכולם עם א'**. וכל זה סובב על בחינת אויר הנ"ל ההולך עם כל האותיות בסדר התפשטותן באור ישר, אכן גם בסדר חזרתן של האותיות שהם הכלים אחר שיצאו לפועל ,הנה הם חוזרים בכל עת לקבל כוחם ושפעם מאויר שאינו נתפש, בסוד מטי ולא מטי מאויר שאינו נתפש לאויר שנתפש, היינו שיש בו השגה, ודי למבין.

◈ יסוד

מה שנקרא תמיד בזה הספר יצירה **כ"ב אותיות יסוד** הוא להורות שהאותיות הם נמשכו ובאו מן **יסוד אבא ליסוד אמא** בסוד הזרע הנמשך בעת הזיווג, ומכח זה נעשו כל העולמות וכלים בהתערב הזרע זה בזה, כי טיפת חומר זרע האב סוד חכמה נתן באימא בינה בראשית היצירה הוא **לובן זכר** שהוא **כ"ב אותיות** בבחינת שורשים בהם סוד רמ"ח עצמות כולם מהזכר, ומאימא היא **טיפת אודם** הם חמשה אותיות **מנצפ"ך** כפולות, ומענין זה מצטייר אחר כך עור ובשר ושערות ושחור שבעין והדם שבתוך הגידין וכו' והבן. וזה שורש הבנת לשון יסוד שבמשניות אמנה בא להורות עוד שאלו האותיות שהם בחינת שורשי כוחות שמהם הכלים והלבושים לאור הנקרא אותיות הם **היסוד** לכל המציאות כי כל דבר שבמציאות יש לו אותיות המחיות אותו ועל שם צירופם הוא נקרא בשם זה או אחר, ועל כן הם "יסוד" שלש מדרגות חלוקות בסדרם של האותיות.

◈ כסא הכבוד

נקרא **כסא** מלשון "**כיסוי**" כי כשאדם עומד הוא גלוי לעינינו בכל קומתו, אכן שכיושב הוא נכסה מאיתנו ואין אנו יודעין גובהו וקומתו כמה היא, כן **עולם הבריאה** בו נגלו הנפרדים הוא כיסוי לאור הכבוד **מלכות דעולם האצילות** שעליה נאמר "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו, ג), ומן עולם הבריאה יצאו הנפרדים יש מאין ונכסה כח האלקות להיות נפרדים ובעבור הבחירה ונקרא כסא הכבוד.

◈ כמראה הבזק (עיין ערך בזק)

רוצה לומר כהרף עין והוא כמו אור הברק היורד מן השמים ביום סגריר ועין במפרשים על זה. ובא ללמד שאין תפיסה **באור הספירות** לגודל בהירותם ומהירות השפעתם וכו', והם כברק רץ ושב לעשות שליחותם ואסור לאדם ליתן דעתו בהן, ועל זה דרשו רז"ל (חגיגה יג:) "מאי כמראה הבזק אמר רבי יוסי בר חנינא כאור היוצא מבין החרסים (יחזקאל א)".

◈ ע"א - כמראה הבזק

עינינו כמראה "הברק" (והם אותם אותיות כי ב' של ברק מתחלף באות ז' של בז"ק באותיות זסבר"ק) ומשמעו זהר מהיר ומבריק, וכן בנמשל הוא זיו זהר **אור תנועת הספירות**, הם יוצאים לפועל בתוקף ועוז בכמה מיני גוונים ופועלים פעולתם בזהר המזהיר וכהרף עין וכו'.

◈ כף זכות כף חובה ולשון חק מכריע בינתיים

ביאור פשוטו של ענין הוא שכל המציאות נכלל ונבנה מן שלושה קווי עולם שהם חסד דין ורחמים, אשר משם נמשך מדת **כף זכות** - חסד, שהוא כנגד צד וזרוע ימין בגוף אדם, ומדת **כף חובה** - גבורה, שהוא כנגד צד וזרוע שמאל בגוף האדם, **ולשון** - רחמים המכריע בינתיים, שהוא מכוון באמצע ראשו של אדם וכנגד תחילת הקו האמצעי שבו. וזה שכתב "ולשון" אשר הוא מכוון באמצע צד ימין וצד שמאל של הגוף הנה קו אמצעי מדת רחמים בינה, כן הוא **חק** של קו אמצעי להיות **מכריע בינתיים** בין החסד והגבורה, וכמו מלשון "רובץ בין המשפתיים" (בראשית מט, יד) שהם אותיות שפתיים כי הלשון רובץ שם.

והנה ענין זה עולה בכל המדריגות, כי **במדריגת הראש** שהוא חב"ד הנה מוח ימין חכמה כף זכות, ומוח שמאל בינה כף חובה, ומוח שלישי דעת מכריע בינתיים כי זה חוקן, וכעין שהלשון לש המאכל, כן הדעת הוא ראש קו אמצעי לש ומגלגל אורות הבאים מן חכמה ובינה. וכן **בקומת הגוף** שהוא חג"ת זרוע ימין חסד כף זכות, זרוע שמאל גבורה כף חובה, והלב הוא מקום הלשון של זו המדריגה ומוציא יד אמצעית.

וכן **בסוף הגוף** והקומה שהוא נה"י, הנה ירך ימין חסד הוא נצח שהוא ספירת החסד, ירך שמאל גבורה הוא הוד שהוא ספירת הגבורה, וברית קודש מכריע בינתיים שהוא בחינת הלשון שבמדריגה זו. "ומבשרי אחזה אלוה" (איוב יט, כו) שגם באדם התחתון הנה בזה האבר כתיש כתישין בסוד הזיווג, ועי"כ נמשך הזרע מקורו ברוך ונתמתק הגבורה כעין מה שנעשה בלשון למעלה, והבן והקש לכל מקום.

ודע שמכל קו נמשך סדר אלפא ביתא, כי נחלקים האותיות לחסד ולדין ולרחמים, כל זה פשט הענין, אבל הוא שורש למציאות והנהגה של טוב או רע או טוב ורע, וסוד הדבר הגדול הזה בהקדים שהנה, כל העולם הוא מונהג מן ג' בחינות והם:

א - **עץ החיים** הנקרא כף זכות.

ב - **עץ הדעת רע** הנקרא כף חובה.

ג - **עץ הדעת טוב ורע** הנקרא חק מכריע בינתיים.

ובלב אדם שם בחלל ימינו משכן היצר הטוב, והוא חלל נקי מכל דם, ויש בו חום גדול בלא שום דם, והוא **כף זכות**. ובחלל שמאלו שבלב כולו מלא דם, והוא שוכן בלכלוך, והוא שופך דם תמיד, ונקרא **כף חובה**. והם טוב ורע, זה לעומת זה. אבל יש כח אחד בנוי מזה וזה.

וענין העץ האמצעי הזה שהוא הכח המעורב טוב ורע הוא ענין פלא, כי הנה אנחנו רואים שנשתמש הקב"ה גם בכח הרע לעשות מציאות עולם הזה, כי יש לרע חלק ביצירת האדם, וכמו שאמרו רז"ל (ברכות יז.) "רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות". ועליהם אמר דוד המלך ע"ה "הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אימי" (תהילים נא, ז) שהם עוון וחטא, כי **עוון** הוא **הזכר** ומשם העונש של העבירה שבמזיד וביד רמה, **וחטא** הוא **הנקבה** והיא עומדת לפתות בני אדם ולהחטיאם בשגגה. והם המביאים בלב ובשכל דם ומחשבות רעות וטמאות.

והנה מן **הזכר** בא בלב האדם ובמחשבותיו להטותו ולפתותו לעשות עבירה ועבודה זרה, ומחשבות מינות וזלזול בתורה ובמצוותיה בכל מה שאין ידוע לנו טעמם, וגם להסתפק בדברי חכמים. ומן **הנקבה** מתגבר במוח דמיון אשר בכוחו תלויים חלומות ודמיונות ניאוף ועריות וטומאת שכבת זרע. ושניהם הם המחטיאים את האדם והוא היצר הרע וכו' הוא **עץ הדעת רע**.

והנה מן כח הרע בא בגוף אדם החלב והדם וכו', והם שותפים ביצירת האדם, והרוח אלוקית שולטת עליהם ורוכבת עליהם, ואם עושה רצון אביו שבשמים ואם לא "שפחה כי תירש גבירתה" (משלי ל, כג), **ועי"כ בעת** מת האדם נפרד הרע ממנו והגוף לקבר יובל והרוח תשוב אל מקומה והיא יום שמחה לנשמה, שחרור מן מאסר גוף הקליפות וכו'.

ועי"כ הבן מעתה סוד ביאור ענין הנזכר, כי **כף זכות** הוא חלק יצר הטוב, **וכף חובה** הוא יצר הרע, **ולשון חק מכריע** הוא עץ דעת טוב ורע כי שניהם מרכיבים הגוף ומשמשים לו וכו', ודע זה.

◈ כשלהבת קשורה בגחלת

הכוונה כמו שהשלהבת בין כשהיא רחבה או קצרה הנה היא קשורה בגחלת, כך דע שאדון יחיד ואין לו שני הכל קשור ותלוי עליו, כן אור התפשטות **אורו יתברך** השופע בספירות הוא כעין **שלהבת** שקשורה בגחלת, וז"ס "וברוח פיו כל צבאם" (תהלים לג, ו), שבהשפעת אורו ית"ש הכל תלוי אם להגביה אם למעט אם להרחיק כעין הנושף על שלהבת שבגחלת והבן.

◈ ל"ב

הם מספר סוד כלליות התורה והם ענין **י' ספירות וכ"ב אותיות** העולים **ל"ב** שהם כח כל כלליות שבמציאות, וכן מתחילה תורה באות **ב'** ומסתיימת באות **ל'** שהם ל"ב וכנגדן **ל"ב שמות אלהים** במעשה בראשית.

◈ ל"ב נתיבות

הם **עשרה אורות פנימים** האוחזים בשורש העליון על הכל שאין המחשבה תופסת בו, **ועשרה כוחות** נאצלו מהם, **ועשרה** אחרים הנאצלים ממעלות הנבדלים, סך ג' עשרות הנזכרים הם **שלושים** ,ועוד **ב'** הם **עמודים** סומכים ומעמידים שמים וארץ, **ותורה שבכתב ותורה שבעל פה** ויחד הם **ל"ב נתיבות**. ואלו המדריגות

ושמותם וכינויים ומלאכים היוצאים מהם הנם מבוארים בגוף החיבור בפרק א' יע"ש.

והנה כל החקיקות והפעולות יצאו אל הפועל ונחקקו בחקיקות דקות פנימיות ויצאו ממעלה למעלה עד שהגיעו למעלה הנבדלת ונצטיירו כ"ב אותיות בהם ועשרה ספירות וכ"ב אותיות הם ל"ב נתיבות, וכל נתיב יש לו מסילות אין ערך ואין מספר והם בחכמה ונתנו בבינה והוציאה העולם, ואלו הנתיבות נתנו לכל הספירות וכו'. והכלל שכל המציאות כולה יוצאה מן ל"ב נתיבות החכמה.

◈ ל"ב נתיבות פליאות חכמה

לשון **פליאות** הוא מלשון "**פלא**" הסובב על **כתר עליון** נורא ונפלא, ומן שורשי מוחין שבכתר הנקרא **חכמה** שבכתר יצאה הכח הנעלם בסוד **שורשי ל"ב נתיבות** אל המוחין עצמם, ושם נגלו ונפתחו לפעול המציאות, כי בהיותם הם בסוד פלא המופלא מן השכל ואין יכולין להשיגו, אכן בהתגלותו בחכמה הנה היא נפתחת **לל"ב שבילין**, ועל שם זה נקרא פלא על שם הכתוב "ואאלפך חכמה" (איוב לג, לג). והוא המאיר במים עזים נתיבה בבינה כדי להוציא העולם במאמר המשנה, כי **לב** הוא **בינה** כמ"ש "בינה ליבא" (פתח אליהו), והיא מקבלת הנתיבות מן **החכמה** הנקרא "**פלא**" אשר נגלה בו מן הכתר במוחא שבו הנקרא פליאות וברור.

ואלו ל"ב נתיבות הם בכל המדריגות כולם מראש ועד סוף אלא הכלל הוא במה שנתבאר בכאן, והם יוצאים מן השורשים אל **ז"א** הנקרא **עולם** ונפתחין במוחו **ל"ב נתיבות** וכנגד **ל"ב שמות אלהים** של משעה בראשית, והם גילויים של עשרה ספירות וכ"ב אותיות העולם ל"ב, ונקראים **כ"ב אותיות יסוד** כמבואר, ונקראים **יסוד** לרמוז כי הם **טיפת חומר הזכר** שהוא הראשון ויסוד שהם העצמות, ואח"כ מצטייר **באמא** בחמשה אותיות **מנצפ"ך** הנקרא **טיפת אודם**.

◈ לפני אחד מה אתה סופר

היינו **המאציל ב"ה** אין עולה במספר **עשר ספירות** ח"ו, ולפני האחד הזה מה אתה סופר שהם עשר ספירות, כתר הוא הראשון וכו', והוא ית"ש לא עולה במספר ח"ו ואין הוא עולה במספר העשר ספירות, ועל כן הוא אומר שם "אדון יחיד ואין לו שני" (מסכת ז פ"ח).

◈ מ' דוממת ש' שורקת

אות **מ'** מלשון דממה ושתיקה שהוא קו חסד שהוא תבנית רך, אבל אות **ש'** הוא מלשון שורקת ומורה על יסוד האש שהוא תבנית קשה ודין, וע"כ אות מ' היא **דוממת** שהוא קו חסד שהוא רך ודומם, ואות ש' **שורקת** בדין שהוא כוח גובר ומתגבר בעוז אש הגבורות.

◈ מדתן עשר שאין להם סוף

לפי פשוטו של דבר אני דורש שהנה, מספר עשר הוא היותר שלם שבמספרים, כי פחות ממנו אינו כמדה ורשות בפני עצמה, וביותר ממנו עד אלפים ורבבות הם תמיד נוספים עליו ולא מבטלים מדתו, דרך משל י"ג הם עשרה ונוסף עליו עוד שלוש, וכן תקיש בכל שאר המספרים. וע"כ הוא אומר **מדתן** של ספירות הם **עשר שאין להם סוף**, כי הם מתפשטים עשר על עשר לאין סוף כפי שורשם שממנו נחצבו ובאו שהוא אור אין סוף אלא שכן מדתם הוא לא פחות מן מספר עשר שהוא שלם שבמספרים, ובמקום אחר הארכתי בביאור זה.

◈ מילת הלשון

הוא **ברית שבלשון** שבכח זה הברית שהוא מורה על לשון יש ביכולת האדם להזכיר **אותיות** א"ב ולעורר כוחם למעלה.

◈ מילת המעור

הוא מורה על **אבר הברית קודש** שבו מצוות המילה, ונקרא בשם **מעור** על שם שהוא **מערה** את הטיפה ממקום למקום.

◈ מקום עולם האצילות

דע שענין מקום ברוחני הוא אינו כפי בחינת מקום המצוי והידוע לנו בעולם הזה, אמנם הוא מורה על מציאות מדריגה שחל עליה איזה **גילוי ושינוי** מן הקיים, באופן שענין מקום הוא מורה על מדריגה

הנושאת עליה כח פלוני ואור אלמוני, ובא להורות ש"**המקום גורם**", היינו שמציאות פלוני היא הגורמת למדה פלוני. והנה מקום **עולם האצילות** פירשו הוא המקום הראוי להתפשטות אור העליון **אור האין סוף**, בלא שיחול עליו הגבול והצמצום ויציאת הנפרדים כבעולמות בי"ע. ולהורות זה נקרא בשם "**אצילות**" שהוא לשון "**אצלו**" ומלשון "**האצלה**" שהוא כמעביר אש נר מנר ולא בדרך יציאת יש מאין או יש מיש, כי אור האצילות הוא למעלה מן אלו המדריגות והשינויים, כי מקום האצילות הוא הוא המקום הנועם והמיועד להתפשטות האור העליון ההוא.

◈ **משקל**

הוא ענין גימטריות של כל תיבה ותיבה, כי כל תיבה הנה כחשבונה בגמטריא כך הוא מספר משקלה ממש. וכמו אדם עולה מ"ה הוא משקלו שהם מ"ה אורות רוחניים העולים כן, בסוד מש"כ "מה ה' אלהיך שואל מעמך" (דברים י, יב), **והבן**.

◈ **מתנהגות בשתי לשונות**

פירוש בשני לשונות הם דין ורחמים מתנהגות גלגולי וצירופי האותות מתנהגות האותיות בהנהגתם העולמות שהם בתבנית רך ותבנית קשה, שהוא גם ענין לשון דגוש ולשון רפה שמשם חלש וגיבור דין ורחמים.

◈ **נעוץ**

פירושו כמו **קבוע** וכמו שנאמר "נעוץ סופן בתחילתן" (פ"ח משנה ז') ועל כן נעוץ הוא כמו קבוע ,ובא ללמד שאלו המאורות הם קבועים, שהוא לשון המורה שאין בו שינוי, כי כך קבע המאציל שיהיו **הספירות קבועות** ונקבעות **במצב פלוני** וכו', וכפשט המשנה שם, והיינו שיהיה הכל מתייחד כלהב אש בכמה גוונין שבו וכולם שווים שיוצאים מן הגחלת, כן הם שאין הפרש ביניהם שהם קשורים זה בזה.

◈ **נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן** (עיין ערך סופן בתחילתן)

הוא מתפרש לפי הפירושים יוע"ש אבל הפשט **נעוץ** כמו "**תקוע**", ורצה לומר שכמו דבר התקוע בסוף בהתחלה שאין לו ראש וסוף כך, אור השפעת **הספירות** הגם שיש להם ראש והוא **כתר** הנקרא "**אין**", וסוף הוא **מלכות** הנקראת "**אני**", עכ"ז באור האלוקי שבהם אין קיצבה וצימצום וגבול, ונעוץ פירוש תקוע **סופן** פירוש **המלכות** שנקראת סוף ו"**אני**", **בתחילתן** היא **הכתר** הנקרא **אין** וההתחלה, כי האור האלקי שבהם הם אין לו גבול.

◈ **נתיבות** (עיין ערך ל"ב נתיבות)

כמו שבילין דקים וזכין שהם למעלה **שבילים**, ולמטה **ארחין** היינו דרכים וכמו שכתוב "**ארחי גדר ולא אעבור**" (איוב יט, ח) וגו' ותרגומו דרך, **ול"ב נתיבות** הם קשר אחד ומספרם אינו אלא לכוחות הנשפעים מהם וכפי המקבלים, ומבואר בפנים שמות מקובלים עליהם ועל מה יורו בספירות וכו'.

◈ **סופן בתחילתן** (עיין ערך נעוץ)

סוף הוא כינוי **לכלים** או **לספירת המלכות** הנקראת סוף המדריגה ההיא, **ותחילה** הוא כינוי **לכתר** או **לחכמה** הנקרא תחילת הכל (עיין פ"ח משנה ז).

◈ **סככן כמין מעזיבה**

הכוונה שסיכך וכיסה את **הנתיבות** של **האותיות** בכעין גג, כן בנה ממעל לכל אות ואות "מעזיבה" שלו שהוא כעין הטיט שבונין על גבי העליה, כי בנין העליה בקרשים ועצים נקרא **תקרה**, והבנין מעליהם הוא חומר הסיד והטיט שעליהם המחבר אותם וסוגר שלא יפלו מים לתוך העליה נקרא **מעזיבה**.

◈ **ספר וספר וספור** (עיין ערך שלשה ספרים וערך וברא בעולמו שלושה ספרים ספר ספר וספור)

הספר וספר הם חסדים וגבורות קו ימין וקו שמאל, **והסיפור** הוא קו אמצע המכריע, והוא היחוד שמיחדם שהוא סוד רזא דמתקלא המובא בספרא דצניעותא פרק א'.

ומענין זה תבין סוד ל"ב נתיבות וחמישים שערי בינה וכו' המתגלים מן המוחין אל הז"ת להוציא מעשה עולם, כי הנה הג"ר שהם אריך ואבא ואמא מתפשטים בזו"ן כי הם זה לפנים מזה ומתגלים זה על ידי זה, כי

נה"י דאריך אנפין מלבש בנה"י דאבא, ונה"י דאבא בנה"י דאמא (עיין בספר"כ דף ל"ה ע"א ובפרי עץ חיים פרק ד' מהלכות תפילין). וכן הוא על דרך זה באלו ג' מוחין חב"ד, כי החכמה מתלבש בבינה, ובינה בדעת, ומתגלים זה ע"י זה. ונמצא שאלו ג' ספרים הם חב"ד, ומן חכמה הם ל"ב נתיבות, והם מתלבשים בבינה, ונעשים בה ל"ב שמות אלהים הנפתחים מן חמשה גבורות שבה, שכל אחד כלול מעשרה והם יחד חמישים שערי בינה.

ומענין זה תבין סוד ש"ך דינים שהם יוצאים מן חכמה (כי כל אחד כלול מעשרה והם מעשרה), ואלו הש"ך עומדים בפנימיות הבינה בהעלם כי הם מן החכמה המתלבש בה. אכן ממנה הם פ"ר דמנצפ"ך והם בחיצוניותה ובגילוי כי הם מעצמותה גופה (אמנם דע שכלא הם כלולים זה בזה וע"כ גם בפנימיות יש בחכמה פ"ר והוא מלד הבינה הכלולה בו אבן גופו הוא ש"ך), והדעת הוא כלול מן כל ד' מדריגות שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וע"כ כל הקומה היא חגת"מ כי הז"ת נחלק לארבע כנגד שפע אור דעת הנזכר.

◈ עשר ספירות

הם שמות כינויים **לאורות** שהם **השגחות** שבהם קב"ה ברא העולמות ובהם הוא מנהיגם, ועליהם רמז דהע"ה "מעשה אצבעותיך" (תהלים ח, ד) כאומר כמו שאדם מוציא מן הכח לפועל מחשבותיו באמצעות **עשרת אצבעות** ידיו כן הוא ית"ש ברא עולמו **בעשרה ספירות** שהם משל לאצבעות ונקראו בשם **ספירות** מלשון "**אבן ספיר**" וכמו "ספיר ויהלום" שהוא רומז על אבן טוב מזוקק שכמה מיני גוונים נראים בו והוא כולל כולם ואינם הם, כן הספירות ונקראו לשם כך ספירות **בלימה** כלומר בלי מהות מושג, גם נקראו בשם זה על שם **המספר** שעל כן הם "עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר" (מספר ד' פ"א) כי כך ציווה ה' שיהיו במספר זה שהוא השלם שבמספרים, כי כל המספרים מן עשר הם עשרה ועוד אחת וכן כולם, ולעולם היסוד הוא עשר ואפילו שתעלה לרבבות השורש תמיד עשרה כי הוא השלם שבמספרים.

ונקראו ברז"ל בשמות כינויים הרבה אכן בספר היצירה נקראו בשמותם מפורש ובעוד איזה מקומן מלבד הזוה"ק וכמובא במדרש תדשא הובאו דבריו בילקוט מלכים רמז קפו על פסוק "ויעש את הים מוצק" (מלכים א ז, כג) הים זה העולם שהוא מוצק וכו' עשר משפתו אלו עשר ספירות בלימה שהעולם עומד וע"ש. ועכ"פ הנה אלו עשר ספירות שהם **כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות**, הם רוחניים בתכלית הרוחניות, ואין אנו יכולים לידע מהותם ועצמותם ודמותם ומראיהם כל זמן שהנשמה מלובשת בשכל הגשמי, אבל מצווה עלינו לדרוש בפעולתם וכו'.

◈ ע"א - עשר ספירות

הם **עשרה מידות** ונקראו מדות על שם **קו המדה**, ונקראו ספירות על שם כינוי לאורות בלי שיעור המתגלים מהם ונקראו כן מלשון "**אבן ספיר**" וגם מלשון "**מספר**", והם עשרה מדות הכלולים כל אחד מעשר ועשר מעשר עד אין סוף.

◈ עשרה עומקים

דע שלשון "**עומק**" הוא על שם "ועמוק עמוק מי ימצאנו" (קוהלת ז, כד) שאין להם סוף, והם **עשרה ספירות** שאין השכל משיג מהותם כי אין הם **כלים** דווקא ואין הם **אורות** דווקא אלא על שם **הבחינה** לבד, והם בבחינת **ממוצעים** בין המאציל ב"ה לנבראים, ואין הם מן סוג נברא וכו', וכל הבחינות הנ"ל נוכל להבחין בהם ולכן מכונים בשם **עשרה עומקים**.

◈ עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה

רוצה לומר שכל המציאות נבראו מכח **עשר ספירות** דווקא ולא פחות שהם תשע ולא יותר שהם אחת עשרה.

◈ עש"ן (ומתוכו יבואר גם ד' יסודות ארמ"ע)

עש"ן הוא ר"ת **עולם שנה נפש**, הם כינוים כוללים לכל המציאות כי כל המציאות נחלקת לעולם - שנה - ונפש, כי **נפש** הוא שם כולל **לנפש האדם** עם כל מה שיש בו ובתוכו. **שנה** הוא שם כולל **לזמן** הנכלל בשנה. **עולם** - הוא שם כולל **למקום** הוא העולם שאנחנו בתוכו. והנה אלו הכינויים הם **מקום ציור וזמן** וכן אחד מן אלו מדריגות עש"ן כלול מג' יסודות **אש רוח ומים**.

ונבא לערוך לפניך ביאור שם כינוי עש"ן ואיך יש בהם ג' מדריגות שהם כנגד ג' יסודות.

ג' יסודות אש - רוח - מים הם חלק ראש - חלק בטן - חלק גויה הוא חלק הלב הוא שמים וארץ ואויר בינתיים.

ועוד כינוי שם **עש"ן** הוא כנגד ג' **תקופות** השנה שהם **קור וחום** שהם תקופות תמוז וטבת **ורויה** תקופות ניסן ותשרי, ואלו ג' יסודות הם כנגד ג' **אותיות יה"ו** מן שמו ית"ש:

אות י' - נגד יסוד **המים.**

אות ה' - נגד יסוד **האש.**

אות ו' - נגד יסוד **הרוח.**

והם השורשים לאלו ג' יסודות למעלה ובהשתלשלותם למטה נגלה מהם היסודות הארציים הגשמיים אחר התעבות האורות וכו', והם מאירים ומתגבלים ביסוד **העפר** אות **ה'** אחרונה שבשם הוי"ה שמקבלת מהם.

◈ **צרפן והמירן** (גס יתבאר בו תמורתן של עשר ספירות מה כס)

צרפן מלשון צירוף שהוא צירוף אות באות, והנה כל השורשים הם מן ב' אותיות כי בפחות מן זה אין שייך צירוף, וכמו ב' אותיות א' ואות ב' הם צירוף אב, וכן על דרך זה תקיש ותבין לכל מקום וכל ענין.

והמירן הוא מלשון "ואם המר ימירנו" (ויקרא כז, לג) שהוא ענין של המרה שהוא לשון מורה על החלפה, והוא קרוב לביאור לשון תמורה אלא שעצם ההמרה הוא נקרא שהמירן, והחפץ עצמו שהחליפו הוא נקרא תמורה.

ונבא לערוך לפניך סדר עשרה ספירות ותמורתן:

כתר - תמורתה צרעת שהוא לבן כשלג

חכמה - תמורתה סכלות והנה חכמה הוא ארץ החיים ותמורתה "עולם המות" שהוא תמורת מים שאובין הפוסלין את המקנה

בינה - תמורתה שטות

חסד - תמורתה ישמעאל

גבורה - תמורתה עשיו

תפארת - תמורתה סמאל

נצח - תמורתה נחש

הוד - תמורתה אולת

יסוד - תמורתה עורלה

מלכות - תמורתה שפחה

◈ **צרפן והמירן שבע ולא שש שבע ולא שמונה, בחון בהם וחקור בהם** (מכס) **והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו, והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם**

אמר המבאר, אבוא לערוך לפניך ביאור כל אלו העניינים אם שנתבארו במקומן.

צרפן היינו שצרף יתברך את אותיות זו בזו, **והמירן** היינו הוציא אור שכנגדם כל דבר מה שכנגדו בעבור הבחירה וכו', דהיינו תמורת חיים מוות וכו'.

ואגב אורחין נפרש לשון משנה ה' פרק ד' **שבע ולא שש שבע ולא שמונה**, והם שבע מדות בספירות חג"ת נהי"מ ושבע אותיות בג"ד כפר"ת שהם אותיות דגושות ושאינם דגושות, כמו אות ב דגוש ואות ב שאינו דגוש, וכמו אות כ ואות כ וכו', וכן כולם. והם **שבע ולא שש** כאומר שהוא בצירוף המלכות ולא בו"ק לבד, ומאחר שהוא בצירוף המלכות אמא תתאה הייתי אומר שע"כ מוכרח שיהיה בהם אור אמא עילאה בינה ואם כן הם שמונה, לזאת חוזר ואומר שאין הדבר כן כי הם **שבע** דווקא **ולא שמונה** כי אין הבינה נכללת עמהם בחשבון.

ואתה **בחון בהם** בשבע מדות מחולפות, **וחקור בהם** (מכס) מה כל כח בעולם איך הוא נמשך מהם ובהם ודע מהיכן כל ענין נמשך, אם מצירוף טוב מספירות קודש, ואם רע מספירות רע, וגם בקדושה מן איזה ספירה ואיזה מידה וכו'. ואתה **בחון בהם** בכל דבר ותבחון בשמו של כל ענין איזה אותיות יש בהם, ומאלו אותיות תוכל להבין ולהשכיל כל ענין ודבר, כי מן האותיות תוכל להבין הספירות ההם, ואם הוא מן הג"ר הם אמ"ש, ואם מן ז"ת הם בג"ד כפר"ת. וגם תבחין אם הוא דגוש או לא, ותבין שהוא מן חסד אם הוא רפה ואם דגוש הוא דין, ואם מן י"ב אותיות חט"י וכו' הם מן י"ב גבולי אלכסון שבת"ת המאירים במלכות ומשם י"ב כוחות מגלות כנודע, ואזי בידיעות

אלו תוכל אז לישב דעתך בכל ענין שבעולם, וז"ש **והעמד דבר על בוריו** היינו על אמתתו ואמונתו, **והשב יוצר על מכונו** הוא אור יסוד ז"א שהוא היוצר כל היצירות, והוא מתפשט במלכות שמים שהוא מאיר לעשות כל הפעולות בהיכל קודש הקודשים, שהוא מלכות דאצילות שנעשית לראש בבריאה הנקרא **היכל הקודש**, והוא **מכוון באמצע** היינו בין אצילות לכסא, **והוא נושא את כולם** כי הכל נמשך ומתפשט ממנו.

◈ קבען בשמו הגדול

רוצה לומר שצוה שיהיו ג' אותיות הקודש **יה"ו** ממונים להניע המרכבות, וכולם יהיו **קבועין** לקבל הכח והתנועה משמו הגדול, והוא להם כעין הרקיע המקיף לכל הנמצאות אשר בו, ומעתה תבין לשון הקודש **"בשמו הגדול"** כי מן שמו הגדול יוצאים הכוחות והפעולות לפועל ולמעשה.

◈ רל"א שערים

"שער" הוא כינוי **ליחוד וחיבור ב' אותיות** העושה אותם **לשער המשכת אור** וכו', ונבא לבאר דע **שארבעה אותיות דשם הוי"ה** הם השורש הראשון לכל המציאות וממנו יצאו **ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן**, ונתפשט משם הגילוי לכל התורה הכלולה **מרל"ב אורות העולם** כמנין ד' שמות אלו וכנודע והעולים כמנין **"יהי אור"**, והנה כלל **הכ"ב אותיות** הם נספרים לבחינה **אחת** ועם **הרל"א** שערים שהם כלליות אלפא ביתא הם עולים יחד כמנין **רל"ב** שהוא רל"א עם עוד אחד שהוא כללות כ"ב אותיות, להורות שהכל יצא ונגלה מן אור התורה שהוא שם הוי"ה בד' שמותיו הנזכרים העולם רל"ב. והנה השורש של כל המציאות הוא כולו נעשה רק **מגוף התורה**, והכל נוצר **מצירופי אותיות** שלה כי הצירופים הם **מב' אותיות** וצרפן מב' לג' ולד' ולה' ולו' ולז' וכן כולם, עד שיצא כל התורה כולה וכל העולמות כולם, ובה מחדש קב"ה מעשה בראשית כל יום ויום, וזה סוד מאמר רז"ל שהקב"ה עוסק בתורה בכל יום (ע"ז ג:), שהכוונה שהוא ממשיך ומגלה ממנה אורות חדשים כפי מה שצריך למציאות כולו ולהנהגתם. והנה תחילת הצירופים הם שנים שנים כל אות לזולתו, וכמבואר בפנים החיבור בפרק ב' פ"ה "צרפן שקלן והמירן א' עם כולם וכולם עם א' ב עם כולם וכולם עם ב' וחוזרת חלילה ונמצאות ברל"א שערים" כי כל צירוף **ב' אותיות** יחד נקרא **שער** כי הוא שער פתוח לכל שאר הצירופים כולם, כי פחות מב' אותיות אין נקרא שער אבל מן ב' אותיות יעלו עד אין קץ.

◈ ע"א - ענין רל"א שערים פנים ואחור ומה שיוצא מהם

כל הצירופים הנה הם בב' סדרים והם פנים ואחור:

פנים - כמו שתאמר א' עם ב' הוא תיבת א"ב, א' עם ג' הוא תיבת א"ג, א' עם ד' הוא תיבת א"ד. וכן על דרך זה באות ב' עם ג' הוא ב"ג ב עם ד' הוא ב"ד ב' עם ה' הוא ב"ה וכן כולם. וכל האלפא ביתא יעלה רל"א והם **חסד ורחמים** כי הוא מתפשט למטה.

אחור הוא סדר אותיות **למפרע** שהאות חוזר לאחור להצטרף להקודם אליו, וכגון ת' עם ש' הוא ת"ש, ת' עם ר' הוא ת"ר, ת' עם 'ק הוא ת"ק וכו' וכן כולם. וכל האלפא ביתא יעלה גם כן רל"א והם **גבורה ודין** כי הוא חוזר ומסתלק אחורה וכל סילוק הוא דין.

והנה **ב' פעמים רל"א** יעלו שניהם כמנין **תס"ב** וכמנין **"נתיב"** בסוד הכתוב "נתיב לא ידעו עיט" (איוב כח, ז) יעו"ש, והם בחינת **חסד ודין** והוא מצוות עשה ולא תעשה ומשם הוא שכר ועונש ועליהם מיוסד כל התורה בדרך זכות וחובה ופטור וחייב ואסור ומותר וכשר ופסול וטמא וטהור וחול וקודש וכו', בענין שמן **הפנים** יבא החסד והזכות והמותר וכו', ומן **האחור** יבא דין וחובה ואסור וכו'. והם נמשכים מן הוי"ה ועסמ"ב הנ"ל, **הפנים** - מב' אותיות **י"ה וע"ב וס"ג**, **והאחור** - מב' אותיות **ו"ה ומ"ה וב"ן**.

◈ ע"א - סדר בנין עמידת ציור רל"א שערים פנים ואחור וביאורים

הנה לפניך בצד **ימין** של הלוח עומדים לפניך זה על גבי זה אותיות שמות **ע"ב וס"ג ע"ב למעלה** ואותיות שם **ס"ג מתחתיו**, והנה בין אותיות שם ע"ב לשם ס"ג הנה אתה מוצא אותיות **י"ה** כנגד אותיות אל, במ, גנ, דס, וכו', והם המרכז של הלוח. והנה תחילת הלוח של

סדר בנין הפנים הוא א"ב ומתחתיו א"ג ומתחתיו א"ד וכו' וכן על דרך זה כולם ומסתיים בצירוף א"ת.

וכן על דרך זה תשכיל בציור פרצוף **האחור** שהוא מצד שמאל, ושם הם עומדים בצד שמאל אות אחרי אות אותיות שמות **מ"ה** ואחריו **ב"ן** ואותיות **ו"ה** באמצע כנגד צירוף ל"א, מ"ב, נ"ג, וכו' כולם, והם כנגד האחור של אלב"ם שהוא המרכז, והוא מתחיל מצירוף ת"א כי במקום שמסתיים הפנים שם מתחיל האחור ומסתיים בצירוף ת"ש.

ומענין סדר נפלא זה תבין עוד ביאור בזה הספר הקדוש בפרק א' משנה י"א באומרו "חצבן כמין חומה סיבבן כמי מעזיבה" והם כמין מרובע.

ודע שהשורה האחרונה מהאחור אין בו שום אות מהשם כי אין בשם **ב"ן** אלא רק **תשעה אותיות** וכמבואר בפתיחה כוללת לספר יצירה ע"ש.

י	אב בג גד דה הו וז זח חט טי יכ כל למ מנ נס סע עפ פצ צק קר רש שת			אש	
ו	אג בד גה דו הז וח זט חי טכ יל כמ לנ נע סף עץ פק צר קש רת			אש	ש
ד	אד בה גו דז הח וט זי חכ טל ימ כנ לס מע נפ סצ עק פר צש קת			אש	ש
ה	אה בו גז דח הט וי זכ חל טמ יג כס לע מפ נצ סק ער פש צת			אש	ו
י	או בז גח דט הי וכ זל חמ טנ יס כע לפ מצ נק סר עש פת			אש	ו
ו	אז בח בט די הכ ול זמ חנ טס יע כפ לצ מק נר סש עת			אש	ש
י	אח בט גי דכ הל ומ זנ חס טע יפ כצ לק מר נש סת			אש	ש
ו	אט בי גכ דל המ וג זס חע טפ יצ כק לר מש נת			אש	ב
ה	אי בכ גל דמ הנ וס זע חפ טצ יק כר לש מת			אש	ו
י	אכ בל גמ דנ הס וע זפ חצ טק יר כש לת			אש	י
יה	אל במ גנ דס הע ופ זצ חק טר יש כת			אש	שו
י	אמ בנ גס דע הפ וצ זק חר טש ית			אש	א
ו	אנ בס גע דפ הצ וק זר חש טת			אש	ש
ד	אס בע גפ דצ הק ור זש חת			אש	ו
ה	אע בפ גצ דק הר וש זת			אש	א
י	אפ בצ גק דר הש ות			אש	ו
ו	אצ בק גר דש הת			אש	א
א	אק בר גש דת			אש	ש
ו	אר בש גת			אש	ב
ה	אש בת			אש	ו
י	את			אש	י

◈ רצוא ושוב

כמו שתרגום של **התפשטות** הוא **רצוא**, **והסתלקות** האור הוא גורם לכלי ולכל בחינה **לשוב** ולהשתוקק אחרי האור ההוא, בא ללמד שמה שדיברו בספירות הוא בדרך של רצוא שהוא התפשטות שהוא המשכה של אור מלמעלה, ואח"כ חזרת הנברא או הפרצוף שקיבל השפע אל המאציל להלביש אורו ונקרא שוב.

והענין כי ההתפשטות עושה בו ביטול בנברא והשוב מחזירו למקומו ולמדריגתו כדי שלא יתבטל הכלי, ונקרא גם "**מטי ולא מטי**". וענין התפשטות הוא גם בבחינת **אור ישר** הבא מלמעלה, ואח"כ חזור הנאצל להלביש האור הבא מלמעלה ולהשיגו ונקרא גם **אור חזור**, ואמר רבי יהודה "מאי רצוא ושוב כאור היוצא מתוך הכבשן" (חגיגה יג:).

◈ ע"א - רצוא ושוב

ביאורו בלשון אחר הוא **התפשטות** סוד **רצוא**, **ושוב** סוד **הסתלקות**, ואם כן גילוי **אור ישר** מלמעלה מאת המאציל הוא נקרא התפשטות וגם רצוא, ותכף נעשה בו בחינת הסתלקות ונשאר הנאצל ברשימו של ההתפשטות הנזכר ונעור בו רצון לזה, וחזרת הנאצל אחר זה האור שחזר למקורו הוא נקרא **אור חוזר** ושוב, כי האור העליון רץ מיד לעשות הפעולה ההיא ולכן נקרא "**רצוא**" (וגם הוא אותיות אוצ"ר הוא אוצר הטוב העליון שבה מלמעלה להאיר ולגלות טוב), אכן אין בו תפיסה אלא בעת חזרת האור חוזר העולה מכח **הכאת** האור ישר על בחינת **המסך** שבנאצל הוא גורם להאציל אור אחר הנקרא אור חוזר, והם **עשרה סדרים** העולים ומלבישים האור ישר וע"כ נעשה בכח הנאצל **הכלים** לקבל אור המאציל ולכן נקרא "שוב" מלשון שהוא מוכרח לשוב אחר האור ישר, ונמצא בזה הלשון נכללו כמה מפתחות בחכמה והם התפשטות והסתלקות ורצוא ושוב ואור ישר ואור חוזר.

◈ רוח אלקים וכו' רוח מרוח, מים מרוח (עיין ערך תוהו)

עם שהוא נתפרש לפי הדרכים שם אמנם העיקר בא להורות על גילוי אור שאין בו תפיסה אבל הכל בא ממציאותו, והוא הכולל כל היסודות למציאות הרוחני והגשמי, והם יוצאים ונמשכים ממנו. והכוונה בזה **בחכמה** הנקראת **ראשית** וכתוב "כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד) שהכל יוצא ובא ממנה ונקראת **רוח** וכמ"ש "ואמלא אותו רוח חכמה" (שמות לא, ג), וזה נתפרש במשנה ט' איך יצאה מן העלם **שבכתר** ראשון לכל ספירת **חכמה** שממנה בא הכל ונקרא **אחת** וממנה יצא **אור הבינה** הנקרא **שתים**, וז"ס "אחת דבר אלקים

שתיים זו שמעתי" (תהלים סב, יב) כי שמיעה בבינה תליה (מובא בע"ח שער אח"פ ובמוסר לתקיעת שופר מן רבנו הרש"ש זלה"ה יע"ש) והבינה נקראת רוח מרוח על פי מה שנתבאר בדרוש הדעת (הודפס בסוף ספר נהר שלום) שהכל נתחלק על פי סדרי המדרגות של נר"ן, ועל כן יתבאר זה שחכמה הוא לערך מדריגת נשמה, ובינה הוא לערך מדריגת רוח וע"ש, ועל כן היא רוח שהוא בינה מן רוח שהוא חכמה, והוא חקק וחצב בה בסוד זיווג דנשקין וגופא וזיווג פנימי וחיצון כ"ב אותיות, וז"ש יסוד (היינו בסוד זיווג הפנימי והחיצון) ולגודל הכלילות שבאלו כוחות הוא אומר ורוח אחת מהן כי "כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד), גם בא להורות על דעת המכריע בין חו"ב ומיחדם כמבואר. אח"כ בא לבאר בנין ז"א או חסדים דדעת והכל אחד ונדרש לפי הדרכים וז"ש (משנה יא) שלש מים מרוח - הוא חסד ו"ק הנקרא כן על שם מש"כ "עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג), וגם הוא נמשך מן הרוח שהוא חכמה אבא י' והוא ו' שהיא יוד ארוכה ובו נעשה הגלמת האותיות שהם כוחות כלים של הספירות, והם נעשו ויצאו בכמה וכמה דרכים נעלמים והם - תוהו ובוהו רפש וטיט:

תוהו - הוא מן מלכות דאין סוף שאין אדם עומד על ענין זה, כי מצד אחד אין בה מציאות גמור חלילה, אמנם הכל יוצא ונמשך ממנה ועל כן נקרא תוהו על שם שאדם תמהא עליו מה הוא, ונרמז בפרצופים לעתיק שהוא הכתר הפנימי ואריך חיצוני אליו.

ובוהו - הוא שכבר נמצאים שורשי היסודות באיזה בחינה וכמו מן הנ"ל, ואזי הם בכתר אלא שגם שם הם נעלמים בתכלית, ועל שם הימצאותם הוא קורא אותם בשם בוהו כאומר בו הם נמצאים הגם שאינם נראים, ובפרצופים הוא אריך אנפין שהוא כתר עליון אלא שהוא כבר שורש לנמצא, ובערכין הם נקראו בשם חכמה ובינה ומובן למה.

ועל פי זה תוהו ובוהו הם חו"ב, ורפש הוא ו"ק ונקרא רפש שהוא דבר המתערב עפר עם לחות המים שהוא טיט הוא מלכות, רומז על חו"ג שמתערבים בתפארת, אמנם במלכות אין ניכר בה מדת חסד כ"כ כי "דינא דמלכותא דינא" (בבא בתרא נה.) וכן "מלך במשפט יעמיד ארץ" (משלי כט, ד), ועל כן נמשלה לטיט שהוא יש בו קצת יבשות שאין ניכר בו המים. ובפשטות רפש הוא הרקק שבו נברא עוף השמים, וטיט בו נבראו חיות הארץ. והרפש הוא עכירות המים, ועוביו הוא הטיט וכל זה נמשך במים מכח הרוח.

◈ שלש אמות אמ"ש

נודע היותם ראשי שלושה קוי עולם חסד דין ורחמים, והם ראשי האותיות א', ואמצען של אותיות מ', וסופן של אותיות ש' והם ר"ת:

אויר הוא רומז לכתר ודעת וקו אמצעי.

מים הוא רומז לחכמה וחסד וקו ימין.

ש א"ש הוא רומז לבינה וגבורה וקו שמאל.

וסימנך במבטא אותיות מ' דוממת שהיא מן השפה ואין בה תנועת הלשון והקול, וכן הדבור הוא בנחת בפרט בלי קול, וכן מדת החסד סובל הכל ושותק, וכן הם המים שבמקומם הם נחים (פירוש הגר"א זיע"א). והיא דוממת שהיא יוצאת מן אותיות בומ"ף שהם אותיות שפתיים שאם ידובקו השפתיים היא דוממת בלא קול אם יסגור פיו.

לעומת זאת אות ש' שורקת שהיא מהלשון בשיניים שורקת יותר מכל האותיות, וכן מדת הדין שצועקת, וכן הוא האש שאינה נחה אפילו רגע ושורפת כל דבר, וכן הוא כתוב "ויחרקו שן" (איכה ב, טז) והיא יוצאת בעיקר מן השינים שהם אותיות בסשר"ץ.

ואות א' אויר מכריע שהיא בפתיחת הגרון לבד בלא לשון, והוא כנגד הרוח וכן הוא מדת הרחמים והוא מאותיות אחה"ע היוצא מן הגרון (ואין צריך דווקא לשפתים ולשניים אלא העיקר הוא מהגרון).

◈ שלשה ספרים (עיין ערך וברא בעולמו שלושה ספרים ספר ספר וספור)

הם שלשה עמודי עולם ימין שמאל ואמצע, והם שלשה שמות ש"ם עולה כמנין ספ"ר, ונרמזים בכתוב "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך" שהם ג' שמות הויה, וג' שמות הויה הנזכרות יש בהם י"ב אותיות שהם י"ב גבולי אלכסון המבוארים במקומן, וי"ב פרצופים שבאצילות וי"ב שבטים וי"ב מזלות וי"ב שערים שבנפש וכמבואר בפנים.

◈ **ע"א - שלשה ספרים**

מלשון "**גבול**" הנקרא " **סְפָר**" וכמו עיר ספר וכן הם שלשה ספרים הנרמזים במשנה.

◈ **שלש אמות**

כעין שאתה אומר שלוש יסודות שלש שורשים לאילן, ומלשון אֵם המולדת הוולד. והם **שלש אותיות אמ"ש** שהם ר"ת אויר, מים, אש, שהם שורשי **שלשה יסודות** הנמשכים מן **שלושה קוי עולם** מים - קו ימין, אש - קו שמאל, דין - אויר קו אמצעי, מדת רחמים מכריע, ובחינת מדריגתם הוא מורה על ג"ר - **אויר כתר** וחיצוניות שלו הוא דעת, **ומים** הוא **חכמה**, **ואש** הוא **בינה**, אלא שיש וישתנו אלו הערכים לטובה ונדרוש אותם להיפך אלא שזה במדריגה פרטית ופלונית, אכן הנזכר בכאן הוא הכלל והבן.

◈ **ע"א - שלש אמות**

הם רומזים על **שלש יסודות** ושורשים הרמוזים בשלשה ספרים הנז"ל ומכונים בשם "אֵם" וכמו אם המולדת הבנים וכו', והם שלשה יסודות "אם למושעות" להוציא מעשה הבריאה והמציאו מרחם, ונרמזו בתיבת **אמ"ש** שהוא ר"ת **אויר מים אש** שהם שלושה יסודות הטבעים שבמציאות המקבלים והנמשכים מן **שלשה קווים** ימין שמאל ואמצע, חסד דין ורחמים, והם כנגד **כתר חכמה ובינה** שהן אמות לכל שאר הכוחות והם ג' אותיות **יה"ו** שבשם.

◈ **ע"א - שלש אמות**

מלשון **שלשה מדות** כי "אמה" הוא מידה פלונית, וכן כח המוציא לפועל מה שבכח, וכמו אמה המשרתת גבירתה וכמו "ותשלח את אמתה" (שמות ב, ה), ודרשו רז"ל הראשון כמו שכתבנו והפירוש הב' הוא זרוע שלה, ושניהם כאחד טובים כי אחדות ית"ש הוא בכל הכוחות שהוא פועל ומוציא בהם מעשי הבריאה וכו', ועכ"פ באלו שלש מדות האלו הנקראים אמות יעשה בהם מלאכתו ופעולתו קורא מראש הדורות.

◈ **שבע כפולות**

הם אותיות **בג"ד כפר"ת** כנגד **חג"ת נה"י** והם בז"א, ועל שם **כלילות** מדת **הרחמים והדין** בו (כעין החסדים והגבורות וכלילותם ביסוד ועל שם אור הדעת המתפשט בו הם שבע) נקראו כפולות, וכן על שם **נקוד** שלהם שהוא **דגוש ורפה** שהם חו"ג וכמבואר בפנים.

◈ **ע"א - שבע כפולות**

דע שהאותיות **בג"ד כפר"ת** נקראו כפולות על שם **המבטא** שלהם, היות דיש באלו האותיות מבטא שלהם **בדגש** ויש מבטא שלהם **ברפה**, ונקרא זה רך וחזק, **רך** הוא **רפה**, **ודגש** הוא **החזק**, והם היו ידועים לחכמים הקדמונים זיע"א, ועכשיו נשתכחו כמעט ואין ידוע מה הם באמת עם שיש בהם סברות ודעות וקביעות חכמי הדקדוק.

◈ **שמים וארץ**

דע שהם ענינים כוללים כי יש בחינה מיוחדת הנקראת **שמים** והיא בחינה כוללת לכל עניני השמים ומה שבהם ושבעה רקיעים ומאורות השמים וכסיליהם וכו', ובשם שמים נכללו אלפי אלפים עולמות עליונים כולם נכללו בשם כינוי הנקרא "שמים".

וכדומה לזה יש נקודה אחת כוללת הנקראת **ארץ** אשר ממנה נסתעפו אח"כ שבעה ארצות כמבואר בדרז"ל ובזוה"ק, והכל נכלל בשם זה הנקרא ארץ, וז"ש בתורה "**והארץ** היתה **תוהו ובוהו וחשך** וגו' **ורוח** וגו' **מים** וגו'", ביארה תורה קדושה שזה הנקודה הנקראת **ארץ** היא כוללת בתורה ארבעה יסודות קדומים הנקראים באלו השמות כולם כלולים בנקודה הנקראת ארץ: **רוח ומים** הם מבוארים בשמותם, ו"**תוהו ובוהו**" הוא היולי הממוצע יסוד העפר, ו"**חשך**" הוא יסוד האש שיסודו בשורשו הוא חושך (כמבואר זה בפירוש הרב רבי משה בוטריל ע"ה בפירושו על ספר יצירה בפרק ח' משנה י"ב בשם הרב רבי יוסף מספורטא ע"ה וז"ל והחושך סוד האש עכ"ל ע"ש), **באופן** שהם ב' נקודות כוללות והם שמים וארץ והם כוללות כל הבחינות ועולמות שבהם, וז"ש בתורה "בראשית ברא וגו' את השמים ואת הארץ" הכוונה על ב' נקודות כוללות שהם נקודה כוללת יסוד שמים ונקודה כוללת של יסוד ארץ. ומענין זה תבא ללמוד לכל סעיפי החכמה שכל תיבה וכינוי עיקרי ושורשי הנה הוא כולל בתוכו רבבות מדריגות כולם נכללים בשמו.

◈ שרפים

הם **כת מלאכים** אשר מקור אצילותן מן **האש** היוצא מן **המים**.

◈ שתים עשרה פשוטות

הם אותיות **הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק** והם נמשכין מן כפילות הו' **שבתפארת** הנקרא **ו"ק** ומציאותם **במלכות**.

◈ תוהו ובוהו, רפש וטיט, חומה מעזיבה וערוגה

(עיין ערך רוח אלקיס וכו' רוח מרוח, מיס מרוח)

תחילה נבאר לשון **תוהו ובוהו**. דע שהם מטבעות לשון המורים על תמהון על דקותם שאין השכל יכול להשיגם על שלימותם (בעל אוצר ה'), ונקרא **תוהו** על שאדם תמה מה הוא כי כל העולמות יצאו ממנו, ועכ"ז אין ניכר בו שום חומר מושג וסובב זה על בחינת ממוצע בין האין סוף לבין ראשית הגילוי שבעולמות שהוא סוד מלכות דמלכות דאין סוף, ועל נקודה אמצעית שנשארה בחלל ההוא שהוא אמצעי מלשון ממוצע והוא תמיהה ונקרא תוהו, וסובב זה אם כן גם על בחינה עליונה שבכתר הנקרא **עתיק**, וממנו יצא רשימו של אור הנקרא **"בוהו"** שהוא סובב על בחינה תחתונה שבכתר הנקרא **אריך אנפין**, שהוא כח שכל שורשי העולמות והפרצופים כלולים בו ונקרא "בוהו", אלא שגם זה בהעלם נפלא כי אני יודע שורש הנבראים המקבלים כלולים בו ועכ"ז אין הם בפועל אלא בכח ומובן.

ורמז ה"**תוהו**" על הויות דקות רוחניות שאין תפיסה בהם אפילו לחכמה והן נעלמות מצד עצמן ומצד המשיגן (כך פירש הקדוש ראב"ד זיע"א פ"א משנה י"א) אכן ההויות הרוחניות שבבוהו הן נתלבשו בצורה, והגם שאין בכח המשיגן לכנותן בשם, עכ"ז כבר יש בהם איזה גילוי ולכן נקרא **בוהו**, ובמדריגות אלו נכללו בשם תוהו ובוהו והם הכוחות הנוראים שיצאו מן האין סוף להוציא לפועל כח העולמות והאותיות שבמחשבה קדומה.

וכמה מדריגות הם עד שיצאו לגילוי היותר נפלא הידוע לנו, המכונים בשם משל גשמי וארצי תוהו ובוהו ורפש וטיט וזה סדר המדריגות:

א - **מלכות דאין סוף** שם היו בבחינת גחלים עוממות ונקרא אפס על שם אפסיות המחשבה.

ב - יציאת הכוחות לפועל וגילוי ונעשה בחינת יציאת שלהבת אש מן גחלים עוממות לגחלים לוחשות אלא שלא נתלבשו באיזה צורה שתשיגם ונקרא **"תוהו"**.

ג - יצאו מן ה"תוהו" ונתלבשו בבחינת צורה גולמית שבמחשבה ונקרא **"בוהו"** וכבר נעשה הכח המוכשר להוציא לפועל כח האותיו וב' בחינות "תוהו ובוהו" הם רומזים לכתר.

ד - אח"כ יצאו הכוחות **לחכמה** שהוא אותיות כ"ח מ"ה בלא מהות כי הם עדיין בבחינת העלם, אלא שכבר נעשה בהם בבחינת שורש השגה וגילוי, וכדמיון עפר ומים שהם כינויים לכח המרכיב חומר הארצי, מים הוא סובב על האורות ועפר שורש כלים ועוביות, וחיבור שלהם יחד אין בהם קרישה והוא כעין ספיר וצלול ונקרא **רפש** (עין ראב"ד פ"א משנה י"א).

ה - **יציאת הכוחות מן "רפש"** אותיות "פרש" מלשון פירוש וכמו "בפרש שדי מלכים" (תהלים סח, עו) אל הבינה, אשר בה נעשה כח הציור ונקרא זה **טיט**, ובכאן נעשה העובי נוטה ליובש, כי בינה דינין מתערין מינה, ובה כח העיבוי לעשות צורה, ונקרא טיט על שם צלילתו.

ובכאן ביאר לנו ה' המדריגות שבצורה הרוחנית, והרי חומר האותיות מן המים שבחכמה יצאו ונרשמו ונצטיירו, ויש בהם כמה מדריגות כי יש אותיות עגולות כמין **חומה** ויש פרוסות וארוכות כמין **מעזיבה** ויש של בית קיבול **כמו הערוגה** ששותה מים מן החכמה.

ודע סוד שבתוך ההויות הדקות שבאותיות עשה בהן הבורא ית"ש נתיבות דקות להמשך אור אלקותו ב"ה בהם לעשות הפעולה שגלום בזו האות, וזה עוד ביאור במש"כ "חקקן כמין ערוגה" כלומר חקק בהן נתיבות כמין ערוגה שהמים מתפשטין בהם (עין פירוש רמב"ן זיע"א) וכ"ז שנתבאר הוא **בסתר המדריגה**. אכן בדרך כללות והתפשטות המדריגות למטה נאמר **תוהו ובוהו י"ה** דשם והם אבא ואמא **ורפש וטיט הם סוד ו"ה** דשם תפארת ומלכות.

◈ תבנית רך וקשה גבור וחלש

תבנית רך היינו אותיות שאינם דגושות ומשם מדתו של חלש, ותבנית קשה הוא אותיות דגושות ומשם

מדת גבורה, וז"ש "תבנית רך גבור וחלש". והבן א"כ אותיות בג"ד כפר"ת שכל אחד מהם נוכל לקרותו הן דגוש והן רפה והם מתנהגות בשתי לשונות.

◈ תמורה

תמורה פירושו ביאור לשון פשוט הוא במקומו כמו שאתה אומר זה במקום זה ומחליפו. והנה כל מה שנמשך מספירות הקודש מורים על אור ושפע וחיים טובים, ותמורתו ממש מספירות הקליפות נמשכים ההיפך ממש, כנגד חיים מוות, כנגד טוב רע, כנגד שפע צמצום והבן. ומעתה יובן שכל דבר שבקודש יש כנגדו בקליפות תמורה ממש של רע ומשם צירופים רעים וכו' ומובן. ולקמן בביאור ענין לשון צרפן והמירן שם הבאתי סדר עשרה ספירות שבתמורה איך הם מכוונת כנגד עשרה ספירות קדושות.

◈ תלי

הוא **כח אחד** קבוע במזלות ואינו נראה לעין, והוא **נקודה אמצעית** שעליה מסובבים כל הגלגלים והמזלות, וכולם חוזרים ובאים אליו ומשתחוים לו (כמובא בפירוש הגר"א זיע"א פרק ו' משנה ג'), והוא כמלך על כסאו ונקרא "תלי" מלשון "תל" שהכל פונים אליו.

ודע שסוד גלגל התלי הוא כולל מקום החיבור בין מדרגות הקודש למדרגות החול, וזה סוד אשר תל"י עולה כמספר מ"ת שהוא אותיות ת"ם, כי הוא סוד החיבור בין ב' ההנהגות. וזה סוד המובא בספרי הקדמונים ששרי השדים מקבלים ידיעתם מנגידי התלי (רמב"ן פ' שופטים יח, ט). ומאידך ההנהגה העליונה הלא היא מניעה את כל המציאות. ומענין זה תבין מה שלא נזכר שיתוף העליונים במעשה האדם, כי הנה כתיב "ויאמר אלהים נעשה אדם" (בראשית א, כו), פירושו שאמרה אימא לאבא בוא נעשה אדם כדי שיעלה הבירורים ויקיים באנו מצות כיבוד אבא ואם. ואח"כ כתיב "ויעש אלהים" (שם ג, כא) שהוא אמא לבדה הנקראת אלהים חיים, להורות שאם היה נותן בו אבא חלקו מהעליונים, היו גם התחתונים כולם נותנים בו חלק, ויתנו החיצונים גם כן חלקם, והיה נאבד לגמרי (ספר הליקוטים בראשית). ועל כן כתיב "ויעש אלהים" שהוא אימא לבדה.

והנה כן בענין האמור הנה התלי הוא מקום חיבור ב' המערכות, והוא מקבל מעץ הדעת טוב ורע, היינו מהמלכות הנקראת עץ הדעת "טוב", על השפעת זעיר אנפין בה, ו"רע" היינו דאסבר פנים לרע וכו'. ועל כן נקרא בשם "תלי" מלשון "תולה" שהוא כעין המשקל שיש לו ב' מאוזנים, כדמות ההנהגה טוב ורע. ומכאן תבין סוד ענין הבחירה שהוא כעין ב' כוחות ומערכות עומדים זה מול זה מרועה אחד נתנו. והנה הרע הוא השורש ליסורים שיש בעולם שהם הגרמא לפטור את האדם ביום הדין הגדול ממשפט כתוב ביד ס"ם ע"י היסורים שבאו עליו ממדת הרע, כמובא בזוה"ק (פרשת בלק דף קלט:).

ומענין זה יובן סוד הנחש הקדמוני ופעולותיו, וכוונת הבורא שיהיה האויב הוא עצמו גורם לאהבה, כי ע"י כל שלוחי היסורים הבאים על כל בני העולם, הנה ע"י זה עצמו יהיה ההצלה ממשפט כתוב של ס"מ. וזה סוד מה שמצוייר התלי בספרי הקדמונים כדמות נחש, כי הנחש הנזכר הנה כוחו להניע את כל המציאות הארצית והתחתון, להביאם למקום אשר יעד עליהם ה'. כמובא זה בדברי הרב הגדול המקובל רבי יוסף ג'יקטיליא זלה"ה במאמר סוד הנחש ומשפטו וז"ל: דע והאמן כי הנחש בתחילת בריאתו היה צורך גודל בתיקון העולם בהיותו עומד במקומו המיוחד לו בבריאה, והוא היה שמש גדול, נברא לסבול עול הממלכות והשעבוד. וראשו עד במטי ארץ וזנבו עד שאול ואבדון. כי בכל העולמות כולם היה לו מקום וצורך גדול לתיקון כל המרכבות, כל אחד במקומה. וזה סוד התלי הידוע בספר יצירה. והוא המניע כל הגלגלים במאמר הבורא יתברך. עכ"ל. וכותב עוד שם וז"ל: וזהו סוד עץ הדעת טוב ורע עכ"ל.

◈ אות ת

בו יבואר ענין סמיכות ד' משניות ט-י-יא-יב דפרק א', אשר בהם נכללו ביאור סוד י' ספירות בד' משניות.

בענין אות ת', עולה חשבונה ד' מאות, שהם כנגד ד' יסודות עולם, אש רוח מים עפר, הנמשכים בשורשם מסוד ד' אותיות הוי"ה, הכוללים כל הי' ספירות

בתוכם כנודע, הנכללים בחבת"ם. והנה חכמה רומז למים, בינה לאש, וחיבור חכמה ובינה מוליד את הקול שהוא הדעת הרמוז ברוח, וכמו שכתוב "רוח ממללא" (אונקלוס בראשית ב, ז). והם מאירים כולם בדיבור שהוא הרומז למלכות אות ה' האחרונה. והרי הוא רומז לחכמה בינה ודעת הנבנה מחסדים וגבורות, כי הנה כתיב "ראו קרא ה' בשם בצלאל" (שמות לה, ל), ובאותה קראיה לבד שהוא ההבל מילא אותו חכמה בינה ודעת שהם אש מים קול, כמובא בספר הליקוטים בראשית סימן א'. ומעתה תבין סוד מה שכתוב בפרק א משנה ט-י-יא-יב וסדרם זה אחר זה. משנה ט כנגד ספירת חכמה . משנה י כנגד בינה. משנה יא כנגד חסדים דדעת כנגד ז"א. משנה יב כנגד גבורות דדעת וספירת המלכות, שהוא הרומז לאות ת' הנזכר שהם סוד ד' מאות, שהם מאה בכל ספירה. גם תבין ענין ההבל קול ודיבור שהם חכמה בינה ודעת שהם אש מים וקול כמובא בספר הליקוטים הנ"ל, והם מתגלים במלכות שנעשה בה "רוח הקודש" המובא במשנה ט שהוא גילוי הרוח שהוא ז"א, והמוחין הנקראים קודש מתגלים בו, והיא מוציאה הארותיה לתחתונים באורה והשגה וכו'. ומענין זה תבין סוד הזכרת הצירופים בפה מלא להיות נמשך הרוח האלהי מהקודש ויצירתו בעולם הזה לעשות פעולותיו בגולם העולה חכמה, כי מלכות פה.

תם ונשלם באורי מילים קשות

בישע ד' נורא תהלות

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

שער הצורה

והוא מעט הקדמות וכללים
וליקוטים יקרים בחכמת הצירוף

הקדמה

יודע היה בצלאל לצרף האותיות
שנבראו בהם שמים וארץ (ברכות נה.)

דרוש בדבר ה' והוא מעט הקדמות וכללים וליקוטים בחכמת הצירוף ולשון הקודש ומעט מחכמת שמות הקדושים וכו'. ונספח לו דרוש אחד קצר ובו כמה כללים וידיעות בענין חכמת שמות בני אדם, ורמזים יקרים בכמה שמות תנאים וצדיקים, מאשר עבר עליהם והנרמז בשמותם. וקראתי אותו בשם "**נפש חיה הוא שמו**", על כי בשם של הנפש נמצא מהותו של הנפש כמבואר בפנים. גם צירפתי לאלו הדרושים היקרים דרוש קטן הכמות ונאה בתוכנו, על עניני יחוד השמות ודרכי ההנהגה העליונה בהתלבשם בלשון הקודש באיזה תיבות וכו', וקראתי שמו "**בכל דרכך דעהו**", על שם שבכל דבר ודיבור ודרך של אדם, יש בו עבודה של יחוד ובירור ודביקות, ומעט הבאתי מענין זה רק כדי לפתוח פתח לעבודה נפלאה זו.

והנה כל אלו הדרושים הגם שהם כל אחד ענין בפני עצמו והיה צריך להאריך בכל אחד מהם, ולא יכולתי לעשות זה עכשיו מכמה סיבות, וע"כ צירפתי כולם יחד, וילמד זה על זה בענין הכללים עצמם. וה' יתן לי ברחמיו העצומים הזמן והישוב הדעת והזכות לערוך הכל כראוי אכי"ר. ואקווה שיעלה הכל לנחת ולרצון לפני אדון כל כי לזה היתה עיקר כוונתי, ויעלה על שולחן מלכים וישמחו בו ההוגים ויחדיו יהיו תמים.

ועתה נבוא לדרוש מעט בעניני חכמת הצירוף וסוד כ"ב אותיות ועל מה ירמזון האותיות, ועוד כמה וכמה רזין יקרים ונפלאים קשרם על לוח ליבך ענדם על גרגרותיך, כי ממנו יתד ממנו פינה להבין עיקרים גדולים בחכמה ובדרכי ההשגה וכו', וזה החלי בעזרת צורי וגואלי.

סימן א

הנה כתיב "**בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם**" (תהלים לג, ו), והנה "**דבר ה'**" הם **כ"ב אותיות**, אשר מהם נבראו שמים וארץ וכל צבאם, והנה אלו הכ"ב אותיות דע שהם עצמן סוד האורות הנכנסים בכלים ומהם נוצר הכל.

והנה האותיות למעלה ככתבם וכצורתם הידועה אצלנו אינו אלא מן **האצילות** ולמטה, כי באצילות ולמעלה הם בבחינת שורשים לבד, ונרמזים בסוד **קווים ונקודות** כמו שיתבאר, והם יורדים ומתקבצים **ביסוד של עולם האצילות**, והוא הנותן אותם אל **המלכות** שלו, והיא נעשית **ראש לעולם הבריאה**, וקובעת את האותיות שהם האורות אחר צמצומן **בפה הבריאה**, ונעשים בצורת האותיות הידועה אצלנו, עד שיורדים אל עולם הבריאה שהוא ראש העולמות התחתונים, ושם האותיות מתעבות להיות כצורתן וככתבן בתוך בחינת הפה של עולם הבריאה, והוא הכלי לכל האותיות, וזה סוד שהתחיל הבורא ב"ה לגלות מעשיו בלשון בריאה וכמ"ש "**בראשית ברא**" (בראשית א, א), ומן הבריאה ולמטה כל עניני המרכבה שמות המלאכים ופעולותיהן, לפי שהאורות שם מתעבים לבחינת האותיות וצירופיהם וצירופי צירופיהם.

והנה זה הפה אשר בו גנוזים כ"ב אותיות הם בה' מקומות, שבהם **ה' מוצאות הפה** באופן זה: אחע"ה - בגרון. גיכ"ק - בחיך. דטלנ"ת- בלשון. זשסר"ץ - בשיניים. בומ"ף - בשפתיים. סה"כ הם כ"ב אותיות.

והנה אלו הכ"ב אותיות התורה מן אות א' עד ת', כנגדן יש **כ"ב צינורות** בעולם, וכל אות מן האותיות מכוון כנגד צינור אחד שמשם יורד השפע בעולם, והוא סוד "**בך יברך ישראל לאמור**" (בראשית מח, כ), שהם כ"ב אותיות שבתורה, ויורדין כ"ב צינורות בעולם (ולקמן הבאתי לפניך ליקוט קלר הכמות ורב האיכות בענין מה שנמשך מאלו הכ"ב אורות להיות כנגדם כ"ב מדריגות כמעט בכל ענין ועי"ש).

ודע שבאמת שורש כל הבריות הם הכ"ב אותיות שהכל מהם יצאו מצירופיהם ותולדותיהם, והכ"ב אותיות האלה יושבות ראשונה במלכות ומשם יוצאים צירופים עד אין חקר, וצירופם בהתחלה הם **רל"א שערים פנים ואחור**, ואחריהם יוצאים תולדות לאין חקר ואין מספר, וג' אלפא ביתות נראו שם בראשונה והם ראשים על כל האחרים, והם **א"ב ג"ד** לימין **תשר"ק** לשמאל **א"ת ב"ש** לאמצע. ועוד לאלוק מילין ואין רצוני להאריך.

סימן ב

סדרי אותיות שבעולם המלבוש

והנה אלו הכ"ב אותיות שבתורה, הנה בשורשם העליון הם בחינת אורות דקים נעלמים נמשכים למעלה למעלה אפילו **מא"ק** (ר"ת אדם קדמון) **קדישין** בו סוד התורה, כי אלו הכ"ב אותיות מא' עד ת' נמשכין מסוד **עולם המלבוש** כנודע לחכמים, והנה כללות כוחות האותיות הם נכללים בארבע אותיות שם הויה ב"ה, שהם שורש **ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ואבי"ע** (ר"ת אצילות בריאה יצירה עשיה), "**כי בדבר הויה שמים נעשו**" (תהילים לג, ו).

והענין בקיצור נמרץ וראשי פרקים בסוד עולם המלבוש. מובא בספר מגלה עמוקות באופן רל"א: "**מארבע אותיות השם הוי"ה מתפשטין ארבע מילואי השם שבארבע עולמות אבי"ע שהם סוד ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בגימטריא רל"ב, והוא סוד הטהירו שעליהם אמר "יהי אור**" (בראשית א, ג), **ועליהם אמר רבי אליעזר הגדול "השמים מהיכן נבראו**" (בלשון שאלה, והשיב) "**מאור לבושו של הקב"ה**" (פרקי דר' אליעזר), **ואח"כ לקח הקב"ה חצי לבוש של האותיות שהם מ"ה וב"ן מאחורי ע"ב ס"ג ולפי שהשם ב"ן אין בו אלא רק ט' אותיות, נשארה אות יוד ממילוי ס"ג בלי זיווג, וע"ז כתב ר' ישראל סרוק בהקדמתו ש" אמרה שבת לפני קב"ה לכל נתת בן זוג**

ולי לא נתת בן זוג", על אות יוד של מילוי ס"ג קאמר, וזה נרמז במילת בן זוג שאמר ב"ן דייקא שם של בן גורם שאין לאות יוד של ס"ג זוג, לפי ששם של ב"ן אין במילואו רק ט' אותיות ובמילוי של שם ס"ג יש י' אותיות, נמצא כשבאו אותיות מ"ה ב"ן אחורי ע"ב ס"ג, נשארה אות יוד משם ס"ג בלי בן זוג, נמצא שעל זה נאמר "מ"ה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד), **חכמה דייקא שהיא אות יוד ממילוי ס"ג, וכן חכמה בגימטריא ע"ג שהם סוד יו"ד ס"ג רצה לומר ביוד מן ס"ג ברא עולמו"** ע"כ יע"ש.

ועכ"פ הנה אלו מערכות כוחות האותיות עלו והלבישו אורו ית"ש, וז"ס מה שאמרו רז"ל ע"ה **"נתעטף הקב"ה בשלמה והבהיק העולם מזיוו מראשו ועד סופו"** (שמות רבה פרשה ג, ח), ר"ל שנתעטף קב"ה באותיות הקדושות, אותיות **הרשימו** כמו שהן לפני **הצמצום** בסוד **גליפו**, שהם בחינת חקיקת האותיות שבעצמיות, ומה שאמר **"מראשו ועד סופו"**, ר"ל מסוף בחינת ההעלם וראשית הגילוי שהוא בדרך משל **מלכות דמלכות דאין סוף**, כי סוף הוא כינוי למידת המלכות, ונתעטף הקב"ה שהוא בחינת **אור הא"ס** (ר"ת אין סוף) שלמעלה ממידת סוף, באותיות הקדושות שהם בחינת שורשי הכוחות והרצונות להוות עולמות, והגביל הכל במידת מלכות בסוד **"מלכותו ברצון"** והדברים עתיקים, ותוכל להמשיל בדרך רצוא ושוב מענין מה שנתבאר בע"ח ובנה"ש, מענין בחינת משל מלכות דמלכות דא"ס הנקרא בשם **תוהו**, שנעשה ראש וכתר **בכתר דכתר דא"ק סתימאה** הפנימי והנעלם עד א"ק הקדוש המבריח כל מקום **החלל** מן הקצה ועד הקצה, ומקום חיבור **אור הנערב** מן **אור הנעלם** לגילוי הוא **ברדל"א** דא"ק, ונקרא בשם בוהו ונקרא בשם **ממוצע**, והוא בחינת **כתר עליון** באמת.

ודע שסוד זה נעשה **בדרך רצוא ושוב, באור ישר ואור חוזר**, כי סוד גילוי אור א"ס בבחינה דקה בחינות **קו** בסוד אור ישר ונקרא תוהו, עד בחינת **המסך** שהוא אור שעד שם סוף בחינות אור כתר והממוצע, ונעשה בחינות **ההלבשה** ובחינות **עיבוי** ושורש לכל הנאצלים הנקרא בשם בוהו בסוד אור חוזר, והלביש על אור ישר הוא הנזכר, וכ"ז בסוד רצוא ושוב עד לגילוי אור ספירת כתר, וע"כ נקרא כתר גם כן בשם א"ס לסוד הנזכר, ודע שכמו כן היה למעלה למעלה, כי א"ק הקדוש הנורא הנפלא אשר הוא כולל כל העולמות, הרי הוא בחינת מ"ה וב"ן שהם זו"ן לערך העולמות שעליו כמובא בספר **מבוא שערים** ובשאר מקומות והובא ג"כ **בהקדמת רחובות הנהר** וכנודע.

כי הנה קדמו לא"ק הקדוש הנורא עוד ג' בחינות א"ק, והוא עומד במקום **זו"ן דא"ק סתימאה** המלביש לפנים ממנו כמובא בקונטרס הנקרא **"כבוד אלקים"** הובא בספר הקדוש **"שלום ירושלים"**, וסוד הקו הוא בחינות גילוי אור היסוד שלו, ועליות העולמות בתפילות וכן לעתיד לבא בגאולה הם נוגעים גם שם סת"ר, כמובא בספר הקדוש **חסדי דוד** להרב הקדוש המקובל האלוקי רבי דוד מג'אר זיע"א הודפס בסוף ספר **ע"ח** אחר הספר הקדוש **נה"ש**.

והנה אלו בחינות הלבושים והמלבושים שהתלבש והתעלם אורו ית"ש כדי להוציא גילוי אורו, הנה עליהם אמרו רז"ל ע"ה **"כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה"** (בראשית רבה פכ"ח), פירוש, קמצא הוא הארבה בלשון ארמית אשר הלבוש שלו הוא חלק מגופו, כן כדמיון זה הם הספירות שהם בחינות הלבוש להאור, כל חיותם הוא מן אור המאציל ולא מכוחם ח"ו, וכדמיון אדם שכאשר מסתלקת נשמתו ממנו נשאר פגר מובס, ולרמוז זה בעליון הביאו משל הארבה אשר הוא ר"ת **"אכן רוח הוא באנוש"** (איוב לב, ח, ועיין בליקוטי מוהר"ן קמא סימן סד) כן הם הספירות, והם כולם צריכות לו ית' והוא לא צריך אליהם ואין להם שפע וברכה אלא ממנו יתברך, ואין כאן מקום ביאור זה.

ועכ"פ דע שאלו המלבושים הם ההויות שנקראו מלבושים, בסוד משכ"כ **"ושמי הוי"ה לא נודעתי להם"** (שמות ו, ג), ר"ל לא נודעתי כי אם על ידי התלבשות שמות הכינוים והתוארים, וכהנה רבות נסתרות אין רשות לגלות, כי הוא מסוג הדברים שעליהם נאמר **"סוד ה' ליראיו"** (תהלים כה, יד), **"כי שאל נא לימים ראשונים"** (דברים ד, לב).

דע והבן סוד הנשגב הזה, וממנו יתד וממנו פינה להבין שכל העולמות כולם ואשר בהם, הם סוד גילוי כוחותיו ית"ש וגילויים באותיות הקדושות, והבן סוד **פרצוף** שהוא **קומה שלימה** בצירופים מיוחדים שאינם דומים לצירופים של פרצוף אחר, ובזה ההפרש יש בין

פרצוף לפרצוף, אלא שאין האותיות בצורתם הידוע אצלנו אלא על שם מה שאותו אות מורה ומכוונת והבן.

כלל העולה, שסוד האותיות והצירופין שבהם, מהם נארג ונבנה כל העולמות והמציאות כולו, ובסידורם ובבחינתם הם העולמות והפרצופים שנתבארו בחכמת הסוד, ובאלו סידרי הצירופים נוכל להכיר ענינם ושמותם ופעולתם, ועכ"פ הנה סדר **כ"ב אלפא ביתא** שבהם יתחלפו האותיות, הובאו כבר בספר היצירה וקראום שמה **רל"א שערים** גם מפני היותם רל"א זוגות ולקמן נבאר מעט ענין זה.

ועתה רצוני לבאר לך ענין גילוי האותיות שבזה עולם המלבוש וגילויים ביותר ביאור כי נורא הוא, ואקווה להשי"ת שלא אמעד ולא אכשל בכתיבת דבר שאינו הגון, והוא יעזרני וידו תסמכני ותשמחני בגילוי אורו וכבודו בכל העולמות, **"והיה ה' למלך ביום ההוא יהיה השם אחד ושמו אחד"** (זכריה יד, ט) אכי"ר.

סוד עולם המלבוש בקיצור נמרץ

כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם כדי להיטיב לברואיו ויכירו גדולתו ויזכו להיות מרכבה למעלה להידבק בו יתברך, (ע"ח שער הכללים) צמצם עצמו באמצע האור שלו אל הסביבות והצדדים ונשאר חלל בינתים.

והנה ענין זה הצמצום הקדוש והנורא ההוא, הוא ענין העלם וההסתר של קדושת עצמותו כמו שהוא עכשיו, כי **מעולם האצילות** ועד מדור **עולם העשיה** וחוץ להם, הנה אור א"ס ב"ה מבהיק ומאיר ושולט, אלא שלאו כל המקומות שווים, כי בעולם העליון מתגלה יותר ובעולם התחתון נסתר ומתעלם, עד שיכולים האפיקורסים וכו' לטעות ולומר **"עזב ה' את הארץ"** (יחזקאל ט, ט), **"אויבים מרקדים בביתך"** (קינות לט' באב), **"אי"ה מקום כבודו"** (נוסח קדושה), והנה זה הוא סוד הצמצום, ועכ"פ הנה מצדו ית"ש **"אתה הוא אחד קודם"** וכו', **"ואתה הוא אחד לאחר"** וכו', ר"ל קודם הצמצום ואחריו אין מניעת אור כוחו אלא מצד המקבלים, שהם העולמות ומה שבהם, וכמ"ש בזוה"ק **"ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין"** (זוה"ק פנחס רע"מ רכ"ח ע"א) כנודע.

ועכ"פ כדי שיוכשרו העולמות לקבל וליהנות ממאורו הנורא והנפלא, המשיך וגילה העלים והסתיר כמה וכמה בחינות אורות נעלמים, ובדרך של רצוא ושוב עד שהאציל וגילה כל העולמין כולם.

וזה היה מעשהו, הנה כאשר נשאר החלל הנזכר הנה היו אז ג' בחינות:

א. בחינת **אור א"ס** המקיף את החלל.

ב. **האורות** המוקפים בתוך זה החלל.

ג. בחינת **אור נערב** המחבר בין ב' הבחינות הנזכרים, כי הוא בין המקיף למוקף.

והנה אלו הג' בחינות נתחברו ונארגו כמין מלבוש לאור הנעלם, ועי"כ יוכלו הנ"ל לקבל ולהנות מאורו ית"ש, כי העלם בלבושהוא תכלית הגילוי, והנה בחינת זה הלבושהוא בגילוי שם העצם שם בן ד' אותיות הויה ב"ה באופן זה, כי בחינת התחלה היה בבחינת סוד נקודה, וממנו נתהוו והאירו ד' אותיות שם **יהו"ה**, אח"כ אלו הד' בחינות אותיות האירו ארבע שמות הקדושים כל שם מאות אחת משם בן ד' כזה: מאות י- ע"ב. מאות ה- ס"ג. מאות ו- מ"ה. מאות ה- ב"ן.

וצירוף אותיות הנזכרים הם ד' שמות הם כ"ז (וכנודע בחכמת עולם המלבוש יעו"ש) גם עוד הגה ד' מילויים של ד' שמות המזכרים בלא הפשוט עולים כ"א ועם אות אחת נעלמת שהיא אות א' כפולה אשר היא שורש האותיות הם כ"ג ועם ה' אותיות מנלפ"ך הם כ"ז) **כנגד כ"ב אותיות עם מנצפ"ך**, והנה זה המלבושהוא בסוד אות ם סתומה, ואלו ד' שמות עומדים ב' שמות ע"ב וס"ג למעלה זה בימין וזה בשמאל, וב' שמות מ"ה וב"ן למטה זה בימין וזה בשמאל, באופן שיתמלא המלבוש כולו אותיות ואלפא ביתות עד שנתפשט בכל מקום החלל.

ודע סוד אחד שהנה אחר שנפסק המלבוש לשנים אז הראשים של אותיות דהיינו התגים נשארו בסוד נקודות תחת אותיות של חצי מלבוש העליון, ולכן לפי

שהנקודות הן תגים, מרוב חשיבות של הנקודות לא נתנו בספר תורה סוד הנקודות כי לא זכינו להם כי הם קודש קודשים, והן נשמות של האותיות ומכוחם נעו האותיות, ולכן מכוחם נפעלו פעולות, והבן זה.

ובהיות הוא ית"ש מקור כל הברכות והטובות, והיה חפץ להיטיב עם בריותיו ולהעניק אותם עד כמה שיוכלו לקבל ולסבול טובו, ולהעניק להם עכ"פ מעט מצמצומי אורו הבלתי בעל תכלית, וכשראה א"ס שלא נשאר מקום לעולמות אחרים, רמז למלבוש שיתקפל החצי המלבוש התחתון אצל חצי המלבוש העליון כדי לתת שיעור מקום לעולמות להיבראות, דהיינו שיעלו מ"ה אצל ע"ב וב"ן אצל ס"ג והלבישו אותם, ובהיות שהיה זה המלבוש העליון בסוד מ"ם סתומה כזה ם, האיר א"ס **ה' גבורות** מנצפ"ך שאינם עדיין בתוך האלפא ביתא שהיו במלבוש, ונפסק המלבוש בסוד אות מ' פתוחה, והנה הוא סוד הצמצום, כי ענין הקיפול הוא עצמו צמצום האור ממקומו שהיה, ועכ"פ הנה בעת שנעשה עליית המלבוש להתקפל, נשארו האלפא ביתות בסוד **אלב"ם**, משום דאות האלף היה בחלק המלבוש העליון בתוכו, ובהתקפל החצי התחתון עליו נשאר א-ל-ב-ם, גם ד' אותיות השם הויה ב"ה נתקפלו ד' על ד', אשר הם שורש אלו ד' שמות **עסמ"ב**, שעלו גם מ"ה וב"ן על ע"ב ס"ג.

והנה היו מילוי מ"ה וב"ן י"ט אותיות וע"ב וס"ג במילואו, והנה במקום הנגזר מהמלבוש נשאר רשימו מן המלבוש שנתקפל, וגם מאור הא"ס ב"ה נשאר רשימו שם, אלא שאור הרשימו של אור א"ס הוא יותר גדול בלא ערך מהרשימו שנשאר **מאור המלבוש**, ואז רמז הא"ס ליו"ד הנזכר, והאיר בתוך החלל במקום שנשאר חלל בעבור זה הקיפול, והאיר **אויר קדמון** דהיינו היוד, בתוך האור שהוא החלל.

וא"כ **אור הרשימו** של המלבוש בסוד נקודה יו"ד, ואור א"ס בסוד אור המלא שהכניס הנקודה הנזכרת בתוך האור ונעשית אויר, והענין בהבין שהאורות העליונים תמיד מאירים ומזהירים זוהר אור סביבם, ואשר הוא להם **סוד הלבוש**, ודע שלבוש זה הוא פחות זוהר מן האור עצמו, יען הוא יוצא מהתנוצצותו, והיה כל זה כדי להכין הגילוי, כי אפילו הספירות לא היו יכולים להיות מושגים כש"כ דא"ק לגודל אור הא"ס ב"ה, אלא בלבוש זה אינו מאיר כ"כ ויש בו מעט השגה, ומן הלבוש אנו משיגים מה שיש בתוכו, כי הם כעין גוף להם בסוד מה שכתבו בתיקונים "**וכמה גופין תקנת לון דאיתקריאו גופין**" (מאמר פתח אליהו). והנה בתחילה היה הכל מתחבר בחיבור גדול הגוף והלבוש, ואח"כ נעלם הגוף ונתרחק מן הלבוש, והלבוש התגלה, ולבוש זה הוא כללות רל"א שערים פנים ואחור.

והנה האור גדול הרבה מן הלבוש, ולבוש נחשב למלכות לערך כל הגוף כי "רבי יוחנן קרי למאני מכבדותא" (בבא קמא לח:) וכתיב "ה' מלך גאות לבש" (תהילים צג, ה), והיינו משמע שהלבוש נחשב למלכותו אע"פ שבחינת הגוף הוא מתלבש בו, הנה יש בכוחו להלבישו, וזה סוד "**מלכות עפר מאנא דכולהו**" (תיקוני זהר דף קלב.).

גם דע שעולם המלבוש נקרא בשם **שכינה** שהוא **שוכן י-ה**, ר"ל בעת גילוי האור תוך זה המלבושהוא נקרא "שוכן יה", גם נקרא בשם **חשמ"ל**, ונקרא גם בשם **אור פניאל** (אע"פ שיש מלאך הנקרא בשם זה עכ"ז וכו'), **וזה** אצלי מה שאנו אומרים "**לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה**", הגם שאנו מכוונים על **זו"ן דאצילות**, עכ"ז השורש העיקרי הפנימי הוא בזה, כי הארתו ית"ש לזה המלבושהוא "**יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה**", ובהתלבשות בעולמות ובפרצופים הוא בזו"ן בגילוי אור האותיות שבהם, ומובן.

ודע שהנה כל יסוד העולמות והמציאות שבהם, הוא נשרש באלו האותיות הנוראות שבעולם המלבוש, והוא עולם המחשבה העמוקה מכל העולמות, והנה אז היה הוא ית"ש משתעשע מכל אותן שעשועים שיעלו בני ישראל בכלל והצדיקים בפרט, וכל אחד לפי שעשוע שלו כך נדרש ממנו לעשות וכך מעלתו ושכרו.

והנה על אלו העומקים בזמן ובבחינת מקום רמז הנביא ישעיה ע"ה "**ואתיות ואשר תבאנה יגידו למו**" (ישעיה מד, ז), וכן "**הגידו האתיות לאחור ונדעה כי אלהים אתם**" (ישעיה מה, כג), וכן הוא "**האותיות שאלוני על בני ועל פועל ידי תצוני**" (ישעיה מה, יא) ומובן, וע"כ חוזר ואומר שם "**זכרו ראשונות מעולם**" (ישעיה מו, ט), כאומר תזכרו בעת שהייתי משתעשע בכם ומה שביקשתם אתם וע"כ קבלו גזרתי וכו' ומובן.

וז"ס מה שאמרו רז"ל ע"ה **"עם המלך מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ישבו נפשות של צדיקים, שבהן נמלך הקדוש ב"ה וברא את העולם"** (בראשית רבה ח, ז), כמובא בספה"ק ליק"מ ח"א סימן יט אות ט וז"ל **"כי על ידי השעשועים שראה הקב"ה שיקבל מנשמותיהם של צדיקים, על ידי זה "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"** (תהילים לג, ו), **והיינו שנעשה לשון הקודש שבו נברא העולם, כי הצדיקים הם בבחינת "עושי דברו", שהם עושים הדיבור של הקב"ה שידבר ויברא את העולם" וכל זה הייתה קודם הבריאה"** עכ"ל ועי"ש שהאריך בכ"ז ואין הזמן נותן.

ומאחר ואתא לידן סוד נורא ונשגב זה, נוסיף בו גם ביאור ענין ושורש **שבירת הכלים** מהיכן נמשך שורש משורש, והוא כי הנה אחר צמצום אור המלבוש, האיר הוא ית"ש בחסדו הגדול דרך המלבוש הנורא הזה **רל"א אלף ריבוא אותיות** ר"ל אורות גדולים, ואלו הרל"א אלף ריבוא עשאן כנגד **רל"א שערים** והיה זה ברום עוז חביון יתברך שהוא האויר קדמון, והרי ירדו משם **לאדם קדמאה סתימאה**, ומשם **לטהירו עילאה**, ובעת רדתם כך היו מתמעטים שהיו נותנים לכל מעלה ומדריגה חלקן, כמו באויר קדמון, ונשארו **מאה אלף ריבוא** וירדו לאדם קדמאה סתימאה, וכן על דרך זה היו מתמעטים עד שירדו בכל הכלים ולא יכלו לסבול אותם ונשברו, כי בתחילה היו הכלים כולם בצורת כדור עגול, ועתה נשברו, כי **חכמה ובינה** נסדקו, שלא אבדו מציאותם לגמרי, גם סדיקותם היה כדי להשפיע בעולמות, גם **המלכות** לא אבדה מציאותה, אמנם רמזו עליה ענין שנעשית **"כסנדל מתמעכת"**, כי האורות שבאו אליה כבר היו באים דרך הט' מידות ולא היו כל כך חזקים, לכן לא מתה כאחרים שלא נתמעכה מתורת כלי ולא יכלה לקבל האור, אח"כ האורות פנימי וחיצון עלו עוד למעלה ועוד ירדו, ובעלייה שהוא דין ובירידה שנתגלמו קצת היה מקום לבריאת העולמות.

ודע אחי שכל העולמות וכל אשר בהם, כבר היו כלולים **במחשבה קדומה**, ומעת שעלה ברצונו ית"ש להאצילם ולגלותם ולהוציאם מן העלם אל הגילוי, הנה זה הוא תחילת גילוי המאורות והשתלשלותם עד ליצירת ועשיית הבריאה התחתונה שבנבראים, כי הכל היה כלול וגלום במחשבה קדומה, והנה ענין זה הוא נקרא ונכלל בשם **מלכות דא"ס** בשם המושאל, כי היא השורש והרצון להיות נבראים, והנה היא כוללת בתוכה בחינות **ראש תוך סוף**, ויציאת העולמות לפועל בגילוי הצמצום הוא בבחינת הסוף שבה, שהוא ממוצע בין העליון שהוא בחינת אלוקות, לבין ראשית הכל, ונקרא **נקודה אמצעית** על שם שהוא כמו ממוצע, וגם הוא כולל ראש תוך סוף, ובבחינת סוף שבו הוא מתלבש **בכתר עליון דא"ק** בסוד **"אני ראשון"**, היא **מלכות דא"ס**, **"ואני אחרון"**, כי **אני** אותיות **אין** שהוא בחינת **הכתר עליון דא"ק**, והנה על מלכות זו נאמר **"מלכותך מלכות כל עולמים"** (תהילים קמה, יג) כי היא השורש להכל, ובחינת הצמצום הוא סילוק ט"ס (ר"ת ט' ספירות) שבה, וגילוי בחינת **מלכות דמלכות** שבה, ואז נתגלו שורשי העולמות ויצאו לפועל, וז"ס ענין משנ"כ בספר הפרדס שה"**ספירות גנוזות במאצילן**".

והנה בספירת הכתר של ההתהוות הוא אינו בבחינת מציאות של סדר ההשתלשלות, וזהו ענין משנ"א רז"ל ע"ה **"היה הקב"ה יחידי בעולמו שלא היה בעולמו אלא הוא"** (בראשית רבה ג, ח), והנה התהוות העולמות הוא נמשך מהארה חיצונית דספירת המלכות בבחינת **"ואתה מחיה את כולם"** (נחמיה ט, ו), שהם מאותיות מא' עד ת' הצמצום, שהיה אז **גליף גליפו בטיהרו עילאה** (פתיחת ספר הזהר עו.), שהם ענין האותיות ושורש העולמות, שכולם לא היו בבחינת מציאות, ויש להאריך ואיני יכול עכשיו וגם איני רוצה לצאת מן הדרוש וכו', כי מאוד רציתי להאריך בענין המלבוש וענין ניתוק הגוף מהמלבוש, וענין בחינות הווין והיודין שהיו בשם, וענין חילוק המלבוש לב' חלקים עליון ותחתון בתוך **מם רבתי** כזה: ▭ שהוא ענין **עולם המלבוש המקופלת**, וענין שורש הנשמות שנמשכו משם, ואשר מכחה נ"ל נגרם לנו כמה וכמה, וענין בטישת האותיות זה בזה, וכמה רזין וכו', והנחתי זה לאח"כ ובעוונותי לא יכולתי, ויהי רצון שהתורה עצמה תבקש אותי שאכתוב ואערוך כ"ז אם בעיני ה' יוכשר.

והנה מצאתי אצלי איזה עלה אחד משנ"כ אנן בעניותין בענין מלכות דא"ס וענין שביה"כ וכמה רזין, והגם שאינו שייך דווקא לדרוש זה, עכ"ז יש בו סעד

וסמך להנ"ל וכתבתי התמצית, ואלו הדברים ענדם על לוח לבך, ובזה שמחתי שאנו עוסקים ברזין נוראים אלו ומזכים עולם העשיה באור א"ס והתורה הקדושה וזו היא:

רז"ל אמרו "**המים הרו וילדו אפלה**" (שמות רבה טו, כב) והפירוש כך בהקדים מאמר רז"ל (פדר"א פ"ד) "**עד שלא נברא העולם, היה הקדוש ברוך הוא ושמו הגדול בלבד**" וכ"ז צריך ביאור, והענין שהנה כל העולמות והכלים וכו' היו כלולים במחשבה קדומה בבחינת **בכ"ח**, וענין גניזתם בשורשם הוא סוד מה שאנו אומרים בתיקוני הזהר "מלכות דא"ס", שהיא הבחינה האחרונה שיהיה אפשר לדבר בא"ס, וממנו למטה הוא תחילת גילוי שורש הנאצלים העליונים שהוא בחינת הקו וא"ק ואורות אח"פ ועקודים וכו'.

והנה בחינת העולמות הגלומים בבחינת מלכות דא"ס הוא בהעלמה נפלאה, ובבחינת רצון לבד, וז"ס משנ"כ "**ומלכותו ברצון**" (נוסח התפלה), כי שורשי העולמות הגנוזות והנכללות בשם מלכות דא"ס הוא ברצון לבד ולא בפועל, ואחר גילויים אחר כמה וכמה צמצומים וגילויים בבחינת דקות ורשימו ובבחינת **מטי ולא מטי** הוא הנקרא ונכלל בשם "שמו", שהוא סוד י"ס (ר"ת ר' ספירות) הנכללים בשם המיוחד, וע"כ "שמו" עולה בגמטריא "רצון" להורות על ענינם.

והנה אחר שעלה ברצון שהוא סוד המלכות הנ"ל להתקשט ולהוציא מן הכח אל הפועל אלו הכוחות והעולמות שהיו גנוזים בה, נעשה סוד הצמצום שהוא סוד סילוק והעלמת **אור החסד** וגילוי **שורשי הגבורות**, שמהם נעשה בחינת הכלים והגבולים והשיעורים והצמצומים אח"כ, כי צמצום האור עושה מציאות הווית הכלים כנודע, והנה הצמצום הזה הוא נעשה בבחינה התחתונה והאחרונה שאפשר לדבר בא"ס, והוא מלכות דמלכות דא"ס, ובה יעשה הצמצום וגילוי העולמות וי"ס, כמש"כ "**מלכותך מלכות כל עולמים**" (תהילים קמה, יג) ר"ל מלכות שלך של א"ס והיא מלכות שממנה נעשו כל העולמים ומובן.

ועפ"ז יתבאר הפסוק הנזכר, כי "**המים הרו**" הוא סוד מי הא"ס קודם הצמצום, וכל העולמות היו כלולים וגלומים בה, ואח"כ נצטמצמו לצדדין ונגלו בחינות שורשי הגבורות, וזה מש"א "**הרו**" מלשון הריון, כי היולדת "**ירכותיה מצטננות**" (סוטה יח:) בסוד מה שאמר הכתוב "**וראיתן על האבנים**" (שמות ח, טז), כי נעשות ירכותיה של יולדת קשות וקרות כאבנים, כי עלו הדמים מהם למעלה, והם דוחים ודוחפים הוולד למטה, ועי"כ יולדת וכנודע כ"ז בעולם התחתון.

וכן הוא למעלה למעלה בעליונים, כי כל פרצוף עליון עושה צמצום בבחינות התחתונות שבו הלא הם **נהי"מ** (ר"ת נלח הוד יסוד מלכות) כדי לגלות אורות חדשים, וכן הוא נעשה למעלה בא"ק, שהעלה וצמצם אור **הנה"י** שבו למעלה להוציא **עולם הנקודים**, שמענין שביה"כ נמשך **עולם התוהו**, שהוא בחינת אפלה וחושך, וזה "**המים הרו וילדו אפלה**", וכמעשה וכענין זה נעשה למעלה למעלה בשורש השורשים בבחינת מלכות דא"ס, כי סילק א"ס האור שלו בבחינה התחתונה והאחרונה שאפשר לדבר בו שהוא סוד מלכות דא"ס, כעין שנאמר שעלה אור שהיה מתפשט בבחינת נהי"מ שבה למעלה, ונעשה בחינת **פרסה**, ושם נעשו כל העולמות אח"כ, ע"כ נמצא אצלי כתוב.

סימן ג

סדרי אותיות שבאצילות

והנה דע אחי הסוד שאין צורת האותיות ככתבם ממש אלא מן האצילות ולמטה, כי באצילות עצמו שהדברים בשורשם האותיות הם בצורת **אלפא ביתא דפירור וניתוח**, ומכש"כ למעלה בא"ק אינו אלא ברמז על פי מה שהוא יהיה למטה, ומכש"כ במלבוש הנה הם רק בבחינת אורות ושורשים דקים וכו' ומובן.

ונבוא לבאר אחיזת בחינת מקום האותיות בניתוח ובפירור בעולם האצילות עצמו, דע שבבחינת **או"א** (ר"ת אבא ואמא) של עולם האצילות, יש שם כל אלפא ביתא של חכמת הפירור, לפי ששם יש שורש כל הכוחות הנעלמים בסוד הכתוב: "**הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר**" (קהלת ג, כ), כלומר שחוזר אל המקור הראשון שהוא ראשית חכמה, אות י' של השם הקדוש שהוא בדמות נקודה ממש, ועליה ועל מקומה הנזכר נאמר "**וראש עפרות תבל**" (משלי ח, כו), הנקודה שהיא צורת יודין שהוא המציאות של כל דבר בשורשו שהוא **חכמה אבא**, בבחינת מש"כ "**כולם בחכמה עשית**" (תהילים קד, כד).

והנה הניצוצין של חכמת הפירור הוא סוד הזרע שיוצא **מאבא עילאה**, שהוא בסוד ניצוצין ועדיין לא נצטייר, וכשמתחיל להצטייר ולהתפשט בבטן **אמא עילאה**, הנה אז נמדד הזרע ומתחלק לנתחים ולמידות, והיודין מתפשטין לווין בסוד חכמת הניתוח, וכאשר הוולד מתחזק ומצטייר כל צורכו, אז הנתחים מתקבצים והאיברים נשלמים אל צורת האותיות, וכאשר יוצא הוולד לאויר העולם אזי נגלית הרכבת האותיות וצירופן לתיבות ולשורות בסדר נאה ונאות, וכלל זה הוא המשכה מאו"א סוד פירור, אל **ז"א** (ר"ת זעיר אנפין) סוד ניתוח, אל אותיות בציור **אלפא ביתא דספר רזיאל** הם במלכות דאצילות.

עכ"פ הנה אלפא ביתא של חכמת הניתוח אשר היא **בז"א דאצילות**, הנה היא רומזת לענין ההתפשטות, ולכן מקומו בז"א אשר שם מתחיל הגילוי מן הבינה אל הז"א, שהוא סוד אות ו' צורת קו וצינור בחינת המשכה, ומשם מתפשטים אל **מלכות דאצילות** סוד בחינת גמר העיבוי, ומשם הדברים הולכים ומתפשטים ומתעבים עד הגיעם אל **הבריאה** שהם בצורת האותיות ככתבן בספר תורה, וע"כ משם ולמטה כל עניני המרכבה ושמות המלאכים ופעולותיהן (פרס פיליה) לפי שהאורות שם מתעבים לבחינת האותיות וצירופיהם וצירופי צירופיהם.

ביאור אלפא ביתא דפירור

ונבוא לבאר ציור האותיות בפירור ובניתוח בהקדים שהנה כלל החומר וכל עצם הוא הרכבה וצירוף בחינות פרודים הרבה, שאחר יחודם נעשה ונצטייר אותו חומר ועצם, וכמו כן הוא באותיות, הנה כל מציאותם הוא מהרכבה של נקודות הרבה בסוד שורשם שבאצילות, וענין חכמה זו היא להחזירם אל שורשם לפני התגשמם, והוא בחינת חזרת הפועל אל הכח שהוא דבר שאין בשכל אנושי להשיגו אלא בעולם האצילות וכו', והוא ענין פירור האותיות וחזרתן לשורש, ונבוא לבאר הענין בפרטות יותר.

דע, שכל אות מרובעת כמו אות **מ** ואות **ס** ואות **ט** אינה פחותה מי"ב פירורים ואין בה יותר מי"ב פירורים ואין הפרש אלא בציור וכמובא לפניך <<<<:

עוד דע שכל צורת ו' באיזה אות נחלקת לג' פירורים שהם ג' יודין, כי כל מידה נחלקת לג' פרקין, כגון אות א' הנה יש לה ב' יודין א' למעלה וא' למטה ואות ו' שביניהם נחלקת לג' פירורין וסה"כ הם ה' יודין באות זה והיא לבדה כך, ואילו אות ב' הנה יש בו ג' ו' כל א' נחלקת לג' סה"כ הם תשעה יודין. ואות ג' וכן אות ו' ואות ז', הנה יש בכל א' מהם ג' יודין ואין הפרש ביניהם אלא בצורה. ואות ד' ואות ר' גם הם כלולים מב' קווין כל א', וכל א' מהם נחלקת לג' פירורין וא"כ הם ו' פירורין, וכן אות ה' נחלקת לט' פירורין כי יש בה ג' ווין וכל א' מתפורר לג'.

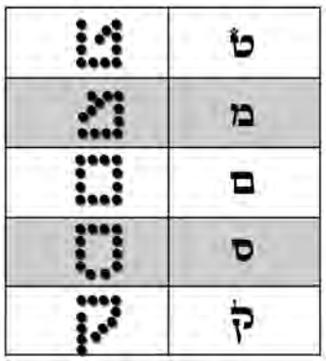

וכדי שלא תטעה אכתוב לך הכלל שאנו הולכין מן אות א' שהיא לבדה יש בה ה' פירורין, כי אות ו' שבאמצעה הוא נחלק לג' פירורין ונוסף עליהם ב' יודין א' שלמעלה וא' שלמטה כזה: ,',

ואנו הולכין ועולין ממנו אל ג' פירורין שהם באותיות ג', ו', ז', וכל ההפרש אינו אלא בציור, ומן ג' פירורין אל ו' פירורין שהם באותיות ד' ואות ר', ומן הו' פירורין אל ט' פירורין שהם באות ב' ובאות ה', ובאות ח', ובאות כ', ובאות ע', ובאות פ', ובאות צ', ובאות ש', ובאות ת', כל אלו תשעה פירורין יש בהם. ומן ט' פירורין אל הי"ב פירורין שהם באות ט', ובאות ל', ובאות מ', ובאות ס', ובאות ק', כזה:

א' - ה' פירורין

ג',ו',ז' - ג' פירורין.

ד',ר' - ו' פירורין.

ב',ה',ח',כ',ע',פ',צ',ש',ת' - ט' פירורין.

ט',ל', מ', ס', ק' - י"ב פירורין.

י' - א' פירורין.

סה"כ הם כ"ו פירורין כמנין שם הויה ב"ה חותמו של הקב"ה אמת, ועולים כמנין עשרה שמות הויה ב"ה שהם עשר ספירות הקודש, והחשבון הפשוט הברור לעין הוא מספרם ל"ה פירורין אותיות אור ניצוץ קודש היוצא מן **או"א דאצילות** ונקרא אלפא ביתא דפירור, ועיין כל זה בספר הליקוטים של הרמד"ו ח"א.

ביאור אלפא ביתא דניתוח

ונבוא לבאר ענין **אלפא ביתא דחכמת הניתוח** היוצא מן ז"א דאצילות אשר שם מתחיל גילוי מן הבינה ולמטה, והנה ענינה הוא ניתוח כל אות לנתחין שהם צורת ווין, וכל נתח נקרא **מידה** שלימה, (וכל מידה נחלקת לג' פירקין שהם נחינת פירורין וכנ"ל) שהם סוד חד"ר (ר"ת חסד דין רחמים), שהם סוד מש"כ "**דמדיד ועביד משחתין בכל ספירה וספירה**" (ע"ח שער רפ"ח גילולין פרק ה), **וזה סוד** ג' קשרין קו המידה שהם סוד "**ה' אלקינו ה'**", וע"כ כל מידה כלולה מג' פירקין **רת"ס** (ר"ת ראש תוך סוף) שהרי האדם בכללו הוא ראש-בטן-וגויה, זרועותיו ורגליו כל א' מג' פירקין, וכן אצבעות ידיו ורגליו כל אחד מהם מג' פירקין. וח"י חוליות שבשדרה הם בסוד ג' ווין של שם ע"ב היוצא מהפסוקים ויסע ויבא ויט (שמות יד, יט-כא), העולים כמנין ח"י שהם בחינות ישר-חסד, הפוך- דין, ישר והפוך- הוא רחמים הכולל משניהם.

ועכ"פ הנה חכמת ניתוח האות יעלה חשבונם של הנתחים כפי אותו ניתוח של האות ההיא, דרך משל, אות ה' יש בה ג' נתחים כי היא נבנית מג' ווין א' למעלה וא' בימין וא' בשמאל כזה:

וג' ווין יעלה ח"י, ואם בדרך משל נעשה ניתוח ד' אותיות ה' שבשם הויה דההין העולה ב"ן, אשר יש בה ד' אותיות ה', פשוט ומילוי כזה: יוד הה וו הה, הנה שם זה עולה ע"ב, ואחר ניתוח אות ה' שבו, יעלה כל אות ה' לח"י, כי כל אות ה' יש בה ג' ווין העולה ח"י, והנה ד' פעמים ח"י יעלה ע"ב.

ודע שיש ולא נוכל לנתח כל כך, וע"כ נשאיר אותו בפירור, כגון אות א' הנה ב' יודין של מעלה ושל מטה לא נוכל לנתחם לאות ו', אלא ישארו כיוד, וכן הוא לאות ג' ולאות נ' כזה:

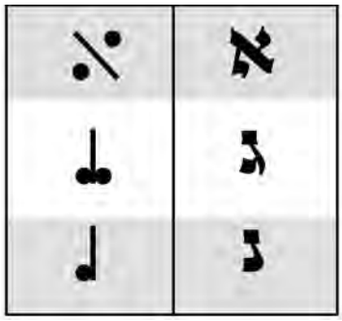

והא לך שאר אלפא ביתא דניתוח:

ב	ב
ד	ד
ה	ה
ו	ו
ז	ז
ח	ח
ט	ט
י	י
כ	כ
ר	ר
ל	ל

מ	מ
ם	ם
ס	ס
ע	ע
פ	פ
ף	ף
צ	צ
ץ	ץ
ק	ק
ר	ר
ש	ש
ת	ת

ודע, שכל נתח יעלה מספרו שש, ונוכל לפורדו לניצוץ הוא ג' יודין, שכל אחד מספרו עשר, ולפי הנתח יהיה הפירור, כי אות שתהיה נתח שלה ד' מדות, יעלה פירור שלה ל"ב פירורין, ואילו אות שיהיה ניתוח שלה ג' מדות, יעלה פירור שלה לט' פירורין, [ובכתבי רבי מו"ר עט"ר ראיתי שכתב אות ל' בד' נתחים, ובמקום אחר כתבה בג' חלקים ובמ"א נבאר].

כלל העולה הוא, כל קו היא מידה, וכל מידה בנויה מג' פירקין.

והאותיות הבנויות מקו א', הם א', ג', ו', ז', י', נ' והרי הם מידה א'.

והאותיות הבנויות מב' קוים הם ד', ך', ר' והרי הם ב' מידות.

והאותיות הבנויות מג' קוים הם ב', ה', ח', כ', ל', ע', פ', ף', צ', ץ, ש', ת' והרי הם ג' מידות.

והאותיות הבנויות מד' קוים הם ט', מ', ם', ס', ק' והרי הם ד' מידות (כס אותיות המרובעות).

ודע שכל מידה שהוא קו נקרא גם נתח או התפשטות, והפרקין שממנו בנוי הקו נקרא גם בשם פירקין, ובשם כוחות או ניצוצות, וגם דע שכל מידה היא קו מספרו שש, וכל פירור מספרו עשר.

וכדי לסייע לך בהבנת חכמת הפירור והניתוח, ולחיזוק משי"כ לעיל רצוני להביא לפניך משי"כ רבנו זלה"ה **בכוונת ק"ש שעל המטה בכוונת ליל השישי ובאנא בכח ובכוונות שם מ"ב.** ושם כותב רבנו זלה"ה לכוון בציורם בדרך חכמת פירור או ניתוח, ואולי תוכל להסתייע ממש"כ שם לגבי איזה מן האותיות הגם שאינו מכוון עם משי"כ לעיל מעט, עכ"ז הוא קרוב ומלמד כמה כיצד:

אות א' - בצורת ב' יודין א' למעלה וא' למטה ואות ו'.

אות ב' - בצורת שלוש יודין.

אות ג' - בצורת שני ווין א' זקופה וא' רבוצה.

אות ד' - בצורת שני ווין א' רבוצה ואחת זקופה.

אות ה' - לא קיבלתי.

אות ו' - הרי היא כצורתה ואינה מתחלקת.

אות ז' - בצורת יוד ואו

אות ח' - בצורת שלוש ווין א' רבוצה ושתים זקופות.

אות ט' - בצורת שני דלתין א' ביושר וא' מהופכת.

אות י' - בצורתו ואינו מתחלק.

אות כ' - בצורת שלוש יודין.

אות ל' - בצורת כף ועליה ואו זקופה ועל הואו יוד.

אות מ' - לא קיבלתי.

אות נ' - כפוף בצורת שני ווין א' זקופה וא' רבוצה.

אות ן' - כפולה בצורת יוד ואו.

אות ס' - לא קיבלתי.

אות ע' - בצורת נון כפופה וואו רבוצה וזין זקופה.

אות פ' - בצורת כף ויוד.

אות צ' - הכפוף בצורת יוד ונון כפופה.

אות ץ' - כפולה בצורת יוד ונון כפולה שהיא פשוטה בצורתה כזה ין.

אות ק' - בצורת כף ואו.

אות ר' - בצורת שני ווין א' רבוצה וא' זקופה.

אות ש' - בצורת שלוש יודין ושלוש ווין וכף א' מהופכת ופיה בשוליהם.

אות ת' - בצורת דלת ונון כפופה.

ביאור אלפא ביתא דספר רזיאל שבמלכות דאצילות

הנה אחר שידעת סוד **אלפא ביתא דפירור שבאו"א דאצילות, ואלפא ביתא דניתוח שבז"א דאצילות**, נבוא לערוך לפניך **אלפא ביתא שבמלכות דאצילות** הנקרא גם בשם **אלפא ביתא דספר רזיאל**, והוא כבר יותר קרוב אל ציור אלפא ביתא הנכתב בס"ת הנקרא גם בשם **כתב אשורי**, והנה גם "שור" הוא כינוי לתוקף וחוזק וגדלות, וכמו שאמר יעקב אבינו ע"ה "ויהי לי שור וחמור" (בראשית לב, ו) המורה על תוקף וחוזק, וכן בשורש הם האותיות הקדושות שהם בחינות הכלים להוציא ע"י כל מעשה הבריאה לאחר שנעשה שהם התכללות המדות, ע"כ אין בהם שבירה, וע"כ הם בבחינות "חומה". ונודע היות באותיות שהם בבחינת הכלים אותיות אחרות רוחניות ספיריות שבהם בעצם ההויה, וכל רצונם ותאוותם לחזור לשורשם, ובזה גדול כח אותיות הכלים שהם בבחינות חומה להם, וע"כ נקראים בכינוי שור, שהוא רמז לרשפי אש אהבה לאלוקות בבחינת רצוא, כי הם האותיות שיצאו אחר החומה שהוא המסך שתחת עולם האצילות, שמשם ולמטה יש שליטה לבחינת המסכים, ובלי כח המסך אין האותיות מתגלמות, אבל באצילות עצמו אין כח מסך כלל, ומה שאנו מבחינים שם כח מסכים ואותיות, הם רק לשורשים המפעילים כזה בעולמות התחתונים, ועל שם זה נקרא כתב אשורי שהוא מלשון הבטה והסתכלות ג"כ בבחינת מש"כ **"אשורנו ולא קרוב"** (במדבר כד, יז).

והנה כל מה שאנו מכנים שם אותיות באצילות עצמו ובז"א דשם וכו', הנה כ"ז הוא רק לבחינת שורש בלבד אבל לא על עצם האותיות, וע"כ אין לנו אלא הבטה בשכלנו בלבד, וכך קרוב לנו ידיעת כל זה בשכלנו כאילו אנו רואים שכך זה, וזה שאמר **"אשורנו ולא קרוב"**, שהוא לשון הבטה והסתכלות, ועל שם זה נקרא בשם כתב אשורי, וזולת זה קשה להולמו שהוא ממש כתב עכו"ם ועבודה זרה הנקראים אשורים, כי איך יתכן שכמה וכמה מאמרים בזוה"ק וכו' כולם מגידים על ציור וקדושת האותיות, וביותר נראה כן מדברי הזוה"ק והמדרשים בענין מה שעלו האותיות ובקשו ממנו ית"ש שיברא בהם העולם (הקדמת ספר הזוהר כב), ודי בזה לעת עתה.

ועכ"פ הנה אלו האורות שהתפשטו ממנו ית"ש ויצאו מן הפירור אל הניתוח, ונכנסו במלכות דאצילות שורש דכל בי"ע (ר"ת בריאה יצירה עשיה) ומה שבהם, ונעשו בה אחר התעבות אלפא ביתא הקודמת לאלפא ביתא הידוע אצלנו בשם כתב אשורי, ועיין כל זה בספר הליקוטים של הרמד"ו ח"א.

אות א - בציור של ויי.

אות ב - בציור של דו.

אות ג - בציור של וו.

אות ד - בציור של ב' אותיות ו אחד למעלה ואחד למטה.

אות ה - בציור די.

אות ו - בציור ו רגיל.

אות ז - רגיל.

אות ח - בציור דו.

אות ט - בציור נז.

אות י - רגיל.

אות כ - רגיל.

אות ל - בציור כו.

אות מ - בציור כו (נלע"ד שצריך להיות ציור כז).

אות נ - רגיל.

אות ס - בציור כו.

אות ע - בציור נג.

אות פ - בציור כי.

אות צ - בציור ני.

אות ק - בציור כו.

אות ר - רגיל.

אות ש - בציור ני.

אות ת - בציור דו.

א	אַ
ב	בַ
ג	גַ
ד	דַ
ה	הַ
ו	וַ
ז	זַ
ח	חַ
ט	טַ
י	יַ
כ	כַ

ל	לַ
מ	מַ
נ	נַ
ס	סַ
ע	עַ
פ	פַ
צ	צַ
ק	קַ
ר	רַ
ש	שַ
ת	תַ

עד כאן מן אלפא ביתא דספר רזיאל שבמלכות דאצילות.

ביאור אלפא ביתא די"ב פרצופי אצילות

קודם שנבאר סדרי אותיות שבבי"ע רצוני לבאר לך עוד סוד אחד נפלא בחכמה זו, בהקדים מש"כ לעיל ענין בחינת הפנימיות הוא סוד חיות האלוקות תוך הפרצופים הקדושים, ועי"כ נעשו האותיות והגילויים, והנה בבחינת הפנימי המתלבש בחיצוני הכל מיוסד על ערכי כינוים, כי גבוה מעל גבוה שומר וה' עליהם, ומה שהוא פנימי בערך זה, לגבי העליון ממנו הוא חיצוני, ונבוא לבאר ביותר פרטות.

הנה נודע שאותיות אמ"ש הם שורש לכל שאר האותיות, ובג"ד כפר"ת בז' נקבי הראש, ושאר האותיות הפשוטות **בו"ק** (ר"ת ו' קלוות), אמנם דע שבערך הכולל כל האותיות הם גוף, שנקרא ו"ק בערך רוחניות שם הויה ב"ה בניקוד, עד שאמ"ש הם שם **יה"ו** ר"ל רוחניות שלהם, וכך הם מתהפכים בצירוף **משא הו"י** וכו' וכן כולם.

והנה שם יה"ו שהוא הרוחניות של אמ"ש, אשר הוא שורש לכל שאר האותיות, הנה למעלה ממנו הוא שורשם י' **עילאה** שורש לי' **תתאה** וכן כולם, והנה שורשם הוא דעתיק יומין ונוקבא, כי יש בו אותיות א-ב ורוחניות הוא הויה, ומפני שהם שורש לא יתייחסו שם בחינת אותיות אלא אורות זכים בתכלית הזיכוך, אלא שבז"א הם בחינת אותיות ממש, וכמובא זה באדרא זוטא (דף רפט.) וז"ל: **"בצניעותא דספרא אוליפנא דהא י' עלאה י' תתאה, ה' עלאה ה' תתאה, ו' עלאה ו' תתאה, כל אלין עלאין בעתיקא תליין, תתאין בזעיר אנפין אינון, לאו תליין אלא אינון ממש, ובעתיקא קדישא תליין, דהא שמא דעתיקא אתכסייא מכלא ולא אשתכח.** עכ"ל ועי"ש. וזכור זה.

והנה נתבאר לעיל ולקמן עוד ענין סוד כ"ב אותיות המתלבשים בי"ס ונעשים להם בסוד פנימיות, וכללותם עולה ל"ב, והנה שם הויה ב"ה הוא שורש הכל, והוא סוד שורש הגילוי והכח הפועל בהם בכח א"ס ב"ה, וע"כ כשיכוון בשם הויה ב"ה הוא עושה הכל כי הכל יוצא ממנו.

והנה ענין פנימיות וחיצוניות הנ"ל בשורש, דע שהנה שם גילוי השפע מלמעלה הוא נכלל בשם טיפה וכנודע, והיא כלולה מחומר וצורה, שהוא הכ"ב אותיות עם **ההבל דגרמי**, והנה חכמה ע"י שמזדווג עם אמא הוא נותן בה בחינת הטיפה הנ"ל, ואז מצטייר הוולד ע"י ונגלם עוד בחומר ובצורה, ומתגלים הכ"ב אותיות, כי נגלמו בבחינת חומר, וכלל כל אלו הבחינות הם בחינות הזיווגים והאורות וההמשכות שבין פרצוף לפרצוף, כי קודם שנעשה ההגלמה וציור האות, הם בבחינת צורה לבד שהוא בחינת פירור או ניתוח או כללותם או בחינות אחרות, כי בכל עולם ופרצוף יש בו בחינת כ"ב אותיות. ודע לך שכן הוא, כי הגם שנתבאר לעיל ענין יציאתם של האותיות בצורתם הידועה לנו הכתובה בספר תורה, רק מסוף עולם האצילות, עכ"ז בכל פרצוף שבעולם האצילות יש בו כ"ב אותיות אלא שאינם בצורתם הידועה לנו אלא בשורש ובבחינה רוחנית שהוא למעלה מציור ותמונה, אבל הוא נמצא וקיים יותר ממה שאנו בעלי חומר קיימים.

וענין זה הוא נכון בכל פרצוף ובחינה, ואדרבא, מן עולם האצילות נלמד לכל עולם ועולם, והנה בעולם האצילות נודע היות בו ה"פ (ר"ת ה' פרצופים) כוללים בעובי, אמנם דע שאחר שנתקנו העולמות והתכללו זה בזה ויצא אור **מ"ה החדש** ונתן בו מזיוו אור העולם, הנה אז נעשו בו **י"ב פרצופים כוללים באורך**, והנה בכל אחד מהם יש בו כ"ב אותיות כל אחד בסדר אחר, והם **שנים עשר אלפא ביתות** כנגד **שנים עשר פרצופי אצילות** והם **עתיק ונוקביה, אריך אנפין ונוקביה, אבא ואמא, ישראל סבא ותבונה, ישראל ולאה, יעקב ורחל**, ונלע"ד שיש פרצופים אשר סדרם באלף בית ביושר, ויש דווקא בתשר"ק וכו', אמנם מה שנתבאר בכוונות הסליחות הוא בכללות לבד באופן זה: "**רחמנא אדכר לן קיימיה דאברהם**" וגו' הוא אלפא ביתא **דעתיק דכורא.**

"**אנשי אמונה אבדו**" הוא באלפא ביתא **דנוקביה דעתיק** בסדר אבג"ד.

"**תמהנו מרעות**" וגו' בסדר תשר"ק באלפא ביתא **דדכורא דאריך אנפין.**

"**אלקינו ואלוקי אבותינו אל תעש עמנו כלה**" אלפא ביתא **דנוקבא דא"א** בסדר א"ת ב"ש.

"**ווידוי**" אבג"ד ביושר הוא **באבא עילאה** כדי שירחם עלינו **כרחם אב על בנים.**

"**אשמנו מכל עם**" וגו' **באמא עילאה** בסדר אבג"ד.

"**אלפא ביתא דאלקינו שבשמים**" וכו' היא **ביש"ס.**

"**אלפא ביתא דעננו אבינו עננו**" וכו' הוא בפרצוף **תבונה.**

"**אלפא ביתא דאדון הסליחות**" וגו' הוא **בז"א.**

"**אלפא ביתא דעשה למען אמתך**" וגו' היא **בלאה.**

"**אלפא ביתא דדוד אליך ה' נפשי אשא**" וגו' הוא **ברחל.**

"**א-ב דהושיענו למען שמך**" בפרצוף **יעקב דאצילות** וכו' (יש אומרים פיוט "**אליך ה' נשאתי עיני**" וגו' **ביעקב**)

הרי שלך לפניך רמיזת אלף בית בשנים עשר פרצופי אצילות, והנה סדר צורתם וציור אותיותיהם אינו שווה אפילו בין פרצוף לפרצוף הגם שכולם הם כ"ב אותיות עכ"ז אין הם שווים.

והענין דע שכל פרצופי האצילות צורת אותיות שלהם הם בחינת צורת עצמם, אבל האותיות הם אותיות של הפרצוף שעל גביו, והענין בביאור יותר, דע כי אין לנו השגה מהו בחינת האותיות שבפרצוף העליון, על כן אין פרצוף שאותיותיו אותיות עצמו אלא אותיות של פרצוף שעל גביו באופן שהפרצוף התחתון אותיותיו הם אותיות של פרצוף שעל גביו ומבלעדי זה אין לו קיום ועמדה במציאות כלל, באופן שפרצוף זה שורש לזה וזה שורש לזה, המשל בזה פרצוף אמא בחינת עצמה היא תגין אבל מבטא אותיותיה הן אותיות דט"ס תחתונות דאבא אשר בחינת צורת אותיותיו צורת נקודות (כמובא כ"ז בדברי הרב הקדוש רבי יוסף סיעבון זצל"ה בספר אהבת ה' על האידרא זוטא).

והיינו שהנה אמא אותיות שלה הם אותיות אבא שהוא נקודות, והם שב"א סגול, והטעם לזה נתבאר בשער היחודים בענין תיקון השובבי"ם שמפני זה היות אמא תופסת באבא בחסד וגבורה שבו שהם ניקוד סגול ושבא, אבל בחינת צורתם הם בחינת צורת תגין, וע"כ גם שב"א סגול עולה ת"ג עם הכולל על ענין הנזכר, כי אמא בחינת תגין וכו' באופן זה: הנה צורת ניקוד הנ"ל שב"א הוא כזה: וסגול כזה ֶ ואם נצייר אות ב' בצורת תגין יהיה כזה:

וכן הוא בצורת א כזה:

(לא דייקתי במספר התגין של האותיות רק לסדר ענין הצורה וע"כ אין לדקדק בענין)

הרי לנו שאות זו תהיה בצורת עצמה שהיא בחינת תגין אבל מבטא אותיותיה הוא אבא שבחינת אותיותיו הם בחינת נקודות: וכן על דרך זה בט"ס תחתונות דאבא הנה בחינת צורתם הוא צורת עצמו שהם בחינת נקודות אבל המבטא דכתרו שהוא בחינת טעמים וכגון זרקא שצורתה צורת עצמו שהיא נקודות אבל המבטא של אותיות כתר דאבא הוא אותיות הטעמים שהם עגולים כזה: ובאות א' כזה:

וכן על דרך זה בכתר דאבא הנה בחינת האותיות שבו יהיו צורתם כצורת הטעמים אבל האותיות הם האותיות של הפרצוף שעל גביו, בדרך משל באות ב' של הפרצוף שעל גביו הנה צורה שלה תהיה כצורת עיגולים שהם כצורת הטעמים אמנם יהיו בסדר של אות ב' הרגיל אצלנו כזה: או כזה:

אבל דע האמת שאין לנו השגה מהו באמת בחינת אותיות שעל גבי **כתר דאבא** הגם שגם הפרצוף שעליו יהיה באופן הנזכר, נמצאת אתה אומר שאין פרצוף שיהיו האותיות שבו אותיות שלו באמת אלא של האותיות של הפרצוף שעליו, וכן נעלה מפרצוף לפרצוף עד **ע"ק** (ר"ת עתיקא קדישא) כי שם יש אותיות שיהיו הם השורש לפרצוף שתחתיו בשביל שהתחתון הנה המבטא אינו שלו.

והנה בעתיק יומין ונוקבא הגם שיש שם א-ב ורוחניות הם ההוויה דשם ומכיוון שהם שורש לא יתייחס שם בחינת אותיות, אלא אורות זכים בתכלית הזיכוך, וע"כ תדון שבע"ק אין שם בחינת אותיות לעצמותו אלא שורש למה שמתחתיו, הגם שגם הוא יש לו שורש אבל לא יכנס תחת סוג בחינת אותיות, כי אין למעלה ממנו בחינת כלי ממש אלא בהשאלה לשכך האוזן, כי עיקר בחינת היכר אותיות הוא מאצילות ולמטה ושם הם בחינת דקות ושורשי אור, ומשתלשלים ומתפשטים, עד מלכות דאצילות ושם מתעבים ונעשים כצורתם הידועה לנו בבי"ע וכנ"ל.

סימן ד

סדרי אותיות שבבי"ע

עתה נבוא לבאר סדרי אותיות שבעולמות שתחת מלכות דאצילות הם בי"ע, והנה ג' עולמות בי"ע הנה נודע היותם מתלבשים זה בזה ומנהיגים הפנימי את החיצון כדרך שנתבאר באדם התחתון, שהמוח והנשמה אשר שם מקומה הם מנהיגים את הלב והרוח ההולכים והמכוונים כנגד כוחות הנפש שבאבר הכבד, והנה נודע היותם י"ס בכל עולם מבי"ע והם ג' מיני י"ס, והנה הם מכוונים כנגד האותיות עצמם ממש כיצד, הנה ג' מיני ספירות הנ"ל הם כנגד ג' עולמות בי"ע המתלבשים זה בתוך זה, וזה נשמה לזה, וזה לפנימי לזה, כי **י"ס הבריאה** הם כנגד **הנשמה** אשר היא פנימית לי"ס **שברוח**, אשר הוא אמצעי בין **הנשמה** שהיא **הפנימית** אליו, לבין **הנפש החיצוני** אליו והרי הם כסדר **מל"ך** (מוח, לב, כבד) וכנגדם באותיות הם ג' בחינות מערכות **אחדים- עשרות-מאות** (ועיין כל זה בספר הליקוטים של הרמד"ו ח"ח). **וענין מקומם ומציאותם באופן זה הם מן הפשוט אל הגדול כי:**

עשר ספירות האחדים - הם כנגד עצמות וכלים **הברואים והפנימיים** שהם סוד **מוח ונשמה.**

עשר ספירות העשרות - הם כנגד עצמות וכלים **היצורים התיכוניים** שהם כנגד **לב ורוח.**

עשר ספירות המאות - הם כנגד עצמות וכלים **העשויים והחיצונים** שהם סוד **כבד ונפש.**

באופן זה:

	כתר	חכמה	בינה	חסד	גבורה	ת"ת	נצח	הוד	יסוד	מלכות
אחדים י"ס הבריאה חלק הנשמה	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
עשרות י"ס דיצירה חלק הרוח	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק
מאות י"ס דעשיה חלק הנפש	ק	ר	ש	ת	ך ת"ק	ם ת"ר	ן ת"ש	ף ת"ת	ץ תת"ק	אלף תת"ר

הרי לך סדר האותיות מערכה מול מערכה שהם כנגד הספירות שבכל עולם הנ"ל, ומלכות שהיא אות י' שבבריאה נעשית כתר ליצירה, וכמו כן במלכות דיצירה אות ק' שחוזרת להיות כתר בעשיה, ואלו האותיות הם שלושים במספר עשרה בכל עולם, הגם שהם דרך כלל כ"ב אותיות בסוד "**ב"ך יבורך ישראל**" (בראשית מח, כ) אלא שנוסף עליהם גם אותיות מנצפ"ך אשר הם משלימים עד למספר "**האלף לך שלמה**" (שיר"ש ח, יב) כי כן אות ת' היא עולה ד' מאות, ונוסף על אות ד' מאות עוד מאה הוא חמש מאות, ונכלל בך' דמנצפ"ך, וכן על דרך זה עד האלף שבמלכות דעשיה שהוא אלף במילוי שהוא כמספר אלף וכו'.

ודע שכלל כל אלו ל' אותיות וחיבורם הוא סוד **אלפא ביתא של אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וס"ם זע"ן חפ"ף טצ"ץ** ויבואר במקום אחר.

וכדי לסייעך ולשמח לבך ולפתוח לך שערי חכמה אשכילך ואפתח לך "**פתחי שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים**" (עפ"י ישעיה כו, ב), כי ממנו תוכל להבין חכמות ושערים הרבה ונתיבות דעת, ונבאר לך בדרך משל ותשליך על הכל.

הנה תיבת ראש שבאדם, הנה הוא נגזר ויוצא על פי הצירוף והשורש העליון שבספירות האותיות הנזכרות, כי הנה בראש הוא כללות מוח חכמה ומוח בינה וכתר מכריע ביניהם בסוד **דעת עליון** המזווגם, ומכח זה נולד **דעת תחתון** הנולד מזיווג אבא ואמא, נמצא חכמה מימין, בינה משמאל, כתר מכריע ומזווגם, וחיצוניות שלו ראש הגלגולת החיצוני, והנה נוכל להשכיל כל זאת מתיבת ראש עצמו על פי חכמת הלוח הנ"ל באופן זה:

והנה תיבת **ראש** הם ג' אותיות:

ר - הוא **חכמה** בבחינת "**ראשית חכמה**" וכו' שורש החסדים וקו ימין.

א - הוא **כתר** והוא כלול משלושתם שורש קו אמצעי.

ש - הוא **בינה** ראש קו שמאל בו צדק. ומובן.

וכדי לסייעך בהבנת אלו הסודות נכתוב עוד, שהנה אלו הג' הם סוד משכ"ל בספר יצירה": "**ג' אמות אמ"ש**" וסידורו כך:

מ דוממת הוא סוד **המים**.

ש שורקת היא סוד **האש**.

א מכריע בינתים כי הוא אויר הוא **הרוח**.

והרי בחינתם חד"ר ועולה בחינתם עד כתר שורש קו אמצעי, וחכמה שורש קו ימין, ובינה שורש קו שמאל.

והיינו שאלו ג' אותיות אמ"ש הם שורש ג' יסודות שבעולם אש מים רוח, אשר שורשם קו ימין קו שמאל קו אמצעי, וראה אשר אותיותיהם נכללו בלוח דאי"ק בכ"ר הנ"ל באופן זה:

אות **א- דאמ"ש בכתר** המכריע ושורש קו האמצעי וכנ"ל שורש יסוד **רוח**.

אות **מ-** בספירת **חסד** שהוא שם כינוי קו ימין ושורש יסוד **מים**.

אות **ש-** בספירת **בינה** אשר היא שורש קו שמאל אשר הוא שורש יסוד **האש**.

ונבוא להביא עוד כמה רמזים בענין רמיזת הספירות באלו האותיות כדי לקבוע הדברים בלבך הנה נתבאר לעיל היות הספירות נחלקים על האותיות באופן זה:

א. כתר.

ב. חכמה.

ג. בינה.

ד. חסד.

ה. גבורה.

ו. תפארת (וזה הטעם שאות ו' הוא סוד ספירת תפארת בכל מקום).

ז. נצח.

ח. הוד (וזה הטעם היות החיצוניים היוצאים מן השמאל נקראים "**בני חמ**" לפי שאחיזתם בהוד בבחינת משכ"ל "**והולי נהפך עלי**" (דניאל, ח) "**כל היום דוה**" (איכה א, יג)).

ט. יסוד (וע"כ נקרא היסוד מעגל טוב כי יסוד הוא מדת צדיק הוא נקרא טוב ובבחינת משכ"ל "**אמרו צדיק כי טוב**" (ישעיה ג, י).

י. מלכות. (כי מן מלכות שהיא דרגא עשירית מן הי"ס דכל עולם, מהם נמשך השפע אל התחתונים, וז"ס מש"כ "**פותח את ידך**" (תהילים קמה, טז) כי הידיים הם נקוד אות י' וע"כ יש בהם עשרה אצבעות, גם הכף היד היא בחינת מלכות, וע"כ אות יוד במילוי עולה כמנין כ"ף גם נקרא כף יד, ועכ"פ ע"ז אנו מבקשים שיפתחו הידיים היא המלכות דרגא עשירית בחינת ויזיר אות י' וימשיכו הברכה והפרנסה, וע"כ אמרו רז"ל ע"ה (תיקוני זוהר ז:) "**אל תקרא ידיך אלא יודיך**").

והנה אות י' מלכות הפנימית נעשית בבחינת כתר לחיצוניות, ועל דרך זה שאר הספירות שהם בחינת לבושין להנ"ל, עד מלכות העשירית שבעשיה שכבר נעשית בחינת כתר אל החיצונים, וז"ס אותיות רש"ת הבאות אחר אות ק', והם סוד ג' רישין עילאין דמסתאבותא, בבחינת משכ "**וראש פתנים אכזר**" (דברים לב, לג) **שמענה ואתה דע לך** (ועיין כל זה בספר הליקוטים של הרמד"ו ח"א).

ונחזור לכלול כל הקדמות אלו במחתה אחת ועוד כמה חדשות וזו היא.

כלל העולה שהנה ענין ההנהגה מה שצריך לידע הוא שיש בה ג' מידות:

א. הוא **יציאת** האורות. **ב. התנוצצות** האורות. **ג. התפשטות והתישבות** האורות.

והם עצמם סוד ג' לשונות המובאים בזוה"ק:

א. נהירו. ב. נציצו. ג. גליפו.

נהירו- הוא סוד **יציאת** האורות בסוד **אלפא ביתא דחכמת הפירור**, וע"כ נקרא בשם זה שהוא כענין "**נהרו פניו**" והוא בחינת גילוי אור **המ"ד** (ר"ת מיס דכוריס).

נציצו- הוא סוד **התנוצצות** האורות ע"י בטישת והכאת אור המ"ד הזכר באורות העולם סוד **המ"ן** (ר"תמיס נוקבין) **נקיבה**, ועי"כ מגבילים עצמם האורות להתהוות מהם בחינת כלים אשר יתישבו האורות בתוכם לפי כוחם, וענין זה נקרא

גליפו- שהוא ענין**התפשטות והתישבות** האורות עצמן בתוך הכלים שלהם.

והנה ענין **יציאת האורות**, הוא בכללות ענין גילוי אורות דעולם האצילות הנקרא אלפא ביתא דחכמת הפירור שסודה בגילוי יודין, כי כל פירור הוא י' הוא סוד **עולם האצילות** והנקרא **חכמה** כ"ח מ"ה, העולה **ע"ב** על דרך הכולל.

וענין**התנוצצות** האורות, הוא סוד **עולם הבריאה** שהוא נוקבא לגבי עולם האצילות בערך הכולל, ושם **ס"ג** ופרצוף **אמא עילאה** ה' ראשונה לערך אבא, והנה ענין התנוצצות האורות הוא כשפוגעים האורות היורדים בסוד רזא **דמ"ד** באורות העולם בסוד רזא **דמ"ן**, ואזי הם מכים ומבטשים אלו באלו, ומכח הכאתם ובטישתם וזיווגם זה בזה יוצאים כל הדינים שבעולם מכח שם ס"ג אמא, והתנוצצות האורות דכורין ונוקבין הוא ענין מה שמגבילים את האורות עצמן להתהוות מהם בחינת הכלים, שהם ההגבלה אל האורות, ואזי הם מתפשטים בתוך הכלים.

וזהו ענין **התפשטות והתישבות האורות** בתוך הכלים ומתישבים בהם בצורת **אותיות**, **תיבות**, **פסוקים**, **ופרשיות**, שהם סוד התחלקות ההשפעות כפי מה שראוי להם במדה ובמשקל ובמשורה, (וזה סוד מה שמובא בריש ספר אותיות דרבי יצחק אלו הלשונות במסורה וכו') **וז"ס חכמת הניתוח**, שמורה על ההתפשטות בצורת ווין וכנ"ל ובכללות על **זו"ן ומ"ה ויצירה ועשיה** על דרך הכולל.

כי כל אלו הבחינות הם נדרשים בפרטות לבד בעולם האצילות בענין גילוי האור ויציאתו מן העלם כתר דאצילות שבתוכו מלכות דעקודים, וכן למעלה בענין יציאת וגילוי נהירו אורות ואותיות דעולם המלבוש וכנ"ל, ונכלל זה בכינוי שם אורות שורש ופירור הוא אבא דאצילות הכולל בו או"א עילאין, ואח"כ בסוד ניתוח הוא אמא הכולל ישסו"ת, בסוד שהיא מלאה עצמים של הוולד ומציירת אותו לקומה אחת בסוד הנתחים שנעשו מן הפירור, ונקרא ניצוצין שהוא זיווג והכאה של האורות עד ליציאת הכלים שהוא ענין התפשטות בסוד התישבות האורות בכלים, סוד ז"א אות ו' ציור נתח והלבשתו במלכות, וז"ס משכ "**והנה ה' ניצב על חומת אנ"ך**" (עמוס ז, ז), ר"ל הכתוב בא לבאר לנו גילוי האור מן העלם אל הגילוי, ושהוא נכלל בג' בחינות של יציאה והתנוצצות והתישבות,שהם ג' בחינות **אורות ניצוצות כלים**, הנרמזים בר"ת **אנ"ך**.

וכמו כן כ"ז נדרש בכלליות גם כן, כי גילוי ויציאת האור הוא כולו סוד **י"ס דאצילות וע"ב**,

והבריאה ויצירה ועשיה נקרא התנוצצות והתפשטות וס"ג מ"ה ב"ן ופשוט.

גם נתבאר לנו ענין מציאות הספירות וגילויים בענין חילוק האותיות למאות ועשרות ויחידות, ושהם נמנים ועולים מן אותיות **המאות שבעשיה לעשרות שביצירה** ומשם **לאחדים שבבריאה**, ואשר הם ג' מערכות כל אחת בן י"ס, ואשר הם כנגד **מוח לב כבד**, ואשר הם גם מקום גילוי **נפש רוח ונשמה**, וענינם בסדר הנזכר הוא כסדר אותיות **אי"ק בכ"ר** שהוא חיבור ועמידת בחינות אחדים (ביאה) עשרות (ז"ל) מאות (נוקבא), שהם עצמם בחינת **"ספירות"** (מאות בבעשיה ועשרות ביצירה ואחדים בבריאה) וגילויים אחר ההתעבות במלכות דאצילות שהוא בחינת אין בבחינת מש"כ **"והחכמה מאין תמצא"** (איוב כח, יב) וכתוב **"כולם בחכמה עשית"** (תהילים קד, כד), ועי"כ כל רמיזות האותיות בו הוא בבחינת **שורש וענף נקודה וניתוח** וכו', אמנם הכל נשרש ונגלם ויוצא מן האצילות בבחינת אותיות המחשבה ואחר ההתעבות כנ"ל, יוצא בסדרים הידועים לנו, כי שורש הכל הוא יוצא מן האצילות ולמעלה למעלה, כי כל עולם האצילות הוא בחינת מלכות אשר בה נעשה עיבוי של האורות והתקרשות הכלים, לערך העולמות הנוראים והנפלאים אשר קדמו לו וכנ"ל מעט, ולקמן עוד מעט, ואצל הבורא ב"ה הרבה למי שמוצא חן בעיניו, ועכ"פ על ידי זה יתישבו לך איזה סתירות או קושיות באלו הענינים **"והמשכילים יבינו"** (דניאל יב, י).

ועתה כדי להרגילך בעבודה ובחכמה וכדי לשמח לבך רצינו לערוך לפניך לוחות א-ב **דאי"ק בכ"ר**, ואשר מהם עם הנ"ל תוכל לידע כמה ענינים וידיעות וחכמות הרבה, ומעל הכל לשוטט במחשבתך באורות נוראים אלו שהם דרכי הנבואה ורוח הקודש, ואשר באלו הם שמחתו של קב"ה כאשר בניו חושבים והוגים בחכמתו הנוראה אשר חלק לבשר ודם, כמובא במדרשים ובדברי רז"ל ע"ה כמה וכמה, ואחד לריח טוב הוא מה שאמר קב"ה לאברהם אבינו ע"ה בעת שעסק בחכמת היצירה והשכיל בה, עד שפעל ויצר עפר מן האדמה חיות ובהמות בהררי אלף, אמר לו קב"ה **"תנוח דעתך"** וכו' **"כשם"** וכו' **"ועד כעת לא שמח ליבי"** וכו' **"עד שראיתיך עושה כמעשי ועכשיו בן שולט בנכסי אביו"** וכו' ועי"ש. וע"כ הזוכה לעיין באלו הסודות בלב שלם בנפש חפצה באהבה ובחיבה ביראה ובלב מך, וכל תאוותו היא להיות הוגה בחכמת אביו שבשמים ולשמח אותו ולמצוא חן בעיניו, הוא משלים וממלא רצונו ית"ש במעשה הבריאה, עליו אומר קב"ה **"נעשה אדם"** (בראשית א, כו) ואין להאריך בזה כדי לא לפגום בכבוד אבינו שבשמים, ממנו נלמד ענווה מהי אשר אין חקר לתבונתו ולכוחו אין קץ, וגבורותיו מי ימלל, ועכ"ז כל שמחתו ואהבתו בשוכני עפר יצירי כפיו ואשר בעפר יסודם, ואין בכוחי להאריך בגודל גריעותינו ופחיתותנו כדי שלא ניפול ביאוש, כי בוודאי אין זה רצונו ואדרבא זוהי גדולתו שבמקום ענוותנותו שם אתה מוצא גדלותו וכו', והדברים האלו יורדים חדרי בטן ומקרב איש ולב עמוק ומשם יצאו ולשם יבואו, ואשרי השם על ליבו אותם וטומנם בחדרי משכיתו, צנצנת המן למשמרת לדורותם דורות עולם הנצח, כי הוא היתרון לו לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש מכל חיי ימי הבלו על פני האדמה, **"כי עפר אתה ואל עפר תשוב"** (בראשית ג, יט), אין נקי אין שארית כי אם תרקב עפר לזוכה, אחד זכר אחת נקבה אין זכר ואין זוכר בשאול אשר אתה הולך שמה, **"אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו"** (תהילים קמו, ה) **"אשגבהו כי ידע שמי"** (תהילים צא, יד) **"ואותיות אשר תבואנה"** (ישעיה מד, ז) עימו מאשר היה צופה ומתבונן ומצרף אותם הם עצמם ישאלו ויזכירו אותו, כמ"ש הכתוב **"האותיות שאלוני על בני ועל פועל ידי תצווני"** (ישעיה מה, יא) וכו' כי הם עצמם ילבישו את האדם למעלה ו**"ה' יברך את עמו בשלו"ם"** (תהילים כט, יא) העולה כמנין מלבו"ש.

סימן ה

בו יבואר כמה מיני תועליות היוצאת מחכמת האותיות ומשקלם

לדעת עניינם ותכונתם של כל דבר לפי שורשן בספירות

הנה מכלל אלו הידיעות הנזכרות תוכל להתבונן ולהבין בכל שם וחפץ שתחפוץ מאין התפשט מהספירות ומהיכן נתהווה ומהו מעמדו ובאיזה מקום שורשו וענפיו היכן מגיעים, ותוכל להבין זה מחשבון אותו שם או ענין שתרצה על פי האותיות שבו עד היכן הם מגיעים, כי נודע היותם הולכים בג' שבילים שהם סוד **"אתוון רברבין לאתוון בינונין ואתוון זעירין"** שהם סוד **מאות ועשרות ואחדים.**

ונבוא לערוך אותם לפניך, אמנם דע שנחלקו חכמי המקובלים זיע"א וסידרו ב' סדרים בזה, ועתה לא עת האסף המקנה להעמיק בהשוואת או ריחוק סברא מסברא וכו', והבאתי לך דעתם של אלו ואלו דברי אלקים חיים ורבנו האר"י זיע"א מביא סידורו:

אילן א'	אילן ב'	אילן ג'
כתר-קִיא	כתר-איקִ.	כתר-איקִ.
חכמה-טִצִּיץ	חכמה-בֹּכר.	חכמה-איקִ.
בינה-זוֹפַף.	בינה-גֹּלשׁ.	בינה-בֹּכר.
גדולה-זֹעֹן.	גדולה-דֹּמת.	דעת-גֹּלשׁ.
גבורה-וסם.	גבורה-הֹנֹּך.	חסד-דֹּמת.
תפארת-הֹנֹּך.	תפארת-וסם.	גבורה-הֹנֹּך.
נצח-דֹּמת.	נצח-זֹעֹן.	תפארת-וסם.
הוד-גֹּלשׁ.	הוד-זוֹפַף.	נצח-זֹעֹן.
יסוד-בֹּכר.	יסוד-טִצִּיץ.	הוד- זוֹפַף.
(זו הצורה מתחילה ממטה למעלה וזו סברת כת ראשונה של החכמים הנזכרים ע"ה)	(זו הצורה מתחילה מלמעלה ללמטה וזו סברת כת שניה של החכמים הנזכרים)	יסוד-טִצִּיץ. (זה הסדר כתבו רבנו האר"י והוא הנראה לענ"ד)

א - קמץ בכתר כזה	ו - חולם בתפארת כזה ו'
ב - פתח בחכמה כזה	ז - חיריק בנצח כזה
ג - צירי בבינה כזה	ח - קובוץ בהוד כזה
ד - סגול בחסד כזה	ט - שורוק ביסוד כזה יוהוווהו
ה' - שווא בגבורה כזה	י- ניקוד מוצא מלכות כזה יְהוָה

ובענין הניקוד הסכימו לדעה אחת בחילוק ניקודי התורה על הספירות הקדושות.

(אמנם דע אחי שבספרים הקדמונים נמצא שינוי בנקודות כי אצל ניקוד נצח שבא, פתח שבא סגול הם מצד **החכמה והחסד**, ואצל ניקוד הוד חיריק, והיסוד שורוק, והמלכות קובוץ, על שם שהיא מקבצת ומקבלת ומאספת הכל כי הכל מתאסף בה, ויש עימדי לומר ולבאר איך ישתנו הדרכים גם בזה אבל איני יכול כעת, וסמכתי על הלומד שלא יתבלבל מריבוי השמועות וכו').

ונחזור לענין הקודם, הנה הרוצה לידע שם של מלאך או שם קדוש אחר ואפילו שמות בני אדם מהיכן שורשן בספירות, ועל פי זה יוכל לידע ענינם ותכונתם וכו', כי הכל משתלשל ומתפשט מהם, דרך משל הרוצה לידע שם מלאך **גבריאל שר גבורה** היכן אוחז וכו', יעשה חשבונו בגימטריא העולה כמספר רמ"ו, ואז ילך ללוח האילנות ויראה שם חשבון אותיות היכן עומדים ועל פי זה ישפוט.

והנה בסדר האילן הא' הנה חשבון רמ"ו הוא כולל ג' בחינות אותיות של מאות ועשרות ואחדים כי בחשבון המאות שהוא ר', ובחשבון העשרות הוא מ', ואחדים ו', והנה אות ר' היא במאות שביסוד, ומרמז על שורש המלאך מן ספירת היסוד ואחיזתו ושורשו גם מנצח שם אות מ' שבעשרות, וענפיו מגיעים עד הגבורה ועל כן הוא מלאך הגבורה.

ועל פי אי"ק בכ"ר של רבנו האר"י זלה"ה יורה זה הענין גם כן כנראה מאילן ג', כי שם נראה ר' שבבינה שדינין מתערין מינה, הגם שהיא חסדים, וז"ס מה שאנו מברכין בברכות השחר **"הנותן לשכוי בינה"**, כי שכוי עם הכולל עולה כמנין גבריאל, להורות על אחיזתו בבינה, גם להורות שהגם שהוא מלאך הגבורה עכ"ז אין הוא מלאך רע ומשחית ח"ו, כי בינה דיניה מתוקים, וע"כ ב' אותיות שלו הנותרות מחשבון הם מ"ו שבתפארת שהוא קו ממוזג, וע"כ מסתיים שמו בשם א-ל שהוא שם חסד כמ"ש **"חסד אל כל היום"** (תהלים נב, ג), אבל אינו מבטל בחינת הגבורה שבשם זה, וע"כ מתחיל בשם גבורה וגם שם אל יש, ונדרש לגבורה כמ"ש לקמן בחכמת שמות בני אדם בשם "גמליאל" יעי"ש.

והנה גם על פי סדר אילן הב' הנ"ל, הנה על פי מה שביארנו יבוא הכל על מקומו בשלום, כי רמ"ו העולה גבריאל הוא בחכמה ובתפארת, ובא להורות על שורש הגבורות שהם בחכמה כנודע כי גבורה דעתיק **במו"ס** (ר"ת מוחא סתימאה) דא"א שהם גבורות זכות ודקות, ומכש"כ שאין בהם רע, וזה המלאך מקבל כוחו משם כדי שיוכל לכוף כח הרע הנאחז מסיגי הגבורות, שהיא בחכמה וכנ"ל, והנה קו ימין מאיר **בת"ת** (ר"ת תפארת) קו האמצעי אשר שם הוא אותיות ו"מ של רמ"ו, והוא להורות על קבלת הת"ת מצד החכמה כי מ"ו הוא מילוי דע"ב שבחכמה בלא הפשוט, ועכ"פ הכל הולך אל מקום א' בכל ג' אילנות הקדושים הנזכרים וכו', ויש להאריך עוד ואיני יכול עכשיו.

ועוד לאלוק מילין במקום אחר, ולקמן בעזה"י אבאר עוד כמה מפתחות בחכמה הקדושה הזו, אשר היא חכמת אלקינו הגנוזה בתורה ואשר עליה מתפאר הכתוב באומרו: "**כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני כל העמים וכו' רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה**" (דברים ד, ו), ומן חכמה זו ידעו אבותינו ורבותינו כל נעלם והשיגו כל נסתר וכו' ועשו פעולות ונפלאות זיע"א.

סוד חילופי אותיות שבד' נהרות גן עדן המסוגלים לרפואה וכו'

הנה נודע ונתבאר לעיל שהנה הם כמה וכמה מינים של אלפא ביתא וכולם מורים על שורשם וכוחם למעלה ואין בהם נבדל ועיקש, וכנודע מרז"ל ע"ז הרבה. וסודות גדולים וחכמות גדולות יוצאים לנו מחילופן זה בזה וכנודע, ונביא לפניך ביאור אחד עם ה' מיני אלפא ביתא על דרך המשל, וממנו תשכיל ותחכים על כל שאר אלו הדרכים "**ישמע חכם ויוסף לקח**" (משלי כ, ה).

הנה נודע עוצם וכח סגולת ארבעה נהרות גן עדן **פישון גיחון חידקל ופרת** לרפא החולה ולפקוד עקרות וכו', והנה כמה וכמה שמות וצירופין היו נצרכים לחכם הפועל בהם וכנודע, וכדי שתוכל להבין ולידע מהיכן מוצאתם של אלו השמות, צריך אתה לידע ה' מיני אלפא ביתא, ומהם תוכל ללמוד ולהבין צורת חילוף האותיות של אלו הנהרות הקדושים באלו האותיות אלפא ביתא.

וזה סידורם:

א - את בש גר דק הץ וף חס טן ים כל.

ב - אט בח גז דו יצ כף לע מס סנ קץ רף שן תן.

ג - אל בם גן דס הע ופ זצ חק טר יש כת.

ד - אחס בטע גיפ רכצ הלק ומר זנשת.

ה - איק בכר גלש דמת הנך וסם זען חפף טצץ.

והנה שם הנהר הראשון הוא **פישון** והנה הוא מורה על שם קדוש אחד היוצא ממנו כזה: **יוד צדי הה יוד פא וו הה** (בלא מילוי **יצהיפוה**) באופן זה:

פ' תמורתו **באח"ס בט"ע** הוא **י'**.

י' תמורתו **באט"בח** הוא **צ'**.

ותחת **צ'** **באתב"ש הוא ה'**.

ש' תמורתו **באלב"ם** הוא **י'**.

ותחת **י'** **באח"ס בט"ע** הוא **פ'**.

ותחת **פ'** **באלב"מ** הוא **ו'**.

ו' תמורתה **בא"ב ישר** הוא **ה'**.

ונבוא להבין זה בנחל גיחון, הנה ממנו יוצא שם בחילופי אותיות הנז"ל כזה: **יוד אלף צדי הה פא יוד הה** (ובלא מילוי **יאצהפיה**) באופן זה:

ג' תמורתה **באח"ס בט"ע י'**.

ותחת **י'** **באי"ק בכ"ר א'**.

י' תמורתה **באטב"ח צ'**.

ותחת **צ'** **באתב"ש ה'**.

ז' תמורתה **באי"ק בכ"ר פ'**.

ותחת **פ'** **באח"ס בט"ע י'**.

ו' תמורתה **בא"ב ישר ה'**.

וכן נלמד ענין הנז"ל בשם נהר חדקל הנה ממנו יוצא שם **אלף דלת הה נון אלף יוד** (בלא מילוי אדהנאי) באופן זה:

ז' **באח"ס בט"ע א'**.

ד' **בא"ב ישר ד'**.

ק' תמורתה **באח"ס בט"ע ה'**.

ותחת **ה'** **באי"ק בכ"ר נ'**.

ל' תמורתה **באלב"ם א'.**

ותחת **א'** **באי"ק בכ"ר י'.**

וכן על דרך הנזכר נלמד סוד שם נהר **פרת** היוצא ממנו בחילוף אותיותיו הוא **יוד' מם בית שי"ן יוד' קו"ף** (כלל מילוי ימבשיק) **באופן זה:**

פ' תמורתה **באח"ס בט"ע י'.**

ר' תמורתה **באח"ס בט"ע מ'.**

ותחת **מ'** **באלב"ם ב'.**

ת' **בא"ב ישר ש'.**

ותחת **ש'** **באלב"ם י'.**

ותחת **י'** **באי"ק בכ"ר ק'.**

(ועיין כל זה בספר סרשי הסמות).

והבן והקש לך על כל סעיפי החכמה בחכמת חילופי ותמורת האותיות וכו'.

סימן ו

בו יבואר סוד נתיבות ופליאות וענין האותיות שהיו כלולים ברשימו

ודע אחי, שכל אלו אורות האותיות היו כלולים וגנוזים **ברשימו העליון**, אשר בו אחר הצמצום נגלו ויצאו מן ההעלם אלו האותיות וצירופין שבהם, והיה ראוי להאריך בזה ואין הזמן והדעת מספיק עכשיו, אמנם ברצוני להביא לפניך דרוש אחד יקר מאוד וכמה רזין גנוזים בו והוא עוסק בענין מקום האותיות והצירופין והיכן מקומם ושורשם, גם יוצא מענין זה שורש ענין **עש"ן** (ר"ת עולם שנה נפש), וענין **ספר וספר וסיפור** שבספר יצירה, גם יתבאר בו סוד שם אותיות **משה** הוא **מה"ש** וכמה פסוקים ומקומות אשר ממנו יוצא זה השם הקדוש, גם הבאתי לפניך שם המלאך הגדול המקבל ממנו ועל מה הוא ממונה, גם יתבאר בו כוונה אחת לסלק המוות מן החולה בשם הנזכר, ועוד כמה אוצרות כאשר עינך יחזו.

הנה **"בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"** (תהלים לג, ו), **"דבר ה'"** הם בחינת האותיות, כי כל העולמות הנפרדים נעשו בסוד האותיות העליונות לפי כל הבחינות שיש בהם, וכשרצה א"ס ב"ה לברוא אלה העולמות התחתונים, אז קשר כל הספירות של האצילות ביחד ונקרא **חותם העולם**, ואז המציא מציאות חומר אחד הנקרא **היולי**, שהוא בחינת ממוצע בין בחינת האלוקות לבין בחינת הנפרדים.

והנה בחינת החומר הזה הוא בלתי שום צורה ונקרא בשם **תוהו**, אלא שהוא מוכן לקבל בו שאר הצורות, ובחינת החומר הזה נקרא **עפר** להיותו בסוד **ה'** אחרונה דשם הויה, וז"ס **"הכל היה מן העפר"** (קהלת ג, כ), ואז יצאו כל בחינות האותיות בסוד אותיות חקוקות על החותם, והוא מה שנגלה מבחינת האותיות למעלה בקשר הספירות הנז"ל, שאח"כ ניתן זה חומר היולי ונעשו בו מיד כל הצורות, ודע כשנקח כל המציאות כולו בערך אחד, יהיה כל התפשטות האלוקות בסוד הט"ס העליונות, וכל הנפרדים בסוד מלכות, וע"כ הרשימו עצמו הוא בחינה אחת מן המלכות של האלוקות עצמה המתפרש ועושה הצורה בנבראים שהוא בחינת החומר הזה.

והנה במלכות עצמה יש ב' בחינות והוא בחינת **פנימיות וחיצוניות**, והוא עצמו בחינות ב' ערכים:

א. **הרשימו** שבבחינת החומר הזה אשר הוא החלק העליון שהוא בחינת האלוקות, ונקרא ג"כ מלכות.

ב. **החומר** והוא החלק התחתון והוא בחינת נפרד ונקרא ג"כ מלכות.

והנה **חקיקת הכ"ב אותיות** עצמן בחותם הנזכר הוא נעשה ע"י **הל"ב נתיבות חכמה**, ר"ל בל"ב נתיבות שיש באותיות עצמן, כי החכמה עצמה היא סוד אות י' אחת, והוא סוד המורה על היותה מאירה ומתגלה, ונקרא בחינה זו בשם **פליאות חכמה**, ועשתה לה נתיבות בהתפשטותה, והם כל בחינות הקוים

הנמצאים באותיות עצמם, כי בהיות האותיות נחקקות נשאר מקום אל הקוים של צורת האותיות שהוא כמו נתיבות ממש, כמו דרך משל באות ב' שהנה צורתה מלמד שיש בה ב' נתיבות, כי החלק העליון שבה שהוא כצורת ר' הוא נתיב א', וצורת הקו התחתון השוכב המשלים לאות ב כזה _ הוא נתיב ב', וכן על דרך זה תתבונן ותבין בכל שאר האותיות.

והכלל שכל מקום צורת היודין הוא נקרא בשם **"פליאות"**, ומקום הקוים **"נתיבות"**, ודע שבכל אות שאין צד אחד נמשך חוץ מהצד השני נחשב הכל נתיב אחד, כגון אות א' יש בה ב' נתיבות ופליאה א', כי צורת הקו העומד באלכסון כזה \ הוא נתיב א', והקו הקטן כעין אות י' או אות ד' קטנה הפוכה שמתחת הקו הנ"ל הוא נתיב ב' מהטעם הנ"ל, ואות הי' שלמעלה הוא **פליאה** והבן.

נמצא שחקיקת כל האותיות כצורתם הוא בסוד פליאות חכמה, ודע שאלו הפליאות אינם עולים מן המנין כי הם מופלאים, אמנם הנתיבות שם יש התפשטות שלהם, ושם מתפשט אח"כ כל עניני האותיות בראש כל **הל"ב נתיבות העליונות** שהם סוד **ל"ב שמות אלקים** דמעשה בראשית.

והנה דע היות אלו הל"ב נתיבות עושים ד' הבחינות באותיות עצמם:

בחינה א' - הוא **המילואים** של כל האותיות והתיבות שיש לכל אות.

בחינה ב' - **המספרים** של כל האותיות.

בחינה ג' -עניני **תמורות** האותיות בחילופין שונים.

בחינה ד' -עניני **הצירוף** בראשי תיבות ובסופי תיבות ואמצעי תיבות.

והנה דע שאלו ל"ב נתיבות הם יוצאים מן ספירת חכמה כי היא העושה כל אלו הנתיבות, והנה אלו הל"ב נתיבות הנה בהם כלולים כל הצירופים ומדריגות שאפשר למצוא באותיות, והוא ענין החקיקה בחותם הנ"ל ועניני הצורה הנרשמת בחומר אחרי החקיקה, ונקרא שם, והענין הוא שהנה אלו ל"ב נתיבות מתפשטים בתחילה בסוד פלאות הנ"ל, ואח"כ הם מתגלים בסוד נתיבות, והנה סוד החותם הנזכר הוא נכלל בסוד שם הויה ב"ה, כי בתחילה הוא סוד י' שהוא **חכמה**, ואח"כ בסוד ה' שהוא **בינה**, ואח"כ בסוד ו' שהוא **ז"א**, ואז כשהחותם שלם שהוא ענין סוד ל"ב נתיבות שכבר יצאו ונתגלגלו בג' גלגולים בשם הויה הנזכר ונשלם ענינם, הנה אז הם חותמים חותמם בחומר שהוא סוד ה' אחרונה ואז יוצאת הצורה עצמה שהיא שמו, בסוד **"ויעש דוד שם"** (שמואל ב' ח, יג).

והנה לפי שבחותם נתגלגלו הדברים ג' פעמים, יוצאים ג' מיני חתימה כל אחד מהם שלם בכל אותיות וגילגוליהם, והם נכללים ונכתבים בג' ספרים, ומה שיש בזה יש בזה וכולם יוצאים מן הרושם שלהם באופן זה:

א. עולם - מצד אות י', נעשה כל דברי העולם באופן זה.

ב. שנה - ומצד אות ה' נעשה כל דברי השנה.

ג. נפש - ומצד אות ו' נעשה כל דברי הנפש.

וכללות סוד **עש"ן** הוא בשם הויה, אלא שנכתב בג' ספרים שהוא **עניני הנפש** נכתבים בספר בפני עצמו, **ודברי עולם** הנקרא **ספר הזכרונות**, **ודברי השנה**, והנה אלו הג' הנזכרים הם ג' מיני השגחות, כי יש השגחה פרטית על האדם בכל עניניו, והכל נרשם בגופו ופניו בסוד אותיות **ז"ר הפ"ס** השולטים בו בה' מקומות ועושים בו הרשומים, בסוד משנ"כ **"ז"ה ספ"ר תולדות אדם"** (בראשית ה, א) כמובא בזוה"ק על פרשת יתרו במאמר **"ואתה תחזה"**, וכן הוא בענין הימים בסוד **"אתה זוכר מעשה עולם"** (תפילת ראש השנה) שהוא ענין סיפור דברים הנודעים והנזכרים במשך כל דברי הימים כל יום מה שנעשה בו לבני אדם, ולעתיד לבוא יגלה הקב"ה כל אלו הענינים, אבל כל שאר הדברים מתנהגים בהנהגה כללית שהם מספר המינים, וכולם ספורים ועומדים לפניו יתברך להתפשט בהם הפעולה הצריכה.

והנה שם ג' ספרים הנ"ל הוא הֶ הֶ הֶ העולים כמנין י"ה, בסוד משנ"כ **"ב'י-ה' שמו"** (תהילים סח, ה). והענין הוא שהנה שם **יה"ו** הנ"ל הוא סוד החותם, והמחתים עצמו הוא סוד שם **י"ה**, כי הנה **החכמה** עצמה שמה **י"ה** וזהו הרושם העושה כל החקיקות, ומיד באו כל הסדרים תחת סדר שם הויה ב"ה, וממנו נחלקו לח - ח בסוד **י"ה**, כי בי' נעשו ד' הויות לזכר,

ובה' ד' הויות לנקיבה, וכללותם הם ח' הויות שבהם **ל"ב נתיבות** כזה:

ודע, שכל אלו המאורות כשהם בתוך החכמה עצמה הם נקראים בשם **שבילים** כמובא **בכוונות מטבע ברכה** ועי"ש, והוא נעלם ועלום בבחינה **טיפה זרעית.** וכדי להוציא ציור ממש מאותו טיפה זרעית היא צריכה להתלבש בבינה שהוא סוד ניקוד צירי שבבינה שהוא מלשון ציור, ומצד התלבשותם בבינה נקראים בשם נתיבות, והנה למדת ענין סוד ל"ב נתיבות החכמה הנעשה מכח יה והסדרים הנעשים תחת שם יהוה וכנ"ל בקיצור, והנה אתה למד שמשם יה יוצאים כל הל"ב נתיבות ובהם כל מיני צירופים ומדריגות שאפשר למצוא באותיות והיא חקיקתם בחותם, ואח"כ יש את הצורה עצמה רשומה על החומר וזה נקרא **שם**, כי כל צורה מן אלו הצורות הגשמיות היא מראה על אחת מן הכוחות העליונים, ואינם אלא לבושים שלובשים האורות העליונים על עצמם, ונקראים **לבוש** לפי ההתלבשות, ובאמת הלבוש אינו אלא גילוי והוצאת הכוחות שבפנים. וז"ס מש"כ **"אני הוי"ה הוא שמי"** (ישעיהו מב, ח).

והנה זה השם הוא סוד רושם החותם, סודו שם יהוה שדי העולה כמנין שם, ואלו הב' שמות הם הנותנים צורה אל החומר, וכשהושלמו הצורה נקראו אלו הב' שמות **ספר**, שלהם ג' בחינות עש"ן הנ"ל, כי הנה הג' בחינות הנ"ל שהם סוד ג' ספרים שבהם נכתבים כל החותמות שנחתמים כולם מג' בחינות עש"ן,ואז נתווסף בהם ה' אחד שמתחלקת לג' אך שורשה א' כזה:

ודע שמענין וסוד זה נמשך ויוצא שם הקדוש מהש"ל אשר בכוחו להודיע כל הנכתב בג' ספרים האלה דבר יום ביומו, כי ממנו יוצא ובא כל עשיות הצורות למטה כדי שיוכלו לקבל השפע מלמעלה להורות עתידות, או שאר ענינים על פי המזלות או ע"י ענינים אחרים להודיע סוד שימושו ופעולתו.

וכדי לזכותך אבאר מעט, הנה ביארנו לעיל ענין היות סוד **התפשטות** האור מלמעלה הוא בסוד שם **יהו** אחר ששורש הכל בשם י"ה בסוד **"בי-ה שמו"** (תהילים סח, ה), וענין סדרי **ההתפשטות** הוא בשם **יהוה** וכנ"ל, וסוד ה' אחרונה הנמשכת מג' הוראות הנ"ל ואשר הם בסוד ג' ההין הנ"ל העולים יה, שהם סוד ג' ספרי עש"ן, יוצא ובא שם **מה"ש** הנ"ל, והנה מכלל אלו הענינים והכוחות יוצא שם אחד הכולל כולם כזה: **ישמוהוהיהו.**

וזה ביאור ציורו, אות ראשונה היא אות י' דשם הויה, אשר ממנה נמשך ויוצא הכל, ואח"כ שמ"ו, בסוד **"בי-ה שמו"** הנז"ל, והוא בתוך שם הויה, ותכף אחריו הוה של שם הויה הנזכר אשר הוא סוד הסדרים הנ"ל, ואחריו יהו הנ"ל, וגם הוא ענין התפשטות החכמה היא י', ומתלבש בבינה בסוד **"אלקים חיים"** היא ה', ומגיע לז"א הוא אות ו' בשם הויה, ואשר ספירת יסוד שלו הוא החותם, והוא **"מלך העולם"**.

ותשלום הענין הוא, דע הנה מסוד הל"ב נתיבות הנ"ל מאירים ח' שמות ע"י ל"ב אותיות הנ"ל, וגם הם יש בהם **ל"ב אותיות** כזה: **אל-רחום-וחנון-רם-ונשא-שוכן עד-מרום-וקדוש** ע"י ל"ב אותיות, ושולטים בסוד ל"ב וכאן יוצא שם הנזכר, והנה משם זה מקבל **מטטרון שר הפנים** רב שליט על כל הכוחות האחרים ברשות אדונו וברור.

ובענינשם מהש"ל עצמו, דע שהוא השם החמישי מן שם בן ע"ב, ועולה ג"כ כמנין **אל שדי** העולה כמנין **משה**, אשר הוא ג"כ צירוף שם הנזכר, וסודו הוא מורה על התפשטות החסד משורשו, שהוא יסוד דאמא עילאה המתלבש בדעת דז"א, ונרמז בשם זה בזה האופן, כי **מ"ה** דשם הנזכר הוא סוד **הדעת**, **ו-ש'** דשם הנזכר, עולה כמנין אלקים דיודין, שהוא **ביסוד דאמא** כזה: **אלף למד הי יוד מם**, וענינו הוא סוד התפשטות השפע מדעת אל הו"ק, שהוא מן השורש אל הענפים, ופעולתו לפי ניקודו.

והנה כתיב "**נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות**" (שיר"ש ה, ז) ר"ת שלו הוא **משה** אשר הוא שם **מה"ש** וזה ניקודו כמו שהוא נקוד בפסוק, ועולה מספרו כמנין רבוע דשמות **ע"ב וקס"א.**

גם יכוון היות שם זה **מה"ש** במילויו ואות ה' במילוי אלפין כזה: **מם הא שין**, וניקודו: מילוי **מם** סתומה פַּתַח, והיוד דמילוי שין בצֵירֵי, ואות **אלף** במילוי **ההא** הנזכר, יכוון שהיא נמשכת מתיקון 'ואמת' שבפנים דא"א, המהפך **מוות לאמת**, ויועיל כוונה זו לסלק המוות מכל חולה (ספר היחודים פרק יג).

סימן ז

סדר חלוקת האותיות

חלוקת האלפא ביתא לג' אמות
וז' כפולות וי"ב פשוטות

ונחזור לבאר כמה וכמה ידיעות והקדמות בחכמת הצירוף ולשון הקודש והם כמה ידיעות וכללים מקובצים.

דע כי בצירוף כ"ב אותיות הקודש בהם יצר השי"ת את האדם, באמ"ש זכר באש"ם נקבה:

בג' תיבות אמ"ש בהם ברא עיקר הגוף:

א- אויר הנברא מהרוח בה ברא **הגויה** לאדם ולחוה.

מ- מים בה יצר ארץ ממים, ובה צר **בטן** באדם.

ש- אש בה יצר שמים, ובה צר **ראש** באדם.

ובז' אותיות כפולות **בג"ד כפר"ת** בהם צר ז' שערים בגוף, וז' כוכבים, ונקראים כפולות מפני שגזירתם כפולות לטוב ולמוטב בזה האופן:

בצירוף אות **ב- צר שבתאי** בעולם **פה באדם** וגזירת חיים תמורתו מות ב"מ.

בצירוף אות **ג- צר צדק** בעולם **ועין ימין באדם** וגזירת שלום ורע תמורתו.

בצירוף אות **ד- צר מאדים** בעולם **ועין שמאל באדם** וגזירת חכמה ותמורתה אוולת.

בצירוף אות **כ- צר חמה** בעולם **ואף ימין באדם** וגזירת עושר ועוני תמורתו.

בצירוף אות **פ- צר נוגה** בעולם **ואף שמאל באדם** וגזירת זרע ותמורתו שממה.

בצירוף אות **ר- צר כוכב** בעולם **ואוזן ימין באדם** וגזירת חן ונוי ותמורתו כיעור.

בצירוף אות **ת- צר לבנה** בעולם **ואוזן שמאל באדם** וגזירת ממשלה ותמורתו עבדות.

וי"ב פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק בהם יצר י"ב מזלות וי"ב משרתי הגוף בזה האופן:

בצירוף **ה"ו- יצר** במזלות **טלה ושור**, וגזירות שירות ראייה ושמיעה, ומשרתי הגוף **ב' לועזים הכבד והמרה**, שיחושו לעשות רע, מרה אדומה מקורה בכבד אשר ממנה הגוף נחלה, והיא מרעיבה את הכבד מרוב החום ואזי כבד כועס ונקראו לועזים פירושו כועסים.

בצירוף **ז"ח- יצר** במזלות **תאומים וסרטן**, וגזירת שיחה והריח ושירות, ומשרתי הגוף **הטחול והמסס** הנקראים **ב' עליזים**, טחול- שוחק ושם תשכון המרה השחורה, והמסס- הוא האצטומכא ושם ישכון המאכל, וטבע האצטומכא קר ויבש לכן שמחה הוא בטבע עליזות הטחול.

בצירוף **ט"י- יצר** במזלות **אריה ובתולה**, ומשרתי הגוף **ב' הכליות ב' יועצים**, ופעולתם במקור הלב, ואתם גזירות שירות לשמחים בחלקם הם ב' **ראשי המעיים.**

בצירוף **ל"ב- יצר** במזלות **עקרב ומאזניים**, וגזירת שירות תשמיש ורוגז, ומשרתי הגוף **ב' אנשי חיל הם הידים עם הזרועות.**

בצירוף **ס"ע- יצר** במזלות **קשת וגדי**, וגזירת הליכה ושמחה, ומשרתי הגוף הם **ב' הרגלים** הנקראים **ב' דרכים.**

בצירוף **צ"ק**- בהם יצר במזלות **דלי ודגים** וגזירת הרהור וישיבה.

ועתה נבוא לערוך לפניך מעט ליקוטים המדברים באלו כ"ב אותיות ועוד כמה וכמה בחינות ודרגות ומדריגות שונות המקבילים לג' **שורשים אמ"ש**, ז' **כפולות**, **וי"ב פשוטות**, כאשר יחזו עיניך מישרים.

וזה יצא ראשונה, **בספר יצירה** עם ביאורי רבנו הגדול הגר"א ע"ה זלה"ה כ"ב אותיות ג' אמו"ת - אמ"ש, וז' כפולות - בג"ד כפר"ת, וי"ב פשוטות - ה, ו, ז, ח, ט, י, ל, נ, ס, ע, צ, ק.

וזה יצא שניה מספר הקדוש הנ"ל: כ"ב בעולם - אמ"ש אויר מים אש, ז' כפולות ז' כוכבים, י"ב פשוטות י"ב מזלות הרקיע וכו'.

וזה השלישית מספר הנ"ל: כ"ב בגשם - אמ"ש, ג' מרחקים קו, שטח, ועומק, ז' כפולות שש קצוות והיכל הקודש נקודה האמצעית, י"ב פשוטות י"ב גבולי אלכסון גבול מזרחית דרומית וכו'.

וזה הרביעית מספר הקדוש הנ"ל: כ"ב בשנה - אמ"ש חום, קור, ורויה, (יוס שבוע חודש), ז' כפולות ז' ימי השבוע, י"ב פשוטות י"ב חודשים.

וזה החמישית מספר הנ"ל פרק ה': כ"ב בנפש - אמ"ש ראש בטן וגויה, ז' כפולות ז' שערים - ב' עינים, ב' אוזנים, ב' נקבי האף, והפה, י"ב פשוטות י"ב מנהיגים בנפש שתי ידים, ושתי רגלים, שתי כליות, טחול, כבד, מרה, מסס, קיבה, וקורקבן.

וזה השישית מהנ"ל פרק ה': כ"ב בראש עצמו - אמ"ש מים במוח, אויר בקרומא דאוירא, אש בנפש, ז' כפולות ז' שערים הנ"ל, י"ב פשוטות י"ב נימין בשערות הראש וי"ב שבילין בראש.

וזה השביעית מהנ"ל: כ"ב בבטן - אמ"ש אש ליבא נור דליק, מים ריאה, רוח דנשיב על כנפי ריאה, ז' כפולות ו' פירקי הידים וגופא, י"ב פשוטות שש כנפי ריאה עם וורדא ושש עיזקין דקנה.

וזה יצא השמיני מהנז"ל: כ"ב בגויה - אמ"ש בכבד בו אש הטבעי, קורקבן בו מים לכן הוא מבשל, המסס רוח, בו יתילדו רוחות בבטן כידוע, ז' כפולות שש פרקי הרגלים וברית, י"ב פשוטות י"ב מנהיגים בנפש.

זה התשיעי מהנז"ל: כ"ב צינורות בספירות - אמ"ש ג' ברוחב, ז' כפולות באורך ויושר, י"ב פשוטות י"ב באלכסון.

זה העשירי מהנז"ל: כ"ב בספירות - אמ"ש ג' ראשונות כח"ב, ז' כפולות ז' ברכות דכלה, י"ב פשוטות כנגד י"ב דברים שאמרו רז"ל ע"ה "**השרוי בלא**" (יבמות סב:), י"ב שערי ירושלים על י"ב בקר, (לו י"ב של הדעת כמובא בביאור הגר"א ע"ה על היכלות) **או** על י"ב גדפי החיות, מילוי שם אדנות, וכן י"ב אנפי החיות.

זה האחד עשר מהנז"ל: כ"ב בשמות - אמ"ש שם של ע"ב של "**ויסע ויבוא ויט**" (שמות יד, יט-כא), ז' כפולות שם של מ"ב הם ז' שמות הרמוזות בתפלת רבי נחוניא בן הקנה אנא בכח שהם ז' שמות של א, ב, ג, י, ת, צ, ש, וכו', וי"ב פשוטות שם של י"ב אותיות.

זה השנים עשר מלוקט מביאורים הנ"ל, גם נאה לראות סוד כ"ב בשם יהו במילוי מ"ה כזה: יוד הא ואו, כי אמ"ש י', ז' כפולות הא, עם האלף שבתוך הואו וב' ההין שבה, לכן הם כפולות כי האלף שבתוך הואו משלים לב' ההין, י"ב פשוטות **ב' הואין**.

או בדרך זה אמ"ש **יהו**, ז' כפולות שש צירופי יה, י"ב פשוטות י"ב צירופי שם הויה.

זה השנים עשר מספר גינת אגוז (ח"ב): כ"ב במועדים - אמ"ש שבת שבועות יום כיפור, ז' כפולות ז' ימי פסח וז' ימי חג הסוכות, י"ב פשוטות י"ב ראשי חודשים.

זה השלושה עשר מביאורי הגר"א על ספר יצירה: כ"ב עשר אצבעות ידיו ועשר אצבעות רגליו וברית הפה וברית המעור.

זה השלושה עשר: כ"ב בישראל - אמ"ש אברהם יצחק ויעקב, ז' כפולות כהן לוי ישראל כהן הגדול אב"ד נשיא ומלך (לו ז' רועים), י"ב פשוטות י"ב אבני החושן.

זה הארבע עשר: הנה גם במשכן ובכליו נמצא בהם כ"ב כמה פעמים, כי הנה במשכן הם אמ"ש כנגד זהב כסף ונחושת, וז' כפולות קני המנורה, וי"ב פשוטות כנגד י"ב אבני החושן, גם עוד במנורה עצמה כ"ב גביעים היו בה.

זה החמישה עשר: כ"ב במשכן - אמ"ש ג' ארונות שעשה בצלאל, או בבית המקדש קודש הקודשים היכל וחדר, ז' כפולות ז' קני המנורה, י"ב פשוטות י"ב לחם הפנים.

זה הששה עשר: הם כ"ב בס"ת ובתפילין ובתפילה - כי בס"ת אמ"ש ג' ארונות, ז' כפולות ז' ספרי תורה, י"ב פשוטות ב' לוחות ששה על ששה טפחים, ובתפילין הם כ"ב ג"כ, כי אמ"ש ג' כריכות, וז' כפולות ז' כריכות התפילין על גבי הזרוע, י"ב פשוטות הם י"ב תפירות ג' בכל צד, וכן בתפילה אמ"ש ג' ברכות של ק"ש, ז' כפולות ז' כריכות, י"ב פשוטות י"ב אמצעיות.

חלוקת האלפא ביתא לפי ממשלתם של הכוכבים

וכדי לסייעך רצוני לסדר ולערוך לפניך אותם ושעתם ואיזה פעולות היוצאות מהם (וכמובא בספר ערכי הממות).

נודע היות הכוכבים שולטים כל יום דבר ביומו:

חל"מ כצנ"ש (ר"ת חמה לבנה מאדים כוכב צדק נוגה שבתאי) **ביום.**

כצנ"ש חל"מ (ר"ת כוכב צדק נוגה שבתאי חמה לבנה מאדים) **בלילה.**

וכמו כן הם שולטים בשעות וענין ממשלתם בכח הספירות ואלו האותיות.

יום ראשון - חמה שעה **א-ח** ביום ובלילה, באותיות אות **ג,ו,ז,פ.**

יום שני - לבנה שעה **א-ח** ביום, באותיות אות **ב,ה,ח,י,נ,ק.**

יום שלישי - מאדים שעה **א-ח** ביום.

יום רביעי - כוכב שעה **א-ח** ביום, באותיות **ד,כ,ש.**

יום חמישי - צדק שעה **א-ח** ביום, באות **מ.**

יום שישי - נוגה שעה **א-ח** ביום, באותיות **א,ס.**

יום שבת - שבתאי שעה **א-ח** ביום, באותיות **ט,ל,ר,ת.**

ומפני שחסרים כמה פרטים או שאינם מסודרים כראוי וכו' ע"כ אם לאו דמסתפינא הייתי אומר שאולי נכון לערוך אלו הענינים באופן זה:

הנה נודע היות ז' **כוכבי לכת** מכוונים וסדורים כנגד אותיות **בג"ד כפר"ת** על סדר **שצ"מ חנכ"ל, הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק** על סדר **י"ב מזלות, טש"ת סא"ב מע"ה גד"ד** שהם על סדר **י"ב חודשים** וכו' ועל פי זה ישליך על כל אשר ירצה.

וכדי לסייעך הנני נכנס בסוד הביאור כפי אשר יורנו מן שמים, וה' יגמור בעדי כי אין לי עוז וסומך אלא הוא.

דע שהאותיות הם כמו הכלים והברת הנקודות שבהם הוא סוד החיות הנמשך אל הכלים והמניע אותם, ומהכלים יתנועע כל המציאות בכח המאציל ב"ה שממנו נתפשטו כל אלו הכוחות.

ודע שיש מן האותיות שיהיו כח הזכר המשפיע ויש מהם נקבה המקבל ממנו באופן זה:

אותיות **זכר:** אגו"ז ילנס"ק.

אותיות **נקבה:** בדהח"ט כמעפ"צ.

אותיות **טומטום ואנדרוגינוס:** רש"ת.

ולקמן נבאר ענינם.

ודע שהאותיות הם יסודות אמ"ש (לאויר מיס לאש) והעפר הוא המקבל מהם, ופעמים ימצא שאנו מכנים אות לעפר בערך מה שלמעלה ממנו, כי גם חכמה זו היא על פי **תורת ערכין.**

גם דע כי יש אותיות שהם השורש ונקראים **שורשיות**, וסימנם שהם עשרה ולעולם אינם זזים **מראשיתם** של אותיות, ויש אותיות שהם לעולם **אמצע** האותיות, ויש אותיות שהם לעולם **בסוף** האותיות דווקא ולא באמצעם, כי כל המציאות מתנועע מכח אלו האותיות, והם כעין השורש להכל, ומוכרח שיש בשורש מה שנעשה בענפים שהם כלל כל המציאות, ונבוא לבארם בדרך פרט יותר.

דע שאותיות **חט"ר קב"ץ גז"ע** (ס) הם **השורשיות**, והם עשרה שלעולם אינם זזים מראשות האותיות,וג"כ אותיות **הזי"ת נפ"ש כ"ל אד"ם** י"ב במספר.

ואותיות הבאים **בסוף** האותיות דווקא ולא באמצעם הם **תנשפ"ך.**

ואותיות הבאים גם בסוף וגם באמצע **הדומיא"ל.**

ודע, עשרה אותיות הם **י' ספירות.**

שנים עשר אותיות הם **י"ב מזלות.**

שבעה אותיות הם ז' **כוכבי לכת.**

כדי להקל מעליך ולסייעך בחכמה זו הנני עורך לפניך קורא נעים סדר האותיות וחלוקתם לזכר ונקבה ולארמ"ע ולי"ב מזלות וכנ"ל:

	שמש	צדק	מאדים	טלה	שור	תאומים	סרטן	אריה	בתולה	חמה
זכר	נקבה	זכר	נקבה	נקבה	זכר	זכר	נקבה	נקבה	זכר	נקבה
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אש	עפר	רוח	מים	אש	עפר	רוח	מים	אש	עפר	רוח
מאזניים		עקרב	קשת	גדי	נוגה		דלי	דגים	סכב	לבנה
זכר	נקבה	זכר	זכר	נקבה	נקבה		נקבה	זכר	טומטום ואנדרוגינוס	
ל	מ	נ	ס	ע	פ		צ	ק	ר ש ת	
מים	אש	עפר	רוח	מים	אש		עפר	רוח		

בענין הברת הנקודות

דע, שהנקודות הם הנותנים בחינת ציור לאותיות, והם המורים על אופן הפעולה ואל השפע שמקבלת האות והכח מאיזה ספירה, ומבלעדי הנקודות אין ציור לנקודות וכנודע.

והנה הברת הנקודות הם ד' של כללות אותיות אה"ו"י מפני היות נקודות חיריק וסגול וצירי הברתם קרובה זה לזה ונכללים באחד, וכמו כן קובוץ וחולם ושורוק קרוב המבטא לשלושתם, וכן קמץ ופתח הם קרובים במבטא, וע"כ הכלל הוא אחד, ונבאר שמות י"ס עם הנקודות עצמם:

ספירת **כתר**- ושמו **אהיה** והוייתו **קמץ**.

ספירת **חכמה**- שמו **יה** והוייתו **בפתח**.

ספירת **בינה**- שמו **הויה** ניקוד שם **אלקים** והויה בניקוד **צירה**.

ספירת **חסד**- שמו **אל** והוייתו **בסגול**.

ספירת **גבורה**- שמו **אלהים** והויה **בשבא**.

ספירת **ת"ת**- שמו **הויה** וניקודו הויה **בחולם**.

ספירת **נצח**- שמו **הויה צבאות** וניקודו הויה **בחיריק**.

ספירת **הוד**- שמו **אלהים צבאות** וניקודו הויה **בקובוץ**.

ספירת **יסוד** שמו **אל זזי שדי** וניקודו הויה **בשורוק**.

ספירת **מלכות**- שמו **אדני** הויה בלא ניקוד.

וקודם שנבאר כמה ענינים מסתעפים מאלו הידיעות ועוד איזה תכלית היוצא מאלו הידיעות מלבד החכמה, רצוני לבאר לך כמה וכמה ידיעות בענין האותיות בעצמם ורמיזתם למעלה בספירות הקדושים, ואיך ע"י הזכרת האותיות נעשים פעולות הספירות למעלה וכו', מה שמצאתי וקיבצתי אחד הנה ואחד הנה כולם ברורים.

כי כדי לסייעך בהבנת אלו הסודות של רמיזת ואחיזתם הכוחות והספירות באותיות ובשמות הקדושים, אכתוב לפניך מעט ידיעות וליקוטים בענין זה אין מוקדם ומאוחר ומכללם כמה בעזה"י.

בענין שהאותיות הם הכלים

א. כתב רבנו זלה"ה (ע"ח שער ח' פ"ו) **"האותיות הם הכלים"** ויעו"ש, וכן מובא בשער ההקדמות **"האותיות הם הכלים שבהם מתלבש העצמות, ויש בהם כ"ב ראשי הבחנות שמהן נבנות כל הפרצופים ונקראים כ"ב אותיות".** וכתב שם עוד (ע"ח שער ח' פ"ו), **"והנה כל אלו הם בחי' כ"ב אותיות התורה וז' מהם הם כלים לז' מלכים וט"ו מהם הם כלים לאו"א וכנ"ל כי יותר גדולים הם או"א מכל זו"נ וסי' לאותיות או"א הם י"ה כי או"א הם ג"כ סוד י"ה שבשם כנודע ואותיות ז"א הם שעטנ"ז ג"ץ והט"ו אותיות הנשארים הם דאו"א ו' מהם הם אחורים דאו"א שהם בד"ק חי"ה וכנזכר בתקונים ובזהר ושאר אותיות הם אוכ"ל מספר"ת הם פנים דאו"א"** ועי"ש.

ב. הנה אחר שנודע שהאותיות הן סוד כלים, ונודע שהסתלקות האור וחסרונו הוא גורם להיעשות בחינת הכלי, וע"כ מוכרח הוא שיש בכל אות של ד' אותיות הויה ב"ה איזה בחינה של חסרון אור, שבסיבת אותו הסתלקות וחסרון אור נעשה אות ההיא, דהיינו הכלי ההוא, וע"כ דע **שהאותיות הן בחינת חסרונות.**

ורצוני לבאר באותיות עצמם ענין **התפשטות והסתלקות** בהם (עיין בע"ח שער ז' פ"ח). הנה ב' אותיות י"ו הם סוד התפשטות, וב' אותיות ה"ה הם סוד הסתלקות.

ג. ברצוני לבאר לך ענין זה שאנו אומרים כמה פעמים שהאותיות הם בחינות הספירות וכלים, ראיתי להביא לפניך הקדמה אחת קצרה (מדברי רבנו זלה"ה שער ז' פ"ג ד"ה ומחזור) וממנה תשכיל איך עומדים אלו הענינים.

הנה נודע היות כל העולמות וכו' נרמזים בשם הויה ב"ה, וענין היותם כלולים מבחינות זכר ונקבה וכנודע כבר ענינו בכללות, ורצוני לבאר לך ענין זה בפרטות, הנה נודע היות העולמות והפרצופים נחלקים לז"ת, הם זו"ן וה' שבשם, וג"ר הם י"ה בסוד "**בי"ה ה' צור עולמים**", ור"ל שצייר והכין העולמות לגילוי.

ד. דע שענין **אותיות בעליונים** פירושו **כלים**, וכמו כן הנה האותיות הן כוללות כל בנין הפרצוף, כמו שכ"ב אותיות שבכתב הן כוללות כל החכמות שבעולם, כי ע"י צירופין שיוצאים מאלו כ"ב אותיות, יכולין לבאר כל החכמות שבעולם, וכן הדבר בענין הכלים של הפרצוף, שהכלים ההם מסוגלים לקבל ולהשפיע כל אורותיהם ע"י הזיווגים של הכלים שבהם, כי ע"י הזיווגים שבספירות יש להם כמו דמיון עם הצירופים של אלפא ביתא.

ה. דע שהוולד נבנה ע"י כ"ב אותיות של האלפא ביתא עם ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות הבאות בסוף המילה, והנה הוולד נוצר מלובן ואודם, **הלובן** הם **כ"ב אותיות הפשוטות**, שהוא כעין עצם החומר שבעשר ספירות, והן באות מהזכר בסוד **מ"ד**, וה' אותיות **מנצפ"ך הכפולות** הן בחינת **האודם** שבהוולד, אשר הם כוחות הדין שנתערבו בכל ספירה וספירה מעשר ספירות, והם כוחות בחינת הסיום שישנם בכל ספירה וספירה, והם באים מן הנקבה בסוד **מ"ן**.

ו. ודע שענין האותיות הם סוד הכלים הנותנים גבול לכל אור בשיעור ההתפשטות שלו, והנה הם כ"ב אותיות, אמנם דע שעיקרן הם **ז' אותיות** שהן ז' כלים **חג"ת נהי"מ**, והנה הם נכללים בג' קווים כנודע, ובקו ימין ז' אותיות, ובקו שמאל ז' אותיות ובקו האמצעי ח' אותיות, שהוא ז' אותיות כהנ"ל, ואות אחת נוספת שהיא שורש היחוד והגבול היוצאים מן הקו האמצעי, ונקרא אצלנו בשם **מסך** וסה"כ הם כ"ב אותיות.

ז. עוד דע שאין מדריגה שאין בה בחינת **אורות וכלים**, הם **האותיות** הנקראים **כלים**, כי הכל נבנה ומושג בסוד **האותיות** שהם הכלים של כל המדריגות.

והנה כלל כל האותיות הם נכללים בל"ב אלפא ביתות שמהם נבנה הכל.

ודע שאלו הל"ב הנזכרים הם **ל"ב נתיבות** החכמה שהם **כ"ב אותיות** שמהם נוצר כל יצור ונברא, והם בחינת הפנימיות והעצמות של כל נברא, **והעשרה ספירות** הם ככלים המחזיקים את העצמות הנתון בתוכם, וי"ס וכ"ב עולה ל"ב, וז"ס "**ל"ב נתיבות החכמה העליונה**".

ביאור צורת ובנין שמות הקדושים עסמ"ב וענין הפרש ציור שבהם

הנה נודע היות שם הויה ב"ה מתמלא בד' מילויים הידועים בחשבונם **עסמ"ב**, שהוא מילוי **יודין ע"ב**, מילוי ג' **יודין ואלף אחד ס"ג**, מילוי **אלפין מ"ה**, מילוי **ההין ב"ן**, אשר הם מקבילים לבחינת **חו"ב תו"מ**, **או"א** וזו"ן, ובראשונה נצא לבאר סוד היודין וא' בכלל, וע"כ נדרוש בביאור שם ס"ג שהוא בנוי מג' יודין ואלף אחת ואח"כ נבאר שאר המילויים.

הנה שם **ס"ג** היותו **בבינה אמא** היא **ישסו"ת**, לערך **ע"ב** או"א **עילאין חכמה**, והנה כל ההבדל בינו לבין שם ע"ב שהוא בחכמה, הוא באות א' שבאות ו' כזה **ואו**, ורצוני לבאר טעם וסוד ענין זה בהקדים, שהנה נודע ונתבאר לעיל שהאותיות בשורשן העליון הם בחינת כלים לקבל השפע, והנה ענין מציאות יציאת הכלים נעשה בכח התפשטות האור והסתלקותו ללמעלה, כי מהרשימו הנשאר לאחר הסתלקות האור מתהווים הכלים הם האותיות, והנה שורש לכל בחינת הסתלקות שבעולמות הוא הצמצום הראשון, בסוד **נקודה אמצעית** שהיא בחינת אות י', ומצד זה תהיה אות י' השורש האמיתי אל האותיות, וגם תראה שבכל אופן כתיבת איזה אות שבעולם תהיה ההתחלה תמיד מן אות י', שהיא בחינת נקודה, וממנה אנו ממשיכים קווים ללמטה או לצדדים או ללמעלה וכפי האות שנרצה והבן זה.

וכדי שתבין הטעם שא"כ מפני מה אות א' היא תחילת אותיות ולא י', והענין הוא שהנה הגם שנעשה הצמצום הראשון, עכ"ז עדיין הוא אינו נחשב לשורש העולמות אלא **לשורש דשורש**, אמנם שורש האמיתי לעולמות הוא צמצום השני דעליית **אור פנימי דנה"י דא"ק** מלמטה ללמעלה, וגילוי בחינת **הרקיע** המבדיל בין **מים עליונים למים תחתונים**, והנה זה **הפרסא** הוא כמו קו שוכב לרוחב וכדמיון הרקיע, וענין זה הקו

נעשה מחיבור ב' בחינות י', שהם ב' נקודות, אחת היא נקודה העליונה שהיא שורש בחינות הסתלקות הנקרא י', אשר כל שאר בחינות הסתלקות נמשך ממנה, והב' היא נקודה שניה **שמנה"י דא"ק** ולמטה, ובעלייתה ללמעלה וחיבור שלה עם אות י' עליונה הנה חיבור ב' נקודות יחד עושה קו באורך וברוחב. והנה ענין זה כולו נכלל בצורת אות א' בזה האופן: ענין חיבור ב' הנקודות ויציאת קו מחיבורם הנעשה בצמצום ב' הנ"ל הוא ענין צורת קו האלף האלכסון כזה:

והבחינה העליונה של כל מדריגה הוא אות **י'** שעל הקו הנ"ל מלמעלה ונקרא **מים עליונים** כזה:

ובחינה התחתונה של כל מדריגה היא **י'** השניה התחתונה שמתחת הקו והם בחינת **מים תחתונים** כזה:

נמצאנו למדים שיש ב' שורשים אל העולמות והם **י'** ראשונה שנעשית בצמצום הראשון והיא שורש דשורש, כי היא השורש הקדום המשמשת אל האותיות הגנוזות, והשני אות א' שנגלה בצמצום הב' וכנ"ל, וע"כ הוא שורש האמיתי אל העולמו, ולפיכך הוא נמצא **בראש כ"ב אותיות.**

והנה גם מזה תבין ענין מה שבנין עולם מתחיל מז"א, בסוד מש"כ **"עולם חסד יבנה"** (תהילים פט, ג), שהוא סוד ספירת חסד הראשונה מו"ק העולם וששת ימי המעשה. והנה בז"א הוא שם הויה באלפין העולה מ"ה וכמנין אדם, והוא מפני היות כל העולמות מתחילים מאחר הצמצום השני אשר אז נעשה בחינת צורת א' וכנ"ל, וע"כ הוא מלא באלפין, להורות על ענין זה ודו"ק, ועיקר ההבחן הוא אם הכלים שבהם באים מן צמצום הראשון או מהצמצום השני.

ותכיר ההפרש ממילואי שאר השמות, כי הנה שם **ע"ב** הוא כולו **מלא ביודין**, וענין זה מורה על אחיזתו בבחינת שורש, שהוא בצמצום הראשון, ואין בו מבחינת צמצום שני כלום. **ומילוי אלפין** מורים שבאים מצמצום שני ואין בו מבחינת צמצום הראשון כלום.

אמנם בשם **ס"ג** אין האותיות מתמלאות בשווה כי הם ג' אותיות י' ורק באות ו' במילוי שלו הוא אות א'. הטעם לזה הוא, כי הנה שם ס"ג הוא נחלק גם הוא לד' פרצופין **חו"ב תו"מ**, אות י' חכמה, אות ה' בינה, אות ו' ז"א, אות ה' אחרונה מלכות, נמצא אות ו' בז"א, והנה ענין צמצום השני לא היה בשמות **יה דס"ג**, אלא **בואו דס"ג**, וע"כ **יה דס"ג** מתמלאים ביודין כמו הויה דע"ב, ורק אות **ואו** דס"ג מתמלא מאות א' שהוא בחינת צמצום השני, כי לפני ז"א דס"ג לא ניכר צמצום שני כלל.

וענין שם **ב"ן** הוא מורה על חוסר מילוי, אלא שמקבלת מהפרצוף העליון שלה, וע"כ היא הויה כפולה, כי ב' הוויות כפולות עולים כמנין ב"ן. טעם לענין זה הוא, כי הנה מילוי הוא מורה על בחינת שיעור קומה הנמשך על ידי הזיווג של האור העליון על גבי המסך אשר שם, והמסך שבז"א הנה הוא ממשיך האור גם עבור המלכות, שהמסך שלה חלש עד שאין בו כח לבחינת זיווג דהכאה עם אור העליון, וע"כ היא חסרה מילוי בפני עצמה, ואין בה אלא הויה כפולה שמורה על כח הז"א שבתוכה, והבן והקש לכל שאר סעיפי החכמה.

חלוקת האלפא ביתא לפי הספירות

כבר נודע ונתבאר לעיל היות כוחות הספירות מקבילות אל האותיות, כי היא שורש האות ופעולתה, ונבוא לערוך אותם לפניך אחת מול אחת:

אותיות **אב"ג** מכוונות כנגד ג"ר, **כח"ב.**

כתר - אות א'.

חכמה - אות ב'.

בינה - אות ג'.

ועומדין כמין צורת סגול הפוך כזה:

כי כשם שה**כתר** מונח על **ראשו** של אדם ומקיף מוחו, כן אות **א'** נעלית **מראש הבריאה**, והאצילה אותיות **ב"ג** שהם כנגד המוחין שבראש ימין ושמאל **חו"ב.**

אות ד' כנגד ספירת **דעת** והיא באה לעיתים לפני החו"ב במקום כתר וכצורת **סגולתא** הנ"ל, ובד"כ מקומה לאחר ספירות **חו"ב**, ובאדם התחתון יבוא מקומו בין שני חלקי המוח מלמטה כנקודה התחתונה של ניקוד הסגול כזה:

והנה ב' ציורים הנזכרים **סגולתא וסגול** הם בחינות **זכר סגול, וסגולתא נקבה**, ושניהם יחד יוצרים ב' משולשים הנקרא **מגן דוד** כזה:

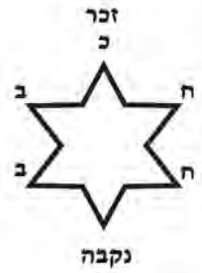

והנה אלו ד' אותיות ראשונות **אבג"ד** נרמז בהם ד' עולמות **אבי"ע** באופן זה:

אות **א'** - רומז **לאצילות** תחילת הגילוי.

אות **ב'** - **בריאה.**

אות **ג'** - **יצירה** שהוא השלישי.

אות **ד'** - **עשיה.**

והנה **בספר התמונה** (סוף התמונה הראשונה) **ערך** סדר האותיות מאות א' עד י' כנגד י"ס כסדרן, ושאר האותיות בסדר אחר, והגם שנראים הדברים כסותרים זה את זה, עכ"ז דע שהכל אמת והכל הולך אל מקום אחד ולקמן בל"נ אבאר ענין זה, והא לך סדרם :

אות א - **כתר.**

אות ב - **חכמה.**

אות ג - **בינה** ומן בינה מתגלים ואחוזים אותיות ל, נ, ק, ש.

אות ד - **חסד** ומן חסד מתגלה ואחוז אות מ.

אות ה - **גבורה** ומן גבורה אחוז ת.

אות ו - **תפארת.**

אות ז - **נצח** גם אחוז בו צ.

אות ח - **הוד.**

אות ט - **יסוד** גם אחוזים בו אותיות ע, ר.

אות י - **מלכות** גם אחוזים בו אותיות כ, ס, פ.

ע"כ סדר האותיות שבספר התמונה.

עוד מצאתי באמתחת הכתבים סדר א"ב ואחיזתם ושליטתם בספירות ובמידות עליונות ובז' כוכבי לכת וי"ס דבר נפלא, וכמה ענינים וסודות יכלו החכמים לעשות בו.

אות א - מורה על **כתר עליון.**

אות א - בציור ב' יודין מעלה מטה, חכמה מלשון "**ואאלפך חכמה**" (איוב לג, לג).

אות א - בציור יוד שהוא י' למעלה ו' באמצע ד' למטה, בבינה ומלשון "**אאלפך בינה**".

והנה אלו הם ג' ספירות בבחינת ג"ר למעלה מן הבנין, ואין עולים למספר הז"ת השולטים בז' ימות הבנין ואין נכנסים בחשבונם, אמנם דע שאות א' עצמה מצד הז"ת היא בתפארת הנקראת עוז ותפארת, ובבחינת משה"כ "**מעשה ידי להתפאר**" (ישעיה ס, כא) ובבחינת משה"כ "**פארך חבוש עליך**" (יחזקאל כד, יז) שהוא תפלין של ראש" **שהוא פאר**" (זוהר שלח), ודרשו רז"ל ע"ה "**שהקב"ה מניח תפילין**" (ברכות ו.) מדת תפארת ובשעת **נוגה** ממשלתה.

אות ב - מורה עליה שהיא בית נתיבות לחכמה הנרמז באות אלף כמ"ש "**אאלפך חכמה**" וכו', גם ציור שלה הוא בית לתפארת, ומדתה גבורה היא בינה שהיא ב"ד של הקב"ה, שעל ידי מדה זו נפרע מן הרשעים וכו', וממשלתה בשעת **לבנה.**

אות ג - גאות עצמה משלמה נוראות, והיא מדת גבורה, ושעת **חמה** ממשלתה.

אות ד - היא חסד ורחמים, וממשלתה בשעת **כוכב** (וכיון דין ת"ת לחסד).

אות ה - ממשלתה בשעת **לבנה.**

אות ו - ממשלתה בשעת **חמה.**

אות ז - ממשלתה בשעת **חמה**.

אות ח - ממשלתה בשעת **לבנה**.

אות ט - ממשלתה בשעת **שבתאי**.

אות י - ממשלתה בשעת **לבנה**.

אות כ - ממשלתה בשעת **ג"ר** (גרא"ה לי כוכב).

אות ל - ממשלתה בשעת **שבתאי**.

אות מ - ממשלתה בשעת **צדק**.

אות נ - ממשלתה בשעת **לבנה**.

אות ס - ממשלתה בשעת **נוגה**.

אות ע - ממשלתה בשעת **כוכב**.

אות פ - ממשלתה בשעת **חמה**.

אות צ - לא נמצא בענין זה מהו אולם נלע"ד **נוגה**.

אות ק - ממשלתה בשעת **לבנה**.

אות ר - ממשלתה בשעת **שבתאי**.

אות ש - ממשלתה בשעת **כוכב**.

אות ת - ממשלתה בשעת **שבתאי**.

נמצאנו למדים שאלו האותיות הם מרמזים על הכוחות המנהיגים ועל ממשלת הכוכבים בשעתם, כולם מרועה אחד יצאו. והגם שלא ידעתי להולמו עם מה שנתבאר במקומות אחרים, עכ"ז חשבתי שיהיה זה תועלת ללומד ואכתוב לפניך מקצתם, והוא חשבון השעות וממשלתם איזה אות שולט, ולידע מכוחו על הנולד בו, איזה כח שולט בו, ועל שם פלוני שרצו החכמים לדעת מהותו אם מצאו בו אות זו בשמו, או בענין שרצו לדעת ולבקש וכו', אם יהיה בו גם זו האות באופן שיהיה בו ריבוי אותיות המורות על כח פלוני וכו', יורה על ריבוי זה הכח והשליטה והטבע והמידה בזה הנולד או האדם אחר שיגדל או בעסק ובמלאכה או דבר אחר.

סימן ח

בו יבואר כמה מיני אלפא ביתא שאינם בדרך כתיבה הידועה לנו

גם יש עוד כמה וכמה דרגות בגילוי הכ"ב אותיות שאינם בדרך כתיבה הידועה לנו, אלא נקראו איזה ענינים ודברים ואיברים על שם אותם אותיות ונקראו על שמם, והנה מלבד החכמה שיש בזה כנדרש כל דבר במקומו, הנה יש בזה כעין חכמה ושפה בפני עצמה.

וענין ידיעה זו היא צריכה לך לידיעת החכמה וההנהגה הפנימית והתלבשותה בעולם התחתון הנקרא **שכל המלובש בכל דבר** (כמובא בספר"ק ליק"מ ח"א סימן ה' וסימן נ"ד ועוד שם), והוא גילוי ההנהגה **בדומם צומח חי מדבר**, והארץ האירה מכבודו, כי אפילו חיות ועופות יש בקול צפצופם ומשק כנפיהם קול חכמה כנודע מרז"ל ע"ה מענין חכמת שלמה המלך ע"ה, וגם להם יש כעין א"ב שלהם, והיודע בו והמבינו יוכל להבין שפתם וכו' על ידי חכמה, ולא רק ע"י השגה.

כי הכל נברא ונעשה ופועל בכח צירופי האותיות העליונים, והם עצמם אחר שהתעבו והתגשמו נעשו הם הכח והחיות של כל דבר והשפה של **דצח"מ** (ר"ת דומם צומח חי מדבר), ועכ"פ הנה ידיעות אלו הם נצרכים מאוד גם להבין על ידיהם ע"י תנועות האיברים הנקראים בשמות האותיות, על הבחינה השולטת או על תשובת שאלתך וכו', כי הכל מונהג ממנו ית"ש, גם הוא היה טוב לחכמים כדי לידע ממנו מרחוק עניני החלומות ופתרונם והגורלות, לענין איזה דברים הנראים כאינם שייכים לשאלה, וע"י אלו הידיעות, היו יכולים להכיר מעט מרחוק עכ"פ על בחינתם ורמיזתם בשורש, וכן עוד **"ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה"** (משלי א, ה) **"כי ה' יתן מפיו חכמה דעת ותבונה"** (משלי ב, ו) **אכי"ר.**

ביאור אלפא ביתא הגשמי

ונבוא לערוך לפניך סדר א"ב הנקרא **אלפא ביתא הגשמי**, ונקרא כן על שם איברי הגוף, ואתה תשכיל ממנו כמה וכמה פתחים:

אות **א'** - באגודל כף היד הימין

אות **ב'** - באצבע כף היד הימין

אות **ג'** - באמה כף היד הימין.

אות **ד'** - בקמיצה כף היד הימין.

אות **ה'** - בזרת כף היד הימין.

אות **ו'** - אגודל של כף היד השמאל.

אות **ז'** - באצבע כף היד השמאל.

אות **ח'** - אמה של כף היד השמאל.

אות **ט'** - קמיצה של כף היד השמאל.

אות **י'** - זרת של כף היד השמאל

אות **כ'** - בכף היד הן ימין הן שמאל אלא שנראה לי שבכף יד ימין אות כ פשוטה ובכף יד שמאל. אות **ך'** סופית - לא קיבלתי ענין הפרש זה בחכמה זו.

אות **ל'** - בלשון.

אות **מ'** - במצח.

אות **נ'** - בנחירים.

אות **ס'** - בסנטר.

אות **ע'** - במקום איבר העין.

אות **פ'** - באיבר הפה.

אות **צ'** - בצוואר.

אות **ק'** - בקדקד.

אות **ר'** - בראש.

אות **ש'** - נלע"ד בשיניים.

אות **ת'** - בתנוך האוזן.

ביאור אלפא ביתא דמלאכים

אחר שידעת ענין היות אלפא ביתא בצירופיהן כוללים הכל, ואשר הם רומזים על כוחות העליונים וזיווגן והשפעתם, ואשר על כל בחינת מערכה בעליונים הוא סדר אחר של צירופי אלפא ביתא, כי כבר נתבאר לעיל ענין היות כמה וכמה סוגי אלפא ביתא, הנה דע עוד שיש עוד מיני **אלפא ביתא דמלאכים** הנקראים **אלפא ביתא דעיינין**, על שם צורתם כדמיון קווים ועיניים עגולים כנקודים, אשר הם כמו חותמות וכמובא בספרי קמיעות כגון זה:

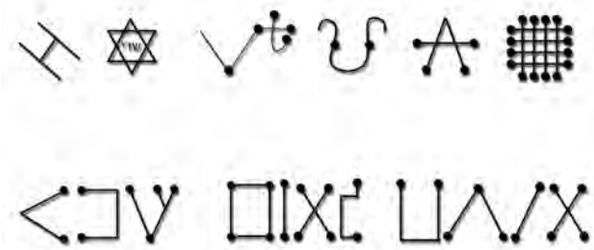

וכהנה רבות וחותמות דברים הנראים כדברים שאין בהם ממש ח"ו לעיני הפתאים והכסילים, אבל דע אחי שיש באלו הציורים חכמה נפלאה ורזין גדולים, כי הם **אלפא ביתא דמלאכים**, ולכל כת מלאכים יש להם צורות וחותמות אחרות, כי יש **אלפא ביתא דמלאך גבריאל ויש דמלאך מיכאל**, וכן הוא לכל שאר כתות אפילו התחתונים אלא שעל פי רוב הם תחת כתב המלאכים.

גם דע שיש צורת **אלפא ביתא של בית דינו של קב"ה שהוא פמליא של מעלה**, ואשר כל כתות המלאכים רואים אלו החותמות הם מזדעזעין ומתייראים לעשות תכף כפי אשר נכתב ונחתם בטבעת המלך, ונקרא **אלפא ביתא דקב"ה** ולא היה רשות לכל אדם להשתמש ולפעול בו, ותחת זה כתב אחד הנקרא **כתב צבא השמים**, אשר כל הכוחות ירעדו ויפחדו ממנו לקיים הנכתב בזה הכתב לחכמים שידעו פעולתו וכוונתו וכו' (ועיין כל זה בספר ערכי הסמות).

והנה יש באלו הסימנים והציורים אותיות ממש כגון א - ב - ג - ד וכו', ואשר בצירופם יחד מצטרף תיבה שלימה, ויש ג"כ חותמות בפני עצמם ופעמים יש בהם ציורים של ממש הבאים להורות על הפעולה ההיא, ונפקא מינה היא שאלו הציורים לא היו מוכרחים כ"כ לחכמים הן לעשות דייקא והן בצורתו המובאת בספר או בקמיע וכו', כי הם רק הוראה על אותו ענין, משא"כ בציור **אלפא ביתא דעיינין, וצורת החותמות עצמם** היו הם צריכים להיות כפי צורתם ממש למען ירוץ הקורא בו הוא המלאך, ולא ישנה פעולתו, כי ידמה לו לאות אחר או שלא יהיה מבין בו וכו', ומובן.

ודע אחי שהחכמה הקדושה הזו היא הייתה פנימיות דרכי הפעולה שהיה פועל בה מר"ן אור שבעת הימים רבינו ישראל בעל שם טוב זיע"א ותלמידיו הקדושים, וכן מובא בספר מגיד דבריו ליעקב מש"כ המגיד מסקאהל על מה שאמר לו המגיד ממזריטש זלה"ה וז"ל: **וגם הראה לי בספר רזיאל אותיות וכתב מלאכים ואמר ש**[הבעש"ט] **למד אותו כל זה, כי כל מלאך יש לו תמונת אותיות א"ב משונה מחבירו** ע"כ לשונו ועיין שם היטב המשך דבריו. ויש בחכמה זו שערים הרבה מה שמסר מר"ן הבעש"ט לתלמידיו הקדושים, ועוד קבלות נפלאות ממר"ן נפתלי כץ זיע"א ועוד, אשרי המשיג. ובאמת החכמה הקדושה הזו היא קבלה מרבותינו התנאים הקדושים שהיו משתמשים בה ובקיאים בה זכותן תגן עלינו אמן.

וכדי לשמח לבך הטוב הא לך עלה אחד מש"כ במדרש אלפא ביתא של מט"ט, ומובא חלק ממנו בספר החשק, ועיין שם הפירוש לשאר האותיות, וז"ל:

אות א יש לו שמונה קרנים. כל השומר את התורה, כשנפטר מן העולם, שר הפנים מלווה לגן עדן ומלבישו שמונה בגדים מזיו שכינה. ד"א: לפיכך יש לו שמונה קרנים, א' שזה הקב"ה שהוא אחד יחיד, ובעולמו יש ששה רוחות: מזרח מערב צפון דרום מעלה ומטה, ואין אלוה מבלעדו, ולא עליהם ולא תחתיהם. לכן יש לאל"ף ששה קרנים שלשה מול שלשה, ואחד למעלה ואחד למטה. ד"א: לכך יש לו שמונה קרנים, כי הכסא שוכן על חיות הקודש, שהם מרובעי פנים ומרובעי כנפים הרי שמונה, שנאמר: "וארבע פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להן" (יחזקאל א, ו). דא: לכך יש לו שמונה, לפי שישראל מיחדים את השם, ונושאים תפילין שכתוב בהם: "שמע ישראל יי אלקינו יי אחד" (דברים ו, ד). וכתוב בשל ראש ובשל יד שמונה פרשיות. וכן שר הפנים קושר לקונו של עולם קשר תפילין, וכתוב בהם מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (דברי הימים א יז, כא), **ע"כ.**

ונבא לערוך לפניך צורת האלפא ביתא של מט"ט המובא שם:

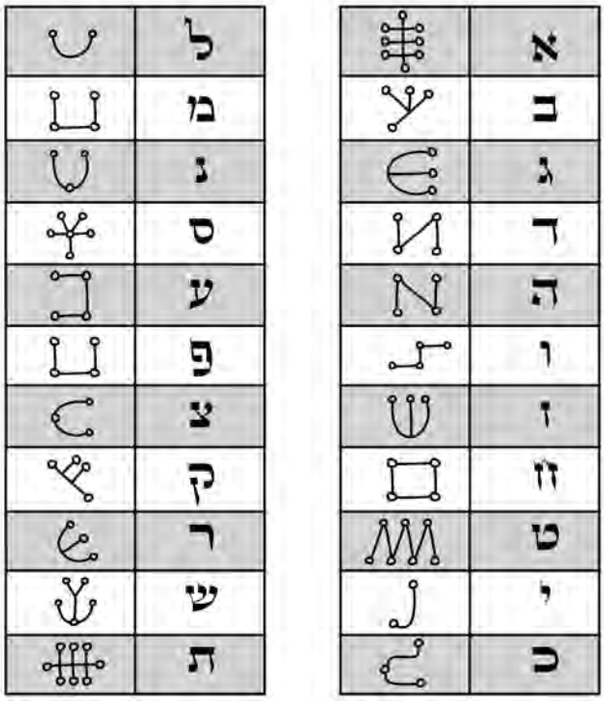

ונחזור לענין הקודם דע שהנה כתב מלאכים הנז"ל הנקרא **אלפא ביתא דעיינין**, עיניך יחזו שהוא קרוב לצורת אלפא ביתא שביארנו לעיל בענין **חכמת הפירור והניתוח שבעולם האצילות**, אלא שההפרש הפשוט הוא שבכתב עיינין הוא צירוף קוים ונקודות יחד להביא אות א', וגם צורתם אינה כשל כתב הספר תורה שלנו, משא"כ בפירור ובניתוח הנה הם בצורתם שבספר תורה, גם הם או בנקודות כעיגולים כעין באותיות הפירור או הקוים כעין בניתוח, אבל ההפרש העיקרי הוא במציאות ובבחינה שלהם ובמדריגה שלהם, ומה שנלע"ד הוא שהנה זה **כתב עיינין דמלאכין** הוא קרוב לאותם נבראים עליונים שלמעלה **משוכני ארץ התחתונה**, וע"כ הוא קרוב יותר לכתב הרוחני של פירור וניתוח, כי אלו הכוחות הם כדמיון מחשבות רצוא ושוב, וע"כ גם הכתב שלהם הוא כדמיון נקודה עגולה וקו יורה ממשיך וכו' שהוא כעין המחשבה שהיא סוד נקודה אות י', ואשר יצאה מן העלם אל הגילוי נמשכה להיות בסוד ו' הממשיך האור וכו', אבל כ"ז עדיין בעולמות ובכוחות הרוחניים הנעלמים מבני אדם, כי ע"כ הם כדמיון מחשבה, משא"כ בכתב של ס"ת, הנה הוא עבר ויצא מן העלם אל הגילוי והשיג לבוש של **אמא עילאה ה' ראשונה**

ואמא תתאה ה' תחתונה, ועי"כ נגלם בצורתו הידוע לנו וכו'.

והנהגם המלאכים נקראו בשם זה על שם מלאכתם שאין להם מנוחה ועייפות אלא הם רצים אצים לעשות רצון קונם, וכדמיון חץ שלוח, כן הוא דמיון הקו והעיגול, כשהוא פתוח וחלול הוא להורות על עמק השווה ויחוד הדרגא בין זה לזה, דבר משל **קו ימין נכנה אותו חסד, וקו שמאל גבורה ודין**, והנה כדי לצרף אותם היו החכמים צריכים שיהיו דומים ושווים באיזה ענין, ועי"כ הם מתייחדים וכו', באופן שיבוא צד **הגבורה שבחסד** אשר הוא מסכים **לדעת הגבורה** הדומה לו, וצד **החסד שבגבורה** אשר הוא מסכים בדעתו לצד **חסד**, ושם הם מתערבים ונכללים יחד זה בזה, ובזה החיבור אין בו מחלוקת ומריבה וחוסר שלום, כי בזה הם מסכימים זה עם זה, ועל זה יורה צורת העיגול שאין בו מעלה ומטה אחור ופנים כי הוא שווה יותר מכל שאר צורות כמובא בספרים וכמובא בע"ח הקדוש והנורא.

וכן על דרך זה תקיש לענין מלאכי חסד ודין, או על ב' מלאכים שליחים לעשות פעולה אחת, כל אחד לפי בחינתו ותפקידו וכו', ועכ"ז הם נשלחו מפקיד אחד וחייב להיות איזה הסכמה ביניהם וכו', כי לפעולה אחת יצאו, וכדמיון ב' זרועות חו"ג יוצאים, ועל זה יורו יציאתם מן עיגול כזה:
א' לב' וכו', אמנם אם יהיו ב' הקוין כדמיון הציור הנזכר, אלא שלא יהיו יוצאין מתוך עיגול כהציור הנזכר אלא כזה: יורו על צורה בפני עצמה ולא על ענין הנזכר, ויש בזה אריכות ואני לקצר באתי והבן כל אלו הרמזים.

גם נלע"ד לדרוש סיבה אחרת, כי נודע היות כל אלו הכוחות מן בחינות הניצוצין שנפלו מן עולם האצילות לבי"ע בעולם הנקודים וכו', בסוד משנ"כ **"עגולים כנקודים"** (תיקוני זהר דף לד:), והעיגול הוא מורה על אלו הכוחות הגנוזים בו בתוכו בהעלם עד שנראה כאינו כדמיון היולי, ואילו הקו הוא מורה על יציאתו של אלו הכוחות הגנוזות והנעלמות, מן ההעלם אל הגילוי, וע"כ פעמים הרבה נקודה בפני עצמה אין בה על גילוי, וגם בצורת עיגול סתום כעין נקודה הוא מורה על סיתום גמור, משא"כ בצורת עיגול כשהוא עיגול וחללו פתוח וריק כעין חישוק כזה:
הוא מורה על הכח המוכן לקבל שינויים וחדשות, וכעין החרוז שמחמת שיש בו נקב אנו יכולים להשחיל בו חוט, משא"כ כשהוא סתום.

ומענין זה תבין קצת מרחוק ענין סוד הפעולה שהיה עושה הרב **שר שלום** זיע"א לעצור המגיפה ע"י שהיה מצווה להכין שרשרת מחרוזים מזכוכית וכו', ועל כל אחת שמשחיל היה אומר הפועל איזה לחש, ואח"כ עושה בו חשבון וקושרו, ומניחו בבית על פתח הדלת או על החולה וכו' והבן רמז ענין זה.

ויש בכל זה סודות גדולים שהיו ידועים לחכמים, ואין רשות להעלותם על כתב כ"כ, וכתבתי איזה רמזים ומשלים, ומכל זה יוכל הלומד הנלבב להבין העיקר אם יהיה אלקים עימו כן יהיה עימנו אכי"ר.

בענין חכמת גורל החול

עליך לדעת שכל המציאות דצח"מ הוא נבנה מכלליות וחיבור אלפי אלפים נקודות, אשר בכללותם יחד הם מהווים קומה הן דומם והן צומח והן וכו', וידיעה זו היא ידיעה גם לחכמים בחכמות חיצוניות וכנודע לך.

והנה ענין זה יש לו שורש וענף בחכמה ובהנהגה, ועוד שכבר ידעת שכל המציאות הנה הוא נבנה מבירורי הז' מלכים אשר היו בעולם הנקודות וכו', והקש מזה כמה וכמה ענינים ואכ"מ.

ומזה תוכל להבין מעט ענין ומהות **חכמת גורל החול** המיוחס **ליוסף הצדיק ולדניאל איש חמודות** ע"ה אשר תיקן ובירר הרה"ק חק"ל רבי **שלום שבזי** זיע"א, כי כל המציאות והגורלות והמזלות והנהגה וכו', הוא נרמז ונכלל בבחינת נקודות אלא שהם משתנות ומצטיירות לפי הענין והזמן והשואל והנשאל, והו"ס חלון החכמה בסוד **"וישקף אבימלך מלך פלישתים בעד החלון"** (בראשית כ, יח) **ועי"כ נקודות הם בחכמה.**

ודע שמכוח ז' ספירות **חג"ת נהי"מ שבאצילות** והתלבשותם **בבריאה ויצירה** וכו', הנה הם משנ"כ סוד **"שבעה אלה עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ"** (זכריה ד, י) והם השורשים והמצווים לז' מלאכים המשרתים את פני ה' בשבעה ימי השבוע, והם השולטים על

שבעה מלכים תחתונים היינו ז' מלכי שדין, ותחתם הם ז' כוכבי הלכת שצ"ם חנכ"ל כל אחד ביומו אלא שהמולך באותו יום כולם מסייעים אותו כזה: יום **א'** מלאכו **רפאל** ותחתיו **אלמודהב** וכל מחנותיו. יום **ב'** מלאכו **גבריאל** ותחתיו **מיימון אלסיחב וכל מחנותיו** (י"ל לומרל). יום **ג'** מלאכו **סמאל** ותחתיו **אלאחמר** וכל מחנותיו. יום **ד'** מלאכו **מיכאל** ותחתיו **בראקן** וכל מחנותיו. יום **ה'** מלאכו **צדקיאל** ותחתיו **שמהורש** וכל מחנותיו. יום **ו'** מלאכו **ענאל** ותחתיו **אלאביץ וזועכא** (וזועבא). יום **ז'** מלאכו **קפציאל** ותחתיו **מיימון אבא נוח** (י"ל מיימון הלוחליב).

והנה הם ומשרתיהם הם הפועלים בעולם והמזיזים גלגלי המזלות בכח ורשות שמים, ואין לך רגע בלא שליטה והנהגה, והנולד באותו עת וזמן יפול עליו מן הנקבע בזה הגורל וכו' כפי השעה שנולד, כי כל שעה מחולקת לג' חלקים, והנולד בתחילתה יאיר עליו **ראשית מזל השעה** וכו'.

והנה המהפך (ר"ל כחוסב ומוליד ומלרף כחו"ל כיינו הגורלות וכו') הוא המוציא תחת ידו ההנהגה השייכת אליו, אחרי שיבקש עזרה מאת השולט ומושל בכל הוא ית"ש אשר בידו הכל, ומזה יבוא לידי ביאור מה שישאל וכו', רק שלא ישאל דרך נסיון ולעג כי **"אם ללצים הוא יליץ וכו'"** (משלי ג', לד), והוא **"לא ימנע טוב להולכים בתמים"** (תהלים פד, יב).

והנה כל אחת מן הצורות שבחו"ל נבנה **מראש, תוך, סוף**, ר"ל קומה שלימה, והקש מזה כי הכל בנוי ומיוסד על חכמת הקבלה שלנו, כי הוא סוד ואם לכל שאר החכמות שבעולם וכל החכמות בחוץ מול זיו החכמה הנוראה הזו, וממנו יתד וממנה פינה להבין בכל החכמות, כי מענינים הנזכרים יתבארו לך כמה חכמות , ומזה תשכיל בביאור אותות ואותיות הנראים בגוף ובסוד מראה ואותות העור, ברזא דכתוב **"ואחר עורי נקפו זאת"** (איוב יט, כו), כי הכל בסוד חכמת הנקודות והתקשרותם וציורם. וכן מזה תשכיל ג"כ לאותיות הנראות בחכמת שרים (ע"י הכוס או שמן וכדו' המובאים במסכת סנהדרין קא.). וכן מזה תדין ג"כ לאותיות הנראות בחלום וכו', כי לכולם כלל אחד עם שיש בזה כמה דרכים ושבילים נפרטים לפינות אחרות והם וכמה סודות והקדמות וכו'.

ביאור אלפא ביתא דמגן דוד

בענין ציור המגן דוד הגם שיצאו הרבה לעורר עליו, עכ"ז דע שלא דיברו נכונה כי יסודתו בהררי קודש ואיני יכול להאריך בביאור ענין זה כעת ובל"נ במק"א אניף ידי עליו, ועכ"פ הנה בספרים חדשים גם ישנים וכן בקמיעות הרבה מכתבי יד קדמונים מצינו צורת מגן דוד, והוא סימן על כמה וכמה ענינים ורוב רובם של האותיות יוצאות מחיבור צורתו, ואנסה לצייר לך צורתם של האותיות היוצאות מהם.

		✡	א
✡	ג	✡	ב
✡	ה	✡	ד
✡	ז	✡	ו
✡	ט	✡	ח
✡	כ	✡	י
✡	מ	✡	ל
✡	ס	✡	נ
✡	פ	✡	ע
✡	ק	✡	צ
✡	ש	✡	ר
✡	ם	✡	ת
✡	ץ	✡	ן
✡	ך	✡	ף

וענינו הוא רמז עליית התחתון לעליון, וירידת התחתון אליו וחיבורם, ועוד שהוא כולל ו"ק וכו', ועוד איזה רמזים.

והנה בספר **שער היחודים** פרק י"ב הביא מורינו מהרח"ו זלה"ה סדר קמיע אחד רב כח בצורת מגן דוד, אלא שצורת המגן נעשה בשמות הקודש ככתוב שם וז"ל: **ועתה אמרתי לגלות לך סוד עמוק מאוד והוא קמיע מנוסה לכל דבר של כל מיני חולי שבעולם, אם לעין הרע ח"ו, אם לאשה הרה שלא תפיל, ולכל גזירה רעה. וצריך שתקח קלף צבי כשר וטהור מעובד לשמו, לעשות בו ציור חותם כזה. .. והקווים לא יהיו רשומים בדיו אלא באותיות של השמות דהיינו שתכתוב ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קס"א קנ"א קמ"ג, וגם שם י"ה בג' מילואים בסדר יה"א, וגם שם אדנ"י ע"ד שם הוי"ה בסוד וה' בהיכל קדשו, וזה השילוב תכתוב באמצע החלל בחותם שלימה, וצריך שתאמר קודם הכתיבה יר"מ ה' או"א שתשגיח וכו' עי"ש.**

הרי שלך לפניך שלא רק שהיה פשוט לו ענין מגן דוד וחותמו שלו ושל שלמה ע"ה שהוא כעין מגן דוד בעל ו' קצוות וכו', אלא שמלמד אותנו סדר כתיבת קמיע נורא וחזק וכותב שהוא סוד עמוק מאוד וכו', ומה שהארכתי בענינו בכאן הגם שאינו מקומו, הוא מפני שמן השמים זימנו שנכתוב מעט בענין כתב מלאכים, והא לך ציור הקמיע הקדוש הנזכר.

סימן ט

סוד ענין גילוי שם מ"ב ושם ע"ב בז"א

דע אחי, שכל האותיות נפקין בשורש מסוד **נקודה העליונה** שהיא סוד **חכמה עילאה** דהיינו **או"א עילאין** שהיא סוד וכלל התורה, כי או"א הם מקור וכלל של **ז"א** הנקרא **תורה**, אבל האותיות עצמם לא היו רשומים בה באותה נקודה עליונה עד שנכנסו אל **ההיכל הנסתר** הוא **ישסו"ת**, ונקרא היכל הנסתר, כעין הרחם באשה שהוא נסתר ומכוסה, כדי שישמר בו הזרע הקדוש, וכמו כן הנה הוא לערך **אמא** מול **או"א חכמה**, והוא המקבל בתוכו **"אור ברכה כ"ב אותיו"ת**, ונעשה בה ומצטייר בהיכל נסתר שלה להיות בבחינת קוין, וז"ס היות **בינה** בניקוד **צירי**, על שם ציור הוולד, כי ממנה נעשה זו הפעולה, ומשם יצאו האותיות, ובתחילה היו בבחינת **לחות** וכדרך דבר לח שהגבול שלו אינו מוצק, וכן היו האותיות בכניסתן **לישסו"ת** (היו בבחינת ב' קוין ימין ושמאל של האותיות, והיו נכנסין זה בגבול זה וכדרך דבר לח) **וע"י ז"א** נתקרשו.

והנה **ז"א** הוא סוד **כ"ב אותיות**, ובעת שמקבל מוחין **מישסו"ת**, שהם לערך **ו"ק דאו"א** ששם מתגלה ההארת **החכמה**, נעשה אז סוד **ל"ב נתיבות החכמה**, שהם **כ"ב אותיות דז"א ועשר ספירות שקיבל מישסו"ת**, וכשמקבל מוחין **דג"ר** דהיינו **מאו"א עילאין**, הנה אז מתווספים לו עוד **י"ס מאו"א**, והנה כלל חשבון אלו האורות הוא **מ"ב**, כי כן **כ"ב בחינות אותיות שבז"א וי"ס דישסו"ת הם ל"ב חכמה** הנ"ל, ונוסף עליהם עוד מוחין **דג"ר** שהוא **י"ס דאו"א** סה"כ הם **ב"ם סיני בקודש**, והוא סוד שם בן **מ"ב אותיות** הידוע, אמנם דע שבעת שנתקן **ז"א** בסוד שם בן מ"ב וכנ"ל, הנה כל זה הוא נבחן שרק **ג"ר דמוחין** שלו הנה הם בלבד

בסוד שם בן מ"ב, להיותם נמשכים אליו מאו"א, אבל מוחין דו"ק שמקבל מישסו"ת, הם בסוד שם ע"ב, כי בגילוי ל"ב נתיבות החכמה שבו, הוא משיג שם ע"ב, באופן שבטרם שהשיג השם בן מ"ב בג"ר שבו, אין השם ע"ב מתגלה בו בו"ק שבו, כי אין אור השם ע"ב יכול להאיר בו"ק דז"א שהוא בג' קוין דחג"ת שלו בטרם שהשם בן מ"ב בג"ר בז"א.

הנה נתבאר כמה פעמים שהאותיות הם סוד הכלים שבכל פרצוף, והנה נודע שבכללות אין יותר מג' כלים בכל פרצוף, שהם בחינת כלי פנימי, כלי אמצעי, כלי חיצון, והם בחינות ראש, תוך, סוף, גם הם בחינת בינה כלי פנימי, ז"א אמצעי, נוקבא חיצוני (כי אין לחיב ויחידה כלים וכו'), ונקראו גם נר"ן כל זה בכל פרצוף.

אמנם בפרטות הם :

ט' ספירות בבינה, שהוא לערך כמו ראש אותו פרצוף.

ט' ספירות בז"א שהוא לערך כמו תוך אותו פרצוף.

ט' ספירות בנוקבא שהוא לערך כמו סוף אותו פרצוף.

והנה ג' פעמים ט' יעלה כ"ז, שהם ז"ך אותיות שהם כ"ב אותיות ונוסף עליהם ה' אותיות מנצפ"ך וכנ"ל ביאורו ולקמן עוד בל"נ.

והנה נודע היות האותיות נחלקים ליחידות ועשרות ומאות באופן זה:

ט' כלים דבינה הם בסוד יחידות שהם האותיות מאות א' עד י'.

ט' כלים דז"א הם סוד עשיריות והם האותיות מאות י' עד ק'.

ט' כלים דמלכות הם סוד מאות והם האותיות מאות ק' עד אות ץ' ארוכה. שהן ק - ר - ש - ת - ך - ם - ן - ף - ץ שהוא סוד צירוף אותיות אי"ק בכ"ר וכו', אשר כל אחד הוא צירוף של רת"ס שהם בינה וזו"ן, כי צירוף אי"ק הוא ג' כתרים של יחידות ושל עשרות ושל מאות:

כתר דבינה הוא א.

כתר דז"א הוא י.

כתר דמלכות הוא ק.

בכ"ר הן ג' חכמות, הן דיחידות והן דעשרות והן דמאות.

חכמה דבינה הוא ב.

חכמה דז"א הוא כ.

חכמה דמלכות הוא ר.

גל"ש הן ג' בינות הן דיחידות, והן דעשרות והן דמאות.

בינה דבינה היא ג.

בינה דז"א היא ל.

בינה דנוקבא היא ש.

דמ"ת הן ג' ספירות חסד הן דיחידות, והן דעשרות והן דמאות.

חסד דבינה הוא ד.

חסד דז"א הוא מ.

חסד דמלכות הוא ת.

הנ"ך הן גבורות דיחידות ודעשרות ודמאות.

גבורה דבינה הוא ה.

גבורה דז"א הוא נ.

גבורה דמלכות הוא ך.

וס"ם הן תפארת דיחידות ודעשרות ודמאות.

תפארת דבינה הוא ו.

תפארת דז"א הוא ס.

תפארת דמלכות הוא ם.

זע"ן הן נצחים דיחידות ודעשרות ודמאות.

נצח דבינה הוא ז.

נצח דז"א הוא ע.

נצח דמלכות הוא ן.

חפ"ף הם ג' הודות דיחידות ועשרות ומאות.

הוד דבינה הוא ח.

הוד דז"א הוא פ.

הוד דמלכות הוא ף.

טצ"ץ הם ג' **יסודות** דיחידות דעשרות ודמאות.

יסוד דבינה הוא ט.

יסוד דז"א הוא צ.

יסוד דמלכות הוא ץ.

הרי לנו **שז"ך אותיות** הם עצמם **ט"ס בראש, וט"ס בתוך, וט"ס בסוף של הפרצוף.**

והנה מקור האותיות הוא **מבינה**, אבל שם עדיין לא נתגלמו כראוי עד שבאות **לז"א** ושם מתגלמות ונשלמות, והנה נודע היות **ז"א** ו"ק בלא ג"ר בקביעות, והם אינם באים בו אלא בסוד תוספת, וז"ס שאנו אומרים שהם **כ"ב אותיות**, כי **המנצפ"ך** המצטרפים לו הם בסוד תוספת בסוד **הגדלות**, וז"ס מה שאמרו רז"ל ע"ה (מגילה ג:) **"מנצפ"ך צופים אמרום"** וכו' **"אלא שכחום וחזרו ויסדום"**, כי בזמן קטנות המדריגה הן נשכחות, וז"ס מה שהשכחה נמשכת **ממוחין דקטנות**, ולעת גדלות המדריגה חוזרים **המנצפ"ך** ומתחברים למדריגתם, וז"ס מה שאמרו רז"ל ע"ה **"וחזרו ויסדום"**, ואז נקראים בעלי אלו המדריגה בשם **"צופים"**, מפני השגתם והמשכתם אור המוחין הנקרא **חכמה**, המכונה בשם **ראיה**, ובבחינת מש"כ רז"ל ע"ה **"אם מעיני העדה"** ר"ל **"חכמי העדה"** וכו', כי עינים וראיה וחכמה הם בחינה אחת (ועיין בספר דברת משה מהמגיד מלולוב פרשת ויחי), והנה ביאור אלו הדברים ביתר ביאור תוכל להבין **מכוונות ק"ש** בענין מה שאנו מתקנים שם **מ"ב ברישא בז"א בואהבת** עד **"ובשעריך"**, ושם **ע"ב בחג"ת דז"א** בתיבת **"והיה אם"** עד **"ושמתם"** ועי"ש.

וענינמיתוק דיני **מנצפ"ך** וכו' ובכל החכמה הנז"ל, תוכל להבין מכוונת **"ויהי נועם"** במוצ"ש, שאנו מכוונים להמשיך **אור חוזר דבינה אמא** למתק ה' גבורות **מנצפ"ך**, כדי לסייע לזיווג **זו"ן** ועי"ש.

ונחזור לביאור ולהמשך המאמר, הנה מה שאנו אומרים **שהמנצפ"ך דז"א** בעת קטנות הם נופלים למדריגה התחתונה מז"א שהיא **הנוקבא**, הכוונה היא אל הכלים בלבד, כי האורות שבהם מסתלקים לשורשם למדריגה העליונה **מז"א** שהיא **הבינה**.

ועכ"פ נמצנו למדים שגילוי אלו השמות **בז"א** הוא כפי ערך דרגות המוחין שבו, ובתחילה היה בבחינת ו"ק בלא ג"ר, ואח"כ בעת קבלתו **י"ס דישסו"ת**, נעשה בו עניין גילוי ל"**ב נתיבות חכמה**, ואח"כ בעת קבלתו **מוחין דאו"א** שהם מוחין דחכמה והם י"ס, נעשה בו גילוי שם **מ"ב**.

בענינשם בן **מ"ב** נדרוש בו מעט לפי ענין הנזכר, שהנה שם מ"ב הוא בראש אשר שם הוא סוד **ים החכמה וים הבינה**, והוא יוצא מפסוק **"בראשית"** עד **"בוהו"**, בכח התחלפות האלפא ביתות, והוא שם העליה, כי כל שם בן מ"ב הוא מעלה בג' **ידין** העולים **מ"ב** אשר **"ב"ם סיני בקודש"** (תהילים סח, יח), והידים הם האוחזין ומעלים את התחתון מן הבית לעליה, גם הוא סוד שם **התעלמות**, בו **הנשמה** מתעלמת מן החיצונים עד בואה אל הקודש פנימה, והנה הוא נחלק גם הוא לג' קוין ימין ושמאל ואמצע, **חד"ר**, ונבוא לערוך אותם לפניך בסדר קוין הנ"ל ואח"כ נבארם מעט בל"נ:

קו ימין:

שם - **אבגיתץ** בחסד, והוא השם הראשון קו ימין.

שם **בטרצתג** בנצח, והוא השם הרביעי קו ימין.

קו שמאל:

שם **קרעשטן** בגבורה, והוא השם השני משם **מ"ב** והוא קו שמאל.

שם **זוקבטנע** בהוד, והוא השם החמישי משם **מ"ב** והוא בקו שמאל.

קו אמצעי:

שם נגדיכש **בתפארת**, הוא השם השלישי משם **מ"ב** בקו האמצעי.

שם **יגלפזק** ביסוד, הוא השם השישי משם **מ"ב** בקו האמצעי.

ושם **שקוצית במלכות**, אשר ו"ק מריקים עליה שפע וברכה.

סה"כ הם **מ"ב אותיות** שם זה המפורש **במ"ב אותיות**.

והנה זה השם הקדוש כבר נתבאר שהוא מפסוק **"בראשית"** עד **"ב"** של **"ובהו"**, בחילופי א"ב וכנ"ל, והנה הם נחלקים לג' קוים וכנ"ל קו **ימין ושמאל ואמצע** והם כנגד ג' ידים:

יד הגדולה, חסד.

יד החזקה, דין.

יד הרמה, רחמים.

ונרמזים בפסוק הנזכר באופן זה:

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו וב" - ע"כ.

והנה **מ"ב** אלו הם יוצאים ונרמזים מסוף התורה וגם שם הם ג' ידים.

והנה מענין ג' ידים הנזכרים ובכוונת שם מ"ב והנכלל בג' קוין וכנ"ל, תוכל להבין ולהשכיל כמה וכמה ענינים נפלאים, כי אחר שידעת מובאו ויציאתו של זה השם הנורא בן מ"ב מן **"בראשית"** ועד **"ב"** ד"**בוהו**", גם שהוא **ביצירה** הוא **ז"א** המעלה את **המלכות** היא:

"ולכל היד החזקה ול" - יד.

"כל המורא הגדול אש" - יד.

"ר עשה משה לעיני כל" - יד.

וג"פ **יד** עולה **מ"ב**, והוא המעלה עד הקודש העליון, בסוד **"ה' ב"ם סיני בקדש"** (תהילים סח, יח) שהוא סוד **המלכות** שעולה על ידי ג' ידים, ותוכל לעשות בו כמה וכמה ענינים וחכמות וכו', ואין נכון להאריך בזה.

גם עוד בענין ג' ידים שהם סוד שם **מ"ב**, וכוונתם בפנימיות, הם בשמות שנתבארו בכוונת **"נטילת ידים"** תוכל על ידם למצוא כל חפץ ולרפא כל נגע, אם תזכיר באיזה פסוק מאותו ענין שאתה מבקש ותכוון בג' ידים אלו, דרך משל אם נאבד לו כיס ממון שלו, יגיד ג"פ **כיסי כיסי כיסי** ובכל פעם יכוון בכוונת יד מן הג' ידים, ויאמר פסוק **"ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי"** (תהילים עז, ה) ובעזה"י ימצא, וכן על שאר דברים וחולאים ב"מ ואלו השמות:

יד הגדולה:

יהוה אלהינו יהוה

יד ימין **חסד** (חלי מ"ב דמ"ה)

יוד ואו דלת הא אלף

יד החזקה:

כוו"ו במוכסז כוזו

יד שמאל **גבורה.** (חלי הפני על מ"ב דמ"ה)

ואו אלף ואו הא אלף

יד הרמה:

יהוה יוד הא ואו הא

יד אמצעית **תפארת**

יהוה יוד הא ואו הא

גם תוכל לכוון באלו הכוונות לענין פדיון וכמבואר במקום אחר ועי"ש, והנה בשם מ"ב שנתבאר לעיל, הנה נמצא ג"כ כל אלו הבחינות וכל אחת לפי בחינתו ודרגתו ואין בכוחי להאריך בביאור כ"ז עכשיו.

הנה שם בו **מ"ב אותיות** הם כנגד **מ"ב מאורות** צורות הרוחניות וכוחות עליונים, ושם כל אחד הוא כפי אותו מאור, לרמוז על אחיזת הענף בשורש והשורש בענף וכולם במקור העליון, והנה לשם בן **מ"ב** הובא **בספר הקנה**, שמות שורשי שמותיהם שם בן **מ"ב**, נראה משם שהוא לבוש אל זה השם, ועי"ש. וגם דע שמלבד השם הקדוש והלבושים, יוצאים ממנו שמות מלאכים ושרפים וכו' היוצאים מכח פעולותיו הנוראות ואין לנו עסק בנסתרות.

ובענין שם **ע"ב:**

כתב מו"ר רבי **משה דוד וואלי** זיע"א:

הנה שם **ע"ב** הקדוש יוצא מן פסוקים של **"ויסע ויבא ויט"** (שמות יד, יט - כא) מג' קוים.

ויסע - קו ימין.

ויבא - קו שמאל. וצירופו למפרע כי הוא דין ומדתו פחד.

ויט - קו האמצעי.

ושם זה יוצא מצירוף שלושתם כמ"ש בזוה"ק **לכלול ימין בשמאל**, זהו כוחו של קו האמצעי, וג' פעמים **חסד** עולים כמנין **גבורה** העולה **רי"ו**, וכמנין **רי"ו** אותיות, ג' מידות של **רי"ו אותיות** בחילוק **ע"ב שמות** לכל מידה ומידה, וכל מידה מג' פרקין שהם **ח' שמות וכ"ד אותיות לכל אחד**, וכאשר יתחברו כל הג'

קוים בכ"ב אורותיהם לכל אחד, עולים כמספר נקיו"ן, בסוד משה"כ **"ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה'"** (תהלים כו,ו) **ע"כ.**

והנה נתבאר לעיל היות שם זה **בחג"ת דז"א**, ודע שגם הוא יש לכל שם ממנו מלאך המשמש והמקבל משם **ע"ב** הכח, ובקונטרס אחד בל"נ נבאר עניינו וכוחותיו בל"נ.

ודע שכחו ופעולותיו של זה השם הוא עם שם **מ"ב**, כי שם מ"ב הוא סוד האור העולה ממטה למעלה, מהאבות הם **חג"ת לבינה, ובינה לחכמה** (בסוד אור חוזר), וע"כ הוא פועל **ביד חזקה**, ושם **ע"ב** ממעלה למטה לפעול **בחסד וברחמים**, ומבטלים **דין וגבורה** והם מצטרפים, ומיזוגם הוא קשר ויחוד שתי אורות אלו באלו, ובהם כלל הבריאה וכל המציאות כולו, אמנם דע שב**אצילות** הם שמות הויות דקות בצירופי הויה ושינוי הנקודות, והיינו **במלכות דאצילות** וכפי השתקפות האור מלמעלה, כי בשורש הוא ענין ניתוח ופירור וכו' וכנ"ל.

אמנם **בבריאה** יתלבשו אלו ההויות בשמות הקרובים לכינוי, כי ב' אלו השמות הם כינוים להויות, וע"כ אלו השמות פועלים ע"י המלאכים היונקים מהם כפי מה שנשפע עליהם מכח ההויות, וע"כ לענין הפעולה היו החכמים מקשרים ומכוונים בשם הויה ואורו בשם **מ"ב** או **ע"ב** וכנ"ל, ואח"כ במלאך, ועי"כ ישתלשל הכח וכו' מעולם לעולם עד עולם הזה הגשמי, והנה אלו **ע"ב שמות** הם ג"כ סוד **ע"ב גשרים למימי החסד**, ונלע"ד שהדרך הנכון הוא בכוונת המשכת המוחין כפי שנתבאר **בכוונות ק"ש**, ויכוון להמשיך מוחין **מאמא ואבא** וכו', ועי"כ כניסת המוחין **בז"א** שהוא שם **מ"ה** בהיותו בקטנות, כי הוא ולד בן **כ"ב אותיות** ובגילוי **י"ס** קטנות ראשון הרי הם **ל"ב** שמות אלקים דמעשה בראשית, ובעת קבלתו המוחין דגדלות הנה מתווספים י' ספירות על ל"ב הנ"ל ונעשה שם בן **מ"ב** וכו' כן נלע"ד, ועל כן יכוון בגילוי אור שם **מ"ב ברישא דזו"ן וע"ב בחג"ת דז"א**, ומשם יכוון בשם המלאך, ואתה אחי תלמד סתום מן המפורש.

ביאור שם השמיני מן שם ע"ב

הנה השם הח' מן שם בן **ע"ב שמות** הוא שם **כה"ת**, וכוחו להכות כח עיניהם של החיצונים ומסמא אותם בתוקף אורו כדי שלא יוכלו להסתכל באור הקדושה, ואדרבא הוא מכה אותם ומנפצם, ונרמז באותיותיו בהיפוכם שהוא **תכ"ה**, כי הוא דן את החיצונים ומכה אותם ועושה בהם שפטים, וליבי אומר לי שטוב לכוונו באם חושש מעין הרע של רשעים ואויבים וכו'.

והנה נודע מה שאמרו החכמים ע"ה שבשם זה הרג משה רבינו את המצרי, וכמ"ש **"ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול"** (שמות ב, יב וברש"י שם), וכתיב **"הלהרגני אתה אומר"** (שם ב, יד) ר"ל שהרגו בשם הנזכר הנרמז בפסוק הנ"ל בניקודו וכו', והנה על מרע"ה כתיב **"לא כהתה עינו"** (דברים לד, ז), ובדברי רז"ל ע"ה כתיב כמה פעמים **"נתן עיניו בו ועשהו גל של עצמות"** (שבת לד. ועוד), וענין הבטה וראיה זו הוא הגברת הדינים בחוזק רב (וע"כ אני חושב שיש בכוחו ענין הראיה להכניע ראיה של רשעים ואויבים וכו'), ובמרע"ה כתיב **"לא כהתה עינו"**, הנה בפסוק זה נרמז שם הנזכר וענין שייכותו אל העין, הגם שאת המצרי הרג מרע"ה בחרב פיו.

סימן י

ענין ה' מוצאות הפה וה' גבורות מנצפ"ך

ועתה נבוא לבאר מעט ידיעות ורמזים בענין **ה' מוצאות הפה וענין ה' גבורות מנצפ"ך**, והיכן אחיזתם בגוף, וסוד א - ב **דאי"ק בכ"ר**, ואחיזתם בפרצופים של מעלה מלבד מה שנתבאר לעיל.

הנה נודע שכל ענין הדיבור הוא בחינת **גבורות**, ובבחינת משה"כ **"וגבורתך ידברו"** (תהלים קמה, יא), והנה כל אחיזת ויציאת הדיבור וחיתוך האויר לאותיות, הוא תלוי בה' מוצאות הפה היוצאים מה'

שערי דיבור, והם ה' מוצאות הפה ואלו שמותם ומקומם:

אזזה"ע - בגרון. **גיכ"ק** - בחיך. **דטלנ"ת** - בלשון. **זסשר"ץ** - בשיניים. **בומ"ף** - בשפתיים.

והנה הם ה', כנגד ה' גבורות **חג"ת נ"ה**.

גם נודע היות ה' גבורות **מנצפ"ך**, מכוונים כנגד ה' איסורי ערוה, שהם **קול**, **שער**, **שוק**, **יד**, **רגל**, באישה ערווה, והם מדת הדין למגלה ערווה בה' הנ"ל, גם נודע היות ה' גבורות עצמם מתפשטים באיברים **דז"א** כמובא **בע"ח** וכו' **ובשער הכוונות**.

בסדר זה:

מ	נ	צ	פ	ך
חוטם	זרוע	אצבעות	פה	כף היד

ולפי סדרם **חג"ת נ"ה** ובאיברים כזה:

חסד	גבורה	תפארת	נצח	הוד
מ	ף	ן	ך	ץ
חוטם	פה	זרוע	כף היד	אצבעות

וכתב רבנו זלה"ה באיזה מקומן שהם בחינה אחת, אלא שנראה בהם כמה שמועות בסדר אחיזתם ובמקומם, והמשכיל יראה שכולם אחד אין בהם נבדל ועיקש, ובמקום אחד כתב סדר בחינתם בחינת מלמעלה למטה, ובמקום אחר סדרם מלמטה למעלה, וכן אם בהתפשטותם באיברים או לפי מעלתם או לפי תוקף הדין שבהם ושאר הפרשים, ולפי זה ישתנו אותיות **מנצפ"ך** להיות **צנכמ"פ** או **מפנכ"ץ** או **פמכנ"ץ** או **כמנפ"ץ**, אבל באמת הכל אחד, וכבר עמד ע"ז הרב הגאון הקדוש המקובל האלוקי ח"ר **יוסף סדבון** זיע"א בפירושו על **האדרא זוטא** הנקרא **אהבת ה'** כמובא שם בדף ק"ד ועי"ש, וזה תורף דבריו שהנה הם ג' דרושים ומערכות שונות בכל א' מהם ישתנו האותיות:

דרוש הצורה:

אחע"ה	גיכ"ק	דטלנ"ת	זסשר"ץ	בומ"ף
ץ	ן	ך	ם	ף
הוד	נצח	ת"ת	גבורה	חסד

דרוש העריות: **מנצפ"ך**.

דרוש האיברים: **מפנכ"ץ**.

והנה ה' מוצאות הפה הם **ה' גבורות**. ונמתקים זה בזה, ותחילת המיתוק הוא **גיכ"ק** שהוא החיך **חכמה**, עד מיתוק האחרון שהוא **בומ"ף** ועי"ש, וכדי לא להאריך ולא לצאת מתכלית הדרוש לא הארכתי בכ"ז.

רצוני לערוך לפניך מעט שמות וכוונות היוצאים מהם:

הנה נתבאר לך ענין ושורש ה' מוצאות הפה, ודע כי שמות רבים מצטרפים מה' מוצאות הפה, וע"כ בעת שלומד יזהר שיוציאנו מפיו יפה כדי שיצטרפו השמות יפה ויעשו פעולתם כראוי.

א. אחה"ע - עולה מספרו כמספר האותיות שבשם אהיה ועם ד' אותיות שם אהיה פשוט שהוא מקורם והשם והכולל הוא מספר **צ'**, אשר צורת אות זו הוא כעין אות **י'** על אות **נ'**, והנה אותיות **צ - י - נ** עם הכולל, הוא מספר שם קנ"א כזה: אלף הה יוד הה (הטולה כמנין מקום וכמנין כנף וכמנין כעס, כי הס מכניעים הכעס והגמשך מדיני הגבורות).

ב. אותיות **בומ"ף** - עולה מספרו כמנין ארבע מילויים של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם **מ"ו ל"ז י"ט כ"ו**, גם עוד הנה האותיות בומ"ף הם אותיות פ"ו העולה כמנין שם אלקים, וב"ם שהוא חילוף שם אל באותיות המאוחרות לו.

ג. אותיות **גיכ"ק** - עולה מספרו עם מספר **ח"ך** שממנו יוצאים אלו האותיות, הוא כמספר שם **קנ"א**, ועם עשר אותיותיו הוא מספר שם **קס"א שבבינה** שבה **נ' שערים**, והנה אות **נון** במילוי שלה, יעלה מספרה **קו**, ועם מספר צורתה שהיא יוד ושני ווין, עולה מספרם **קכ"ח**, ועם ג' אותיות **נון** מלאה וג' אותיות של צורת **הנון** הוא עולה **קל"ג** עם הכולל, כמספר **גיכ"ק**

עם הכולל, גם כשיוסיף על אותיות **גיכ"ק** שם **יה שבחו"ב** שהם **חיך העליון וחיך התחתון**, יהיה מספרו שם קמ"ג עם האותיות השורש והכולל.

ד. אותיות **דטלנ"ת** - יעלה מספרו כמנין שם **צת"ג** משם בן מ"ב, ושם זה עולה כמספר עשרים פעמים שם אהיה, שהוא ת"ך, עם מספר צורת התיו שהיא ו"ד, וצורת הכף שהוא שלוש ווין, כמספר שם **מ"ה** שמספר הכל הוא **צת"ג**, וכאשר תוסיף שם **יה** הוא עולה כמספר **תק"ח**, ובתוספת האל דפסוק "**האל תמים דרכו**" (תהלים יח, לא), הוא קדמ"ת, שהוא רביע **קס"א**, ומספר זה עולה כמנין **צת"ג** עם שם אל יה"ה, שהוא ר"ת "**ה' הוא האלקים**" (מלכים א' יח, לט).

ה. אותיות **זסשר"ץ** - עולה מספרו שם מלאך אכתריא"ל ועוד **הש'** של אלו אותיות, עולה כמנין אלקים דיודין, **ור'** רבוע שם אלקים פשוט, **וצס** הוא מספר ק"ן שבאלף בית **דאי"ק בכ"ר**, והוא מספר ט"ו שעם ק"ן עצמו הוא **קס"ה**, ועם ז' **דזסשר"ץ** הוא **קע"ב** כמספר שני שמות **אלקים**.

סימן י"א

סוד בנין הפרצוף של מעלה באלפא ביתא דא"ט ב"ח

והנה כשם שנתבאר לעיל בענין דרושי **אי"ק בכ"ר** וכו', היות סדר מעלתם של האותיות אחדים חשובים מעשרות, ועשרות ממאות וכו', הנה כמו כן הוא בסדר אותיות **דא"ט ב"ח ג"ז ד"ו י"צ כ"פ ל"ע מ"ס ק"ץ ר"ף ש"ן ת"ם הנ"ך**, והנה הראשונים שבג' חלוקות שהם **א"ט י"צ ק"ץ**, הם הוראה על התעלמות **כתר** של הפרצוף העליון שאינו מושג לפרצוף שתחתיו, מפני שאין הפרצוף התחתון מלבישו כולו, ולכך **כתר** נשאר מגולה, וכלל זה צודק בכל פרצוף.

ונבוא לבאר זה בכללות שהוא **בא"ק** שהוא **הכתר** הכולל של כל העולמות, הנה נודע היות כללות א"ק, ד' שמות הקודש **ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן**, שהם **טעמים נקודות תגין אותיות**, והם הנקראים **חו"ב תו"מ, או"א וזו"ן**, וכללותם הויה אחת, הנה הפרצוף הכולל שלמעלה מהם הוא **כתר** הנקרא **קוץ היוד**, והנה גם הוא יש בו כללות הנ"ל שהם עשרה ספירות וכו', נמצא **כתר דכתר** שלו מגולה, שאין **החכמה** שלו מלבישה אותו, והרי זה **חילוק ראשון**. והנה עליו מלביש פרצוף **החכמה**, והנה **כתר דחכמה** הנזכר מגולה, ואין פרצוף **הבינה** מלבישו, והרי זה **חילוק שני**. והנה עליו מלביש **כתר דבינה** וגם הוא מגולה, ואין בכח **זו"ן** להלבישו, והרי זה **חילוק שלישי**.

וזה הצד השווה שביניהם, ויבואר סוד זה בסדר **אלפא ביתא דאטב"ח** וכו', שכבר ביארנו שאין הפרש בראשונים שבג' חלוקות שבהם, שהם צירוף **א"ט י"צ ק"ץ**, אלא שאנו רואים שהם בנויים ומיוסדים על **אחדים עשרות ומאות** לפי גדולתם וכו', (והטעין שהיה אין מתלבש הפרצוף העליון בפרצוף התחתון אלא מע"ס ולמטה).

והנה ראשית **האחדים והעשרות והמאות** שהם **א"ט י"ץ ק"ץ**, הם בחינה הראשונה אשר נשארו מגולות, ואינם מושגים לפרצוף התחתון שמלבישם, ונמצא לפי זה שהנה **א' דא"ט** הוא **כתר דכתר**, והוא נשאר מגולה, **והט"ס** שבו שמן **החכמה** ולמטה, הם מתלבשים **בחכמה** באופן זה, הנה אלו ט"ס הם ד' פרצופים הנכללים בג', שהם **חו"ב וזו"ן**, כי **זו"ן** שבו שווים, מטבורו ולמטה הוא **ט' דא"ט** הנזכר, הנה הם מתלבשים **בכח"ב דחכמה**, כי **זו"ן דחכמה** נשארו בלא שהלבישו **לפרצוף הכתר**, וע"כ **כתר דחכמה**, מלביש **לחכמה דכתר**, וזהו ביאור צירוף **ב - ח דאטב"ח**.

וחכמה דחכמה מלביש **לבינה דכתר**, וזהו **ג"ז דאטב"ח**, **ובינה דחכמה** מלביש **לזו"ן דכתר** וזהו **ד"ו דאטב"ח**, ונשאר **זו"ן דחכמה** בלא לבוש לפרצוף אחר, וזהו **ה - דהנ"ך** שאין לה בן זוג, וענין זה נמשך מפני היות תחילת ספירת **החכמה** מתחילה מבחינה שניה שב**כתר**, וזהו רמיזתו באות **ב' דאטב"ח**, ומלבישה את **חכמה דכתר** ולמטה, וזהו **ח דב"ח** (ונקרא ח', כי זו"ן בכללות נקראים ו' ספירות).

וזהו ג"ז, כי **חכמה דחכמה** התחלת הלבשתה **לכתר מבינה** שבו ולמטה, וזהו ג' דג"ז, כי **בינה דכתר** היא ז' דג"ז, וכן על דרך זה ב' צירוף ד"ו, שהם **בזו"ן דחכמה**, שהתחלת הלבשתה **לכתר** מבחינת הד' שבו ולמטה שהיא ו' של ד"ו **זו"ן דכתר**.

ובפרטיות: צירוף **א - ט - כתר** מגולה ושאר **הט"ס** מלובשים, וכן צירוף י"ץ. וכן צירוף ק"ץ. ואח"כ צירוף **ב"ח כתר דחכמה**, ומתחיל מבחינה ב', וזהו ב' של הצירוף, והוא מלביש **לחכמה דכתר** שהיא ח'. **וחכמה דחכמה** מתחיל מבחינת הג', וזהו ג' מלביש **לבינה דכתר** שהוא ז', וזהו צירוף ג"ז. והנה **כתר דחכמה**, הוא מתחיל מבחינה הד', והוא מלביש **לזו"ן דכתר**, וזהו צירוף ד"ו, והרי נשלמו **האחדים**.

ואח"כ באים **העשרות**, אלא שבהם נכפלה ההלבשה, כי בתחילת הלבשת **הבינה** הלבישה ב' הלבשות, לבחינת **החכמה** שבתוכו ובחינת **הכתר**, אע"פ שבסוף ההלבשה אינו כך, כי כבר נשלם ממנה בחינת **הכתר**, וע"כ באו **עשרות**, כי אינה יכולה להשיג **הכתר** כי אם באמצעות **החכמה**, כי גם מן **החכמה** אינה יכולה להשיג **הכתר** שלה, וזה צירוף י"ץ **דאטב"ח**, על דרך שנתבאר **בכתר דכתר** שהוא **א"ט**, כי **כתר דחכמה** מגולה, וזו בחינת א' של **החכמה**, שזהו י', כמו **א' דאטב"ח** שהוא בחינת **כתר**, ומ**ט"ס** למטה מתחיל ההלבשה ונרמז זה באות **צ' די"ץ** על דרך **ט' דאטב"ח**.

מבחינת הב' של **החכמה**, התלבשות אחר, היינו **שכתר דבינה** מלביש **לחכמה דחכמה** שבתוכו **בינה דכתר**, שע"כ הם בחינת **עשרות**, וזהו **א"ט דאטב"ח** על דרך הנזכר **בב"ח בכתר דחכמה** עד **חכמה דכתר**, **מהאוזן עד הטיבור של כתר שהוא מהגולגולת עד האוזן דחכמה עצמה**, כי כל **חכמה** דכל פרצוף התחלתו מהגולגולת עצמו עד האוזן שלו עצמו, אבל **הכתר** של כל פרצוף למעלה מהגולגולת, ונמצא כללות דא"ק הוא מתחיל מהגולגולת **דכתר** דא"ק, שהוא **מהחכמה דכתר**, שנמצא **כתר דע"ב דא"ק מלביש מהגולגולת עד האוזן, וחכמה דע"ב** מהגולגולת **דע"ב** עצמו עד האוזן שבו עצמו, שהוא **מהאוזן דכתר** עד **הטיבור דכתר**, שהוא **בינה דכתר**, ואח"כ **כתר דבינה** תחילת שם **ס"ג**, שהוא מהאוזן דא"ק שהוא **בינה דכתר**, **שחכמה דע"ב** מלבישתו (והוא בינה דכתר), ואח"כ **חכמה דבינה** שהוא מלביש **לבינה דחכמה** שבתוכו **זו"ן דכתר**, וזהו צירוף **ל"ב** ע"ד הנזכר **בג"ז**, ואח"כ **בינה דבינה** מלביש **לזו"ן דחכמה**, וזהו צירוף **מ"ס** על דרך הנ"ל **בד"ו**, ועתה נשאר **זו"ן דבינה** בלתי הלבשה לפרצוף אחר וזהו **נ' דהנ"ך** בלתי זיווג.

ואחר **העשרות והמאות** כי נתווסף עוד הלבשה משולשת.

כי **כתר דזו"ן** הלביש **חכמה דבינה** שבתוכה **בינה דחכמה** שבתוכה **זו"ן דכתר**, אע"פ שמכאן ואילך מתמעטת ההלבשה, וע"כ בחינתה **מאות**, ואז **כתר דזו"ן** מלביש מבחינת ב' של **הבינה**, כי בחינה הא' אינה מושגת כלל, שעל כן **כתר דבינה** מגולה, שזהו ק"ץ על דרך **א"ט** י"ץ שמתחיל הלבשה **מחכמה דבינה**, וזהו **כף** דומיא דצירוף **ב"ח כ"פ**.

ואח"כ **חכמה דזו"ן** מלביש **לבינה דבינה** שבתוכה **זו"ן דחכמה**, נמצא, שהלבשת **חכמה דזו"ן** מבחינת ג' של הבינה, וזהו ש"ן על דרך **ג"ז ל"ע**, ואחר כך **בינה דזו"ן** מלבשת **לזו"ן דבינה** שהיא בחינה ד' שלה, וזהו **ת"ם** עד"ה **בד"ו מ"ס**, ונשאר **זו"ן דזו"ן** בלתי הלבשה וזהו **ך דהנ"ך** שאין לה בת זוג.

נמצאנו למדים **דא"ב דא"ט** אחדים חשובים במעלה מהעשרות, כי **החכמה דא"ק** שהוא **ע"ב דא"ק**, משיג כללות **הכתר** חוץ מ**הכתר**, אבל **בינה** הכללית אינה משגת כלל שום בחינה מכללות **הכתר**, אלא באמצעות **החכמה** וגם **כתר דחכמה**.

והנה **העשרות** מעולות מן **המאות**, כי **זו"ן** אינו משיג מ**החכמה** כלל, וכש"כ מן **הכתר** אלא באמצעות **הבינה**, וגם **הכתר דבינה**, ולפי ריבוי ההתלבשות כך הוא תחתון מחבירו. והרי **עסמ"ב דא"ק** בג' חילוקיהם.

סימן י"ב

חכמת הצירוף שברל"א שערים

דע שאם רצו לידע החכמים איזה דבר או תשובה לשאלה או כל אשר חפצו, יכלו להבין מכח חכמת הצירוף **שברל"א שערים**, כי הכל נוסד על פי צירופי אותיות, ויש בכל זה ידיעות עמוקות וסודות רבים ועצומים וכמה וכמה דרכים, ונבוא להבינך דרך א' או ב' מהם, והשאר תשיג ברצות ה' דרכך ויחפוץ בך באהבתו אותך ויראתך ואהבתך אותו ועבודתך אותו בתמימות וכו', כי ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים, וכדי לסייעך אכתוב לפניך הדברים בסימנים הגם שהוא בקיצור וה' ינחני באורח מישור אמן.

הדרך הראשון: כתיב **"האותיות שאלוני על בני ועל פועל ידי"**, (ישעיה מה, יא). **וע"כ** באותיות נמצאו כל עניני העולם, והנה האותיות נחלקו בשליטתן על פי החודשים, ועל פי שבעת ימי השבוע, והשעות והכוחות הפועלות וכנ"ל, ואלו הם האותיות השולטות בכל בחינה:

אותיות החודשים:

הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק כל חודש אות אחת באופן זה:

חודש **ניסן** מזל **טלה** אות **ה**.

חודש **אייר** מזל **שור** אות **ו**.

חודש **סיוון** מזל **תאומים** אות **ז**.

חודש **תמוז** מזל **סרטן** אות **ח**.

חודש **אב** מזל **אריה** אות **ט**.

חודש **אלול** מזל **בתולה** אות **י**.

חודש **תשרי** מזל **מאזניים** אות **ל**.

חודש **חשוון** מזל **עקרב** אות **נ**.

חודש **כסליו** מזל **קשת** אות **ס**.

חודש **טבת** מזל **גדי** אות **ע**.

חודש **שבט** מזל **דלי** אות **צ**.

חודש **אדר** מזל **דגים** אות **ק**.

אותיות הימים:

בג"ד כפר"ת כל יום אות אחת, ובשבעה ימי השבוע משמשים ז' כוכבי לכת **שצ"מ חנכ"ל** הן ביום והן בלילה, בי"ב שעות של יום ובי"ב שעות של לילה, כל שעה כוכב אחד, והשאר בטלים אליו, והשולט בשעה ראשונה של יום על שמו כולם נקראים וכן הוא בלילה באופן זה:

ימים	שעה א	שעה ב	שעה ג	שעה ד	שעה ה	שעה ו	שעה ז	שעה ח	שעה ט	שעה י	שעה יא	שעה יב
יום א	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי
יום ב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה
יום ג	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה
יום ד	כוכב	לבנה	שבתאי	צד'	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים
יום ה	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב
יום ו	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק
יום ז	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה

לילות	שעה א	שעה ב	שעה ג	שעה ד	שעה ה	שעה ו	שעה ז	שעה ח	שעה ט	שעה י	שעה יא	שעה יב
ליל א	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים
ליל ב	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב
ליל ג	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק
ליל ד	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה
ליל ה	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי
ליל ו	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	צדק	מאדים	חמה
ליל ז	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה	שבתאי

וסדר האותיות השולטים הם:

שבתאי - ב'. צדק - ג'. מאדים - ד'. חמה - כ'. נוגה - פ'. כוכב - ר'. לבנה - ת'.

אותיות השעות:

הם כ"ד אותיות בכ"ד שעות שבשבעת ימי השבוע, והם כ"ח הנקראים **כ"ח מחנות לבנה**, ואלו כ"ח מחנות נחלקים לז' ימים, ד' מחנות בכל יום, ובכל מחנה מהם ו' כוחות, סה"כ הם כ"ד כוחות השולטים בכ"ד שעות, באופן שהם ד' פעמים ו' שעות בכל יממה המשמשים בכל יום תמיד באופן זה:

יום ראשון - יאהויב - הויגהו - בששה שעות ראשונות מהיום, **ייהוית - הויצהו** - בששה שעות אחרונות.

יום שני - יקהויר - הויעהו - בששה שעות ראשונות, **ישהויט - הוינהו** בששה שעות אחרונות.

יום שלישי - ינהויג - הוידהו בששה שעות ראשונות, **ייהויכ - הוישהו** בששה שעות אחרונות.

יום רביעי - יבהויט - הוירהו בששה שעות ראשונות, **יצהוית - הויגהו** בששה שעות אחרונות.

יום חמישי - יחהויק - הויבהו בששה שעות ראשונות, **יטהוינ - הויעהו** בששה שעות אחרונות.

יום שישי - ייהויג - הוילהו בששה שעות ראשונות, **יפהויז - הויקרהו** - בששה שעות אחרונות.

יום שביעי - ישהויק - הויוהו בששה שעות ראשונות, **ייצהויי - הויתהו** בששה שעות אחרונות.

סדר לוח רל"א שערים

הנה נודע היות הכל נכלל ויוצא מצירופי הא"ב וכנ"ל, הם **רל"א פנים ורל"א אחור של מלבוש**, והנה הנני מציג לפניך לוח א"ב של המלבוש אשר ממנו יכלו החכמים להוציא את אשר חפצו.

והנה החכמים שרצו לשאול איזה ענין וכו' היו צריכים קודם לאלו התנאים:

א. לידע איזה חודש היה עומד, והיינו איזה אות שולטת על החודש שהם הו"ז חט"י כו', וכן על דרך זה כולם, ולקח אותה ורשם אותה על איזה דף לפניו.

ב. ואיזה אות שולטת באותו יום, כי כל יום שולט בו כוכב אחת משצ"ם חנכ"ל ועליהם אות אחת מבג"ד כפר"ת וכו', ולקח האות השולט באותו יום ששאל ורשם אותה בדף לפניו.

ג. לקח אות השולט באותו השעה מכ"ח מחנות לבנה ד' מחנות בכל יום, ובכל מחנה ו' כוחות וסה"כ הם כ"ד כוחות בכ"ד שעות, וע"כ היה לוקח אות שבאותו שעה ששואל והיה רושם אותה על גבי הדף הנ"ל.

ד. אחר שליקט אלו האותיות הנ"ל וכתב אותם לפניו, היה סופר בלוח הא"ב הנ"ל אות השביעית מכל אות מהם, בתחילת החודש היה לוקח מהאותיות כסדרן, ובסוף החודש אותיות למפרע, מהכ"ב א"ב כמובא למטה בטבלה.

ה. ואזי היה מצרף אותם כולם יחד וראה אם יורה הצירוף על טוב, יורה על השאלה והענין שהוא טובה, ואם ח"ו יורה על דבר רע יגיד על רעה בזה הענין וכו', ואם יהיה גם טוב וגם רע ח"ו יורה על דבר בינוני והם שאר חילוקים קטנים וכו',

ו. וקודם ששאל היה אומר זה הפסוק ז"פ, והיה מכוין בזה השם בניקוד מכוון כזה: "**מֵי - הֵ - וֵ - הֵ מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ**" (תהילים לז, כג).

ז. ובעת שרצה לעשות צירוף התיבה יאמר ג"כ ז"פ פסוק "**לאדם מערכי לב ומֵי - הֵ - וֵ - הֵ מענה לשון**" (משלי טז, ה), ועשה והצליח.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת		
ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א		
ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב		
ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג		
ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד		
ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה		
ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו		
ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז		
ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח		
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט		
כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י		
ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ		
מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל		
נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ		
ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ		
ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס		
פ	צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע		
צ	ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ		
ק	ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ		
ר	ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק		
ש	ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר		
ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש		

ודע שפעמים היה בא צירוף תיבה שאינה מובנת ואין בה פירוש על פי פשוט.

ודע אחי שיש בזה כמה דרכים, והיו החכמים מתבוננים היטב ובאות הצירוף כדי שלא יטעו, ואם היה להם ספק היו שואלים ג' ת"ח אמיתיים, אמנם אחרי שהיו בקיאים בזו החכמה היו יכולים להשיב בכל דבר בלא ספק.

וע"כ היו החכמים צריכים להיות תמים ולבקש מאת ה' שיאיר להם האמת, ואז הצליחו, ולא בקשו לידע או לקבל מבוקשתם דווקא אלא האמת, ואז הצליחו.

סימן י"ג

בו יבואר כמה דרכים בענין חכמת האותיות

נבוא לבאר כמה חכמות ודרכים בהבנת סודות תורה בכ"ב אותיות, וענין ידיעה זו נצרכת לך לידיעת חכמת האותיות בכלל, ובענין חכמת הצירוף ושמות הקודש בפרט, והיו נצרכות לחכמים להבנת תשובות הבאות בשאלות חלום, וכן לאיזה גורלות, ולשאר סתרי תורה, גם כדי שיבינו איזה ענינים וביאורים שהובאו בספרים ולא נודע לכל מה ענינם וכו', כגון מהו **מספר צוריי** ומהו **מספר קדמי** ומהו **מספר מעוגל**, ועוד כמה חכמות כולם נצרכים לחפצים בחכמה זו.

וכדי לסדר לך הדברים הנוראים האלו, נבוא לערוך אותם בסדר סימנים ואין מוקדם ומאוחר (ועיין מס"כ בפתיחה כוללת לספר יצירה עוד כמה דרכיס בזה, וכן בספר תפארת אדם לרבי יעקב נמח זלה"ה ובפירוש הרוקח על התורה).

א. הוא ראשי תיבות - ר"ל הנה פעמים רבות היה באה תשובת החכם השואל בשאלות חלום או בגורלות החומש וכו', יוצאת מר"ת הפסוק או התשובה, וכן יש חכמות ושמות קדושים יוצאים מר"ת, וכגון פסוק "**יום השישי ויכולו השמים**" ר"ת שם **יהוה**, וכן פסוק "**ישמחו השמים ותגל הארץ**" ר"ת שם **יהוה** ב"ה ג"כ וכנודע, ועל פי דרך זה תוכל להקיש על כל השאר.

ב. סופי תיבות - פעמים תבוא התשובה או הביאור בס"ת התיבה, כגון בהמשך פסוק "**יום השישי**" וכו' "**ברא אלקים את**", ס"ת **אמת**, וכגון בחכמת שמו"ק בפסוק "**ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוקי ישעו**" הנה ס"ת "**ה' וצדקה מאלקי ישעו**" הוא שם **ההיו** אחד מי"ב צירופי שם הויה ב"ה.

ג. מחציים - ר"ל פעמים נביט רק בחצי התיבה שלפנינו וממנו נוציא הדרש, כגון "**בראשית**" הוא נחלק לחצי "**ברא**" ולחצי שני "**שית**", כמובא בדרז"ל ע"ה הובא **בתיקוני הזהר** כמה פעמים.

ד. חילופים - הם חילופי אותיות **באתב"ש** או בסדרים אחרים, כגון שם **הויה** ב"ה באתב"ש יעלה שם **מצפץ**, וכן שם **אהיה** באתב"ש הוא **תצמץ** עולה **כתר**.

ה. חילופי חילופים - ר"ל הנה שם או ענין היוצא מחילופי אותיות, הנה גם הוא נוכל להחליפו בחילופים אחרים כגון שם **תצמץ** הנזכר בסעיף ד', הנה הוא מתחלף באותיות **אלב"ם** וכו' שם **נ"זא"ז** שהוא גימטריא **אדני** וכן תקיש על דרך זה בהכל.

ו. מכללם - כגון אם תכלול **אבגד"ה** יעלה כמנין **ט"ו** בגימטריא שם **יה**, וכן על דרך זה תקיש לכל השאר.

ז. מכלל מכללם - כגון שם **יה** הנזכר מחשבון מכללם, הנה הוא עולה כמנין **ט"ו** כנ"ל, והנה מכללו יעלה כמנין **ע'**, כי כל מכלל **אבג"ד הוזחט"י** עולה נ"ה, ועם כלל ה"י העולה ט"ו הרי **ע'**, וכן על דרך זה תקיש בכל שאר הפרטים.

ח. חשבון מרובעים - כגון **א"ב** רבוע **ב'** הוא **ד'**.

ט. מרובעי מרובעים - כגון **ג'** פעמים **ג'** עולה **ט'**, **וט'** פעמים **ט'** עולה **פ"א**.

י. מרבוע כללים - כלל **ה'** הוא רבוע של **ז'**, שאמרנו שהוא **ו'** הוא **ק'**.

יא. מעוקבים - **ואו** עולה **רי"ו** במספר הלוחות כיצד, **ואו** פעמים **ואו** הרי **ל"ו**, **ול"ו** פעמים **ואו** עולה **רי"א**, וכן **ז'** פעמים **ז'** הוא **מ"ט**, **וז'** פעמים **מ"ט** הרי **שמ"ג**.

יב. מספר גדול - כמנין מספר **מנצפ"ך ת"ק ת"ר ת"ש ת"ת תתק"ף**

יג. מספר קטן - כגון **אי"ק בכ"ר וכו', אי"ק שלושתן אחד, בכ"ר שלושתן ב'**, וכו'.

יד. נגלה בלא נסתר - כגון ד' אותיות **הויה** גימטריא **כ"ו**.

טו. נסתר בלא נגלה - כגון המילוי של י הוא **וד**, מילוי של ה הוא **א**, מילוי של ו הוא **או**, מילוי של ה הוא **א**, יעלה כמנין **י"ט**.

טז. מספר נגלה ונסתר - נוכל להבין בענין שם הנ"ל בסעיף **ט"ו** הוא שם הויה במילוי אלפין עולה **מ"ה**, והנה הוא כולל בו הנסתר שהוא שם הויה פשוט העולה **כ"ו**, כי רק עם המילוי העולה סה"כ ישלים למספר **מ"ה**, וע"כ הנגלה הוא **י"ט** והנסתר **כ"ו** ושניהם יעלו **מ"ה** וכו'.

יז. נקרא נחלקים - כגון בשם **אדני** הוא נחלק לשניים, כזה **ל"ב ול"ג**, ושניהם יחד **ל"ג ול"ב** עולים כמספר **ס"ה** כמנין גם **אדני**.

יח. נקרא חילוף אותיות פנים ואחור - כגון ה' עם פנים ואחור הוא **הו"ד**, כי אות ה' האות שלפניה הנקרא אחור הוא **ד'**, ואות שבאה אחריה היא פנים הוא היא **ו'** וכו'.

יט. פנים בלא אחור - כגון בשם **הויה** הנה אותיות שלפני אותיותיו הוא **טדהד**, וכן על זה הדרך בשאר הענינים.

כ. אחור בלא פנים - כגון בשם **הויה ב"ה**, הנה אותיות שבאים אחרי אלו האותיות הוא שם **כוזו**, כי אחרי אות י' יבוא כ', ואחרי ה' יבוא ו', ואחרי ו' של שם הויה יבוא ז', ואחרי ה' יבוא ו', והבן.

כא. תיבות האותיות שניות שלישיות הנעלמות מהאותיות - כגון בתיבה **זא"ת** כשהוא מלא הוא **זין אלף תיו**, והנה אותיות שניות הם **ילי** הוא שם מן **ע"ב** שמות, ועולה חמישים כנגד **חמישים שערי בינה** וכנודע סודו, וכן אותיות שלישיות של **זא"ת** במילוי והוא **נפ"ו** העולה כמספר **קו"ל** וכן על דרך זה תשכיל.

כב. תמעיט אע"פ שיש לו - ר"ל כגון אות **ואו** של **שורוק חולם**.

כג. תרבה אע"פ שאין לו - כגון לשם **אלהים**.

כד. ציורים - כגון בשם אהיה יבוא ציור אותיות שלו כזה:אות: א - יוד, אות ה - די, אות י, אות ה - די, סה"כ יעלה **נ"ח**.

כה. ציור ציורים - כגון אות ה' היא נבנת משלושה ווין סה"כ גימטריא **א"ל**.

כו. חשבונם - דרך משל הנה כתיב **"אך טוב לישראל"** (תהילים עג, א), **אך** גימטריא **אהיה**.

כז. חשבון חשבונם - הנה בהפסוק הנ"ל סימן כ"ו **"אך טוב לישראל"**, הנה **אך** עולה חשבונו כמנין שם **אהיה**, וסה"כ **אך** ושם **אהיה** עולה כמנין **מ"ב**.

כח. קיטון - הוא אותיות קטנות, כמשל כינוי קיטון כמו אות **א** של ויקרא וכו'.

ע"כ כ"ח סימנים בעניני **חכמת התורה וצירופיה**, ישמע חכם ויוסף לקח (ועיין כל זה בספר כנפי יונה ובספר תורה לשמה לרי"ח טוב סימן תנ"ו).

ונבוא לערוך לפניך עוד כמה שערים ופתחים בחכמה נוראה זו המוכרחים והצריכים לך להבין בחכמה זו.

הנה נמצא בתורה הקדושה פעמים הרבה רמזים ודרשות ושמו"ק, יוצאים מר"ת וס"ת וכנ"ל בכ"ח סימנים הנ"ל, והנה ענין זה נקרא בשם **נוטריקון**, והוא ענין **ראשי תיבות וסופי תיבות ותוכי תיבות**, בדרך משל **אל מלך נאמן** ר"ת **אמ"ן**, וס"ת **לכ"ן** ואמצעי תיבות (אוֹ תוכי תיבות) הוא **מל"א**, וכן על זה דרך בכל שאר השמו"ק וכו', וגם יוצאים שמו"ק ודרשות וכו' בדילוג אות **א'** ולקיחת אות דלוג חברתה, וכגון שם הקדוש **הס"ר תי"ו אה"ן** היוצא בדילוג אותיות, ולקחת אות אחרת וכו' מפסוק **"הנסתרות לה' אלקינו"** (דברים כט, כח) ומובן.

גם דע, שיש בענין חכמת הגימטריות עצמם כמה חילוקים, והראשונה הוא חלק **המשקל**, והוא המשובח שבכל הגימטריא, ופירושו הוא כמו **אברהם**, שיש בו ה' אותיות ועולה לחשבון **רמ"ח**, כמנין **רזיאל** שיש בו גם הוא ה' אותיות ועולה גם כן לחשבון **רמ"ח**, ועל שם חשבונם השווה ומספר אותיותיהם השווה ג"כ נקרא בשם **משקל**, כי הנה **אברהם** עולה ג"כ כמנין **אוריאל** אלא ששם מלאך זה יש בו ו' אותיות, וחסר שלימות המשקל.

ובדרך משל עוד הנה שם **בי"ט** היוצא מפסוק **"בזרועו יקבץ טלאים"** (ישעיה מ, יא), העולה כמנין **כ"א** כמנין שם **יהו**, והנה בשם זה יש בו ג' **אותיות**, וכן בשם **בי"ט** שבו ג"כ ג' **אותיות**, והרי הם שקולים יחד זה כזה וזה כזה, וזה הגימטריא המשובח שבכולם, מפני שכל ענין הענפים והכוחות שבשם זה הם בשם זה, אלא שנתחלפו האותיות והכוחות בכוחות אחרים.

ותחת החלק הזה יש חלק אחר והוא חלק **החיבור והפרוד**, וענין החיבור הוא אם **יהיו** בתוכה ג' אותיות שיתחברו אל שתיים כיצד, **הוה** שיתחברו שני ההין אל עשר ויהיה י"ו.

וכן בשם **אהיה** שיתחברו אותיות **א'** וה' יעלה חשבונם ל"ו, ועם **יה** הנותר משם אהיה יעלה הכל לצירוף שם שם **יהו**.

וכן עוד בדרך משל בשם **חיים**, אם נצרף ב' יודין שבין אותיות **ח** ו**ם**' סופית יעלה **כ**, ומכלל כ"ז יעלה לנו שם תואר **חכם**.

והנה זה החלק המשובח קצת שאינם משתנים האותיות מכל וכל בדרך החשבון, אלא הם עומדות במקומם ורק שתיים מהם נתחברו או נפרדו, ומהיחוד והחיבור יוודע הפירוד, ומהפירוד יוודע היחוד, והבן צורך הבנת זה הדרך כי בענין הנ"ל היה אפשר לנו למצוא ביאור הנ"ל באופן אחר, כי **חיים** גימטריא **חכם** ג"כ, אלא שזה אינו מובחר כ"כ כמו חכמה הנ"ל והבן.

ביאור דרכי חכמת המספר באותיות של תורה

אמרו רז"ל ע"ה **"גימטריאות פרפראות לחכמה"** (אבות ג, יח), ובענין זה כתב בספר הפרד"ס בהקדמה לשער הצירוף וז"ל: **ידיעת סודות תורתנו הק' הוא על ידי הצרופים והגימטריאות והתמורות, וראשי סיפות וסופי תיבות ותוכי תיבות, וראשי פסוקים וסופי פסוקים, ודלוג אותיות וצרוף אותיות, ועניינים אלו נשגבים ונעלמים וסודם נשגבה, ואין בנו כח להשיגם לרוב העלמם, כי יתחלפו על פי דרכים אלו לאין סוף ולאין תכלית, ועל זה נאמר "ארוכה מארץ מדה וגו'"** (איוב יא, ט), **וענינים אלו מקוים שיתגלה אחר התחיה אחר העכול החומר העכור, ואחר שיצרף הגוף הנגוף וישאר הצורף בחפץ יוצרה.** עכלה"ק.

ונבוא לערוך לפניך בקיצור שולחן חכמים בביאור אלו הדרכים, והם עשרה במספר כפי אשר קבלו החכמים ע"ה, והם הדרכים שהיו נצרכים לחכמים לידע הן לענין דרשות של תורה, ובפרט לעניני חכמות גנזי הסודות המצטרפים באותיות וחכמת הצירוף, ועניני ביאורי פסוקים היוצאים מגורלות החומש, ולגורל המגדנים (המובא בסוף סידור היר"א ח"ב), ולשאר גורלות ועניני שאלת חלום ושאר חכמות וכו' ואלו שמותם:

א. מספר צוריי.

ב. מספר המעוגל הכללי.

ג. מספר הקדמי.

ד. מספר הכרחיי.

ה. מספר מוספיי.

ו. מספר המרובע הכללי.

ז. מספר המרובע הפרטי.

ח. מספר שמיי.

ט. מספר מספריי.

י. מספר מספריי הגדול.

וזה ביאורם:

א. מספר צוריי - דהיינו בדרך משל אות א' צורתו הוא כמו ב' יודין ואות ו', כזה 83 וע"כ נחשב למספר **כ"ו** והבן, והקש זה בשאר האותיות.

(ודע שבענין חיתוך וחילוק ופירוד האות בחלקיה השונים כדמיון אות א' שהיא נחלקת לג' איברים אות י' למעלה אות ו' באמצע ואות י' למטה, וכן בשאר האותיות הוא נקרא "חכמת הניתוח".)

ב. מספר מעוגל הכללי - ונקרא גם בשם **מספר קטן**, הוא כענין חזרת הגלגל הולך סובב סובב מעלה למטה ומטה למעלה וכו', ור"ל שהאלפים אינם נחשבים אלא כאחדים כזה: **א** - 1, **ב** - 2, **ג** - 3, **ד** - 4, **ה** - 5, **ו** - 6, **ז** - 7, **ח** - 8, **ט** - 9, **י** - 1, **כ** - 2, **ל** - 3, **מ** - 4, **נ** - 5, **ס** - 6, **ע** - 7, **פ** - 8, **צ** - 9, **ק** - 1, **ר** - 2, **ש** - 3, **ת** - 4. ונקרא בשם **מספר קטן**, מפני היות מספר קטן זה מקטין את עצמו כי ממאה עושה א', ומשלוש מאות שלוש ומארבע מאות ארבעה, וכן עד"ז כולם, עד שדרך משל **ה'** פעמים **רי"ו**

יעלה חשבונות במס"ק ל"**אנכי**", וכן עד"ז תוכל להקיש בכולם, וכמש"כ במשנת חסידים (מסכת תלמוד תורה פ"ד) "**ולא ישתמש במספר קטן שלא ישאר לעולם בנפשו בלתי מתוקנת למטה במט"ט**" עכ"ל. הרי לך שחשבון **מ"ק** הוא נמשך מענין **הקטנות**, וע"כ לא ירגיל להשתמש בו.

ג. מספר הקדמיי - הוא בדרך משל באות **ה'** מספרו **ט"ו**, כשתחשוב כל האותיות הקודמים לה עמה דהיינו **א - ב - ג - ד - ה** עולים עד ה' גימטריא **ט"ו**, ועל פי זה החשבון **הב' נחשבת בשלושה, והג' בששה, והד' בעשרה, וה' בט"ו, והו' בכ"א, והז' בכ"ח**, וכן על זה הדרך עד כי עד אות **ת'** עולה מספר **אלף ותצ"ה**.

קיצור של ענין כגון **ג'** עולה **ששה** כי אנו מונים מתחילת **האלפא ביתא ועד אות ג' יחד עימה**, כי א - ב עולה ג' ואות ג' עצמה מספרה שלוש יחד כולם ששה וכו', וכן על דרך זה עד סוף אלפא ביתא.

ד. מספר ההכרחיי - ר"ל הוא מספר המלה לפי הדרגא והספירה או הבחינה שלה, כגון **חס"ד** עולה **ע"ב, גבורה** עולה **רי"ו** או **אריה** וכו', וכן על דרך זה תקיש בכל שאר הבחינות.

גם תוכל להבין ע"י דרך זו מה שנמצא בספרים ובפרט בספרים המביאים ערכי תורת הנסתר, מה שכותבים על תיבה או ענין פלוני שהוא מרמז על ספירה פלונית וכו', וכגון בספר **מאורי אור קהילת יעקב** וכמו כן בספר **פרדס רימונים שער ערכי הכינוים** וכו', כי הכל נמדד לפי ערך אותה מידה בחינה או ספירה ועל פי זה יעלה **מספר ההכרחי** ומובן.

ה. מספר מוספי - והוא מה שפעמים מוסיפין את האותיות מן אותה המילה על המספר או את המילה עצמה, ומחשבים כולם יחד, ונקרא עם הכולל של אותיות אותה תיבה או עם כללות התיבה עצמה.

דרך משל הנה י"ס הקדושות ר"ת שלהם כזה - **כח"ב חג"ת נהי"ם** עולה **תקמ"ו**, וכן שם **ישראל** עם ה' אותיות **ישראל** עצמם, יהיה עולה ג"כ כמנין **תקמ"ו**, להורות שישראל הם עצמם ראשית המחשבה של השתלשלות הי"ס, ולהורות על אחיזתם יחד זה בזה ובסוד "**ישראל עלה במחשבה תחילה**" (עפ"י בראשית רבה א, ד), והבן ודרוש וקבל שכר, ועל פי זה עוד כמה וכמה עשות ספרים הרבה אין קץ וכו'.

ו. מספר המרובע הכללי - כגון **דוד** שעולה מספרו **י"ד**, הנה אם נצרף מילה זו לפי סדר האותיות באופן זה: **ד'** פעמים **י"ד** יעלה **נ"ו**.

ו' פעמים **י"ד** יעלה **פ"ד**.

סה"כ שניהם יעלה **ק"ם**.

ועוד תוסיף **ד'** פעמים **י"ד** יעלה **נ"ו** כנ"ל, סה"כ יעלה הכל כמספר **קצ"ו** שהוא מאה תשעים ושש.

וטעם הענין כי אחר שהם י"ד ענפים בשלושה כוחות (שהם ג' אותיות שם **דוד** המזכר במשל הנ"ל), וודאי כל אחד מאלו הכוחות השלושה כלול מכל הכוחות, ולכן יהיה **י"ד** פעמים **י"ד**, כי כל אחד מהכוחות כלול מכולם ולכן יעלו למספר גדול שכזה והבן.

והקש לכל מקום שצריך ותעשה כמה וכמה חשבונות כאלו והדומים להם עד שתהיה בקיא בהם למען תוכל לפעול בהם בכל ביאור ופירוש או שם שתרצה עד שתגיע לידיעה אמיתית.

גם דע שעצם אלו הידיעות בשמות וכו' הם מאירים וממשיכים אורות נעלמים לנשמה, כי הכל מיוסד ונבנה על אורות הקודש הנקראים אותיות והבן.

ז. מספר המרובע הפרטי - כגון שני פעמים מספר **ב'** עולים **ד'**, וג"פ **ג'** הרי **ט'**, וכן **ד"פ ד'** הרי **י"ו**, והענין הוא כדי שיוכלל האות בכלל הכוחות שיש בה לבדה, ולא בכלל כוחות שבתיבה כמו הכללות הקודם **במספר הכללי**.

ח. מספר שמיי - לשום על המילה מילוי האותיות כגון **הויה במילוי אלפין** עולה מ"ה כמספר **אד"ם**, וכן שם **הויה דב"ן** עולה כמנין **בהמה** וכו', וכן על זה הדרך.

ט. מספר מספריי - ר"ל **י'** מספרו **עשרה** (והיינו י' בלא מילוי שלה), ועשרה עולה **תקע"ה**, וכן **ה'** הוא מספר **חמשה** אשר עולה מספרו **שנ"ג**, והענין הזה הוא שהנה אותם חמישה כוחות נכללים במנין שמם, כי שם מספרם מעיד עליהם.

י. מספרי הגדול - ר"ל אות י' עולה חשבונו **עשרה**, וכשהוא במילוי כזה **יוד** עולה **עשרים** העולה כמנין **כתר**, ומובן, והוא כעין שנתבאר לעיל סימן ט', אלא ששם החשבון יוצא מאות פלונית עצמה, ואילו בסימן זה הנקרא **מספרי הגדול** אנו מחשבין גם עם המילוי שלו ומובן, (ועיין כל זה בספר הפרדס שער הצירוף כנ"ל).

וצריך אתה הלומד המשכיל לחזור ולשנן כל אלו הדרכים, כי הם יסודות גדולים וחזקים, ולהבין מהם ולהקיש על כל סעיפי ודרכי החכמה.

בענין דרך חכמת אותיות הקודמות לאלף בית

לזכותך באתי לכתוב ולערוך לפניך עוד דרך אחד בענין חכמת האותיות מה שלא נזכר בהנז"ל. דע שתוכל למנות באותיות הקודמות לא"ב לענין חכמה או דרש וצירוף באופן זה, כאשר יזדמן לך אות **א'** באיזה תיבה או שם, תוכל להוסיף באות הקודמת לה באות א' ג"כ, וכך כתב רבנו המלך **האר"י** זלה"ה בסוף **"כוונת עלינו לשבח"**, וכותב שם שהאותיות הקודמות לשם **אל** באלפא ביתא הם **אך**, כי לפני אות **א'** אין שום אות כי אם אות **א'** כמותה, ולפני אות **ל'** אות **ך** ועי"ש.

ואחר אות **ת'** באותיות אלפא ביתא המשך סדרם הוא באותיות **מנצפ"ך**, והרשות בידך לחשב אותו **בת"ק** כפי מה שהוא באמת. גם תוכל לחשוב אותו בעשרים כמספר **כ'** וכפי החידוש והדרש וכו', כי אע"פ **שכ'** פשוטה באמת מספרה **ת"ק** בדרך הנזכר, אפילו הכי מצינו שהיה רבנו **האר"י** זיע"א חושב אותה במספר עשרים. וכן הדין בשאר האותיות **מנצפ"ך** כתב רבנו זיע"א (שער הפסוקים פרשת בלק) שהנה אותיות **נצ"ך דמנצפ"ך** עולה חשבונם **ק"ס** (שהוא מאה שישים) כמנין **קין**, והנותר **ממנצפ"ך** הם אותיות **ף'** ואות **ם'** העולים כמנין **ק"ך** (מאה עשרים), כמנין שנותיו של **מרע"ה** ועי"ש, ומענין זה נוכל ללמוד שאם יזדמן לנו אות **צ'** פשוטה **דמנצפ"ך** באיזה תיבה או דרשה שתזדמן לנו וכו', נוכל לרמוז באות שתבוא אחריה אות **ק'** שהוא תמיד בא אחר אות **צ'** פשוטה, הגם שאין אחר **צ' דמנצפ"ך** עוד אות וכו', עכ"ז נוכל ללכת בדרך הנזכר.

בענין שתי אבנים בונות שתי בתים שלוש בונות ששה וכו'

גם עוד צא ולמד מענין חכמת הצירוף ענין **"שתי אבנים בונות שתי בתים שלוש בונות ששה וכו"** (ספר יצירה פ"ד משנה ט"ז) ר"ל ב' אותיות יהוו בית אחד, דרך משל אותיות **א - ב** בצירופן יהיו **א - ב, וב' וא'**, ואם נוסיף עליהם עוד אות, אות **ג'** יהיו ששה בתים, כזה **אב"ג אג"ב בא"ג בג"א גא"ב גב"א**, והקש לכל מקום כי יעלו כן לאלפים.

אמנם דע כ"ז אם לא נמצא אות כפול כי אז יגרע הצירוף לחצי, ומטעם זה שם בן ד' אותיות ושם **אהיה** לא יעלו צירופו כי אם לי"ב צירופים ולא לכ"ד, מפני היות אותיות כפולות והבן.

ודע עוד שאם יהיו ג' אותיות בצירוף שהם ששה תיבות, הנה אם יכפל אות אחת יצטרף ג"פ לבד, ואם יהיו ג' אותיות כפולות שוות, הנה הראשון יגרע **חצי הצירוף**, ובכפל השני שהוא האות השלישית יגרע **שני שלישי הצירוף** הנשאר שהותיר לנו הכפל הא', ומן י"ב יחזרו לארבע כיצד **א - גגג** מן הראוי היה שיעלה לכ"ד צירופים, ומפני ג' אותיות השוות לא נשאר כי אם **ד'**.

וכמו כן בצירוף של ה' אותיות שצירופו הוא ק"כ צירופים, ואם **יכפל** אות **א'** כמו **אבגד"ד** תכף יגרע **חצי הצירוף** מפני הכפל וישאר שישים, ואם יהיה כפל אות אחרת כמו **אבדד"ד** הנה אז יגרע מפני האות השלישי כפל **שני שלישי הצירוף הנותר**, ולא ישאר כי אם עשרים צירופים שהם שליש מהכל ומובן.

וכ"ז אם יהיה הכפל מעין כפל הראשון, אבל אם יהיה הכפל ממין הכפל השני כמו המשל דלעיל **אא=בב** יהיה לו דין אחר, כי בכפל הראשון נגרע חצי הצירוף כי תיבה בת ד' אותיות היה ראוי שתעלה לכ"ד צירופים, ונכפל האלף ונגרע חצי הצירוף ונותר י"ב צירופים, ומפני הכפל השני לא יוותר כי אם ששה, כי גרע חצי הצירוף הנותר אשר הותיר הכפל הראשון וכו', (ועיין כל זה בספר הפרדס כנפל).

ענין תמורה

והוא להמיר אות באות **ברל"א שערים**, ויש חילוק בין **צירוף לתמורה** כגבוה שמים על הארץ, כי **הצירוף** לא יתהפכו האותיות מאלו לאלו אלא אם כן הם

בראש הצירוף, ואותם שהם בראש הצירוף הם אותם שבסוף הצירוף, כי הוא כמו גלגל המתגלגל מראשו לסופו ומסופו לראשו ונעשה **ראש סוף וסוף ראש**, **ראש תוך ותוך ראש**, **וסוף תוך ותוך סוף**, והאותיות לא ישתנו לעולם.

מה שאין כן **התמורה**, כי חילוף אותיות בכ"ב אלפא ביתות, דרך משל שם **"ה' אלקינו ה'"** שבק"ש, הוא מתחלף באותיות אבג"ד לשם **כוזו במוכסז כוזו**, ובאתב"ש **מצפץ תכצמטף מצפץ**, וכן שאר אלפא ביתות עד כ"ב, ודע שדרך זו היא מעולה ומשובחת מדרך הגימטריא.

והנה דרך **חילוף האותיות** בכ"ב אלפא ביתות הם **רל"א שערים**, מפני היות **רל"א זוגות**, והנה מלבדם הם כתב רבנו האר"י זלה"ה עוד אלפא ביתות אחרות והבאתים לפניך לעיל בענין ד' נהרות קדושים וזה סדרם:

א. אל בם גן דס הע וף זץ חק טר יש כת.

ב. את בש גר דק הץ וף זע חס טן ים כל.

ג. אחס בטע גיף דכץ הלק ומר זן שת.

ד. אט בח גז דו הן סמ על פך צי קת רש.

ה. איק בכר גלש דמת הנך וסם זען חפף טצץ.

קיצור יסודות בחכמת הצירוף

וכדי שלא יכבד עליך הארוכות כמ"ש לעיל, ערכתי לפניך היסודות בקיצור נמרץ.

ענין דרכי הצירוף

א. צירוף היסודי - נודע היות אלפא ביתא דמלביש היסוד לכל האותיות, וע"כ רל"א פנים ורל"א אחור הוא צירוף היסודי.

ב. צירוף הבנין - אם תתבונן בא"ב של המלבוש, ותצרף אותיות באופן שכל תיבה בת ג' אותיות בונה ו' אותיות כמו שיתבאר עד י"א אותיות שהוא חצי המלבוש.

ג. צירוף חלקי - ר"ל שאנו מחלקים "תיבה" לשנים ולצרף כל אחת בפני עצמה.

ד. צירוף שותפי - לשתף התיבה עם הסמוכה לה ולצרף מהם כמה צירופים.

ה. צירוף מחשבי - שיקח פסוק שירצה ויחבר כל מין אל מינו וכן על דרך זה יעשה עד שיוציא תיבה הצריך לה, דהיינו כשיעלה בידו חמישה תוין יעשה מהם שניים, ר"ל ה' תוין הם ב' אלפים והיינו ב' וכו', וכן כשיעבור המספר אלף באותיות שוות.

ענין דרכי החשבון:

עגוליי - הוא חשבון של א"ב של אי"ק וכו' שבהגיעו לטצ"ץ חוזר אל האלף.

הכרחיי - הוא חשבון המוכרח הרגיל אצלינו.

צירופיי - דרך משל אותיות אב"ג חשבונה ו', וצירופה ו' ג"כ, ומספרם יעלה בדרך זה לשלושים ושש, כי ו' פעמים ו' יעלו ל"ו.

שמיי - דרך משל אלף - מספרה קי"א, בית - תי"ב, גימל על דרך זה.

מספריי - דרך משל אחד מספרו י"ג, שנים מספרו ת', וכן על דרך זה בכולם.

מוספיי - אחר שתספור אות הקודמות עד האות שבידך ד"מ א, א - ב, א - ב - ג', א - ב - ג - ד' וכן עד ת', יוצא אלף תצ"ה.

מרובע - משל ח' פעמים ח' עולה ס"ד, י' פעמים ק' עולה אלף, וכן על דרך זה כולם.

פרטיי - דהיינו שישבור האות לשברים ויעשה ממנה אותיות אחרות ויחשוב המספר שלהם כולם ויהיו שווים.

שכליי - אלף חשבונו ו', ב - י"ב, ג' - י"ח, ד' - כ"ד, וכן עד"ז.

דרוש בכל דרכך דעהו

הנה הכתוב אומר "**בכל דרכך דעהו**" (משלי ג, ו), וע"כ אמרתי שבכלל עניני ואזהרת זה הכתוב הם עניני יחוד ודביקות האדם ומיליו אשר יאמר, שידבוק את עצמו ומחשבתו בה' ב"ה ובתוה"ק. והנה עיקר הדביקות בזה הוא אחר דביקות ומחשבת הלב וצמאון הנפש אחריו ית"ש, אלא שטוב לו לאדם להיות תופס לשון חכמים לשון תורה, ולהיות מבין בלשונו ידיעת ואורות התוה"ק איך הם מתלבשים ומתגלים בלשון הפשוט, וכדי להיות קושרם זה בזה, כי כל המציאות נעשה ונבנה בכח אותיות התוה"ק, ומבחינות זיווגן זה בזה וזה עם זה, ומתיילדים כל הכוחות והנבראים וכל חלקי הדצח"מ שבעולם, ומה טוב לו לאדם שידביק א"ע ומחשבתו בתוה"ק, ובחכמת התורה וסודי רזי התוה"ק הרומזים על מציאות כל נברא וכו', וידביק א"ע ומחשבתו בשכל של כל דבר, ויפריד המוץ מן התבן מגשמיות העולם הזה החופה על השכל הטוב והקדוש, ויעור משנתו וחלומו "**ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה ורהבם עמל ואון**" (תהילים ג, י), ואין נשאר לו לאדם אלא מה שנדבק בו במחשבתו ושכלו, כי הם הכוחות הנשארים והנצחיים באמת, כי במקום שהשכל חושב שם הוא מקומו, וזה השכל הנקנה הוא הנשאר מן האדם עלי אדמות אחרי בלותו בעפר, וזה הטעם שנצטווינו בעסק התוה"ק ולהיות חושב באהבתו וביראתו כל היום וכו', "**כי זה כל האדם**" (קהלת יב, יג).

ואמרתי מה טוב לו לאדם שידבוק מחשבתו בשמות הקדושים ובצירופי התוה"ק הרומזים לו לאדם בכל ענינו שבדצח"מ ובשיחתו שיחת חולין, ובכך יעלה **החיצוניות לפנימיות**, ויזכך החול לקודש כדי שלא יצטרך לעבור בירורים רעים וקשים אחרי הסתלקותו מן העולם, וגם עוד יעשה בזה עילוי נשמתו ויגביר כוחה ושליטתה על עצמו, כי המחשבה בזה היא התגברות כוחות הנשמה, והמחשבה כוחה להציל ולהגן מתערובות טוב ורע **שבנ"ר**, שבהם שייכים המעשים וכו', וכן ועוד שכל הבירורים במחשבה הם נעשים וכנודע, ועכ"פ מה טוב ומה נעים שיהיה המחשבה והשכל משוטטים במחשבות טהורות וקדושות ובשמות קדושים, ואפילו **בחיצוניות** כוחות המחשבה, ואולי בכוחם וסגולתם, וגם מחמת ההרגל מעט מעט יזדככו כוחות לבושי **הנר"ן** שבאדם עי"ז, בבחינת מש"כ "**נפתחו השמים וראה מראות אלקים**" (יחזקאל א, א).

וע"כ חשבתי לזכות את ישראל באסיפת שמות קדושים וצירופים יקרים, אשר יתקל אדם בהם, ומעניני דצח"מ וכו', וישנן כמעט כל הזמן, ובכך ישתדל להדביק שכלו בקודש, וע"ד מש"כ על הגה"ק רבי צבי הירש מזידטשוב זיע"א "**שהכין לו יחודים לאלף דבורים של חול, שרק בהם היה משתמש בכל דבריו עם בני אדם, כדי שלא יצא מפיו שום דבור של חול בלי יחוד שמו יתברך**" (ספר לבי לבדיק).

וגם השתדלתי לבאר הענין או הכוונה או השם באופן שיהיה שייך למציאות הנרמז בו ואצלו, מלבד מה שלא עלתה בידי מחסרון דעתי ושאר סיבות, וגם יתבארו עי"ז כמה וכמה כוונות ויחודים וענינים, ומה טוב שתמיד יהיה האדם בעת היותו פנוי מתורה ועבודה, וכגון ששוכב לישון או כשהוא עוסק בשיחת חולין של עסקי עולם הזה, ושאר זמנים בטלים וכו', שיהיה מתמיד בעסק היחוד והצדיקות, וימצא ויתבונן להשיג רמזים יפים ונאים מענין הנהגתו ית"ש את העולם, ויתבונן בכל עת מצוא איך הקב"ה מצמצם אלוקותו לכל אחד ואחד במחשבה דיבור ומעשה, ואיך נרמזו כ"ז בשמות ובצירופים וכו', ובכך ישיג הקדושה ואהבת ויראת ה' כל הימים.

והנה אמנם צריך היה להקדים כמה הקדמות בחכמת השמות והצירופים וכו', כדי לבאר ענין זה, והנה בזה כבר כתבתי בסוף זה הדרוש בקונטרס **על שמות בני אדם קחוה משם** וכו', ובקונטרס זה רק הבאתי השמות והצירופים לפי המזדמן לי וביאורם וענינם כפי אשר תשיג נשמתי.

והנה סיבת כתיבתו היתה מיד ה' עלי כי פתאום זה יותר מב' חודשים לערך (אולי חודש א') מכתיבת הקונטרס הזה בא במחשבתי כמה פעמים הרצון לערוך קונטרס זהה, ולא ישבתי לכותבו מפני שלא היה חשוב בעיני דרכי היחודים באופן כזה, כי אין זה יחוד ודבקות לחשוב בחשבון, אבל עכ"ז ביום שישי י"ג תמוז ערב שב"ק סדר פנחס תשע"א ישבתי לכתוב זה בלא כוונה כלל כי בא בליבי רצון לכתוב חדו"ת, וב"ה **"בן בא לנו"**, ויהי רצון שכל אלו היחודים יאירו ויזהירו לעד ולעולמי עולמים בעולם האצילות, ומשם ימשך לנו **רוח חכמה ובינה רוח דעת ויראת אלקים**, ויבוא משיח בן דוד ויתכלל בו משיח בן יוסף, ויתעטרו ביחודים שעשו כל ישראל משך כל הדורות.

מאד עולה כמנין הויה דמ"ה דאלפין יוד הא ואו **הא.** (הסוד הוא שהגה "מאד" הוא **סיטרא דדינא** והוא סוד **גבורות** דזו"ן, וע"כ עולה כמנין מ"ה העולה אדם דז"ת, גם מ"ה במילוי כזה **מם הא** עולה כמנין שם **אלהים** שהוא סוד **גבורות דאבא** כנודע, והוא להורות על ענין הנזכר.

והכוונה שהנה תיבה זו היא רומזת על דיני הגבורות, והנה בדרך כלל אדם משתמש במילה זו בעת שרוצה להשיג משהו, דרך משל כשאומר **"אני חפץ בדבר זה מאד מאד"** וכו', כי מצד בחינת דיני הגבורות מתגלים **בנפש יסוד האש שבנפש** המשתוקק למלא חפצו ולקרר עצמו ע"י מילוי בקשתו.

וכן דרך משל כשאומר לחברו **"אני כועס עליך מאד מאד"**, כי כל השימוש בתיבה זו היא מצד **דיני הגבורות** אלא שפעמים הם לצד החסד והטוב ופעמים להיפך, וצריך להמתיק הדינים בכוונת שם **מ"ה דאלפין** העולה **גאלה** וז"ס **"קרבה אל נפשי גאלה"**, ור"ל אם רוצה אני לקרר **יסוד האש שבנפש** הנרמז **במאד**, אני ממתיקו ע"י שם **מ"ה** עצמו העולה כמנין **מאד**, ואני ממתק דיני וגבורות הנפש שהוא סוד שם **אלהים** וכנרמז במילוי שם **מ"ה** העולה שם **אלהים** והבן (ועיין בספר רוח הקודש דף מ"ן ע"ב, ובספר אור הלבנה דף קנ"ה בימוד אסרי אים).

גבר עולה כמנין **ר"ה** כמנין אחורים דשם אלהים כזה **א, אל, אלה, אלהי, אלהים אלהים,** וה' אותיות הפשוטות **א ל ה י ם.**

והנה במילה זו משתמשים אנשים בשפתם בד"כ לענין **גבורה ועוז**, כי כשרוצים לומר על אחד שהוא אמיץ וגיבור, אומרים איש זה הוא **גבר** וכו', עם שהוא נדרש לעוד כמה פנים.

והנה כשיהיו מגידים על אחד שהוא גיבור ואמיץ, הנה בוודאי גבורותיו הם נמשכים ובאים מצד שמות **אלהים** הנז"ל שהם המחזקים אותו איש להיות גבר תקיף ועז, ואם הוא בוחר בתורה ובירא"ש אזי הוא מושך הגבורות לטוב והם עוזרים ומסייעים אותו, ואלו הגבורות הם המגבירים בו העוז לגבור על יצר הרע או להעיז פנים נגד רשעים ומפירי ברית **"תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי"** (תהילים קלט, כב), אבל אם הוא ח"ו בוחר בצד הרע, הנה אלו הגבורות מסייעים אותו ג"כ, ויוכל להיות גבר תקיף ועז פנים, וע"כ הם שמות **אלהים** באחורים והבן.

גם נוכל לדרוש בו על אנפילאות הם בתי רגלים שלנו, שהיום אנו מכנים אותם בשם **גרב**, והענין שהנה נודע היות האדם התחתון מרמז על העליון, והמלבושים שלו הם השומרים אותו מאחיזת החיצונים וכו', וכמו שבעליונים יש אור עליון אחד הנקרא **מלבוש ונעל**, וכמובא בכוונת **מלביש ערומים והעושה לי כל צרכי** ויבואר לקמן בל"נ, הנה כמו כן אלו שמות הגבורות שהם שם **אלהים** באחורים ושם **אלהים** פשוט בה' אותיות, הם עולים **גרב**, להורות על כוחם לשרוף החיצונים שלא יתאחזו **בנצח והוד "רגליה יורדות מוות"** (משלי ה, ה).

גם אפשר לרמוז בו על **הנוקבא** שהיא בחינת שם **אלהים** ורגליה יורדות מוות שהיא **כגרב** אל **הנצח והוד** לשומרם וכו', והבן סוד בעליונים מהשתלשלותו בתחתונים שע"כ אמרו חכמים ע"ה **"כל השרוי בלא אשה שרוי בלא חומה"** (יבמות סב:), ואמרו **"ת"ח צריך נטירותא"** (עפ"י ברכות נד:) ואמרו **"כל אשה שאסור**

להתייחד עימה אם היתה אשתו עימו הרי זה מותר להתייחד, מפני שאשתו משמרתו" (הלכות איסורי ביאה פרק כב), והבן כל הרמזים כי כל התורה בחינות לבד מרמזים על עצם האורות וכו'.

עוד נוכל לדרוש בהקדים, שהנה נודע שמכח הגבורות שהם שם **אלהים**, הנה מהם מתעורר כל ענין וחפץ לצאת מגדרו ולהתפרץ לחוץ, וכן כח המגדלי שבכל דבר הוא נמשך מהגבורות שהם בחינת **יסוד האש** העולה כלפי מעלה, ובלעדי כח הגבורות לא היה נעשה שום ענין ומשא ומתן בעולם, ולא היו יוצאים גידולי קרקע והבריות לא היו גדלים וכנודע, וכמובא זה הרבה בספרי הסוד (עיין בספר הדע"ה בתחילתו).

וע"כ בני אדם מכנים מי שגדל בשם **בגר**, והוא להורות על ענין הנזכר כי כן **בגר** עולה שם **אלקים** בריבוע עם ה' אותיותיו, וגם מזה נוכל לראות ענין אחר מה שעל פי רוב הנערים בעת שהם בגיל ההתבגרות הם מחציפים פניהם וגובר בהם יצה"ר, כי הנה יצה"ר נמשך ובא מצד הגבורות, וכמובא בספר **מאורי אור** ערך זה וכנודע, וע"כ **התבגרות** הוא מלשון **התגברות**, כי בא להורות על התגברות רוח נפשם הפועל בהם לגדול, הוא סוד הגבורות הנ"ל והנרמזים ונכללים בתיבת **בגר** ומובן.

טל עולה כמנין **יה"ו** דמ"ה כזה: **יוד' הא' ואו.**

צם עולה כמנין רבוע דשם מ"ה כזה: **יוד' יוד' הא' יוד' הא' ואו יוד' הא' ואו הא'.**

אולי אפשר לרמוז שפעמים ישאל איש את רעהו אם הוא צם, או יגיד על עצמו לקרובו וכו' **"אני צם היום"** וכו', והכוונה שנשמתו של זה שואלת את זה האם הוא עושה פעולה ותיקון למעלה, כי מזליה חזי אור וזוך הצום וכו' הפועל בעליונים, כי האדם שורשו **דמ"ה**, הוא אדם של מעלה הוא **ז"א**, וכשאדם צם הוא ממשיך אורות למעלה על שורשו הכללי הוא **ז"א**, ומכש"כ על הפרטי, והמשכה מלמעלה ללמטה הוא בדרך רבוע הנ"ל, כי הצום הוא מבטל מקטרגים וקליפות למעלה ולמטה, ועי"ז נעשה לו קל בעבודה, וע"כ שם זה עולה כמנין **ק"ל**.

שם עולה כמנין שמות **ע"ב** דחכמה **וס"ג** ועשרה אותיות **דבינה**, **ומ"ה** ושם הויה פשוט העולה בו **דת"ת** כולל **נה"י** ואחורים דשם הויה פשוט דאחורים דמלכות, והויה **דב"ן** דפנים **דמלכות** כזה:

יוד' הי וו הי

יוד' הי ואו הי (וי' אותיותיו) יוד הי ואו הי

י ה ו ה יוד הא ואו הא

י יה יהו יהוה

יוד' הה וו הה

והכוונה שהנה שם של כל דבר הוא נעשה מחשבון **הרפ"ח ניצו"ק** שלו, כי ע"כ נקרא בשם זה, כדי להורות על ענין הבוחרים הצריכים לו, שע"כ נקרא כן בשמות, וע"כ שמה החכמה והמחשבה העליונה שם אחר לכל ענין וחפץ וכו', כי כן הוא ע"פ חשבונות וענינו, ר"ל כפי שיש בו (או החסרים ממנו), כי כל חפץ שבעולם הוא נבנה מצירופי שברי הכלים ואורות דרפ"ח וכנודע, וע"כ נקרא בשם אחר, כי אחר שעלה מן התוהו ונכנס במלכות העליונה, הוא יוצא **בדצח"מ** לפי בחינתו וזיכוכו וכו' עד עלייתו חזרה **למלכות דאצילות** להתברר שם ולחזור לשורשו.

והנה כ"ז הוא בשם הפרטי של כל חפץ ונברא וכו', וע"כ יש בהם חילוקים שונים זה מזה, כי לא דומה שם שניתן **למים** לשם שניתן למה שאנו מכנים **אש** וכו', כי כל שם הוא לפי הוראתו למעלה ובשביה"כ ובתיקון וכו', ונרמז לפי השם שנתנו לו בני אדם ובלשון הקודש, כי בשאר לשונות הוא רק כינוי, מלבד מה שהוא בבחינת השכינה בגלות אצלם ובלשונם, ובבחינת מש"א חז"ל ע"ה **"תפלין, על שם שהם ארבעה בתים קרוין טטפת, טט בכתפי שתים, פת באפריקישתים"** (רש"י שמות יג, טז), שהוא דבר פלא שיקראו חכמים שם של מצווה בשם ושפה של נוכרים ועוד מן הארצות הרחוקות שלא גלו ישראל לשם באותן השנים, וכן על זה הדרך **פרוזבול** וכנודע וכהנה לא מעט, והוא הכל מסוד בירורי הניצוצין קדישין שנפלו בקליפה שממנו נמשך אותו עם הדובר אותו שפה והבן.

ועכ"פ הנה שם של כל חפץ וכו', דרך כלל הוא בא להורות על בחינת **אנ"ך** שנתבררו מן התוהו ועלו **לדצח"מ**, ונכללו בכלי זה ועדיין הם צריכים לבוא

לגמר ישועתם ותיקונם, וגם בא להורות עוד שלא יחשוב אדם יש כבר תיקון כלי זה, כי כמוהו יש למכביר הצריכים תיקון ועליה, כי בעת שיתוקן אותו ענין שממנו נמשך ובא זה הנברא או החפץ, אזי יפסק אותו גזע או בעל חי מן העולם, וכמו שנודע שהיו בדורות ראשונים כמה וכמה בעלי חיים שנכחדו מן העולם והוא מפני סיבה הנ"ל וכהנה רבות ומובן הכל, וע"כ **שם** עולה **רפ"ח** שהוא חשבון השמות הנ"ל שהם שמות הפרצופים והספירות הצריכים בירור, שהם ד' בחינות **ע"ב** דכל מדריגה, **חכמה אבא** שם **ע"ב** ושם **בינה אמא ס"ג** עם עשר אותיותיו העולה **ע"ג**, ועוד **כ"ו ומ"ה** העולה **ע"א**, אשר בתשלום א' מן **ס"ג** שהוא **אמא** המאירה **בז"א** הנקרא **מ"ה** וכנודע, ועולה גם כן **ע"ב** ועוד ושם **הויה פשוט באחורים שבמלכות הכולל** בו פרצופי הנוקבין העולה ב"ן יעלה הכל **רפ"ח** עם **פנים דמלכות** שהוא שם **ב"ן** במילוי ההין יעלה הכל כמנין **שם** להורות לנו כ"ז.

יפה עולה צ"ז כמנין **אל אדני**, והכוונה שהנה יופי של כל דבר הוא נמשך מן האור האלוקי המלובש בתוכו, כי הוא היופי האמיתי והוא הגורם שימשכו הבריות אחרי יופיו, והנה אם הוא בבחינת גלות הוא גורם לבני אדם להימשך אחרי יופיו גם ע"י החטא, ובפרט שהוא מעורב בטוב ורע, וע"כ בכל דבר יפה טוב לכוון בשם זה העולה **יפה**, ותועיל כוונתו לעורר האור הפנימי שבאותו יופי ובפרט **בעולם העשיה**, שבו גובר הרע ונצרך לשמירה מעולה מפני תערובות הטו"ר שבזה העולם, והוא יפה עינים וטוב רואי.

והנה נודע היות שם **אל אדני** הוא השולט והמאיר **בעולם העשיה**, והוא המוכן והמכוון להכניע הקליפה שהיא בחינת **עבודה זרה** הגוברת יתיר **בעולם העשיה**, הרשעים גוברים בו והקליפה גוברת והוא תכלית הבירור (עיין ע"ח שער ו), והנה אמרו חז"ל **"כל זמן שעבודת אלילים בעולם, חרון אף בעולם"** (ילקוט שמעוני דברים יג, יח) ואמרו עוד **"אין צו אלא עבודה זרה"** (זוהר ח"ג קיח:), וע"כ יועיל כוונתו בשם **אל אדני** העולה **צ"ו**, להכניע קליפת ע"ז, שהוא מחשבות כפירות ואפיקורסיות המתגברים בעולם מחמת העולם ורשעתו, שע"כ הדין גובר בו ובהשתלשלותו נעשה כח ותוקף עוז לרשעים ח"ו, עד שפעמים יראה שאין כח שולט עליהם ושום דבר לא ימנעם מעשות כל רע ח"ו, וזה בחינת **ע"ז**, ויועיל **צ"ו** בכוונתו להכניע **צו דע"ז**, גם יועיל להציל ממחשבות רעות וניאופים בבחינת **"אל תפנו אל האלילים"** (ויקרא יט, ד) וכנודע, ועי"ש. וע"כ יועיל כוונת שם הנזכר להציל.

כהן אותיות שם קדוש **הנך**, ע"כ בעת שיזדמן לו לאדם להזכיר שם משפחת או איש כהן יגלגל כוונתו בשם הנזכר.

שמעת אותיות **שם דשמעת** עולה **ד"פ ע"ב דעסמ"ב**, עם שם ב"ן ועם הנותר עולה י"פ **אהיה** וי"פ **הויה** כזה:

יוד הי ויו הי

יוד הי ואו הי - **ע"ב דחסד.**

יוד הי ואו הי - **ע"ב דגבורה** (ס"ג עם עשרה אותיותיו).

יוד הא ואו הא י ה ו ה - **ע"ב דת"ת ונה"י** כלול בו.

י יה יהו יהוה - **ע"ב דב"ן** דאחורים **דמלכות.**

יוד הה וו הה - **ע"ב** דפנים **דמלכות.**

כ"ז עולה גימטריא **שם.**

בעת שמזדמן לו לאדם להשתמש בלשון **שמעת** וכו', והכוונה מלבד פשוטו לכוון בשמות הצירופים שע"כ נצרך לתפילה וכו' וכנודע וכמובא ענין זה בגורל המגדנים המובא בסידור היר"א.

והנה המדבר ושואל דבר מחבירו והוא כעין שואל אותו האם קיבלת ע"ע עבודת הבירור הנצרך לי וכו', וע"כ שואל אותו **שמעת**, וכאומר **האם**?, והנה השימוש במטבע לשון זה הוא נמשך לכמה פנים, וכולם כמעט באותו ענין וכוונה, כי יש וישאל אדם את חבירו על איזה ענין שארע או שנעשה וישאל אותו **השמעת**? ר"ל מאחר שכל המאורעות והענינים והמעשים שבעולם הוא בא ונמשך מבחינת **רפ"ח**, שהוא בחינת **שם** וכמובא **בכוונות ק"ש**, ופעמים יהיה נצרך להמשיך עליהם י"פ שם הויה וי"פ שם **אהיה** העולים **עת** שהוא לשון של רגע וזמן, כי באותו זמן ועת יש בהם גילוי או סילוק ח"ו **ה"ח וה"ג דאבא**, שהם סוד **אבא דכללות שהוא לערך הויה, וה"ח וה"ג דאמא** שהם בינה דכללות שהוא סוד שם **אהיה**, ועכ"פ יהיה כמו שואל את שורשו ונשמתו של חבירו האם שמיע ליה אם נמשך

ההוויות ואהיה על הרפ"ח, ונשלמו ונתקנו ונהיו מוכנים לזיווג, ר"ל לתיקון, כי אחר שמיעה מעשה, שהוא זיווג, ר"ל תיקון בבחינת "**ישמע ויושיעם**" (תהילים קמה, יט) ר"ל ישלים הבירור.

והיה אם יאמר חבירו **לא שמעתי**, והוא כאומר לא ידעתי, או לא נמשכו אלו המיתוקים, ואז יצורף התיבה **שמעתי לע"ש תם**, ר"ל קליפה הנקראת **ע"ש** היא שלימה, כי **תם** פירושו **שלם**, וכדי בזיון וקצף.

ואם יאמר **שמעתי** והיה בשורה זו טובה לזה האדם וישמח, הוא מורה שנמשכו השמות והמיתוקים, ואז יצורף **שמעתי לע"ש** שהוא הקליפות בבחינת מש"כ "**עש יאכלם**" (ישעיהו נ, ט), ר"ל התבטל הדין וקליפה הגוברת.

שמעת גימטריא שם **מצמצית** עם מילוי דקס"א כזה: **כף י וד י**, אולי הכוונה בשם זה שהנה פעמים ידבר איש לרעהו או לשונאו ואויביו, דברים קשים ותקיפים וחדים כתער מלוטש, עד שכמעט ויהיה כשוחט לחבירו בדיבוריו, ועל פי רוב יזדמן לו לומר תיבה זו כמה פעמים, והנה בחינת דיבור זה הוא נמשך משמות הנ"ל, כי **שמעת** עולה כמנין שם מצמצית, העולה כמנין **תער**, כי דיבוריו הם כתער ממש, ועם מילוי העולה כמנין שם **אלהים** שהוא שם הגבורות דקס"א שהוא שמות **הבינה** שהוא לערך דין וגבורה, והוא שורש הדין בשורשו.

וענין מציאות השם הנזכר בשם העולה **תער**, הוא בא לרמז על בחינת האמת שבזה המריבה והוויכוח וכו', כי לכל מחלוקת יש אמת שהוא כאש בוער בלב אדם או קבוצת אנשים לעמוד על דיבורם ודעתם, והוא הנותן להם לפי דעתם להיות חדים כתער על ענינם, וע"כ מילוי **דקס"א כף י וד י** נכנס לחשבון **שמעת** בצירוף שם העולה **תער**, וע"כ **אמת** עולה כמנין כ"א פעמים **אהיה** כי שם **אהיה בבינה**, שממנו מידת האמת שבלב אדם, וע"כ "**בינה ליבא**" (פתח עליכו), ואשר הוא מעוז ומרכז קו האמצעי, והוא המתלבש בתוך הגוף, סוד **ת"ת מידת יעקב**, ובסוד מש"א הכתוב "**תתן אמת ליעקב**" (מיכה ז, כ), ור"ל מאמר שקו האמצעי שהוא מכוון כנגד הגוף שבעולם הזה, הוא מידת **יעקב תפארת**, ובו ומרכזו היא הלב הנותן בו חיות, שממנו תוצאות חיים, ואשר הוא "**בינה ליבא**", וע"ז מגיד הכתוב, ועוד שאנחנו מתפללים "**תתן אמת**" ר"ל **כ"א** פעמים שם **אהיה** הנמשכים מן **הבינה** הנ"ל אותם תתן **ליעקב ת"ת** קו האמצעי וכו' והבן.

ופעמים שעי"כ יבוא לישוב הדברים עם חברו או איש הנזכר, כי ע"י תוקף לשונו ודיבוריו יבטל העיקשות והמריבה וכנודע, והנה עי"ז יתישבו ההדורים, ובחינה זו נמשכת מן ב' שמות הנ"ל, שם העולה **תער** הוא היוצא **באתב"ש** מפסוק "**קדוש יהיה**" (ויקרא כא, ח) כי **יהיה באתב"ש** שם הנזכר והקדוש עולה כמנין **ד' יודין דע"ב כל א' כלול מק' יודין עם עשרה אותיותיו דע"ב והוא סוד אבא, ומילוי דקס"א הוא סוד אמא**, ובחיבורם שלום יהיה, ומאחר ששלום זה נעשה ע"י הגבורות **דתער** ומילוי **דקס"א**, ע"כ הוא מתגלה בחילופים ובצירופים שונים וכו' ואשת"ם.

אמרתי עולה כמנין עשרה פעמים שם אדני כזה:

אדנ"י אדני אדני אדני אדני

אדנ"י אדני אדני אדני אדני

ואולי הכוונה בהקדים מש"א שדיבורו של אדם הוא סוד **מלכות**, בבחינת מש"כ "**מלכות פה**" (פתח עליכו) שהוא שם **אדנ"י**, ובבחינת מה שאומר הכתוב "**אדני המלך**" (מלכים א' א, יח ועוד), והכוונה שפעמים אדם יגיד לשכנגדו **אמרתי לך** וכו', והכוונה בזה שנשמתו מגידה לשכנגדו שישמע ויקבל מה שאמר לו, כי מה שאמר לו הוא נמשך ובא מכח י"ס שהם שמות **אדנ"י** שבנשמתו ודיבורו, וע"כ מחזק ענינו ואומר "**אמרתי לך**" כמאמת דבריו בפני חבירו וכו' ות"ל.

דרוש נפש חיה הוא שמו

פתיחה

הנה ה' ב"ה שם שמות בארץ לכל אחד שמו כפי ענינו ומזלו ושורשו ותיקונו, והוא ע"פ ענינו בתוהו ובשביה"כ ובתיקון וכו' ומעשיו שעושה ויעשה וכו', הכל נרמז בשמו הן במשמעו של שם, הן בחשבונו ובר"ת שלו ובס"ת ואמצעי תיבות ובחילופי אותיות שלו וכו', וכנודע לחכמים.

והיא חכמה עמוקה ורחבה מני ים ואין בכח השכל לרדת לעומקה ורומה רוחבה ועומקה אם לא בכח שפע אלוקי, עכ"ז **"ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"**, וע"כ אמרתי להביא מעט ליקוטים וביאורים וחכמות ושערים בחכמה זו, הגם שהם "כמאן דמחוי במחוג", "וכאבן קטנה בים" וכו', עכ"ז יש כח במעט מן אור החכמה הזו להאיר חושך הסכלות, ובכך יראו הזוכים לראות אור ה' וזיו החכמה העליונה ואיך היא מנהיגה כל ענין שבעולם, וענין היותה נרמזת בכל שם וחפץ נברא.

וכמ"ש הגה"ק החיד"א זיע"א (ספרפני דוד פרשת מקץ) וז"ל **"כי השי"ת שם שמות, ומזמין בפי הבריות או אביו ואמו לקראת לו שם הצודק כפי נשמתו ובחינתו כידוע, ולכך רבי מאיר הוה בדיק בשמיה, כי בשם האדם רמוז בו עניני שורשו ונשמתו ומעשיו, כי הוא יתברך שם פה לאדם לקרותו כך"** עכ"ל. ועי"ש דברים עריבים ודפח"ח וזיע"א.

גם עוד אמרו חכמים ע"ה על התנא הגדול רבי מאיר ע"ה ש**"הוה דייק בשמא"** (יומא פג:) ועי"ז ניצול מרשעותו וגזלותו של אותו רשע **כידור**, וכנרמז בשמו **"כי דור תהפוכות המה"** (דברים לב, כ) וכו', ועי"ש. וא"כ חכמה זו נצרכת מאוד לת"ח כדי שיהיו נזהרים את מי לקרב וכו', ואשרי הזוכה להבין בחכמה זו ולשפוט על פיה ואין ספק שאיש זה מדעת קונו יש בו.

והנה ערכתי לפניך כמה הקדמות ושערים מעט מחכמת האותיות ועל עניני זיווגן וניקודם וכו', ועל שמות עניני דצח"מ מעט ושמות בני אדם, ועל מה הם מורים ומכוונים וכו', ואח"כ ערכתי לפניך הענינים ביותר ביאור ובפרטות, ומעט מעט תשיג הבנה בחכמה זו ברצות ה' דרכך ומעשיך ויתן לך מחכמתו.

הקדמה

אמרו חכמים ע"ה **"וחכם עדיף מנביא"** (בבא בתרא יב:), והנה בכח חכמת התוה"ק העולה על כל החכמות יוכל המשכיל על דבר אמת וע"י בקיאותו בה וכו', להבין ולהשכיל ענינים וסודות הרבה בכל מציאות הדצח"ם, ואפילו בשמות בני אדם על מהותם וענינם ותפקידם וכו', לעיתים מן השם עצמו לבד, ולעיתים בצירוף מקום מגוריו ועיסוקו ומנהגו ומאמרי פיו דבר פלא, ומי שמחכמת בוראו יש בו, יוכל גם לידע תיקונו וענינו הרוחני והעליון וכו', אלא ש"לאו כל מוחא סביל דא", ולאו כל איניש בדרגא נוראה זו וכו', אבל מצד החכמה הנז"ל יוכל אדם להבין סודות רבות, ואפילו לידע על מה בא אותו אדם בגלגול ומה תיקונו, על פי רוב יוכל האדם להבין מכח החכמה, וכדי לסייעך בכ"ז הנני מביא לפניך כמה וכמה רמזים וסודות וענינים, הנרמזים בשמות אבותינו ורבותינו ע"ה ואיזה מאמרים שאמרו, ואשר מהם תוכל להבין הענין הנזכר ולהקיש דבר אל דבר וחובר אל שאר שמות בני אדם, ומפני כובד המלאכה ועומק הענין ודלות שכלי וחולשתי, ע"כ לא יכולתי לערוך ולסדר הנושאים על פי סדר נכון וע"כ אין מוקדם ומאוחר.

והנה נודע ונתבאר לעיל היות שמות כל בני אדם וכל דבר וחפץ נברא מורה על מהותו ופנימיותו

ודרגתו ועל תיקונו וגילגולו וכו', וכמובן למשכיל ומעט בקונטרס זה, והנה כל עניני הנבראים והעולם נמשך מן מציאות הספירות וזיווגן זה בזה, כי מזיווגן הם מתיילדים ונמשכים, ונוכל להכיר כוחם והשפעתם ע"י האותיות ומן ציורם ומשקלם והברתם, ומן רמיזתם למעלה בספירות הקדושות הנעלמות, אלא שהם ד' מערכות.

מערכה ראשונה היא כנגד י"ס דאצילות, ואלו תוכל להכירם מספר **"רזיאל המלאך"** וכו', ועוד גם תוכל להכירם ע"י **חכמת הניתוח והפירור** כמו שביארנו לעיל, **וג' מערכות אחרות כנגד בי"ע** מערכה מול מערכה, ולקמן אביאם, והנה אם תראה שם אדם או נברא וכו', אשר יהיו מן אותיות **העשיה** בדרך משל, הנה יורה זה על שורשו ועל כח העשיה בו, ויורה על דרגתו וטבעו וכו', הכל כפי מה שידעת מן כוחות העשיה, אמנם אם ידעת שיהיה שורשו מן **האצילות** ועכ"ז יורה שמו בענין הנזכר על העשיה, תדין שהוא מן **העשיה שבאצילות** ואשר הוא כנגד **נפש ומלכות דאצילות**, והבן שאר חילוקי דרגין על פי הנזכר.

והנה כדי שתוכל להכיר ע"י שם האדם או נברא מן איזה ספירה מן הי"ס הוא נמשך או נשרש, צריך שתראה ותספור כמה אותיות באותו שם, ועל פי מספר זה תוכל לידע ולהכיר כח הספירה הגוברת בו, אלא שצריך אתה לידיעה הנז"ל לידע מן איזה עולם הוא נמשך, ותדע לפי"ז מן איזה ספירות שבאותו העולם הוא נמשך וכו', ותבין מזה ענינו תיקונו.

והנה נודע היות הי"ס נכללים ונחלקים על ד' בחינות **חבת"מ**, וכנגד ד' אותיות הויה ב"ה, והנה כן בחכמה הנזכרת תראה שכן הוא סדר חלוקתם באותיות, וכדי להקל מעליך הנני עורך לפניך אלו הכללים, ועוד ואחרים עמם בסדר של סעיפים כדי שיהיו מצויים תמיד לפניך ולמען תברכני נפשך.

כלל א'

הנה **כל שם שיהיו בו יותר אותיות, יורה על ריבוי הכוחות המרכיבות זה השם**, בדרך משל אם יהיו אותיות זה השם רובם או כולם מן אותו שורש שבאחד מן מוצאות הפה הידועים, הנה זה יורה על ריבוי כוחות בזה האדם, אלא שכולם מן אותו שורש, ואם יהיו רוב ככל אותיות זה השם מעורבבים מן כמה מוצאות הפה, יורה על ריבוי הכוחות והשורשים בו, והמשכיל יוכל להבין מה גובר בו מה העיקר ומה נספח לפי משקל השם ואותיות שבו וכו', ויש בחינה אשר נכללים בה כמה אחרות, גם יורו האותיות על כוחות הספירות המרכיבות זה האדם ועל הארתם בו, ויש בזה כמה חכמות וידיעות, והענין בראשי פרקים הנה לפי מספר האותיות שבאותו השם הנה הם יורו על ריבוי והשפעת הספירות בהם וכו' בזה האופן:

הנה כל שם שיש בו **ב'** אותיות, יורה על תלייתו **בספירת החכמה.**

ואם יהיו בו **ג'** אותיות, יורה על **הבינה.**

ואם יהיו בו **ד'** אותיות, יורה על היותו בשכינתא תתאה היא **ספירת המלכות.**

ואם יהיו בו **ה'** אותיות, יורה על תליתו בכללות ה' ספירות שהוא **ספירת הוד** (אמר הוא סוף כ' קלוות חגת"מ הנכללים בו).

ואם יהיו בו **ו'** אותיות, יורה על תלייתו בצדיק הוא **ספירת היסוד.**

וכן אם יהיו **ז' וט'** אותיות, יהיו כולם בספירת **היסוד** והמורה על כח הכולל וכו' שביסוד).

וכן אם יהיו בו **י'** אותיות, יהיו מרמזין על **ספירת מלכות** הנקראת **"עשירי קודש".**

ובענין מה שאנו אומרים כמה מדריגות בספירת אחת כגון יסוד שאנו אומרים שם בן ו' או ז' או ט' אותיות כולם בספירת היסוד, דע שיש הפרש בין מאור הספירות בשורש ובין התפשטותם למטה, וכדי להקל מעליך עיין משנ"כ בסימן ה' דרוש הצירוף בענין אילנות אי"ק בכ"ר, ויקל מעליך הדרך לכל מקום שתהיה צריך לו.

כלל ב'

הנה **בשם כל אדם ונברא הנה יש בו משמעות וסיבה על זה השם**, ופעמים יורה שם על דבר והיפוכו או על כמה משמעויות, וכולם מרמזין על אלה הכוחות הנכללים בשם זה וכ"ז על בחינתו כשם בפשוט, וכגון שם **משה** שהוא על שם "**מן המים משיתיהו**" (שמות ב, י) וכן כמעט כל השמות שבתנ"ך והבן.

והנה בצירופי אותיות השם, פעמים מן הסוף להתחלה הנה אז יורה על צירוף אחר, פעמים הפך הראשון ופעמים מחזק את הראשון, וכולם מרמזין על זה השם שיש בו שינויי אלה הכוחות או היותו נשלט משניהם, פעמים זה גובר ופעמים זה גובר, והבן.

דרך משל **בשר** אותיות **שבר**, ור"ל, שאם יזכה יהיה "**בשר קודש**", ואם ח"ו ירע מעשיו יהיה "**שבר רעבון בתיכם**" (בראשית מב, יט).

גם עוד שהנה **ענג** אותיות **נגע**, ור"ל, שאם ימשך א"כ **לענג** טמא ח"ו יביא על עצמו **נגע**.

גם עוד ד"מ **כרת** אותיות **כתר**, ר"ל שגם אם ח"ו נפל לבחינת **כרת** ונסתמו ממנו מעיינות התשובה, הנה הוא ניזון ממאמר סתום **אור כתר**, ויוכל לזכות לתשובה ולקרבת אלקים וכו', וגם כי יהיו לו מניעות גדולות לעבודת ה' ב"ה מפני עוון **הכרת** שנפל ח"ו, הנה אם יתחבר לאור התשובה הנעלמת שם שהוא בבחינת **כתר**, יתהפכו לו הם ל"**נעימות בימינך נצח**" (תהילים טז, יא), כי"**וגם נצח ישראל לא ישקר**" (שמואל א' טו, כט) באמונתו, היינו בתשובה, והבן.

וכן בענין זה תוכל להשכיל באמצע השם עצמו במרכז שבו וכגון **חזקיה ויחזקאל** ששורש עיקרי בהם אותיות **חזק**, ועל שם זה הוא ענינם כמובא בדברי רבנו האר"י זיע"א (שער הגלגולים הקדמה לא), והקש מזה על שאר ענינים ושמות אם לא מצאת הבנת ענין זה השם ממשמעו או מראשו או מסופו.

כלל ג'

דע **שבשם עצמו של האדם על פי רוב תוכל להכיר עכ"פ מרחוק בחינתו וענינו, ומכש"כ אם יש לו כינוי** ונקרא על שם זה, הנה כמעט ללא ספק יוכל המשכיל האמת לידע ולהבין מכח זה בחינתו ושורשו עכ"פ מרחוק, ובדרך משל **אמיתי** הוא בנביאים, וכגון **מיכה המורשתי ונחום האלקושי**, כינוי שלהם מורה על היות מיכה מבחינה ראשונה וע"כ נקרא **המורשתי** שהוא על שם שורשו, שהוא מלשון ראשון ושורש, יען נמשך מן אותם בחינות טיפות קדושות הראשונות קודם שנולד **קין**, ונקראם בשם **יורה** על שם גשמים ראשונים, ואשר הם מעולות וגדולות מאוד מן אותם טפ"ק שלאחר שנולד **קין**, ועל שם סופן שהוא אחר לידת קין שהם הבחינות התחתונות והקטנות במעלה, ומשם נמשך **נחום האלקושי** ועל שם סוד הנזכר הוא **האלקושי** מלשון **מלקוש**, שהוא גשמים אחרונים, לרמוז על שם טפ"ק שהם בחינת גשמים אחרונים וכנ"ל.

וענין מה שיש מעלה גדולה בטפ"ק הראשונות הוא, שאין הקליפה נאחזת אלא בבחינת **מלכות** שבהם, אבל **ט"ר** נתקיימו, משא"כ טפ"ק האחרונות הנה בהם נאחזים הקליפות גם בט"ר, אמנם דע שכנגד ענין הנזכר יש באלו הטפ"ר ראשונות פגם גדול שאי אפשר לתקנו קודם גמר התיקון הכולל, וכנגד זה יש מעלה בטיפות האחרונות שאפשר לתקנם גם **בשיתא אלפי שני** ע"י המשכת **מוחין דחיה** עליהם, ואין כאן מקום ביאור דרוש זה.

ועכ"פ הרי לנו איך בשמות כינוים נרמזו ענינם בשורשם, ונבוא לבאר ענין זה בשמות עצמם, כי הנה הנביא **יחזקאל וחזקיהו מלך יהודה** ע"ה, הנה גם הם היה שורשם משורש **קין** והיו מן אותם בחינות טיפות ראשונות של קרי שהם יותר מעולות, ונקראו על שם החוזק, כי **יחזקאל וחזקיהו** אותיות המרכז של שמותם הוא **חזק**, והוא מפני היות שורשם עליון וגבוה, ובפרט והעיקר שנתקנו תיקון גמור ונתחזקו והבן, וכהנה ראיות למכביר, והנה כענין זה הוא כמעט כל הכינוים שיש לאיזה בני אדם הוא על שם ענינם ותיקונם ובפרט על גילגולם.

כלל ד'

הנה נודע היות כל **הנשמות** כולם **זכרים** נמשכים ונשרשים וכלולים **בנשמת אדם הראשון**, וכל **הנשמות הנקבות** בנשמת **חוה** אמנו ע"ה.

והנה נשמת **אדה"ר** מתחלק הוא **לרמ"ח איברים** על דרך גופו הנכלל מרמ"ח איברים, גם יש בו בחינות אחרות והם מבחינת **השערות** התלויים בו לאין קץ, ודע שכל ניצוצי פרטי הנשמות שבעולם הזה כולם הם מבחינות אלו השערות שיש באדה"ר, ואלו הניצוצין נמשכו אח"כ בגופות האנשים הנולדים מן אדה"ר, ואלו הפרטים הם הנקראים **שורשי הנשמות**.

אמנם, דע שרוב הנשמות הם מבחינות **קין והבל** בניו של אדה"ר, ומשם יפרדו אח"כ לכל הנולדים מאז ואילך, והנה יש בחכמה זו פרטים רבים ואין בכוחי לפרטם, אבל נכתוב ענין אחד כולל, והוא שהנה רוב רובם של הנשמות היום הם מבחינות **קין**, הנה **הבל** הוא בחינת **הראש** של כל פרטי ניצוצות הנשמות שבבני אדם שהם מבחינת הראש, גם מזה תדין בענין שאנו אומרים שהיה **אברהם אבינו ע"ה זרוע ימין של אדם** הם נכללים **באברהם**, והוא השורש שלהם, וכן כענין זה הם הנשמות **דזרוע שמאל**, והם הנכללים **ביצחק**, וכן **בניצוצין דנשמות** הנכללים **בגוף** אדה"ר הם נכללים **ביעקב**, וכן הוא בניצוצי נשמות **דירך ימין** הנקרא **נצח**, הוא נכלל **במרע"ה**, וכן הוא בניצוצין דנשמות הנכללים **בירך שמאל** הנקרא **הוד**, הם נכללים תחת **אהרן** קדוש ה', וכן הוא בנשמות הנכללות **ביסוד**, הנה הראש להם הוא **יוסף צדיקא** ע"ה, וניצוצין דנשמות **דעטרת היסוד**, ושאר בחינות **העקביים** דאדה"ר הם נכללים **בדוד המלך** ע"ה, וז"ס שאמר **"עוון עקבי יסובני"** (תהילים מט, ו), וע"כ כל תיקון הנפשות התחתונות ואשר נשלטו תחת עקבים דס"א באדם בליעל, יעמוד נשמת דוד המלך ע"ה לתקנם ולסייעם לחזור בתשובה ולהמתיק כל הדינים שעליהם, כי ע"כ הם **ה' ספרים** שבתהילים כנגד **ה"ג** למתקם עי"ז, וענין זה נמשך מה שכל החפץ בתשובה והחפץ לעזרה ורחמים, תיכף מוצא רפואה לנפשו בספר התהילים, כי בהם נגלו כל שערי רחמים שלמעלה למעלה וירדו והמעיטו עצמם בבחינת עקביים כדי לתקן כל הנפשות החלשות.

וכן הוא **פנחס** קדוש ה' הוא אחוז **ביסוד דנוקבא** ושם קנה מקומו, אבל הוא נאחז **בהוד אהרון** קדוש ה', וע"כ הוא כהן, אמנם שכ"ז הוא רק דרך כללות, וכדי לידע הענין בפרטות צריך סיע"ד ע"ז וכו', והבן, ועכ"פ הנה כל שאר החכמים המובאים במשניות ובתלמוד וכו', וכן כל שאר נשמות ישראל הם יוצאים ונמשכים מאבר פלוני **מאדה"ר**, וכן הם נאחזים באחד מז' **כורתי הברית**, ועל פי רוב יגלגל ה' ב"ה שיהיה נקרא זה האדם על שמו של אותו האבר או הבחינה שמורה על זה האבר, או על שם אחד מז' כורתי ברית הנז"ל האחוזים באותו איבר, או בצדיקים אחרים ראשונים או אחרונים האחוזים הם באותו צדיק הנשרש בא' מז' כורתי ברית.

דבר משל **רבא** באות **א' ורבה** באות **ה'** בסוף, שניהם נאחזים **באברהם איש החסד** זרוע ימין בבחינת **הקטנות** שלו הנקרא **אברם**, ובבחינת **הגדלות** שלו הנקרא **אברהם**, ואם תעיין תראה ותשכיל היות שמותם יוצאים משם **אברהם** ומשם **אברם**, כי **רבה** הם אותיות אמצעיות **דאברהם**, ושם רבא יוצא משם **אברם**, ונרמז סוד זה בכינוים הנזכר **רבה ורבא**, כי אין זה שמם הניתן להם ביום המילה אלא כינוי, כי כתוב על **אאע"ה "ואגדלה שמך"** (בראשית יב, ב), וכתיב עוד **"ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום"** (שם יח, יח), וכתיב עוד בדרז"ל ע"ה (במדבר רבה פרק י"ג סימן ג' ע"פ יהושע יד, טו) **"האדם הגדול אשר בענקים, הוא אאע"ה"**, נמצינו למדים שהיה אאע"ה נקרא על שם גדולה ומעלה וכבוד, וכן שמות ב' החכמים הנזכרים ע"ה הנה שמות כינוים הוא על שם גדולה ומעלה וכבוד, כי כן שם **רבה** או **רבא** הוא על שם הריבוי והגדולה, ולקמן יתבאר יותר ענין זה בביאור שמותם ע"ש.

ועכ"פ נמצאנו למדים ענין נפלא ושורש גדול, הן בהבנת שורשו של אדם ותיקונו ובאיזה צדיק טוב שיאחז דרכו בלימוד מאמריו ובדביקות מחשבה, ובהזכרת שמו לפני התפילה וכו' ישמע חכם.

כלל ה'

הנה נודע היות הכ"ב אותיות נחלקות לג' מדריגות והם:

א. אמות הם ג' אותיות **אמ"ש. ב. כפולות** הם ז' אותיות **בג"ד כפר"ת.**

ג. פשוטות הם י"ב אותיות **הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק.**

והענין שהנה ג' אותיות **אמ"ש** הם סוד וענין **ג"ר חכמה בינה ודעת**, והם העיקרים והמנהיגים הז"ת שהוא סוד **ז"א**, והם הנקראים **אמות** והם המנהיגים והיסודות של **ז"ת** שהם ז' אותיות **בגד כפר"ת**, והם נקראים **כפולות** על שם כלילותן **מדין ורחמים** שהם **אור ישר ואור חוזר**, ואשר משם הוא כל השינויים, כי כל השינויים הם **מז"ת בג"ד כפר"ת**, אשר הם בחינות ניקוד **דגש ורפה**, ומהם כל השינויים **מחסד לדין ומדין לחסד** כפי קבלת **המלכות** מכל אחת מהם, וכאשר מתגלה הרצון מלמעלה שהוא מהג"ר הוא עובר ובא בהסכמת כל הז"ת, וכפי מה שנמשך מן **הג"ר** הוא מתגלה **בדעת**, אשר הוא כללות **הג"ר**, והוא השורש והנשמה של **התפארת** אשר הוא כללות **הו"ק.**

והנה מבחינת **התפארת** שהוא אחד מז' הנ"ל, יוצאים ונמשכים **י"ב אותיות** פשוטות שהם כל שאר האותיות, ואלו **הי"ב פשוטות** נקראו **"י"ב גבולי אלכסון"** וכנודע, (ועיין מש"כ בעניותי בביאורי הקטן לספר יצירה ובדרוש המדבר בחכמה זו ובפתיחה לקונטרס זה).

ומה שאני בא ללמד שהנה נתבאר היות ג' אותיות **אמ"ש** היסודות והראש לז"ת, וע"כ מי שיהיה בשמו אחד מן אלו האותיות ומכש"כ כולם, יורה על כוחו ואחיזתו למעלה בשורשים שהם בחינות **ג"ר**, ור"ל שמי שיהיה בשמו ריבוי אותיות **אמ"ש** יורה על סגולות נשמתו ועל כוחו בחושים של **חכמה ובינה ודעת**, על חריפות וחמימות וכוחות של בינה בריבוי **אות ש'**, וריבוי חסדים וחכמה ואהבה בריבוי **אות א'** היא **יסוד המים**, ובאות אחת מספיק לענין ידיעת המזג, אלא שבריבוי אותיות הנזכרות יתגבר הטבע והמזג וההנהגה, והבן והקש כל שאר הפרטים.

והנה דע שאלו ג' יסודות **אמ"ש** אשר הם השורשים, הנה הם יתנו מכוחם ומזגם הנזכר בשאר האותיות ויכוונו התכונות הנולדות מהם וינהיגו אותן, אם יהיו הם העיקר ובפרט אם יהיו בתחילת השם ובאמצע ובסוף.

ונבוא לבאר אותיות **בג"ד כפר"ת** אשר הם הז"ת:

אות ב' - חכמה. **אות ג'** - עושר. **אות ד'** - זרע.

אות כ' - חיים. **אות פ'** - ממשלה. **אות ר'** - שלום. **אות ת'** - חן.

והנה נתבאר לעיל היות **י"ב אותיות הפשוטות**, יוצאות מן כח **התפארת**, והנה גם הם **י"ב אותיות שורשיות**, של **י"ב כוחות אחרים בבריאה** וזה סידורם:

ה' - שיחה. **ו'** - הרהור. **ז'** - הילוך. **ח'** - ראיה. **ט'** - שמיעה. **י'** - מעשה.

ל' - תשמיש. **נ'** - ריח. **ס'** - שינה. **ע'** - רוגז. **צ'** - לעיסה. **ק'** - שחוק.

באופן שאלו האותיות אשר הם מרכיבים זה השם פלוני, הנה הם יתנו אותיותיהן בזה האיש, ויראו על הכוחות והתכונות שיש בו, ומכש"כ אם יהיו כמה אותיות באותו ענין, והבן.

כלל ו'

בחכמת האותיות עצמם, הנה נודע היות **הכ"ב אותיות** נחלקים לד' מחלקות והם ד' יסודות **ארמ"ע** באופן זה:

אותיות **א ה ט מ פ ש ן** - אלו הם כולם **מיסוד האש.**

אותיות ג ז כ ק ך ף - אלו הם כולם **מיסוד הרוח.**

אותיות ד ח ל ע ר ם - אלו הם כולם **מיסוד המים.**

אותיות ב ו י נ צ ת ץ - אלו הם כולם **מיסוד עפר.**

ודע שכל אות ואות יש בה **כ"ח מדרגות** כיצד, אות **א'** שהיא ראשונה מאותיות **יסוד האש** יש בה **כ"ח מדריגות** באש שבה עד שמדריגת האש שבה שבמספר

הכ"ח, אינו כל כך אש תקיף, ואעפ"כ היא נחשבת לראש, **ולאות ה'** מיסוד האש אשר הוא אחר **אות א'** הנ"ל וגם בה יש כ"ח מדריגות, והכל כפי הנ"ל עד גמר כולם וכן עזה"ד בשאר היסודות.

וצריך לשקול בחכמת היסודות והאותיות כמה חלקים יש בהם מיסוד **האש** או **מרוח** או **ממים** או **מעפר** וכו', וכפי היסוד הגוברים חלקיו אם **מאש** אם **מרוח** אם **ממים** אם **מעפר** שכל יסוד מורה על דבר אחר, על הצדקות או על הרשעות, וכן על כל שאר הפרטים של הדברים והמעשים, והענין בפשטות ובקיצור הוא שתראה זה השם המובא לפניך ותמנה האותיות שבשמו מהיכן הם ר"ל מאיזה יסוד, ותראה מה הרוב ומה העיקר, ועל פי זה תוכל לשפוט על ענינו ומעשיו וטבעיו, ועיין כל זה באריכות במדרש תלפיות ענף אותיות.

כלל ז'

ונבוא לערוך לפניך מעט מסעיפי **חכמת האותיות** בקיצור, וכבר הארכתי בזה בביאורי הקטן לפירוש **ספר היצירה** ובדרוש העוסק בעניני האותיות וחכמת הצירוף.

הנה האותיות נחלקים לאלו סוגי ההנהגות:

א ב ג ד ה ו - רחמים גמורים. **ז ח ט י** - רחמים סתם.

כ ל מ נ ס ע - מזווגים מדין ורחמים. **פ צ ק ר ש ת** - הם דין.

והנה מזו הידיעה והחכמה והכלל תוכל להכיר בכל שם אדם ואפילו בשם מקום וכו', מה שורשו ואם הוא טוב או ח"ו, ומה הכח הגובר בו והמניע אותו, כפי ידיעתך בעניני חכמת השתלשלות כוחות הספירות וכו', כי שורש הטוב הגמור הוא מרחמים גמורים, ושורש הרע הוא ממידת הדין, ותוכל להכיר בשורש האדם והמקום וכו', ובצירוף ההקדמות הקודמות של עניני היסודות, והלחות והמרות והתחלקותם על עניני האותיות, תוכל לערוך לפניך כעין מפה של האדם שתרצה או זמן או מקום וכו', רק שצריך שתשליך מן מה שנתבאר שם על האדם על הזמן או המקום וכו', וכפי האותיות הנזכרות וכפי היסוד הגובר, באם תמצא ריבוי יסוד פלוני באיזה שם וכו', ועיין מש"כ דרוש הצירוף סימן ה' **סוד ג' אילנות דאי"ק בכ"ר** וממנו תקיש לכל שם אדם או מקום וכו' ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה.

כלל ח'

כתב רבנו **האר"י** זלה"ה (בספר שער רוח הקודש בתפילתו) שהנה יש **כ"ב אותיות בנפש** האדם וכן דוגמתם יש **כ"ב אותיות** אחרות **ברוח**, **וכ"ב אותיות בנשמה**, וההפרש שבהם הוא כי כ"ב אותיות של **הנפש** הם **קטנות**, וכ"ב אותיות של **הנשמה** הם **גדולות** ועי"ש, ומענין זה תוכל להבין סוד נפלא והוא שלפי סוד כתב ידו של האדם תוכל להבין ממנו מרחוק עכ"פ ענין מדריגתו אם הוא בעל **נפש** או **רוח** או **נשמה** או חלק מהם.

והענין בהקדים מה שאמרו רז"ל ע"ה ע"פ **"אנא נפשי יהבית כתיבת"** (שבת קה.), ור"ל שאור פנימיותו של האדם הוא מתגלה ומוכר ע"ג הכתב, ותוכל להכיר ההפרש בידיעתך סוד זה, שהנה נודע **שהנפש** היא כנגד ספירת **המלכות** ואשר היא סוד **הקטנות**, וע"כ אם תראה שיהיה פלוני רושם שמו בלא מתכוון, ויהיה תמיד **כתב קטן**, ומכש"כ אם כותב כל כתביו בכתב קטן, הנה אז תוכל לשפוט בו שאיש זה הוא בעל מדריגת **נפש** שהוא בבחינת **הקטנות**, ואשר הוא יורה שאיש זה הוא קרוב יותר לחטא בסוד מה שכתוב" **הנפש החוטאת**" (יחזקאל יח, ד), והבן מזה והקש על שאר מדריגות הנפש.

וכן הוא **בכתב ממוצע** ובינוני, תדין מזה על מדריגת **הרוח** שבאדם אשר שורשו מעולם **היצירה** והוא על מה הוא יורה.

ונחזור לענין הראשון בעניני הכר הכתב דע, שמי שיהיה לו **כתב הגדול** תשפוט על בעל מדריגת **נשמה** שהוא סוד מדריגות **הגדלות** והבן, שיש אנשים ובפרט ת"ח שזכו למדריגות **נר**"ן אלא שאין מעשיהם או מחשבותיהם או דיבורם טובים וכראוי להם לפי מדרגות **הנר**"ן שלהם בתכלית, וע"כ אין הם מאירים בהם כראוי או שהם מאירות מעט ונכבות תיכף או להיפך, ותוכל להכיר זה מצורת הכתב שלהם שיהיה כתבם כמו בינוני וממוזג המורה על מדריגת **רוח**, ופתאום תוך כדי כתיבתם יגדלו צורת האותיות שלהם, ויראה לפתע כתב גדול המורה על מדריגות **הנשמה** כנ"ל, ואח"כ לפתע יכתוב אותיות קטנות המורה על מדריגת **נפש**, והוא מורה על מדריגות **הנר**"ן ועל היותם נמצאות בו ומאירות בו כל אחת **מכ"ב אותיות** שלה, אלא שאין הם מאירות כראוי מפני חוסר כשרון מעשיו או מחשבותיו או דיבוריו וכו', וע"כ אין הם מזדווגות אחת באחת והם כדמיון ג' אנשים בדיבור אחד, אבל אם יטיב מעשיו או מחשבותיו או דיבוריו וכו', הכל כפי מה שימצא בו חסרון ופגם וכו', הנה אז מעט מעט יזדווגו **הנר**"ן להיות כדמיון ג' אחים הגרים בבית אחד וטבעם קרוב זה לזה וכו', ואם יטיב מעשיו כראוי יהיו ג' כוחות ממזגין זא"ז ומסייעין זא"ז, ואם לא כמה יכאב לאיש זה כי מה בצע לו בתכונות מחשבתו ותוקפם, אם לא יוכל להוציאם מן הכח לפועל במעשי ידיו או בדיבורו וכו', וכהנה וכהנה והקש מזה כמה וכמה.

גם תוכל להבין ע"פ כלל זה אם יהיה זה האדם בעל מדריגת **הרוח**, בדרך משל אם הוא בעל רוח טובה או רעה, מיושבת או סוערת, הכל מתוך הכתב כי אם יהיה הכתב בינוני ונאה וטוב ומסודר ומיושב וכו', יורה על הכותב שהוא בעל רוח טובה ומיושבת וכו', והקש מזה על שאר הפינות והצדדים כי אין בכוחי לפרט הכל.

מחמת קוצר הזמן והאונסים שבאו עלי לא יכולתי לערוך זה כלבבי, ובמ"א אאריך בו בל"נ.

בענין שמות התנאים

והנה לפניך כמה ליקוטים וחידושים ורמזים על שמות התנאים הקדושים למען תשכיל מהם כמה, ויש שלא זכיתי להאריך כ"כ כרצוני, ויש שלא עלה בידי ויש נשכח, ומה שמצאה ידי עכשיו ערכתי לפניך ותתפלל עלי שאוושע וה' יתן בידי לערוך הכל כראוי מחדש לא רק בראשי פרקים וה' ישמע תפילתך בעבור התורה הזו, כי ה' חפץ למען צדקו וכו'.

רבי יהודה

דע שפעמים יהיה בחינת דרגת האדם בבחינה ומדרגא פלונית, וכ"ז יהיה בכללות המדריגה לערך המדריגה העליונה שעליה, ונכנה אותו בשם מדרגה אחרת מהראשון לערך המדרגות הכלולות בו עצמו וכנודע זה, דרך משל, הנה **יהודה** הוא בספירת **המלכות** (וכמובא זה בריש אדרא רבא בגילוי אורות סס), וזה לגבי **ראובן שמעון לוי** וכו', שהם בחינות חג"ת והקודמים אליו, וע"כ יהיה הוא בבחינת **המלכות**, אבל במלכות גופא יהיה הוא בבחינת **חסד שבמלכות**, כי גם היא כלולה מכל מה שלפניה, כי היא הכח הכולל המאורות שלמעלה ממנה ומשפיעה אותם לתחתונים, ומענין זה נבוא לבאר כמה מאמרים הנרמזים בשם **יהודה** ויבוא הכל על נכון ותשיג ממנו כמה טובות בעזי"ת.

אמרו חכמים ע"ה (ברכות סג:) "**רבי יהודה ראש המדברים בכל מקום**", ומענין זה תבין שרמזו גם על סודן של דברים, כי **יהודה** רומז על ספירת **מלכות** וכנ"ל, וביהודה נאמר (בראשית כט, לה) "**הפעם אודה את ה'**", וע"כ נקרא שמו **יהודה** על שם ההודאה, ואשר הוא בספירת **המלכות** התחתונה שבי"ס, וע"כ נאמר בלידת **יהודה** ע"ה "**ותעמוד מלדת**" (שם) והבן.

ויהודה הוא בחינת **ארץ**, **מלכות דאצילות**, שהוא בחינת **הדומם שבעולם האצילות**, (וכמובא זה בספר אור פרשת ויגש), ועכ"פ הנה נתבאר ששם **יהודה** הוא בספירת **המלכות**, ומה שאמרו רז"ל ע"ה על התנא הגדול רבי יהודה ע"ה **שהיה ראש המדברים בכל מקום**, כי הנה הדיבור הוא בא מן **הפה** שהוא בחינת **מלכות** כי "**מלכות פה**" (פתח אליהו), ויובן רמיזות דבריהם ע"ה ע"פ שורשו וסודן של דברים.

והנה עוד מצינו בדברי רז"ל ע"ה (קידושין עב:) "**רבי יהודה אומר גר לא ישא ממזרת**" ועי"ש, והנה רבי **יהודה** ע"ה, הנה שמו מעיד עליו שהיה מן ספירת **המלכות**, אלא שהיה מצד ספירת **חסד שבמלכות** הנקרא "**חסד לאברהם**" שבה, ומענין זה תבין מה שדרש רבי **יהודה** ע"ה הנזכר על פי שורשו שורש **אברהם החסיד** מצד כללותו **שבמלכות**, שהיה **אאע"ה** גר צדק שהוא מדת **מלכות** ג"כ, והיה מגייר גרים, שיהיה גר אסור בממזרת, כי "**קהל גרים איקרי קהל**" (רש"י שם), כמו שהיה אאע"ה מגייר גרים ומקרבם, והבן זה.

ומזה נבין איך ישתנו הבחינות בכל אחת, ואיך עכ"ז הם נמשכים משורש אחד, ואיך הם נדרשים למשכיל מתוך פשט דבריהם.

והנה אני דורש בסע"ד מצד חכמת השמות

הנה מי ששורשו מצד **המלכות דאצילות** הנקרא **דומם דאצילות**, איש זה יתגבר בו בפנימיותו מדת הדמימה והשתיקה בפנימיותו, כי כן הוא שורשו והוא כעין שתיקה עמוקה שהוא שתיקה מצד **החכמה והגבורה**, ואם הוא מצד **חסד דמלכות** יהיה כמלך הנוטה כלפי **חסד**, וההפרשים אחרים תוכל להבינם משנויי הו"ק וענינו רמיזתם למעלה ולמטה וכו', אבל יש ושורשו מצד **מלכות** שבעולם הבריאה או **היצירה והעשיה**, ואלו על פי רוב יתגבר בהם כח **הדיבור** והשליטה על הסובבים אותם כל אחד לפי בחינתו ודרגתו, והכל בכח הדיבור ולפי המעלה, וכן יהיה מעלת הדיבור. גם יש ויתגבר בהם מדת **צדק דמלכות** ויהיו תקיפים וקשים והבן.

ויש מי שנפל למדריגת **מלכות דס"א** ואיש זה יהיה מלכותו "**בלא תגא**" (עפ"י סנהדרין קה.), ואיש זה כל כוחו לרע לשלוט ולהזיק רח"ל ממנו, ותוכל להכירו בהתבוננות בדרכיו ויבואר במק"א.

רבי יצחק

אמרו חכמים ע"ה (ויקרא רבה פ"ח ח) עה"פ "**גיבורי כח עושי דברו**" (תהילים קג, כ) "**רבי יצחק בר נפחא אומר: אלו שומרי שביעית**" ועי"ש.

הנה שם **יצחק** הגם שהוא על שם הצחוק והשמחה, עכ"ז בחינתו הוא **גבורות**, וכמובא בסידור רבנו **הרש"ש** זלה"ה בכוונת העקדה, וע"כ נרמז בו אותיות **קץ ח"י**, שהוא מידת קץ כל חי המכלה הכל רח"ל, וע"כ משמעותו הוא צחוק, כי אין המתקה למידת הדין אלא ע"י צחוק, ונלע"ד לרמוז במש"כ "**שבע יפול צדיק וקם**" (משלי כד,טז), שהנה הם כנגד שבע מדורי גיהינום, והנה הם נמשכים מכח הגבורות והדינים של מעלה, והמתקתם בכח דינים טהורים דמידת **יצחק**, והנה שורשם הוא ממיתת **הז' מלכין קדמאין**, והמתקתם הוא בכח דינים טהורים במידת יצחק, בסוד

"בוצינא דקרדוניתא" גבורה דעתיק המלובש **במוחא סתימאה דא"א**, ואשר רמיזתו **בא"ק** הוא שורש אור התיקון **ממצחא דא"ק**, וז"ס **שיצחק** עולה כמנין **ח' פעמים שם הויה** ב"ה, לרמוז על **ח' מלכים דתיקון**, ונמצא רמיזת שביה"כ שהוא מידת קץ כל חי, ומדת הצחוק והשמחה של תיקון נרמז ביצחק והבן.

וגם כי הגבורה היא תכלית הצחוק אחרי מיתוקה וכנודע, ועכ"פ הנה רבי **יצחק** הנזכר הוא רבי **יצחק נפחא** ע"ה שהיה **"חרש נופח באש"** (יבמות נד, עז), שהוא אש הגבורות, כי כל אחד מתעסק לפי שורשו, וע"כ דרש על פי שורשו עה"פ **"גבורי כח עושי דברו"**, כי יצחק הוא **גבורה** מידת **גיבורי כח**, ומש"כ **עושי דברו** כי ע"כ מי ששורשו מצד הגבורות הנזכרות הוא מטבעו בעל דיבור הרבה, ובבחינת מש"כ **"וגבורתך ידברו"** (תהילים קמה, יא), כי כח הגבורות מחמם נפשו ויסודו, ואין מתקרר אלא בריבוי דיבור, וע"כ מי שהוא משורש זה צריך שירבה בתפילות ולימודים בפה דווקא ועי"ז ימתיק נפשו.

ועכ"פ הנה שם **יצחק** הוא רומז על דבר והיפוכו, כי שם יצחק הוא על שם הצחוק והשמחה, אלא שהוא ג"כ אותיות **קץ חי**, וע"כ אני אומר אם בעיני ה' יוכשר, שמי ששמו **יצחק** הנה שורשו הוא מצד הגבורות, אלא שהגבורה היא עולם שלם, ראשו טוב, **"וזהב הארץ ההיא טוב"** (בראשית ב, יב) **"מצפון זהב יאתה"** (איוב לז, כב) **"ושולחן בצפון"** (מנחות פו:) וכו', שהוא דיני **בינה** הממותקים, והוא בעל צחוק ושמחה טהורה, ובדרך כלל יהיו פניו צהוב חזק נוטים לאדום מעט או הרבה מפני כח **הבינה** שבו, ואם ייטיב מעשיו ודרכיו, יזכה שיהיו **אור ח' שמות הויה** ב"ה מסייעות אותו ומנהיגות אותו למעלה מן הטבע, שהוא שבע דרגין **דחג"ת נה"י** ואור **הבינה** שמעליהם, אמנם דע שהנה סופו של הגבורה הוא מתערב במידת **קוסטינר**, שהוא מידת הרע להיפרע מן הרשעים, ושם הוא כוח מידת **"קץ כל חי"**, מידה שיש באיזה בני אדם שכל מגמתם וחפצם הוא להרע ולהשחית ולעשות סוף וקץ לכל בשר ולכל התמנות וכו', ואם ירע איש זה מעשיו ח"ו, עלול הוא ליפול למידת רוע וקץ כל בשר הנ"ל, ועל פי רוב יהיה גוון פניו שחורים ורעים או אדומים כדם, מפני תוקף מידת רציחה ודין שבו רח"ל ממנו והבן.

גם הנה שם **יצחק** הוא על שם **יצחק אבינו** ע"ה, שהוא בחינת תיקון תפילת **מנחה** (ברכות כו:), כי הוא היה מייחד הזיווג למעלה, וראה פלא **שיצחק ורבקה** עולה **ה' פעמים מנחה**, כנגד ה' מיני מנחות הממתקים ה"ג (עיין מסכת מנחות קד:), וגמר המתקתן הוא **במנחת שבת** שאז עת רצון, שאז נסתלקו **יוסף דוד משה** שעולה מספרם כמנין **ה' פעמים מנחה**, כי ע"י גילוי מבחר רצון אז נמתקו ה' גבורות.

רבן גמליאל ורבי יוחנן

הנה רמיזת שמותם נוכל להשכיל מדברי חכמים ע"ה, במסכת עירובין (דף סד:) מצינו **שהיה רבן גמליאל רוכב על החמור** וכו', וכמה מעשים והלכות גדולות למדנו מאותו רכיבה, ושם נשאל רבן גמליאל והתיר נדר איש אחד, ואומר **רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן** ע"ה **"מאי פתח ליה רבן גמליאל להוא גברא"** ועי"ש, ור"ל מה פתח חרטה פתח רבן גמליאל כדי שיהיה יכול להתיר לאיש זה שבועתו וכו'.

והנה באותו מעשה כתבו חכמים ע"ה כמה גילויי פנים ורוה"ק שהיה לו לרבן גמליאל ע"ה ועי"ש, ונלע"ד לרמוז זאת בשמו הקדוש, כי **גמליאל** הוא אותיות **גימל אל**, ר"ל ג' פעמים **אל**, והיינו שהנה שם **אל** הוא **חסד**, ובבחינת מש"כ **"חסד אל כל היום"** (תהילים נב, ג), והנה ג' שמות **אל** הוא ריבוי התגברות מדת **אל חסד** שבג' קוין, שכולם היו עוזרים ומסייעים את **רבן גמליאל** ועוזרים אותו, ועוד חיזוק לענין אחיזת **רבן גמליאל בחסד**, נלמד ממש"כ **"רבן גמליאל אומר עד עלות השחר"** (ברכות ב.), כי **רבן גמליאל יצא מהלל** (כמובא במסכת שבת עו.) שהוא **חסד**, ודעתו להקל שהשיעור יהיה ארוך כנגד קו ימין **חסד**, כמ"ש בפתח אליהו **"חד אריך"**, וחכמים ע"ה הם מידת **תפארת** הנוטה לימין, וע"כ הכריעו עד חצות, שיעור בינוני, **חד בינוני**,

משא"כ רבי אליעזר שהוא **בית שמאי**, **חד קצר**, וע"כ החמיר עד סוף האשמורה הראשונה, על שם שורשו, ובכח זה היה מצליח כי ה' עימו.

ומצד זה גמל רבן גמליאל חסד עם אותו נוכרי המובא בגמרא שם, כי ע"כ **גמליאל** הוא מלשון **גומל חסדים** והבן, ובכוח זה היה פותח פתח להפר השבועה, כי רק בכח **חסד עליון** כזה ובהסכמת ג' קוים יכולים להפר השבועה, וכמובא בכוונות **התרת נדרים** שצריך להפר השבועה ע"י ג' אנשים בכח ג' קוים ועי"ש.

והנה התנא **רבי יוחנן** ע"ה, היה מפרש והולך פתחי חרטה של שבועה שפתח **רבן גמליאל**, והנה גם **רבי יוחנן** הוא **בחסד**, כי **חנון** הוא בחינת חסד וחנינה, כי הוא מלשון חנינה ופדיון רחמים, וגם הוא מלשון חן ויופי, כי היה רבי **יוחנן** ע"ה יפה מאין כמוהו (בבא מציעא פד.), והוא בכח החסד העליון הנקרא **אל**, וע"כ **יוחנן** עולה ד"פ של שם **אל** והבן.

ובצירוף כל אלו שמות **אל** יהיו ז' פעם **אל** העולה כמנין **חרטה** עם ה' אותיות דשם יוחנן, ועיקר תיבה זו הוא **חרט**, שהוא מלשון **חרטה**, כי רבי יוחנן ע"ה היה יודע ומפרש והולך פתח חרטה שפתח **רבן גמליאל** להתיר השבועה, ומפני היות שורשו **בחסד** ג"כ, דרש לבד שורשו וביאורו והמשיך סוד ואור ההתרה, בכח שמות **אל** והבן.

ומה שיש לרמוז בחכמת אלו השמות, שהנה שם **גמליאל** מצד שורשו הוא **בחסדים** וכנ"ל, ואם יבחר אדם ללכת בקדושה וכפי שורשו, יהיה טוב ובעל חסד בכל ג' קוין שלו, וגם יהיה גומל חסד ועוזר וסומך למסכנים ולעניים ומיטיב להם מטובו, וכפי שורשו שהוא גומל חסדים גומל דלים וכו', ובכח זה יהיה **מוגן** מן שמים, כי ג' שמות **אל** עולה **מגן**.

אבל אם ח"ו יבחר אותו אדם ללכת בדרך חטאים ורשעים ח"ו, הנה יהיה איש זה רשע ובעל נקמנות ואכזריות וכו', כי יתהפך לו כל מידת טובתו לרע, ונרמז בשמו **גמל** בהתחלפות אותיותיו, כי יש בו אותיות **גמל**, שהוא אכזר ונקמן ומורה על מידת רוע ורשע, וז"ס שאמרו רז"ל "**רוכבי גמלים כולם רשעים**" (נדה יד.), כי יתהפך לו הצירופים שבשמו, **וג'** שמות **אל** שבו יתהפכו לו ח"ו לבחינת ג' כוחות **אל אחר**, וע"כ לא יצליח במעשיו, וע"כ יתהפכו אותיותיו **לא יגמל**, שהוא אותיות **גמליאל**, ור"ל שלא יגמל מרעתו עד שישוב בתשובה וכו' והבן.

וגם שם **אל** הנזכר פירושו **קשה**, כמו "**מי כמוכה באלים**" (שמות טו, יא), ודרשו רז"ל (רש"י שם) "**כמו אילי הארץ לקח**" (יחזקאל יז, יג), והיינו "**סולמה של צור**" (עירובין סד:), שהוא אבן קשה, ומובן איך פעמים יורה שם **אל** על קושי ודינים. ונבוא לדרוש בשם **יוחנן** בצירוף הנז"ל, שהנה מי ששמו **יוחנן**, הנה יורה על מי שהוא משורש החסד והחנינה כי כן שמו מעיד עליו, וע"כ עולה ד"פ **אל** כי בא לרמוז על התגברות בי"ס שבנפשו, בד' בחינות **חו"ב ותו"מ** והבן, והנה איש זה על פי רוב יהיה בעל מידות חנינה וחן ובעל חכמת פנימיות וכו' כי כן מורה שמו.

רב עוירא

בהקדים שאצל גדולי החכמים והצדיקים ע"ה יהיו ד"ת שדרשו ואמרו ע"ה על פי שורש נשמתם ועל שם תיקונם וענינם, ואפילו אצל פשוטי העם "**שותא דינוקא בשוקא או דאבוה או דאימיה**" (סוכה נו:), ר"ל אפילו אצל הנשמות התחתונות שהם בבחינת **ו"ק עיבור ויניקה**, הנה וודאי יהיו מאמרי פיהם כפי בחינת המוחין שלהם הנקראים **או"א**, ומורה על אחיזתם ושורשם למעלה כמובן למשכיל, וכנראה מכל צירופי דברי חכמים ע"ה, ומכש"כ שיהיה כך בד"ת של גדולי החכמים והתנאים שיהיו דורשין בד"ת כפי אשר מורה להם שורשם שבשמים. ופעמים שיראה זה ויהיה נרמז בשמותם, ובפרט אם יהיו ד"ת וענינם האוחזים ממש בשורשם, ואין בכוחי עכשיו להאריך בזה, גם עוד נאה לראות איך יהיו שמות החכמים, כעין שמות הפותחים כל אלו הדברים, כי שמם מורה עליהם ועל אחיזתם, ישמע חכם ויוסף לקח.

ונבוא לדרוש במאמר חכמים ע"ה "דרש רב **עוירא**" וכו' "**אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה**" (גיטין ז.) ועי"ש, והיינו שהנה שם **עוירא** הוא מלשון **עור**, שהוא נמשך מבחינת **גבורה**, על דרך משל"כ ביצחק אבינו ע"ה "**ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות**" (בראשית כז, ח), כי "**האבות הן הן המרכבה**" (ב"ר פפ"ב), כי הכל הולך ועולה ומנהיג בשורש הנקרא **אבות**, ויצחק אע"ה מפני היותו אחוז **בגבורה ופחד יצחק**, ע"כ יתייחסו אליו כל מי שהוא **בגבורה**.

והנה נודע היות **הגבורה זרוע שמאל** נמשך מן מוח **הבינה**, כמ"ש "**אני בינה לי גבורה**" (משלי ח, יד), והנה נודע היות שפע המזונות והפרנסה מצד **הבינה** שהיא בחינת **הצפון**, כמאמר חכמים ע"ה "**הרוצה להעשיר יצפין**" (בבא בתרא כה:), וסימנך "**שולחן בצפון**" (מנחות פו:), שהיה עליו לחם הפנים תמיד בצפון, ומשם נמשך שפע מזונות כשהוא במיטבו, אלא שהנה נודע היות קו **השמאל** שורש הצמצום והדין, כי "**בינה דינין מתערין מינה**", ומשם נמשך קו המשפט להיות אדם נידון בחוסר ובעניות ובקצרות ובצמצום, ולהיות עיניו נסתמים מן האור בבחינת עיוור, ר"ל שיהיה מזלו עיוור וקצר וכו', שהוא קו **השמאל** הוא "**חד קצר**" וכמובא בפתח אליהו.

וע"ז דרש רבי עוירא שהוא מלשון עיוור דיצחק גבורה וכנ"ל, "**אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין**" שהוא מצד הדין והגבורה, "**יעשה מהן צדקה**" שהוא מידת השפעה וחסד ורחמים, שהוא עצמו מיתוק הדין והגבורה, ועי"ז יגרום שתהיה **הבינה** משפעת לו בריבוי עושר ושפע, וכ"ז אם לא נעשה עיוור, שהוא תוקף מידת הדין והצמצום, ולכן יכול למתק, אבל אם ח"ו גברה עליו מדת הדין והצמצום ונעשה בחינת עיוור, "**וסומא חשוב כמת**" (עפ"י נדריס סד:) וקשה למתק הדין עי"ז.

רבי שמעון

הנה שורש שם **שמעון** הוא נלמד וגם נקרא על שם **שמעון בן יעקב אבינו ע"ה**, שהיה אחוז במידת **יצחק בגבורה** וכמובא בספר **ליקוטי תורה** פרשת ויצא ועי"ש, וע"כ היה אח וקרוב אצל **לוי** ע"ה, שגם הוא מבחינת **הגבורה**, וע"כ נאמר עליו "**האומר**" וכו' "**ואת אחיו לא הכיר**" וכו' "**כי שמרו אמרתך**" (דברים לג, ט), וע"כ גם **שמעון** היה קנאי על החטא, וע"כ אמר הוא ולוי אחיו ע"ה ליעקב אבינו ע"ה "**הכזונה יעשה את אחותנו**" (בראשית לד, לא), כי בגודל זכות עוז הגבורה הטהורה שבהם לא יכלו לסבול נדנוד חטא ועוון זיע"א, ונרמז זה בשמו **שמעון** שהוא אותיות **מש עוון**, **ומש הוא** מלשון **משא**, כי העוון הוא כבד מאוד על אלו בעלי הנשמות.

ועכ"פ הנה שם **שמעון** הוא מצד **הגבורה**, והנה גם אלו החכמים והצדיקים ע"ה שנקראו בשמו הקדוש **שמעון**, הנה גם בחינתם ע"פ רוב היתה מצד הגבורות, כי כך שמם מעיד עליהם, ודרך משל **רבי שמעון בר יוחאי** ע"ה, שהנה גם הוא היה מצד הגבורות, וע"כ היה נבהל ונרדף מיד אויביו והיה בצער וברדיפות אחרות.

וכן נראה מהתנהגותו עם כמה רשעים שהזיקם, וכגון **יהודה בן גרים** וכנודע (שבת לג:), אשר כל זה הוא מהנהגת בעלי הגבורות, וע"כ **שמעון בן יוחאי** עולה כמנין **שברים** שבקול שופר, שהוא כנגד **יצחק גבורה**, כי כן היה **רשב"י** ע"ה אחוז במידת **יצחק גבורה** וכנ"ל.

(לא זכיתי להמשיך, וכ"ז רק תחילת הדרוש).

רב נחמן

הנה שם **נחמן** הוא על שם **נחמה**, אמנם שמו מעיד עליו שיש בו ב' אותיות **מ"ן דמנצפ"ך** שהן גבורות קשות, אלא שהם נמתקים מצד שורשן, ועל זה מעיד תחילת שמו שהוא אותיות **נח**, שהוא על שם המנוחה והשקט, כי על כן אלו **הב"ן גבורות מ"ן** של **נצח והוד תרי פלגי דגופא**, שהם ב' גבורות קשות, הם נחות ושקטות אצלו, וע"כ **"הלכתא כרב נחמן בדיני"** (כתובות יג.), כי מי שיש בו גבורות תקיפות כ"כ והן ממותקים בשורשן אצלו, הנה זה יכול להכריע ההלכה בדינים ובמשפטי תורה כי יש לו מעין קו המכריע, ובפרט שיש לו כוחות מן הגבורות הקשות שממותקים מצד עצמן והבן.

וע"כ **נחמן** עולה **קמ"ח**, שהוא הנעשה מן טחינת חט"ה העולה **כ"ב**, כי כן הוא מורה שע"י כתישת החיטה נתברר **ההלכה** ונעשית קמח, שממנו נעשה הלחם שממנו יבוא השובע לגוף ולנפש, כי כן כח הכתישה הבא מן הגבורות הנזכרות הם המולידים בירור ההלכה, בכח מיתוקי **הבינה אלהים חיים**, בגילוי השמות העולים, כי הנה הגבורות שורשן משם **אלקים** שהוא **בבינה**, ובבחינת מש"כ בכוונות **אלקים חיים**, והנה נודע שהמתקת שם **אלקים** בשם היוצא מן האותיות הקודמות לו שהוא שם **אכדטם** העולה כמנין **דע**, והנה **נחמן** עולה כמנין ב' פעמים **דע**, להורות על מיתוקם של ב' הגבורות של **נצח והוד** הנזכרים.

והנה בשם **נחמן** יש בו עוד רזין גדולים כמובא בספר **חכמה ובינה** לרבי אברהם בן נחמן זלה"ה, ומה גם שכל כוונתי בחידושים והארות וליקוטים אלו הוא כדי להאיר עיני הלומד במעט הדרכים שבחכמת שמות בני אדם, כי בעצם שמות הצדיקים הקדושים אשר אנו למדים משמותם על מעשיהם וכו' הוא עמוק מי ימצאנו, גם זה לא זכיתי לכתוב כרצוני וה' ירחם ואזכה.

רבא ורבה ואביי ורב

הנה שם **רבא** פירושו רב וגדול, כי כן שמו מעיד עליו ע"ה, והנה **רבא** ע"ה היה מבחינת **אברהם אבינו ע"ה**, וע"כ יש **באברם** אותיות **רבא** (כמובא בליקוטי תורה לרבנו האריז"ל) וז"ס שנאמר באברהם אבינו ע"ה **"האדם הגדול אשר בענקים"** וכו' (יהושע יד, טו, במדבר רבה פרק יג סימן ג) שהוא כפירוש שם **רבא**.

גם עוד נלע"ד בזה לרמוז שהנה **רבא** אותיות **באר**, להורות על הבאר שחפר אאע"ה, גם הוא אותיות **אבר** שהוא על שם ברית מילה של אאע"ה וכנרמז זה בשמו **אבר - הם** שהוא **אבר** "מ"ה" העולה **אדם**, כי לא נקרא אדם עד שנימול.

והנה נשמתו של **רבא** היה משורש **נעמה העמונית בת לוט**, וכאשר שבו מלכי הארבעה את **לוט**, כמו כן שבו הקליפות והס"א אשר משורשם נמשכו אלו המלכים, גם את נשמת **רבא** הכלולה בו, כי כאשר נופל אדם תחת שלטון איזה אומה או הפרט או הכלל ח"ו, הנה הוא נופל תחת ממשלת הקליפות שלהם ג"כ והבן.

ועכ"פ היתה נשמת **רבא** ע"ה בשביה תחת ידם דכתיב **"ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו"** (בראשית יד, יב) ראשי תיבות **רבא**, ומאחר שהיה **רבא** ע"ה משורש **אברהם חסידא** ע"ה, ע"כ היה דורש בשכרו של אאע"ה כמובא בדרז"ל ע"ה, וכגון במסכת סוטה י"ז א', וכמובא במסכת קידושין ע"ג א', שהיה דורש שם ש**"גר מותר בכהנת"**, כי היה אאע"ה מגייר גרים, וגם הוא היה גר בעצמו והעלה יצחק לעולה ככהן על המזבח והבן.

ונלע"ד לדרוש שהנה נתבאר לנו ששם **רבא** יוצא משם **אברם**, כי כן **אברם** יש בו אותיות **רבא** וכנ"ל, והנה שם **אברם** הוא בבחינת קטנות, כי על כן החליף הקב"ה שמו **לאברהם** על שם **"כי אב המון גויים נתתיך"** (בראשית יז, ה), והנה שם **רבא** היוצא ממנו הוא נרמז באותיות **אבר** וכנ"ל, שגם הוא מרמז על בחינת מדריגת קטנות מול כל הקומה, וכעין מה שאמרו רז"ל ע"ה **"אבר קטן יש באדם"** (סנהדרין קז:), שהוא בבחינת

אבר מ"ה שהשלים למדריגת **אברהם** אחר המילה וכנ"ל, ופשוט.

אמנם מצד שם **רבא** עצמו, הוא נרמז במדריגת **גדלות דאברהם** עצמו, כי כן תרגום שם **רבא** הוא רב וגדול וכנ"ל, ועכ"פ נמצנו למדים שהנה שם **רבא** הוא כולל בתוכו בחינת מדריגת הקטנות שהוא על שם שורש יציאתו מן שם **אברם**, וכעין מה שהיתה נשמת **רבא** ע"ה תחת שלטון הקליפות הנז"ל.

ומאידך הוא מאור גדול ורב בסוד **אברהם** עצמו כנ"ל, וע"כ הנקרא בשם זה או בצירוף אחר הדומה יהיה בו ב' התכונות הנזכרות, ואם לא יכוון מעשיו יהיה מזלו ומנהגו כעין פטרית הגשם שצומחת תיכף, וכמו כן בטלה תיכף, והמשך ענין זה יבואר מענין שם **רבה** באות ה' בסוף, כי גם שם **רבה** הוא שם המורה על אור רב וגדול, כי כן **רבה** עולה כמנין **אור** שהוא בחינת טוב וחסד.

והנה גם שם **רבא** הוא יוצא משם **אברהם** למפרע, וכן יש בו אותיות **רבה**, והנה בחינת מדרגת אלו ב' השמות היא קרובה וכמובן למשכיל, אלא שנלע"ד ששם **רבה** הוא יותר קרוב למדריגת הגדלות הנרמז בשם **אברהם**, ואילו **רבא** למדריגת הקטנות בשם **אברהם** וכנ"ל, אבל אין הכי נמי כל אחד מהם כולל בו בחינות קטן וגדול וכנ"ל בביאור שם **רבא**, וכן יש לי ללמד בשם **רבה**, שע"כ הוא עולה כמנין **גדול הקטן**, לרמז על ענין וסוד הנז"ל.

עוד לראיה תוכל להבין מענין המובא, שהיה **רבה בר מרי** ע"ה דורש ש"**כל המבקש רחמים על חבירו, והוא צריך לאותו דבר**" וגו' (בבא קמא נב.), ולמד זאת ממש"כ אצל איוב "**וה' שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו**" (איוב מב, י), ואילו **רבא** ע"ה למד זאת מאאע"ה דכתיב "**וה' פקד את שרה כאשר אמר**" (בראשית כא, א) **ועי"ש**.

והנה נודע שהיה **איוב** גילגול **תרח אבי** אאע"ה, ושהוא הפסולת **דאברהם**, וע"כ היו לו יסורים גדולים כדי לתקן הפגם של **תרח** וכנודע, וע"כ **רבה בר מרי** היה מביא לראיה מענין איוב, כי **רבה** פירושו **גדול**, וגם הוא עולה כמנין **אור**, והיינו בחינת טוב וחסד, אלא שהיה **בר מרי**, ר"ל שהוכרח לו קודם יסורים רבים ומרירות עצום כעין שהוכרח **תרח** לעבור, ואח"כ נתקן וזכה לאור וטוב, גם עוד עולה **רבה** כמנין **זר**, להורות על ענין הנזכר שהיה **תרח זר לקונו**, כי על כן נקרא שמו **תרח** על שם **שהרתיח** הקב"ה בכעס שבא על אשתו נידה (עיין ספר הפסוקים איוב ח), **וע"כ** גם כשבא בגלגול באיוב, היה זמן שנהפך עליו הגלגל ונעשה **זר ליודעיו ומכיריו** (עיין איוב ג, יג), וכמובא בפסוק "**ויבואו אליו כל אחיו וכל אחיותיו וכל יודעו לפנים**" וכו', והיכן היו עד לעת זו שריחם עליו הקב"ה והגדילו יותר מבראשונה, אלא שבעת שדעך כוכבו ומזלו נחשך גם שמים קדרו אליו, ונעשה זר ומשונה לאחיו וכל יודעיו וכו'. וכן הוא הדרך בכל מי שנחשך מזלו וכנודע זה, וע"כ נרמז זה בענין הנ"ל ובשמו העולה **זר**, היה זה לכפר מה **שתרח** היה זר לקונו, ולהורות שתיקן הפגם והתרומם מזלו והואר חשכו, ע"כ האיר שמו באור, כי ע"כ **זר** עולה **אור** כמנין **רבה** שחידש זה המאמר בענין "**כל המבקש רחמים על חבירו**" וכו', מאיוב שלא עבד את הקב"ה אלא מאהבה, וכמידת אאע"ה שלא עבד את קונו אלא מאהבה, וכמובא כ"ז בילקוט איוב ועי"ש.

אלא שהוכרח להזדכך ביסורים ובמרירות וכו', וא"כ **רבה בר מרי** ע"ה הוא על דרך **אברהם בן תרח**, שתרח הוא בחינת מרירות, והיינו מה שלמד **מאיוב** ושהוא שייך למידת אברהם ע"ה, והוא היה גלגול תרח, וה' השיב את שבות **איוב**,

ואילו **רבא** ע"ה למד **מאברהם**, כי הוא מבחינתו, כי בקשת רחמים הוא מבחינת **חסד** שהיא מידתו ובחינתו, וע"כ **באברהם** יש אותיות **רבא** והבן.

ונבוא לדרוש זה שמות **רב ואביי**, והנה כן שם **רב** הוא ג"כ תרגום של רב וגדול, ושמו העצמי היה **אבא**, ואשר הוא עצמו ביאור ורמז שם **אביי** שהוא **אבא** ג"כ, אלא שנקרא בשם **רב** על דרך **רבא** שהוא על שם גדולה ומעלה, וא"כ שם **רב** הוא שייך הן אצל **אביי** והן אצל **רבא**, כי חסר לו **ה'** או **א'** שהשלים **רבא** או **רבה**, והוא כמו האמצע והממוצע בין שניהם.

נמצינו למדים שכמה ענינים בהנהגה ובגלגול נרמזים בשמות בני אדם בשמות עצמם ובתרגום שלהם ובהסבר שלהם וכו'. גם נוסף לנו שגם אם נרמז ונראה באיזה שם ענין דבר והיפוכו, כגון טוב ורע,

גדול וקטן, אור וחושך וכו', הנה הגם שהם ב' הפכים יש להם רמז ושורש אמיתי, והם אחוזים ממש באותו שם, אלא שאם יזכה יהיה הטוב ואם לא ח"ו וכו', וגם שירמוז על ענינו ותיקונו וגלגולו ומה שיעבור עליו.

אשר

נלע"ד לדרוש, שהנה שם **אשר** הוא נמשך ומורה על אחיזת האיש הנקרא בשם זה על **עלמא דנוקבא**, כי שם **אשר** הוא **בנוקבא** כמובא בע"ח (שער הולדת אדם ו"ר חו"ן ופ"ב), וע"כ יורה מידותיו שהוא כנקבה בענין הנהגתו והתנהגותו, והכבוד לחם חוקו וקשה לפיוס וכו', אבל מכבדים אותו ויאיר פנים ואהבה וכו'. ובד"כ שורין עליו מוחין דקטנות שהוא סוד שמות **אלהים** ונרמזים בשמו באופן זה:

א - שם אלהים פשוט.

ש - שם אלהים במילוי יודין העולה **ש**.

ר - שם אלהים באחורים העולה **ר**.

והם המוחין המנהגין אותו, וע"כ בד"כ ימצאוהו אסונות ויסורין וצערים או קטנות הדעת ומחלוקות מפני אחיזתו בקטנות, ונרמז זה בהדגשת אותיות שמו, הם **אש**, שהם כאש שורף ומייסר וכו', אלא א"כ יתמיד בעבודת ה' בהתלהבות ובשכל ובחמימות, אזי יתהפכו הצירופין וכוחות הגבורות שלו לאש מבשל ומועיל וכו'.

ונלע"ד גם שבד"כ יהיה נוטה לכל עניני הרגש והוא יהיה השולט בו, וחלש בעניני השכלה, מלבד המופלגים או העובדי ה' בתוקף ועוז, או הסובלי ייסורין וכו' הנה הם יתעלו **לעלמא דדכורא**, ואשר ע"כ יתהפכו צירופיהן **מאשר לראש** כי יתעלו **הו"ק** שבהם לראש **ג"ר**, ואז יקבלו חכמה ועוז או מלכות וכו', ותוכל להכיר זה בהנהגתם, כי יהיו נעשים עשירים או בעלי נכסים או בעלי שליטה ומלוכה, גם יראה על פניהם אושר ומנוחה, הכל ממש"כ לעיל בענין הנהגת הקטנות, והמשכיל יבין איך יש מציאות לענין זה שפעמים יהיו ב' הנהגות הנ"ל של קטנות וגדלות, ועניני הנהגת עלמא **דנוקבא ועלמא דדכורא** באדם אחד, ופעמים זה ינהיג ופעמים זה ינהיג, אלא שהעיקר הוא שצריך אתה לחקור ולידע מה הכח הגובר ומה הכח השולט, ויתכן שיהיה אדם זה כך כל ימי חייו, וענין זה נמצא גם באדם צדיק, כי יש שורש עליון לענין הנהגת **האש ואשר** למעלה בשורש, וכן למדנו מצירופי דברי רבינו המלך האר"י זלה"ה, ואצל הצדיק הקדוש תהיה הנהגת **ראש ואשר** בענין שיבוא לו שפע תורה וחכמה הנקרא **ראש**, ויהיה עשיר ובעל נכסים וכבוד הנקרא **אשר**.

עוד נלע"ד בהנהגת שם **אשר** שהוא **מעלמא דנוקבא** ונוכל להכיר זאת ג"כ מקולו בעת שיצעק, יהיה צרחני נוטה לצווחת אישה, גם יתכן ויהיה יודע נגן בבחינת מש"כ על **שרח בת אשר**, או אוהב שירה או עכ"פ שמח בה, ועכ"פ יועיל הגבורות שלו וכו'.

רבי אליעזר בן הורקנוס

הנה נודע היות רבי **אליעזר** ע"ה מתלמידי **בית שמאי** שהם מצד הגבורות והדינים הקדושים, וז"ס המובא בפרקי דרבי אליעזר פ"ג "**רבי אליעזר בן הורקנוס פתח מי ימלל גבורות ה'**", כי הוא מתלמידי שמאי שהם בחינות דין וגבורה, וז"ס שהיו מכנים שמו 'הגדול' כמו **רבי אליעזר הגדול**, ונקרא גדול כי הוא **בבינה** דכתיב "**הבו גודל לאלקינו**" (דברים לב, ג), גם נודע היות **אתוון רברבין בבינה**, נמצינו למדים שם **אליעזר** הוא בקו שמאל כמובא בזוהר חדש.

והיינו בחינת הגבורות והדינים של **בינה**, על דרך מה שכתוב "**אני בינה לי גבורה**" (משלי ח, יד), וז"ס מה

שהתחיל פרקי דרבי אליעזר דרשותיו בפסוק "מי **ימלל גבורות ה'**" (תהילים קו, ב). וגם נאה לראות רמיזת שם אלקינו שהוא שהם **אלקים** שהוא בגבורה, וכן תוספת כינוי **נו** שבשם **אלקים** הנזכר, הוא מצד הגבורות כמובא בכוונת **מטבע ברכה**, וכן שם ספירת **גבורה** בשם **אליעזר** כי **אליעזר** מספרו **אלקינו גבורה**.

ודע עוד שהנה ענין קריאת שם התנא הקדוש הנזכר בשם הגדול, נלע"ד לרמוז על אחיזתו בעליונים בסוד **הפנימיות** הנקרא שם הויה, ועל שם זה הוא שולט בחיצוניות, וע"כ **אליעזר גדול** עולה מספרו **שם הויה**, על שם אחיזתו שם וכח השפעתו על העולם, כמובא בתלמוד מעשים נוראים שעשה והיו שמים בעזרו, וכגון במעשה **תנורו של עכנאי** (בבא מציעא נט:).

ועל שם נפילתו תחילה בשביה"כ, הוכרח להיות עם הארץ איזה שנים, עד זמן שהתבררו הניצוצין שהיה אחוז בהם ועלו מן הקליפות, ואז האיר נשמתו ומן **אפר** עלה למקום **פאר**, וז"ס שדרש הוא ע"ה על פסוק "**וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך**" (דברים כח, י), "**רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש**" (ברכות מז.), כי כן **שם הויה** עולה כמנין **אליעזר הגדול**, ואולי אפשר לרמוז עוד, שהנה **שם** עולה כמנין **ד' פעמים ע"ב**, שהם בחינת **מלכות דחסד מלכות דגבורה מלכות דתנה"י ומלכות דמלכות** העולים **רפ"ח**, שהם בחינת כלל הניצוצין שנפלו בשביה"כ, ועם **פנים דמלכות** שהוא **ב"ן** יעלה הכל כמנין שם הנז"ל במאמר, ונוסף עליו שם הויה ב"ה שהוא **אור מ"ה** המתקן שמשם היתה אחיזתו, וע"כ עלה על כולם בכוחו ובתורתו **עד שהוצרכו לו כל חכמי ישראל** וכו', גם **נשבע שב' זרועותיו כב' ספרי תורה** כמובא בדרז"ל ע"ה (סנהדרין סח.).

ואולי ז"ס המובא בדרז"ל ע"ה שהיה עטור בתפילין כל היום כולו וערב שבת עד שחשב בנו שח"ו אינו בדעתו מחמת זקנה (שם), וכן מובא כמה מעשיות שהיה עם תפילין, כי הם בחינת שם ה', שהוא על שם אחיזתו בגדלות שהוא שם הויה ב"ה.

והנה על שם אחיזתו **בגבורות** היה כוחו גדול להחריב ולהשחית העולם כמובא בדרז"ל ע"ה (בבא מציעא נט:) שבעת שבאו והודיעוהו שהוא **בשמתא**, חלץ מנעליו כי ירד מגדלות שלו לקטנות וגברו בו הדינים, וע"כ הוריד ג' דמעות כדי לדחות הדין מעליו בסוד מליחות שבדמעות ולמשוך עליו רחמים, ומחמת צערו הגדול לקה העולם ג' שלישים וכו', ואף רבן **גמליאל** ע"ה שהיה באוניה בלב ים עמד עליו נחשול של ים להטביעו עד כו', וכנראה גם מענין זה שהיתה אשתו אמא שלום ע"ה אחות **רבן גמליאל** ע"ה משמרתו שלא יפול על פניו, שהוא מרמז על ירידתו לקטנות ששם הדינים גדולים ויהרוג אויביו, כמו שארע פעם בר"ח ששכחה להודיעו ונפל על פניו ונח נפשו של **רבן גמליאל**.

והנה על שם אחיזתו **בגבורות**, וע"כ היה ג"כ מתלמידי בית שמאי שהם בית **הגבורה**, וע"כ יצא ג"כ להחמיר בדין **זמן ק"ש של ערב** (כמובא בתלמוד ברכות ב.) "**מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי רבי אליעזר**", כי הוא על שם אחיזתו בקו שמאל בית שמאי **גבורה**, ע"כ דעתו להחמיר שהשיעור הוא זמן קצר שהוא מידת **גבורה** כמובא בפתח אליהו ז"ל, שג' קוים הם **וקו שמאל קצר**, גם להורות על ענין זה שנה **התנא 'דברי' רבי אליעזר** ולא סתם בלשון אחר, כי דיבור הוא דבר קשה כמובא בדברי **רש"י** ע"ה פרשת כי תשא ל"ב ז', וכמובא כ"פ, ובענין משה"כ "**דבר אל בני ישראל**" (במדבר יט,ג) ודרשו רז"ל ע"ה "**דברים קשים כגידין**", כי דיבור הוא בחינת **גבורה**, וזה שאמר **דברי רבי אליעזר**, כי **דברי** עולה כמנין **גבורה**.

רבי מאיר

הוא על שם אור מאיר ובוקע לחוץ, שארז"ל ע"ה "**למה נקרא שמו רבי מאיר שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה** (עירובין יג:), ודע שבחינת גילוי אור וזוהר שהוא בחינת אור חכמה ותורה, והנה בחינות גילוי אור וזיו הם ב' בחינות, הא' הוא בחינת **יסוד** שהוא סוף **התפארת** הנקרא **תורה**, והב' הוא **הדעת** שהוא **פנימיות**

התפארת, כי **היסוד** יש בכוחו לעלות עד מקום **הדעת** ולהתכלל למעלה, והנה בחינות **היסוד והדעת** הם **יוסף ומשה**, **ורבי מאיר** הוא כלול ומקבל משניהם, וע"כ נקרא שמו **מאיר**, שהוא על שם מדריגת בחינת **יסוד** שהוא מדריגת **יוסף** הצדיק ע"ה, בסוד מש"כ "**אור זרוע לצדיק**" (תהלים צז, יא), כי הוא "**הבוקר אור**" של **יוסף** (בראשית מד, ג), שהוא "**אור של יוסף**" המאיר לארץ **למלכות**, שנקראת **ארץ**, **והיסוד** הוא בחינת **יוסף**, "**המאיר לארץ ולדרים עליה**" וכו', הנה עליו נאמר "**ויוסף הוא השליט על הארץ**" (בראשית מב, ו) **ומובן**.

ואולי יובן על פי מעט רמיזות אלה מה שמובא באיזה מדרשים ישנים איזה מעשי נסיון, שארע **לרבי מאיר ע"ה**, שהוא ענינים ומאורעות שיש בהם אחיזה לאותם דברים שארעו **ליוסף הצדיק**, וכגון מה שהיו לו אויבים ושונאים ומלשינים עד שהוכרח לברוח מפניהם, וכן איזה מעשי נסיון שארעו, ומזה יובן אותו מאמר המובא במסכת גיטין (נ"ח:) באותו **אפוטרופוס** שהיה "**מזבין ארעא וזבין עבדי, ולא שבקיה רבי מאיר**" וכו' ועי"ש, והוא מפני היות **רבי מאיר ע"ה** אחוז **ביוסף הצדיק** שהיה עבד משוחרר, וגם אח"כ כשנעשה מלך קנה את כל ארץ מצרים לפרעה, ואותם לא קנה לעבדים כי בחר בקרקע יותר מאשר בעבדים (כמובא בדברי הרמב"ן פסוק י"ט), **והנה זה האפוטרופוס** עשה להיפך, וע"כ לא הניחו **רבי מאיר** שהוא כמו **יוסף** והבן, ויש עוד הרבה לאריך בזה ואין בי כח.

שמעון אחי עזריה

כדי לזכות את הלומד ואת אחי ובני גילי אמרתי אלקטה מאשר תשיג ידי יד כהה איזה רמזים ודרשות חכמים, על עניני השמות אולי מהם יוכל הלומד להציץ ולהבין מזיו חכמה זו.

והנה פעמים מצאתי איזה רמזים בספרי התנ"ך ודרשות חכמים ע"ה על שמות אנשים, אשר אינם נמצאים בספרים הנ"ל ונקראו בני אדם באלו השמות, והנה "**לית דבר דלא רמיז באורייתא**", ומהם פעמים רבות יוכל למצוא האדם איזה רמזים נאים המורים על שמותם וטבעם של אלו האנשים, ישמע חכם ויוסף לקח.

בסדר קדשים מסכת **זבחים** פ"ב הביאו חכמים ע"ה דברי התנא **שמעון אחי עזריה** ע"ה ועי"ש, ולכאורה יפלא שמזכירים יחוסו על שם אחיו, והענין מובא בדברי רש"י ע"ה במסכת סוטה דף כ"א ע"א, וכן הוא בתוספות שאנץ על הדף, והביאו רבי עובדיה מברטנורא זיע"א בפירושו על המשנה הנ"ל שם וז"ל "**שמעון אחי עזריה נקרא כן על שם שעזריה עסק בפרקמטיא והיה מספק צרכי שמעון אחיו שהיה עוסק בתורה, והתנו ביניהם שיהא חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון**" עכ"ל.

והנה איתא בפירוש **הרמב"ם זיע"א** על המשניות שהיה **עזריה** זה אביו של התנא **רבי אלעזר בן עזריה** ועי"ש, והנלע"ד מזה לרמוז שהנה נקרא שמו של התנא **שמעון** על שם אחיו **עזריה** על שם שהיה עוזרו ומפרנסו, ע"י שהיה עוסק בפרקמטיא ומפרנסו כדי שיחלוק בזכות לימודו של אחיו ויזכה על ידו, ונרמז זה בשמו **עזריה** על שם שנעשה לעזר **לשמעון** אחיו ועשה זה לשם שמים, וע"כ נקרא **עזר יה**, ובשכר זה זכה לבן שנעשה נשיא ישראל הוא **רבי אלעזר בן עזריה**, ונקרא שמו ויחוסו על שם אביו, כי אנו מזכירין שמו תמיד עם שם אביו, בזכות שהיה מפרנס וזן אחיו שמעון, והנה שם **עזריה** הנזכר הוא המורה על עזר ה', הנה עיקרו הוא מלשון **עזר**, כי הוא שורש השם **עזריה**, והנה תרגום **עזר** הוא **סעיד** כמובא בספר תהילים ק"ז פסוק ב' בתרגום על מש"כ "**כשלו ואין עוזר**", ותרגומו "**ולית דסעיד**", והנה **סעיד** הוא מלשון סעד ועזר והוא נגזר מלשון סעודה, והיינו **סעודה המספקת לבעליה**, הנותנת סעד ועזר לגוף ולנפש,

והנה תרגום **סעיד** בלשון ערבית הוא עוזר ג"כ, וע"כ ימצא שמי שיהיה שמו עזריה או סעיד או עזר, יהיה טבעו להיות לעזר ולסעד לזולת ויהיה נוטה טבעו לעשות במעשי חסד וצדקה.

אמר הכותב ע"כ **דרוש הצירופים ולשון הקודש ושמות בני אדם**, מה שנתן ה' ב"ה בידי יד כהה לזכות את ישראל, ובעוונות לא זכיתי לכתוב כל חפצי וגם לערוך הכל, וה' ירחם עלי להבא ויגולו רחמיו על מדותיו ויתנהג עימנו במידת החסד ובמידת הרחמים, ויגאלנו גאולת עולם.

גם צריך אתה לידע שהאותיות הכ"ב אופן כולם "אומן" וסימנו **אהוי**, וכמבואר אצלינו בפתיחה הכוללת לספר יצירה:

הא' היא **המ'** שאופנה **מ"ם**.

הה' היא **ה'** אותיות **נשר** מפני שהאופן שלהם חוזר אל **הנו"ן**.

הו' הוא הק' כסא שחוזרים אל האלף.

הי' היא אותיות **בג"ד צ"חוטלית**, שהם **י'** אותיות שחוזרים אל הו'.

ספר יצירה

ועליו יאירו

מגאוני קדמאי ובתראי זיע"א

אמרות טהורות, נכבדות וחשובות, מלאות וטובות, גזורות וחצובות, לנפש עריבות,
מתוקות לפיות, על אדני פז בנויות, מאבנים שלמות ויקרות, תפוחי זהב במשכיות,
כגשם נדבות בארץ תלאובות, מענף עץ אבות, המה הגיבורים מי ימלל גבורות,
דברי חכמים כדרבנות וכמסמרות, המאירות כספירות, לעולם עד סוף כל הדורות,
אמנם היו גנוזות וטמונות, ולהציל משגיאות, אמרתי בלבי בדיו על ספר להעלות,
ויחשוף יערות, ויתגלו כל תעלומות, והיו למאורות, לפקוח עינים עורות,
יורדות ומעמיקות למצולות, בישוב ותירוץ כל שאלות,
ערוכות וסדורות, חמורות וקלות יחדיו כלולות,
בחכמה ודעת משולבות,
לעטרות לי מוסבות,
בהירות בהירות,

הלא הם

ששה עטרות,

רבי **יעקב בן יעקב הכהן** זיע"א,

רבי **יום טוב ליפמאן מילהויזן** זלה"ה,

פירוש למשנה אחרונה לספר יצירה מבעל **אוצר ה'**,

ספר **ברכת יוסף** מאת הרב מוהר"ר **יוסף אידלאש אשכנזי** זצ"ל,

ספר **ים החכמה** מאת הרב מוהר"ר **שמשון יואל הלוי שפירא** זצוק"ל,

ספר **גן יה** מאת הרב מוהר"ר **חיים** זצלה"ה אב"ד דק"ק ווידז במדינת ליטא,

ופירוש לספר יצירה לרבנו **דונש בן תמים** זצ"ל בן זמנו של ר' סעדיה גאון ז"ל,

פירוש **דרך חיים** מאת הרב מוהר"ר **גדליה ליפשיץ** זצוק"ל אב"ד חזדייץ' ואויברצישק

דבר ההוצאה

י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ בהתחדש כיום כמה אוצרות יקרות, אשר חצבום אבות, דברי חכמים כדרבונות, המה הגיבורים מי ימלל גבורות, אמרות טהורות, ספר יצירה שעליו יאירו "טובים מאורות", פירושים לספר יצירה מגאונים קדמאי ובתראי זיע"א שחלקם אזלו מהשוק וחלקם יוצאים לאור כאן בפעם ראשונה.

הלא המה פירוש לספר יצירה לרבנו דונש בן תמים זצ"ל בן זמנו של ר' סעדיה גאון ז"ל, ספר ים החכמה מאת מוהר"ר שמשון יואל הלוי שפירא זיע"א, וספר ברכת יוסף מאת מוהר"ר יוסף אידלאש אשכנזי זלה"ה, וספר גן יה מאת מוהר"ר חיים אב"ד דק"ק ווידז זצ"ל, ופירוש דרך חיים מאת מוהר"ר גדליה ליפשיץ זצוק"ל. ואולם הספרים הללו קודש הם ואין לנו אפשרות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד, באוצרות הספרים של יחידי סגולה כי אזלו מן השוק זה עדן ועדנים. ובני ישראל צועקים כי צמאים הם למים ואנא השקוני כי צמאה נפשי לה', על כן אזרתי חלצי להדפיסם שנית לאורה ולהאיר החשיכה, ונזכה בזכות זה לאורה ושמחה, ותהיה אם הבנים שמחה.

והנה הוספתי שנית ידי וכפלתי לישרים תושיה להביא למזבח הדפוס כתבי יד ישנים גם נעימים, הלא המה פירוש לרבנו יעקב בן יעקב הכהן זיע"א, בן זמנו של הרמב"ן זלה"ה, ופירוש לרבנו יום טוב מילהויזן זצ"ל, בעל ספר הנצחון, ופירוש למשנה אחרונה של בעל אוצר ה' שלא הודפס עד הלום.

והנה התעוררתי להוציא לאור עולם חמדה גנוזה זו ע"פ מה שכתב הגה"ק מאוזרוב זצ"ל קבלה מצדיקים שבזמן לא טוב וצריכים לרחמי שמים ידפיסו ספר מאחד מגדולי ישראל המפורסמים ותגן זכותו להנצל מכל צרה.

והרבה עמל ויגיעה וממון הושקעו באלו הספרים להדרם בתכלית ההידור והשלמות. ומגיהים תלמידי חכמים ויראי שמים הגיהו ותקנו מהדורות אלו. כמו כן הוספנו מראי מקומות חדשים וחלקנו הקטעים שבהם היתה אריכות מרובה שהקשתה על העיון והלימוד, לקטעים קצרים יותר, פוענחו רוב הראשי תיבות, ועל כולם ההידור בדפוס נקי ובאותיות ברורות ויפות.

ועתה ברוך ה' שאנו זוכים לברך על המוגמר, שהחיינו על הפנים החדשות, ועל אור החדש ברוך יוצר המאורות. ובזכות היגיעה להדר ולהוציא לאור את הפירושים היקרים האלו, יעזור ה' שנזכה כולנו ללמוד ולקיים את כל דברי התורה, ונזכה להנצל מכל צרה וממלחמת גוג ומגוג ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן ואמן.

בסייעתא דשמיא

ספר יצירה

עם פירוש אחד מגאוני קדמאי קדישי

רבנו **דונש בן תמים** זצ"ל

בן זמנו של

רב **סעדיה גאון** ז"ל

ורב **שבתאי דונלו** ז"ל

והפירוש הוא על דרך הפשט והחקירה

בחכמת אלוקות והתכונה וידיעת

דקדוק לשון עברי

הספר יצא לאור לראשונה בלונדון, שנת תרס"ב

ומאז אזל מהשוק ורבים רודפים אחריו ולא ימצאוהו

ועתה יוצא לאור בתוספת מראי מקומות מפוסק מקוטע

ברוב פאר והדר

ספר יצירה

המיוחס לאברהם אבינו ע"ה

עם פרוש הרב הקדמון

אבוסהל דונש בן תמים

הוא ר' יצחק הישראלי הרופא בן זמנו של ר' סעדיה גאון ז"ל והפרוש הוא על דרך הפשט והחקירה בחכמת אלקות והתכונה, וידיעת דקדוק לשון עבר.

ונלוה אליו

ספר למשאלה בקדרות הלבנה והשמש

וחבור הכוכבים ותקופות השנים, ויש בו שנים עשר שערים,

מרבינו ר' אברהם בן עזרא ז"ל.

וספר משפט שבעה האיקלימים מרבינו אברהם הלוי בר חסדאי.

צאו לאור ראשונה על פי כתבי יד אקספרד (2250) עם הערות ומבוא לספר יצירה

מאת

מנשה גראסבערג מטרעסטונא

מחבר ספרי

אלפי מנשה, דגל מנשה, מטה מנשה, שאלות ותשובות שבט מנשה נראש מנשה, ושו"ת לבני מנשה, וספר גבול מנשה, וחבל מנשה, וחצי מנשה, והגהות על ספר ההשלמה ועל ספר רפואות הרמב"ם, ועל ספר הלכות ארץ ישראל, ועל ספר העצמים.

לונדון

תרס"ב.

בדפוס של ה"ר אליהו זאב ראבבינאָוויטש, 48 קאָמערשיאל סטרים.

שער דפוס ראשון - לונדון תרס"ב

דברי פתיחה

ברכות והודאות לשמו הגדול והקדוש שזיכנו ברוב חסדיו לההדיר ולהוציא לאור עולם כלול בהדרו פירוש לספר יצירה מאת אחד מגאוני קמאי, הלא הוא המאור הגדול, רבינו דונש בן תמים זלה"ה, בן זמנו של רב סעדיה גאון ורב שבתאי דונלו זיע"א.

רבינו נולד בסוף המאה התשיעי בעיר קירואן שבארץ תוניס. אולם מקור מחצבת משפחתו מבבל (עיין רא"ב"ע בריש ספר מאזניס שמכנהו "הבבלי"). היה תלמידו ונכדו של רב יצחק ישראלי הרופא, שרב סעדיה גאון היה פונה אליו בשאלות בחכמה. גם רבינו התעסק ברפואה ושימש כרופא בבית הכליף ישמעאל בן אלקאים אל מנצור.

הוא חיבר הרבה חיבורים ברפואה ותכונה ואסטרולוגיה ודקדוק ולא נדפס ממנו כי אם פירוש לספר יצירה, ושם הוא מזכיר את שאר חיבוריו וזה לשונו: וכבר בארנו זה ושמנו לו תמונה בספרנו אשר חברנו בתכונה, ובספרנו אשר עשינו אותו שליחות אל אבו יוסף בנו חסדאי, והוא ג' חלקים הא' בחכמת תכונת הגלגל, והב' במה שילקח בחכמת הגלגל בחשבון, והג' בחכמת הגזרות הגלגליות עכ"ל. בהקדמתו לספר מאזנים הראב"ע מזכיר ש"דונש בן תמים עשה ספר מלשון ערב ועבר", ומזה מוכרח שרבינו גם חיבר ספר בדקדוק לשון עברי וערבי.

פירושו של רבינו לספר יצירה נכתב בלשון ערב ונעתק ללשון הקודש בכתבי יד מספר פעמים. הספר הודפס בראשונה עפ"י כתב יד אקספרד (oxford2250) בשנת תרס"ב ע"י הרב מנשה גראסבערג ז"ל. בדפוס הנ"ל מיחס המו"ל את הפירוש לאבוסהל דונש בן תמים שהוא ר' יצחק הישראלי, כמו שהעתיק מעצם כתב היד, אולם נראה שמעתיק הכ"י הטעה אותו הקטע לקמן שכתוב בו "יצחק בן שלמה הרופא" ולא שם לב שהם דברי המחבר עצמו ולא דברי רבינו יצחק הישראלי (עיין כל זה בספר שפת אמת מהרב בן ציון הכהן).

פירושו של רבינו ז"ל לספר יצירה כבר התפרסם בזמן הראשונים, ורבי אברהם אבולעפיא מזכירו בספרו "אוצר עדן גנוז", וכותב עליו שהוא "כולו פילוסופיה". הראשונים הפליגו בשבחים על ספריו וכן על התרומה שלו בתחום הלשון. הראב"ע בתחילת ספר מאזנים חושבו בין זקני לשון הקודש, וזה לשונו שם: אלה שמות המדקדקים זקני לשון הקודש וכו' ורבי אדונים בן תמים הבבלי וכו'. רבי משה אבן עזרא גם הוא מהלל את רבי דונש כאחד הראשונים שעסקו בחקר הקרבה הלשונית של הלשון הקודש והערבית ובהשוואתן, בייחוד למוצאן של המלים ולא בשווי הדקדוקי, לדעתו של רבי דונש השפה העברית היא הקדומה והצחה בכל הלשונות השמיות שממנה נסתעפו שאר לשונות בני קדם.

בשנת תשס"ב פרופסור יוסף ינון הוציא לאור פירושו של רבינו ע"פ כתבי יד מינכן (monich cod 92) וכן ע"פ כתבי יד פרמא (parme 3018) שנעתק ע"י ר' משה בן יוסף בן משה הדיין מאליסנה באלף השלש עשרה. על בסיס כתבי יד אלו השתדלנו במהדורה זו לתקן את הטעויות שנפלו בכתב יד אקספרד וכן חלקנו הפירוש לקטעים כפי שנעשה שם.

ואנו תפילה שיהא רעוא קמיה שמיא, שהדפסת הספר תעלה לרצון לפני אדון כל ולנחת רוח למחבר בגנזי מרומים, ויהיו שפתותיו דובבות, וזכות רבינו הגדול תעמוד לנו ולבתינו ולזרענו להתברך ברב ברכות וישועות, ולהתעדן בשובע שמחות, ונראה במילוי משאלותינו לטובה ולברכה עד עולם, אכי"ר.

הקדמה

אמר אבוסהל דונש בן תמים אמת כי קראנו היום שנים רבות ספר לקצת מחברנו הנודעים ברבנות מיוחס אל אברהם אבינו ע"ה וקוראין אותו ספר יצירת ההתחלות. וראינו רבים מחברנו טעו בידיעת עניניו והעמדה על סודותיו מפני היות בו רמיזות עמוקות וסודות נעלמות ולרוב חזקת הרמזים ההם לא יתכן לכל אדם ההרס שלא יפרש ענינם, ואין ההכנה מספקת להבנתם ומה שכוללים רמזיהם אלא למי שנעשה מהיר בכללי הפילוספיא ונכללו בדעתו כללי חלקיהם אשר ראשיתם חכמת הלימודית ומוניה, ואחר זה חכמת הטבע והשלישית חכמת היחוד והרוחניים ומעטים הם הנמצאים בבני אדם שנתקשטו בתכשיטי החכמות האלו שלשתן וכל שכן חברנו הרבנים בעלי התלמוד במעוט השגחתם בהן ולזה אין כל אחד מוכן לפרש זה הספר וראוי לעסוק בו על מה שיש מן הרמיזות.

ורציתי להסיר ההשגחה ממנו ושלא לבארו ולפרשו מצד שחברנו בלתי נכנסים ויוצאים בו. וכאשר עמדתי על פירוש אחד מחברנו וראיתי בו ענינים לא הכשרו בעיני, והיה זה אחר דעתי בו שכבר עמד על קצת מן החכמות הפילוסופיות אשר חשב כי הגיע בהן אל תכלית מה שאפשר להשיג, כי אגרות רבות היו באות מאתו אל מקום הנקרא אלקרואן אל זקנינו יצחק בן שלמה הרופא י"ה בשאלות הגיוניות ועדיין היה שוכן בפיתום קודם שהלך לאשור והיה הזקן מקשה עלי בשאלות ההן והייתי אז בן כ' שנה והייתי מעמידו על מקום החטא בהן והיה הזקן שמח בזה מצד היותי חדש בשנים. וכאשר הגיע עוד אלינו פירושו לזה הספר ועמדתי על המקומות אשר חטא ונסכל ולא עמד על דבר מסתריהם והיה חושב בעצמו שהוא לא סכולם ועברם והניח המאמר בפירושם והרבה בהכנסת ענינים אחרים אינם מן הענין כלל אשר לא כיון בהם כלל מחבר עקר הספר.

ולזה ראיתי שאניח ידי מזולת זה הספר ואתעסק בפירושו וגלוי מה שאמר בו מחברו הראשון ואבאר המקומות אשר הביא ר' סעדיה הפיתומי בענינים אשר חטא וטעה בהם, יהיה זה תאוה ממנו להשארת יד זכרוננו אצל דברנו הישראלים בטחון על גמול יתברך שלא יכלה על מה שהשגתי בו בכליוני כי מי אשר הגיע אל האמת אל הסכלים יש לו מות' גדול שכר בבית המקוים אצל השם ית'[א] כמו שאמרה החסידה אביגיל ע"ה "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים" (שמואל א כה, כט), ואל יתברך אוחילה וממנו אשאל נתינת התקוה וההקרבה אל רצונו כאשר יקרבנו אל היותינו שוכנים במשכני רחמיו אחר הפרידה מן הבית החשוך המפתה באובנותיו[ב] לסכלים והמביא לחסידים מטובותיו אל הבית המקוים והאל יתברך יורנו בדרך אמתי.

א. כ"י פרמא: כי מי שמבאר האמת ומגלהו ומעמיד עליו הנמהר בו, יש בו בזה השכר גדול לפני בוראנו ברוך הוא לעולם הבא.

ב. כ"י פרמא: אחר פרידת העולם ההבלי הזה המסכן זה מפתה והמשגה.

פרק ראשון

[א, א-ב]

אמר המחבר בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות שמו בשלשה ספרים ספר ספר ספור. עשר ספירות בלימה עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות, עשר ספירות בלימה מספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוונת באמצע במלת הלשון ובמלת המעור.

אמר השי"ת אלוה כל המחנות חקק שבילי החכמה ודרכי סתריה בשבילים אשר סודותיהם בל"ב דרכים והם עשרה מספרם **וכ"ב אותיות** מורות על כ"ב נעימות מניעים אותם בני אדם בפיהם. ומאלה הכ"ב אותיות ג' אותיות נגלות מדברות נמשכות ממציאות הקול לשאר האותיות והם רבות, וי"ט אותיות חרשות אלמות נחות אין כח בלשון על תנועתן רק באלו הג' מפני שהן מדברות ולא נמשכות, ומאלה הי"ט אותיות ז' אותיות **כפולות** **וי"ב** נפרדות **פשוטות**, ואמנם העשרה מספרים אין יותר מספר מזה והם כבנין לכל מספר וישען עליהם **בעשר אצבעות**, ומספר האל"ף הוא אמצעי כי ממנו נכפלו כל המספרים והוא אינו מספרי, **וברית יחיד** רמז על הכח הדברי אשר ממנו בא הכח בכל מה שאפשר שידובר בלשון, וביאר זה עוד כי בעל הספר ומחברו רצה להודיענו שהשם יתברך כלל נבראיו בג' דברים אם בספר ר"ל הכתיבה או בספר ר"ל ההגדה או בספר ר"ל המספר. וכלל עוד הג' שהם **ספר ספר ספר** בל"ב ענינים, והכניס באלה הל"ב ענינים כלל העולמות העליונות והתחתונות ר"ל בעליונות החכמות הרוחניות אשר ראשיתן היחוד והמאמר במה שאחר הטבע, והתחתונות חכמת התכונה והנמשך אליה מחכמת הטבע, כי כלל אלו הענינים נכנסים בכתיבה ובספור ובמספר ובהם יגיע אליהם והכתיבה כלה נכנסת בכ"ב אותיות אשר הם אותיות הדבור על כ"ב נעימה אשר מטבען לבנות התיבות על כל הלשונות.

ועוד זכר חשיבות אלה האותיות וביאר שהן מורות על כ"ב נעימה, ומהן ג' יודעו בג' נקודות והם רבות מנענעות שאר האותיות שאמרנו שהן חרשים אלמים נחים נעלמים ובהם יראו שאר האותיות רוצה לומר אותיות הדבור יתנועעו וידבר בהן הלשון, וזה על דעת מי שקראן איומות, ואמנם מי שקראן **אמות** עשאום אמהות רוצה לומר שרשים לדבור, ואיומות אצלי יותר מעולה, ואלו הג' אותיות נבדלו לקלותן והמשכתן ומלוי שאר הנעימות בהן בכל הלשונות. ואלה הג' הן או"י והחלש שבהן היא הא' ונקראת אצל הערב הפתיחה ואצל העברים פתח גדול ונעימתה רפויה וקריאתה כדמות עשה בנה ואע"פ שהן קמצין, וזאת הנעימה היא רוח היוצאת מן הריאה מבלתי צורך אלי גרון וחיך ולשון ושנים ושפה, אמנם תצא בתנועת הריאה לבד. והסמוך לה בקלות היו"ד והיא נעימה תקרא אצל הערב השבר והוא מן קול ורוח יוצא מן הריאה יחתכוהו סוף הלשון בעזר המלתעות מן השנים. עוד יסמך לה בקלות הו"ו והיא יותר כבדה מן הג' מפני שהוצרכה אל תוספת כלי והיא השפתים, והשפתים היא הכלי הרחוק מן כלי הנעימות היוצאות

מן הריאה כי הריאה היא המקור לרוח העשני האשי המקיף בבעלי חיים בכלי הבשול שהם הלב והכבד והאסטומכא, ויצטרך הטבע להוציאו מקנה הריאה להכניס רוח קר מחוץ לנשב בו על כל הבשול כדי שלא יכבה החום הטבעי אשר בלב או תחלש אש הבשול אשר בכבד ויבטל העכול וימות החי. והמשל בו כמו שיפעל הנפח בנוד הנפיחה או האדם בפיו בבשול הקדרה, וזה הרוח אשר תוציא הריאה היא כלי להתנפשות החי והדבור החצוני באדם, וזה כפי דעת מי שקראן ג' אמות ואם תרצה אמור איומות והיא היותר מעולה.

ואמנם ז' כפולות בג"ד כפר"ת והן בלתי נמצאות זולת בלשון היהודים מפני שכל אחת מהן מורה על ב' נעימות, ואמנם שאר הלשונות עשו לכל נעימה צורת אות תורה עליה, ואנשי ארץ ישראל וטבריה הם שלמים בלשון העברי והם אשר ירשוהו והם המתארים בו והמוטבעים בשרשו. ואמנם שאר האומה ידעוהו על דרך ספור לא בטבע, כי הוצאת הרי"ש הדגושה והקמצין הוא בהם כפי הראוי רשוה בטבע ואינה בזולתו[ג]. ואלה הז' כפולות אמנם נקראו כפולות מפני שכל א' מהן מורה על ב' נעימות מן כ"ב נעימה אשר בטבע האדם להוציאן מפיו בקול אשר היא חומר לרוח היוצא מן הריאה וכליו כלי הדבור אשר הראשית הגרון והאחרית השפתים ונדבר על זה בזולת זה המקום. וכאשר נוסיף ז' הפנימיות אשר באותיות הכפולות על הכ"ב אשר זכרם בעל ספר יצירה תעשינה אותיות הדבור כ"ט אותיות, ומאלו הז' מה שאינו נמצא בטבע לשון הערבי והיא סיבת הרי"ש הרפויה והפ' מן פרי בטנך והרי"ש המודגשת אשר אמרנו שהיא מיוחדת באנשי ארץ ישראל ואצל הערביים נעימות אינן נמצאות אצל היהודים והיא הצד"י מאמרם קצב וט' מן עטים והגי"ן מן גינימ"א. אמנם מי שאמר כי יש להם אל"ף למ"ד נחברות אינן אות אחת לנעימה אבל קבצו שתי קצוות וקיצור בלשון והמתוק בכל במעוט דברים. ויש אצלנו תוספת ג' מן גבנה והא' מן החיך ופ' מפרוכת ופרי בטנך והוא מן השפה.

והיה זקנו יצחק בן שלמה ז"ל אומר כי בלשון העברי אצל אנשי טבריה ה"ט וה"צ[ד] והיה קורא ויטע אהל אפדנו והיה מקיים אותה בלשונו אע"פ שהיא כתובה בדל"ת והיה קורא וידרכו את לשונם בצ"ר ומקיים אותה בלשונו, והיה מוטבע בקריאת אנשי טבריה ולכן ירשנום בדרך ישרה על שאותיות הדבור אצלנו ואצלם כ"ט אותיות לבד שאצלנו ב' אותיות מה שאין אצלם והוא הפ' והג' הדגושות והוסיפו הם עלינו ב' אותיות גי"ם וגי"ן ואלו היינו נמשכים בהתחלפות הנעימות בלשונות ובלשונם היינו מאריכים הספר ויוצאים מן הענין שכוננוהו, הנה לך מאמר ז' **כפולות.**

אמנם **י"ב פשוטות** נקראו כך מפני שכל אחת מהן תורה על נעימה אחת לא יעבור ממנה אל זולתה, ואחר שפירשנו האותיות יתחיב שנחזור אל המספר ואומר שאמרו **חקק** רוצה לומר רשם, הלא תראה שהוא לא אמר ברא כי הכתיבה בכל האומות הם רשמים וחקיקות מונחים כפי ההסכמה בין בני אדם להורות בהם על המאמר. ובעל ההגיון אמר בס' ה"א מחכמת המבטא כי כל הענינים הנודעים נמצאים בד' חקיקות לא זולת זה, בכתיבה ובדבור ובמחשבה ובבעלי הענינים, ובאלו הל"ב אשר קדם לנו זכרם כלולים אלו הד' ומורים עליהם, ומאלו הד' מה שהוא הוראה לבד ומהם מה שמורים עליו לבד ומהם מורה ומורים עליו והיתה הכתיבה מורה לבד בלתי מורים עליה כי מורה על הדבור בלתי מורים עליה בדבר כי היא מונחת בהסכמו והדבור מורה ומורים עליו יחד כי הוא מורה על מה שבמחשבה ומורים עליו בכתיבה, ומה שיש במחשבה מורה עליו מפני שהוא מורה על בעלי הענינים ומורים עליו בדבור ובעלי הענינים מורים עליהם לא לדעת ענין אחר זולתם.

והנה מאמר ספר יצירה **עשר ספירות בלימה מספר עשר אצבעות ה' נגד ה'** רצה שהמספרים עד י' אלפים יספרו מאות ויקשרו י' אצבעות שאתה תקשור לידך ט' אלפים. וט' מאות וצ' וט' ותעשנה ידך מקובצים וקצורות האצבעות[ה]. דע כי רוב מה שמתנהגים בו בני אדם במה שמתעסקים בו מן החשבון לא יהיה פחות

ג. כ"י פרמא: ואינם בזולתם.

ד. כ"י פרמא: אצל הטבריים הטא והצאדי.

ה. כ"י פרמא: סגורות וקבוצות.

מי' אלפים, ולזה אמר י' **ספירות בלימה** כלומר חשבון בלתי נעדר רצוני העסק בזה החשבון לפחות כי זה השעור מן החשבון אי אפשר שישארו זולתו לא המון העם ולא מיוחדיהם[ו].

ופירש רב סעדיה בלימה נעצרת, ועשה בלימה תיבה אחת והיא נגזרת מן "עדיו לבלום" (תהלים לב, ט), ואין בלימה תיבה אחת אבל היא ב' תיבות מחוברות כאשר פירשנו. ואלו היה כאשר זכר הפיתומי לא היה נמצא בעולם מספר יעבור על י' אלפים, ואנחנו נחשוב בחשבון הודו י' אלפים משא חרדל בשעה שאנחנו כאשר נמדוד רביעית מדת חרדל וספרנוה וערכנוה יצא חשבון המדה ערכנוה על ששה יצא המדה הגדולה עוד על המדות אשר יתחבר מהם המשא ומה שעליה יהיה מספר הנשוא מחרדל, עוד ערכנו היוצא בי' אלפים משא חרדל ומה שיצא הוא מספרם וכן אל לא תכלית כי מטבע המספר שיוכפל בערך אל לא תכלית.

ואם אמר לנו אומר מפני אמרו י' ספירות והט' הם סוף המספר אצל חכמי הודו והעשרה הם, אמנם א' לק' כמו שהק' א' לאל"ף נאמר לו שהוא אחד שהא' אינו מספר אבל סבת כל מספר[ז] ומכפלו היו הב' אשר הם ראשית המספר, לכן חיבר הא' אשר הוא סבת הט' אל הט' עד שנעשו י' אשר הם א' לק', על שהאחד איננו מספר, מפני שכל מספר הוא מחצית ב' פאותיו תקבצנה ומחצית פאות פאותיו ופאות פאות פאותיו רוצה לומר הקטנה הקודמת והגדולה המתאחרת עד שנגיע אל הא' והוא סבת הב', חשוב שנקח ד' ונקח החשבון הגדול של אחריו והם ה' ונקח הקטן שלפניו והם ג' נחבר שניהם הנה הם ח' וד' מחציתם. וכן בפאה הקודמת הב' והו"ו ובלבד שיהא מרחקם שוה וכאשר לא היה זה המספר על הא' כי אין לו חשבון לפניו ידענו כי הא' איננו מספר. ולזה אמר י' ספירות בלימה ולא אמר ט'.

וראיה אחרת שהא' איננו מספר מפני שכל מספר לא ימלט מהיותו זוג או נפרד ומסגולת כל זוג שיחלק אל חלקים דומים כי הד' זוג נחלקים אל ב' ב' והב' דומים אל הב', וכן הו"ו אל ג' ג', וכן כל מספר זוג בזה המנהג, ומסגולת כל מספר נפרד שיחלק אל חלקים בלתי דומים. הנה הג' מספר נפרד יחלקו לב' וא' והם בלתי דומים בחלקיהם, וכאשר לא היה זה המשפט בא' הורה שאיננו זוג ולא נפרד אבל הוא סבת כל זוג ונפרד, ומכפלי היה הכל זוג או נפרד והא' סבת כל זוג ונפרד והאחד הוא סבת האחד ובו נעשה הא' א'. ולזה אמר בעל ספר יצירה י' ספירות, כי כאשר נסיר הא' מן הי' ישארו ט' והם סוף המספרים הנמצאים בחכמתו של השם יתברך ועליהם מתגלגל כל החשבון אשר בכל העולם. ולזה עשו חכמי הודו אותיותיהם ט' וכבר דברתי על זה דברים מבוארים בספר אשר חברתי הנקרא הפתח הודו הנודע בחשבון האבק.

ואמנם אמרו **וברית יחיד מכוונת באמצע ובמלת הלשון ובמלת המעור** רוצה לומר כי הזכר מן האדם האבר הוא האצבע האמצעי בין י' אצבעות הידים והרגלים, וקראו ברית יחיד מצד שהיה מחבר ספר זה אברהם אבינו ע"ה והיה הראשון שהעביר קול ביחוד ושיהיו עובדים אצל השם יתברך המיוחד כי אביו תרח היה בלתי מיחד לאל, וצוה יתברך לאברהם ע"ה במילה כדי להיות ברית והודעה בזה האצבע הנפרד אשר הוא הזכר הוא ובנו עד סוף כל העולם עד שנדע כי אברהם אבינו ע"ה היה ראש למיחדים, ולזה אמר יתברך "ונמלתם וכו' והיה לאות ברית" (בראשית יז, יא), ועשה ה' במילה לזכרון היחוד אחר אשר היה אברהם אבינו ראש לנמולים ולמיחדים, והעידנו על זה יתברך שהיחוד לא יסור מזרע אברהם לעולם.

[א, ד-ה]

המאמר השני אמר **עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור בהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו מספרים עשר שאין להם סוף עומק ראשית**

ו. כ"י פרמא: כי הכתב ושעור זה מן המנין אי אפשר לבני אדם בלא הם.

ז. כ"י פרמא: נשיבהו כי לפי שנהיה האחד אינו מנין אבל הוא עלת המנין.

עומק אחרית עומק טוב עומק רע עומק צפון עומק דרום עומק מזרח עומק מערב עומק רום עומק תחת ואדון יחיד מושל בכולם.

הבאור י' **ספירות** לא זולת זה אשר הם י' **ולא ט'** י' **ולא י"א** התקן הענינים על עקרם והעמד הבורא על מדרגתו אמר אין בזה הפרק תוספת על מה שקדמו אלא מעט הענינים. אמנם אמרו י' **ולא ט'** י' **ולא י"א** הודיעני בזה כי מה שהאחר הי' הוא מספר כלו ומה שהוסיף על י' הוא נכנס בו, כאשר פירשנו במה שקדם שהא' לי' כי' לק' והק' לאלף וכן הב' לכ' כ"ב לר' ור' לב' אלפים עד שתגיע לט' ותהיה הט' לי' כדמות הצ' לק' והט' מאות לאלף. עוד לקח בהוראה שיורנו מה שתחת אלה מן הסודות ומה שכוללים מן ההוראה במה שברא השם יתברך ותקנת ממלכתו.

עוד תלה באמרו שאלו הי' יש בהם י' רחקים בלתי בעלי תכלית ואין יכולת באדם לעמוד עליהם ואינם נודעים. מרחק ההתחלה מרחק התכלית מרחק הטוב מרחק הרע, וכן מרחק מערב מזרח צפון ודרום ואין ידיעה לאדם להקיף בהם. אמנם אמרו מרחק ההתחלה והתכלית רוצה לומר התחלת העולם ותכליתו אין ידיעה לאדם בהרגש כי אם בשכל והספור המקובל, ואמנם בשכל מצד פועלו ומניעו שאנחנו נראה זה הגלגל המקיף בזה העולם השפל מתנועע וכל מתנועע לא יתנועע רק ממניע המניעו כי זהו משער המצטרף אשר מסגולתו שיודע אל המצטרף אליו. ועוד כי כל מתנועע הוא מתפעל למניעו שהוא פועל בו התנועה תתפעל והתנועע, וכל מתפעל הוא פעול לפועלו, וכל פועל הוא התחלה לנפעל ממנו, וכל מניע הוא התחלה למתנועע ופועלו, ולעולם יש לו התחלה והתחלתו הוא פעלו ובוראו ומניעו, והוא יתברך הקדמון אשר הוא מניע לולא מתנועע לא בזמן אשר הזמן הוא מספר תנועות הנפעל ממנו, וזהו השם יתברך בורא העולמים אין שותף לו ולא חבר.

ואמנם מצד הקבלה שהשם יתברך ראשית מה שברא העולם מדור אדם הראשון ואנחנו בזה החשבון חולקים על הרומיים, אשר אצלנו אנחנו בזו השנה היא שנת תל"א לפרט למספר הערב וזאת ד"א ו"ח מאות ליצירה ואצל הרומיים היא וא"ו אלפים ותקמ"ז[ח]. ומי שרוצה לעמוד על ביאור זה יקרא ספרנו אשר חברנוהו בזה והוא מחובר ומסודר בסדר בראשית מן התורה ברמז לא יתכן לפרשם אלא לראוים להם והם מעטים בלתי נמצאים. ושמעתי שאדם ששמו אליסכנדרי פירש מבראשית עד ויכולו בה' מאות עלה ואע"פ שלא ראינו פירושו כבר ראינו מהשגתו הענין.

אמנם מרחק הטוב והרע, דע כי הטוב מקרה אינו עצם ולא גוף שיושג בחמש החושים אבל נצטרך לבקש בשכל על זה. אמנם כפי הדת והיחוד מרחק הטוב היא התחלת הטוב, והתחלת הטוב הוא יתברך לעולם בכללו, ולזה אמר בעל ספר יצירה אשר אין ראוי שנחפש על ההתחלה ועל תכליתו כי יתברך אין לו ראשית ואחרית, אמנם הזמן הוא מספר תנועת הגלגל הנודע במשוה היום אשר אין בו כוכב והוא המעתיק לכל הגלגלים עם גרמי כוכביהם מן המזרח אל המערב וזהו היום והלילה, והשנית השמש כי כאשר תסבב סבובה השלם המיוחד לה תקרא שנה, והג' הלבנה כי כאשר תסבב סבובה תקרא חדש, והד' השעה כי השעה אמנם היא חלק מהיום והיא ששית רביעית היום, וכאשר יתנועע הגלגל אשר אין בו כוכב והוא הט' המקיף כל הגלגלים ומעתיק כפי מה שזכרנו חתיכה מן הגלגל כשעור ששית רביעתו והם ט"ו מעלות מצ' מעלות תקכ"א (תקס"ל) אצל בעלי הלמודים שעה[ט], והזמן כפי הסכמת כל אדם ד' זמנים שנים וחדשים ימים ושעות והם מספר תנועות הגלגל הם פעולות לפועל יתברך ואיך נופל לעשות ליתברך התחלה זמנית, והשם יתברך למעלה ממעלת הזמן והוא יתברך הטוב המוחלט והרע היפך הטוב וההפך חולק על הפכו. ואמנם היתה בריאת יתברך טובה והיו העולמות

ח. כ"י פרמא: כי מנין שבידנו מאז ועד שנה זו שהיא שנת שמ"ד למנין הישמעאלים כלומר מיום שעמד מחומד ש"א ע"צ והיא בתשי"ו ליצירה והיא זתס"ג לאדום ויון.

ט. כ"י פרמא: וכשתחתך מן הגלגל בשעור שתות רבעי והם טו דרגה מן תשעים דרגה נקראו אלו שעה וזאת החתכה היא נקראת אצל בני חכמת הטרח דרגה.

מקוימות בכח יוצרם אם כן ההיפך לטוב נעדר ולכן מרחק הרע בלתי נמצא כמו שאמר בעל ספר יצירה.

ועוד אם היתה המצאת יתברך לעולם טוב מוחלט והפך מציאת העולם כליונו, אם כן כליון העולם הוא היפך מציאותו ואין מחכמת החכם השלם בדומתו יתברך שיאצל מאתו רק שלם והוא המציאות לא יעדר, אם כן אין לרעה כפי הבחינה מרחק כי ההפסד והכליון נמצא באישים לא במינים, כמו שאמר שלמה המלך ע"ה "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת" (קהלת א, ד) והפרטים הם הם הנפסדים, וכן מצרים וירושלים הם כלים אבל מין ראובן ומין השור והעולם אשר נתחדשו בו מדינת מצרים וירושלים לא ישיגו הפסד וכליון רק כאשר ירצה יתברך. ואמנם כאשר הרגשנו מרחק הטוב והרע בתולדות ראובן ושמעון וכן בחמור ראובן ושמעון כי נתהוו גם כלו, וכן בחדוש ירושלם וכליתה, ואין לנו לראות זה במין ראובן ובמין חמורו וסוגיהם, אם כן אין כל ממה שיתחדש בכללים כי הכללים נבדלים מן הפרטים מצד היות אלה במין מקוימים ואלה כלים, אם כן אין להכזיב בדבר ממה שאמר אברהם אבינו אין בכח האדם למצוא עומק הטוב רוצה לומר התחלת בריאת העולם והרע הוא הפסדו רק על הצד אשר זכרנו.

וכמדומה בזה טעו המשנים אשר יאבדו כי שמו לעולם ב' פועלים הא' מאיר והב' מחשיך, ויחסו המאיר לטוב והמחשיך לרע ושמוהו מציאות, ולא ידעו כי הרע הוא העדר הטוב בלתי העדר עצמיי ובלתי פועל נמצא. הלא תראה כי השמש סבת האור וכאשר נחוץ בינה ובין המקבלים אשר ממנה בגופות המסתירים לאורה יהיה חושך. ולכן אין לחשך עצם נמצא. וזה מן ההגיון בס' הא' בשער הא' בשער תקנין ודע זה. והנה אור השמש ימנעו אורה המסתירים, וכזה בעצמו יאמר באור הראות ובכל הרואות בלתי אור השם יתברך שהוא א' שוקע ועובר בכל הגופות בין הזכות בין הבלתי זכות כי אין מסתיר לו ולא מונע ואינו כלל'. כך הרואות כי המסכים הגופניים מסתירים על אורו עד שימנעו המקבלים מלקבל. הלא תראה הלבנה ואנחנו נראה גופה שחור ואחר שהיתה מקבלת אורה מהשמש כאשר התחבר אל השמש במדרגה אחת מן המקבילות תראה חשוכה ויעלם אורה ממנה, כי חציה המאיר יהיה כנגד השמש אשר הוא למעלה ממנה וחציה החשוך כנגדנו עד אשר תעשה נכחית למעלת השמש בפעלה המקבלת למעלתה ותעשה הארץ אמצעית בינה ובין השמש תראה מאירה כלה, כי חצי גופה המאיר יעשה נכחנו ונראה אותה כלה מאירה, וכאשר תנטה אל המחיקה או אל התחדשות תראה בדמות קשת, בין שיהיו הקשתות דקות או גסות כפי הקרוב והמרחק מן ההתחברות או מן ההקבלה. וכבר בארנו זה ושמנו לו תמונה בספרנו אשר חברנו בתכונה ובספרנו אשר עשינו אותו שליחות אל אבו יוסף בנו חסדאי והוא ג' חלקים הא' בחכמת תכונת הגלגל והב' במה שילקח בחכמת הגלגל בחשבון והג' בחכמת הגזרות הגלגליות.

ונחזור אל מה שהיינו בו ונאמר שהרע אמנם העלות הטוב והטוב מצד הבורא ומאצילו הראשון אי אפשר שיוסר כי עלתו לא הוסרה עד שיוסר העלול ויעלה בהעלתו עלתו. וכמה חטאו המשנים אשר שמו לטוב עלה ולרע עלה וראה איך משיח בעל ספר יצירה **עומק טוב ועומק רע.**

אמנם אמרו **עומק רום ועומק תחת** כי מרחק רום שטח משוה היום והוא הגלגל הט' אשר אין בו כוכב ועמק תחת הוא מרכז הארץ, ואין בכח אדם ידיעת אלו הענינים על מה שהם עליו. אמנם אמרו **עומק מזרח ועומק מערב** מפני היות מזרחי הארץ בלתי בעלי תכלית וכן מערביה, וזה כי אחר שהיו משכני הארץ בלתי זויות כי הארץ ככדור והגלגל מקיף בה והיא לו מרכז והגלגל אפק והמזרח הוא עלית השמש מאפק אותו המשכן וכאשר היו משכני הארץ בב"ת מזרחיהם ומערביהם אין תכלית להם. ולזה אמרנו בספרנו אשר חברנו בחלשות שרשי חכמת הגזרה בכוכביהם או במזלות הצומחים הנלקחים לגזרת הכוכבים לא תמצא אמתתו, עד שאלו עשה איש תשברי רוצה לומר בחכמת התשבורת ובתכונת הגלגלים לבית א"א

י. כ"י פרמא: וכיוצא בזה בעצמו יאמר במאור הענים ובכל המאורות חוץ מאורו של הקב"ה, שהוא אור בהיק ופולש כל הגופות לעולם תמיד מאין מבדילו ומונע.

ממדינת א"א לוח ושם לו אפק אותו הבית לא היה מתקים לו הצומח (הלוח) מפני ענינים רבים כבר זכרנום באותו הספר והיתה עוד אריכות לזכרם הנה. ואותו הספר הוא החלק הב' מספרנו הגדול בתכונת הגלגלים אשר חברנוהו לנכבד מנצור אסמעיל בן אלקאים. ולזה אמר בעל ספר יצירה **עומק מזרח עומק מערב.**

אמנם אמרו **עומק צפון עומק דרום** הוא רוחק השמאלי והימין, והמרחק השמאל הוא קוטב השמאלי בצד אפרקדון ובנות עיש, ומרחק הימין הוא מה שיהיה בארץ בצד הקוטב הימיני והוא בצד זחיל יקו הזוג ביניהם, ומרחקו מזולת הקוטבים צ' צ' חלק מרחק א' ואין יכולת לעמוד על מרחק הימיני ולא על השמאלי מן הארץ כלל ולא תתן לנו חכמת התשבורת, כי אמתות הקוטבים בגלגל אינם מושגות רק בקדום ובארץ לא נוכל לעמוד במקום ממנה יהיה העלות הקוטב בו צ' ויהיה אותו המקום א' מן הקוטבים ודע זה. ומה מאד יפה פירש בעל ספר יצירה אשר דימה י' ספירות בלימה לאלו המרחקים העשרה. ואולם מי שפירש בלימה מן "עדיו לבלום" (תהלים לג, ט) חטא והטיב הפעל אברהם אבינו ע"ה באמרו הנה שלא ידע זה רק **אדון הכל יחיד מלך נאמן מושל בעולמו ממעון קדשו ועד עדי עד.**

[א, ו-ח]

ואמר בעל ספר יצירה בפרק ג' **עשר ספירות בלימה צפיתן כמראה הבזק ותכליתן אין להן סוף ודברו ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים.**

זה הפרק חזוק למה שקדמו והוא יותר זר ויותר מורה על חכמת האלהות שהיא יפה בדמיון אלו הי' ספירות והתירו אותן על ענינים בלתי מושגים כמו שזכרנו. ואמנם דמותם כבזק הוא מאמר יחזקאל ע"ה "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק" (יחזקאל א, יד) ובריקות הברקים לא תעצר בהרגש ולא תמונה בזמן.

ואמנם אמרו **ולמאמרו כסופה ירדופו** רוצה לומר בזה היות הנפעלים עובדים לפועלם ומושכים אחר רצונו, כי הוא פועל פעולתיו בלא זמן ולכן דומה פעולתיו במהירות המשכם כדמות הסופה, והוא ראשית השבולת כאשר תלקח ברוח חזקה כי לא תושג בחוש הראות כל שכן בשאר החושים כי אין דבר מהיר במעופפות ומהירות כסופה, כנגד זה הדימוי דמה פעולות יתברך במהירות אחר רצונו. והענין הזה הוא יותר ממהר מן התואר כי התואר הוא בזמן ובמקום וצווי הבורא בלא זמן ובלא מקום. ואמנם מפני שהוצרכו הנביאים לדבר אל ההמון מבני אדם לא היה אפשר להם זה אלא כשיגשמו הדברים כדי להקריב הענין ההוא אל דעותיהם המטונפות, וידברו להם בצד אשר יבינו ולא על צד האמיתי, כי האמת רחוקה מדעתיהם למעוט התלמדם והעדר עמידתם על סודות הענינים. ועל זה אמר באחרית **בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר** במחשבתך לא הגעת באמתת שום ענין זה.

[א, ט]

אמר בפ"ה **עשר ספירות אחת רוח אלהים חיים ברוך שמו אל חי העולמים קול ורוח ודבור זהו רוח הקודש.**

אמר בזה הפרק יש דבר ממנו אדבר עליו וממנו דבר אתפוש עצמי מלדבר עליו, ואל יחשוב חושב היותנו בלתי מדברים עליו מצד היותנו סכלים בו. אמר ראשונה **רוח אלהים חיים קול ורוח ודבור** רצה לתאר לנו מיני הנבואה איך הם ושמם ג' חלקים, ואנחנו נבאר מאלה הג' חלקים מה שאפשר לבארו ער שנראה מי שיהיה ראוי שידובר עמו בשער מי שעלה בפילוסופיא אל החכמה הג' אשר היא חכמת היחוד והיא אחרית חכמת הפילוספיא.

אמנם אמרו **קול** הוא קול יבראהו יתברך באויר ויעבור אל שמע מי שיהיה ראוי, והוא רמז "ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר

אליו" (במדבר ז, פט), וכן "ויקרא אל משה", "כי ה' קורא לנער" (שמואל ב ג, ח), וכמו שספרו החכמים שהיה קורא בבית שני לכהן גדול, וזה המין מן מיני הנבואה יקראוהו בת קול וכן קראוהו בספר יוסיפון.

ואמרו **רוח** היא מה שנתנבאו בו רוב הנביאים כדמות אברהם יצחק ויעקב ישעיה יחזקאל מלאכי וזולתם. וכל שנאמר בו חזון, ויהי, דבר, וכן מי שנאמר עליו ותהי עליו רוח ה', ותשאני רוח, וכל הדומה לזה הוא מזה המין עד שאם היה אדם רואה חלום צדק והיה האדם ההוא בפעלתו ובמדרגתו במעוט ההמשכה אחר התאוה הבהמית ובעל נפש חסידה תהינה חלומותיו צודקות על הרוב, ולזה יהיו החלומות הנראים לבקרים אחר השלמת הטבע מן העכול צודקות על הרוב מעוררות על מה שיהיה קודם היותו, ועל כדומה לזה אחז"ל חלום אחד משישים בנבואה (ברכות מ.), וזהו פירוש אמרו **רוח**.

ואמרו **דבור** איננו אלא דבר שהיה מיוחד למשה רבינו ע"ה "ודבר ה' אל משה פנים אל פנים" (שמות לג, יא), ואמרו "פה אל פה אדבר בו" (במדבר יב, ח), ושכלנו ילאה לתאר ענין כזה וכל שכן לחבר ממנו מאמר. ובכלל זה כי הדבור איננו כדבור בני אדם כי דברי האדם מוגשמים בכלי הריאה וגרון וחיך ולשון ושנים ובפה וכל אלה הכלים חותכים הרוח היוצאים מן הריאה.

ועוד כי הלשונות הן מוסכמות על חתוך נעימות הקול וסדר הנעימה על הדבור בהתחלפות האומות ומסכים מסדר הדבור מאמר מורה על ענינים בנפשות וכדומה לזה, כלו נשלל האנושיות ונעשה זכה ודקה ונתיחדה בעולם הנפשות המדברות קודם ההפרדה היא הדבקתן והתיחדן בעולמות העליונות, כי כאשר תעשה הנפש כך תהיה שכל והשכל מתייחד באור האלהות ואין הדבק בזה גופני. והבנת הענין הזה מן החכמה הג'.

[א, י]

אמרו **שתים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות שבע כפולות שתים עשרה פשוטות ורוח אחד מהם.**

כבר קדם באור זה בשער האחד ואין בזה תוספת רק הנעימה המורה עליה האות, ולולי הרוח היוצא מן הריאה לא היו אותן הנעימות ולא היה אפשר להנעים בהם, וזה ימצא בכנור ובכל מיני זמר ושרש הכל הרוח, אבל יתחלף חתוך הרוח בהתחלפות כלי הקול וחדוד מוציא הקול בהכרעת הרוח וחתוכו וחבור הנעימות הנחתכות ביחס מיוחס להתפעלות הנפש, וזהו חכמת הנגון וזהו המעולה שבחכמות הלמודיות הז' והאחרונה שבכולן. וע"כ אמר **רוח מרוח חקק וחצב מהם כ"ב אותיות** ואנחנו שמונים כ"ט מפני שהז' כפולות כל אחת תורה על שתים ולפיכך תהינה י"ד ואמרו **ורוח אחת מהן** רצה שהרוח יקבצם ויעשם אחת.

עוד אמר **שלש מים מרוח חקק וחצב בהם תהו ובהו ורפש וטיט חקקן עשאן כמין ערוגה הציבן כמין חומה וסככן כמין מעזיבה.**

האל יתברך ברא המים מן הרוח ועשה התהו והבהו רצה בזה מלוי התוך, כי המלוי אשר הוא בין הגלגל ובין הארץ יקרא תהו והוא עולם הרוח השכן לעולם האש ויסמך בעולם המים אל צד עולם הארץ, ועולם המים שכן לעולם הארץ. ולזה חשבו הראשונים מן הפילוסופים שכל ב' יסודות מן הד' הוא כדור א' למהירות שינוי קצתם לקצתם תמיד בחלק לא בכל וכדור הרוח משתנה לאש וכדור אש עוד משתנה לרוח בסמיכות וכן כל כדור משתנה מזה לזה.

ומצד זה החדוש יתחיב שיתחדש בארץ רוח רב ויהיה סבה לרעשים, וכן מים רבים ויהיה סבה למעינות ונהרות בבטן הארץ, אלו השנוים ראינו במלאכה, כל שכן בב' השרשים הקלים שהם האש והרוח, ובשרש הסמוך אליהם שהוא המים, כי הארץ בטבע יותר כבדה והאש יותר קל והרוח והמים אמצעיים והרוח יותר קל מן המים מצד היותו שכן אל האש והמים יותר כבדים מצד היותם שכנים אל הארץ וזה מקיף את זה בטבע.

והמופת קח לך כלי זכוכית כדורי ושים בו מים רפש ויניח מקום לאויר ותשימה מתגלגלת בתוך הנהר בהתמדה יהיה העפר באמצע והמים מקיפין בו והרוח מקיף המים ואלו היה אפשר להשים אש גם כן היה מקיף והמונע מזה כי האש אשר הוא בעולם השפל מקרית והאש אשר במקומה טבעית ותתהוה מצד תנועת הגלגל בקערורית גלגל הלבנה.

וכן אם היינו רוצים לראות שנוי אלו היסודות קצתם בקצתם במלאכה או בתחבולה היינו יכולים למצוא, שאלו לקחנו כלי ומלאנוהו שלג וסתמנו פיו בשעוה ועשינוהו בכלי של זכוכית והנחנוהו היינו רואים שהיה מתקבץ בכלי החציוני בהקף הכלי של שלג מים רבים, ואם היינו מניחים זמן היה מתקבץ מן המים מחוץ יותר והיה הכלי הפנימי נשאר כדמות שהיה בשעורו ומשקלו ולא היה נחסר ממנו דבר, וזה כי האויר החצוני המבדיל בין כלי אל כלי היה משתנה מכח הכלי והיה נעשה מים.

ואמנם שנוי האויר אש אנחנו נראה זה בעינינו כדמות הוצאת המים מן הגופים וכל שכן הגופים הקשים כדמות הכאת האבן עם הברזל כי מחוזק החתוך ישתנה האויר הנתפש בין שניהם ויעשה אש כי האויר הוא חם ולח וחזקת תנועת החתוך ייבשהו ויחתכהו לקבל צורת אשית.

וזהו אמרו בספר יצירה **וחצב בהם תהו ובהו** כי החתוך בו יראו השנוים אשר זכרנו מן הענינים. והמטר והברק והרעמים בדקות חכמתו של השם יתברך ואמרו **רפש וטיט** כי בירידת המים על הארץ יתהוו.

ואמרו **חקקם כמין ערוגה והציבן כמין חומה וסככן כמין מעזיבה** רוצה לומר כמין הכדור, וכבר זכרנו שאלה השרשים כדוריים קצתן מקיפין בקצתן כאשר זכרנו במה שקדם. **הציבן כמין חומה** הודיענו שכל אלה היסודות הד' הוא חומה לאחד מונע עד אשר אי אפשר לאחד לרשת מקום האחר לגמרי. **סככן כמין מעזיבה** רוצה לומר שהקל כדמות התקרה ליותר כבד ממנו וזהו שאמרנו שהאחד מקיף לאחר.

[א, יב]

אמר [ארבע אש ממים חקק וחצב בה] כסא הכבוד ואופנים ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מכונו והעד מאמרו עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט.

וזה כי השמים נקראים מכון לשבתו ואין אנחנו אומרים כי יש לו מקום כי המקום לא ימצא רק לגוף והמקום והנסמך עליו לא יהיו רק שנים גופים, וכדי להקריב השגתם של ההמון דברו החכמים בענין התארים כדי שיבינום, ועוד כי אחר שהיו שמים וארץ קערורית וגלגל הירח מחובר לגלגל האש והאש אצל חכמי הטבע נחלק לג' חלקים אור ולהב ואור נתחייב שיהיו הגרמים העליונים מאירים מפני שהגלגל אצל יודעי חכמתו ואותותיו מאור גוף זך, ואחר שהיו הגופים השמימיים כך נתחייבו אל האש. ולזה אמר **עושה מלאכיו רוחות** רוצה לומר רוחות רוחניות חושבות מדברות בעלי שכל ומשבחים יוצרם.

[א, יג]

חמש חתם רום ברר שלש אמות וקבען בשמו הגדול וחתם בהם שש קצוות, פנה למעלה וחתם ביה"ו שש פנה למטה וחתם בהי"ו תשע פנה לימין שהוא דרום וחתמו בוי"ה עשר פנה לשמאל וחתמו בוה"י בשכמל"ו.[יא]

יא. כ"י פרמא: ברר שלש פשוטות וקבען בשמו הגדול וחתם בהם שש קצוות פנה למעלה וחתמו ביה"ו. שש פנה למטה וחתמו ביה"וה. שבע חתם מזרח פנה לפניו וחתמו בהי"ו. שמנה חתם מערב פנה לאחריו וחתמו בהו"י. תשע חתם דרום פנה לימינו וחתמו בוי"ה. עשר חתם צפון פנה לשמאלו וחתמו בוה"י.

אלו האותיות אשר זכרנו הג' הקלות המדברות בהן יהגו שם השם יתברך והוא אמרו **וחתם בשמו הגדול**, והא' היא אל"ף הפתוחה בלשון העברי על הרוב, וכאשר תהיה רפה כדמות הא' מן עשה ובנה תחשב מן האותיות הקלים הג' המניעים כל האותיות, ואמרו **חתם בהם** ו' **קצוות** יספר כי אלו ג' אמות כאשר תזדוגנה תהינה ו' תיבות כמו שהגשר כאשר יוגדר תהינה לו ו' פינות והם האורך והרוחב והעומק ולהם ב' פאות רוצה כי המקום גוף העולם ומה שבו הוא כח יתברך ושמו הגדול, ואין רוצה לומר שם יתברך להורות בזה כי השם יתברך הוא בעל שם כי השם הוא מקרה מצטרף מחייב דבר נקרא בו וכאשר הוא ענין נשוא עליו ויתברך עלוי רב מלהכנס תחת ההצטרפות, אלא שאנחנו מצדנו אי אפשר לנו מבלתי שם ידוע בינינו ולכן קראנוהו במעולה שבתאריו ופעלותיו ומעשיו יתברך והדומה להן, ואחר שהיה יתברך ענין אין ענין למעלה ממנו נבחרו לו מן האותיות הקלים המורים על המעולה שבנעימות והם הפקוחות וכל האותיות אלמות וחרשות זולתם. וכאשר נזדוגו אלו הג' אמות לו' תיבות העמידן בעל ספר יצירה כנגד ו' קצוות הגוף. והבן זה הסוד הגדול וחכמה הנכבדת תעמוד מזה על קצת מה שסדרו החכמים ובנו הפילוסופים וזה הענין לא ידעתי מי גלהו מחברנו אלא אני. ואמנם רס"ג שפירש ג' אמות אמש לא ידעתי להן סבה ולא ענין נתגלה לי בהן עד שהיה אפשר ולהעלותו בו.

עוד אמר **אלו י' ספירות בלימה** שם כח יתברך שהוא המתפשט בכל והוא המחזיק והמנענע לכל יקראו באלו האותיות הג' המניעות לשאר האותיות ובהם סוד הבריאה וטבע הלשונות. ולזה אמר בספר בראשית "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" (בראשית א, ב), ואמרו חכמים ז"ל בזה הרוח נברא קודם בראשית, כי אמרו היתה תהו ובהו הם האויר השוכן שאינו מתנועע והרוח הוא המתנועע והוא אמרו "על פני המים", ונעשו המים מפני הרוח אשר היה מתנועע כי לא היה אפשר להעשות לולי זה, והוא מן הענינים שנבראו קודם בראשית כאשר אמרו משכילי החכמים וכן בתכלית היופי בדמיון מי שיבין פירושי לזה הסוד.

[ב, א-ב]

עשרים ושתים אותיות חקקן חצבן המירן צרפן וצר בהן.

אין זה כי האותיות חומר או טיט או יסוד לשום נפש מן הנבראים מן החי והצומח, אמנם רצה שהוא יתברך עשאן להורות על עצם הוראתן, והיא סבת ההוראה על נפש כל מה שברא וכל העתיד להבראות, כי בהם יחבר האדם ויקים בזה העולם הגופני כלל כח השם יתברך מן הרוחניות ומן הגופניות, וכאשר יחבר זה באלו האותיות יזכר בהן האדם מה ששכח ומה שלא ישכח ותהינה נשלכות בין בני אדם ויבנו בהן על מה שיש במחשבותיהם, ובהן יבנו על כל מה שיש בעולמות העליונות והתחתונות, וזה כי האדם הוא חסר מזולתו, מן החיים אין אינם מתים[יב], כי האדם נזון וכל נזון ימות וכל שימות ישכח, ולכך עשה

יב. כ"י פרמא: מפני שהאדם חסר מן זולתו מן הרוחניים, כלומר המלאכים.

יתברך אלה האותיות לאדם לבדו כדי שיזכיר ויחבר בהן כל מה שאפשר שישכחהו, ואין לשאר החי ענין השכחה כמו המלאכים והגופים הנכבדים כי אינם נזונים.

[ב, ג]

עוד סמך לזה המאמר ואמר **עשרים ושתים אותיות חקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה בה׳ מקופות.**

ככר ידענו כי הכ״ב אותיות מורות על כ״ב נעימות והנעימה הוא חומר לדבור והדבור יורה על ענינים אשר בנפש, וכבר בארנו במה שקדם מספרנו זה שאלו הנעימות הוא רוח נחתך בכלי הדבור תוציאנו הריאה מן החזה אל הקנה וישגוהו אלו הכלים ויחתכוהו ויתחלף הקול ולא דבור והוא אמרו **חקוקות בקול חצובות ברוח.**

אמנם אמרו **בה׳ מקומות** רצה לספר כי מוציא הקול וחתוך האותיות בה׳ מקומות וזולתו או׳ כי הם ט׳ מקומות ובעל ספר יצירה קצר ולא רצה להאריך. ויש להן שמות בלשון ערבי וימשכו בהן שאר אותיות הערבי. ודע כי האו״י מצד גדולתן הן רוחניות אינם צריכות אל כלים מן הכלים אשר זכינו ותקראנה אצל בעלי חכמת הנגון הרכות ואותיות ההמשכה ואותיות הדבור והקול, ונקראת רכות בעבור שכל האותיות קשות והן רכות, ואלו הרכות נקראות אותיות ההמשכה בעבור שכלן נקבצות. ואמנם נמשכו כל אלו האותיות מפני אלו הג׳, וקראום אותיות הדבור מפני שכל האותיות חרשות אלמות ואמנם יתהוה בהן הדבור מצד אלו, ונקראו אותיות הקול מפני שכולם לא ישיגם קול רק מצד אלו. וזהו הנגלה מן האמת מאן דידע ידע ומאן דלא ידע יאכל טלפוחין, תלה בהולדה הג׳״ג.

[ב, ד-ה]

עשרים ושתים אותיות קבועות בגלגל ברל״א שערים, חזר הגלגל פנים ואחור וזה סימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למעלה מנגע כיצד שקלן המירן אלף עם כולן וכולן עם אלף בית עם כולן וכולן עם בית חוזרות חלילה נמצאות יוצאות מרל״א שערים נמצא הדבור וכל היצור יוצא מהן.

יש במקצת הנוסחאות רכ״א שערים אבל זה הגלגול אשר הוצאנו הוא רל״א, ואמרו **קבועות בגלגל** רוצה לומר מתגלגלים ראשיתם על אחריתם ותתחדשנה מהן תיבות מובאות ומקובצות כלל מה שברא השם יתברך, והמשל כי כאשר תהפך התיבה תוליד אחרת ויהיה לך מהן שתי הוראות הפכיות כדמות ענג נגע, וזוג מהן מה שהן על ב׳ אותיות והניח השאר ולא הודיענו היאך נעשה בזוגו. ודע כי מה שבא לידנו מן הזוג הכל היה מוטעה מצד אורך הזמן וטעות המעתיקים ואנחנו נתקן מה שנוכל ונבאר באיזה צד תזדוגנה וחבור הב׳ והג׳ והד׳ והה׳.

דע כי העקר הוא בזה שתדע כי כל משל וכל הלשון לחתכו בכל הלשונות מן העברי והערבי והשאר היא החמישי״ד, והוא המעט בכל לשון אבל ישיגהו לשון ההצטרפות או קבוץ או שם נסמך וזולתם מן הדרכים, כי מזה הצד יצא לששי ואל שביעי כאמרך בגדי רגלי עבדי ולזולתך בגדך רגלך עבדך, והנה הוא רביעי ואל הקבוץ תאמר עבדכם בגדכם רגלכם הנה יצא אל חמישי, ובאמרך שפחה בצרוף אל עצמך שפחתי והרבוי שפחות ורבות מצורפות שפחותם שפחותיהם ועל זה הצד מהגדלות התיבות. ואמנם השני בנוי על ב׳ אותיות כמו בן כאשר תצרף אל עצמך נעשה שלשי או רביעי כמו בנים בניו, ויש בנוי על אות אחת יט יך יז אם תצטרפות יאמר יטה יכה יזה, והעבר הטה הכה הזה, והצווי הט הך הז הטו הכו הזו, ובהצטרפות אל רבים לנוכחים הטיתם הכיתם

יג. כ״י פרמא: "תלה בהולדה הג׳" לא מופיעים.

יד. כ״י פרמא: דע כי עקר בענין זה הוא שתדע כי רוב יכולת חתוך הלשון בכל הלשונות אינו אלא המחומש.

הזיתם. והנה האות האחת לעולם לא יבנה ממנה לא פועל ולא זולתו רק ההצטרפות, והסבה בזה כי האות האחת כאשר תערכנה אל עצמה לא תוסיף ולא תגרע כדמות א' במספר כ"א תערכנו אל עצמו לא יהיה רק אחר כי לא יתרכב ממנו ולא יתרבה.

ואם רצית לדעת השני כמה יוליד לך בהרכבתו מתיבה א' על זה ההיקש ערוך אותו אל היוצא לך מערך א' אל א' שהוא קודם לזה בטבע היוצא לך מערך ב' תיבות והמשל אב בא אג גא חג גח זב בז וכן כולם כי לא יתרכב מן השני אלא שנים.

וכאשר נרצה אל הג' נערוך היוצא והם ב' על ג' היוצא יהיה ו', המשל אבג אגב באג בגא גאב גבא, הנה ישוב הסוף הפך הראש והם בדמות גלגל ואין הטבע גוזר שיתהפכו ביותר.

ואם תרצה ד' ערוך ד' על היוצא שהם ו' ויהיה כ"ד, והמשל אבגד אבדג אגדב אגבד אדבג אדגב בגדא בגאד באגד באדג בדאג בדגא גדאב גדבא גבדא גבאד גאבד דאבג דאגב דבאג דבגא דגאב, הנה כ"ד תיבות אי אפשר ברבוע יותר מזה.

ואם תרצה החמישי ערוך היוצא והם כ"ד על ה' יהיו ק"כ, והמשל אבגדה אבגהד אבדהג אבדגה אבהגד אבהדג כו' כו', הנה לך ק"כ תיבות מן הגלגל הזה רוצה לומר הה' והם הנפעלות בקצת הלשונות על דרך ההוראה אבל לא כולם כי ימצא בהם בלתי מובנות בלשון אחת ובאחרת מובנות ועל זה הגלגול מתנהגות כל הלשונות.

ואם היינו רוצים להרכיב הו' חיינו עורכים אותו אל השורש היוצא שהוא ק"כ והיה אלה תש"כ, ואם היינו עורכים עוד תש'כ על ז' היה יוצא ה' אלפים ומ', וזה השרש כך תעריך היוצא על האות אשר לפניה כי החשבון ההוא תהינה התיבות לה' אלפים ור"פ ולזה היה ההזדוג כלן קצתן על קצתן כפי זאת הדרך מוליד כל מה שנמצא בטבע בכל הלשונות ולדבר כי הכל מוקפין באותיות ובהרכבתן.

ואמנם מאמר ספר יצירה **א' עם כולן וכולן עם א'** רצה להודיע איך יזדוג קצתם בקצתם וקצר בשני אב ועל זה הסדר בא עלינו בלבול וסרחנו עד שהוציאנוהו (סדר הא"ב בהעתק שלפני מוטעה וע"כ לא העתקתיו המעתיק)[טו].

הנה זה הגלגול לך והוא אמרו **שקלן המירן והעמידן א' עם כולן וכולן עם א'** רצה בו הפוך האחרית אל הראשית, ואם היה אפשר לאדם להמשיך כל האותיות כך היה יוצא לו כל מה שבכח האדם מן הלשון לצאת בשני כי טבע ההרכבה תחייב זה.

ראה בעין שכלך אתה הקורא ספרי זה איך יצא לך מן הסדר הנפלא בצורת שני משולשין מקבילין נצבים הזויות ושניהם מרובע והמשולש היא ראשית התמונית בטבע, ולזה התחילו בו בספר התשבורת הנקרא אוקלידם, כי א"א היות תמונה פחותה מג' קוים מקיפים בה, וראה איך יצא ראשית ההזדוגות שנזדוג מן התמונה הב' והוא בא בהפך לזה א' א' עם כלן וכולן עם א', וראה איך נפלה ראשית התמונה הראשונה אות א' ואחרית התמונה השנית אות א' וענינים רבים וסודות נפלאות יודעו מסדר התמונות למי שהביט בחכמת התשבורת והיה מתארך עלינו החבור הרבה וע"כ נקצר בזה שלא יקשה על הקורא.

[ב, ו]

עוד תלה ואמר **נמצא כל היצור וכל הדבור יוצא משם וצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפש.**

יאמר שהמציא כל הנבראים המחודשים בשם אחד והוא היש, כי הוא ברא מאין יש ותקנו ויסדו רצה בזה שגוף הגלגל וגוף הארץ נשואים על הרוח והגלגל כדורי מקיף ברוח, לפיכך הרוח מילוי משכן גבנונית וקערורית הגלגל. וכאשר התמידה מנוחת הארץ נתקרר הסמוך לה מן הרוח ונעשה מים ולזה היה האש רוח חם והמים רוח קר זה כלו בכחו יתברך.

טו. כך לשון המו"ל שנת תרס"ב

עוד אמר צורף וממיר עושה את כל היצור ואת כל הדבור שם אחד וסימן לדבר כ"ב חפצים בגוף אחד.

רצה בזה שהוא יתברך ברא האותיות להיותן מורות על דבר היצירות, ועצר בהן כל הנבראות בהתחלפות התיבות כאשר פירשנו במה שקדם, כי הצרוף ההוא כולל כל התיבות הנמצאות בכל הלשונות המורות על כל הנמצאות עליונות ותחתונות ועצרן במספרן, ועשה כנגד אלו הכ"ב אותיות רצון וחפץ בגוף אחד, והם כ"ב חפצים אכילה שתיה שכיבה דבור נקימה התרצות זכירה, ומה שכנגדו תנועה מלאכת היד חכמה קנין הממון קנין העולם אמונה. ומה שכנגדה שינה וקיצה שחוק בכי שמיעה ראיה ריח טעם משוש, ואלו כ"ב פעולות חצוניות וקרא אותם חפצים.

[ג, א]

ועוד תלה בפרק זה אמר בו **שלש אמות יסודן כף זכות וכף חובה ולשון יחיד מכריע בנתים.**

אמר ג' שרשים יסדו בהם העולם מהם ממה שיתחיב הגמול ומהם ממה שיתחיב העונש ומהם בינוני ביניהם לא יתחיב לא גמול ולא עונש. רצה להורות כי הפעולות ג' אם פועל מעולה או פועל פחות או ממה שלא יפול בו לא פחיתות ולא עלוי ועל כדומה לזה נאמר בהגיון מחויב ואפשר ונמנע.

[ג, ב]

ותלה בזה ואמר **שלש אמות אמש סוד גדול מופלא ומכוסה חתום בשש טבעות ומהם יצא אש מים ורוח.**

רצה להודיע כי התפעלות העולם השפל מן היסודות הד' אשר הם אש רוח מים עפר ושם להם סימנין אותיות אמש אש מים שלום, והביא מן היסודות הד' יסודות הפכיות מכל הצדדים בפועל ובמתפעל, וזה כי האיכות אשר מהם היו היסודות הם חום וקור ויובש ולחות, ומאלו הד' ב' פעולות וב' מתפעלות, והפועל הגדול והמתפעל הגדול הם החום והיובש והפועל הקטן והמתפעל הקטן הם הקור והלחות, והפועל הגדול נתחבר אליו המתפעל הגדול, והפועל הקטן נתחבר אליו המתפעל הקטן, וכאשר התמזגו אלו האיכיות הד' והתרכבו היו ממזגם ד' יסודות ד' גופים והכל נתהוה מהם.

ועשה בעל ספר יצירה השי"ן מן אמש מכריע ביניהם. וזה כי אלו לא היו אלא הב' לא היה אפשר היות דבר נברא מהם שהם נגדיים מכל צד, וב' הפכים לא יתקבצו בנושא א' ברגע א', שכל א' מהם נגדיי

לחברו והחזק ישנה החלש לדמות עצמו. ולזה ברא השם יתברך מה שבין אלו היסודות ההפכיות והם האש והמים שתים אחרות נגדיות כמוהם מסכימות עם כל א' מהן בצד א' והם רוח והארץ, והרוח תחת עולם האש בטבע והוא חם לח הסכים עם האש בחמימות והסכים עם המים בלחות, ונעשה בין האש והמים כדי לבטל מחלוקת אשר בין ב' הנגדיים בכח האש ושלימות חכמתו מצד רצונו לקיום העולם השפל.

וכן עשה המים מתקנים בין הרוח והארץ, כי הרוח חם ולח והארץ קרה ויבשה, ולזה הם הפכיות בפועל ובמתפעל מכל צד, שם עולם המים מבדיל ביניהם והסכים עם הרוח בלחות ועם הארץ בקור. ודע כי עכרורית כל היסודות ירד בטבע אל מרכז הארץ[טז] ולזה נעשה טבעה קר בקר המוחלט והיובש המוחלט, אמנם הקר לרב רחקה מן עולם האש וסמיכתה לעולם המים, ואמנם היובש שכל חוזק הקור יגבר עליו היובש כי מדרך הקור ליבש הלחות, ואלו היתה הארץ בלתי יבשה לא היתה מתקימת ולא היה הגלגל מסתבב, כי מדרך הגלגל התמדת התנועה, ואי אפשר להתנועע מתנועע רק על ידי נח, כי כאשר יבשה ונעשית עפר ככד יותר כבד מכל היסודות ומדרך כל כבד להתנועע למטה ולכן התנועע אל הכדור השפל והוא המרכז, וכאשר היו המים מתנועעים אל גבה בקשו עוד הם התנועה אל השפלות כי הם הכבדים שביסודות אחר הארץ. אמנם זחלו ונמשכו על פני הארץ בכח השם יתברך אל צדדים מיוחדים ונעשו מהם הימים הים המקיף והים הגדול השמאלי והימיני ברצונו של מנהיג הראשון להמשיך הוית החי והצומח על פני הארץ, כי טבע המים הוא היותו מקיף בארץ, ולולי שנגלו פני הארץ לא היה אפשר להיות חי וצומח, ולזה נאמר "יקוו המים מתחת השמים" (בראשית א, ט) וזהו גזרת חכמתו ומה שנגזר מחכמתו הוא מחויב ולולי זה יהיה מתחיב החסרון.

ועל זה נאמר "בראשית ברא אלהים" (בראשית א, א), רצונו בו השמים האש, כי אחר שנתחדש יסוד האש מהתמדת תנועת הגלגל כאשר זכרנו, היתה האש עולה יותר עליונה מכל מה שבעולם השפל, והיתה עם זה קדימה בקדימת סדר לא קדימת זמן, ולזה אמר "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" (בראשית א, ב), כי המים מתנועעים והרוח מתנועע. ואמנם הרוח יותר קל בטבע מצד שהוא שכן לאש הקל, והמים יותר כבדים מן הרוח בטבע מפני שהן שכנין לארץ שהיא כבדה, ולזה יהיה הרוח מבדיל בין האש ובין המים שלא תיבש האש לחותם ומבדיל לאש שלא יכבוה מים, זה כולל השי"ן מאמש ועל כן קראו שלום, כי הרוח לקח מן האש החמימות ומן המים הלחות, ולזה היתה חמימת האויר פחותה מלחות המים כי היה אמצעי ביניהם מצד השלום, והשיווי וירדה הארץ בכבדותה אל המרכז התכון ושכנה ונתגלגל הגלגל עליה ונתמזגה עם המים בבטנה ועל גבה בימים ובנהרות והטיט זה כלו כח אל יתברך. זהו פירש **אמש** אש מים שלום.

ראה בעין שכלך והבין מה שבין זה הפירוש ופירוש סעדיה הפיתומי, ואלו היינו נמשכים בזה חכמה הטבעית ולפי' בראשית היה נכנס בזה ספר גדול והיינו מטריחים הנפשות בדבר שלא היה מגיע אלינו רק גנות הפתאים ומי שאין דעת להם להבין, כי לא תקן עזרא ע"ה בראשית ולא חברו משה רבנו ע"ה אלא למי שידע רמזי סודותיו, ולזה אמר כי מן המחויב לכל נביא וחכם שיגשים הדברים להמון וידבר אליהם מצד הבנתם לא מצד האמת, ועל כן אמרו רבותינו ז"ל (ברכות לח:) דברה תורה כלשון בני אדם, וכמדומה לזה הכריחו החכמים עשות משלים להורות בהם על הסודות אשר יבינום רק הראוים להם, ומה שפרשנו מספיק ליודעי רמזי התורה וסודות החכמה.

ולזה יצטרך המשכיל המבין מן ההמון כאשר יראה בספרו יתברך דבר מאלו התוארים אשר לא יתאר בהם יתברך שיזכור מן השרש, וידע כי הנביאים מדברים להמון כפי הבנתם וזהו אמרו "וירד ה' לראות את העיר" (בראשית יא, ה) "הטה ה' אזנך" (תהילים פו, א), וכי אפשר שהשם ירד לראות את המגדל ואינו מכיר מה שיש בארץ עד שירד אליה, או יש לו עינים יראה בהן או אזנים ישמע בהן, הלא הוא יודע הענינים החלקיים במין כללי על דרך כל ויראה מצד שישמע וישמע מצד שיראה, כמאמר דוד ע"ה "ד' חקרתני ותדע" (תהילים קלט, א),

---

טז. כ"י פרמא: וקרירות היסודות השלשה נאסף על הארץ, שהיא ניתד והמשען.

ואמר "אם אסק שמים שם אתה" (פס קלט, ח), כי אורו יתברך עובר בכל מה שתחת גלגל הירח עד מרכז הארץ, כל שכן בכל מה שזולתם מן הגלגלים לא יבדילוהו הגופים הגסים והמסכים מכיר קטניהם כמו גדוליהם וידע תוכם כנגליהם ואין חשך והוא אמרו "גם חשך לא יחשיך ממך" (פס קלט, יב).

ולזה אמר בעל ספר יצירה **סוד גדול ומופלא חתום בו' טבעות** רצה בו כי הגלגל ומלואו גוף וכל גוף בעל ו' פאות מעלה ומטה פנים ואחור ימין ושמאל וכל א' מאלו נחתמו בכחו של יתברך.

ואמנם אמרו **שמים נבראו תחלה מאש ואש ממים ואויר מכריע ביניהם**, כבר הבאתי פירוש זה בראשית זה הפרק אין תועלת להכפיל בשום פנים וסודו, גם כן נודע מ"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" (בראשית א, א), כי לא אמר בו את השמים ואת האש ואת המים עד שהיה צריך לו "ורוח אלהים" אלא שהשמים נמצאים במציאות הרוח, וכבר בארנו בזולת זה המקום איכות שנוי חלקי היסודות האלו והעמדנו בזה מופתים מלאכותיים יראו בראות עין בשנוי קצתם בקצתם בחלק לא בכל רוצה לומר בשטחי היסודות הדבקים לשטחים זה לזה שם יפול השנוי לא בעובי גרמי היסודות ודע זה.

[ג, ד-ה]

עוד תלה זה בפרק ואמר בו **שלש אמות אמש בשנה אש ומים ורוח חם נברא מאש וקר נברא ממים ורוח מכריע ביניהם. שלש אמות אמש חקקן חצבן צרפן וצר בהן שלש אמות בעולם ושלש אמות בנפש זכר ונקבה** (זכר באמש ונקבה באשם) **שלש אמות בשנה המליך א' ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וצר בהן אור בעולם ורוח בשנה וגויה בנפש זכר ונקבה זכר באמש ונקבה באשם, המליך את מ"ם במים וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וצר בהם ארץ בעולם וקור בשנה בטן בנפש זכר ונקבה, המליך את שי"ן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וחתם בהן שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר ונקבה.**

אמר המפרש כבר דברנו במה שקדם על פירוש אמש שרצונו בו **אש מים שלום** והגדנו על השואת יתברך לאלו היסודות הד' באיכותיהן עד שנשתוו וקוימו. אמנם בעל ספר יצירה כפל זה והוסיף בזה הפרק שזה נמצא עוד בשנה בד' פרקיה, רוצה לומר קור וחום וקיץ וחורף, והם ד' תקופות השנה והקור והחום הם נגדיים, והקיץ והחורף הם אמצעיים בינותם, ואלו בא הקור על החום פתאום היה נאבד החי והצומח, ואמנם בשלמות חכמתו של יתברך שם ביניהם אמצעיים לשווי הזמנים כדי שלא יחלקו ויאבדו, ושם זמן החורף קר ולח מימי והקיץ חם ולח רוחני וזמן החום חם ויובש אשיי והקור קר ויבש ארציי, הסכים זמן החום עם הקור החורף ביובש וחלקו בחמימות, והסכים זמן הקור החורף לקיץ בלחות וחלקו כקרירות, ואלו האמצעיים היו ביניהם החום והקור כדי שלא יבא אחד על חברו פתאום וימותו כל בעלי חיים. ויתברך כאשר ברא גלגל הזמנים ושם הגלגל השמש נוטה מגלגל משוה היום כ"ד מעלה מצד הימין וכ"ד מעלה מצד השמאל, הנטיה הימנית כלה היא ראש סרטן זמן החום על דרי השמאל וזמן הקור על דרי הימין, והנטיה השמאלית ראש גדי והוא בהפך זה ושם מ"ב נקודות ראש טלה וראש מאזנים אמצעיים בין ב' רחוקים הב' נטיות ההפכיות הצדדים, ונבדל זמן החום מזמן הקור מצד הימים והלילות ונתוסף בלילה בזה וביום בזה, ואי אפשר לראות איכות זה הענין בראות העין כל שכן בעין השכל רק למי שידע הרכבת הגלגלים, ואם תמצא אם אדם מכיר באמת בחכמת התכונה והוא יראך כל זה בכלים הנקרא בעלי הגרון בראות הרגשך ועין שכלך, ואם תהיה מן החכמים ותצטרף לדעת כי מהנה הכירו בני אדם תכונת המרחצאות ושמו בית קר ובית אמצעי ובית חם כי כאשר יכנס אל הקר לא יעתק מיד אל החום עד שיהיה באמצעי תחלה, וכן ביציאה והיה כלו מפחד בריחת הטבע ושלא תגיע המיתה פתאומית מרחיקת ההפכים.

זה רצה באמרו ג' **אמות בשנה** וג' **אמות בנפש** ב' הפכים ואמצעי ביניהם מתקן ההפכיות מסכים עם כל אחד מצד וחולק מצד. והנה הקיץ והחורף הם המשימים והסכמה בין הקור והחום והם נחשבים פרק א' מפני שהם על קו אחד והוא קו השווי, כי באותו שתרד השמש בראש טלה וראש מאזנים מתגלגלת על קו שוה לא תטה לא ימין ולא שמאל, וישוה הזמן בעת ההיא בקרירות ובחמימות, וישוו היום והלילה בשני הימים ההם לזאת הסבה אשר זכרנו, אחר מכאן יתחלו להשתנות בתוספת וחסרון ובאורך ובקוצר ובקרירות ובחמימות.

ואמר ג' **אמות אמש** ב' היסודות וב' היסודות האמצעיות המתקנות בין ההפכיות תחשבנה יסוד אחד מצד השווי אשר זכרנו. זה כלו הנהגת רבון כל העולמים והוא העליון על כל המנהיגים יתברך שמו.

ואמר ג' **אמות בנפש** כי עולם הנפש והוא חוץ מעולם הגלגל אל צד הבורא יתברך היא ג' מעלות ראשנה צד אלהות והוא עולם השכל ומעלת עצמה של נפש וסמוך לה מעלת נפש הבהמית. ולזה היתה נפש המדברת אמצעית בין מעלת השכל העליונה ובין מעלת החי הפחותה דע זה. ולזה נעשה אדם המעולה שבבעלי חיים באשר יש בו הכח השכלי והכח הדברי.

ואמרו **המליך את א' ברוח וקשר לו כתר** וגו' דע כי פירוש שאר ההלכה הזאת מצאנוהו חסר ולא רצינו לשתף דעתנו בזה עם דעתו של מפרש פן נהיה לבוז אם יגיע ליד איש מבעלי הלשון יעתיקהו ואין פירושו קשה על המבין.

פרק רביעי

[ד, א]

שבע כפולות בגד כפרת רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם.

ואומר כי הביא אלו הז' אותיות הנכפלות שש פאות הגוף כי כל גוף בעל ו' פאות והם פנים ואחור ימין ושמאל רום ותחת, **והיכל הקודש באמצע** רצה בו נקודת הארץ שהיא מרכזה, כי לכל מרחק מאלה המרחקים הו' קו יוצא מכל אחד מהן אל מקבילו ומהכרח שימצא לכל קו מהן נקודה תחלקה לב' חלקים, ולזה תפעל הנקודה שתהיה מחלקת לג' קוים הנדבקים אל הו' פאות לשנים ויתקבצו חציי כללם על אותה הנקודה, מפני כי מה שהוא סמוך אל הקו אל רום איננו מה שהוא סמוך אל תחת וכן בשאר, ולזה יצטרף אל נקודה א' מתקבצת לכל החלקים והוא חצי לכלל הקוים וזה מסוד יצירת ה' ולזה אמר **והיכל הקדש מכוון באמצעי.**

וענין אמרו **והוא נושא את כולם** מה שנקודת הארץ היא הנושא את כולם רוצה לומר כל העולם מפני שאם הארץ כדורית יש לכל נקודה מנקודתיה מקום והיא מקום לכולם ונושאת אותם, ויש לך להשים לב ודעת ולהכיר מי הוא הנושא את הנקודה, ומזה הסוד הגדול שהוא מסודות יתברך תכיר למה נבנה קדש הקדשים באמצע העולם, לפי שהוא נושא את כל העולם, ואחר תמצא זה בספר יחזקאל[יז] זה מקום מנוחתי וזה מקום כסאי בפירוש הבנין.

יז. "כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי" (ישעיהו סו, ו).

[ד, ג]

עוד תלה ואמר שבע כפולות בגד כפרת חקקן חצבן וצר בהן ככבים בעולם ימים בשנה שערים בנפש ומהם חקק שבעה רקיעים ושבע ארצות ושבע ימים ולפיכך חבב שביעי תחת השמים.

אמר כי הורה בזה המקום על השביעיות הנמצאות בעולם והם הככבים הז' וגלגליהם הז' בעולם האמצעי, והאקלימים הז' בארץ, והימים הז' בשבוע, וכלי ההרגשים הגופנים שהם האזנים והעינים והנחירים והפה הכולל הטעם והמשוש בלשון ובחיך.

[ד, ד]

עוד תלה ואמר שתי אבנים בונות שני בתים שלש אבנים בונות ששה בתים ארבע אבנים בונות עשרים וארבעה בתים חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים שש אבנים בונות שבע מאות ועשרים בתים שבע אבנים בונות ה' אלפים ומ' בתים מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האוזן יכולת לשמוע.

כבר קדם הפירוש בזה בהלכה שלישית פירוש מספיק, והגדנו על שכל הלשונות נכללות בצרוף אלו כפי טבע הלשון ועל שהרוב לא יעלו המלות בהרכבה יותר מחמש בשרש ואולם בתוספת אפשר להעלות יותר. והנה בלשוננו רב השרשים מג' אותיות והמעט מב' ומעט מהמעט מה'. משיגי השרשים הם המוספים במלות כדמות בגדיכם ששרשו בגד והשיגוהו ג' אותיות היו"ד לסמיכה והכ"ף לנוכח והמ"ם לרבים, וכיוצא בזה תשפוט על כל מוסף על השרש מצד הקנינים זכר ונקבה רבים ורבות נמצא ונעלם ונוכח כפי בחינת אלו הכללים תבאנה התוספות המשיגות לשרשים, וכאשר תרצה לדעת במה יצאו מהזדוגות הצרופים תערוך היוצא על מה שהוא סמוך לחשבונך, המשל כדמות ג' אותיות שבונות ו' בתים אם תרצה לדעת כמה יצאו מהד' תערוך הו' שיצאו לך על הד' והם כ"ד וכן תערוך כ"ד על ה' והם ק"כ וכן בכל כפי זה הדמיון כמה יצאו מן הצרופים וזה ילך אל לא תכלית אם תמצא אותיות אין תכלית להן ועל כן אמר בעל ספר יצירה **מכאן ואילך מה שאין יכולה לדבר ואין האזן יכולה לשמוע.**

פרק חמישי

[ה, א]

עוד תלה ואמר שנים עשר פשוטות הו זח טי לנ סע צק יסודן ראיה שמיעה ריחה שיחה תשמיש מעשה הלוך רגז שחוק הרהור שינה חכמה.

זכר י"ב אותיות הפשוטות הנפרדות בלשון העברי וקראם הפשוטות כי הם ז' נכפלות תורה כל אחת על ב' נעימות וכל א' מן הפשוטות תורה על נעימה אחת. עוד שהוא ציירם בחכמות ועשה כפי מספריהם מן הפעולות הנמצאות באדם והם השמע והראות והריח והטעם והמשוש והתשמיש והתנועה והמחשבה והשינה והמלאכה והשחוק והרגז, תצטרף לדעת"ח אתה הקורא ספרי זה למה חלקתי על מה שאמר באלו הי"ב בעל ספר יצירה כי ספר אשר בו סודות לא היה אפשר לזכור קצת החושים החצונים ולהניח קצתם, ועוד כי ההלוך איננו פועל מן הפעולות המיוחסות לאדם לבד, וכאשר זכר הרגז לא הוצרך לזכור שכיכת החימה, ולא זכר הבכי שהוא כנגד השחוק, וזכר השינה ולא זכר היקיצה, וכן זכר החכמה ועזב הסכלות. ואני אומר כי יש דברים נכנסים בדברי אברהם אבינו ע"ה מן הפירושים ולרוב הזמן באו אנשים סכלים ושתפו הפירושים וגרעו והוסיפו ונאבד האמת ביניהם, וכאשר בא לידנו ראינו שנתקן הפרק הזה כפי כחנו וזכרנו ההרגשים והתשמיש אחר שהוא שרש גדול לחי שכוללת השלמת מה שבעולמנו, והמחשבה מצד שנתיחדה באדם מבלתי שאר בעלי חיים, והשינה שהיא שלמות החי בתקנת המזג, והמלאכה לשלמות מחית האדם, והצחוק שהיא סגולה לאדם, וכן הרוגז, וזה התקון מצד היות הספר מיוחד לזקן הנכבד והבן ירחמך האל.

[ה, ב]

עוד אמר מדתן שנים עשר אלכסונים מזרח מערב צפון דרום גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית דרומית גבול מזרחית רומית גבול מזרחית תחתית גבול מערבית צפונית גבול מערבית דרומית גבול מערבית רומית גבול מערבית תחתית גבול צפונית רומית גבול צפונית תחתית גבול דרומית רומית גבול דרומית תחתית ומרחיבין והולכין עד עדי עד והם זרועות עולם.

אמר שהשם שם אלו הי"ב אותיות כמדת י"ב פאות אשר בהם יודעו גבולי הארץ הכללית וגדולי חלקיה המזרח הראוי והמערב הראוי, והם מביטים אל ראש טלה וראש מאזנים מאופק השווי ואופק כלל מדינות הארץ והמזרח העליון והמזרח השפל, עוד דרום הראוי והוא הקוטב הימיני תחת ראש גדי אצל הכוכב סהיל הראוי והקוטב השמאלי תחת ראש סרטן אצל ככב פרקדין אצל בנות עיש, עוד הדרום העליון והתחתון אלו י"ב גבולים ועוד פאות הרוחות רוצה לומר פאות העולם והם רוחות העולם.

יח. כ"י פרמא: ויתכן להודיעך.

[ה, ג]

עוד א׳ סמוך לזה **שנים עשר פשוטות הו זח טי לו סע צק חקקן צרפן וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם ושנים עשר חדשים בשנה ושנים עשר מנהיגים בנפש שתי ידים שתי רגלים שתי כליות טחול כבד מרה המסס קיבה קורקבן עשאן כמין מריבה וערכן כמין מלחמה גם את זה לעומת זה עשה האלהים.**

ואומר שהוא שם אלו הי״ב אותיות כנגד י״ב מזלות וחשב שמהן נבראו וכן י״ב חדשי השנה וכן י״ב מן האדם רוצה לומר האברים הכלים הפועלים אשר הם הידים והרגלים והכליות והטחול והכבד והמרה והמסס שהיא האצטומכא והקיבה והמעי הצם ונקרא צם כי אין מזון נשאר בו כי הוא מעבר ואנו קוראין אותו כרכשתא והמעי הישר ונקרא ישר מפני שיש לו פה א׳ תכנס פסולת המאכיל עד שיצא ממנו והוא בעוף הקורקבן.

ואמנם פירוש אמרו **עשאן כמין מריבה וערכן כמין מלחמה** כי כל כח מכחות אלה האברים הכליים חולקן קצתן על קצתן מצד הפכיות השקועות בהם, כי האצטומכא בערך אל עצמה היא קרה ולחה, והכבד חם ולח מבשל וחמימותו עומדת כנגד קרירות האצטומכא, והושמה המרה ביניהם כי היא לעיטת המרה האדומה והיא חמה ויבשה, והושמו בה שתי פיות הא׳ שופך אל האצטומכא לעמור כנגד קרירותה ועוזרה על בשול המזון, והפה האחר שופך אל המעיים ועוזרם לדחות מה שהגיע אליהם מן הפסולת, והושם הטחול קר ויבש לעמוד כנגד חמימות הכבד ולחותו ונשפך אליו מה שנשאר בכבד מן המרה השחורה אשר היא קרה ויבשה. ואלו באנו לבאר כל זה היו הדברים ארוכים וכבר בארנו כל זה בספר אשר חברנו בשתן.

ולזה אמר גם **את זה לעומת זה עשה האלהים** כי כל הפך יעמוד כנגד הפכו ויקבילהו עד שלא ינצח כי אלו היה מתנצח לגמרי היה משנה אותו ומחזירו לדמות עצמו ומבטלו וחכמת הבורא תגזור שלא יבטל דבר ממה שגזרה חכמתו.

[ה, ד]

עוד אמר **שלש אמות שהן שלשה אבות שמהן יצאה אש ורוח ומים.**

אמר המפרש כבר פרשנו זה פעמים בזה הספר שהאש והמים הפכיים והמתקן ההסכמה ביניהן היא הרוח וכן בשנה, ואמנם בנפש מפני שכל חי בעל נפש הוא מורכב מהפכים המרה האדומה והמרה השחורה והדם והליחה הלבנה והשתי לחות האמצעיות פירשנום כדמות בארבעה פרקי השנה.

ואמרו **זכר ונקבה זכר באשם ונקבה באמש**, כי זכרנו במה שעבר כי אמש אש מים שלום, הקדים הא׳ בזכר על המים מצד היותו יותר חם בטבע מן הנקבה, ושם השי״ן לעזרו כדי שלא יגבר האש על המים ויכלהו, ובנקבה שם השי״ן באמצע כי החם שלה יותר חלוש[יט] על כן האדם באשר המים סמוך, ורצה להיותו על שהזכר מזגו יותר חם ממזג הנקבה.

ואמנם אמרו **יצר מתהו אמש ועשה את אינו ישנו וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפש.** זה המאמר מופלא היא כי המעולה שבבריאות היא המצאת דבר מלא דבר, ואמרו **חצב עמורים גדולים מאויר שאינו נתפש** רצה בזה כי הרוח הזוחל המונע עצמו מלהתפש בכף היד נושא כובד גדול וגופים כבדים רוצה לומר גוף הגלגל וגוף הארץ כדמות העומדים הגדולים הנושאים הכבד הגדול.

יט. כ״י פרמא: ומפני שהחלק של אש בנקבה יותר חלש סמך לו המים, ואח״כ השין שהיא המסכימה.

פרק שישי

[ו, א]

עוד אמר שלש אבות ותולדותיהן שבעה כבשים ושנים עשר גבולי אלכסון והראיה לדבר והעדים נאמנים עולם שנה נפש חוק עשרה שבעה שלשה ושנים עשר פקדים בתלי וגלגל ולב שלשה אש מים רוח אש למעלה מים למטה ורוח חק מכריע בינתים וסימן לדבר האש נושא את המים מ"ם דוממת שי"ן שורקת אל"ף חוק מכריע בינתים תלי בעולם במלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש כמלך במלחמה.

דע כי זה פרק לקח לקבץ הנפרדות וזכר המקובצות ואמר בג' **אבות ותולדותיהן** רמז על ג' עולמות רוחני גלגלי טבעי ורצה בתולדותיהן אישיהן, כי אלו הג' עולמות הם כל המושג בשכל ובהדגש לא זולת זה. ורצה בז' **כבשים וצבאותיהם** ז' ככבי לכת ורצה בצבאותיהם שאר הכוכבים כי הגזרה בזה העולם אמנם היא בז' לקרבותם ורחוקם מן הארץ ושאר הככבים עוזרם לפי שיודע למזוג קצתם בקצתם.

ואמרו י"**ב גבולי אלכסון** רצה בו עולם הגלגלים, כי הי"ב מזלות עליהם יבא ההיקש בכל הככבים אשר הם אישי העולם, וזה נראה מאמרו **ותלוין בתלי**, והתלי הוא מקום בגלגל הנקרא תנין והוא הקו הנמשך מן הראש אל הזנב והם חתוכי גלגלי הככבים המיוחדות לגלגליהם היוצאים מן המרכז, ומה שהוא מצד הגובה יקרא ראש ומצד השפלות יקרא זנב, ומה שביניהם יקרא תנין, והוא דומה אל דג דק הראש והזנב דק וגדול הבטן וכאשר אמר בזה המקום י"ב גבולי אלכסונין אמרנו שרצה בזה י"ב מזלות.

ואמרו **ראיה לדבר עדים נאמנים עולם שנה נפש** רצה שעולם הגלגל י"ב מזלות והשנה י"ב חדשים והנפש י"ב ענינים רוצה לומר מעלות פירוש י"ב מעלות לנפש אצל החכמים, שהנפשות ד', גלגלית מדברת בהמית צומחת, ולכל אחת ג' מעלות, מעלת המדברת הראשונה היא הנסמך ממנה אל עולם השכל, והשנית אשר באופק המדברת עצמה והשלישית הנסמך ממנה אל הבהמית וכן הבהמית יש לה ג' מעלות הנסמך אל המדברת והאופק עצמה והנסמך אל הגלגל. עוד נפש הגלגל הסמוך ממנה אל הנבדל וזה החלק אינה בגוף ונפש הגלגל אשר היא בגוף הגלגל כי הוא ראשית הגופים בעלי הנפש, עוד מעלת הנסמך ממנה אל הסמוך לנפש האדם המדברת אלא שהיא גסה מאשר שבגלגל כי גוף הגלגל יותר פשוט מגוף אדם כי הרכבת הגלגל אחת וטבעו א' זולת הטבעים הד' והאדם מורכב מד' טבעים ועל זה אמר **ג' עדים נאמנים גלגל שנה נפש.**

אמנם אמרו **חק עשרה** ז' וג', רוצה לומר כי העולם והשנה והנפש ג' והככבים ז' כנגד הימים הז' אשר זכר הנה העשרה והי"ב אשר זכר הם המזלות וחדשי השנה ומעלות בנפש כאשר פירשנו.

עוד אמר **פקידין וגלגל ותלי**, רצה בו שהם פקדון בתנין ובגלגל והוא התנין המקיף כל הגלגלים וכל הגלגלים מקיפין בו. ואמרו **ולב** רוצה לומר **האש והמים והרוח**, וזכר הג' ולא זכר הארץ כי יסוד הארץ הוא הקודם בטבע לשאר היסודות כי הוא מרכז לכל

והוא המעט שנד אל הסמוך לה כשאר היסודות, אבל הג׳ אשר זכר השנוי בהם תמיד יום ולילה בחלקיהם לא בכלל ויתהוה קצתם מקצתם, לא כן הארץ כי היא קרה ויבשה מקוימת מועטת השנוי רק אל עצמה כמו דומם היא משתנה רוצה לומר בדמות מה שיתהוה בבטנה מן המוצאים אשר הם ממינה בכובד ובמנוחה.

ולזה אמר **אש למעלה ומים למטה ורוח מכריע ביניהן** שם האש להיותה עליונה שביסודות ושם האויר אמצעי מתקן ביניהן, והפיל זכרון הארץ מפני שהוא מרכז לכל ולולא כבדותה ומנוחתה לא היה הגלגל מתגלגל עליה יתברך שמו אשר גלה סודותיו לנביאו הפילוסוף השלם אשר הקיף בג׳ החכמות ולזה לא יכיר דבריו אלא מי שעיין בחכמות השלשה.

ואמרו סימן לדבר **האש נושא למים**, רצה בו כי האש עומד כנגד המים כי זו חמה ויבשה והמים קרים ולחים ולזה הם הפכים זה כנגד זה מכל צד והרוח מכריע ביניהן. ואמרו **תלי בעולם כמלך על כסאו** רוצה לומר ראש התלי כמלך יושב על כסאו כי ראשו הוא עליית חתוך הגלגלים מסודר ומקוים בלתי סר מענינו שופט כלל הגלגלים אשר בו.

ואמרו **גלגל בשנה כמלך כמדינה**, רצה השמש כי השמש היא פועלת השנה וימיה כשלוט המלך על אנשי המדינה. ואמרו **לב בנפש כמלך במלחמה** מפני שמשכן החום הטבעי אשר הוא מבוע התחלת הראות הנפש בחי, אמנם הוא הלב והלב הוא מלכה וכאשר יקרה הלב יכבה החום הטבעי וימות בעל הלב ואחר כך יעלה הנפש ויבטל היותו חי בעל נפש כמו שתבטל המלחמה ויאבד החיל כאשר ימות המלך הבן זה הסוד אתה הקורא ספרי זה.

[ו, ג]

עוד לקח להודיענו בהפכיות הנמצא אשר נתקים העולם בו ואמר **גם את זה לעומת זה עשה האלהים טוב לעומת רע טוב מטוב ורע מרע טוב מבחין הרע ורע מבחין את הטוב טובה גנוזה לטובים ורע שמורה לרעים.**

אמר כי ה׳ ברא העולם מענינים נגדיים חם וקר ולח ויבש וכבר דברנו מזה בזה הספר בדרך מספקת אין צורך לכפלו, והטוב מקביל אל הרע, והטוב בא מן הטובים והרע מן הרעים, אמנם הטוב יורה על הרע ויגלהו, וכן דרך ההפכים כי ההפך יגלה הפכו מפני שהוא נגדו, ולזה יתגלה המנצח ויעלם המנוצח, ואמרו **טובה גנוזה לטובים** רצה להורות כי הטובה היא נשמרת לטובים והוא בהפך זה.

[ו, ד]

עוד דבר על הג׳ ועל הב׳ שלשה לבדו אחד עומד. **שבעה חולקין שלשה מול שלשה ואחד מכריע בינתים. שנים עשר עומדים במלחמה: שלשה אהובים שלשה שונאים שלשה מחיים שלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאזנים והפה. שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון. שלשה מחיים שני נחירים והטחול. שלשה ממיתים שני נקבים והאף.**

אמר כי ג׳ מן המספר בעבור כי הם ראשית הנפרדים כל אחד מהם נפרד עומד בעצמו, וזה כי הג׳ אינם נחלקים רק אל אחרים והוא אחד אחד אחד וזהו הבדלים. ואמת כי הז׳ אינם נחלקים אל אחרים כי הג׳ כנגד הג׳ והא׳ מכריע ביניהם, ולזה אמרו החסידים כי הז׳ אינם נולדות ואינם מולידות, ר״ל כי לא הורכבו ממספר ולא יתרכב מהם מספר, וזה כי ראשית המספר הם הב׳ כי הא׳ אינה מספר אבל הוא סבת המספר וכבר בארנו באור זה במה שעבר. ואחרית המספר הם ט׳ כי הי׳ הוא א׳ לק׳ כאשר בארנו, והג׳ לא נתרכבה

מדבר כי אין לה חצי ולא כפל כי כפלה אשר י"ד יצא חוץ מן המספר, ויחס הז' הוא יחס כל גוף בעל פאות כי הגוף ו' קצוות ונחלק האמצעי והיא הנקודה אשר הקוים היוצאים מכל צד נחלקים עליה לב' חלקים כאשר בארנו, וכבר פירש רס"ג בזה דבר ובחן פירושי ופירושו ותכיר האמת.

ואמנם מאמר בעל ספר יצירה בי"ב מספרים וממה שיתאר ממה שביניהם מן ההפכיות כבר הודיע בזה הסוד הגדול הנודע לראשי הנביא אברהם אבינו כאשר ידע שהגלגל נחלק לי"ב מזלות והיו הטבעים ד' מינים הפכיים כאשר פירשנו. חקק מן הי"ב מזלות ג' אשיים ג' אורים ג' ארציים ג' רוחניים טלה אריה וקשת אשיים סרטן עקרב דגים מימים תאומים מאזנים דלי אורים שור בתולה גדי עפריים.

ולזה אמר **ג' אוהבים ג' שונאים וא' מכריע ביניהם י"ב עומדים במלחמה.** עוד פירש זה בפירש מספיק להמון עוד כי כל נביא וחכם יצטרך לדבר אל ההמון בדרך שיבינו.

אמר **ג' מחיים ג' ממיתים** ואמנם הג' האהובים הלב והאזנים והפה, כי מה שידבר הפה ישמעוהו האזנים ומה שישמעוהו האזנים יקבלהו הלב, ויעשו הפה והאזנים עובדים הלב והלב אוצר באוצרו מה שיביאו אלה הג' מצד זה אוהבים זה לזה. ואמנם הג' השונאים הכבד והמרה והלשון, מפני שהכבד מדרכו לבשל המזון מן האצטומכא ויהיה נמצא מן האצטומכא אל הכבד בערקים הנקראים בלשון ערבי מאסריסא ידמהו הכבד ועשהו דם מתוק נקי ויחלקהו על עלות הגוף ושפלותו כדי שיהיה נזון בו, והמרה תפעול בהפך זה שהיא תמשוך לעצמה הפסולת המר מן המרה האדומה הנותנה לה הכבד מן המזון כאשר יזכך הדם ויפרשהו מעצמו אל הכיס הידוע הנקרא מרה, וכאשר יגיע אליה תוציא מפיה העליון דבר אל האצטומכא לעמוד בו כנגד קרירותה ויעזרה אל הבישול ומפיה השפל דבר אל המעי התחתון ולעזור ההוצאה הטבעית, והמאמר בזה יארך ואין זה מקומו וכבר פירשנו זה בספר אשר חברנו בשתן[כ]. ואמנם חבור הלשון אל אלו ושומו בגבול השונאים מפני שהלשון הרכבתו הרכבת שווי וטעמו העריבות[כא] והערבות היא הרכבה מה שבין המתיקות והמרירות ולזה תשתתף עם בעל המתיקות שהוא הכבד ועם בעל המרירות שהוא המרה.

ואמנם שומו **ג' מחיים ג' ממיתים** ב' הנחירים והטחול, מפני אשר שמהנחירים יכנס הרוח הקר לנשב על הלב ומהם יצא הרוח העשני הנותר מהבשול ומלהיבת החום הטבעי בלב, והטחול הוא אשר ימשוך אל עצמו הפסולת של מרה השחורה אשר יבדלהו הכבד מזכוך הדם וידחהו מעצמו כדי שלא יזון ממנו החי, שאלו היה נזון ממנו היה ממיתו, ולזה היתה הסבה במחיים, ואמנם אמרו **ג' ממיתים ב' נקבים והאף** שאלו נסתם האף שעה אחת היה האדם מת, כי בו מקבל הנשימה להכנסת הרוח הקר מחוץ ולהוצאת הרוח העשני מבפנים, וכן אלו נסתם נקב האבר או נקב היציאה הגדולה היתה ההוצאה נמנעת וימות החי.

[ו, ה]

עוד תלה ואמר **עשרים ושנים חפצים בגוף שנים עשר מנהיגים ושבעה שערים ושלש אמות אחד על גבי שלש ושלש על גבי שבעה ושבעה על גבי שנים עשר וכולן אדוקין זה בזה ונתלין זה בזה.**

ואמנם הג' **אמות** הם הג' אברים הראשונים אשר הם בגוף המוח והלב והכבד. **וז' שערים** ב' עינים ב' אזנים ב' נחירים והפה. **הי"ב מנהיגים** הם הלשון והשנים הוושט האצטומכא הריאה המרה הטחול הכליות הבצים האבר הזכרי הרחם הנקבי ידים ורגלים.

כ. כ"י פרמא: בספר השתנים.

כא. כ"י פרמא: אבל השואתו הלשון והשמתו לו בגבול השונאים, מפני שהלשון רכובו שוה וטעמו ערב.

אמנם הלשון הוא כלי לדבור ומניע למזון אשר בפה, ואמנם השנים והמלתעות לחתוך המאכל וטחינתו עד שירד אל האצטומכא לטחון וקל עליה לעכלו, והוושט להיותו צנור להבאת המאכל מן הפה אל האצטומכא ולזה נדבק בקצהו כדמות כבע שפל פוגש למאכל ומונעו מלרדת אל הקנה ויורידהו אל האצטומכא, אמנם האצטומכא כדי לבשל המזון אשר ירד אליה טחון ואז יקל עליה בשולו והבדל עכירותו מזכותו וישנה דם כדי שיזון בו הגוף, ואמנם הריאה והקנה שלה להכניס הרוח הקר מחוץ והוצאת הרוח החום המלוכלך מבפנים, ואמנם כיס המרה כדי להטמין בו פסולת המרה האדומה אשר היא מרה כלענה והיא הנותרת בזמן הבשול עד שישאר הזך מן הדם להזין בו הגוף ועוד בעבור עזר האצטומכא אל הבשול אשר הוא עצבית וכל העצבים הם קרים והקר לא יבשל דבר. ואמנם הטחול להיות אוצר בו הכבד מה שהותיר מן הדם מן המרירה השחורה הארצית, ואמנם הכליות כדי למצוץ יתרון הדם אשר שלחו הכבד למטה בגוף להיותו נזון כדי שלא יצא מן השתן ויאבד, ולזה היה מראה הכליות כדמות בשר מעט אדמומית כי אין מדרך הטבע להפסיד עור הבצים בזכר ובנקבה והם בזכר נגלים עם האבר ובנקבה נעלמים עם פה הרחם תחת העור, וכבר שמו אנשים מן הראשונים הבצים מן האברים הראשים לעלת בשול הזרע בהם והזרע עלת ההולדה ודרכו מן האבר בזכר שופך אל כיס הרחם אשר הוא מהופך ובהתחברות שניהם תשלם התולדה. ואמנם הידים למלאכה ולמעשה והכנסת המאכל אל הפה ואמנם הרגלים להעתיק לבקש המזון.

[ו, ו]

וכאשר השלים מזה אמר **וכיון שצפה אברהם אבינו ע"ה והביט וראה אז נגלה עליו אדון כל וגו' עד סוף ושלום.**

תושלב"ע

בסייעתא דשמיא

פירוש

לְסֵפֶר יְצִירָה

לרבינו הגדול מגדולי רבותינו גאוני קמאי
איש אלקים קדוש ונורא המקובל האלוקי
רבינו **יעקב בן יעקב הכהן** זקוצ"ל
המכונה רבי **יעקב משגוביא**
בן זמנו של הרמב"ן

אשר למעלה משבע מאות היה גנוז וטמון בכתיבת יד,
ולא זכינו לאורו עד עתה.
ונתגלגלה זכות על ידינו להוציאו לאור עולם
ערוך מסודר ומתוקן

אמר רבי שלשאמות אמרש כגר אבל וכגר שם והל וכגר אחר שכל
בקריה שמע שישל מאריכין בני וכן אמר חכמה לל ואה אין מאריכין כל של
אחרי מרי אמליך לבורא יה שמין בשמים ובארץ ובו רוחות העלם וכן כתוב
בתורה בראשית הוא שם הבורא ועל כן אמרו עה ברבי יי שמים נעשו ורוח
פיו כל צבאם ועוד אמר על עצמי עה לא יתגנו בגדים והא הם מאוכלות בגדין
ושלין אמר בגמ׳ ל כגר אבל שהם הבילה שבם מן אב אוכלות והוא שם הנקרא
שקל הם האמי גאון בנו של רב שרירא גאון ז׳ל שיעשה רבל של בהא שיבעה
ל מן הבה וכהו׳ והו העשיר הוא הבילה בריאת העלם ואבל הוא הבילה זל
אותיות מן הגורה ועלין ל ואבל באלה בש חוזר הלשו׳ והשור בגמ׳ עלה מלכתב
מלכתב מלכתב׳ ואלן ל מזרין באלה בש יהוה יהוה יהוה׳ והם היה והוה
ויהיה אות באות כלה הכה מאות מחה שהיא הא בהילי׳ ובורא כגר
תשבון הא שמים וארץ ויה תהו ובהו וכוכבים הרי ל ע״ב עשר לבן שחור
תבלה יתק ארזם וכרטם וכורכם הרי ל׳ ועד כגה מישה ישלין בו׳ מקן הוה
בל בסיק׳ והמן בל ימים׳ ועגב כבור בו׳ סוכה ל׳ ולב ל׳ נעעשין בל בפ״ע
שלם לימין ושלם לטמאל והשוכחויה הרי ל לחות אבנים ל שפחים באורך ל
ברוחב׳ שרפים שם כנפים׳ שהם ל קב המעלה ל עליה פשם ואחור ל כנפים
הרי ל׳ והשם בעירוף עלה בסדר הזה יהל יהה הוי והו והה הרי ל׳ כלה מכה הא
בהילי שעלה בגמ׳ ל׳ אל בהילי עלה בגמ׳ יב כגר יב אותיות שהם בל
יהוה יהוה יהוה ונה׳ שלמה אחות שלמה כגר שם שדי כי באות שין
יסוד גדול ובה עבוד העלם כמו שאמר ישעיה הנביא עה כל הנקרא בשמי
על׳ והיש בו שם של הבורא יש כ שם יהוה כחילוף אותיות באלה בש׳
מלכתב בגמ׳ שעלה בגמ׳ ט׳ והוא שמל תפילין כי הוא מדת רחמים׳ וב
מבראשית היא גדולה מכל בילין בעבור שבוח בריאת העלם׳ ושין משיר
השירים גדולה מכל הישין׳ שבר אמר חכמ׳ כל הסגולים קדש ושיר השירים
קדש קדשים׳ וב מחליף בשין באלבש׳ ושי בגמ׳ עלה מלכתב׳ ואם תאמר
שבראו במדת הדין על שפת בראו אלהים׳ ואלהים הוא מדת הדין׳ כי אלהים בגמ׳
הוא דין זה לא יתכן׳ ובמחשבה עלה לברוא העלם במדת הדין וראה שלא
יכל להתקיים ומקרים מדת רחמים למדת הדין׳ ושעם יש דבר בראש ר
השנה שהוא יום הדין שאינו מתפלין בגבורות זוכר ישרין לחיים ברחמים׳
בגמ׳ מלכתב ומלכתב בגי ט׳ ובאלה בש מחליף יהוה וכן כל בפל בראשית
ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים קודם מדת רחמים ואחרכן מדת הדין

ע״ין 3 ב 28
ע״ב

דברי פתיחה

יום בשורה ויום שמחה היא לתורה וללומדיה, בהוצאה לאור חמדה גנוזה למעלה משבע מאות שנה שלא שזפתהו עין להנות מטובו וזיוו, ועתה בסיעתא דשמיא זכינו לברך על המוגמר ולהעלותו על מזבח הדפוס להאיר לארץ ולדרים בה, ולזכות את הרבים.

והוא פירוש לספר יצירה לרבינו יעקב בן יעקב זקוצ"ל מגדולי חכמי פריווינציאה בשנות ה' אלפים לערך, ומגדולי מקובלי דורו. מושבו היה בשגוביא ולכן נקרא בפי קצת חכמים הרב יעקב משגוביא. הוא ואחיו רבינו יצחק הכהן היו מגדולי הקבלה בימיהם, בימי הרמב"ן ז"ל, וכמש"כ רבינו שם טוב בן גאון ז"ל בספרו (בדי אהרן ח"א פ"ה) וזה לשונו: גם שמעתי אומרים שנים ושלשה גרגרים חזקו פניהם מסלע ושמיר, לקבל מפי קדושים כו' כתתו רגליהם וטרחו כל ימיהם ולילות כו' הם הם החכמים וחסידים רבי יעקב ורבי יצחק אחים כהנים בני הרב יעקב הכהן שמולדתם היא עיר שיריא, שגם הוא ארץ מולדתי וקרובה משפחתם למשפחתי, מתו בלא בנים זכרים והניחו חכמתם ביד תלמידם החכם רבי משה בן שמעון מעיר בורגוש וכו' ע"כ. ובספר מאירת עינים כת"י לרבינו יצחק דמן עכו מובאים הרבה מאמרים מהרבנים אחים הללו.

רבינו רבי יעקב זלה"ה מובא בתשובת הראב"ד ז"ל שאמר לו רבי יעקב הכהן שהר"ר שמואל דרומרוג (הרשב"ם) היו עסוקין בדיני ברכת התורה, ואתא עלייהו רבי עזריאל ואמר וכו' ע"כ, וא"כ מבואר שהיה מחביריו של הראב"ד ושל חכמי צרפת, ומובא זה בתשובות ראב"י סימן ג' ובשבלי הלקט סימן ה', ומזה נראה שהיו בנגלה תלמידים לרבני צרפת הרשב"ם ואחיו ז"ל.

רבי יצחק זיע"א חיבר הרבה ספרים וכן קונטרסים בעניני צירופי שמות ובביאור צד שמאל של המרכבה (לוס אנג'לס: cherub Press תשס"ד 2004), ומביאו רבינו הרמ"ק בספר הפרדס שער אבי"ע, ורומז עליו רבי שמעון לביא בספר כתם פז דף של"ז, וכן בפרושי רבי מתתיה די לקארטי בעל ספר שער אורה בשם ר"י בן ר"י הכהן, וכן בספר האמונות לרש"ט גאון.

רבינו רבי יעקב זלה"ה כתב חיבורים בחכמת האמת מהם פירוש לספר יצירה שהזכירם רבי אברהם אבולאפיא בספרו אוצר עדן גנוז, ואומר עליו שכולו קבלות וכו' ע"כ. וכן ספר אורה שהוא הקדמות סודות וטעמי המצוות ומיוסד על ענין מט"ט שר הפנים (ירושלים: מר סרגא, תשס"ה), קונטרס פירוש צורת האותיות שהוא כתיבת יד אוצה"ס שונים, מובא ג"כ בספרי ר"מ בוטריל בספרו סודות כת"י אשר באוצה"ס ירושלים ונדפס בספר מדעי היהדות ירושלים תרפ"ז ושם סגנונו וביאורו עפ"י דרכי מקובלי אשכנז כמו ר"י החסיד והרוקח ז"ל. וכן בספרי אוצה"ס בעיר מילאנו באיטליא יש כת"י קונטרס אחד שמתחיל: "זה הבינוני משמי מרום סודות סתומים וחתומים וכו' ועל קדושה רבה שאלתי והשיבו לי וכו'", ונראה שהיינו שהודיעו לו מלמעלה ע"י שאלותיו ותשובה לו משם. ועוד נדפס ממנו קונטרסים קטנים בספר לקט שכחה ופיאה וכו'.

מתלמידיו ידענו אחיו רבי יצחק כהן הנ"ל ורבינו משה בן שמעון מבורגוש הנ"ל ורבינו מרדכי קמחי הנ"ל. וכתב רבי יצחק אחיו בתשובתו הנדפסה מכת"י בספר מדעי היהדות ירושלים תרפ"ז וז"ל: כוונת איש תם אחי הכתובה בלשונו ומעשה ידיו אודיע לכם וכו', וראיתי בעיר ארלי קונטרס מרבינו מצליח בן פלטיה הגאון בעניני שמות, והנה כשחזרתי לעיר בדרש ששם נחלש אחי החסיד ולא הוסיף ולא גרע ולא נתחדש

מכל אשר פירש אחי לא דבר קטן ולא דבר גדול זולתי בלשון, והקבלה בידי הקדמונים כאשר למד אחי וכו' ע"כ, מזה נראה שאחיו היה גדול ממנו ורבו היה.

והנה מאחר שכתוב בכתבי האר"י ששלשלת הקבלה עד הרמב"ן כולו אמיתית, והנה שני אחים הללו היו בימי הרמב"ן ואפשר שהיו קשישי ממנו, שכן נראה לפי סדרי שני דורות, א"כ הן אמת ותורתם אמת (ועיין כל זה באריכות באור הגדולים ח"ה).

הפירוש לספר יצירה לרבנו יעקב בן יעקב הכהן נמצא בנוסחים אחדים, מצאנו יותר מעשרים וחמשה כתבי יד שנוסחיהם שונים. בחרנו במהדורה זו את הקדום ביותר, כתב יד פריס 763 דף 22ב, שנעתק בשנת מ"ד (1284), ובו פירוש על שני הפרקים הראשונים של ספר יצירה. תודתי נתונה לספרייה הלאומית של צרפת, על כך שאישרו לפרסום הכתב יד.

יהא רעוא שספר זה ירבה תורה ויראה, ויהיה רבינו זלה"ה למליץ יושר עבור כל העוסקים בתורתו.

פרק ראשון

אמר רבי עקיבא שלש אמות אמ"ש כנגד אב"ג, וכנגד הו"ו, וכנגד אחד שכתוב בקריאת שמע שיש מאריכין בו, וכך אמרו חכמים ז"ל (ירושלמי ברכות יב:) למה אנו מאריכין בד' של אחד כדי להמליך לבורא יתברך שמו בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם. וכן כתוב (מנחות כט:) "בה"א בראם" הוא שם הבורא. ועל כן אמר דוד ע"ה (תהילים לג, ו) "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם". ועוד אמרו על עובדי ע"ז (תהילים קטו, ז) "לא יהגו בגרונם", וה"א הם מאותיות הגרון, ועולין ה"א בגימטריא ו', כנגד אב"ג שהם תחילת שם מ"ב אותיות, והוא שם המפורש שפירש רב האי גאון בנו של רב שרירא גאון זצ"ל שיוצא מב' של "בראשית" עד ה' מן תיבת "ובהו". וזהו הפסוק הוא תחילת בריאת העולם, ואב"ג הוא תחילת ז"ך אותיות מן התורה ועולין ו'.

ואב"ג בא"ת ב"ש חוזר תש"ר. ותש"ר בגימטריא עולה מצפ"ץ מצפ"ץ מצפ"ץ. ואלו ג' חוזרין בא"ת ב"ש יהו"ה יהו"ה יהו"ה. והם: היה והוה ויהיה אות באות, כל זה הכח מאות אחת שהיא ה"א במילוי. וברא כנגד חשבון ה"א שמים וארץ וים חמה ולבנה וכוכבים הרי ו'. צביעות: לבן שחור תכלת ירוק אדום וכרכום הרי ו'. ועוד כמה מצות יש לנו בו': מתן תורה בו' בסיון, והמן בו' ימים, ועני כבוד בו', סוכה ו', לולב ו', ניענועין בג' פסיעות, שלום לימין ושלום לשמאל והשתחויה הרי ו', לוחות אבנים ו' טפחים באורך ו' ברוחב, שרפים שש כנפים שהם ו' קני המנורה, ו' טלית פנים ואחור וד' כנפים הרי ו'. והשם בצירוף עולה כסדר הזה: יה"ו יו"ה הו"י וה"י וי"ה, הרי ו'. כל זה מכח ה"א במילוי שעולה בגימטריא ו'. וי"ו במילוי עולה בגימטריא י"ב, כנגד י"ב אותיות שהם בגימטריא יהו"ה יהו"ה יהו"ה וגו'. שלש אמות שמ"א כנגד שם שד"י, כי באות שין יש סוד גדול ובה נברא העולם, כמו שאמר ישעיה הנביא ע"ה (ישעיה מג, ז) "כל הנקרא בשמי וגו'". וזה יש בו שם של הבורא יתברך שמו, כי שם יהו"ה בחילוף אותיות בא"ת ב"ש מצפ"ץ שעולה בגימטריא ש', והוא ש' של תפילין כי הוא מדת רחמים. וב' מבראשית היא גדולה מכל ביתין בעבור שהוא בריאת העולם. ושין משיר השירים גדולה מכל השינין שכך אמרו חכמים (משנת ידיס ספ"ג) "כל השירים קודש ושיר השירים קודש קודשים". וב' מחליף בשין בא"ת וש' בגימטריא עולה מצפ"ץ.

ואם תאמר שבראו במדת הדין על שכתיב (בראשית ה, ה) "ברא אלהים", ואלהים הוא מדת הדין כי אלהים בגימטריא 'הוא דין', זה לא יתכן, ובמחשבה עלה לברוא העולם במידת הדין וראה שלא יוכל להתקיים והקדים מדת רחמים למדת הדין (בראשית רבה יב, טו). וטעם יש בדבר בראש השנה שהוא יום הדין שאנו מתפללים בגבורות "זוכר יצוריו לחיים 'ברחמי"ם'", בגימטריא מצפ"ץ, ומצפ"ץ בגימטריא ש', ובא"ת ב"ש מחליף יהו"ה. וכן כתיב בפרשת בראשית (בראשית ב, ד) "ביום עשות יהו"ה אלהים ארץ ושמים" קודם מדת רחמים ואחר כן מדת הדין.

ובזאת הש' יש בה ג' ענפים בולטות היא מצד אחד של תפילין, ואילו ג' ענפים הם כנגד ג' הויות היה והוה ויהיה, שהם אות באות יהוה יהוה יהוה.

ובש' מצד אחד ד' ענפים בולטות וג' שוקעות כדי שיהיה בשוה ג' בולטות וג' שוקעות מב' צדדין. ויש לפ' ג' בולטות ושוקעות בש' אחת ג' בולטות וב' שוקעות הרי ה'. וזה צורתה ש. ובש' מצד אחד ד' בולטות וג' שוקעות בגימטריא ז' וזו צורתה ש. ומצפ"ץ שהוא ד' אותיות לד' ענפים ו'ג"ב' ו'ד"ג' עולין

בגימטריא י"ב. וי"ב אותיות יש בג' הויות וסימן ב"י, וב"י בא"ת ב"ש מחליף ש"ם. ועל זה אמר הכתוב פסוק "וראו כל עמי הארץ כי ש"ם יי' נקרא עליך" (דברים כח, י), "אלו תפילין של ראש" (ברכות ו.). ומה שאומר "יי' נקרא עליך", זה השם מד' אותיות לד' פרשיות מד' בתים של תפילין.

כבר פירשתי לך הש', ועתה אפרש לך הד' והי' כי יש בהם סודות לאין תכלית, כי ד"י בגימטריא ט"ה, והוא כנגד ט"ה אותיות שבשם כוז"ו מוסכס"ז כוז"ו. אותיות לפנים בא"ב הם יהוה אלהינו יהוה, וכותבין אותו אחר המזוזה כנגד אלו ג' שמות, ומכאן יש לפרש ד' לבד וי' לבד. וזו תחילת ד' כי בקשר של תפילין הצואר יש ב' דלתין זו כנגד זו. וזה פירושן כנגד ב' עקידות של יצחק שנעקד לעשות רצון הבורא יתברך שמו. ואלו ב' דלתין עולין ח' והם ח' ימים לברית מילה, כי יצחק היה אב ראשון לח' ימים לברית מילה, וכל שנכנס לח' ימים למילה מצוה עליו להניח תפילין בזכות יצחק אבינו ע"ה. וכן כתיב (בראשית כא, ד) "וימל אברהם את יצחק בנו בן ח' ימים וגו'", ולמה צוה לח' ימים, עבור כי מיום שנברא העולם עד יום ז' שהוא שבת לא פסק, וזאת "אות הברית ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם וגו'" (שם ט, יג). ועל ברית מילה כתיב "והיה לאות בבשרכם ביני וביניכם". והוא לקח ז' ולנו נתן ח', ולא יש שום אות בנתים. וז"ח עולה בגימטריא י"ה, ועל כן כתיב (ישעיה כו, ד) "כי ביה יי' צור עולמים". ופירוש כי ביה יי' צור עולמים עולם הגדול שהוא שבת בעבור שבת אות היא לעולם, ועולם השפל אנחנו כמו שכתוב (קהלת א, ד) "דור הולך ודור בא וגו'". וב' דלתין מלמטה שהן ח' בגימטריא, הן על המצוה שמעיד שהוא מקיים מצות הבורא יתברך שמו.

כבר פירשתי לך הד' ועתה נפרש הי' משד"י. זאת האות ראש של שם הבורא, והיא משם ד' אותיות ויש בה קדושה גדולה, ועל כן המליך אות י', כי יש בה סוד כל התורה, ויש בה העלמת השם מד' אותיות, והיא נוצחת לכל חשבון. ומעלות אחרות יש בה שאפרש לפנים. וזאת האות מסר הבורא יתברך שמו לאברהם אבינו כשאמר (בראשית יז ד) "אני הנה בריתי אתך וגו'", זאת ברית מילה כשהעטרה היא מגולה היא דומה לי', ועל כן צאצאיו חתם באות ברית קודש. וזו יש קדושה גדולה כי כשהיא קטנה עולה עשרה, וכשהיא במילוי יו"ד עולה כ', וכף במילוי עולה עטרה קו"ף שהיא קדושה. והעלמת הבורא יתברך שמו והוא מן יו"ד ה"א ו"ו ה"א כי מילואם לבד דו"א ו"א שעולה בגימטריא ח"י, וזה נמסר לנו בזכות אברהם אבינו ובזכות יצחק ע"ה. י' בברית מילה וח' לח' ימים, וח"י בא"ת ב"ש ס"מ, שעולה בגימטריא ק', והיא קדושה. ועל התורה ז"ך אותיות, וז"ך בא"ת ב"ש ע"ל, ועל זה אמר דוד ע"ה (שמואל ב כג, ה) "נאום הגבר הוקם ע"ל", וע"ל בגימטריא ק'. והנה הי' כמו כן בשם יהודי לכל אחד בשמו שעולה ק'.

והנה העלמת של קדושת הבורא נגלית לנו כי קדוש של הבורא בתורה ביהודי ובברית, ועל כן כולם קדושים הם, ועל כן נקרא ישראל גוי קדוש לפני השם, ובעבור זה נתנה תורה בי' דברות, ובעבור זה אומר במסכת אבות (פ"ה מ"ה) בי' מאמרות העולם. ועוד אמר דוד ע"ה (תהלים קמו, ט) "יי' שומר א"ת גרים", פירוש נחשבו הגרים לפני הבורא כאילו קיימו כל התורה מן א' ועד ת'.

ועוד מה שכתוב בתורה (שמות כ, כ) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אב"א אליך וברכתיך", אבו"א בגימטריא י', ומא' ועד י' יש י' אותיות שעולין שכינ"ה בגימטריא. א' א' פעמים א, ב' ב' פעמים ד', ג' ג' פעמים י"ב, ד' ד' פעמים י"ו, ה' ה' פעמים כ"ה, ו' ו' פעמים ל"ו, ז' ז' פעמים מ"ט, ח' ח' פעמים ס"ד, ט' פעמים ט' פ"א, י' פעמים י' ק', הכל עולה שכינ"ה.

ומה שכתוב (שם יג, ט) "והיה לך לאות על יד"ך", פירוש כי כל מה שכתוב בתפילין בד' בתים הוא כתוב בבית תפילה של י"ד בעבור שהיא י' וכ"ה. פירושו כי מש' של שמע עד ד' של אחד יש כ"ה אותיות. ומה שהבטיח הבורא לאברהם כשאמר לו (בראשית טו, ה) "כ"ה יהיה זרעך".

ומה שכתוב "בה"א בראם" (מנחות כט:), מששת ימי בראשית, יש גלגל קבוע בשמים ובו י"ב מזלות וז' כוכבי לכת שצ"ם חנכ"ל, וה"א עם אלו עולין בגימטריא כ"ה. כך תזכה ביצחק ויצחק ביעקב ויעקב בי"ב השבטים ויהיו כ"ה, האיך י' מברית מילה ואברהם שקבלה בראש ויצחק ויעקב, הרי לך י"ג וי"ב שבטים עולים כ"ה, ועל כן אמר לו הבורא "כ"ה יהיה

זרעך" (בראשית טו, ה). וז' שהוא יום שבת וח' לשמונה ימים וי' מברית מילה עולה בגימטריא כ"ה, ועל כן נמסר לישראל שבת, כמו שכתוב (שמות לא, טז) "ושמרו בני ישראל את השבת" ולא לאומות העולם שאין להם סימן ח"י.

ומה שכתוב בתורה (שם יז, טז) "כי יד על כס יה", פרש"י ע"ה שכסא של הבורא יתברך ושמו לא יהיה שלם עד שיקח נקמה מעמלק, לא פירש מה כח יש בחסרונו, אבל פירש ר' שמעון הגדול שם יקרא ככתיבתו מחציו תתמלא תיבתו וזה העיקר, חצי השם פשוט י"ה ובמלואו י"ה עולה בגימטריא יהו"ה. ולאומות העולם הוא חסר אבל לישראל אינו חסר. י"ה חצי השם פשוט ובמילוי ו"ו ה"א שהיא כחשבון ודאו"א שהיא העלמת השם בגימטריא ח"י, ומן הנעלם מתמלא הנגלה, ונשבע שלא יהיה ו"ו ה"א שהוא ח"י נעלם עד שינקום מעמלק.

שלש אמות שא"ם שאמר כנגד שד"י, זה השם נמסר לנו בזכות ג' אבות, וכן כתיב (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ", סופי תיבות מג' אבות בק"ם בא"ת ב"ש חוזר שד"י. ב' מיעקב היא ש' של תפילין שכתוב "ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיהו מט, ג), ק' מיצחק היא ד' של תפילין והוא קשר כנגד הצואר שכתוב (בראשית כב, ט) "ויעקד את יצחק בנו וגו'". ויש מפ' ק' של יצחק וק' של קשר וק' של ויעקוד ופשט צוארו לעשות רצון קונו, ומ' מאברהם היא י' והיא ברית מילה שכתוב "ואברהם בן ע"ט שנה בהמולו" (שם יד, כד), והבורא אמר לו (שם יז, ד) "אני הנה בריתי אתך וגו'", ועל כן שד"י מג' אבות.

ועוד שד"י חשבונו במילוי שי"ן דל"ת יו"ד, העלמת מזה שם י"נ ל"ת ו"ד עולה בגימטריא ת"ק, פירושו שאמר די לעולם, שים ת"ק שנה מן הארץ עד לשמים (חגיגה יב:), וכן כתיב בפרשה "והיה אם שמע וגו'" (דברים כח, ח) "כימי השמים על הארץ" (דברים יא, כא) פירוש "השמי"ם ע"ל ה'" מן "הארץ" עולה ת"ק, ואלו הן ת"ק שנה מן הארץ עד לשמים, ועוד שדי שהוא נגלה במזוזה כדי להבריח המזיקין (ירושלמי ברכות פ"א ה"א), צירוף אותיות שד"י שי"ד, על כן נרתע ומפחד כשרואה שדי מחוץ.

ועוד שיש שם שנקרא 'הוא שדי' וסודו בגימטריא מצפ"ץ יהוה, וזה השם המחובר בזה הצורה הקדושה ממנו תבין כוונת המצוה. וזה כבוד האדם כי הוא מכיר בו שהוא די וסודו בגימטריא כ"ח רחמי"ם, וזה השם המחובר בזה הצרוף הקדוש מכריח חי"ל מחנה הירח בהזכרתו כי באמת הוא מלאך היר"ח, כך עולה בגימטריא כ"ח רחמי"ם, והוא לפי סודו צפה המצוי, וגם הוא מצוה צפיה, והרמז "צופי"ה הליכות ביתה" (משלי לא, כז), והסוד מצורף י"ה הפי"ץ כל התיבות בזמן המבול, והנפש החכמה מקבצתו שהיא כנסת ישראל המפוזרים, והנסתר מד"י הד"י וד"א. וגימטריא מ"ט ח"י החיי"ם והשתכל ותדע ממנו כי זה שם מלא"ך האלהים. וזהו שכתוב "הנה אנוכי שולח מלא"ך" (שמות כג, כ) בגימטריא צ"א, והוא העלמת השם. ועל כן אמר (שמות כג, כא) "השמר מפניו ושמע בקלו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו", כי שמו כשם רבו (סנהדרין לח:).

ואנו אומרים בעלינו לשבח שהוא ייחוד הו"א אלהינ"ו פירוש א' מכסא, ו"ה מן השם אות באות, הו"א בגימטריא י"ב, ואלו הן י"ה הי"ה הו"ה ויהי"ה בשכמל"ו, אלו הן ג' הויות במילוי. ובעבור זה יש כל התורה ז"ך אותיות ואמרו רז"ל כל המנבל פיו אין לו חלק לעולם הבא (שבת לג.), והוא הדין כי בשם הבורא יתברך שמו יש כל התורה ולא יזכיר אדם שום אות מהשם, כי אלו ג' הויות יו"ד ה"א ו"ו ה"א יו"ד ה"א ו"ו ה"א יו"ד ה"א ו"ו ה"א עולים בחשבון ז"ך אותיות. וחשבון אותיות התורה כ"ז עולה בחשבון ישר ז"ך. והרי שם המיוחד תופש כל התורה ועל כן אמרו חכמים כל המנבל פיו אין לו חלק לעולם הבא.

וכתיב (שמות יח, ח) "וישמע יתרו וגו'" "הנה אנכי בא אליך בע"ב הענן" (שמות יט, ט) עד ג' "ונגע בקצהו" (שמות יט, יב) בע"ב שמות שלי ועולין האותיות רי"ו. ועל כן בתרי עשר "ארי"ה שאג מי לא יירא יי' אלהים וגו'" (עמוס ג, ח). פירוש ארי"ה בגימטריא רי"ו נמצא שברי"ו קולות נתנה התורה. ובעבור זה אמר "יי' אלהים", "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר" (שמות כ, ח). ומה שאמר "אריה שאג" הוא הבורא יתברך שמו לעד ולנצח שנותן קול ושואג כאריה. וכן כתיב "והאלהים יעננו בקול" (שמות יט, יט). וכן אמר למשה

רבינו ע"ה (דברים ד, לג) "השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה וגו'".

וע"ב רי"ו מחוברים בתיבה בי"ג מדות, וכן כתיב (שמות לד, ו) "ויעבר יי' על פניו ויקרא וגו'", פירוש ויעב"ר ע"ב תיבות רי"ו אותיות בש"ה. ומה שכתוב (מיכה ז, כ) "חס"ד לאברהם" בגימטריא ע"ב. ומה אליעזר עבד אברהם ע"ה (בראשית כד, יב) אמר "ועשה חסד עם אדוני אברהם", מיד קפצה לו הארץ, וכתיב בתריה (שם כד, יג) "הנה אנכי נצב על עין המים וגו'". וכמו כן אנחנו אומרים בי' ימי תשובה באשמורות רחמנא אדכר לך קיימה דאברהם רחימא בדיל ויעב"ר שהוא שם המפורש ע"ב רי"ו.

וכמו כן אומר בברכות (דף ה.) כל הקורא ק"ש על מטתו כאילו אוחז חרב פיפיות בידו שנאמר "רוממות אל בגרונם וחר"ב פיפיות בידם" (תהילים קמט, ו), כלומר כל הקורא קריאת שמע לפני מטתו כאילו הוא מזכיר שם המפורש שיש בו רי"ו אותיות והחר"ב, וכמו החרב החותכת מב' צדדין כך מהפך השם מן ע"ב תיבות ורי"ו אותיות לראש וסוף.

פרק שני

ז' כפולות בג"ד כפר"ת, ז' כנגד ז' ימי בראשית וכנגד ז' רקיעים וז' ארצות וז' כוכבים וז' שערים שבאדם, ב' אוזניו, ב' אפיו, ב' עיניו ופיו, ובהן (מגיין) [מבין] כל התורה. ולמה לבדו עילהו הקב"ה ושמהו למעלה מכולם, כדי ללמדך שחיבב שביעי לכל חפץ, מז' ימים בחר שבת. ולמה לא ברא הקב"ה בעולם ביום א' או בב' וגדה"ו, אלא עשה העולם שביעי שנאמר (שמות כ, י) "כי ששת ימים עשה". למה אינו כתיב כי בששת ימים, אלא ללמדך שעשה העולם ז' יום וחיבב את הז'. ועוד מן הרקיעים חיבב השביעי והוא ערבות למכונו. ומן הכוכבים חיבב שביעי ושמהו לעיל. וכן שער שביעי שבאדם והוא הפה להעיד על ייחודו. ועוד כתיב במועדים (דברים טז, ח) "ששת ימים תאכל מצות וביום הז' חג", וכי מאחר שציונו לעשות ז' יום חג, איני יודע שגם ביום הז' חג, אלא חיבב הז', ובסוכות יום הושענא בז', חיבב הז' מכל מפקד להשוות את כל העולם, שנאמר (משלי ח, ח) "הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה", "בצדק כל אמרי פי אין בהם נפתל ועיקש, כולם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת" (שם ח, ח-ט).

ולמה לא עשה ב' ימים מעולם על כל דבר ודבר, והיה לו לבראות העולם בה' ימים והב' לעשותם מנוחה, וכן על כל דבר, אלא זה משום [ש]נאמר (דברים יט, טו) "על ב' עדים או על פי ג' עדים יקום דבר". מאחר שאמר ב' נאמנים הם, ג' לא כל שכן. אבל זה פירוש, הז' אם תשימם זוג זוג או ג' ג' נשאר לך א', ללמדך שעומדין ב' עדים ב' ב' ג' ג' ומעידין על האחד שהוא אל אחד, ועילה את הז' על כולם שהוא אל יחיד מלך נאמן מושל על כולן, וכל זה לא עשה הקב"ה אלא שיבינו הבריות מדברים אלו שהוא אל אחד בעולם. ומזה אני לומד את ייחוד שמו הגדול.

והאותיות כ"ב וכנגדן הוא הניקוד ז' ניקודים וט"ו טעמים. ואלה הם ראשי יסודות הטעמים מגלגל והוא טרסא, ממך והוא תלישא, זקף גדול וקטן ושופר מונח לגרמיהו מקף שרי רביע דרגא תביר

מאריך טרחא אתנחתא פשטא קדמא ואזלא גרשיים ירח בן יומו פזר גדול וקטן דחי סוף פסוק שלשלת קרני פרה.

והניקוד קמץ גדול וקטן פתח גדול וקטן שורק שבא שרי חולם חירק דגש ורפה סגול אחה"ע א"ו י"ה בג"ד כפר"ת.

והטעמים י"ב וסימן ה"י ע"ע י"מ נ"ח צ"ח ז"מ. שטר הטעמים י"ב רשומים למזלות הרקיע דומים מהם חרוזים ומהם דומים בשם, בשם כל חתומים מפי נביאים וחכמים.

תחילת היא הטפחה שהיא לאחור טרוחה במהרה בא לשיחה וסמוך לא אתנחתא. שנייה היא הנגדיה, עם כל טעם מועדה יוצאת מיד ברעדה ומכפלת בפה בלמידה. שלישית היא התברא נמשכה בכל המקרא, מהפכת היד לבררה קבועה בסוף התיבה בקורה. רביעית היא המרכה, והשלישית עמה מחוברת באריכה ימין ושמאל נסוכה ועומדת בעירוב פתוכה. חמישי הוא הזק"ף שהוא בכל טעם שוקף, אינו מט ולא נח ולא ננקף, ומיחד באצבע זקף. שישי הוא הוא המסכן, שהוא לתחתית שוכן מקל ונקודה לתכן, כדל על שער רוכן. שביעית היא התלישה בשני טעמים חשה לפנים ולאחור גשה, ומסדרת טעמים בדרישה. שמינית הוא הטרם, נדחה באצבעות שנים כפורם יעריכו אחד באחד בקודם, ומיוחד ומחובר בלי הרם. תשיעית היא פשטא, ציטרי יקבל מאחריה הרגל צרורי בראש פינתה להגירי מגיחה כשור וכארי. עשירי הוא השופר ותאריך הפה בן יושפר מנגח כשור וכפר נעימתו בלי תופר. עשתי עשר היא הזרקא, כשופר ופסקא לחדקא באצבע וביד מבריקה, מיוחדת ומסוברת באריקה. שנים עשר הוא הפזר, מגביה ברומה והחזר בחיך ובלשון מתפזר, ועל הכל חוזר.

דע והבן והשכל וחכם ודקדק בכל לב שכולם נתנו למשה מהר סיני וכנגדן כ"ב אותיות ועם הכפולות כ"ז, וכנגדן עשה את העולם כ"ב ספירות, והאדם כ"ב ספירות, והשנה כ"ב ספירות, כן הוא משולש כל העולם זה בזה וזה בזה. הנה למדת שאין מתקיים כל העולם וכל הבריות אלא בתורה. נמצא כל העולם כולו נתלה בתורה, שבאותיות התורה צייר הקב"ה את כל העולם ואת כל נפש ואת כל העתיד לצור. שמאז כשרצה הקב"ה לבראות את העולם ישב ודקדק בתורה ועיינה ושקל הכ"ב אותיות ביחד, שקלן צרפן והמירן ויצר בהם את כל העולם ואת כל הבריות, וממנה וכנגדה ברא את העולם.

וראה והבין מן התורה את כל הבריות שנבראו ואת כל העתידים להבראות עד סוף כל, שנאמר (ישעיה מא, ד) "מי פעל ועשה קורא הדורות מראש וגו'", ונאמר (משלי ח, כב) "יי' קנני ראשית דרכו", ונאמר (שם ח, כו) "עד לא עשה ארץ וחוצות", ונאמר (שם ח, כז) "בהכינו שמים שם אני", ונאמר (שם ח, כח) "באמצו שחקים ממעל", ונאמר (שם ח, כט) "בשומו לים חוקו", ונאמר (שם ח, ל) "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת", ואין שעשועים אלא עמו דכתיב (ישעיהו ח, ז) "ביום ההוא ישעה האדם אל עושהו ועיניו אל קדוש ישראל תראינה". ומזה אני למד שמן התורה ברא הקב"ה כל העולם את השמים ואת הארץ ואת הים ואת כל אשר בם.

נמצא כל העולם נתלה בתורה, ועוד כל התורה נתלה בשמו של הגדול והנכבד והנורא. הא כיצד, התורה כ"ב אותיות והעולם כ"ב ספירות, והאחת הראשונה היא רוח אלהים חיים, יהו"ה י' עשרה, ו'ה"ו' י"א הרי לך כ"א, וכל יסוד השם אינו אלא יה"ו, ולמה הוסיף בו ה' פעמיים היה לו להוסיף אות אחר, אלא זה הטעם, ה' ספירתן כנגד האותיות ה' כפולות, הנה נמצאת כל התורה כולה בכ"ז, והאחת היא רוח אלהים חיים, הנה כ"ז. וגם תחילת קריאת השם בא' הוא כמו אדנ"י. ואף ה' נקודים שהם יסוד כולם יוצאים מן אות ה' כמו אוֹ אוּ אִי אֵה, וזה דמותו ⁝ ⁝ ומזה יוצא שֵׁרִי ושבא וחולם ושורק וחירק ופתח, וגם זה בשמו תלויין. כיצד, יו"ד שמיעתו וקריאתו בא"ו, ואם תשימנו במילה נקראו אִי כמו קִיר שִׁיר נִיר, ה' קריאתו באֵי, ואם תשימנו במילה נקרא אה כמו רַאַה חַרַה קַרַא. ו' נקרא באוּ כמו חוּר שור טוּר, ואין אנו יכולין לספור או כבר נספר ביו"ד. הנה הה' ניקודים נמצאו בשם, הנה נמצא כל העולם נתלה בתורה, ועולם והתורה והניקודים נמצאו תלויין בשמו הגדול שהוא אל מלך נאמן מושל על כולן.

ועוד בא ולמד האותיות איך הן נקראות א"ב ג"ד ה"ו א"ח ט"י כ"ל מ"ם נ"ן ס"ע פ"ף צ"ץ ק"ר ש"ת. אין בכל האותיות שיקראו בהו אלא ב' אותיות בלבד

יו"ד קו"ף, ולמה הם סרוחות כך מרוחקות, היה לו להסדירם בסדר אחד, אלא זה הטעם. סדר היו"ד בסוף עשרה אותיות בי' הספירות שאין למעלה מהן ולא למטה מהן ושם באות יו"ד א"ו שהיא מעולה על כולם, ומיו"ד עד קו"ף עשרה, ושם הקו"ף בסוף עשרה. ועוד שם באות הקו"ף א"ו, ועל כן עולה את ב' האותיות האלה וסדרן בא"ו על שהן בסוף עשרה כשם שאין לעיל מעשרה למנות ולספור. אבל יש למטה מעשרה כמו ט' ח' ז' ו' עד א'. אם תתחיל למנות למעלה מי' אם לא ממנין הי' לא תוכל למנות כמו י"א י"ב י"ג עד כ'. וכן הקו"ף, מנין הקו"ף מאה, אם תרצה למנות למטה מק', תוכל למנות כמו צפע"ם עד י', אבל מקו"ף ולמעלה אינו יכול למנות אלא אם תשים מנין הקו"ף.

לפיכך עולה את האותיות האלה וסדרם וכינם בא"ו שבשם, שהא"ו הוא החולם למעלה מן הניקוד, והוא מושל על כל הניקוד, כן אלה יו"ד קו"ף למעלה מכל מניין ותחת ממשלתם מספר כל מפקד, ומאותיות המשמשין בא"ו ייסד שמו הגדול. ועוד תוכל לומר למה יסדו מיו"ד וקו"ף אשר נקראות בא"ו, כבר מפורש הוא כי כל התורה כ"ב אותיות ונתלות בשם יה"ו שגם הוא כ"ב עם רוח אלהים, ולא יתכן שיהא הק' בשם ספירתו מאה ואנו רוצים כ"ב כנגד התורה, אלא שם אות יו"ד בראש שהוא בא"ו, והוא מושל בכל המניין סדרו בראש השם, והוציא הקו"ף וסדר ו' שגם היא נקראת באו אור בור דור.

הנה פירשתי לך האותיות עד קו"ף שלשה שנשתיירו ר' ש' ת' אשר שם כלה החשבון הם שמים וארץ וים. ר' רוח ש' אש ת' תהו, תוהו היה שבו המים, ר' רוח ים, ש' שמים ואש, ת' תהו וארץ שנאמר (בראשית א, ב) "והארץ היתה תהו ובהו".

הנה למדת סוד השם ובעבור זה אין אתה יכול להסתר מפני רוחו של הקב"ה שכל העולם תלוי בשמו, ועל תלאו בשמו שלא יוכל הבריות להסתר, שנאמר (ירמיהו כג, כד) "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי". ועוד אצל מרוחו ונתן לבריות, וכל טוחות האדם מליאות רוח יי' שנאמר (יחזקאל ו, ג) "מלא כל הארץ כבודו". והרוח מגדת בה בלב אדוניה. ועוד בנתי בספרי אלהים חיים ובתורתו ובמנהיגין ובגולליהן, והנה כולם נכוחים ברוח אלהים חיים.

תושלב"ע

בסייעתא דשמיא

פירוש

אֹוצַר ה׳

למשנה אחרונה של ספר יצירה

לחד מן קמאי, המקובל האלקי, חסידא ופרישא, קדוש יאמר לו

מוהר"ר **משה בר יעקב הגולה** זלה"ה

בעל ספר שושן סודות,

אוצר ה׳ ועוד

צילום הכתב יד

דברי פתיחה

יגילו החכמים וישמחו הנבונים בהגלות אור בהיר בשחקים, חמדה גנוזה קרוב לחמש מאות שנים, לאחד המיוחד מתקיפי קדמונים המפורסמים, הוא הרב החסיד הקדוש, מוהר"ר **משה בר יעקב הגולה** זצוקלל"ה.

אורו של רבינו ז"ע זרח בעיר 'שאדוב' (כיום 'שדובה' Šeduva) שבמדינת 'ליטא' ביום ג' ט"ו כסליו שנת ה'ר"ט (1449). היה גדול בתורה וביראה עד למאוד, אך גורלו לא שפר עליו עלי אדמות ומימי נעוריו ועד יום מותו תקפהו צרות וחלאות רבות ומשונות, ובכל זאת לא חדל מלחקור ולדרוש כל ימי חייו בה' ובתורתו, רבינו ז"ע היה כל ימיו נע ונד, מזלו הרע רדף אותו בלי להרפות ממנו ה"י, כך גם היה רבינו חלש הגוף וידוע חולי, ובכל זאת שם את כל מעיינו בתורה ובחכמה, וחיבר חיבורים מחוכמים ונכבדים בכל מקצועות התורה.

בימים ההם עדיין לא היה בליטא ובכל ארץ רוסיה חזון התורה והחכמה נפרץ, ולא היה המקום לרוחו של רבינו שנפשו כמהה להחכים ביתר עוז בתוה"ק אצל גאוני וחכמי הדור שבאותם ימים, ועל כן נדד רבינו קודם שנת ר"מ ל'תוגרמה' ששם היו בימים ההם רבנים ובעלי חכמה מפורסמים, ושם למד שמע תורה מפי חכמי הרבנים, וכך גם למד והחכים ב'אדריאנופולו' מהרבנים והחכמים דשם.

רבינו היה ידוע במלחמתו נגד כת הקראים והיה תמיד מקנטרם ומכעיסם בהתווכחו עימם, ושם ב'קושטא' למד חכמת התכונה אצל הקראי אליה בשייצי בעל ספר "אדרת אליה" שגם נלחם עימו והשיג על חיבורו וכפי שיובא להלן, משם שב לארץ מולדתו ותקע אהלו בעיר 'קיוב' עיר חכמים וסופרים בזמן ההוא, בקיוב כתב ר' משה את השגותיו על כל ספר "גן עדן" להחכם הקראי אהרן האחרון (כ"כ אהרן בן אליהו מניקומידיה מחברה של שיטה פילוסופית שלמה בספרו "עץ חיים", ושל ספר ההלכה המקיף "גן עדן").

בשנת רמ"ב - רמ"ג [1483 - 1482] נפלה 'קיוב' ביד הטטרים, וכך גם ביתו של רבינו היה לבז, והפורעים לקחו את כל רכושו וכל ספריו, ולדאבון כל לב לקחו רשעים אלו את כל בניו לשבי, ובחסדי שמים ניצל רבינו מידם, ומיד ניסה בכל כוחו לעלות מה עלה בגורלם של בניו אהוביו, ובהמשך נודע שנמכרו תמורת ממון ב'כפא' אשר ב'קרים', וכששמע זאת רבינו יצא תיכף ומיד לגולה לילך מעיר לעיר לקבץ את כסף בכדי שיהיה לו ממון לפדות את בניו השבויים, בעברו ל'לויצקא' ו'טרוקי' ביקר את הקראים אשר שם, ובהתווכחו עמם סיפר להם כי ביטל בהשגותיו כל דברי בעל ספר "גן עדן" כמו שהובא לעיל, פחד רבינו נפל על הקראים והשתדלו להשיג את השגותיו שהיו כתובות על גליון ספר "גן עדן" הנמכר ב'כפא' וחילו את פני בשייצי הנ"ל, ואפונדופולו תלמידו (כ"כ כלב בן אליה אפונדופולו שהוא היה תלמידו של אליהו בשייצי ומחברים של פיוטים וספרים רבים ביניהם חלקו האחרון של הספר "אדרת אליהו" שאליהו בשייצי לא הספיק לכתוב) להשיב עליהן ולהצדיק את בעל ספר "גן עדן".

אחר ששלמו לר' משה ימי הגלות הזאת התיישב בחזרה בעיר מולדתו 'שאדוב', בשנת רנ"ה [1495] התחיל לכתוב שם את ספרו "שושן סודות", גם ב'שאדוב' לא ארכו ימי מנוחתו, ובשנת רס"ו [1506] נדד רבינו מ'שאדוב' ל'לידא' לעשות שם מלאכתו מלאכת שמים, ויהי בהיותו בצום שבעה עשר בתמוז בבית הכנסת אשר ב'לידא' והטטרים באו וישבו אותו ועוד אנשים אחרים, והובילו אותם לעיר ממלכתם 'אסכי קרים', הרבנים והקראים שגרו שם פדו את רבינו מידי הטטרים, וכך מתארו רבינו בסוף ספרו "אוצר נחמד" וז"ל: "אני הגבר ראה עני בהיותי בן שבע וחמשים שנה בימי אדוננו הדוכס אלכסנדר בשנת מזבחותיך הרס"ו לפ"ג בבואם הטטרים ומחמט בן מלכם בראשם בחיל כבד להלחם על עיר 'לידא', ואני יליד 'שאדוב' באתי שם לעשות מלאכתי מלאכת שמים ונתפשתי גם אני בידם ביום ה' בי"ז בתמוז בבית ה', נעור וריק מכל מחמדי וחבורי אשר חברתי, והגלו אותי עם הגולה פה עיר קירים ממלכת קדרים ויפדוני אחינו הרבנים והקראים יצ"ו, זכרה להם אלקי לטובה אמן, וזכיתי לעבוד במלאכת הקדש ומצאתי את שאהבה נפשי מה ספרים רבים ונכבדים בכ"י לא ראיתי כהמה בארץ מולדתי ומהם נעזרתי ותקרתי סתומות אבי הפשטנים אדוני אברהם הספרדי נ"ע", עכ"ל, ואכן

מסיום דבריו אלו ניתן לראות מה עזה היתה אהבתו לתורה וחכמה אחר כי גם בעת צרתו ושביו נשא עליהם עינו והחיה את נפשו המוענה בכת"י אלו.

אחרי זה כבר נשאר רבינו ב'קרים' ולא שב ל'רוסיה', מ'אסכי' הלך ל'כפא' ששם נמכרו בניו וספריו בשנת רס"ב וכמו שהובא לעיל, ושם חיבר את ספרו "אוצר נחמד" בשנת רע"ה. בני קהילת כפא הנחילו לרבינו כבוד גדול וישימוהו לראש עליהם, כשפרצה מחלוקת בין יושבי 'כפא' כי מקצתם רצו ללכת אחר מנהגי אשכנז ומקצתם בחרו במנהגי רומניה, ועוד היו שם אנשים אשר החזיקו במנהגי בבל, אז אסף רבינו את כל הקהל ודיבר על לבם שיעזבו את המחלוקת ועלתה בידו לעשות שלום ביניהם, וגם תיקן להם י"ח תקנות אשר מצאו חן ויתקבלו גם בערים אחרות, רבינו השתוקק לעלות לירושלים למען ימות ויקבר באדמת קדש, אך חפצו לא הצליח בידו וימת ב'כפא'.

ספריו הידועים לנו הם:

א. השגות על ספר "גן עדן" הנזכרות לעיל.

ב. שני מכתבים שערך לקראי יוסף בני והם בקובץ פירקאוויץ 660 (המזכיר חלק ב' לד 97).

ג. ספר "שושן סודות" יש בו תרנ"ו סימנים כמספר "שושן", כתבי יד ממנו נמצאים בבית הבארון גינצבורג, ובאוכספורד סי' 1556, גם ביד ר"י רייפמאנן היה כ"י ממנו (הכרמל הפבועי ח"ג), מסימן תס"ד מתחיל הפירוש ל"ספר יצירה", בשנת תקל"ט נדפס בקאריץ הפירוש ל"ספר יצירה" ונקרא בטעות בשם "אוצר ה'", וכן נקרא בדפוס ווארשא כי ספר "אוצר ה'" הוא ספר בפני עצמו, ובשנת תקמ"ד נדפס בקאריץ ספר "שושן סודות" עד סימן תס"ד, ובאמת הפירסם לספר הוא רק חלק מספר "שושן סודות" כמו שנראה מקובץ אוכספורד וכ"י ר"י רייפמאנן, וכן כתב רבינו בעצמו ב"אוצר נחמד": ובפירושנו ל"ספר יצירה" בחבורינו "שושן סודות"..., (הכרמל הפבועי ח"ג 39) כי מפירושו לספר יצירה נמצא בקובץ כרמולי 125 (המזכיר ח"כ 135) הוא קובץ מרצבאכר סי'103.

ד. "יסוד העבור" נזכר ב"שושן סודות" גם ב"אוצר נחמד", (הכרמל פס).

ה. סליחה המתחלת: אלוקים חי וקל נורא, (לוק ליטרלטורגשיכטה 388).

ו. ספר "שערי צדק" מזכיר אותו ב"שושן סודות".

ז. ספר בדקדוק, נזכר ב"אוצר נחמד", (הכרמל פס ועי' רייפמאנן הכרמל ח"ג).

ח. פירוש על התורה נזכר בראש פירושו ל"ספר יצירה" גם ב"אוצר נחמד", (הכרמל ח"ג פס).

ט. פירוש על קהלת נזכר ב"אוצר נחמד", (הכרמל פס ועי' ח"ג 208)

י. "אוצר נחמד", פירוש על פירוש הראב"ע על התורה, היה בכ"י תחת ידי פירקאוויץ ונמצא כעת באוצר הספרים שבפטרסבורג, ההקדמה נדפסה בהכרמל השבועי ח"ג הספר הזה נזכר בהגהת ר' שמואל אשכנזי לספר "נובלות חכמה" לישר"ר מקנדיאה דף נ"ו ע"א.

יא. ספר "אוצר ה'", ב"שושן סודות" (עי' "פס הגדוליס"), ובפירושו ל"ספר יצירה" פרק א' משנה ב' פ"ב מ"ג וס"ה פ"ה מ"א, גם ב"אוצר נחמד" (הכרמל ח"ג 39) כתב: "באוצר ה' יבא" היינו שיבאר את הענין בספר אוצר ה' שהיה בדעתו לחבר ולא נודע אם עלתה בידו לחבר אותו או לא.

- המקורות מתוך כתבי רבי שמואל אפשטיין שבהוצאת "מוסד הרב קוק" -

הנני מחזיק טובה להספריה הלאומית של ירושלים אשר הואילו בטובם להרשות לי לעיין ולפרסם פירוש רבינו למשנה אחרונה של ספר יצירה, מתוך כתב יד יחיד בעולם, כ"י Ms. Heb 4°7538.

ואני תפלה לאל חי אשר זכות הגאון המחבר זצ"ל יגן עלינו וימליץ טוב בעד שארית ישראל המסובלים בצרות רבות, וישפיע עלינו רחמים מבעל הרחמים, ויחיש קץ הפלאות, ויקבץ נדחנו ,ויגאלנו גאולת עולם בב"א.

פרק שישי

משנה ז

וכיון שצפה אברהם אבינו עליו השלום והביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצרף ועלתה בידו אז נגלה עליו אדון הכל ברוך הוא והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אוהבו וכרת לו ברית והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות אצבעות ידיו והיא הלשון. ועשר אצבעות רגליו והיא המילה. וקשר לו עשרים ושתים אותיות בלשונו וגילה לו את יסודן, משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה כוכבים נהגן בי"ב מזלות:

הפן הראשון זאת הברייתא נבוכה ספק עצום, והוא מי אמרה. אם אברהם אבינו ע"ה הוא אמרה אם כן הוה ליה ליממר וכיון שצפיתי אני אברהם וכו', ולא היה לו לכתוב "**כיון שצפה**".

ובפירוש הספק הזה באו שתי קבלות הדין שוה בא' עד ח' פסוקים מן "וימות משה וכו'" (דברים לד, ה-יב) יש מי שאומר כתבם בדמע, ויש אומרים שיהושע בן נון כתבם (בבא בתרא טו.).

ואם כן אברהם אבינו ע"ה היה ממנו לב' סיבות:

האחד, שלא יספר שבחו בפיו, וכאילו איש אחר מודיע שזה הספר חיברו אברהם אבינו. והב' שרוח אלקים דבר בו והוא כמוכח לזה, כמו שכתוב "רוח (אלקים) [ה'] דבר בי" (שמואל ב כג, ב), והנביא ככלי לרוח הקודש מוכרח לדבר. וסוד הדבר גילה ירמיה ע"ה "אמרתי לא אזכרנו וגו'" (ירמיהו כ, ט).

והשני יש מן המקובלים שאמרו כי סוד ספר יצירה גילה הבורא ב"ה למשה רבינו ע"ה בנבואה, כמו שגילה כל הסיפורים מבראשית עד יום שהשרה בו רוח הקודש, וספר איוב בכלל זה. כן גם כן גילה לו ספר יצירה, וזה הדיבור "**כיון שצפה וכו'**", משה רבינו ע"ה אמרו.

ואיך שיהיה אנחנו נבאר כוונת הברייתא כפי אשר תורינה מילותיה, ונאמר "**כיון שצפה וכו'**" נגזר מן "צופה נתתיך (בגויים) [לבית ישראל]" (יחזקאל לג ז). וזאת המילה תאמר על סיפור העתידות הנבואיות.

והנה הזכיר ח' תיבות והן **צפה והביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצירף**, להורות על השגתו ממדרגה למדרגה עד הגיעו למדרגה הח' שהיא הבינה, שם השיג ל"ב נתיבות הפלאים מתוכו כ"ב אותיות וצרפו, ואז "**עלתה בידו**", רוצה לומר בהשגה מן הצירוף ההוא.

"**ונגלה עליו אדון כל**" שהוא כתר עליון מדת "**ברוך**" כתר עליון "**הוא**" כתר עליון.

"**והושיבו בחיקו**" נתן לו מדת החסד.

"**ונשקו על ראשו**" כלומר נדבקה בו שפע הנבואה אשר בראש משכנה. והנשיקה תורה על דבקות כמו מיתת נשיקה, "ישקני מנשיקות פיהו" (שיר השירים א, ב).

"**וקראו אוהבו**" בשם מידתו שהוא מדת החסד.

"**וכרת לו ברית ולזרעו**" ירצה על ירושת הארץ המורגשת להיותה מוכנת לשפע הנבואה יותר משאר הארצות.

"**והאמין בה'**" כי עדיין לא זכה כי אם למדתו.

"**וכרת לו ברית**" לתיקון גופו שיהיה המוכן להיות מרכבה לעליונים ככתוב "ויעל אלהים מעל אברהם" (בראשית יז, כב).

ואחר שנשלם בגופו, "**קשר לו**" כתר "**כ"ב אותיות בלשונו, וגילה לו את יסודן**", באופן שהודיעם בו' פרקים הקודמים, ואמר שידע דרכי האותיות ונתיבותיהן.

"**משכן**" כלומר אברהם אבינו ע"ה משך האור למדתו שהוא המים. ואחר כך "**דלקן באש**" מדת בנו. ואחר כך "**רעשן**" נגזר מן רעש, ולפי שהרעש הוא מהרוח ולכן אמר "**(רעש) [רעשן] ברוח**", והיא מדת בן בנו. הרי אותיות אמ"ש כסדרן.

ואחר כך חזר לז' כפולות ואמר "**בערן בשבעה**" הרי כל ז' ספירות בכלל, והעטרה בכללן. ואמר "בערן" אצל הכפולות להודיע שיש בהן דין.

"**נהגן בי"ב מזלות**" לפי דעתו כי תיבת מזלות אין צריך, אלא הגרסה הנכונה "**נהגן בי"ב**" רוצה לומר שנהג הפשוטות שהן הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק בי"ב גבולי אלכסונים.

ואחר שזכה לאלה המדריגות ממטה למעלה רוצה לומר מן הנפש שנה עולם כי כן היתה חקירתו כאשר ביארנו כמ"ש, בהגיעו למעלה העליונה עלתה בידו חקירתו בשלמות.

זהו כוונת הברייתא ופירוש המקובל בידנו.

ובזה נשלם הפירוש על ספר יצירה כפי מה שקבלנו פירושו מבעלי העבודה, ומי שגילה לאברהם אבינו סודו הוא יאיר עינינו בתורתו, ויתן הקב"ה בנים הגונים להגות סודו ולהבין תורתו.

בסייעתא דשמיא

ספר יצירה

עם פירוש חד מתקיפי קדמאי הגאון הגדול
מופלא שבסנהדרין ראש המדברים והמורים ושמו נודע בשערים,
כמוהר"ר **יום טוב ליפמן מילהויזן** זצללה"ה
בעל **"ספר הנצחון"**
ובן זמנו של הגה"ק הר"ר **משה בוטריל** זלה"ה
שחי בפראג במאה השנייה לאלף השישי

והפירוש הוא על דרך האמת,
שיהיה מוסכם פשט הספר לחכמת הקבלה

ויוצא לאור מתוך כתב יד
בתוספת מראי מקומות מפוסק מקוטע
ברוב פאר והדר

צילום כתב יד קדשו של הרב המחבר זצ"ל

דברי פתיחה

השיר השבח וההודאה לחי העולמים, על גורלנו וזכותנו להעלות על משב"ח הדפוס, פירוש לספר יצירה לאיש קדוש וקדמון איש אלקים קדוש ונורא מורינו ורבנו המקובל האלוקי הרב יום טוב ליפמן מילהויזן זצוק"ל.

רבי יום טוב ז"ל היה אחת הדמויות החשובות והמשמעותיות ביהדות אשכנז של ימי הביניים. הוא היה תלמידם של רבי מאיר בן ברוך הלוי, של רבי שלום נוישטט (המכונה "סר סלוס") וכן של רבי שמשון בן אליעזר (בעל ס"ברך שאמר") זלה"ה. לאורך חייו הוא כיהן כרבן של קהילות נודעות וחשובות, וכן כדיין וראש ישיבה. בשנת קס"ז (1407) התמנה לתפקיד אב בית דין בעיר פראג שבביהם, ושימש ברבנות עם רבי מנחם ב"ר יעקב ועם רבי אביגדור קרא זצוק"ל. כמו כן כיהן כרב בקראקא שבפולין ובערפורט שבאשכנז, וקיים קשרים עם גדולי דורו כמו רבי יעקב מולין (המהרי"ל) ורבי יעקב בן יהודה וייל זצ"ל. לרבי יום טוב ליפמן היה חלק רב בעיצוב צביונם הרוחני של בני דורו, ופסיקותיו התקבלו ללא עוררין, כפי שניכר מציטוטים המובאים בשמו בספרי הפוסקים בדורו ובדורות שאחריו.

רבי יום טוב ליפמן היה תלמיד חכם מופלג, ובלט בין גדולי דורו כבקיא בספרי הקדמונים והראשונים, ובהם רבי סעדיה גאון, רבי שלמה אבן גבירול, רבי אברהם אבן עזרא, הרמב"ן ורבנו בחיי וכו'. נוסף לכך, העמיק רבות בתורת הקבלה על כל ענפיה וגילה ידיעות נרחבות בכל מקצועות תורת הסוד והפילוסופיה היהודית.

רבינו ז"ל פעל לא רק בתוך ציבור יראי ה' אלא גם ייצג אותו כלפי חוץ. באותם הימים כפו הגויים על היהודיים ויכוחים בענייני דת, כשמטרתם לערער את יסודותיה של הדת היהודית, לעודד יהודים להמיר את דתם ולהצדיק גזירת גזרות רעות עליהם. רבינו היה שליח נאמן לעמו, ובוויכוחים אמיצים ונוקבים הצליח להעביר את המסרים היהודיים בצורה משכנעת, ולקעקע את הטיעונים וההשקפות של הכמרים הנוצריים ושל יהודים שהמירו את דתם, וניסו להציג את היהדות באופן מעוות ומסולף. שליטתו המופלאה בכל מכמני התורה, כמו גם היכרות עם מהותן של דתות אחרות ועם הספרות הלאטינית, הפכו אותו למומחה בתחום הוויכוחים והוא הוכר כמי שידו על העליונה, המצליח לקדש שם שמים ולהאדיר את שמה של היהדות.

רבינו מוכר ברבים גם בזכות חיבורו "ספר הניצחון", שהוא המפורסם שבחיבוריו. בספרו זה, שחובר בין השנים קס"א - קס"ה (1405- 1401), הפריך רבינו מיתוסים ועלילות שהגו הנוצרים, ושם ללעג ולקלס טיעונים רבים שעליהם מושתתת דתם. בספרו זה הוא גם ביקש להקדים רפואה למכת המינות, ולכן שילב הסברים ארוכים בנושאי הקשורים בעיקרי הדת ויסודות האמונה. פרסומו של הספר עורר זעם רב בקרב אנשי הכנסייה ואף הוחרם על ידם.

פרט לספר זה, כתב רבי יום טוב ספרים נוספים. בתחום ההלכה ידועים כתביו "תיקון ספר תורה, "תיקון תפילין ומזוזות", " סדר הגט", "אגרת על השופר", הגהות על הספר "ברוך שאמר" (שנכתב על ידי רבי שמשון בן אליעזר) וכן שאלות ותשובות שונות. רבינו שלח ידיו גם בתחום התפילה וחיבר תחינות חרוזות, פירוש לשיר הייחוד וספר "כוון התפילה" על הכוונה

בתפילה. הוא עסק גם בפרשנות המקרא, אולם חלק גדול מכתביו לא שרדו. בתחום החקירה השכלית הוא חיבר את "ספר הברית" המבאר את י"ג מידות הרחמים ומציג את כוונותיהן המוסריות ואת פעולות האדם להידבקות בהן, וכן פירוש לארבעה הפרקים הראשונים של ספר המדע מאת הרמב"ם. בתחום הקבלה ידוע ספרו "ספר האשכול" המפרש את מעשה בראשית ואת מעשה מרכבה על דרך הפשט, הסוד והעיון, אשר מבוסס על קבלת חכמי ספרד. ספר נוסף שכתב בתחום זה הוא "ספר אלפא ביתא" העוסק בצורת האותיות על פי הסוד, בהתבסס על קבלת חסידי אשכנז.

כמו כן הוא הקדיש ספר מיוחד לפירוש נרחב לספר היצירה, במטרה להופכו לברור ולמובן, כפי שהוא כותב בפתיחת הספר "והנה פירושים רבים שונים ראיתי עליה, אך לא זכיתי למקובל שהיה יודע לפרש לי פה אל פה, שיהיה מוסכם פשט הספר לחכמת הקבלה שבידינו, ולא יהיה סתירה מתוכה, ויהיה מוסכם עם השכל, והדבר עמוק כאשר יבין המשכיל מתוך דבריי. על כן אפרש הספר הזה באולי לפי השגתי מצורף לאשר מצאתי, ואלוקי אברהם אבינו יהיה בעזרי". לצורך כתיבת הספר השתמש רבי יום טוב בפירושו של רבי אליעזר מגרמייזא, בפירושים המיוחסים לרב סעדיה גאון ולרמב"ן, וכן בפירושו של רבי משה בוטריל זלה"ה, בן דורו, והוסיף מדיליה בדרכו הייחודית.

הפירוש של רבינו על ספר יצירה התגלתה בתוך כתב יד אשכנזי (כ"י בודפסט קאופמן 259), יחד עם כתבים נוספים של המחבר, והובא לדפוס פעם ראשונה בשנת תשמ"ב ע"י הרב ישראל וינשטוק בטמירין ב. בכתב יד מצויים תיקוני לשון והשלמות כמו גם פליטות קולמוס שלא תוקנו, ומילים שנמחקו, ולצערנו לא עלתה בידינו לתקן את כל השגיאות, וחבל על דאבדין ואינם משתכחין.

תודתי נתונה לספרייה הלאומית של בודפשט אוסף קאופמן, על הרשות להשתמש ולפרסום את כתב היד.

וכצאתי מן הקודש אפרוש את כפי בתחינה ובבקשה, שזכות המחבר הקדוש יעמוד לי ולזרעי אחרי, שנוכל תמיד לחסות ולשבת באוהלה של תורה בלי שום מניעות, לרוות מכל צאצאינו רוב נחת דקדושה, ולהמשיך בעבודת הקודש בישוב הדעת ומתוך הרחבה, ונזכה כולנו לראות בישועתם של ישראל ובקיבוץ נדחינו, ולקבל את פני משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

פתיחה

ברייתא של ספר יצירה מקבלת אברהם אבינו היא שורש של כל ספרי קבלה. ואל תתמה שמזכיר בה פסוקים שאברהם אבינו קדם להם, כי סדר הספר שהבבות האחרונות מפרשות הראשונות, ועיקר ברייתא של אברהם רק הראשונות, ואחרי כן נתוספו הבבות האחרונות לפרשם. והנה פירושים רבים שונים ראיתי עליה, אך לא זכיתי למקובל שהיה יודע לפרש לי פה אל פה, שיהיה מוסכם פשט הספר לחכמת הקבלה שבידינו, ולא יהיה סתירה מתוכה, ויהיה מוסכם עם השכל, והדבר עמוק כאשר יבין המשכיל מתוך דבריי. על כן אפרש הספר הזה באולי לפי השגתי מצורף לאשר מצאתי, ואלהי אברהם אבינו יהיה בעזרי.

פרק ראשון

משנה א

בשלשים ושתים נתיבות פליאות החכמה חקק וחצב י"ה הוי"ה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו ברא עולמו בג' ספרים בספר וספר וספור:

ל"ב נתיבות, ר"ל דרכים, כמו שמפרש לבסוף. **פליאות החכמה**, כלומר חכמה מופלאה שאין כמוהו. **חקק וחצב**, כפל לשון, כמו שמפרש, ומשל הוא, כלומר ברא העולם מחוקק על חוק בלי להתמוטט. **י"ה הוי"ה**, הקדים שם י"ה לפני שם המיוחד, כי בי"ה ברא העולם, שנאמר: "בי"ה צר עולמים" (עפ"י ישעיה כו, ד), כדאיתא במנחות (דף כט:). והה"א שבשם פירושה כמו: "הא לכם זרע" (בראשית מז, כג), ר"ל הא לכם מקום. והיו"ד מורה על י' ספירות, וזהו שאסיק במנחות: ביו"ד ברא העולם הבא. גם ראוי להקרא שם י"ה לפי סדר הי' ספירות, שהרי הזכיר כל שמות אלו לרמוז אותם. וי"ה רומז לחכמה, יו"ד ה"א וי"ו ה"א לבינה. **צבאות**, לשון רבים, לזרועות עולם, גדולה וגבורה. **אלהי ישראל**, תפארת יעקב. **אלהים חיים**, לשון רבים, נצח והוד. **אל**, יסוד. **שדי**, מלכות. **רם ונישא**, מחשבה, המתנשא לכל ראש. ובסוף הספר (פ"ו מ"ח) מפרש אותם.

בספר וספר וסיפור, יש מפרשים: בינה גדולה וגבורה, ויש אומרים: **ספר**, אותיות אמ"ש, **וספר**, בג"ד כפר"ת, **וסיפור**, הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק. ויש אומרים: **בספר**, היינו האלפא ביתא, **וספר**, היינו מספר צירופם, **וסיפור**, היינו הקריאה. ור"ל שבמספר סיפור אותם האותיות, יכול אדם לצור בו ור...[?] האות, שרוח השם בכולם, כאשר נאמר לקמן (משנה ח). והאותיות כלל התורה, ומרוח הקודש נאצלו, שבא מרוח אלהים (נאצלו), וקדמו לעולם, שנאמר: "ה' קנני ראשית דרכו" (משלי ח, כב). ומהם נברא העולם, ר"ל באמצעותן, כדמפרש לקמן (משנה ט). וגם כן הסכמת הפילוסופים, שהשם יתברך המציא תחילה רק שכל פשוט, וזהו שאמר לקמן: "אחת רוח אלהים חיים". ואחרי כן ברא ויצר הכל בהשפעתו על האמצעים.

משנה ב

עשר ספירות בלי מה עשרים ושתים אותיות יסוד עשר ספירות במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחוד מכוונת באמצע במלת הלשון בפה ובמלת המעור:

עשר ספירות בלי מה, וכן הוא אומר "תולה ארץ על בלימה" (איוב כו, ז), ר"ל שאין להרהר על דבר מהותם. **במספר עשר אצבעות**, כלומר כמו לאדם הפועל. **וברית יחוד**, ר"ל שבועה היא. ולשון שכלשונים [?] חייבים אנו לומר שהוא יתברך יחיד ומיוחד, אך שמכוחו העשר. **מכוונת באמצע**, למעלה

בין עשר אצבעות הידים הלשון, ולמטה בין עשר אצבעות הרגלים המילה, זהו **המעור**, מלשון "כמער" וגו' (מלכים ח, ז, לו). והדבר לדמות ומשל, כשם שהלשון אחת תוך עשר אצבעות, וכן המילה אחת תוך עשר אצבעות, כן השם יתברך אחד בעשר ספירות.

משנה ג

עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשרה הבן בחכמה וחקור בבינה בחון בהם וחקור מהם דע וחשוב וצור והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו כי הוא יוצר ובורא לבדו ואין זולתו ומדתו עשר ואין להם סוף:

ולא ט', ר"ל שגם כתר עליון בכלל, שאין המחשבה מגעת בה, רק מידיעת משנות[?] הנחשבות נודע שיש מקור. **ולא י"א**, ר"ל שיש להוציא מן המניין עילת העילות, כי מאחר שהכרנו לכתר עליון סוף, ידענו שיש לה ראש, נמצא עילת העילות, שאין לו ראש וסוף, אין בכללם. **הבן בחכמה**, ומזכיר עשרה דברים כנגד הי' ספירות. **וחשוב**, ר"ל ניתן לך רשות שתחשוב ותבין שעשר הן, כמו שמפרש. **וצור**, כלומר אף על פי שנתתי לך רשות, מכל מקום תצור בליבך האמור למעלה שרק דמיון ומשל הוא. וצור מלשון "צור תעודה" (ישעיה ח, טז). **והעמד דבר על בוריו**, שהדבר משל לספירות. **וחשב יוצר על מכונו**, שעצמות השם יתברך אין להמשל בו. **הוא יוצר ובורא**, יצירה שייך על שנעשה מיש, ובריאה על מה שנעשה מאין, ור"ל כדפירשתי (סוף מסכת ח) שהאציל וברא יש מאין, ואחר כך יצר באמצעות.

משנה ד

עשר ספירות בלימה בלום לבך מלהרהר בלום פיך מלדבר ואם רץ לבך שוב למקום שכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית:

בלום לבך מלהרהר, ואם עברת והרהרת, על זה מסיים: **בלום פיר מלדבר**, כלומר מכל מקום לא תדבר. **ואם רץ ליבך**, כלומר ואם לא יכולת לאמץ לפיך, על זה מסיים: **שוב למקום** – כלומר תחזור למקום הראשון שפירשתי, כמו שנאמר: "**והחיות רצוא ושוב**" (יחזקאל ח, יד), כלומר ממהרים לחזור, כן חזור מהר מן הרהורך. **ועל דבר זה נכרת ברית**, ר"ל שבועה.

משנה ה

מידתן עשר שאין להם סוף עשר ספירות בלימה נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו כשלהבת קשורה בגחלת. דע וחשוב וצור שאדון יחיד והיוצר אחד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

מידתן עשר שאין להם סוף, ר"ל לעומקן. **נעוץ סופו בתחילתו**, כלומר אם הרהרת על אחרית השם יתברך, כך וכך אלפים שנים ראוי להיות בסוף: נעוץ אותו סוף בתחילתו, וחשוב ששמה דומה להתחלה, שהרי אחרי כן יהיה עד אין סוף. וכן להפך: **נעוץ תחילתו בסופו**, אם תהרהר כך וכך אלפי ריבות שנים ראוי שהיה תחילתו, חשוב ששמה דומה לסוף מרוב ריחוק, שהרי הוא קדמון מוחלט בלי התחלה. **עומק מזרח** (מסכת הבאה), אם תהרהר כך וכך אלפי רבבות פרסאות ראוי להיות סוף הויתו במזרח, חשוב ששם דומה להתחלת מזרח לפי ריחוק סופו, שהרי אין לו סוף, וכן כולם. ובספר אשכול ביארתי הדבר. **כשלהבת קשורה בגחלת**, ר"ל כשהשלהבת חוזרת על הגחלת בלי איחור, כן תחזור מיד מן אותו הירהור. **ולפני אחר מה אתה סופר**, כלומר אין שייך להתחיל ולמנות דבר קודם אחד, כן אין עילה להשם יתברך, אך הוא עילת כל.

משנה ו

עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית עומק רום ועומק תחת עומק מזרח ועומק מערב עומק דרום ועומק צפון עומק טוב ועומק רע ואדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עדי עד:

עומק ראשית וכו', ומונה עשר עומקים כי' ספירות. ונפלאות בעינינו, אשר בסמוך מונה י' ספירות אחרות, שהרי כאן מונה ראשית ואחרית וטוב ורע ושש קצוות, ובסמוך מונה רוח ורוח ומים ואש ושש קצוות, ומפרש עליהן מספר עשרה: אחת שתים וכו'. ולכן אומר, שזהו שרמוז למעלה (משנה ג): "מכוון באמצע במילת לשון ובמילת המעור", ופירוש שהלשון באמצע עשר אצבעות הידים, והמעור באמצע עשר אצבעות הרגלים. ור"ל ששני מילות עשר ספירות הן, זו למעלה וו.

עשר העמקים שמונה כאן הן קודש קדשי קדשים. עצמותו יתברך ויתעלה שאין לו סוף בכל העשר העמקים, ובכולן יש לנו לנעוץ סופו בתחילתו, ועליהם רמז בעשר אצבעות הידים. אבל י' ספירות שמזכיר בסמוך, אותן האציל השם יתברך, וקודש קדשי קדשים, הם שזרח גילוי כבודו וברא עולמו, ועליהן רמז בעשר אצבעות הרגלים. ועל שתיהן אומר "בלי מה" כי לא נתחדש. יש רק גילוי כבודו, ככל אשר פירשתי בספר האשכול. וכשם שאצבעות הרגלים מכוונות כנגד אצבעות הידים, כך י' ספירות השניים מכוונים עם י' ספירות הראשונים, וכל השמות המיוחדים לבעלי הקבלה מכוונים על אלו ואלו, ואין פרוד ביניהם.

לכן תדע, **שעומק ראשית** רומז למחשבה, **ועומק אחרית** אי אפשר לפרש על מלכות, דאם כן מה יהיה עומק תחת שאסביר בסמוך. גם אי אפשר לפרש עומק ראשית על בינה, דאם כן מה יהיה רום שאפרש בסמוך, שבא מרוח השיני [?]. גם אין לפרש רום על חסד, דהא אומר כאן עומק רום ועומק טוב, וטוב זה חסד. ועוד במקובלני דמים מרוח שאומר בסמוך נאמר על חסד. על כן צריך לומר דרום נאמר על בינה, ותחת נאמר על מלכות, ואחרית נאמר על חכמה, ונקראת אחרית מפני שרק שתי רוחות מזכיר בסמוך, והיא האחרית. אבל בינה אויר, כי האויר בא מן הרוח כדאמר לקמן (פ"ג מ"ג). אמנם חכמה נקראת גם ראשית בסתרי תורה, כי היא ראש הכל, כאשר אומר בסמוך (משנה יא), שחקק בה רום ותחת וד' רוחות. אבל מצאתי, שרום ר"ל מחשבה.

ואל תתמה שאומר שרום בא מן הרוח השיני, כי לרוב דקותה אין לייחסה לסדר הבריאה עד שתמשך מכח לכוח, שתאור[?] ליחס לה ישות הקצות. ולפי זה רוח אלהים חיים – חכמה, ותהיה נקראת **ראשית** כדברי חכמים הקדומים. ורוח מרוח – בינה, ותהיה נקראת **אחרית**, ונאמר שרוח ואויר עניין אחד. **עומק מזרח** – תפארת, **עומק מערב** – יסוד, **עומק דרום** – נצח, **עומק צפון**– הוד, **עומק טוב** – חסד, **עומק רע**, ר"ל העדר הטוב, דין. **ועומק טוב**, ר"ל באויר ובאור שנקראת טוב, שנאמר: "וירא אלהים את האור כי טוב" (בראשית א, ד). **ועומק רע** –העדר האור, שנאמר: "יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא רע" (ישעיה מה, ז), העדר הטוב. ור"ל בתוך כל הגשמיים ככתוב וכהרי [?].

וכנגדם בי' ספירות השניות מים ואש. והנהיג עולמו בטוב וברע, ולגמול הסד וטוב לעושים רצונו, "לאור באור החיים" (איוב לג, ל), ולגמול רע לרשעים, "ואשם לא תכבה" (ישעיה כו, לד). וכנגד עומק ראשית ועומק אחרית, שהוא יתברך מגהיג כל ענייני עולמו מראשם לסופם. וכנגד עומקי שש הקצות, חותמו של הקצות. נמצא מבואר שהעשר ספירות עליונות וי' ספירות תחתונות אחד הם.

מעון קדשו עדי עד, ר"ל מעון קודש בכל העשר עומקים לעולם ועד אין סוף לבדו יתברך ויתעלה, כמו שמפרש כאן, ועל זה נאמר: "עמוק עמוק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד).

משנה ז

עשר ספירות בלימה צפייתו כמראה הבזק ותכליתו אין קץ דברו בהן ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

צפייתו כמראה הבזק, כלומר כשצופה בליבו יהרהר בהם, ימהר לחזור כמו שממהר הבזק, ר"ל הברק. **ותכליתו אין קץ**, כלומר כשתהרהר על סופו תשים אל לבך שאין להם קץ כדפי'. **דברו בהן ברצוא ושוב**, כלומר כאשר יגיע הרצון מאת השם יתברך, שיוחס לדבור כמו שנאמר: "בדבר ה' שמים נעשו" כו' (תהילים לג, ו). **ברצוא ושוב**, כלומר נעשה מהר, הן להיות הן לבטל. סופו הדבר ואמר **ולמאמרו כסופה ירדפו, ולפני כסאו**, פירוש גדולתו כמו: "רק הכסא אגדל ממך" (בראשית מא, מ). **משתחוים**, כמו: "וצבא השמים לך משתחוים" (נחמיה ט, ו). ועניין השתחויה גבי אדם, כלומר שמניח מידותיו ואינו עוסק בהם כי אם במחשבה לבד, ומרומם השכל ומשפיל הגוף. וכאן הוא רק משל, ר"ל שעצמותו יתברך על הכל, וי' ספירות שכינתו וגילוי אצילתו כדפי' בספר האשכול ע"ש. ומהנה הוכחה, שעילת העילות אינה במספר העשרה, ולא כאותן שפירשו רוח אלהים בסמוך על עילת העילות, ור"ל שמחשבה עילת העילות, וזה אינו. וכן מפרש בהדיא במשל לבסוף (פ"ו מ"ב): "מלך יחיד בעולמו".

משנה ח

עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד. שלש אימות ושבע כפולות ושנים עשר פשוטות ורוח בכל אחת מהם:

י' ספריות וכ"ב אותיות, פירוש אלו הל"ב נתיבות שהחבור התחיל, ומפרש הכ"ב שהם: **ג' אימות וז' כפולות וי"ב פשוטות**, וכולן מפרש לקמן מה טיבן. **ורוח בכל אחת מהם**, והשם יתברך נתן רוחו בהם, כי מה שנקרא בכח ראשון ספירות נקרא בכח שני אותיות. ומן הרוח שבא מרוח אלהים נחקקו הכ"ב אותיות, ולא שהם דבר זולת הרוח. וכאן אומר ג' יסודי אימות אבל לבסוף (פ"ו מ"ג), אצל התולדות, קורא אותם אבות.

משנה ט

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים נכון כסאו מאז ברוך שמו של חי העולמים תמיד לעולם ועד קול ורוח ודיבור, ודיבור זה הוא רוח הקודש, לראשיתן אין חקר ולאחריתן אין תכלית:

אחת רוח אלהים, ר"ל מחשבה. ולא יוחס לה שום בריאה לרוב דקותה, רק אומר: **חיים**, כלומר שכל חיים ממוצאה ובכללה. והיא "היכל קודש" שמזכיר לקמן (פ"ד מ"ב) שהוא "מכוון באמצע", וכולם בתוכו, כמו שאפרש בע"ה.

משנה י

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים שתים רוח מרוח הקודש שלש מים מרוח ארבע אש ממים וחצב בה רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

רוח מרוח הקודש, ר"ל חכמה. **וחצב בה רום ותחת**, וכבר פירשתי לדעתי (לעיל משנה ו), שאי אפשר לפרש רום כי אם ביבה. ואל תתמה שמונה "שלש מים מרוח" ור"ל חסד כדפירשתי (לעיל משנה ו), ואינו מונה בינה שהיא השלישית, כי אין מונה אותם לפי סדר אצילותם, תדע שהרי מונה מיד אחר רום תחת, אך

לסדר בריאת עולם מונה אותם. אך לפירוש שני: **אחת רוח אלהים** – חכמה, **ורוח מרוח** – ביבה. וכל הפירושים **מים מרוח**–חסד, **ואש ממים**– גבורה.

ויש לך לדעת, שהעולם נברא בחסד ובדין, שנאמר: "ביום ברא השם אלהים שמים וארץ" (בראשית ב, ד). ובכאן מוכרח שבי' ספירות נברא העולם. וידוע להמקובלים, שאין לייחס בריאת שמים וארץ וכל אשר בם לשלש עליונות, שהם כנשמות, כי אם לז' אחרונות, שהם הבניין של ז' ימי בראשית. וכללם שנוטות לחסד ולדין ולמכריע. על כן ראויה יצירת העולם ממים ואש ומכריע. וזהו רוח כאשר מפרש בסמוך: שלש יסודות אמ"ש, וביאורו אש מים שלום, פירוש כי אש ומים הפוכים, ולא יחוברו בלי שלום. והרוח שבצד ליחות דומה למים, ובצד חמות דומה לאש, עושה שלום ביניהם.

אמנם לפי גירסת הספרים שבידינו אש לבסוף, אמ"ש: אויר מים אש, וצ"ל שהשי"ן מחוברת אל אל"ף. והנה גם לפי הטבע ראוי יצירת אש ומים, שיש להם איכות חם ויבש קר ולח. וע"כ מים ואש דומים לחסד ודין, ורוח יש ליחס לכלל העליונות. ולמחשבה אין לייחס שום דבר, כי היא פשוטה כדפירשתי (לעיל מפנה ט). ובינה אוירית לפי פירוש שלי (לעיל מפנה ו), ועל כן אין ליחסה רק לחכמה, והוצרך לזוג בינה. וכי תאמר, איך שייך מסדר היצירה מים מרוח ואש ממים, דע שיש לו אויר היוצא מן הרוח מלחלח, וכאשר זורח אור הנכבד תוך המים ומבהיקים, יצא אש, כאשר נראה דוגמתו לעין מהחמה הזורחת אספקלריא עמוק ששורפת.

וכן אשר חקק מן הרוח שש קצוות, המשל להזוגג המנפח בהזכוכית עד שמרחיבו כרצונו, כן השם יתברך הרחיב הרוח לשש הקצוות עד שאמר לעולמו די. והנה כל זה הסדר לפי יצירת העולם: מחשבה או בינה–**רום**; מלכות– **תחת**. אבל קבלנו תמונת העולם באדם, שראשו **דרום**, שהוא מקום החסד וגמול הטוב, ותחת– **צפון**, מקום הדין והעונש, שאול תחתית, ופניו–**מזרח**, ואחוריו **למערב**. ולפי סדר זה יהא מלכות דרום, ומחשבה או בינה לצפון. וזהו מאמר רז"ל (בבא בתרא כה:): עולם כאכסדרה [ר"ל אינו מסוככת], כמו שנאמר באיוב: "תולה ארץ על בלימה" (איוב כו, ז). "נוטה צפון על תוהו", כי מפני שאפילו בינה אוירית, הרי צידה נגד האחרים כאינה מסוככת, ושניהם נכונים בלתי סתירה.

ואל תתמה כי הוכחתי בספר האשכול, שאין הי' ספירות גשמיות לקבוע ממש מזרח ומערב, אלא שהם משתנים מפני העניין, לפי "אובנתא דליבא" (עבודה זרה כח:) ברוח הקודש. וגם לפי סדר היצירה שייך למנות תחת אחר רום מיד, כי המה עיקר הגשם. שהרי מזרח ומערב לבד רק קו, וכאשר יצורף צפון ודרום יהיה שטח, ורק כאשר יצורף עוד רום ותחת יעשה גשם.

משנה י"א

שלש מים מרוח חקקן וחצב בהן תהו ובהו רפש וטיט, עשאן כמין ערוגה הציבן כמין חומה סככן כמו מעזיבה ויצק שלג עליהם ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ. תהו זה קו ירוק שמקיף את כל העולם, בהו אלו אבנים מפולמות משוקעות בתהום ומביניהם המים יוצאים:

שלש מים מרוח, בזה רומז לחסד כדפרשתי (מפנה ו ומפנה יח). ומפרש **שחצב רפש וטיט** הראוי מן המים על ידי החום. המשל, המרתיח מים בכלי עד שנתייבש, ימצא עפר דבוק בתחתית הכלי. וזהו עולם התחתון. **עשאן כמין ערוגה**, מצויינת במצריה בתוך שדה גדול, כן אוקינוס מיצר העולם. **הציבן כמין חומה**, ר"ל המים הגביה סביבו. **כמו מעזיבה**, כמו ריצפה זו קבועה באבנים, כן הארץ מסביב חזק כנגד המים שלא ימחה. **ויצק שלג עליהם**, משל כאדם המביא מים ומשליך לתוך קמח שיעשה עב, כן קבע הצורה בחומר. **קו ירוק**, זה הים שמקיף העולם, כי מעבר לאוקינוס חוץ לעולם, כי שמה יסוד עולם האויר ולא ארץ. **אבנים**

מפולמות, כלומר מסותתות, שקבעם בסוף הארץ נגד המים כדפירשתי, ובין האבנים נכנס המים לעולם, אך קיבלתי פירוש הפסוק "היתה תוהו" (בראשית א, ב) כלומר שהייתה תוהו וחזר להיות בוהו, ר"ל שמן החסד התחלת הבניין, וזהו קו הירוק שמקיף העולם, כי בכוחה האבנים הששה הנאצלים ממנה. **ומפולמות**, ר"ל מלוחלחות, שהרי מן המים נאצלו.

משנה י"ב

ארבע אש ממים חקק וחצב בו כסא הכבוד ואופנים ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעון קודשו מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

ארבע אש, רומז לדין, ומפרש, **שחצב בו כסא הכבוד**, פירוש השמים שנאמר: "השמים כסאי" (ישעיה סו, א), וכתיב: "השמים מספרים כבוד אל" (תהילים יט, ב), נמצא מפורש שהשמים כסא כבודו. ותדע שעל השמים קאי, שהרי השמים לא הוזכר כאן, ולבסוף מפרש אותיות אמ"ש, שהמליך שי"ן וברא שמים (פ"ג מ"ח). ושי"ן ברביעית, היינו אש. ומפרש כאן, שחצב כל עולם העליון. ואל תתמה שבשלישית ברא עולם התחתון, וברביעית ברא עולם העליון, כי סדר הבריאה ראוי כפי הנהגת המנהיג יתברך, שהעליון בדין והתחתון בחסד, ולא כפי סדר הראוי לעצמות האצילות, כי גבוהים וגבוה מעל גבוה. וכן פי' למעלה (לעיל משנה יא) על שהקדים חסד לבינה. **ומשלשתן יסד מעון קדשו**, כל העולם הנ"ל נקראו מעונו מפני חשיבותם שהם שלו, כמו שנאמר "אבדו גוים מארצו" (תהילים י, טז). והלא כל הארצות שלו, אך מפני חשיבות ארץ ישראל מיוחס לו, או ר"ל שמן קדשו יסד המעון, אבל הוא יתברך מקומו של עולם, כמו שמפרש לקמן (פ"ד מ"ג), ונאמר: "ה' מעון אתה" (עפ"י תהילים ל, ח). והשלש, ר"ל מרוח ומים ואש הכל נברא, שנאמר: **"עושה מלאכיו רוחות"** (תהילים קד, ד), פירוש באותה פרשה מזכיר שלשתן.

משנה י"ג

חמש חתם רום בירר שלש פשוטות וקבען בשמו הגדול יה"ו וחתם בהם שש קצוות פנה למעלה וחתמו ביה"ו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביו"ה. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בהי"ו. שמינית חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בהו"י. תשיעית חתם דרום ופנה לימינו וחתמו בוי"ה. עשירית חתם צפון ופנה לשמאל וחתמו בוה"י. אלו עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים שתים רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

רום ותחת וד' רוחות השמים, ומונה אותם להשלים הי' ספירות, כמו שמפרש לקמן שספירות הם, והקב"ה חתם בהם העולם, ר"ל מקיים השש קצוות באמצעותם. **חמש** וכו' ומונה עד שמשלים הי' ספירות כדפי'. **בירר שלש וחתם שש קצוות**, כי לשלש תיבות ששה היפוכים בשוה (פ"ד מ"ד).

פרק שני

משנה א

עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות שנים עשר פשוטות. וכולן חקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה ולשון בחמש מקומות, אחה"ע, בומ"ף, דטלנ"ת, ז"ס שר"ץ. קשורות בראש הלשון כשלהבת בגחלת, אחה"ע משמשת בסוף הלשון ובבית הבליעה. בומ"ף בין השפתים ובראש הלשון. גיכ"ק על שלישיתה של לשון נכרתת. דטלנ"ת בראש הלשון משמשת עם הקול. ז"ס צר"ש בין השיניים ובלשון שכובה ושטוחה:

כ"ב אותיות, אחר שפירש הי' ספירות, מפרש האותיות, להשלים הל"ב נתיבות. **וכולן חקוקות בקול**, בקולו של השם יתברך שמשפיע, ומשל הוא, מפני שהקול מחלק האותיות, ור"ל שמשפיע רוח קודשו על כולן. **חצובות ברוח**, ר"ל שבא מן רוח אלהים כדפי' (פ"ל, מ"ח). בזה נחצבו בכל אחת רוח חיים, ומקבלים השפע מהשם יתברך לפעול ברצונו יתברך. **וקבועות בפה ולשון בה, מקומות**, כדמפרש. **כשלהבת בגחלת**, כלומר אי ליכא גחלת ליכא שלהבת, הרי גם עשרה כנגד י' ספירות. וקבועות בפה ולשון לדבר בם ולגלגל אותם כדמפרש, לצור בהם בריאה. וזה מופת על הכח שנתן השם יתברך בהם, שהם אמצעים בבריאת העולם.

משנה ב

עשרים ושתים אותיות יסוד קבועות בגלגל ברל"א שערים וחוזר הגלגל פנים ואחור, וסימן לדבר אם בטובה אין למעלה מענג ואם ברעה אין למטה מנגע:

משנה ג

עשרים ושתים אותיות חקקן וחצבן שקלן והמירן אחת עם כולן וצרפן וצר בהם נפש כל היצור ונפש כל העתיד לצור:

כ"ב אותיות חקקן חצבן שקלן והמירן וצרפן, חקיקה פנימית מן חציבה, ושניהם עניין יצירה. אבל רשימה דקה יותר, ומזה לא דיבר, כי הרשימה אינה צורה. **שקלן והמירן** עניין זיווג, אלא שהשיקול פנימי מן המרה, והמרה פנימי מן צירוף. והמרה, והיה הוא ותמורתו קודש (עפ"י ויקרא כז, י), גם כאן אין הראשון בטל. וסידר דבריו דרך מדרגות וזיווגים שנויים רבות להוציא פירות. ועד כאן דיבר מן העליונים, ועתה מדבר נפרדים, ובכללם הנשמות העתידות להיות, כמה שנאמר: **וצר נפש כל היצור ונפש כל העתיד לצור.**

וצר בהם, ר"ל באותיות עצמן עשה צורה, כדי שיצייר מהם צורה אחרת למטה. וכן כל דבר סיבה מסיבה, עד שמגיע לנפרדים של מטה מהעשר ספירות, ויונקים מהם כפירות מאילן. ובגמר בשולם יפלו ממקום יניקתם, ויתחדשו אחרים במקומם. ופעמים יפלו הנופלים במקום שיתחדשו אילנות גדולים שיוציאו פירות ופירותיהן פירות. וחשובות הפירות העתיד לצור בם רוחות הויות דקות. וכולן הכוחות עשויות מבראשית, תחילה נשמת אנשים ואחר כך נשמת נשים. **ושקלן** איזוהי ראויה להיות בת זוגו. והצורות המורגשות באות מסיבות מורגשות, שהם כלי הנשמות.

משנה ד

כיצד שקלן והמירן א' עם כולם וכולם עם א', ב' עם כולם וכולם עם ב', ג' עם כולם וכולם עם ג' וכן כולם. נמצא חוזרות חלילה ברל"א שערים. נמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא בשם אחד:

נמצא חוזרות חלילה ברל"א שערים, כל שתי אותיות נקראות שער, ויעלו ההיפוכים לרל"א שערים, כי כשתצרף **אלף עם כולם**, פירוש שהאלף בסוף, ויעלו לכ"א שורות של כ"ב שערים, וכשתהפוך כן אותיות של כל האלפא ביתא כולה, ויהיה מניין השערים תס"ב. ומפני שההיפוכים פנים ואחור, מנה רק חציים שהם רל"א, ואלו הם:

אב	בג	גד	דה	הו	וז	זח	חט	טי	יכ	כל	למ	מנ	נס	סע	עפ	פצ	צק	קר	רש	שת	תא
אג	בד	גה	דו	הז	וח	זט	חי	טכ	יל	כמ	לנ	מס	נע	ספ	עצ	פק	צר	קש	רת		תב
אד	בה	גו	דז	הח	וט	זי	חכ	טל	ימ	כנ	לס	מע	נפ	סצ	עק	פר	צש	קת		תג	שב
אה	בו	גז	דח	הט	וי	זכ	חל	טמ	ינ	כס	לע	מפ	נצ	סק	ער	פש	צת		תד	שג	רב
או	בז	גח	דט	הי	וכ	זל	חמ	טנ	יס	כע	לפ	מצ	נק	סר	עש	פת		תה	שד	רג	קב
אז	בח	גט	די	הכ	ול	זמ	חנ	טס	יע	כפ	לצ	מק	נר	סש	עת		תו	שה	רד	קג	צב
אח	בט	גי	דכ	הל	ומ	זנ	חס	טע	יפ	כצ	לק	מר	נש	סת		תז	שו	רה	קד	צג	פב
אט	בי	גכ	דל	המ	ונ	זס	חע	טפ	יצ	כק	לר	מש	נת		תח	שז	רו	קה	צד	פג	עב
אי	בכ	גל	דמ	הנ	וס	זע	חפ	טצ	יק	כר	לש	מת		תט	שח	רז	קו	צה	פד	עג	סב
אכ	בל	גמ	דנ	הס	וע	זפ	חצ	טק	יר	כש	לת		תי	שט	רח	קז	צו	פה	עד	סג	נב
אל	במ	גנ	דס	הע	ופ	זצ	חק	טר	יש	כת		תכ	שי	רט	קח	צז	פו	עה	סד	גב	מב
אמ	בנ	גס	דע	הפ	וצ	זק	חר	טש	ית		תל	שכ	רי	קט	צח	פז	עו	סה	נד	מג	לב
אנ	בס	גע	דפ	הצ	רק	זר	חש	טת		תמ	של	רכ	קי	צט	פח	עז	סו	נה	מד	לג	כב
אס	בע	גפ	דצ	הק	ור	זש	חת		תנ	שמ	רל	קכ	צי	פט	עח	סז	נו	מה	לד	כג	יב
אע	בפ	גצ	דק	הר	וש	זת		תס	שנ	רמ	קל	צב	פי	עט	סח	נז	מו	לה	כד	יג	טב
אפ	בצ	גק	דר	הש	ות		תע	שס	רנ	קמ	צל	פכ	עי	סט	נח	מז	לו	כה	יד	טג	חב
אצ	בק	גר	דש	הת		תפ	שע	רס	קנ	צמ	פל	עכ	סי	נט	מח	לז	כו	יה	טד	חג	זב
אק	בר	גש	דת		תצ	שפ	רע	קס	צנ	פמ	על	סכ	ני	מט	לח	כז	יו	טה	חד	זג	וב
אר	בש	גת		תק	שצ	רפ	קע	צס	פנ	עמ	סל	נכ	מי	לט	כח	יז	טו	חה	זד	וג	הב
אש	בת		תר	שק	רצ	קפ	צע	פס	ענ	סמ	נל	מכ	לי	כט	יח	טז	חו	זה	וד	הג	דב
את		תש	שר	רק	קצ	צפ	פע	עס	סנ	נמ	מל	לכ	כי	יט	טח	חז	זו	וה	הד	דג	גב

ועתה מדבר מן עולם המורגש. מקובלני שצריך לצרף השם המיוחד בין כולם בכל קריאתו על נוטריקון כשם אחד, כי כל הצרוף אינו כי אם חשבון שם אחד של הקב"ה, גם כל שער לבדו שם הוא.

משנה ה

יצר מתהו ממש ועשה את שאינו ישנו וחצב אבנים גדולות מאויר שאינו נתפס:

סוף פרק ב

פרק שלישי

משנה א

שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חוק מכריע בינתים:

אמ"ש כף זכות, כי מים חסד. **וכף חובה**, כי אש דין. **ולשון חוק מכריע**, כי הרוח שבא מרוח אלהים שופע דרך קו האמצעי לתפארת מידה שנקראה חוק, כמה שנאמר: "חוק לישראל הוא" (תהילים פא, ה) וזהו רחמים. ורחמים מכריעים, כלומר מה הכף זה מושך אליו וזה מושך אליו, ולשון של המאוזנים מעמידים בשוה, כאמרם: "אש ומים לא ידבקו בלתי רוח", ר"ל שפע הקודש, כדפי'.

משנה ב

שלש אמות אמ"ש סוד גדול מכוסה ומופלא וחתום בששה טבעות ויוצאים מהם אש מים ורוח ומחותל בזכר ובנקבה. דע וחשוב וצור שהאש נושא המים:

סוד גדול מכוסה ומופלא, הזכיר "גדול" נגד גדולה, "מכוסה" נגד גבורה, כי עומק הדין נעלם, "ומופלא" כנגד הרוח שבא מרוח אלהים חיים. וכנגדם אותיות אמ"ש. **וחתום בשש טבעות**, ר"ל הרי ג' אותיות אמ"ש, וחתום בו' טבעות, שתוכל לגלגלו לששה היפוכים. **ויוצאים מהם אש מים ורוח ומחותל בזכר ובנקבה**, ששלושתן נוחות יחד בזכר ובנקבה. **וצור שהאש נושא המים**, כלומר שסובל אותם שניהם יחדיו.

משנה ג

שלש אמות אמ"ש תולדות השמים אש תולדות אויר רוח ותולדות ארץ מים. אש למעלה ומים למטה ורוח חוק מכריע בינתיים. מ"ם דוממת, שי"ן שורקת, א' מכריע. ומהם נולדו אבות ומהם נברא הכל:

חוק מכריע בנתיים, שהאויר בין השמים ובין הארץ. **מ"ם דוממת, שי"ן שורקת, א' מכריע**, פירוש גם קריאתו מוכיח כדפי', כי **מ"ם דוממת**, פירוש אין אדם יכול לקראותו אם לא יסגור פיו. **שי"ן שורקת**, כלומר בקריאתה, שצריך אדם לפתוח פיו ביותר. **אל"ף מכריע**, כי בקריאתה אדם פותח פיו דרך בינונית.

משנה ד

שלש אמות אמ"ש בעולם רוח מים ואש, שמים נבראו תחילה מאש וארץ ממים ואויר מרוח מכריע בינתים:

משנה ה

שלש אמות אמ"ש בשנה חום וקור ורויה, חום נברא מאש קור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בינתים:

משנה ו

שלש אמות אמ"ש בנפש ראש נברא מאש ובטן ממים וגויה מרוח מכריע בינתים:

משנה ז

שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן וחתם בהן שלש אמות בעולם שלש אמות בשנה שלש אמות בנפש זכר ונקבה:

שלש אמות אמש, פירוש שהם אימות לעולם ולשנה ולנפש כדמפרש ואזיל.

משנה ח-ט

המליך א' ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר ונקבה. המליך מ' במים וקשר לה כתר וצרפן זו בזו והציבן וצר בהן ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זכר ונקבה. המליך ש' באש וקשר לו כתר וצרפן זו עם זו וצר בהן שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר ונקבה:

כיצד צרפן אמ"ש אש"ם, מא"ש מש"א, שא"ם שמ"א. זכר באמ"ש נקבה באש"ם. שמים אש אויר, רוח ארץ מים, ראשו של אדם אש, בטנו מים, לבו רוח:

המליך א', כלומר התחיל לצרף בה השש היפוכים שפירש למעלה (משנה ג), כמו: **אמש אשם מאש משא שאם שמא, זכר באמש נקבה באשם.** וכל דבר שבעולם, חי ואינו חי, זכר ונקבה, ולבראתו רוחו של זכר כדמתחיל באמ"ש, אבל לנקיבה סמך השי"ן לאל"ף, מפני שתולדות האשה אש יותר מן האיש. וזהו מאמר רז"ל (ברכות ס.): "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר", כי ג' שותפין באדם, הקב"ה אב ואם (קידושין ל:). ואיך חלק הקב"ה עם האחרון. לכן כשהאשה מזרעת תחילה, אש בא, אחרי כן האיש משליך עליו מים עם הרוח ומכבה האש, ונשמת זכר נכנסת. אבל כשהאיש מזריע תחילה, מים בא, אחרי כן האשה משלכת עליו האש עם הרוח ומפעפע המים, ונשמת נקיבה נכנסת. והנה השמר מלטעות, ודע שבדברי משל הוא, וח"ו שהקב"ה יתברך יצטרך גלגול האותיות לבריאת עולמות, מפני שהוא יתברך פשוט מכל פשוט, ולא ראוי שיצא שפעל עולמו בלתי אמצעים להכין כמה מורכבים. על כן פי' לך למעלה (פ"ח, מ"ח), שרוח בכל ל"ב נתיבות, לקבל שפע הקודש ממנו יתברך ולהיות אמצעים. ועתה רומז סדר קבלת השפע שקבלו האמצעים. אבל אדם שצר בהם ביצירה, כדאמרינן בירושלמי (בבלי, סנהדרין סה:): "רבא ברא גברא" והוא הוצרך לדיבור גלגול אותיות, אבל לברוא יש מאין, הוא יתברך נשגב לבדו.

משנה י

שלש אמות אמ"ש. נוצר עם א' רוח אויר רויה גויה חוק לשון בינתים. נוצר עם מ' מים ארץ קור ובטן וכף זכות. נוצר עם ש' שמים וחום וראש וכף חובה, זהו אמ"ש:

נוצר עם אל"ף רוח אר וכ', כלומר התחיל לצרף עם אל"ף, ולפי הסדר יגיע כף זכות למים וכף חובה לאש. לכן נותן הטבע, שאדם מאריך לעמוד בקור הקרח יותר מבאש. וכן הסדר, שצר בכל אחד שלשה דברים, אחד בעולם ואחד בשנה ואחד באדם.

משנה א

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חיים שלום חכמה ועושר וזרע וחן וממשלה מתנהגות בשתי לשונות שהן כפול של תמורות ב"ב ג"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת תבנית רך וקשה גבור וחלש והן תמורות, תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

בג"ד כפר"ת וכו', ז' כפולות שכל אחת מקבלת דגש מדינה ורפה, ומשמשות שבע מיני טובות וחילופן. כי דע, שבני צרפתים מדגישים ומרפים הדל"ת, ובבי טביריא הרי"ש. אבל הי"ב פשוטות, אף על גב שגם מקבלים דגש ורפה לפעמים, זהו רק בצירוף אות עימהם או בראש דיבור, ולאו מפני עצמן כמו אלו. ואף על גב שאומר על הפשוטות תמור ריח תתרנות וכו' (פ"ה משנה כ"ח), אין התתרנות סיבה בפני עצמה ואינה כי אם העדר הריח, וזה נוהג בהם, שהרי גם לפעמים רפה ודגש בהם. אבל בג"ד כפר"ת, לכל אחת שתי סיבות... [?] וחילופים מרע לטוב, וכשאדם דבוק בטוב, הטוב משמרו בדין מן הרע, וכשאינו דבוק בטוב, חל עליו דין משפטים גדולים. לכן רע תמורת [שלום?], גם על החסיד חל רע לטובתו.

משנה ב

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבעה ולא ששה שבעה ולא שמנה מכוון שש צלעות וששה סדרים והיכל הקדש מכוון באמצע ברוך כבוד ה' ממקומו הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, והוא נושא את כולן:

משנה ג

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם ז' כוכבים בעולם ז' ימים בשנה ז' שערים בנפש שבעה ושבעה:

משנה ד

כיצד צרפן שתי אבנים בונות שני בתים, ג' אבנים בונות ו בתים, ד' אבנים בונות כ"ד בתים, ה' אבנים בונות ק"כ בתים, ו' אבנים בונות ז' מאות ועשרים בתים, ז' אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האזן יכולה לשמוע:

שתי אבנים בונות שני בתים, כמו א"ב ב"א. **שלש בונות שש**, כמו אב"ג אג"ב בג"א בא"ג גב"א גא"ב, וכן כולם.

משנה ה- י"א

המליך אות בי"ת בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם ושבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות גימ"ל בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום אחד בשבת בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות דלי"ת בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשבת בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות כ"ף בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשבת בשנה ואף ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות פ"א בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם ורביעי בשבת בשנה ואף שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות רי"ש בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשבת בשנה ואזן ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות תי"ו בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ששי בשבת בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה. ובהן חצב שבעה רקיעין שבע ארצות שבעה ימים שבע נהרות שבעה מדברות שבעה ימים שבעה שבועות שבע שנים שבע שמיסות שבעה יובלות והיכל הקדש לפיכך חצב שביעי לכל חפץ תחת השמים:

המליך ב' וכו', והגלגול בג"ד כפר"ת כמו שפי' על אמ"ש (פ"ג, מ"ח). וצר ג' דברים: עולם שנה נפש. **המליך**, כי צר בו שבתי ושבת, כי ממשלתו ביום השבת וליל רביעי. ואף על פי שכל שעה משטרו, מכל מקום המזל המתחיל היום או הלילה כוחו מושכת עם האחרים כל אותו יום או אותו לילה. ואי מזל היום או מזל השעה מתגבר, פליגי בה ר' יהושע בן לוי ושמואל בפרק בתרא דשבת (דף קנו.). וכוכב צדק מתחיל ביום ה' ובליל ב, ומאדים ביום ג' ובליל שבת, וחמה ביום א' ובליל חמישי, נוגה ביום ו' ובליל ג', כוכב ביום ד' ובליל ראשון, לבנה ביום שני ובליל ו'.

משנה י"ב

שבעה כוכבים בעולם שבתי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה ד ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

משנה י"ג

שבעה רקיעים וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות. שבעה ארצות אדמה תבל נשיה ציה חלד ארץ גיא. חיצה העדים והעמידם אחד אחד לבדו. עולם לבדו נפש לבדה שנה לבדה:

חיצה העדים, כלומר הבריות עולם נפש ושנה. יתברך שהוא יחיד, ר"ל כל אחד לבדו מורה שמן וחיצם, פירוש וחילקם כל אחד לבדו להעיד על השם יחיד באו.

משנה י"ד

שבע כפולות בג"ד כפר"ת. נוצר עם ב' שבתאי שבת חיים ופה חיים מות. נוצר עם ג' צדק א' בשבת עין ימין שלום רע. נוצר עם ד' מאדים ב' בשבת עין שמאל וחכמה אולת. נוצר עם כ' חמה ג' בשבת אף ימין עושר עוני. נוצר עם פ' נוגה ד' בשבת אף שמאל זרע שממה. נוצר עם ר' כוכב ה' בשבת אוזן ימין חן כיעור. נוצר עם ת' לבנה ו' בשבת אוזן שמאל ממשלה עבדות, והן בג"ד כפר"ת:

סוף פרק ד

פרק חמישי

משנה א

שנים עשר פשוטות הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק יסודן ראיה שמיעה ריח שיחה לעיטה תשמיש הלוך רוגז שחוק הרהור שמחה שינה:

י"ב פשוטות הז"ו חט"י לנ"ס עצ"ק יסודן ראיה ושמיעה וכו', ומונה י"ב דברים שנבראו בהם. **תשמיש**, ר"ל הרגשתו והנאתו. **לעיטה**, פירוש אכילה.

משנה ב

שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י כ"נ ס"ע צ"ק, יסודן י"ב ולא י"א י"ב ולא י"ג שנים עשר גבולי אלכסונין מפוצלין לששה סדרים מופסקים בין רוח לרוח. גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית, ומתרחבין והולכין עד עדי עד והן הן גבעות עולם:

י"ב אלכסונים מפוצלים לששה סדרים, כי בעולם שש קצוות, וכל קצה שני אלכסונים שמלמעלה. ארבעה צדדים: מזרה ומערב צפון ודרום. נמצא שיש לו שני אלכסונים: מקרן מזרחית דרומית לקרן מערבית צפונית אלכסון אחד, מקרן מזרחית צפונית לקרן מערבית דרומית אלכסון שני, הרי לצד אחד שני אלכסונים. נמצא לשש קצוות י"ב אלכסונים. **ומרחיבין והולכין עדי עד**, כלומר עד סוף העולם, ומשל ... [?] להיות כבריחים לעולם.

משנה ג

שנים עשר פשוטות ה"ו ז"ח ט"י כ"נ ס"ע צ"ק, חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם י"ב מזלות בעולם י"ב חדשים בשנה י"ב מנהיגים באדם, שני עליזים, שני לועזים, שני נועצים, שני עליצים, והן קורקבנין שנים, ושני טורפין, ושני צידים, עשאן כמין מריבה, צרפן כמין מלחמה זה לעומת זה:

י"ב מנהיגים באדם שני עליזים, פירוש שנים שעושים עלץ ושמחה, ור"ל האסטומכא במזון והטחול בשחוק. **שני לועזים**, פירוש, מפרידים השמחה, ר"ל והכבד והמרה שמרגיזים וגורמים לאדם לעז. **שני נועצים**, פירוש נותנים עצה, ור"ל הכליות. **שני עליצים**, וקראן קורקבנין, ר"ל הווושט באכילה ושתייה, והקיבה בהוצאת ריעי ומי רגלים. **שני טורפים**–הידים. **שני צידים**–ההרגלים. **עשאן כמין מריבה**, כדפי' שכולם דבר והיפוכו, ומפרש הטעם מפני שתולדות מריבה.

משנה ד - ה

שלשה אחד אחד לבדו עומד שלשה חלוקין על שלושה ואחד מכריע בינתים:

ושנים עשר עומדין במלחמה. שלשה אויבים שלשה אוהבים שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאזנים והעינים. שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון. שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול. ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה. ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד:

כי **השלשה אחד אחד לבדו**, ר"ל ג' יסודות אמ"ש: אויר מים רוח, שכל אחד לבדו. **שלשה חלוקין על שלושה**, ר"ל בג"ד כפר"ת, כי במניין ל"ב נתיבות אינן כפולות, על כן הקריאה שלשה דגושים טלובה ושלשה חלוקין רפויים לרע, **ואחד מכריע**, הכ"ף שהיא באמצע, שאין לקראותו לא דגושה ולא רפוייה אלא חציה בדגש וחציה רפוייה, וכן קריאתו: כ' כ'. ויהיו דוגמת הבניין: חסד ודין, ורחמים מכריעים. **וי"ב עומדים במלחמה**, הם הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, שגם הם אלו כנגד אלו, שמפרש: **ג' אויבים ג' אוהבים ג' מחיים ג' ממתים**, ומפרש לבסוף מי הם.

משנה ו

אחד ע"ג שלשה. שלשה ע"ג שבעה. שבעה ע"ג שנים עשר וכולם אדוקין זה בזה וסימן לדבר כ"ב חפצים וגוף אחד:

משנה ז

ואלו הן י"ב מנהיגים ב' ידים ב' רגלים ב' כליות כבד מרה טחול המסס קורקבן קיבה:

משנה ח - י"ט

המליך אות ה' בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ו' בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:

המליך את ז' בהילוך וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ח' בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה והמסס בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ט' בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא ימין בנפש זכר ונקבה.

המליך אות י' במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה וכוליא שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ל' בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:

המליך אות נ' בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם ומרחשוון בשנה וקיבה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ס' בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ע' ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות צ' בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליד ה׳ וקשר לו כתר, כלומר בה׳ התחיל לצרף הגלגול, וה׳ קבע בראש הדיבור: הו״ז חט״י לנ״ס וכו׳. המליך ו׳ וקבע בראש: וה״ז חט״י וכ׳. והמליך ז׳ וקבע בראש: זה״ו חט״י. המליך ח׳ וקבע בראש: חה״ו זח״ט וכו׳, וכן גילגול כל הי״ב פשוטות. ויצר ג׳ דברים: עולם שנה נפש כדמפרש בפנים. טלה וניסן לאו מחידוש הלבנה מתחיל אלא מן התקופה, ומושל ל׳ יום עשר שעות תק״ם חלקים.

משנה כ

חיצה את העדים והעמידן אחד לבדו עולם לבדו שנה לבדה נפש לבדה:

חיצה העדים, כדפי׳ (סוף פרק ד), וחוזר ומפרש שנית המליך ה׳ וכו׳, ומפרש הי״ב דברים, ראיה ושמיעה וכו׳ ולטוב ולרע.

משנה כ״א

י״ב פשוטות ה״ו ז״ח ט״י ל״נ ס״ע צ״ק. נוצר עם ה׳ טלה ניסן כבד ראיה סמיות. נוצר עם ו׳ שור אייר מרה שמיעה חרשות. נוצר עם ז׳ תאומים סיון טחול ריח ותתרות. נוצר עם ח׳ סרטן תמוז המסס שיחה ואלמות. נוצר עם ט׳ אריה אב כוליא ימין לעיטה רעבון. נוצר עם י׳ בתולה אלול כוליא שמאל מעשה וגדמות. נוצר עם ל׳ מאזנים תשרי קורקבן תשמיש פרישות. נוצר עם נ׳ עקרב מרחשון קיבה הלוך חגרות. נוצר עם ס׳ קשת כסליו יד ימין רוגז וניטל כבד. נוצר עם ע׳ גדי טבת יד שמאל שחוק וניטל הטחול. נוצר עם צ׳ דלי שבט רגל ימין הרהור וניטל הלב. נוצר עם ק׳ דגים אדר רגל שמאל וישיבת מרעות. זהו י״ב פשוטות ה״ו ז״ח ט״י ל״נ ס״ע צ״ק, וכולם אדוקין בתלי וגלגל ולב:

ריח ותתרות, פירוש ריח מה שאדם מריח ברצון, ותחרות פירוש שסולדת נפשו ממנו. **פרישות**, פירוש שאינו טועם טעם ביאה. **רוגז וניטל כבד**, כלומר הכבד כועס, וכשהיא נטולה אינה כועס. **שחוק וניטל הטחול**, טחול שוחק, וכשהיא נטולה אינה שוחק לעולם. **וישיבת מרעות**, פירוש שאין לו רגלים. **וכולם אדוקין בתלי**, כדמפרש לקמן.

פרק ששי

משנה א

ג׳ אמות אמ״ש ז׳ כפולות בג״ד כפר״ת י״ב פשוטות ה״ו ז״ח ט״י ל״נ ס״ע צ״ק. אלו הם י״ב אותיות שבהם יסד י״ה יהו״ה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים אל שדי רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו. ב׳ שמות י״ה יהו״ה, צבאות שהוא אות בצבא שלו. אלהי ישראל שר בפני אל. אלהים חיים ג׳ נקראו חיים אלהים חיים מים חיים עץ החיים. אל קשה. שדי שעד כאן די. רם שהוא יושב ברומו של עולם ורם על כל רמים. ונשא שהוא נושא וסובל במעלה ובמטה. שכל הנושאין הם למטה ומשאן למעלה והוא למעלה ונושא למטה, הוא נושא וסובל את כל העולם כולו. שוכן עד שמלכותו עדי עד ואין לו הפסק. וקדוש שמו שהוא קדוש ומשרתיו קדושים ולו אומרים קדוש קדוש קדוש:

שבהם יסד י״ה יהו״ה וכו׳, עתה הוא מפרש העשר שמות שבתחילת הספר. ובהם שש שמות. ארבע שמות: י״ה ה״י ו״ה ה״ו. ואילו כמו כן יש לצרף, כמו שכתבתי (סוף פרק ג), בראש כל חשבון. ועל כל אבר ואבר יש לצרף אמ״ש ובג״ד כפר״ת הו״ז חט״י לנ״ס עצ״ק עם חשבון של השערים. קדוש קדוש קדוש, ג׳ פעמים, ר״ל שאומרים שהוא יתברך למעלה מקדש כל היצורים המורגשים, ומקדושת השכלים הנפרדים, ומקדושת הל״ב נתיבות.

משנה ב - ג

י״ב למטה וז׳ על גביהם וג׳ על גבי ז׳. מן הג׳ יסד מעונו וכולם תלויים ועומדים באחד, סימן לאחד אין לו שני ומלך יחיד בעולמו שהוא אחד ושמו אחד:

ג׳ אבות ותולדותיהן, ז׳ מזלות וצבאותיהן, וי״ב גבולי אלכסון וראיה לדבר עדים נאמנים עולם שנה נפש:

מלך יחיד בעולמו ג׳ אבות ותולדותיהן ז׳ מזלות וצבאותיהן, מזלות מלשון ״יזל מים״ (במדבר כד, ז), כלומר שופעת. **וי״ב גבולי אלכסון וראיה לדבר עדים נאמנים עולם שנה ונפש**, פירוש לכל אחד.

משנה ד - ה

עולם ספירתו בי׳ וי״ב אש רוח מים ז׳ כוכבים י״ב מזלות. שנה ספירתו בי׳ וי״ב קור חום רויה ז׳ ימים י״ב חדשים. נפש ספירתו בי׳ וי״ב ראש גויה בטן ז׳ שערים י״ב מנהיגים:

חק עשרה (ל"ל כ"ב) ג' ז' י"ב פקידין בתלי גלגל ולב. תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש כמלך במלחמה:

ספירתו בעשרה ג' וז' וגם י"ב כדמפרש, **ותלוים באחד**, ר"ל **בתלי וגלגל ולב** כדמפרש. כי העולם וכל פקודיו תלוי בתלי, והוא **כמלך על כסא**, ר"ל נסגר בהיכלו, כלומר, שהתלי אינו נראה. **גלגל כמלך במדינה**, ר"ל בעיר, הנראה. **לב כמלך במלחמה**, שכולם פונים אליו.

משנה ו - ח

כללו של דבר מקצת אלו מצטרפין עם אלו ואלו תמורות אלו, אלו כנגד אלו ואלו כנגד אלו ואם אין אלו אין אלו וכולם אדוקין בתלי גלגל ולב:

גם את כל חפץ זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב טוב מטוב רע מרע הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה גנוזה לטובים ורעה גנוזה לרעים:

וכיון שבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצרף ויצר וחשב ועלתה בידו ונגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבו וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וקרא עליו כבוד ה' דכתיב בטרם אצרך בבטן ידעתיך. וכרת לו ברית בין עשר בין י' אצבעות רגליו והוא ברית מילה, וכרת לו ברית בין י' אצבעות ידיו והוא ברית לשון הקודש. קשר עשרים ושתים אותיות בלשון. והקב"ה גילה לו הסוד, משכם במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה כוכבים ניהגם בי"ב מזלות:

וכרת לו ברית בין י' אצבעות רגליו והוא ברית מילה, כלומר סוד המילה מסר לו, ר"ל י' ספירות שהם לבריאת עולם כדפי' (פ"ל, מ"ו). **וכרת לו ברית בין י' אצבעות ידיו והוא ברית לשון הקודש**, כלומר סוד היחוד מסר לו, והיינו י' ספירות על יחוד השם יתברך כדפירשתי (פס) שאין רק לשון בדיבור העשרה עומקים. **קשר כ"ב אותיות בלשון**, ר"ל האלפא ביתא. **גילה לו הסוד**, ר"ל צירוף אותיות. **משכם במים דלקן באש רעשן ברוח**, היינו אמ"ש. **בערן בשבעה**, ר"ל בג"ד כפר"ת. **ניהגם בי"ב**, ר"ל הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק.

משנה ט

שמים אש חום ראש, אור רוח רויה גויה, ארץ מים קור בטן זהו אמ"ש:

משנה י

שבתי שבת פה. צדק א' בשבת עין ימין. מאדים ב' בשבת עין שמאל. חכמה ג' בשבת אף ימין. נוגה ד' בשבת אף שמאל. כוכב ה' בשבת אזן ימין. לבנה ו' בשבת אזן שמאל זהו בג"ד כפר"ת:

משנה י"א

ואלו י"ב מזלות (י"ב חדשים י"ב מנהיגים) טלה ניסן כבד ראיה סמיות שור אייר מרה שמיעה חרשות (כו' כדלעיל פ"ה מכ"א):

משנה י"ב

ג' אויבים הלשון הכבד המרה. ג' אוהבים העינים האוזנים הלב. ג' מחיין ב' נקבי האף והטחול. ג' ממיתים ב' נקבי התחתונים והפה:

ג' אויבים: הלשון, מדבר רעתו, **הכבד**, מגרה המאכל והמשתה לרוב, **המרה**, מרגזת מסמא ומחרשת. **ג' מחיין: ב' נקבי האף** – בריח, **והטחול**, מקרר חום של קרביים ומגרה השחוק. **ג' ממתים: ב' נקבי התחתונים והפה**, אם יסתמו לרוב ימיתו.

משנה י"ג

ג' אינם ברשותו עיניו אזניו חוטמו. ג' שמועות טובות לאזן ברכה שמועה טובה קלוס. ג' ראיות רעות עין נואפת עין רעה עין מנדת. ג' ראיות טובות בשת עין טובה עין נאמנת. ג' ריחות רעות נבאש כבד וקשה וסמי מות. ג' ריחות טובים ריח חריף כחרדל ופלפל ושכמותו ריח מאכל ומשתה ריח בשמים טובים. ג' רעות ללשון דבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון שתיקה ושמירת הלשון ודבור אמת:

ג' ריחות רעות: נבאש כבד וקשה וסמי מות. ג' ריחות טובים, של סממנים טובים, היינו כמו של **חרדל חריף ופלפלין ושל מאכל ומשתה.**

סיום

והנה כבר קדם התנצלותי שבאולי כתבתי, ואם שגיתי, זה קיצור השגתי.
ורב חסד ידוניני לכף זכות יכריעיני, כי עומק קבלת הדברים ביד מי ומי.
כה אמר החתום טב יומי.

סליק

בסייעתא דשמיא

ספר

ברכת יוסף

פירוש מספיק על ספר יצירה
מלוקט מדברי הזוה"ק
ומספרי הקבלה משם האר"י ז"ל

פעולת צדיק
הרב המקובל המאור הגדול בנגלה ובנסתר סבא דמשפטים
כבוד מהר"ר **יוסף אידלאש אשכנזי** זיע"א
אב"ד מארקשוב, נין ונכד להגאון מהרש"א זלה"ה

נדפס מקודם רק פעם אחת בשאלוניקי, שנת תקצ"א
ועתה יוצא לאור בעריכה וסדר חדשים ובתיקונים ומראי מקומות
ברוב פאר והדר

ספר

ברכת יוסף

פירוש מספיק על ספר יצירה מלוקט
מדברי זו"הק ומספרי הקבלה
משם האר"י ז"ל לזכות לאחינו בני ישראל
שכל אחד יוכל להבין פשטיות דבריו על
מכונו, חברתיו ולקטתיו אני הצעיר באלכי
ישראל

יוסף אידלאש אשכנזי ס"ט

מע"הק **צפת** תוב"א גר הייתי בארץ

תחת ממשלת אדוכינו המלך שולטן

מחמוד יר"ה

נדפס פה **שאלוניקי** יע"א

בשנת וחשב **אפרתו אשר** עליו לס"ת

בדפוס יחמי ה"ר **בצלאל** הלוי
אשכנזי נ"ע

דברי פתיחה

אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה על שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לראות הוצאה שניה מספרא "ברכת יוסף", פירוש לספר יצירה בדרך האר"י, מאת הרב המקובל המאור הגדול בנגלה ובנסתר סבא דמשפטים, כבוד מהר"ר יוסף בן זאב אידלאש אשכנזי זיע"א.

רבינו הגדול היה חטר מגזע ישישים, נין ונכד להגאון מהרש"א זלה"ה. הוא שימש תחילה ברבנות בעיר מארקשוב (Markuszów) שבמחוז לובלין. אחרי כמה שנים עזב את כסא הרבנות ואת כל רכושו ועלה לארץ להתיישב בעירה"ק צפת. בשנת תקפ"ה (1825) הוא נבחר לפעול כשליח מטעם קהל החסידים וקהל הפרושים גם יחד. בתפקידו זה סייר באיטליה ותורכיה, והותיר רושם רב בקהילות יהודיות שביקר בהן. לדוגמא בעת שליחותו לאיטליה רבניה וחכמיה שמחו לקראתו ונשאו ונתנו אתו בדברי תורה, כמו ראב"ד ליבורנו מוהר"ר אברהם ברוך פיפירנו זיע"א (עיין ספר רומא וירושלים), ומי שעתיד להיות ראב"ד פאדובה - מוהר"ר מרדכי שמואל גירונדי זיע"א. בשנת תקפ"ח (1828) רבינו נותן לו הסכמה לספרו "קבוצת כסף" (כתבי יד בית המדרש לרבניים בלונדון, סימן 271, 273), וסמיכת רב לשמש שני בקודש בעיר פאדובה. בראש התעודה רבינו כותב שהוא עושה זאת "בכח והרשאה מרבני וגאוני יושבי עה"ק צפת תוב"ב (עיין ספר בלוחי ארץ ישראל).

מאיטליה הלך לתורכיה, ובשנת תקצ"א (1831) הדפיס בשאלוניקי את ספרו "ברכת יוסף".

בספרו "תולדות גדול ישראל וגאוני איטליאה" מוהר"ר אברהם גירונדי כותב עליו: מוהר"ר יוסף אידלאש אשכנזי היה אב"ד מראקשוב, והעיר ה' רוחו ללכת לדור בארץ הקדושה כדי להוסיף קדושה על קדושתו, ואח"כ יצא לחו"ל בשליחות מצוה, ואני זכיתי להתבסם מתורתו ימים רבים פה פאדובה ומצאתיהו מלא תורה כרימון, בקי בנגלה ובנסתר, ושמעתי מפיו חידושים רבים המה כתובים בחבורו הגדול "ליקוטי שושנים" ח"א. וכתב ספרים רבים על התנ"ך ועל גפ"ת ועל הקבלה. ולא נדפס מהרב ז"ל כי אם ספר "ברכת יוסף", פירוש נחמד וקצר על ספר יצירה, ובסוף חידושים רבים על התנ"ך ומאמרי חז"ל עכ"ל. רבינו זיע"א נפטר בצפת.

ספרו "ברכת יוסף", רב האיכות ומעט הכמות, נדפס לראשונה בשאלוניקי בשנת תקצ"א, ולרוב יקרתו אזל מיד מהשוק, ורבים אומרים מי יראנו טוב. ועתה זיכנו השי"ת להגיש בפני אוהבי תורה ושוחרי תושיה את הספר הקדוש הזה כלול ביופיו והדרו, באותיות מאירות עינים, מראי מקומות ופיסוק, ישוטטו הרבים ותרבה הדעת, ותהיינה שפתותיו של אותו צדיק דובבות, וזכותו תהא מגן וצנה בעדנו ובעד כל אשר בתורתו יהגו, אכי"ר.

הסכמות

הסכמת רבני שאלוניקי זיע"א

הלא מאז הופיע משמי מרום אור התורה בעירנו זאת, מימי עולם ומשנים קדמוניות, עיר מלאה חכמים וסופרים, והנה בעתה בא פה מ"ק הרב המו' המאור הגדול המו' בנגלה ובנסתר סבא דמשפטים כבוד מהר"ר יוסף אשכנזי אב"ד דקהילת מרקשוב, נין ונכד להגאון מהרש"א זלה"ה, המוכתר בנימוסין בכתר עליון דאורייתא בכתבי קודש תחכמוני ורבני מאורי אור גאוני ורבני ירושלים עה"ק תוב"ב וצפת תוב"ב ורבני ק"ק קושטא יע"א וק"ק אזמיר יע"א וק"ק בגדת יע"א, הלא המה בכתובים תחת הרב הנ"ל שנתנו עדיהם והצדיקו את הרב הנ"ל בכתרה של תורה, ויהי אך יצא יצא לקבץ על הגבעות לצורך די מחסורו אשר יחסר לו, ויהי כבוא יוסף לעשות מלאכתו מלאכת מחשבת אסרה תורה, להוציא מן הכח אל הפועל אור התורה הגנוזה בספר יצירה המיוחס לאברהם אבינו ע"ה להאיר עיני חכמים, הוא המסביר סבר וגמר וכתב לה להאי פרשתא, וראינו חיבורו ופירושו הולך ואור בדרך שדרכו גדולי הדור ע"פ אור תורת האר"י ז"ל ועל פי דברי זוה"ק והביא אותו לבית הדפוס שיפוצו מעינותיו חוצה והוציא הוצאות לזכות את הרבים, ופן יבוא אחר להשיג את גבולו לכן גזרנו אותו בגזרת נח"ש שלא להשיג את גבולו עד משך ד' שנים והשומע דברי חכמים ישכון בטח ועליו תבא ברכת טוב.

החותמים בשאלוניקי יע"א ברב עז ושלום

משה ברכה

יעקב מנשה

הקדמת הרב המחבר זצוק"ל

יתברך היוצר ו"יתעלה ה'בורא שנתן לעמו תורת אמת וחיי עולם הקדומה להבריאה אלפיים, קודם בריאת ארץ ושמים, ובכ"ב אותיות כולם חתומים, ברל"א שערים המה נרשמים, וכ"ב אותיות לשלשה חלקים נחלקים, אותיות אמת ליה"ו נדבקים, והמה בכל צבא השמים מבהיקים, בג"ד כפר"ת השבעה כוכבי לכת מנהיגים, פעמים צרופים ופעמים מלאים סיגים, בדגש המה עושים תמורות, רפויות קלים ודגושות חמורות, כנגד שבעה שערים בנפש נרשמות, הרפא לשלום והדגש למלחמות, השנים עשר פשוטות, ובהם השנים עשר מזלות רהוטות, ומנהיגי הנפש בהם נדבקים ומחלקים השנה לארבעה פרקים, עולם שנה נפש יחד אדוקים, ואנחנו עמו ישראל בה' אלקינו דבקים, על ידי תורתו תמימה המשיבה נפש, בזכות התורה יפדה את עמו מגלות לחופש, לכן רעיוני הבהילוני לעת זקנתי, לעשות מרגוע לנשמתי, לזכות את בית ישראל לפרש תורת אמת בספר יצירה. ואני כעני המלקט בשבלים בשדות אחרים מה שקבלתי מרבותי ומפי ספרים, וקראתי אותו "ברכת יוסף", הברכה מהר ציון כמנין שמי, הכ"ד הצעיר באלפי ישראל נזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו אמן.

פרק ראשון

סדר ברכות

משנה א

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש הוא וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור:

בשלשים ושתים נתיבות כו' המה ל"ב אלהים שמ"בראשית" עד "וירא אלהים את כל אשר עשה" (בראשית א, א - לא). ואמר **פליאות** פירוש כי ספר יצירה מדבר בספירת הכתר שנקרא פלא יועץ מלשון "כי יפלא" (ויקרא כז, ב). פ' ממשלה כמבואר לקמן "המליך אות פ' בממשלה וצר בו נגה בעולם" (פ"ד משנה י"ב בבא ה'). ובריאת אדם גם כן בסוד פ', כי שעה ראשונה נצבר עפרו ביום השישי (סנהדרין לח:), ששעה ראשונה מיום השישי מושל נגה בסוד "ונגה כאור תהיה" (חבקוק ג, ד), כי נגה נקרא "להט החרב המתהפכת" (בראשית ג, כד) מטוב לרע ומרע לטוב, כן האדם יש בו יצר הטוב ויצה"ר, אבל לעתיד לבא יהיה הנגה כולו טוב כאור. ול' הוא במאזניים, כמ"ד בתשרי נברא העולם (ראש השנה יא.), ול' הוא כ' ו' (כזה: ל) כף עשרים גימ' כתר. ו' אויר בסוד רוח אלהים חיים, והיא נקראת מגדל הפורח באויר מן פלא, היא אויר רוח מרוח לכך נקראת פלא.

בשלשה ספרים בספר וספר וספור. פירוש תמונת האותיות נקרא ספר, ומספר האותיות כמו א' אחד ב' שנים כו' נקרא ספר, וצירופי האותיות כמו "אין בטובה למעלה מעונג ואין ברעה למטה מנגע" (פ"ב מ"ד) זה נקרא ספור. והם בסוד חומר וצורה וכח העדר שמפסיד החומר ומהוה הצורה, כמ"ש הראב"ד בדין בני חלוף שמעדר הגרעין ומהוה האילן מעדר הביצה ומהוה האפרוח, כן בצומח ובחי ובמדבר מחליף מחומר לצורה ונעשה מצורה גם כן חומר. האפרוח היה מקדם בביצה בכח ולא בפועל ונקרא צורה, אחר כך העדר מפסיד הביצה ונעשה האפרוח חומר, והביצה שתלד אחר כך היא עדיין בכח ונקראת צורה. וזהו הסוד "מתהפך כחומר חותם" (עיין סנהדרין לח.), וגם כן הוא סוד אויר מים רקיע כמבואר בזוהר תרומה דף קס"ה, וז"ל: דהא בתולדתא דבר נש בקדמיתא זרע דאיהו אור, דהא נהירו דכל שייפי גופא ההוא זרע, ובגין כך איהו אור, וההוא אור נקרא זרע, דכתיב "אור זרוע לצדיק" (תהילים צז, יא), ההוא זרע דאיהו אור אתפשט ואתעביד מים בלחותא דיליה, אתגליף ואתפשט פשיטו דגופא לכל סטרין, כיון דאתצייר ואתגליף ציורא ודיוקנא דגופא, אקריש ההוא פשיטו ואקרי רקיע. זה הוא הסוד "כי הוא אמ"ר ויהי" (תהלים לג, ט) ר"ת אויר מים רקיע, זה נקרא אור הישר, אבל "כתועפות ראם לו" (במדבר כג, כב) הוא להיפך רקי"ע אוי"ר מי"ם, זה נקרא אור החוזר. וגם כן הם בסוד מדה ומשקל ומשורה, כמבואר במבוא שערים דף ק"ב, בחינת האור הוא נשקל על ידי המשקל, ובחינת המים נמדדין על ידי המשורה, ובחינת הרקיע נמדד על ידי האמת הנקרא מדה ע"ש.

נמצא כלל בספר וספר וספור הם נכללים כל הברואים, כי בכל דבר ודבר יש אמ"ש וספר וספור, כמבואר בתיקונים תיקון ע' דף קלד ע"ב ז"ל: במדה במשקל כו' דלא יהא דרועא חדא אריך מחבריה אלא כלהו במדה במשקל דא בדא והכי עיינין דיליה שהוא בסוד אצילות והכי אודנין שהוא בסוד בריאה והכי נוקבא דחוטמא שהוא יצירה והכי אנפין דיליה והכי שפוון דיליה שהוא עשיה ע"ש.

משנה ב

עשר ספירות בלי מה ועשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות:

עשר ספירות בלי מה שלש אימות ושבע כפולות ושנים עשר פשוטות שהן אמ"ש, בג"ד כפר"ת, הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק, בסוד "והר סיני עש"ן" (שמות יט, יח) ר"ת עולם שנה נפש, מה שיש בעולם יש בשנה מה שיש בשנה יש בנפש כמבואר לקמן. הרי עשר ספירות וכ"ב אותיות הם ל"ב נתיבות בלי מה, כי מ"ה נופל על דבר יש, אבל דבר שהוא אינו יש שייך לשון מ"י, "שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אל"ה" (ישעיה מ, כו) בהצטרף מ"י עם אל"ה נעשה אלהים, מ"י נקרא אין, אל"ה נקרא יש, שברא הקב"ה את העולם יש מאין. מ"ה הוא יש, בשביל זה אמר בלי מ"ה, שהספירות הם בסוד אין ולא בסוד יש, כי ספירת חכמה נקראת יש מאין "והחכמה מאין תמצא" (איוב כח, יב), אבל ספירת בינה נקראת יש מיש, כי יוד חכמה ושין בינה כי בשי"ן יש שלשה יודין מורין על ג' פעמים אהי"ה שעולה ס"ג שהוא בינה, וזהו הסוד "להנחיל אוהבי י"ש" (משלי ח, כא). והדינין מתחילין מאחוריים דבינה בסוד רביעית דם באשה, זהו חמש כנגד חמש, שיש חמשה דמים טהורין וחמשה דמים טמאים, אהי"ה בריבוע עולה דם דהיינו א אה אהי אהיה.

משנה ג

עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור:

חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע. מבואר במבוא שערים דף קכ"ב שאות א' שבמלוי הואו שבשם מ"ה רומז לאהי"ה שרבועו דם, כי כשתחסר אות א' דוא"ו עולה ד"ם כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א ע"ש. כי ואו שהוא ברית מחלק בין ה' דמים טהורין ובין ה' דמים טמאים, כי על ידי א' נעשה אד"ם גימט' מ"ה. נמצא יש דם באהיה ברבוע ויש דם בהוי"ה בשם מ"ה בהסתלק הא' מהוא"ו. זה הוא "דמים בדמים נגעו" (הושע ד, ב), שהם הדינים שבבינה שהוא בשם אהי"ה עם הדינין שבו"ק שהם שם הוי"ה. והבינה היא בסוד אימא, וזה הוא שאמרו (נידה לא.) "אמו מזרעת אודם" בסוד "נרגן מפריד אלוף" (משלי טז, כח), רוצה לומר אל"ף, שכשאדם חוטא מוציא א' של שם מ"ה ונשאר דם שהוא דין, וכן באהיה גם כן מוצא א' של אדם קדמון שיש בו ונשאר דם ונעשה אהיה ברבוע.

משנה ד

עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה הבן בחכמה והכם בבינה בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה. פירוש כי כשכל הספירות עדיין בכתר אין בהם ספירת הדעת, כמו שאין דעת בגרעין לראות האילן, ואחר שיצא האילן מן הכח אל הפועל יש דעת באילן והגרעין נעלם. וגם כן בספירות כשיצאו מן הכח אל הפועל שיש דעת, הכתר נעלם, ולכן אמר עשר ולא ט' עשר

ולא י"א. וזהו **הבן בחכמה וחכם בבינה**, כשהחכמה בבינה שכבר יצאו לפועל יש דעת, אבל כשהבינה עדיין בחכמה שהיא עדיין בכח אין דעת.

בחון בהם וחקור מהם. בחינה נקראת הבינה שמבין הדבר על בוריו, חקירה נקרא מבין דבר מתוך דבר. הג' ספירות ראשונות מצד עצמן אין בהם ידיעה כי הן בהעלם, אבל מתוך החקירה שמבין דבר מתוך דבר על ידי כח הדמיון יש בהם חקירה, דהיינו מצד עצמן אין שום בריה יוכל להשיג, רק מצד פעולותיהם מבינים מהותם. כמו כן ביוצר הכל, מצד עצמו אין בו שום בחינה, אבל מצד פעולותיו, דהיינו מצד הל"ב נתיבות חכמה, מבינים דבר מתוך דבר, ומצד הנפעל מבינים הפועל. וכן כל השבחים אשר אנו אומרים על הבורא, אין השבחים מגיעין לעצם הבורא רק מצד השלילה, כמו מה שאנו אומרים על היוצר שהוא גבור להראות שאין בו חלישות, וכן רחום להראות שאין בו אכזריות, וכן כל השבחים, כמ"ש בפתיחת אליהו "אנת חכים ולא בחכמה ידיעא אנת הוא מבין ולא בבינה ידיעה, לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא כו'". נמצא כל הספירות הם פעולותיו של הקב"ה שבהם מנהיג את העולם, אבל על היוצר בעצמו נאמר "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג, כ), נעלם מעיני כל חי, "ומעוף השמים נסתרה" (איוב כח, כא), ומעוף השמים הם המלאכים בסוד איה מקום כבודו, ומצד פעולותיו ברוך כבוד ה' ממקומו, פירוש מן מדרגה שלו שאינו מושג בשום רעיון ומחשבה, וזה הוא **והעמד דבר על בוריו והושב יוצר על מכונו.**

משנה ה

עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית עומק טוב ועומק רע עומק רום ועומק תחת עומק מזרח ועומק מערב עומק צפון ועומק דרום אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד:

עשר ספירות מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית כו'. אלו העמקים נקראו עומק מצד המקבלים אבל מצד עצמן הן בלי סוף, ועומק נקרא דבר שלא יוכל האדם להשיג, והמה בסוד יו"ד ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים כידוע.

משנה ו

עשר ספירות בלי מה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם קץ ודברו בהן ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

עשר ספירות בלימה צפייתם כמראה הבזק כו'. פירוש מפני שיש ב' קיצין, קץ הימים שהוא למטה בעולם היצירה והעשיה שיש בהם זמן, וקץ הימין שהוא למעלה בבינה שהיא ן' שאין בה זמן, כמרא'ה הבז'ק גימט' ב' פעמים ק"ץ.

ודברו בהם ברצוא ושוב. כמו שמבואר בתיקונים תיקון ע' שמלאך מ"ט כשהוא למעלה נקרא נוריא"ל גימ' רצו"א, כשהוא למטה נקרא מ"ט גימ' ושו"ב שהוא גימ' שד"י, ששם שד"י הוא ביסוד ונוריאל בת"ת בסוד יעקב, דכתיב ביה "מה נורא המקום הזה" (בראשית כח, יז). והוא הוא אוריא'ל אויר א'ל, שת"ת הוא חק אויר מכריע בנתים, שהוא יעקב מכריע בין אברהם ויצחק שהם הם יוד וה', והוא מכריע בנתים. ומזה תבין מה שיקשה לך שכנגד הד' יסודות יש ד' מלאכים למעלה במרכבה, והרי הם ה' שהם בסימן ארגמ"ן. ובאמת אינם אלא ד' שאוריא"ל היינו נוריא"ל כנזכר זה הכלל, הויו הוא בדעת חק אויר מכריע בין חכמה לבינה, והיא בת"ת חק אויר מכריע בין חסד וגבורה, והיא ביסוד חק אויר מכריע בין נצח להוד, רק ביסוד נקרא שדי ובת"ת נקרא נוריאל ובדעת נקרא אוריאל. והוא

תמיד בסוד וי"ו, בשביל זה אומרים בי"ח ברכות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, שביעקב יש וי"ו. וגם כן האל הגדול הגבור והנורא שהם כנגד הגדולה והגבורה והת"ת, ובהנורא שהוא כנגד ת"ת יש ויו. וד' אותיות הוי"ה כנגד ד' יסודות והם מתחלפים בכל רגע ורגע מפני שהם כנגד י"ב מזלות, שכאן גם כן יש י"ב צרופים כנגד י"ב שעות היום וי"ב שעות הלילה, כמו שהשעות מתחלפים גם צרופי הוי"ה מתחלפים, וזה הוא **ולמאמרו כסופה ירדופו.**

ולפני כסאו הם משתחוים כו'. פירוש כי כבר נודע שהכתר הוא קוצה של יוד, וחכמה שהיא אצילות הוא יוד עצמה שהיא יוד ויו דלת, כשבא הויו תוך הדלת נעשה הא ראשונה שהיא בריאה והיא בינה, והויו עצמה הם ו' קצוות, יצירה, ואח"כ בא היוד תוך הד' ונעשית הא אחרונה שהיא מלכות עשיה. זה הוא בסוד אור ישר, ובסוד אור החוזר ההא של מלכות שהיא עשיה, יבא בו"ק שהם יצירה היא הויו, ומשם עלה לבינה שהיא בריאה היא ה' ראשונה, ומשם לחכמה הוא היוד אצילות, ומשם לכתר קוצו של היוד שהוא אי'ן. נמצא בכל האותיות נתאספו לקוצה של יו"ד, זה הוא ולפני כסאו הם משתחוים.

משנה ז

עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחילתן. פירוש התחלת הספירות מעולם האצילות הוא יו"ד של הוי"ה. הספירות מעולם העשיה היא גם כן יוד של אדנות הוא במלכות, ואחרי זה הוא מתחיל קוצה של יו"ד שהיא כתר, זה הוא נעוץ סופן בתחילתן.

כשלהבת קשורה בגחלת. פירוש כמו שהשלהבת מתגלגל מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כך הספירות אדוקין סופן בתחילתן תחילתן בסופן ודי למבין.

שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר. פירוש שכל מספר א' שיש בעולם הוא אחד עבור שאם יזדווג לו אחר יהא ב', אבל לגבי הקב"ה אין שייך זה כי הוא אחד ואין שני לו, ולפני זה האחד שאין יכול להזדווג לו אחר מה אתה סופר וד"ל.

משנה ח

עשר ספירות בלימה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית:

עשר ספירות בלי מה בלום פיך מלדבר כו' ועל דבר זה נכרת ברית. פירוש שבג' ספירות ראשונות אין לדמות שום דמיון כלל, על זה נאמר "הנסתרות לה' אלהינו" (דברים ד, כח), בסוד "שאל ישאל אדם מה למעלה" (חגיגה כה.) כו'.

משנה ט

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים ברוך ומבורך שמו של חי העולמים קול ורוח ודבור והוא רוח הקודש:

עשר ספירות בלי מה אחת רוח אלהים חיים וכו' קול ורוח ודבור והוא רוח הקדש. כתב האר"י ז"ל בספר מבוא שערים דף קנ"א ע"ב ז"ל: דע כי בכל עולם יש ארבע חיות כנגד ד' אותיות הוי"ה ב"ה הכוללים העשר ספירות שבאותו עולם, ובכל עולם יש כח הארבע חיות שהן אריה שור נשר אדם, וכח הארבעה מלאכים שהן ארגמ"ן מנהיגי המרכבה. וכולם נכללים בסוד רוח אלהים חיים ונקרא רצון הראשון.

והראב"ד ז"ל קורא אותו גולם הראשון שנמצא בו כח כל הבריאה, ונקרא הלונייא כמו שמביא בזהר פנחס דף רס"ג ע"א, ובלשון תורה נקרא זאת הנקודה ראשית, בלשון תרגום נקרא קדמין, ובלשון ירושלמי בחוכמה. זאת הנקודה נקראת כאן רוח אלהים חיים גולם הראשון, גל"ם גימט' חכמ"ה. וכולל קול רוח דבור, והוא רצון הראשון, כי יש דיבור בלב כמו "ואמרתי בלבי" (עפ"י קהלת ב, טו), יש דיבור במחשבה במח בכח השכלי המצוייר בכח המדמה, ויש בו כח הזוכר. וכח המשובח הוא כח המתעורר כי כח המדמה כוזב שיכול לדמות דברים כזבים, אבל כח המתעורר הוא מעורר השחר שנקרא חלק אלוה, והוא נשמת חיים בסוד "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז), ובו הקול והרוח והדיבור "ויהי האדם לנפש חיה" (שם) תרגומו "רוח ממללא". נמצא יש גם כן דיבור ברוח אלהים חיים שהוא כח השכלי, שם השכל והמשכיל והמושכל שלשתם ביחד בכח אחד, כמו שיש רמ"ח אברים ושס"ה גידים בכח אחד בטיפת הזרע של אדם, ובבטן הנקבה מתפרדין, כן כח החכמה המתפשטת בבינה. לכן נקראת אם בינה, היינו עד ת"ת שבבינה, ומשם ולמטה נקראת תבונה ושם סוד הקול, וזה הוא "לתבונה תתן קולך" (משלי ב, ג), כי תבונה נותנת כח לשש קצוות ומלכות ולמטה לשבעה כוכבי לכת.

משנה י

שתים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות ורוח אחת מהן:

שתים רוח מרוח. מן הרצון יצא רוח שהוא אויר, כי רוח נקרא רצון הנקרא אויר, וברוח נתגלו הכ"ב אותיות, אבל עדיין רוח אחת להם שלא נתפרדו.

משנה י"א

שלש מים מרוח חקק וחצב בהן כ"ב אותיות מתהו ובהו רפש וטיט חקקן כמין ערוגה חצבן כמין חומה סיבבם כמין מעזיבה ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוי ארץ:

שלש מים מרוח. פירוש שבמים נתגלו האותיות.

חקקן כמין ערוגה היינו אות הע'. **חצבן כמין חומה** היא אות המ' והס'. **סיבבם כמין מעזיבה** היא אות הח' והה'.

ויצק עליהם שלג ונעשה עפר כו'. פירוש שמתחילה היו של"ג ניצוצין ולקח מהם מ"ב, שהסימן שלהם בהר"ד, ונשאר רצ"א ניצוצין הם בגימ' אר"ץ, וסימן בהר"ד מונח על מולד הראשון. ויש גם כן סוד שג' פעמים מ"ב היוצא מבראשית מן ב' דבראשית עד ה' דבוהו יש מ"ב אותיות, מן ה' דבהו עד ר' דויאמר גם כן מ"ב, מן ר' דויאמר עד ד' דויבדל גם כן מ"ב, נגד בריאה יצירה עשיה, וארץ הוא ספירת מלכות, ארצות החיים הם בבינה כי נשמה נקרא ארץ וגם נפש נקרא ארץ. נשמה בבינה בסוד נ' שנה רומז לנ' שערי בינה והוא בסוד נקודות שנקראו ארץ חיים, והאותיות נקראו ארץ סתם ומסודרים כזה:

י', טעמים, אצילות, חיה

ה', נקודות, בריאה, נשמה

ו', תגין, יצירה, רוח

ה', אותיות, עשיה נפש

יוד חכמה ה' בינה ו' שש קצות נקראים בשם ת"ת ה' מלכות.

משנה י"ב

ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

משנה י"ג

בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה. שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י. תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה. עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י:

ומשלשתן יסד מעונו כו'. פירוש כי עיקר הבריאה היתה באותיות אמ"ש שהם הג' יסודות הנאמרים, אבל יסוד הרביעי שהוא עפר לא נתגלה עד אלהים העשירי שהוא נגד מלכות, שילדתו הבינה לבסוף מכח הששה קצוות, והסימן "ואחר ילדה בת" (בראשית ל, כא), שבינה נקראת לאה וילדה ו"ק כנגד ששה בנים, ואחר כך מלכות נגד הבת, ונקראת דינה שהיא דין. ועדיין לא נתגלו גם הו"ק עד שבירר ג' אותיות מן הפשוטות שהן יה"ו נגד אותיות אמ"ש שיו"ד הוא מים ה' אש וי"ו אויר, וחתם בהם הו"ה שהם מעלה מטה מזרח מערב צפון ודרום, והרי הם עשר ספירות כמ"ש אחר כך "אלו עשר ספירות כו'".

משנה י"ד

אלו עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים רוח מרוח מים מרוח אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

ונקרא זה הסדר סדר זרעים שאותיות אמ"ש שהם יה"ו הן הנה הזרע של עולם, ומכאן ואילך מתחיל סדר מועד שתחלק הכ"ב אותיות למועדים לחמשה מוצאות הפה ולרל"א שערים, ונתגלה הזמן.

פרק שני

סדר מועד

משנה א

עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות. שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים. שלש אמות אמ"ש מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח מכריע בינתים:

כ"ב אותיות יסוד ג' אמות כו'. פירוש מים הם החסדים ונקרא זכות בסוד אברהם, אש הם הגבורות ונקרא חובה בסוד יצחק, ואויר חק מכריע בנתים בסוד יעקב שנקרא חק "כי חק לישראל הוא" (תהילים פא, ה), וסוד המכריע נקרא אמת וזה הוא "תתן אמת ליעקב" (מיכה ז, כ).

משנה ב

עשרים ושתים אותיות יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

כ"ב אותיות יסוד שקלן כו'. יבא הפירוש אחר כך בז' כפולות וי"ב פשוטות.

משנה ג

עשרים ושתים אותיות יסוד חקקן בקול חצבן ברוח קבען בפה בחמשה מקומות אחה"ע בגרון גיכ"ק בחיך דטלנ"ת בלשון זסשר"ץ בשינים בומ"ף בשפתים:

משנה ד

עשרים ושתים אותיות יסוד קבען בגלגל כמין חומה ברל"א שערים וחוזר הגלגל פנים ואחור וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע:

כ"ב אותיות קבען בגלגל כו' הרל"א שערים שהם רל"א צרופים, והם כך: האל"ף עושה כ"א צרופים א"ב א"ג כו', הב' עושה ך' ב"ג ב"ד כו', הג' עושה י"ט, הד' עושה י"ח, ההי' עושה י"ז, הו' עושה י"ו, הז' עושה ט"ו, החי' עושה י"ד, הט' עושה י"ג, היו"ד עושה י"ב, הכ' עושה י"א, הל' עושה יו"ד, המ' עושה ט', הנ' עושה ח', הס' עושה ז', העין עושה ו', הפ' עושה ה', הצ' עושה ד', הק' עושה ג', הר' עושה ב', השין עושה א', הרי הם רל"א והם רל"א בפנים ורל"א באחור.

משנה ה

כיצד צרפן שקלן והמירן א׳ עם כולם וכולם עם א׳ ב׳ עם כולם וכולם עם ב׳ וחוזרות חלילה ונמצאות ברל״א שערים ונמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא משם אחד:

משנה ו

יצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפש וזה סימן א׳ עם כולם וכולם עם א׳ צופה וממיר ועשה את כל היצור ואת כל הדיבור שם אחד וסימן לדבר עשרים ושתים חפצים בגוף אחד:

עשרים ושתים חפצים בגוף אחד. פירוש שכל האותיות היו בגוף היו״ד של הוי״ה שהוא תחילה לכל האותיות.

סדר נשים

משנה א

שלש אמות אמ״ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים:

משנה ב

שלש אמות אמ״ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות ויצאו מהם אויר מים אש ומהם נולדו אבות ומאבות תולדות:

משנה ג

שלש אמות אמ״ש חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שלש אמות אמ״ש בעולם ושלש אמות אמ״ש בשנה ושלש אמות אמ״ש בנפש זכר ונקבה:

משנה ד

שלש אמות אמ"ש בעולם אויר מים אש שמים נבראו מאש וארץ נבראת ממים ואויר מרוח מכריע בינתים:

משנה ה

שלש אמות אמ"ש בשנה חום קור ורויה. חום נברא מאש קור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בינתים:

משנה ו

שלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה ראש ובטן וגויה. ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בינתים:

אלו השש בבות מפורשים אחר כך בז' אותיות כפולות ובי"ב פשוטות.

משנה ז

(בבא א') המליך אות א' ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר באמ"ש ונקבה באש"ם:

המליך אות א' ברוח וקשר לו כתר כו'. פירוש הא' היא מלך באויר, וקשר לו כתר שהוא אותיות יה"ו, זכר באמ"ש וי"ה, ונקבה באש"ם וה"י.

משנה ח

(בבא ב') המליך אות מ' במים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זכר במא"ש ונקבה במש"א:

המליך אות מ' כו'. הפירוש כנזכר זכר במא"ש יו"ה, ונקבה במש"א יה"ו.

משנה ט

(בבא ג') המליך אות ש' באש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם (אש) שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר בשא"מ ונקבה בשמ"א:

המליך אות ש' כו'. הפירוש כנזכר זכר בשא"ם הו"י, ונקבה בשמ"א הי"ו.

ונקרא סדר זה סדר נשים שמפרש בו יסוד שלש אימות אמ"ש שנקראות "אם כל חי" (בראשית ג, כ), לכך נקרא סדר נשים.

סדר נזיקין

משנה א

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות ב"ב, ג"ג, ד"ד, כ"כ, פ"פ, ר"ר, ת"ת. תבנית רך וקשה גבור וחלש:

משנה ב

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חכמה עושר זרע חיים ממשלה שלום וחן:

משנה ג

שבע כפולות בג"ד כפר"ת בדבור ובתמורה תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

משנה ד

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם:

משנה ה

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבע ולא שש שבע ולא שמונה בחון בהם וחקור בהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

משנה ו

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש זכר ונקבה:

משנה ז

שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

ז' כפולות בג"ד כפר"ת כו'. דע לך שכל הבחינות שמונה כאן נגד הז' כוכבי לכת הם מהופכים בכונת מכוונת, ועיקרן הם כמ"ש לקמן שהז' כפולות הם נגד ז' בחינות באדם: חכמה ועושר וזרע וחיים וממשלה שלום וחן, ונגד ו"ק: מעלה ומטה מזרח מערב צפון ודרום והיכל הקדש, ונגד ז' כוכבי לכת שצ"ם חנכ"ל, ונגד ז' ימים בשנה, ז' שערים בנפש: זכר ונקבה ב' עינים ב' אזנים ב' נקבי האף והפה. וגם הם נגד ז' היכלים: היכל קדש הקדשים היכל הרצון היכל אהבה היכל הזכות היכל נגה היכל עצם השמים היכל לבנת הספיר וזה הוא סידורם:

משנה ח

(בבא א') המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר, וצר בהן שבתאי בעולם, ויום ראשון בשנה, ועין ימין בנפש זכר ונקבה, והיכל קדשי קדשים, והכתר אב"ג ית"ץ.

משנה ט

(בבא ב') המליך אות ג' בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשנה ואזן ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ג' בעושר וקשר לו כתר, וצר בהם צדק בעולם, יום ב' בשנה, ועין שמאל בנפש זכר ונקבה, והיכל הרצון, והכתר קר"ע שט"ן.

משנה י

(בבא ג') המליך אות ד' בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשנה ונחיר ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ד' בזרע וקשר לה כתר, וצר בו מאדים בעולם, יום ג' בשנה, ואזן ימין בנפש זכר ונקבה, והיכל אהבה, והכתר בג"ד יכ"ש.

משנה י"א

(בבא ד') המליך אות כ' בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נגה בעולם יום רביעי בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות כ' בחיים וקשר לו כתר, וצר בו חכמה בעולם, יום ד' בשנה, ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה, והיכל הזכות, והכתר בט"ר צת"ג.

משנה י"ב

(בבא ה') המליך אות פ' בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות פ' בממשלה וקשר לו כתר, וצר בו נגה בעולם, יום ה' בשנה, נחיר ימין בנפש זכר ונקבה, והיכל הנגה, והכתר חק"ב טנ"ע.

משנה י"ג

(בבא ו') המליך אות ר' בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם יום ששי בשנה ונחיר שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ר' בשלום וקשר לו כתר, וצר בהם כוכב בעולם, יום ו' בשנה, נחיר שמאל בנפש זכר ונקבה, והיכל עצם השמים, והכתר יג"ל פז"ק.

משנה י"ד

(בבא ז') המליך אות ת' בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום שבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ת' בחן וקשר לו כתר, וצר בו לבנה בעולם, יום שבת בשנה, פה בנפש זכר ונקבה, והיכל לבנת הספיר, והכתר שק"ו צי"ת.

והחילוק שבין זכר לנקבה הוא שכשהמליך אות ב' בחכמה הב' מושך כל הז' בסדר זה, בג"ד כפר"ת זהו לזכר, ולנקבה בת"ר פכד"ג.

וכשהמליך אות ג' בזכר גב"ד כפר"ת, ולנקבה גת"ר פכד"ב.

וכשהמליך אות ד' בזכר דב"ג כפר"ת, ולנקבה דת"ר פכג"ב.

וכשהמליך אות כ' בזכר כב"ג דפר"ת, ולנקבה כת"ר פדג"ב.

וכשהמליך אות פ' בזכר פב"ג דכר"ת, ולנקבה פת"ר כדג"ב.

וכשהמליך אות ר' בזכר רב"ג דכפ"ת, ולנקבה רת"פ כדג"ב.

וכשהמליך אות ת' בזכר תב"ג דכפ"ר, ולנקבה תר"פ כדג"ב.

זה הכלל באיש הם כסדר ובנקבה להיפך בסוד "כי מאיש לקחה זאת" (בראשית ב, כג), וכשיוצא מן האיש יוצא להיפך בסוד "תתהפך כחומר חותם" (איוב לח, יד), וזה הוא שאמרו בגמרא (ברכות ס.) "איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר" ודי למבין.

שבתאי קר ויבש כקרח וככפור, צדק חם ולח ממוצע בינוני, מאדים חם ויבש כאש, חמה כולו אש, נגה קר וחם, כוכב קר וחם יבש לח מעט, לבנה ממוזג.

שבתאי ממונה על חרבן עולם הזה ועל חכמה עליונה ועל המשוגעים, כמ"ש רז"ל (בבא בתרא יב:) משחרב בית המקדש נתנה הנבואה לשוטים, כמו שנאמר "אויל הנביא משגע איש הרוח" (הושע ט, ז).

צדק ממונה על החיים ועל השלום ועל הטובה ועל השמחה ועל העושר ועל הכבוד ועל הגדולה ועל המלכות.

מאדים ממונה על הדם ועל החרב ועל הרשע ועל השטן ועל המלחמה ועל הנקמה ועל בעלי ריבות ועל המכות ועל הפצעים ועל הברזל ועל האש ועל המים ועל המפולת.

כוכב ספרא דחמה (בבא קמא. במסרש"ל) ממונה על החכמה ועל הבינה ועל המדע לפתוח כל פתוח ולחשוב כל מלאכת אומנות וכל נתיב של כל לשון.

נגה ממונה על החן ועל החסד ועל התאוה ועל החמדה ועל הביאה ועל פריה ורביה ועל ולדי אדם ועל ולדי בהמה ועל פירות הארץ ועל פירות האילן.

חמה ממונה להבדיל בין היום ובין הלילה ולמנות בו ימים ושנים ולעשות בו כל מלאכת אומנות ועל כתב של כל לשון ולגלות בו גלויות מעיר ולעיר וממדינה למדינה.

לבנה ממונה על מפתחי שמים וארץ וערב הוא לכל הבריות להעמידן לרעה ולטובה.

ואף על פי שאלו הכוכבים הן ממונין על כל זה, אבל אין להם רשות להטיב ולהרע כי הכל ביד הקב"ה, שנאמר "לא ירעו כו'" (ירמיהו י, ה), ואף ישראל לא היו צריכין לאור החמה ולבנה שנאמר "וה' הולך לפניהם יומם וכו' לא ימיש כו'" (שמות יג, כא-כב).

משנה ט"ו

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבהן נחקקין שבעה עולמות, שבעה רקיעין, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה מדברות, שבעה ימים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע שמיטין, שבעה יובלות, והיכל הקדש. לפיכך חבב את השביעיות תחת כל השמים:

והיכל הקודש מכוון באמצע הנזכר בזה הפרק הוא הלב, ונקרא ארון הקדש כמבואר בהקדמת התיקונים דף י"ג ע"ב ז"ל: ארון ודאי דא ל"ב נור דליק כליל ל"ב נתיבות, ואיהו שבת, וביה שכינתא עלאה, דאיהי תורת חכם, ובה לב מבין, ואיהו נשמה יתירה דשבת. זה נקרא היכל הקודש חוץ הז' ספירות כי האדם נקרא היכל, כמבואר שם בתיקונים דף הנ"ל כבד מזבח הנחושת, כפורת פרישו ולב, מנרתא דא רישא, ושבעה נרותיה עליה אינון תרין אודנין ותרין עייני ותרין נוקבי דחוטם ופומא. סוד המנורה חכמה, וסוד השולחן בינה, כנפי ריאה סוד הכרובים פורשי כנפים למעלה, כפורת הלב, ושכינתא איהי דמות אחד לארבעתן זה נקרא היכל הקודש.

משנה ט"ז

שתי אבנים בונות שני בתים, שלש אבנים בונות ששה בתים, ארבע אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים, חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים, שש אבנים בונות שבע מאות ועשרים בתים, שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים, מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע:

ב' אבנים בונות ב' בתים כו'. פירוש שמב' אותיות יוכל לעשות ב' צרופי תיבות, כמו מא"ב נעשה תיבת אב' ותיבת בא' וכן כולם. ומג' אותיות יוכל לעשות ו' צרופים, כמו באותיות יה"ו שיש בהן ו' צרופים כנזכר לעיל. וכן וד' אבנים בונות כ"ד בתים שיעשו מד' אותיות כ"ד צרופים כמו שיש כ"ד צרופי אדנות, ומה שלא נעשה גם כן מהוי"ה אלא י"ב צרופים הוא משום שב' אותיות מהם דומות זה לזה וד"ל.

והטעם שנקרא זה הפרק סדר נזקין, שמפרש בו הז' אותיות כפולות שיש בהן תבנית רך וקשה שתמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני כו', נמצא יש בו נזקין וחבלות.

סדר קדשים

משנה א

שתים עשרה פשוטות ה׳ ו׳ ז׳, ח׳ ט׳ י׳, ל׳ נ׳ ס׳, ע׳ צ׳ ק׳, יסודן שיחה הרהור הלוך, ראיה שמיעה מעשה, תשמיש ריח שינה, רוגז לעיטה שחוק:

משנה ב

שתים עשרה פשוטות ה׳ ו׳ ז׳, ח׳ ט׳ י׳, ל׳ נ׳ ס׳, ע׳ צ׳ ק׳, יסודן שנים עשר גבולי אלכסון, גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית, ומתרחבין והולכין עד עדי עד והן הן גבולות עולם:

משנה ג

שתים עשרה פשוטות ה׳ ו׳ ז׳, ח׳ ט׳ י׳, ל׳ נ׳ ס׳, ע׳ צ׳ ק׳, יסודן חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם שנים עשר חדשים בשנה שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה:

משנה ד

שנים עשר מזלות בעולם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים:

משנה ה

שנים עשר חדשים בשנה ניסן אייר סיון תמוז אב אלול תשרי חשון כסלו טבת שבט אדר:

משנה ו

שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה שתי ידים שתי רגלים שתי כליות מרה דקין כבד קורקבן קבה טחול:

משנה ז

(בבא א׳ מהראשונה) המליך אות ה׳ בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:

דע שהבחינות של הי״ב פשוטות הם בכאן הפוכים, כמו שתוכל לראות באות ה׳, שבמקום בחינת יד ימין כותב רגל ימין וכן השאר. ואסדר לך הסדר כמו שצריכין להיות. גם צריך שתדע שע״ב שמות היוצאים מג׳ פסוקים ויסע ויבא ויט, נחלקים לי״ב חלקים כנגד י״ב פשוטים, ונגד י״ב חדשים, ונגד י״ב מנהיגים בנפש זכר ונקבה. וכשנחלקים הע״ב שמות לי״ב חלקים מגיע ששה לכל חלק. וגם הם נגד י״ב אבני השהם שבחשן האפוד. ונמצא בכל אות ואות מהפשוטים יש כנגדה ו׳ שמות, וזה הוא הכתר שמזכיר כאן בכל הי״ב פשוטות וזה הוא סדורם:

המליך אות ה׳ בשיחה וקשר לה כתר, וצרפן זה בזה, וצר בו טלה בעולם, וניסן בשנה, ויד ימין בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר שלו זה״ו יל״י סי״ט על״ם מה״ש לל״ה, והאבן שלו אודם.

(בבא ב׳ מהראשונה) המליך אות ו׳ בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ו׳ בהרהור וקשר לה כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם שור בעולם, ואייר בשנה, ויד שמאל בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר אכ״א כה״ת הז״י אל״ד לא״ו הה״ע, והאבן שלו פטדה.

(בבא ג׳ מהראשונה) המליך אות ז׳ בהלוך וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ז׳ בהלוך וקשר לה כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהן תאומים בעולם, וסיון בשנה, ורגל ימין בנפש זכר ונקבה, וזהו הכתר יז״ל מב״ה הר״י הק״ם לא״ו כל״י, והאבן שלו ברקת.

משנה ח

(בבא א׳ מהשניה) המליך אות ח׳ בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ח׳ בראיה וקשר לה כתר, וצרפן זה בזה, וצר בו סרטן בעולם, ותמוז בשנה, ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר לו״ו פה״ל נל״ך יי״י מל״ה חה״ו, והאבן שלו נפך.

(בבא ב׳ מן השניה) המליך אות ט׳ בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ט׳ בשמיעה וקשר לה כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם אריה בעולם, ואב בשנה, וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר נת״ה הא״א יר״ת שא״ה רי״י או״ם, והאבן שלו ספיר.

(בבא ג׳ מן השניה) המליך אות י׳ במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות י׳ במעשה וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם בתולה בעולם, ואלול בשנה, וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר לכ״ב וש״ר יח״ו לה״ח בו״ק מנ״ד, והאבן שלו יהלום.

משנה ט

(בבא א׳ מן השלישית) המליך אות ל׳ בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ל׳ בתשמיש וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם מאזנים בעולם, ותשרי בשנה, ומרה בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר אנ״י חע״ם רה״ע יי״ז הה״ה מי״ך, והאבן שלו לשם.

(בבא ב׳ מן השלישית) המליך אות נ׳ בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם וחשון בשנה ודקין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות נ׳ בריח וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם עקרב בעולם, וחשון בשנה, ודקין בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר וו״ל יל״ה סא״ל ער״י עש״ל מי״ה, והאבן שלו שבו, והיא גבורה.

(בבא ג׳ מן השלישית) המליך אות ס׳ בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקבה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ס׳ בשינה וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם קשת בעולם, וכסלו בשנה, וכבד בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר וה״ו דנ״י הח״ש עמ״ם נג״א ני״ת, והאבן שלו אחלמה (וזה הוא הסוד של הרב אבן עזרא שכתב בפרשת תצוה שמי שיש לו זאת האבן באצבעו רואה חלומות והוא מפני שהיא נגד אות ס׳ שבה נבראת השינה.

משנה י

(בבא א׳ מן הרביעית) המליך אות ע׳ ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ע׳ ברוגז וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם גדי בעולם, וטבת בשנה, וקורקבן בנפש זכר ונקבה, וזהו הכתר מב״ה פו״י נמם יי״ל הר״ח מצ״ר, והאבן שלו תרשיש.

(בבא ב׳ מן הרביעית) המליך אות צ׳ בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:

המליך אות צ׳ בלעיטה וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם דלי בעולם, ושבט בשנה, וקבה בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר ומ״ב יה״ה ענ״ו מחי דמ״ב מנ״ק, והאבן שלו שהם.

(בבא ג׳ מן הרביעית) המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה. עשאן כמין עריבה סידרן כמין חומה ערכן כמין מלחמה:

המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם דגים בעולם, ואדר בשנה (וזהו הסוד מעכנס אדר מרבים בשמחה דו״ק), וטחול בנפש זכר ונקבה, וזה הוא הכתר אי״ע חב״ו רא״ה יב״ם הי״י מום, והאבן שלו ישפה.

ודע שהחילוק שיש בי״ב פשוטות בין זכר לנקבה

הוא שבזכר יבא המלך תחילה ואחר כך כולם כסדר, ובנקבה יבא המלך תחילה ואחר כך כולם בהיפוך ממטה למעלה, כמ"ש למעלה באותיות בג"ד כפר"ת, דו"ק והבן.

וכי תאמר בלבבך זו היא שקשה שכבר איתא ברעיא מהימנא פרשת וירא דף ק"ח שהע"ב שמות נחלקים לששה חלקים ע"ש, וכאן חלקנו לי"ב, דע לך קורא נעים שהכל הולך אל מקום אחד, ותחילה הודיעך דרש"י כתב במסכת ר"ה דף י"א ע"ב, שתהלוכת הי"ב מזלות הוא בב' שעות לכל אחד ואחד עד שבכ"ד שעות יחזור הגלגל למקומו הראשון. ובסדר עולם כתוב שהולכין בשעה אחת עד שבי"ב שעות יחזור הגלגל למקומו ע"ש בסוף המסכתא. ואם כן דברי הרעיא מהימנא הם נאמרים כפי סברת רש"י, ולכך חלקם לז' חלקים שיבא י"ב לכל חלק, זהו לכל אחת מהמזלות, וכשאנו רוצים לחלקם לי"ב שעות היום יבואו ו' בכל שעה, ומה שחלקנו אותם כאן לי"ב חלקים הוא לסברת הסדר עולם, והכל הולך אל מקום אחד שלעולם הע"ב שמות הם נחלקים לי"ב שעות היום ויבואו ו' בכל שעה, דו"ק ותשכח. וגם רש"י והסדר עולם לא פליגי, שרש"י מדבר בתחילת הבריאה שהיו דו פרצופים והיה לכל א' מהמזלות ב' שעות מדכר ומנוקבא, והסדר עולם מדבר אחר שנתפרדו, דו"ק.

עשאן כמין עריבה. פירוש שכמו שבערבה לשין הקמח שהיתה מוברדת כל חלק בפני עצמו, כן הי"ב אותיות שהוא כנגד י"ב מזלות, כדי להוציא הדבר לפועל נילושין עם הז' כוכבי לכת. כיצד, שבתאי מושך עמו גדי ודלי, צדק קשת ודגים, מאדים טלה ועקרב, חמה אריה, נגה שור ומאזנים, כוכב תאומים ובתולה, לבנה סרטן, ולכך נקראו עריבה.

סידרן כמין חומה. פירוש שגלגל המזלות הוא נושא בתוכו את כל הז' כוכבי לכת ועל זה נקרא אזור המזלות כנודע, וזהו כמין חומה.

ערכן כמין מלחמה. פירוש שהי"ב מזלות שמושלים בי"ב חדשי השנה נחלקים לד' תקופות, והם נגד ד' יסודות, והם תמיד במחלוקת כידוע, וזה הוא כמין מלחמה.

סדר טהרות

משנה א

אלו הם שלש אמות אמ"ש ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש ומאבות תולדות, שלשה אבות ותולדותיהם ושבעה כוכבים וצבאותיהם ושנים עשר גבולי אלכסון. ראיה לדבר עדים נאמנים בעולם שנה נפש ושנים עשר חק ושבעה ושלשה פקדן בתלי וגלגל ולב:

משנה ב

שלש אמות אמ"ש אויר מים אש אש למעלה ומים למטה ואויר רוח חק מכריע בינתים וסימן לדבר האש נושא את המים, מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח חק מכריע בינתים:

משנה ג

תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש כמלך במלחמה:

משנה ד

גם את זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב, טוב מטוב, רע מרע, הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה שמורה לטובים ורעה שמורה לרעים:

משנה ה

שלשה כל אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים. שבעה שלשה מול שלשה ואחד חק מכריע בינתים. ושנים עשר עומדין במלחמה שלשה אוהבים שלשה שונאים שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאזנים והעינים שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד. אחד על גבי שלשה, שלשה על גבי שבעה, שבעה על גבי שנים עשר וכלם אדוקים זה בזה:

משנה ו

אלו הם עשרים ושתים אותיות שבהן חקק אהי"ה י"ה יהו"ה אלהים אלהים יהו"ה יהו"ה צבאות אלהים צבאות אל שדי יהו"ה אדני ועשה מהם שלשה ספרים וברא מהם את כל עולמו וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

כל הפרק הזה מבואר במה שכתבנו למעלה, אך את זה הודיעך מה שכתוב במבוא שערים דף קנ"ב ע"א ז"ל: כי ז' גלגלים התחתונים של שצ"ם חנכ"ל, הצורה והנפש שלהם הם הז' מלאכים הידועים, סמא"ל למאדים, וקפציא"ל לשבתאי כו' ויש בהם טוב ורע, הרע נקרא אלהים אחרים. והנה בגלגל השפל שהיא לבנה יש בו למטה כוכב תלי המנענעו, ויש לה חומר וצורה הנקראים נגודי זהב התלי ע"ש, ומשם יונקים המחשבים ובעלי החלומות מצד הטומאה יונקים משם, כמו שמבואר בזוה"ק דף קכ"ה ע"א: ותא חזי, באמצעות דרקיעא, אתקטר חד אורחא קסטרירא, ואיהו חויא דרקיעא דכל כוכבין דקיקין כלהו קטירין ביה, וקיימי ביה תלי תלין, ואינון ממנן בסתירו עובדי בני עלמא כגוונא דא, כמה חבילי טהירין נפקי לעלמא, מהאי חויא עלאה קדמאה ע"ש. וזהו תלי.

וגלגל הוא גלגל היומי, ונקרא גם כן גלגל המכריח שמהפך כל הגלגלים ממזרח למערב, שתנועה עצמיי שלהם הוא ממערב למזרח והוא הוא המהפכם. וגם הלב הוא כך שיש בו ב' סוגים טוב ורע. ורצה הקב"ה לסדר עולמו בסדר זה, שאם היה הכל בסדר תנועה אחת כל המזלות גם העולם היה כך, כל הזמנים בסדר אחת, וגם הנפש היה כך בהילוך אחד, ואין זה רצונו יתברך אלא שיהיה הכל בב' סוגים טוב ורע, שבכח המהפך יוכל למאוס ברע ולבחור בטוב.

משנה ז

כשבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה. וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה נהגן בשנים עשר מזלות:

בסייעתא דשמיא

ספר

ים החכמה

חלק ראשון

בו פירוש מספיק צח ומצוחצח
על ספר יצירה לאברהם אבינו ע"ה

אשר חיברו הרב המאור הגדול החריף ובקי סיני ועוקר הרים
המקובל האלוהי מארי דסתרי תורה אספקלריא מאירה בוצינא קדישא
איש ירא אלקים מנעוריו הנשר הגדול בנן קדושים
מוהר"ר **שמשון יואל הלוי לבית שפירא** זלה"ה
בעהמ"ח עשרה ספרים נפלאים יקרים

הובא לבית הדפוס פעם ראשונה בשנת תקפ"ג,
ועתה יוצא לאור מחדש ברוב פאר והדר
מוגה ומתוקן בתוספת מראי מקומות

ספר
ים החכמה

חדושים ובחדושים על שלש ספרים וזהן שלשה חלקים בספר זה : חלק הראשון בו פירוש מסעיף ראשונה של ספר ילדים
לאברהם אביו ע"ה : וחלק שני פיר ב' עמוק ומפיר על ספר ברים מגוחם שחיברו גאון קדמון רביע אברהם ז"ל
וחלק השלישי ביאור נפלא על ספר החמשה מחברו מחבר מקדמם רבי ישמעאל בן גדול : הכלם חלקים אלה נקרא ספר ים
החכמה אשר חיברם כתב המאור הגדול המדיק ובקי פיני ומבקר הדים מקובל אלקי מאדי דפהדי תורה. מספקלריא מאירה בלע"ז
קדישא מים ירת אלקים מנשמריו הגבר הגדול בן קדוש הכבוד הרב מוהר"ר **שמשון יואל הלוי** נבית שפירא בעהמ"ל
עשרה ספרים נפלאים יקרים אשר נדפסים עתה וכאשר יבא זכרונם בהקדמת הרב המחבר
לקתן וכבר ילא לו מוניטין בעולם בחבורו על ש"ס ופוסקים נקרא ספר מלחמות הלים אשר נדפס אשר בב"ק קודם שהיה מאיר
ר"ת בכתב קטילות ובחוכם סיה אגיר מהרים ה"ק בטעמן וגם בילדותו היה לר"י וסרבין הורם לרבים ב"ב סמ"ד הגדול הק"ק
פינסק וגם היה רב דחברות שם כמה שנים :

גם אלה לחכמים יביטו מדעתם כי לא בגויים שהיו בימי חכמי הש"ס ז"ל הגויים הללו אשר אנו מתגודדים באלעותם כי המה
הין עובדי הוכבים ומזלות ודבקים בכל התועבות לא ידעו את ה' ואת דבר קדשו לא הביטו אבל הנעשים שבמקומינו את ה'
הם ירא"ים ומיחדין כבוד להודמו ששים משפט ולדק באלעותם ומסד עם היהודים החוסים רחמי הנפשם ומלילה לנו לדבר אל לבטוב
מוס בגנאי עליהם וכל מקום שנזכר בספרים גוי לא נכרי אלא מ"ם וכדומה הכוונה על הגויים עמיו בימי חכמי המשנה :

גרדוקט אין אוסטרהא **ברשון** הלאבאר **מקדמת** בקיץ
ע"י המדפיס מוהר"ל אהרן **ווילנא** :
בהוהר"ר יומא ז"ל :

ספרי גרשון שאול

באוסטרהא

תרת **משלנה** אדוננו הקיסר אוסטרא פרינסוויפליוטי דערזוויניטע ווילקי הכסידאר אמפרעטור **אלכסנדר**
פוואלאוויטש המיע דערזעם אוסטרא רלסיסקי הכסידאר אוסטרא מלעסלאוויטש יר"ם

בשנת **תקפ"ג** לפ"ק

דברי פתיחה

נודה לה' בכל לבב על אשר זיכנו והגיענו לזמן הזה, לראות בהופעתו מחדש את החלק הראשון של הספר הקדוש והנורא "ים החכמה", אשר חיבר הרב המאור הגדול החריף ובקי, סיני ועוקר הרים, המקובל האלוקי, מארי דסתרי תורה, אספקלריא מאירה, בוצינא קדישא, איש ירא אלקים מנעוריו, הנשר הגדול, מגזע תרשישים ונצר אראלים להרב הגאון המוהר"ר נטע שפירא בעל מגלה עמוקות על התורה אב"ד דק"ק קרקא זלה"ה, ולמוהר"ר שמשון אסטרפאלי זצ"ל, הלא הוא מוהר"ר שמשון יואל הלוי לבית שפירא זלה"ה.

רבינו ז"ל היה אב"ד ור"מ בכמה קהילות ובתוכם היה מגיד משרים דק"ק בוטען, וגם בילדותו היה לר"י והרביץ תורה לרבים בבהמ"ד הגדול דק"ק פינסק, וגם היה רב דחברות ש"ס כמה שנים. רבינו ז"ל היה בקי טובא במכמני התורה, וידו רב לו בים החכמה, והוא וחיבר עשרה ספרים נפלאים יקרים בכל מקצעות התורה הלא הם:

ספר מלחמות הלוים: חדושים על כמה מסכתות מן ש"ס תלמוד בבלי. נדפס בקארעץ בשנת תקפ"ג.

ספר רוח אלקים: בו ארבעה חלקים, חלק ראשון בו פירוש והגהות לספר היחודים מהאר"י, וחלק שני פירוש על מגילת אסתר ע"פ סוד, וחלק שלישי פירוש על ספר אותיות דרבי עקיבא, וחלק רביעי פירש ברור על ספר מאמר צבאות ה' להאיש אלוקי רבינו מנחם עזריא מפאנו. נדפס באוסטרהא בשנת תקפ"ג.

ספר גן המלך: פירוש לפרקי דרבי אליעזר ופירוש למגילת תענית, למסכת גרים ועוד כמה וכמה פירושים נחמדים.

ספר נזר הקודש: פירוש על זוהר חדש כולו וכל התיקונים חדשים אשר שם.

ספר היכל הקודש: פירוש על תיקוני זהר, כולו ע' ענפין.

ספר עיר הקודש: נחלק לשלש חלקים והוא כלל לימוד מספיק צח וברור מכל כתבי אר"י כתבי מהר"ר ישראל סרוג תלמיד אר"י וכל תלמידיו.

ספר גנזי המלך: הגהות לכל ספרי המקובלים שהיו משובשים.

ספר נזיר אלקים: חידושים נפלאים במאמרי חז"ל, ופירוש פסוקים רבים בתנ"ך בנגלה ובנסתר ועוד כמה פירושים בכתבי האר"י ומהר"ש מאסטרופאלי.

ספר חכמת אלקים: תולדות עם ישראל והאומות.

ספר ים החכמה: חלק א' פירוש על ספר יצירה, חלק ב' פירוש על ספר ברית מנוחה, חלק שלישי פירוש לספר התמונה אשר נדפס בפעם אחת ויחידה בשנת תקפ"ג באוסטרהא, ורבים אומרים מי יראנו טוב, ונוכל להתבשם מאורו. ועל כן רחש ליבנו דבר טוב להוציא שנית לאור עולם החלק הראשון של הספר הקדוש הזה כלול ביופיו והדרו, באותיות מאירות עיניים, בתוספת פיסוק ומראי מקומות, ובעיקר בתיקון עשרות טעויות דפוס שנפלו במהדורה הראשונה, ומודים אנו להשם יתברך על הזכות הגדולה שהתגלגלה לידינו להתייגע בבירור מקחו של הצדיק, ולהדר מחדש תורתו של רבנו ז"ל.

ואנו תקוה שזכותו של רבינו המחבר ז"ל עוד תעמוד לנו לגלות ולמצוא את שאר חיבוריו שטרם הגיעו לידינו, כדי שנזכה להשלים את מסירת חידושי תורתו לדורות, להגדיל תורה ולהאדירה, ולא ידח ממנו נדח, אכי"ר.

הסכמות

הסכמת רבנים מצוינים יושבי על מדין דייני הצדק דפה ק"ק אוסטרהא יצ"ו.

חזית איש מהיר במלאכתו מלאכת שמים לרוב מעלתו מעלות דרבנן אשר אלקים אותו חנן. טוב שם משמשון. וצץ ציץ ופרח לבית לוי פרח שושן, קנקן חדש יש בו ישן נושן ועבד הלוי הוא הגבר הוקם לעול תורה כל ימיו לא מש מתוך האוהל ותהי בפיו כדבש למתוק לאכלה ולא לסחורה, לא פסיק פומיה מעודו מגירסא, יושב ושונה, לומד ומלמד לרבים בשורה, הלא הוא כבוד הרב המאור הגדול החריף ובקי בכל חדרי תורה, בנגלה ובנסתרות ליה סלול מאושרה, מקובל אלקי ומזהיר כשמש בצאתה בגבורה, וידו גם בשאר חכמות ערוכה בכל ושמורה, בכל חיבר חברים ואבן פינתו ירה, כבוד הרב רבנן מוהר"ר שמשון יואל הלוי לבית שפירא. בהרב הגדול המפורסם הנגיד מוהר"ר יצחק הלוי מגזע ישישים, קדש הקדשים, גאונים זמנם בתפארה. מיוחסי ארץ בכל קהל הדרה, וכבר יצא טבעו של הרב מוהרש"י הלוי שפירא הנ"ל בשני חבורים ספרים יקרים אשר הדפיס מקדם בק"ק קארץ, ספר מלחמות הלוים על ש"ס ופוסקים, וספר גן המלך בכמה חדושים שם יחנו עדיהן רבני גאוני זמן בהסכמותיהן וגומרין ההלל עליו בעטרותיהן, והנה גם זיינו עליו וספרו כאן הולך בתומו צדיק ומדפיס שני ספרים ספר ים החכמה אשר בספרו זה מפרש פירושו לספר יצירה ופירוש על ספר התמונה, וספר לספר ברית מנוחה עמוק עמוק מי ימצאנו ועיינו בהם ומצאנו פלאי פלאות. מתוקים מנפת, הוסיף טובה על השמועה אשר שמענו וגם עוד מדפיס הרב מוהרש"י הנ"ל ספרו רוח אלקים ופירש בו ספר לספר היחודים, ופירש לספר אותיות דרבי עקיבא, ופירש למגילת אסתר ופירש על מאמר צבאות ה' להר"ע מפאנו ז"ל. והנה כולם הם אהובים ברורים לאמיתם, קדושים בחכמת אמיתיים ופלאים, אמרנו גם ידינו תכון עמו וזרועינו תאמצנו על הדפסת ספרים הנ"ל ובתוקף גזירת נח"ש מלהשיג גבולו משך שלשה שנים רצופים מיום כלות הדפוס הן בגירעון או בהוספה בלי שום ערמה ותחבולה בעולם בלי רשות הרב המחבר הנ"ל, והעובר ע"ז כעובר על ד"ת יהודית ובערה בו אש ולפידת, השומע ישמע קול מבשר ואומר מכל צרה וצוקה ישמרהו האל שומר הסוד הבאים על החתום רבנים מצוינים דיינים מובהקים דפה ק"ק אוסטרהא יום גימל ח"י אלול שנת תקפ"ג לפ"ק.

נאום הקטן יהודה בהרב המנוח צבי הירש

דיינא וספרא דק"ק אוסטרהא

הסכמת מאורות הגדולים רבנים מובהקים הראב"ד ובית דין הצדק שהיו בק"ק פינסק יצ"ו.

אם אמנם מעולם לא הלכנו בגדולות לאמר קבלנו דעתינו כי דעת לא קנינו והבדלה מנין, אך עתה חמינו ראינו אור נערב אור צח מצוחצח דברי פי חכם כדרבונות וכמסמרות נטיעות נטע שעשועים איש קדוש מדבר וחיילים יגביר אחוי לן חורפי' ובקיאותי' גבור באורייתא כשמשון הגבור, יואל הוא לבאר התורה במילי דמכסיא, מגלה אילנא שפיר"א דקאי בארעא וענפוהי רברבנן ורישי' מטי לצית שמיא,

בנוית ברמה בנוי לתלפיות מפיק מרגליות מרגניתא שפירא, כפני לבנה מבהיק אורה בחפניו אסף דעת ותבונה ברעיוניו וללוי אמר תומיך תמים במעשיו מעשיו מוציא מידי מחשבה טובה אשר חשב בתורתינו הקדושה ודאי כל נבון יאמר יצא פלוני נקי מנכסיו שכל מקום שהיה מכסה מגולה ע"פ ספריו שחיבר כבוד הרב המאור הגדול חריף ובקי, משנתו רב ונקי, מקובל אלקי, סיני ועוקר הרים כבוד קדושת שמו מוהר"ר שמשון יואל בהרב הגדול מו' יצחק הלוי, ועליו נתקיים לא ימוש כו' כי תורה מחזרת על אכסנייא שמכירים אנו מכמה דורות כמה גדולים הם ואבותיהם בנגלה נסתר להם גלוי' וכל ד' דברים שמנו חז"ל ברבינו קדוש נתקיים בהם ואבותיהם שהוא נין ונכד לר' נטע הגדול בעל ס' נטע שעשועים, שהוא נכד הגאון מהר"ן נטע בעל מגלה עמוקות שפירא אב"ד דק"ק קרקא, ומצד אמו של הרב מהרש"י הנ"ל היא גם כן נכדית להגאון מוהר' שמשון אב"ד לובשאיו שהוא נכד להגאון גדול מוהר"ר שמשון אסטרפלי שחיבר ספרים רבים, ובתוכם קרנים ודן ידין ולקוטי שושנים ומחנה דן, ע"כ כל מן דין סמוכו לנו להרב מחבר מהרש"י על כל ספריו אשר ידפיס בנגלות או בנסתרות אשר יקרא אתהן בהם אח"ז אשר יקרים מאוד באמיתו של תורה ובכל חדרי תורה בחריפות ובקיאות, וחלילה לאיזה מדפיס לגרום היזק להרב הנ"ל בהדפסה או ע"י גירי' דילי' משך ג' שנים מיום כלות דפוס יהי' ארור בצ"ח והשומע ישכון בטח משאנן מכל רע ויתברך מאלקי אמן הכ"ד מדברי' לכבוד תורה יום ג' שהוכפל בו כי טוב כ"ט שבט תקס"ח לפ"ק פק"ק פינסק יצ"ו.

נאום זאב בהמנוח מוה' **נחמן** אב"ד דק"ק הראדק

נאום צבי בא"א במוהר"ר **יחיאל** שהיה אב"ד דסטרעשין

ונאום יהודה לייב במה' **דוב** שהיה מ"מ דק"ק לובאוונע

ונאום זאב בא"א מוה' **יוסף יוזיליציו.**

נאום הקטן **יהודה לייב** במהור"ר **מתתיהו** זצ"ל ה"ה מ"צ בק"ק אוסטרהא

הקדמת הרב בעל המחבר בשפה ברורה מדבר

אמר הקטן המחבר טעם קראתי לי הספר הזה שם ספר **ים החכמה**, כי ספרי זה בו שלשה חלקים ועל כולם כתפוח זהב במשכיות כסף, כן שם זה יתכן לכל אחד בפני עצמו, כי חלק ראשון פירושי וביאורי על ספר יצירה המתחיל בל"ב נתיבות פליאות חכמה ע"ש, ע"כ לשם זה ספרי המפרש לספר יצירה יתכן לו שם י"ם החכמה, על כי מימי החכמה מבועים, וגם כי י"ם מנין חמישים, והנה בינה נקרא ים ע"ש נו"ן שערי בינה, והרי בי"ם החכמה מרומז חכמה ובינה שבהם נברא עולם בל"ב נתיבות שבחכמה א"ב לכולם, ובנו"ן שערי בינה א"ם לכולם בסוד אם לבינה תקרא.

והנה ספר יצירה הוא מבאר החכמה, ואני בפירושי מבין דבריו ומבארו על פי הבנת דבר מתוך דבר החכמה, והרי חכמה ובינה, וזה ים החכמה מרומז חו"ב כנ"ל. והנה בתורה שבכתב ותורה שבעל פה גם כן הרמז כן, כי התורה מתחיל **בראשית** בי"ת רבתי, ותרגומו יהונתן בחכמתא ברא ה' ע"ש, ומסיים התורה ישראל בלמ"ד רבתי הרי ל"ב נתיבות החכמה. ותורה שבעל פה משניות התנאים מתחיל "מאימתי קורין את שמע", ומ"ם דמאמתי מ"ם רבתי, ומסיים המשניות "ואוצרותיהם תמלא" הרי אל"ף דאמלא אל"ף רבתי, והרי א"ם. וכתיב במשלי "אם לבינה תקרא". והרי תורה שבכתב הוא חכמה ראשונה והתורה שע"פ הוא הבינה המבין דבר מתוך דבר מן החכמה, וזהו ממש לשון המקרא "הלא לחכמה תקרא לתבונה תתן קולך" בספר משלי ע"ש. [אמר המעתיק: ע"ש בהמשך ההקדמה שהאריך רבינו לבאר מדוע נאה שם "ים החכמה" לשאר החלקים]

ומעתה אשבח לאל אשר גבר עלי חסדו לגמור גם ספר זה ים החכמה בבית הדפוס כן יהיה עמי ויזכני כל עוד עודני חי להדפיס השארא מעשר ספרים אשר חיברתי לי ואלי, הן העשר ספרים שלי הן מה שכבר נדפס והן שדעתי להדפיסם אי"ה.

פרק ראשון

סדר זרעים

משנה א

בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות אלקי ישראל אלקים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש הוא וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וסיפור:

ראיתי בספר שערי גן עדן פירש אמ"ש, חג"ת, והם עצמם ספר סופר וסיפור. דבר זה ראיתי בכתבי אר"י בכמה מקומות כן ובזהר. עוד פירש הרב שערי גן עדן ספר כו' הם אותיות א' הוא **סֶפר** א בצורת האות. **וסֵפר** בפתח הוא אותיות במנינם א' ב' ג' ד' ה' ו', וכן כולהו כ"ב אותיות. **ספור** הוא המבטא אלף במלואו, וכן כל מלואי אותיות, עיין שם בשער האותיות שבנה הרב הנ"ל יסודותיו על זה לפרש כל הכ"ב אותיות על מה צורתם ומנין שלהם ומלואם מורה בסוד, על פי זוהר וכתבי אר"י עיין שם.

והרב רבי יקותיאל זלמן בעל ספר באר יצחק על תיקוני זוהר, שחיבר על ספר יצירה גם כן וקראו פרי יצחק, פירש כן: ל"ב נתיבות שבחכמה עצמו, והיו סתומין הכ"ב אותיות בחכמה ונצטיירו בבינה, ופירש חקק בבינה. והשמות שכתב בעל ספר יצירה עשר הן נגד עשר ספירות דבינה. ומתחיל מאלקים חיים, ומתחיל יה יהוה צבאות אלקי ישראל הם נה"י דז"א, שהיה גימל גו גימל בעיבור בינה, סוד התורה והכ"ב אותיות התורה, עד שבעיבור נחקקו בבינה לפועל, וחשיב עשר ספירות דבינה אלקים חיים עיין שם.

ואז יצא לבריאה בג' ספרים חב"ד, חכמה ספר סתום, ל"ב נתיבות היינו י' מאמרות וכ"ב אותיות. ובינה סופר, וגרס בוא"ו כי היא סופר וצייר עולמו. ודעת ספר שנתמלא בו"ק בהם, ובהם הספור שרי אבל לא בג"ר (עד כאן לקטתי הקיצור מדבריו בפירוש משנה ז).

ולי נראה נכון בפירוש הפירוש הנ"ל, והוא וודאי ג' ספרים הנפתחין ליום הדין, אחד של צדיקים מצד החסד המכריע, ושל רשעים הגבורה מכריע להם לדין, ובינונים הוא ת"ת מכריע. או בשורש הדעת כי הוא סוד המתקלא וכולל חו"ג, אם זכו מכריע לכאן או לכאן והכל בצדק [ובמשפט היא המלכות הנקראת מלכות צדק והיא] דינא דמלכותא דינא, צדק מכון כסאך, ע"י מותב תלתא כחדא הוה חג"ת דייני משפט, והרי "צדק ומשפט מכון כסאך" (תהלים פט, טו), כסא של ד' רגלים כו'.

אבל ספר יצירה כתב לקמן (משנה ג) **"עשר ספירות בלי מה"**, היינו שלא היה מתקלא עולם התיקון זה לקבל זה ומתקלא קו אמצעי מכריע, כי היו עשר ספירות דב"ן דאדם קדמון, ולא היה עדיין עשר אותיות דשם מ"ה, וזהו **בלי מ"ה**. וע"כ **בלום פיך מלדבר** (משנה ח) בהם למה היה כן ולא נבראו בתקונם, כי זהו רק שיהיה הבחירה והרע, זה לעומת זה דרך החיים ודרך המות. ובזה יתנהג עונ"ג נג"ע, השמיטה הלזו משש אלפי שנין וחד חרוב, וזהו שמיטה הפחד והגבורה והנסיון והצירוף למזכו למיעל לעלמא דאתי ולעלוי הנשמות כפי חפץ בעל הרצון יתעלה.

והנה עשר ספרים הן בתוהו, והן עשר ספירות דעולם התוהו. ולמה עשר, שהם נפרדים ולא היה יחוד בהם, והם מלכים שמלכו בארץ אדום, מבינה אדום אש צפון יצאו, וימלוך וימת כדכתיב בתורה, ולא יכלו לקבל שפעם עד פירוד כליהם, האותיות כביכול הם כלים. ואח"כ מלך עשירי הדר ושם אשתו מהטבאל, דכר ונוקבא כחדא, ואז הוא שם מ"ה הדר [וב"ן טבאל] מספר מ"ב. ושם מ"ב התיקון הוא בו"ק בו ו' שמות, וכל שם ו' אותיות, הרי מ"ה טבא"ל. ואז אב"ג ית"ץ מלכים ונתצו ונקר"ע השט"ן, ואחר כך נג"ד יכ"ש, ונג"ד ונמשך הנפש לאצילות (עיין זהר חדש פיר הפיריס ופתקוניס בזה).

והנה העשר ספרים כנ"ל תשעה מתוהו והעשירי מתיקון, וחשיב ברמז נפלא אותם בזהר חדש פרשת בראשית דף גימל ע"א מתניתין, עי"ש ותבין על פי זה מה שכתבתי כאן. וכבר פרשתי כל המאמר בספרי שלי שמפרש לזהר חדש שחברתי לי, נקרא נזר הקודש, עיין שם.

ובזה פרשתי בזהר, בתחילת ספרא דצניעותא פרשה תרומה, כתב ספרא דצניעותא, ספרא דשקיל במתקלא. ופירש התלמיד האר"י ספר זהר הרקיע על זה, כי את צנועים חכמה כו', וספרא הוא יסוד, וסודות התורה ביסוד נקרא ר"ז, לכן צניעותא.

ולשון ספר פירש שם ע"ד המלבוש מרל"א שערים, שהיה גולמי כסמך עגול, ואחר כך נפסק לשנים ועלו י"א א"ב, נגד י"א אלפא ביתות, זה נגד זה מאחוריו כשני נונין הפוכין. ונשאר משם ס"ג יוד בא"ב האחרון דפנים בלא לבוש ובן זוג, כי ב"ן אינו רק ט' אותיות, והשמות ע"ב ס"ג במלואם בפנים היה, וכן מ"ה וב"ן באחור כן. ואם כן כשב"ן נגד ס"ג, אין ליו"ד בן זוג אות סמוך לו משם ב"ן, ע"כ ירד לטהירו, והוא אומן של בנין הטהירו, וברדת לו בחצי טהירו שנעשית חלל בסילוק י"א א"ב ממנה, אז הטהירו נעשה פ' (כי היה כף אור בית הפוך, כי חלי נסתלק והוא עילאי בו מלבוש, והרי כף ובבוא היו"ד נעשה פ' שנדבק בראשו פ' כנ"ל. (כן נראה להסביר ענינו בזה לפי עניות דעתי, כי לא פירש וסתם דבריו התלמיד הנ"ל). והנה הצמצום חזר והפסיקו למלבוש לשנים, הרי דין, ור' הוא מנין אלקים ברבועו, דין. הרי אותיות ספר כנ"ל ע"ש (כל זה לקטתי מדבריו בקצור הסכל תמצית מדבריו בבאור הענין לפי דעתי).

אבל לפי עניות דעתי על פי הזהר חדש שבפרשת בראשית אתי כפשוטו, שכל עולם התיקון נקרא חד ספר, והוא התיקון דשקיל במתקלא כף מאזניים כמ"ש לעיל, כי עולם התוהו היו זה אחרי זה ותחת זה כעין שלשלת, והיו ספרים רבים, ט' ספרים כל אחד בפני עצמו. אבל בתיקון הד"ר, והוא ספר עשירי, והוא ספרא דצניעותא, שהיו צנוע ונעלם עד הנה עד לאחר החורבן, יצא מ"ה ממצחא דא"ק, ושם מצחא רעוא דרעוין רצון עליון, וירד ותיקן מלכי תוהו בבירור אוכל מפסולת, והוסיף אור, ונכלל מ"ה וב"ן כחדא דכר ונוקבא, ממלכים דקודם שהיו דב"ן, ואז אתתקנו במתקלא דלא היה קודם. וזהו לשון הזהר שם עצמו דלא הוה ויהוי (ח"ג דף קע"ו:) וע"כ צניעותא, ונקרא ספר חד עולם התיקון, ושם מ"ה במלואו עשר אותיות בעשר ספירות תיקון הוא, כמ"ש בזהר חדש בפירוש כן בספר עשירי.

ונראה לי ליישב כי מצחא בו מתעלם גם כן יסוד שלמעלה ממנו בכל מקום, כמו נה"י דבינה בחב"ד ז"א, והרי מצח יסוד גם כן, ויסוד בו צניעותא ונסתר, ועל כן שם מ"ה מיסוד שבמצחא בא, והבן סוד רוח מ"ה וב"ן נפש.

מעתה נחזור לענין בספר יצירה, בל"ב נתיבות פליאות חכמה, הם בחכמה בינה תפארת מלכות שבחכמה עצמו, כי חכמה עצמו עשר ספירות בו בסוד יו"ד חכמה נקרא, ובכל ספירה מספירותיו גם כן סוד יו"ד בחכמה שבו ובבינה שבו, אבל בת"ת ומלכות סוד ו"ק לבד בהם, והרי ל"ב נתיבות, אבל הם פליאות וסתום, סוד חכמה יוד גולמי בלי ציור עדיין, ולא יצאו משכל לפועל, ובמופלא ממך אל תדרוש. והוא חכמה סתימאי, כי יש חכמה דמוח ז"א בתיקון, אבל מוח חכמה דאצילות עצמו עיקרית ושורשית נקרא חכמה סתימאי ופליאה, אבל כל זה הוא הל"ב נתיבות, כ"ב אותיות שבו סוד מנין חט"ה בחכמה, ועשר מאמרות שבו עשר ספירות, הרי ל"ב נתיבות סתומין ופלאי, ובספר פני מלך מביאם: שכל מופלא, שכל מזהיר, שכל מקודש, שכל קבוע, שכל מושרש, שכל נבדל, שכל נסתר, שכל שלם, שכל טהור, שכל מתנוצץ (עד כאן עשר ספירות דחכמה שבחכמה ונקראים אור לא).

ועתה אחשוב עשר ספירות דבינה שבחכמה: שכל מצוחצח, שכל בהיר, שכל מנהיג, שכל מאיר, שכל

מעמיד, שכל נצחי, שכל הרגש, שכל בית שפע, שכל הפעולות, שכל רצון (עד כאן הם עשר ספירות דביאה שבחכמה ונקראים אור מלוחלח).

ועתה אבאר עשר ספירות דת"ת שבחכמה: שכל חפץ, שכל נאמן, שכל קיים, שכל דמיוני, שכל נסיוני, שכל מחודש (עד כאן שש ספירות ו"ק דת"ת דבחכמה).

ועתה אבאר ו"ק דמלכות: שכל מורגש, שכל מוטבע, שכל מוגשם, שכל כולל, שכל תמידי, שכל נעבד. עד כאן חג"ת נה"י דמלכות ו"ק כנ"ל, ובסך כוללם כנ"ל הרי ל"ב נתיבות כנ"ל, ושמם מורה על שכל אחר כך לנבראים לבני אדם ומלאכים כולם, והרגשה וגשם להם לבני אדם וקיומם, כל זה תבין מעצמך.

והנה הבן וראה ל"ב נתיבות וי' מאמרות הרי שם מ"ב מכוון, הנרמז בסוד מעשה בראשית בתורה עד בית דבוהו. ונקרא נתיבות כי נמשך ממוח דרך ח"י חוליין שבשדרה סוד אצילות, עד יסוד שבו נברא נשמה בנקודת ציון, ומצטיירת על ידי שם מ"ב זה. ונרמז ביוד דחכמה עצמה תחלקנו ג' קוצין בו, סוד מוח וגזע ושבילא, והוא חולם מלאפום חיריק, מעלה אמצע מטה הנקודות ביו"ד, והרי חב"ת שבחכמה כי דעת הוא הת"ת "ובדעת חדרים ימלאו" (משלי כד, ד), סוד נשמה לו, ובחב"ת הג' קוצין דיוד, מוח גזע שבילא, סוד נתיב כנ"ל.

וזה ג' טיפין דאזדריקו ממוחא עילאי, וסופן בסוד מלכות להם, שפעמים חולם עטרת בעלה, ופעמים שורוק [והוא מלאפום בספרד] באמצעות נקודתו, ופעמים חיריק, והרי חש"ק, "רק באבותיך חש"ק ה' וכו' ובזרעם" (דברים י, טו). ומלכות נוטלת טיפין אלו ומוציאם לפועל הבנין, והרי חבת"מ דחכמה עצמו סוד אמ"ש, אש מים רוח עפר, ארמ"ע, כביכול בהעלם בו בחכמה סתימאי, ובהם הל"ב נתיבות כנ"ל "ובחכמה יבנה בי"ת" (משלי כד, ג), מלכות דחכמה, ב' דבראשית בחוכמתא כתרגומו, הרי יוד שבו ג' קוצין, ובבית הבנין הרי ל"ב נתיבות, כי ג' קוצין גימל יודין שלושים, שלושים מעלות לכסא למלכות יתברך ויתעלה, והמלכות נקנית בשלושים מעלות עיין בפרקי אבות (פרק ו משנה ה).

אבל "בתבונה יתכונן" (משלי כד, ג), בבינה דאצילות עצמו שם נצטייר. ובינה נקראת מ"י, בה נון שערי בינה, ושם "מ"י ברא אל"ה" (ישעיה מ, כו), ו"ק דז"א שנקרא אל"ה, ו"ק, ו' פעמים ו' הרי מנין אל"ה, והרי מ"י אל"ה הוא אלקים באותיות, וזהו **אלקים חיים** שכתב בספר יצירה, **ומלך עולם** שם אלקים כנ"ל, ואז מלך עולם נקרא עולם. ו"ק הוא כנ"ל, ובבחינת ו"ק נקרא בינה מ"י דקיימא לשאלה, אבל בעצמות עצמה הוא עתיקא פנימאי.

והנה ו"ק ז"א בבינה נשרשו במו"ח גופא דרועוי, הרי י"ב, כי ח"ב דחג"ת דידיה עם ו"ק דידיה הרי י"ב, ועם נה"י דידה הרי י"ה מנין ט"ו, וזהו "שבטי י"ה עדות לישראל" (תהילים קכב, ד), וזהו שכתב בספר יצירה **חקק י"ה יהוה צבאות.** ויהוה צבאות ביסוד כי כל צבא על ידו נבראו. והנה י"ה ע"ש חו"ב יחד, י' בחכמה ה' בבינה י"ה, ו"ה הם חגת"מ דבינה כידוע, וא"ו ת"ת, ה' מלכות צבאות, ועל ידי צבאות ו"ק דז"א וכל צבא מעלה ומטה. ועל ידי ו"ק ז"א הויה לפועל יצא, ונקרא ו"ו במלואו י"ב, י"ב צרופי הויה שם קודש, וזה י"ב אלכסונים שבת"ת שכתב בספר יצירה לקמן. עוד כי י"ב חדשים בעבורו והסוד הוא "ויתעבר יהוה ב"י" (דברים ג, כו) הרי י"ב. ובא סוד שש קצוות דבינה עם שש קצוות דידיה הרי י"ב, וסוד י"ב חדש, חסד כלול מחכמה, וגבורה מבינה, ות"ת מדעת, ונצח מחסד, והוד מגבורה, ויסוד מת"ת, הרי י"ב חדש סוד חידוש.

וגם כן "שאו מרום עיניכם" (ישעיה מ, כו) לחכמה סתימאי, "וראו מ"י ברא אלה" (ישעיה מ, כו) שמ"י בינה כנ"ל, מרום הוא החכמה סתימאי, כי "מרום" הוא שמים חג"ת דחכמה, ומשם נאצלה בינה עצמה "מי" נקראת, ושמים ת"ת דחכמה נקרא "אלה" על שם ו"ק כנ"ל, כמ"ש לעיל, והרי אל"ה דחכמה ברא מ"י דבינה, ומ"י דבינה ברא אלהים דז"א, וזהו סוד "וזרוע ה' על מ"י נגלתה" (ישעיה נג, א), כי "זרועות" חג"ת דחכמה, והוא על "מ"י" בינה "נגלתה", מו"ק דידיה נאצלה. וזהו שכתב בספר יצירה **י"ה יהוה צבאות** הוא חב"ד י"ה יהוה חגת"מ, ואז צבאות נבראו על ידי נה"י שנקרא צבאות גם כן.

ואלקי ישראל מלכות שבה נקרא כן בכל מקום, וישראל גם כן בשורש ז"א, ובינה אלוקי ישראל, סוד

אלוקי אברהם אלוקי יצחק אלוקי יעקב חב"ד שורש חג"ת, סוד אברהם יצחק יעקב, האבות בחג"ת ז"א. ואז **אלקים חיים** שם אלהים נתגלה, מ"י דבינה ואל"ה דו"ק ז"א, ומ"י אל"ה הוא אלקים חיים, ובינה עם הכולל מנין חיים, וכן חכמה עם הכולל מנין חיים, כי חכמה השורש חכם, רק כשעילת העילות מתלבש באיזה מידה לפעול נקרא חכמה בחכמה ומבין בבינה, וזהו חכמה בה"א, וחכם מנין חיים ממש הרי כ"ו.

ואז בינה **מלך עולם** מו"ק דזו"נ שנקרא עולם כדכתיב "מעולם עד עולם" (תהלים ל, ב) כידוע. ובזה פירשתי "תורת חכם מקור חיים" (משלי יג, יד) על פי שכתוב כנ"ל בחכמה סתימאי סוד מקור, וחכם מנין חיים.

והנה כתב בספר זהר הרקיע גם כן בדף כ"ג (דפוס קאַרעטן) שאל חי ביסודו דאו"א וביחד נקראים אלקים חיים, כמ"ש בכוונות ר"ה זכרנו לחיים, והבן. וזהו נכון למה שכתבנו מאוד, כיוון שמגיע ליסוד בינה שם ביסוד חכמה תרין רעין דלא מתפרשין, אז כתב בספר יצירה **אלקים חיים ומלך עולם** מיד, סוד יסוד ומלכות דבינה כנ"ל, שיסודות הוא אל חיים כנ"ל, ומלכות מלך עולם בכל מקום, בבחינת שהוא במקומו, ובינה מלך עולם, וכן מלכות עצמו שכינה מלך עולם כנ"ל. והנה ראה שם אהיה שבבינה עם אדני שבמלכות הרי פ"ו, ומנין אלקים מכוון, וזהו אלקים חיים. ובה נחקקו האותיות התורה של החכמה, וציור ז' אתוון בחכמה שבה מאלף עד זיין, ובבינה זיין [אתוון], עפצקרש"ת, ובדעת חי"ת [אתוון], חטיכלמנ"ס, וכן על דרך זה בחג"ת אותן אותיות עצמן על דרך זה, וכן בנה"י על דרך זה.

ובזה נראה לפרש מה שכתב ספר יצירה לקמן הבא עוד "כ"ב אותיות שקלן צרפן המירם חקקן בקול חצבן ברוח קבען בפה" (פרק ב משנה ג), והוא על דרך שכתבתי בבינה החקיקה, ובחב"ד שקלן כעין כף מאזניים, ובדעת הכרעה באות יתר ח' אותיות, וחכמה בינה שקולים בזיין אותיות הכף מאזניים, וזהו שקלן וצרפן, כצורף המצרף כסף על כסף נקי לצאת, כן צרף פעם ב' בחג"ת והמירם עוד בנה"י, וזהו חקקן בקול חב"ד, שם לשון הדעת, לשון למודים, לשון קודש מחכמה קודש ישראל, כי אחה"ע גיכ"ק בחיך וגרון שהם חו"ב, ולשון הדעת מכריעם ומוציא הכ"ב אותיות. וזהו "חקקן בקול" חב"ד, "חצבן ברוח" חג"ת, כי ת"ת סוד רוח כידוע, "קבען בפה" הוא נה"י, כי עיקר המכריע, ורוח ת"ת מכריע בחג"ת נקט רוח, וכן בנה"י יסוד עיקר והוא פ"ה מנין מיל"ה, וכן יסוד מנין פ' שמונים, וכן מלכות מכריע המקבל הכ"ב אותיות, והרי "מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה" (הקדמה לתיקוני זוהר), ופ"ה עם הכולל מנין אלקים סוד אלקים חיים שכתב כאן.

וכתב עוד בספר יצירה **אל שדי רחום וחנון**, והם עשר בחינות חשיב נגד עשר ספירות דילה. ומתחיל מכאן ולא כמו שכתב הפרי יצחק כמ"ש לעיל, והיינו אל שדי בינה, ושם זה בבריאה גם כן ממנו אלף אלפים מארי תריסין, כמ"ש זהר באדרא רבא פרשה נשא, כי אל שדי במלואו מנין אלף. ושם זה מורה כן שאמר לעולמו די (חגיגה יב.) לזו"נ עולמו, וזהו שדי ביסוד בינה. והנה כיון שחשיב לעיל ממעלה למטה בדרך כלל, עתה חשיב ממטה למעלה דרך פרוט, כיון שיבא לגילוי אור אל שדי יסוד רחום וחנון נצח הוד, כי נצח רחום והוד חנון, "וחנותי את אשר אחון" (שמות לג, יט). רם ונשא הוא בחסד וגבורה, בחסד רם, ונשא בגבורה, כמ"ש הכתוב "וגובה להם ויראה להם" (יחזקאל ח, יח), וכתיב "ויגבה ה' צבאות במשפט" (ישעיהו ה, טז) **ע"ש.**

שוכן עד וקדוש שמו בת"ת, בו שם הקודש הוי. **ומרום וקדוש** בחו"ב הוא בדעת נסתר, ומרום בינה כמו שאמר הכתוב "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיהו מ, כו) כמ"ש לעיל ע"ש. וקדוש בחכמה, קדוש ישראל סבא, חכמה הוא בדעת נסתר כנ"ל, כי דעת הארת הכתר נסתר, וכן בכל מקום שהוא לפי מקומו.

וברא עולמו ז"א **בספר וספר וסיפור.** ספֶר הוא חב"ד סתום בכלל, סופר חג"ת, שבחג"ת נרשם האותיות וקוראין, כמ"ש בספֶר חב"ד, כן בהם נחקקו כמו בספֶר כתוב, והסופר הקורא נשאר לזכרון במוחו גם כן נשאר מהשראה בספֶר. כן חג"ת ענפי חב"ד ובהם אותיות הספר נזכרים על דרך הספר, ונה"י הוא הספור כי בסופר נשאר בו לבדו, אבל הספור מְסַפֵּר לאחר עוד לגלות מה שכתב בספר למה שיודע. והרי בנה"י ספור למלכות יתברך ויעלה לפעולת עולם בפועל כל בי"ע, שהאצילה, מלאכים שרפים אופנים

ולהבדיל בני אדם גשמים בגוף נפש בזה עולם התחתון. והרי על כל פנים אינו כל אצילות רק ספר אחד בתיקון חב"ד ספר, וחג"ת סופר מהספר, ונה"י הספור מהספר, הרי רק חד, אבל בעולם תוהו היו יוד ספרים כל אחד ספר בפני עצמו כמ"ש לעיל, כיוון שהיו זה תחת זה ולא ראו זה את זה, וזה שכתוב בפסוק "אז תפקחנה עיני עורים" (ישעיהו לה ה), "והחרשים שמעו" (שם מב, יח) דברי ספר למה שיסופר להם מהסופר, "ולמה נקראו ראשונים סופרים" חג"ת, "שהיו סופרים כל אותיות שבתורה" (קידושין ל.). ומובן דברי חז"ל ע"פ מה שכתוב לעיל, כי אותיות שבחב"ד סוד התורה הראשונים לבנין ו"ק היינו חג"ת סופרים אותם, והבן.

ונראה לפרש עוד כי כתר אצילות, עתיק בו ג"ר, ועד דלא אתתקון כעין דכר ונוקבא עם חכמה סתימאי, לא היה גלוי אורו, ואיתא באדרא רבה בזהר פרשה נשא "כד סליק ברעותא למברי אורייתא, טמירא תרי אלפי שנין, ואפקה, מיד אמרה קמיה מאן דבעי לאתקנא ולמעבד יתקן בקדמיתא תקונוי". ופירש האר"י ז"ל ומביאו בזהר הרקיע, כתר עליון בעי למברי אורייתא חו"ב, כי חכמה תורה קדומה, ואפקה לחכמה מחוץ לכתר, אמרה קמיה משל אל מציאת עולמות ושורש דין היה מתבטל ונתעלם בחכמה, ואי אפשר לגלוי הויה להתגלות אם לא שיתקן עוד הכתר עצמו ויתגלה יותר מהעלמו, ואז האציל והוציא הבינה לחוץ. וחו"ב הם תרין אלפין שנין, אל"ף פל"א, כי כתר עתיקא דעתיקין וטמירא דטמירין, אף על ידי חו"ב פליאות חכמה, וכתיב "לא ידעו עיט" (איוב כח, ז). ומלכים ראשונים דתוהו דנתבטלו שלא היה להם שורש בעתיקא, ואחר שנתתקן עתיק במוח סתימאי כעין דכר ונוקבא, אז המלכים דתיקון אחר כך יצאו אחר כך מתוקנים ונתקיימו. והתיקון בג"ר (עתיק אין, אריך) רישא חד בו חב"ד, והוא עתיק אין, חכמה ודעת, ואריך בינה, והוא נה"י דאדם קדמון אין סוף יתברך שמו המוליך רצונו יתברך באצילות, והוא נה"י סוד חב"ד רישא דלא אתיידע. עתיק אין, אריך, נצח יסוד חכמה דעת והוד סוד אריך, והוא חד רישא שבחכמה סתימאי על ידי התיקונים שבראשה ז' תקונין: גולגולתא, טלא דבדולחא, קרומא דאוירא, רעוא דרעוין, עמר נקי, אשגחותא פקיחא, חוטמא תרי נוקבי דפרדשקא (ספרא דצניעותא קע"ו). והלבושין אלו הם הגילוי, כי על ידי הגילוי באצילות אור, וזולת זה אי אפשר הגלוי שהיה מתבטל הבנין. והנה דרוש זה עיין באדרא רבא בזהר ובעץ חיים שהאריכו בביאורו, וכאן עת לקצר, וגם השער גן עדן האריך בזה עוד לבארו ע"ש.

והנה בזה נראה לפרש בספר יצירה על דרך זו בל"ב נתיבות דחכמה סתימאי, חקק י"ה יהוה צבאות נה"י דא"ק, כי כתוב בע"ח מהאר"י הו"ד, שם י"ה, כי ו"ד יוד במנין הרי י"ה, יהוה ביסוד כידוע קו אמצעי, וצבאות בנצח, ואי אפשר לגילוי רק בעתיק שבו ג"ר כחד. וזהו אז אלקי ישראל, סוד עתיק נקרא ישראל, בשאלה ולא בבחינת הגילוי ח"ו שהוא א"ס. ונצח א"ק אלקי של ישראל. אלקים חיים סוד יסוד א"ק שנקרא יסוד אל ח"י כמ"ש לעיל, ורק בהשאלה כנ"ל והוא באין. ומלך עולם בהוד דא"ק שבאריך כתר דאצילות, והרי כתר מלך עולם אצילות בכלל, וקומתו כל קומת אצילות יתעלה בסוד אריך.

והרי רישא דלא חד, הוא רישא דלאו רישא, ורישא דלא ידע, ורישא דלא אתידע (וגלגלין פריסא דלא נקרא), ונתתקן אריך אנפין בתקונוי בחכמה שבאצילות, שבו נעלם ל"ב נתיבות חכמה, ועדיין אין גילוי עד החקיקה בבינה אל שדי, מכאן ואילך עשר ספירות דבינה בגלוי נתגלה כמ"ש לעיל. ואז גלוי מדותיו של כתר אצילות אריך באמא גם כן, ועיין לעיל מאל שדי רחום וחנון כנוי עשר ספירות דבינה, ע"ש מה שפירשתי.

עם כל זה הם כנוי דיקנא דא"א הם שגילויו ע"י בינה הוא אל שדי, רחום וחנון הוא יהוה, אל רחום וחנון בשלשה עשרה מידות בתורה. והם התקונים לגלוי באצילות יתברך, אל שדי שערות הסמוכין לראש, בינה דחכמה בפנימיות, ומקיף מלכות דחכמה, רחום שערות דשפה, חסד דחכמה בפנימיות, ומקיף יסוד חכמה, וחנון ארחייא דתחות חוטמא, גבורה דחכמה בפנימיות, והוד דחכמה במקיף.

ומה שכתב בספר יצירה "רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו", הוא כינויים של ארך אפים ורב חסד ואמת, כי רם הוא ארך ואריך אנפין על כי רם הוא, ושערות שפה תחתונה ת"ת דחכמה בפנימיות, ונצח דחכמה במקיף, ונשא הוא אפיים, ארחא דפלגות דיקנא שאין בו שער כביכול. וזהו סוד אנשא ינשא

להם (עפ"י ישעיהו לג, י) לשון מחילה בקרא, על כי פנוי משערא ואר"ח בו יסוד אפיים, הדרת פנים זקן, והוא נצח דחכמה בפנימיות, ובמקיף ת"ת דחכמה. שוכן עד הוא רב חסד שערות שבמרחב הלחי, והוא הוד דחכמה בפנימיות, וגבורה דחכמה במקיף, ועל כי שוכן עד לעולם ועד, על כן ורב חסד. כמו שכתב בגמרא מלך בשר ודם אינו יודע חיו אם יחיה על כן מהר לנקום נקמתו, אבל הקדוש ברוך הוא שוכן עד לעולם קיים, על כן רב חסד לעולם.

וקדוש שמו סוד ואמת שבשלשה עשרה מידות, כי שמו של הקדוש ברוך הוא אמת, והוא סת"ר דאלפא ביתא, תוכו ראש סופו דא"ב אמת, והוא תרין תפוחין קדישין, יסוד דחכמה בפנימיות, וחסד דחכמה במקיף. והרי מכוין קדוש שמו ביסוד בפנימיות בו חותם אמת בקו אמצעי ובו קדושה, "והתקדשתם והייתם קדושים" (ויקרא כ, ז), ו"קדושים תהיו" בקרא, "כי קדוש אני" כו' (פס יט, ב), "איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה כו'" (פס יח, ו), "כל הפורש מן העריות נקרא קדוש" כדאיתא בגמרא (ירושלמי יבמות יב.).

מרום הוא מדת נוצר חסד, צד הזקן הנגלה, מלכות דחכמה בפנימיות, ובינה דחכמה במקיף הוא נוצר חסד, הוא חסד דכתר בפנימי, יסוד דכתר במקיף, הכל בצד הזקן הנגלה, מתחברים מלכות דחכמה עם חסד דכתר בפנימיות, וכן במקיף בינה דחכמה עם יסוד דכתר. וזהו מרום שמים "שאו מרום עיניכם וכו'" (ישעיה מ, כו) כמו שכתבתי לעיל, מלכות לחסד דכתר ושמים בחג"ת הוא, ושבעה תיקונים הם מחג"ת נהי"מ דכתר כמו שכתוב לקמן עם החכמה מתחבר, וסוד "שבעה אלה עיני ה'" (זכריה ד, י) "ומי ברא אלה", שאל"ה ו"ק דכתר האצילות את מ"י חכמה ובינה, כי מ"י חו"ב ביחד גם כן כמו שכתב בזהר הרקיע גם כן יו"ד שבו מחכמה ומ"ם בינה הרי מ"י.

וקדוש סוד לאלפים, שערות קטנות המובלע בשרשי הגדולות. גבורה דכתר בפנימיות והוד דכתר במקיף. ותבין שקדושה לעולם לפרישות נאמרו במדת הגבורה, כי הס"א ח"ו יכולים להתאחז בגבורה היוצא למטה, וזהו וקדוש בעצמותו, מאד גבורה והוד דכתר, כי הוד ענף גבורה בקו שמאל.

כתב ספר יצירה "הוא", וכנוי זה נראה לי לְוַנַקֵה וגם כן לנושא עון, כי נושא עון שערות דתחות גרון, ת"ת דכתר פנימי, ונצח כתר מקיף. ועל כי קו אמצעי עיקר תפארת, על כן 'הוא' לתפארת ונסתר, ולא 'אתה' ברוך אתה, כי שם בז"א נגלה, וכאן התפארת דכתר נסתר הוא והוא מנין י"ב, ובתפארת ו"ו מנין י"ב, וכן וְנַקֵה צד זקן המכוסה, יסוד דכתר בפנימי, וחסד דכתר במקיף, וגם כן יוכל לומר 'הוא' ביסוד כתר נעלם כנ"ל, הוא מנין י"ב כנ"ל, כי יסוד גם כן ו"ו כנ"ל והוא קו אמצעי, ומתפארת בא סוד יעקב יוסף, תפארת יסוד ויוסף דומה ליעקב, וכל תורתו מסר לו.

והרי נשלם נגד עשר ספירות דבינה, ונסתיים בספר יצירה הכנוים דחשיב, וכנגדו הם מה שכתבתי מכתר וחכמה התיקונים מהשלוש עשרה מידות, רק עשר מידות חשבתי, ונשאר ופשע וחטאה ונקה, ושם ונקה כבר כתב לעיל. ופשע הוא תלוי בשקולא לא נפיק דא מדא, נצח דכתר בפנימי, ותפארת דכתר במקיף. וחטאה הוא פומא דאתפני משערי, הוא דכתר בפנימי, גבורה דכתר במקיף.

והנה זה כתב כמו שכתבתי ענין שלש עשרה מידות בספר הכוונות ובע"ח שער א"א ובפע"ח שלפנינו, אבל בספר זהר הרקיע באדרא רבא פרשת נשא מביא נוסח מספר הלקוטים ע"ש נוסחו, וזהו לא הבאתיו כאן, כי זה שכתבתי נראה לי עיקר מעץ חיים ופרי עץ חיים וספר הכוונות. ואל תדמה בשם אלקים חיים שכתב לעולם בחכמה וכתר עיין שם, כי ק"ך צרופי אלקים יש בכל ספירה, אם כן אור פנימי ואור מקיף, אבל יש א' מקיף החיצון עוד והוא סוד שם אלקים, והוא בין כל ספירה וספירה מחכמה ולמטה. והנה בין כתר לחכמה גם כן שם אלקים, אבל לא חס ושלום בין כתר לא"ס. והק"ך צרופים משם אלקים שיש בו ה' אותיות מכונה ק"ך בתים, כמו שכתב בספר יצירה לקמן, והרי ק"ך צרופים, והם בקדושה כולם. ואחר סוף עשיה מתפשטים אלהים אחרים רע, ובעת הזיווג קודש זו"נ נכללין הק"ך צרופים זה בזה עד נקודת מלכות בנקודת ציון, וגורם כביכול חמום הגבורה לזיווג קודש. אבל ח"ו כשישראל אין זכאין, אם כן ח"ו האלהים אחרים נכללין הם גם כן ונעשו

כללות חד, וזהו נחש בא על חוה (פבת קמו:), אף שאינם באים ח"ו לשם ואינם הם, עכ"ז פגם גמור הוא כשנכללין, כן כתב אר"י בעץ חיים והביאו בספר זהר הרקיע בבאור אדרא רבא פרשה נשא עיין שם, וסתם דבריו הרב בזה.

ונראה לי לפרש בזה לעניות דעתי, כי אלקים קדוש האחרון בסוף עשיה הוא כביכול עתיק וכתר דקליפות, וזהו סוד "ומלכותו בכל משלה" (תהילים קג, יט), וא"כ כשנכללין הקליפות אלהים אחרים זה בזה, פוגמין באלקים קודש העתיק המחיים ונכללין בו, והוא אלקים קודש האחרון זה צריך גם כן להתכלל להק"ך צרופי אלקים קודש להיות השם מלא, ואז הוי כמו נחש בא על חוה, כי בו בתחתיתו של אלקים זה כללו עצמן אחרים, ובילע מות לנצח. ולפי זה מה שכתב בספר יצירה בג' ספרים כבר פרשתיה זה לעיל בלשון הפירוש פרשתי בראשונה על מתניתין זו, וכן כאן ג' ספרים חב"ד ע"י גלוי הכתר יבא.

משנה ב - ד

עשר ספירות בלי מה וכ"ב אותיות יסוד שלש אמות ז' כפולות י"ב פשוטות.

עשר ספירות בלי מה במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכווין באמצע במילת הלשון ובמילת המאור.

עשר ספירות בלי מה עשר ולא תשע עשר ולא י"א הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור הם והעמד דבר על בוריו והושב יוצר על מכונו.

כתב בספר פרי יצחק פירוש **בלי מה** מלשון "תולה ארץ על בלי מה" (איוב כו, ז), שלא היה מהות או בלי מה, שורש שם מ"ה בעשר אותיותיו, שהם אח"כ נעשו בעשר ספירות דאצילות, וקודם לא היה עדיין, ושם מ"ה בא מחכמה כי "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד), וספירות מלשון "מספרים כבוד אל" (תהלים יט, ב), והביא מתיקון כ"ז בזהר, כן כתב ע"ש.

וכ"ב אותיות יסוד כי מחכמה-אבא בא רמ"ח עצמות כ"ב אותיות מזריע לובן, ובינה-אמא האודם ע"י מנצפ"ך, והם עור ובשר ושער ושחור בעין ודם שבגידין.

ושלש אמות פירש כי אמ"ש שורש לכל כ"ב אותיות, והם בג"ר כח"ב, וז' אותיות שפעמים בדגש ופעמים ברפה הם בג"ד כפר"ת הוא בז' ספירות חג"ת נהי"מ, ועכ"ז **כפולות** מסוד גבורות וחסדים המתהפכין פעם לדין פעם לרחמים, והוא אור ישר ואור חוזר, אור ישר עצמותו, ואור חוזר מלכות של כל ספירות דין, אבל ג"ר רחמים הם.

וי"ב פשוטות הוזחט"י לנ"ס עצ"ק שאין מתהפכין מדגש לרפה וכן להיפך, והם בת"ת, כי יש בה שורש הו"ק שהם כפולות, והרי י"ב בת"ת, גבולי אלכסון י"ב, שיש בו קו להשפיע לכל הו"ק, ו' ספירות מצדדיו מנקודתו לכיוון שיש בו שורש מהם.

ועשר ספירות **חמש נגד חמש** כתר חכמה חסד תפארת נצח לצד חסד נוטים לה' אצבעות צד ימין, וה' ספירות בינה גבורה הוד יסוד מלכות ה' אצבעות ביד שמאל, **וברית יחיד מכוון** הוא לבו של אדם בין ידים.

וברית לשון היינו הלב של אדם שחושב להוציא אח"כ בלשון, וכן **ברית מעור** מצטייר בכח תחילה הטיפה, ואח"כ יוצא לפועל לנוקבא, מעור מלשון נוקבא "כמער איש ולויות" (מלכים ה ז, לו).

ועשר ולא תשע כי כתר אינו א"ס ונחשב עמהן, ואם תאמר אם כן הדעת גם כן, על זה מתרץ כי אינו רק מזווג חו"ב. ואם תאמר אם כן גם כן יסוד מזווג לזו"נ ולא נחשב, על זה אמר **הבן בחכמה** כו', כי חו"ב רעין דלא מפרשין, אם כן דעת נכלל בם, אבל בזו"נ דודים לפי עת טוב יחודם, ע"כ **העמד דבר על בוריו** מלכות דבר ליסוד **ויוצר** יסוד **למכונו** במנין עשר ספירות.

עוד בשם ספר משנת חסידים הביא מספר אדם קדמון פ"א משנה ב' בלשונו מבואר משנה זו שפירש בחצוניות ופנימיות הספירות ע"ש, כי בחיצוניות הכתר אינו במנין ובפנימיות הדעת אינו במנינם. עוד הביא מאר"י **הבן בחכמה** יוד בחכמה מלאו, ו"ד הוא ה' ו' באמצעות, והרי ה' דבינה בחכמה, וזהו חכמה ובינה עיקרים, וכן ישראל סבא ותבונה נרמז בה"א, דהי' תבונה, ובהא קוץ מלמעלה כותבין, סוד יו"ד, הרי ישראל סבא ותבונה בהא נרמז, וזהו **חכם בבינה**.

בחון בהם מחג"ת הבחינה שרי, וכן החקירה ז' חקירות למקצה השמים אתה שואל כתיב, ולא מה לפנים (ילקוט שמעוני סימן תתכז), רק בחב"ד בחון להבחין בינם לא"ס ב"ה, וזהו **חקור מהם** ולא בהם, כי חקירה רק בז' ספירות. עוד פירוש **בחון** מלשון אבן בוחן, מעשים טובים ומצות להעלות מ"ן לחו"ב, ואז **השב יוצר על מכונו** מוחין דגדלות בא לזו"נ, ומחג"ת, חב"ד נעשה, ומנה"י, חג"ת, ובאו נה"י חדשים, וזהו מבינה נביאים נה"י דז"א בא.

משנה ה

עשר ספירות בלי מה מידתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית, עומק טוב ועומק רע, עומק רום ועומק תחת, עומק מזרח ועומק מערב, עומק צפון ועומק דרום, אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד.

עשר שאין סוף כי אצילות איהו חד בהון חיוהי וגרמוהי, ולא כן בי"ע ע"ש מתיקוני זוהר דף ג'.

עשרה עמקים חשיב נגד עשר ספירות, **ראשית אחרית** כתר ומלכות, **טוב ורע** חסד גבורה, **רום תחת** נצח הוד, ונצח עליונה ממנו סוד שחקים ורחיים (חגיגה יב:). עוד פירוש **ראשית אחרית** חו"ב, **ורום ותחת** כתר מלכות, **מזרח מערב** יסוד ת"ת, **צפון דרום** חסד גבורה. **אדון יחיד מושל** הוא א"ס יתברך, כי מלכות א"ק א"ס בעשר ספירות אצילות ומתעלם, וז"ס במלכות א"ק קא חשיב הספר יצירה ז' כנוים בהם, **אדון** חסד, **יחיד** גבורה עורי צפון, וממנו היחוד **אל** בת"ת, **מלך** בנצח, **נאמן** בהוד, כי הוד איהו בנצח ואיהו בהוד, זו"נ בנצח הוד. **מושל** ביסוד, סוד "ואתה מושל בכל" (דברי הימים א כט, יב). **ממעון קדשו** עשר ספירות דאצילות עצמו, מרמז גם כן **ממעון** כתר קדשו חכמה, על דרך בינה חילוף שם אכדט"ם בבינה משם אלקים, ואכדט"ם מנין ע"ד. ועוד **עדי עד** הם בכללו ז' ספירות חג"ת נה"י"מ כמו שכתב זהר וארא (ח"ב דף כב.) כ"ב מאי דאתמר עדי עד אתר דאחיד לכל סטרין ע"ש.

ע"כ מה שלקטתי מדבריו בקיצור נמרץ משכיל בפירש עיקר חמש משניות של ספר יצירה כנ"ל מספר פרי יצחק.

ואתחיל גם אני לפרש פירושי על המתניתין הנ"ל:

בלי מה כמו שכתוב בפרי יצחק נכון, כי כאשר בלי שם מה אז אינם ובטלין, בלימה אין ממש להם, והם מלכין קדמאין שנתבטלו, שהיו נפש בלא רוח הדעת, ונפש בלא דעת לא טוב. וזהו שכתב לעיל עשר ספרים היו כל אחד בפני עצמו ולא ראו איש אחיו, וכן כאן עשר אצבעות הם מפורדים הם לעצמם כל אחד, וזה "את ה'שמים ואת ה'ארץ" (בראשית א, א), ב' ההין, בהם ב' ידים שבהם ה' אצבעות בכל אחד, ונרמז שם אהו"ה בר"ת הפסוק זה, וב' ההין ב"השמים" "הארץ", כי שם זה גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא. וכתיב "והארץ היתה תוהו" (פס א, ב) מקדמותו בעולם התוהו, ואחר כך בתיקון, בוהו, בו ה"ו, דכר ונוקבא כחדא, נפש ורוח. וגם כשנפרש כאמיתו תוהו ובוהו וחושך ותהום אותיות המות, הם קליפות הנפרדין ע"י שבירת מלכין בעולם תוהו, ואחר כך "ורוח אלקים" (פס), האור נסתלק מהם ורחף למעלה, "ויאמר אלקים" (פס א, ג) חיים בינה, "יהי אור" (פס) עולם התיקון, ואור מנין ר"ז, עולם התיקון שם מ"ה, ואז נתקנו, ואז "כי טוב" (פס א, ד) קיום אמיתי. והנה שם אהו"ה ביסוד, ומנין טו"ב הוא בגמטריא, וכן שם יהוה במספר קטן מנין טו"ב גם כן. וכן אצבע ביסוד

כמו שכתב בגמרא (יבמות לד:) ממעכין באצבע, ואמרו (נדה סו.) לא כל אצבעות שוים עיין שם והבן.

וע"כ יסוד הלשון מכריע, ולא כמו שפירש בעל פרי יצחק 'לב', ופירושו בדוחק, אבל לי נראה לי לשון ממש, יסוד נקרא ברית לשון, ונקרא ערלה גם כן בלשון, כמ"ש בגמרא מפסוק ערלת לשונם, כי הוא ברית ויסוד, ולשון הדעת, וחיך וגרון חו"ב כידוע בע"ח, ומזדווג ע"י הלשון הדעת, והוא יסוד, כי בכל פרצוף כן שלמעלה נה"י שלו בפרצוף שלמטה בחב"ד ובא יסוד המעלה בדעת התחתון. והנה אני מבין מה שהיה קשה לו להרב בעל פרי יצחק כי איך מכריע הלשון ממש בין ידיים עשר אצבעות לכן פירש על הלב, ואינו קושיא כי נעלם ממנו דברי עץ חיים כי ביד מה שלמטה הוא הגבוה יותר, כי היד מגביהין למעלה נגד הראש, וכן כוונות נטילה עי"ש בכוונות להגבהת ידים. והתיקון מא"א שתיקן לאו"א היה על ידי הידיים, ואדרבא מפרק התחתון נאצלו בהם בחינה עליונה ומעליון התחתון לפי הנראה לנו לעיניים, כי כאשר כתב נכון הגבהת ידיים הוא עיקר לתשמיש והוא תיקונו, אם כן נגד הראש ממש הידים בא והלשון מכריעם שבפה ממש, והרי ברית המעור מילה שכתוב בספר יצירה גם כן למעלה מן אצבעות רגליים, ומ"מ מכריעם, ושם אין לומר באופן אחר רק המילה נקרא ברית מעור כנ"ל, כי ממקום התחלתן עיקר הכרעתן, כן בידיים וכן ברגליים.

והנה ה' מוצאות פה הם הכ"ב אותיות בהם אחה"ע גיכ"ק בומ"ף דטלנ"ת סזשר"ץ, והוא עצמו, הם ז"א חג"ת נה"י שמוציאם הלשון בפה והוא הדעת, ע"י חו"ב, כי "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד) בבינה, ולשון למודים הוא הדעת מוציאם בפה מועיל לזכרון, זכרון יסוד, והוא קול השופר היוצא מבינה קול סוד ז"א, ודבור מלכות מוציא הבינה, כידוע בכוונות שהקול ההוא אמ"ר, אש מים רוח יש בו כידוע עי"ש בזהר וכוונות. רק הקולות הם הפנימיות כמובן יוצא מפנימיות, וגוף בבחינותיו הם הכלים לפנימיות, א"כ עשר אצבעות נגד עשר ספירות ונגד ה' מוצאות הפה. ואם תאמר למה ה' חשבינן מוצאות, כי ה' ספירות שורשים הם בז"א חג"ת נה"י, והם ה' חסדים וה' גבורות בה' ספירות עצמן שמתפשט, ויסוד רק הכולל מהם, וכן מלכות כנ"ל, לכן בשורש רק ה' יש כנ"ל, ומה שנקרא בספר יצירה כ"ב אותיות יסוד, כי עיקרם מיסוד יצאו, מיסודות חו"ב, ולשון פה מוציאם והוא יסוד כנ"ל, וגם כן טפה ליסוד ברית קודש בא ממוחא סתימאי דרך ח"י חוליין.

עוד מה שכתב שבספר יצירה אמות שלש ולא קראן אבות מורה שהיו בעולם התוהו סוד נפש לבד בלא רוח, וזהו סוד מלכים מלכות דא"ק, ועל כן נפש, וזה אמות לשון אם, והוא אמ"ש שורש לכל כ"ב אותיות והם חב"ד כידוע. וכתב שער גן עדן כי חג"ת נה"י גם כן אמ"ש ענפי חב"ד הם. ונכון כי בז"א סוד אמש כידוע בזהר וארא, אבל מה שמחלקן הספר יצירה אמ"ש וז' כפולות וי"ב פשוטות הוא באצילות עצמו, ואבי"ע נכלל, כי חו"ב אצילות, וישראל סבא ותבונה בריאה, והם י"ה, יוד חו"ב, וה"א ישראל סבא ותבונה, וחג"ת ישראל ולאה שעומדין מיצירה למעלה והוא יצירה, ונה"י שם עמידת יעקב ורחל עשיה, הרי אבי"ע באצילות עצמו. וכ"כ אר"י בספר הזהר ובספר יחודים במקום אחד. והשער גן עדן האריך בו גם כן בהקדמת הסדור כוונות שחיבר, ולא ראה בכתבי אר"י שבפירוש ביאר כן כמ"ש שם, א"כ נה"י סוד יסוד עפר בז"א עצמו, ואמ"ש בחב"ד ז"א, ובח"ג ז"א שם מתחיל ז' ימי בנין, על כן מורה ז' אתוון בג"ד כפר"ת, בהם המקבלין דגש ורפא, גבורות וחסדים הנשפעים בהם. וי"ב פשוטות הוזחט"י לנ"ס עצ"ק (בתפארת), ובנה"י גם כן יש לומר י"ב פשוטות, היינו ביסוד שם שפע תפארת בדרך קו אמצעי. וזהו שם בנה"י עמידת יעקב ורחל, והרי עיקר רחל עקרת בית, והיה שם יעקב עמה וי"ב שבטים, על שם רחל עיקר נקרא, "נוהג כצאן יוסף" (תהילים פ, ב), וכן "הבן יקיר לי אפרים" (ירמיהו לא, יט). ועל שם זה י"ב אותיות הוזחט"י לנ"ס עצ"ק, וכן י"ב בקר שים של שלמה עומד עליהם, וי"ב חדשים בשנה, וכן במחזור י"ט שנה הם י"ב פשוטות ושבע מעוברות הם רמז נכון לע"ד, סודו י"ב פשוטות אותיות ושבע אותיות נגד ז' מעוברות שבהם, דגש סוד דין, וכן עיבור עוברה, כאשה עוברה שמלאה בעיבור עוד ולד, כן חודש נוסף בשנה, וכן פירשו גמרא בברכות (דף כח:) "בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך" בתפלה עיין שם, וכן נ"ל לפרש כאן.

ובמלכות יש י"ב מלאכים בכסא במלכות ארגמ"ן, וכל אחד כולל עמו שניים עוד לרוח מד' רוחות עולם כידוע בזהר.

ומשנה ד' ומשנה ה' יפה עין בפירוש פרי יצחק שמתפרש שפיר, והעיקר דברי משנת חסידים בפירוש עשר ולא תשע והוא מדברי עץ חיים בפירוש. והשב יוצר על מכונו, פירוש לשון, ישוב דעת, שיהיה סוד יצירה מהבריאה עולם להבורא אותו על מכונו, וזהו לשון הזוהר חדש ירא את ה' בני ומלך כו' (משלי כד, כא), ע"ש יחוד שכתב האר"י עצמו יחוד היראה, ומסיים בזהר חדש ועם שונים אל תתערב (פס), דלא ישנה מסדרא דמהימנותא חס ושלום. וזה השב יוצר על מכונו, כי בפנימיות נחשב לעשר ספירות רק הכתר, כי בפנימיות חיות שוה להם, אבל לא הדעת עיין שם בטעמו, אבל בחצוניות נחשב הדעת ולא הכתר, כי חצוניות שורש כולם הוא, וכן הבן בחכמה כמ"ש אר"י ע"ש לעיל.

אבל לי נראה משנה ה' לפרש עפ"י שכתב עשר ספירות שאין להם סוף, הוא ע"פ שכתב המקדש מלך בהקדמתו לזהר בראשית ע"ש אזהרה לנכנס לטייל בפרדס ע"ש הקדמה נפלא מה שמביא מאר"י ז"ל ומהפרדס ע"ש נפלא ותבין בזה דברי ספר יצירה בזה.

והנה סוד העמקים לא כיוון בעל ספר פרי יצחק יפה לב' פרושין שפירש בזה, אלא נראה כמו שפירש האר"י ז"ל בכוונות ראש השנה במזמור "ממעמקים קראתיך ה'" (תהילים קל, א) טוב לכוין בכל יום מימי תשובה לעומק אחד והוא עשרה עמקים, רק שם חשיב האר"י ז"ל לסוד הנסירה בעשר ספירות דרחל עצמו, וכן כאן נראה לי החכם יבין מדעתו שעל כלל העשר ספירות אצילות יתפרש עמקים כן בספר יצירה, על דדך שכתב שם כי כתר אין בו עומק, שאין בו מוחין, א"צ ל'עומק', והוא סוד רי"ו בגמטריא, סוד נסירה 'יראה', ומתחיל מחכמה, עומק ראשית, ובינה עומק אחרית, ודעת בו חו"ג הרי בו עצמו עומק טוב ועומק רע, וחסד בו עומק דרום, וגבורה עומק צפון, ות"ת עומק מזרח, ויסוד ומלכות ביחד עומק מערב, ונצח עומק רום, והוד עומק תחת. וכל עומק מנין רי"ו ירא"ה, (ע"ס) וכן פירש לע"ד בספר יצירה גם כן.

ומה שכתב בספר יצירה אדון יחיד, נראה לי מלה זו כוונת על א"א שבו רצון א"ס, והוא א"ס וראשית אצילות מחכמה בראשית. והוא יחיד שאין דכר ונוקבא נפרדין בו, רק בעצמותו צד ימין שמאל חו"ג כביכול מתיחדים. והוא ממלכות דא"ק, וכל מלכות סוד אדני אדון, והוא א"ס שאין יחיד כיחודו, אין לו דכר ונוקבא אפילו בעצמות כלל, וזה "אני הוא ואין אלקים עמדי" (דברים לב, לט), סוד נקרא גבורות נוק' אלקים שליט ומושל בכל נוק', ואין בו נוק' גבורות כלל ח"ו, וזהו שכתב אל מלך נאמן סוד מלכות דא"ק, שהוא מלך עולם מאצילות.

והנה תכלית הענין הוא שכל אצילות חד, פנימיות וחצוניות, אלקים חד ובו א"ס רצון מתפשט בו, וע"כ אדון יחיד מושל בכולם, "אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן" (ישעיהו מב, ח), שם אין ס"א ח"ו באחוריים דחצוניות כמו בעשיה בי"ע, וגם כן אפילו חצוניות דבי"ע עצמו נפרדים סוד מלאכים שרפים אופנים ואינם אלוקות ח"ו, רק תולדות המלכות דאצילות שהאצילה בי"ע כולו, ובעליתה הפנימיות נכללין המלאכין שרפין אופנים ונעשו גדפין למלכות, ונכללין בה בכל עולם למלכות, ועולין מעשיה ליצירה ונכללין,, כן במלכות דבריאה ועולין נכלל הבריאה כן ונכלל במלכות דאצילות ונעשה חד במלכות דאצילות, כי בי"ע נכללו ממנה, ופנימיות בי"ע אלוקות ממלכות עצמו דאצילות, מיחידה חיה נשמה בפנימיות, אבל מנפש רוח הוא בחיצוניות בכלים, שהם מלאכים שרפים אופנים שהם סוד כלים, והם נפש רוח, ואינו אלוקות בבי"ע, והוא חצוניות, אבל באצילות פנימיות הן, והן חצוניות איהו וגרמוהי חד, בה סוד אלוקות "כבודי לאחר לא אתן" (ישעיהו מב, ח), וכ"ש לפסילין, ס"א, אין זכרון להם בהיכל ה' לעולם, אפילו באחרונים דחצוניות ח"ו, רק בבי"ע באחרונות דחצוניות של המלאכים באחוריהם, שם קליפות ס"א מסאב, וגם שם עמידתן מתחיל רק נגד הנוקבא דקדושה במרכז, זה כן להבדיל באלפי רבבות הבדלות שם נגדו באחורים דחצוניות מתחילין מדורותיהן של ס"א מסאבא.

והנה יש אור מקיף מבחוץ לכל אבי"ע בשווי, והס"א מסאבא עומדין בין אור חצוניות של מש"א ובין אור מקיף הקדושה, ופניהם של הס"א רק נגד הפנימיות ולא נגד אור מקיף, כי אור מקיף מסמא

עיניהם ומבטלם ומחריבם, על כן פניהם לאור פנימי עומדין, ומגמתם לקבל אור מהקדושת פנימית, שאור מקיף בלי תכלית הוא וגדול מאור פנימי המתצמצם בפנימיות, והם פ"א רחוקים מאור פנימי כמו שרחוקין מאור מקיף בשוה, והוא ת"ק שנה כמו מן הארץ לרקיע, כן רחוקים מאור פנימי ומאור מקיף לכל אחד ת"ק שנה, אבל פרסה בעולם עליון הבדל וגדול באלפים מן הפרסה שלנו, ומבואר בספר היכלות ובכתבי אר"י שם הקודש 'השם' מנין פרסה, ועיין חשבון פרסה ברזיאל, והוא בזה ברור שם דבריו וכו'. כתב אליעזר מגרמיזא בספר רוקח שם בהו' שורש ידיעת השם ע"ש.

ומה שכתב בספר יצירה עוד, "אל מלך נאמן" ראשי תיבות אמ"ן כידוע, צ"א, כמנין טו' שמות, כידוע בזו"נ, וזהו "ממעון קדשו" מחכמה שנקרא קודש שם מתחיל עמקים כמו שכתב לעיל, עד עדי עד עד, מלכות יתברך ויתעלה שנקרא עד לעולם ועד, עיין כוונות ק"ש בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ותבין.

משנה ו

עשר ספירות בלי מה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם קץ ודברו בהן ברצוא ושוב ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

משנה ז

עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

מתפרש מעצמו על דרך שכתבתי לעיל במשנה הקודמין ועין בספר פרי יצחק פירש שפיר גם כן עיין שם.

משנה ח

עשר ספירות בלימה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום שלכך נאמר (יחזקאל א') והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית:

פרשתי לעיל בתחילת חבורי זה במתניתין א' ע"ש ומ"מ מתפרש גם כן בעולם התיקון כמ"ש בספר פרי יצחק הנ"ל, רק מה שכתב **נכרת ברית** כתב ר"ל ברית שנאמר בתורה "והחיות רצוא ושוב" (יחזקאל ט, יד) עין שם נראה לי דלא כיוון כן דהרי כ' קודם לזה כן וע"ז כת' **והחיות רצוא ושוב** אחר כך מה שאמר **ועל דבר זה נכרת ברית** נראה לי לומר ברית הלשון המכריע בין אצבעות ידיים כמ"ש במשנה גימל לעיל, ועיין שם מה שכתבתי שם לומר שלא יהיה רץ בלשון פה לדבר ולא הרהור ח"ו עין שם, ולנטור ברית הלשון כי הוא מכריע לידע שהם חד עשר ספירות ובלשון נכרעין ומכריעין וה' מוצאות שורש לשון חד המוציאה.

משנה ט

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים ברוך ומבורך שמו של חי העולמים קול ורוח ודבור והוא רוח הקודש:

אחת רוח אלקים חיים עין שם בפרי יצחק, ודוחק שם, דא"כ ה' אחד אם על חכמה כוונתו וקאמר אחת, ש"מ לע"ד על מלכות קאמר נקרא, והיא רוח אלקים חיים, ועל זה אמר **ברוך ומבורך שמו של ח"י עולמים** ר"ל מלכות נקרא 'שם' בסוד "ויעש דוד שם" (שמואל ב ח, יג), מגדל עוז שם ה', וז"ש **שמ"ו של ח"י** ר"ל ח"י עולמים יסוד המושך מח"י חוליין דשדרה כנ"ל, כביכול בבחינת מהמוח חכמה, וסוד יצחק קץ ח"י

והבן, ו'שמו' מספר רצו"ן, וצנו"ר השפע בו, ונוצ"ר חסד עילאי דבפומא דאמה, כי ע"י שפע יסוד למלכות שמקבלת ממנו, ויסוד נקרא רוח כנ"ל וכידוע, ות"ת נקרא קול יעקב, בקו אמצעי חד עם יסוד, כדיוקניה דיעקב יוסף, יסוד צדיק יסוד עולם, וכל תורתו לימד ליוסף, ויסוד משפיע למלכות תחתונה הרי קול ורוח מת"ת יסוד, ודבור הוא מלכות כידוע, המוציאה הקול ורוח לפועל בדיבור כידוע, מסוד ברית הלשון, ולשון מנין שפ"ו, מנין שכינה, ועצמה מלכות פה ותורה שבעל פה קרינן לה, ויסוד מנין שמונים והוא פ', פה פתוח כדאיתא בגמרא מסכת שבת (דף קד.), והרי רוח הקודש סוד קול רוח דבור במלכות, שהוא סוד דיבור, יבא הרוח יסוד ומת"ת קול ונעשה סוד רוח הקודש, והמקבלין נביאים הקדושים ממלכות נקראין בעלי רוח הקודש, ויש כמה בחינות בזה עיין בספר היחודים פ"א ופ"ב, ובערכי הכנוים חשיב גם כן כ"א בחינות הם, כמנין אהיה, והעתקתי בפרושי על ספר ברית מנוחה הנקרא ים החכמה והסברתי ענינו שם, אבל אלו ג' קול דבור הב"ל, הוא עיקר הכולל הכ"א בחינות, וקול גדול מהבל, סוד רוח, והבל גדול מדבור, אבל משה רבינו רבן של נביאים זכה לקול גדול, וגם כן לקול אלקים ממש דעתו המשמיע, כי בקול יש דעבר ועתה, וכן בדבור ובהבל כן, ויש של קב"ה, ויש של קולו עצמו בעבר ועתה, קול עבר בקולו דעתה, ויש קול צדיק הקודם לו מתלבש בקול שלו דעבר ועתה, וכן הבל ודבור מעבר מקודשא ברוך הוא או דצדיק הקודם המתלבש בקולו של אדם (דעבר ועתה), כל זה בקול, וכן בהבל ודבור דאדם התחתון, אלו הבחינות מקול דבור הבל דקודשא ברוך הוא או צדיק הקודם או צדיק בזמנו, והרי כ"א בחינות יש, ושם בארתי כסדרן בחבורי המיוחד לו וכאן אקצר.

אך לקמן לא יתפרש המשניות אם לא שאפשר שלא כסדרן העשר ספירות, כי כתב שתים רוח מרוח, וע"כ צ"ל במה שכתבתי הוא שפיר, כי לו רק פירש רוח אלקים שכוונתו על הכתר או הדעת והוא קו אמצעי סוד רוח ודעת מכריע בין יסודות חו"ב, כתב לעיל שנקרא אל חי וכתבנו לחיים שם על שם חיים, מנין חכמה ובינה כל אחד ע"ש, וע"כ דעת אלקים חיים סוד אלהים, כי ים בינה, ואל חכמה, ובינה הים כדאיתא בזהר. ואין ואני אותיות שוים בכתר ומלכות, שכתר אין, ומלכות אני, וזהו אני ראשון ואני אחרון כו', ומתיחדת בקו אמצעי מושרש בג' מקומות בו בז"א, בדעת ת"ת יסוד, וזה ברור סוד דעת מקור הברכאין כדאיתא בכוונות ברוך ע"ש ומבורך שמו, להשפיע ממקור הברכאין למטה בקו אמצעי למלכות יתברך, קול ודבור ורוח מדעת ת"ת יסוד, שדעת סוד רוח כנ"ל, ות"ת קול, יעקב, ויסוד ומלכות סוד דבור, והרי רוח הקודש נקשרה כדבור הנמשך מקודש אמצעי, דעת ת"ת יסוד כנ"ל וכמ"ש לעיל.

וזה נכון לע"ד ומסכים הכל כמ"ש קודם בפירושי עיין שם, רק פירוש האלקים חיים שכתב ספר יצירה כוונתו הדעת כנ"ל, ולא מלכות עצמו, אלא רוח סוד דעת, ומתברך המלכות על ידו כנ"ל, אז נשפע במלכות רוח הקודש כנ"ל על ידו, כי הלשון דעת בין חו"ב, חיך וגרון, ובין מוח חכמה לגרון בינה פרטית, ובלשון פה בו ה' מוצאות הפ,ה כ"ב אותיות נקשרין, והדעת מוציאה בקול דבור הבל מן הפה כנ"ל.

והנה דבור זה מרומז בזהר פרשה תולדות דף קמ"ה ע"א "פיה פתחה בחכמה" (משלי לא, כו) דא ה' דאיהו דבור, ותורת חסד דא קול דקיימא על דבור כו', דא יעקב, דאיהו על לשונה כו'.

אבל להפרי יצחק מאי רוח אלקים, אם על חכמה אתמר הלא חכמה סוד מים בזהר ותקונים ובכל כתבי אר"י ברור, ע"כ צ"ל כמה שכתבתי דעת הכולל חו"ב, והוא סוד עטרא דחו"ג, סוד רוח שיש בו חמימות האש ולחות מים כנראה וידוע מרוח גשמי, וכן באלפים רבבות הבדל ברוחני כמה שכתבו מקובלין רוח בקו אמצעי, וזהו שכתב ספר יצירה רוח אלקים חיים סוד הכתר, ומשנה אחריו כתב שתים רוח מרוח, סוד הדעת מכתר, שגם כן רוח והוא חד, כי כתר נחשב עשר ספירות בפנימיות והדעת בחיצוניות כמו שכתבתי לעיל. אח"כ חשיב שלש, מים מרוח, והוא החכמה, מ"ס, ד' יודין דע"ב שבחכמה, מ' סאה מים, ובינה בה מקום אהיה דקנ"א, מנין מקוה, המקבל מים דחכמה בה. וחשיב אחר כך עוד ארבע, אש ממים, והוא בינה בקו שמאל, דינין מתערין מינה, יסוד אש רוחני מגבורות, גם כן הכל לא כפירוש פרי יצחק, שתים, רוח מרוח סוד בינה, ואינו כן שהיפך הסדר ממה שידוע בכתבי אר"י. וכן שלש, מים מרוח, וארבע אש

ממים, כתב חסד גבורה, ואע"פ שזה אפשר להתפרש, אף על פי כן לא כיון יפה, כי הרי כתב עוד לקמן בחשבונו בספר יצירה רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום וכנ"ל, שצפון דרום - חסד גבורה הן ברור, א"כ כאן ע"כ אינו מדבר עליהם כלל, רק בחב"ד מדבר קודם, ואש ממים בינה הוא כנ"ל וברור.

ועתה אבאר בפרט, לפי שכתב פירוש הברור מתניתין יוד, רוח מרוח בדעת מדבר, ובו כ"ב אותיות בלשון כנ"ל, וקרי ליה כ"ב אותיות יסוד בסוד הלשון כמ"ש לעיל, הכולל שלש אמות שבחב"ד אמש, וז' כפולות שבז' ספירות למטה חג"ת נהי"מ, וכן בג"ד כפר"ת, וי"ב פשוטות הממשיך לתפארת עצמו, בו י"ב גבולין אלכסונים, שכולל הו"ק ו"ו מנין י"ב, ותפארת ו' דשם הויה ע"ש לעיל בארתים ע"ש במשנה הקודמת, ורוח אחת מהן שכתב בספר יצירה, מובן עתה מאוד, כי על דעת מדבר משנה זו, וחשיב ג' אמות אמ"ש שבחב"ד, ע"כ כתב ורוח אחד, מהן שר"ל שדעת עצמו מהן מחב"ד, ובו אמ"ש, והאל"ף מורה עליו, אויר סוד רוח, כי מ' מים בחכמה, ושי"ן דאש בבינה, והרי אמ"ש.

משנה י

שתים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות ורוח אחת מהן:

משנה יא

שלש מים מרוח חקק וחצב בהן כ"ב אותיות מתהו ובהו רפש וטיט חקקן כמין ערוגה חצבן כמין חומה סיבבם כמין מעזיבה ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ:

מים מרוח סוד החכמה כמו שכתוב לעיל, **בו עשרים מתוהו**, הא לך הקדמה תדע שבחכמה מוחא האב שורש הכל הן טוב והן רע בלי הבדל ביניהם כביכול, ואח עשו ליעקב משורש נתמחק הכל ואין רע, רק כשיצאו זה לרשעו נפרד וזה לתומו, לכן חצב עשרים מתוהו. ופרי יצחק השמיטו כנראה שלא היה יכול לפרשו מהו עשרים, ואם אותיות הרי כ"ב הן, אבל לי נתפרש שפיר כי מוח חכמה נקרא בוצינא דקרדוניתא שורש דין בהעלם, ואחר כך הבירור למטה, והיה ביטול המלכים מהתוהו ועלו במחשבה להתברר האורות דב"ן שבהם ממלכי תוהו סוד נפש, והרי גם בחב"ד היה ביטול חטה ושעורה, וכן נהי"ם דכתר שבחו"ב הי', הרי עשר מלכין דתוהו דב"ן צריכין תיקון, וירד עשר אותיות דמ"ה והוא דתיקון לתקן המלכים, והרי עשר בעשר נכללו, מ"ה וב"ן ביחד, ונתתקנו, והתיקון היה כעין ג' קווין עמדו כל אצילות הקודש בתיקון, ולא זה תחת זה שורה אחת כל העשר כמו שהיה בעולם התוהו, והרי עכ"פ עשרים מלכים הן עתה, אבל לא מלכים מנפש סוד מלכות לבד רק דמ"ה וב"ן ביחד, ובכל ספירה מעשר ספירות הוא דמ"ה וב"ן סוד חו"ג ונתתקן.

ומעתה מבואר דברי ספר יצירה בחכמה **מים מרוח חקק וחצב בהן עשרים מתוהו ובוהו** ומובן כנ"ל, כי "והארץ היתה תוהו ובוהו" (בראשית א, ב) סוד ביטול המלכים הוא, כמו שפירש האר"י ז"ל, **ורפש וטיט** והיינו תוהו המלכים דב"ן ובוהו רזא דמ"ה, בו יש ה"ו, חיבור מ"ה וב"ן כמ"ש לעיל, ובוהו עם הכולל מנין כ', הוא כנ"ל, וא"כ הם סוד רפש וטיט באין תיקון עדיין, ולחים כרפש טי"ט כביכול אז נתבררו בחכמה.

וחקקן כמין ערוגה **וחצבן** כמין חומה חצבן כמין מעזיבה והרי סוד ג' קווין, מרמז לסוד התיקון, והוא ערוגה נזרעת הקו אמצעי דעת תפארת יסוד. **וחצבן כמין חומה** בקו שמאל חומ"ת חזקה וגבורה, כי בינה גבורה הוד בקו שמאל, והוא חומ"ת, ג' אהיה במלואם קס"א קנ"א קמ"ג מנין חומ"ת, וחות"ם בבינה הוא, ונגד זה בינה גבורה הוד בקו שמאל, כי בגבורה הוד ענפי בינה הם, **וסבבן כעין מעזיבה** בקו ימין, וכתב

לשון סבבן, בסוד "וימינו תחבקני" (שיר השירים ב, ו), וסבוב מצד חסד ימין, ובקו ימין חכמה חסד נצח. ומעזיבה מלשון "ויעזבוה וכו' עד החומה" (נחמיה ג, ח) תיקון ומילוי הוא.

ויצק עליהם שלג למעלה מסוד הדעת והכתר הכולל המוחין חב"ד, והוא ג' אלפין אל"פ פל"א מנין שלג, כמנין ג' פעם אלף במוחין, ו"לשלג יאמר הוי ארץ" (איוב לז, ו), התיקון ארץ החיים **ונעשה עפ"ר** ארץ, סוד מלכות המקבלת מאמ"ש חב"ד כנ"ל יסוד עפר, ושם עפ"ר, אחוריים דע"ב פק"ד, בחכמה, ואחוריים דס"ג קס"ו, בבינה, מנין עפר, ואר"ץ מנין אלקים דאלפין במלוי, רצ"א בגמטריא, וזהו מאלקים חיים בינה כמ"ש לעיל מזה, מ"י אלה הוא אלקים, כי בינה מ"י, ו"ק אלה, מנין ל"ו אלה, וחיים מנין בינ"ה, וחכ"ם בגמטריא מכוון, ובאלפין הוא מלוי אלהים, כי במוחין סוד אלפים פלא, וג' אלף מנין שלג, וכן ארץ במלוי אלפין של אלקים הוא, ומלכות נקרא אלקים כידוע. ואמרו במסכת תענית (דף ג:) מעלי תלגא לטרא כחמשה מטרי לארעא, שנאמר (איוב לז, ו) כי לשלג יאמר כו', הרי כגשם מטר וגשם מטרות, ומובן מאוד שלג דחב"ד כחמשה מטר, הוא של יסוד ז"א עצמו, כי מן סוד אלפין עילאי דבינה, באו ה' דשם הויה, סוד השלג וג' אהיה, ג' אלפין ר"ת בם, והם בבינה אהיה דאלפין דההין ודיודין במלואם, והם חומ"ת, חות"ם דהושענא רבה, "שמני כחותם על לבך" (שיר השירים ח, ו), לב מבי"ן בינה, והם מנין תנ"ה, וזהו "מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה" (תהלים ח, ב), מג' אלפין, מנין של"ג, הוי הארץ וג' אלפין דאהיה במלואם מנין תנ"ה. וזהו לע"ד במדרש רבה מהיכן נברא ארץ, נטל שלג מכסא כבוד וזרקו ונעשה ארץ כו', מובן כנ"ל, כסא בינה, הכסא מנין אלקים פ"ו בבינה, וכבוד ל"ב נתיבות חכמה, ובינה כסא לכבוד, ושם שלג מתחת כסא כבוד, נטל ונעשה ארץ כנ"ל, והסוד כמ"ש כנ"ל בפרטיות, והעיקר כי מלכות אצילתו מבינה הוא עיקרה, וע"כ סוד דינא דמלכות דינא, סוד המלוכה והממשלה והגבורה בידה, כמו שכתוב במשנה בס"י לקמן עוד.

משנה י"ב

ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

ועתה אבאר מתניתין י"ב **ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד** כו' הוא מה שכתבתי לעיל בינה יסוד אש הוא, ואצילתו ממים חכמה, סוד "זרוע ה' על מי נגלתה" (ישעיהו נג, א) מחג"ת דחכמה נאצל מי, סוד בינה, ע"ש לעיל מה שכתוב בשם אר"י כן, ומבינה נחקק ונחצב כסא כבוד, סוד המלכות קדישא, שהיא סוד כסא כבוד גם כן לז"א, הכסא פ"ו, מנין דאלקי"ם חיים, שליט בכל, וכבוד יסוד בו ל"ב נתיבות חכמה, מנין כבוד גם כן.

שרפים הוא סוד עולם הבריאה **ומלאכי השרת** סוד עולם יצירה **ואופנים** סוד עולם עשיה, והם בחצוניות בי"ע כמו שכתבתי לעיל בחבורי זה, כי הפנימיות עד נשמה ובכלל אלקים גם כן בבי"ע. ונפש ורוח סוד החצוניות בבי"ע הם סוד שרפים מלאכים אופנים. **וחיות** הם מלאכים עצמם. וכן מסיים הספר יצירה עצמו **ומשלשתן יסד מעונו**, כי חיות בכלל מלאכים הן, וכן יסדו אנשי כה"ג בתפלה והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול כו' מתנשאים לעומת השרפים, כי אופנים בעשיה וחיות דיצירה הם מגביהים עצמן להכלל בקדושת שרפים שבבריאה, כשעלה הפנימיות יחד לאצילות, גם החצוניות נכלל בו ועולה. ונגד זה בפסוק שמביא בספר יצירה שנאמר **עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט** הרי ג' גם כן, מלאכים רוחות ומשרתים, (משרתיה הם אש לוהט סוד השרפים לוהט ומשרף הכל).

משנה י"ג

בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה. שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י. תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה. עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י:

וכתוב עוד בספר יצירה **אמש קבעם בשמו.** ר"ל אמ"ש סוד יק"ו נגד חב"ד עולה **קבעם בשמו הגדול** שם המפורש כנ"ל, והנה שש צרופי יק"ו יש כדחשיב לקמן, על כן הם בו"ק, חג"ת נהי"מ כדחשיב לקמן ע"ש, והרי סייעתא לדבריי שכתבנו לעיל שעד הנה דבר במשניות בספר יצירה רק בכחב"ד ולא יותר, וע"כ עתה חשיב שש צרופי יק"ו עוד בו"ק, מחג"ת ולמטה וחשיב להם לחג"ת נהי"מ בפרטים, מעלה ומטה מזרח מערב דרום צפון, ואח"כ במשנה אחריו כולל שמות עשר ספירות ביחד, עשר ספירות כו', רוח אלקים חיים כו' (כתר), רוח מרוח (כמ"ם לעיל דעת), מים מרוח (חכמה כמ"ם לעיל), אש ממים (בינה כמ"ם לעיל), ואח"כ חשיב הו"ק רום ותחת מזרח מערב דרום צפון, ולפי הנ"ל לפי מה שכתבתי לעיל בעשר עמקים נראה לפרש כאן גם כן, רום ותחת חסד גבורה, כי גבורה נמשך למטה עד סוף המדרגות בי"ע, בגבורה אש תכלל וחסד רום עולה למעלה ומצמצם רק לפי משפט ודין שראוי לחסד, מזרח תפארת ומערב יסוד ומלכות, צפון הוד דרום נצח, או צפון דרום חסד גבורה, ומעלה מטה נצח הוד, רק פירש א' לפי סדר הו"ק הוא לסדר הספר יצירה, וזה נראה לי יותר נכון כנ"ל.

משנה י"ד

אלו עשר ספירות בלימה (אחת) רוח אלהים חיים רוח מרוח מים מרוח אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

סדר מועד

משנה א

עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות.
שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים.
שלש אמות אמ"ש מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח מכריע בינתים:

מבואר במה שכתבתי כבר, ומה שכתב **כף זכות וכף חובה** כך כתבתי גם כן בהתחלתי לספר זה לפרש ג' ספרים הנפתחין ליום דין ע"ש, והם סיפר ספור ספר בחב"ד עיין שם. והרי מאזני צדק כף זכות בימין וכף חוב בשמאל **ולשון חק** סוד הדעת **מכריע בנתיים**, כי לשון בין חיך וגרון הוא, וחיך וגרון חו"ב הם, ולשון הוא הדעת, כמו שכתוב לעיל הכל. ונקרא לשון חק, על שם מזוני, כי הפה מכניס מזון ולועס כדכתיב "לחם חוקי" (משלי ל, ח), וכתיב "ואכלו את חוקם אשר נתן להם" (בראשית מז, כב) "והטריפני לחם חוקי" (משלי ל, ח) כנ"ל, וכן "כי חוק לישראל" (תהילים פא, ה) פירש בגמרא לישנא דמזוני הוא במסכת ביצה עיין שם (דף עז.). ולא כפירוש הפרי יצחק שלשון וחק, לבו של אדם וגופו על שם חוק ומשפט עיין שם. ולע"ד כמו שכתבתי עיקר, והוא נמשך לשיטתו לעיל, וכבר כתבתי לעיל שאינו עיקר, רק הלשון כפשוטו בפה, כן נראה ספר יצירה עיקר והוא הדעת המוציא כ"ב אותיות ונקרא ח"ק כנ"ל.

ומה שכתב **מ' דוממת** ר"ל כי מים יורד למטה סוד חסד, טבעו בחכמה "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד). **ש' שורקת** בבינה אש טבעו עולה למעלה כדרך אור חוזר גבורה. ובספר פרי יצחק כתב מ' שבבומ"ף משפתים משפה באו ודוממין בלא קול, וש' שבזסשר"ץ משיניים באו בקול, וזהו **שורקת** מלשון "שרקו ויחרקו שן" (איכה ב, טז). ולכאורה יפה כיוון בזה, אך למה אחה"ע בגרון בינה ולא שין בגרון גם כן, כיוון שהוא סוד שורקת, ואם שריקה רק בשיניים היו שיניים מרמז על בינה ולא גרון, והרי נשתנה הסדר. ועוד שין שבזסשר"ץ אינו בראשי האותיות כמו אחה"ע בגרון א' בתחילתו. נראה לי רמז א"ש, וזה יותר מסתברא לי שמ"ם דומם בראש מים הוא מ"ם, וכן שי"ן מא"ש שעיקרו הוא השי"ן, כי שלשים גבורות הן, ונמשך מבינה באור ישר עשר גבורות למטה, ובאור חוזר עשר גבורות, ואח"כ יורד חדשים עשר גבורות ממותקים, עיין בכתבי אר"י ובמ"מ. וזהו השי"ן ואלף אינו רק הכולל מהגבורות, אם כן השין עיקר, והוא מאמ"ש, שגם כן רמז אש אינו באמ"ש רק בשין, וכן בפירוש בקרא 'שמים' ברש"י (בראשית ח, ח) ובמדרשים אש ומים, והרי מלת מים כולו, ומא"ש רק שין נרמז בתיבה שמים כנ"ל, וכמ"ש שהשין עיקר, בו באש.

וגם בספר "הקנה" כתב על זה בתיבת שמים למה רק שין על אש, וכתב שגבורה קודמת, ובשמים השין קודם, ואתא אחר כך המים חסד וכבה אש הגבורה, לכך מים אחר כך. ועל כן מים יותר מאש, צריך החסד יותר על גבורה בשמים (וכיוון יפה בעל ספר הקנה, כי תפארת מעה לחסד יותר מלגבורה ונקרא שמים ולזה כיוון) אבל אעמידנו על דבר אמת שמה"א מוצאות אין ראיה מה שמביא ספר פרי יצחק ראיה, ואינו קושי כלל מה שאמרתי שיהיה שיניים רומז לבינה, כי הם רק אחר כך כי בקטן נולד אין שיניים כלל, אבל חיך וגרון ולשון יש לו מבריאתו, כי הם עיקר הספירות רומז חכמה בינה דעת, אבל שיניים בהתולדה בא אחר כך, אחר ב' שני יניקה בא הגדלות הפרצוף, ואז שיניים ללעוס המאכל ובא מחכמה עצמו, מחיך שבחניכיים נעשה השיניים, והם ל"ב שיניים כמנין ל"ב נתיבות חכמה. וזה בא החכמה אחר כך בגדלותו והוא האלף, אלף חכמה, פלא, תחלק הקו אמצעי שבאלף י"ו שנים, י"ו לכאן וי"ו לכאן, למעלה ולמטה ט"ז, הרי ל"ב, וכן כתוב אר"י בכוונות אכילה ע"ש, ודבר זה ברור ממש בלי פקפוק. ומה שכתב בספר יצירה א' אויר רוח כו', סוד דעת הוא בלשון, סוד רוח בקו אמצעי לעולם המכריע, ורוח הוא הכלול מאש ומים לחות ויבשות וחמום ועיין מה שכתבתי לעיל.

משנה ב

עשרים ושתים אותיות יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

בספר יצירה בסדר מועד "**חקקן חצבן צרפן שקלן המירם**" ע"ש, נראה לי ה' בחינות חשיב נגד ה' ספירות חג"ת נה"י, **חקיקה** בחסד "על כפים חקותיך" (ישעיהו מט, טז) ידים שם חקיקה. **חצבן** בגבורה "קול ה' חוצב

להבות אש" (תהילים כט, ז). **צרפן** בתפארת "ויצא לצורף כלי" (משלי כה, ד), מנין ס', הוא ו"ק שבת"ת הכלולים מעשר הרי סמ"ך, וזהו "כלי מחזיק ברכה שלום" (עוקצין ג, יב) בת"ת המשפיע ליסוד שנקרא שלום. **שקלן בנצח, והמירן בהוד**, כי בהוד סוד התמורה מהו"ד דו"ה, "ויגע בכף יריכו" (בראשית לב, כו) בגיד הנשה. ובנצח שקלן, סוד שקולה לחסד מנצח הוד סוד עצמו כף מאזניים, ושקלן שם כף זכות נצח וכף חוב הוד, ולשון חק יסוד מכריע ביניהם, כי כמו שלשון בפה מכריע בחו"ב כן יסוד בין נצח הוד, כמו שכתב בספר יצירה לעיל לשון וברית מעור מכריעים, ע"ש בסדר זרעים לעיל, ושם פרשתי ולא חשיב יסוד, כי יסוד נכלל בת"ת, וכן מלכות שהם כוללים הה' ספירות, והן בקו אמצעי גם כן, וכיון שחשב דעת ות"ת הרי ממילא הם י'.

וגם נראה לי לפרש עוד פירוש **חקקן חצבן**, כמו שכתוב לעיל בתחילת חבורי זה, בכחב"ד א' הוא והרי **חקקן**, ובחג"ת **חצבן** הוא גילוי יותר מהחקיקה בלבד, כמו חוקק דבר ואח"כ חוצב בעומק יותר, וזהו חב"ד נעלמים, ובחג"ת נגלה יותר סוד "עולם חסד יבנה" (תהילים פט, ג), ואחר כך **צרפן** בנה"י "וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב" (זכריה יג, ט) סוד חסדים כסף וזהב גבורות, כי צריפה הכסף עצמו נותן עוד לכור להזדכך יותר וכן הזהב, ונשאר הפסולת מהן בפני עצמו, וכן כסף נקי בפני עצמו, וכן רמז כאן צרוף מחג"ת לנה"י עוד, אף על פי שאין משל דומה כל כך כי ח"ו נה"י אינם הפסולת מחג"ת חלילה רק אלוקות ומידות עצמו, אבל צרוף הוא מחג"ת יבא לגלוי יותר הבנין שיבנה, ורמז לכל גילוי אמ"ש יותר לפועל יקרא צרוף, "ויצא לצורף כלי" (משלי כה, ד) והוא מבואר בפסוק זה כן במה שכתבתי כי הצרוף הוא כדי שיבא גלוי הכלים. ועיין לקמן מתניתין ה' כי ושקלן בבריאה והמירן ביצירה עשיה.

משנה ג

עשרים ושתים אותיות יסוד חקקן בקול חצבן ברוח קבען בפה בחמשה מקומות אחה"ע בגרון גיכ"ק בחיך דטלנ"ת בלשון זסשר"ץ בשינים בומ"ף בשפתים:

ה' מוצאות הפה מבוארין ע"ש, והם בקול רוח פה, כבר כתבתי לעיל מזה בסדר זרעים. וקול דעת, קול גדול, ובזהר ואתחנן רס"א קול גדול ה' עילאי על שם דלא פסקי מבועי לעלמין ע"ש. **חצבן ברוח** ת"ת, **קבען בפה** מלכות, ע"ש לעיל מה שכתבתי במשנה "קול רוח דבור והוא רוח הקודש" במסכת זרעים ע"ש, והוא מכוון כנ"ל, כי דבור מלכות כנ"ל. אבל בשורש פ"ה, מנין ס"ג שבבינה עם כ"ב אותיות שבפ"ה, בה' מוצאות, כי בינה ה' עילאי וזה ה' מוצאות, וכן מלכות פה ותורה שעל פה קרינן לה, וה"א אחרונה שבשם, לכן ה' מוצאות יסוד, רוח ז"א, בפה מלכות. וסוד "פה אל פה אדבר בו" (במדבר יב, ח) כי בינה פה, וכן פה מלכות, וסוד אחה"ע מנין פ"ד, שם מ"ב ב' פעמים, וכמנין חנוך מט"ט. וכ"ז המוצאות ביאר בעץ חיים בגימטריאות ורמזים טובים וע"ש ואין להאריך בו, וגם במ"מ בכמה מקומות תמצא מזה.

משנה ד

עשרים ושתים אותיות יסוד קבען בגלגל כמין חומה ברל"א שערים וחוזר הגלגל פנים ואחור וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע:

בספר יצירה **רל"א שערים פנים ורל"א אחור** הרי נתיב א"ב ע"ש. וכל מה שבפנים באחור היפוכו, כגון עונג נגע סימן שנתן בספר יצירה והוא א"ל ב"ם, למשל אל בפנים לא באחור, וכן ב"ם מ"ב, כן על דרך זה תבין. ואין להאריך בזה כי ביאר בזה בעל "עמק המלך" הרבה, וכן ה"שערי גן עדן" והרב בעל

"ויקהל משה" בחבורו זה, וכן ב"מקדש מלך" פרשת בראשית במאמר בריש הורמנתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאי כו' עין שם, ואין לי מה לחדש בו אחר דבריהם דבר.

משנה ה - ו

כיצד צרפן שקלן והמירן א' עם כולם וכולם עם א' ב' עם כולם וכולם עם ב' וחוזרות חלילה ונמצאות ברל"א שערים ונמצא כל היצור וכל הדיבור יוצא משם אחד:

יצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפש וזה סימן א' עם כולם וכולם עם א' צופה וממיר ועשה את כל היצור ואת כל הדיבור שם אחד וסימן לדבר עשרים ושתים חפצים בגוף אחד:

יוצא משם אחד ר"ל שם הויה במלוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן היה במלבוש דנתיב שערים, וכל אות ממילוי נגד י"א פרצופין בפנים ואחור, והרי בכל מילוי יוד אותיות, ונגד יוד א"ב בא ונשאר א"ב חד התחתון, וכן יוד דס"ג היות פנים אין לו בן זוג כי בב"ן רק ט' אותיות במלוי ונסתיים כבר לפניו, לכך ירד יוד דס"ג לטהירו ובנה **וחצב עמודים גדולים** שכתב בספר יצירה, וזה סוד "חצבה עמודיה שבעה" (משלי פ, ה) **מאויר** הטהירו **שאינו נתפס.** וכן הרל"א שערים מתפשטים בכל עולם מאבי"ע ונקבעים בחכמה של כל עולם, כי חכמה סוד התורה שם מסתיים ונקבעים, ומחכמה כח העולם "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד), וכן כתב בספר מעבר יבק ע"ש. ומחכמה ה' מוצאות הפה כנ"ל על ידי לשון הדעת, כמ"ש לעיל "בהם צר כל היצור" כמ"ש בספר יצירה. **צופה וממיר** סוד התמורה, אות שבראש נתנו לבסוף, ואותיות מאוחרות מקדים לו, כמו סוד הרל"א שערים כידוע. ועוד **ממיר** כי אותיות התורה באצילות, והוא נעשה בבריאה שמות השרפים, אבל בלא תמורה כמו "פני לא יראו" (שמות לג, כג) הם אותיות ממש באצילות נצטרף, ובבריאה אורפניא"ל השלש תיבות ממש. והוא החשמ"ל שאסור לעיין בו, כדאמר הגמרא (חגיגה יג.), ושם זה אורפניאל מנין חשמ"ל כנ"ל, והוא כביכול אור פנים ממלכות דאצילות שהוא סוד עתיק בבריאה, והוא עצמו חשמ"ל ביצירה, כמו שפירשו חז"ל (חגיגה יג.) "חיות אש ממללות", והן מלאכים ביצירה. והרי שם קודש בבריאה, ביצירה שם מלאך ממלל, סוד יחוד כמו "ראוה מדברת" (כתובות יג.) והבן כי סוד הויה אדנ"י הוא צ"א בשלוב ביחד, ושעשר ספירות נהורין בו דא"א, ש"ע נהורין דא"א דיצירה, שהוא עצמו מלכות דבריאה, שהוא סוד עתיקא דיצירה. וב' אל שבשני פא"ה דא"א, ב' אל במלוי הרי ש"ע. והנה עתיק מקנן בחב"ד של עולם, הרי שע"ג ועם העצמותה הא מלכות ה' אחרונה שבשם כנ"ל, הרי שע"ח מנין חשמ"ל, הרי תמורה ביצירה לשם זה למלאך וכן כולם, כגון ה' אלקינו ה', ובבריאה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו אותיות שלאחריה דאלו תיבות בא"ב, וביצירה מלאכים מהם, וכן שמות באצילות הידועים שאינם נמחקין, ובבי"ע נחלפים בא"ב באתב"ש, וכמה א"ב ושמות ומלאכים וזהו **צופה וממיר** שכתב בספר יצירה. **ועשה את כל היצור** ו"כולם בחכמה עשית" (תהילים קד, כד) סוד התורה חכמה חכמה סתימאה.

פרק שלישי

סדר נשים

משנה א

שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים:

כבר כתב בספר מועד.

משנה ב

שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות ויצאו מהם אויר מים אש ומהם נולדו אבות ומאבות תולדות:

סוד גדול מופלא ר"ל מוחין מופלא ומכוסה וחתום. גימל לשונות נגד חב"ד, כמאמר הכתוב "במופלא ממך אל תדרוש, ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשית התבונן" (חגיגה יג.) בו"ק איך חב"ד פועלין בהם, אבל אין לך עסק בנסתרות בהם בחב"ד עצמן. והרי גם כן ג' לשון מופלא מכוסה, כדכתב ספר יצירה. **וחתום** שבספר יצירה נגד נסתרות, כי הנסתר חתום וסתום, וכן במדרש רבה פרשת בראשית (ח, ח) "ואהיה אצלו אמון" (משלי ח, ל) "אמון מופלא אמון מכוסה אמון מוצנע" נגד חב"ד. ומה שכתוב **סוד**, כי חו"ב נרמזים בחיך וגרון, ולשון הוא הדעת, והם בפה חתומין כחומה, הם שניים, כדאיתא באבות דרבי נתן שניים הם חומה שלהם שלא יוציא מפיו האדם דברים שלא כהוגן ע"ש. וששה קצוות הם ו' ספירות נרמז בטבעות הגרון, כי הגרון יש בו טבעות בקנה המוציא הקול, סוד קול יעקב תפארת, וקנה כתב גם כן בזוהר סוד וא"ו תפארת. וזהו שכתב בספר יצירה ו' **טבעות ויצאו מהם אויר מים אש** והוא סוד אמ"ש כמ"ש לעיל. **ומהם נולדו אבות ומאבות יצאו תולדות** ורצונו לומר אבות חג"ת, ומאבות נה"י הם תולדותיהן של חג"ת, והם הו"ק הנרמז בקנה טבעותיו, והקול אויר מים אש בו כדכתב הזהר. וכן הה' מוצאות ממנו בקול יוצא סוד אמ"ש.

משנה ג - ד

שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שלש אמות אמ"ש בעולם ושלש אמות אמ"ש בשנה ושלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה: שלש אמות אמ"ש בעולם אויר מים אש שמים נבראו מאש וארץ נבראת ממים ואויר מרוח מכריע בינתים:

שלש בעולם כו', עיין במשנה דלקמן עוד בעצמו פרושא קא מפרש לה.

שמים מאש וארץ ממים ר"ל שבו התהום ויסוד המים, כי "בחכמה יסד ארץ" (משלי ג, יט), ע"כ ארץ מלא מים סוד החכמה מ"ם מאמ"ש יסוד המים, ושמים מאש כי שין של אש בו תחילה בתיבת

שמים, אע"פ שבלול מאש ומים, ועכ"ז מכנהו עיקרו לאש ש' דאמ"ש, יסוד בינה אש, כי כן לשון הכתוב "כונן שמים בתבונה" (משלי ג, יט) כי הוא ו"ק, וחסד חב"ד ותבונה משלימו, לעולם נה"י דתבונה בו סוד נה"י דבינה, כי נה"י נעשה חב"ד לו ועצמותו נעשה ממש, שמכניסה בו בסוד "אין התורה מתקיים אלא במי שממית עצמו עליה" (ברכות סג:) והבן.

משנה ה

שלש אמות אמ"ש בשנה חום קור ורויה. חום נברא מאש קור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בינתים:

משנה ו

שלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה ראש ובטן וגויה. ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בינתים:

ראש מאש כי בו החמימות באדם, **ובטן ממים** כי בו הלחות צריך להיות, כי אם יבשות היה ח"ו חולי, ולכן שתיה מרובה מאכילה צריך בגמרא (מגילה יב.), ועין בע"ח שער טנת"א פרק שישי מה שפירש בספר יצירה על המשנה ומביאו בספר פרי יצחק ע"ש. ובעץ חיים שער טנתא פרק ז' עוד פירוש על משניות דלקמן בספר יצירה עוד המליך אות א' ע"ש ובזה תבין ג' בבות שבספר יצירה הג' משניות ע"ש על הברור בלי תוספת וגרעון ודבריו ברורין.

משנה ז

המליך אות א' ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר באמ"ש ונקבה באש"ם:

המליך אות מ' במים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זכר במא"ש ונקבה במש"א:

המליך אות ש' באש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם (אש) שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר בשא"מ ונקבה בשמ"א:

פרק רביעי

סדר נזיקין

משנה א

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות ב"ב, ג"ג, ד"ד, כ"כ, פ"פ, ר"ר, ת"ת. תבנית רך וקשה גבור וחלש:

ב"ב ג"ג עי"ש. הוא בג"ד כפר"ת דגש ורפה, בדגש בית או בית ברפה וכן כולם. וזה סוד חג"ת נה"י כמ"ש לעיל ע"ש כמה פעם.

משנה ב

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חכמה עושר זרע חיים ממשלה שלום וחן:

חכמה בחסד, כי ענף חכמה הוא, ו"הרוצה להחכים ידרים", **ועושר** גבורה, "הרוצה להעשיר יצפין" (בבא בתרא כה:). **וזרע** תפארת "מלך לשדה נעבד" (קהלת ה, ח), כמו שפירש המדרש (ויקרא רבה כב ב) שדה זה ציון שנאמר "ציון שדה תחרש" (מיכה ג, יב), וכתיב "זרע רב תוציא השדה" (דברים כח, לח), ומלך תפארת לשדה נעבד כנ"ל. **וחיים** בנצח, "אם אין קמח אין תורה" (אבות ג, יז), נצ"ח מנין קמ"ח, ונקראים למודי ה', ומרבים שלום - היסוד בעולם - המלכות, ונקראים סוד נה"י נביאים, ורחיים הטוחנין מן לצדיקים לעתיד לבוא (חגיגה יב:), וזהו קמח ותורה. **וממשלה** בהוד כמו שאמר הכתוב "גבור הודך והדרך כו'" (תהילים מה, ד), וכתיב "מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך" (תהילים ח, ב) סוד הממשלה, וכתיב הוד גבור כו', כי הוד מקבל מגבורה וענף ממנו בקו שמאל. **ושלום** ביסוד כידוע שלום בית ונקרא בגמרא "משים שלום בבית בטל" (סנהדרין קנב:) בזקן, **וחן** במלכות.

משנה ג

שבע כפולות בג"ד כפר"ת בדבור ובתמורה תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

משנה ד

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם:

מעלה מטה פרשתיה בסדר מועד ע"ש. **והיכל הקודש** סוד מלכות, היכל מנין ס"ה, וס"ה אדני. **מכוון באמצע ונושא כולו**, ספירות נכללין במלכות ופועלת ממלכות, פעמים במידה זו ופעמים בזו כפי הצדק ומשפט מכון כסאך.

משנה ה

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבע ולא שש שבע ולא שמונה בחון בהם וחקור בהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

משנה ו

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש זכר ונקבה:

משנה ז

שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

משנה ח

המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ג' בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשנה ואזן ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ד' בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשנה ונחיר ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות כ' בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם יום רביעי בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות פ' בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ר' בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם יום ששי בשנה ונחיר שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך כו' פירוש בעץ חיים שער טנת"א פרק ז' כולו, עיין שם שכתב לעיל, וכן כאן מבואר.

משנה י"ד

המליך אות ת' בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום שבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

משנה ט"ו

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבהן נחקקין שבעה עולמות,שבעה רקיעין, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה מדברות, שבעה ימים, שבעה

שבועות, שבע שנים, שבע שמיטין, שבעה יובלות, והיכל הקדש. לפיכך חבב את השביעיות תחת כל השמים:

ב' אבנים ר"ל אותיות, שנים הם רק ב' צרופים, אבל שלש אותיות יש בו ואו צרופים, וכן כולם. וזהו צרופי אותיות התורה, כגון שם אלקים ק"ך צרופים וכן אליהו ק"ך ושם הויה י"ב צרופים, כי הרי הוא ה"א חד ואינו רק י"ב צרופים, ועל דרך זה תבין התורה.

פרק חמישי

סדר קדשים

משנה א

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן שיחה הרהור הלוך, ראיה שמיעה מעשה, תשמיש ריח שינה, רוגז לעיטה שחוק:

משנה ב

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן שנים עשר גבולי אלכסון, גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית, ומתרחבין והולכין עד עדי עד והן הן גבולות עולם:

י"ב גבולי אלכסון בתפארת הוא, וגבולים שכתב הוא אלכסונים לו"ק, כיוון שתפארת כוללם ומשפיע להם, צריך צנורות ממנו לחסד ולגבורה, לנצח ולהוד, וליסוד ומלכות, וכן כתב בעץ חיים, בבבא אחרי זה שם בבא ג' "ערכן כמין מלחמה", כי אין חודש דומה לחדשו, חורף קיץ, קור חום, לח יבש, וכן מזלות כן על דרך זה.

משנה ג

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם שנים עשר חדשים בשנה שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה:

משנה ד

שנים עשר מזלות בעולם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים:

משנה ה

שנים עשר חדשים בשנה ניסן אייר סיון תמוז אב אלול תשרי חשון כסלו טבת שבט אדר:

משנה ו

שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה שתי ידים שתי רגלים שתי כליות מרה דקין כבד קורקבן קבה טחול:

משנה ז

המליך אות ה׳ בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ו׳ בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ז׳ בהלוך וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה ח

המליך אות ח׳ בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ט׳ בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה:

המליך אות י׳ במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה ט

המליך אות ל׳ בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות נ׳ בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם וחשון בשנה ודקין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ס׳ בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקבה בנפש זכר ונקבה:

משנה י

המליך אות ע׳ ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:

המליך אות צ׳ בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה. עשאן כמין עריבה סידרן כמין חומה ערכן כמין מלחמה:

פרק שישי

סדר טהרות

משנה א

אלו הם שלש אמות אמ״ש ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש ומאבות תולדות, שלשה אבות ותולדותיהם ושבעה כוכבים וצבאותיהם ושנים עשר גבולי אלכסון. ראיה לדבר עדים נאמנים בעולם שנה נפש ושנים עשר חק ושבעה ושלשה פקדן בתלי וגלגל ולב:

עולם שנה נפש כי כל שבעולם יש בשנה ובנפש, להורות ממקור אחד יצאו מאדון המעשים. וי״ב חק שכתב הוא י״ב גבולי אלכסונים, הם בעולם שנה נפש גם כן, י״ב חדשים בשנה וי״ב מזלות בעולם וי״ב מנהיגים בנפש כמ״ש לעיל, ב׳ ידיים ב׳ רגליים כנ״ל. וכן ז׳ ושלשה שהן בג״ד כפר״ת, ואמ״ש הם גם כן בעולם שנה נפש, ז׳ כוכבי לכת, ובשנה שבעה ימים שבעה שבועות כנ״ל, עיין לעיל ספר יצירה, ושבעה שערים בנפש, ע״ש בסדר נזיקין כו׳. ז׳ נקבים באדם בעינים ואזניים ונקבי אף ופה, והם בראש שם. ופוקדם בתלי וגלגל ולב, עולם בתלי, שנה בגלגל, ונפש בלב, ולקמן בספר יצירה מפרש לון ע״ש.

משנה ב

שלש אמות אמ"ש אויר מים אש אש למעלה ומים למטה ואויר רוח חק מכריע בינתים וסימן לדבר האש נושא את המים, מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח חק מכריע בינתים:

שם אש למעלה בד' יסודות ארמ"ע שתחת השמים בעולם גשמי. **אש למעלה** ממים וסימן **שנושא את המים**, פירש באר יצחק שלוחך ושורף המים ושואב המים בתוכו ומייבשן, סימן שלמעלה ממים הוא, אבל באצילות מים על אש, ובהכרח הוא כי "תתהפך כחומר חותם" (איוב לח, יד). ואולי גם כן באצילות תמצא בחינה זו בסוד המזוג משמאל לימין ומימין לשמאל. וכן כתב הזהר "אחליפו דוכתייהו". וגם כן בענין ארגמ"ן כתב פעמים רפאל במערב ופעמים מזרח וכן בכולהו. ובע"ח שער קליפת נוגה פרק י"א כי אצילות יסוד אש ובריאה יסוד רוח ויצירה סוד המים ועשיה יסוד עפר. אם כן שפיר באבי"ע סדרם הוא כן, וע"כ ד' יסודות בעשיה עצמה גם כן, יסוד אש מעלה ויסוד רוח מכריע אחריו ואחר כך יסוד מים, ועפר אחר כך. וכן באצילות עצמו כמ"ש לעיל חסד דרוח בכלי גבורה וגבורה דרוח בכלי חסד כנ"ל, ולכן מדרום חום ומצפון קור, אע"פ שחום מצד אש הוא וקור מצד מים כנ"ל, וגם זה מכתבי אר"י.

משנה ג

תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש כמלך במלחמה:

תלי כמלך בכסא. תלי מזל הוא, והוא נקודה אמצעית מז' כוכבי לכת ושש כוכבים לו, הרי כמלך בכסא בשש מעלות לכסא. וכן מלכות בבריאה ו' מעלות כי בריאה כסא לה, ונה"י דמלכות בחב"ד דבריאה כנ"ל הרי ז'. וכן באצילות עצמו בינה על ו"ק, וכן בבריאה בחב"ד ד' רגלי כסא, וגם ו"ק דבריאה ו' דרגין מעלות לכסא.

גלגל כמלך במדינה. גלגל שבו י"ב מזלות מסודרין בעגול בו ומוליכם. ו' מזלות עולין ו' שוקעין והם נגד חדשים י"ב חדשים, משמש מזל אחד כידוע בתחילת החודש. והוא כמלך במדינה, שבג' עולמות: בעולם היצירה, שס"ה ימים בשנה, שס"ה מפתחין במט"ט שר הפנים. וכן יצירה נגד ז"א ת"ת, ובסוד בחינת מט"ט, בו י"ב גבולי אלכסון גלגל גלגל, ושם שנים וימים חמה ת"ת. **לב כמו מלך במלחמה** בעולם עשיה שם רע גובר ושם "ספינות איבה" (עפ"י איוב ט, כו), וגם כן עיקר מלחמה האדם להגביר על יצרו, ולב טוב עיקר בפרקי אבות עין שם רבי אליעזר בן ערך לב טוב ולב רע (פ"ב מ"ט). וכן יש אברים ממתים לאדם ושונאים, מתנגד אבר זה לאבר זה, כ"ש בספר זה לקמן עיין שם. על כן לב מלך במלחמה, ומוח לב וכבד ראשי תיבות מלך, והם שלש מרכבות לנפש רוח נשמה, ורוח בלב נשמה במוח ונפש בכבד, והבן.

משנה ד

גם את זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב, טוב מטוב, רע מרע, הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה שמורה לטובים ורעה שמורה לרעים:

משנה ה

שלשה כל אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים. שבעה שלשה מול שלשה ואחד חק מכריע בינתים. ושנים עשר

עומדין במלחמה שלשה אוהבים שלשה שונאים שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאזנים והעינים שלשה שונאים הכבד והמרה והלשון שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד. אחד על גבי שלשה, שלשה על גבי שבעה, שבעה על גבי שנים עשר וכלם אדוקים זה בזה:

משנה ו

אלו הם עשרים ושתים אותיות שבהן חקק אהי"ה י"ה יהו"ה אלהים אלהים יהו"ה יהו"ה צבאות אלהים צבאות אל שדי יהו"ה אדני ועשה מהם שלשה ספרים וברא מהם את כל עולמו וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

משנה ז

כשבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה. וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה נהגן בשנים עשר מזלות:

בסוף ספר יצירה כתב **ואת הנפש אשר עשו בחרן** ונראה לי פירושו שהוא הכוונה אשר עשו ממש ביצירת הגולם עגלא תילתא, או כרבא דברא גברא (סנהדרין סה:), והוא על ידי רל"א שערים המבואר בספר יצירה זה, וכבר בארתי אופן עשייתו בחבורי שלישי שחברתי לי, ספר עיר הקודש, בחלק ראשון ע"ש.

נשלם חלק ראשון פירוש על ספר יצירה

בסייעתא דשמיא

ספר

גַּן יָהּ

חלק ראשון

פירוש נחמד ונעים על ספר יצירה
בדרך המלך האר"י זלה"ה ורבינו הגדול הגר"א זצ"ל
מאת הרב המאור הגדול המקובל המפורסם
כבוד מהר"ר **חיים** זצלה"ה
אב"ד דק"ק ווידז במדינת ליטא

הובא לדפוס פעם ראשונה בשנת תקצ"א ע"י בנו הרב המופלא
מהר"ר דוב בער מ"מ ומו"צ דק"ק ווידז
ונתגלגלה זכות על ידינו להוציאו לאור עולם מחדש
ערוך מסודר ומתוקן

ספר
גן יה
פירוש נחמד ונעים
על ספר יצירה

מאת הרב המאוה"ג המקובל המפורסם מו' חיים
זצל"הה אב"ד דק"ק ווידדז יע"א במדינת ליטא.

הובא לדפוס ע"י בנו הרב המופלא מהו' דוב בער
נ"י מ"מ ומ"צ דק"ק ווידדז הנ"ל, חתנו של הרב
המופלא מהור"ר ישראל איסר נ"י בהגאון
המפורסם מהור"ר צבי הירש זצוק"ל שהי'
מקדם אב"ד דק"ק נאוורדעק והגליל ואח"ז
בק"ק ברעסלויא יע"א, נין ונכד להגשר
הגדול מאור הגולה הרמ"א זצו"קל
אב"ד דק"ק קראקויא יע"א.

נדפס פה
ברעסלויא

בדפוס של ה"ה המרומם כהר"ר ליב זולצבאך ובנו
לבית קצנאלינבאגען

בשנת תקצ"א לפ"ק.

שער דפוס ראשון - ברעסלויא תקצ"א

דברי פתיחה

יום בשורה לשוחרי תורה, בצאת לאור מחדש תעלומה יקרה, מגנזי קדם באה הפליטה, עדנה נותרה אורה והדרה, הוא הספר הנפלא רב פארה, מעט הכמות ובאיכות עצומה, "גן יה" שמו נקרא. מיסודו של החכם המופלא אספקלריא המאירה, חד מן קמייא, פאר דורו ועוז תפארה, הגאון האדיר בוצינא דנהורא, המקובל האלקי כמוהר"ר חיים זצוק"ל.

רבינו ז"ל כיהן כאב בית דין בעיר ווידז המעטירה, מחוז נובואלכסנדרובסק, פלך קובנה במדינת ליטא, בסוף המאה הי"ח ותחילת המאה הי"ט. לצערנו רק פרטים מעטים הגיעו לידינו אודותיו. ואך זאת נודע, מתוך דבריו של הגאון המפורסם מו"ה רבי אברהם אבלי פאסוועלער ראב"ד וילנא בהסכמתו לספר, ניכר הערכתו אל מול תורתו וחריפותו של רבינו, ואלו הם דבריו:

הן בעודו בחיים חיותו הראני נכאותו בפלפולו ובסברתו ובאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא ה"ה החריף המפורסם מו"ה חיים זלה"ה מ"מ ומ"ץ דק"ק ווידז יצ"ו, וכל רז לא אנוס ליה ברזי התורה מעשי ידיו להתפארה.

וכן ניתן ללמוד מתוך הקדמתו לספר של בנו הגדול מהר"ר דוב בער זלה"ה שם הוא כותב אודות אביו:

היה יושב ודורש פשטים מתוקים וחדודים עמוקים עמק הסודים, כולם מחמדים מזהב ופז המה נחמדים, ראויים המה להתכבד בין המכובדים, לא נעלם ממנו דברי המקובלים הראשונים ואחרונים לפתוח נתיבותיהם, ולפרש שיח שפתותיהם, וקבע עיקר חיבוריו הקדושים לפרש דברי הספר הקדוש, ספר יצירה, ודברי חכמינו בפרק אין דורשין, ודברי פה קודש הקודשים, האר"י ז"ל.

והנה אם אספר גדולות שבחו למללה, לא יוכלה היריעה להכילה, ידיו רב לו בנסתר ובנגלה, בתכונה ופילסופיא אלוהית, ובפוסקים ראשונים ואחרונים, ובשיטת הש"ס דרש על כל קוץ וקוץ, תילה תילה, נחת לתתא, ודבורו בשמי מעלה, במקרא מגֵלֶה רזא דמילה, אין בשפתיו עוולה, תמיד יומם ולילה, סקול המסילה, הרם המכשלה, מעם סגולה, באהבה מסותרת ותוכחת מגולה.

הצורך בביאור לספר יצירה, ראה רבינו לנכון להבהיר בהקדמתו בזה הלשון:

והנה אחרי היגיעה רבה כל ימי, יגעתי ומצאתי תהלה לאל, וחשבתי למשפט לעשות ביאור רחב עפ"י הקדמות האר"י ז"ל האמתיים, אך כבר קדמוני הגאון החסיד האמיתי אדמו"ר מוהר"א מווילנא, ועשה ביאור רחב כפי רוחב לבבו ובקיאותו בזוהר ובזוהר חדש ותיקונים וכתבי קודש של האר"י ז"ל, ולא הניח דבר קטן וגדול שלא פרשו, ומה אעשה גם אנכי ומה אוכל עוד לדבר. אך בכל זאת אין מדרש בלא חידוש, ויש תחת ידי דברים אשר לא ביארם הגאון הנ"ל, וסמך עצמו על היודע ומבין מעצמו, ואני אמרתי אבוא אחרי דרכו בקצרה ואפרש הדברים להיות לאנשים כמוני אשר לבבם אטום מלהבין כל דבר חכמה עפ"י יגיעה רבה, כי בעונותינו הרבים אם אינם כתובים לפני כבר נשכחו ממני הרבה דברים אשר יגעתי ומצאתי מטרדת הזמן, ו"אנן כי אצבעיתא בבירא לשכחה ואצבעיתא בקירא לסברא" (עפ"י עירובין נג:), **ע"כ אמרתי יוחקו לפני בעט כתב סופר לפרש, ותהא לי ולבני גילי למזכרת, "והיתה לה' המלוכה"** (עובדיה ח, כא), **"והיו עיניך רואות את מוריך"** (ישעיה ל,כ), **"ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו את ה'"** (עפ"י ירמיהו לא, לג).

ועל שמו של ספר מספר לנו רבינו בהמשך:

וקראתי שם ספר הזה "גן יה" כי הוא הטיול בפרדיסו יתברך, והוא תענוג הנשמה ועסקה בתורת ה' בעלותה לאור באור החיים, כי חיים מספר גן י"ה, והוא מספר חכם שהוא מקור בינה שהוא בית החיים שהוא חכמה וכו'.

ספרו הנעים יצא לאור לראשונה בברעסלויא בשנת תקצ"א, ושוב לא נדפס כלל, ומאז ועד עתה זה עידן ועידנים ספו תמו הספרים ואזלו מן השוק. ובר מן דין, רבים ממבקשי ה' אומרים מי יראנו טוב, שלא תהא כהנת כפונדקית, ולא תהא תורת רבינו מונחת בקרן זווית ודורשין אין לה. ומעתה עלינו להודות לשבח ולהלל להקב"ה על שזימן הסה"ק והיקר לידינו וסייענו על דבר כבוד שמו להוציא לאור עולם שנית כלול ביופיו והדרו, להגדיל תורה ולהאדירה, לזכות הרבים, ולזכות להגאון המחבר זלה"ה שיהיו שפתותיו דובבות בקבר, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשי ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו אכי"ר. ויהי רצון שזכות רבינו המחבר הק' תעמוד לנו ולכל ישראל להוושע בכל משאלות לבנו לטובה אכי"ר.

הסכמת

כבוד אדמו"ר הרב הגאון הגדול המפורסם מו"ה זלמן טיקטין נ"י אב"ד דקהלתינו והמדינה יע"א.

ה"ה הרב המופלג בתורה חכם השלם מו"ה הרב דוב בער נ"י מ"מ דק"ק ווידז במדינות ליטא, הראה לי כתב הסכמה אשר בידו, מאת הרב הגאון האמתי המפורסם מו"ה אבלי נ"י דק"ק ווילנא יע"א, על ספר גן יה, פירוש על ספר יצירה מאביו הרב הצדיק המנוח זצ"ל, ובקש ממני, להסכים ג"כ עמו, לזאת הנני למלאות בקשתו, אף כי אין לי ידיעה בחכמה הנפלאה הקדושה והנעלמה הזאת, אוקי גברא אחזקתיה כי לא יצא דבר שאינו מתוקן מת"י, והנני לקחת ספר אחד בכסף מלא אשר ישית עלי הרב מהרד"ב נ"י.

פה ברעסלויא יום ב' ג' שעי"ת תקצ"א לפ"ק.

זלמן בהגאון מו"ה אברהם זצוק"ל.

הסכמת

הרב המאה"ג מו"ה יעקב יהודא ליב פלק נ"י
שהיה מקדם אב"ד דק"ק דיהרנפורט ולע"ע רב"ד דקהלתינו יע"א.

הנה בא לפני הרב המופלג הדרשן מו"ה דוב בער ממדינות ליטא ובידו חיבור מאביו המנוח הרב המאור הגדול חריף ובקי בנגלה ובנסתר מו"ה חיים זצלה"ה שחיבר ספר לפרש דברי ספר יצירה, ורוצה להדפיס פה קהלתינו ק"ק ברעסלויא, וביקש ממני ליתן הסכמתי לזה, ואמרתי אין לי עסק בנסתרות ואיך אוכל ליתן הסכמה על דבר המופלא ממני, כי כבר אמרו "במופלא ממך אל תדרוש" (חגיגה יח.), אבל ראיתי בידו מכתב מהגאון האמתי המפורסם מו"ה אבלי מק"ק ווילנא וחתימת יד הגאון המפורסם דק"ק ווארשוי הניכרת לי כתב חתימתו שכתב ואליו ניכר חתימת הגאון מו"ה אבלי הנ"ל, והגאון מו"ה אבלי העיד על בעל המחבר שהיה ניכר אליו בעודו בחיותו ופלפול עמו בעומק הלכה, ואח"כ העיד עליו שהיה בקיא מאוד בספרי קבלה. ועל סמך זה הסכמתי לעלותו על הדפוס לזכות לרבים העוסקים בספרים כאלו להיות להם לעזר להבין תוכן הכוונה מספר יקר הנ"ל.

היום יום ג' ד' תשרי תקצ"א לפ"ק פה ק"ק ברעסלויא.

הק' יעקב יהודה ליב בן מו"ה פלק זצ"ל
שהיה אב"ד בק"ק דיהרנפורט.

הסכמת

הרב הגאון המפורסם מו"ה אברהם אבלי נ"י בק"ק ווילנא ע"א.

הן בעודו בחיים חיותו הראני נכאותו בפלפולו ובסברתו ובאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא ה"ה החריף המפורסם מו"ה חיים זלה"ה מ"מ ומ"ץ דק"ק ווידז יצ"ו, וכל רז לא אנוס ליה ברזי התורה מעשי ידיו להתפארה, כאשר המה בכתובים תחת יד בנו הרב המופלג האמתי בתורה ויראת חטא החכם השלם מו"ה דוב בער נ"י אשר ממלא מקום אביו וגם הוא מורה צדק לעדתו בק"ק הנ"ל, על פיו ידבר חכמות ולבו יהגה תבונות להוכיח לרבים להטותם בדרך הישר והחיים להשקות העדה מים קדושים. הן היום רצונו להקים שם לאביו להפיץ ענן אור תורתו לאשר להם ידיעת בית רבם ברובי תורת אמת וחכמת אמת, המה ישמחו כי ימצאו דברי חפץ להשקות נפשם במילין דאבונתא ואשלומי דחכמתא, אמרתי להתפלל תפילה קצרה והושע בפרשת העובר הלז אשר לדבר מצוה קאזיל להביא יקרת אור תורתו של אביו אל בית הדפוס ולסייעו להאי מדרבנן אשר הוא עובד ה' מנעוריו והמסייע יסייע לו מן השמים להתברך עד בלי דיים ולראות בבנין ירושלים. הכ"ד המעתיר

יום ד' ר"ח מנחם אב ברוב ישע לפ"ק פה ווילנא.

נאום אברהם אבלי בן לא"אמ"ר
הרב הגאון מו"ה אברהם שלמה זלה"ה פה ק"ק הנ"ל.

עוד יש באמתחתי מכתבים מגאוני זמנינו ובתוכם מהרב הגאון אמתי המפורסם מו"ה שלמה זלמן נ"י האב"ד ור"מ דק"ק ווארשויא יע"א, ומהרב הגאון המפורסם מו"ה יהודא ליב נ"י אב"ד דק"ק פראנא יע"א, אך מנעתי להדפיסם כדי שלא להרבות בהוצאות יותר מדאי.

ועל טוב יזכר שם חותני ה"ה הרב הישיש המפורסם יר"א שלשלת היוחסין מו"ה ישראל איסר בהרב הגאון המפורסם מו"ה צבי הירש זצלה"ה אב"ד דק"ק נאוורדעק והגליל, ואחרי זה אב"ד ור"מ דקהלתינו, אשר היה לי לעזר ולסעד בהדפסת הספר הקדוש הזה להוציאו לאור, כן יהיה ה' בעזרו להוציא מחשבתו הטובה ליסע לארץ הקדושה מן הכח אל הפועל וזכות אבותיו הק' נ"ע וזכות אבי הרב המחבר נ"ע יעמדו לו ולזרעו ולזרע זרעו בזה ובבא אמן סלה.

הקדמת בן הרב המחבר

ברוך אלהינו שבראנו לכבודו, ונתן לנו תורת אמת וחוקים ישרים, והורנו ע"י תורתו הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה, ולבלתי נמשוך עצמינו אחר הוללות וסכלות הנעשה על הארץ. ואין די בעסק המוסכלות הטבעית (אמונה), ואף כי גם הם מגבילות מעשה האדם והנהגותיו בעולם להשיג ע"י שלמות המצטרך, הן שלמות גופני והן שלמות נפשי קצת. אמנם הן כאין ואפס נגד חכמת תורתינו הקדושה, והיא היא הנותנת שלמות גופני ונפשי. והיא החכמה האלוהית הנותנת כח לעשות חיל להפוך כוחות החומר ויצרו הרע מנעוריו, כמאמרם ז"ל (סנהדרין לח:) משננער לצאת ממעי אמו לעשות רצון הנפש האלוהית, אשר רצונה לעשות רק רצון קונה.

והנה כהיתרון לחכמה הטבעית על הסכלות כיתרון האור על החושך, כן היתרון להאלוהית על הטבעי, כי כמו שבלתי אפשר לשלמות הגופני להשיגו, אם לא יהל אור על הארץ ביום ובלילה מהמאורות והכוכבים, כמאמר דוד "הללוהו כל כוכבי אור" (תהילים קמח, ג), וכמאמרם ז"ל "אור הכוכבים נמי אור הוא" (פסחים ב.), והם המאירים לנו גם אם ימלאו העבים גשם, ועל ידם יפיק צרכיו המצטרך לו לשלמות גופו, כן המושכלות הטבעיות, כי בלתם אי אפשר לשום אדם בעולם לחיות חיים אנושים זמן ארוך, אם לא יתנהג עפ"י המושכלות הנ"ל להתרחק מהדברים הבלתי שלמות לגוף האדם, הן בענייני אכילה ושתיה, ובענייני הנהגת צרכיו, והילוכו ודיבורו עם הבריות,

וכיוצא בזה, ולהיות לו קצת שלימות נפשי. כמו כן החכמה האלוהית, אם לא יתנהג עפ"י הוראות החכמה הנ"ל לתת גבול וקצבה להמעשים הנעשים על הארץ ולבלתי לכת אחרי כוחות הגוף ויצרו הרע, לא יזכה לחיים ארוכים החיים הנצחיים, ונקרא מת בחייו, ועליו נאמר "הכסיל בחושך הולך" (קהלת ב, יד), "ורשעים בחושך ידמו" (שמואל א ב, ט), "רשעים בחייהם קרויים מתים" (ברכות יח:), וכיוצא בזה הרבה, בדברי חז"ל. ונעשה להם בתיהם שהוא הגוף קבריהם, כמבואר בתיקונים (בהקדמה דף י"ב), ועל זה היה מתפלל כהן גדול על אנשי השרון, שנפלו מחמת רוע מעשיהם תוך העומק שלא יעשו בתיהם, הוא הגוף, קבריהם, רק יזכו לעלות למעלה, לחזות בנועם ה' כבתחילה.

אמנם אם יגביר כוחות הנפש האלוהית, ע"י חכמה האלוהית, על כוחות החומר וישלימו יחד לעשות רצון קונם, יזדכך חומרו, ונאמר עליו "והמשכילים יזהירו", היינו להחומר, "כזוהר הרקיע, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" (דניאל יב, ג). ולא יזכו אל זה המעלה ההולכים אחרי המושכלות הטבעית (הפילוסופיה), ומבלים ימיהם בחכמות הנ"ל, ועל זה נאמר "למה תשגה בני בזרה ותחבק חק נכריה" (משלי ה, כ). על כן חובה עלינו לעסוק בתורתינו, ולקיים מצותיה, כפי מה שפירשו לנו חכמינו, ולהגות בנועם אמריהם, וחן מליצותיהם, כי כל דבריהם כגחלי אש בוערות כלפידים, הולכות אל החיות, אשר שם ה' בתוכנו, להורינו הדרך נלך בה, ואת המעשה אשר נעשה להיות נפשנו צרורה בצרור החיים, כמאמר אביגיל לדוד, "והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך" (שמואל א כה, כט), בהיות הנפש עדיין תוך נדנה, להנות מאור רב טוב הגנוז לצדיקים בחיינו.

והנה באמת כל דברי חז"ל הם מסותרים בתורתינו, בנועם אמריה, ויושר מליצותיה, וכל סיפוריה, בסיפור שמים וארץ ותולדותיהם, והדורות ותיקוניהם וקלקוליהם, וסדר קרבנות ופירושיהם, ובסיפורי מסעי ישראל ותוכחותיהם, והם גילו לנו כי כל פרטיה וכלליה, הן הנה לנו מאירות עינים, ומשיבות נפש, למקום חוצבה בתחלה, כמאמר דוד המלך ע"ה "תורת ה' תמימה משיבת נפש" (תהלים יט, ח), היינו כל דבריה הנאמרים בה מתחלתה לסופה, אפילו סיפורי מעשיות שבה, משיבות נפש, (ואפילו אם חטא, כמאור שבא מחזירו למוטב) להיות נפשו צרורה תחת כסא הכבוד, ולהיות כבוד ה' חופף עליו.

אמנם אין אתנו יודע עד מה, להבין ולהשכיל סתרי מצפוניה, וסדר שביליה, כמאמרם ז"ל ע"פ "נעו מעגלותיה לא תדע" (משלי ה, ו), מטולטלים שביליה של תורה (תנחומא שמות כה, ח), ולולי שהאירו לנו חכמינו ז"ל בדבריהם הקדושים, היינו כעוורים מגששים קיר בצהרים, מחמת מניעת החומר העכור אשר הוא היה בעוכרינו ע"י מעשינו ועוונותינו, אשר המה לנו כסות עינים, ועדיין לא יצאנו ידי חובותינו, וצריכין אנו ג"כ להחזיק טובה לאבותינו שבכל דור, כי מעת שחרב בית קדשינו ותפארתינו, ונפלה עטרת ראשינו, נסתמו הלבבות, ונחשכו העינים, ונסגרו שערי אורה, ושערי חכמה, ואין יוצא ואין בא, וכאלו לא באנו לעולם, להנות מרב טוב הצפון לצדיקים, לעולם הבא, אשר על זה נאמר "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך" (תהלים לא, כ), ולהתענג בתענוגים מזיו אורו בעולם הזה, והן הנה הפירות שאדם אוכל בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא, כי כמו שאור השמש המתפשטת בעולם, עם כל זה לא יחסר אור מגוף השמש, מכל שכן ברב טוב הצפון לצדיקים, אשר הוא נעלה מאוד מאוד מאור השמש, שלא יחסר כלל, אף שיקבלו פירותיהם בעולם הזה, ויתענגו בתענוג מעין עולם הבא.

והנה עיקר קבלת רב טוב הצפון, הוא בשביל קיום מצותיה, וכל עוד שיתבונן בסתרי סוד טעמי מצותיה, ויעשום ביתר שאת ויתר עז, וכן בלימוד התורה, כל עוד שיעסוק בסתרי סודותיה על מנת לעשות ולקיים ככל דברי התורה, יזכה לרב טוב היותר צפון והיותר נעלם, ואחר כוונת הלב הן הן הדברים, ואבותינו שבכל דור ודור שהם יחידי סגולה, עיני העדה, סקלו המסילה, והרימו המכשולות, ופתחו שערי אורה, ושערי צדק, וגילו הצפונות, ופירסמו הנעלמות הרמוזות בדברי התורה והמצוה ובדברי חז"ל, אשר דבש וחלב תחת לשונם בדברי אגדותיהם החותמים, ומדרשיהם הסתומים, אשר חתמו דבריהם, באלף עיזקאין, את הכל פירשו לנו, לא הניחו דבר קטן ודבר גדול. והם אשר הרימו קרנה של תורה, עד שכל הארץ האירה מכבודה, ונתמלא העולם כולו אורה. וכעת

הדברים מוכנים, כשולחן ערוך, ועליו כל מיני מטעמים, וכל מי שירצה ללמוד, יבא וילמוד.

אמנם כבר אמר קהלת, "יוסיף דעת יוסיף מכאוב" (קהלת ח, יח), כי בדורות הקודמים בהיות הדברים סתומים וצפונים בין החכמים ויחידי סגולה, ובלעדם לא ראו אור מימיהם, אור בהיר בשחקים, הוא כדמיון סומא הנולד מבטן אמו, ולא ראה אור מימיו, ובני אדם המתענגים בתענוג נפלא, מהודו והדרו וזיוו ותפארתו, לא תגדל צערו, כמו מי שיש לו כהיון עינים ורואה מאורות מאירים, ויתענגו בו בני אדם בתענוג נפלא, אשר אין למעלה הימנו, ולא די שאין ביכולתו לקבל התענוג ההוא, אלא שצריך להעצים עיניו, היש צער גדול מזה, כי ממש טוב מותו מחייו.

כן הדבר בדורות אלו, אשר ניתן רשות ממרומים לגלות דברים צפונים, ובראותינו דברים מאירים, כספירים לארץ ולדרים, ולנו כהיון עינים, להסתכל בפנימיות הדברים, ולהתענג בתענוג נפלא, אשר נסתר בפנימיות המאמרים המאירים, אשר גילו לנו חכמי המקובלים הקודמים, וגם אדונינו הקדוש האר"י ז"ל, אשר דבריו מפי אליהו נאמרים, ועוד צריכין אנו להעצים עינינו מהם ח"ו, בל נסתכל בהם, מאחר שנעלם מאתנו כוונת העניינים המבוארים בדברי המקובלים, ונוכל לבא לידי שגיאה ח"ו. והייתי יושב ומשתומם מי יפרש לנו הצפונות, ומי יגלה לנו הנעלמות, אשר יאמר כי הוא זה, אשר כיוונו בדבריהם, ונתתי אל לבי מה שכתב הרב הקדוש הרמ"ק, בספרו אור נערב, חלק א', פרק ד', בארוכה, יעויין שם.

ובהיות כן אמרתי אל לבי, אלכה אל הקדושים אשר חברו מחברת הקדש, חכמי וגאוני זמנינו, לעמוד על דבריהם, ולתור מצפוניהם. והנה בהיותי משתעשע בדבריהם, ושוקד על שעריהם, שערי החכמה והמדע אשר פתחו לנו, ששים ושמחים הדברים, כנתינתן מסיני, נחמדים מזהב ומתוקים מדבש ונופת צופים, וכל הארץ האירה מכבודם. והנה אף שכל אחד בירר לו דרך לעצמו, לעלות מעלה מעלה, ולפרש הדברים עפ"י השגתו אשר ניתנה לו מלמעלה, לפי שורש ומקור חוצבו. אמנם אלו ואלו דברי אלהים חיים, וקב"ה אומר ליהוי כדין וכדין, ובהיות כן, כליותיי יעצוני, וכוחות רצוני יזרזוני, לפרסם דברי אבי אשר היה יושב ודורש פשטים מתוקים וחדודים עמוקים עמק הסודים, כולם מחמדים מזהב ופז המה נחמדים, ראויים המה להתכבד בין המכובדים, לא נעלם ממנו דברי המקובלים הראשונים ואחרונים לפתוח נתיבותיהם, ולפרש שיח שפתותיהם, וקבע עיקר חיבוריו הקדושים לפרש דברי הספר הקדוש ספר יצירה, ודברי חכמינו בפרק אין דורשין, ודברי פה קודש הקודשים, האר"י ז"ל.

והנה אם אספר גדולת שבחו למללה, לא יכולה היריעה להכילה, ידיו רב לו בנסתר ובנגלה, בתכונה ופילסופיא אלוהית, ובפוסקים ראשונים ואחרונים, ובשיטת הש"ס דרש על כל קוץ וקוץ, תילה תילה, נחת לתתא, ודבורו בשמי מעלה, במקרא מגֵלֶה רזא דמילה, אין בשפתיו עוולה, תמיד יומם ולילה, סקול המסילה, הרם המכשלה, מעם סגולה, באהבה מסותרת ותוכחת מגולה.

והנה בראותי כי טובה העצה להשכיל ונחמד לעינים, פניתי מכל עסקי להשתעשע בחיבוריו, ולשום עיוני בדבריו, וראיתי כי הוא דולה מים מבארות עמוקים, ועומק הסודים, מאותיות ותגין, וטעמים ונקודים, ומבאר דברי המקובלים, בהקדמת פרטיות אשר חבר, ועוד כמה וכמה קונטרסין, להסביר הדברים, כמו ענייני מוחין ועיבור, קטנות וגדלות, עיגולים ויושר, ענייני צירופים, המבוארים בספר הקדוש, ספר יצירה.

את הכל פעל ועשה, ע"י שקידתו בדברי המקובלים, לא נתן שינה לעיניו, ותנומה לעפעפיו, יום ולילה לא נח ולא שקט עד הוציא לאור תעלומות חכמה, ועשה ביאור לספר יצירה עפ"י הקדמות האר"י ז"ל, לפי רוחב שכלו אשר השפיעו עליו מלמעלה ע"י נשמתו, לפי מעשיו וצדקתו וקדושתו. וקרא שם ביאורו מקור מיוחד עפ"י הטעמים המבוארים שם, בהקדמתו, ועוד חיבר פירוש קצר לפרש דברי ספר יצירה ודברי האר"י ז"ל, פירוש נפלא מפליאות החכמה וקרא שמו גן יה, וביאר בהקדמותיו מה ראה לפרש דווקא דברי הספר הקדוש ספר יצירה.

ובראותי כל דבריו אמרתי, מי יתן ויוחקו דבריו, לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל, להשקות העדה צאן

קדושים מבאר מים חיים ומתועלת החיבור, כי כל עוד שיתפרסמו הדברים ותרבה הדעת להבין ולהשכיל, דברי התורה והמצוה, תתמלא לבינו אהבה ויראה לבער הטומאה וזוהמת הנחש מקרבינו, ולקיים את כל דברי התורה והמצוה ביתר שאת ויתר עז, ולהתענג בתענוג נפלא, ולהיות ששים ושמחים לעשות רצון יוצרינו עבודה שלמה, עבודה תמה במחשבה דיבור ומעשה, באהבה וביראה, ונזכה לביאת הגואל כמבואר בכתבי האר"י ז"ל, ואז "ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים" (עפ"י ישעיהו יא, ט).

אמנם כלום בן מעיד לאביו, ובפרט בדברים כאלו עמוק עמוק מי ימצאנו. אבל באמת הדברים בעצמן יתנו עדיהם ויצדקו, וכל רואיהם יכירום כי הם הם הדברים הנאמרים באמת. וכבר היה החיבור הלז לפני גאוני זמנינו המפורסמים, וענו כולם בפה אחד כי הדברים נכוחים למבין, וישרים למוצאי דעת, אין בהם נפתול ועקש, אמרי יאי, ונכון הדבר להעלות על מזבח הדפוס ונקבלם בכסף מלא. אמנם ע"ז דוה נפשי, כי אין בכחי להוציא מחשבת אאמו"ר ז"ל לפועל להעלותם על מזבח הדפוס, כי ההוצאה מרובה, על כן עלתה בדעתי להדפיס כעת חיבור זה גן יה שהוא מעט הכמות וכשיהיה ה' בעזרי, אראה אי"ה להדפיס ג"כ ספרו מקור מיוחד, ובקשתי מאת כל מעיין בספר הקדוש הזה אולי ימצא איזה שגיאה שאל יתלה במחבר ז"ל, רק מחמת טעות המעתיקים, כי הכתב היה ישן מאוד ובכמה מקומות לא היו ניכרים הדברים, וזכות אדוני אבי זלה"ה יעמוד לי ולזרעי ולזרע זרעי עד עולם, שלא ימוש דברי התורה מאתנו עד עולם.

דוב בער בן המחבר המפורסם מוה"ר חיים זללה"ה מ"מ ומ"ץ דק"ק ווידו במדינת ליטא.

הקדמת הרב המחבר

יודע המחשבות ויוצר המעשים יודע האמת ובוחן הלבבות את לבי הנכאה יודע מעודי, כי כל ימי הייתי יגיע ומשתוקק למצוא דבר חפץ, וכל מחשבותי ועיוני שמתי תמיד על זאת להבין אמרי בינה, ולדעת אפס קצהו מתועלת הגדולות והנוראות, לדעת דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, אשר הורנו אבינו הראשון אשר לבבו נאמן לאלהיו, בספרו הקדוש ספר יצירה, אשר העיד עליו ה' כי זה כל פרי מעשיהו ללמוד דעת את העם לעשות צדקה ומשפט, וכמאמרו יתברך "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות וכו'" (בראשית יח, יט). וסוף דברי הספר הקדוש הזה יעידון ויגידון כי כל דרכי טובו גנוזות וצפונות במאמרים המבוארים בספר הקדוש הזה, שאמר "וכיון שבא אברהם אבינו וכו'" (פ"ו מ"ח). והנה כל דבריו סתומים וחתומים כפולים ומכופלים, והנה אברהם אבינו הראשון אשר לימד דעת את כל, והניח אחריו ברכה לבניו וביתו הספר הקדושה זה, בוודאי הספר הקדוש הזה חונן לאדם דעת ולכל אשר יגע בו ומשתדל לדעת דרכו, ויגעתי ומצאתי תאמין, ולא בשמים היא ולא רחוקה היא, שאיש שפל וחסר דעת כמוני בחפשו במטמוני הספר הקדוש הזה, בחפש מחופש ולב עמוק דעת קדושים ימצא, בפרט כי כבר נפתחו לפנינו הרבה שערי אורה עפ"י כתבי קודש של אדונינו מורינו ורבינו האר"י זלה"ה, ונגלו לפנינו תעלומות חכמה בשאר ספרי קודש מראשונים ואחרונים, אשר כולם יעירו ויאירו הלבבות להבין ולהשכיל סתרי צפונות פנימיותיה של תורה ולבא חדריה באמת ביראה ובאהבה, ובפרט כי עת לעשות לה', והוא ית' החפץ לטהרינו מטומאתינו ולגאלינו גאולת עולם ע"י אשר תורתינו הקדושה שהוא פנימיות סודות ומצפונים המלהיבים הלבבות האטומות רשפיה רשפי אש שלהבת יה.

ועל פי זה פרשתי שאלת המין אשר שאל "כי קבר למשה במאי טבל" (ילקוט שמעוני, שמות כה, סימן שסג), ששאלתו כיון שהוא יתברך לא בחר לשכון בישראל רק בהרימם תרומה לה', ולהיות מורם ומופרש מכל טומאה ומבחר האנושית אשר עמד לפניו, וכבר נגנזו ונסתמו כל שערי חכמה, איך יטהרו ישראל מטומאתם,

והוא יתברך אשר אמר "לא מאסתים וכו'" (ויקרא כו, מד), ושוכן אתם בתוך טומאתם, איך יכול לבוא לידי טהרה, כי מי הטהרה לא יספיקו לזה. והתנא השיבו "באש", והוא ע"י שישפיע ה' דעת ע"י צדיקי עמודי עולם, ונתן להם רשות לגלות המסתרים, והוא השורף ומכלה כל הטומאות. ועל פי זה יקויים "ומל ה' אלהיך וכו'" (דברים ל, ו), כי פשטות המאמר אין לו שחר כי בודאי הוא ית' אין מקבל טומאה ח"ו, ואם המים לא יספיקו נגדו גם האש כאין חשובה לפניו כי היא אחת מבריותיו, ואש אוכלה אש, אבל הדבר כאשר פרשתי.

והנה אחרי היגיעה רבה כל ימי יגעתי ומצאתי תהלה לאל, וחשבתי למשפט לעשות ביאור רחב עפ"י הקדמות האר"י ז"ל האמתיים, אך כבר קדמוני הגאון החסיד האמיתי אדמו"ר מוהר"א מווילנא, ועשה ביאור רחב כפי רוחב לבבו ובקיאותו בזוהר ובזוהר חדש ותיקונים וכתבי קודש של האר"י ז"ל, ולא הניח דבר קטן וגדול שלא פרשו, ומה אעשה גם אנכי ומה אוכל עוד לדבר. אך בכל זאת אין מדרש בלא חידוש, ויש תחת ידי דברים אשר לא ביארום הגאון הנ"ל וסמך עצמו על היודע ומבין מעצמו, ואני אמרתי אבוא אחרי דרכו בקצרה ואפרש הדברים להיות לאנשים כמוני אשר לבבם אטום מלהבין כל דבר חכמה עפ"י יגיעה רבה, כי בעונותינו הרבים אם אינם כתובים לפני כבר נשכחו ממני הרבה דברים אשר יגעתי ומצאתי מטרדת הזמן, ו"אנן כי אצבעיתא בבירא לשכחה ואצבעיתא בקירא לסברא" (עפ"י עירובין נג:), ע"כ אמרתי יוחקו לפני בעט כתב סופר לפרש, ותהא לי ולבני גילי למזכרת, "והיתה לה' המלוכה" (עובדיה א, כא), "והיו עיניך רואות את מוריך" (ישעיה ל,כ), "ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו את ה'" (עפ"י ירמיהו לא, לג).

וקראתי שם ספר הזה "גן יה" כי הוא הטיול בפרדיסו יתברך, והוא תענוג הנשמה ועסקה בתורת ה' בעלותה לאור באור החיים, כי חיים מספר גן י"ה, והוא מספר חכם שהוא מקור בינה שהוא בית החיים שהוא חכמה, והיא חצר גינת ביתן המלך, שביתן הוא נתיב, שהוא נתיב העליון הנקרא פלא, שהוא אלף ראש האותיות, ומספרו אי"ק שהוא ראשית יחידיות עשיריות מאיות, ומשמש בכללו לעשרה מאות סוד אלף שהוא ראשית הרבבה, וממנו מקור חיי כל הצבאות שהוא "אלף אלפין ישמשוניה ורבוא רבבן קדמוהי יקומון" (דניאל ז, י), וכולם הם צבא אות, כלומר שאותיות התורה הם בית חייהם ומקור הויותם מחומרם הזך ונשמתם המושפעים מה' אלהים, שהוא מספר יב"ק כמספר אלף עם הכולל, והוא מספר י"ד אותיות הוי"ה ואחוריים שלו כידוע, ומספרם שהוא כ"ו ע"ב שהוא מקור וראשית לכל סדרי מדרגות והשפעות המושפעות מאתו יתברך ע"י מילואי שמו הקדוש ושאר כינויו הקדושים, ושם הוי"ה הוא שם קדשו שם המפורש מפרש הוא מספר כתר ושם מפורש הוא שם כתרו, והוא שם המיוחד, המיוחד הוא מספר החיים מספר חכמה, והוא יחיד שהוא מספר לב, שהוא מספר נתיבותיו, והוא לב, אם שהוא מספר חכמה שהוא מקור בינה, "כי אם לבינה תקרא" (משלי ב, ג), והוא סוד אלהים, שהוא מספר אם אדם שהוא אדם העליון סוד תפארת אדם הכולל ו' קצוות, בסוד וי"ו של שם, סוד התורה והמשנה, כחתן יכהן פאר, שהוא בגלוי מעשה ידי להתפאר, והנסתרות לה' אלהינו שהוא חו"ב, פנימיות התורה בדחילו ורחימו, שסוד אהבה הוא סוד אגדה, סוד אחד, כי הם שוים במספרם, "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה, יד, ט), "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום" (דברים ד, ד), "כל הכתוב לחיים" (ישעיהו ד, ג).

◇◇◇

הנה יסוד דברי חכמת האמת בנויים על דברי התורה במעשה בראשית, והדבר ידוע כי אלהים הוא לשון דין וצמצום השפעה אלוהית, וכן ברא הוא מלשון פינוי, כמו "וברא אתהן בחרבותיהן" (עפ"י יחזקאל כג, מז; ועיין רש"י חולין מג:), וע"כ נאמר "יוצר אור ובורא חושך" (מוסף התפלה), כי החושך בא ע"י פינוי וסילוק האור. ואעפ"כ יש לפרש ג"כ כי החושך הוא בריאה בעצם, וכן "יוצר הרים ובורא רוח" (עמוס ד, יג) פירושו כי ההרים הם הגורמים לפנות ולדחות יסוד הרוח ולהיפך במקום הפנוי מן שאר היסודות המים והארץ ומתמלא שם הרוח.

והנה הוא יתברך "מגיד מראשית אחרית" (ישעיהו מו, י), ושיער בעצמותו יתברך ושפעו ורצונו להטיב ולהמציא כל הנמצאים קטן וגדול. והנה עלה ברצונו הפשוט להטיב בכל האפשרות להטיב, לפי כח

הנמצאים לקבל טובו וחסדו והשלמות היותר גדול הראוי להם, אבל כיון ד"מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי ביה" (ירושלמי ערלה פ"ח ה"ג), רצה להאכילם חסדו וטובו הגדול ע"י שלמות עבודתם, והמציא את כל המציאות חסרי השלמות. וזה הצמצום בטובו הוא עצמו חסד גדול, כדי שיגיעו אל שלמותם הגדולה ע"פ מעשיהם, ויהיה להם תענוג גדול ותפארת נפלא, בסוד "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה" (ברכות יז.), ונעשים כביכול שותפים להקב"ה במעשה בראשית ושלמותם האחרון הוא ראשית המחשבה.

ובתוך האור הגדול ושלמות הטוב ההוא, עשה צמצום ופינה האור וההשפעה הגדולה, והמציא כלל כל יסודות המציאות כולם מראש ועד סוף חסרים מתכלית שלמותם האחרון, והאור והטוב הגדול ההוא מאיר ומקיף עליהם מלמעלה, והמשכת אורו ורושמו נשאר בתוך כל הנמצאים כולם. וברושם האור היה די להוציא כל הנמצאים אל המציאות, אבל להמשיך קיומם עד עולמי עד, ואם הם בעלי גבול הם מקבלים חיות וקיום בלי גבול, ודבקים בעצמות אורו יתברך שהוא בלי ראשית ובלי אחרית.

והוא סוד האור הגדול העליון המקיף על כל הנמצאים כולם, ומאמתת עצמות אורו ממשיך קו אור בתוך הנמצאים שהם בעלי גבול, ויש להם ראשית שהוא יתברך סיבתם ומקיפם, והוא יתברך נותן להם חיות עד בלי אחרית. והנה מדרגתם אשר יצאו בו אל המציאות הוא מאמר "בראשית ברא וכו'" (בראשית א, א), ומאמר "ויהי אור" (שם א, ג) הוא המשכת קו אור דק להחיותם, והוא סוד אור פנימי לכל הנמצאים כולם. ומאור פנימי זה נעשה מקיף החוזר, כלומר מקיף עליו ואינו נכנס בתוכו רק לפי שעה, להראות השלמות הגדול המוכן לו ע"פ עבודתו, בכדי שיהיה לו השתוקקות ורצון נפלא להשיג השלמות ההוא עפ"י מעשיו, ועבודתו לפניו יתברך דוגמת בהלו נרו על ראשו, שמראין לו קודם שיצא מבטן אמו גן עדן וגיהנם ומשביעין אותו וכו' (נדה ל.), ועל זה נאמר "ויבדל אלהים בין האור וכו'" (בראשית א, ד), שאמרו "גנזו לצדיקים לעתיד לבוא" (חגיגה יב.).

והנה זה סוד העגולים אשר יצאו אל המציאות, בסוד "את השמים ואת הארץ" (שם א, א), שהם כולם יסודות הבריאה, וכל אחד מקיף את חבירו סביב סביב וכולם כדוריים, ובהם נמשך האור הפנימי לא על פני כולם מעבר אל עבר, אבל נתן מדה לאור ומדה לחושך, כמאמרם ז"ל מדת יום ומדת לילה (חגיגה יב.), כי החושך הוא מתחת לארץ, ובזה נתנה הבחירה, ונאמר על הרשעים (בראשית רבה א, ו) "והיה במחשך מעשיהם" (ישעיה כט, טו) והרבה מזה. והנה "השמים והארץ" הם היכל אל האדם שהוא הגוף, וכמו כן שמי השמים העליונים והארץ ארצות החיים הם היכלי הנר"ן של האדם שהם מג' עולמות הנקראים בי"ע כידוע.

והנה חז"ל מנו עשרה דברים שנבראו ביום ראשון: שמים וארץ תהו ובהו אור וחשך רוח ומים מדת יום מדת לילה (חגיגה יב.). והם עשרה מדות בעוה"ז, עולם של גוף האדם, כן הוא עשר מדות בעולמות העליונים אל נפשות האדם רוחות ונשמות. והנה הוא יתברך אשר עליו נאמר "מי מדד בשעלו מים וכו'" (ישעיהו מ, יב), ונתן שיעור ומדה ומספר וקצבה לכל בריה, והכל משוער ומדוד ומכוון ברצון טוב והמשכת שפעת אורו, על כן באה הקבלה בדברי חכמי האמת על עשר ספירות שהם מדותיו יתברך, המודד שפעו ואורו לצורך מציאת הנמצאים לכל אחד לפי מה שהוא. וכל ספירה הוא סוד כלילת אבי"ע, כמבואר בדברי פה קדוש האר"י ז"ל, כי הוא סוד מדידת אור לצורך מציאת בי"ע וקיומם ההכרחי לבל יתבטל מציאותם, ועליהם מדת אצילותו והגדלת אורו יתברך עליהם לתוספת תענוג. והם עשר מדות בכללות, ובפרטות הם עשר שאין להם סוף, כי כל עפר הארץ וכל הטיפין שבים (יש לכם מספר וחשבון) כל אחד משונה מחבירו, כי "אינו דומה דג העולה בעכו לעולה באספמיא" (כפירש"י בראשית א, י), וכן כל עשב הארץ יש לכל אחד מזל מלמעלה כמאמרם (בראשית רבה י, ו), ואין טעם פרי הארצות שוים, ויש ארץ מגדלת פלפלין וכו', הכל טבע הארצות משונים זה מזה.

וכמו שיש יסודות חלוקות למטה מן הרקיע סוד ארמ"ע, כן בשמים ממעל, פירושו כי הי"ב מזלות חלוקים לד' יסודות ארמ"ע. והנה אורו יתברך שופעת על כל הנמצאים כולם, אבל עיקר הממשיך הברכה והשפע עליו ועל הנמצאים כולם, הוא האדם בכל ד'

חלקי הגוף ונר"ן שלו, וכיון שהנר"ן יורדים בתוך הגוף ומקושרים בתוכו, ממשיכים משורשי יסודותיהם של העולמות העליונים אל יסודות העה"ז, שמהם נבנה הגוף להיות להם לבושים משורשי יסודותיהם, כמו לבושי הגוף משורשי יסודותיו. וכן כל גופות דומם צומח חי שמעולם הזה בהם חיות פנימי מעולמות העליונים, וכמו שגופותם הוא לצורך גוף האדם, כן חיותם הוא לצורך חיות הנפש. והנה גוף האדם ונפשו החיצונית שהוא מיסודות שמים וארץ התחתונים הכל נקרא גוף, נגד הנפש השכלית שמן העשיה הרוחנית. נמצא כי הגוף הוא קשר כל העולם התחתון, ונר"ן שלו הוא קשר כל חלק בי"ע.

כן במדת טובו ושפעו יתברך, מדת אור השופע לאדם ע"פ תורתו ומעשיו הוא קשר כל העגולים, שהוא מדת ההשפעה והחיות בעצמות אלהותו המשוערת למציאת יסודות כל העולמות כולם. והנה הנר"ן ראשם בשמים וענפיהם בארץ כידוע, והם עצמם מתענגים באורותיהם למעלה במקור יסודותם, ומשם נמשך הבהקת אורם על ענפיהם והוא סוד הלבושין, כלי אור מקיפי היושר שהם סביב כלי היושר העומדים בתוך העיגולים, ויורדים בתוך חלל עגול הפנימי, ויורדים גם בתוך יושר שלמטה. למשל עגולי או"א, מהם יוצאים ענפיהם סוד שבע תחתונות שלהם להתלבש בראש זו"נ בסוד מוחין, ויורדים ומתפשטים עד סוף רגלי זו"נ כידוע, וראש זו"נ הוא העומד בתוך עגולי זו"נ כדרך כל היושרים, שעומדים חב"ד שלהם בתוך עגוליהם.

ומה שחג"ת נהי"ם דאו"א יורדים אל תוך פנימיות זו"נ, הוא כמו הנפש השכלית שבתוך הגוף וחלקיו, שהם נפשות הבהמית שבו, שיש בהם בחינות רבות מתנועעת ומרגשת טבעית רצונות בחיריית. ונפש השכלית בתוך פנימיותם וראשה בשמים כנ"ל, וגם בה בחינות רבות מזו"נ או מאו"א או מאריך, וכולם בעשיה הרוחנית. והם שכל למעלה משכל, ודבקות אלהי למעלה מדבקות אלהי. וכן ענפי הרוח של עולם היצירה יורדים אל תוך הנפש ושורשה בשמים ביצירה. וכן הנשמה בתוך ר"נ, וכולם מתפשט סביבם ענפי יסודותיהם משורשם בשמים ממעל להיות לה כמו לבוש. משורשי נפש יורד הבהקת אור אל תוך יסודות העולם הגופני, ומשרשי הרוח אל תוך יסודות הנפש, וכן משורשי הנשמה אל תוך יסודות עולם היצירה שמשם הרוח.

כן הוא במדותיו יתברך אשר מהם יוצא הוית כל יסודות בי"ע ונר"נ, שבתוכם בין עגוליהם נכנס הבהקת אור מן הפרצוף שלמעלה מהם ומתלבש שם ונעשה לבוש להמוחין שנכנסו בתוך הפנימיות. וכבר ידעת בסוד "אך בצלם יתהלך איש" (תהלים לט, ז) כי הצ' הוא סוד המוחין עצמם, והל' הוא סוד מקיף החוזר, והמ' הוא סוד מקיף הישר של המוחין, שהם בתוך כחב"ד דאו"א, שהוא סוד ראשם העומד בתוך עגוליהם, והבהקת אורם הוא סביב ראש זעיר בתוך עגוליו. נמצא הלבושין שבתוך העגולים הם כלי אור מקיף הישר.

והנה מדרגות נר"נ שבעולמות בי"ע הם רבים מאוד בתחילת מציאותם, אבל ע"י שפעת טובו וחסדו יתברך ואצילת אורו עליהם, הם מתגדלים ומתרבים מאוד מאוד, וזהו "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד" (הושע ב, ה), ואמרו "כאן כשעושין רצונו של מקום וכו'" (יומא כב:). והאדם בבחירתו עולה מעלה אחר מעלה, ואורו יתברך נאצל עליו במדרגות רבות עד מאוד, עד אחרית המדרגות אשר אין שלמות למעלה הימנו, והוא באמת ראשית המעלות, וע"כ נקרא אדם קדמון לכל קדומים, בסוד "ירום ונשא וגבוה מאוד" (ישעיהו נב, יג), והם הלשונות: ישכיל, וירום, ונשא, וגבה, מאוד, כנגד ה' עולמות א"ק ואבי"ע, שעתידין כולם לעלות אל שורשם העשיה במלכות א"ק, והיצירה בו"ק, ובריאה בבינה, והאדם על הכסא שהוא ראשית הבריאה, כי התורה הוא למעלה מן הכסא "קדם מפעליו מאז" (משלי ח, כב), כמאמרם ז"ל (בראשית רבה ח, ד), והוא המגביה ומעלה את כל העגולים שהם יסודות של בי"ע והיכלות הנר"ן שלו להנות מאור עגולי א"ק, שהם בכללם סוד מלכות, וליכנס עוד יותר פנימה, בסוד הלבושין שבעיגולי א"ק שהם כלי האור מקיף היושר דא"ק, שהם סוד מקיפי מוחין שלו, שהוא סוד תוספת אור ושפע השופע מאמיתת א"ס שלמעלה ממקום הצמצום, בסוד סתרא דסתרין, כדמות עתיק אל הא"ק במחשבה העליונה המשערת מקום הצמצום בריש הורמנותא דמלכא סוד מלכות

כידוע, וקו האור אשר נאמר בו "כי טוב" (בראשית א, ד), סוד היסוד אשר לא יפרד ממנה, להיותה בסוד דוד מלך ישראל חי וקים. והוא עולה ומתגדל בתוספת אור והרחבת הקו בסוד כי טוב כי לעולם חסדו, שהחסד הוא התחלת האור והוא יומא דכולהו, ושם בסתר עליון אנו מכנין דוגמת המבואר במדת אצילותיו, שהמקיף הישר הוא בסוד חב"ד, שלעולם הוא נשאר מקיף ואי אפשר למקיף זה עד עולמי עד להיות בסוד פנימי, כי הוא אמתת הא"ס אשר הוא בלי ראשית, סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות, ואי אפשר להיות הסבה דומה למסובב. אבל מקיפי היושר שבמדרגות אצילות יכול להיות בעלות העלולים אל שורשם שב המקיף להיות פנימי, ומקיף החוזר הוא בסוד חג"ת, והפנימי בסוד נה"י כדרך מוחין. וגם החוזר אפשר להיות פנימי בסוד גדלות שני כידוע, שהוא מחג"ת דאו"א.

נמצא שקו האור העליון הוא המשכה מן הא"ס בסוד מוחין אל תוך שורש חיות הנר"נ והיכליו, ולפי ערך הרחבת אור הקו בתוך פנימיות שורש חיות נר"נ, כן המשכת אור בתוך שורש הויות ההיכלין להיות לבוש אל המוחין. וא"כ ראשית העגולים הם בסוד מלכות, והבהקת אור שבתוכם סביב לכלי שורש הויות הנר"נ עושה מקום בתוך העגול זך ומצוחצח, והוא בסוד לבוש הוא בסוד ו"ק, וכלי האור המוחין עצמם הוא סוד הבינה כידוע, וקו האור עצמו הוא סוד החכמה, ושרשו הוא סוד הכתר כידוע. וזה וודאי כי זה סוף המדרגות עלית הנר"נ להיות שורשם כלי היושר דא"ק, והאור בהרחבה פנימי להם ומענגם ומחיים, וכיון שכלל הכלים אלו נכללים בשם בינה הרי תכלית עלייתם אל בינת א"ק הבינה הכללית שהיא בתוך פנימיות עגוליו סמוך אל קו האור, וסביב לשורש הויות הנר"נ הם הלבושים, שורש חיות כל דומם צומח חי, שהם צרכי האדם. והוא סוד ו"ק, סוד המאמרות אשר קדמו אל בריאת האדם, כי בתחילה הכין צרכיו, ואח"כ בראו האור כי טוב הוא יסוד, "יהי רקיע" (בראשית א, ו) "יקוו המים" (בראשית א, ט), נצח והוד תרי פלגי גופא, "תדשא הארץ" (בראשית א, יא) תפארת, "יהי מאורות" (בראשית א, יד) גבורה, "ישרצו המים" (בראשית א, כ) חסד, "תוצא הארץ" (בראשית א, כד) דעת, "נעשה אדם" (בראשית א, כו) בינה, סוד כלי היושר כנ"ל, ודוק והבן היטב.

ממוצא דבר תבין ותשכיל כי הוא יתברך שיער ומדד בעצמותו ובאורו הגדול וברצונו הפשוט, להטיב כל חלקי ההשפעה הראויה לצורך מציאת כל הנמצאים כולם, כלליהם ופרטיהם, מרום המעלות עד עפר הארץ, ושיער מדת ההשפעה הראויה לצורך קיום כל הנמצאים כולם, כלליהם ופרטיהם. והכל הוא על פי מדת הצמצום, כי בלתי אפשר להשפיע בחומר הארץ העב שיעור השפעה הנשפעת בשכל ונפש ומלאך שהוא בריאה זכה ומצוחצחת, וכן בכל פרטי פרטים, וכל נקודה ונקודה שבכל חלקי העה"ז מערבות ועד הארץ התחתונה, וכל חלקי הדומם וצומח חי ומדבר, כל פרטי פרטיהם, הכל יש להם שורש פרטי וחיות בעשיה הרוחנית, וכן ביצירה, וכן בבריאה. ושורש הכל הוא האדם ונר"נ שלו, ואפילו הדוממים כמו האבנים, שורשם בשמים ומשתוקקים ותאבים למלאות רצון האדם ולשמשו, וכל אחד אמר עלי יניח צדיק את ראשו עד שנעשו אחד (חולין לח:). וזה וודאי מצד שורשם ממעל, שיש לכל אחד שורש מיוחד פרטי. וכן "אין לך כל עשב מלמטה שאין לו מזל וכו'" (ב"ר י, ו), וכן "מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיז קולות" (איוב לח, כה). והכל בהשגחה פרטית ומשוערת ומדודה ומצומצמת בצמצומי אצילותיו יתברך, המצמצמים ומודדים הארת שפעו יתברך, והצמצומים המגבילים שיעור ההשפעה, הם סוד כלים אל ההשפעה שהוא סוד האור. ובאמת הוא יתברך המשפיע והוא המודד ומגביל, והכל הוא אלהותו יתברך, האורות והכלים.

והנה "הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה" (עפ"י יבמות קכא:), ואפילו הרהור הלב, כל שכן דיבור או מעשה, כי לפי ערך זכות וצחצוח נפשם ודבקותם באור אלהותו, ומלאים חכמה תבונה ודעת, כך דבר קל פוגם בהם. וכבר ידוע כי הנפש דעשיה אין פוגם בה רק המעשה, וברוח הדיבור, ובנשמה המחשבה. וענין הפגם הוא, כי בלתי אפשר להיות שורה עליהם קדושת האצילות העליון בהיות בהם פגם, כי "כל אשר בו מום לא יקרב" (עפ"י ויקרא כא, יח).

והנה הוא יתברך בטובו הגדול משגיח ומקיים כל הנמצאים כולם, ואפילו הרשעים ואומות העולם, ואינו

מסלק השפעתו אפילו רגע, אבל בהסתר פנים בהתנוצצות האור על ידי מסכים. והוא סוד ספירות אלהותו שבתוך בי"ע, שהרע סביב להם בתוך יסודות היכלותיהם, בסוד "סביב רשעים יתהלכון" (תהילים יב, ט), והוא יתברך מסבב סיבובים רבים בחסדו הגדול, כדי לטהר העולמות ולבער הרע, וזה סוד ההנהגה בסוד חד"ר. ובאמת גם הדינין הם חסדים גמורים ותכלית שלמות האחרון, כי בהבטל הרע יקבלו מן האצילות העליון ובהרווחה רבה, בסוד גדלות ז"א ונוקביה, כי "תמלא הארץ דעה כמים לים מכסים" (עפ"י ישעיהו יח, ט). ואם אמנם כי בלתי אפשר להיות כל אנשי העולם שוים בצדקתם, אבל יתקיים "ועמך כולם צדיקים" (ישעיהו ס, כא), ויהיה אהבה גמורה ושלום אמת ביניהם, ויהיו כולם משתמשים בכתר אחד, שומעים תורה מפיו יתברך, "והיו עיניך רואות את מוריך" (ישעיהו ל, כ), "ולא יכנף עוד מוריך" (שם).

אבל בהיות החטא בעולם, אפילו הצדיקים שבדור נסתם מהם החזון, ונאמר "ואבדה חכמת חכמיו וכו'" (ישעיהו כט, יד), והוא סילוק המוחין. ומקבלים אורו יתברך בקטנות והסתר פנים, והדור אשר חטאו כבר גרמו מיעוט אור הלבנה וירידתה להיות ראש לשועלים, והם הם מדרגות וספירות אלהותו יתברך המתפשטת ע"י מסכים בתוך בי"ע, והוא יתברך מחריש בבלע רשע צדיק ממנו, אבל צדיק גמור אינו בולע (ברכות ז.). ואחר התיקון ברצון השם אז לא יהיה לא חטא ולא רע ומות, אבל תהיה עבודתם לעלות עוד מדרגות רבות יותר נכבדות, ולהגלות עליהם קו אורו יתברך יותר מרווח, ובקירוב גדול עד עלות אל אחרית השלמות, שהוא ראשית המחשבה עולם א"ק כנ"ל.

ואחר אשר נתבאר לנו פרטי עניינים אלו, האיש המשכיל יבין עניני הספירות והזיווגים העליונים והמשכת המוחין, ואנו מעוררים רצונו יתברך אשר צופה ומביט מראשית אחרית, וחושק ומתאוה כביכול להעלות לעליונות המדרגות, ולהיות מבשר משמיע שלום בין כל הנמצאים, והוא מבקש "יהי רצון מלפני שיכבשו וכו'" (ברכות ז.). ומזה תבין כי על ידי סילוק המוחין, הם המעלין מ"נ לאו"א להמשיך מוחין חדשים, כי בהתגבר הדינין, מעורר הרחמים העליונים לכבוש את הדין, כדי שלא יחזור העולם לתוהו ובהו, ולהביאו אל שלמות האחרון.

והנה כל הסדרים מסדרי הויות כל הנמצאים, וכן כל סדרי פרטי ההשגחה, הכל סידר הוא יתברך בסדרי תורתו הנתונה לנו בחכמתו העליונה, ויסודה הם ז"ך אותיות, ובהם ג' מיני ספירות בסדר אי"ק בכ"ר גל"ש, כמובן לכל משכיל. והם בדרך כלל מדרגות וחלקי אורותיו יתברך המושפעים לג' עולמות בי"ע, והם ט' לכל עולם, והעשירית הוא מספר הט' אותיות, כי מא' ועד ט' הוא מספר אדם, ומיו"ד עד ק' הוא עשר פעם אדם, ומק' עד צ' פשוטה הם מאה אדם, וכללותם הוא אי"ק אדם, סוד מספר שם האות הראשון שהוא אל"ף שמספרו אי"ק. והוא סוד פלא נתיב העליון מנתיבות פליאות חכמה, כי כן היחידיות הוא בסוד יחידה סוד הכתר, והמילוי הוא בחכמה כידוע, ובמילוי נכללו הז"ך אותיות בכ"ב שמות, כי שני הכמנפ"ץ שמותיהם שוים, כף כפופה ופשוטה, וכן כולם. "והחכמה תחיה בעליה" (קהלת ז, יב), כי הוא בסוד חיה, מספר ב"ך עם הכולל, סוד מנצפ"ך הפשוטות, שנכללו עם הב"ך כאחת, ואחרי מילוי המילואים. וכן כל הבניינים אשר תוכל להוציא מן הב"ך אותיות, וראשיתם הוא רל"א פנים ורל"א אחור מספר תבונה, לשון בניינים.

נוסחא א'

כי צירופי התיבות נקראים בתים, כמבואר בספר הקדוש הזה ספר יצירה, "שתי אבנים בונות שתי בתים" (פ"ד מ"ד), כלומר שני אותיות אתה עושה מהם שני תיבות פנים ואחור, כמו אב בא, ומכל הב"ך אותיות אתה עושה תיבות בני שתי אותיות, רל"א פנים ורל"א אחור, שכן כל אות יש לו להצטרף עם א"ך אותיות אחרים, למשל הא' עם ב' או עם ג' וכן

נוסחא ב'

וכן בינה הוא אותיות יבנה, ועל זה נאמר "בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן" (משלי ג, כד).

והנה תדע כי האותיות הז"ך בשמם שהוא מילואם הם ע"ב אותיות, כמבואר בזוהר חדש, בסוד "אמרתי עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג), שהוא חסד אריך, שהוא פנימיות חכמה הנקרא אב בשם ראש האותיות, וכן חכמה הוא מספר חסד עם הכולל. והנה כל הע"ב

נוסחא א'

הב' וכן כולם, כמבואר בספר הקדוש הזה "א' עם כולן וכולן עם א', ב' עם כולם וכו'" (פס). נמצא ב"ך פעם א"ך שהוא תס"ב מספר תבונה, שני פעמים רל"א, פנים ואחור, סוד ישראל י"ש רל"א.

והנה אם תעשה מן הב"ך אותיות תיבות בני שלוש אותיות, תוסיף לכל אחד מן התס"ב אחד מעשרים אותיות האחרים, למשל אב תעשה אבג או אבד וכו', וכן כולם, הרי עשרים פעם תס"ב, והם ט' אלפים ר"מ תיבות, והם אלף תק"מ פנים והשאר אחור, כלומר גלגולי התיבות וצירופיהן, כי ג' אבנים בונים ששה בתים, וכן עולה תמיד מספר הפנים והצירופים עד תיבות בני א"י אותיות, ומשם ואילך מספר הפנים הולך וחסר, כי בני י"ב שוים מספר פניהם לבני עשרה, אבל האחור שהוא הצירופים הולכים ומתרבים תמיד, עד כי בני עשרים הם רל"א פנים, ומספר כלל צירופיהם רבים מאוד, ובני א"ך הם ב"ך תיבות, ומספר צירופיהם כפול על צירופי הרל"א בני עשרים, ובת ב"ך אותיות היא אחת, ומספר צירופים שוים לכלל צירופי הב"ך תיבות בני א"ך. וכל נמצא יש לו שם משונה מחברו, והוא בית אחד מכל הבניינים הנ"ל, וראשיתם רל"א כנ"ל.

ויש עוד ה' תיבות שיש להם פנים ואין להם אחור, והם כ"ך מ"ם נ"ן פ"ף צ"ץ הרי רל"ו פנים, וזהו "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא" (תהלים קמז, ד) ע"י האותיות, "גדול אדונינו ור"ב כ"ח" (פס קמז, ה) מספר רל"ו כידוע, "לתבונתו אין מספר" (פס), תבונה הוא תס"ב רל"א פנים ורל"א אחור, וע"י האחור אין מספר, שהרי צירופי תיבה אחת בת ב"ך רבים מאוד. והנה ע"י אלו ה' תיבות כ"ך מ"ם וכו' יתרבו עוד צירופים רבים מאוד, שהרי אתה עושה אכך בכך וכו', ולכל אחד שני צירופים אכך כאך וכו' וכן אמם וכו', וכן כולם. נמצא עוד ק"ה פנים וק"ה אחור. נמצא כלל הפנים רל"ו וק"ה הרי אמ"ש, אבל האחור הוא של"ו, כי ה' תיבות כ"ך מ"ם אין להם אחור, כי אין ך' פשוטה בראש התיבה לעולם ולא באמצע. וכן אתה עושה אבנך אגכך וכו' ולכל אחד ששה צירופים כדרך בני שלשה, וכן עולה תמיד עד כמו שיש לנו תיבה אחת בת ב"ך אותיות, כן יש עוד ה' תיבות בני כ"ג,

נוסחא ב'

אותיות אלו שורשם הם ב"ך אותיות כמובן, והם עיקר החכמה, וג' אותיות הנותרים הם הם חמישים שערי בינה. והנה חכמה הוא סוד שם ע"ב שהוא יחידי, ואין דומה לו במילואו הוי"ה, רק אחורי הויה פשוטה הוא גם כן ע"ב, שהוא אחורי הכתר שבתוך פנימיות החכמה, והם שניהם סוד קד"ם. ופנימיות בינה הוא מילוי ס"ז שהוא אחד מן ההין של שם הוא מתמלא בה' או ה' ראשונה או אחרונה, והוא מספר בינה והם שני ס"ז. והנה חו"ב העליונים שניהם נכללים בשם חכמה כידוע, ואחוריהם נמשכים תוך יש"ס ותבונה. והנה אחורי ע"ב הוא קדם, ואחורי ס"ז הראשון הוא קכ"ט, ואחורי השני הוא קל"ט, מספר כולם הוא בית, וזהו "בחכמה יבנה בית" (משלי כד, ג). וישראל הוא י"ש רל"א והוא הרל"א פנים, ותבונה הוא שני רל"א עם הכולל, והוא נקרא סבא מספר ס"ג שהוא סוד מילוי ה' עם ב' יודין וא' אחד, או בה' ראשונה או בוא"ו או בה' אחרונה, והם ג' מיני ס"ג. ותבונה הוא מספר סבתא והוא סוד שם ס"ב שהו"ו הוא רק כפול ב' ווין, וכל ה' עם יו"ד או ב' ההין רק כפולים, והוי"ו עם יו"ד הרי שני ס"ב וג' ס"ג מספרם עם הכולל שדי או מספר שב"י עם הכולל, ושבי הוא מספר י"ב הויות, ור"ת שבי הוא שבטי בני ישראל, והם י"ב כנגד י"ב הויות כידוע. והם פנימיות זעיר דבריאה כידוע, כי הם נעשים בסוד מוחין לזעיר דאצילות סוד חב"ד, והם פנימיות חיי הבריאה שהם כלי חב"ד דזעיר, שהם הפנימיות לכלי זעיר דבריאה, שהכלים הפנימים שלו הם הי"ב הויות הצירופים משם הוי"ה, והוא חיי הנשמות, שהבריאה הוא סוד עולם הנשמות, ויש"ס ותבונה הם סוד נשמה בערך נרנח"י דאצילות, וסוד נשמה נ' שמה שהם חמישים שערי בינה.

וזהו "ישראל עלה במחשבה" (בראשית רבה ח) ר"ת חמשים שערי בינה מן החכמה, במחשבה מספר שבי אדם, וזהו "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם" (תהלים סח, יט). ושבי הוא סוד ישסו"ת, ואדם הוא מה מן חכמה, סוד כח מה, והוא סוד מילוי ע"ב שמספרו מ"ה עם הכולל, הנכנס בזעיר שם מה ממש כידוע. והנה מילוי שם בינה שהוא ס"ז הוא אם, בסוד "כי אם לבינה תקרא" (משלי ב, ג), והיא בסוד אם אדם,

נוסחא א'

דהיינו באחת כפולין הכפין שה"ך פשוטה עומדת בכל הצירופין בסוף ובאחת כפולה הממין, וכן כולם. הרי ששה תיבות אלו אחת בת ב"ך וה' בני כ"ג, וכולם שוים במספר צירופיהם, והוא שורש ששה קצוות.

עכ"פ כל התיבות נקראים בתים, וראשית שם בית הוא בחכמה, שם לאות השניה בז"ך אותיות שמספרה שנים, ומשם בא השם הזה אל כל בנייני הבינה, וזהו "בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן" (משלי ג, כד), וע"כ דרשו "אלף בית אלף בינה" (שבת קד.). והנה בינה יש לפרשו בי נה, כי אלו הששה תיבות שהם שורש ו"ק, כי החסד אין בו אות מכמנפ"ץ הפשוטות, כי הם סוד הגבורות כידוע, ושאר ה"ק מורכבים קצת מדין וגבורה כידוע. והנה הבינה בה סוד הנקודות כידוע, והם ט' נקודות כידוע, מניקוד ט' הויות שבזעיר הרי לכל תיבה ט' מיני ניקוד, הוא סוד ט' ספירות שבכל אחד מן הקצוות, הרי ט' פעם ו' הוא נ"ד, וכללותם סוד המלכות, הרי נ"ה מדרגות שוים מתפשטים מן הבינה, זהו בינה. וכיון שהשוא אינו עומד לבדו, שהוא מורה על דין חזק בלי שיתוף רחמים ואין העולם יכול להתקיים, וזה טעם התחלת התורה בשוא, כי היה המחשבה לברוא במידת הדין וראה שאינו מתקיים וכו' (בר"ר יב, טו). וע"כ הוא רהוט ונסמך אל הצירי שאחריו, שהוא המתקתו בשורשו, והוא צרי ורפואה למידת הדין. ואחריו החיריק סוד הנצח, הוא ניצוח החסד אל מידת הדין, וזהו תיבת בראשית בעלת ו"ק. נמצא שאין השוא נחשב בפרטות והם עיקרם שמונה נקודות, שמונה פעם ששה הוא מ"ח, וכללותם הם מ"ט שערי בינה. והשוא שעלה במחשבה הוא שער הנ' הנעלם כעת, עד אשר יבוטל הרע ואז יתקיים העולם בדין, ויתגלה שער החמשים שנת היובל, וע"כ נקראת הבינה נשמה, נ' שמה או שם נ"ה.

והנה ע"י הנקודות אתה יכול לעשות תיבה אחת מכמה א"ב, וכל אות יכול להשתנות זה מזה מצד הניקוד, וא"כ ע"י הנקודות, הצירופים והתיבות רבים מאוד, אשר כל שכן ראוי להאמר בהם "ולתבונתו אין מספר" (תהלים קמז, ה). ויש בזה עוד פירוש אחר, והוא כי שם כוכ"ב מורה שם הוי"ה וב"ך אותיות, שהם שורש הויות כל הנמצאים.

נוסחא ב'

שהוא מספר אלהים, וע"כ בישסו"ת התחלת צירופי אלהים כידוע, כי בהם המשכת המילוי מע"ב וס"ז שהוא מספר פז, בסוד "ראשו כתם פז" (שיר השירים ה, יא), כמו אלהים שמספרו פז עם הכולל, והוא מספר לבנה, וע"כ יהושע שהוא בסוד נער שר היצירה, שהוא בסוד ו"ק, כשר פסול טמא טהור וכו', בסוד זעיר, סוד שמים שנאמר בו "מקצה ועד קצה" (דברים ד, לב), יהושע מספר שמים עם הכולל, פניו פני לבנה (בבא בתרא עה.), אבל משה שהוא בסוד הבריאה, נאמר עליו פניו פני חמה (שם), הוא חמה מן חכמה, שכן חכמה בינה הוא מספר חמה לבנה, והנה "ה' בחכמה יסד ארץ" (משלי ג, יט), והיא סוד ארץ החיים, החיים מספר חכמה, והיא נקראת בת עין ר"ת ע"ב, ועל החכמה אמרו "ומאיר לאישון בת עין" (נוסח התפלה) ר"ת מספר חכמה, ועשר ספירות החכמה הם עשר ע"ב, מספר ישתבח, אותיות שבת חי, והוא מספר תש"ך צירופי בראשית שגם הוא צירוף ירא שבת, שכן החכמה נקראה ראשית, וכן משה נקרא ראשית, והוא מספר אל שדי שהוא פנימיות חיי הבריאה, והוא מספר בן ארץ שהוא סוד מלכות האצילות המסתרת בתוך הבריאה כידוע, ובה מתגלה סוד החכמה משליש תפארת ולמטה כידוע, נמצא מאיר בה שני שלישי היסוד שהם ב' שלישי ע"ב, והוא מספר ח"ס, והוא סוד ה' אחרונה של שם הרי חמ"ה. והוא מספר שם ג"ן שהוא בהיות כל הה' כפול והוא"ו מלא בא' שהוא בנין הנוקבא בשלמות הקומה ע"י החכמה מגילוי יסודו, וארץ חמה עם הכולל הוא מספר משה, שמיסוד חכמה המתגלה בתוך זעיר להאיר לנוקבא שורשו כידוע, וע"כ פניו פני חמה, והוא בסוד הגדלות, אבל כשהוא עדיין לא קיבל המוחין כל צרכו, ואז יסוד חכמה עומד למעלה בהסתר בתוך יסוד אמא שהיא סוד בינה, בסוד הכוונה הידוע לאל עליון גואלם, ואז רק היה מע"ב של היסוד מסתתר גו אלם ונעשה אלהים מספר לבנה עם כללו. ועל בחינה זו נאמר "כונן שמים בתבונה" (משלי ג, יט), וע"כ יהושע מספר שמים עם הכולל, פניו פני לבנה שהוא הסתר אור החכמה בתוך בינה.

והנה כתיב "גדול אדונינו ורב כח לתבונתו אין מספר" (תהלים קמז, ד). כח זה הוא כח מן חכמה שהוא

נוסחא א'

והנה שם הוי"ה מלא הוא בחכמה, ומילוי מילואו הוא בבינה כידוע. והנה מילוי מילואים הם מדרגות בלי תכלית, והמילוי מילואן הוא כ"ח אותיות, וזהו "גדול אדונינו ורב כ"ח" (פס קמז, ד), שהוא ראשית מדרגות מילוי מילואו של השם. "ולתבונתו אין מספר", כי אחר זה הוא מילוי מילוי מילואו עד אין סוף הולכים המדרגות כך כידוע, כי ראשית המדרגות הוא הפשוט, ואחריו המילוי, ואחריו מילוי מילואו, וכן עד א"ס, והם כולם בבינה מה שהיה מילואו בחכמה. אבל התיבות והבתים שהם בבינה כנ"ל וראשיתם שם הוא א"כ מילואם בו"ק, ומילוי מילואם במלכות עד אין סוף. והענין הוא כך

כמו שמבואר

נוסחא ב'

שורש הז"ך אותיות, ושם אלף שהוא תשלום מספר הא"ב ההולכים בסדר מספר אי"ק בכ"ר, שהוא בסוד יחידיות עשיריות מאיות וסופו טצ"ץ. וכשאתה חוזר הגלגל ונעוץ סופו בתחילתו, שהוא א' עם טצ"ץ הם אלף, והם היסודות והשורשים לכל חלקי המציאות, ומאז והלאה אתה בונה מהם בניינים עד אין מספר, כאשר ביארנו כבר באריכות איך תחשוב מספר הצירופים והבתים היוצאים מן הא"ב בני שתים או בני ג' וכו', ובפרט ע"י מנצפ"ך המה בסוד ו"ק, ועל זה נאמר "ולתבונתו אין מספר", כאשר ביארנו למעלה שהתחלת מספר הבתים הם רל"א פנים ורל"א אחור מספר תבונה עם הכולל, ובני שלשה הם עשרים פעם תבונה. וכן הולך תמיד ומתרבה המספר עד תיבה בת ב"ך אותיות מאוד מאוד. ועוד ע"י הנקודות אל האותיות יתרבו הבניינים עד אין תכלית, וגם הנקודות שורשם מן הבינה כידוע בסוד טנת"א, והכל נכלל בסוד "ולתבונתו אין מספר". עוד מן הידוע כי יש פשוט ומלא ומלוי המילוי וכן הולכים המדרגות עד אין מספר, והוא מספרי מדרגות השמות שהם חיי מדרגות שאר בנייני האותיות. והנה הויה פשוטה הוא בכתר כידוע, והמילוי בחכמה, ומילוי המילוי בבינה, ושם מתפשטים מדרגות המילואים עד אין שיעור לחיות מדרגות הבניינים שהם בלי שיעור כנ"ל וזהו הכל "ולתבונתו אין מספר", והתיבות והבניינים מילואים בזעיר ומילוי מילואים במלכות והענין.

כמו שמבואר בספר הקדוש הזה ספר יצירה, כי אמ"ש הם הג' יסודות, ובג"ד כפר"ת הוא שבעה כוכבי לכת, וה' ו' ז' ח' ט' י' ל' נ' ס' ע' צ' ק' הם י"ב מזלות. והנך רואה כי כל אלו הם כללים ויסודות בהם פרטים רבים, למשל הי"ב מזלות אמרו חז"ל (ברכות נ"ב:) על כל מזל יש שלשים חיל ועל כל חיל שלשים לגיון, ועל כל אחד שלשים רטון, ועל כ"א שלשים קרטון, ועל כ"א שלשים גסטרא, ועל כל אחד תלויים שס"ה אלף רבוא כוכבים. והנה כל אחד מן הכוכבים הוא מזל לדבר פרטי בעולם התחתון למורכבים מן היסודות, וכמו שיש ברואים ביבשה כך יש בים ובאויר ובאור. ועל זה אמר ר"ע (חולין קכז.) "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד), ופירשו בזוהר (ח"ג מג.) כולם בחכמה עשית בבינה. והענין כי חכמה כח מה, והוא כח אדם, כי האדם נקרא בצלם אלהים, כלומר בצלם כל מעשי בראשית שנמצאו בשם אלהים, ואלהים הוא אם אדם כידוע. וידוע "כי ביה ה' צור עולמים" (ישעיה כו, ד), והוא יה מאלהים שבו תלויים המאמרות, כי אם אין יה נשאר אלם, "כאלם לא יפתח פיו" (תהלים לח, יד). וא"כ האדם הוא בן יה, סוד בינה אותיות בן יה כידוע, ועליו נאמר "כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אמי" (משלי ד, ג). והוא סוד "כתפארת אדם לשבת בית" (ישעיהו מד, יג), וסוד בית כבר ביארנו, וסוד אדם הוא סוד "ונחנו מה" (שמות טז, ח), הרי מה למעלה ומה למטה בסוד (משלי ל, ד) מה שמו ומה שם בנו.

והנה כמו שבאו ביסודות הבריאה כל הב"ך אותיות, כן באו בצלם האדם, כמבואר הכל בספר הקדוש הזה ספר יצירה, וכמו שנאמר "כולם בחכמה" (תהלים קד, כד), כן אתה אומר "אשר יצר את האדם בחכמה", כי המושכל ראשון הוא חכמה, ותולדות המושכלות הראשונות הוא בינה מבין דבר מתוך דבר. וכן כל הכללים הוא משורש החכמה, והפרטים הכלולים בהם כמו הכוכבים במזלות והמורכבים ביסודות, ופרטי פעולות הז' כוכבי לכת כל אחד בגלגלו, הוא מסוד בינה, וכן ראשית הבריאה מה שיצא אל המציאות בששת ימי בראשית הוא בסוד חכמה, והתולדות הבאים אחריהם בדומם צומח חי מדבר, הכל הוא בסוד בינה. והם סוד "עומק ראשית ועומק אחרית" (פ"ל מ"ה) כידוע, ועולם הפרטים

מתיחדים בכללם והתולדות באבותם, והם רעים דלא מתפרשים, וכמו שהחכם בעצם שכלו כולל הבנת מקרא משנה גמרא מדרשות אגדות והכל בכמה אופנים שונים, והוא מסביר לתלמידיו לכל אחד לפי הראוי לו דרושים ועניינים שונים, ובשכלו הם מתייחדים תמיד, וכן הוא יתברך חלק מחכמתו ליראיו, וחכמתו היא כללית אחדות גמורה, וכן הנושא אבן אחת משא מאה לטרות או מאה אבנים כל אחת ליטרא כמו לא נשתנה ולא נתפרדה מצד חלקי הנשואים. וכן בעל כח גדול הנושא דבר קל כמו לא נתמעט, ואין בפרט אלא מה שבכלל, והכלל כולל כל הפרטים כאחת. כן הם שורש הב"ך אותיות אורות והשפעות כלליות גדולות מאוד, ויצאו מהם ב"ך שורשי המציאות הכוללים כל ענפי המציאות, והם ענפים גדולים וקטנים וקטני קטנים, כמו חיל ולגיון וכו'.

והנה בכתר הם סוד ד' אותיות הוי"ה פשוטה וז"ך אותיות שורשיות סוד אל עליון. ובחכמה הם עשר אותיות מילוי השם ושמות האותיות, שהם ב"ך שמות הרי ל"ב נתיבות פליאות חכמה. ובבינה הוא מילוי מילואו של שם, שהוא כ"ח אותיות וכל הבניינים הנבנים ע"י הב"ך אותיות, והם בכללם נקראים על שם הב"ך אותיות, וכ"ח וב"ך הרי הם חמישים שערי בינה, וכיון שלעולם השורש הוא כלל כל הפרטים באחדות גמורה, וכל מה שמתרחק מן השורש הוא מתרבה, על כן הז"ך אותיות הם ז"ך מדרגות זה למטה מזה. והא' שהוא ראשית, מספרו מורה אחד, והב' שהוא שני כבר הוא פרט היוצא מן הכלל והוא מתרבה ומתחלק, ועל כן מספרו שנים, וכן הולך ומתרבה עד היו"ד, ומשם והלאה הם שרשי עולם אחר, ומה שהוא מלכות לזה הוא כתר לזה. והדבר ידוע כי בג' עולמות בי"ע השורש העשירי של מלכות העליון יורד בתחתון ולא יותר, והרי כתר היצירה רחוק עשר מדרגות מן מדרגת מלכות הבריאה, ואפשר כי זה סוד מילוי היו"ד שהוא גם כן עשר, ונחלק לשנים כי בבחינת מוחין יורדים ע"י נהי"ם העליון אל התחתון, וחב"ד חג"ת נשארים עליו בסוד מקיפים כידוע.

ועכ"פ משם ואילך מתגלה ריבוי הפרטים יותר עד כי כל מדרגה רחוקה מחברתה עשר בחינות והוא מיו"ד עד ק', ומשם מתחילים שורשים של עולם אחר וכתרו הוא גם כן ק', כמו מלכות שלמעלה ממנו, כאשר ביארנו ביו"ד שהוא מלכות הבריאה וכתר היצירה, וספירות הבריאה עצמם מתרחקים זה מזה מדרגה אחת, וכתר היצירה מתרחק מן המלכות של בריאה עשר מדרגות. וכן ביצירה שספירותיהם הם מתרחקים זה מזה עשר מדרגות מיו"ד לכ' ומכ' אל ל', כמו כן מתרחק כתר העשיה ממלכותו מאה מדרגות, ומשם הם מתרבים זה על זה ממאה למאה, מק' לר' ומר' לש' וכן עד צ' פשוטה סוד יסוד העשיה. ומלכות העשיה הוא מספר אלף ולא בא עליה אות יחידי כי בה תלוי עולם הבנין הגמור עשיה הגשמית, אבל נבחר להורות על עניינה ג' אותיות שהם ראשית בשמות האותיות, שהאות הראשון נקרא בג' אותיות אלו אל"ף, בסוד "אני ראשון ואני אחרון" (ישעיה מד, ו), רק שהנקודות משונים כי שם האות הראשון אל"ף הם נקודות מורים על חו"ב כידוע. והתיבה המורה על מספר עשר מאות אֶלֶף כולו סגול בסוד "אמרתי עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג), והסוף הוא לעולם שוא נח סוד שיתוף הדין, אבל נח ושקט מכח תגבורת החסד והרחמים.

נמצא עכ"פ כי ראשית היסודות הם באמת גם כן ל"ב אותיות, כמו בן עשר של בריאה ועשר דיצירה שהיו"ד הוא כפול כנ"ל, ועשר דעשיה שהק' גם הוא כפול כנ"ל, ותיבת אל"ף המורה על מלכות עשיה הרוחנית, ול"ף תלוי בה סוד עולם הגשמי בנין גמור חומר וצורה, והם שורש ל"ב נתיבות חכמה. וכיון שמלכות העשיה היא אל"ף מדרגות מן האות הא', ואנחנו צריכים להמשיך הברכות מראש עד סוף, ע"כ כתיב "יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים" (דברים ח, יח), וכל הברכות הניתנות מן השמים רובן הן אל"ף כמבואר בזוהר. והוא סוד עשר צחצחות שבכתר, כי צ"ח עם שני אותיותיו מספרו מאה, סוד מאה ברכות. והוא סוד מספר הויה ואחוריו שמספרם צ"ח, ועם ב' כוללים הרי מאה. והנה מלכות העשיה ראשיתה הוא אשר נתרחק אלף מדרגות כלליות, אבל בפרטות היא עצמה אלף פרטים. וכן יסוד עשיה הוא ט' מאות פרטים עד הכתר דבריאה שהוא כולל כל אשר תחתיו באחדות גמורה.

נמצא כלל המדרגות כאשר הם נפרטים בראשית פרטיהם הם ששה אלפים כמו מספר כל הז"ך אותיות

כאחד, וסופם שהוא אלף. והוא סוד "שית אלפי שני הוי עלמא" (סנהדרין נז.), שהשמש והמזלות משמשין ומסבבין סיבובם התמידי לעשות רצון קונם ונותנים הודיה לשמו כידוע, והוא התכלית אל עולם החומרי הזה לקנות כל מדרגות נפש רוח נשמה, להיות קונים אותם ושוכנים בתוכם ומתדבקים באור האצילות העליון, וע"כ אחר שתא אלפי כתיב (ישעי' ג, יז) "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא", כי האצילות העליון אין לו מקום בתוך חומר, ואין החומר יכול להכיל אורו הגדול, כי אם באמצעות נפש רוח נשמה, שנר"נ דאצילות מתלבשים בתוך נר"נ דבי"ע כידוע, והוא סוד הו"ה של שם הוי"ה הנכנס בתוך הא' שהוא ראשית יסודות הבריאה, והם מתפשטים עד אחרית היסודות דבי"ע שהוא אלף כנ"ל. וזהו ביום ההו"א, כי אז "לא יהיה לך עוד השמש לאור" (ישעיה ס, יט). אבל בעולם הזה נבראו כולם ע"י ה' של שם, והוא לא תפרד מהם אפילו בעת החטא ח"ו, כדי לקיים העולמות. והיא משלמת למספר שתא אלפין, כי הז"ך אותיות ואלף חסרו מספר חמשה לששת אלפים, והנה בעליית העולמות יתוקן עולם הזה להיות הנר"נ דבי"ע שוכנים בתוכם לעולם, ולא יפרדו גם כן משורשם ואור האצילות, כי על כן יקויים אז "בלע המות לנצח" (ישעיהו כה, ח), מה שעתה נאמר בה' של שם "רגליה יורדות מות" (משלי ה, ה).

נמצא מה שהיה המדרגה האחרונה סוד מלכות עשיה מצטרפת עם העולם הזה, וע"כ נקראת אלף, על שם ל"ף סוד חומר וצורה גשמית נקראת אות הראשונה בשמה אל"ף, כי המדרגה הראשונה של בריאה קשורה בראשית, ומבחר הגשם כמו שידוע משכן נר"נ בתוך האדם הם בג' אברים ראשיים סוד מל"ך, מוח לב כבד, וזה ענין השמות ומילוי הא"ב. והרי זה מורה על פרטי חומר וצורה בעולם הזה לחלקי מדרגות הנר"נ, והוא סוד חכמה. ועיקר משכן הנר"נ הם באדם, והם מתחלקים בחלקים שונים מחומר גופו, ובו מסודרים שמות האותיות עפ"י הנ"ל, וזהו "אשר יצר את האדם בחכמה", ובהיות כי מנפש הבהמית שבאדם ולמטה הכל נקרא חומר נגד נפש השכלית שבו, והם חלקים רבים בנפשות חומרית אלו נגד הב"ך אותיות, ואחרית הנפשות היא נפש התנועה הטבעית, ולפנים הוא נפש התנועה הרצונית, ומתנועה זאת בא גם כן כח הדבור, והוא ע"י כוחות הנפש שהם ה' כידוע, סוד ד' יסודות וכח חיבורם כידוע. והוא נגד מנצפ"ך הכפולות, שהם סוד ה' מוצאות שעל ידם מתגלים הברות הב"ך אותיות היוצאים בגלוי בשינויי קולות, והם כחות נפשיות וודאי, כי מהירות תנועות הדבור הוא למעלה מכח גשם הגוף העב והגס, וכמעט שהוא יוצא מעצמו מן הפה, שהרי תיבה אחת יוצא מכמה מוצאות והאדם אינו מכין המוצאות לצורך כל תנועה מן הדבור, כמו למשל בכלי הנגינה שבהכרח יעשה עם האצבעות בכל רגע שינויי תנועות כדי להוציא קולות משונים, אבל בפה התנועות משתנים בכל רגע מעצמם. והמשכיל יבין הפלא הגדול שיש בתנועות הפה וכ"ש בתנועות המחשבה, שכל עצם המחשבה הוא כאלו הברת קולות האותיות מתגלגלים לפי ענין הכוונה והמחשבה שהוא מחשב.

נמצא עכ"פ ה' אותיות מנצפ"ך הפשוטות הם כמו ה' מוצאות, והם הכלים להב"ך אותיות, ע"כ בסוד המילוי לא נמצא להם שמות מיוחדים, רק נקראים בשמות חלקי אותיות כמנפ"ץ הראשונים, כי אינם חשובים רשות בפני עצמם. וענין נפש התנועה הטבעית הוא דוגמת תנועות היסודות התחתונים, ותנועת הנפש החיצונית היא דוגמת תנועת הגלגלים שהם ברקיע השני, שתנועתם רצונית לשמש את בוראם ששים ושמחים לעשות רצון קונם, ותנועת הדבור הוא נגד גלגל מקיף היומי הסובב במהירות נפלא כידוע, והוא המסבב בכחו את כל הגלגלים שלמטה ממנו היפך רצונם. כן הדבור שהוא בתורה ותפלה נאמר בהם "כל עצמותי תאמרנה" (תהלים לה י), (ממואל ב כג, ה) "ערוכה בכל ושמורה", ואמרו (עירובין נד.) אם ערוכה ברמ"ח אברים וכו'. ועיקר להיות האדם בכל דבריו דבוק בהשם, להיות חלקי נפשותיו הבהמים בחלקי נר"נ דבי"ע שבתוכם, משכן לאצילות אור קדושתו יתברך, שכלל אצילות נקרא חכמה כידוע.

והנה כל אדם לפי מעשיו ועבודתו מקושר בו יתברך ורוח הקדש שורה עליו, והוא גרמת חייו לבל תצא ממנו נפש רוח נשמה שלו, כי בכל נשימה ונשימה הנשמה רוצה לצאת לשוב אל מקורה ומקומה בעולמות העליונים, וכשהיא רואה כבודו יתברך שוכן

עמה וכו'. וזהו "כל הנשמה תהלל יה" (תהלים קנ, ו). וסוד יה כבר ביארנו, והוא סוד אב ואם, חו"ב כידוע, והדבר מושכל כי האב הוא המוליד, והאם על ידה יוצא הדבר אל הגמר. ומתחילה פרנסת הולד ומזונו מן האם, אבל האב הוא המפרנס את האם, ולכשיגדל הוא מתפרנס משולחן אביו ומחכמתו. וכן הבריאה יצא באור משוער לפי ערך צורך הויית הנברא, והוא נקרא בחלקי אורות אצילותיו יתברך אם, ואחר יציאתם אל המציאות מקבלים תענוג וזיו אור עליון מאור גדול הנאצל ונגלה עליהם להחיותם, סוד "והחכמה תחיה בעליה" (קהלת ז, יב). וכשהם בתוך גוף האדם וגם שמה מקבלים אור זיו החכמה העליונה כמו שהיה מאיר עליהם קודם ירידתם אל הגוף, אז אין הכרח להיות מיתה בעולם, כי תכלית המיתה לצורך, "והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה" (קהלת יב, ז). והנה אז נשאר הנר"נ מקושר בגוף, ואפילו בעולם הזה נאמר "אגורה באהליך עולמים" (תהלים סא, ה), שפתותיו דובבות וכו' (יבמות לו:). וזה סוד המילוי כנ"ל, שכל מדרגות הנר"נ מקושרים בחומר להשפיע בהם.

והנה האדם עצמו הוא אב לכל העולם לכל פרטיו, והוא הממשיך שפע וברכות לכל פרטי העולם, שגם בכל פרטי העה"ז יהיו מקושרים שרשיהם שבעולמות בי"ע ובתוכם משכן כבודו יתברך אור אצילותיו, שכללותו הנשפע בכל הג' עולמות בי"ע נקרא חכמה, כח מה, כח אדם, גם הנר"נ של האדם יש בהם שרשים וענפים רבים מאד, והם האבות ובניהם ובני בניהם, גם חכמי הדור שהם עיני העדה ומשגיחים ומורים ושופטים שבכל דור ודור, הם הם אבות העולם, כמאמר אלישע (מלכים ב ב, יב) "אבי אבי רכב ישראל ופרשיו". ובזה תבין סוד מילוי המילואים, וסוד כל התיבות והבניינים היוצאים מן האותיות ומילואיהם ומילוי מילואיהם, והם כל הפרטים והענפים הנמשכים מכללי אור החכמה העלינוה בשינויים וצמצומים רבים פרטיים כאשר גזרה חכמה העליונה.

והנה כבר ביארנו כי שרשי ויסודות הבי"ע הם סוד הז"ך אותיות, ולכל הפחות הם מקושרים בסוד ה' של שם, והוא סוד נוקבא דאצילות, על כן נקראת בשם שורש האותיות, ואור הנוסף לצדיקים שבדור, כי לא איפחת עלמא מתלתין צדיקים (ב"ר לה, ב), וצדיק יסוד עולם, וכל הדור תלוי בהם ומתפרנסים על ידם, והם סוד התגין, סוד ו' של שם, ונוסף עליהם אור ה' ראשונה של שם בסוד הנקודות, ונוסף עליהם אור יו"ד של שם בסוד הטעמים, וכל אלו הם ענייני צמצומים שונים וחלקי השפעות אלהיות לפי הכנת העבודה, אבל האור הרמוז בקוצו של יו"ד של שם הוא השפעה בחסד גמור ורצון פשוט ואין טעם ברצון, והוא סוד כתר האצילות אשר שם סוד י"ג מדות הרחמים, וברית כרותה להם שאינן חוזרות ריקם (ר"ה יח:), וכרת נעשה כתר, וכל זה הוא צורך הנהגת עוה"ז להיות כבודו יתברך שוכן בתחתונים, ועל כן כלל אור האצילות נקרא על שם חכמת א"ך [אולי צ"ל א"ק], שהוא סוד מילוי השם שמספרו ע"ב, מספר חכמה עם הכולל, והוא מספר חסד, וכלל מילואי השם מורה על גילויי אורות העליונים שאין יכולים להתגלות למטה רק ע"י צמצומים והדרגות, ומילוי המילוי מורה על יותר צמצומים והדרגות יותר מרובים, והוא גילוי האורות ממשכן כבודו בענפים יותר רחוקים, ומה שהענפים מתרחקים הם מתרבים ומתחלקים לפרטים מרובים.

ובזה תבין גם כן ענין התיבות והצירופים. והוא כי כבר ביארנו כי המדרגה הראשונה הוא א' ומספרו גם כן אחד, והמדרגה השניה הוא ב' ומספרו שנים, כי בו עצמו שני פרטים, וכן עד יו"ד, ומשם עד כ', והכ' היא מספרה עשרים כי בה עשרים פרטים, ואם כי היא רק האות הי"א, כלומר בחשבון המדרגות בכללות, אבל כשאתה מחשב פרטים הרי עד יו"ד הם נ"ה, מדרגות והכ' התחלת המדרגה הנ"ו וסופה מדרגה ע"ה כמובן ומושכל כאשר נתבאר למעלה, שכללות הז"ך אותיות הם ה' אלפים מדרגות חסר ה'. והנה כל הפרטים האלו נחלקים ע"פ סדר האותיות, למשל הב' אתה יכול לעשות ממנו שני אלפין, והג' אתה יכול לחלקו לג' אלפין כנ"ל, או לאלף ובית, והרי תיבת א"ב או ב"א, והד' אתה יכול לעשות ממנו אלף בית אלף וצירופיו, או אלף גימל וצירופו או בית בית, וכן אתה מבין בכל אות ואות איך תוכל לחלקו לכמה מיני תיבות וצירופיהם וכן אתה יכול לעשות תיבה אחת מכללות שתי אותיות יסודיות או מג' וכן מכולם כאחד, ובזה תוכל להבין רוב התיבות שאתה יכול למצוא מן הששה אלפים יסודות ראשונים ע"י חיבור והרכבת

יסודות האלו זה בזה וזיווגם וקישורם ע"י המשכת השפע העליונה, כי אם לבינה תקרא והיא המולדת את כל הבנים האלו ולתבונתו אין מספר באמת, וכשישראל עושים רצונו של מקום מתגלים כל חלקי בחינות אלו בסוד המילוי שהוא בחומרי' של עוה"ז, וע"כ נאמר "והיה מספר בני ישראל וכו' אשר לא ימד ולא יספר" (הושע ב, ה), ואמרו (יומא כב:) והיה מספר כשאין עושים וכו', וכשעושים רצונו וכו' לא ימד ולא יספר. וסוד רצונו של מקום הוא סוד המשכת אור א"ק שהוא סוד כתר לאבי"ע, סוד רצון, וסוד מקום, הוא מספר קו"ף במילואו, סוד קישור כתר עשי' בעולם התחתון כנ"ל ע"י האדם, ובהיותו עומד למטה מקבל אור מלכות א"ק שהיא שרשו, כידוע בסוד "והשביע בצחצחות נפשך" (ישעי' נח, יא), וסוד צחצחות הוא רישא דעתיקא קדישא הנעשה מסוד מלכות א"ק כידוע, כללו של דבר ראשית ההשפעה וגילוי טובו ואורו וסודו יתברך להמציא נמצאים, היה ע"י צמצום ואין אנו מדברים נגד עצמות הא"ס כי לו דומי' תהלה, וזה מושכל ראשון כי אין לשום נמצא כח האין סוף הממציאו, אבל דברנו מרצונו וחסדו וטובו הראוי להטיב אל נמצאיו, צמצם רצונו והוציאם חסרי שלמות קצת, וכל זה גם כן בחסד גדול כדי שישיגו טובם ביגיע כפיהם, וכיון שכן אנו מכנין בסתר עליון עשר מדרגות, וכאלו היה ראשית המציאות במדרגה העשירית מטוב רצונו, והוא סוד בריש הורמנותא דמלכא שהמדרגה העשירית נקראת בשם מלכות, שעבדיו חייבים בעבודתו, וזה שם עבד, והוא מקרא המצטרף כי מי שיש לו עבדים ראוי להקרא אדון ומלך, והמשיך בתוכו קו אור דק ממש לקיים כללותם נצח סלה ועד, ולהיות מתענגים מזיו אורו הבא להם במתנה ותוספת אל ראשיתם, ועוד זאת להיות העליונים מקבלים שלמות הזה ועל ידם יהיה נשפע שלמות זה אל כל התחתונים ויהיה הם דומים לו יתברך במדותיו להטיב כי צדיק ה' צדקות אהב, ונעשים שותפים להקב"ה במעשה בראשית. וזה סוד נה"י דוגמת הנאמר בפרצופים התחתונים שבאים להם מוחין שהוא להם חיות פנימי וגדלות חסדים ע"י נה"י של העליון, וכמו שידוע למטה במוחין הבאים לזו"ן דאצילות שהם שורש ההשגחה בעוה"ז ועליהם שיעור השפעת הטוב והרצון המוכן לעתיד לבא סוד או"א כידוע, ומן האור המשוער ומוכן לעתיד לבא מתפשטים ענפי אורותם בזו"נ סוד מוחין, והם מלובשים בתוך כחב"ד דאו"א, ומאירים עליהם בסוד אור מקיף הישר, ובחג"ת ומאירים בסוד מקיף החוזר, ובנהי"ם בסוד אור פנימי, וכל אלו הע"ס הוא בסוד יש"ס ותבונה, שהם נגד נה"י דאו"א העליונים, וע"כ נקראים יש"ס ותבונה עוה"ב, כי הם באים כעת ומתגלים הענפים מן השרשים שלעתיד לבא, כן למעלה בגבהי מרומים בסתר עליון אנו מכנין אור מקיף החוזר ואור מקיף הישר סוד חג"ת חב"ד, והפנימי סוד נה"י, והצמצום הראשון שהוא סוד הכלי אל האור, כי הוא השפעת ראשית מציאות הנמצא, ואחר המציאות יקבל החיות והאור והכלי הזו, היא סוד מלכותו יתברך, והיא כלי אומנתו יתברך, והיא סוד אותיות התורה שהם סוד הדרגות רבות בהשפעתו יתברך ובצמצום רצונו, כדי להמציא יסודות רבים בכללות המציאות ולהרכיב מהם פרטים רבים עד אין שיעור, והוא דוגמת מה שביארנו בענין האותיות ומספרם והרכבת תיבותיהם.

והנה קו האור אשר המשיך הוא יתברך, לא המשיכו אל כללות הנמצאים תיכף, אבל הוא יתברך שיערו והכינו והוא עומד לנגדו תמיד סוף מעשה במחשבה תחלה, אבל נגנז בכתר א"ק ועל ידו מקבלים יתר העגולים, נמצא כי התחתונים מקבלים על ידי העליון שהוא ראשית המציאות והוא כתר הבריאה, והעיגולים שהם סוד כל יסודות בי"ע מקבלים זה מזה בהדרגה, ועיקרי מקבלי האור העומדים בתוך חלון העגול לקבל קו האור, הם הנר"נ שבתוך בי"ע, אשר ענפיהם יורדים אל תוך גוף העה"ז. וזה סוד כלי היושר העומד בתוך העגולים, ושבע תחתונות שלו עומדים בתוך חלל עגול הפנימי, וראשו בתוך חלון העגולים כידוע.

והנה בהיות האור נגנז רק בערך זה, אין כאן עדיין ח"ו שום נדנוד חטא אפילו בהרהור ומחשבה ח"ו, כי כולם מלאים דבקות אורו יתברך והשפעת חסדו וטובו, רק הבחירה היא בענין גודל האהבה וההשתוקקות אל הכרת גדולתו יתברך ומדת טובותיו וחסדיו, וזה יהיה באמת העבודה באחרית, אבל רצה הוא יתברך להיות הבחירה בטוב ורע, ולהיות שכר ועונש גמור, ואין זה רק בהסתר האור בכמה הדרגות,

שכל מדרגה היא הסתר ולבוש אל האור שבמדרגה שעליו, וענפי אורות שבמדרגות העליונים הם המתגלים אל התחתונים, והוא סוד מדרגות של עולם האצילות ופרצופיו, וכבר ידעת כי נגד גילוי אורות אלהותו יתברך המתגלים באצילות אין רע יכול לעמוד שם, רק נגד עולמות בי"ע בהסתר אור האצילות כידוע, כי נשמת ספירות בי"ע שהוא האור ואלהות המתגלה בהם, אינו רק מכלי זו"נ דאצילות לא מנר"נ שבתוכם, ואבי"ע הם דוגמת ד' יסודות ארמ"ע כידוע, ונגד גילוי אור האצילות נאמר (תהלים סח, ג) "כהמס דונג מפני אש כן יאבדו וכו'".

ובזה תבין שאלת המין (ילקוט שמעוני, שמות כה, סימן שסג) כי קברי' קב"ה למשה במאי טביל, והיה התשובה באש, כי על המים נאמר "מי מדד בשעלו מים" (ישעיה מ, יב), והדברים תמוהים כי גם האש הוא אחד מבריותיו והוא בעל גבול, ומה קבלת טומאה שייך בו יתברך, אבל דעת המין היה כי אין תקנה לישראל, כיון שמת משה ונגנז עד כי "לא ידע איש את קבורתו" (דברים לד, ו), ואם לא היה מת לא היו ישראל עובדים ע"ז כידוע ולא חרב המקדש, אבל כיון שגבר הטומאה והסתר קדושתו יתברך, וישראל בכל יום הולכים ודלים, איך תשוב הטהרה וביעור הטומאה מן הארץ וגילוי אורו יתברך, והנה המקוה טהרה היא התורה כידוע, ובה פרד"ס נגד אבי"ע כידוע, והנה יש טהרה במי מקוה, ויש הגעלה על הבלוע בכח רתיחת יצר הרע, אבל כלי חרס אינו יוצא מידי דפיו (פסחים ל:), וכן הנבלע ע"י האש כמו בשפודין וכו' אין להם טהרה אלא באש, וכן אין טהרה לישראל בזמן הזה אלא ע"י לימוד הסוד שהוא אש, והוא המשכת אור האצילות שהוא אש לטהר הרע הבלוע בנו ע"י אש היצר. וזה טעם דברי פה קדוש האר"י ז"ל כי הסודות בזמן הזה הוא כמו הנגלות, כי זה רצונו יתברך לטהרנו מעונותינו, ועיקר טבילתא הוא באש.

ובהיות כי ידעתי גודל רשעי ופשעי, אמרתי אולי תהא זאת תרופה למכתי ורפואה למחלתי להיות עוסק בדברי חכמי האמת, ובפרט בספר הקדוש ספר היצירה לפתוח קצת אמרותיו הסתומים ומשנותיו החתומים לפי קט שכלי, ואליו נשאתי נפשי להעשות בריה חדשה בחסדו הגדולה הניתנה לאברהם אבינו ע"ה, אשר נאמר בו "והנפש אשר עשו בחרן" (בראשית יב, ה), שגיירן והכניסן תחת כנפי השכינה, על ידי הגלות להם חסדיו יתברך וחכמתו הנפלאה בסידור יצוריו, והכל כלל בקיצור נמרץ והניח אחריו ברכה לזרעו אחריו בספר הקדוש הזה אור זרוע לצדיק, והארץ האירה מכבודו, ויקויים בנו "קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח" (ישעי' ס, ח). ויקויים בנו "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואת את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור", אמן (ויקרא כו, מב):

פרק ראשון

סדר זרעים

משנה א

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה ה' צבאות אלהי ישראל אלהים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש הוא וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וסופר וסיפור:

הנה פתח דבריו יאיר כדרך התורה שנאמר בה "ותורה אור" (משלי ו, כג), והתחילה "בראשית" בסוד "ראשית חכמה", וכן תרגום ירושלמי בחוכמתא. ומשם התחלת התיבות והבניינים שבתורה, שהם שורש כל יסודות הבריאה והרכבתם וקישורם זה בזה בכמה מיני פרטים בלי שיעור, כטעם "ולתבונתו אין מספר" (תהילים קמז, ה) כאשר נתבאר כל הנ"ל בהקדמה. וכללותם הוא החכמה, אשר הוא החיות והאור המתפשט בתוך כל הכלים האלו, והוא סוד האצילות אשר הוא אלהותו יתברך, אשר לפניו נגלו כל תעלומות והמון נסתרות שמבראשית, כטעם "גלוי וידוע לפני כסא כבודך", כידוע "ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא" (דניאל ב, כב). וחשך הוא בבריאה כטעם "ובורא חשך" (ישעיהו מה, ז), והוא הסתר אורו הגדול, כטעם "ישת חשך סתרו" (תהלים יח, יב). וזה טעם "ברא" שאחר תיבת "בראשית".

"ונהורא עמה שרא" הוא אור קדושת אצילות, סוד החכמה סוד בראשית. והבריאה הוא סוד בינה "מבין דבר מתוך דבר" מתוך אצילות אור חכמתו יתברך עליהם. ומה שהוא לפניך יתברך גלוי וידוע בתמידות, הוא מגלה קצת פרט אחר פרט אל נמצאיו, וזהו "פתח דבריך יאיר מבין פתיים" (תהלים קיט, קל). ו"אחריו יאיר נתיב" (איוב מא, כד) הוא שם אלהים, שכן הם ל"ב אלהים במעשה בראשית, נגד ל"ב נתיבות חכמה, ונתיב הוא נ' בית, וכן נתיבות הוא נ' ביתות או תיבות, כאשר ביארנו למעלה בסוד נ' שערי בינה. והם סוד "כח מעשיו" (תהלים קיא, ו) כ"ח אותיות מילוי המילוי של שם הוי"ה עם ב"ך שמות אותיות הא"ב, ונגדם הם כ"ח אותיות שבפסוק ראשון, והם ב"ך מלבד תיבת בראשית שצירופו בית ראש, שהוא סוד "אלף בית אלף בינה" (ספר קד.), וסוד אלף בסוד "ואאלפך חכמה" (איוב לג, לג). ובהסתר אורו מתהפך אלף אפל, ופלא לשון מכוסה ומופלא (רש"י דברים ל, יא), ואז "תשש כחו כנקבה" (ברכות לב.) כביכול.

וזהו "בשלשים ושתים" דווקא, וכן "נתיבות פליאות", ולא אמר נתיבי פליאי חכמה. והנה פליאות צירופו אלף תי"ו, וכבר ביארנו עוד כי שמות האותיות מורה כל מדרגות נפש רוח נשמה היורדים אל גוף האדם בעולם הזה, ואז נסתרו קצת מאורם העליון בירדם אל תוך עולם הגשמי וקישורם בו, ונכסה מהם אור החכמה העליונה, והם מקבלים אור אצילותו יתברך ע"י הספירות ופרצופים שבעולמות בי"ע. והם סוד "חקק" הוא כתר הבריאה. "יה ה' צבאות" ידוע כי הוא אבא ואמא דבריאה. "אלהי ישראל" הוא זעיר דבריאה. "אלהים חיים" הוא נוקבא דבריאה, שחיצוניות כלי זו"נ דבריאה הם שמות אלהים כידוע, ובתוכם הפנימיים שהם הויות ואהיה ואדני כידוע. "ומלך עולם" הוא עתיק דיצירה הנעשה מן מלכות

הבריאה כדרך כל העתיקים, ועולם ידוע שהוא יצירה. "אל שדי" הוא אריך דיצירה. "רחום וחנון" הם אבא ואמא. "רם ונשא" הוא זו"נ. "שוכן עד" הוא עתיק עשיה שהוא מתייחד עם כתר עשיה סוד האריך. "וקדוש שמו" הוא אבא ואמא. "מרום וקדוש" הוא סוד זו"נ דעשיה, וסוד הוא מורה "הוא ושמו אחד", כי הכל אלהותו יתברך בכל המדרגות אחדות גמורה. גם מורה על אלהותו יתברך המתפשטת גם בעולם הגשמי ועם כל זאת לא תשתנה אלהותו. ומתיבת "חקק" עד תיבת "הוא" הם ב"ך תיבות, נגד ב"ך שמות של האותיות כנ"ל, ותיבת "הוא" נגד מנצפ"ך הכפולים.

ופירש דבריו "וברא את עולמו בשלשה ספרים", סוד שורשי עולם הזה בג' עולמות בי"ע. ו"ספר" הוא מספר שם. ו"סופר" "וסיפור" בהם מותר ב' ווין ויו"ד, מספר ב"ך, סוד הב"ך אותיות שהם שורש כל הספרים, כל בנייני התיבות ומילואיהם ומילוי מילואיהם ושורשם באורות האצילות אימא וזו"נ כידוע, שהם שורשי בי"ע. וזהו "ספר" הוא הנוקבא. "סופר" הוא זעיר, על כן בו וא"ו סוד ו' של שם. "וסיפור" הוא אימא שהיא אם ו', ומתקשרת ביו"ד של שם סוד אבא. או "ספר סופר סיפור" הוא סוד חב"ד חג"ת נהי"ם דזו"נ, כלים פנימים אמצעים חיצוניים שלהם שהם שורשי זו"נ דבי"ע כידוע. והכל הולך אל מקום אחד, כי חב"ד דזעיר נעשה מנה"י דאימא שהוא חיצונית אימא, והוא הוא שורש הבריאה כידוע. והנה אלו הנה"י דאימא שבהם מוחין דזעיר דעיבור יניקה וגדלות, המתקנים נפש רוח נשמה שלו, וכלים פנימיים אמצעים חיצוניים שלו, שורש בי"ע ועולם הזה, והם ל"ב אלהים, ובהם מכוסים נה"י של אבא סוד לב נתיבותיו, והם בסוד ל"ב הויות.

והנה בראשית המציאות לא נברא העולם אלא במידת הדין בסוד "בראשית ברא אלהים" והסתר האורות, "כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ ואדם אין" (בראשית ב, ה). ואחר כך הוכנו כלל כל הנמצאים לעלות ולהתגלות בהם אורות העליונים בהדרגה, עד עלות אל גילוי אור מדרגת א"ק. וסוד אדם הוא סוד מה, כי קו אור א"ס ברוך הוא הוא בסוד חכמה כידוע, והוא גם כן כח מה, וכלי היושר הוא סוד בינה, והלבושין סוד ו"ק, וההיכלין סוד מלכות, ואור הכתר שהוא הא"ק כתר דכללות העולמות נסתר ונעלם. ולא התחילה התורה וכן הספר הקדוש הזה אלא מן החכמה סוד האצילות. והוא גם מתצמצם ונסתרו אורותיו בל"ב נתיבות בי"ע, וחומר וצורה דעולם הזה, שהם ל"ב מדרגות כלליות.

ומעתה נבוא בע"ה אל ביאור המשנה הב' וז"ל:

משנה ב

עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות אמש ושבע כפולות ושנים עשר פשוטות:

והנה פירוש הדברים שזה כבר ידוע שהשבעה רקיעים דעולם הזה הם סוד עשר מקיפי היושר דעשיה, ורקיע הב' בו חמה ולבנה כוכבים ומזלות, והוא סוד היסוד כי ערבות הוא כח"ב, מעון מכון הם חו"ג, זבול הוא תפארת, שכן כתיב "זבול תפארתך" (הושענות), שחקים הם נו"ה, ורקיע שבו הט' גלגלים הוא יסוד, ומחמת שהיסוד הוא קשר וקבוץ כולם, ע"כ בו בחינת ט' ספירות, ורקיע וילון הוא סוד עטרת היסוד. והנה בעבודת האדם ומעשיו ממשיך כל בחינת הספירות של בי"ע ואורם על נפש רוח נשמה שלו, ועל נפשותיו הבהמיות עד שכון השכינה בתחתונים והארץ האירה מכבודו.

והנה כבר ביארנו כי נפש התנועה הרצונית שבאדם הוא נגד סיבוב הגלגלים לתנועתם, ובה כח ה' מוצאת הפה בסוד מנצפ"ך הפשוטות, להוציא חלקי הדיבור ב"ך מיני הברות. וכן ברקיע הגלגלים מתלבש ומתגלה ומתקבץ אור שורשי הספירות העליונות שהם סוד ב"ך אותיות. ובגלגל העליון שבו בי"ב מזלותיו מתגלים אור הי"ב פשוטות, ובשבע גלגלים מתגלים הז' כפולות, ואמ"ש מתגלה בג' יסודות התחתונים. וא"כ זהו ב"ך אותיות יסוד, כלומר מתקבצים ביסוד שהוא רקיע הגלגלים, ועשר ספירות האמורות בזו המשנה הם עשר ספירות העשיה.

ואחרי זה פירש במשנה הג' עשר ספירות דיצירה וז"ל:

משנה ג

עשר ספירות בלימה כנגד עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע כמילת הלשון וכמילת המעור:

ופירוש הדברים כי זה ידוע כי עשר ספירות העשיה הם בכלל העולמות רק בסוד ספירת מלכות, ועשר ספירות היצירה הם בסוד ו"ק. והנה סוד ו"ק כבר ידוע כי הוא דוגמת ב' ידיים וגוף וב' רגליים וברית, והעשיה היא בכללה רק בסוד עטרה ובסוד נוקבא, כי היא דוגמת נוקבא דזעיר ששורשה היא רק עטרת יסודו, והיא מתגלית בכל פרטיה בסוד דמות אדם שהוא זעיר, "והיה אור הלבנה כאור החמה" (ישעיהו ל, כו). והנה אין להאריך כעת בפרטים אבל בדרך כלל עשר אצבעות ידיים ועשר רגליים וגוף וברית הם סוד ב"ך אותיות, ופנימיות התפארת הוא סוד הדעת כידוע. וזה סוד הדבור העולה מכנפי הריאה והגרגרת הגנוזים בגוף ומתגלים בבחינת הלשון. ובזה מבואר ממילא דברי המשנה הזאת שעשר ספירות אלו הם כנגד עשר אצבעות, כלומר שהם צל חסד וגבורה, וכן הם צל נצח והוד, זהו חמש כנגד חמש. וברית יחיד מכוון באמצע שהם גם צל תפארת ויסוד, כמילת הלשון וכמילת המעור.

ומעתה נבאר המשנה הד' והוא עשר ספירות הבריאה וז"ל:

משנה ד

עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והושב יוצר על מכונו:

ופירושו כי הבריאה היא בסוד הבינה, והוא סוד ישראל סבא ותבונה, שהם מלבישים המוחין של זעיר, והבריאה היא מסוד חב"ד דזעיר דגדלות, והכתר עליהם כידוע. והנה כבר ידוע כי זאת המשנה עשר ולא תשע מדברת מסוד הכתר והדעת, כי הכתר משלים בפנימיות והדעת בחיצוניות, וע"כ אמר כאן הבן בחכמה וחכם בבינה, כי אור חב"ד מתנוצץ בעולם זה. ועוד רמז בדבריו שני בחינות המוחין דאבא ואמא, ובכל אחד חב"ד, גם כי מתחלפין, והבינה דאבא נעשה חכמה דאימא. והנה המלך אין רואים אותו ערום, כי אמתת מציאותו יתברך בלתי אפשר להשיגו רק מצד מעשיו וברואיו, והם ראשית המקבלים שפעו, ובהם הוא סוד גילוי חכמתו, כי הם ראשית המציאות, ומגדולת העבד גדולת האדון נודעת. ובאמת אין להשיג שם בעולם הבריאה פרטיהם, כי הוא עולם הנעלם שכבודו יתברך מתייחד בו, ואין שם רק בחינה ועיון בעלמא, וע"כ אמר בחון בהם. ועוד כי גדולתו יתברך הניכרת מתוך ברואיו אינו כי אם בחינה קצת מאמתת גדולתו, וזהו וחקור מהם. והעמד דבר על בוריו הוא בעשיה, והושב יוצר על מכונו הוא ביצירה, כי למקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל סוד הו"ק כידוע שורש היצירה כנ"ל.

והנה עד כאן ביאר מדרגות הספירות של בי"ע שמאיר בהם כלי זו"נ דאצילות ונעשים נשמה בתוך פנימיותו. ואחרי זה ביאר ד' מדרגות האצילות אשר נשמתם הוא חכמת א"ק בתוך אבא דאצילות עצמו, וע"כ אמר במשנה ה' וז"ל:

משנה ה

עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף, עומק ראשית עומק אחרית עומק טוב ועומק רע עומק רום ועומק תחת עומק מזרח ועומק מערב עומק צפון ועומק דרום, אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד:

ופירוש משנה זו מבואר כי האצילות אין כלי גשמי יכול להכיל אורו הגדול, רק הוא שוכן בתוך הנפש רוח נשמה, וגם הם אינם יכולים לקבל כל אורו בתוך פנימיותם רק הוא בתוך פנימיותם, וגם מקיף עליהם בסוד מקיף החוזר. וזהו מדתן עשר שאין להם סוף, כי אין דבר יכול להגבילם בשלמות, והם מתעלים על כל הבחינות והעניינים האמורים בבעלי גבול ראשית ואחרית וכו'. ואפילו בי"ע הרוחניים ראוי להאמר עליהם עומק ראשית וכו', כיון שהם קשורים בתוך בעלי גבול כנודע מנפש רוח נשמה דבי"ע, אבל האצילות עצמו אין ראוי להאמר עליו אפילו עומק, רק אמר עליו אדון יחיד מושל בכולם. והוא הכל אחדות גמורה אלהותו יתברך, ושם אין פירוד ח"ו רק שהוא מצמצם אורותיו ע"י כליו בבחינות שונות לפי כח המקבלים, והוא עצמות בי"ע בסוד: אל שדי אל הוי"ה אל אדני, וזהו אדון יחיד אל ועוד מלך ועוד נאמן, מושל בכולם ממעון קדשו הוא אצילות עד עדי עד הם ג' לשונות נגד בי"ע כמובן, כי הבריאה הוא סוד ספירה אחת בינה, ויצירה סוד ו"ק, ע"כ אמר לשון רבים עדי, ועל בריאה ועשיה אמר עד עד סוד בינה ומלכות. והנה נפש האצילות הוא אור פנימי אל שורשי עשר ספירות דבי"ע, שנשמתם ושורשם הם כלי האצילות, והנפש היא בתוך הכלים, והכלים הם סוד צמצומי אורה, וכל שכן הרוח שהוא למעלה מן הנפש וכל שכן הנשמה. וידוע כי לעולם נפש רוח נשמה הוא סוד בינה ו"ק מלכות, ומשנה ראשונה דאצילות שהיא המשנה ה' הוא בחינת נפש דאצילות שאמר עליה מדתן עשר שאין להם סוף, והמשנה הו' מדבר מבחינת הרוח סוד ו"ק וז"ל:

משנה ו

עשר ספירות בלימה צפייתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם קץ דברו בהן ברצוא ושוב ולמאמרו בסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחוים:

ופירושו פשוט כאשר ביארנו שמדבר מסוד הרוח שהוא סוד ו"ק, ע"כ אמר ששה לשונות: צפייתן כמראה הבזק נגד יסוד, ותכליתן אין להם קץ נגד התפארת, ודברו בהם ברצוא ושוב נגד נו"ה סוד הרגליים, ולמאמרו כסופה ירדופו נגד הגבורה, ולפני כסאו הם משתחוים נגד החסד. וסוד כסאו הוא הנשמה שהוא סוד בחינת בינה סוד כסא כידוע, ולפני כסאו הוא אור החיים. ובאמת בהסתר דבריו כלל כאן גם בחינת הנשמה הגנוז בתוך הרוח, וע"כ אמר הכל בלשון רבים. צפייתן ותכליתן, ודברו בהן, ירדפו, הם משתחוים.

ואחרי זה פירש במשנה ז' ענין החיה ויחידה דאצילות וז"ל:

משנה ז

עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

ופירושו כי ידוע ענין החיה שאין לה בחינת כלי, אבל קצת ממנה בתוך הנר"נ ומקפת עליה למעלה, כי אין יכולים להכילה בתוך פנימיותם, והיחידה כולה מקפת עליהם כי אין פנימיותם יכול להכיל אפילו קצת אורה. וע"כ נגד החיה אמר נעוץ סופן, מה שהוא נכנס קצת להתגלות אל פנימיותן, בתחילתן סוד המקיף, וכפל דבריו ותחילתן בסופן. ועוד כפל דבריו כשלהבת קשורה בגחלת, והוא נגד מה שמתגלה ממנה בתוך ג' בחינות נר"נ ומקפת על ג' בחינותיהם. ואחרי זה אמר נגד היחידה שאדון יחיד ואין לו שני, כלומר שאינו נכנס כלל אפילו בנר"נ כיון שהם בתוך כלי. ולפני אחד מה אתה סופר כלומר למעלה מן האצילות אין לדבר כלל, ופירש במשנה ח' דבריו בפרטות וז"ל:

משנה ח

עשר ספירות בלימה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועלדרך זה נכרת ברית:

ופירושו כי הא"ק הוא סוד יחידה ומקיף כללי לכל העולמות, וחבת"ם שלו הם באמת שורשי הד' עולמות אבי"ע כידוע, והכל בסוד כתר, כי הוא כתר כללי לכל העולמות. וכבר ידוע כי סוד פה הוא מלכות, משכן הדבור סוד נפש, והלב הוא משכן הרוח סוד זעיר. ועל כן אמר בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר נגד חו"ב דא"ק, שאפילו בהיות הנפש ורוח מופשטים מן הגוף, אין להם השגה כלל מן המקורות הללו חו"ב דא"ק, אפילו באחרית כל העליות. אבל ו"ק למלכות דא"ק שהם שורשי יצירה ועשיה שמשם הנפש והרוח, והם כתרים המקיפים עליהם באורם מבחוץ, והם נהנים וחיים באורם באחרית הימים בקבול שכרם אחר התפשטם מענייני הגוף ועבודתו, כמו שאמר "והשביע בצחצחות נפשך" (ישעיהו נח, יא), וסוד צחצחות הוא ראש עתיק דאצילות הנעשה ממלכות א"ק, וזה יהיה באחרית עלית שלמות העולמות. ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, והנה באמת שהנר"נ של אדם בשערם אור השלמות הגדול אשר מוכן להם, רוצים לצאת מן הגוף ולהתדבק באורו יתברך, אבל זה גזרת רצונו יתברך להיות קשורים במקומם עד עת בא דברו יתברך "לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו" (ישעיהו מט, ט). והנה אור א"ק הוא סוד רצון עליון כתר לכל העולמות כנ"ל, וכמו שכבר ידעת שעשר ספירות הם בלא הכתר מצד חיצוניותם כי הדעת משלים, כמבואר בדברי אדונינו פה קדוש האר"י ז"ל, בסוד "עשר ולא ט' עשר ולא י"א" (לעיל מסגה ד'). נמצא גם בכללות העולמות הוא כן, כי אפשר לחשוב עשר ספירות באבי"ע לבד בלא א"ק, וכבר ידוע כי סדרם חכמה ובינה ודעת, כי הדעת הוא שורש ו"ק, וחכמה הוא אצילות, בינה בריאה, דעת שורש יצירה, מלכות עשיה. וזהו סוד "בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה" (שמות לא, ג). וזה פירוש במשניות האחרונות משנה תשיעית ועשירית שמפרש בה כללות עשר ספירות בכללות אבי"ע וז"ל:

משנה ט-י

עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים ברוך ומבורך שמו של חי העולמים

קול ורוח ודבור זהו רוח הקדש. שתים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות וז' כפולות וי"ב פשוטות ורוח אחת בהן. שלש מים מרוח חקק וחצב בהן תהו ובהו רפש וטיט חקקן כמין ערוגה הציבן כמין חומה סיבבן כמין מעזיבה ויצק עליהם שלג ונעשה עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוי ארץ. ארבע אש ממים חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקודש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט. בירר ג' אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמש וקבעם בשמו הגדול וחתם בהם ו"ה. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביהו. שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהיו. שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בויה. שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוהי. תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביוה. עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהוי. אלו עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים רוח מרוח מים מרוח אש ממים רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום:

ופירושו כי הראשונה הוא אצילות בכלל שהוא חיי בי"ע, ופירש פרטיו בקיצור: ברוך ומבורך שמו של חי העולמים הוא יחידה וחיה אריך ואבא, קול ורוח ודבור הוא נפש רוח נשמה, בינה ו"ק ומלכות, אימא וזו"נ. והוא רוח הקודש כלומר כללות האצילות הוא רוח הקדש. ואחרי זה פירש סוד הבריאה ויצירה ועשיה בסוד נשמתם שהוא סוד אור אלהות שבתוכם מכלי האצילות. וכבר ידוע כי העצמות הוא סוד החכמה, וכלי היושר הוא סוד בינה. נמצא כי אור עצמות נשמת בי"ע הוא ספירה שניה בכללות סוד בינה. והנה עצמות עשיה הוא ע"י מלכות אצילות מלובש במלכות בריאה ובמלכות יצירה. והם סוד שלש אמות אמש, כי מלכות היא סוד אם כידוע, ונשמת יצירה הוא מסוד ו"ק דאצילות מלובש בו"ק דבריאה, ושורשם הדעת שהוא השביעי לו"ק. וזה סוד בג"ד כפר"ת כפולות, אצילות ובריאה, ונשמת הבריאה הוא מבינה דאצילות, והיא סוד אימא פרצוף שלם, קשר עשר ספירות שכל אחת כלולה מאבי"ע כידוע. מה שאין כן זעיר שהוא סוד ו"ק הוא ו"ק מפרצוף שלם, ונעשה פרצוף שלם ע"י הוספת חב"ד מנה"י דבינה כידוע, ולה באים נה"י חדשים, והמלכות אינה רק נקודה אחת, והט' באים לה בסוד תוספת, ע"כ נכון הדבר ומובן לכל משכיל סוד אמ"ש שהם ג' מלכיות כנ"ל, ושבע כפולות סוד שני דעות עם ו"ק. והי"ב פשוטות הוא פרצוף הבינה עצמה. ושלש ראשונות חשובות כאחת. וגנוז בה גם אור הכתר והחכמה דאצילות, ומתגלה בהסתר בבריאה, שכן ידוע כי מהתנוצצות עשר כלי האצילות נעשה עשר כלי הבריאה. ע"כ בא הרמז גם על הכתר והחכמה, ע"כ הם י"ב פשוטות עצמות הבריאה. וכן ידוע כי י"ב צירופי הוי"ה הם, ועשר מהם הם בעשר כלי ז"א דבריאה, וכן עשר אהיה בכלי נוקבא. והשני צירופים ראשונים נסתרים בראש בחו"ב שלו ומתעלמים בהם. וכן מכ"ד צירופי אדני הם י"ב בזעיר וי"ב בנוקבא, והשנים הראשונים הם בהעלם, ועשר מתגלים בכליו וכן בכליה.

ומסיים ורוח אחת מהן, כלומר כי כל העצמות דבי"ע כיון שהוא אלהות גמורה נחשב הכל לספירה אחת כמו כל האצילות הרי הם סוד חו"ב, והם סוד חקקן וחצבן. והם נקראים יסוד כי הם הנשמה לבי"ע, ומהם נמצאו כלי היושר דבי"ע סוד מים מרוח, סוד כלים האמצעים. וסוד אש ממים סוד כלים החיצונים. וכלי הפנימי נקרא על שם הרוח היא הנשמה אשר בתוכו, והוא סוד הדעת התלוי בבינה, וע"כ אמר עליו גם כן ורוח אחת מהן. ואין לחשבו בפני עצמו כי אם אין דעת אין בינה, ואם אין בינה אין דעת. והכלים האמצעים הם סוד הו"ק. והחסד הוא יומא דכלהו, ונקראים על שמו מים. והחיצונים הוא סוד המלכות ונקראת אש כי עיקרה מן הגבורה, בסוד "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" (ישעיה מח, יג). ופרט עשר ספירות בכלים האמצעים כי שורשה נעשה מים, וחצב בה תהו ובהו רפש וטיט חקקן כמין ערוגה סוד תפארת כי ה' ראשונות סוד חב"ד ח"ג אמר עליהם שמות יחידיים, וכמו שעשה דוד בעשרה הלולים שמן התפארת הכפיל בנבל וכנור בתוף ומחול וכו' (תהילים קנ). וע"כ גם הוא אמר כן חקקן חצבן סיבבן ערוגה חומה מעזיבה הוא תפארת, נצח והוד ויצק עליהם שלג סוד יסוד, ונעשה עפר סוד מלכות. וכן פרט עשר ספירות באש ממים והם אש כסא הכבוד, שרפים לשון רבים, וכן אופנים חיות הקודש. וכן מלאכי השרת אש. כסא הכבוד הוא חו"ב, שרפים דעת ותפארת, אופנים יסוד ומלכות, חיות חו"ג, מלאכי השרת נצח והוד. ופירש עוד ומשלשתן יסד מעונו כי סוד רוח מים אש הם הג' כלים שבהם שכינת אלהותו יתברך, גם הם באמת סוד בי"ע, ובכולם חיי אור אצילותו. וזהו עושה מלאכיו רוחות, אפילו בעשיה הם מלאכיו ורוח קדשו שורה עליהם, ובאמת הם אש לוהט.

ועוד פירש לך כי סוד מחצב הנשמות ומחצב המלאכים שבתוך בי"ע כולם מסוד ג' יסודות שסימנם רמ"ש נמשכו. ועוד בדרך כלל מים מרוח הוא סוד כלי היושר ואש ממים הוא סוד העיגולים. ובאמת בכל אחד מהם ג' ממיני כלים פנימי אמצעי חיצון בסוד רמ"ש כנ"ל. וזהו ומשלשתן יסד מעונו. וזה באמת סדר העשר ספירות אשר חשבם, כי האצילות הוא סוד חכמה, ונשמת בי"ע הוא סוד בינה בכלל, וכלי היושר דרך כלל הוא סוד הדעת, והעגולים סוד המלכות, ומחצב הנשמות והמלאכים סוד ו"ק. והם דרום וצפון חו"ג, מזרח ומערב תפארת ויסוד, רום ותחת נצח והוד כידוע. והם בירדם אל העשיה בתוך גוף האדם לעבוד עבודתם, ממשיכים על עצמם אור קדושתו יתברך העליונה המתגלה בראשית הבריאה והוא סוד יה"ו.

והוא סוד המוחין שזה סוד גדלות הו"ק להעשות להם מוחין. וכולם נחתמים בחותמו של הקב"ה, ואפילו ו"ק מחצב הנפשות דעשיה, והוא סוד גדלות הנוקבא. וזהו בירר ג' אותיות מן הפשוטות בסוד ג' אמות אמ"ש, וקבעם בשמו הגדול דייקא סוד הגדלות, וחתם בהם ו"ק כנ"ל. ועוד כי סוד יק"ו הוא כמו סוד אמש כאשר ביארנו, כי אמש הוא מלכיות אב"י, ויק"ו הוא וודאי ידוע שהוא כללות חיי אב"י, וכשאורם נמשך אל העשיה הנעשה באמש, הרי שם הויה בשלמות עם ה' אחרונה, וזהו שמו הגדול. ועוד ג' כלי היושר כבר ביארנו שהם סוד רמ"ש, והוא עצמו אמ"ש רוח או אויר מים אש. והם יסודות התורה אשר על ידיהם מתגלה הנשמה, סוד קדושת אלהותו יתברך אל מחצב הנשמות, "ואתם הדבקים בה'" (דברים ד, ד).

וכל זה הסדר נקרא סדר זרעים בסוד אור זרוע לצדיק, ובו נתבארו סדריהם לכל כללותיהם, ואם אמנם כי פרטיהם רבים ונשגבים מאוד ונעלמו מאתנו נתיבות החכמה וכוונותיו של אבינו הראשון, עכ"ז נברך לאלהינו שאכלנו משלו על שולחן אבינו אשר זן ופרנס לכל עוברי דרך, והודיעם כי יש אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ונטע אשל עץ פרי עושה פרי למינו לכל אחד כפי השגתו. ואם כי לפי מיעוט שכלי ידעתי פירושים שונים עוד בכל דבריו, קצרתי לאהבת הקיצור, וה' ירחיב לנו אמן.

נוסחא א'

ומעתה נבוא בעזר שוכן עד, אחר ביאור סדר מועד ובו ה' משניות. וסדר זה עם הראשון שבו עשר משניות הם נגד י"ה של שם, והוא סוד "בית מועד לכל חי" (חיוב ל, כג), "אתה תקום תרחם ציון וכו' כי בא מועד" (תהלים קב, יד). והוא בדרך כלל סוד ירידת נפש רוח נשמה אל זה העולם, והבחירה נתונה להטות לכף זכות או חובה, והוא בענין המעשה, וכן בענין הדיבור והמחשבה, ולפי המחשבה ודבור ומעשה מעורר ההשגחה והשפעה עליונה בכל שורשי המציאות חסד או דין, אבל רצונו יתברך לא תשתנה וכוונת השגחת הדין לעולם האחרון. ומעתה נבא בפרט משנה ראשונה זה לשונו:

ומעתה נפרש פרטי משניותיו, וזוהי:

נוסחא ב'

ומעתה נבוא בעזר שוכן עד אל ביאור סדר מועד ובו ה' משניות. וסדר זה עם הראשון שבו עשר משניות הם נגד י"ה של שם, והוא סוד "בית מועד לכל חי" (חיוב ל, כג), "אתה תקום תרחם ציון וכו' כי בא מועד" (תהלים קב, יד). והוא בדרך כלל סוד ירידת נפש רוח נשמה אל זה העולם, והבחירה נתונה להטות לכף זכות או חובה, והוא בענין המעשה והדבור והמחשבה, ולפי המחשבה ודבור ומעשה מעורר השגחת ההשפעה העליונה בכל שורשי המציאות חסד או דין. אבל רצונו יתברך הוא רצון טוב אמתי ולא תשתנה לעולם כוונת רצונו, והשפעת הדין לעולם הוא לתכלית החסד להביא את המציאות לתכלית הטוב והשלמות האחרון.

פרק שני

סדר מועד

משנה א

כ"ב אותיות יסוד ג' אמות ו' כפולות י"ב פשוטות ג' אמות אמש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים שלש אמות אמש מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח חק מכריע בינתיים:

נוסחא א'

ופירושו פשוט לפי הנ"ל, כי הב"ך אותיות הוא חיי כל בי"ע, ומהם יוצאים סוד נפש רוח נשמה אל תוך הגוף בעשיה הגשמית, נפש שהיא סוד בסוד העשיה הרוחנית ששורשה אמש כמבואר בסדר ראשון, בה תלוי הבחירה במעשים, כף זכות או חובה כי היא אורה מועט, והוא יתברך המלמדך להועיל, המדריכך בדרך תלך, נתן לנו את תורתו תבלין אל היצר, וזהו לשון חק מכריע בינתיים, ולפי המעשה היא ההשפעה. והנה הא' הוא עצם קדושת האצילות, והמ' הוא בהתלבשו בבריאה, והש' הוא ביצירה ששם עיקר הג' אבות חד"ר, שהוא סוד ג' קוי הש' כידוע. והבינה היא אם הבנים, ומינה דינין מתערין והיא ממתקתם בשורשם, והאצילות הוא סוד אב הרחמים. וזהו מ' דוממת וש' שורקת לעשות דין. והוא עצמו סוד שורוק ג' נקודות א' אויר רוח מכריע בינתיים, כי הכל לפי רצונו יתברך, "כי רגע באפו חיים ברצונו" (תהלים ל, ו). וכן כבר ביארנו כי אמ"ש הוא ג' כלי היושר והפנימי סוד אויר, שבו קדושת אלהות רוח הקדש דאצילות שוכן הוא המכריע לטובה. ואחרי זה פירש בשתי המשניות ב' וג' בחירת הפה בדיבור והוא תלוי ברוח מסוד היצירה וזה לשונו במשנה ב' וג':

נוסחא ב'

ופירוש משנה זו פשוט לפי הנ"ל, כי הב"ך אותיות הוא צינורי חיי כל בי"ע, מהם יוצאים סוד נפש רוח נשמה אל תוך גוף האדם בעשיה הגשמית, והנפש העשיה שהיא מעשיה הרוחנית ששורשה אמש כמבואר בסדר ראשון, בה תלוי הבחירה במעשה לזכות או לחובה כי היא אורה מועט, והוא יתברך המלמדך להועיל, מדריכך בדרך תלך, נתן לנו את תורתו תבלין אל היצר, וזהו לשון חק מכריע בינתיים, ולפי המעשה היא ההשפעה. והנה ג' אותיות אמש הוא סוד השפעת קדושת אור האצילות אל הנפש רוח נשמה, שהא' הוא חיות הנשמה שמן הבריאה ששורשה חב"ד דז"א דאצילות, והמ' הוא חיות הרוח של יצירה שהוא מסוד חג"ת, והש' הוא חיות הנפש מעשיה שהוא בסוד נה"י, והנפש רוח נשמה הם מלובשים זה תוך זה. והנה העשיה היא נוטה יותר אל הדינין, והנפש שבה היא עלולה להכריע לכף חובה ח"ו, ואז ח"ו גם השפעה האלהית שבתוכה נותנת חיות וקיום אל הדינין והרע שבתוכה, בסוד "והודי נהפך עלי למשחית" (דניאל י, ח), הוד נעשה דוה "והדוה בנידתה" (ויקרא טז, טו) ח"ו. והוא הוא סוד הוי"ה בניקוד שורוק כידוע, ואז הש' שורקת ח"ו "שרקו ויחרקו שן" (איכה ב, טז) שהוא שורוק וחיריק סוד נצח הוד כידוע, אמרו "בלענו" (פס) הוא בסוד מלאפום שביסוד, מלא פום הוא פה בלשון תרגום, מספר מילה שהוא היסוד, פום הוא פה אם, והבן. והמ' אין בה כח להמתיק דיני העשיה והכרעת כף חובה שבה, כי היא באמת נוטה לכף זכות

המשך נוסחא ב'

ואינה מסכמת אל רצון הנפש כי תאוה, על כן אמר המ' דוממת, אבל הנשמה היא המכרעת וגוברת על תאות הנפשי. והבינה היא שורש הדינין והמתקתם, והחכמה הוא אב הרחמים מקור החסד, וזהו אויר רוח מכריע בינתיים. ועוד כי נפש רוח נשמה שבתוך כלי הספירות דעשיה הפנימי שהיא בסוד נשמה הוא האלהות גמורה מכלי האצילות, והוא סוד הא' המלובש במ"ש, להשפיע דרך ג' כלי הספירות אל כל המציאות התלוי בהם לפי הבחירה במעשה. ואחרי זה פירש במשנה ב' ובמשנה ג' בחירת הדיבור בפה התלוי ברוח מסוד היצירה, וזה לשנו במשנה ב':

משנה ב

ב"ך אותיות יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

נוסחא א'

ופירושו פשוט כי חקקן חצבן צרפן הוא סוד אב"י, ושם ביצירה שקלן והמירן, כי נגלו כל בנייני התיבות אשר אתה יכול לצרף מן הב"ך אותיות, והם כל ענייני חלקי המציאות בדיבור ובתמורה, חיים ומות, טוב ורע, והאדם בקולו וברוח פיו מעורר שורשיהם לפי ענין הדיבור לטוב או למוטב, "מות וחיים ביד לשון" (משלי יח כא), משפיע לנוצרים ומעורר להמציא את כל העתיד לצור, יצור דייקא:

נוסחא ב'

ופירוש הפשוט כי חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם הם ששה לשונות נגד חב"ד דבריאה וחג"ת דיצירה, כלומר חיות הפנימי הנמשך עליהם מאצילות קדושת יתברך. והדבר מובן בלשונותיו, צרפן הוא בסוד הדעת המחבר חו"ב, וצר בהם הוא התפארת המכריע בין שני ההפכים שהם חו"ג, ואת כל העתיד לצור הוא סוד התפשטות היצירה להתייחד במעשים שהוא בסוד נה"י שמן היסוד הוא סוד הזיווג להמציא ענפים רבים מן השורשים. וזה לשון משנה ג':

משנה ג

ב"ך אותיות יסוד חקקן בקול חצבן ברוח קבען בפה בה' מקומות אחה"ע בגרון גיכ"ק בחיך דטלנ"ת בלשון וסשר"ץ בשניים בומ"ף בשפתיים:

משנה ד - ו

ב"ך אותיות יסוד קבען בגלגל כמין חומה ברל"א שערים וחוזר הגלגלים פנים ואחור וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע כצד צרפן שקלן והמירן א' עם כולם וכולם עם א' ב' עם כולם וכולם עם ב' וחוזרות חלילה והן ברל"א שערים ונמצא כל היצור וכל הדבור יוצא משם אחד יצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו וחצב עמו ד' עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס וזה סימן א' עם כולן וכולן עם א' צופה ומימר ועשה את כל היצור ואת כל הדבור שם אחד וסימן לדבר ב"ך חפצים בגוף אחד:

נוסחא א'

ואחרי זה ביאר במשנה ד' וה' בחירת המחשבה התלוי מסוד הנשמה דבריאה, וז"ל:

נוסחא ב'

ופירושו פשוט כי מן שורש ויסוד האותיות שהוא באצילות נמשך ההשפעה אל נפש רוח נשמה שבאדם

נוסחא א'

ופירושו פשוט כאשר ידוע ממה שביארנו בהקדמה, כי תבונה הוא סוד רל"א פנים ואחור, שני רל"א הוא מספר תבונה, והוא סוד "ישראל עלה במחשבה" (בראשית רבה ח), יש רל"א. ומחשבה הוא חשב מ"ה, כלומר חשב אדם, ומספר חשב הוא מספר י"ב הויות, שהם צירופי הויות, שהם פנימיות כלי ז"א דבריאה כידוע. ומחשבת האדם אינה דוממת, כי המחשבה תמיד מחשבת דבר מה, והיא ע"י גלגולי תיבות ואותיות, אם אמנם כי אין שם חלקי מוצאות המחלקים הברת האותיות, עכ"ז נשמע בתוך המחשבה תמיד שינויי הברות לפי צורך המחשבה. וגם במחשבה מעורר השורשים העליונים ויש בה בחירה לטוב ולהפכו, וגורם ענג או נגע, סוד "נגעי בני אדם" שמהרהר ביום ובא לידי טומאה בלילה. ותראה כי האותיות עצמם מתהפכים לפי הרצון המגלגל. עוד תראה כי בחיים גנוזה 'ומות', כי חיים במילואו ח"ת יו"ד יו"ד מ"ם אותיות השניים הם 'ומות', הרי בחיים מות. וחיים, זכה נעשית לו סם חיים לא זכה וכו'" (יומא עב:). וכבר ביארנו בהקדמה כי הבניינים כולם הם בסוד הבינה, ובמילואם הם בזעיר שהוא סוד יצירה, על כן הרע יוצא מהסתר הטוב מן המילוי כמו מות וחיים כנ"ל. ומה עמקו דרכיו ומחשבותיו יתברך ומי יכול להשיג שמץ מינהו.

ועכ"פ מזה תראה כי הטוב והרע ממקור אחד המה יוצאים, רק שהם מתהפכים לפי ענין ההתעוררות, וע"ז אמר ונמצא כל היצור וכל הדבור יוצא משם אחד. ופירש דבריו עוד יצר ממש מתהו ועשה את אינו ישנו, והוא נגד יצירה ועשיה. וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס והוא נגד הבריאה שהם עמודים גדולים דייקא, שהם מחב"ד דגדלות כידוע. מאויר שאינו נתפס הוא סוד כתר וסוד הנשמה, אור האלהות שבתוך בי"ע. ופירש וזה סימן אות א' עם כולם וכולן עם א', כל הבניינים הנולדים מצד הגלגול הזה הוא בסוד הבריאה. צופה ומימר כלומר עפ"י ההשגחה הראויה הם מתהפכים מנגע לענג. ועשה את כל היצור הוא סוד יצירה ועשיה, וזהו ואת כל הדבור שם אחד. או צופה ומימר נמשך אל ועשה את כל היצור, כי כל האותיות שבכל תיבות הבניינים שבבריאה נקראים במילואיהם ובשמותם ואז מצטרפים עוד בניינים רבים מראשי שמות אותיות התיבה ומאמצעים ואחרונים וכן מן המילוי מילואים. ושורש הכל הוא הב"ך אותיות והם נובעים ממקור אחדות גמורה ומרצון אחד פשוט להטיב, ואין הרצון משתנה רק מצד כח קבלת הכלים, כמו שאינו דומה פעולת הנפש בעין אל פעולת הנפש בפה. ואינו מצד שהם שני נפשות נפש הרואה ונפש המדברת, רק השינוי מצד האברים לפי מה שהם ראויים אל הפעולה שתפעל הנפש בהם, ועוד שינויי ההברות הב"ך היוצאים על ידי המוצאות

נוסחא ב'

להוציא הדיבור ע"י כלי המוצאות, ואי בחירת הדבור תלוי במוצאות הגופנים ולא בפה שהיא כללותם סוד הנפש, אבל קבען בפה שהם כדבר הקבוע שאינו זז ממקומו רק ע"י כח ורצון אחר, סוד הרוח פירושו רצון, ובתוכו כח הנשמה סוד קול שהוא חלק וענף הנשמה המלובש בתוך הרוח, כי כן חלק מן הנשמה ברוח לא כולה, וכן חלק מן הנשמה המלובש בחלק מן הרוח הם בתוך הנפש, והם המעוררים את הנפש עם המוצאות לטוב או למוטב, "מות וחיים ביד לשון" (משלי יח כא). וכן המחשבה גם הוא חלקי אותיות כי אין המחשבה דוממת לעולם, אבל היא מחשבת תמיד כאילו דברים נדברים בה, כי מחשבת החושב הוא רק תיבות ודבורים מעניינים שונים כפי רצונו של אדם, וקדושת המחשבה היא תלויה בנשמה. ואתה רואה נפלאות בכלי הדיבור כי ממשיך את המוצאות להתעורר בכל רגע מוצא אחר לפי ענין האותיות ההכרחים אל הדיבור, כי כלי הניגון מוציאים קולות שונים לפי ענין היד המכה עליהם, ובאיזה נימא הוא מכה מעורר קולה, אבל הדיבור המעורר שינויי הדברים הוא רוחו הפנימי. וכן יותר מהירה ויותר גדולה פליאת שינויי המחשבה, והם בכח הנשמה ובחירתה. והוא ביאור משנה ד' ומשנה ה' זה לשונם הרי פירש יצר ועשה וחשב שהם סוד בי"ע כמובן, ואויר שאינו נתפס הוא קדושת האצילות, והכל יוצא משם אחד. ובבריאה שם הוא שורש ישראל יש רל"א, והם רל"א שערים פנים ואחור מספר תבונה, שורש כל הפוכי התיבות והצירופים ומשם ליצירה ועשיה, וזה סוד התמורות והם למעלה רצונות זהו חפצים בגוף אחד:

המשך נוסחא א'

ברצון הנפש, נמצא כי לפי הרצון האברים עושים הפעולות, ואין הנפש והרצון משתנה באמת רק לפי צורך הדבור הנפש עושה רצונה ופעולתה. וכן הוא יתברך עם כל ריבויי שינויי ההשגחה אין רצונו משתנה בעצם, רק הוא אלהים אמת ופעולתו אמת וכל ענייני שינויי פעולות והשגחות הכל בתמים ובאמת.

והנה אחר אשר ביאר בקיצור בסדר זרעים ענין אמ"ש ובג"ד כפר"ת והו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק שהם סוד עשיה יצירה בריאה כאשר ביארנו שם, ביאר פרטיהם בשלשה סדרים נשים נזיקין קדשים, ושמם נאה להם, כי נשים הוא סוד עשיה סוד מלכות סוד יראה, ומי שאין בו תורה ואהבה ועשות חסד "תשש כחו כנקבה" (ברכות לב.). וסוד יצירה הוא סוד "איש מלחמה", והוא מתהפך בדבור ותמורה, ושם רע לעומת טוב, בסוד עץ הדעת טוב ורע, וח"ו אם הרע גובר הוא נזק גדול. אבל בעשיה נאמר "רגליה יורדות מות" (משלי ה, ה), והוא סוד בור ט' לנזיקין והעשירי למיתה, והמשלים השיעור הוא החייב (עי' ב"ק ג.). ובריאה הוא סדר קדשים כי הטוב מרובה כידוע, ו"מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה" (קידושין לט:), והרע שנגדו הוא סוד בור פחות מג' שאינו חשוב כלל ובטל במיעוטו. וז"ל משנה א' מסדר נשים.

פרק שלישי

סדר נשים

משנה א

שלש אמות אמ"ש סודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים:

והוא הלשון עצמו אשר כבר ביארנו בסדר מועד, כי אמ"ש הוא שורש העשיה, ובחירת המעשה לטוב ולרע מעורר החסד או הדין, והוא יתברך משגיח ברצונו הפשוט להטיב ומסבב את הכל בטובו הגדול, ונתן לנו תורת אמת ומלמדך ומדריכך בדרך תלך כי הוא חייך. והנה הם בכתר העשיה ומתפשטים בחב"ד וחג"ת ונהי"ם, הוא סוד הכלים פנימיים וכן באמצעיים וחיצוניים, וזה כוונתו במשנה ב' וז"ל:

משנה ב

ג' אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בששה טבעות ויצאו מהם אויר ומים ואש ומהם נולדו אבות ואבות תולדות:

והמכוון גדול ומופלא ומכוסה הוא חב"ד. וששה טבעות הוא חג"ת נהי"ם, והוא סוד התפשטות הנשמה בתוך הכלים, והם ג' מינים פנימי אמצעי חיצון, בסוד אויר ומים ואש, והם סוד ספירות העשיה. ומהם מקבלים האור מחצב הנשמות, שורשם האבות וענפיהם, כלל נפשות בני ישראל תולדותיהם. וסימן לדבר אויר מים אש מספרם תרח, שהוא אבי אברהם יצחק ויעקב שמספר שמותם 'לתרח'.

ואחרי זה פירש עוד במשנה ג' וז"ל:

משנה ג

ג' אמות אמ"ש יסודן ומהם נולדו אבות שמהם נברא הכל:

ופירושו פשוט כי יסודן הוא סוד הספירות שבהם הנשמה אור האלהות, ומהם נולדו אבות, סוד מחצב הנפשות ישראל ששורש כללם הם האבות, ומהם מקבלים מחצב המלאכים וההיכלין, כלומר הרקיעים. והם הטפלים אל נפש האדם, כמו כללות דומם צומח חי והיסודות שהם נבראו לצורך גוף האדם, וזהו שמהם נברא הכל. נמצא כי סוד אמ"ש מורה על האלהות של אצילות המתצמצם בג' מדרגות עד העשיה, ואלהות זה מתגלה בג' בחינת כלי הספירות פנימי אמצעי חיצון, והם מתפשטים עוד לג' מיני בחינות ספירות, מחצב הנפשות מחצב המלאכים ורקיעים, והוא עצמו סוד חב"ד חג"ת נהי"ם בכללות ופרטות.

והנה כבר נתבאר כי סוד אמ"ש הוא חיי העשיה, כי הנוקבא דאצילות הוא מתלבש בנוקבא דבריאה ויצירה, ועל ידם מתגלה אל העשיה. והנה כבר נתבאר גם כן כי ב"ך אותיות שחקק וחצב הם כולם סוד נשמת בי"ע. אבל הענין כי קדושתו יתברך אין להאמר עליו גבולי אותיות אם לא על ידי מה שהם מצומצמים ומוגבלים בכלים, ואם כן הא' המורה על קדושת האצילות היינו עכ"פ בהיותו תוך פנימיות כתר הבריאה כמו שנתבאר למעלה, ורוח אחת מהן, שגם הכלים פנימיים ע"ש הנשמה נקראים. והנה הא' הוא אור נוקבא דאצילות בכתר בריאה, והמ' האור שבתוך מלכות בריאה וכתר יצירה, והש' אור שבמלכות יצירה בכתר עשיה, כי המלכות שלמעלה וכתר שתחתיו מתייחדים לעולם כידוע.

והנה הא' הוא אור כתר העשיה כלומר יחידה דעשיה, והמ' סוד אור חכמה סוד חיה שהם שניהם בסוד מקיפים על הכלים, והש' הוא אור בינה דעשיה, סוד נפש רוח נשמה, כי העשיה בכללה הוא נפש ויש בה כל ה' בחינות נרנח"י דנפש כידוע. עוד ידוע כי המלכות דאצילות הוא באמת בסוד פרצוף שלם נגד בי"ע, והיא מתגדלת בכמה בחינות כידוע, והם ששה מינים, והשביעית לא תהיה עד לעתיד "אור הלבנה כאור החמה" (ישעיהו ל, כו). והם ששה בחינות אמ"ש, והם ג' בחינות פנים וג' אחוריים בסוד זכר ונקבה, וכן הוא סוד גדולתה ג' בחינות באחורי זעיר וג' לפניו. וכל הששה בחינות אלו הם מתגלים בעשיה שמשם שורש נפש האדם. ונפש האדם בכל בחינה שהיא נתונה באדם, היא כלולה מג' בחינות, שסימנם גב"ר - גויה בטן ראש, והם סוד מל"ך - מוח לב כבד. וכן בעולם הם ג' בחינות, בסוד שמים וארץ ואויר, והם סוד העיגולים רוחניות וחיי שמים וארץ. וכן בשנה, ושנה מספר ספירה, והוא בסוד ג' בחינות כלי היושר, והם בסוד חד"ר. ועל ידי דברים אלו תבין כל סדר נשים עד גמירא.

משנה ד - ט

שלש אמות אמ"ש חקקן וחצבן וצרפן וחתם בהן שלש אמות בעולם וג' אמות בשנה וג' אמות בנפש זכר ונקבה:

שלש אמות אמ"ש בעולם אויר מים אש. שמים נבראו תחלה מאש וארץ נבראת ממים והאויר מכריע בין האש ובין המים:

שלש אמות אמ"ש בשנה אש ומים ורוח. וחום נברא מאש וקור ממים ורויה מרוח מכריע בנתיים:

שלש אמות אמ"ש בנפש אש ומים ורוח. ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה נברא מרוח מכריע בנתיים:

המליך אות אל"ף ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וחתם בהם אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר באמ"ש ונקבה באש"ם.

המליך מ"ם במים וקשר לו כתר צרפן זה עם זה וחותם ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זכר ונקבה זכר במא"ש ונקבה במש"א:

המליך שי"ן באש וקשר לו קשר וצרפן זו בזו וחתם בו שמים בעולם וחום בשנה ראש בנפש זכר בשא"מ ונקבה בשמ"א:

ומה שאמר שמים נבראו מאש וארץ ממים, הוא סוד "ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה" (משלי ג, יט). וכבר ידעת כי שמים מורה אש ומים או שא מים כידוע. הרי כי יש בו באמת כלל אמ"ש, אבל הוא מצירוף שמ"א או שא"ם, שאש הוא הראשון והעיקר, והוא בעלותה אל חב"ד, שאז הארץ מקבלת מחכמה ושמים מתבונה, כי עלייתה שם הוא ע"י מעשה הצדיקים העומדים בארץ, ואז עיקר שכינה בתחתונים, אבל בסוד עלייתם אל חג"ת כבר כתיב "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" (ישעיה מח, יג), ועוד כתוב "הודו על ארץ ושמים" (תהילים קמח, יג), וכן כתוב "כסה שמים הודו וכו'" (חבקוק ג, ג). הרי מפורש כי שמים וארץ הם לפעמים סוד חו"ב או חו"ג או נה"י והוא בסוד פנים וכן בסוד אחור. ומה שאמר המליך אות א' ברוח וקשר לו כתר, הוא כתר הבריאה כאשר ביארנו. והמליך אות מ"ם במים וקשר לו כתר הוא כתר היצירה. והמליך אות ש' באש וקשר לו כתר הוא כתר דעשיה. והם סוד ג' מיני קדושות הנמשכים מאצילות קדושת מלכותו אל העשיה, והם יחידה חיה נשמה, שהוא אלהותו יתברך ומלכותו בכל וכו'.

פרק רביעי

סדר נזיקין

משנה א - ז

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות ב"ב, ג"ג, ד"ד, כ"כ, פ"פ, ר"ר, ת"ת. תבנית רך וקשה גבור וחלש:

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסודן חכמה עושר זרע חיים ממשלה שלום וחן:

שבע כפולות בג"ד כפר"ת בדבור ובתמורה תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור:

שבע כפולות בג"ד כפר"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם:

שבע כפולות בג"ד כפר"ת שבע ולא שש שבע ולא שמונה בחון בהם וחקור בהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

שבע כפולות בג"ד כפר"ת יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש זכר ונקבה:

שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה. שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע. שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שני נקבי האף והפה:

ואחר אשר ביארנו פירוש סדר נשים, אין צורך להאריך עוד בפירוש סדר נזיקין וקדשים, כי הוא דבר הלמד מעניינו בהרבה דברים מובן פירושם ממה שנתבאר בסדר נשים, אך צריך לבאר קצת מפרטיה. והוא כי כבר ביארנו סוד בג"ד כפר"ת הוא סוד זעיר, ו"ק דאצילות, המאיר ביצירה ע"י ו"ק הבריאה, והוא סוד הכפל דגושים ורפויים. והוא ג"כ בדרך אשר נתבאר, כי ראשית קדושת האצילות מתגלה בכתר בריאה בסוד אותיות, והוא מדרגה ראשונה בסוד יחידה אל היצירה, וכשהאור מתלבש בתוך ו"ק הבריאה ועובר דרך מעבר מלכות בריאה ומתגלה בכתר יצירה בסוד חי ונשמה. והנה הרפויים הם אחר התנועות גדולות הממשיכים אות אהו"י, שהם סוד אותיות נסתרים ושם מקור הרחמים, והוא המורה על מקור בג"ד כפר"ת בסוד כתר הבריאה, וזה בחינת רך. אבל כשהם דגושים הוא אחר תנועות קטנות ושוא נח, והוא המורה עליהם במקומם בכתר יצירה, והאור מתגלה שם בלבוש הנקודה והדגש שבתוכם, סוד ו"ק הבריאה, והם נאמרים בלשון קשה המורה דין וגבורה להפרע מאויביו. אבל יש בחינות רפויים המורים דין, והוא באופן זה, כי היה ראוי לעשות דין באויביו ושונאיו, אבל הוא יתברך שומע חרפתו ושותק, והוא כביכול "כאיש נדהם כגבור לא יוכל להושיע" (ירמיה יד, ט). וזה בעוונות ישראל נעשה כביכול שמש לעובדי אלילים, וזהו רך וקשה גבור וחלש.

והנה יסודן בכתר, בכתר בריאה הוא חכמה ועושר וכו', אבל בהתגלותם בכתר יצירה גם שם עיקרם בקדושה, אבל "סביב רשעים יתהלכון" (תהלים יב, ט), וע"כ הם משמשים שם בדבור ותמורה וכו' וסודם ו"ק. והדעת הוא היכל הקודש אשר נושא את כולן, וכיון שבכללם סוד הדעת, וכבר ידוע כי הדעת אינו מתחשב רק מצד חיצוניות הספירות, אבל אין לו פנימיות פרטי, כי פנימיותו הוא שורש ז' התחתונות, כמבואר בסוד עשר ולא ט' עשר ולא י"א (פ"ח מ"ד), כי הכתר חיצוניותו הוא שורשם ואין לחשוב רק פנימיותו, ע"כ אמר גם כאן שבע ולא ששה שבע ולא שמנה. והוא נגד שני הבג"ד כפר"ת, שהם סוד מקיף ופנימי יחידה ונשמה כנ"ל, והמקיף עיקרו אור החיצוניות והפנימי לפנימיות. ואמר נגדם בחון בהם וחקור מהם. ואמר עוד והעמד דבר על בוריו והושב יוצר על מכונו נגד נה"י וחג"ת, עמידה בנה"י וישיבה בחג"ת. וכלל הדברים כידוע, כי הו"ק כל אחד כלול מחג"ת נהי"מ, וחב"ד בא לכל אחד בסוד תוספת, ואם כן גם שבע תחתונות של הדעת ראוי להיות נכלל עמהם כי הוא סוד חיצוניותו. וכן ידוע כי כתר הו"ק הוא מב' שלישי דעת התחתונים. ואחרי זה פירש בפרטות בעולם שנה נפש שבע פרטים שכל אחד מצורף בו באמת כל השבע כמו שביארנו, שהם כלולים כל אחד משבע. ואחר זה פירש עוד שבע כפולות שבהם נחקקין שבעה עולמות ופירש דבריו.

משנה ח (בבא א)

המליך אות ב' בחכמה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם לבנה בעולם יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה ט (בבא ב)

המליך אות ג׳ בעושר וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאדים בעולם יום שני בשנה ואזן ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה י (בבא ג)

המליך אות ד׳ בזרע וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם חמה בעולם יום שלישי בשנה ונחיר ימין בנפש זכר ונקבה:

משנה י״א (בבא ד)

המליך אות כ׳ בחיים וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם נוגה בעולם יום רביעי בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה י״ב (בבא ה)

המליך אות פ׳ בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם כוכב בעולם יום חמישי בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה י״ג (בבא ו)

המליך אות ר׳ בשלום וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שבתאי בעולם יום ששי בשנה ונחיר שמאל בנפש זכר ונקבה:

משנה י״ד (בבא ז)

המליך אות ת׳ בחן וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם צדק בעולם יום שבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה:

משנה ט״ו

שבע כפולות בג״ד כפר״ת שבהן נחקקין שבעה עולמות, שבעה רקיעין, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה מדברות, שבעה ימים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע שמיטין, שבעה יובלות, והיכל הקודש. לפיכך חבב את השביעיות תחת כל השמים:

שבעה רקיעים שבעה ארצות וכו׳ והם עשרה דברים משבעה שבעה. והנה לא קחשיב כאן שבעה כוכבים מה שפירשם בתחלה בסוד בג״ד כפר״ת בעולם שנה נפש, ופירש שם שבעה כוכבים שבעה ימים שבעה שערים בנפש (פ״ד מ״ו). ונראה מאחר שפירש כאן שבעה רקיעים והז׳ כוכבים הם ברקיע אחד לפי דברי חז״ל (עי׳ ע״ח ממ״ג פ״ב), סוד יסוד שבו קבוץ כל מה שלמעלה, וכיון דחשיב כאן כל השבעה רקיעים על כן לא חשיב הפרטים. ומה דחשיב כאן ז׳ ימים, אינו ז׳ ימים פשוטים מאחד בשבת עד שבת שחשב למעלה, רק המכוון כאן שבעת ימי הפסח, ואחרי זה הוא השבעה שבועות, ושבוע הוא ז׳ ימים כמו הרקיע הכולל שבעה כוכבים.

נמצא הם שבעה מדרגות בבחינת עולם דהיינו שבעה עולמות שבעה רקיעים שבע כוכבים שבעה ארצות שבעה ימים שבעה נהרות שבעה מדברות.

ושבעה בבחינת שנה שבעה ימים של פסח, שבעה ימים סתם, שבעה שבועות שבע שנים שבע שמיטין שבע יובלות. והיכל הקודש כי בשבע שמיטין ויובלות הוא קדושת הארץ, ומקום המקדש הוא מקור קדושת הארץ בתמידות. וגם בו שבע מדרגות בקדושתו כי עשר קדושות הן, דל מהן ארץ ישראל עירות המוקפות חומה ירושלים, נשארו שבעה קדושות מהר הבית ולפנים. ואחרי זה פירש ענין החשבון מבנין הצירופים עד שבעה להודיע מנין הצירופים היוצאים מבג"ד כפר"ת.

משנה ט"ז

שתי אותיות בונות שתי בתים, שלשה בונות ששה בתים, ארבעה בונות ארבעה ועשרים בתים, חמש בונות מאה ועשרים בתים, שש בונות שבע מאות ועשרים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע:

סדר קדשים

משנה א - י

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן שיחה הרהור הלוך, ראיה שמיעה מעשה, תשמיש ריח שינה, רוגז לעיטה שחוק:

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן שנים עשר גבולי אלכסון, גבול מזרחית רומית גבול מזרחית צפונית גבול מזרחית תחתית, גבול דרומית רומית גבול דרומית מזרחית גבול דרומית תחתית, גבול מערבית רומית גבול מערבית דרומית גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית גבול צפונית מערבית גבול צפונית תחתית, ומתרחבין והולכין עד עדי עד והן הן גבולות עולם:

שתים עשרה פשוטות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', יסודן חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם שנים עשר מזלות בעולם שנים עשר חדשים בשנה שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה:

שנים עשר מזלות בעולם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים:

שנים עשר חדשים בשנה ניסן אייר סיון תמוז אב אלול תשרי חשון כסלו טבת שבט אדר:

שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה שתי ידים שתי רגלים שתי כליות מרה דקין כבד קורקבן קבה טחול:

המליך אות ה׳ בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ו׳ בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ז׳ בהלוך וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ח׳ בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ט׳ בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה:

המליך אות י׳ במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ל׳ בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות נ׳ בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם וחשון בשנה ודקין בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ס׳ בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקיבה בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ע׳ ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם טבת בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:

המליך אות צ׳ בלעיטה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:

המליך אות ק׳ בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה. עשאן כמין מריבה סידרן כמין חומה ערכן כמין מלחמה:

ואחר אשר נתבאר פרטי סדר נזיקין כמעט ממילא מבוארים כל פרטי סדר קדשים, רק קצת דברים קצרים שצריכים ביאור, והוא כי מזרח הוא יו״ד של שם, מערב ה׳ אחרונה כידוע. ה׳ ראשונה צפון, ו׳ דרום. ומעתה מזרחית צפונית הוא השם כסדרו, ומזרחית רומית הוא יוק״ק, ומזרחית תחתית הוא יקק״ו. ודרומית מזרחית הוא ויק״ק, ודרומית רומית הוא וקי״ק, ודרומית תחתית הוא וקק״י. וכן תבין ממילא השאר. וגבול הוא מספר ׳אם׳, סוד בינה, ומאז והלאה הוא בלי גבול כי האצילות הוא אלהות גמורה ואין להשיג את הבורא אלא מצד ברואיו. וסוד גבול אלכסון הוא גבול אל אלהים ונ׳ שערי בינה שהם סוד מ״ח אותיות שבי״ב צירופי הויה, וכללות אל אלהים, הרי נ׳ שערי בינה. וזה סוד ״אל אלהים ה׳ דבר״ (תהלים נ, א). וג׳ שמות אלו הם סוד חד״ר שנאמר עליהם ״ובדעת חדרים ימלאו״ (משלי כד, ד), והם השערי בינה, שאם אין בינה אין דעת, והם סוד הו״ק שהם מ״ט שערים והמלכות, וזהו ומתרחבים עד עדי עד, כמבואר למעלה בסוד ממעון קדשו עד עדי עד (פ״א מ״ה). וכבר ביארנו למעלה כי הנ׳ שערי בינה הם סוד נ׳ תיבות משונים מצד האותיות והניקוד וצירופיהם אין קץ. והנך רואה כי אמ״ש הם אברים כלליים בגוף, ובג״ד כפר״ת הם אברים פרטיים והם בראש, והי״ב פשוטות אינם אברי הגוף כי אם עניינים רוחניים הנטפלים אל הגוף.

ומזה תשכיל ותבין שורש המדרגות, כי אמ״ש למטה מכולם וז׳ כפולות למעלה מהם, י״ב פשוטות עוד למעלה עליהם. וכן הג׳ יסודות אויר מים אש, ועליהם ג׳ כוכבי לכת, ועליהם הי״ב מזלות, וכן הוא למעלה אמ״ש סוד עשיה, בג״ד כפר״ת סוד יצירה, הוזחט״י לנ״ס עצ״ק סוד בריאה. והנה אמ״ש פירושו לילה, וכן צירופיו הם אש״ם או מש״א וכו׳ הכל מורה על מקום אשר רע סביב לו, ובג״ד כפר״ת הוא סוד בגד כליל תכלת, וכפורת או פרוכת שלפני ארון הקודש. ותראה עוד כי אמ״ש אותיותיו מרוחקים זה מזה המורה על הפירוד, ובג״ד כפר״ת אינם מרוחקים כל כך, וי״ב פשוטות מקורבים יותר כנראה בחוש, והוא מורה על עצם היחוד. וזהו עשאן כמין מריבה שהן עצמן דברים נפרדים, וזהו לשון עשאן נגד עשיה סוד אמ״ש. סדרן כמין חומה סוד בג״ד וכפר״ת כנ״ל. ערכן כמין מלחמה סוד הי״ב פשוטות שהם כולם ערוכים אל המלחמה נגד הרע להפילו ולהכניעו ולהשמידו. אבל בג״ד כפר״ת הם רק כח שמירה לעצמו ממלחמת האויב כחומה והם בתוך המצור, ואמ״ש הוא חושך וחלקלקות ואין כאן מלחמה כלל עם האויב רק כמין מריבה קצת, כמי שהוא ביד האויב ורוצה ומצפה לראות נקמתו ממנו. הרי הדבר מבואר סוד הבחירה והמלחמה של הנפש רוח נשמה בתוך הגוף נגד הרע העומד לנגדם, אבל עתיד הקב״ה לטהר העולמות מן הרע ויתקיים ״בלע המות לנצח״ (ישעיהו כה, ח), ״והאלילים כליל יחלוף״ (ישעיה ב, יח), ״אין שטן ואין פגע רע״ (מ״א ה, יח).

פרק שישי

סדר טהרות

משנה א-ג

אלו הם שלש אמות אמ"ש ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים ואש ומאבות תולדות, שלשה אבות ותולדותיהם ושבעה כוכבים וצבאותיהם ושנים עשר גבולי אלכסון. ראיה לדבר עדים נאמנים בעולם שנה נפש ושנים עשר חק ושבעה ושלשה ופקדן בתלי וגלגל ולב:

שלש אמות אמ"ש אויר מים אש אש למעלה ומים למטה ואויר רוח חק מכריע בינתים וסימן לדבר האש נושא את המים, מ' דוממת ש' שורקת א' אויר רוח חק מכריע בינתים:

תלי בעולם כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש כמלך במלחמה:

גם את זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב טוב מטוב, רע מרע, הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה שמורה לטובים ורעה שמורה לרעים. שלשה כל אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים:

וזה סוד סדר טהרות שבספר הקדוש הזה ובו חוזר על כללות הספר, ואמר אלו הן ג' אמות אמ"ש וכו' כמבואר למעלה, והם עשר ספירות העשיה. ופירש ג' אבות ותולדותיהם, כלומר כי יסודות שבעולם הזה הם רק ענפי מלכות יסודות העשיה, והמלכות היא הספירה הששית מן הגבורה, על כן אמרו כי אש שלנו הוא אחד מששים מאש שלמעלה (ברכות מז:), כי זה דינא קשיא וזה רפיא. וכמו כן אמר וז' כוכבים וצבאותיהם כמבואר גם כן למעלה, כי הז' כוכבים הוא רק תולדות כי הם ז' עולמות וז' רקיעים וכו'. וי"ב גבולי אלכסון כבר ביארנו גם כן, כי הוא למעלה ומתרחבים עד עדי עד שדוגמתם מתגלים למטה.

ואמר ראיה לדבר עדים נאמנים והוא סוד "על פי שנים או שלשה עדים יקום דבר" (דברים יט, טו), והוא כנגד ג' אלו עולם שנה נפש. והוא גם כן בג' עולמות בי"ע ושורשם באצילות שעליו אמר תמיד חקקן, וזהו שאמר ושנים עשר חק ושבעה ושלשה. ואמר ופקדן כלומר השפעת האצילות ביושר ועיגולים סוד תלי וגלגל לפי בחינת הלב סוד מחצב הנשמות, ובעבודתם כולם תלויים ועומדים.

וחזר ופירש לך עוד בפרטות סוד בחירת והשגחת העשיה שבה האש גובר, והוא סימן על תבערת אש היצר, וכן הדין גובר שהוא אש הגבורה, אבל הוא יתברך העמיד מכריע לדבר אויר רוח חק, שחק הוא

סוד האצילות, ורוח חק הוא נשמת בי"ע, שהוא עצמות אלהות מכלי האצילות, כלומר מצומצם לפי ערך קבלת כלי בי"ע. ונשמה זו שוכן באויר, סוד הכלים פנימיים של בי"ע, כאשר נתבאר הכל למעלה.

ואמר תלי בעולם, כלומר השפעת כלי היושר אל יסודות העולם, "ביום ההוא יקראו לירושלים כסא ה'" (עפ"י ירמיהו ג, יז) כי "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו" (פס יח, יב), וזהו כמלך על כסאו. גלגל בשנה כמלך במדינה, שבני המדינה אם הם רחוקים מבית המלך ואין המלך בא אליהם כי אם לפרקים, אבל הם משועבדים למאמרו ולצוויו ולפקודתו, אבל לב בנפש הוא כמלך במלחמה.

משנה ד

גם את זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע רע לעומת טוב טוב מטוב, רע מרע, הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה שמורה לטובים ורעה שמורה לרעים. שלשה כל אחד לבדו עומד אחד מזכה ואחד מחייב ואחד מכריע בינתים:

ואמר גם את זה לעומת זה עשה אלהים, כלומר שגם הרע נעשה ברצונו יתברך. ואמר ד' לשונות נגד אבי"ע, והוא טוב לעומת רע שהטוב גובר נגד בריאה, רע לעומת טוב נגד יצירה, טוב מטוב, כלומר המעולה מכל טוב הוא אצילות, רע מרע כלומר רע הגרוע מכל רע הוא הרע שנגד העשיה ותחת העשיה מדור הקליפות כידוע. ואמר נגד הבחירה וההשגחה בבחינות ד' עולמות אלו, טוב מבחין את הרע רע מבחין את הטוב טוב גנוזה לטובים ורעה גנוזה לרעים, והוא מובן. ואמר ג' כל אחד לבדו עומד סוד אמ"ש שהם נפרדים. אחד מזכה וכו'.

משנה ה

שבעה חלוקים שלשה מול שלשה וא' חק מכריע בינתיים וי"ב עומדין במלחמה. שלשה אוהבים וג' שונאים. שלשה מחיים ושלשה ממיתים. שלשה אוהבים הלב והאוזנים. ג' שונאים הכבד והמרה והלשון. שלשה מחיים שני נקבי האף והטחול. ושלשה ממיתים שני הנקבים והפה. ואל מלך נאמן מושל בכולם ממעון קדשו עד עדי עד. א' מושל על גבי שלשה. שלשה על גבי שבעה. שבעה על גבי שנים עשר וכולם אדוקין זה בזה:

ז' חלוקים הוא נגד בג"ד כפר"ת. והם ג' מול ג' חג"ת נגד נה"י, ומכריע סוד הדעת. וי"ב העומדים במלחמה בעבודתו יתברך, הוא עבודה פנימית סוד יראה ואהבה, סוד סור מרע ועשה טוב. והם ג' שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמילות חסדים. והם באמת ג' מחיים והפכם הוא ג' ממיתים. ונראה לגרוס ג' שונאים הכבד והמרה והטחול, שלשה מחיים שני נקבי האף והלשון, ואל מלך נאמן מושל בכולם כו' כאשר נתבאר למעלה, והוא יתברך עיקר שכינתו בתחתונים ומקשר כל העולמות זה בזה, עולם הזה בעשיה הרוחנית ועשיה ביצירה ויצירה בבריאה.

משנה ו

אלו הם עשרים ושתים אותיות שבהם חקק אהי"ה י"ה יהו"ה אלהים אלהים יהו"ה יהו"ה צבאות אלהים צבאות אל שדי יהו"ה אדני ועשה מהן שלשה ספרים וברא מהם כל עולמו וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור:

אלו הם ב"ך אותיות שבהם חקק אהיה י"ה אלהים סוד כתר, אלהים ה' גבורה. יהו"ה צבאות אלהים צבאות נו"ה, אל שדי חסד ויסוד. יהו"ה אדני ת"ת ומלכות. והסדר מובן למשכיל להמתיק הגבורה בשורשה ולהמשיך החסדים ליסוד ליחד תפארת ומלכות. ועשה מהם ג' ספרים, הדבר מובן. וברא וצר וכו'.

משנה ז

וכשבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן, מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה. וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה נהגן בשנים עשר מזלות:

וכשבא אאע"ה הביט וראה והבין וחקר, נגד אבי"ע מלמטה למעלה. וחקק וחצב, נגד א"ב שהמשיך מלמעלה למטה. ועלתה בידו הבריאה, כלומר שנעשה שותף להקב"ה. ואל תקרי בהבראם אלא באברהם (נ"ר יב, ט), מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד, נה"י. והושיבו בחיקו, חג"ת. ונשקו על ראשו, חב"ד. וקראו אברהם אוהבי, מצד זעיר דאצילות. וכרת ברית לו ולזרעו, סוד גרמת היחוד זו"נ, בסוד הנישוק וחיבוק וזיווג, וזהו והאמין בה' וכו'. וקשר שנים ועשרים אותיות בלשונו, שורש בריאה יצירה עשיה. וגילה לו את סודו, שהוא האצילות. משכן במים דלקן באש רעשן ברוח, סוד אמ"ש דבי"ע. בערן בשבעה נהגן בשנים עשר מזלות, סוד בג"ד כפר"ת וי"ב פשוטות דבי"ע, שבכולם משך השפע והברכה מן העולם ועד העולם, ברוך ה' לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן:

תם

בסייעתא דשמיא

פירוש

דרך חיים

חלק ראשון

לספר יצירה
והוא חלק מספר כנסת ישראל

מאת הנשר הגדול בעל הכנפיים, המענק חמה בקומתו,
והמעניק דור דעה מתורתו, הגאון הגדול, תורן דורו ונשיא ישראל,
אשר בעלותו לשמים, השאיר אחריו ברכה י"ז ספרים,
כמן בצנצנת למשמרת, אבי בעל ה"תפארת ישראל" על המשניות
כבוד מהר"ר **גדליה ליפשיץ** זצוק"ל
אב"ד חזדייץ' ואויברצישק

בעה"י

כנסת ישראל

בקיצור ממקצת חיבוריי שחנני חונן הדעת ב"ה וב"ש

נפלאות לשמה סדרי משנה דכולה מוקשה דלא נתפרש מקמאי ונפרט זרעים קדשים טהרות. **הפלאה** לחורת משה עבד ה' בפסוקים המוכים והפלאים דלא נתפרש מדבריהם קמאי. והוא **פלא** בקיצור מהיבוריי לש"ס בבלי הסתומים מלפרש נגד ג' הפלאות ביסעי' סב"ע ושבת דף קל"ח. **סוגר תרי"ג** מצות כמה מדרינות להם ולסלק כל הקושיות מקמאי דקמן. **סוגר טהרות** בקיצור כמרן והן הן גופי תורה כמ"ש הרמב"ם בהקדמה לטהרות. **סוגר מכל אסורים** שבתורה בקיצור כמרן ולתרץ כמה וכמה קושיות. **סוגר יסודי תורה** מקור מים חיים לתורה שבע"פ ולפרש י"ג מדות דרי"ש. **תורת כהנים סדר העבודה בב"המ** תובב"א בקצרה וסדר לבישה ותכו מלבפת. **דרך חיים** פירש קצר לס' יצירה המיוחס לתתע"ה. **סתרי תורה** לידע קצת משעור מעשה בראשית דהוטל חובה לידע ולהודיע מיולר ליצורים. ועוד ידע נטייה כשירחיב קב"ה גבולי להביא לדפוס **כבוד הבית** לתרבע ש"ע. וגם **תורת העולה** לכל שמות נשאלים ונרדפים. וגם פרדס שחנני תבינו שבשמים ב"ה. וגם יסוד נביאים לתורה נביאים וכתובים. ועוד בפמה ענינים אשר מתשפות הריחני נחולתו למדני ומבטן אמי הכתבי ובנסים ונפלאות עזרני ועד סוף עזרני. ובשמו יתברך בטחוני שלא יעזבני ולשפת **חסיך** להוולדי הגיעני **אשר עז** לפ"ק. ובו כלל טובא מבני הבב המא"הג מהרי"ל כ"י לאי"ט אב"ד דק"ק זוראניק יע"א דת"ל יפה כח הבן מכלי האב בתורת ה' ובכל החכמות. וגם מבני בכורי שלא הגיע לשנת כ"ו והכיח אחריו שמנה ספרים בשם בית אל ר"ת אליעזר ליפשיץ ומתא"מו רבינו ישראל זצוק"ל.

ברעסלויא

תחת ממשלת ארוננו האדיר והגדול שמו בכל הארץ. רחמן חכם וחסיד המלך **פרידריך ווילהעלם השלישי** ירום הודו ויתנשא מלכותו לאריכת ימים ושנים אמן.

בבית ובדפוס המרומם כ"ה **ליב זולצבאך** נ"י לבית קצנאלינבוגן

בשנת **תקע"ח** לפ"ק

שער דפוס ראשון - ברעסלויא תקע"ח

דברי פתיחה

השבח והתהלה לחי העולמים, על הזכות הגדולה שנתגלגלה באופנים, ובגורלנו נפלה בנעימים, להוציא לאור תעלומה וגנזי נסתרים פירוש לספר יצירה "דרך חיים", מגדולי חכמי אשכנז ופולין, חכמתו מפוארה תמים דעים, בקי בחדרי תורה בכל הסדרים, דברי חז"ל והראשונים על פיו נחתכים, כולם כאחד על לבו חרוטים, המאור הגדול כקש"ת כמוהר"ר גדליה ליפשיץ זלה"ה.

רבינו ז"ל נולד בשנת תק"ו לאביו הרב ישראל בן אליעזר ליפשיץ, המפורסם בספרו אור ישראל ובעקבות הפולמוס אודות הגט מקליזא, ולאמו הצדקנית הרבנית מרת רבקה בת הרב שלמה זלמן קצינלינבויגין.

כבר משחר טל ילדותו היה רבינו שתול בבית ה', שוקד על התורה ביגיעה ובהתמדה, וכפי שמעיד עליו אביו: "דמן דהוה בר י"ג שנין ואילך לא פסיק פומיה מגירסא וכו' ועורקיו לא ישכבון לילה ויום ויומים" (הסכמה לספרו חומרי מתגיתא).

את עיקר לימודיו עשה רבינו אצל אביו, וכפי שהוא כותב בהקדמה לספרו רגל ישרה: "ואותו שמשתי והורני סדר הלימוד ואחרי זה למדתי לעצמי יום ולילה לא ישבותו".

בהיותו בן עשרים וארבע, קיבל סמיכה מהרב אריה ליב גינצבורג ממיץ, בעל שו"ת שאגת אריה. ובגיל עשרים ושבע כבר ישב על כסא הוראה בק"ק עמדין. בהמשך כיהן כאב"ד בעיירות אוברצישק (obryzycko) וחאדזייש (chodziez) שם היה עיקר פועלו. רבינו נבחר גם להיות ראש ישיבה בשוורזנץ.

רבינו נישא פעמיים, מאשתו הראשונה מרת קילא שרה, נולד לו 6 ילדים, ובתוכם רבי ישראל ליפשיץ בעל פירוש "תפארת ישראל" המפורסם על המשנה, ואב"ד בדעסוי והמדינה, ואח"כ בדאנציג והגליל.

רבינו היה מקושר בידידות רבה עם גדולי ישראל שבדור, כגון עם דודו ורבו של רבי עקיבא איגר, הרב וולף איגר, וכן עם הרב ישעיה פיק ברלין והרב שאול מאמשטרדם. בתשובה המופנית אליו רבי עקיבא איגר מכנה אותו "ידיד נפשי וחביבי הרב המוה"ג" (תשובות חדשות לרבינו עקיבא איגר, ירושלים תשלח עמ' כח). ובתושבה נוספת של רע"א המצויה בכתב יד, כתב "איני כדאי ששלח לי, הלא לפניו גלויים סדרי נתיבות הש"ס והפוסקים" (ס' הירשלער מאורן של ישראל ח עמ' רפד)

בפירושו למשנה "תפארת ישראל" אנו יכולים ללמוד על ההערכה הרבה שרכש הבן לאביו, לדוגמא בהקדמה לסדר נשים כתב:

"וכל זאת הייתה לי מהדרכת אלופי מרחם משחר ה"נ עטרת ראשי ונזר תפארת ישראל ה"נ מרנא ורבנא קדישא אאמ"ו הגאון המפורסם זלה"ה דנהיארנא כד הווינא טליא, כבר זרזני מאוד ללמוד משניות הקדושה, ולשקוד יום יום על דלתותיה תמיד. ואני בן הייתי לאבי, אני פי מלך שמור ות"ל כי שצליחו מעשו ידיו עלי, דילי אמרי דיליה היא, הוא חדש ואני אוכל פריו... ".

מלבד גדולתו של רבינו בנגלות תורתינו הקדושה גם היה מקובל גדול ובקי עצום בספרי הזוהר הקדוש וכתבי מר"ן האר"י, כפי הנראה מפירושו זה וכעולה גם משאר ספריו בכ"י.

שם ושארית השאיר רבינו לדורות, אשר בעלותו לשמים, השאיר אחריו ברכה י"ז ספרים במקצועות השונים, כמן בצנצנת למשמרת, ואלו הם חיבוריו העצומים שזכו לעלות למזבח הדפוס:

רגל ישרה פירוש על אבות דר' נתן ומסכת קטנות, נדפס בדירנפורט תקל"ז. ספר זה מצוטט בפתחי תשובה יורה דעה רמ"ב סעיף ט"ו אות י', וכן ע"י מר"ן החיד"א בספרו מחזיק ברכה על אורח חיים בסוף סימן קע"ג, ועוד בסימן קע"ט ובסימן תקפ"א ס"ק ז'.

כנסת ישראל, נדפס בברעסלויא תקע"ח. בספר זה בלולים נושאים רבים, שכל אחד מהם זכה לשם בפני עצמו: "נפלאות"-ביאורים על משניות קשות בעיקר מסדר זרעים, קדשים וטהרות. "הפלאה"-ביאורים לפסוקים תמוהים בתורה. "סוגר תרי"ג"-כמה מדריגות יש במצוות. "סוגר טהרות"-בענייני טהרות. "סוגר מכל אסורים"-עוסק בנושאים שונים מאיסורי תורה. "סוגר יסודי תורה"-ביאור לי"ג מידות שהתורה נדרשת בהם. עיסוק בתורת כהנים וסדר העבודה בבית המקדש. "סתרי תורה במעשה בראשית", "דרך חיים", פירוש קצר לספר יצירה.

חומרי מתניתא, נדפס בברלין תקמ"ד. ו' חלקים: א' פירוש על כל הש"ס, ב' פירוש המלות הקשות בש"ס. ג' ביאור על הרא"ש בכל הש"ס פרט למסכת נזיקין. ד' פירוש על הרי"ף. ה' פירוש על התרגום ומילים זרות של רש"י על התורה. ו' פירוש על משניות תמוהות בש"ס.

אבי עזר, פירוש על ש"ע אבן העזר, נדפס בדאנציג תקפ"ז.

ארחות חיים, פירוש לש"ע אורח חיים, נדפס בוילנא תרי"ז.

חידושים על הש"ס, נדפס בש"ס וילנא תר"מ-תרמ"ו.

רבינו נבל"ע ביום י"ז אדר תקפ"ו (1826).

השתמשתי רבות במאמרו של ר' מרדכי מאיר שפורסם במאסף תורני ישורון שנת תשס"ז, ודבריו משוקעים במאמר זה, ותודתי נתונה לו.

ויה"ר שזכות רבינו המחבר זצ"ל תגן עלינו ולכל מאן דתנו ומתני מתנייתא דיליה ועל כל ישראל בעת צרה היא ליעקב, ונזכה במהרה לימי הגאולה בהתגלות כבוד שמים וצמאון לדבר ה' ולאורה שלתורה, כמים לים מכסים, וראו כח בשר יחדיו, כי פי ה' דיבר.

פרק ראשון

משנה א

נראה לי ממאי דכתיב "בראשית ברא אלקים" (בראשית א, א), דהכי פירושו ב' ראשית משם הוי"ה ב"ה, כמו דכתיב "כי בי"ה הוי"ה צור עולמים" (ישעיהו כו, ד), או יש לומר ממאי דכתיב "כולם בחכמה עשית" (תהלים קד כד), וחכמה היא י' לבד, ואם תמצא לומר במלואו בדיבור נתוסף וד כזה, והיא ה, דהיינו בינה, סוד שמאל שנקרא נוקבא, ולזה כתיב "ויקח אחת מצלעותיו" (בראשית ב, כא), ולכך דיבור מצוי בנשים, בקדושין דף מ"ט, דרק בדיבור נתמלא וד לי', ואז סוד דו פרצופים בפרק ב' דעירובין, ובחזר ונתמלא יה כזה: יוד הא, כולל כ"ו, כמנין כל שם הוי"ה ב"ה, ולזה כתב "כי ביה הוי"ה צור עולמים", ובמספר שם הוי"ה ב"ה במלואו כף וו, התחלתו כ"ו וסופו פ"ו כמנין אלקים, ולזה כתב "ב ראשית ברא אלקים", וזה כונת "ה' הוא האלקים" במלכים א' י"ח פסוק ל"ט, וכפל דיפ"ה ופ"ה וד' אותיות ושני כוללים פ"ו וכ"כ הפ"ה ופ"ו הפ"ה נמי פ"ו מלבד היוד דמשם הכל כמו דכתיב "כולם בחכמה עשית", ומהאי טעמא ראש אבגדהו, א' חכמה, כאיוב סוף ל"ג "אאלפך חכמה" (איוב לג, לג), והיא יוי כזה: א, דכולל כמנין כל שם הוי"ה ב"ה, כ"ו, וגם אבגד עולה י, ואח"כ הו, ועד כאן כמנין אהיה, ולזה כתב במשלי "ואהיה אצלו אמון" (משלי ח, ל), דעד ו בא"ב כמנין יהו, וכמנין אהיה, ונתחלק י בד' אותיות אבגד, ד"כולם בחכמה עשית", דמן יוד שש קצוות עולם,

למטה ולמעלה וד' רוחות עולם, ומשם ד' יסודות דצח"מ, דומם צומח חי מדבר, דבכל אחד נכלל ד' ארמ"ע, אש רוח מים עפר, ובציור א כזה: היא יוד ובציור א יוי עולה כ"בכמנין ל"ב נתיבות חכמה, וכיון דנקודת שם הוי"ה ב"ה בניקוד צבאות, ומדיש לאלף ג' מדריגות פשוט א, ומילוי אלף, ומנין קי"א, וגם מילוי אלף כאותיות פלא, לזה קאמר **בל"ב נתיבות פליאה חכמה חקק יה** (כי מן ה' אותיות יוד ומן מילוי וד נעשה ה ובמילוי יוד הה עולה כ"ו כמנין) **הוי"ה צבאות אלהי ישראל**, דמילוי שם ע"ב עולה אלהי, ומילוי דמנין כף וו המילוי פ"ו, לזה סיים **אלקים חיים. וברא עולמו** להיות מלך עולם, דאין מלך בלא עם. **בג' ספרים**, בספר כזה: א, וסופר במילוי כזה: אלף, וסיפור כמנין קי"א, כקמא מן אי"ק בכ"ר.

משנה ב

עשר ספירות בלי מה, ר"ל דכ"ב אותיות תורתינו נגד כ"ב קוי מעשר ספירות, דאותיות אמ"ש ראשי יסודות אויר מים אש, דבהשתלשלות מהם נתהוו עפר, וכמו דכתיב "לשלג יאמר הוי ארץ" (איוב לז, ו), והם נגד ג' קוין לרחבם מחכמה לבינה ש, דטבע אש להעלות, ומנצח להוד מ, דטבע מים לירד, ומהחסד לגבורה א, דאויר ממצע ביניהם לחברם על ידו, וכדברי רבינו האר"י הקדוש, ואותיות בג"ד כפר"ת דהם דגושים, דין קימוץ נגד אור החוזר מלמטה בז' קוים, מנצח לחסד ומשם לחכמה בצד ימין ומהוד לגבורה, ומשם לבינה בצד שמאל, וממלכות ליסוד, ומשם לתפארת, ומשם לכתר הממוצע, ובשבע רפויין, סוד אור ישר חסד, להתפשט מלמעלה למטה וי"ב פשוטים הם י"ב אלכסונים עיין לקמן פרק ה.

משנה ג

הכי פירושו, דכ"ב אותיות נכללו בחמש מוצאות הפה - אחה"ע בומ"ף גיכ"ק זסשר"ץ דטלנ"ת, דלהם חילוק מקומות בגרון בשפתיים בחיך בלשון בשיניים, ונכללו בחמש אותיות מנצפ"ך, דהוא הסוגר מכ"ב אותיות ונכפלים, דפשוטים מהם חסדים ימין, והנכפלים ך ם ן ץ ף שמאל גבורה נגד עשר ספירות, חמש מול חמש דכתר ותפארת, מטה כלפי חסד, ויסוד ומלכות לשמאל, ובנוטה תפארת לימין נקרא אוריאל, ובנוטה לשמאל נקרא נוריאל, וכתב ברית הלשון למעלה מעשר אצבעות ידים מדבר טוב ורע, וכמו כן ברית המעור למעלה מעשר אצבעות רגלים, למי רגלים ולזרע.

משנה ד

עשר ולא תשע, דכתר דכולל הכל בכללם, **ולא אחד עשר** דאין למנות דעת עמהם, דאין לו כלי מיוחד, רק כנשמה דמתפשט בכולם, וכמו דכתיב "ובדעת חדרים ימלאו" (משלי כד, ד), וכיון דבינה כלולה בחכמה במילוי יוד וד ה, וחכמה כלול בבינה במילוי הי, לזה קאמר **הבן בחכמה וחכם בבינה.**

משנה ה

הכי פירושו, דכיון דכל א' מעשר ספירות כולל עשר, ועשר לעשר עד אין סוף, אם כן אין להם **עומק ראשית ועומק אחרית**, ותני והדר מפרש דראשית **עומק טוב**, דליכא יניקה לסטרא אחרא רק מאחוריים דז' תחתונים מאצילות, כישמעאל מחסד לאברהם אבינו ע"ה, ועשיו מפחד יצחק. וסיים **אל מלך נאמן**, כמו היה הוה ויהיה, כי אל קודם שברא עולמות, מלך משברא, דאין מלך בלא עם, ונאמן לשלם שכר לעתיד. ולפי מה שכתב בתיקוני זוהר "לו ולא למדותיו", דח"ו למאמין להתפלל לעשר ספירות, רק לאור אין סוף ב"ה שבתוכם, והם הם רק מלבוש מלכות, והגם דגם הם מאורי אור הקדוש, על כל פנים אינם צח ובהיר כאור הקדוש ונורא מאין סוף ב"ה שבתוכם, ורק לכנות שם ליחיד ומיוחד כפי הלבוש שנתלבש, דבמלבוש בחסד נקרא אל חסד, ובגבורה גבור אלקים, וכגוף גשמי דאדם דאבריו כלי ולבוש לנשמה.

משנה ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופם בתחילתן ותחילתן בסופם דחכמה אבא מקנן באצילות וכמו כן בעשיה וכמו כן בכולם, וכיון דכל עשר ספירות כגוף אחד לזה סוד **לפני אחד מה אתה סופר.**

משנה ח

עשר ספירות בלי מה, כתהילם סוף ל"ב "עדיו לבלום" (תהלים לג ט), **דבלום פיך מלדבר** בהם ואם

תחקור שוב למקום כחיות דרצוא ושוב וכנסוג אחור מאימת אין סוף ב"ה, ומנה עד הכא כתוב ז' פעמים עשר ספירות, כמו דכתיב "זכור ימות עולם" (דברים לב, ז) שבע, וכשש קצוות עולם למטה ולמעלה וד' רוחות מלבד קוטר אמצעי, והיא שבת מלכתא, דמלכותו בכל משלה דנאחז בכולם. ואחר כך התחיל במשנה ט למנות אחת ושתים ושלש וארבע וכו' עד עשר, ממאי דכתיב בהבראם בה' (מנחות יח.), דאינו צריך שום תנועה מדיבור רק קול ורוח, **ומים מרוח** כמשנה י', ומבשרי אחזה אלוה כסוף פרק א דמכשירין משנה ו בנופח בעדשים. וכתב וממים הוציא אש כמשנה י"א, כדאשכחן אש יוצא ממים סוף פרק ד דביצה (מסכה ז). ובזה **יסד מעונו**, מלשון "מעונה אלהי קדם" (דברים לג, כז). ולרבינו עמנואל ב' אותיות נתהפך ב' פעמים כמו אב בא, ובנוסף אות שלישית נתהפך ב' פעמים ג', דהוה ליה שש, ובנוסף אות רביעית נתהפך ד' פעמים שש דהו"ל כ"ד, ובנתוסף אות חמישית נתהפך ה"פ כ"ד וכו', ולכך שם אלקים דהו"ל חמש אותיות ק"כ צרופים, דהיינו ה' פעמים כ"ד. ושם הוי"ה ב"ה דהו"ל ג' אותיות יהיו ו' צירופים, וכמו כן ג' אותיות אמ"ש דנקראין אמות הבנין כפרק ב דשבת דף ל', לזה כתב הכא **דשלש אמות אמ"ש קבעם בשמו הגדול.**

פרק שני

משנה א

ר"ל דמים חסד מימין, אש גבורה משמאל, ותפארת אויר מכריע, וכלשון המכריע. ואף דתפארת למטה מחסד ומגבורה כיעקב אע"ה אחר אברהם ויצחק, על כל פנים במעשינו נתעלה עד דעת, ושם נקרא ישראל. ומה שכתב **מ' דוממת ש' שורקת**, זה כפרק ו משנה ג **דאש למעלה ומים למטה ואויר** דהיינו **רוח מכריע ביניהם, וסימן לדבר אש נושא למים, מ' דוממת ש' שורקת א' אויר מכריע.** וממה שכתב **סימן דבר**, משמע מטבע עולם דעל ידי אש דתחת קדרה מים מתנפח ומבעבע למים להתעלה משריקת להב אש, וכפרק ו דברכות דף ל"ט דאבי תפי עביד תוך תוך.

משנה ב

והמירן, כתמורה, דבחלופי אותיות מרומז בתורתינו כל מעשה עולם, כמו שכתוב סוף פרק ה' דאבות.

משנה ג

בחמש, ר"ל כל כ"ב אותיות נכלל בחמש מוצאות, לכן הסגור מהם מנצפ"ך כפולות כמו שכתבנו לעיל.

משנה ד

ברל"א שערים, ר"ל דכל צירוף שני אותיות יחד נקרא שער, ואם כן לכ"ב אותיות להזדווג כל אחת מן כ"א אותיות להזדווג לאות א, וכמו כן לאות ב, וכמו כן לאות ג' עד ת', הם כ"א פעמים י"א זווגים, וכ"א פעמים י"א הם רל"א שערים, סוד מלבוש, ונתבקעו המלבוש אחר כך ברצון אין סוף ב"ה, ונתעלה החצי שמלמטה מן ך מלמטה למעלה, ומשם נתהוה א"ל ב"ם וכו', והו"ל א"ב פנים ואחור, **ויצר מתוהו**, דהיינו יש מאין.

פרק שלישי

משנה ב

וחתם בששה טבעות פרשתי סוף פרק א'.

משנה ה

רויה, ר"ל ושבע דממוצע משניהם.

משנה ו

וגוייה, תרגום מתוכו מגו, דבין ראש ובטן מפסיק מקום פנוי מלא רוח כריאה, מאבר הנשימה.

פרק רביעי

משנה ד

והיכל הקודש, ר"ל הקוטר באמצע שש קצוות כמו שכתבתי בפרק א', דקוטר מלכות דהיינו שבת, והיינו ת' מן בג"ד כפר"ת, ולכך ת' דהיא הסוגר אחר אמ"ש בא"ב סוד עטרת יסוד. והיא וילון דאינו משמש כלום כפרק ב' דחגיגה, כסיהרא דלית לה מגרמא כלום.

משנה ה

שבעה ולא ששה, דכח שש קצוות מקוטר אמצעי. ולא שמנה דקוטר יחיד ממיוחד.

משנה ז

בבא א', **לבנה ביום ראשון**. קשה לי דלרש"י שבת דף קנ"ו ועירובין דף נ"ו ור"ה דף י"א דסדר ז' כוכבי לכת מלמעלה למטה שצ"ם חנכ"ל, ולימי שבוע חל"ם כצנ"ש, ולילי שבוע כצנ"ש חל"ם וסימן כח, וצריך עיון.

משנה ט

שני אבנים וכו'. פרשתי פרק א' כרבינו עמנואל.

פרק חמישי

משנה א

י"ב פשוטות וכו'. חילוק כל ג' אותיות בפני עצמה להיות ד' פעמים שלשה, כארבע תקופות השנה, דלכל תקופה ג' חודשים, וי"ב חודשי שנה נגד י"ב צרופי הוי"ה ב"ה, דמאחר דיש בו שני ההי"ן שוין ליכא צרופים גם לד' אותיות רק י"ב צרופים.

משנה ב

מונה רק ג' גבולים לכל רוח דרביעית נכלל בינו לחבירו.

משנה ו

חישב ג' בבות הוז, וכמו כן חטי, וכמו כן לנס, וכמו כן עצק.

פרק שישי

משנה ב

תלי. זהו קוטר אמצעי כנחש, דעל ידי זה פועל יוצר הכל כל מאורעות שבעולם על ידי נטיות תלי, לאיזה מזל נוטה ראשו וזנבו מי"ב מזלות כגלגל הלב מאדם דהוא עולם קטן.

משנה ה

טוב לעומת רע. לאו במרחק מיירי, דאם כן פשיטא דהרי הוא להיפך, רק כקליפת נוגה, כרע נגד קודש, דלפנים טוב, נגד קליפות דחוצה לה שנמנו ביחזקאל ס"א פ"ד. ומה שכתב סוף פרק **אהיה** לכתר, **יה** חכמה ובינה, **יהוה** חסד גבורה ת"ת, דת"ת בנוטה לגבורה נקרא **הוי"ה אלקים**, ובנוטה לחסד נקרא **אלקים הוי"ה**, ונצח **הוי"ה צבאות**, והוד **אלקים צבאות**, ויסוד **אל שדי** כשדיים להניק לכולם, סוד יוסף הוא המשביר, ומלכות **הוי"ה אדני** אדון כל.

תם ונשלם טובים מאורות

שבח לאל נורא תהלות

מצאנו לנכון להביא כאן שיר

מהגאון החסיד כמה"ר **אביר יעקב בירדוגו** זצ"ל **אב"ד מכנאסא**,

מספרו "קול יעקב", יסודתו בהררי קודש עשר ספירות בלימה לשמותם במקומותם בתנ"ך.

סימן: אני יעקב הקטן.

אל כביר רב מולל

אל כביר רב מולל. גבורותיו יום וליל. מי יגיד מי ימלל. ישמיע תהלתו.

נורא במהלליו. איום במעלליו. כת"ר יתנו אליו. מלאכי מעונתן.

יסד ארץ בחכמ"ה. עליון שוכן שמימה. ישת חשך לחומה. סביבותיו סוכתו.

יה הופיע נהרה. ואם לבינ"ה קרא. רוחו שמים שפרה. אין חקר לתבונתו.

עמים נגדו ייראו. ירעם הים ומלואו. הוכן בחס"ד כסאו. אבן ספיר גזרתו.

קבוצו לו בחברה. זרוע עם גבור"ה. ויזכור ביום צרה. חסדו ואמונתו.

בהראותו עדתו. תפאר"ת גדולתו. מוסדי ארץ נמוטו. גבורי תימן חתו.

הוא נעלה על כל אל. מושיע פודה גואל. וגם נצ"ח ישראל. לא יחלל בריתו.

קצרי יד שברם חובש. והו"ד והדר לובש. ועוז פארו חובש. מחמדי תפארתו.

טהור עינים נעלם. וצדיק יסו"ד עולם. שמים וכל חילם. תמהו מגערתו.

והוא על מערכות. אד ראשונה במלכו"ת. והוא מקור הברכות. איש אשר כברכתו.

נבון מי הוא יגלה. חכ"ם ויבן אלה. בם יגדל עושה פלא. ותנשא מלכותו.

מפתח הספרים המובאים בספר הזה

מסודר עפ"י אלפא ביתא, למען כבוד מלכים, מאן מלכי רבנן.

1. אבן השוהם לר' יוסף אבן צייחא זצ"ל
2. אדרא זוטא
3. אדרא רבא
4. אדיר במרום לר' משה חיים לוצאטו זצ"ל
5. אהבת ה' לר' יוסף סיטבון זצ"ל
6. אוצרות חיים לר' חיים וויטאל זצ"ל
7. אור החמה על הזוה"ק
8. אור הלבנה לר' יעקב קצין זצ"ל
9. אותיות דרבי יצחק לר' יצחק איזיק שו"ב זצ"ל
10. באר שבע לר' רפאל אלבאז זצ"ל
11. בירת מגדל עוז לר' יעקב עמדין זצ"ל
12. בן יהוידע לר' יוסף חיים בן אליהו זצ"ל
13. בעש"ט על התורה
14. ברוך אברהם לר' אברהם ברוך מני זצ"ל
15. ברייתא דמזלות
16. ברייתא דרבי פנחס בן יאיר
17. ברייתא דשמואל
18. גורל קודש לר' חיים וויטאל זצ"ל
19. גינת אגוז לר' יוסף ג'יקטיליה זצ"ל
20. גנזי המלך לר' יעקב אבוחצירא זצ"ל
21. דברת משה לר' שלמה מלוצק זצ"ל
22. דרוש הדעת לר' חיים וויטאל זצ"ל
23. האח נפשנו לר' אברהם חמווי זצ"ל
24. הכרת הפנים דרבי ישמעאל
25. הקדמות ושערים לר' שלמה אלישיב זצ"ל
26. הקדמת רחובות הנהר לר' שלום שרעבי זצ"ל
27. זוהר
28. זוהר חדש
29. חיי מוהר"ן לר' נחמן מברסלב זצ"ל
30. חכמה ובינה לר' אברהם בן נחמן זצ"ל
31. חכמוני לר' שבתי דונולו זצ"ל
32. חמדת ימים לר' שלום שבזי זצ"ל
33. חסדי דוד לר' דוד מאגא'ר זצ"ל
34. ילקוט שמעוני
35. כתם פז לר' שמעון לביא זצ"ל
36. כל בו
37. ליקוטי מוהר"ן לר' נחמן מברסלב זצ"ל
38. ליקוטי תורה לר' חיים וויטאל זצ"ל
39. מאור ושמש לר' יהודה קורייאט זצ"ל
40. מבוא שערים לר' חיים וויטאל זצ"ל
41. מגיד דבריו ליעקב למגיד מסקאהל זצ"ל
42. מגלה עמוקות לר' נתן שפירא זצ"ל
43. מורה באצבע לחיד"א זצ"ל
44. מדרש אלפא ביתא של מטטרון
45. מדרש הגדול
46. מדרש רבה
47. מדרש תדשא
48. מדרש תלפיות
49. מדרש תנחומא
50. מנחת יהודה לר' יהודה חייט זצ"ל
51. מנחת קנאות לר' אבא מארי זצ"ל
52. מעין חכמה
53. מצודת דוד
54. מצרף לחכמה ליש"ר מקאנדיא זצ"ל
55. משכיל לדוד לר' דוד פארדו זצ"ל
56. משנת חסידים לר' רפאל ריקי זצ"ל
57. משנה תורה
58. נהר שלום לר' שלום שרעבי זצ"ל

59. סדר רב עמרם גאון
60. סודי רזייא לר' אלעזר מגרמיזא זצ"ל
61. סולם העליה לר' יהודה אלבוטיני זצ"ל
62. ספר הבהיר
63. ספר הליקוטים לר' משה חיים וואלי זצ"ל
64. ספרא דצניעותא
65. ספר הדע"ה לר' שלמה אלישיב זצ"ל
66. ספר החשמל לר' יוסף ג'יקטליה זצ"ל
67. ספר החשק לרבי ישמעאל כהן גדול
68. ספר הניקוד לר' יוסף ג'יקטליה זצ"ל
69. ספר המלכות לר' דוד הלוי זצ"ל
70. ספר הקנה
71. ספר התמונה
72. ספר מאמרים תרס"ו לר' שלום דובער שניאורסון זצ"ל
73. סידור הרש"ש
74. סידור היר"א
75. עמק המלך לר' נפתלי בכרך זצ"ל
76. עץ חיים לר' חיים וויטאל זצ"ל
77. פסיקתא חדתא
78. פרדס רימונים לר' משה קורדובירו זצ"ל
79. פרקי דרבי אליעזר
80. פירוש הר"י הברצלוני לספר יצירה
81. פירוש הראב"ד לספר יצירה
82. פירוש הגר"א לספר יצירה
83. פירוש רב סעדיה גאון לספר יצירה
84. פירוש ר' אליעזר מגרמיזא לספר יצירה
85. פירוש רב משה בוטריל לספר יצירה
86. פירוש פרי יצחק לספר יצירה
87. פירוש אוצר ה' לספר יצירה
88. פירוש הרמב"ן
89. צבי לצדיק לר' יהושע שפירא זצ"ל
90. ציוני לר' מנחם ציוני זצ"ל
91. קדושת לוי לר' לוי יצחק מבארדיטשוב זצ"ל
92. קהלת יעקב לר' יעקב מליסא זצ"ל
93. קונטרס שורש עניין חבלי משיח
94. רבינו בחיי
95. רזיאל המלאך
96. רמב"ן על התורה
97. רכב אלקים לר' יצחק ונה זצ"ל
98. שאילת יעב"ץ
99. שבר יוסף לר' ישראל שרוג זצ"ל
100. שולחן ארוך
101. שושנת יעקב לר' יעקב מפולדה זצ"ל
102. שורשי השמות לר' משה זכותא זצ"ל
103. שו"ת הרשב"א
104. שלטי הגבורים לר' אברהם משער אריה זצ"ל
105. שני לוחות הברית לר' ישעיה הורוויץ זצ"ל
106. שער רוח הקודש לר' חיים וויטאל זצ"ל
107. שער הגלגולים לר' חיים וויטאל זצ"ל
108. שער ההקדמות לר' חיים וויטאל זצ"ל
109. שער היחודים לר' חיים וויטאל זצ"ל
110. שער הכוונות לר' חיים וויטאל זצ"ל
111. שער הפסוקים לר' חיים וויטאל זצ"ל
112. שער מאמרי רז"ל לר' חיים וויטאל זצ"ל
113. שלום ירושלים לר' שלום עדני זצ"ל
114. שערי גן עדן לר' יעקב קופל ליפשיץ זצ"ל
115. שערי קדושה לר' חיים וויטאל זצ"ל
116. שפע טל לר' שבתי הורוויץ זצ"ל
117. תיקוני זוהר
118. תלמוד בבלי
119. תלמוד ירושלמי
120. תורה אור לר' שניאור זלמן מלאדי זצ"ל
121. תורת חכם לר' חיים די לה רוזה זצ"ל
122. תרגום ירושלים
123. תרגום יונתן

לוח ראשי תיבות וקיצורים

א

א"א: אריך אנפין
אב"א: אחור באחור.
אב"פ: אחור בפנים.
אבי"ע: אצילות בריאה יצירה עשיה.
או"א: אבא ואמא.
או"ח: אור חוזר.
או"י: אור ישר.
או"מ: אור מקיף.
או"נ: אריך ונוקבא.
או"פ: אור פנימי.
אח"פ: אוזן חוטם פה.
אנ"ך: אורות ניצוצות כלים.
א"ס: אין סוף.
א"ק: אדם קדמון.

ב

ב"ן: גי' דשם הוי"ה במילוי ההי"ן.
בג"ה: בינה גבורה הוד.
בי"ע: בריאה יצירה עשיה.

ג

ג"א: ג' אמצעיות.
ג"ע: ג' עליונות.
ג"ר: ג' ראשונות.
ג"ת: ג' תחתונות.

ד

דת"י: דעת תפארת יסוד.

ה

ה"ג: ה' גבורות.
ה"ח: חמשה חסדים.
ה"פ: ה' פרצופים.
הסט"א: הסטרא אחרא.

ו

ו"ק: ו' קצוות.
ישסו"ת: וישראל סבא ותבונה.

ז

ז"א: זעיר אנפין.
ז"ת: ז' תחתונות.
זו"ן: זעיר ונוקבא.
ז"מ: ז' מלכין.

ח

חב"ד: חכמה בינה ודעת.
חג"ת: חסד, גבורה, תפארת.
חגת"ם: חסד גבורה תפארת מלכות.
חד"ר: חסד דין רחמים.
חו"ב: חכמה ובינה.
חו"ג: חסדים וגבורות.
חו"ג: חסד וגבורה.
חח"ן: חכמה חסד נצח.
חל"מ כצנ"ש: חמה לבנה מאדים כוכב צדק נוגה שבתאי.
חש"ק: חולם שבא קמץ.
חח"ן: חכמה חסד נצח.

ט

טנת"א: טעמים נקודות תגין אותיות.

י

י"ס: י' ספירות.
יעו"ר: יעקב ורחל.
יש"ס: ישראל סבא.
ישסו"ת: ישראל סבא ותבונה.

כ

כח"ב: כתר חכמה בינה.
כ"ל צמ"א: כלים לבושים צלמים מוחין אורות.

מ

מ"ה: גי' דשם הוי"ה במילוי אלפי"ן.
מהרח"ו: מורנו הרב רבי חיים ויטל.
מול"ם: מטי ולא מטי.
מו"ס: מוחא סתימא.
מל"ך: מוח לב כבד.
מ"ן: מיין נוקבין.

נ

נ"ה: נצח הוד.
נה"י: נצח היוד יסוד.
נהי"ם: נצח היוד יסוד מלכות.
נח"י: נשמה חיה יחידה.
נר"ן: נפש רוח נשמה.
נרנח"י: נפש רוח נשמה חיה יחידה.
נ"ר: נפש רוח.

ס

ס"א: סטרא אחרא.
ס"ג: גי' דשם הוי"ה במילוי יודי"ן ואל"ף בוא"ו.
ס"מ: סמא"ל.

ע

ע"ב: גי' דשם הוי"ה במילוי יודי"ן.
עבג"ע: עור בשר גידים עצמות.
עו"נ: עתיק ונוקבא.
ע"ח: חץ חיים.
ע"ס: עשר ספירות.
עסמ"ב: ע"ב-ס"ג-מ"ה-ב"ן.

פ

פא"ח: פנימי אמצעי חיצון.
פב"א: פנים באחור.
פב"פ: פנים בפנים.

ר

רדל"א: רישא דלא אתידע.
רמד"ו: רבי משה דוד ואלי.
רמ"ח: מספר מאתיים ארבעים ושמונה.
רשר"ד: ראיה שמיעה ריחא דיבור.
רש"ש: רבי שלום שרעבי.

ש

שביה"כ: שבירת הכלים.
שנגל"ה: שורש נשמה גוף לבוש היכל.
שס"ה: מספר שלוש מאות ששים וחמש.
שעה"כ: שער הכוונות.

ת

תו"ח: תורת חכם.
תו"מ: תפארת ומלכות.
תכב"ת: תלת כלילים בתלת.
ת"ת: תפארת.

אל מלא רחמים

יתמלא רחמים על ידידינו איש חמודות,
בנועם המדות, אציל הנפש והרוח,

שנקטף בדמי ימיו **אבי אהרן** ז"ל
בן הר"ר **מנחם** ומרת **רבקה דאווראשווילי**

דאתפטר מן עלמא הדין, כרעות אלהא מארי שמיא וארעא.
מלך מלכי המלכים ברחמיו ירחם עליו, ויחוס ויחמול עליו.
מלך מלכי המלכים ברחמיו יסתירהו בצל כנפיו ובסתר אהלו,
לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. ולקץ הימין יעמידו, ומנחל עדניו ישקהו.
ויצרור בצרור החיים נשמתו, וישים כבוד מנוחתו, ה' הוא נחלתו.
וילוה אליו השלום, כדכתיב יבוא שלום ינוחו על משכבותם,
הולך נכוחו, הוא וכל בני ישראל השוכנים עמו,
בכלל הרחמים והסליחות,
וכן יהי רצון ונאמר אמן.

אל מלא רחמים

יתמלא רחמים על ידידינו איש חמודות,
בנועם המדות, אציל הנפש והרוח,
שנקטף בדמי ימיו

אריה למשפחת **גזית**

דאתפטר מן עלמא הדין, כרעות אלהא מארי שמיא וארעא.
מלך מלכי המלכים ברחמיו ירחם עליו, ויחוס ויחמול עליו.
מלך מלכי המלכים ברחמיו יסתירהו בצל כנפיו ובסתר אהלו,
לחזות בנעם ה׳ ולבקר בהיכלו. ולקץ הימין יעמידו, ומנחל עדניו ישקהו. ויצרור
בצרור החיים נשמתו, וישים כבוד מנוחתו, ה׳ הוא נחלתו.
וילוה אליו השלום, כדכתיב יבוא שלום ינוחו על משכבותם,
הולך נכוחו, הוא וכל בני ישראל השוכנים עמו,
בכלל הרחמים והסליחות, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

ברכת שמים מעל

יחול על ראש ידידינו
הנכבדים והנעים, מופלגים בצדקה וחסד מוקירי רבנן ואוהבי תורה
ולומדיה, מוכתרים בכתר שם טוב
האחים החשובים
מר **משה ודוד סאלם** ומשפחתם שליט"א
זכות אברהם אבינו ע"ה תהיה להם למליץ
יושר, שימלא ה' הטוב את כל משאלות לבם לטובה
ולברכה, בריאות גופא ואורך שנות חיים,
ויזכו לראות נחת מכל זרעם מתוך שפע ברכה
והצלחה ופרנסה טובה בריווח ובניקל אמן.

לעילוי נשמת

אביהם המנוח הר"ר **ראובן** בן **משה** ז"ל

ואמם המנוחה מרת **לורט** בת מו"ה **דוד** ז"ל

שכל ימיהם עסקו בעשיית צדקה וחסד
בסבר פנים יפות והצנע לכת

ת.נ.צ.ב.ה

לעולם יהיה זכרו ברוך

רבי **ישראל** בן **עזיזה** למשפחת **אמויאל** ז"ל

אהב התורה ולומדיה בכל מאודו
גידל בניו לתורה בתמצית חלבו ודמו
האיר את משפחתו ביראת ה', אשר בערה בקרבו
בעד זוגתו וילדיו יליץ טובה עד זקנה וגם שיבה
וזיו פניו לחזור במהרה בשנה הזאת
בבית מקדשינו ותפארתינו א"ס

ת.נ.צ.ב.ה

ישאו ברכה מאת ה׳

מר **אולג שמואל** בן מרת **פרידא** הי״ו
למשפחת **טרן** וזוגתו ובנותיו היקרות **חיה ולאה**
ובניו הנעימים **אלי יעקב** שיחיו.
ימלא ה׳ הטוב את כל משאלות לבם לטובה ולברכה,
אושר ועושר ברוחניות ובגשמיות,
ויזכו לראות נחת מכל זרעם מתוך שפע ברכה
והצלחה ופרנסה טובה ובריאות איתנה.

ברכה רווחה והצלחה

למר **ישראל לייב** ב״ר **דוד** הי״ו
וזוגתו מרת **שרה גיטל** שתחי׳
וביתם היקרה **שרה דבורה** שתחי׳
ה׳ ישמרם ויחיים ומכל צרה ונזק ומחלה יצילם,
ויתברכו בכל מילי דמיטב בשפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם
לאורך ימים ושנים טובות, עדי נזכה במהרה לישועת ה׳ כהרף עין
בביאת גואלנו ובנין בית מקדשנו, אכי״ר.

הטיבה ה׳ לטובים

מר **שלומי** בן **רחל** וכל משפחתו היקרה,
משמי מרומים יתברכו בכל הברכות האמורות בתורה,
ובפרט לראות בנים זכרים של קיימא, ויזכו עוד רבות בשנים
להמשיך במעשיהם הטובים מתוך עושר ואושר ורב נחת דקדושה,
עדי נזכה לביאת גואל צדק ומלכינו בראשינו בב״א.

מלא חפניים ברכות

מר **ייגור** בן **סופיה** להצלחה

וזוגתו מרת זורי וילדיהם **זאב חיים**, **עדן אנאל** הי"ו.

יהא רעוא מן שמיא שיתברכו בנהורא מעליא זרעא חייא וקיימא,

בריאות גופא ואורך שנות חיים רבות והצלחה בכל הענינים

ובכל טוב סלה אכי"ר.

יזכר לחיים טובים בספר

מר **אריה** בן **משה צימקינד** הי"ו ומר **אליהו בן ציפורה** הי"ו

יזכו להקים בית נאמן בישראל ומשמי מרומים יתברכו בכל הברכות

האמורות בתורה, ויזכו עוד רבות בשנים להמשיך במעשיהם הטובים

מתוך עושר ואושר ורב נחת דקדושה,

עדי נזכה לביאת גואל צדק ומלכינו בראשינו בב"א.

יבורכו מפי עליון

מר **מיכאל בן אברהם** ורעיתו מרת **יהודית** בת **אברהם**

ובנו היקר **גבריאל**

ה' יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים

בבריאות איתנה ברוב נחת ואושר,

וימלא משאלות לבם לטובה ולברכה לעבודתו יתברך אמן.

ואלה יעמדו על הברכה

מר **ואדים ליבמאן** ומר **לוי ווילימוסקי**
ומר **אורי בן פולינה**
זכות התורה תגן בעדם בבריאות איתנה ואורך ימים ושנות חיים,
ברוב אושר ונחת, ברכה רווחה והצלחה בכל אשר יפנו,
וברכת ה׳ תהיה במעונם תמיד אמן.

ברכת ה׳ היא תעשיר

מרת **חנה בת תניא בת אברהם**
ובעלה החשוב וכל יוצא חלציהם שיחיו
ימלא ה׳ הטוב משאלות ליבם ברוחניות ובגשמיות לטובה וברכה,
הון ועושר בביתם, שלום ושלוה בארמנתם
ויזכו לראות דורות ישרים מבורכים בביאת משיח צדקנו
במהרה בימינו אמן.

אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך

מי שברך את אברהם אבינו ע״ה בכל הוא יברך וישמור וינצור
הר״ר **אליעזר בן אברהם** ואת זוגתו מרת **לאה**
וכל יוצ״ח **אליהו חוה ורחל** שיחיו
בכל מכל כל הוא וכל משפחתו יברך ה׳ אותם ויצליח דרכם
שתולים בבית ה׳ כל הימים בעושר וכבוד וכל מילי דמיטב
וכן יהי רצון אמן

אל נא רפא נא לה

מר **דוד** בן מרת **טלה**

מר **שוהם** בן מרת **בלומית**

מר **אליעזר** בן מרת **אירינה**

מר **מסעוד** בן מרת **אסתר**

מרת **גאלינה** בת מרת **עידה**

מרת **לודמילה** בת **חוה**

מרת **רינה** בת **רוזה**

זכות התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי והאריז"ל
תעמוד להם למליץ יושר להיושע במהרה ברפואה שלימה,
בתוך שאר חולי ישראל ובריאות גופא
אורך ימים ושנות חיים טובים
עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו,
אמן.

ובצל ידי כסיתך

לב (לייב אריה) בן **חיים**

יעקב בן **חיים**

הילד שנפטר בקיצור ימים ושנים **שרון** בן **בוריס** למשפחת **רפאילוב**

עמנואל בן **רחמים** למשפחת **רפאילוב**

ולדימיר בן **פאלינה**

תנצב"ה

נר ה' נשמת אדם

שמואל בן עזיזה סוזן, אלי בן עזיזה סוזן, מרת קולט בת עזיזה סוזן,
עזיזה סוזן בת מסעודה, מסעודה בת עזיזה, משה בן לאה,
סעדיה בן מסעודה, יצחק בן מעודה משה בן מזל טוב,
מזל טוב בת סולטנה, משה בן נדג'מה, יוסף בן אסתר,
מרדכי בן חנה, חנה בת רחל, רחל בת מסעודה, מאיר בן מסעודה
דוד בן רבקה, רבקה בת אסתר.
אליהו סולטן, הלל בן יעל, max prszyswa, emile oreinstein, **יעקב בן רחל**

תנצב"ה

לזכרון עולם בהיכל ה'

חוה בת יצחק ליבובנא למשפחת ויינר זלברשטיין
חיים אברמוביץ בן שרה למשפחת פחומובסקי
שמעון אברמוביץ בן טטיאנה למשפחת חוילא
וזוגתו פייסה פולינה בת יצחק
חיים מיכאל בן יעקב למשפחת גרחובסקי

תנצב"ה